

Nemzeti alkotmányok az Európai Unióban

Wolters Kluwer

Nemzeti alkotmányok az Európai Unióban

Fordítók:

dr. Heka László	Horvátország
dr. Jakó Nóra	Észtország, Finnország, Horvátország, Litvánia, Svédország
dr. Mikes Lili	Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Egyesült Királyság, Franciaország, Luxemburg, Románia, Szlovákia, Szlovénia
dr. Pongó Tamás	Egyesült Királyság, Hollandia, Írország, Lengyelország, Lettország, Málta, Spanyolország
dr. Szakály Zsuzsa	Csehország, Dánia, Egyesült Királyság, Görögország, Németország, Olaszország, Portugália

Lektor:

dr. Lichtenstein József

Kézirat lezárva:

2015. július 1.

A magyar Alaptörvény 2016. június 14-i, hatodik módosítása átvezetésre került a szövegben.

ELŐSZÓ

A nemzeti alkotmányok a XXI. században is meghatározó szerepet kapnak, függetlenül attól, hogy az adott ország nemzetközi, regionális szervezethez tartozik-e vagy sem. Így van ez az Európai Unió tagállamai esetében is. A nemzeti alkotmányokat egyszerre tekinthetjük politikai, jogi és akár irodalmi alkotásnak is. Az alkotmány egyszerre tud memoár és projekt lenni, értékeket megjelenítő mágikus tükörként megjeleníteni, értékeket kifejezésre juttatni, az egyének számára eligazodási pontot jelenteni. A nemzeti alkotmány legfontosabb címzettje az emberi méltósággal bíró polgár. Az egyén, a polgár (citoyen) lehet apa, anya, gyermek, munkavállaló, tanuló és még számos viszonylatban értékelhető alanya a társadalomnak. Az egyén az, aki a francia forradalom óta a szabadság, egyenlőség, testvériség eszmerendszerének alanya, hordozója. Az alkotmányos értékek teszik lehetővé, hogy az egyén felelős polgárrá váljék, azaz ekként gondolkodjék, és felelős döntéseket tudjon hozni. Az egyén azonban közösségben éli életét, ezért a nemzeti alkotmány nemcsak az egyénekhez, hanem a közösségekhez is szól. A közösség legnagyobb egysége a nemzet, legkisebb alkotóeleme pedig a család. A nemzeti alkotmányok szerepe a kohézió megteremtése a társadalom tagjai között. Ehhez a nemzeti alkotmányoknak a jogi legitimáción túlmenően társadalmi legitimációval is rendelkezniük kell.

A nemzeti alkotmány az ország legmagasabb szintű jogforrása is, a jogszabályi hierarchia csúcán helyezkedik el. De az alkotmányra lehet akként is tekinteni, mint a szívre, amely az egész test központi, nélkülözhetetlen eleme, amelynek dobogása át kell, hogy járja az egész jogrendszert, amelynek szellemisége mint életnedv kering minden porcikájában. Közigazgatás, közpénzügyek, büntetőjog, tulajdonjog, családjog, eljárási jogok mind az alkotmányokból nyerik eredetüket, ugyanakkor az egyes jogágak kölcsönhatásban is állnak az alkotmánnyal. Az alkotmányjog és más jogágak közötti viszonyra tehát nemcsak mint hierarchikus kapcsolatra, hanem mint a jogrendszer és a tudomány egymásra ható elemeiként is tekinthetünk.

Jelen kötet arra vállalkozik, hogy az Európai Unió tagállamainak nemzeti alkotmányait bemutassa. Az egyes alkotmányok tartalmi elemeit meghatározzák az alkotmányozás körülményei, az adott ország alkotmányos kultúrája. A szerkesztők célja, hogy érzékeltessék a nemzeti alkotmányok sokszínűségét, ezek változatosságát és eltéréseit korok, földrajzi egységek, nemzeti sajátosságok és sok más egyéb szempont alapján. Láthatjuk a különbséget az unitárius állami berendezkedés és a föderatív államszerkezet között; valamilyen államvallást elismerő és a laicitás elvére épülő alkotmányok között; érzékelhetünk eltérést individualista és közösségi gondolkodás között. Mindazonáltal fontos tudni, hogy ezt a sokszínű európai kontinenst össze kell, hogy kössék közös európai értékeink, közös európai alkotmányos örökségünk. A jelen kötet célja tehát annak szemléltetése, hogy Európa országai a történelemnek is köszönhetően sokszínűek, ugyanakkor a közös alapok az egység felé mutatnak.

Az Igazságügyi Minisztérium számára megtiszteltetés, hogy jelen kötet megjelenését támogathatta.

TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ
igazságügyi miniszter
egyetemi tanár

Tartalomjegyzék

AUSZTRIA	
Az Osztrák Köztársaságszövetségi alkotmánytörvénye	9
BELGIUM	
A Belga Királyság Alkotmánya	91
BULGÁRIA	
A Bolgár Köztársaság alkotmánya	131
CIPRUS	
Ciprus Alkotmánya	157
CSEHORSZÁG	
A Cseh Köztársaság Alkotmánya	203
DÁNIA	
A Dán Királyság Alkotmánya	229
EGYESÜLT KIRÁLYSÁG	
Magna Charta Libertatum (A nagy szabadságlevél) (1215)	241
The Petition of Right (A Jogok Kérvénye) (1628)	248
Habeas Corpus Act (1679)	251
Bill of Rights (A Jogok Törvénye) (1689)	258
Act of Settlement (Trónöröklési Törvény) (1701)	263
The Parliament Act (Törvény a Parlamentről) (1911)	266
The Parliament Act (Törvény a Parlamentről) (1949)	268
Statute of Westminster (Westminsteri Statútum) (1931)	269
Human Rights Act (Emberi Jogi Törvény) (1989)	272
Devolution Acts (Devolúciós törvények)	284
Courts Act (Bíróági törvény) (2003)	286
Constitutional Reform Act (Alkotmányreform törvény) (2005)	288
ÉSZTORSZÁG	
Az Észt Köztársaság Alkotmánya	293
FINNORSZÁG	
Finnország Alkotmánya	317
FRANCIAORSZÁG	
Az 1958. évi október 4-i Alkotmány	339
GÖRÖGORSZÁG	
Görögország Alkotmánya	363

HOLLANDIA	
A Holland Királyság Alkotmánya	403
HORVÁTORSZÁG	
A Horvát Köztársaság Alkotmánya	421
ÍRORSZÁG	
Írország Alkotmánya	449
LENGYELORSZÁG	
A Lengyel Köztársaság Alkotmánya	475
LETTORSZÁG	
A Lett Köztársaság Alkotmánya	511
LITVÁNIA	
A Litván Köztársaság Alkotmánya	523
LUXEMBURG	
Luxemburg Nagyhercegség Alkotmánya	551
MAGYARORSZÁG	
Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)	567
MÁLTA	
Málta Alkotmánya	605
NÉMETORSZÁG	
A Német Szövetségi Köztársaság alaptörvénye	659
OLASZORSZÁG	
Az Olasz Köztársaság Alkotmánya	721
PORTUGÁLIA	
A Portugál Köztársaság Alkotmánya	747
ROMÁNIA	
Románia Alkotmánya	837
SPANYOLORSZÁG	
Spanyolország Alkotmánya	877
SVÉDORSZÁG	
A Svéd Királyság Alkotmánya	913
SZLOVÁKIA	
A Szlovák Köztársaság Alkotmánya	941
SZLOVÉNIA	
A Szlovén Köztársaság Alkotmánya	977

AUSZTRIA

Az alkotmányt 1920. október 1-jén hirdették ki.

Az 1920-as alkotmányt 1929-ben módosították. 1934. július 1-jén hatályon kívül helyezték, majd 1945. május 1-jén újra hatályba léptették. Azóta több alkalommal kiegészítették.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása az osztrák Parlament honlapjáról volt elérhető (https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Erv/ERV_1930_1/ERV_1930_1.pdf).

Az Osztrák Köztársaság szövetségi alkotmánytörvénye

I. fejezet

A) Általános rendelkezések

1. cikk. Ausztria demokratikus köztársaság. Joga a néptől ered.

2. cikk. (1) Ausztria szövetségi állam.

(2) A szövetségi államot önálló tartományok alkotják: Burgenland, Karintia, Alsó-Ausztria, Felső-Ausztria, Salzburg, Stájerország, Tirol, Vorarlberg és Bécs.

(3) A tartományok alkotmányai szabályozzák a területükön bekövetkező változásokat, valamint a tartományok részvételi jogának korlátozását, amelyeket a jelen és a 3. cikk szabályoz.

3. cikk. (1) A szövetségi terület magában foglalja a szövetségi tartományok területét.

(2) A szövetségi terület határait megváltoztató nemzetközi szerződések megkötéséhez a tartományok beleegyezése szükséges.

(3) A tartományi határok jóváhagyására a Szövetség és azon tartomány egyező alkotmánytörvénye alapján kerülhet sor, amelynek területe változást szenved. A szövetségi terület határainak elfogadásához csak a tartományok alkotmánytörvénye szükséges.

(4) A 2. és 3. cikk szerinti területváltozásokkal kapcsolatos Nemzeti Tanács által hozott határozatokhoz – amely nem terjed ki a határok jóváhagyására – legalább a tagok több, mint felének szavazata és a leadott szavazatok legalább kétharmadának támogatása szükséges.

4. cikk. (1) A szövetségi terület valuta-, gazdasági és vámegységet alkot.

(2) A Szövetségen belül tilos belső vámhatárvonalakat, illetve egyéb forgalomkorlátozókat létrehozni.

5. cikk. (1) A szövetségi főváros, valamint a Szövetség legfelsőbb szerveinek székhelye Bécs.

(2) Különleges körülmények fennforgásának idejére a szövetségi kormány kérésére, a szövetségi elnök áthelyezheti a Szövetség legfelsőbb szerveinek székhelyét a Szövetség területén fekvő más helységbe.

6. cikk. (1) Az Osztrák Köztársaságban egységes állampolgárság van.

(2) Minden állampolgár annak a tartománynak a polgára, ahol állandó lakóhelye van; a tartományi törvények azonban úgy is rendelkezhetnek, hogy az az állampolgár, akinek nincs állandó lakóhelye abban a tartományban, még tartományi állampolgárságot szerezhet.

(3) Egy állampolgárnak ott van az állandó lakóhelye, ahol bizonyítható vagy a körülmények alapján kivethető szándéka szerint letelepedett, annak érdekében, hogy létérdekének központját itt teremtsen meg. Amennyiben ez a tárgyi előfeltétel az állampolgár szakmai, gazdasági és társadalmi kapcsolatainak együttes vizsgálata alapján több lakóhelyre illik, akkor állandó lakóhelyként azt kell megjelölni, amelyikhez a legszorosabb kapcsolat fűzi.

7. cikk. (1) Valamennyi szövetségi állampolgár a törvény előtt egyenlő. Kizártak a születéssel, a nemmel, a társadalmi helyzettel és a vallási meggyőződéssel kapcsolatos előjogok.

(2) A szövetség, a tartományok és a községek kiállnak a férfiak és nők tényleges egyenlősége mellett. A férfiak és nők tényleges egyenlőségének támogatására irányuló intézkedések megengedettek, különösen, amelyek a ténylegesen fennálló egyenlőtlenségek megszüntetésére irányulnak.

(3) A hivatali tisztségek megjelölését olyan formában kell használni, hogy az a hivatalnok vagy hivatalnoknő nemét kifejezésre juttassa. Ugyanez vonatkozik a címekre, akadémiai fokozatokra és az egyéb hivatással kapcsolatos megjelölésekre.

(4) A közalkalmazottak – beleértve ebbe a szövetségi hadsereghez tartozókat is – politikai jogainak csorbitatlan élvezete biztosított.

8. cikk. (1) A szövetségi jogszabályok által a nyelvi kisebbségeknek biztosított jogok sérelme nélkül, a Köztársaság hivatalos nyelve a német.

(2) A Köztársaság (a Szövetség, a tartományok és a községek) támogatja az őshonos etnikai csoportok nyelvi és kulturális sokszínűségét. Nyelvük és kultúrájuk fenntartását és megőrzését tisztelet illeti, azt védelmezni és támogatni kell.

(3) Az osztrák jelnyelv független nyelvnek számít. Részletes szabályairól törvény rendelkezik.

8/A. cikk. (1) Az Osztrák Köztársaság színei a piros-fehér-piros. A zászló három egyenlő szélességű vízszintes csíkból áll, amelyek közül a középső fehér, a felső és az alsó pedig piros.

(2) Az Osztrák Köztársaság címere (a szövetségi címer) egy szabadon lebegő, egyfejű, feketével, arannyal felfegyverzett vörös nyelvű sasból áll, amelynek mellét egy ezüstpólyával áthúzott vörös pajzs borítja. A sas fején arany koronát visel, három jól látható párkánnyal. Két karmát egy ívesre feszített vaslánc köti össze. Jobb karmában egy élével befelé fordított aranysarlót, bal karmában egy aranykalapácsot tart.

(3) A címer színeinek védelmére, valamint a Köztársaság pecsétjére vonatkozó részletesebb rendelkezéseket szövetségi törvény határozza meg.

9. cikk. (1) A nemzetközi jog általánosan elismert szabályai a szövetségi jog érvényes részét képezik.

(2) Törvény, vagy az 50. cikk (1) bekezdése értelmében jóváhagyandó államszerződés útján a Szövetség egyes felségjogai átruházhatók államközi intézményekre, valamint azok szerveire, és a nemzetközi jog keretében szabályozást nyerhet idegen államok szerveinek Ausztriában történő, valamint osztrák szervek külföldön folytatott tevékenysége.

9/A. cikk. (1) Ausztria az átfogó honvédelem híve. Feladata, hogy őrkdjön a kifelé irányuló függetlenség, valamint a szövetségi terület sérthetatlensége és egysége felett, különös tekintettel az örökös semlegesség fenntartására és védelmére. Eközben óvnia és védelmeznie kell az alkotmányos intézményeket, azok cselekvőképességét, valamint a lakosság demokratikus szabadságjogait az erőszakos, külső támadásokkal szemben.

(2) Az átfogó honvédelemhez a katonai, a szellemi, a polgári, valamint a gazdasági honvédelem tartozik.

(3) Valamennyi férfi osztrák állampolgár hadköteles. Az osztrák női állampolgárok szabad akaratukból katonai szolgálatot teljesíthetnek a szövetségi hadseregben, és joguk van ezen szolgálat befejezésére.

(4) Aki lelkiismereti okokból megtagadja a kötelező katonai szolgálatot, és ez alól felmentést nyer, köteles pótszolgálatot teljesíteni (polgári szolgálat).

10. cikk. (1) A törvényhozás és a végrehajtás a Szövetség feladata a következő ügyekben:
1. a szövetségi alkotmány, különösen a Nemzeti Tanácsba történő választások, a szövetségi alkotmány alapján tartott népszavazások; az alkotmánybíráskodás; a közigazgatási bíráskodás, kivéve a tartományi közigazgatási bíróságok szervezeti felépítésének kérdései;

1/A. az Európai Parlamenti választások; európai polgárok akciócsoportjai;

2. külügyek, beleértve ebbe a politikai és gazdasági képviselőket külföldön, különösen az államszerződések megkötése a 16. cikk (1) bekezdésében meghatározott tartományi hatáskör ellenére; a határok megállapítása; javak és élőlények importjai; vámügyek;

3. a Szövetség területére való belépés és a kilépés szabályozása, valamint felügyelete; ki- és bevándorlási ügyek; útlevélügyek; deportálás; eltávolítás; kiutasítás és kiadatás, valamint tranzitforgalom;

4. a szövetségi pénzügyek – különösen a közadók, amelyeket részben vagy egészben a Szövetség javára hajtanak be –; monopóliumok;

5. pénz-, hitel- és értéktőzsdeügyek, bankügyek; súly-, és hosszmértékek; szabványok és fémjelek;

6. polgári jogi ügyek, beleértve a gazdasági társulás jogát, kivéve azokat a szabályokat, amelyek a külföldiek ingatlanszerzését és a beépített vagy beépítésre kijelölt ingatlanok forgalmazását vonatkozó igazgatási hatósági korlátozásoknak vetik alá, beleértve ebbe az olyan személyek örökhagyó utáni jogszerzését, akik nem tartoznak a törvényes örökösök körébe; magánalapítványi ügyek; olyan büntetőjogi ügyek (kivéve a közigazgatási büntetőjogot és a közigazgatási büntetőeljárást), amelyek a tartományok független hatáskörébe tartoznak; igazságszolgáltatás; a társadalom védelme érdekében a bűnöző vagy különösen veszélyes személyek ellen foganatosított intézkedések; közigazgatási bíraskodás; szerzői jogok; sajtó-ügyek, kisajátítás, amennyiben az nem érinti azokat az ügyeket, amelyek a tartományok önálló hatáskörébe esnek; közjegyzőkkel, ügyvédekkel és egyéb, ezekkel rokon hivatásokkal kapcsolatos ügyek;

7. köznyugalom, közrend és közbiztonság fenntartása, beleértve az első általános segítségnyújtást, a helyi rendőrség kivételével; az egyesülési és gyülekezési jog; a személyi állapottal kapcsolatos ügyek, beleértve az anyakönyvezést, a névváltoztatási ügyeket; külföldiek rendőrségi és lakóhely-bejelentési ügyei; fegyverrel, lőszerrel és robbanóanyagokkal, valamint a lövészzettel kapcsolatos ügyek;

8. a kereskedelemmel és az iparral kapcsolatos ügyek; állami ügynökségek és magánügynöki tevékenység; a tisztességtelen verseny megfékezése; szabadalmi ügyek, valamint ipari minták védelme, védjegyek és egyéb árujelzések; szabadalmi ügyvivőkkel kapcsolatos ügyek; mérnökökkel és polgári szakemberekkel kapcsolatos ügyek; kereskedelmi és ipari kamarák; szakmai képviselvek létrehozása, amennyiben kiterjednek a Szövetség egész területére a mező- és erdőgazdasági területek kivételével;

9. a vasúti, légi és hajóközlekedési ügyek, amennyiben ezek nem a 11. cikk alá esnek; a gépjárművekkel kapcsolatos ügyek; azon országutakkal kapcsolatos ügyek, amelyeket az átmenő forgalomban elfoglalt jelentőségük miatt a szövetségi törvényhozás szövetségi utakká nyilvánított, a közlekedési rendőrség kivételével; folyami és hajózási rendőrség, amennyiben ezek a 11. cikk alá nem vonhatók; postai és távközlési ügyek; mindazon ügyekben a tervek környezetbarát jellegének vizsgálata, ahol jelentős környezeti khatással kell számolni, és amelyeknél az igazgatási rendelet általi iránymutatást írják elő;

10. bányászat; erdészet, beleértve a fausztatást; vízi jog, a vizek szabályozása és állaguk fenntartása a biztonságos folyamelterelés, illetve a hajózás és tutajszállítás érdekében; a vad-vizek felhasználása; vízi utak építése és fenntartása; villanyerőművek és elektromos berendezések normalizálása, valamint szabványosítása, biztonsági intézkedések e területen; nagyfeszültségű elektromos energia továbbítására vonatkozó rendelkezések, amennyiben az erőmű két vagy több tartományra kiterjed; gőzkazánokkal és egyéb erőgépekkel kapcsolatos ügyek; földmérésügyek;

11. munkajog, amennyiben az nem tartozik a 12. cikk alá; szociális és szerződésen alapuló biztosítási ügyek; munkavállalói és munkáltatói kamarák, kivéve a mezőgazdaság és erdészet területén működőket;

12. az egészségüggyel kapcsolatos kérdések a temetkezési ügyek, valamint a községi egészségügyi szolgálattal és a mentőszolgálattal kapcsolatos ügyek kivételével a gyógyintézetek és szanatóriumok tekintetében, a gyógygyűrdőhelyek, valamint természetes gyógyforrá-

sok tekintetében azonban csak az egészségügyi felügyelet kivételével; a környezetnek a kibocsátási határértékek átlépéséből származó veszélyes megterhelésének elhárítására irányuló intézkedések; a levegő tisztán tartása a tagállamoknak a fűtési létesítményekkel kapcsolatos hatáskörének sérelme nélkül; hulladékgazdálkodás a veszélyes hulladékokat illetően, más hulladékokat illetően azonban annyiban, amennyiben egységes előírások kibocsátása; állatorvosi ügyek; élelmezésügy, beleértve az élelmiszerek ellenőrzését is; a vetőmagok és növények, állateledel, trágya és növényvédő szerek, valamint növényvédelmi berendezések üzleti forgalmának szabályozása, beleértve az engedélyezést és a vetőmagok, valamint növények esetében az elismerési eljárást is;

13. tudományos és szaktechnikai levéltári és könyvtári szolgálat; a szövetségi művészeti és tudományos gyűjteményekhez, illetve intézményekhez tartozó ügyek, valamennyi szövetségi színházügy, az építési ügyek kivételével; műemlékvédelem; kulturális ügyek; népszámlálási ügyek, a tartományok jogainak fenntartásával az adott tartományban bármilyen statisztikai tevékenység folytatása, valamint egyéb statisztikai tevékenység, amennyiben az nem csupán egyetlen tartomány érdekeit szolgálja; alapítási és alapítványügyek, amennyiben olyan alapokról és alapítványokról van szó, amelyek céljaik révén túllépik egy adott tartomány érdekkörét, és amelyek autonóm tartományi igazgatására korábban nem került sor;

14. a szövetségi rendőrség és szövetségi csendőrség megszervezése és vezetése a községi fegyveres szervezetek kivételével; egyéb örtestületek létesítésének és szervezésének szabályozása, beleértve azok fegyverzetét és a fegyverhasználati jogot;

15. katonai ügyek; háborús károkkal kapcsolatos ügyek, valamint a háborúban részt vevőkről és azok életben maradt hozzátartozóiról való gondoskodás; katonasírok gondozása; háború során, vagy azt követően a gazdaság egységes vezetésének biztosításához szükségesnek tűnő intézkedések meghozatala – különös tekintettel a lakosság közszükségleti cikkekre való ellátására;

16. a szövetségi hatóságok és egyéb szövetségi hivatalok létrehozása; a szövetségi alkalmazottak szolgálati joga és személyképviselési joga;

17. népességpolitika – amennyiben annak tárgya gyermeksegélyek engedélyezése és a család érdekeit szem előtt tartó teherkiegyenlítés létrehozása.

18. (Hatályon kívül helyezve.)

(2) A paraszthirtok öröklési rendjéről szóló szövetségi törvényben, valamint az (1) bekezdés 10. pontja alapján kibocsátott szövetségi törvényekben a tartományi törvényhozás felhatalmazható pontosan meghatározandó végrehajtási rendelkezések kibocsátására. E tartományi törvényeknél a 15. cikk (6) bekezdésének rendelkezései értelemszerűen alkalmazandók. A fenti esetekben kibocsátott végrehajtási törvények fogantatása a Szövetséget illeti, ennek ellenére a végrehajtási rendelkezésekhez az érintett tartományi kormány előzetes egyetértése szükséges, amennyiben azok a tartományi törvény végrehajtási rendelkezéseit érintik.

(3) Mielőtt a Szövetség olyan államszerződéseket kötne, amelyek szükségessé tennék a 16. cikk szellemében hozott végrehajtási intézkedéseket, vagy amelyek más módon érintenék a tartományok önálló hatáskörét, köteles a tartományoknak lehetőséget biztosítani az állásfoglalásra. Amennyiben a Szövetség állásfoglalása megegyezik a tartományéval, a Szövetség ehhez kötve van az államszerződés megkötése során. Ezen csak kényszerítő külpolitikai okok változtathatnak; ezen okokról a Szövetség haladéktalanul tanácskozik a tartománnyal.

11. cikk. (1) A törvényhozás a Szövetség feladata, a végrehajtás pedig a tartományoké a következő ügyekben:

1. állampolgárság;

2. szakmai képviselők, amennyiben nem esnek a 10. cikk alá – kivételt képeznek azonban a mező- és erdőgazdaság, a hegyi vezetés és síoktatás, valamint a tartományok önálló hatáskörébe tartozó sportoktatás területén működő képviselők;

3. népi lakásügyek, a lakásépítések és a lakóházak szanálásának támogatása kivételével;
4. közúti rendőrség;
5. városrészek szanálása;
6. belvízi hajózás – különös tekintettel a hajózási koncessziókra, a hajózással kapcsolatos létesítményekre és az ilyen létesítményeken fennálló kényszerítő jogokra, amennyiben azok nem vonatkoznak a Dunára, a Bodeni tóra, a Fertő tóra s egyéb határvizek határszakaszaira; folyami és hajózási rendőrség belvizeken, a Duna, a Bodeni tó, a Fertő tó, valamint egyéb határvizek határszakaszainak kivételével;

7. az olyan tervek környezetbarát jellegének vizsgálata, ahol jelentős környezeti kihatással kell számolni, amennyiben egységes előírások kibocsátására irányuló igény fennállása valószínűsíthető, ezen tervek jóváhagyása;

8. állatvédelem, amennyiben az nem Szövetségi törvényhozási hatáskör, kivéve a vadászatra és a halászásra vonatkozó előírásokat.

(2) Amennyiben felmerül az igény egységes előírások kibocsátására, szövetségi törvény által kerülnek szabályozásra a közigazgatási eljárás, a közigazgatási büntetőjog általános rendelkezései, a közigazgatási büntetőeljárás és a közigazgatási végrehajtás azokban az ügyekben is, amelyekben a törvényhozás a tartományokat illeti, különös tekintettel az adózással kapcsolatos ügyekre; a közigazgatás egyes területeit szabályozó szövetségi, illetve tartományi törvények útján csak akkor hozhatók ettől eltérő rendelkezések, ha azok a tárgy szabályozása szempontjából feltétlenül szükségesek.

(3) Az (1) és (2) bekezdések alapján kiadott szövetségi törvények végrehajtási rendelkezéseit a Szövetség bocsátja ki, amennyiben az adott törvények másként nem rendelkeznek. Azoknak a végrehajtási rendelkezéseknek a kihirdetési módja szövetségi törvény útján kerül szabályozásra, amelyek kibocsátására a tartományok az (1) bekezdés 4. és 6. pontjában foglalt ügyek vonatkozásában szövetségi törvény útján felhatalmazottak.

(4) A (2) bekezdés alapján kiadott törvények és az ezekhez kibocsátott végrehajtási rendelkezések alkalmazása vagy a Szövetséget, vagy a tartományokat illeti, attól függően, hogy az eljárás tárgyát képező ügy a végrehajtás alapján szövetségi vagy tartományi feladat.

(5) Amennyiben egységes előírások kibocsátása szükséges, szövetségi törvény útján légszennyező anyagokra nézve egységes kibocsátási értékhatárokat lehet meghatározni. Ezeket az igazgatás egyes területeit szabályozó szövetségi és tartományi előírásokban nem lehet túllépni.

(6) Amennyiben egységes előírások kibocsátásának szükségessége valószínűsíthető, szövetségi törvény útján kerül szabályozásra a szövetségi törvényben meghatározandó tervekben való állampolgári részvételi eljárás, az állampolgári részvételt követő igazgatási eljárásban való közreműködés és az érintett tervhez szükséges engedély megadásában való állampolgári részvételi eljárás eredményeinek figyelembevétele, valamint a 10. cikk (1) bekezdés 9. pontjában meghatározott tervek engedélyezése. Ezen előírások végrehajtására irányadó a (4) bekezdés.

(7) Az (1) bekezdés 7. pontjában meghatározott ügyekben a szövetségi kormányt és az egyes szövetségi minisztereket a tartományi kormánnyal szemben a következő jogosultságok illetik meg:

1. jogosultság szövetségi szervek útján a tartományi hatóságok aktáiba való betekintésre;
2. jogosultság a szövetség által kibocsátott törvények és rendeletek végrehajtásáról készült jelentések átadásának kérésére;

3. a törvények és rendeletek kibocsátásának előkészítése érdekében a szövetség részéről a végrehajtással kapcsolatos szükséges tájékoztatások kérésére vonatkozó jogosultság;

4. meghatározott esetekben tájékoztatás és akták átadásának kérésére vonatkozó jogosultság, amennyiben ez más jogosultságok gyakorlásához szükséges.

12. cikk. (1) A Szövetség feladata az alapelvekkel kapcsolatos törvényhozás, a tartományok feladata pedig a végrehajtási törvények kibocsátása és a végrehajtás a következő ügyekben:

1. szegényügy; népesedési politika, amennyiben nem esik a 10. cikk alá; népjóléti intézmények, anya-, csecsemő- és ifjúságvédelem; gyógyító és gondozó intézetek; fürdőhelyekkel, gyógyintézetekkel, valamint gyógyászati intézményekkel szemben egészségügyi szempontból támasztható követelmények; természetes gyógyforrások;

2. közintézmények a viták bíróságon kívüli rendezésére;

3. földreform, különös tekintettel a mezőgazdasági vállalkozásokra és az ismételt betelepítésre;

4. betegségek és kártevők elleni növényvédelem;

5. a villamosenergia-ügyek, amennyiben azok nem esnek a 10. cikk alá;

6. munkajog, beleértve a munkások és alkalmazottak védelmét is, amennyiben mező- és erdőgazdasági munkásokról és alkalmazottakról van szó.

(2) A szövetségi törvényekben megfogalmazott alaptörvények és alaprendelkezések ilyen néven történő megjelölése szükséges.

13. cikk. (1) A Szövetség és a tartományok hatásköre az adóügy területén külön szövetségi alkotmánytörvény („pénzügyi alkotmánytörvény”) útján kerül szabályozásra.

(2) A Szövetségnek, a tartományoknak és a községeknek költségvetésük vezetése során törekedniük kell az összgazdasági és a fenntartható egyensúly biztosítására. Költségvetésüket ezen célok figyelembevételével vezetik.

(3) A Szövetség, a tartományok és a községek a költségvetés vezetése során a nők és férfiak közötti egyenlő státusz megteremtésére törekednek.

14. cikk. (1) Mind az oktatási ügyek, mind pedig a nevelésügy területén a diákkollégiumokkal kapcsolatos törvényhozás és végrehajtás a Szövetség feladata, amennyiben a következő bekezdésekben eltérően nem rendelkeznek. A jelen cikk értelmében nem tekinthetők az oktatás- és nevelésügybe tartozóknak a 14/A. cikkben szabályozott ügyek.

(2) A kötelező nyilvános iskolák tanárainak szolgálati jogával és képviseleti jogával kapcsolatos ügyekben a törvényhozás a Szövetség, a végrehajtás pedig a tartományok feladata, amennyiben a (4) bekezdés a) pontja erről másként nem rendelkezik. Ezekben a szövetségi törvényekben a tartományi törvényhozás felhatalmazható arra, hogy egyes pontosan meghatározandó rendelkezésekhez végrehajtási rendelkezéseket bocsásson ki; ennek során a 15. cikk (6) bekezdésének rendelkezései értelemszerűen alkalmazandók. A szövetségi törvény eltérő rendelkezése híján ezekhez a szövetségi törvényekhez a végrehajtási rendeleteket a Szövetség bocsátja ki.

(3) Az alapelvekkel kapcsolatos törvényhozás a Szövetség feladata; a tartományok feladata pedig a végrehajtási törvények kibocsátása és érvényesítése a következő ügyekben:

a) azoknak a testületeknek az összetétele és tagozódása, amelyek megalakítása a tartományokban és a politikai körzetekben a Szövetség oktatásügyi hatóságainak keretében kötelező, beleértve a fenti testületek tagjainak kinevezését és díjazását is;

b) a kötelező nyilvános iskolák külső megszervezése (felépítése, szervezeti formái, alapítása, fenntartása, megszüntetése, helyi egységei, az osztálylétszám és a tanítási idő);

c) azon nyilvános diákkollégiumok külső szervezete, amelyek kizárólag vagy túlnyomórészt a kötelező iskolák tanulói számára rendelték;

d) a tartományok, községek vagy a községsszövetségek által alkalmazandó óvónőkkel és kizárólag vagy túlnyomórészt a kötelező iskolák tanulói számára rendelt napközi otthoni, valamint diákotthoni nevelőkkel szemben támasztott szakmai alkalmazási követelmények.

(4) A tartományok feladata a törvényhozás és végrehajtás a következő ügyekben:

a) a kötelező nyilvános iskolai tanárokkal kapcsolatban a szolgálati felettest megillető hatáskörök gyakorlása a (2) bekezdés értelmében kiadott törvények alapján; ennek során a

tartományi törvények meghatározzák, hogy a Szövetség oktatásügyi hatóságai a tartományokban és a politikai körzetekben közreműködnek a kinevezésekben, a szolgálati helyek egyéb betöltésében és kitüntetésekben, valamint a minősítési és fegyelmi eljárásban. A kinevezések, szolgálati helyek egyéb betöltése és a kitüntetések során való közreműködésnek minden esetre tartalmaznia kell az elsőfokú szövetségi oktatásügyi hatóság javaslattevési jogát;

b) óvodai és napközi otthoni ügyek.

(5) A (2)–(4) bekezdésektől eltérően a törvényhozás és végrehajtás a Szövetség feladata a következő ügyekben:

a) nyilvános gyakorlóiskolák, gyakorló óvodák, gyakorló napközi otthonok, gyakorló diákotthonok, amelyek a tantervben előírt gyakorlatok megtartása céljából szervesen kapcsolódnak egy nyilvános iskolához;

b) nyilvános diákotthonok, amelyek kizárólag vagy túlnyomórészt az a) pontban megnevezett gyakorlóiskolák tanulói számára rendelték;

c) az a) és b) pontokban megnevezett nyilvános létesítmények tanárainak, nevelőinek és óvónőinek szolgálati és képviseleti joga.

(5a) Az oktatás alapvető értékei a demokrácia, az emberiesség, a szolidaritás, a béke és az igazság, valamint a nyitott szellemiség és a tolerancia más emberekkel szemben, amelyek az egész emberiség védelmén alapulnak, származástól, szociális helyzetétől és anyagi háttértől függetlenül, amely értékeket a legmagasabb oktatási fokon kell átadni, állandó védelmüket és megfelelő fejlődésüket biztosítva. A diákok, szülők és tanárok, gyermekek és fiatalok közötti együttműködés a megfelelő értelmi, mentális és testi fejlődés érdekében elősegíti az egészséges, önálló, boldog, motivált, felelősségteljes, tehetséges és kreatív tulajdonságok kialakulását, amelyek szükségesek az önmagukról és más embertársaikról, a környezetről és a jövő generációról való gondoskodás érdekében, amelyek átadása társadalmi, vallási és erkölcsi értékek szellemében történik. Minden fiatal dönthet a saját fejlődését és oktatását illető kérdésekben, amelyet igazságos elbírálás és társadalmi megértés biztosít számára, amely nyitott mások politikai, vallásos és ideológiai meggyőződéseivel szemben, valamint lehetőséget kell biztosítani számukra, hogy képesek legyenek Ausztria, Európa és a világ kulturális és gazdasági életében való részvételre, továbbá az emberiség közös feladataiban való szerepvállalásra, a szabadság és a béke szeretetében.

(6) Nyilvános iskolák azok az iskolák, amelyeket a törvényes iskolafenntartó alapít és tart fenn. A törvényes iskolafenntartó a Szövetség, amennyiben a nyilvános iskolák alapításával, fenntartásával és megszüntetésével kapcsolatos ügyekben a törvényhozás és végrehajtás a Szövetség feladata. A törvényes iskolafenntartó a tartomány vagy a tartományi törvényi előírások szerint a község, illetve valamely községsszövetség, amennyiben a nyilvános iskola alapításával, fenntartásával és megszüntetésével kapcsolatos ügyekben a törvényhozás, a végrehajtási jogalkotás és a végrehajtás a tartomány feladata. A nyilvános iskolák a törvényi előfeltételek keretei között, a születés, a nemek, a faj, a rang, a társadalmi helyzet, a nyelv és a vallás alapján tett megkülönböztetésektől mentesen, mindenki számára hozzáférhetőek. Ugyanez értelemszerűen érvényesül az óvodák, a napközi otthonok és a diákotthonok vonatkozásában is.

(6a) A jogalkotó gondoskodik az oktatási rendszer sokszínűségéről, amely az oktatási terv alapján legalább a közoktatásban és szakiskolákban, az általános és középfokú oktatásban érvényesül, a középiskolákban további megkülönböztetések alkalmazhatók.

(7) Azok az iskolák, amelyek nem nyilvánosak, magániskoláknak minősülnek; ezeknek – a törvényi rendelkezéseknek megfelelően – meg kell adni a nyilvánosság jogát.

(7a) A kilencedik életévet betöltött gyermekek tekinthetők iskola-, valamint szakiskola-érettnek.

(8) A Szövetség jogosult a (2) és (3) bekezdések szerint a tartományi végrehajtás alá eső ügyekben a fenti bekezdések alapján hozott törvények és rendeletek betartásáról tájékozódni, amely célból kiküldhet bizonyos szerveket az iskolákba és diákotthonokba. Hiányosságok észlelése esetén a tartományfőnök utasítása révén [20. cikk (1) bekezdés] megbízható a hiányosság meghatározott határidőn belüli megszüntetésével. A tartományfőnök a törvényi előírások alapján gondoskodik a fogyatékoságok megszüntetéséről, és a fenti utasítások végrehajtása érdekében köteles a tartomány önálló hatáskörű szerveként az e minőségében rendelkezésre álló eszközöket igénybe venni.

(9) A tanárok, nevelők és óvónők szolgálati joga terén, tekintettel a Szövetséghez, a tartományokhoz, a községekhez és a községsszövetséghez fűződő szolgálati viszonyukra, a törvényhozó és végrehajtó hatáskör megoszlására az előző bekezdések eltérő rendelkezése hiányában a 10. és 21. cikkek vonatkozó általános rendelkezései irányadóak. Ugyanez áll a tanárok, nevelők és óvónők képviseleti jogára is.

(10) A szövetségi oktatásügyi hatóságok tartományokbeli és politikai körzetekbeli ügyeivel – a tankötelezettséggel, az iskolarendszerrel, a magániskolákkal, az iskola és az egyházak (vallás, hitközösségek) közötti viszonytal kapcsolatban, beleértve ebbe az iskolai vallásoktatást is – a Nemzeti Tanács tagjai legalább felének jelenlétében és a leadott szavazatok 2/3-os többségével hozhat csupán szövetségi törvényeket, amennyiben nem főiskolák és művészeti akadémiák ügyeiről van szó. Ugyanez a rendelkezés érvényes az 50. cikkben megjelölt, és az ezekkel kapcsolatban megkötött államszerződések jóváhagyására is.

(11) (Hatályon kívül helyezve.)

14/A. cikk. (1) A mező- és erdőgazdasági oktatásügy területén éppúgy, mint a mező- és erdőgazdasági nevelésügy területén a diákotthonokkal, valamint a jelen cikk alá eső iskolákban és diákotthonokban a tanárok és nevelők szolgálati és képviseleti jogával kapcsolatos ügyekben a törvényhozás és végrehajtás a tartományok feladata, amennyiben a következő szakaszok eltérően nem rendelkeznek. A főiskolai oktatással kapcsolatos kérdések nem tartoznak a mező- és erdőgazdasági oktatásügyhöz.

(2) A Szövetség feladata a törvényhozás és végrehajtás a következő ügyekben:

a) felsőfokú mező- és erdőgazdasági tanintézetek, valamint a mező- és erdőgazdasági iskolák tanárainak kiképzésére és továbbképzésére szolgáló intézetek;

b) az erdészek képzésére szolgáló szakiskolák;

c) nyilvános mező- és erdőgazdasági szakiskolák, amelyek a tantervben előírányzott gyakorlatok biztosítása céljából az a) és b) pontok alatt megnevezett valamely nyilvános iskolával, illetve valamely szövetségi mező- és erdőgazdasági kísérleti intézettel szervezetileg összekapcsoltak;

d) diákotthonok, amelyek kizárólag vagy túlnyomórészt az a), b) és c) pontokban megnevezett iskolák tanulói számára rendelték;

e) az a), b), c) és d) pontokban megnevezett intézményekben működő tanárok és nevelők szolgálati joga és személyképviseleti joga;

f) a mező- és erdőgazdasági felekezeti iskolák személyzeti kiadásaira fordított szubvenciók;

g) a Szövetség mező- és erdőgazdasági kísérleti intézményei, amelyek a tantervben előírányzott gyakorlatok biztosítása érdekében szervezetileg kapcsolódnak egy, a Szövetség által fenntartott mező- és erdőgazdasági iskolához.

(3) Amennyiben nem a (2) bekezdésben megnevezett ügyekről van szó, a törvényhozás a Szövetség, a végrehajtás pedig a tartomány feladata:

a) a vallásoktatással kapcsolatos ügyekben;

b) a nyilvános mező- és erdőgazdasági szakiskolákban és szakképzőkben tanító tanárok, valamint kizárólag vagy túlnyomórészt a fenti iskolák tanulói számára rendelt nyilvános

diákotthonokban dolgozó nevelők szolgálati jogával és képviseleti jogával kapcsolatos ügyekben; ez alól kivételt képeznek a fent megnevezett tanárok és nevelők felett a szolgálati felettest megillető jog gyakorlásával kapcsolatos hatósági illetékességi ügyek. A *b)* pontban foglalt rendelkezések alapján hozott szövetségi törvényekben a tartományi törvényhozás felhatalmazható arra, hogy pontosan meghatározandó rendelkezésekhez kibocsássa a végrehajtási rendelkezéseket; ennek során értelemszerűen alkalmazandók a 15. cikk (6) bekezdésének rendelkezései. A fenti szövetségi törvények végrehajtási rendeleteit a Szövetség bocsátja ki, e törvények eltérő rendelkezései hiányában.

(4) A Szövetség feladata az alapelvekről szóló törvényhozás, a tartományok feladata pedig a végrehajtási törvények kibocsátása és a végrehajtás

a) a mező- és erdőgazdasági szakiskolákkal kapcsolatosan: a képzés céljának, a kötelező tárgyaknak, az oktatás ingyenességének megállapításával kapcsolatos ügyekben, valamint a tankötelezettséget és az egyik tartomány iskolájából egy másik tartomány iskolájába történő átlépést érintő ügyekben;

b) a mező- és erdőgazdasági szakképzőkkel kapcsolatosan: a felvételi feltételek, a képzési cél, a szervezeti formák, a tanítás terjedelme, a kötelező tantárgyak, a tanítás ingyenességét érintő ügyekben, valamint azokban, melyek az egyik tartomány iskolájából egy másik tartomány iskolájába történő átlépést szabályozzák;

c) a magán mező- és erdőgazdasági szakképzők és szakiskolák nyilvánossági jogával kapcsolatos ügyek, a (2) bekezdés *b)* pontja alá tartozó iskolák kivételével;

d) olyan tanácsok szervezetével és hatáskörével kapcsolatban, amelyek az (1) bekezdésben foglalt ügyekben közreműködnek a tartományi végrehajtásban.

(5) A (2) bekezdés *c)* és *g)* pontjaiban megjelölt mező- és erdőgazdasági szakiskolák és kísérleti intézetek létesítése csak akkor megengedett, ha annak a tartománynak tartományi kormánya, amelyben a szakiskola, illetve a kísérleti intézet székhelye lenne, hozzájárult az alapításhoz. Ez a hozzájárulás nem szükséges, amennyiben olyan mező- és erdőgazdasági szakiskola alapításáról van szó, amely szervezetileg kapcsolódik majd a mező- és erdőgazdasági iskolákban tanító tanárok képzésére és továbbképzésére szolgáló intézethez, a tantervszerűen előírt gyakorlatok biztosítására.

(6) A Szövetség jogosult azokban az ügyekben, amelyek a (3) és (4) bekezdés értelmében tartományi végrehajtás alá esnek, az általa kibocsátott előírások betartásáról gondoskodni.

(7) A 14. cikk (5/A), (6), (6/A), (7), (7/A) és (9) bekezdéseinek rendelkezései értelemszerűen érvényesek a megjelölt területekre.

(8) A 14. cikk (10) bekezdése ezeken a területeken is irányadó.

14/B. cikk. (1) A közpályázatokról szóló jogalkotás – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – szövetségi hatáskör.

(2) Az (1) bekezdés végrehajtása érdekében

1. szövetségi hatáskör

a) a szövetség által kötött szerződésekről való döntés;

b) az alapítványok, pénzügyi alapok és a 126/B. cikk (1) bekezdésében megnevezett intézmények által kötött szerződésekről való döntés;

c) a 126/B. cikk (2) bekezdésben megnevezett vállalatok által kötött szerződésekről való döntés, ha a Szövetség pénzügyi forrásainak megosztásával kapcsolatos vagy azokat érintő pénzügyi vagy más gazdasági vagy szervezeti intézkedésről van szó, amely legalább ugyanannyira érinti a tartományok pénzügyi forrásainak megosztását, illetve azokra hatást gyakorol;

d) szövetségi törvények által létrehozott saját önkormányzattal rendelkező testületek által kötött szerződésekről való döntés;

e) olyan szervezetek által kötött szerződésekről való döntés, amelyek az a)–d) pontokban, illetve a 2. pont a)–d) pontjaiban nem szerepelnek;

aa) a szövetség által pénzügyileg támogatott szervezetek, ha a Szövetségi pénzügyi hozzájárulás legalább olyan mértékű, mint a tartományi;

bb) azok a vezetői feladatokat ellátó szervezetek, amelyek szövetségi ellenőrzés alatt állnak és nem tartoznak az aa) vagy a 2. e) aa) pont hatálya alá;

cc) azok az ügyintéző, irányító- vagy felügyeleti testületek, amelyek tagjait a Szövetség jelöli ki – amennyiben a Szövetség legalább annyi tagot jelöl, mint a tartomány – és amelyek nem tartoznak az aa), bb) vagy a 2. e) aa) vagy bb) hatálya alá;

f) részt vesz a szövetség és valamely tartomány által kötött szerződésről való döntéshozatalban, kivéve az 1. f) hatálya alá tartozó eseteket, valamint a több tartomány által kötött szerződések esetét;

g) olyan törvényes szervezetek által kötött szerződésekről való döntés, amelyek nem neveztettek az a)–f), valamint a 2. szakaszban;

2. tartományi hatáskör

a) a tartomány, a községek és a községek társulásai által kötött szerződésekről való döntés;

b) az alapítványok, pénzügyi alapok és a 127. cikk (1) és a 127/A. cikk (1) és (8) bekezdéseiben meghatározott intézmények által kötött szerződésekről való döntés;

c) a 126/B. cikk (2) bekezdésben meghatározott vállalatok – kivéve az 1. c) által szabályozottakat – valamint a 127. cikk (3) és a 127/A. cikk (3) és (8) bekezdésben foglalt vállalatok által kötött szerződésekről való döntés;

d) szövetségi törvény által létrehozott saját önkormányzattal rendelkező testületek által kötött szerződésekről való döntés;

e) olyan szervezetek által kötött szerződésekről való döntés, amelyek az 1. a)–d) és az a)–d) pontokban nem szerepelnek,

aa) csak a tartomány által, illetve a Szövetséggel vagy más tartománnyal közösen pénzügyileg támogatott szervezetek, kivéve az 1. e) aa) pontban szereplőket;

bb) azok a vezetői feladatokat ellátó szervezetek, amelyek tartományi ellenőrzés alatt állnak és nem tartoznak az 1. e) aa) vagy bb), valamint az aa) hatálya alá,

cc) azok az ügyintéző, irányító- vagy felügyeleti testületek, amelyek tagjait a tartomány jelöli ki és amelyek nem tartoznak az 1. e) aa) vagy cc), valamint az aa) vagy bb) hatálya alá,

f) a Szövetség és a tartományok által kötött szerződésekről való döntéshozatalban való részvétel, ha az nem tartozik az 1. f) hatálya alá, továbbá a több tartomány által kötött szerződésekről való döntéshozatalban való részvétel. A községek, lakosságszámtól függetlenül, olyan törvényes egységek, amelyek az 1. b) és c), valamint a 2. b) és c) alapján számvevőszéki ellenőrzés alatt állnak. Az 1. b), c), e) és f) pontok keretei között létrejött pályázatok, az 1. szakasz értelmében szövetségi hatáskörök, a 2. szakasz értelmében pedig a felelős tartomány hatáskörei.

(3) A tartományok hatásköre a pályázatkírók (2) 2. szakasz szerint kötött szerződéseiről szóló jogszabályalkotás és az ezzel kapcsolatos végrehajtás.

(4) A szövetség lehetőséget biztosít a tartományok számára, hogy az (1) bekezdés tárgyában alkotott törvénytervezet elkészítésében részt vegyenek. Az (1) bekezdés alapján hozott szövetségi törvények kihirdetése – a tartományok végrehajtási jogkörébe tartozó esetekben – csak a tartományok jóváhagyását követően lehetséges.

(5) Az (1) bekezdés szerint kihirdetett szövetségi törvények végrehatásáról szóló rendeletalkotás szövetségi hatáskör. Ezen végrehajtási rendeletekre a (4) bekezdés, valamint a 42/A. cikk rendelkezései alkalmazandók.

(6) (Hatályon kívül helyezve.)

15. cikk. (1) Amennyiben valamely ügyet a szövetségi alkotmány útján nem ruháznak át kifejezetten a szövetségi törvényhozásra vagy végrehajtásra, akkor a tartományok önálló hatáskörében marad.

(2) A helyi rendőrség, illetve a rendőrség azon részével kapcsolatos ügyekben, amelyek kizárólag vagy túlnyomórészt a községben megtestesített helyi közösség érdekében alkalmazsak arra, hogy a község által, annak helyi határain belül lássák el például a közszemérem védelmét és az indokolatlanul okozott zavaró lármák megszüntetését, a Szövetség jogosult arra, hogy a fenti ügyek vitele felett a község révén felügyeletet gyakoroljon, és az észlelt hiányosságokat a tartományfőnököknek (103. cikk) adott utasítások útján megszüntesse. A fenti cél érdekében a Szövetség felügyeleti szerveket küldhet ki a községbe, amelyről minden egyes esetben értesíteni kell a tartományfőnököt.

(3) A színházakkal, a filmszínházakkal, valamint a nyilvános bemutatókkal, előadásokkal, szórakoztató számokkal kapcsolatos ügyeket érintő tartományi törvényi rendelkezéseknek át kell ruházniuk a szövetségi rendőrhatalóságok helyi szerveinek hatáskörébe a rendezvények felügyeletét, amennyiben az nem terjed ki üzemtechnikai, építési és tűzrendészeti szempontokra, valamint az együttműködés jogát első fokon azon jogosultságok megadásánál, melyeket ilyen törvényekben irányoznak elő.

(4) A Szövetség és az érintett tartomány egyező törvényei szabályozzák, hogy mennyiben kerül átruházásra a helyi hatáskörű szövetségi rendőrhatalóságokra a végrehajtás a közlekedési rendőrség területén, a helyi közúti rendőrség kivételével [118. cikk (3) bekezdés 4. pont], valamint a folyami és vízi rendőrség területén belföldi vizeken, a Duna, a Bodeni tó, a Fertő tó és az egyéb határvizek határszakaszai kivételével.

(5) (Hatályon kívül helyezve)

(6) Amennyiben a Szövetségnek csak az alapelvekről szóló törvényhozás joga marad fenn, a szövetségi törvények által megállapított keretek között a részletes végrehajtás a tartományi törvényhozást illeti. A szövetségi törvény a végrehajtási törvények kibocsátására határidőt állapíthat meg, amely a Szövetségi Tanács jóváhagyása nélkül nem lehet 6 hónapnál rövidebb, és egy évnél hosszabb. Amennyiben ezt a határidőt valamely tartomány nem tartja be, a végrehajtási törvény kibocsátására irányuló tartományi hatáskör átszáll a Szövetségre. Mihelyt a tartomány kibocsátotta a végrehajtási törvényt, hatályát veszíti a Szövetség végrehajtási törvénye. Amennyiben a szövetségi törvényhozó nem állít fel alapelveket, a tartományi törvényhozás szabadon szabályozhatja ezeket az ügyeket. Mihelyt a Szövetség meghozza az alapelveket, a tartományi törvényi rendelkezéseket a szövetségi törvény által meghatározandó határidőn belül hozzá kell igazítani az alapelv-törvényhez.

(7) (Hatályon kívül helyezve)

(8) Azokban az ügyekben, amelyek a 11. és 12. cikkek alapján a szövetségi törvényhozásnak vannak fenntartva, a Szövetséget megilleti a jog, hogy örökjön az általa kibocsátott előírások betartása felett.

(9) A tartományok törvényhozásuk terén jogosultak a kérdés szabályozásához szükséges rendelkezéseket a büntető- és polgári jog területén is meghozni.

(10) Azokat a tartományi törvényeket, amelyek által a tartományokban az általános közigazgatási hatóságok fennálló szervezete módosításra kerül, illetve ismételt szabályozást nyer, csak a szövetségi kormány jóváhagyásával lehet kihirdetni. Ilyen tartományi törvények lehetővé tehetik a szomszédos kerületek, valamint azon városok, amelyek saját szabályzattal rendelkeznek [116. cikk (3) bekezdés] közigazgatási hatóságai közötti együttműködést, különösen a hatóságok hatáskör-átruházását illetően,

1. ha olyan eljárásra vonatkozik, amely nem gyakori és nem igényel jelentős szakértelmet, vagy

2. hivatali időn túli közfeladatok ellátásának megkönnyítésére irányul.

15/A. cikk. (1) A Szövetség és a tartományok egymás közötti megállapodásokat köthetnek mindenkor hatáskörükbe tartozó ügyekről. A Szövetség nevében ilyen megállapodások megkötése, annak tárgya alapján vagy a szövetségi kormányt, vagy a szövetségi minisztereket illeti. A szövetségi törvényhozás szerveire is kötelező megállapodásokat a szövetségi kormány csak a Nemzeti Tanács engedélyével kötheti meg, miközben az 50. cikk (3) bekezdése értelemszerűen alkalmazandó a Nemzeti Tanács ilyen határozataira. A határozatokat a Hivatalos Közlönyben ki kell hirdetni.

(2) A tartományok egymás között csak az önálló hatáskörükbe eső ügyekben köthetnek megállapodásokat, amelyeket haladéktalanul a szövetségi kormány tudomására kell hozniuk.

(3) A nemzetközi szerződési jog alapelveit az (1) bekezdés értelmében a megállapodásoknál is alkalmazni kell. Ugyanez érvényes a (2) bekezdés értelmében kötött megállapodásokra is, amennyiben az érintett tartományok egymással egyező alkotmánytörvényei nem rendelkeznek másként.

16. cikk. (1) A tartományok azokban az ügyekben, melyek önálló hatáskörükbe tartoznak, államszerződéseket köthetnek az Ausztriával határos országokkal, vagy annak egyes részeivel.

(2) A tartományfőnök az ilyen államszerződésekkel kapcsolatos tárgyalások megkezdése előtt köteles a szövetségi kormányt tájékoztatni. A szerződés aláírását megelőzően a tartományfőnök köteles a szövetségi kormány hozzájárulását megszerezni. A hozzájárulást megadottnak kell tekinteni, ha a szövetségi kormány – a hozzájárulás iránti megkeresésnek a Szövetségi Kancelláriai Hivatalba való beérkezésének napjától számított – 8 héten belül nem értesíti a tartományfőnököt arról, hogy a hozzájárulás megadását megtagadja. A tárgyalások megkezdésére és az államszerződés megkötésére vonatkozó meghatalmazás a tartományi kormány előterjesztése alapján és a tartományi főnök ellenjegyzése mellett a szövetségi elnököt kötelezi.

(3) A szövetségi kormány kérésére az államszerződéseket az (1) bekezdés értelmében a tartományok bonthatják fel. Ha egy tagállam ennek a kötelezettségének nem tesz időben eleget, úgy e hatáskör a Szövetségre száll át.

(4) A tartományok kötelesek meghozni azokat az intézkedéseket, amelyek önálló hatáskörükben az államszerződések végrehajtása érdekében szükségessé válnak; amennyiben valamely tartomány e kötelezettségének nem tesz időben eleget, az ilyen intézkedések megtételére, különösen a szükséges törvények meghozatalára irányuló hatáskör átszáll a Szövetségre. A fenti rendelkezés alapján hozott szövetségi intézkedés, különösen egy ily módon hozott törvény vagy rendelet hatályát veszíti, amennyiben a tartomány meghozza a szükséges intézkedéseket.

(5) Ugyanígy megilleti a Szövetséget az idegen államokkal kötött egyezmények végrehajtása feletti felügyelet joga olyan ügyekben is, amelyek a tartományok önálló hatáskörébe tartoznak. Ennek során a tartományokkal szemben a Szövetséget ugyanazok a jogok illetik meg, mint a közvetett szövetségi igazgatás alá eső ügyekben (102. cikk).

(6) (Hatályon kívül helyezve.)

17. cikk. A 10., 11., 12., 13., 14., 15. cikkek törvényhozási és végrehajtási hatásköréről szóló rendelkezései semmiképp sem érintik a Szövetség és a tartományok, mint a magánjogok birtokosainak helyzetét.

18. cikk. (1) Az egész közigazgatás csak törvények alapján gyakorolható.

(2) Valamennyi igazgatási hatóságot megilleti saját hatáskörén belül a rendeletkibocsátás joga.

(3) Amennyiben köztudomású, a nyilvánosság számára jóvátehetetlen kár elhárítása érdekében a Nemzeti Tanács határozathozatalát igénylő intézkedések azonnali meghozatala olyan időpontban válik szükségessé, amikor a Nemzeti Tanács nem ülészik, nem tud időben

összeülni, vagy tevékenységében felsőbb hatalom által akadályozva van, a szövetségi elnök a szövetségi kormány javaslatára saját, vagy annak felelőssége mellett meghozhatja ezeket az intézkedéseket, ideiglenes, törvénymódosító rendeletek útján. A szövetségi kormány a Nemzeti Tanács főbizottsága által létrehozandó, állandó albizottsággal egyetértésben köteles megtenni javaslatát [55. cikk (2) bekezdés]. Az ilyen rendeletekhez szükség van a szövetségi kormány ellenjegyzésére.

(4) A szövetségi kormány a (3) bekezdés alapján hozott valamennyi rendeletet köteles haladéktalanul a Nemzeti Tanács elé terjeszteni, amelyet az előterjesztést követő 8 nap valamelyikére a szövetségi elnök hív össze, amennyiben a Nemzeti Tanács az adott időpontban nem ülésezik, annak ülésezése esetén pedig a Nemzeti Tanács elnökére hárul ez a feladat. Az előterjesztést követő négy héten belül a Nemzeti Tanács a rendelet helyére vagy egy megfelelő szövetségi törvényt hoz, vagy határozat útján követeli, hogy a szövetségi kormány azonnal helyezze hatályon kívül a rendeletet. Az utóbbi esetben a szövetségi kormány köteles azonnal eleget kell tenni ennek a követelésnek. A Nemzeti Tanács időbeni határozathozatala céljából az elnök az előterjesztést legkésőbb a négyhetes határidő utolsó előtti napján köteles szavazásra bocsátani; a részletes rendelkezéseket az ügyrend tartalmazza. Amennyiben a rendeletet az előző rendelkezések alapján a szövetségi kormány hatályon kívül helyezi, ezzel egyidejűleg ismét hatályba lépnek azok a törvényi rendelkezések, amelyeket a rendelet helyezett hatályon kívül.

(5) A (3) bekezdésben megjelölt rendeletek nem eredményezhetik sem a szövetségi alkotmánytörvényi rendelkezések módosítását, sem a Szövetség állandó anyagi megterhelését, sem a tartományok, körzetek és községek anyagi megterhelését, sem a szövetségi állampolgárok anyagi kötelezettségeit, sem az állami birtokok elidegenítését, sem intézkedéseket a 10. cikk 11. pontjában megjelölt ügyekben, sem pedig az egyesülési jog, illetve a lakásbérlok érdekvédelme terén hozott intézkedéseket.

19. cikk. (1) A végrehajtás legfelsőbb szervei a szövetségi elnök, a szövetségi miniszterek és az államtitkárok, valamint a tartományi kormányok tagjai.

(2) Szövetségi törvény útján korlátozható az (1) bekezdésben megjelölt szervek, valamint egyéb közfunkcionáriusok magángazdasági tevékenysége.

20. cikk. (1) A Szövetség és a tartományok legfelsőbb szerveinek vezetésével a törvények rendelkezéseinek megfelelően meghatározott időre választott szervek, illetve kinevezett hivatali szervek irányítják a közigazgatást. Az alkotmánytörvény eltérő rendelkezése hiányában, ezek kötöttek a felettes szerveik utasításaihoz, s nekik hivatali tevékenységükért felelősséggel tartoznak. Az alárendelt szerv megtagadhatja valamely utasítás teljesítését, amennyiben az illetéktelen szervtől származott, illetve, ha annak teljesítése büntetőjogi előírásokba ütközne.

(2) Törvényi felhatalmazás alapján a szervezetek jogosultak

1. szakértői vizsgálat érdekében,

2. a közigazgatás törvényességi felügyeletét ellátni, valamint a nyilvános pályázatokkal kapcsolatos irányító tevékenységet végezni,

3. legfelső fokon dönteni, amennyiben olyan fórumot alakítanak, amelyben legalább egy bíró helyet foglal, valamint amely döntései közigazgatási eljárásban nem helyezhető hatályon kívül vagy változtatható meg;

4. választottbírói, közvetítői vagy érdekkatalógus;

5. versenyfelügyeleti tevékenységet folytatni és gazdasági vizsgálatot végezni;

6. meghatározott szolgálati és fegyelmi szabályokat végrehajtani;

7. választásokat lebonyolítani és szervezni, vagy

8. Európai uniós jogszabály a szükséges mértékig terjedő engedélye alapján, felmentést kapnak a felsőbb szervezetek utasításainak teljesítése alól. Tartományi alkotmánytörvények

más szervezeti kategóriákat is létrehozhatnak, amelyek az utasítások alól felmentettek. Törvény alapján a legfelsőbb szervek felügyeleti joga igazodik az utasítások alól felmentett szervek feladatahoz, azonban joguk van minden olyan aktusról tudomást szerezni, amelyekre a felmentés vonatkozik és – a (2), (3) és (8) bekezdésekben foglaltak kivételével – hivatalból feloszlítani az utasítások alól felmentett szervezeteket.

(3) Törvény eltérő rendelkezése hiányában a szövetségi, a tartományi, valamint a községi igazgatás feladataival megbízott szervek, valamint más köztestületi önkormányzatok szervei titoktartásra kötelezettek minden, kizárólag hivatali tevékenységük során tudomásukra jutott ténnyel kapcsolatban, amelynek titokban tartása a köznyugalom, a közrend és a közbiztonság, az átfogó honvédelem, a külügyi kapcsolatok, valamely köztestületi önkormányzat gazdasági érdekében, valamely döntés előkészítése vagy túlnyomórészt a pártok érdekében áll (hivatali titoktartás). A hivatali titoktartás nem áll fenn valamely általános képviselő-testület által kinevezett tisztségviselők esetén a kinevező képviselő-testülettel szemben, amennyiben az kifejezetten ilyen felvilágosításra tart igényt.

(4) Valamennyi szövetségi, tartományi és közösségi feladatok ellátásával megbízott szerv, továbbá bármely más köztestületi önkormányzat szervei kötelesek a hatáskörükbe tartozó ügyekről tájékoztatást adni, amennyiben törvényi titoktartási kötelezettség nem akadályozza őket ebben; hivatali helyettesítés csak az őket mindenképpen megillető tájékoztatási kötelezettséget illetően és csak annyiban lehetséges, amennyiben ez törvényes feladatainak szabályos ellátását nem veszélyezteti. A szövetségi szerveket, valamint a szövetségi törvény útján szabályozandó önkormányzatokat illető törvényhozás és végrehajtás részletes szabályozása szövetségi feladat, a tartományokat és a közösségeket, valamint a tartományi törvény útján szabályozandó önkormányzatokat érintő alapelvi törvényhozás szövetségi, a végrehajtási jogalkotás, valamint a végrehajtás tartományi feladat.

21. cikk. (1) A tartományok kötelessége a törvényhozás és végrehajtás a tartományok, a községek és a községsszövetségek alkalmazottainak szolgálati jogával, beleértve a szolgálati szerződési jogával és a képviseleti jogával kapcsolatos ügyekben, amennyiben ezen ügyek esetére a (2) bekezdés, valamint a 14. cikk (2) és (3) bekezdésének d) pontja másként nem rendelkezik. A szerződéses szolgálati jogviszonyból eredő jogvitákban a bíróságok döntenek.

(2) A tartományokra hárul a törvényhozás és végrehajtás az alkalmazottak munkavállalói védelmével [(1) bekezdés], valamint a tartományi alkalmazottak képviseletével kapcsolatos ügyekben, amennyiben az alkalmazottak nem üzemekben tevékenykednek. Amennyiben e bekezdés alapján a tartományoknak nincs hatásköre, a megnevezett ügyek a Szövetség hatáskörébe tartoznak.

(3) Jelen törvény eltérő rendelkezése hiányában a szövetségi alkalmazottakkal szemben a szolgálati felettest megillető jogot a Szövetség legfelsőbb szervei, a tartományi alkalmazottakkal szemben pedig a tartományok legfelsőbb szervei gyakorolják; amennyiben a jelen törvény a szövetségi alkalmazottakat illetően kifejezett kivételeket nem rögzít, akkor kizárólag tartományi alkotmánytörvény útján lehet meghatározni, hogy a tartományi alkalmazottakkal szembeni felettesi jogkört hasonló szervek gyakorolhatják.

(4) A Szövetség, a tartományok, a községek, valamint a községsszövetségek által történő alkalmazás közötti változtatás joga mindenkor megilleti a közalkalmazottakat. Nem hozható olyan törvényi rendelkezés, amely a szövetségi idő beszámítását attól teszi függővé, hogy azt az alkalmazott a szövetségénél, egy tartományánál, egy községénél, vagy egy községsszövetségénél töltötte el. A szolgálati jog, a képviseleti jog és a munkavállalók védelmének szövetségi, tartományi és községi szinten való egyenlő fejlődésének lehetővé tétele érdekében a szövetség és a tartományok kötelesek egymást az ezekre az ügyekre vonatkozó terveikről informálni.

- (5) Törvény útján lehet meghatározni, hogy
1. meghatározott vezetői funkciók gyakorlására, valamint azokban az esetekben, amelyekben a szolgálat természete alapján szükséges, határozott időre vezetőt lehet kinevezni;
 2. a határozott idejű kinevezés lejártá után, vagy ha a hatóság szerkezetének vagy a szolgálati tagozódás megváltoztatása miatt törvény nem teszi a kinevezést kötelezővé;
 3. amennyiben a kinevezésre vonatkozó hatáskört a 66. cikk (1) bekezdése szerint átruházták, az áthelyezés, illetve az alkalmazás megváltoztatása esetén nincs szükség kinevezésre.
- (6) Az (5) bekezdés eseteiben nincs igény az egyenértékű alkalmazásra.
- 22. cikk.** A Szövetség, a tartományok és a községek törvényes hatáskörük keretei között kölcsönös segítségnyújtásra kötelesek.
- 23. cikk.** (1) A Szövetség, a tartományok, a körzetek, a községek, valamint egyéb közjogi testületek és intézmények felelősséggel tartoznak mindazokért a károkért, amelyeket szerveiként eljáró személyek a törvények végrehajtása során jogellenes magatartásukkal bárkinek vétkeken okoztak.
- (2) Az (1) bekezdésben megjelölt jogalanyok szerveiként eljáró személyek felelősséggel tartoznak mindazokért a károkért, amelyekért a jogalanyok a károsultaknak kártérítést nyújtottak, amennyiben őket szándékosság vagy súlyos gondatlanság terheli.
- (3) Az (1) bekezdésben megjelölt jogalanyok szerveiként eljáró személyek felelősséggel tartoznak mindazokért a károkért, amelyeket a törvények végrehajtása során a jogalanyok jogellenes magatartásukkal közvetlenül okoztak.
- (4) Az (1) és (3) bekezdésekre vonatkozó részletesebb rendelkezéseket szövetségi törvény állapítja meg.
- (5) Szövetségi törvény meghatározhatja azt is, hogy a posta-, valamint távközlési ügyek területén mennyiben érvényesülnek az (1) és (3) bekezdésekben megállapított alapelvektől eltérő különleges rendelkezések.

B) Európai Unió

23/A. cikk. (1) Az Osztrák Köztársaságból az Európai Parlamentbe küldendő képviselők az arányos választások alapelveinek megfelelően, a választás évének január 1-jét megelőzően 16. életévüket betöltött azon férfiak és nők egyenlő, közvetlen, titkos és személyes választójoga alapján kerülnek megválasztásra, akik a választás napján vagy osztrák állampolgársággal rendelkeznek és nincsenek kizárva a választójogból az Európai Unió joga szerint, avagy az Európai Unió más tagállamának állampolgárságával rendelkeznek és az Európai Unió joga szerint választójoggal bírnak. A választási eljárás részleteit szövetségi törvény határozza meg.

(2) A szövetség területe az Európai Parlamenti választások szempontjából egységes választási körzetet képez.

(3) Az Európai Parlamenti választáson választható minden választójoggal rendelkező személy, aki a választás napján 18. életévét már betöltötte.

(4) A 26. cikk (5)–(8) bekezdései megfelelően alkalmazandók.

(5) (Hatályon kívül helyezve.)

(6) (Hatályon kívül helyezve.)

23/B. cikk. (1) A közalkalmazottak jogosultak, amennyiben egy európai parlamenti mandátumra kívánnak pályázni, a mandátumra való pályázáshoz szükséges szabad időre. Az európai parlamenti képviselőkké megválasztott közalkalmazottakat a megbízatás teljesítésének időtartamára fizetés nélkül szolgálaton kívül kell helyezni. A részleteket törvény határozza meg.

(2) Egyetemi oktatók európai parlamenti megbízatásuk időtartama alatt is folytathatnak kutatási és oktatási, valamint vizsgáztatási tevékenységet. Az ezért a tevékenységért járó fizetésnek megfelelően igazodnia kell a ténylegesen elvégzett tevékenységhez, nem haladhatja meg azonban egy egyetemi oktató fizetésének 25%-át.

(3) Amennyiben a jelen szövetségi alkotmánytörvény meghatározott funkciókat a jelenlegi vagy korábbi nemzeti tanácsi képviselői megbízatással összeférhetetlennek nyilvánít, akkor ezen funkciók a jelenlegi vagy korábbi európai parlamenti képviselői megbízatással is összeférhetetlenek.

23/C. cikk. (1) Az Európai Unió keretei között a Bizottság, az Európai Bíróság, az Elsőfokú Bíróság, a Számvevőszék, az Európai Beruházási Bank igazgatótanácsa, a Gazdasági és Szociális Bizottság, valamint a Régiók Bizottsága tagjainak kinevezésében való közreműködés a szövetségi kormány feladata.

(2) A Bizottság, az Európai Bíróság, az Elsőfokú Bíróság, a Számvevőszék, az Európai Beruházási Bank igazgatótanácsa tagjait illetően a szövetségi kormánynak meg kell egyeznie a Nemzeti Tanács Főbizottságával. A szövetségi kormány az általa meghozni szándékozott döntésről egyidejűleg értesíti a Nemzeti Tanács Főbizottságát és a Szövetségi Elnököt.

(3) A Gazdasági és Szociális Bizottság tagjaira vonatkozóan a szövetségi kormány köteles a gazdasági és szociális élet különböző csoportjainak törvényes és szakmai képviseleteitől javaslatot beszerezni.

(4) A Régiók Bizottsága osztrák tagjainak és helyetteseiknek kinevezése a tartományok, valamint az Osztrák Városszövetség és az Osztrák Községszövetség előterjesztése alapján történik. Ennek során minden osztrák tartomány egy, az Osztrák Városszövetség és az Osztrák Községszövetség pedig három-három tagot javasolhat.

(5) A (3) és (4) bekezdés alapján megnevezett tagokról a szövetségi kormány tájékoztatja a Nemzeti Tanácsot. A (2), (3) és (4) bekezdés alapján megnevezett tagokról a szövetségi kormány tájékoztatja a Szövetségi Tanácsot.

23/D. cikk. (1) A Szövetség haladéktalanul köteles a tartományokat az Európai Unió keretei közé tartozó valamennyi olyan tervről tájékoztatni, melyek a tartományok önálló hatáskörét érintik vagy egyébként az érdekeiket érintik, s köteles a tartományoknak lehetőséget biztosítani állásfoglalásra. Ezeket az állásfoglalásokat a Szövetségi Kancelláriai Hivatalhoz kell címezni. Ugyanez irányadó a községekre is, amennyiben a község önálló hatáskörét vagy hasonló fontos érdekeit érinti az ügy. A községek képviselete ezekben az ügyekben az Osztrák Városszövetség és az Osztrák Községszövetség feladata.

(2) Amennyiben a Szövetség elé kerül a tartományok olyan egységes állásfoglalása, amely egy európai uniós keretek között létrejött tervre vonatkozik, az olyan ügyekben, melyekben a törvényhozás tartományi feladat, a Szövetség az európai uniós tárgyalások és szavazások során kötve van ehhez az állásfoglaláshoz. A Szövetség attól csak fontos kül- és integrációs politikai okból térhet el. A Szövetség ezeket az okokat haladéktalanul köteles közölni a tartományokkal.

(3) Amennyiben egy európai uniós keretek között létrejött terv olyan ügyekre is vonatkozik, amelyekben a törvényhozás tartományi feladat, a szövetségi kormány átruházhatja a tanácsi döntéshozatalban való közreműködést a tartományok által megnevezett képviselőre. Ezen felhatalmazás gyakorlása a szövetségi kormány illetékes tagjának részvétele mellett és vele egyeztetve történhet. Egy ilyen tartományi képviselőre a (2) bekezdés rendelkezései irányadók. A tartományok képviselője a szövetségi törvényhozási ügyekben a Nemzeti Tanácsnak, a tartományi törvényhozási ügyekben a Tartományi Gyűlésnek tartozik a 142. § szerint felelősséggel.

(4) Az (1)–(3) bekezdések további szabályait a Szövetség és a tartományok közötti megbeszélés [15/A. § (1) bekezdés] alapján kell meghatározni.

(5) A tartományok kötelesek megtenni a saját hatáskörükbe tartozó azon intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy európai integrációs jogaik a tagállami jogrendben érvényesüljenek; amennyiben egy tartomány nem tesz eleget kötelezettségének megfelelő időben és ezt egy európai uniós bíróság Ausztriával szemben megállapítja, ezen intézkedések meghozatalára, különösen a szükséges törvények kibocsátására vonatkozó hatáskör átszáll a Szövetségre. A Szövetség által a jelen rendelkezés alapján tett intézkedés, így különösen egy ily módon kibocsátott törvény vagy rendelet hatályát veszti, amint a tartomány meghozza a szükséges intézkedést.

23/E. cikk. (1) A szövetségi kormány illetékes tagja köteles a Nemzeti Tanácsot és a Szövetségi Tanácsot valamennyi európai uniós tervről tájékoztatni és állásfoglalásra lehetőséget adni nekik.

(2) A szövetségi kormány illetékes tagja köteles kifejezett és időszerű tájékoztatást nyújtani a Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács részére az Európai Tanács várható döntéseiről, valamint a Tanácsot illető alábbi változásokról:

1. egyhangú döntés helyett minősített többség követelménye, vagy

2. különös törvényhozási eljárás helyett rendes törvényhozási eljárás alkalmazása; ezáltal lehetővé válik a Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács jelen cikk szerinti eljárása.

(3) Amennyiben a szövetségi kormány illetékes tagja megkapja a Nemzeti Tanácsnak egy olyan európai uniós tervre vonatkozó állásfoglalását, melyet szövetségi törvénynek kell a nemzeti jogrendbe átültetnie, vagy amely egy közvetlenül alkalmazandó jogi aktus kibocsátására irányul, s amely szövetségi törvény által szabályozandó ügyet érint, a szövetségi kormány illetékes tagja az európai uniós tárgyalások és szavazások során kötve van ezen állásfoglalásokhoz. Ettől csak kényszerű kül- és integrációs politikai okból térhet el. Ha a szövetségi kormány illetékes tagja a Nemzeti Tanács állásfoglalásától a (2) bekezdés értelmében el kíván térni, a Nemzeti Tanácsnak az ügyet ismételten meg kell tárgyalnia. Amennyiben az Európai Unió előkészületben lévő jogi aktusai a hatályos szövetségi alkotmányjog módosítását jelentenék, bármilyen eltérés csak annyiban érvényes, amennyiben ennek a Nemzeti Tanács megfelelő határidőn belül nem mond ellent. Amennyiben a szövetségi kormány illetékes tagja eltér a Nemzeti Tanács által adott állásfoglalástól, köteles az ennek alapjául szolgáló okokat a Nemzeti Tanáccsal haladéktalanul közölni.

(4) Amennyiben a szövetségi kormány illetékes tagja megkapja a Szövetségi Tanácsnak egy olyan európai uniós tervre vonatkozó állásfoglalását, melyet a 44. cikk (2) bekezdése alapján a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi alkotmányos törvénynek kell a nemzeti jogrendbe átültetnie, a szövetségi kormány illetékes tagja az európai uniós tárgyalások és szavazások során kötve van ezen állásfoglaláshoz. Ettől csak fontos kül- és integrációs politikai okból térhet el. Bármilyen eltérés csak annyiban érvényes, amennyiben ennek a Szövetségi Tanács megfelelő határidőn belül nem mond ellent. Amennyiben a szövetségi kormány illetékes tagja eltér a Szövetségi Tanács által adott állásfoglalástól, köteles az ennek alapjául szolgáló okokat a Szövetségi Tanáccsal haladéktalanul közölni.

23/F. cikk. (1) A Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács az Európai Unióról szóló és az Európai Unió munkarendjére vonatkozó szerződésekben foglaltak szerint, valamint az ezekhez csatolt nemzeti törvényhozó szervek által kiegészített jegyzőkönyvek alapján gyakorolja hatáskörét.

(2) Valamennyi szövetségi kormánytag minden év elején beszámol a Nemzeti Tanácsnak és a Szövetségi Tanácsnak az Európai Tanács és az Európai Bizottság adott évre vonatkozó terveiről, valamint ezeket illetően Ausztria tervezett állásfoglalásáról.

(3) További tájékoztatási kötelezettséget szövetségi törvény állapíthat meg.

(4) A Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács kifejezheti kívánalmait az Európai Unió terveit illetően, melyet az Európai Unió szerveinek nyújthat be.

23/G. cikk. (1) A Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács kifejti megalapozott álláspontját azon Európai Unió által tervezett jogi aktus ellen, amely sérti a szubszidiaritás követelményét.

(2) A Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács megkérheti az illetékes szövetségi kormánytagot, hogy fogalmazza meg álláspontját a tervezett jogi aktus (1) bekezdés szerint a szubszidiaritás alapelveivel kapcsolatos elfogadhatóságáról, amelyet általánosan a kérelem megküldését követő két héten belül kell benyújtania.

(3) A Szövetségi Tanács azonnal tájékoztatja a Tartományok Parlamentjeit valamennyi az (1) bekezdés értelmében tervezett jogi aktusról és lehetőséget ad számukra, hogy kifejtsék álláspontjukat. Az (1) bekezdés szerint benyújtott megalapozott álláspontokról való döntéshozatali eljárás során a Szövetségi Tanács figyelembe veszi a Tartományok Parlamentjei által benyújtott álláspontokat, majd tájékoztatja őket a döntésről.

23/H. cikk. (1) A Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács dönthet úgy, hogy kifogást emel valamely Európai Uniótól származó jogi aktussal szemben az Európai Unió Bírósága előtt a szubszidiaritás elvének sérelmére hivatkozva.

(2) A Szövetségi Kancellár hivatala azonnal megküldi a kifogást a Nemzeti Tanács vagy a Szövetségi Tanács nevében az Európai Unió Bíróságának.

23/I. cikk. (1) Az Európai Tanács osztrák tagjai akkor járulhatnak hozzá a lisszaboni szerződés által módosított Európai Unióról szóló szerződés 8. cikk (7) bekezdés értelmében benyújtott javaslatához, amennyiben a Nemzeti Tanács – a Szövetségi Tanács jóváhagyásával – a Szövetségi Kormány kezdeményezésére őket felhatalmazza erre. Ilyen döntéshez legalább a Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács tagjainak több, mint felének jelenléte van szükség, valamint a leadott szavazatok kétharmados támogatása szükséges.

(2) Amennyiben az Európai Unióról szóló törvény lehetőséget biztosít a Nemzeti Parlamentek számára, hogy megtagadják az olyan kezdeményezést vagy javaslatot, amely

1. a korábbi egyhangú döntés helyett minősített többséget ír elő, vagy
2. a korábbi különös törvényhozási eljárás helyett rendes törvényhozási eljárást ír elő.

A Nemzeti Tanács – a Szövetségi Tanács jóváhagyásával – elutasíthatja az ilyen kezdeményezést vagy javaslatot az Európai Unióról szóló törvény által biztosított időtartamon belül.

(3) A Tanács azon döntéseihez, amelyekkel új európai uniós kategóriákat vezet be, a Nemzeti Tanács – a Szövetségi Tanács jóváhagyásával meghozott – engedélye szükséges, az 50. cikk (4) bekezdésének 2. mondata megfelelően alkalmazandó. A Tanács más döntéseihez, melyek meghatározzák az Európai Unió rendszerének szabályait, a Nemzeti Tanács jóváhagyása szükséges. A 23/E. cikk (2) bekezdése megfelelően alkalmazandó.

(4) Az 50. cikk (4) bekezdése megfelelően alkalmazandó az Európai Tanács vagy a Tanács más döntéseit illetően, melyek az Európai Unióról szóló törvény értelmében csak a tagállamok jóváhagyását követően, alkotmányos szabályaikkal összhangban léphetnek hatályba.

(5) A Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács jelen cikk szerinti döntéseit a Szövetségi Kancellár a Szövetség Hivatalos Közlönyében teszi közzé.

23/J. cikk. (1) Ausztria közreműködik az Európai Unióról szóló szerződés lisszaboni szerződés szerinti szövegváltozata V. cím 1. és 2. fejezete alapján az Európai Unió közös kül- és biztonságspolitikájának megvalósításában, különös tekintettel a 3. cikk (5) bekezdés és a 21. cikk (1) bekezdés alapján az ENSZ alapító okiratában foglalt alapelvek tiszteletére. Ez magában foglalja az ezen szerződés 43. cikk (1) bekezdése szerinti feladatokban és azon intézkedésekben való közreműködést, amelyekkel a gazdasági kapcsolatokat egy vagy több harmadik országgal szemben felfüggesztik, korlátozzák vagy egészében megszüntetik. Az 50. cikk (4) bekezdése megfelelően alkalmazandó az Európai Tanács közvédelemre vonatkozó döntéseire.

(2) Az Európai Unióról szóló szerződés lisszaboni szövegváltozata V. cím 2. fejezete alapján az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikájával kapcsolatban hozott határozatokra a 23/E. § (3) bekezdés irányadó.

(3) A katonai erők Európán kívüli bevetéséről, a katonai tanácskozásra és támogatásra irányuló feladatokról, békefenntartási feladatokról, valamint a katonai erők válságkezeléskor való bevetéséről, beleértve a békekikényszerítési intézkedéseket, illetve a közös védelmi politikának az Európai Unióról szóló szerződés lisszaboni szerződés szerinti szövegváltozatának 42. cikk (2) bekezdése szerinti fokozatos lefektetéséről a szavazati jogot a szövetségi kancellár és a külügyminiszter egyetértésben gyakorolja.

(4) Ha az alkalmazandó határozat katonai egységek vagy személyek kiküldésének kötelezettségét rója Ausztriára, a (3) bekezdésnek megfelelő intézkedések csak annak kikötése mellett hagyhatók jóvá, hogy az alkotmányjog által a katonai egységeknek vagy személyeknek más országba való kiküldésére vonatkozó eljárás betartásra került.

23/K. cikk. (1) Szövetségi törvény rendelkezik a 23/E. cikk, 23/F. cikk (1), (2) és (4) bekezdésben foglalt intézkedések részletszabályairól a Nemzeti Tanács, illetve a Szövetségi Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvényben.

(2) A Nemzeti Tanács a 23/E. cikk, a 23/F. cikk (4) bekezdése, a 23/G. cikk és a 23/J. cikk (2) bekezdése szerinti hatásköreinek gyakorlását átengedheti a főbizottságának. A Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény lehetővé teheti, hogy a főbizottság állandó albizottságot válasszon, amelyre az 55. cikk (3) bekezdése megfelelően alkalmazandó. A főbizottság az 1. mondatban foglaltak alapján átadhatja hatásköreit az állandó albizottságának. Az ilyen hatáskör-átruházás bármikor teljesen vagy részben visszavonható. A főbizottság hatásköreinek a Nemzeti Tanács vagy állandó albizottsága részére történő átruházásáról Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény rendelkezik jelen bekezdés 1., illetve a 2. mondatában foglaltak alapján.

(3) A Szövetségi Tanács 23/E. cikk, 23/F. cikk (4) bekezdés és a 23/G. cikk szerinti hatásköreinek átruházása a Szövetségi Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény alapján az általa megválasztott bizottság részére történhet.

II. fejezet

A szövetségi törvényhozás

A) A Nemzeti Tanács

24. cikk. A szövetségi törvényhozást a Nemzeti Tanács a Szövetségi Tanáccsal együttesen gyakorolja.

25. cikk. (1) A Nemzeti Tanács székhelye a szövetségi főváros, Bécs.

(2) Kivételes körülmények fennállásakor a szövetségi kormány javaslata alapján a Szövetségi Elnök a Nemzeti Tanácsot összehívhatja a Szövetség területének más helységében is.

26. cikk. (1) A Nemzeti Tanácsot a Szövetség lakossága választja a választás napján 16. életévüket betöltött férfiak és nők egyenlő, közvetlen, titkos és egyéni választójoga alapján, az arányos választás alapelveinek megfelelően. A választási eljárás további részleteit szövetségi törvény szabályozza.

(2) A Szövetség területét térben zárt választókörzetekre osztják, amelyek határai nem metszhetik a tartományi határokat; ezeket a választókörzeteket további térben zárt regionális választókörzetekbe kell osztani. A képviselői helyek a választókörzet (választótérség) választásra jogosultjainak a legutóbbi népszámlálás eredménye szerint az adott választókör-

zetben állandó lakóhellyel rendelkező állampolgárok számához viszonyítottan – növelve ezt azon állampolgárok számával, akiknek a népszámlálás napján nem a szövetség területén volt az állandó lakóhelyük, azonban az adott választóközrét egy községében a választói nyilvántartásba bevezették őket – kerülnek elosztásra; hasonlóképpen kerülnek elosztásra az egyes választóközrökhöz rendelt képviselői helyek a regionális választóközrökhöz. A nemzeti tanácsi választási szabályzat egy elkülönített vizsgálati eljárást határoz meg az egész Szövetség területére, amelynek eredményeképpen mind a jelölt pártok által a választóközrökhöz megszerzett mandátumok kiegyenlítése, mind a még be nem töltött mandátumok felosztása az arányos választás elvei alapján történik. A választóknak más választási testületbe való beosztása nem lehetséges.

(3) A választás napja vasárnap vagy más általános munkaszüneti nap. Amennyiben olyan körülmények következnek be, melyek a választás megkezdését, lebonyolítását vagy befejezését akadályozzák, akkor a választói közösség a választást a következő napig meghosszabbíthatja, vagy elhalaszthatja.

(4) Választható minden férfi és nő, aki a határnapon osztrák állampolgársággal rendelkezik, és a választás napján a 18. életévét betöltötte.

(5) A választójogtól és a választhatóságtól csupán bírói ítélet alapján lehet bárkit is eltiltani.

(6) Azon személyek, akik előreláthatólag a választás napján nem tudják leadni szavazataikat például távollét, egészségügyi ok vagy külföldi tartózkodás miatt, jogosultak választójogukat mozgóurna segítségével gyakorolni, az akadályoztatás okára hivatkozással. A kérelmező személyazonosságát az ellenkező bizonyításáig igazolni kell tekinteni. A szavazásra jogosult az eskütetele során aláírásával igazolja, hogy szavazatát személyesen és bizalmasan adta le.

(7) A választási névjegyzékeket átruházott hatáskörben a községek állítják össze.

(8) A választási eljárás részletes szabályairól szövetségi törvény rendelkezik.

26/A. cikk. A jelöltet állító pártok tagjai részt vesznek a választó hatóságok tevékenységében, mint bizottsági tagok, szavazati joggal rendelkeznek, a szövetségi választási hatóságokban aktív és nyugalmazott bírók is helyet foglalnak; a bizottsági tagok számát a Nemzeti Tanács választási szabályzata állapítja meg. A nem bíró tagok kinevezése a jelöltet állító pártok ajánlásain alapul, amely arányos a Nemzeti Tanácsbeli választáson megszerzett mandátumaikkal. A legutóbbi Nemzeti Tanácsbeli választáson részt vevő pártok nem jogosultak bizottsági tagok kinevezésére, azonban jogosultak a szövetségi választási hatóságba bizottsági tagok jelölésére.

27. cikk. (1) A Nemzeti Tanács törvényhozási ciklusa öt évig tart, első összeülése napjától számítva addig a napig, amíg az új Nemzeti Tanács összeül.

(2) Az újonnan megválasztott Nemzeti Tanácsot a szövetségi elnök hívja össze, legkésőbb a választást követő 30 napon belül. A szövetségi kormány úgy rendeli el a választást, hogy az újonnan megválasztott Nemzeti Tanács a törvényhozási ciklus öt évének lejártá napján össze tudjon ülni.

28. cikk. (1) A szövetségi elnök a Nemzeti Tanácsot évente rendes ülészsakra hívja össze, amely nem kezdődhet szeptember 15-e előtt, és nem tarthat tovább, mint az azt követő év július 15-e.

(2) A szövetségi elnök rendkívüli ülészsakra is összehívhatja a Nemzeti Tanácsot. Amennyiben a szövetségi kormány vagy a Nemzeti Tanács tagjainak egyharmada, illetve a Szövetségi Tanács kéri, a szövetségi elnök köteles a Nemzeti Tanácsot rendkívüli ülészsakra összehívni úgy, hogy a Nemzeti Tanács a kérelemnek a szövetségi elnökhöz való érkezésétől számított két héten belül összeüljön; az összehíváshoz nincs szükség ellenjegyzésre. A Nemzeti

Tanács tagjai, illetve a Szövetségi Tanács indítványára történt rendkívüli ülészak összehívásához nem szükséges a szövetségi kormány javaslata.

(3) A szövetségi elnök a Nemzeti Tanács határozata alapján a Nemzeti Tanács ülészeit befejezettnek nyilvánítja.

(4) A Nemzeti Tanács ugyanazon törvényhozási időszakon belüli új ülészakának megnyitására a munkálatok ott folytatódnak, ahol az utolsó ülészak befejeztekor tartottak. Valamely ülészak befejeztekor a Nemzeti Tanács egyes bizottságai megbízhatók munkájuk folytatásával. A törvényhozási időszak kezdetétől a Nemzeti Tanács részére benyújtott népi és állampolgári kezdeményezések a megválasztott új Nemzeti Tanács feladatkörébe tartoznak. A Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény más feladatköröket illetően is így rendelkezhet.

(5) Az ülészakon belül a Nemzeti Tanács elnöke hívja össze az egyes üléseket. Amennyiben valamely ülészak alatt a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvényben meghatározott számú képviselő vagy a szövetségi kormány kívánja, az elnök köteles összehívni az ülést úgy, hogy a Nemzeti Tanács legkésőbb a kérelemnek az elnökhöz való beérkezésétől számított nyolc napon belül összeüljön. A részletszabályokat a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény tartalmazza, amelynek azt a határidőt is meg kell szabnia, amelyen belül a Nemzeti Tanácsnak össze kell ülnie.

(6) Amennyiben a Nemzeti Tanács választott elnökei hivataluk gyakorlásában akadályozva vannak vagy azok betöltésére képtelenek, a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény hozza meg a Nemzeti Tanács összehívásáról szóló különleges rendelkezéseket.

29. cikk. (1) A szövetségi elnök feloszlathatja a Nemzeti Tanácsot, ezt azonban ugyanazon okból kifolyólag legfeljebb egyszer rendelheti el. Ez esetben a szövetségi kormány úgy köteles elrendelni az újráválasztást, hogy az újonnan megválasztott Nemzeti Tanács legkésőbb a feloszlást követő 100. napon össze tudjon ülni.

(2) A törvényhozási időszak lejártá előtt a Nemzeti Tanács egyszerű törvénnyel elhatározhatja saját feloszlását.

(3) A (2) bekezdés alapján bekövetkezett feloszlítás után, valamint azon idő elteltével, amelyre a Nemzeti Tanácsot megválasztották, a törvényhozási időszak addig a napig tart, amelyen az újráválasztott Nemzeti Tanács összeül.

30. cikk. (1) A Nemzeti Tanács tagjai sorából elnököt, valamint másod- és harmadelnököt választ.

(2) A Nemzeti Tanács ügyei külön szövetségi törvény alapján intézendők. A Nemzeti Tanács ügyrendjéről rendelkező szövetségi törvény csak a tagok legalább felének jelenlétében és a leadott szavazatok kétharmados többségével fogadható el.

(3) A parlamenti feladatok támogatására és a szövetségi törvényhozási szervek területéhez tartozó igazgatási ügyek, valamint az Osztrák Köztársaság európai parlamenti képviselőit érintő hasonló feladatok és igazgatási ügyek ellátására a parlamenti iroda hivatott, amely a Nemzeti Tanács elnökének van alárendelve. A Szövetségi Tanács hatáskörében a parlamenti iroda belső szervezete a Szövetségi Tanács elnökével egyetértésben kerül szabályozásra, akit a jelen törvény alapján a Szövetségi Tanácsra ruházott feladatok ellátása során megillet az utasítási jog is.

(4) A Nemzeti Tanács elnökét megilleti a parlamenti iroda alkalmazottainak kinevezési joga, valamint ezen alkalmazottak személyzeti ügyeivel kapcsolatos valamennyi jogosultság.

(5) A Nemzeti Tanács elnöke parlamenti feladatok ellátása céljából a parlamenti klubokhoz szolgáltatásra kirendelheti a parlamenti iroda alkalmazottait.

(6) A jelen cikk alapján a Nemzeti Tanács elnökét terhelő igazgatási feladatok ellátása során ő a legfelsőbb igazgatási szerv, és a fenti jogosultságokat egyedül gyakorolja. A Nem-

zeti Tanács elnökét csak annyiban illeti meg a rendeletkibocsátás joga, amennyiben azok kizárólag a jelen cikkben szabályozott igazgatási ügyeket érintik.

31. cikk. A Nemzeti Tanács határozatához a tagok legalább egyharmadának jelenléte és a leadott szavazatok abszolút többsége szükséges, amennyiben a jelen törvény másként nem rendelkezik, vagy a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény egyes esetekre nézve nem állapít meg mást.

32. cikk. (1) A Nemzeti Tanács ülései nyilvánosak.

(2) A nyilvánosság kizárható, amennyiben azt az elnök, illetve a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvényben meghatározott számú képviselő kívánja, s azt a Nemzeti Tanács a hallgatóság eltávolítása után elhatározza.

33. cikk. A Nemzeti Tanács nyilvános ülésein, valamint bizottságaiban folyó tárgyalásokról szóló valósághű jelentések minden felelősség alól mentesek.

B) A Szövetségi Tanács

34. cikk. (1) A Szövetségi Tanácsban a tartományok – a tartomány lakosságszámával arányban – a következő rendelkezések szerint vannak képviselve.

(2) A legnagyobb lakosságú tartomány tizenkét tagot delegál, az összes többi tartomány pedig annyit, amely arányosan megfelel a fent említett lakosságszámnak, s ennek során a viszonyszám felét meghaladó maradék egésznek minősül. Valamennyi tartományt megillet azonban egy legalább három tagból álló képviselet. Valamennyi tag mellé póttag nevezhető ki.

(3) Az egyes tartományok által delegálandó tagok számát valamennyi általános népszámlálás után a szövetségi elnök állapítja meg.

35. cikk. (1) A Szövetségi Tanács tagjait és póttagjait a tartományi gyűlések választják törvényhozási időszakuk tartamára, az arányos választás alapelveinek megfelelően. Legalább egy mandátum azonban azt a pártot illeti, amelyik a második legtöbb hellyel rendelkezik a tartományi gyűlésben, illetve amennyiben több párt rendelkezik egyenlő számú hellyel, azt a pártot, amelyik a legutóbbi tartományi gyűlési választások során a második legtöbb számú szavazatot kapta. Több párt egyenlő igényei esetén sorshúzással döntenek.

(2) A Szövetségi Tanács tagjainak nem kell ahhoz a tartományi gyűléshez tartozniuk, amely delegálta őket, ugyanakkor az adott tartományi gyűlésbe beválaszthatóknak kell lenniük.

(3) Valamely tartományi gyűlés törvényhozási ciklusának leteltekor, illetve a tartományi gyűlés feloszlásakor az általa a Szövetségi Tanácsba delegált tagok mindaddig megtartják funkciójukat, amíg az új tartományi gyűlés nem folytatta le a Szövetségi Tanácsba történő választásokat.

(4) A 34. és 35. cikkek rendelkezései csak akkor módosíthatók, ha a Szövetségi Tanácsban – eltekintve annak határozathozatalához általában szükséges szavazattöbbségtől – legalább négy tartomány képviselőinek többsége elfogadta a módosítást.

36. cikk. (1) A Szövetségi Tanács elnöki tisztét a tartományok abc sorrendben, egymást félévente felváltva töltik be.

(2) Az elnöki tisztet az elnöklésre jogosult tartomány első helyen delegált képviselője tölti be, aki a tartományi gyűlésben legtöbb helyet szerző párthoz tartozik, vagy ha több párt azonos számú helyet szerez, akkor a legutóbbi választáson legtöbb szavazatot elnyerő párthoz; több párt egyenlő jogosultsága esetén többségi szavazással kell döntenet. Azonban a tartományi gyűlés dönthet úgy, hogy a tisztséget a tartomány egy másik képviselője tölti be, aki az említett párt mandátumával rendelkezik a Szövetségi Tanácsban; egy ilyen döntés azonban

megköveteli az említett párt tagjai többségének jóváhagyását. A helyettesnevezést a Szövetségi Tanács ügyrendje szabályozza. Az elnöki tisztet betöltő személy a „Szövetségi Tanács Elnöke”, helyettese pedig a „Szövetségi Tanács Elnökhelyettese” címet viseli.

(3) A Szövetségi Tanácsot az elnök hívja össze a Nemzeti Tanács székhelyére. Az elnök köteles azonnal összehívni a Szövetségi Tanácsot, amennyiben azt tagjainak egynegyede, illetve a szövetségi kormány kívánja.

(4) A tartományfőnökök jogosultak a Szövetségi Tanács valamennyi tárgyalásán részt venni. A Szövetségi Tanács ügyrendjének részletes rendelkezései értelmében megilleti őket a jog, hogy kérésükre a tartományukat érintő ügyekben minden esetben meghallgassák őket.

37. cikk. (1) Amennyiben a jelen törvény, illetve a Szövetségi Tanács ügyrendje egyes ügyekre nézve eltérően nem rendelkezik, a Szövetségi Tanács határozatához a tagok legalább egyharmadának jelenléte és a leadott szavazatok abszolút többsége szükséges.

(2) A Szövetségi Tanács határozattal alkotja meg ügyrendjét. E határozat csak a tagok legalább felének jelenlétében, s a leadott szavazatok legalább kétharmados többségével fogadható el. Az ügyrendben elfogadásra kerülhetnek a Szövetségi Tanács belső hatáskörére is kiható rendelkezések, amennyiben ez a Szövetségi Tanács ügyvitelének szabályozásához szükséges. Az ügyrend szövetségi törvényi hatással bír; az ügyrendet a szövetségi kancellár teszi közzé a szövetségi Hivatalos Közlönyben.

(3) A Szövetségi Tanács ülései nyilvánosak. A nyilvánosság azonban az ügyrend rendelkezéseinek megfelelően határozati úton kizárható. A 33. cikk rendelkezései a Szövetségi Tanács és annak bizottságai nyilvános üléseire is érvényesek.

C) A Szövetségi Gyűlés

38. cikk. A Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács, mint Szövetségi Gyűlés együttes nyilvános ülést tart a Nemzeti Tanács székhelyén a szövetségi elnök felesketése, valamint a hadüzenetekről való határozathozatal céljából.

39. cikk. (1) A Szövetségi Gyűlést a 60. cikk (6) bekezdése, a 63. cikk (2), a 64. cikk (4), valamint a 68. cikk (2) bekezdésében meghatározott esetektől eltekintve – a Szövetségi Elnök hívja össze. Az elnöki tisztet a Nemzeti Tanács, valamint a Szövetségi Tanács elnöke felváltva töltik be; első alkalommal a Nemzeti Tanács elnöke.

(2) A Szövetségi Gyűlésben a Nemzeti Tanács ügyrendje értelemszerűen alkalmazásra kerül.

(3) A 33. cikk rendelkezései érvényesek a Szövetségi Gyűlés üléseire is.

40. cikk. (1) A Szövetségi Gyűlés határozatait az elnök hitelesíti és a Szövetségi Kancellár ellenjegyzí.

(2) A Szövetségi Gyűlésnek a hadüzenettel kapcsolatos határozatait a Szövetségi Kancellár hivatalosan közzéteszi.

D) A szövetségi törvényhozási eljárás

41. cikk. (1) A törvényjavaslatok a Nemzeti Tanács tagjainak, a Szövetségi Tanács vagy a Szövetségi Tanács tagjai legalább 1/3-ának indítványaként vagy a szövetségi kormány előterjesztéseként kerülnek a Nemzeti Tanács elé.

(2) Minden 100 000 szavazásra jogosult vagy három tartomány szavazásra jogosultjainak egyhatoda által előterjesztett népi kezdeményezést a szövetségi választási hatóság köteles

eljárás céljából a Nemzeti Tanács elé terjesztteni. A népi kezdeményezést illetően szavazásra jogosult az, aki a határnapon a nemzeti tanácsi választáson való részvételre jogosult, és a Szövetség területéhez tartozó községben van az állandó lakóhelye. A népi kezdeményezés csak szövetségi törvény útján szabályozandó ügyre vonatkozhat, és törvényjavaslat formájában kell előterjesztteni.

42. cikk. (1) A Nemzeti Tanács valamennyi törvényre vonatkozó határozatát annak elnöke haladéktalanul megküldi a Szövetségi Tanácsnak.

(2) Amennyiben az alkotmánytörvény másként nem rendelkezik, valamely törvényre vonatkozó határozat csak akkor hitelesíthető és tehető közzé, amennyiben a Szövetségi Tanács nem élt ellenvetéssel a határozattal szemben.

(3) A fenti ellenvetést a törvényre vonatkozó határozatnak a Szövetségi Tanácshoz történt beérkezésétől számított nyolc héten belül a Szövetségi Tanács elnöke írásban megküldi a Nemzeti Tanácsnak; köteles továbbá erről a Szövetségi Kancellárt is tájékoztatni.

(4) Amennyiben a Nemzeti Tanács tagjai legalább felének jelenlétében fenntartja eredeti határozatát, úgy e határozat hitelesítendő és közzéteendő. Amennyiben a Szövetségi Tanács úgy dönt, hogy nem él ellenvetéssel, vagy ha a (3) bekezdésben megállapított határidőn belül nem élnek indokolással ellátott ellenvetéssel, a határozat hitelesítendő és közzéteendő.

(5) A Nemzeti Tanácsnak a saját ügyrendjére, önmaga feloszlására, a szövetségi költségvetésre, az 51/A. § (4) bekezdésnek megfelelő ideiglenes intézkedésre vagy a szövetségi vagyonról való rendelkezésre, szövetségi felelősség átruházására vagy terjedelmének módosítására, a Szövetség pénzügyi kötelezettségének elfogadására vagy módosítására, avagy a zárszámadás jóváhagyására vonatkozó határozatai meghozatalában a Szövetségi Tanács nem működhet közre.

42/A. cikk. A Nemzeti Tanács azon határozatát, melyhez tartományi beleegyezés szükséges a Szövetségi Kancellár a 42. cikk alapján az eljárás lezárultát követően azonnal megküldi az érintett tartomány kormányának hivatalához. A tartományi jóváhagyást akkor kell megadottnak tekinteni, ha a tartomány kormányzója a határozatnak a tartományi kormány hivatalához megérkezését követő nyolc héten belül nem jelzi a szövetségi kancellárnak, hogy megtagadja a jóváhagyást. Ezen időszak során a határozatot csak akkor lehet közzétenni, ha az érintett tartomány kormányzója a tartomány határozott beleegyezésére hivatkozik.

43. cikk. A Nemzeti Tanács valamennyi törvényi határozata a 42. cikknek és a 42/A. cikknek megfelelően lefolytatott eljárás befejezése után, ám még a szövetségi elnök általi hitelesítése előtt népszavazás elé terjesztendő, amennyiben a Nemzeti Tanács így határoz, vagy a tagok többsége igényli azt.

44. cikk. (1) Az alkotmánytörvényeket, illetve egyszerű törvényekbe foglalt alkotmányi rendelkezéseket a Nemzeti Tanács kizárólag tagjai legalább felének jelenlétében, és a leadott szavazatok kétharmados többségével fogadhatja el, amelyeket kifejezetten „alkotmánytörvényként”, illetve „alkotmányi rendelkezésként” kell megjelölni.

(2) Az olyan alkotmánytörvényekbe, illetve egyszerű törvényekbe foglalt alkotmányi rendelkezések esetén, amelyek a tartományok törvényhozó és végrehajtó hatáskörét korlátozzák, a fentiekén kívül szükség van még a Szövetségi Tanács hozzájárulására is, amelyet az tagjai legalább felének jelenlétében és a leadott szavazatok kétharmados többségével hoz meg.

(3) A szövetségi alkotmány valamennyi teljes körű módosítása a 42. cikk szerint lefolytatott eljárás befejeztével, ám még a szövetségi elnök általi hitelesítés előtt a Szövetség lakossága elé bocsátandó szavazás céljából, erre részleges módosítás esetén azonban csak akkor kerül sor, ha azt a Nemzeti Tanács vagy a Szövetségi Tanács tagjainak egyharmada kéri.

45. cikk. (1) A népszavazás során az érvényesen leadott szavazatok abszolút többsége dönt.

(2) A népszavazás eredménye hivatalosan kihirdetendő.

46. cikk. (1) A népszavazást a szövetségi elnök rendeli el.

(2) Szavazásra jogosult valamennyi szövetségi állampolgár, aki részt vehet a nemzeti tanácsi választásokon.

(3) A népi kezdeményezésre irányuló eljárást szövetségi törvény szabályozza. A 26. cikk

(6) bekezdése megfelelően alkalmazandó.

47. cikk. (1) A szövetségi törvények alkotmányos létrejöttét a szövetségi elnök aláírásával hitelesíti.

(2) A hitelesítésre irányuló előterjesztés a szövetségi kancellár révén történik.

(3) A hitelesítést a szövetségi kancellár látja el ellenjegyzésével.

48. cikk. A szövetségi törvények, valamint az 50. cikkben meghatározott államszerződések a Nemzeti Tanács határozatára való hivatkozással, a népszavazáson alapuló szövetségi törvények pedig a népszavazás eredményére történő hivatkozással kerülnek kihirdetésre.

49. cikk. (1) A szövetségi törvényeket a Szövetségi Hivatalos Közlönyben a szövetségi kancellár hirdeti ki. Hatályosságuk kifejezett ellenkező rendelkezés hiányában az azt követő napon kezdődik, amelyen a kihirdetést tartalmazó Szövetségi Hivatalos Közlöny adott példánya megjelent és terjesztették, s kifejezett ellenkező rendelkezés hiányában hatályosságuk a Szövetség egész területére kiterjed.

(2) Az 50. cikk (1) bekezdésében megjelölt államszerződéseket a szövetségi kancellár a Szövetség Hivatalos Közlönyében hirdeti ki. Amennyiben az 50. cikk (1) bekezdésében megjelölt államszerződés több, mint két hivatalos nyelven jelent meg, elegendő közzétenni

1. két hivatalos nyelven és német fordításban,

2. a német nyelvű és egy idegen nyelvű hivatalos változatot, ha német nyelvű az egyik hivatalos változat.

Az államszerződések 50. cikk szerinti jóváhagyása alkalmával a Nemzeti Tanács határozhat úgy, hogy az államszerződés vagy annak egyes, pontosan megjelölendő részei ne a Szövetségi Hivatalos Közlönyben, hanem egyéb célszerű módon kerüljenek kihirdetésre. A Nemzeti Tanács fenti határozatának tartalmaznia kell a kihirdetés olyan módját, amely biztosítja az államszerződések hozzáférhetőségét érvényességük időtartamára, s a határozatot a Szövetségi Kancellár a Szövetségi Hivatalos Közlönyben hirdeti ki. A fenti államszerződések időbeli hatálya kifejezett ellenkező rendelkezés hiányában az azt követő napon kezdődik, amelyen a Nemzeti Tanács határozatának kihirdetését tartalmazó Szövetségi Hivatalos Közlöny adott példánya megjelent és terjesztették, s kifejezett ellenkező rendelkezés hiányában a Szövetség egész területére hatályos; a fentiek azonban nem vonatkoznak azokra az államszerződésekre, amelyek végrehajtásához törvények kibocsátása szükséges [50. cikk (2) bekezdés 4. pont].

(3) A Szövetségi Hivatalos Közlönyben, valamint a (2) bekezdés második mondatában meghatározott esetben biztosítani kell, hogy a közlemény a lakosság számára elérhető és meghatározott esetekben teljes terjedelmében és örökre nyilvános legyen.

(4) A Szövetségi Hivatalos Közlönyről külön szövetségi törvény rendelkezik.

49/A. cikk. (1) A szövetségi kancellár az illetékes szövetségi miniszterekkel egyetértésben a jelen törvény, illetve a Szövetségi Hivatalos Közlönyben kiadott kötelező érvényű államszerződések kivételével, jogosult a hatályos szövetségi törvények szövegét kihirdetés útján a Szövetségi Hivatalos Közlönyben ismételt közzététel.

(2) Az ismételt közzététel alkalmával

1. helyesbíthetők a túlhaladott terminológiai fordulatok, s a régi írásmódok újakkal helyettesíthetők;

2. helyesbíthetők olyan jogi előírásokra történő hivatkozások, amelyek már nem felelnek meg a törvényhozás aktuális állásának, s egyéb eltérések is helyesbíthetők;

3. hatályukat vesztetté nyilváníthatók azok a rendelkezések, amelyeket későbbi jogi előírások helyeztek hatályon kívül, illetve szabályozási tárgyuk egyéb módon szűnt meg;

4. a címek alcímekre és betűvel jelzett pontokra tagolhatók;

5. a cikkek, szakaszok és bekezdések jelölése egyes rendelkezések hatályon kívül helyezése, vagy kiegészítése során megfelelően módosítható, s eközben az erre vonatkozó hivatkozások a szövegben kiigazíthatók;

6. az ismételt közzététellel egyidejűleg egységes szerkezetbe foglalhatók és hatályosságuk keretein belül külön közzétehetők az átmeneti rendelkezések, valamint az érintett szövetségi törvény még hatályos rendelkezései, érvényességi területük feltüntetésével.

(3) Az ismételt közzétételt követő naptól kezdődően valamennyi bíróság és közigazgatási hatóság az ezt követően megvalósult tényállásoknál kötvén van a szövetségi törvény ismételt közzétett szövegéhez.

49/B. cikk. (1) Alapvető és egész Ausztriára kiterjedő jelentőségű ügyekről, melyeknek szabályozása szövetségi törvényhozási hatáskörbe tartozik, akkor lehet népszavazást tartani, amennyiben a Nemzeti Tanács egy képviselő vagy a szövetségi kormány előterjesztése alapján a főbizottsági előzetes tanácskozás után erről dönt. A választások, valamint olyan ügyek, melyekről bíróság vagy valamely igazgatási hatóság dönt, nem képezhetik népszavazás tárgyát.

(2) Az (1) bekezdés szerinti előterjesztésnek javaslatot kell tartalmaznia a népszavazás során felteendő kérdésre vonatkozóan. Ennek „igen”-nel vagy „nem”-mel megválaszolandó kérdésnek, vagy két alternatívát tartalmazó megoldási javaslatnak kell lennie.

(3) A népszavazásokat a 45. és 46. § értelemszerű alkalmazása mellett kell lebonyolítani. Népszavazások során szavazati joggal az rendelkezik, aki a határnapon nemzeti tanácsi választójoggal rendelkezik, és a szövetség területén valamely községben állandó lakóhellyel rendelkezik. A Szövetségi Választási Hivatal a népszavazás eredményét a Nemzeti Tanácsnak és a Szövetségi Kormánynak is tudomására hozza.

E) A Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács közreműködése a szövetségi végrehajtásban

50. cikk. (1) 1. A politikai államszerződések csak a Nemzeti Tanács jóváhagyásával köthetők meg, más jellegűeknél azonban, amennyiben nem esnek a 16. cikk (1) bekezdés alá, e jóváhagyás csak törvénymódosító, illetve törvénykiegészítő tartalom esetén szükséges.

2. Azokhoz az államszerződésekhez, amelyek az Európai Unió alapszerződéseit módosítják, a Nemzeti Tanács jóváhagyására van szükség.

(2) Az (1) bekezdés 1. szakasza alá eső államszerződések esetén kiegészítő szabályok:

1. Ha az államszerződés saját módosításáról rendelkezik, ehhez nem szükséges az (1) bekezdés szerinti jóváhagyás, hacsak a Nemzeti Tanács nem köti ki a jóváhagyást.

2. Az (1) bekezdés 1. szakasza szerint jóváhagyást igénylő államszerződésekhez a Szövetségi Tanács jóváhagyása is szükséges, amennyiben érintik a tartományok autonóm hatáskörébe tartozó tárgyköröket.

3. Az államszerződés jóváhagyásakor a Nemzeti Tanács eldöntheti, hogy az adott szerződés mely területei törvényhozási tárgyak.

(3) A Nemzeti Tanács (1) bekezdés 1. szakasza és (2) bekezdés 3. szakasza szerinti határozataira értelemszerűen alkalmazni kell a 42. cikk (1)–(4) bekezdéseit.

(4) A 44. cikk (3) bekezdése szerinti államszerződések az (1) bekezdés 2. szakasza alapján csak a Nemzeti Tanács és Szövetségi Tanács jóváhagyásával köthetők meg. Ezekben az esetekben a szavazáson a tagok legalább fele részt kell, hogy vegyen és legalább a leadott szavazatok kétharmadának támogatása szükséges.

(5) A Nemzeti Tanácsot és a Szövetségi Tanácsot az (1) bekezdés szerinti államszerződés megkötése esetén a tárgyalás megkezdésekor azonnal tájékoztatni kell.

50/A. cikk. A Nemzeti Tanács részt vesz az Európai Stabilizációs Programban.

50/B. cikk. Az Európai Stabilizációs Programban részt vevő osztrák képviselő csak az alábbi esetekben, és ha a Nemzeti Tanács a szövetségi kormány javaslata alapján felhatalmazza, adhatja beleegyezését vagy tartózkodhat a szavazástól:

1. a kezdeményezés a tagállamok részére nyújtandó stabilizációs segély biztosításának elveire vonatkozik;

2. az Európai Stabilizációs Program jóváhagyott alaptőkéjét érintő változásra, valamint maximális hitelösszeg elfogadására, továbbá a jóváhagyott alaptőke befizetésének elmulasztása miatti felhívásra vonatkozik;

3. az anyagi támogatást nyújtó intézményektől származó módosításokra vonatkozik.

Különösen sürgős esetben az illetékes szövetségi kormánytag tanácskozhat a Nemzeti Tanáccsal. A Nemzeti Tanács jóváhagyása nélkül az osztrák képviselőnek vissza kell utasítania az ilyen esetekre vonatkozó javaslatokat.

50/C. cikk. (1) Az illetékes szövetségi kormánytag azonnal tájékoztatja a Nemzeti Tanácsot a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény alapján az Európai Stabilizációs Programban felmerülő tárgykörökről. A Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény a Nemzeti Tanács számára lehetővé teheti, hogy kifejtse az ezzel kapcsolatos álláspontját.

(2) Amennyiben a Nemzeti Tanács alkalmas időben véleményt formál valamely Európai Stabilizációs Program által tárgyalt témában, az osztrák képviselőnek a tárgyalások és a szavazások során ezt tiszteletben kell tartania. Az illetékes szövetségi kormánytag a szavazást követően azonnal jelentést tesz a Nemzeti Tanácsnak és beszámol az esetleges képviselői eltérésről a Nemzeti Tanács álláspontjától.

(3) Az illetékes szövetségi kormánytag rendszeresen beszámol a Nemzeti Tanácsnak az Európai Stabilizációs Program által megtett intézkedésekről.

50/D. cikk. (1) Az 50/B. és az 50/C. cikk (2) és (3) bekezdésére vonatkozó részletszabályokat a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény határozza meg.

(2) A Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény a Nemzeti Tanács számára további hatásköröket állapíthat meg az Európai Stabilizációs Programban részt vevő osztrák képviselő szavazati jogának gyakorlására vonatkozóan.

(3) Az Európai Stabilizációs Programban való részvétel érdekében a Nemzeti Tanács illetékes bizottsága a szövetségi költségvetési törvényben előírtak alapján állandó albizottságot választhat. Ezekben az albizottságokban a Nemzeti Tanács főbizottságában képvisellel rendelkező valamennyi pártból legalább egy tagnak helyet kell foglalnia. A Nemzeti Tanács (2) bekezdésben, az 50/B. cikkben és az 50/C. cikkben foglalt hatásköreinek gyakorlása a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvénnyel átruházható ezekre az albizottságokra. A Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény előírja, hogy az állandó albizottságok bármikor összehívhatók és tanácskozhatnak. Ha a szövetségi elnök a 29. cikk (1) bekezdése értelmében feloszlatja a Nemzeti Tanácsot, az Európai Stabilizációs Programban való képviseletet az állandó albizottságok látják el.

51. cikk. (1) A Nemzeti Tanács dönt a szövetségi költségvetési törvényről; a tanácskozások során a szövetségi kormány javaslatát kell alapul venni.

(2) A szövetségi kormány – szövetségi törvényben meghatározott határidőn belül – a Nemzeti Tanács elé terjeszti azt a szövetségi költségvetési törvénytervezetet vagy szövetségi törvénytervezetet, amellyel a szövetségi költségvetési törvény módosítható. A szövetségi költségvetési törvénynek tartalmazni kell a pénzügyi kereteket, amelyeket a Nemzeti Tanács jóváhagyott költségvetési törvényben; ez alól kivétel a szövetségi adósságok visszafizetésének kérdése és a pénzügyi kötelezettségvállalás a pénzalapok ideiglenes megerősítésére, valamint a külföldi váltójogi egyezményekből származó tőkehozam. A soron következő és az azt követő három költségvetési évre állapíthatók meg a költségvetési limit további alkategóriái.

(3) A szövetségi kormány legkésőbb 10 héttel a költségvetési év lejárta előtt elő kell, hogy terjessze a Nemzeti Tanácshoz a jövő évi szövetségi költségvetési törvény tervezetét. Kivételesen a szövetségi kormány a jövő évi mellett az azt követő három évre is – éves bontásban – előterjeszthet költségvetési törvénytervezetet a Nemzeti Tanács előtt.

(4) Ha a szövetségi költségvetési törvényt a jövő és az azt követő költségvetési évre fogadták el, az első költségvetési év második felében azt a szövetségi törvénytervezetet, amely módosítja a szövetségi költségvetési törvényt, a szövetségi kormány legkésőbb 10 héttel a költségvetési év lejárta előtt elő kell, hogy terjessze a Nemzeti Tanácshoz. A szövetségi költségvetési törvény módosításainak minden pontjában kapcsolódnia kell a jövő évet követő költségvetési évhez. A Nemzeti Tanács a tervezetet a következő költségvetési évig megvitatja. Az 51. cikk (1) és (2) bekezdései megfelelően alkalmazandók.

(5) A szövetségi költségvetési törvénynek mellékletként tartalmaznia kell a szövetségi bevételek és kiadások előirányzatát (szövetségi költségvetés), a következő költségvetési évre vonatkozó létszámtervet, valamint a mindenkor költségvetési évben az államháztartás számára jelentős alapokat.

(6) A szövetségi államháztartás vezetése során:

1. A szövetségi költségvetési törvény által meghatározott kategóriák felső határai nem léphetők át és a túllépésük nem engedélyezhető.

2. A (7) bekezdés szerint alkotott szövetségi törvény a szövetségi költségvetési kerettörvény (7) bekezdése alapján meghatározza a következő költségvetési évre szóló alkategóriák felső határait, amelyek nem léphetők át és túllépésük nem engedélyezhető, kivéve ha szövetségi törvény a (9) bekezdés által megjelölt esetben azt megengedi, ilyen esetben a túllépés a szövetségi pénzügyminiszter jóváhagyásával lehetséges. Ha – kivételes esetben – a szövetségi költségvetési törvény a jövő és az azt követő költségvetési évre is vonatkozik, a (2) bekezdés rendelkezései azzal a kikötéssel alkalmazandók, hogy a (2) bekezdés utolsó mondatában említett felső határok mindkét költségvetési évre alkalmazandók.

(7) A (6) bekezdés 1. és 2. pontjaiban meghatározott felső határ túllépésére az alábbi esetekben van lehetőség:

1. Közelgő veszély esetén a szövetségi kormány rendelete alapján, a Nemzeti Tanács előzetes tanácsadásra a szövetségi költségvetési törvény által kijelölt bizottságának beleegyezése alapján, előre nem látható és váratlan kiadások legfeljebb a szövetségi költségvetési törvény által jóváhagyott kiadások 2/1000 részében teljesíthetők, ha biztosított a fedezetük. Amennyiben a Nemzeti Tanács előzetes tanácsadásra kijelölt bizottsága két héten belül nem dönt, a beleegyezését megadottnak kell tekinteni.

2. Védelmi helyzetben, indokolt honvédelmi (9/A. cikk) váratlan kiadások az adott költségvetési év szövetségi költségvetési törvényben előirányzott összes kiadásainak 10/100 részéig teljesíthetők a szövetségi kormány rendeletének felhatalmazása alapján, melyhez a Nemzeti Tanács előzetesen szövetségi törvény által tanácsadásra kijelölt bizottsága beleegyezését adta. A kiadások átcsoportosítása nem biztosítható megtakarításokkal vagy többletkiadásokkal, a szövetségi kormány rendeletében felhatalmazza a pénzügyekért felelős

kormánytagot, hogy gondoskodjon a szükséges átcsoportosításokról hitelfelvétellel vagy hitel-visszatérítéssel.

(8) A szövetségi költségvetés vezetése során a legteljesebb mértékben törekedni kell a hatékonyságra, különös tekintettel a nőket és férfiakat érintő egyenlő bánásmódra, az átláthatóságra, a Szövetség pénzügyi helyzetére vonatkozó használható és valós kép közvetítésére.

(9) A szövetségi költségvetési kerettörvény és a szövetségi költségvetésről szóló törvény elkészítése és a szövetségi államháztartás részletes szabályait egységes alapelvek alapján a (8) bekezdés alapján szövetségi törvényben kell meghatározni. Ebben szabályozni kell különösképpen

1. azokat az intézkedéseket, amelyek a hatékonyságot szolgálják, különös tekintettel a nőkkel és férfiakkal való egyenlő bánásmód követelményére;

2. azokat az intézkedéseket, amelyek az átláthatóságot segítik elő, ideértve azokat, melyek a Nemzeti Tanács a szövetségi költségvetési törvény által előzetesen tanácsadásra kijelölt bizottságának nyilatkozattételi kötelezettségére vonatkoznak;

3. a szövetségi költségvetési kerettörvény elkészítésére, szerkezetére és felépítésére vonatkozó rendelkezéseket;

4. a szövetségi költségvetés szerkezetét;

5. a szövetségi költségvetési törvény felépítését, különös tekintettel az időkeretre és az összecszerűsítésre;

6. az adósság előzetes indokolását, ideértve azokat az előfeltételeket, amelyek a hitel felvétele előtt szükségessé teszik, hogy a Nemzeti Tanács a szövetségi költségvetési törvény vagy más törvény által előzetesen tanácsadásra kijelölt bizottságának rendeletalkotását;

7. költségvetési tartalék képzését és a költségvetési hiány kezelését;

8. szövetségi tulajdon szétosztását, ideértve azokat az előfeltételeket, amelyek szükségessé teszik a szövetségi pénzügyekért felelős kormánytag rendeletalkotását a Nemzeti Tanács a szövetségi költségvetési törvény vagy más törvény által előzetesen tanácsadásra kijelölt bizottságának egyetértése alapján;

9. a szövetségi felelősség átvállalását;

10. a pénzeszközök beszerzéséből – melyeket nem az adott évben kell kiegyenlíteni – vagy hosszú lejáratú finanszírozásokból (pénzügyi kötelezettségekből) származó kötelezettségek vállalását és módosítását;

11. előnyt és hátrányt jelentő eljárásokat;

13. a számvitel rendjében való számvetőszéki közreműködésnek a módját.

51/A. cikk. (1) Amennyiben a Szövetségi Kormány nem terjeszti elő időben a Nemzeti Tanácshoz a szövetségi költségvetési törvénytervezetet, akkor a Nemzeti Tanács tagjainak kérelmére is be lehet terjeszteni a Nemzeti Tanácshoz szövetségi költségvetési törvénytervezetet.

(2) Amennyiben a Szövetségi Kormány a későbbiekben beterjeszti a szövetségi költségvetési törvénytervezetet, akkor a Nemzeti Tanács úgy is határozhat, hogy a tanácskozások során ezt a tervezetet veszik alapul.

(3) Ha a Nemzeti Tanács a költségvetési év lejárta előtt nem fogad el a következő évre szövetségi költségvetési törvényt, az utolsó szövetségi költségvetési törvény mindenkor alkalmazandó kiadási előirányzatai jelentik a megengedett kiadások felső határát.

(4) Ha a Nemzeti Tanács a költségvetési év lejárta előtt nem fogad el a következő évre szövetségi költségvetési törvényt és szövetségi törvény útján ideiglenes intézkedést sem fogad el, az államháztartás vezetésére az utolsó szövetségi költségvetési törvény rendelkezései irányadók. Pénzügyi kötelezettségek a mindenkor megállapított legmagasabb összeg feléig és a bevétel átmeneti növelése érdekében tett rövid lejáratú kötelezettségek a mindenkor megállapított felső határ értékéig vállalhatók.

51/B. cikk. (1) A pénzügyminiszter felügyeli, hogy a költségvetés vezetése során elsőként a vállalt kötelezettségeket teljesítsék, ezt követően lehetségesek egyéb kiadások. Amennyiben ezek fedezete biztosított és nem sértik az 51. cikk (8) bekezdésében meghatározott alapelveket.

(2) Amennyiben a szövetségi költségvetés végrehajtása során vagy a költségvetési év során bekövetkezett valamely jelentős nemzetgazdasági változás folytán szükségessé válik, a szövetségi pénzügyminiszter, a szövetségi kormány jóváhagyását követően vagy a szövetségi költségvetési törvény felhatalmazása alapján, a szövetségi költségvetés irányítása során a szövetségi költségvetésben megjelölt kiadások bizonyos hányadát előirányozni, amennyiben ez nem veszélyezteti a szövetség vállalt kötelezettségeinek teljesítését. Az előirányzást követő egy hónapon belül a pénzügyminiszter beszámol a Nemzeti Tanács szövetségi költségvetési törvény által előzetesen tanácsadásra kijelölt bizottságának.

(3) A szövetségi pénzügyminiszter a szövetségi kormány tagjait és más államháztartás irányításában közreműködő intézményeket rendszeresen tájékoztatja a költségvetés végrehajtásáról.

51/C. cikk. (1) A terven felüli kiadások vagy a Nemzeti Tanács által jóváhagyott kiadások túllépése csak a szövetségi költségvetési törvény felhatalmazása alapján lehetséges.

(2) A terven felüli kiadások a Nemzeti Tanács szövetségi költségvetési törvényben felhatalmazhatja a szövetségi pénzügyminisztert, hogy engedélyezze a törvényben meghatározott többletkiadásokat. Ez az engedély csak akkor adható meg, ha a túllépés tárgyszerű feltételhez kötött és tételesen meghatározott vagy kiszámítható. A szövetségi pénzügyminiszter egyetértésével többletkiadások eszközölhetők

1. egy törvényi kötelezettség alapján;

2. egy fennálló pénzügyi kötelezettségből kifolyólag, vagy külföldi váltójogi egyezmény alapján,

3. egy, a szövetségi költségvetési törvény hatálybalépésének időpontjában már fennálló egyéb kötelezettség alapján. Jelen bekezdésben foglaltak jóváhagyására csak előre nem látható követelmény esetén és ha megtakarítások vagy többletbevételek útján a hiány pótlása biztosítható, valamint az 51. cikk (2) és (6) bekezdés szerinti, az adott költségvetési évre szóló felső határok tiszteletben tartásával lehetséges. A szövetségi pénzügyminiszter a jelen bekezdés alapján engedélyezhet többletkiadásokat, kivéve a 2. pontban foglaltakat, az illetékes vezető költségvetési szervek és a hatóság vezetőjének jóváhagyásával, de csak a hatékonyságot biztosító ügyintézés érdekében.

(3) A szövetségi pénzügyminiszter negyedévenként beszámol a Nemzeti Tanács szövetségi költségvetési törvény által előzetesen tanácsadásra kijelölt illetékes bizottságának a (2) bekezdés szerint megtett intézkedésekről.

51/D. cikk. (1) Az államháztartás vezetésében a Nemzeti Tanácsnak a szövetségi költségvetési törvény előzetes megtárgyalásával megbízott bizottsága jár el. Ez meghatározott feladatokat átruházhat állandó albizottságának, amely szintén köteles az államháztartás vezetésében közreműködni, ha a Nemzeti Tanácsot a szövetségi elnök a 29. § (1) bekezdés alapján felosztatja. A szövetségi költségvetési törvény előzetes megtárgyalásával megbízott bizottság, illetve annak állandó albizottsága a Nemzeti Tanács ülésnapjain (28. §) kívüli időpontra is összehívhatók, ha ezt a szükség megkívánja. A további részletszabályokat a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény tartalmazza.

(2) További jelentéseket az 51/B. (2) és az 51/C. (3) bekezdése alapján a Nemzeti Tanács szövetségi költségvetési törvény által előzetesen tanácsadásra kijelölt illetékes bizottságának kell benyújtani, tekintettel a különös szövetségi törvényi kikötésekre.

52. cikk. (1) A Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács jogosult a szövetségi kormány ügyvitelét felülvizsgálni, annak tagjaihoz valamennyi végrehajtási tárgyról kérdéseket

intézni, valamennyi idevágó információt követelni, valamint a végrehajtás gyakorlatával kapcsolatos kívánságait határozat formájában kifejezésre juttatni.

(1/A) A Nemzeti Tanács illetékes bizottsága és a Szövetségi Tanács jogosult bizottsági ülés előtti megjelenésre kérni azon intézmények vezetőit, amelyek a 20. cikk (2) bekezdése szerinti feladatokat látják el, valamint kikérdezni őket minden ügyvitelüket érintő kérdésben.

(2) Az (1) bekezdés szerinti ellenőrzési jog a szövetségi kormánnyal és annak tagjaival szemben azon vállalkozásaik tekintetében is fennáll, amelyekben a szövetség a törzstőkéből, az alaptőkéből vagy a saját tőkéből legalább 50%-ban részesül, s melyek a Számvevőszék ellenőrzése alá esnek. Az ilyen pénzügyi részvétellel egyenértékűnek kell tekinteni a vállalkozások feletti más pénzügyi vagy egyéb gazdasági vagy szervezési intézkedések útján fennálló felügyeletet. Mindezek érvényesek minden további szintű vállalkozásra, amelyeknél a jelen bekezdés szerinti feltételek teljesülnek.

(3) A Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács valamennyi tagja jogosult a Nemzeti Tanács, illetve a Szövetségi Tanács ülésein rövid, szóbeli kérdéseket intézni a Szövetségi Kormány tagjaihoz.

(4) A kérdésfeltevés jogával kapcsolatos, részletes szabályozást a Nemzeti Tanács ügyrendjével, valamint a Szövetségi Tanács ügyrendjével összhangban lévő szövetségi törvény tartalmazza.

52/A. cikk. (1) Az alkotmányos intézmények védelmére irányuló intézkedések, valamint e szervek cselekvőképességének, valamint a katonai honvédelem biztosítására tett hírszerzési tevékenység ellenőrzésére a Nemzeti Tanács valamennyi illetékes bizottsága egy állandó albizottságot választ. A Nemzeti Tanácsban képviselettel rendelkező pártoknak valamennyi ilyen albizottságba legalább egy tagot delegálniuk kell.

(2) Az állandó albizottságok jogosultak az illetékes szövetségi minisztertől valamennyi vonatkozó ügyben felvilágosítást és iratokba való betekintést követelni. Ez nem vonatkozik az olyan felvilágosításra és iratokra, különösen azok forrására, amelyeknek nyilvánosságra hozatala a nemzet vagy az emberek biztonságát veszélyeztetné.

(3) Az állandó albizottságok a Nemzeti Tanács ülésnapjain kívüli időpontban is összeülhetnek, amennyiben azt a szükség úgy kívánja.

(4) A további részletszabályokat a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény tartalmazza.

52/B. cikk. (1) A számvevőszéki kontroll alá tartozó szövetségi ügyvitel körébe eső ügy meghatározott szakaszának ellenőrzésére a bizottság a 126/D. § (2) bekezdése értelmében egy állandó albizottságot választ. A Nemzeti Tanács Főbizottságában képviselettel rendelkező pártoknak legalább egy tagot delegálniuk kell ebbe az albizottságba.

(2) A további részletszabályokat a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény tartalmazza.

53. cikk. (1) A Nemzeti Tanács határozat útján vizsgálóbizottságokat állíthat fel.

(2) A vizsgálóbizottságok felállításával és eljárásával kapcsolatos részletes szabályozást a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény tartalmazza.

(3) A bíróságok és valamennyi egyéb hatóság köteles a bizottságok adatok szolgáltatására irányuló megkeresésének eleget tenni; valamennyi közhivatal kérés esetén köteles aktáit rendelkezésre bocsátani.

54. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

55. cikk. (1) A Nemzeti Tanács tagjai sorából főbizottságot választ az arányos választás alapelveinek megfelelően.

(2) A főbizottságot a Nemzeti Tanács ülésnapjain (28. cikk) kívülre is össze kell hívni, ha azt a szükség úgy kívánja.

(3) A főbizottság tagjai sorából állandó albizottságot választ, amelyet megilletnek a jelen törvényben előírányzott jogosultságok. A választásra az arányos választás alapelvének megfelelően kerül sor; a fenti alapelv figyelembevételével a főbizottságban képviselt valamennyi párt legalább egy tagjának az albizottsághoz kell tartoznia. A Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvénynek gondoskodnia kell arról, hogy az állandó albizottság bármikor összehívható legyen, és össze tudjon ülni. Amennyiben a szövetségi elnök a 29. cikk (1) bekezdése alapján feloszlatja a Nemzeti Tanácsot, az állandó albizottság kötelessége a végrehajtásban való közreműködés, amely a jelen törvény értelmében egyébként a Nemzeti Tanácsot (a főbizottságot) illetné meg.

(4) Szövetségi törvény útján határozható meg, hogy a szövetségi kormány vagy egy szövetségi miniszter meghatározott általános aktusai a főbizottság egyetértését igénylik, valamint hogy a szövetségi kormány vagy egy szövetségi miniszter a főbizottságnak jelentést köteles tenni. A további részletszabályokat, különösen azt az esetet, mikor nincs egyetértés, a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény tartalmazza.

(5) Az illetékes szövetségi miniszter olyan irányítási intézkedéseit tartalmazó rendeleteihez, amelyek célja a termelés zavartalanságának, illetve a lakosság és egyéb fogyasztók fontos gazdasági vagy szükségleti cikkeivel való ellátásának biztosítása, a Nemzeti Tanács főbizottságának a hozzájárulására van szükség, késedelem veszélye esetére és az ilyen rendeletek hatályon kívül helyezésére vonatkozóan pedig különös törvényi szabályok határozhatók meg. A főbizottság a határozatait, melyekkel az ilyen rendeletekhez a hozzájárulását megadja, csak tagjai több mint felének jelenlétében és a leadott érvényes szavazatok 2/3-os többségével hozhatja meg.

F) A Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács tagjainak jogállása

56. cikk. (1) A Nemzeti Tanács, valamint a Szövetségi Tanács tagjait e megbízásuk során semmiféle utasítás nem köti.

(2) Ha a Szövetségi Kormány valamely tagja vagy egy államtitkár a nemzeti tanácsi képviselői mandátumáról lemond, e hivatalából való távozása után, a 71. §-ban foglalt esetekben a közigazgatási feladatok folytatásával való megbízás alóli felmentés után, mandátumát az illetékes választási hatóság megújítja, hacsak nem mond le az érintett 8 napon belül a választási hatósághoz intézett nyilatkozattal mandátumának újbóli gyakorlásáról.

(3) Ezen megújítás hatására a Nemzeti Tanács azon képviselőjének mandátuma, aki az átmenetileg eltávozott képviselő mandátumát betöltötte, megszűnik, hacsak a Nemzeti Tanácsba később bejutott másik képviselő ugyanazon választási körzet mandátumának betöltésére való felkéréskor a választási hatósággal ismertett nyilatkozatában ki nem fejezi, hogy a Nemzeti Tanács átmenetileg eltávozott képviselőjét helyettesítve kívánja gyakorolni a mandátumot.

(4) A (2) és (3) bekezdés akkor is irányadó, ha a szövetségi kormány valamely tagja vagy egy államtitkár a nemzeti tanácsi képviselői megválasztását nem fogadta el.

57. cikk. (1) A Nemzeti Tanács tagjai megbízásuk gyakorlása során leadott szavazataik miatt soha, megbízásuk gyakorlása során tett szóbeli vagy írásos véleményük miatt pedig csupán a Nemzeti Tanács által vonhatók felelősségre.

(2) A Nemzeti Tanács tagjai valamely büntetendő cselekmény miatt csupán a Nemzeti Tanács hozzájárulásával tartóztathatók le, valamely bűncselekmény elkövetése során történt tettenérés esetét kivéve. Hasonlóképpen a Nemzeti Tanács tagjai esetén a házkutatáshoz is szükség van a Nemzeti Tanács hozzájárulására.

(3) A Nemzeti Tanács tagjai ellen egyébként valamely büntetendő cselekmény miatt a Nemzeti Tanács hozzájárulása nélkül csak akkor lehet hatóságilag eljárni, ha ez a cselekmény nyilvánvalóan semmiféle kapcsolatban nem áll az érintett képviselő politikai tevékenységével. A hatóság azonban köteles beszerezni a Nemzeti Tanács állásfoglalását a fenti összefüggés fennállásáról, amennyiben ezt az érintett képviselő vagy a fenti ügyek intézésével megbízott állandó bizottság tagjainak egyharmada kéri. Ilyen kérés esetén valamennyi hatóság eljárása haladéktalanul megszűnik, illetve megszakítandó.

(4) Valamennyi ilyen esetben a Nemzeti Tanács hozzájárulása megadottnak tekintendő, amennyiben a Nemzeti Tanács az eljárásra hivatott hatóság megkeresésére nyolc héten belül nem hoz döntést; a Nemzeti Tanács időben történő határozathozatala céljából az elnök az ilyen megkeresést legkésőbb a fenti határidő utolsó előtti napján köteles szavazásra bocsátani. Az az időszak, amikor a Nemzeti Tanács nem ülésezik, e határidőbe nem számít bele.

(5) Büncselekmény elkövetése során történt tettenérés esetén a hatóság azonnal köteles értesíteni a Nemzeti Tanács elnökét a letartóztatásról. Amennyiben a Nemzeti Tanács, illetve olyan időszakban, amikor a Nemzeti Tanács nem ülésezik, a fenti ügyekkel megbízott állandó bizottság kívánja, a fogvatartás, illetve az eljárás megszüntetendő.

(6) A képviselők mentelmi joga az újonnan megválasztott Nemzeti Tanács alakuló ülésének napján szűnik meg, a Nemzeti Tanács azon szerveinél azonban, melyek funkciója tovább tart a fenti időpontnál, a funkció megszűnésekor.

(7) A részletes rendelkezéseket a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény hozza meg.

58. cikk. A Szövetségi Tanács tagjait megbíratási idejük alatt megilleti az őket delegáló tartományi gyűlés tagjai számára megállapított mentelmi jog.

59. cikk. Senki sem lehet egyidejűleg a Nemzeti Tanács, a Szövetségi Tanács vagy az Európai Parlament tagja.

59/A. cikk. (1) A nemzeti tanácsi megbíratásra pályázó közalkalmazottnak biztosítani kell a megbíratás megpályázásához szükséges szabadidőt.

(2) Azt a közalkalmazottat, aki nemzeti tanácsi vagy szövetségi tanácsi képviselő is egyben, saját kérelmére a mandátumának gyakorlásához szükséges mértékben mentesíteni kell, vagy fel kell menteni szolgálata alól. A szolgálati mentesítés során a közalkalmazottat a szolgálati viszonyban ténylegesen elvégzett munkateljesítménynek megfelelő mértékű illetmény illeti meg, legfeljebb azonban az alapilletmény 75%-a; ez a megkötés abban az esetben is érvényes, ha a közalkalmazott se a mentesítést, se a felmentést nem vette igénybe. A szolgálat alóli felmentés az illetmény elmaradásával jár.

(3) Ha egy közalkalmazott mandátumának gyakorlása miatt nem alkalmazható a korábbi munkahelyén, joga van arra, hogy egy feltételezhetően egyenértékű – beleegyezése esetén nem egyenértékű – tevékenységet jelöljenek ki számára. Az illetmény az alkalmazott által ténylegesen ellátott tevékenységtől függ.

59/B. cikk. (1) A nemzeti tanácsi vagy szövetségi tanácsi képviselővé megválasztott közalkalmazottak illetményének ellenőrzése végett a parlamenti vezetés keretein belül egy Bizottságot kell létrehozni. A Bizottság munkájában:

1. a Nemzeti Tanács valamennyi elnöke által megnevezett egy-egy személy,
2. a Szövetségi Tanács elnöke által, az alelnök egyetértése mellett megnevezett két személy,
3. a tartományokat képviselő két személy,
4. a községek képviselő két személy, és
5. egy, korábban bírói hivatalt betöltő személy vesz részt. A 3–5. pontokban megjelölt személyeket a szövetségi elnök nevezi ki, ahol a szövetségi kormány jelölési jogának gyakorlásakor (67. §) kötve van a 3. pontban megnevezettek esetében a tartományi kormányfők

együttes javaslatához, a 4. pontban megnevezettek esetén pedig az Osztrák Községsszövetség és az Osztrák Városszövetség javaslatához. A Bizottság 1–4. pontban megjelölt tagjai olyan személyek lehetnek, akik korábban a 19. § (2) bekezdésben megjelölt funkciót töltötték be. Nem lehet a Bizottság tagja olyan személy, aki jövedelemszerzés szándékával gyakorolt foglalkozást. A bizottsági tagság a törvényhozási ciklus lejártával ér véget, kivéve, ha az új tagok megnevezése vagy kinevezése még nem történt meg.

(2) A Bizottság egy nemzeti tanácsi vagy szövetségi tanácsi képviselővé megválasztott közalkalmazott vagy munkáltatója kérésére a közalkalmazott vagy munkáltatója között az 59/A. § végrehajtásával, vagy annak végrehajtása során közzétett törvényi előírásokkal kapcsolatban fennálló nézeteltérésekről állásfoglalást tesz közzé. A Bizottság egy bíró és egy tanács vagy valamely más bizottság között a 87. § (2) bekezdése értelmében fennálló hasonló jellegű nézeteltérések kapcsán, valamint a Nemzeti Tanács tagja és a Nemzeti Tanács elnöke között a 30. § (3) bekezdése értelmében fennálló nézeteltérések kapcsán is közzétehet állásfoglalást.

(3) A nemzeti tanácsi vagy szövetségi tanácsi képviselővé megválasztott közalkalmazott köteles a Bizottsággal évente közölni, hogy melyik szabály irányadó az 59/A. § szerinti szolgáltatás alóli mentesítésére vagy felmentésére, és hogy az általa elvégzendő munka ellenőrzésének melyik módját választja. A Bizottság vizsgálatára az 53. § (3) bekezdése értelemszerűen alkalmazandó. A Bizottságnak önálló ügyrendje van. A Bizottság évente egyszer köteles a Nemzeti Tanácsnak – ha szövetségi tanácsi képviselők is érintettek, a Szövetségi Tanácsnak is – jelentést tenni, melyet nyilvánosságra kell hozni.

III. fejezet

A szövetségi végrehajtás

A) Közigazgatás

1. A szövetségi elnök

60. cikk. (1) A szövetségi elnököt az egyenlő, közvetlen, titkos és egyéni választójog alapján a Szövetség népe választja meg; amennyiben mindössze egyetlen személy indul a választáson, az szavazás formájában folytatandó le. A 26. cikk (5)–(8) bekezdései megfelelően alkalmazandók.

(2) Az tekintendő megválasztottnak, aki megszerezte az összes érvényes szavazat több, mint felét. Amennyiben ilyen többség nem alakult ki, második választási fordulóra kerül sor. Ennek során az első választási fordulóban a legtöbb szavazatot szerzett két jelölt közül csupán az egyikre lehet érvényesen szavazni.

(3) Szövetségi elnökké csupán az választható, aki a Nemzeti Tanácsi választásokon választásra jogosult és a választás napjáig betöltötte 35. életévét. A választhatóságból kizártak az uralkodóházak, vagy olyan családok tagjai, akik valaha uralkodtak.

(4) A szövetségi elnöki választások eredményét hivatalosan a szövetségi kancellár hirdeti ki.

(5) A szövetségi elnök megbízási ideje 6 esztendeig tart. A közvetlenül ezt követő megbízási időre ismételt megválasztása csak egy ízben megengedett.

(6) A hivatali idő letelte előtt a szövetségi elnök népszavazás útján váltható le tisztségéből. Népszavazásra akkor kerül sor, ha a Szövetségi Gyűlés ezt kívánja. A Szövetségi Gyűlést e célból a szövetségi kancellár hívja össze, amennyiben a Nemzeti Tanács ilyen indítványt tett.

A Nemzeti Tanács határozatához a tagok legalább felének jelenléte, valamint a leadott szavazatok kétharmados többsége szükséges. A Nemzeti Tanács ilyen jellegű határozata révén a szövetségi elnök hivatala további gyakorlásában akadályozva van. A leváltás népszavazás útján történő megtagadása új választásnak minősül, és a Nemzeti Tanács felosztatását eredményezi [29. cikk (1) bekezdés]. A szövetségi elnök összes hivatali ideje ebben az esetben sem haladhatja meg a 12 évet.

61. cikk. (1) A szövetségi elnök megbízási ideje alatt nem lehet tagja általános képvisleti szervnek, és nem gyakorolhat semmilyen egyéb hivatást.

(2) A „szövetségi elnöki” címet – kiegészítéssel vagy egyéb megjelöléssel együtt – senki más nem viselheti. A címet törvény védi.

62. cikk. (1) A szövetségi elnök hivatalba lépésekor a Szövetségi Gyűlés előtt a következő fogadalmat teszi: „Fogadom, hogy a Köztársaság alkotmányát és valamennyi törvényét hűen megtartom, a kötelességemet legjobb tudásom és lelkiismeretem szerint teljesítem.”

(2) Vallásos eskü hozzátételére megengedett.

63. cikk. (1) A szövetségi elnök elleni hatósági eljárás csak akkor megengedett, ha ahhoz a Szövetségi Gyűlés hozzájárult.

(2) A szövetségi elnök elleni eljárásra irányuló indítványt az illetékes hatóság terjeszti a Nemzeti Tanács elé, amely határoz arról, hogy a Szövetségi Gyűlés foglalkozzon-e vele. Amennyiben a Nemzeti Tanács emellett dönt, a szövetségi kancellár haladéktalanul összehívja a Szövetségi Tanácsot.

64. cikk. (1) Amennyiben a szövetségi elnök akadályozva van, valamennyi feladata közvetlenül átszáll a szövetségi kancellárra. Amennyiben azonban az akadályoztatás 20 napnál tovább tart, illetve, ha a szövetségi elnök a 60. cikk (6) bekezdése értelmében hivatala további gyakorlásában akadályozva van, a szövetségi elnök feladatait a Nemzeti Tanács elnöke, másod- és harmadelnöke, mint kollégium látja el. Ugyanez érvényesül akkor is, ha a szövetségi elnöki tisztség tartósan betöltetlen.

(2) Az (1) bekezdés szerint a szövetségi elnöki tisztség betöltésével megbízott kollégium szótöbbséggel határoz. A kollégium elnöki tisztét, valamint annak hivatalos képviselését a Nemzeti Tanács elnöke látja el.

(3) Amennyiben a Nemzeti Tanács egy, illetve két elnöke akadályozva van, illetve tisztségük tartósan betöltetlen, a kollégium azok közreműködése nélkül is határozatképes marad; ha ennek következtében szavazategyenlőség alakulna ki, a rangidős elnök szavazata dönt.

(4) A szövetségi elnöki tisztség tartós betöltetlensége esetén a szövetségi kormány haladéktalanul kiírja az új szövetségi elnökválasztást; a kollégium a választás után haladéktalanul összehívja a Szövetségi Gyűlést a szövetségi elnök fogadalomtételle céljából.

65. cikk. (1) A szövetségi elnök képviseli a Köztársaságot a külső kapcsolatokban. Fogadja és megbízza a követeket, hozzájárul a külföldi konzulok megbízásához, megbízza a Köztársaság külföldi konzuli képviselőit, és államszerződéseket köt. Az 50. cikk alá nem eső, illetve a 16. cikk (1) bekezdésének megfelelő, törvénymódosító vagy törvénykiegészítő államszerződés megkötése alkalmával elrendelheti, hogy az adott államszerződés rendeletek kibocsátása révén teljesítendő.

(2) Megilletik továbbá a jelen alkotmány egyéb rendelkezései által ráruházott jogosultságokon kívül a következők:

a) a szövetségi alkalmazottak kinevezése, beleértve a tiszteket és az egyéb szövetségi tisztségviselőket is, valamint a fentieknek hivatali címek adományozása;

b) szakmai címek alapítása és adományozása;

c) egyedi esetekben: a kegyelem megadása a bíróságok által jogerősen elítélteknek, a bíróságok által kiszabott büntetések enyhítése és átváltoztatása, a jogkövetkezmények alóli men-

tesítés, az ítéletek megsemmisítése kegyelmi úton, továbbá a büntetőeljárás megszüntetése a hivatalból üldözendő bűncselekmények esetén;

d) a házasságon kívül született gyermekek törvényessé nyilvánítása a szülők kérelmére.

(3) Külön törvények határozzák meg, hogy a szövetségi elnököt mennyiben illetik meg külön jogosultságok a polgári jogok, kivételes illetménykiegészítések, pótlékok, ellátások, kinevezési vagy jóváhagyási, valamint a személyi ügyeket érintő egyéb jogok megadásával kapcsolatban.

66. cikk. (1) A szövetségi elnök a szövetségi tisztségviselők bizonyos kategóriáinak öt megillető kinevezési jogát átruházhatja a szövetségi kormány illetékes tagjaira, és felhatalmazhatja őket arra, hogy ezen jogosultságukat a szövetségi alkalmazottak meghatározott további kategóriáira nézve a nekik alárendelt szerveknek tovább ruházzák.

(2) A szövetségi elnök felhatalmazhatja a szövetségi kormányt vagy annak illetékes tagjait bizonyos fajtájú államszerződések megkötésére, amelyek nem esnek az 50. § és a 16. § (1) bekezdés vagy az 50. cikk rendelkezései alá; a fenti felhatalmazás kiterjed az arról való rendelkezésre is, hogy ezek az államszerződések rendeletek kibocsátásával is teljesíthetők.

(3) A szövetségi elnök felhatalmazhatja a tartományi kormányt a 16. § (1) bekezdés szerinti törvénymódosító vagy -kiegészítő államszerződések megkötésére a tartományi kormány javaslatára és a tartományi kormányfő ellenjegyzése mellett; ez a felhatalmazás kiterjed az arról való rendelkezésre is, hogy ezek az államszerződések rendeletek kibocsátásával is teljesíthetők.

67. cikk. (1) Az alkotmány eltérő rendelkezése hiányában a szövetségi elnök valamennyi aktusát a szövetségi kormány, illetve az általa felhatalmazott szövetségi miniszter kezdeményezi. Törvény határozza meg, hogy a szövetségi kormány, illetve az illetékes szövetségi miniszter ennek során mennyiben kötött más hatóságok indítványaihoz.

(2) A szövetségi elnök valamennyi aktusának érvényességéhez – az alkotmánytörvény eltérő rendelkezése hiányában – szükség van a szövetségi kancellár, illetve az illetékes szövetségi miniszter ellenjegyzésére.

67/A. cikk. (1) A szövetségi elnök hivatala, amely a szövetségi elnök alárendeltségében működik, a szövetségi elnök feladatainak ellátását hivatott támogatni. Az elnöki hivatal működési rendjét a szövetségi elnök által kibocsátott ügyrend szabályozhatja.

(2) A 67. cikk nem vonatkozik az elnöki hivatal ügyrendjére, az elnöki hivatal személyzetének kijelölésére és felsővezetői hivatali címek adományozására.

68. cikk. (1) A szövetségi elnök feladatai ellátásáért – a 142. cikknek megfelelően – a Szövetségi Gyűlésnek tartozik felelősséggel.

(2) E felelősség érvényesítése érdekében a Szövetségi Gyűlést a Nemzeti Tanács vagy a Szövetségi Tanács határozata alapján a szövetségi kancellár hívja össze.

(3) Olyan határozathoz, amellyel a 142. cikk értelmében vádemelés történik, mindkét képviselő-testület tagjai több mint felének jelenlétére; valamint a leadott szavazatok kétharmados többségére van szükség.

2. A szövetségi kormány

69. cikk. (1) A Szövetség legfelsőbb közigazgatási ügyeinek ellátásával – amennyiben ezeket nem ruházták át a szövetségi elnökre – a szövetségi kancellár, az alkancellár, valamint a többi szövetségi miniszter van megbízva. Együttesen a szövetségi kancellár elnöklétével ők alkotják a szövetségi kormányt.

(2) Az alkancellár hivatott a szövetségi kancellárt annak teljes hatáskörében helyettesíteni. A szövetségi kancellár és az alkancellár egyidejű akadályoztatása esetén a szövetségi elnök a

szövetségi kormány egy tagját bízta meg a szövetségi kancellár helyettesítésével. Ha a szövetségi kancellár és az alkancellár egyidejűleg akadályoztatva van, anélkül, hogy helyettes lenne kirendelve, akkor a szövetségi kancellárt a szövetségi kormány szolgálati rangidős, azonos szolgálati időtartam mellett az idősebb, nem akadályoztatott tagja képviseli.

(3) A szövetségi kormány határozatképes, ha tagjainak több mint fele jelen van.

70. cikk. (1) A szövetségi kancellárt, valamint javaslatára a szövetségi kormány többi tagját a szövetségi elnök nevezi ki. A szövetségi kancellár, illetve a szövetségi kormány egészének elbocsátásához nem szükséges javaslat; a szövetségi kormány egyes tagjainak elbocsátása a szövetségi kancellár javaslatára történik. Amennyiben a szövetségi kancellár vagy az egész szövetségi kormány kinevezéséről van szó, az ellenjegyzést az újonnan kinevezett szövetségi kancellár végzi; az elbocsátáshoz nincs szükség ellenjegyzésre.

(2) Szövetségi kancellárrá, alkancellárrá, illetve szövetségi miniszterré csak az nevezhető ki, aki a Nemzeti Tanácsba beválasztható; a szövetségi kormány tagjainak nem kell a Nemzeti Tanácshoz tartozniuk.

(3) Amennyiben a szövetségi elnök az új szövetségi kormányt olyan időben nevezi ki, amikor a Nemzeti Tanács nem ülésezik, köteles az új szövetségi kormány bemutatása céljából a Nemzeti Tanácsot rendkívüli ülésre [28. cikk (2) bekezdés] összehívni úgy, hogy az egy héten belül összeüljön.

71. cikk. Amennyiben a szövetségi kormány megválik hivatalától, a szövetségi elnök az új szövetségi kormány megalakításáig megbízhatja a felbomló kormány tagjait a közigazgatás további ellátásával, s közülük egy személyt az ideiglenes kormány elnökletével. A közigazgatás vezetésével egy, a távozó szövetségi miniszter melletti államtitkár vagy az érintett szövetségi minisztérium vezető rangú tisztségviselője is megbízható. E rendelkezés értelemszerűen alkalmazásra kerül, ha egyes tagok válnak ki a szövetségi kormányból. A közigazgatás vezetésével megbízott személyt a szövetségi miniszterével azonos mértékű felelősség terheli (76. cikk).

72. cikk. (1) A szövetségi kormány tagjait hivatalba lépésük előtt a szövetségi elnök iktatja be. Ehhez vallásos eskü hozzácsatolása megengedett.

(2) A szövetségi kancellár, az alkancellár és a többi szövetségi miniszter beiktatási okiratait a szövetségi elnök az eskütétel napjával állítja ki és az újonnan kinevezett szövetségi kancellár ellenjegyzzi.

(3) E rendelkezések a 71. cikkben foglalt esetekben is értelemszerűen alkalmazandók.

73. cikk. (1) Valamely szövetségi miniszter ideiglenes akadályoztatása esetén a szövetségi miniszter, másik szövetségi miniszterrel egyetértésben, az akadályoztatott miniszter melletti államtitkárt vagy valamely szövetségi hivatal magasabb rangú tisztségviselőjét bízta meg a helyettesítéssel. Az ilyen megbízatást be kell jelenteni a szövetségi elnöknek és a szövetségi kancellárnak. Az Európai Unió másik tagállamában való tartózkodás nem számít akadályoztatásnak. Amennyiben valamely szövetségi miniszter az első mondat értelmében nem tudja a helyettesítő funkciót betölteni, a szövetségi kancellár, az alkancellárral egyetértésben valamely szövetségi minisztert, az akadályoztatott miniszter melletti államtitkárt vagy valamely szövetségi hivatal magasabb rangú tisztségviselőjét bízta meg a helyettesítéssel. Az ilyen megbízatást be kell jelenteni a szövetségi elnöknek. E helyettest a szövetségi miniszterhez hasonló felelősség terheli (76. cikk).

(2) A mindenkori illetékes szövetségi miniszter az Európai Unió Tanácsának ülésein való részvételre, ennek keretei között meghatározott terveknél a tárgyalások vezetésére és a szavazat leadására vonatkozó felhatalmazását átruházhatja egy másik szövetségi miniszterre vagy államtitkára.

(3) A szövetségi kormány tagja, aki az Európai Unió másik tagállamában tartózkodik, a Nemzeti Tanácsban vagy a Szövetségi Tanácsban az ügyeit egy mellé rendelt államtitkár

vagy egy másik szövetségi miniszter útján is elláthatja. A szövetségi kormány tagja, aki nem képviselteti magát, a szövetségi kormánybéli szavazati jogát egy másik szövetségi miniszterre átruházhatja; ez a felelősségét nem érinti. A szavazati jogot a szövetségi kormánynak csak egy olyan tagjára lehet átruházni, aki épp nincs a szövetségi kormány másik tagjának helyettesítésével megbízva, és rá még nem ruháztak át szavazati jogot.

74. cikk. (1) Amennyiben a Nemzeti Tanács kifejezett határozattal megvonja a szövetségi kormánytól, illetve annak egyes tagjaitól a bizalmat, a szövetségi kormány, illetve az érintett szövetségi miniszter felmentendő hivatalából.

(2) A Nemzeti Tanács határozatához, mellyel megvonja a bizalmat, a Nemzeti Tanács tagjai felének jelenléte szükséges. A szavazás azonban elnapolható a soron következő második munkanapra, ha azt a Nemzeti Tanács Ügyrendjéről szóló szövetségi törvényben meghatározott számú tag kívánja. A szavazás újbóli elnapolására csupán a Nemzeti Tanács határozata alapján kerülhet sor.

(3) A szövetségi elnököt a 70. cikk (1) bekezdése értelmében megillető jogosultság csorbítása nélkül a szövetségi kormány, vagy annak egyes tagjai a törvény által meghatározott esetekben, illetve saját kívánságukra hivatalukból felmentendők a szövetségi elnök által.

75. cikk. A szövetségi kormány tagjai, valamint az államtitkárok jogosultak a Nemzeti Tanács, a Szövetségi Tanács, a Szövetségi Gyűlés, valamint a fenti képviselő-testületek bizottságainak (albizottságainak) tárgyalásain részt venni, a főbizottság állandó albizottságának, valamint a Nemzeti Tanács vizsgálóbizottságainak tárgyalásain azonban csak külön meghívásra. A Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény részletes rendelkezései, valamint a Szövetségi Tanács ügyrendje alapján megilleti őket az a jog, hogy kérésükre bármikor meghallgassák őket. A Nemzeti Tanács, a Szövetségi Tanács és a Szövetségi Gyűlés, valamint ezek bizottságai (albizottságai) kérhetik a szövetségi kormány tagjainak jelenlétét és megkereshetik őket vizsgálatok megindítása érdekében.

76. cikk. (1) A szövetségi kormány tagjai (69. és 71. cikk) a Nemzeti Tanácsnak a 142. cikk szerint tartoznak felelősséggel.

(2) Olyan határozathoz, amellyel a 142. cikk szerint vád emelhető, a tagok több mint felének jelenléte szükséges.

77. cikk. (1) A szövetségi közigazgatás ügyeinek ellátására a szövetségi minisztériumok, valamint az alájuk rendelt hivatalok hivatottak.

(2) A szövetségi minisztériumok számát, hatáskörét és szervezetét szövetségi törvény szabályozza.

(3) A Szövetségi Kancellári Hivatal vezetésével a szövetségi kancellár, a többi szövetségi minisztérium vezetésével pedig egy-egy szövetségi miniszter van megbízva. A szövetségi elnök a Szövetségi Kancellári Hivatal hatáskörébe tartozó meghatározott dologi ügyek irányítását – beleértve ebbe a személyi igazgatási és szervezési feladatokat is – átruházhatja saját szövetségi miniszterekre, anélkül, hogy a fenti ügyeknek a Szövetségi Kancellári Hivatal hatáskörébe való tartozása sérelmet szenvedne. A fenti szövetségi minisztereket az érintett ügyek vonatkozásában az illetékes szövetségi miniszter jogállása illeti meg.

(4) A szövetségi kancellár és a többi szövetségi miniszter kivételesen megbízható egy másik szövetségi minisztérium vezetésével is.

78. cikk. (1) Különleges esetekben a szövetségi miniszterek egyidejű kinevezése nélkül is megbízhatók valamely szövetségi minisztérium vezetésével.

(2) Az ügyvitel elősegítése, valamint a parlamenti képviselőlet érdekében államtitkárok bocsáthatók a szövetségi miniszterek rendelkezésére, akiket a szövetségi miniszterekhez hasonlóan neveznek ki és mentenek fel hivatalukból. A szövetségi kancellár az alkancellár jóváhagyásával átengedheti a Nemzeti Tanácsban és a Szövetségi Tanácsban folytatott ügyvitelt, amelynek vezetésével egy szövetségi minisztériumot bíz meg, melyet az egyik államtitkára felügyel. Az alkancellár átengedheti a Nemzeti Tanácsban és a Szövetségi Tanácsban

folytatott ügyvitelét, amelynek vezetésével egy szövetségi minisztériumot bíz meg, melyet az egyik államtitkára felügyel, a szövetségi kancellár beleegyezésével.

(3) A szövetségi miniszter az államtitkárt annak beleegyezése esetén meghatározott feladatok ellátásával is megbízhatja. Az államtitkár ezen feladatai teljesítése során a szövetségi miniszter alá rendelt, és annak utasításaihoz kötött.

3. A szövetségi közbiztonsági hatóságok

78/A. cikk. (1) A legfelsőbb közbiztonsági hatóság a szövetségi belügyminiszter. Neki vannak alárendelve a közbiztonsági igazgatóságok, ezeknek pedig alárendelve a körzeti köz-igazgatási hatóságok és a szövetségi rendőr-főkapitányságok, mint közbiztonsági hatóságok.

(2) Ha az emberek élete, egészsége, szabadsága vagy tulajdona veszélyben van, közvetlen veszélynek van kitéve, a közbiztonsági hatóságok más hatóságoknak a veszély elhárítására fennálló hatáskörére tekintet nélkül – a mindenkor hatáskörrel rendelkező hatóság beavatkozásáig – jogosultak az első általános segítségnyújtásra.

(3) Amennyiben a községi szervek mint közbiztonsági hatóságok beavatkoznak, a szövetségi törvények az irányadóak.

78/B. cikk. (1) Minden tartományban van egy közbiztonsági igazgatóság. Ezeknek az élén a közbiztonsági igazgató áll. Bécs esetében a szövetségi rendőr-főkapitányság egyidejűleg közbiztonsági igazgatóság is, a rendőrfőkapitány pedig közbiztonsági igazgató.

(2) A szövetségi belügyminiszter a tartományi kormányfővel egyetértésben bízta meg a közbiztonsági igazgatót.

(3) A szövetségi belügyminiszter közli a tartományi kormányfővel valamennyi politikailag fontos vagy az egész tartományban a köznyugalom, közrend és közbiztonság fenntartása érdekében meghatározó utasításokat, melyeket egy közbiztonsági igazgatónak adott.

78/C. cikk. Szövetségi törvény rendelkezik a tartományi közbiztonsági igazgatóság elsőfokú közbiztonsági hatáskörének terjedelméről a község területén.

78/D. cikk. (1) Az őrszervezetek fegyveres, egyenruhás, avagy egyébként katonai minta alapján kialakított alakulatok, amelyekre rendőrségi jellegű feladatok vannak bízva. Nem sorolhatók különösen az őrszervezetek közé: a mezőgazdaság egyes ágainak, így a mező- és erdőgazdálkodás (mező-, szántóföld- és erdővédelem), a bányászat, a vadászat, a halászat vagy más vízhasználati jogosultságok védelmére felállított őrsemélyzet, a piacfelügyeleti szervek, a tűzoltóság.

(2) Azon szövetségi rendőr-főkapitányságok helyi működési területén, amelyek mellé szövetségi közbiztonsági őrsg van rendelve, nem állíthat fel vagy nem tarthat fenn egy másik területi testület őrszervezetet.

4. A szövetségi hadsereg

79. cikk. (1) A szövetségi hadsereg kötelessége a haza katonai védelme. Ezt egy katonai rendszer alapelvei alapján kell létrehozni.

(2) Amennyiben a törvényes polgári hatalom igénybe veszi közreműködését, a szövetségi hadsereg a továbbiakban

1. a haza katonai védelmén túl

a) az alkotmányos intézményeknek, azok működőképességének, valamint a lakosok demokratikus szabadságainak védelmére;

b) a belső rend és biztonság fenntartására;

2. rendkívüli méretű elemi csapások és szerencsétlenségek esetén segítségnyújtásra hivatott.

(3) A szövetségi hadsereg további feladatait szövetségi alkotmánytörvény szabályozza.

(4) A honvédelmi törvény határozza meg, hogy mely hatóságok és szervek vehetik közvetlenül igénybe a szövetségi hadsereg közreműködését a (2) bekezdésben megnevezett célokra.

(5) Önálló katonai beavatkozás a (2) bekezdésben megnevezett célok érdekében csak akkor lehetséges, ha az illetékes hatóságot magasabb hatalom képtelenné teszi a katonai beavatkozásra, s további késedelem esetén jóvátehetetlen kár érné a közösséget, vagy egy tényleges támadás visszaveréséről, illetve olyan erőszakos ellenállás leküzdéséről van szó, amely a szövetségi hadsereg valamely egysége ellen irányul.

80. cikk. (1) A szövetségi hadsereg feletti főparancsnoklás joga a szövetségi elnököt illeti.

(2) Amennyiben a honvédelmi törvény alapján nem a szövetségi elnök rendelkezik a szövetségi hadsereg felett, a rendelkezés joga az illetékes szövetségi minisztert illeti meg, a szövetségi kormány által neki juttatott felhatalmazás keretein belül.

(3) A szövetségi hadsereg feletti parancsnoki hatalmat az illetékes szövetségi miniszter [76. cikk (1) bekezdés] gyakorolja.

81. cikk. Szövetségi törvény szabályozza, hogy a tartományok a hadsereg kiegészítésében, ellátásában és elhelyezésében, valamint egyéb igényeinek kielégítésében mennyiben működnek közre.

5. A Szövetség oktatásügyi hatóságai

81/A. cikk. (1) A szövetségi igazgatást az iskola- és nevelésügy területén a diákotthonokkal kapcsolatos ügyekben az illetékes szövetségi miniszter, illetve – amennyiben nem a főiskolai és művészeti akadémiai oktatásügyről, vagy a mező- és erdőgazdasági iskola-, valamint nevelésügyről van szó, a diákotthonokkal kapcsolatos ügyekben – az illetékes szövetségi miniszter alá rendelt szövetségi iskolai hatóságok látják el. A községek átruházott szövetségi hatáskörben bevonhatók az iskolakötelesek listájának vezetésébe.

(2) Valamennyi tartomány területén felállítandó tartományi iskolatanács elnevezéssel, valamennyi politikai körzet területén pedig körzeti iskolatanács elnevezéssel egy oktatásügyi hatóság. Bécs tartományban a tartományi iskolatanács köteles ellátni a körzeti iskolatanács feladatait is, és a „Bécs Városának Iskolatanácsa” elnevezést kell viselnie. A tartományi és kerületi iskolatanácsok tárgyi hatáskörét szövetségi törvény szabályozza.

(3) A szövetségi oktatásügyi hatóságok törvény által szabályozott létrehozásával kapcsolatban a következő irányelvek érvényesülnek:

a) A szövetségi oktatásügyi hatóságok keretében kollégiumok hozandók létre. A tartományi iskolatanácsok kollégiumainak szavazásra jogosult tagjait a tartományi gyűlésben képviselt pártok erőviszonyai alapján, a körzeti iskolatanácsok kollégiumainak szavazásra jogosult tagjait pedig a tartományi gyűlésben képviselt pártokra az utolsó tartományi gyűlési választások során a körzetben leadott szavazatok aránya alapján nevezik ki. A bizottsági tagok egy részének vagy egészének tartományi gyűlés által történő kinevezése megengedhető.

b) A tartományi iskolatanács elnöke a tartományfőnök, a körzeti iskolatanács elnöke pedig a körzeti igazgatási hatóság vezetője. Amennyiben a tartományi iskolatanács valamely hivatalban lévő elnökének kinevezését törvény írja elő, akkor ő mindazokban az ügyekben az elnök helyére lép, amelyeket az nem tartott fenn magának. Amennyiben a törvény alelnök kinevezését rendeli el, az iratokba való betekintés és tanácskozás joga megilleti őt; alelnök kinevezésére mindenkor abban az öt tartományban kerül sor, amelyek a jelen szövetségi alkotmánytörvény hatálybalépése előtti utolsó hivatalos népszámlálás adatai alapján a legtöbb lakossal rendelkeztek.

c) A tartományi és körzeti iskolatanácsok kollégiumainak, valamint elnökének feladatkörét törvény határozza meg. Rendeletek és általános utasítások kibocsátása, a tisztségviselők megbízatása, kinevezési javaslatok, valamint törvény- és rendelettervezetekhez adott szakvélemények előterjesztése céljából a kollégiumok összehívandók.

d) Sürgős esetekben, amelyek a kollégium következő üléséig nem halaszthatók, a tartományi (körzeti) iskolatanács elnöke a kollégium hatáskörébe tartozó ügyekben is köteles dönteni, és erről a kollégiumot haladéktalanul értesíteni.

e) Amennyiben valamely kollégium két hónapnál tovább határozatképtelen, feladatai a határozatképtelenség további időtartamára átszállnak a tartományi (körzeti) iskolatanács elnökére. A tartományi (körzeti) iskolatanács elnöke a fenti esetekben a bizottság helyébe lép.

(4) A kollégiumok hatáskörébe eső ügyekben utasítások [20. cikk (1) bekezdés] kiadása nem lehetséges. Ez nem érvényesül olyan utasításokkal kapcsolatban, amelyekkel jogellenesség miatt valamely kollégium határozatának végrehajtása kerül megtiltásra, illetve egy kollégium által kiadott rendelet kerül hatályon kívül helyezésre. A fenti utasításokat indokolással kell ellátni. Az az oktatási hatóság, amely felé az utasítás irányul, a 129. és az azt követő cikkek értelmében hozott kollégiumi határozattal közvetlenül panaszt emelhet a közigazgatási bíróságnál.

(5) Az illetékes szövetségi miniszter személyesen vagy az általa vezetett szövetségi minisztérium valamely szerve útját meggyőződhet azon iskolák és diákotthonok állapotáról és teljesítményeiről is, amelyek a tartományi iskolai tanácsok útján a szövetségi minisztérium alá tartoznak. A megállapított hiányosságok – amennyiben nem a 14. cikk (8) bekezdése szerintiokről van szó – megszüntetés végett a tartományi iskolatanács tudomására hozandók.

81/B. cikk. (1) A tartományi iskolatanácsok háromféle javaslatot terjesztenek elő:

a) az iskolaigazgatói és a tartományi iskolatanácsok alá rendelt iskolákban és diákotthonokban lévő egyéb tanári, valamint nevelői, szövetségi állások betöltésével;

b) a tartományi, valamint körzeti iskolai tanácsoknál tevékenykedő tanfelügyelői szövetségi állások betöltésével, valamint tanárok tanfelügyelői feladatokkal való megbízásával;

c) a vizsgáztató bizottságok tagjainak és elnökeinek főiskolai, valamint kisegítő iskolai tanári állásra történő kinevezésével kapcsolatban.

(2) Az (1) bekezdés szerinti javaslatok előterjesztésére a 66. cikk (1) bekezdése, a 67. cikk (1) bekezdése, illetve egyéb rendelkezések alapján illetékes szövetségi miniszter útján kerül sor. A javasolt személyek közötti választásra a szövetségi miniszter jogosult.

(3) Valamennyi tartományi iskolatanácsnál azon iskolaigazgatók, valamint egyéb tanárok és nevelők számára elsőfokú minősítő- és fegyelmi bizottságokat kell felállítani, akik a Szövetséggel közjogi szolgálati viszonyban állnak, és akiket egy, a tartományi iskolatanácsnak alárendelt iskolában (diákotthonban) alkalmaznak. A további részleteket szövetségi törvény szabályozza.

6. Egyetemek

81/C. cikk. (1) A közegyetemek a szabad tudományos kutatás, az oktatás és a művészetek kifejeződéseinek intézményei. Törvényi keretek között önálló határozatokat és szabályokat alkothatnak. Az egyetemi testület tagjai nem utasíthatók.

(2) Szövetségi törvény lehetővé teheti nem osztrák nemzetiségű személyeknek egyetemi tevékenység folytatását, egyetemi testületben való részvételüket, valamint hallgatói képviselői tevékenység ellátását.

(3) (Hatályon kívül helyezve.)

B) Igazságszolgáltatás

82. cikk. (1) A joghatóság egésze a Szövetségtől ered.

(2) Valamennyi ítéletet és döntést a Köztársaság nevében hoznak és hirdetnek ki.

83. cikk. (1) A bíróságok létrehozását és hatáskörét szövetségi törvény állapítja meg.

(2) Senki nem vonható el törvényes bírjától.

(3) (Hatályon kívül helyezve.)

84. cikk. A katonai bíráskodás – a háborús időket kivéve – megszűnt.

85. cikk. A halálbüntetés megszűnt.

86. cikk. (1) Amennyiben a jelen törvény eltérően nem rendelkezik, a bírákat a szövetségi kormány javaslatára a szövetségi elnök, illetve az ő felhatalmazása alapján az illetékes szövetségi miniszter nevezi ki; a szövetségi kormány vagy a szövetségi miniszter köteles beszerezni a bírósági szervezeti törvény által e célra létrehozott szenátustól a kinevezésre vonatkozó javaslatokat.

(2) Az illetékes szövetségi miniszter elé terjesztendő, és az általa a szövetségi kormányhoz továbbított kinevezésre vonatkozó javaslatnak, amennyiben elegendő pályázó van, legalább három, amennyiben azonban több mint egy hely vár betöltésre, legalább kétszer annyi személyt kell tartalmaznia, mint ahány bíró kinevezésére sor kerül.

87. cikk. (1) A bírák bírói hivatásuk gyakorlása során függetlenek.

(2) Bírói hivatása gyakorlása során a bíró ellátja a törvény és az ügyek elosztása alapján hozzá került valamennyi bírósági teendőt, azon igazságügyi igazgatási kérdések kivételével, amelyeket nem a törvény előírása alapján a szenátusok vagy a bizottságok végeznek.

(3) Az ügyek a bíróság bírái között a bírósági szervezeti szabályzatban meghatározott időtartamra előzetesen kerülnek szétosztásra. Az e beosztás alapján egy adott bírónak jutó ügyet csak a bírósági szervezeti szabályzat alapján e célból összehívott szenátus rendelkezése alapján és csak akadályoztatása esetén vagy abban az esetben lehet tőle elvonni, ha feladatainak nagysága miatt ezeknek egy megfelelő határidőn belül történő teljesítésében akadályoztatva van.

87/A. cikk. (1) Egyes, pontosan meghatározandó polgári jogi ügyfajták első fokon, szövetségi törvény útján átadhatók külön kiképzett, nem bírói szövetségi alkalmazottaknak.

(2) Az ügyek elosztása alapján illetékes bíró azonban az ilyen ügyek elintézését bármikor fenntarthatja magának, illetve azokat magához vonhatja.

(3) Az (1) bekezdésben megjelölt ügyek ellátása során a nem bírói szövetségi alkalmazottak kizárólag az ügyek elosztása alapján illetékes bíró utasításaihoz kötöttek. A 20. cikk (1) bekezdésének harmadik mondata alkalmazandó.

88. cikk. (1) A bírósági szervezeti szabályzatban meghatározandó az a korhatár, amelynek elérése után a bírákat tartósan nyugdíjazzák.

(2) Egyebekben a bírák csak a törvény által előírt esetekben és formában, valamint formális bírói ítélet alapján foszthatók meg hivataluktól, illetve helyezhetők akaratuk ellenére más helyre vagy nyugdíjba. A fenti rendelkezések azonban nem alkalmazandók azon áthelyezések és nyugdíjazások esetén, amelyek a bíróságok szervezetének módosulása következtében válnak szükségessé. Erre az esetre törvény állapítja meg, hogy mely időszakon belül lehetséges a bírák áthelyezése és nyugdíjazása az egyébként előírt formák nélkül.

(3) A bírák hivatalukból való ideiglenes felfüggesztésére csak a bíróság elnökének vagy a magasabb fokú bíróság rendelkezésére kerülhet sor, az ügynek az illetékes bírósághoz történő egyidejű utalásával.

88/A. cikk. A bírósági szervezeti szabályzat meghatározhatja, hogy egy felettes bíróságnál kiküldött bírói állás hozható létre. A kiküldött bírói álláshelyek száma nem haladhatja meg az alárendelt bíróságoknál lévő bírói állások 3%-át. A kiküldött bírának az alárendelt bíróságoknál történő alkalmazásáról a bírósági szervezeti szabályzat alapján a felettes bíróságnál e

célból létrehozott tanács dönt. A kiküldött bírák csak az alárendelt bíróságok bíráinak helyettesítésével, ezeknek is csak akadályoztatásuk esetén vagy akkor bízhatók meg, ha ez a bíró feladatait azok nagysága miatt megfelelő határidőn belül nem képes teljesíteni.

89. cikk. (1) A megfelelően kihirdetett törvények, rendeletek és államszerződések érvényességét, amennyiben a jelen cikk másként nem rendelkezik, a bíróságok nem vizsgálják.

(2) Amennyiben törvényellenesség miatt a bíróságnak valamely rendelet alkalmazásával kapcsolatban kételye támad, a kérdéses rendelet hatályon kívül helyezésére irányuló indítványt az Alkotmánybíróság elé terjeszti. Amennyiben a Legfelsőbb Bíróságnak, illetve valamely másodfokon eljáró bíróságnak merül fel alkotmányellenesség okából valamely törvény alkalmazásával kapcsolatban kételye, az adott törvény hatályon kívül helyezésére irányuló indítványt az Alkotmánybíróság elé terjeszti.

(3) Amennyiben az alkalmazandó jogszabály már hatályát veszítette, a bíróság az Alkotmánybíróságtól azt kéri, hogy az mondja ki, hogy a jogszabály törvény-, illetve alkotmányellenes volt.

(4) Szövetségi törvény útján határozandó meg, hogy a (2) vagy (3) bekezdések szerinti indítvány milyen hatással van a bíróság előtt folyamatban lévő eljárásra.

90. cikk. (1) Az ítélező bíróság előtt folyó tárgyalások polgári és büntetőügyekben szóbeliek és nyilvánosak. A kivételeket törvény határozza meg.

(2) A büntetőeljárás során a vádeljárás érvényesül.

90/A. cikk. Az ügyészek igazságügyi dolgozók. Nyomozó hatósági és vádképviselési funkciót látnak el a bíróság előtti büntetőjogi ügyekben. Szövetségi törvény határozza meg a feleltetéseik utasítás-adási jogköreinek részletszabályait.

91. cikk. (1) A nép közreműködik a bíraskodásban.

(2) A súlyos büntetésekkel fenyegetett, a törvény által meghatározandó bűncselekmények esetén, valamint valamennyi politikai bűncselekmény és vétség esetén esküdtek döntenek a vádlott bűnösségéről.

(3) Az egyéb büntetendő cselekmények miatt lefolytatott büntetőeljárás során ülnökök vesznek részt a bíraskodásban, amennyiben a kiszabandó büntetés a törvény által meghatározandó mértéket túllépi.

92. cikk. (1) Polgári és büntetőügyekben a legfelsőbb fok a Legfelsőbb Bíróság.

(2) Nem lehetnek a Legfelsőbb Bíróság tagjai a szövetségi kormány, valamely tartományi kormány, illetve valamely általános képviselési testület tagjai; az általános képviselési testület tagjai; az általános képviselési testület meghatározott törvényhozási, illetve működési időszakra választott tagjai számára az összeférhetetlenség a megbízásról való idő előtti lemondás esetén is a törvényhozási, illetve működési időszak leteltéig tart. Nem nevezhető ki a Legfelsőbb Bíróság elnökévé és alelnökévé az, aki a fent említett tisztségeket az elmúlt négy év során betöltötte.

93. cikk. A bírósági úton büntetendő cselekmények miatti közkegyelmet szövetségi törvény adja meg.

94. cikk. (1) Az igazságszolgáltatás valamennyi fokon elkülönül a közigazgatástól.

(2) Szövetségi vagy tartományi törvény egyes esetekben lehetővé teheti a közigazgatási hatóság döntése elleni fellebbezést a közigazgatási bíróságok helyett a rendes bíróságokhoz. Azon szövetségi végrehajtási intézkedésekre, amelyeket nem közvetlenül szövetségi hatóságok látnak el, továbbá azokra, amelyeket a 11., 12., 14. cikk (2) és (3), valamint a 14/A. (3) és (4) bekezdései szabályoznak, szövetségi törvény, az (1) bekezdés szerint, szövetségi törvény előírhatja, hogy csak tartományi jóváhagyással tehetők közzé. A tartományi törvényekre az (1) bekezdés értelmében a szövetségi alkotmánytörvény 97. cikkének (2) bekezdése megfelelően alkalmazandó.

IV. fejezet

A tartományi törvényhozás és végrehajtás

A) Általános rendelkezések

95. cikk. (1) A tartományi törvényhozást a tartományi tanácsok végzik. Azok tagjait a tartományi választási szabályzat szerint valamennyi választásra jogosult férfi és női tartományi polgár egyenlő, közvetlen, titkos és egyéni arányos választójog alapján választja. Tartományi törvényben kell meghatározni a választási eljárás részletes szabályait, valamint az esetleges választási kötelezettségeket. Ebben a tartományi törvényben kell szabályozni különösképpen, hogy melyek azok az esetek, amikor a választási kötelezettség ellenére való meg nem jelenés igazolható. A tartományi alkotmány lehetővé teheti, hogy azok az állampolgárok, akiknek a szokásos tartózkodási helye a tartomány területén van, külföldre költözésük esetén választójogukat külföldi tartózkodásuk ideje alatt, de legfeljebb 10 évig gyakorolhassák.

(2) A tartományi gyűlési választási szabályzatok az aktív és passzív választójog feltételeit nem határozhatják meg szűkebben a Nemzeti Tanácsi választások alkotmányban foglalt feltételeinél.

(3) A választók választójogukat választókerületekben gyakorolják, amelyek mindegyike zárt területi egységet képez, és amelyek térben zárt regionális választási körzetekbe oszthatók. A képviselők száma a választókerületek között az állampolgárok számával arányosan kerül meghatározásra. A tartományi gyűlési választási eljárási szabályzat az egész tartomány területére nézve meghatározhat egy kizárólagos vizsgálatot, amellyel az arányos választójog alapelveinek megfelelően megtörténhet a választókerületekben versengő pártok között kiosztott mandátumok kiegyenlítése és az eddig ki nem osztott mandátumok felosztása. A választópolgárok összességének más választási egységre való felosztása nem megengedett.

(4) A választási eljárás részletszabályait a tartományi gyűlés ügyrendje határozhatja meg. A 26. cikk (6) bekezdése megfelelően alkalmazandó.

(5) Azon közalkalmazottakra, akik a tartományi gyűlésben kívánnak elhelyezkedni, vagy akiket a tartományi gyűlés tagjainak választottak, az 59/A. cikk alapján szigorúbb szabályok vonatkozhatnak. A tartományi alkotmánytörvény az 59/B. cikk szerinti Bizottságával megegyező felhatalmazással és kötelezettségekkel létrehozhat egy intézményt jelentések készítése céljából.

96. cikk. (1) A tartományi gyűlések tagjai ugyanazt a mentelmi jogot élvezik, mint a Nemzeti Tanács tagjai; az 57. cikk rendelkezései értelemszerűen alkalmazandók.

(2) A 32. és 33. cikkek rendelkezései a tartományi gyűlések és azok bizottságai üléseire is érvényesek.

(3) A Tartományi Gyűlés tagjaira nézve, akik a Szövetségi Tanácsba vagy a szövetségi kormányba való beválasztásuk alkalmával mandátumukról lemondanak, az 56. § (2)–(4) bekezdéseknek megfelelő szabályozás alkotható.

97. cikk. (1) A tartományi törvények létrejöttéhez szükséges a tartományi gyűlés határozata, a tartományi alkotmány rendelkezéseinek megfelelő hitelesítés és ellenjegyzés, valamint a tartományfőnök által a tartományi hivatalos közlönyben történő kihirdetés.

(2) Amennyiben valamely tartományi törvény elrendeli a szövetségi szerveknek a végrehajtásban történő közreműködését, be kell szerezni a szövetségi kormány jóváhagyását. A jóváhagyás megadottnak tekinthető, amennyiben a törvény elfogadását kimondó határozatnak a Szövetségi Kancellári Hivatalba történő beérkezésétől számított 8 héten belül a szövetségi kormány nem közli a tartományfőnökkel azt, hogy a szövetségi szervek a közre-

működést megtagadták. E határidő lejártá előtt a törvény elfogadását kimondó határozat kihirdetésére csupán akkor kerülhet sor, ha ehhez a szövetségi kormány kifejezetten hozzájárult.

(3) Amennyiben valamely közismert jóvátehetetlen kár elhárítása érdekében olyan intézkedések azonnali megtétele válik szükségessé, amelyekhez az alkotmány szerint szükség lenne a tartományi gyűlés határozathozatalára, s mindez olyan időben következik be, amikor a tartományi gyűlés nem képes időben összeülni, illetve tevékenységében magasabb hatalom által korlátozott, a tartományi kormány az arányos választás alapelveinek megfelelően kinevezett tartományi gyűlési bizottság egyetértésével a fenti intézkedéseket átmeneti törvényt módosító rendeletekkel fogantatosíthatja. Ezeket a tartományi kormány haladéktalanul a szövetségi kormány tudomására hozza. Mihelyt megszűnik a tartományi gyűlés összeülésének akadályai, azt össze kell hívni. A 18. cikk (4) bekezdése értelemszerűen érvényesül.

(4) A (3) bekezdésben megjelölt rendeletek azonban nem jelenthetik a tartományi alaptörvényi rendelkezések módosítását, és nem vonatkozhatnak a tartomány tartós anyagi megterhelésére, a Szövetség, a körzetek, illetve községek anyagi megterhelésére, az állampolgárok anyagi kötelezettségeire, az állami vagyon elidegenítésére, a 12. cikk (1) bekezdés 6. pontjában megjelölt ügyekben indokolt intézkedésekre, valamint a mező- és erdőgazdasági területen dolgozók és alkalmazottak kamaráinak ügyeire sem.

98. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

99. cikk. (1) A tartományi alkotmánytörvény formájában elfogadott tartományi alkotmány, amennyiben nem érinti a szövetségi alkotmányt, tartományi alkotmánytörvény útján módosítható.

(2) A tartományi alkotmánytörvények csupán a tartományi gyűlés tagjai felének jelenlétében és a leadott szavazatok kétharmados többségével fogadhatók el.

100. cikk. (1) Valamennyi tartományi gyűlést a szövetségi kormány indítványára a Szövetségi Tanács jóváhagyásával a szövetségi elnök oszlathatja fel; ilyen feloszlátás azonban ugyanazon okból kifolyólag csupán egy ízben rendelhető el. A Szövetségi Tanács jóváhagyása a tagok felének jelenlétében, valamint a leadott szavazatok kétharmados többségével hozható meg. A szavazáson nem vehetnek részt annak a tartománynak a képviselői, amelyek tartományi gyűlését feloszlatták.

(2) Feloszlátás esetén a tartományi alkotmány rendelkezései alapján három héten belül új választásokat kell kiírni; az újonnan megválasztott tartományi gyűlés összehívására a választást követő négy héten belül kerül sor.

101. cikk. (1) Valamennyi tartomány végrehajtását egy, a tartományi gyűlés által megválasztandó tartományi kormány gyakorolja.

(2) A tartományi kormány tagjai nem tagjai szükségképpen a tartományi gyűlésnek. A tartományi kormányba azonban csak az választható, aki a tartományi gyűlésbe választható.

(3) A tartományi kormány a tartományfőnökből, a szükséges számú helyettesből, valamint további tagokból áll.

(4) A tartományfőnök a szövetségi elnök előtt, a tartományi kormány egyéb tagjai pedig a tartományfőnök előtt tesznek hivatalba lépésük előtt fogadalmat a szövetségi alkotmányra. Vallási eskü hozzákapcsolása megengedett.

101/A. cikk. Törvényi rendelkezéseket a tartományi Közlönyben kell közzétenni, a szövetségi jogszabályi tájékoztatási rendszer keretében.

102. cikk. (1) A tartományokban, amennyiben nincsenek saját szövetségi hatóságok (közvetlen szövetségi közigazgatás), a szövetségi végrehajtást a tartományfőnök, valamint a neki alárendelt tartományi hatóságok (közvetett szövetségi közigazgatás) végzik. Amennyiben a közvetett szövetségi igazgatás során ellátott ügyekben a végrehajtással szövetségi hatóságok – különösen szövetségi rendőrhatalóságok – vannak megbízva, az érintett ügyekben a fenti

szövetségi hatóságok a tartományfőnök alá tartoznak, és annak utasításaihoz [20. cikk (1) bekezdés] kötöttek. Azt, hogy ezek a szövetségi hatóságok végrehajtási cselekményekkel megbízhatók-e és mennyiben, szövetségi törvények határozzák meg; ezek, amennyiben nem a (2) bekezdésben felsorolt ügyek végrehajtásával való megbízásról van szó, csak az érintett tartományok jóváhagyásával hirdethetők ki.

(2) Az alkotmányosan megállapított hatáskör keretein belül, a következő ügyek láthatók el közvetlenül a szövetségi hatóságok által: határjelek kitűzése, külfölddel folytatott áru- és állatkereskedelem, adóügy, a Szövetség területére való belépés és az onnan történő kilépés szabályozása és felügyelete, a szövetségi pénzügyek, a monopóliumügyek, pénz-, hitel-, tőzsde-, bank- és szerződési biztosítási ügyek; mérték-, súly-, szabvány-, valamint fémjelzési ügyek, technikai kísérleti ügyek, igazságügy, útlevélügy, bejelentési ügyek, fegyverrel, lőszerrel, robbanóanyagokkal és lövészzel kapcsolatos ügyek, valamint szabadalmi, ipari minta-, védjegy- és egyéb árumegjelölési ügyek; közlekedésügy, folyami és vízi rendőrség, postai és távközlési ügyek, bányáügyek, a Duna szabályozása és fenntartása, természetes vizek felhasználása, a vízi utak kialakítása és fenntartása, földmérésügyek, munkajog, társadalombiztosítási ügyek, műemlékvédelem, a szövetségi rendőrség, valamint a csendőrség szervezése és vezetése; a köznyugalom, közrend és közbiztonság fenntartása, beleértve az első általános segítségnyújtást, kivéve a helyi biztonsági rendőrséget, a sajtó-, egyesülési és gyülekezési ügyeket, az idegenrendészetet; a vetőmagok és növények, állateledel, trágya és növényvédő szerek, valamint növényvédelmi berendezések üzleti forgalmának szabályozása, beleértve az engedélyezést és a vetőmagok, valamint növények esetében az elismerési eljárást is; a katonai ügyeket, a hadviseltekről és azok hátramaradtjairól való gondoskodást, a népesedéspolitikát, amennyiben annak tárgya gyermeksegélyek biztosítása, valamint a teherkiegymelés létrehozása a család érdekében; oktatás- és nevelésügy a diák- és hallgatói otthonokkal kapcsolatos ügyekben, a diákokthozonokkal kapcsolatban azonban a mező- és erdőgazdasági oktatás, valamint nevelésügy kivételével.

(3) A Szövetségnek marad továbbra is fenntartva, hogy a (2) bekezdésben felsorolt ügyekben is a tartományfőnököt bízta meg a szövetségi végrehajtással.

(4) A (2) bekezdésben megjelölteken kívüli ügyekben saját szövetségi hatóságok létrehozása csupán az érintett tartományok jóváhagyásával történhet.

(5) Amennyiben valamely tartományban a közvetlen szövetségi igazgatás alá eső ügyekben egy közismert, a közösség számára jóvátehetetlen kár elhárításához olyan intézkedések azonnali megtétele válik szükségessé, olyan időben, amikor a szövetségi közigazgatás legfelsőbb szerveinek valamely felsőbb hatalom miatt ez nem áll módjukban, a tartományfőnök köteles helyettük meghozni az intézkedéseket.

103. cikk. (1) A közvetett szövetségi közigazgatási ügyekben a tartományfőnök kötött a szövetségi kormány, valamint az egyes szövetségi miniszterek (20. cikk) utasításaihoz is, valamint köteles az ilyen utasítások végrehajtásának kieszközlése céljából a neki mint a tartomány önálló hatáskörű szervének rendelkezésére álló eszközöket alkalmazni.

(2) A tartományi kormány az ügyrendjének megállapítása során dönthet úgy, hogy a közvetett szövetségi igazgatás egyes ügycsoportjait a tartomány önálló hatáskörébe tartozó ügyekkel való tárgyi összefüggés folytán, a tartományfőnök nevében a tartományi kormány tagjai intézzék. Ezekben az ügyekben a tartományi kormány érintett tagjai éppúgy kötöttek a tartományfőnök utasításaihoz (20. cikk), mint ez utóbbi a szövetségi kormány vagy az egyes szövetségi miniszterek utasításaihoz.

(3) A szövetségi kormány, illetve az egyes szövetségi miniszterek (1) bekezdés alapján kiadott utasításai a (2) bekezdés szerinti esetekben is a tartományfőnökhöz intézendők. Ez utóbbi, amennyiben a közvetett szövetségi igazgatás adott ügyét nem maga intézi, saját felelőssége [142. cikk (2) bekezdés e) pont] alapján köteles az utasítást a tartományi kormány

érintett tagjának haladéktalanul és változatlan formában, írásban továbbítani, s a végrehajtás felett örködni. Az utasítás be nem tartása esetén, amennyiben a tartományfőnök ennek ellenére meghozta a szükséges intézkedéseket, a 142. cikk értelmében a tartományi kormány érintett tagja is felelősséggel tartozik a szövetségi kormánynak.

(4) (Hatályon kívül helyezve.)

104. cikk. (1) A 102. cikk rendelkezései nem alkalmazandók a Szövetség 17. cikkben megjelölt ügyeit intéző intézményekre.

(2) A szövetségi vagyon igazgatásával megbízott szövetségi miniszterek azonban az ilyen ügyek elintézését átengedhetik a tartományfőnököknek, valamint a neki alárendelt tartományi hatóságoknak. Az ilyen átengedés bármikor egészben vagy részben visszavonható. Szövetségi törvény határozza meg, hogy külön kivételes esetekben a Szövetség mennyiben nyújt kárpótlást az ilyen ügyek elintézése során felmerült költségekhez. A 103. cikk (2) és (3) bekezdései értelemszerűen érvényesülnek.

105. cikk. (1) A tartományt a tartományfőnök képviseli. A 142. cikk értelmében a közvetett szövetségi igazgatási ügyekben ő viseli a felelősséget a szövetségi kormánnyal szemben. A tartományfőnököt a tartományi kormány által meghatározott tartományi kormánytag (tartományfőnök-helyettes) helyettesíti. Ez a kinevezés a szövetségi kancellár tudomására hozandó. Amennyiben sor kerül a helyettesítésre, a tartományi kormány helyettesítésre kinevezett tagja a közvetett szövetségi igazgatási ügyek vonatkozásában, a 142. cikknek megfelelően ugyancsak a szövetségi kormánynak tartozik felelősséggel. A tartományfőnök vagy a tartományi kormány őt helyettesítő tagja felelőssége érvényesítésének a mentelmi jog nem akadályozza. A mentelmi jog a tartományi kormány valamely tagja felelőssége érvényesítésének a 103. cikk (3) bekezdése esetén sem akadályozza.

(2) A tartományi kormány tagjai a tartománygyűlésnek a 142. cikk szerint tartoznak felelősséggel.

(3) Olyan határozathoz, amellyel a 142. cikk értelmében vád emelésére kerül sor, a tagok felének jelenléte szükséges.

106. cikk. A tartományi kormányhivatal belső szolgálatának vezetésére a tartományi hivatal igazgatójaként egy jogot ismerő közigazgatási tisztviselőt kell kinevezni. A közvetett szövetségi igazgatási ügyekben ő a tartományfőnök kisegítő szerve is.

107. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

B) A Szövetség fővárosa, Bécs

108. cikk. A tartománynak minősülő szövetségi fővárosban, Bécsben, a községi tanács a tartományi gyűlés, a városi szenátus a tartományi kormány, a polgármester a tartományfőnök, a magisztrátus a tartományi kormányhivatal, a magisztrátus igazgatója a tartományi hivatal igazgatójának funkcióját is ellátja.

109. cikk. A közvetett szövetségi igazgatási ügyekben a fórumrendszer, amennyiben szövetségi törvény nem zárja ki, Bécs tartományban a magisztrátustól mint körzeti igazgatási hatóságtól, illetve amennyiben első fokon a végrehajtással szövetségi hatóságok vannak megbízva [102. cikk (1) bekezdés második mondat], ezektől a polgármesterig mint tartományfőnökig tart; egyebekben a 103. cikk (4) bekezdése érvényesül.

110. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

111. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

112. cikk. A 108-tól a 111-ig terjedő cikkek értelmében e rész C) részének rendelkezései a 117. cikk (6) bekezdés második mondata, a 119. cikk (4) bekezdése, valamint a 119/A. cikk kivételével érvényesek egyébként a szövetségi fővárosra, Bécsre is. A 142. cikk (2) bekezdé-

sének e) pontja alkalmazandó a Szövetségről a szövetségi fővárosra, Bécsre ruházott hatáskör gyakorlása során is.

113. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

114. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

V. fejezet Önkormányzó egységek

A) Községek

115. cikk. (1) Amennyiben a következő cikkeken községekről lesz szó, ezek alatt helyi községeket kell érteni.

(2) Amennyiben a szövetségi hatáskör nem kerül kifejezetten megállapításra, a tartományi törvényhozás a községi jogot a jelen fejezet következő cikkeinek alaptételei szerint szabályozza. A 118., 118/A. és 119. cikkek szerint a községek által ellátandó ügyek szabályozására való hatáskört a jelen szövetségi alkotmánytörvény általános előírásai határozzák meg.

(3) Az Osztrák Községsszövetség és az Osztrák Városszövetség hivatott a községek érdekeinek védelmére.

116. cikk. (1) Valamennyi tartomány községekre tagozódik. A község területi köztestület öngazgatási joggal és egyben igazgatási terület. Valamennyi ingatlanak valamelyik községhez kell tartoznia.

(2) A község önálló gazdasági szervezet. Jogosult az általános szövetségi és tartományi törvények határain belül mindennemű tulajdont birtokolni, megszerezni, efelett rendelkezni, gazdasági vállalkozásokat folytatni, valamint a pénzgazdálkodás szervezetét szabályozó törvény keretein belül pénzügyeit önállóan intézni és adókat kivetni.

(3) Amennyiben a tartományi érdekek ezáltal nem kerülnek veszélybe, a legalább 20 000 lakosú községeknek, kérelmükre tartományi törvény útján saját státútum adandó. Az ilyen törvény elfogadását kimondó határozat csak a szövetségi kormány jóváhagyásával hirdethető ki. A jóváhagyás megadottnak tekintendő, amennyiben a szövetségi kormány a törvény elfogadását kimondó határozatnak az illetékes szövetségi minisztériumba való beérkezésének napjától számított nyolc héten belül nem közli a tartományfőnökkel, hogy azt megtagadták. A saját státútummal rendelkező város a községi igazgatás feladatai mellett a körzeti igazgatás feladatait is köteles ellátni.

(4) (Hatályon kívül helyezve.)

116/A. cikk. (1) Saját hatáskörükbe tartozó egyes feladataik ellátására a községek megállapodás útján községsszövetségekben egyesülhetnek. Az ilyen megállapodáshoz szükség van a felügyeleti hatóság engedélyére. Az engedély rendelet útján kerül megadásra, amennyiben rendelkezésre áll a részes községek törvénynek megfelelő megállapodása, és a községsszövetség megalakítása

1. az államigazgatási feladatok ellátása esetén nem veszélyezteti az érintett községek mint öngazgatási testületek funkcióját;

2. a községek, mint magánjogi alanyok feladatainak ellátása esetén célszerűségi, gazdaságossági és takarékosági okokból az érintett községek érdekében áll.

(2) A célszerűség érdekében az illetékes törvényhozás (10–15. cikkek) egyes feladatok ellátása céljából előírhatja községsszövetségek megalakítását, ezzel azonban nem veszélyeztetheti a községek, mint öngazgatási testületek és igazgatási területek funkcióját. A községsszövetségek megalakításánál a végrehajtás során a részes községeket meg kell hallgatni.

(3) Amennyiben a községszövetségek a községek saját hatáskörébe tartozó ügyeit látják el, a szövetséget alkotó községeknek döntő befolyás biztosítandó a községszövetség feladatainak ellátása céljából.

(4) A községszövetségek szervezetét a tartományi törvényhozás szabályozza, melynek során annak szerveiként elő kell írni egy, a szövetséghez tartozó valamennyi község választott képviselőiből álló szövetségi közgyűlés és egy szövetségvezető megválasztását. A meg egyezés útján létrejött községszövetségek számára további rendelkezések kerülnek megalkotásra a községek csatlakozásáról és kiválásáról, valamint a községszövetségek feloszlásáról.

(5) A községszövetségek által ellátandó ügyek szabályozására vonatkozó illetékesség a jelen szövetségi alkotmánytörvény általános előírásai alapján kerül meghatározásra.

(6) Különböző tartományok községeinek egyesülése községi társulásokká az érintett tartományok megegyezése alapján a 15/A. cikk szerint lehetséges, amelyben rendelkezni kell a társulási formáról és a felügyeleti jogköréről.

116/B. cikk. A tartományi községek egyezségeket köthetnek hatásköreik megosztására vonatkozóan, amennyiben azt a tartományi törvények lehetővé teszik. Ilyen esetben a tartományi törvényeknek rendelkezni kell a megállapodások közzétételéről, valamint nézeteltérések orvoslásáról. A 116/A. cikk (6) bekezdése megfelelően alkalmazandó a különböző tartományok községei közötti megállapodásokra.

117. cikk. (1) Községi szervekként meg kell választani

a) a községi tanácsot, amely a község választásra jogosultjai által választandó általános képviselő-testület;

b) a községi elöljáróságot (városi tanácsot), önálló státútumú városok esetén a városi szenátust;

c) a polgármestert.

(2) A községi tanácsba történő választások a községben állandó lakóhellyel rendelkező valamennyi állampolgárt megillető egyenlő, közvetlen, titkos és egyéni arányos választójog alapján kerülnek lebonyolításra; a tartományi törvények úgy is rendelkezhetnek, hogy azok az állampolgárok is, akik az adott községben laknak, bár az nem állandó lakóhelyük, választójoggal rendelkeznek. A választási szabályzatban az aktív és passzív választójog feltételei nem határozhatók meg szűkebben, mint a tartományi tanácsi választási szabályzatban. Kimondható azonban, hogy a községi tanácsbeli aktív és passzív választójog nem illeti meg azokat a személyeket, akik még egy éve sem tartózkodnak a községben, s községbeli tartózkodásuk nyilvánvalóan csak átmeneti jellegű. A tartományoknak megállapított feltételeknek megfelelően az aktív és a passzív választójog az EU más tagállamainak állampolgárait is megilleti. A tartományi gyűlési választások során [95. cikk (1) bekezdés utolsó mondata] a szavazási kötelezettségről szóló rendelkezések a községi tanácsi választásokra is értelemszerűen alkalmazandók. A választási szabályzat meghatározhatja, hogy a választók választójogukat választókerületekben gyakorolják, amelyek mindegyikének egy zárt területet kell átfognia. A választók összességének más választótestületekbe való beosztása nem megengedett. A 26. cikk (6) bekezdése megfelelően alkalmazandó. Arra az esetre, ha egy választási előterjesztést sem tettek, a választási szabályzatban úgy is lehet rendelkezni, hogy azokat az embereket kell megválasztottnak tekinteni, akiknek a neve a leggyakrabban szerepel a választási cédulákon.

(3) A községi tanács határozatához a határozatképes számban jelenlévő tagok egyszerű többségének szavazata szükséges; bizonyos ügyekkel kapcsolatban más határozathozatali követelmények is előírhatóak.

(4) A községi tanács ülései nyilvánosak, kivételek azonban előírhatók. A községi költségvetés, illetve a községi zárszámadás tárgyalásakor a nyilvánosság nem zárható ki.

(5) A községi tanácsban képviselőhez jutott pártok a kapott szavazatok arányában tarthatnak igényt képviselőre a községi előjáróságban.

(6) A polgármestert a községi tanács választja. A tartományi alkotmány úgy is rendelkezhet, hogy a polgármestert a községi tanács választására jogosultak választják. Ebben az esetben a 26. cikk (6) bekezdése megfelelően alkalmazandó.

(7) A községek ügyeit a községi hivatal (városi hivatal), a saját statútummal rendelkező városok ügyeit pedig a magisztrátus intézi. A magisztrátus belső szolgálatának vezetőjévé a magisztrátus igazgatójaként egy jogot ismerő igazgatási tisztviselő nevezendő ki.

(8) A saját községi hatáskörbe tartozó ügyekben a tartományi törvény előírhatja a községi tanácsi választások választásra jogosultjainak közvetlen részvételét és együttműködését.

118. cikk. (1) A községeknek saját és a Szövetség vagy a tartomány által átruházott hatásköre van.

(2) A saját hatáskör a 116. cikk (2) bekezdésében felsoroltak mellett átfogja az összes ügyet, amely a község által képviselt helyi közösség kizárólagos, illetve túlnyomó érdekében áll és ehhez tartozik, melyek a község által a helyi határokon belül elláthatók. A törvényeknek az ilyen jellegű ügyeket kifejezetten a község saját hatáskörébe tartozókként kell megjelölniük.

(3) A hatósági feladatok saját hatáskörű ellátásával a községeket különösen a következő ügyekben bízzák meg:

1. a községi szervek kinevezése a helyi szintet meghaladó választási hatóság hatáskörének megsértése nélkül; azok belső szervezetének megállapítása a községi feladatok ellátása céljából;

2. a községi alkalmazottak kinevezése, valamint a szolgálati felettest megillető jog gyakorlása a helyi szintet meghaladó fegyelmi, minősítő és vizsgálóbizottságok hatáskörének megsértése nélkül;

3. a helyi biztonsági rendőrség [15. cikk (2) bekezdés], a helyi rendészet;

4. a község közlekedés céljára használt területének igazgatása, a helyi közúti rendészet;

5. a mezővédelmi rendészet;

6. a helyi piacrendészet;

7. helyi egészségügyi rendészet, különös tekintettel az elsősegélyre, a mentésügyekre, valamint a temetkezéssel kapcsolatos ügyekre;

8. erkölcsrendészet;

9. a helyi építésrendészet; helyi tűzrendészet; a helyi területrendezés;

10. a viták bíróságon kívüli elintézésére szolgáló közintézmények;

11. ingóságok önkéntes elárverezése.

(4) A község a saját hatáskörébe tartozó ügyeket a szövetségi és tartományi törvények és rendeletek keretei között, saját felelőssége mellett, utasítások nélkül és – a 119/A. cikk (5) bekezdése rendelkezéseinek fenntartásával – a községen kívüli igazgatási szervek jogorvoslatának kizárásával látja el. A Szövetséget és a tartományt saját hatáskörének ellátása közben a községgel szemben megilleti a felügyeleti jog [119/A. cikk]. A 12. cikk (2) bekezdésének rendelkezései érintetlenek maradnak.

(5) A polgármester, a községi előjáróság (a városi tanács, a városi szenátus) tagjai és a községek egyéb megbízott szervei a saját községi hatáskörben őket terhelő feladatok teljesítése közben a községi tanácsnak tartoznak felelősséggel.

(6) A községet a saját hatáskörébe tartozó ügyekben megilleti a jog, hogy a szabad önrendelkezés alapján helyi rendészeti szabályrendeleteket alkosson közvetlenül fenyegető, nem kívánt helyzetek elhárítására, illetve a már fennálló, a helyi közösségi életet zavarók megszüntetésére, és a rendeletek be nem tartásának közigazgatási szabálysértéssé nyilvánítására.

Az ilyen rendeletek nem sérthetik a fennálló szövetségi és tartományi törvényeket, valamint rendeleteket.

(7) Községi indítványra a saját hatáskörbe tartozó egyes ügyek elintézése a 119/A. cikk (3) bekezdése értelmében a tartományi kormány, illetve a tartományfőnök rendelete alapján átruházható valamely állami hatóságra. Amennyiben ilyen rendelettel szövetségi hatóságra ruháznak át valamely hatáskört, ahhoz a szövetségi kormány jóváhagyására van szükség. Amennyiben a tartományfőnök ilyen rendeletével tartományi hatóságra ruháznak át valamely hatáskört, ahhoz a tartományi kormány jóváhagyására van szükség. Az ilyen rendelet hatályon kívül helyezendő, mielőtt kibocsátásának indoka megszűnt. Az átruházás nem terjed ki a (6) bekezdés szerinti rendeleti jogra.

(8) Egy községi választótestület létesítését vagy szervezetének megváltoztatását a szövetségi kormánynak be kell jelenteni.

118/A. cikk. (1) Szövetségi vagy tartományi törvényben lehet meghatározni, hogy a községi választótestület tagjait a községgel egyetértésben fel lehet hatalmazni az illetékes hatóság végrehajtási feladatainak ellátására.

(2) A községgel egyetértésben a körzeti közigazgatási hatóság felhatalmazhatja egy községi választótestület tagjait, hogy a szabálysértési törvények alkalmazásában a többi közigazgatási hatóság szerveivel azonos mértékben működjenek közre. Ez a felhatalmazás csak akkor adható meg, ha a közigazgatási hatóság szervei a szabálysértési eljárás tárgyát képező ügyekben a közigazgatási előírások betartását ellenőrzik, avagy ezeket az ügyeket a község működési körében kell ellátni.

119. cikk. (1) Az átruházott hatáskör azokat az ügyeket fogja át, amelyeket a község a szövetségi törvények értelmében a Szövetség megbízásából és utasításai szerint, illetve a tartományi törvények értelmében, a tartomány megbízásából és utasításai szerint köteles ellátni.

(2) Az átruházott hatáskörbe tartozó ügyeket a polgármester intézi. A polgármester eközben a szövetségi végrehajtás alá tartozó ügyekben a Szövetség, a tartományi végrehajtás területére tartozó ügyekben pedig a tartomány illetékes szerveinek utasításaihoz kötött, és a (4) bekezdés szerint tartozik felelősséggel.

(3) A polgármester az átruházott hatáskörbe tartozó ügyek egyes csoportjait elintézés céljából – felelőssége érintetlenül hagyásával – a saját hatáskörébe tartozó ügyekkel való dologi összefüggésük miatt, saját nevében átadhatja a községi előljáróság (a városi tanács, városi szenátus) tagjainak, a 117. cikk (1) bekezdése alapján létrehozott más szervezeteknek, illetve testületi szervek esetén azok tagjainak, hogy a fenti ügyeket azok az ő nevében intézzék. Ezekben az ügyekben az érintett szervek, illetve azok tagjai a polgármester utasításaihoz kötöttek, és a (4) bekezdés szerint tartoznak felelősséggel.

(4) Törvénysértések, valamint valamely rendelet vagy utasítás be nem tartása miatt a (2) és (3) bekezdésben megnevezett szerveket, amennyiben őket szándékosság vagy súlyos gondatlanság terheli, a szövetségi végrehajtás területén való ténykedésük esetén a tartományfőnök, a tartományi végrehajtás területén való ténykedésük esetén pedig a tartományi kormány foszthatja meg hivataluktól. Az ilyen személyek esetleges községitanács-tagságát ez nem érinti.

119/A. cikk. (1) A Szövetség és a tartomány gyakorolják a községek feletti felügyeleti jogot abban az értelemben, hogy ellenőrzik, vajon saját hatáskörük ellátása során nem sértik-e meg a törvényeket és rendeleteket, nem lépik-e túl hatáskörüket és teljesítik-e a törvényesen rájuk ruházott feladatokat.

(2) A tartományt továbbá megilleti a jog, hogy a községi pénzkezelést a takarékoszágra, a gazdaságosságra és a célszerűségekre való tekintettel felülvizsgálja. A felülvizsgálat eredménye a polgármesternek küldendő meg a községi tanács elé terjesztése céljából. A polgármes-

ter köteles a felülvizsgálat alapján hozott intézkedéseket három hónapon belül a felügyeleti hatóság tudomására hozni.

(3) Amennyiben a község önálló hatásköre magában foglal egyes, a szövetségi végrehajtás területére tartozó ügyeket, a felügyeleti jog, valamint annak törvényi szabályozása a Szövetséget, egyébként pedig a tartományokat illeti; a felügyeleti jogot az általános államigazgatási hatóságok gyakorolják.

(4) A felügyeleti hatóság jogosult tájékozódni a község bármely ügyéről. A község köteles a felügyeleti hatóság által az egyes esetekben kívánt felvilágosításokat megadni, valamint a vizsgálatok foganatosítását ott, helyben lehetővé tenni.

(5) (Hatályon kívül helyezve.)

(6) A község köteles a saját hatáskörében kibocsátott rendeleteket a felügyeleti hatóságnak haladéktalanul megküldeni. A felügyeleti hatóság a törvényellenes rendeleteket a község véleményének meghallgatása után rendelet útján megsemmisíti, és ennek indokait egyidejűleg közli a községgel.

(7) Amennyiben az illetékes törvényhozás [(3) bekezdés] felügyeleti eszközként a községi tanács feloszlását írja elő, a tartomány felügyeleti jogának gyakorlása során a fenti intézkedés megtételének joga a tartományi kormányt, a Szövetség felügyeleti jogának gyakorlása során pedig a tartományfőnököt illeti. A pótintézkedés mint felügyeleti eszköz megengedettsége a feltétlenül szükséges esetekre korlátozandó. A felügyeleti eszközök lehetőleg harmadik személyek szerzett jogainak kímélése mellett kerülnek alkalmazásra.

(8) A község által saját hatáskörben hozandó intézkedések, amelyek helyi szintet meghaladó érdeket is jelentősen érintenek, különösen a kiemelkedő anyagi jelentőségűek, az illetékes törvényhozás [(3) bekezdés] által a felügyeleti hatóság engedélyéhez köthetők. Az engedély megtagadásának indokaként csupán olyan körülményekre lehet hivatkozni, amelyek a helyi szintet meghaladó érdekek előnyben részesítését egyértelműen indokoltá teszik.

(9) A felügyeleti hatósági eljárás során a községet a fél jogállása illeti meg; jogosult a felügyeleti hatóság ellen a közigazgatási bíróság (131. és 132. cikk), valamint az Alkotmánybíróság (144. cikk) előtt panaszt emelni.

(10) A jelen cikk rendelkezései megfelelően alkalmazandók a községsszövetségek feletti felügyeletre is, amennyiben azok a község saját hatáskörébe eső ügyeit intézik.

120. cikk. A helyi községek területi községekbe szervezése, azok öngazgatási alapon történő megszervezése, továbbá az általános államigazgatási szervezeti alapelvek megállapítása a tartományokban a szövetségi alkotmányozás hatáskörébe tartozik; a végrehajtás a tartományi törvényhozás feladata. A területi községekben az alkalmazottak szolgálati és képviseleti jogával kapcsolatos ügyekre vonatkozó hatáskör szabályozása a szövetségi alkotmányozás feladata.

B) Más önkormányzó egységek

120/A. cikk. (1) Törvény felhatalmazása alapján önkormányzati testületek hozhatók létre, amelyek önállóan láthatnak el közérdekvédelmet, valamint ezeket közösen is irányíthatják.

(2) A Köztársaság elismeri a társadalmi együttműködés lényegességét. Tiszteli az egységek önállóságát és támogatja a közöttük önkormányzati testületek által megvalósuló párbeszédet.

120/B. cikk. (1) Az önkormányzati testületek saját felelősségükre látják el feladataikat, e körben nem utasíthatók, valamint alkotnak – törvényi keretek között – szabályokat. A szövetség vagy a tartomány felügyeleti jogot gyakorol felettük, a szabályozás törvényességét illetően az eljárás törvényességének vizsgálatával. Ez a felügyeleti jogkör kiterjedhet az ügyintézés célszerűségének vizsgálatára is, ha ez az önkormányzati testület feladatai miatt lényeg-

ges. Törvény lehetővé teheti az önkormányzati testületek számára a végrehajtásban való részvételt.

(2) Az önkormányzati testületek elláthatnak állami hatáskörbe tartozó közigazgatási feladatot.

(3) Törvények lehetővé tehetik az önkormányzati testületek számára az állami végrehajtásban való részvételt.

120/C. cikk. (1) Az önkormányzati testületek szervei azok tagjaiból demokratikus elvek alapján jönnek létre.

(2) A takarékos és gazdaságos ügyintézésüket törvényi rendelkezések garantálják, tagjainak hozzájárulásával vagy egyéb anyagi források igénybevételével.

(3) Az önkormányzati testületek önálló gazdálkodó szervek. Törvényi keretek között, feladataik teljesítése érdekében saját vagyont birtokolhatnak és értékesíthetnek.

V. fejezet

A számadás és pénzkézelés ellenőrzése

121. cikk. (1) A Szövetség, a tartományok, a községi szövetségek, a községek, valamint a törvény által meghatározott egyéb jogalanyok pénzkézelésének felülvizsgálatára a Számvevőszék hivatott.

(2) A Számvevőszék készíti el a szövetségi zárszámadást és terjeszti azt a Nemzeti Tanács elé.

(3) A Szövetség pénzügyi tartozásaival kapcsolatos okiratokat, amennyiben ezekből a Szövetségre kötelezettségek hárulnak, a Számvevőszék elnöke, annak akadályoztatása esetén helyettese ellenjegyzí. Az ellenjegyzés csupán a tartozásvállalás törvényességét, s annak az államadóssági főkönyvbe való szabályszerű bejegyzését igazolja.

(4) A Számvevőszék azoknál a vállalkozásoknál és intézményeknél, melyek ellenőrzése alá tartoznak és melyekre nézve köteles a Nemzeti Tanácsnak beszámolót készíteni, minden második évben információk bekérése révén összegyűjti az átlagos jövedelmeket, beleértve ebbe a vezetőség és a felügyelő bizottsági tagok, illetve valamennyi alkalmazott nyugdíjára fordított minden szociális és dologi juttatást, valamint pótlólagos juttatást, és minderről a Nemzeti Tanácshoz jelentést terjeszt elő. Az említett személyi kör átlagos jövedelmét valamennyi vállalkozás és intézmény tekintetében elkülönítve kell kimutatni.

122. cikk. (1) A Számvevőszék közvetlenül a Nemzeti Tanácsnak van alárendelve. A szövetségi pénzkézelés körébe tartozó ügyekben a Nemzeti Tanács szerveként, a tartományi, községi szövetségi, valamint községi pénzkézelési ügyekben pedig az érintett tartományi gyűlés szerveként tevékenykedik.

(2) A Számvevőszék független a szövetségi kormánytól és a tartományi kormányoktól, csupán a törvényi rendelkezéseknek van alárendelve.

(3) A Számvevőszék elnökből, valamint a szükséges alkalmazottakból és kisegítő személyzetből áll.

(4) A Számvevőszék elnökét a főbizottság javaslatára a Nemzeti Tanács 12 éves időszakra választja meg; nem választható újra. Hivatalba lépését megelőzően a szövetségi elnök előtt fogadalmat tesz.

(5) A Számvevőszék elnöke nem tarthat egyetlen általános képviselő testületbe sem, s a megválasztását megelőző négy évben nem lehet tagja a szövetségi kormánynak, illetve valamely tartományi kormánynak.

123. cikk. (1) A Számvevőszék elnöke a felelősség szempontjából egyenrangú a szövetségi kormány, illetve az érintett tartományi kormány tagjaival, attól függően, hogy a Számvevőszék a Nemzeti Tanács, vagy a tartományi gyűlés szerveként működik.

(2) A Számvevőszék elnöke és alelnöke a Nemzeti Tanács határozatával hívható vissza.

123/A. cikk. (1) A Számvevőszék elnöke jogosult a Számvevőszék jelentéseiről, a Szövetségi zárszámadásról, a meghatározott pénzkézelési cselekményeknek a Számvevőszék útján történő végrehajtására vonatkozó javaslatokról, valamint a szövetségi pénzügyi törvénytervezetnek a Számvevőszéket érintő fejezetéről folytatott tárgyalásokon a Nemzeti Tanácsban, valamint annak bizottságaiban (albizottságaiban) részt venni.

(2) A Számvevőszék elnökét a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény részletes rendelkezései alapján megilleti az a jog, hogy kérésére az (1) bekezdésben feltüntetett kérdésekről folytatott tárgyalások során őt bármikor meghallgassák.

124. cikk. (1) Akadályoztatása esetén a Számvevőszék elnökét a Számvevőszék rangidős tisztségviselője helyettesíti. Ez érvényesül akkor is, ha az elnöki tisztség nincs betöltve. A Számvevőszék elnökének a Nemzeti Tanácsban történő helyettesítéséről a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény rendelkezik.

(2) Az elnök helyettesítése esetén a helyettesre vonatkozóan a 123. cikk (1) bekezdésének rendelkezései érvényesülnek.

125. cikk. (1) A Számvevőszék tisztségviselőit a Számvevőszék elnökének javaslatára és ellenjegyzése mellett a szövetségi elnök nevezi ki; ugyanez érvényesül a hivatalos címek adományozásával kapcsolatban is. A szövetségi elnök azonban felhatalmazhatja a Számvevőszék elnökét a tisztségviselők bizonyos kategóriáinak kinevezésére.

(2) A kisegítő személyzetet a Számvevőszék elnöke nevezi ki.

(3) A Szövetséget a Számvevőszék alkalmazottai felett megillető szolgálati felettesi jogot a Számvevőszék elnöke gyakorolja.

126. cikk. A Számvevőszék egyetlen tagja sem vehet részt olyan vállalkozások vezetésében és igazgatásában, amelyek a Számvevőszék ellenőrzése alá tartoznak. Ugyanígy a Számvevőszék tagja egyéb profitorientált vállalkozások vezetésében és igazgatásában sem vehet részt.

126/A. cikk. Amennyiben a Számvevőszék hatáskörét szabályozó törvényi rendelkezések értelmezésével kapcsolatban a Számvevőszék és a 121. cikk (1) bekezdésében meghatározott valamely jogalany között nézeteltérések támadnak, a szövetségi kormány, valamely tartományi kormány vagy a Számvevőszék kérésére az Alkotmánybíróság dönt. Valamennyi jogalany köteles az Alkotmánybíróság jogi véleményének megfelelően lehetővé tenni a Számvevőszék útján történő felülvizsgálatot. E kötelezettség végrehajtása a helyi bíróságok útján történik. Az eljárást szövetségi törvény szabályozza.

126/B. cikk. (1) A Számvevőszék vizsgálja felül a Szövetség egész állami gazdálkodását, továbbá alapítványok, alapok és intézmények pénzkézelését, amelyeket a Szövetség szervei, illetve olyan személyek (személytársulások) igazgatnak, akiket erre a feladatra szövetségi szervek neveztek ki.

(2) A Számvevőszék felülvizsgálja továbbá azoknak a vállalkozásoknak a pénzkézelését, amelyekből a Szövetség kizárólagosan, illetve a Számvevőszék hatáskörébe tartozó más jogalanyokkal együtt a törzstőke, az alaptőke vagy a saját tőke legalább 50%-a erejéig részesedik, illetve amelyeket a tartomány kizárólagosan vagy más hasonló jogalanyokkal együtt tart fenn. Ilyen pénzügyi részesedés mellett a vállalkozások irányítása egyéb pénzügyi, gazdasági, illetve szervezeti intézkedésekkel esik egy tekintet alá. A Számvevőszék hatásköre kiterjed mindazon további vállalkozásaira, amelyek feltételei a jelen bekezdésben találhatók.

(3) A Számvevőszék jogosult szövetségi eszközökkel felülvizsgálni a közjogi testületek pénzkézelését.

(4) A Számvevőszék a Nemzeti Tanács határozatára, illetve a Nemzeti Tanács tagjainak kérésére köteles a hatáskörébe tartozó meghatározott pénzkezelési cselekmények felülvizsgálatát elvégezni. A részleteket a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény határozza meg. Hasonlóképpen köteles a Számvevőszék a szövetségi kormány, illetve valamely szövetségi miniszter indokolással ellátott megkeresésére ezt a tevékenységet elvégezni, s az eredményt a megkereső hatósággal közölni.

(5) A Számvevőszék által történő felülvizsgálat kiterjed a szám szerinti pontosságra, a fennálló előírásokkal való megegyezésre, továbbá a takarékosagra, a gazdaságosságra és a célszerűségekre.

126/C. cikk. A Számvevőszék jogosult a társadalombiztosítási tevékenységet végzők pénzkezelését felülvizsgálni.

126/D. cikk. (1) A Számvevőszék minden évben legkésőbb december 31-ig a Nemzeti Tanácsnak jelentést tesz előző évi tevékenységéről. Ezen túl a Számvevőszék egyes észrevételeiről bármikor esetleges javaslattal is ellátott jelentést terjeszthet a Nemzeti Tanács elé. A Számvevőszék a Nemzeti Tanács elé terjesztett valamennyi jelentését egyidejűleg megküldi a szövetségi kancellárnak is. A Számvevőszék jelentéseit a Nemzeti Tanácshoz való előterjesztést követően nyilvánosságra kell hozni.

(2) A Számvevőszék jelentéseinek megtárgyalására a Nemzeti Tanácson belül állandó bizottságot hoznak létre. A létrehozás során az arányos választás alapelvét be kell tartani.

127. cikk. (1) A Számvevőszék vizsgálja felül a tartományok önálló hatáskörébe tartozó pénzkezelést, valamint azoknak az alapítványoknak, alapoknak és intézményeknek a pénzkezelését, amelyeket valamely tartomány szervei, illetve olyan személyek (személytársulások) igazgatnak, akiket valamely tartomány szervei neveztek ki erre. A felülvizsgálat a szám szerinti pontosságra, a fennálló előírásokkal való megegyezésre, továbbá a pénzkezelés takarékoságára, gazdaságosságára és célszerűségére terjed ki; nem fogja át azonban az alkotmány szerint illetékes képviselő-testületeknek a pénzkezelés szempontjából irányadó határozatait.

(2) A tartományi kormányok a költségvetéseket és zárszámadásokat minden évben megküldik a Számvevőszéknek.

(3) A Számvevőszék vizsgálja felül továbbá azoknak a vállalkozásoknak a pénzkezelését, amelyekről a tartomány kizárólagosan, illetve a Számvevőszék hatáskörébe tartozó más jogalanyokkal együtt a törzstőke, az alaptőke, illetve a saját tőke 50%-a erejéig részesedik, illetve amelyeket a tartomány kizárólagosan vagy más hasonló jogalanyokkal együtt tart fenn. Az anyagi részesedés fogalma tekintetében a 126/B. cikk (2) bekezdése értelemszerűen érvényesül. A Számvevőszék hatásköre ezen túl kiterjed minden további más szintű vállalkozásra is, amelyek esetében fennállnak a jelen bekezdés szerinti előfeltételek.

(4) A Számvevőszék jogosult a tartományi eszközök köztestületek általi kezelését felülvizsgálni.

(5) Felülvizsgálata eredményét a Számvevőszék közli a tartományi kormánnyal. A tartományi kormány köteles véleményt nyilvánítani és a vizsgálat eredménye alapján hozott intézkedésekről a Számvevőszéknek három hónapon belül tájékoztatni.

(6) A Számvevőszék az elmúlt évben az adott tartományt érintő tevékenységéről legkésőbb az adott év december 31-ig jelentést tesz a tartományi gyűlésnek. Ezen felül a Számvevőszék bármikor jelentést tehet a tartományi gyűlésnek egyedi intézkedéseiről. A Számvevőszék a tartományi gyűlésnek tett jelentést a tartományi kormány véleményével együtt a szövetségi kormány tudomására hozza. A Számvevőszék jelentései a tartományi gyűléshez törént előterjesztést követően nyilvánosak.

(7) A Számvevőszék a tartományi gyűlés határozata alapján vagy a tartományi gyűlésnek tartományi alkotmány útján meghatározott – egyharmadnál azonban nem nagyobb – számú tagjának kívánságára a hatáskörébe tartozó pénzkezelési vizsgálati cselekményeket elvégzi.

Amíg a Számvevőszék a tartományi tanács kérelme alapján nem terjesztette elő jelentését, újabb hasonló kérelemmel nem lehet hozzá fordulni. A tartományi kormány indokolt megkeresése alapján a Számvevőszék ugyancsak köteles hasonló cselekményeket elvégezni, és az eredményt a megkereső hatósággal közölni.

(8) A jelen cikk rendelkezései érvényesülnek Bécs város pénzkezelésének felülvizsgálatára is, ez esetben azonban a tartományi gyűlés helyére a községi tanács, a tartományi kormány helyére pedig a városi szenátus lép.

127/A. cikk. (1) A legalább 10 000 lakosú községek, illetve az erre a célra valamely község szervei által kinevezett személyek (személytársulások) által igazgatott alapítványok, alapok és intézmények pénzkezelése számvevőszéki ellenőrzés alá tartozik. A felülvizsgálat kiterjed a szám szerinti helyességre, a fennálló előírásokkal való megegyezésre, továbbá a pénzkezelés takarékoságára, gazdaságosságára és célszerűségére.

(2) A polgármester évente megküldi a költségvetéseket és zárszámadásokat a Számvevőszéknek s egyúttal a tartományi kormánynak is.

(3) A Számvevőszék vizsgálja felül továbbá azoknak a vállalkozásoknak a pénzkezelését, amelyekben valamely, legalább 10 000 lakosú község kizárólagosan vagy a Számvevőszék hatáskörébe tartozó más jogalanyokkal együtt a törzstőke, az alaptőke és a saját tőke legalább 50%-a erejéig részesedik, illetve amelyeket a község kizárólagosan vagy más hasonló jogalanyokkal együtt tart fenn. Az anyagi részesedés fogalma tekintetében a 126/B. cikk (2) bekezdése értelemszerűen érvényesül. A Számvevőszék hatásköre kiterjed minden további szintű vállalkozásra, amelyknél fennállnak a jelen szakasz szerinti előfeltételek.

(4) A Számvevőszék jogosult felülvizsgálni a legalább 10 000 lakosú községek pénzeszközeivel gazdálkodó köztisztviselők pénzkezelését.

(5) Felülvizsgálata eredményét a Számvevőszék közli a polgármesterrel. A polgármester köteles véleményt nyilvánítani és a vizsgálat eredménye alapján hozott intézkedésekről a Számvevőszéknek három hónapon belül tájékoztatni. A Számvevőszék vizsgálatának eredményét a polgármester esetleges véleménnyel együtt megküldi a tartományi és a szövetségi kormánynak.

(6) A Számvevőszék az elmúlt évben az adott községet érintő tevékenységéről legkésőbb az adott év december 31-ig jelentést tesz a községi tanácsnak. Valamennyi jelentést a községi tanácshoz történt előterjesztéssel egyidejűleg közli a tartományi és a szövetségi kormánnyal. A Számvevőszék jelentései a községi tanácshoz történt előterjesztést követően nyilvánosak.

(7) A Számvevőszék az illetékes tartományi kormány indoklással ellátott megkeresésére a 10 000-nél kevesebb lakosú községek pénzkezelését is köteles esetenként felülvizsgálni, s a felülvizsgálat eredményét a tartományi kormánnyal közölni. A jelen cikk (1) és (3)–(6) bekezdései is alkalmazásra kerülnek. Évente csak két ilyen kérelem teljesíthető. Ezeket a kérelmeket csak azon községek számára nyilvánosak, amelyek más községekkel összehasonlítva feltűnő előrelépést tudnak felmutatni adóságaik és kötelezettségeik teljesítésére vonatkozóan.

(8) A Számvevőszék a tartományi kormány döntése alapján felülvizsgálja a 10 000 fő alatti lakosságszámú községek pénzkezelését. Az (1) és (3)–(6) bekezdések alkalmazandók azokkal, hogy a Számvevőszék jelentését a tartományi gyűlés számára is megküldi. Évente csak két ilyen kérelem teljesíthető. Ezeket a kérelmeket csak azon községek számára nyilvánosak, amelyek más községekkel összehasonlítva feltűnő előrelépést tudnak felmutatni adóságaik és kötelezettségeik teljesítésére vonatkozóan.

(9) A községek pénzkezelésének felülvizsgálatára érvényes meghatározások a községsszövetségek pénzkezelésének felülvizsgálatára is értelemszerűen alkalmazandók.

127/B. cikk. (1) A Számvevőszék jogosult a törvényes szakmai képviselők pénzkezelését vizsgálni.

(2) A törvényes szakmai képviseletek költségvetési tervezeteiket és zárszámadásaikat kötelesek évente a Számvevőszéknek továbbítani.

(3) A Számvevőszék vizsgálata kiterjed a számszerű helyességre, a fennálló előírásokkal való megegyezésre, továbbá a pénzkezelés takarékoságára és gazdaságosságára; e vizsgálat nem öleli azonban fel a törvényes szakmai képviseletek illetékes szerveinek, mint érdek-képviseleti szervezeteknek a feladatok elvállalásában a pénzkezelésre vonatkozó lényeges határozatait.

(4) A Számvevőszék köteles a vizsgálat eredményét a törvényes szakmai képviseletek alapszabályt alkotó szerve (képviseleti szerve) elnökének a tudomására hozni. Ő a vizsgálat eredményét az esetleges állásfoglalással együtt a törvényes szakmai képviseletek alapszabályt alkotó szerve (képviseleti szerve) elé terjeszti. A Számvevőszék a vizsgálat eredményét egyidejűleg eljuttatja a törvényes szakmai képviselet feletti legfelsőbb felügyeletet gyakorló illetékes hatóságához. A Számvevőszék jelentései az alapszabályt alkotó szervhez (képviseleti szervhez) történt előterjesztést követően nyilvánosak.

127/C. cikk. Amennyiben a tartományok a saját területükre nézve a Számvevőszékhez hasonló intézményt hoznak létre, akkor tartományi alkotmánytörvény útján

1. a 126/A. § első mondatának megfelelő szabályozás alkotható, mely esetben a 126/A. § második mondata is alkalmazandó;

2. a 127/A. § 1–6. pontjainak megfelelő szabályozás alkotható a 100 000 főnél kevesebb lakosságszámú községek esetében;

3. a 127/A. § 7. és 8. pontjának megfelelő szabályozás alkotható a legalább 100 000 fő lakosságszámú községek esetében

4. (Hatályon kívül helyezve.)

128. cikk. A Számvevőszék szervezetéről és tevékenységéről szóló részletes rendelkezéseket szövetségi törvény határozza meg.

VI. fejezet

Az alkotmány és a közigazgatás biztosítékai

A) A közigazgatási bíróság

129. cikk. Valamennyi tartományban tartományi közigazgatási bíróságok működnek. Szövetségi szinten szövetségi közigazgatási bíróság működik, melynek elnevezése Szövetségi Közigazgatási Bíróság, valamint szövetségi pénzügyekért felelős közigazgatási bíróság, Szövetségi Pénzügyi Bíróság elnevezéssel.

130. cikk. (1) A közigazgatási bíróság olyan panaszok tárgyában dönt, amelyek

1. a közigazgatási hatóságok döntéseinek jogellenessége;

2. közvetlen közigazgatási hatalomgyakorlás vagy kényszer alkalmazásának jogellenessége;

3. a közigazgatási hatóságok döntési kötelezettségének megsértése ellen irányulnak;

4. a 81/A. cikk (4) bekezdése értelmében hozott utasítások elleni panaszok tárgyában.

(2) Szövetségi vagy tartományi törvény további hatásköröket ruházhat a közigazgatási bíróságokra az alábbi kérdéseket illetően:

1. közigazgatási hatóság igazgatóságának végrehajtási tevékenysége során észlelt jogellenesség miatti panaszok, vagy

2. közbeszerzési eljárás során észlelt jogellenesség miatti panaszok, vagy

3. közalkalmazottak közötti közszolgálati jogviták esetén.

Szövetségi végrehajtási tárgykörökben, melyeket nem közvetlenül szövetségi hatóságok látnak el, továbbá a 11., 12., 14. cikk (2) és (3) bekezdésekben és a 14/A. (3) és (4) bekezdésekben foglalt tárgykörökben szövetségi törvények az (1) bekezdés szerint csak tartományi jóváhagyással tehetők közzé.

(3) A szabálysértési eljárások és a szövetségi pénzügyi közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozó tárgyak kivételével a közigazgatási hatóság eljárása nem minősülhet jogellenesnek, amennyiben az a törvény által biztosított diszkrecionális jogkörében, a törvény alapelveinek megfelelően jár el.

(4) A Közigazgatási Bíróság dönt arról, hogy a panasz az (1) bekezdés 1. pontja szerint szabálysértésnek minősül-e. A Közigazgatási Bíróság az (1) bekezdés 1. pontja szerint dönt a panaszról, egyéb esetben az ügy érdemi része alapján arról, hogy:

1. a releváns tények bizonyítottak, vagy

2. a releváns tényekre vonatkozó a Közigazgatási Bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárás az eljárás gyorsabb lefolytatása vagy jelentős költségmegtakarítás miatt lényeges.

(5) A Közigazgatási Bíróság nem járhat el azokban az ügyekben, amelyek a rendes bíróságok hatáskörébe tartoznak vagy melyeket e törvény nem utal a hatáskörébe.

131. cikk. (1) Amennyiben a (2) és (3) bekezdés nem rendelkezik másként, a tartományi közigazgatási bíróság a 130. cikk (1) bekezdése szerint bírálja el a panaszokat.

(2) Amennyiben a (3) bekezdés nem rendelkezik másként, a szövetségi közigazgatási bíróság a 130. cikk (1) bekezdése szerint bírálja el a jogvitákból származó panaszokat, a szövetségi végrehajtásra irányuló panaszokat, amelyek végrehajtását közvetlenül a szövetségi hatóságok végzik. Amennyiben a 130. cikk (2) bekezdés 2. pontja alapján törvény biztosítja a közigazgatási bíróságok hatáskörét, a szövetségi közigazgatási bíróság elbírálja a jogvitákban benyújtott panaszokat és a közbeszerzési vitákat, amelyek a 14/b. (2) bekezdés 1. pontja alapján szövetségi végrehajtás alá tartoznak. Amennyiben törvény a 130. cikk (2) bekezdés 3. pontja alapján a közigazgatási bíróságok számára hatáskört biztosít, a szövetségi közigazgatási bíróság elbírálja a közalkalmazottak közötti közszolgálati jogvitákat.

(3) A szövetségi pénzügyekért felelős közigazgatási bíróság a 130. cikk (1) bekezdés 1–3. pontjai alapján ítélkezik jogkérdésekben, köztartozásokat érintő kérdésekben (kivéve a szövetségi, tartomány és községi közigazgatási bíróságokat), valamint a szövetségi szabálysértési törvény által meghatározott esetekben, továbbá valamennyi törvényben meghatározott esetben, amennyiben ezek a nevesített esetek szövetségi adóhivatali vagy pénzügyi szabálysértési hivatal közvetlen hatáskörébe tartoznak.

(4) Szövetségi törvény hatáskört biztosíthat

1. a tartományi közigazgatási bíróságok számára: jogviták eldöntésére, a (2) és (3) bekezdés szerinti tárgykörökben;

2. a szövetségi közigazgatási bíróságok számára:

a) környezetvédelmi összeférhetőség feltárására olyan esetekben, melyek várhatóan környezeti hatással járnak [10. cikk (1) bekezdés 9. pont és 11. cikk (1) bekezdés 7. pont];

b) más jogkérdésekben, melyek szövetségi végrehajtás alá tartoznak, nem tartoznak a szövetségi hatóságok közvetlen hatáskörébe, valamint a 11., 12., 14. cikk (2) és (3) és a 14/A. (3) bekezdés szerinti tárgykörökben.

Szövetségi törvények az (1) és (2) bekezdés b) pontja alapján csak tartományi jóváhagyást követően tehetők közzé.

(5) Tartományi törvények hatáskört biztosíthatnak szövetségi közigazgatási bíróságok számára a tartomány kizárólagos hatáskörébe tartozó tárgykörökben. A 97. cikk (2) bekezdése megfelelően alkalmazandó.

(6) Jelen cikk (1) és (4) bekezdése alapján illetékes közigazgatási bíróságok ítélkeznek a 130. cikk (1) bekezdés 1. pontja alapján közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozó kérdések-

ben. Amennyiben az (1) bekezdés alapján nem biztosított erre hatáskör, a panaszok elbírálása a tartományi közigazgatási bíróságok hatáskörébe tartozik.

132. cikk. (1) Közigazgatási hatóság jogellenes eljárása miatt panaszt nyújthat be:

1. aki jogsérelemre hivatkozik;
2. az illetékes szövetségi kormánytag a 11., 12., 14. cikk (2) és (3) bekezdései, valamint a 14/A. cikk (3) és (4) bekezdése alapján, mely esetekben a tartományi iskola tanács a bizottság határozata alapján alkotja meg szabályait.

(2) Közvetlen közigazgatási hatalomgyakorlás vagy kényszer elleni panaszt az nyújthat be, aki emiatt hivatkozik jogsérelemre.

(3) A közigazgatási szervek döntési kötelezettségének megsértése miatt az nyújthat be panaszt, aki a közigazgatási eljárásban félként a döntéshozatal kezdeményezésére jogosult.

(4) A tartományi iskola tanács a bizottság határozata alapján jogorvoslattal élhet a 81/A. cikk (4) bekezdése alapján meghozott intézkedésekkel szemben.

(5) Szövetségi és tartományi törvények nevezik meg, hogy kik jogosultak panaszt emelni jogellenesség miatt az (1) és (2) bekezdés alapján, valamint azon esetekben, amelyek a 130. cikk (2) bekezdése alapján közigazgatási bírósági hatáskörbe tartoznak.

(6) A községek saját hatáskörükbe tartozó esetekben a közigazgatási bíróságon panasz csak a fellebbezésre nyitva álló határidő lejárta után nyújtható be.

133. cikk. (1) A közigazgatási bíróság dönt:

1. közigazgatási bíróság döntésének jogellenességéről;
2. határidő kitűzése iránti indítványokról a közigazgatási bíróság által megállapított döntési kötelezettség megszegése esetén;

3. a közigazgatási bíróságok és a szövetségi közigazgatási bíróság között felmerülő hatásköri viták esetén.

(2) Szövetségi vagy tartományi törvény hatáskört biztosíthat a közigazgatási bíróság számára arra, hogy rendes bíróság kérelmére döntsön rendelet vagy közigazgatási bírósági döntés jogellenességéről.

(3) A közigazgatási bíróság jogszerűen jár el, amennyiben a törvény alapelveinek tiszteletben tartásával, diszkrecionális jogkörében hozza meg döntését.

(4) A közigazgatási bíróság döntése felülvizsgálható, amennyiben az alapvető fontosságú jogkérdést érint, különösen, ha a döntés eltér a szövetségi közigazgatási bíróság kialakult ítélkezési gyakorlatától, ha ilyen kialakult gyakorlat nincs vagy az adott jogkérdést korábbi szövetségi közigazgatási bírósági gyakorlat másként bírálta el. Alacsony pertárgy értékű döntések esetén szövetségi törvény kizárhatja a felülvizsgálat lehetőségét.

(5) Nem tartoznak a közigazgatási bíróság hatáskörébe az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó ügyek.

(6) A közigazgatási bíróság döntésének jogellenessége miatt felülvizsgálatot kezdeményezhet:

1. akinek jogait a döntés sérti;
2. a közigazgatási bíróság előtti eljárásban érintett hatóság;
3. a 132. cikk (1) bekezdés 2. pontja szerinti illetékes szövetségi kormánytag;
4. a 132. cikk (4) bekezdés alapján hozott bizottsági döntés alapján a tartományi iskola tanács.

(7) Döntési kötelezettség megsértése esetén, aki jogosult emiatt a közigazgatási bíróság előtt eljárást indítani, határidő tűzését kérheti.

(8) Szövetségi vagy tartományi törvény rendelkezik arról, hogy – a (6) bekezdésben felsoroltakon kívül – ki jogosult jogellenességre hivatkozással felülvizsgálatot kezdeményezni egyéb esetekben.

(9) A közigazgatási bíróság döntéseire vonatkozó jelen cikk rendelkezései alkalmazandók a határozataira is. A szövetségi közigazgatási bíróság szervezeti és működési szabályait meghatározó szövetségi törvény rendelkezik a közigazgatási bíróságok határozatai ellen benyújtható felülvizsgálat lehetséges terjedelméről.

134. cikk. (1) A közigazgatási bíróságok és a szövetségi közigazgatási bíróság elnökből, alelnökből, valamint a szükséges számú egyéb tagokból áll.

(2) Az elnököt, az alelnököt és a tartományi közigazgatási bíróság többi tagját a tartományi kormány javaslatára a kormányzó nevezi ki; amennyiben nem az elnök vagy az alelnök megválasztásáról van szó, a közigazgatási bíróság teljes ülésének vagy a tagok közül választott bizottságnak – melyben helyet foglal az elnök, az alelnök és tartományi közigazgatási bíróság legalább 5 tagja – 3 jelöltet megnevező javaslata szükséges. A tartományi közigazgatási bíróság tagjainak rendelkezni kell jogi diplomával vagy jogi és államtudományi képzettséggel és legalább 5 éves szakmai gyakorlattal.

(3) Az elnököt, az alelnököt és a közigazgatási bíróságok többi tagját a kormány javaslatára a szövetségi elnök nevezi ki; amennyiben nem az elnök vagy az alelnök megválasztásáról van szó, a közigazgatási bíróság teljes ülésének vagy a tagok közül választott bizottságnak – melyben helyet foglal az elnök, az alelnök és közigazgatási bíróság legalább 5 tagja – 3 jelöltet megnevező javaslata szükséges. A közigazgatási bíróság tagjainak rendelkezni kell jogi diplomával vagy jogi és államtudományi képzettséggel és legalább 5 éves szakmai gyakorlattal kell rendelkezniük, a szövetségi pénzügyekért felelős közigazgatási bíróság tagjainak megfelelő szakképesítéssel és legalább 5 éves szakmai tapasztalattal kell rendelkezniük.

(4) Az elnököt, az alelnököt és a szövetségi közigazgatási bíróság többi tagját a szövetségi kormány javaslatára a szövetségi elnök nevezi ki; amennyiben nem az elnök vagy az alelnök megválasztásáról van szó, a szövetségi közigazgatási bíróság teljes ülésének vagy a tagok közül választott bizottságnak – melyben helyet foglal az elnök, az alelnök és szövetségi közigazgatási bíróság legalább 5 tagja – 3 jelöltet megnevező javaslata szükséges. A szövetségi közigazgatási bíróság tagjainak rendelkezni kell jogi diplomával vagy jogi és államtudományi képzettséggel és legalább 10 éves szakmai gyakorlattal kell rendelkezniük. a tagok legalább egynegyedét pedig tartományi hivatali állásokból, lehetőleg tartományi közigazgatási szolgálatból kell kiválasztani.

(5) Nem lehet tagja a közigazgatási bíróságnak, szövetségi közigazgatási bíróságnak a szövetségi vagy valamely tartományi kormány, a Nemzeti Tanács, a Szövetségi Tanács, a tartományi gyűlés vagy Európai Parlamenti képviselő; nem lehet tagja szövetségi közigazgatási bíróságnak valamely általános képviselő-testület tagja; az összeférhetetlenség fennáll az általános képviselő-testületi tagság, illetve az Európai Parlament képviselői mandátumának időszaka alatt, az egy meghatározott törvényhozási, illetve megbízási időszakra választott általános képviselő-testület tagjaira nézve az összeférhetetlenség a megbízásról való idő előtti lemondás esetén is a törvényhozási, illetve megbízási időszak leteltéig áll fenn.

(6) A közigazgatási bíróság vagy a szövetségi közigazgatási bíróság elnökévé, illetve alelnökévé nem nevezhető ki az, aki a (5) bekezdésben megjelölt tisztségek valamelyikét az azt megelőző öt évben betöltötte.

(7) A közigazgatási bíróság és a szövetségi közigazgatási bíróság valamely tagját a hivatásos bíró jogállása illeti meg. A 87. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint a 88. cikk (1) és (2) bekezdése velük kapcsolatban is alkalmazásra kerül azzal, hogy a tartományi közigazgatási bíróságok tagjainak nyugdíjkorhatáráról vagy hivatali idejük lejártáról tartományi törvények rendelkeznek.

(8) A szövetségi közigazgatási bíróság elnöke felügyeli az alkalmazottait.

135. cikk. (1) A közigazgatási bíróságokon egyesbírák ítélkeznek. A közigazgatási bíróságok és a szövetségi közigazgatási bíróság eljárásáról szóló törvény lehetővé teheti, hogy a közigazgatási bíróság tanácsban járjon el. A tanácsok összetételéről a közigazgatási bíróság szervezetéről szóló törvény rendelkezik. A tanácsok létrehozásáról a teljes ülés vagy annak tagjaiból alakult bizottság dönt, a bizottság az elnökből, az alelnökből és más közigazgatási bírósági tagokból áll, akik lehetnek a törvény által meghatározottak szerint a közigazgatási bíróság tagjai és amennyiben szövetségi vagy tartományi törvény a részvételüket lehetővé teszi, népi ülnökök. Amennyiben szövetségi törvény lehetővé teszi, hogy tartományi közigazgatási bíróság tanácsban ítélkezzen vagy népi ülnökök részvételét az ítélkezésben, az érintett tartomány beleegyezése szükséges. A szövetségi közigazgatási bíróság tanácsokban ítélkezik, melynek létrehozásáról a teljes ülés vagy annak tagjaiból alakult bizottság dönt, a bizottság az elnökből, az alelnökből és más szövetségi közigazgatási bírósági tagokból áll, akiket törvényi rendelkezés szerint a szövetségi közigazgatási bíróság tagjai közül választanak.

(2) Az ügyeket a törvény által meghatározott időtartamra a teljes ülés vagy annak tagjaiból választott bizottság, amely az elnökből, az alelnökből és törvény által meghatározott más közigazgatási bírósági tagokból áll, osztja szét előre az egyesbírák és a tanácsok között. A szövetségi közigazgatási bíróság ügyeit a törvény által meghatározott időtartamra a teljes ülés vagy annak tagjaiból választott bizottság, amely az elnökből, az alelnökből és törvény által meghatározott más szövetségi közigazgatási bírósági tagokból áll, osztja szét előre a tanácsok között.

(3) A fenti elosztás alapján valamely tagnak kiosztott ügy csak a (2) bekezdés alapján arra jogosult szerv által, akadályoztatása vagy egyéb feladatai végzése miatt várható késedelem esetén vonható el tőle.

(4) A 89. cikk értelemszerűen érvényes a közigazgatási bíróságra és a szövetségi közigazgatási bíróságra nézve is.

135/A. cikk. (1) A közigazgatási bíróság szervezetéről szóló törvény előírhatja, hogy meghatározott ügyekben ne bírák, hanem különös szakértelemmel rendelkező személyek döntenek.

(2) Az illetékes közigazgatási bíróság tagja az ügyelosztásnak megfelelően fenntarthatja magának vagy másra bízhatja az ilyen ügyek átadásának jogát.

(3) A nem bíró tagok, akik részt vesznek az ügyek elbírálásában csak az adott ügyet tárgyaló illetékes közigazgatási bírósági tag utasításait kötelesek teljesíteni. A 20. cikk (1) bekezdésének 3. mondata alkalmazandó.

136. cikk. (1) A tartományi közigazgatási bíróságok szervezetéről tartományi törvények, a közigazgatási bíróság szervezetéről szövetségi törvény rendelkezik.

(2) A közigazgatási bíróság eljárásáról, kivéve a szövetségi pénzügyekért felelős közigazgatási bíróság eljárását, külön szövetségi törvény rendelkezik. A Szövetség biztosítja a tartományok számára az ilyen törvények megalkotásában való részvételt. Szövetségi vagy tartományi törvény előírhatja, hogy az 1. mondatban említett külön szövetségi törvény által megnevezett tárgykörökben a közigazgatási bíróságok jóváhagyása szükséges.

(3) A szövetségi pénzügyekért felelős közigazgatási bíróság eljárásáról szövetségi törvény rendelkezik. Szövetségi törvény továbbá előírhatja tartományi közigazgatási bíróságok előtti adóhatósági eljárást.

(4) A szövetségi közigazgatási bíróság szervezetéről és eljárásáról külön szövetségi törvény rendelkezik.

(5) Közigazgatási bíróságok és a szövetségi közigazgatási bíróság teljes ülése fogadja el az ügyrendet az előző bekezdés szerint alkotott törvény alapján.

B) Alkotmánybíróság

137. cikk. Az Alkotmánybíróság dönt a Szövetséggel, a tartományokkal, a körzetekkel, a községekkel és községsszövetségekkel szemben támasztott vagyoni jogi követelések tárgyában, amelyek sem rendes bírói úton nem dönthetők el, sem közigazgatási hatóság döntése révén nem kerülhetnek elintézésre.

138. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság dönt továbbá a

a) bíróságok és közigazgatási hatóságok között;
b) a közigazgatási bíróság és az összes többi bíróság, különösen pedig a közigazgatási bíróság és maga az Alkotmánybíróság, valamint a rendes bíróságok és az egyéb bíróságok között;

c) a tartományok egymás közötti, valamint valamely tartomány és a Szövetség között felmerült hatásköri összeütközésekben.

(2) A szövetségi kormány, vagy valamely tartományi kormány kérésére az Alkotmánybíróság állapítja meg továbbá, hogy a törvényhozás vagy a végrehajtás valamely aktusa a Szövetség vagy a tartományok hatáskörébe esik-e.

138/A. cikk. (1) A szövetségi kormány vagy valamely érintett tartományi kormány kérésére az Alkotmánybíróság állapítja meg, hogy egy, a 15/A. cikk (1) bekezdése értelmében kötött megállapodás létezik-e, s hogy valamely tartomány vagy a Szövetség teljesítette-e az ilyen megállapodásból eredő kötelezettségeit, amennyiben nem vagyoni jogi igényekről van szó.

(2) Amennyiben a 15/A. cikk (2) bekezdése értelmében kötött valamely megállapodásban előírányozták, az érintett tartományi kormány kérésére az alkotmánybíróság állapítja meg, hogy ilyen megállapodás létezik-e, s amennyiben nem vagyoni jogi igényekről van szó, az ilyen megállapodásból eredő kötelezettségeket teljesítették-e.

139. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság dönt a rendeletek törvényességéről

1. valamely bíróság kérésére;

2. hivatalból akkor, ha valamely, a bíróság előtt folyamatban levő ügyben kényszerülne alkalmazni;

3. dönt továbbá rendeletek törvényességéről olyan személy kérésére, aki azt állítja, hogy a törvényellenesség jogait sérti, amennyiben a rendelet bírói döntés meghozatala, illetve az adott személyre vonatkozó határozat kibocsátása nélkül hatályosult;

4. azon személy kérelmére, aki arra hivatkozik, hogy az elsőfokú rendes bírósági eljárás résztvevőjeként olyan jogsérelem érte, melyet a törvénytörő rendelet alkalmazása okozott, a döntés elleni fellebbezés benyújtása során;

5. a szövetségi hatóságok rendeleteinek törvényességéről a tartományi kormány vagy ombudsman kérésére;

6. a tartományi hatóságok rendeleteinek törvényességéről a szövetségi kormány kérésére is vagy amennyiben tartományi alkotmánytörvény az ombudsmant felhatalmazza az adott tartomány közigazgatási feladatok ellátására, az ombudsman vagy a 148/I. cikk (2) bekezdés szerinti intézmény;

7. községi felügyeleti hatóságok rendeleteinek törvényességéről pedig a 119/A. cikk (6) bekezdése alapján az érintett község kérésére is.

A 3. és 4. pontra a 89. cikk (3) bekezdése értelemszerűen érvényesül.

1a. Rendes bíróság előtt folyó eljárás lefolytatásának biztosítása céljából, a kérelmek elutasíthatók az (1) bekezdés 4. pontja értelmében szövetségi törvény által. Szövetségi törvény határozza meg az (1) bekezdés 4. mondata alapján benyújtott kérelem joghatásait

1b. Az Alkotmánybíróság dönthet a kérelem elutasításáról az (1) bekezdés 3. és 4. pontja alapján.

(2) Amennyiben az Alkotmánybíróságnál folyamatban lévő ügyben, melynek során az Alkotmánybíróság valamely rendeletet alkalmazni kényszerül, a panasz jogalapja megszűnt, a rendelet törvényességének vizsgálata céljából indított eljárás tovább folytatandó.

(3) Az Alkotmánybíróság valamely rendeletet csak akkor helyezhet törvényellenesség miatt hatályon kívül, ha a hatályon kívül helyezést kifejezetten kérték, vagy ha azt az Alkotmánybíróság az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazni kényszerülne. Amennyiben az Alkotmánybíróság mégis arra az álláspontra jutna, hogy az egész rendelet

- a) a törvényi alapot nélkülözi,
- b) hatáskörrel nem rendelkező hatóság által került kibocsátásra, illetve,
- c) törvényellenes módon került kihirdetésre,

akkor köteles az egész rendeletet törvényellenesség miatt hatályon kívül helyezni. A fentiek nem érvényesülnek, ha az egész rendelet hatályon kívül helyezése nyilvánvalóan ellentétben állna annak a félnek a jogos érdekeivel, aki kérelmét az (1) bekezdés utolsó mondata alapján terjesztette elő, illetve akinek ügye alapul szolgált a rendelet hivatalból történő felülvizsgálati eljárásának megindítására.

(4) Amennyiben a rendelet az Alkotmánybíróság döntésének meghozatalakor már hatályát veszítette, s az eljárás hivatalból indult, illetve a kérelmet valamely bíróság vagy olyan személy terjesztette elő, aki azt állítja, hogy a rendelet törvényellenessége révén jogai sérelmet szenvedtek, akkor az Alkotmánybíróság köteles döntésében megállapítani, hogy a rendelet törvényellenes volt. A (3) bekezdés értelemszerűen érvényesül.

(5) Az Alkotmánybíróság döntése, amellyel valamely rendeletet törvényellenesség miatt hatályon kívül helyezett, kötelezi az illetékes legfelsőbb szövetségi, illetve tartományi hatóságokat a hatályon kívül helyezés haladéktalan kihirdetésére. Ugyanez érvényesül a (4) bekezdés alapján hozott döntésekre is. A hatályon kívül helyezés a kihirdetés napjától érvényes, amennyiben az Alkotmánybíróság a hatályvesztésre nem állapít meg határidőt, amely a hat hónapot, törvényi intézkedések szükségessége esetén azonban a 18 hónapot nem haladhatja meg.

(6) Amennyiben törvényellenesség miatt sor került valamely rendelet hatályon kívül helyezésére, illetve az Alkotmánybíróság valamely rendelet törvényellenességét a (4) bekezdés szerint állapítja meg, valamennyi bíróság és közigazgatási hatóság kötött az Alkotmánybíróság ítéletéhez. A hatályon kívül helyezés előtt megvalósult tényállásokra azonban, az alapul szolgáló eset kivételével, a rendelet továbbra is alkalmazandó, amennyiben az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyező döntésében másként nem rendelkezett. Amennyiben az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyező döntésében az (5) bekezdés szerint határidőt állapított meg, a rendelet az alapul szolgáló eset kivételével, a kérdéses határidő lejártáig megvalósult valamennyi tényállásra alkalmazandó.

(7) Az (1) bekezdés 4. pontja alkalmazásával kialakult esetekben szövetségi törvény dönt az Alkotmánybíróság határozatának törvénysértő jellegéről, amellyel valamely rendeletet helyezett hatályon kívül, ezzel az adott ügyben új határozat meghozatalát lehetővé téve. Ez a rendelkezés alkalmazandó a (4) bekezdés szerinti vélemény esetén is.

139/A. cikk. Az Alkotmánybíróság dönt törvény (államszerződés) újra kihirdetésének jogszerűsége kérdésében. A 139. cikk megfelelően alkalmazandó.

140. cikk. (1) 1. Az Alkotmánybíróság valamely törvény alkotmányosságáról

a) a rendes bíróság, illetve
b) amennyiben az adott törvényt egy folyamatban lévő ügyben kényszerülne alkalmazni, hivatalból dönt.

c) Az Alkotmánybíróság dönt törvények alkotmányosságáról olyan személy kérése alapján, aki azt állítja, hogy az adott alkotmányellenesség őt jogaiban közvetlenül sértette, amenny-

nyiben a törvény bírói döntés meghozatala, illetve az adott személyre vonatkozó határozat kibocsátása nélkül hatályosult.

d) Az Alkotmánybíróság dönt törvények alkotmányosságáról olyan személy kérése alapján, aki arra hivatkozik, hogy az elsőfokú rendes bírósági eljárás résztvevőjeként olyan jog-sérelem érte, melyet a törvényt sértő rendelet alkalmazása okozott, a döntés elleni fellebbezés benyújtása során.

2. Az Alkotmánybíróság a szövetségi kormány kérésére is dönt tartományi törvények alkotmányosságáról, valamint valamely tartományi kormány, illetve a Nemzeti Tanács vagy a Szövetségi Tanács tagjai egyharmadának kérésére szövetségi törvények alkotmányosságáról.

3. Tartományi alkotmánytörvény útján megállapítható, hogy a tartományi törvények alkotmányosságára vonatkozó ilyen kérés előterjesztésére a tartományi gyűlés tagjainak egyharmada is jogosult.

Az (1) bekezdés *c)* és *d)* pontjában foglalt kérésekre nézve a 89. cikk (3) bekezdése is értelemszerűen alkalmazandó.

1a. Amennyiben a rendes bíróság előtti eljárás biztosítása miatt szükséges, az (1) bekezdés 1. pontjának *d)* pontja alapján benyújtott kérelem szövetségi törvény által érvénytelennek minősíthető. Szövetségi törvény rendelkezik a kérelem az (1) bekezdés 1. pontja alapján.

1b. Az Alkotmánybíróság dönthet az (1) bekezdés 1. pont *c)* vagy *d)* szerinti kérelem elutasításáról, amennyiben az nem megalapozott.

(2) Amennyiben az Alkotmánybíróságnál egy folyamatban lévő ügyben az Alkotmánybíróság valamely törvényt kényszerül alkalmazni, s a panaszjogalapja megszűnt, a törvény alkotmányosságának vizsgálata céljából indított eljárás tovább folytatandó.

(3) Az Alkotmánybíróság egy törvényt csak akkor helyezhet alkotmányellenesség miatt hatályon kívül, ha annak hatályon kívül helyezését kifejezetten kérték, illetve ha az Alkotmánybíróság a törvényt egyelőre folyamatban lévő ügyben alkalmazni kényszerülne. Amennyiben azonban az Alkotmánybíróság arra az álláspontra jutna, hogy az adott törvényt a hatásköri megoszlás szerint hatáskörrel nem rendelkező törvényhozó szerv bocsátotta ki, illetve kihirdetésére alkotmányellenes módon került sor, köteles az egész törvényt alkotmányellenesség miatt hatályon kívül helyezni. A fentiek nem érvényesülnek akkor, ha az egész törvény hatályon kívül helyezése nyilvánvalóan ellentétben állna annak a félnek a jogos érdekeivel, aki az (1) bekezdés utolsó mondata szerint terjesztette elő kérelmét, illetve akinek ügye alapul szolgált a törvény hivatalból történő felülvizsgálati eljárásának megindításához.

(4) Amennyiben az Alkotmánybíróság döntése meghozatalának időpontjában a törvény már hatályát veszítette, s az eljárásra hivatalból, vagy valamely bíróság, illetve olyan személy kérésére kerül sor, aki azt állította, hogy a törvény alkotmányellenessége őt jogaiban közvetlenül sértette, az Alkotmánybíróság köteles megállapítani, hogy a törvény alkotmányellenes volt-e. A (3) bekezdés értelemszerűen érvényesül.

(5) Az Alkotmánybíróság olyan döntése, mellyel valamely törvényt alkotmányellenesség miatt hatályon kívül helyezett, kötelezi a szövetségi kancellárt, illetve az illetékes tartományfőnököt a hatályon kívül helyezés haladéktalan kihirdetésére. A fentiek értelemszerűen érvényesülnek a (4) bekezdés szerint tett megállapítás esetére is. A hatályon kívül helyezés a kihirdetés napjától érvényes, amennyiben az Alkotmánybíróság a hatályvesztésre nem állapít meg határidőt. E határidő a 18 hónapot nem haladhatja meg.

(6) Amennyiben alkotmányellenesség miatt az Alkotmánybíróság döntésével valamely törvényt hatályon kívül helyezett, akkor a hatályon kívül helyezés érvényessé válásának napján, ha a döntés másként nem rendelkezik, ismételten hatályba lépnek azok a törvényi rendelkezések, amelyeket az Alkotmánybíróság által alkotmányellenesnek minősített törvény hatá-

lyon kívül helyezett. A törvény hatályon kívül helyezésének kihirdetésekor azt is közzé kell tenni, hogy mely törvényi rendelkezések lépnek ismét hatályba.

(7) Amennyiben valamely törvényt alkotmányellenesség miatt hatályon kívül helyeztek, illetve ha az Alkotmánybíróság a (4) bekezdés szerint valamely törvény alkotmányellenességét megállapította, az Alkotmánybíróság ítélete valamennyi bíróságot és közigazgatási hatóságot köti. Az alapul szolgáló eset kivételével a hatályon kívül helyezés előtt megvalósult tényállásokra nézve azonban a törvény továbbra is alkalmazandó, amennyiben az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyező döntésében másként nem rendelkezik. Amennyiben az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyező döntésében az (5) bekezdés szerint határidőt állapít meg, akkor a törvény az alapul szolgáló eset kivételével, az adott határidő lejártáig megvalósult valamennyi tényállásra alkalmazandó.

140/A. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság dönt az államszerződések jogszerűségéről. A politikai, törvénymódosító vagy -kiegészítő, illetve az Európai Unió szerződéses alapjait módosító államszerződésekre a 140. cikk, valamennyi egyéb államszerződésre pedig a 139. cikk alkalmazandó az alábbi kiegészítésekkel:

1. az Alkotmánybíróság által törvény-, illetve alkotmányellenesnek minősített államszerződéseket a döntés kihirdetésének napjától kezdve a végrehajtásukra kijelölt szervek nem alkalmazhatják, amennyiben az Alkotmánybíróság nem jelölt meg határidőt, amelyen belül az államszerződés továbbra is alkalmazandó; e határidő nem haladhatja meg a két évet a politikai, törvénymódosító vagy -kiegészítő, illetve az Európai Unió szerződéses alapjait módosító államszerződések esetén, valamennyi egyéb államszerződés esetén pedig az egy évet;

2. Ha az Alkotmánybíróság olyan államszerződés törvény- vagy alkotmányellenességét állapítja meg, amelynek végrehajtásához törvények vagy rendeletek kibocsátása szükséges, akkor az államszerződés rendelet útján való végrehajtására vonatkozó jóváhagyó határozat vagy utasítás hatályát veszti.

141. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság dönt

a) a szövetségi elnök megválasztásának, valamint az általános képviselő-testületekbe, az Európai Parlamentbe és a törvényes szakmai képviseletek jogalkotó szerveibe (képviseelő-testületekbe) történő választások megtámadásáról;

b) a tartományi kormányba, valamint valamely községi végrehajtással megbízott szervbe történő választások megtámadásáról;

c) általános képviselő-testületek indítványára, azok valamely tagja képviselői megbízatásának elvesztésével kapcsolatban; az Európai Parlament osztrák képviselőinek legalább felének indítványára, valamely osztrák európai parlamenti képviselő megbízatásának elvesztésével kapcsolatban;

d) községi tanács indítványára, annak valamely végrehajtásért felelős községi szerv tagjának megbízatásának elvesztésével kapcsolatban, valamely törvényes szakmai képviselet jogalkotó szervének (képviseelő-testületének) kérésére tagjának képviselői megbízatásának elvesztésével kapcsolatban;

e) népszavazás, népi kezdeményezés és népi véleménynyilvánítás szavazások és európai civil szervezetek

f) választói névjegyzékbe vételről és törlésről;

g) azon fellebbezhető közigazgatási hatósági és – amennyiben szövetségi vagy tartományi törvény lehetővé teszi – a)–f) pontban foglalat közigazgatási bírósági határozatokról és döntésekről.

Az a), b), e), f) és g) pontok szerinti megtámadás (indítvány) alapítható a választási eljárás állítólagos jogellenességére, illetve a c) és d) pont szerinti valamely általános képviselő-testületben, az Európai Parlamentben, községi végrehajtással megbízott szervben, illetve törvé-

nyes szakmai képviselő jogalkotó szervében (képviselő-testületében) betöltött tagság elvesztésének törvényben meghatározott indokára. Az Alkotmánybíróság helyt ad a választás megtámadásának, amennyiben a választási eljárás állítólagos jogellenessége bizonyítást nyert, s az a választás eredményét befolyásolta. A közigazgatási hatóságok előtti eljárás során az általános képviselő-testület és a törvényes szakmai képviselő is a fél jogállását tölti be.

(2) Amennyiben az (1) bekezdés *a)* pontja szerinti megtámadásnak helyt adnak, s ezáltal valamely általános képviselő-testület, az Európai Parlament, illetve törvényes szakmai képviselő jogalkotó szerv (képviselő-testület) megválasztásának teljes, vagy részleges megismétlése válik szükségessé, az adott képviselő-testület érintett tagjai akkor veszítik el megbízatásukat, amikor az Alkotmánybíróság döntésének meghozatalától számított 100 napon belül lefolytatandó ismételt választás során megválasztott tagok átveszik megbízólevelüket.

(3) (Hatályon kívül helyezve.)

142. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság dönt azokról a panaszokról, amelyek révén a legfelsőbb szövetségi és tartományi szervek alkotmányos felelősségét, azok hivatalos működése során, általuk elkövetett vétkes jogsértésekért érvényesítik.

(2) Panasz nyújtható be

a) a szövetségi elnök ellen a szövetségi alkotmány megsértéséért – szövetségi gyűlési határozat formájában;

b) a szövetségi kormány tagjai, illetve a felelősség szempontjából velük egy tekintet alá eső szervek ellen törvénysértés miatt – nemzeti tanácsi határozat formájában;

c) valamely osztrák képviselő ellen szövetségi törvényhozás körébe eső ügyben törvénysértés miatt – nemzeti tanácsi határozat formájában; tartományi törvényhozás körébe eső ügyben törvénysértés miatt – valamennyi tartományi tanács egybehangzó határozatai útján;

d) valamely tartományi kormány tagjai és a jelen törvény, illetve a tartományi alkotmány által a felelősség szempontjából velük egy tekintet alá eső szervek ellen törvénysértés miatt – az illetékes tartományi gyűlés határozata formájában;

e) valamely tartományfőnök, annak helyettese [105. cikk (1) bekezdés], illetve a tartományi kormány valamely tagja ellen [103. cikk (2) és (3) bekezdés] törvénysértés, valamint a szövetségi rendeletek, illetve egyéb rendelkezések (utasítások) be nem tartása miatt a közvetett szövetségi igazgatás alá tartozó ügyekben, amennyiben a tartományi kormány valamely tagjáról van szó, a fenti ügyekben a tartományfőnök utasításainak be nem tartása esetén is – a szövetségi kormány határozata formájában;

f) a szövetségi főváros, Bécs szervei ellen törvénysértés miatt, amennyiben azok a szövetségi végrehajtás területére eső feladatokat saját hatáskörben látnak el – a szövetségi kormány határozata formájában;

g) valamely tartományfőnök ellen a 14. cikk (8) bekezdése értelmében kiadott utasítás meg nem tartása miatt – a szövetségi kormány határozata formájában;

h) a tartományi iskolatanács elnöke, illetve ügyvezető elnöke ellen törvénysértés, valamint a szövetségi rendeletek, illetve egyéb rendelkezések (utasítások) meg nem tartása miatt – a szövetségi kormány határozata formájában.

i) Tartományi Kormány tagjai törvénysértő magatartása miatt, valamint a 11. cikk (9) bekezdésében említett hatalom akadályoztatása miatt, a 11. cikk (1) bekezdés 8. szakaszban említett tárgyakig: a Nemzeti Tanács vagy a szövetségi kormány szavazata alapján.

(3) Amennyiben a (2) bekezdés *e)* pontja szerint a szövetségi kormány csupán valamely tartományfőnök, illetve annak helyettese ellen emel vádat és bizonyítást nyer, hogy a 103. cikk (2) bekezdése alapján a tartományi kormánynak a közvetlen szövetségi igazgatási ügyekkel foglalkozó más tagját a (2) bekezdés *e)* pontja értelmében vétkesség terheli, a szövetségi kormány az ítélet meghozataláig bármikor kiterjesztheti vádját a tartományi kormány e tagjára is.

(4) Az Alkotmánybíróság elmarasztaló döntése a hivatal elvesztését, különösen súlyosbító körülmények fennforgásakor a politikai jogok időleges elvesztését tartalmazza; kisebb súlyú jogsértések esetén a (2) bekezdés *c)*, *e)*, *g)* és *h)* pontjában említett esetekben az Alkotmánybíróság a jogsértés fennforgásának megállapítására szorítkozhat. A tartományi iskolatanács elnöki tisztségének elvesztése annak a tisztségnek elvesztését is maga után vonja, amely az elnöki tisztséghez a 81/A. cikk (3) bekezdésének *b)* pontja szerint kapcsolódik.

(5) A szövetségi elnök azon képviselő-testület vagy képviselő-testületek indítványára, amelytől vagy amelyektől a vád származik, amennyiben pedig a vádat a szövetségi kormány emelte, csak ennek indítványára élhet az őt a 65. cikk (2) bekezdésének *c)*, *e)*, *g)* és *h)* pontja alapján megillető joggal, és pedig valamennyi esetben kizárólag a vádlott beleegyezésével.

143. cikk. A 142. cikkben megnevezettek ellen vád emelhető olyan büntetőjogilag üldözendő cselekmények miatt is, amelyek a vád alá helyezendő személy hivatali tevékenységével függnek össze. Ebben az esetben kizárólag az Alkotmánybíróságnak van hatásköre, a rendes büntetőbíróságok előtt már folyamatban lévő vizsgálat folytatása hozzá kerül át. Az Alkotmánybíróság ilyen esetekben a 142. cikk (4) bekezdése mellett a büntetőtörvényi rendelkezéseket is alkalmazhatja.

144. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság dönt a közigazgatási hatóságok, beleértve a független közigazgatási tanácsokat is, határozatai ellen benyújtott panaszok tárgyában, amennyiben a panaszt benyújtó azt állítja, hogy őt a határozat valamely alkotmánytörvényben biztosított jogában, illetve valamely törvényellenes rendelet, alkotmányellenes törvény, illetve valamely jogellenes államszerződés alkalmazása őt jogaiban sérti.

(2) Az Alkotmánybíróság határozattal a tárgyalásig megtagadhatja valamely panasz tárgyában az eljárást, amennyiben az nem látszik sikeresnek, illetve, amennyiben a döntéstől nem várható valamely alkotmányjogi kérdés tisztázása. Az eljárás megtagadása nem megengedett, ha olyan esetről van szó, amely a 133. cikk szerint a közigazgatási bíróság hatásköréből kizárt.

(3) Amennyiben az Alkotmánybíróság azt állapítja meg, hogy a közigazgatási bíróság megtámadott határozatával, az (1) bekezdés értelmében nem történt jogsértés, akkor megküldi a szövetségi közigazgatási bíróság részére, hogy döntsön arról, hogy a panaszt benyújtót a határozat egyéb jogában sértette-e. A fentiek értelemszerűen érvényesülnek a (2) bekezdés szerinti határozatok esetén is.

(4) A közigazgatási bíróságok határozataira és döntéseire jelen cikk rendelkezései érvényesek. Az Alkotmánybíróság szervezetéről és működéséről szóló törvény rendelkezik a közigazgatási bíróság határozata elleni panaszok benyújtásának eseteiről.

(5) Amennyiben a közigazgatási bíróság döntése vagy határozata felülvizsgálati lehetőséget biztosít, nem nyújtható be az (1) bekezdés szerint panasz.

145. cikk. Az Alkotmánybíróság valamely külön szövetségi törvény rendelkezései alapján dönt a nemzetközi jog megsértésével kapcsolatban.

146. cikk. (1) Az Alkotmánybíróságnak a 126/A., 127/C. és a 137. cikk szerinti igények tárgyában hozott döntéseinek végrehajtására rendes bíróságok útján kerül sor.

(2) Az Alkotmánybíróság egyéb döntéseinek végrehajtása a szövetségi elnököt terheli. A végrehajtásra az ő utasításai alapján, a belátása szerint ezzel megbízott szövetségi, illetve tartományi szervek útján kerül sor, beleértve ebbe a szövetségi hadsereget is. A fenti döntések végrehajtására irányuló kérést az Alkotmánybíróság terjeszti a szövetségi elnök elé. A szövetségi elnök említett utasításaihoz nincs szükség a 67. cikk szerinti ellenjegyzésre, amennyiben a végrehajtás a Szövetség, illetve szövetségi szervek ellen irányul.

147. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság elnökből, alelnökből, tizenkét további tagból és hat póttagból áll.

(2) Az elnököt, az alelnököt, hat további tagot és három póttagot a szövetségi kormány javaslatára a szövetségi elnök nevezi ki; ezek a tagok a bírák, közigazgatási tisztviselők és az egyetemek jogtudományi karainak professzorai közül kerülnek ki. A fennmaradó hat tagot és három póttagot a szövetségi elnök nevezi ki, három tag és két póttag tekintetében a Nemzeti Tanács, három tag, valamint egy póttag tekintetében pedig a Szövetségi Tanács javaslatára. Három tag és két póttag állandó lakóhelyének a szövetségi fővároson, Bécsen kívül kell lennie. Az Alkotmánybíróság tagjává vagy póttagjává kinevezett közigazgatási tisztségviselőket javadalmazásuk elmaradása mellett szolgálaton kívül kell helyezni. Ez nem érvényes a póttagokká kinevezett közigazgatási alkalmazottakra azon időszakra, amíg őket minden utasításhoz kötött tevékenység alól felmentik.

(3) Az elnöknek, az alelnöknek, valamint a fennmaradó tagoknak és póttagoknak befejezett jog- és államtudományi tanulmányokkal kell rendelkezniük, s már legalább 10 éven át olyan állást betölteniük, amelyhez a fenti tanulmányok befejezése előírás.

(4) Nem lehetnek az Alkotmánybíróság tagjai a szövetségi kormány, illetve valamely tartományi kormány tagjai, továbbá a Nemzeti Tanács, a Szövetségi Tanács, valamint valamely más általános képviselő-testület tagjai; a fenti képviselő-testületek meghatározott törvényhozási, illetve megbízási időszakra választott tagjaira vonatkozóan az összeférhetetlenség a megbízásról való idő előtti lemondás esetén is a törvényhozási, illetve megbízási időszak lejártáig áll fenn. Végül nem lehetnek az Alkotmánybíróság tagjai valamely politikai párt alkalmazottai és funkcionáriusai.

(5) Nem nevezhető ki az Alkotmánybíróság elnökévé, illetve alelnökévé az, aki az azt megelőző négy évben betöltötte a (4) bekezdésben megjelölt tisztségeket.

(6) Az Alkotmánybíróság tagjaira és póttagjaira nézve alkalmazásra kerül a 87. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint a 88. cikk (2) bekezdése; a részletes rendelkezéseket a 148. cikk szerint kiadott szövetségi törvény állapítja meg. Hivatalviselés utolsó napjaként azon év december 31-e határozandó meg, amelyben a bíró a 70. életévét betölti.

(7) Amennyiben valamely tag, illetve póttag valamely alkotmánybírósági tárgyalásra szóló három egymást követő behívásnak megfelelő kimentés nélkül nem tett eleget, meghallgatása után az Alkotmánybíróság ennek megállapítására köteles. E megállapítás a tagság, illetve a póttagi minőség elvesztését eredményezi.

(8) Az Alkotmánybíróság elnöke felügyeleti jogot gyakorol az Alkotmánybíróság dolgozói felett.

148. cikk.

Az Alkotmánybíróság szervezetéről és eljárásáról szóló részletes rendelkezéseket külön szövetségi törvény, illetve egy ennek alapján, az Alkotmánybíróság által elfogadandó szabályzat állapítja meg.

VII. fejezet

A népi ügyészség

148/A. cikk. (1) Bárki panaszt nyújthat be a népi ügyészségnél a szövetségi igazgatásban bekövetkezett állítólagos szabálysértések miatt, beleértve ebbe a szövetségi közigazgatásnak mint magánjogi jogalanynak a tevékenységét is, amennyiben a panaszt benyújtót a kérdéses szabálysértések érintik, s ha nem, illetve már nem áll rendelkezésére jogorvoslati lehetőség. A népi ügyészség köteles valamennyi panaszt megvizsgálni. A vizsgálat eredményét, valamint az adott esetben hozott intézkedéseket a panaszt benyújtóval közölni kell.

(2) A népi ügyészség jogosult hivatalból vizsgálni a szövetségi közigazgatásban általa feltételezett szabálysértéseket, beleértve ebbe a szövetségi közigazgatásnak mint magánjogi jogalanynak a tevékenységét is.

(3) Az emberi jogok védelme és biztosítása a népi ügyészség hatáskörébe tartozik és az általa kijelölt bizottságok [148/H. cikk (3) bekezdés], melyek szövetségi közigazgatási tevékenységet végeznek, ellátják a személyes jogvédelmi feladatokat is az alábbi intézkedésekkel

1. szemle és vizsgálat végzése a privát szféra sérülésének helyszínén,

2. tanácsadó jelleggel betekintés és ellenőrzés a közvetlen hatósági tevékenységet és kényszerített alkalmazó szervek tevékenységének vezetésébe, valamint

3. hátrányos helyzetű személyekkel foglalkozó intézmények és programok látogatása.

(4) Az (1) bekezdés értelmében a népi ügyészség előtt az emelhet panaszt valamely bíróság eljárási késedelme esetén, aki az ügyben személyesen érintett. A (2) bekezdés rendelkezései alkalmazandók.

(5) A népi ügyészség köteles továbbá a Nemzeti Tanácshoz intézett petíciók és népi kezdeményezések elintézésében közreműködni. A további részleteket a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény határozza meg.

(6) A népi ügyészség hivatala gyakorlása során független.

148/B. cikk. (1) Valamennyi szövetségi, tartományi és községi szerv köteles a népi ügyészséget feladatai ellátása során támogatni, biztosítani számára az iratokba való betekintés jogát, s kérésére a szükséges felvilágosításokat megadni. A hivatali titoktartás a népi ügyészséggel szemben nem áll fenn.

(2) A népi ügyészséget a hivatali titoktartás ugyanolyan mértékben köti, mint azt a szervet, amelyhez a népi ügyészség feladatai ellátása során fordult. A Nemzeti Tanácsnak tett jelentések során a népi ügyészség a hivatali titoktartásra annyiban köteles, amennyiben ez a felek, illetve a nemzet biztonsága érdekében szükséges.

(3) Az (1) és (2) bekezdés alkalmazandó a bizottsági tagokra, valamint az Emberi Jogi Tanács tagjaira és póttagjaira.

148/C. cikk. A népi ügyészség a szövetségi legfelsőbb közigazgatási szerveknek meghatározott esetekre, illetve egy meghatározott eset alkalmából hozandó intézkedésekre vonatkozóan ajánlásokat tehet. Az önkormányzatok vagy az utasítások alól mentes hatóságok ügyeiben a népi ügyészség az önkormányzat vagy az utasítások alól mentes hatóság illetékes szervéhez ajánlásokat tehet; az ilyen ajánlásokat a legfelsőbb szövetségi közigazgatási szervnek is a tudomására kell hozni. Az érintett szerv köteles a fenti ajánlásoknak szövetségi törvényben meghatározandó határidőn belül eleget tenni, s erről a népi ügyészséget értesíteni vagy írásban megindokolni, hogy az ajánlásnak miért nem tett eleget. A népi ügyészség jogosult – abban a különleges esetben, ha több kérelem érkezik – a határidő bíróság általi megállapítására [148/A. cikk (3) bekezdés] és intézkedésekre javaslatot tenni a felügyeleti szervek részére.

148/D. cikk. (1) A népi ügyészség tevékenységéről évente köteles beszámolni a Nemzeti Tanácsnak és a Szövetségi Tanácsnak. Továbbá a népi ügyészség jogosult bármikor észrevételeiről beszámolni a Nemzeti Tanácsnak és a Szövetségi Tanácsnak. A népi ügyészség beszámolóját, miután azt benyújtotta a Nemzeti tanácsnak és a Szövetségi tanácsnak, közzé kell tenni.

(2) A népi ügyészség tagjai jogosultak részt venni a népi ügyészség beszámolójának a Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács, valamint azok bizottságai (albizottságai) előtti meg tárgyalásán, és kívánságukra meg is kell minden alkalommal hallgatni őket. Ez a jog megilleti a népi ügyészség tagjait a szövetségi költségvetési törvény tervezetének a népi ügyészséget érintő fejezetéről tartott nemzeti tanácsi és annak bizottságai (albizottságai) előtti tárgyalások vonatkozásában is. A további részleteket a Nemzeti Tanács ügyrendjéről szóló szövetségi törvény és a Szövetségi Tanács ügyrendje határozza meg.

148/E. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

148/F. cikk. Amennyiben a népi ügyészség és a szövetségi kormány, illetve valamely szövetségi miniszter között véleményeltérés alakulna ki a népi ügyészség hatáskörét szabályozó törvényi rendelkezések értelmezésével kapcsolatban, a szövetségi kormány vagy a népi ügyészség kérésére nem nyilvános tárgyaláson az Alkotmánybíróság dönt.

148/G. cikk. (1) A népi ügyészség székhelye Bécs. A népi ügyészség három tagból áll, akik közül egy tölti be a mindenkori elnöki tiszteket. A megbízási időszak hat év. A népi ügyészség tagjait egynél többször nem lehet újraválasztani.

(2) A népi ügyészség tagjait a Nemzeti Tanács választja a főbizottság együttes javaslata alapján. A főbizottság együttes javaslatát tagjai legalább felének jelenlétében teszi meg, melynek során a Nemzeti Tanács legtöbb mandátummal rendelkező három pártját megilleti a jog, hogy a fenti együttes javaslatra egy-egy tagot jelöljön ki. A népi ügyészség tagjai hivatalba lépésüket megelőzően a szövetségi elnök előtt teszik le a hivatali fogadalmat.

(3) A népi ügyészség elnöki tisztsége évente váltakozik a tagokat kijelölő pártok mandátumerősségének sorrendjében. Ez a sorrend a népi ügyészség megbízási időszaka alatt változatlan marad.

(4) A népi ügyészség valamely tagjának idő előtti kiválása esetén, az illető tagot kijelölő, a Nemzeti Tanácsban képviselt párt új tag kijelölésére köteles. A fennmaradó működési időszakra történő újraválasztás a (2) bekezdés szerint folytatandó le.

(5) A népi ügyészség tagjainak a Nemzeti Tanácsba választhatóknak kell lenniük, megbízási idejük alatt nem lehetnek tagjai a szövetségi vagy egy tartományi kormánynak, általános képviselő-testületeknek és semmiféle egyéb hivatást nem tölthetnek be.

148/H. cikk. (1) A népi ügyészség tisztviselőit a népi ügyészség elnökének javaslatára és ellenjegyzése mellett a szövetségi elnök nevezi ki; ugyanez érvényesül a hivatalos címek adományozásával kapcsolatban is. A szövetségi elnök azonban felhatalmazhatja a népi ügyészség elnökét a tisztviselők bizonyos kategóriáinak kinevezésére. A kisegítő személyzetet a népi ügyészség elnöke nevezi ki. A népi ügyészség elnöke ennyiben az igazgatás legfelsőbb szerve és a fenti jogosultságokat egyedül gyakorolja.

(2) A népi ügyészségnél alkalmazottakkal szemben a szövetségi szolgálati felettest megillető jogokat a népi ügyészség elnöke gyakorolja.

(3) A 148/A. cikk (3) bekezdésben meghatározott feladatai teljesítése érdekében a népi ügyészség tanácsadási céllal bizottságot jelöl ki és Emberi Jogi Tanácsot hoz létre. Az Emberi Jogi Tanács az elnökből, helyettes elnökből és más tagokból, valamint póttagokból áll, akiket a népi ügyészség nevez ki. Szövetségi törvény rendelkezik arról, hogy az Emberi Jogi Tanács tagjainak és póttagjainak népi ügyészség által történő kinevezésével kapcsolatban mely intézmények javaslatait kell figyelembe vennie. Az Emberi Jogi Tanács elnöke, helyettes elnöke és más tagjai tevékenységük végzése során más szerv felé nem tartoznak felelősséggel.

(4) A népi ügyészség maga hozza meg ügyrendjét, valamint az ügyek elosztását, amelyben meghatározza, hogy a népi ügyészség tagjai mely feladatokat látják el önállóan. Az ügyrendről és az ügyek elosztásáról szóló határozat meghozatalához a népi ügyészség tagjainak egyhangú szavazata szükséges.

148/I. cikk. (1) A népi ügyészséget tartományi alkotmánytörvény az érintett tartomány közigazgatására vonatkozóan is illetékessé nyilváníthatja. Ebben az esetben a 148/F. cikkek értelemszerűen alkalmazandók.

(2) Amennyiben a tartományok a tartományi igazgatás területén a népi ügyészséghez hasonló feladatokkal megbízott intézményeket hoznak létre, tartományi alkotmánytörvényben kell a 148/F. cikkekben foglaltakat szabályozni.

(3) Az a tartomány, amely nem gyakorolja az (1) bekezdés alapján a 148/A. (3) bekezdés szerint számára biztosított feladatköröket, a tartományi alkotmánytörvény alapján a 148/A.

(3) bekezdésben foglalt intézményhez hasonló tartományi közigazgatási feladatokkal foglalkozó intézményt hoz létre és biztosítja azok megfelelő ellátását a 148/C. és a 148/D. cikkekben foglalt feladatok ellátása céljából.

148/J. cikk. A jelen fejezet végrehajtására irányuló részletes rendelkezéseket a szövetségi törvény állapítja meg.

VIII. fejezet Záró rendelkezések

149. cikk. (1) E törvény mellett, a 44. cikk (1) bekezdés értelmében, a jelen törvény által feltételezett módosítások figyelembevételével alkotmánytörvényekként érvényesülnek a következők:

- az 1867. december 21-i állami alaptörvény, Birodalmi Törvénytár 142. szám, a Tartományi Tanácsban képviselt királyságok és tartományok állampolgárainak jogairól;
- az 1862. október 27-i törvény, Birodalmi Törvénytár 88. szám, a magánlakás védelméről;
- az 1918. október 30-i ideiglenes nemzetgyűlési határozat, Állami Törvénytár, 3. szám;
- az 1919. április 3-i törvény, Állami Törvénytár 209. szám, az ország területéről való kiutasításról és a Habsburg Lotaringiai ház vagyonának átvételéről;
- az 1919. április 3-i törvény, Állami Törvénytár 211. szám, a nemesség, a világi lovag- és hölgyrendek, valamint bizonyos címek és méltóságok megszüntetéséről;
- az 1919. szeptember 10-i saint-germaini államszerződés III. részének V. fejezete, Állami Törvénytár, 303. száma 1920-tól.

(2) Az 1867. december 21-i állami alaptörvény 20. cikke, Birodalmi Törvénytár 142. szám, valamint az e cikk alapján kibocsátott 1869. május 5-i törvény, Birodalmi Törvénytár 66. szám, hatályukat veszítik.

150. cikk. (1) A jelen törvény által bevezetett szövetségi állami alkotmányhoz való átmenetet a jelen törvénnyel egy időben hatályba lépő külön alkotmánytörvény szabályozza.

(2) Az új szövetségi alkotmányos rendelkezéseknek megfelelő törvények csak a változást előidéző szövetségi alkotmánytörvény kihirdetését követően bocsáthatók ki. Nem léphetnek azonban az új szövetségi alkotmánytörvényi rendelkezések hatálybalépését megelőzően hatályba, amennyiben nem csupán olyan intézkedéseket határoznak meg, amelyek az új szövetségi alkotmánytörvényi rendelkezések hatálybalépésével kezdődő végrehajtáshoz szükségesek.

151. cikk. (1) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 565/1991. számú szövegezése szerinti 78/D. § és a 118. § (8) bekezdés 1992. január 1-jén lépnek hatályba. Az 1992. január 1-jén meglévő választási testületek érintetlenül maradnak; ez a rendelkezés 1992. január 1-jével lép hatályba.

(2) A 10. § (1) bekezdés 7. pont, az 52/A. §, a 78/A–C. §, a 102. § (2) bekezdés, a harmadik fejezetben a megjelölések megváltoztatása és a szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 565/1991. számú szövegezése szerinti 102. § 1993. május 1-jével lépnek hatályba.

(3) A 102. § (5) bekezdés második mondata, valamint a (6) és (7) bekezdések 1993. április 30-a után hatályukat veszítik. A 102. § (2) bekezdésben a „kivéve a helyi rendőrség” fordulat 1993. április 30-a után hatályát veszti.

(4) A 26. §, a 41. § (2) bekezdés, a 49/B. § (3) bekezdés, az 56. § (2) bekezdés, a 95. § (1)–(3) bekezdései, a 96. § (3) bekezdés, továbbá az 56. § (1) bekezdésének a szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 470/1992. számú szövegezésének megfelelő új számozása 1993. május 1-jén lép hatályba.

(5) (Hatályon kívül helyezve.)

(6) A következőkben említett rendelkezések a szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 508/1993. számú szövegezésének megfelelően a következőképp lépnek hatályba:

1. a 10. § (1) bekezdés 9. pont, a 11. § (1) bekezdés 7. pont, valamint a 11. § (6)–(9) bekezdések 1994. július 1-jén;

2. a 28. § (5) bekezdés, az 52. § (2) bekezdés, a korábbi 52. § (2) és (3) bekezdései (3) és (4) bekezdésként megjelölve, valamint az 52/B. § 1993. október 1-jén;

3. (Hatályon kívül helyezve.)

(7) (Hatályon kívül helyezve.)

(7/a) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 2/1997. számú szövegezése szerinti 102. § (2) bekezdés 1994. január 1-jén lép hatályba. A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 532/1993. számú szövegezése szerinti 102. § (2) bekezdés egyidejűleg hatályát veszti.

(8) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 268/1994. számú szövegezése szerinti 54. § 1994. április 1-jén lép hatályba.

(9) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 504/1994. számú szövegezése szerinti 6. § (2) és (3) bekezdése, a 26. § (2) bekezdése, a 41. § (2) bekezdése, a 49/B. § (3) bekezdése és a 117. § (2) bekezdésének első mondata 1995. január 1-jével lépnek hatályba. A szövetségi és a tartományi jogszabályokban 1996. január 1-jei hatállyal a „rendes lakóhely” fogalmat, annak valamennyi grammatikai formájában, az „állandó lakóhely” fogalma váltja fel, mindig a megfelelő grammatikai alakban, amennyiben a „rendes lakóhely” fogalmat 1995. december 31-ig a „lakóhely” fogalommal nem helyettesítik; 1996. január 1-jétől a „rendes lakóhely” fogalmat a szövetségi és tartományi jogszabályokban nem lehet használni; amíg a tartományi törvények nem rendelik el, hogy a tartományi gyűlési vagy községi tanácsi választójog az állandó lakóhely vagy a lakóhely függvénye, akkor ez a rendes lakóhelyen alapul. A legújabb népszavazási eredmények megszületéséig az említett hatálybalépési időpontok után a képviselők számának választóközrtek (választó testületek) és a regionális választóközrtek [26. § (2) bekezdés] szerinti megoszlása, valamint a tartományok szövetségi tanácsi képvisellete (34. §) a legutolsó népszámlálás eredményei alapján megállapított rendes lakóhellyel megegyezőnek kell tekinteni az állandó lakóhelyet.

(10) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 506/1994. számú szövegezése szerinti 87. § (3) bekezdése és a 88/A. § 1994. július 1-jén lép hatályba.

(11) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 1013/1994. számú szövegezésének megfelelően újonnan megfogalmazott vagy beillesztett rendelkezések hatálybalépésére, a jelen alkotmánytörvénynek bizonyos rendelkezéseinek az előbbi alkotmánytörvény általi hatályon kívül helyezésére, valamint az új jogi helyzetbe való átmenetre a következők irányadók:

1. a törvény címe, a 21. § (6) és (7) bekezdések, az 56. § (2) és (4) bekezdések, a 122. § (3)–(5) bekezdései, a 123. § (2) bekezdése, a 123/A. § (1) bekezdése, a 124. §, a 147. § (2) bekezdésének második mondata, valamint a 150. § (2) bekezdése 1995. január 1-jével lépnek hatályba;

2. az első fejezet címe, az első fejezet *A*) részének címe, a 10. § (1) bekezdésének 18. pontja, a 16. § (4) bekezdés, az első fejezet *B*) része, a 30. § (3) bekezdése, az 59. §, a 73. § (2) bekezdése, a 117. § (2) bekezdése, a 141. § (1) és (2) bekezdései, a 142. § (2) bekezdésének *c*) pontja és az új *d*)–*i*) pontok megjelölése, valamint a 142. § (3)–(5) bekezdései az Osztrák Köztársaságnak az Európai Unióhoz való csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződéssel egyidejűleg lépnek hatályba;

3. a 2. pontban megjelölt rendelkezések hatálybalépésével egyidejűleg a szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 276/1992. számú szövegezése szerinti 10. § (4)–(6) bekezdései és a 16. § (6) bekezdése hatályukat veszítik;

4. a 122. § (1) bekezdés és a 127/B. § 1997. január 1-jével lépnek hatályba. Ezek az 1994. december 31-ét követő ügyviteli folyamatokra irányadóak;

5. mindaddig, amíg az európai parlament osztrák képviselőket nem általános választások alapján választják, őket a Nemzeti Tanács a Szövetségi Gyűlés tagjainak köréből delegálja. Ez a delegálás a Nemzeti Tanácsban képvisellel rendelkező pártok erőssorrendjének megfelelő jelölés alapján, az arányos választások alapelveinek megfelelően történik. A delegálás időtartamára a Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács tagjai egyszerre lehetnek tagjai az Európai Parlamentnek.

Egyebekben a 23/B. § (1) és (2) bekezdései értelemszerűen alkalmazandók. Ha az Európai Parlamentbe delegált nemzeti tanácsai képviselő lemond nemzeti tanácsai mandátumáról, az 56. § (2) és (3) bekezdései alkalmazandók;

6. az 5. pont 1994. december 22-én lép hatályba.

(11/a) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 1013/1994. számú szövegezése szerinti 112. §, illetve a szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 8/1999. számú szövegezése szerinti 103. § (3) bekezdés és a 151. § (6) bekezdés 3. pontja 1995. január 1-jén lép hatályba.

(12) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 392/1996. számú szövegezése szerinti 59/A–B. § és a 95. § (4) bekezdés 1996. augusztus 1-jén lép hatályba. Az 59/A. § és a 95. § (4) bekezdés végrehajtására vonatkozó tartományi törvényi előírások kibocsátásáig az említett szövetségi törvényi előírások az érintett tagállamokban alkalmazandók, amennyiben a tartományok az eddigiekben sem bocsátottak ki az 59/A. §-nak és a 95. § (4) bekezdésnek megfelelő szabályokat.

(13) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 437/1996. számú szövegezése szerinti 23/A. § (6) bekezdése és a 28. § (5) bekezdése 1996. szeptember 15-én lép hatályba.

(14) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 659/1996. számú szövegezése szerinti 49. § és 49/A. § (1) és (3) bekezdései 1997. január 1-jén lépnek hatályba.

(15) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 2/1997. számú szövegezése szerinti 55. § 1997. január 1-jén lép hatályba. Egyidejűleg hatályát veszti az 54. §.

(16) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 64/1997. számú szövegezése szerinti 147. § (2) bekezdése 1997. augusztus 1-jén lép hatályba.

(17) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 87/1997. számú szövegezése szerinti 69. § (2) és (3) bekezdései, a 73. § (1) és (3) bekezdései, valamint a 148/D. § 1997. szeptember 1-jén, a 129. §, a hatodik fejezet *B*) része, a 131. § (3) bekezdése és a hatodik fejezet új számozása 1998. január 1-jén lép hatályba.

(18) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 30/1998. számú szövegezése szerinti 9/A. § (4) bekezdése 1998. január 1-jén lép hatályba.

(19) A 23/F. § az Amszterdami Szerződéssel egyidejűleg lép hatályba. A szövetségi kancellár ezt az időpontot a Szövetségi Törvénytárban köteles kihirdetni.

(20) A 149. § (1) bekezdésben hatályát veszti:

1. az 1945. november 30-i alkotmánytörvényi melléklet, Szövetségi Törvénytár 6. szám (1946), a személyes szabadság védelméről szóló 1862. október 27-i törvény (Birodalmi Törvénytár 87. szám) alkalmazására vonatkozóan a Népbíróság előtt folyó ügyekben 1955. december 31-ét követően.

2. a „Német-osztrák Köztársaság államcímeréről és állami pecsétjéről szóló 1919. május 8-ai törvény, Állami Törvénytár 257. szám, az 1919. október 21-ei törvény, Állami Törvény-

tár 484. szám, 2., 5. és 6. §-aiban meghatározott módosításokkal” fordulat 1981. július 31-ét követően.

(21) A 144. § (3) bekezdésének „vagy a közvetlen parancs- és kényszerhatalom gyakorlása útján” fordulata 1990. december 31-ét követően hatályát veszti.

(22) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 8/1999. számú szövegezése szerinti 10. § (1) bekezdés 14. pontja, a 15. § (3) és (4) bekezdése, a 18. § (5) bekezdése, a 21. §, a 37. § (2) bekezdése, az 51/B. § (6) bekezdése, a 60. § (2) bekezdése, a 78/D. § (2) bekezdése, a 102. § (1) bekezdése, a 102. § (6) bekezdésének új megjelölése, valamint a 118. § (8) bekezdése, a 118/A. § és a 125. § (5) bekezdése 1999. január 1-jén lép hatályba. A 102. § (5) bekezdése 1998. december 31-ét követően hatályát veszti.

(23) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 148/1999. számú szövegezése szerinti 30. § (3) bekezdés első mondata, a 127/C. §, a 129/C. § (4) bekezdése, a 147. § (2) bekezdés negyedik és ötödik mondata és a 147. § (6) bekezdés első mondata 1999. augusztus 1-jén lép hatályba.

(24) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 68/2000. számú szövegezése szerint a 8. cikk 2000. augusztus 1-jén lép hatályba.

(25) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 114/2000. számú szövegezése szerint az 1. cikk (1) és (8) bekezdése 2000. december 1-jén lép hatályba. A 151. cikk (6) bekezdés 3. szakasza 2000. november 24-éig marad alkalmazásban.

(26) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 121/2000. számú szövegezése szerint

1. A 18. cikk (3) és a 23/E. cikk (5) bekezdései 1997. január 1-jén lépnek hatályba.

2. A 21. cikk (1) és (6) bekezdése 1999. január 1-jén lépnek hatályba.

3. A 147. cikk (2) bekezdésének első mondata 1999. augusztus 1-jén lép hatályba.

4. A 18. cikk (4) bekezdése, a 23/B. (2) bekezdése, a 39. cikk (2) bekezdése és a 91. cikk (2) bekezdése 2002. január 1-jén lépnek hatályba.

5. A 23/F. cikk (1)–(3) bekezdései a Nice-i szerződéssel egyidőben lépnek hatályba. A szövetségi kancellár közzé teszi ezt az időpontot a Hivatalos Közlönyben.

(27) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 99/2002. számú szövegezése szerint a 14/B. cikk, a 102. cikk (2) bekezdése és a 131. cikk (3) bekezdése 2003. január 1-jén lépnek hatályba.

(28) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 90/2003. számú szövegezése szerint a 23/A. cikk (1) és (3) bekezdése, a 26. cikk (1) és (4) bekezdése, a 41. cikk (2) bekezdése, a 46. cikk (2) bekezdése, a 49/B. cikk (3) bekezdése és a 60. cikk (3) bekezdésének első mondata 2004. január 1-jén lépnek hatályba.

(29) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 114/200. és 100/2003. számú szövegezése szerint a 11. cikk (8) bekezdése 2000. december 1-jén lép hatályba, a szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 100/2003. számú szövegezése szerinti a 151. cikk (7) bekezdésének hatályát veszti ennek a szövetségi törvénynek kihirdetése napján. A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 100/2003. számú szövegezése szerint a 7. cikk (1), a 8. cikk, a 8/A. cikk, a 9/A. cikk, a 10. cikk (1) bekezdés 10. szakasza, a 13. cikk (1), a 14. cikk (1), (5) a szakasza és a (8) bekezdés, a 14/A. cikk, a 15. cikk (4), a 18. cikk (4) és (5), a 23. cikk (1) és (5), a 23/E. cikk (6), a 26. cikk, a 30. cikk (2), a 34. cikk (2), a 35. cikk (1), a 42. cikk (4), a 47. cikk (1), a 48. cikk, a 49. cikk, a 49/A. cikk, a 51. cikk, a 51/A. cikk, a 51/B. cikk, a 51/C. cikk, a 52/B. cikk, a 57. cikk, a 71. cikk, a 73. cikk, a 81/A. cikk (1), (4) és (5), a 87/A. cikk, a 88/A. cikk, a 89. cikk, a 97. cikk (1) és (4), a 102. cikk (2), a 112. cikk, a 115. cikk, a 116. cikk, a 116/A. cikk, a 117. cikk, a 118. cikk, a 118/A. cikk, a 119. cikk, a 119/A. cikk, a 126/A. cikk, a 126/B. cikk (2), a 127. cikk (3), a 127/A. cikk, a 127/C. cikk, a 134. cikk (3), a 135. cikk, a 136. cikk, a 137. cikk, a 139. cikk, a 139/A. cikk, a 140. cikk,

a 140/A. cikk, a 144. cikk, a 146. cikk (1), a 147. cikk (3), a 148. cikk, a 148/A. cikk, a 148/B. cikk, a 148/E. cikk–148/J. cikk és a 149. cikk, továbbá a fejszövegek és más szabályok 2004. január 1-jén lépnek hatályba.

(30) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 118/2004. számú szövegezése szerint a 11. cikk (1) bekezdés 7. és 8. szakaszai, valamint a (9) bekezdés 2005. január 1-jén lépnek hatályba, a szövetségi törvény szövetségi hivatalos közlönyben való közzétételének napját követően. Amennyiben a szövetségi törvények másként nem rendelkeznek, ekkor a 11. cikk (1) bekezdés 8. pontja szerinti tartomány rendeletek hatályukat veszítik.

(31) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 153/2004. számú szövegezése szerint 10. cikk (1) bekezdés 9. szakasza és a 151. cikk (7) bekezdése 2005. január 1-jén lépnek hatályba.

(32) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 31/2005. számú szövegezése szerint a 14. cikk (5/A), (6), (6/A), (7/A) és (10) bekezdései, valamint a 14/A. cikk (7) és (8) bekezdései a szövetségi alkotmánytörvény kihirdetése napján lépnek hatályba.

(33) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 81/2005. számú szövegezése szerint

1. a 151. cikk (31) bekezdése 2004. december 30-án lép hatályba.

2. a 8. cikk (3) bekezdése hatályát veszti a szövetségi alkotmánytörvény kihirdetésének napján.

(33/A) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 100/2005. számú szövegezése szerint a 129/A. cikk, a 129/B. cikk és a 129/C. cikk (1), (3), (5) és (7) bekezdései 2006. január 1-jén lépnek hatályba.

(34) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 106/2005. számú szövegezése szerint a 9/a. cikk (3) és (4), a 10. cikk (1) bekezdésének 15. szakasza és a 102. cikk (2) bekezdése 2006. január 1-jén lépnek hatályba.

(35) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 121/2005. számú szövegezése szerint a 88/A. cikk 2005. november 1-jén lép hatályba.

(36) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 27/2007. számú szövegezése szerint módosított vagy beiktatott alábbi rendelkezések hatálybalépése és a jelen alkotmánytörvény által megsemmisített rendelkezések hatályon kívül helyezése, valamint az átmeneti rendelkezések hatályon kívül helyezése:

1. A 23/A. cikk (1), (3) és (4), a 26. cikk (1), (4), (6) és (8), a 30. cikk (3), a 41. cikk (3), a 46. cikk, a 49/B. cikk (1) bekezdés első mondata és a (3) bekezdés második mondata, a 60. cikk (1) és a (3) bekezdés első mondata, a 95. cikk (1), (2), (4) és (5), a 117. cikk (2) és (6), valamint a 151. cikk (33/A) bekezdése 2007. július 1-jén lépnek hatályba; ezzel egyidőben a 23/A. cikk (5) és (6) bekezdései hatályukat veszítik. A tartományok rendeleteit az új jogszabályi környezethez 2007. december 31-ig kell igazítani.

2. A 26/A. cikk 2007. július 1-jén lép hatályba. A szövetségi választási bizottságra vonatkozó módosításokat a jelen szabályok alapján 2007. augusztus 31-ig kell megvalósítani; e vonatkozásban a részletszabályokat a Nemzeti Tanács részére választási szabályzatok fogalmazhatják meg.

3. A 27. cikk (1) bekezdése a XXIV. számú törvényhozási ciklus kezdetén lép hatályba.

(37) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 1/2008. számú szövegezése szerinti 1. §-a szerint

1. A 13. cikk (2) és (3), az 51. cikk a 4. szakasz szerint, az 51/A. cikk, az 51/B. cikk a 7–9/A. szakaszok szerint, a 123/A. cikk (1) és a 148/D. cikk 2009. január 1-jén lépnek hatályba; a 2009–2012. évekre szóló szövetségi költségvetési kerettörvényt és a 2009. évi szövetségi költségvetési törvényt már ezen rendelkezések fényében kell elkészíteni és elfogadni és a 2009–2012. évekre szóló szövetségi költségvetési kerettörvény tervezetét a Nem-

zetei Tanács elé kell terjeszteni legkésőbb a 2009. évi szövetségi költségvetési törvény tervezetével egy időben.

2. Az 51. cikk az 5. szakasza szerint, az 51/B. cikk a 10. szakasza szerint, az 51/C. cikk és az 51/D. cikk 2013. január 1-jén lépnek hatályba. Az 51. cikk a 4. szakasza szerint és az 51/B. cikk a 7–9/A. szakasza szerint 2012. december 31-én hatályát veszti. Ennek a jogi helyzetnek a 2013–2016. évekre szóló szövetségi költségvetési kerettörvény és a 2013. évi szövetségi költségvetési törvény elkészítésekor és a Nemzeti Tanács általi elfogadásakor már fenn kell állnia. A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 100/2003. számú szövegezése szerint az 51/A. cikk 2012. december 31-én lép hatályba.

(38) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 2/2008. számú szövegezése szerint a 2. cikk (3), a 3. cikk (2)–(4), a 9. cikk (2), a 10. cikk (3) második és harmadik mondata, a 20. cikk (1) és (2), a 23/F. cikk (1) bekezdés utolsó mondata és a (3) bekezdés, az 50. cikk, az 52. cikk (1/A), a harmadik fejezet A részének a hatodik alrésze, a 67/A. cikk, a 88. cikk (1), a 90/A. cikk, a 112. cikk, a 115. cikk alatti fejrész, az (új) ötödik fejezet B. része, a 121. és 129. cikk alatti fejrész, a 134. cikk (6), a 148/A. cikk alatti fejrész, a 148/A. cikk (3)–(5), a 148/C. cikk utolsó mondata és a 149. cikk alatti fejrész 2008. január 1-jén lépnek hatályba. A szövetségi és a tartományi törvényeket a 20. cikk (2) bekezdésének utolsó mondata és a 120/B. cikk (2) bekezdése szerint kell elfogadni, legkésőbb 2009. december 31-éig.

(39) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 2/2008. számú szövegezése szerint a 10. cikk (1) 1., 3., 6. és 14. szakaszai, a 78/D. cikk (2), a 102. cikk (2), a 129. cikk hetedik (új) fejezetének B. része, a 132/A. cikk, a 135. cikk (2) és (3), a 138. cikk (1), a 140. cikk (1) első mondata és a 144/A. cikk 2008. július 1-jén lépnek hatályba. Átmeneti rendelkezések:

1. 2008. július 1-jén a korábbi Szövetségi Menedékügyi Bíróság elnevezése Menedékügyi Törvényszékre változik.

2. A Menedékügyi Törvényszék elnökének, alelnökének és más tagjainak kinevezéséig a korábbi Szövetségi Menedékügyi Bíróság elnöke, alelnöke és más tagjai hivatalban maradnak. A Menedékügyi Törvényszék elnökének, alelnökének és más tagjainak kinevezéséhez szükséges intézkedésekről, valamint létszám feletti bérezésekről a szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 2/2008. számú szövegezése szerinti kihirdetéséig kell dönteni.

3. A független Szövetségi Menedékügyi Bíróság tagjai, amennyiben a Menedékügyi Törvényszék tagjai kívánnak lenni és rendelkeznek a kinevezéshez szükséges személyi és szakmai kompetenciákkal, jogosultak a kinevezésre; a 129/D. cikk (3) bekezdése vonatkozik rájuk. A szövetségi kormány dönt az kinevezésükről.

4. A 2008. július 1-jén a Szövetségi Menedékügyi Bíróság előtt függőben lévő ügyek a Menedékügyi Törvényszék előtt folytatódnak. A független Szövetségi Menedékügyi Bíróság döntései elleni panaszok, amelyekről a Közigazgatási Bíróság vagy az Alkotmánybíróság dönt, itt folytatódnak azzal, hogy a Menedékügyi Törvényszék résztvevővé válik.

5. 2007. november 28-ától a Szövetségi Menedékügyi Bíróság előtt függőben lévő ügyekben, a döntéshozatali felelősség megsértése miatt nem lehet panaszt tenni. A Közigazgatási Bíróság előtt függőben lévő ügyeket, a független Szövetségi Menedékügyi Bíróság döntéshozatali felelősségének megsértését illetően, 2008. június 30-áig kell elintézni; azok az esetek, amelyek összefüggenek a döntéshozatali felelősség megsértésével, a Menedékügyi Törvényszék előtt folytatódnak.

(40) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 2/2008. számú szövegezése szerint a 27. cikk (2), a 92. cikk (2), a 122. cikk (5), a 134. cikk (4) és (5), valamint a 147. cikk (4) első mondata és (5) bekezdése a XXIV. törvényhozási ciklus kezdetével lépnek hatályba. Azok számára, akik a XXIV. törvényhozási ciklus kezdetekor a 92. cikk (2), a 122.

cikk (5), a 134. cikk (4) és (5), valamint a 147. cikk (4) első mondata és az (5) bekezdés szerinti tisztséget töltenek be, a rájuk vonatkozó szabályok továbbra is alkalmazandók.

(41) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 31/2009. számú szövegezése szerint a 28. cikk (4) bekezdése 2009. április 1-jén lép hatályba.

(42) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 50/2010. számú szövegezése szerint a 20. cikk (2) bekezdése 2010. október 1-jén lép hatályba.

(43) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 57/2010. számú szövegezése szerint a 23/C. cikk, a 23/D. cikk (2), (3) bekezdés első és utolsó mondata, valamint az (5) bekezdés 1. mondata, a 23/E–23/K. és a 73. cikk (2) bekezdése 2010. augusztus 1-jén lépnek hatályba.

(44) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 98/2010. számú szövegezése szerint a 127/A. cikk (1), (3), (4) és (7)–(9) bekezdései, valamint a 127/C. és a 146. cikk (1) bekezdése 2011. január 1-jén lép hatályba.

(45) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 43/2011. számú szövegezése szerint a 6. cikk (4) bekezdése, a 26. cikk (5) bekezdése, valamint a 60. cikk (3) bekezdése 2011. október 1-jén lép hatályba. A 60. cikk (3) bekezdés 2. mondatának hatályon kívül helyezése nem érinti a Habsburg-Lotaringiai ház kiutasítását és birtokait átvételét.

(46) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 58/2011. számú szövegezése szerint a 10. cikk (1) bekezdés 11. pontja és a 102. cikk (2) bekezdése 2012. január 1-jén lépnek hatályba. Az új törvényi rendelkezések alkalmazásáig átmeneti rendelkezések:

1. A tartományi törvények által meghatározott pénzügyi igazgatásról jelen törvény értelmében szövetségi törvény rendelkezik.

2. Az 1. albekezdésben említett törvények alapján hozott rendeletek szövetségi hatáskörbe kerülnek és változtatásuk annyiban lehetséges, amennyiben ellentmondanak jelen törvény szervezeti rendelkezéseinek.

3. Szövetségi törvény rendelkezik arról, hogy az 1. és a 2. albekezdésekben megnevezett törvények és rendeletek milyen terjedelemben maradnak alkalmazandók a 2012. január 1-jén lefolytatott eljárások során; az eljárások végrehajtása tartományi hatáskör. Jelen törvény rendelkezései alkalmazandók a 11. cikkben említett tárgykörökre is.

4. Szövetségi törvény átmeneti rendelkezésként részletesebb szabályokat fogalmazhat meg.

5. Az illetékes szövetségi miniszter beszámol a pénzügyi igazgatásról a Nemzeti Tanács és a Szövetségi Tanács előtt legkésőbb 2014. december 31-ig.

(47) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 60/2011. számú szövegezése szerint a 15. cikk (10) bekezdés 2. mondata, a 116/A. cikk (1) bekezdés 1. mondata, a 116/A. cikk (1) bekezdés 1. és 2. pontja, a 116/A. cikk (2), (3) és (6) bekezdése, valamint a 116/B. cikk 2011. október 1-jén lép hatályba.

(48) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 1/2012. számú szövegezése szerint a 22. cikk, a 148/A. cikk, a 148/B. cikk (1) bekezdés 1. mondata és (3) bekezdése, a 148/C. cikk utolsó mondata, a 148/D. cikk, a 148/G. cikk (2)–(5) bekezdések, a 148/H. cikk (3) és (4) bekezdések és a 148/I. cikk (3) bekezdés 2012. július 1-jén lép hatályba. A bizottságok és az Emberi Jogi Tanács működésének megkezdéséhez szükséges szervezeti és személyzeti intézkedések megtételéről a hivatalban lévő Ombudsman a szövetségi alkotmánytörvény 1/2012. számú szövegezésének kihirdetéséig dönthet. Amennyiben egy tartomány 2012. július 1-jén hatályban lévő alkotmánytörvénye, amely alapján a hivatalban lévő Ombudsman a 148/I. cikk (1) bekezdés alapján a tartományi igazgatásra szintén jogosult, a tartomány is élhet ezen felhatalmazással a szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 1/2012. számú szövegezése szerint a 148/A. cikk (3) bekezdésében foglalt feladatokat

illetően. A 148/I. cikk (3) bekezdése alapján a tartományi alkotmánytörvényeket legkésőbb 2012. december 31-ig el kell fogadni.

(49) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 12/2012. számú szövegezése szerint a 10. cikk (1) bekezdés 1/A. és 17. pontja, a 26. cikk (3) bekezdésének 1. mondata, a 26/A. cikk 1. mondata és a 141. cikk (3) bekezdésének 1. mondata 2012. április 1-jén lép hatályba. Ezzel egyidőben a 10. cikk (1) bekezdésének 1. és 18. pontja hatályát veszti.

(50) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 49/2012. számú szövegezése szerint a 15. cikk (3) és (4) bekezdése, a 78/A. cikk (1) bekezdése, a 78/B. cikk, a 78/C. cikk, a 78/D. cikk (2) bekezdése és a 102. cikk (1) bekezdése 2012. szeptember 1-jén lép hatályba; ezzel egy időben szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 56/1999. számú szövegezése szerinti szövetségi kormány rendelet a Szövetségi Rendőr Igazgatóságok szervezetiéről és a regionális hatáskörök meghatározásáról (Szövetségi Rendőr Igazgatóságról szóló rendelet) hatályát veszti.

(51) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 51/2012. számú szövegezése szerint szövetségi törvény által megváltozott vagy kiegészített rendelkezések hatálybalépésére, valamint e szövetségi törvény által hatályon kívül helyezett rendelkezések érvénytelenítésére, továbbá az átmeneti rendelkezésekre a következő rendelkezések alkalmazandók:

1. A Közigazgatási Bíróság működésének megkezdésére vonatkozó szervezeti és személyzeti intézkedések a szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 51/2012. számú szövegezése szerinti szövetségi törvény kihirdetéséig tehetők meg. 2014. január 1-je előtt a Közigazgatási Bíróság tagjainak kinevezésére a szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 51/2012. számú szövegezése szerint a 134. cikk (2), (3), (5) és (6) bekezdések alkalmazandók azzal, hogy a Közigazgatási Bíróság teljes ülésének háromszoros javaslatára saját tagokból bizottságot felállítani nem szükséges.

2. A Közigazgatási Bíróság tagja lehet:

a) aki 2012. július 1-jén a Szövetségi Verseny Hivatalnak elnöke, helyettes elnöke vagy kamarájának elnöke és jelentkezik a Szövetségi Közigazgatási Bírósági tagságra, valamint személyi és szakmai szempontból is alkalmas a munkakörébe tartozó feladatokat ellátni;

b) aki 2012. július 1-jén tagja a Független Pénzügyi Szenátusnak és jelentkezik a Szövetségi Közigazgatási Bírósági tagságra, valamint személyi és szakmai szempontból is alkalmas a munkakörébe tartozó feladatokat ellátni.

3. A Szövetségi Közigazgatási Bíróság elnökét és alelnökét a Szövetségi Kormány nevezi ki a szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 51/2012. számú szövegezése szerinti szövetségi törvény kihirdetését követő 6 héten belül.

4. A Szövetségi Közigazgatási Bíróság többi tagjának kinevezésére vonatkozó szabályok 2012. december 31-éig alkalmazandók. A 134. cikk (3) bekezdésének utolsó mondatában foglalt előfeltételek vonatkoznak a jelöltekre. A Szövetségi kormány 2013. február 28-ig dönt a kinevezésekről. Azon személyek, akik jelentkezését elutasítják, panaszt tehetnek az elutasító szabályok ellen a 130. cikk (1) bekezdés a) pontja alapján a Szövetségi Közigazgatási Bíróságon, a 144. cikk alapján pedig az Alkotmánybíróságon.

5. A tartományi közigazgatási bíróságok tagjainak jelöléséről és a jelölésükre vonatkozó eljárásról tartományi törvények rendelkeznek azonos elvek szerint.

6. A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 51/2012. számú szövegezése szerint a 10. cikk (1) bekezdés 3. pontja, a 10. cikk (1) bekezdés 8. pontja, a 11. cikk (2) bekezdés, a 14/A. cikk (5) bekezdés 1. mondata, a 14/B. cikk (5) bekezdés 2. mondata, a 15. cikk (6) bekezdés utolsó előtti mondata, a 18. cikk (5) bekezdése, a 22. cikk, a 23/F. cikk (2) bekezdése, a 42/A. cikk, a 43. cikk, a 49. cikk (2) bekezdése, az 50. cikk (2) és (3) bekezdése, a 97. cikk (2) és (4) bekezdése, a 101/A. cikk, a 102. cikk (2) bekezdése, a 117. cikk (8) bekezdése, a 118. cikk (3) bekezdésének 9. pontja, a 127/C. cikk 3. pontja, a 140/A. cikk,

a 147. cikk (3) bekezdése, a 148/A. cikk (3) bekezdés 3. pontja és a 148/B. cikk (1) bekezdés első mondata, valamint jelen szövetségi törvény 1. cikk 61. pontja szerint a 131. cikk (3) bekezdés és az 1. cikk 62. pontja szerint a 134. cikk (3) bekezdése a kihirdetési hónap utolsó napját követően lép hatályba, ezzel egyidőben a 15. cikk (5) bekezdés, a 98. cikk és a 127/C. cikk 4. pontja érvénytelenné válik. A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 51/2012. számú szövegezése szerint a 10. cikk (1) bekezdés 1. pontja, a 11. cikk (9) bekezdés [az új (7) bekezdés], a 12. cikk (4) bekezdés [az új (2) bekezdés], a 20. cikk (2) bekezdés, a 21. cikk (1) bekezdés utolsó mondata, a 81/B. cikk (3) bekezdés 1. mondata, a 3. főrész B. fejezetének címsora, a 82. cikk (1) bekezdés, a 83. cikk (1) bekezdés, a 86. cikk (1) bekezdés, a 87. cikk (3) bekezdés, a 88. cikk (2) és (3) bekezdés, a 88/A. cikk, a 89. cikk (1)–(3) és (5) bekezdés, 90. cikk (1) bekezdés, a 90/A. cikk, a 94. cikk, a 109. cikk, a 112. cikk, a 115. cikk (2) bekezdés, a 118. cikk (4) bekezdés, a 119/A. cikk (9) bekezdés, a 129–136. cikk beleértve a fejezet címsorokat is (az új 7. főrész A fejezete), a 7. főrész D. fejezet címsora (az új B. fejezet), a 138. cikk (1) bekezdés 2. pontja, a 139. cikk (1), (3) és (4) bekezdés 1. mondata, a 139/A. cikk, a 140. cikk (1), (3) bekezdés utolsó mondata és az első négy mondata, a 141. cikk (1) bekezdés, a 144. cikk, a 147. cikk (8) bekezdés, a 148/I. cikk (1) és (2) bekezdés 2014. január 1-jén lép hatályba; ezzel egy időben a 11. cikk (7) és (8) bekezdése, a 12. cikk (2) és (3) bekezdése, a 14/B. cikk (6) bekezdése, a 15. cikk (7) bekezdése, a 81/A. cikk (4) bekezdés utolsó mondata, a 81/C. cikk (3) bekezdése, a 103. cikk (4) bekezdése, a 11. cikk, a 119/A. cikk (5) bekezdése, a 141. cikk (3) bekezdése, a 144/A. cikk és a 148/A. cikk érvénytelenné válik.

7. 2014. január 1-jén a Menedékügyi Bíróság Szövetségi Közigazgatási Bírósággá válik; a Menedékügyi Bíróság tagjai a Szövetségi Közigazgatási Bíróság tagjai lesznek.

8. 2014. január 1-jén a tartományi Független Közigazgatási Szenátus, a Szövetségi Verseny Hivatal és a Független Pénzügyi Szenátus (a továbbiakban: Független Közigazgatási Hatóságok) megszűnnek, továbbá a Közigazgatási Hatóságok (a továbbiakban: más Független Közigazgatási Hatóságok) megszűnnek. Ezen hatóságok az ítélezést a 2013. december 31-én hatályos szabályok szerint folytatják, valamint a Fellebbviteli Hatóságok is; ez alkalmazandó más hatóságok eljárásaira is, amennyiben ezek érdemi felülvizsgálatot végeznek vagy fellebbezés alapján döntenek, kivéve a községi szerveket.

9. A Közigazgatási Bíróság átveszi a Független Közigazgatási Hatóságok, más Független Közigazgatási Hatóságok és – amennyiben a panaszeljárást megszüntetik – minden egyéb közigazgatási hatóság, kivéve azokat, amelyek 1. vagy végső fokon döntenek vagy döntési kötelezettségük van, helyét, továbbá átveszi a községi szervek kivételével a Közigazgatási Bíróságok azon feladatait, melyek 2013. december 31-én a Szövetségi Közigazgatási Bíróság és a Közigazgatási Bíróság hatáskörébe tartozott. Miután befejeződött a Közigazgatási Bíróság előtti szabályozásra vonatkozó eljárás vagy a Független Közigazgatási Hatóság döntésének hiányában vagy az Alkotmánybíróság előtt a szabályozásra vonatkozóan, az eljárás a Közigazgatási Bíróság előtt folytatódik.

10. A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 51/2012. számú szövegezése szerinti szövetségi törvény 1. cikk 61. pontja szerint a 131. cikk (3) bekezdés alkalmazandó a Szövetségi Közigazgatási Bíróság előtt benyújtott panaszeljárásokra is, a 2013. december 31-én hatályos szabályok szerint,

11. Az ítélezési tevékenység áthelyezéséről részletesebb szabályokat szövetségi törvény állapít meg.

(52) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 65/2012. számú szövegezése szerint az 50/A–50/D. cikk az Európai Stabilizációs Program hatálybalépésével egyidejűleg lép hatályba.

(53) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 59/2013. számú szövegezése szerinti szövetségi törvény által kiegészített 10. cikk (1) bekezdés 11. és 15. pont, valamint a 102. cikk (2) bekezdés a kihirdetési hónap végével bocsátható ki.

(54) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 114/2013. számú szövegezése szerinti kiegészítés alapján a következő rendelkezése érvényesek vagy érvénytelenek:

1. az (51) bekezdés 4. és 6. pont 2012. június 6-án;

2. a 49. cikk (2) bekezdés 1. pont 2012. július 1-jén;

3. a 7. cikk (4) bekezdés, a 12. cikk (1) bekezdés 1. pont, a 14/A. cikk (1) bekezdés a 16. cikk (5) bekezdés, az 52. cikk (4) bekezdés, az 59/B. cikk (1) bekezdés 2. pontja, a 81. cikk (1) bekezdés, a 127. cikk (8) bekezdés, a 147. cikk (6) bekezdés, a 148/F. cikk, valamint a „*” jelű rész a (11) bekezdés 2. pontjában és a hónap végén jelen szövetségi alkotmánytörvény kihirdetésre vonatkozó rész;

4. a 94. cikk (2) bekezdés 2014. január 1-jén;

5. a 89. cikk (2)–(4) bekezdés, a 139. cikk (1), (1/A), (1/B) utolsó három mondata és a 141. cikk (1), (1/A) és 1/B utolsó három mondata 2015. január 1-jén lépnek hatályba.

(55) A szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 115/2013. számú szövegezése szerint a 6. cikk (4) bekezdés, a 10. cikk (1) bekezdés 1. pontja, a 130. cikk (5) bekezdés és a 141. cikk (1) bekezdés g) pontja 2014. január 1-jén lép hatályba.

(56) Az iskolai hatóságokkal – a 2013. évi közigazgatási reform a szövetségi alkotmánytörvény Szövetségi Törvénytár 264/2013. számú szövegezése szerint érvényessé válik:

1. a 14. cikk (5) bekezdés *a)* és *b)* pontja, valamint a 81/B cikk (1) bekezdés a szövetségi közlönyben való közzétételt követő napon,

2. a 81/A cikk (1) bekezdés 2013. szeptember 1-jén,

3. a 14. cikk (3) bekezdés *a)* pont, a (4) bekezdés *a)* pont, a 81. cikk (2) és (3) bekezdés, a 81/B. cikk (1) bekezdés (amennyiben nem érinti az 1. pontot), a 132. cikk (1) és (4) bekezdés, valamint a 133. cikk (6) bekezdés 2014. augusztus 1-jén.

152. cikk. A szövetségi alkotmánytörvény végrehajtásával a szövetségi kormány van megbízva.

BELGIUM

Az alkotmányt 1931. február 7-én fogadták el.

1970-ben az alkotmányt jelentősen módosította, hogy Belgium szövetségi állam lett.

Azóta az alkotmányt több alkalommal módosították (1993, 2003, 2007)

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a belga Alkotmánybíróság honlapjáról volt elérhető.

(<http://www.const-court.be/en/common/home.html>).

A Belga Királyság Alkotmánya

(1831. február 7.)

I. Cím

A belga államszövetség államalkotó egységei és területe

- 1. cikk.** Belgium szövetségi állam, amely közösségekből és régiókból áll.
- 2. cikk.** Belgium három közösséget foglal magában: a francia közösséget, a flamand közösséget és a német ajkú közösséget.
- 3. cikk.** Belgium három régióból áll: a vallon régióból, a flamand régióból és a brüsszeli régióból.
- 4. cikk.** Belgium négy nyelvi régiót foglal magában: a francia ajkú régiót, a holland ajkú régiót, Brüsszel főváros kétnyelvű régióját és a német ajkú régiót.
A Királyság minden községe e nyelvi régiók valamelyikének része.
A négy nyelvi régió határai csak az egyes kamarák minden egyes nyelvi csoportjában leadott többségi szavazattal elfogadott törvénnyel módosíthatók vagy igazíthatók ki, oly módon, hogy a tagok többsége minden egyes csoportban jelen van, és a két nyelvi csoportban leadott igen szavazatok száma eléri a leadott szavazatok kétharmadát.
- 5. cikk.** A vallon régió a következő tartományokból áll: a Vallon Brabant, Hainaut, Liège, Luxembourg és Namur. A flamand régió a következő tartományokból áll: Antwerpen, a Flamand Brabant, Nyugat-Flandria, Kelet-Flandria és Libourg.
Ha szükséges, a területek több tartományra való felosztása törvénnyel történik.
Törvény vonhat ki bizonyos területeket a tartományokra való felosztás alól, amelynek határait e törvény állapítja meg, közvetlenül a végrehajtó hatalom alá rendelheti őket, és saját jogállást biztosíthat számukra. Az ilyen törvényt a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel kell elfogadni.
- 6. cikk.** A tartományok további felosztása csak törvénnyel történhet.
- 7. cikk.** Az államhatárok a tartományok és a községek határai csak törvény értelmében módosíthatók vagy igazíthatók ki.

I/A. Cím

A szövetségi belga állam, a közösségek és a régiók általános politikájának tárgyai

- 7/A. cikk.** A hatáskörükbe tartozó feladatok gyakorlása során a belga állam, a közösségek és a régiók a fenntartható fejlődés elveit követik szociális, gazdasági és környezetvédelmi szempontból, tekintettel a nemzedékek közötti szolidaritásra.

II. Cím

A belgák és jogaik

8. cikk. A belga állampolgárság megszerzése, megtartása és elvesztése az állampolgárságról szóló törvény által meghatározott szabályok szerint történik.

Az Alkotmány és a politikai jogokra vonatkozó más törvények határozzák meg, hogy az állampolgárságon kívül mely feltételek szükségesek e jogok gyakorlásához.

Belgium nemzetközi és nemzetek feletti kötelezettségeinek megfelelően, a második bekezdésen felül törvény rendezheti a belga állampolgársággal nem rendelkező, az Európai Unió állampolgárának szavazati jogáról.

Az előző bekezdésben szabályozott szavazati jog, törvény által meghatározott feltételek szerint azokra a Belgiumban tartózkodó külföldiekre is vonatkozhat, akik nem az Európai Unió valamely tagállamának állampolgárai.

Átmeneti rendelkezés

A negyedik bekezdésben említett törvény 2001. január 1-je előtt nem fogadható el.

9. cikk. A honosítás a szövetségi törvényhozói hatalom jogosítványa.

10. cikk. Az államon belül nincs rendi megkülönböztetés.

A belga állampolgárok a törvény előtt egyenlők; kizárólag ők viselhetnek közhivatalokat és katonai hivatalokat, azokkal a kivételekkel, amelyeket külön esetekre törvény állapít meg.

A nők és férfiak egyenlősége biztosított.

11. cikk. A belga állampolgárok számára elismert jogokat és szabadságokat hátrányos megkülönböztetés nélkül biztosítani kell. Evégett törvény és rendelet szavatolja többek között a kisebbségek véleménynyilvánítási szabadságát.

11/A cikk. Törvény, rendelet, valamint a 134. cikk szerinti jogszabály biztosítja a nők és a férfiak számára jogaik és szabadságjogaik egyenlő gyakorlását, és előnyben részesíti a közhivatalokhoz és a választott tisztségekhez való egyenlő hozzájutás lehetőségét.

A közösségek és a tartományok minisztertanácsai és kormányai mind nőket, mind férfiakat tartalmaznak.

Törvény, rendelet, illetve a 134. cikk szerinti jogszabály rendelkezik, hogy mindkét nemhez tartozó személyek jelen legyenek a tartományok állandó képviselőinek testületében, a polgármesterek és alpolgármesterek kollégiumában, a szociális tanácsokban, a szociális segélyközpontok állandó irodájában és minden tartományközi, több községet érintő, valamint a községi végrehajtó szervezetben.

Az előző cikk nem alkalmazható, ha törvény, rendelet vagy a 134. cikk szerinti jogszabály közvetlen választást ír elő a tartományi tanácsok állandó képviselőinek, az alpolgármesterek, a szociális tanácsok tagjainak, a szociális segélyközpontok állandó irodájának tagjainak, vagy a tartományközi, több községet érintő, valamint a községi végrehajtó szervek tagjainak megválasztására.

12. cikk. A személyi szabadság biztosított.

Senki ellen sem indítható büntetőeljárás, csak a törvény által meghatározott esetekben és a törvény által rendelt formában.

A tettenérés esetét kivéve senki sem tartóztatható le, csak indokolással ellátott bírói határozat alapján, mely határozatot a letartóztatáskor vagy legkésőbb huszonnégy órán belül közölni kell.

13. cikk. Akarata ellenére senki sem vonható el a törvény által kijelölt bírójától.

14. cikk. Büntetés csak törvény alapján szabható ki és hajtható végre.

14/A. cikk. A halálbüntetést eltörölték.

15. cikk. A magánlakás sérthetetlen; magánlakásba behatolni csak a törvényben meghatározott esetekben és formában lehet.

16. cikk. Tulajdonától senki sem fosztható meg, csak közérdekű okból, a törvény által megállapított esetekben és módon, előzetes és igazságos kártalanítás ellenében.

17. cikk. Vagyon elkobzását kimondó büntetést nem lehet kiszabni.

18. cikk. A polgári jogok elvesztésének kimondását, mint büntetést eltörölték és nem állítható vissza.

19. cikk. A vallásszabadság és annak nyilvános gyakorlása, valamint a véleménynyilvánítás minden formájának szabadsága biztosított, de az e szabadságok gyakorlása során elkövetett bűncselekmények üldözendők.

20. cikk. Senki sem kényszeríthető arra, hogy bármilyen módon részt vegyen valamely vallás cselekményeiben vagy szertartásaiban, sem arra, hogy megtartsa munkaszüneti napjait.

21. cikk. Az államnak nincs joga beavatkozni egyetlen vallásfelekezet papjainak sem megbízatásába, sem beiktatásába, és nem tilthatja meg ez utóbbiaknak, hogy egyházi feletteseikkel érintkezzenek, és hogy nyilvánosságra hozzák intézkedéseiket, kivéve ez utóbbi esetben a sajtóra és a közleményekre vonatkozó általános felelősséget.

Az egyházi házasságkötést mindenkor polgári esküvőnek kell megelőznie, kivéve szükség esetén, a törvény által megállapítandó kivételeket.

22. cikk. Mindenkinnek joga van magánélete és családi élete tiszteletben tartásához a törvény által megállapított esetek és feltételek kivételével.

Törvény, rendelet vagy a 134. cikk szerinti jogszabály garantálja e jog védelmét.

22/A. cikk. Minden gyermeknek joga van az erkölcsi, fizikai, szellemi és nemi integritáshoz.

Minden gyermeknek joga van minden őt érintő kérdésben nyilatkozni; véleményét életkorához és beszámítási képességéhez mérten figyelembe kell venni.

Minden gyermeknek joga van részesülni a fejlődését elősegítő intézkedésekben és szolgáltatásokban.

Minden gyermekeket érintő döntés meghozatalakor a gyermek érdekének figyelembevétele elsődleges szempont.

Törvény, rendelet, illetve a 134. cikk szerinti jogszabály biztosítja ezen jog védelmét.

23. cikk. Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az emberi méltóságnak megfelelő módon éljen.

Évégett törvény, rendelet vagy a 134. cikk szerinti jogszabály szavatolja a megfelelő kötelezettségek figyelembevételével a gazdasági, szociális és kulturális jogokat és meghatározza gyakorlásuk feltételeit.

Ezek a jogok többek között az alábbiakat foglalják magukban:

1. a munkához és a foglalkozás megválasztásához való jog, többek között a lehető legstabilabb és legmagasabb foglalkoztatási szint biztosítását célzó általános foglalkoztatási politika keretében, a méltányos munkafeltételekhez és javadalmazáshoz való jog, valamint a kollektív tájékoztatás, tanácskozás és tárgyalás jog;

2. jog a társadalombiztosításhoz, az egészségvédelemhez és a szociális, egészségügyi és jogi támogatáshoz;

3. a megfelelő lakáshoz való jog;

4. az egészséges környezethez való jog;

5. a kulturális és a társadalmi kiteljesedéshez való jog;

6. a családi pótlékhoz való jog.

24. cikk 1.) Az oktatás szabad; tilos minden, távol tartó, diszkriminatív jellegű intézkedés; a vétségek büntetőjogi üldözését csak törvény vagy rendelet szabályozza.

A közösség biztosítja a szülők szabad iskolaválasztását.

A közösség olyan oktatást szervez, amely semleges. A semlegesség magában foglalja többek között a szülők és a tanulók filozófiai, eszmei vagy vallási felfogásának tiszteletben tartását.

A közhatalom által szervezett iskolák a tankötelezettség befejezéséig biztosítják a választást az elismert vallás oktatása és a nem hívő, erkölcsi nevezés között.

2.) Ha egy közösség mint szervező hatalom, jogosítványokat kíván átruházni egy vagy több autonóm szervezetre, ezt csak a leadott szavazatok kétharmados többségével elfogadott rendelettel teheti meg.

3.) Mindenkinek joga van a szabadságokat és az alapvető jogokat tiszteletben tartó oktatáshoz. Az oktatás igénybevétele a tankötelezettség végéig ingyenes.

Minden tanköteles tanulónak a közösség költségére joga van az erkölcsi vagy a vallási neveléshez.

4.) Minden tanuló vagy hallgató, szülő, az oktató személyzet tagjai és az oktatási intézmények a törvény és a rendelet előtt egyenlők. A törvény és a rendelet figyelembe veszi az objektív különbségeket, többek között az egyes szervező hatalmakra jellemző ismérveket, amelyek indokolják a sajátos bánásmódot.

5.) Az oktatásnak a közösség általi megszervezését, elismerését vagy támogatását törvény vagy rendelet szabályozza.

25. cikk. A sajtó szabad; cenzúra sohasem állítható fel; az íróktól, kiadóktól vagy nyomdatulajdonosoktól biztosítékot nem lehet követelni.

Ha a szerző ismert és állandó lakóhelye Belgiumban van, a kiadó, a nyomdatulajdonos vagy a terjesztő ellen nem lehet pert indítani.

26. cikk. A belga állampolgároknak joguk van a békés és fegyvertelen gyülekezéshez úgy, hogy megtartják azokat a törvényeket, amelyek szabályozhatják e jog gyakorlását, anélkül azonban, hogy ezt a joggyakorlást előzetes engedélyeztetéshez kötnék.

Ez a rendelkezés semmi esetre sem alkalmazható a szabadtéri gyülekezésekre, amelyek továbbra is teljes egészében a rendőrségi törvény hatálya alá tartoznak.

27. cikk. A belga állampolgároknak joguk van egyesületeket létrehozni, ezt a jogot semmilyen előzetes biztonsági intézkedéstől nem lehet függővé tenni.

28. cikk. Mindenkinek joga van egy vagy több személy által aláírt petíciókat a közhatóságok elé terjeszteni.

Kizárólag a törvényesen létrehozott hatalmakat illeti meg az a jog, hogy a közösség nevében petíciókat terjesszenek elő.

29. cikk. A levéltitok sérthetetlen.

Törvény határozza meg azokat a szerveket, amelyek a postára adott levelek esetében a levéltitok megsértéséért felelősek.

30. cikk. Belgiumban a beszélt nyelvek használata fakultatív; a nyelvhasználatot csak törvény szabályozhatja és csak a hatósági aktusok és a bírósági ügyek tekintetében.

31. cikk. Nem szükséges előzetes engedélyezés a köztisztviselők elleni perindítás gyakorlásához hatósági cselekményeik miatt, a közösség és a régiókormányainak minisztereire és tagjaira vonatkozóan megállapítottak fenntartásával.

32. cikk. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy minden közigazgatási iratba betekintszen, és hogy arról másolatot készítsen, kivéve azonban törvénnyel, rendelettel, vagy a 134. cikk szerinti jogszabállyal megállapított eseteket vagy feltételeket.

III. Cím

A hatóságok

33. cikk. Minden hatalom a nemzettől ered.

A hatalom gyakorlásának módját az Alkotmány határozza meg.

34. cikk. Meghatározott jogosítványok gyakorlása nemzetközi szerződéssel vagy törvény-nyel nemzetközi közjogi intézményekre ruházható.

35. cikk. A szövetségi hatalom csak azokban az ügyekben rendelkezik hatáskörrel, amelyek az Alkotmány és maga az Alkotmány értelmében hozott törvények kifejezetten a hatáskörébe utalnak.

A közösségek vagy a régiók megfelelően a többi ügyben rendelkeznek hatáskörrel, a törvény által meghatározott feltételek között és módozatok szerint. Az ilyen törvényt a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel kell elfogadni.

Átmeneti rendelkezés

A 2. bekezdés szerinti törvény határozza meg azt az időpontot, amikor ez a cikk hatályba lép. Ez az időpont nem lehet korábbi, mint az Alkotmány II. Címébe felveendő, a szövetségi hatalom kizárólagos hatásköreit megállapító új cikk hatálybalépése.

36. cikk. A szövetségi törvényhozó hatalmat a király, a Képviselői Kamara és a Szenátus együttesen gyakorolja.

37. cikk. Az Alkotmányban szabályozott szövetségi végrehajtó hatalommal a király rendelkezik.

38. cikk. Az egyes közösségek azokkal a hatáskörökkel rendelkeznek, amelyeket az Alkotmány vagy az Alkotmány értelmében hozott törvények számukra elismernek.

39. cikk. A törvény felruházhatja azokat a regionális szerveket, amelyeket létrehoz, és amelyek választott tagokból állnak, azzal a hatáskörrel, hogy szabályozzák azokat az ügyeket, amelyeket meghatároz, a 30., a 127–129. cikkeken meghatározott jogalkotási tárgyak kivételével, a törvény által megállapított hatáskörben és módon. Ezt a törvényt a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel kell elfogadni.

39/A. cikk. Azon tárgykörökben, amelyek kizárólag regionális szerveket érintenek, az érintett régió népszavazást tart, kivéve a pénzügyi vagy költségvetési kérdéseket, illetve azon tárgyköröket, amelyek esetén a döntéshez kétharmados többség szükséges. A 134. cikkben megfogalmazott szabály alkalmazandó a népszavazási eljárásra és annak megrendezésére, amely elfogadásához az érintett községi tanács tagjainak többségének jelenlétével megtartott szavazáson részt vevők kétharmadának szavazata szükséges. A 4. cikkben említett többséggel elfogadott törvényhez az utolsó bekezdés további többségi előírást fogalmaz meg, figyelembe véve Brüsszel főváros régiójának jellegzetességeit.

39/B. cikk. Törvény, a 134. cikk szerinti jogszabály, amely a Képviselői Kamara vagy községi vagy regionális tanács megválasztására vonatkozik és amelyet a törvényhozási ciklus záró napja előtti egy éven belül hirdettek ki, a kihirdetését követő egy év elteltével lép hatályba.

Átmeneti rendelkezés

Jelen cikk az első Európai Parlamenti választás napján, Belgium Hivatalos Közlönyében történő közzétételt követően lép hatályba.

40. cikk. A bírói hatalmat a felsőbb bíróságok és az alsó fokú bíróságok gyakorolják.

A határozatokat és az ítéleteket a király nevében hajtják végre.

41. cikk. A kizárólagos községi vagy tartományi érdekeket a községi vagy a tartományi tanácsok szabályozzák az Alkotmányban megállapított alapelvek szerint.

Törvény rögzíti a községen belüli, a községi kizárólagos kérdéseket szabályozó területi szervek hatáskörét, a működési szabályait és megválasztásának módját.

A községek területi szerveit a 100 000 lakos feletti községekben, a községi tanács kezdeményezésére hozzák létre. Tagjait közvetlenül választják. A 4. cikk utolsó bekezdése által meghatározott többséggel megszavazott törvény végrehajtása során a határozat vagy a 134. cikk szerinti jogszabály szabályozza a községek területi szerveinek megalakításának feltételeit és módját.

Ezt a határozatot, illetve a 134. cikk szerinti jogszabályt a leadott szavazatok kétharmados többségével lehet elfogadni, feltéve, hogy az érintett tanács határozatképes.

A községi és tartományi érdekkörbe tartozó kérdésekről ki lehet kérni a lakosság véleményét. Törvény rögzíti a véleménynyilvánítás módozatait és szervezetét.

1. fejezet

A Szövetségi Kamarák

42. cikk. A két kamara tagjai a nemzetet képviselik, nemcsak azokat, akik megválasztották őket.

43. cikk. 1.) Az Alkotmányban meghatározott esetekben az egyes kamarák megválasztott tagjai a törvényben előírt módon francia és holland nyelvi csoportot alkotnak.

2.) Az Alkotmányban meghatározott esetekben a szenátorok – kivéve a német ajkú közösség tanácsa által választott szenátor – francia és holland nyelvi csoportot alkotnak.

A 67. cikk. 1. bekezdésének 1., 3. és 6. pontja szerinti szenátorok a Szenátus holland nyelvi csoportját alkotják. A 67. cikk 1. bekezdésének 2–4. és a 7. pontja szerinti szenátorok alkotják a Szenátus francia nyelvi csoportját.

Átmeneti rendelkezés

Jelen cikk a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba.

Ezen időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók:

„1.) Az Alkotmányban meghatározott esetekben az egyes kamarák megválasztott tagjai a törvényben előírt módon francia és holland nyelvi csoportot alkotnak.

2.) A 67. cikk. 1. bekezdésének 1., 3. és 6. pontja szerinti szenátorok a Szenátus holland nyelvi csoportját alkotják. A 67. cikk 1. bekezdésének 2–4. és a 7. pontja szerinti szenátorok alkotják a Szenátus francia nyelvi csoportját.”

44. cikk. A kamarák minden további nélkül minden év októberének második keddjén összeülnek, hacsak a király korábban nem hívja össze őket.

A kamaráknak minden évben legalább negyven napon át ülésezniük kell.

A király rekeszti be az ülésszakot.

A király jogosult soron kívül összehívni a kamarákat.

Átmeneti rendelkezés

A második bekezdés második mondata a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba.

45. cikk. A király elnapolhatja a kamarák ülését. Az elnapolás azonban nem lehet egy hónapos időtartamnál hosszabb, és nem ismételhető meg ugyanabban az ülésszakban a kamarák hozzájárulása nélkül.

46. cikk. A királynak csak abban az esetben van joga a Képviselői Kamarát felosztatni, ha a Kamara a tagjainak abszolút többségével és

1.) vagy elutasítja a szövetségi kormánnyal szembeni bizalmi indítványt, és az indítvány elutasításának napjától számított három napon belül nem javasolja a királynak a miniszterelnök utódjának kinevezését;

2.) vagy elfogadja a szövetségi kormánnyal szembeni bizalmatlansági indítványt, és egyidejűleg nem javasolja a királynak a miniszterelnök utódjának kinevezését.

A bizalmi és bizalmatlansági indítványokról csak az indítvány benyújtását követő negyvennyolc óra múltán lehet szavazni.

Emellett a király, a szövetségi kormány lemondása esetén feloszthatja a Képviselői Kamarát, miután megkapta a Kamara tagjainak abszolút többségével kifejezett hozzájárulását.

A feloszlatastról szóló aktus tartalmazza a választások negyven napon belüli megtartását és a kamarák két hónapon belüli összehívását.

Mindkét kamara 195. cikk szerinti feloszlataása esetén a kamarákat három hónapon belül össze kell hívni.

Idő előtti feloszlataás esetén az új szövetségi törvényhozási ciklus a feloszlataást követő első Európai Parlamenti választás napjáig terjedhet.

Átmeneti rendelkezés

A 2014. évi Európai Parlamenti választást követően a 4. cikk utolsó bekezdés szerinti többséggel elfogadott törvény meghatározza a hatodik bekezdés hatálybalépésének napját. Ezen a napon lép hatályba a 65. cikk harmadik bekezdése és a 118. cikk második bekezdésének negyedik albekezdése.

A negyedik és ötödik bekezdés a községi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Eddig az időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók a negyedik és ötödik bekezdésre:

„A Képviselői Kamara feloszlataása maga után vonja a Szenátus feloszlataását.

A feloszlatastról szóló aktus tartalmazza a választások negyven napon belüli megtartását és a kamarák két hónapon belüli összehívását.

A Képviselői Kamara feloszlataása szövetségi szintű országgyűlési választásokat von maga után, melyeket a 2014. évi községi és regionális tanácsi választások napján tartanak, a Szenátus egyidejű feloszlataásával. A Képviselői Kamara megválasztását negyven napon belül kell megtartani. A kamarákat három hónapon belül kell összehívni.”

47. cikk. A kamarák ülései nyilvánosak.

Mindegyik kamara azonban elnöke vagy tíz tagja kérésére titkos tanácskozást tart.

A későbbiekben a kamara a szavazatok abszolút többségével dönti el, hogy az ülést ugyanabban a tárgyban nyilvánosan ismét megtartja-e.

48. cikk. Az egyes kamarák megvizsgálják tagjaik mandátumait és döntést hoznak az ezekkel kapcsolatos kifogásokról.

49. cikk. Ugyanazon személy egyidejűleg nem lehet mindkét kamara tagja.

50. cikk. A két kamara valamelyikének tagja, akit a király miniszterre nevezett ki és elfogadta a kinevezést, elveszíti az üléseken való részvételi jogát, és mandátumát csak akkor szerzi vissza, ha a király megszüntette miniszteri tisztségét. Az érintett kamarában való utódlásának módozatairól törvény rendelkezik.

51. cikk. A két kamara valamelyikének az a tagja, akit a szövetségi kormány a miniszteri tisztség kivételével bármilyen más fizetett hivatalba kinevezet, a tisztség elfogadása esetén azonnal elveszíti az ülésen való részvételi jogát, és a funkciót csak új választás esetén szerzi vissza.

52. cikk. Minden egyes ülészakon, mindkét kamara megválasztja elnökét, alelnökeit és megalakítja irodáját.

53. cikk. Minden határozatot a szavazatok abszolút többségével hoznak, kivéve a kamarák ügyrendjében a választásokat és a jelöléseket érintő szabályozást.

Szavazategyenlőség esetén a megvitatásra terjesztett javaslatot elvetik.

A két kamara közül egyik sem hozhat határozatot, csak úgy, ha a tagjainak több, mind a fele jelen van.

54. cikk. A költségvetéseket és a speciális többséget igénylő törvények kivételével, valamely nyelvi csoport tagjainak legalább háromnegyede által aláírt, a jelentés benyújtása után és a nyilvános üléseken való végső szavazást megelőzően előterjesztett, indokolással ellátott indítvány megállapíthatja, hogy valamely törvénytervezet vagy -javaslat azon rendelkezései, amelyeket az indítvány megjelöl, olyan természetűek, hogy súlyosan sértik a közösségek között kapcsolatokat.

Ilyen esetekben a parlament eljárását felfüggesztik és az indítványt átadják a Miniszternácsnak, amely harminc napon belül az indítványról indokolással ellátott véleményt ad, és felkéri az érintett kamarát, hogy nyilatkozzék erről a véleményről, vagy az esetleg módosított törvényjavaslatról.

Egy nyelvi csoport tagjai ezt az eljárást csak egy alkalommal vehetik igénybe ugyanazon törvénytervezettel vagy javaslattal kapcsolatban.

55. cikk. A szavazás ülvé maradással és felállással, vagy név szerinti szólitással történik; a törvényszövegek egészéről mindig név szerinti szólitással szavaznak. A választások és a jelöltállítások mindig titkos szavazással történnek.

56. cikk. A Képviselői Kamarát megilleti az a jog, hogy vizsgálatokat folytasson.

A Képviselői Kamara, a közösségi vagy regionális tanácsok ötven tagjának vagy a Királynak kérelmére a Szenátus – mindegyik nyelvi csoport legalább egyharmadának támogatásával – abszolút többséggel dönt olyan tájékoztató jelentés törvényjavaslatkénti megfogalmazásáról, amely visszahat közösségi vagy regionális hatáskörre is. A jelentésről abszolút többség dönt, a nyelvi csoportok legalább egyharmados támogatásával.

Átmeneti rendelkezés

Jelen cikk a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Eddig a napig a következő rendelkezés alkalmazandó:

„Mindkét Kamarát megilleti az a jog, hogy vizsgálatokat folytasson.”

57. cikk. Tilos személyesen petíciót terjeszteni a kamarák elé.

A Képviselői Kamara jogosult a neki címzett petíciókat a minisztereknek megküldeni. A miniszterek kötelesek magyarázatokat adni a petíciók tartalmáról minden egyes alkalommal, amikor a kamara ezt kéri.

Átmeneti rendelkezés

A második bekezdés a községi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Eddig a napig a második bekezdés helyett a következő rendelkezés alkalmazandó:

„Mindkét kamara jogosult a neki címzett petíciókat a minisztereknek megküldeni. A miniszterek kötelesek magyarázatokat adni a petíciók tartalmáról minden egyes alkalommal, amikor a kamara ezt kéri.”

58. cikk. Egyik kamara egyetlen tagjával szemben sem lehet eljárást vagy nyomozást folytatni a feladatai ellátása során kinyilvánított véleménye vagy szavazása miatt.

59. cikk. A tettenérés esetét kivéve, a kamarák egyetlen tagjával szemben sem lehet az ülésszak alatt büntetőeljárást folytatni vagy letartóztatást fogatosítani, csak annak a kamarának az engedélyével, amelynek a tagja.

A tettenérés esetét kivéve, a kamarák tagjaival szemben, az ülészak ideje alatt, büntetőügyben bírói intézkedést igénylő kényszerintézkedést elrendelni csak az illetékes bíró kérelmére, a fellebbviteli bíróság elnökének engedélyével lehet. Ezt a döntést az érintett kamara elnökének továbbítani kell.

Minden az előző cikk értelmében elrendelt házkutatást, lefoglalást csak az érintett kamara elnökének vagy az általa kijelölt személy jelenétében lehet végrehajtani.

Az ülészak ideje alatt csak az államügyészek és az illetékes hivatalnokok indíthatnak nyomozást büntetőügyben valamely kamara tagja ellen.

Az ülészak idején, büntetőügyben az egyik vagy másik kamara tagja a vizsgálat bármely szakaszában kérheti attól a kamarától, amelynek tagja a büntetőeljárás felfüggesztését. Az érintett kamara a leadott szavazatok kétharmados többségével dönthet ebben az ügyben.

Ha a kamara kéri, a kamarák tagján fogvatartását vagy a vele szemben folytatott büntetőeljárást fel kell függeszteni az ülészak idején.

60. cikk. Minkét kamara maga határozza meg az ügyendjében, milyen módon gyakorolja ezt a hatáskörét.

1. rész *A Képviselői Kamara*

61. cikk. A Képviselői Kamara tagjait közvetlenül választják azok a tizennyolcadik életévüket betöltött állampolgárok, akik nem esnek a törvényben rendelt kizárási esetek hatálya alá.

Minden választó csak egy szavazattal rendelkezik.

62. cikk. A választói testületek létrehozását törvény szabályozza.

A választásokat a törvény által meghatározott arányos képviseleti rendszer szerint folytatják le.

A szavazás kötelező és titkos. A szavazás a községekben történik, a törvény által meghatározott kivételekkel.

63. cikk. 1.) A Képviselői Kamarának százötven tagja van.

2.) Minden választókerület annyi mandátummal rendelkezik, ahányszor osztható lakosainak száma azzal a szövetségi osztóval, amely a királyság népességszámának a százötvennel való osztásával kapott eredménye.

A fennmaradó mandátumokat azok a választókerületek kapják, ahol a legmagasabb a képviselet nélkül maradt népesség száma.

3.) A Képviselői Kamara tagjainak a választókerületek közötti megosztását a népességszám szerint a király végzi.

Az egyes választókerületek népességszámát tízévenként népszámlálással vagy törvényben előírt más módon határozzák meg. Ennek eredményeit a király hat hónapon belül kihirdeti.

Az ilyen kihirdetést követő három hónapon belül a király meghatározza az egyes választókerületeknek járó mandátumok számát.

Az új elosztást a soron következő általános választásoktól kezdve alkalmazzák.

4.) A választókerületeket törvény határozza meg; megállapítja továbbá a választói minőség feltételeit és a választások lebonyolítását is.

Brabant tartomány holland és francia közösségeinek törvényes érdekei védelme érdekében rájuk – minden esetben – törvény által előírt különleges szabályok vonatkoznak.

Ezeknek a különleges szabályoknak a megváltoztatása csak a 4. cikk utolsó bekezdésében említett többségi szavazatú törvény által lehetséges.

64. cikk. A választhatósághoz az alábbiak szükségesek:

1. belga állampolgárság;
2. polgári és politikai cselekvőképesség;
3. betöltött tizennyolcadik életév;
4. lakóhely Belgiumban.

A választhatóság semmilyen más feltételhez nem köthető.

Átmeneti rendelkezés

Az első bekezdés 3. pontja a községi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Eddig a napig a 64. cikk 1., 2. és 4. pontjának sérelme nélkül a huszonegyedik életév betöltése szükséges.

65. cikk. A Képviselői Kamara tagjait négy évre választják.

A Képviselői Kamarát öt évente újraválasztják.

A Képviselői Kamara választására az Európai Parlamenti választás napján kerül sor.

Átmeneti rendelkezés

A 2014. évi Európai Parlamenti választást követően a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény határozza meg a harmadik bekezdés hatálybalépésének napját. Ezen a napon lép hatályba a 46. cikk hatodik bekezdése, a 118. cikk második bekezdésének negyedik albekezdése.

A szövetségi országgyűlési választásokra minden esetben az első Európai Parlamenti választás napján kerül sor, miután jelen változtatást Belgium Hivatalos Közlönyében közzétették.

66. cikk. A Képviselői Kamara minden tagja évi tizenkétezer frank illetményben részesül.

A Képviselőt megilleti többek között az a jog, hogy az állam által üzemeltetett vagy üzemeltetésre koncesszió útján átadott valamennyi belföldi közlekedési útvonalon térítésmentesen utazhat.

A testület elnöke részére éves javadalmazás állapítható meg a Képviselői Kamara kiadásainak fedezésére szánt támogatás terhére.

A Képviselői Kamara határozza meg az illetményből levonható nyugdíjjárulék összegét, amelyet hozzájárulásként jónak lát a nyugdíj- vagy járadékpénztáraknak befizetni.

2. rész

A Szenátus

67. cikk. 1.) A Szenátus hatvan szenátorból áll, akik közül:

1. huszonkilenc szenátort a Flamand tanács jelöl saját tagjai közül vagy Brüsszel főváros régió tanácsának holland ajkú közösségének tagjai közül;
2. a francia választótestület saját tagjai közül megválasztott tíz szenátor;
3. Vallon régió tanácsa saját tagjai közül megválasztott nyolc szenátor;
4. Brüsszel főváros régió tanácsának francia ajkú közösségének tagjai közül megválasztott két szenátor;
5. a német ajkú közösség tanácsa által saját tagjai közül kijelölt egy szenátor;
6. az 1. pont szerinti szenátorok által kijelölt hat szenátor;
7. az 2. és 4. pontok szerinti szenátorok által kijelölt négy szenátor.

2.) Az 1. bekezdés 1. pontja szerinti szenátorok közül legalább egynek Brüsszel főváros kétnyelvű régiójában kell lakóhellyel rendelkeznie megválasztásának napján.

Az 1. bekezdés 2. pontja szerinti szenátorok közül legalább három Brüsszel főváros régió tanácsának francia ajkú közösségének tagja. Az 1. bekezdés 2. pontja alapján a háromból egy szenátor nem lehet a francia választótestület tagja.

3.) A Szenátus legfeljebb kétharmada lehet azonos nemű.

4.) Amennyiben a 68. cikk 2. bekezdésében említett listán nem szerepel az 1. bekezdés 1. vagy 2., 3. vagy 4. pontjában megjelölt szenátor, az 1. bekezdés 6. vagy 7. pontjában megjelölt szenátor jelölhető a Képviselői Kamara tagjai által, akiket a fent említett listáról választanak.

Átmeneti rendelkezés

Jelen cikk a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Ezen időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók:

„1.) A 72. cikk sérelme nélkül a Szenátus hetvenegy szenátorból áll, akik közül:

1. a 61. cikk szerint a holland választótestület által megválasztott huszonöt szenátor;

2. a 61. cikk szerint a francia választótestület által megválasztott tizenöt szenátor;

3. A Flamand tanácsnak nevezett, a flamand közösség tanácsa által saját tagjai közül kijelölt tíz szenátor;

4. a francia közösség tanácsa által saját tagjai közül kijelölt tíz szenátor;

5. a német ajkú közösség tanácsa által saját tagjai közül kijelölt egy szenátor;

6. az 1. és 3. pont szerinti szenátorok által kijelölt hat szenátor;

7. a 2. és 4. pont szerinti szenátorok által kijelölt négy szenátor.

Tanácsuk teljes újraválasztása alkalmával, ami nem ütközik a Szenátus újraválasztásával, az első bekezdés 3. és 5. pontja szerinti szenátorok, akiknek tanácskozási joga megszűnik tanácsukban, megőrzik szenátori mandátumukat a tanácsuk újraválasztását követő első ülésszak kezdetéig.

2.) Az 1. bekezdés 1., 3. és 6. pontja szerinti szenátorok közül legalább egynek Brüsszel főváros kétnyelvű régiójában kell lakóhellyel rendelkeznie megválasztásának napján.

Az 1. bekezdés 2., 4. és 7. pontja szerinti szenátorok közül legalább hatnak megválasztásuk napján Brüsszel főváros kétnyelvű régiójában kell lakóhellyel rendelkezniük. Ha az 1. bekezdés 2. pontja szerinti szenátorok közül legalább négy megválasztása napján nem Brüsszel főváros kétnyelvű régiójának állandó lakosa, az 1. bekezdés 4. pontja szerinti szenátorok közül legalább kettőnek a megválasztás napján Brüsszel főváros kétnyelvű régiójában lakóhellyel kell rendelkeznie.”

68. cikk. 1.) A 67. cikk 1. bekezdésének 1. pontja szerinti szenátorok összes létszáma a listákra leadott szavazatok száma szerint oszlik meg a törvény által előírt arányos képviseleti rendszer alapján, a törvényben meghatározott eljárás alapján, kiegészítve a flamand tanács megválasztásakor kialakított különböző választókerületek által leadott szavazatokkal.

A listák, melyek alapján a leadott szavazatokat az első albekezdés alapján összeadják, csak a 67. cikk 1. bekezdés 1. pontjában meghatározott szenátori helyekre vonatkoznak, melyek részére legalább egy hely biztosított a flamand tanácsban.

A 67. cikk 1. bekezdés 2. és 4. pontja szerinti szenátorok összes létszáma a listákra leadott szavazatok száma szerint oszlik meg a törvény által előírt arányos képviseleti rendszer alapján, a törvényben meghatározott eljárás alapján, kiegészítve a Vallon régió tanácsának megválasztásakor kialakított különböző választókerületek által leadott szavazatokkal, valamint Brüsszel főváros régió tanácsának megválasztásakor a francia ajkú közösség listáira leadott szavazatokkal.

A listák, melyek alapján a leadott szavazatokat az harmadik albekezdés alapján összeadják, csak a 67. cikk 1. bekezdés 2–4. pontjában meghatározott szenátori helyekre vonatkoznak.

nak, melyek részére legalább egy hely biztosított francia választótestületben, a vallon testületben és Brüsszel főváros régió tanácsának francia ajkú közösségében.

Törvény rendelkezik a 67. cikk 1. bekezdés 1–4. pontjában említett szenátorok jelölésének szabályairól, kivéve azon részletszabályokat, amelyeket – a 4. cikk utolsó bekezdés szerinti többséggel elfogadott törvény alapján – a községi tanácsok önmaguk számára állapítanak meg, szövetségi törvény alapján. Ezen szövetségi törvény elfogadásához az érintett tanács tagjai többségének jelenlétével megtartott szavazáson kétharmados többség szükséges.

A 67. cikk 1. bekezdés 5. pontjában megnevezett szenátort a német ajkú közösség a leadott szavazatok abszolút többségének támogatásával választja meg.

2.) A 67. cikk 1. bekezdés 6–7. pontja szerinti szenátorok összes létszáma a listákra leadott szavazatok száma szerint oszlik meg a törvény által előírt arányos képviseleti rendszer alapján, kiegészítve a törvényben meghatározott eljárás alapján, kiegészítve a Képviselői Kamara megválasztásakor a listákra leadott szavazatokkal. A fent említett arányos képviseleti rendszer jellemzőit az Alkotmány 63. cikk 2. bekezdése tartalmazza. A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény meghatározza a választási kerületeket, melyek alapján a szavazatokat szétosztják a 67. cikk 1. bekezdés 6. és 7. pontja értelmében azon szenátoroknak, akik a holland és francia ajkú közösséghez tartoznak.

A szenátori helyek szétosztása során a lista összeállításakor egy nyelvi csoportnak fenntartott helyeket kell figyelembe venni.

Törvény határozza meg a 67. cikk e. bekezdés 6. és 7. pontjában említett szenátorok megválasztásának szabályait.

Átmeneti rendelkezés

Jelen cikk a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba, a 2. bekezdés 1. albekezdés utolsó mondatának kivételével. Ezen időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók:

„1.) A 67. cikk 1. bekezdésének 1., 2., 3., 4., 6. és 7. pontja szerinti szenátorok összes létszáma az egyes nyelvi csoportokban a 67. cikk 1. bekezdésének 1. és 2. pontja szerinti szenátorválasztásokon a listákra leadott szavazatok száma szerint oszlik meg a törvény által előírt arányos képviseleti rendszer alapján.

A 67. cikk 1. bekezdésének 3. és 4. pontja szerinti szenátorok megválasztásához csupán azokat a listákat veszik figyelembe, amelyeken legalább egy, a 67. cikk 1. bekezdésének 1. és 2. pontja szerinti szenátort megválasztottak, és amennyiben az e listákról megválasztott elegendő számú tag vesz részt, az esettől függően, a Flamand Közösség Tanácsában vagy a Francia Közösség Tanácsában.

A 67. cikk 1. bekezdésének 6. és 7. pontja szerinti szenátorok megválasztásához csak azokat a listákat veszik figyelembe, amelyeken legalább egy, a 67. cikk 1. bekezdésének 1. és 2. pontja szerinti szenátort megválasztottak.

2.) A 67. cikk 1. bekezdésének 1. és 2. pontja szerinti szenátorok tekintetében a szavazás kötelező és titkos. A szavazásra a községekben kerül sor, kivéve azokat az eseteket, amelyekről a törvény rendelkezik.

3.) A 67. cikk 1. bekezdésének 1. és 2. pontja szerinti szenátorok megválasztásához törvény határozza meg a választási kerületeket és a választótestületek összetételét; ez a törvény határozza meg ezenkívül azokat a feltételeket is, amelyeknek eleget kell tenni a választói minőség elnyeréséhez, valamint a választások lebonyolítását.

Törvény szabályozza a 67. cikk 1. bekezdésének 3–5. pontja szerinti szenátorok kijelölését, azoknak a módzatoknak a kivételével, amelyeket a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel fogadnak el, amelyeket a közösségi tanácsok törvényerejű rendelettel szabályoznak, mindegyik tanács önmagát illetően. Ezt a rendeletet a leadott szavazatok kétharmados

többségével kell elfogadni, azzal a feltétellel azonban, hogy az érintett tanács tagjainak többsége jelen van.

A 67. cikk 1. bekezdésének 5. pontja szerinti szenátort a német nyelvű közösség tanácsa a leadott szavazatok abszolút többségével jelöli ki.

Törvény szabályozza a 67. cikk 1. bekezdésének 1., 6. és 7. pontja szerinti szenátorok kijelölését.”

69. cikk. Szenátori jelöltséghez az alábbiak szükségesek:

1. belga állampolgárság;
2. polgári és politikai cselekvőképesség;
3. betöltött tizennyolcadik életév;
4. lakóhely Belgiumban.

Átmeneti rendelkezés

Jelen cikk a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Ezen időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók:

„Szenátorra választhatósághoz vagy a szenátori jelöltséghez az alábbiak szükségesek:

1. belga állampolgárság;
2. polgári és politikai cselekvőképesség;
3. betöltött huszonegyedik életév;
4. lakóhely Belgiumban.”

70. cikk. A 67. cikk 1. bekezdés 1–5. pontjában megnevezett szenátorok mandátuma a Szenátus előtt tett esküjük napján kezdődik és az új parlament első ülésnapján ér véget.

A 67. cikk 1. bekezdés 6. és 7. pontjában megnevezett szenátorok mandátuma a Szenátus előtt tett esküjük napján kezdődik és az új Képviselői Kamara első ülésnapján ér véget.

Átmeneti rendelkezés

Jelen cikk a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Ezen időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók:

„A 67. cikk 1. bekezdése 1., 2. pontja szerint a szenátorokat négy évre választják. A 67. cikk 1. bekezdésének 6. és 7. pontja szerinti szenátorokat négyéves időtartamra jelölik ki. A Szenátust a maga egészében négyévenként újítyják meg.

A 67. cikk 1. bekezdésének 1. és 2. pontja szerinti szenátorok választása egybeesik a Képviselői Kamara választásaival.”

71. cikk. A szenátorok nem kapnak fizetést.

Joguk van azonban megelőlegezett kiadásaiik visszatérítéséhez.

A 67. cikk 1. bekezdés 1–4. pontja szerinti szenátorok kiadásainak visszatérítéséről az őket jelölő közösségi vagy regionális tanácsok döntenek. A kiadások visszatérítéséről ezek a tanácsok gondoskodnak.

A 67. cikk 1. bekezdés 5. pontjában megnevezett szenátor kiadásainak visszatérítésére a 67. cikk 1. bekezdés 3. pontjában megnevezett szenátorra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni és erről a német ajkú közösség tanácsa gondoskodik.

A 67. cikk 1. bekezdés 6. és 7. pontjában megnevezett szenátor kiadásait a Szenátus téríti meg.

Az államhatárokon belül joguk van közhatóságok által üzemeltetett vagy üzemeltetésre koncesszió útján átadott közlekedési útvonalak ingyenes igénybevételére.

Átmeneti rendelkezés

Jelen cikk 3–5. bekezdések kiegészítései a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lépnek hatályba.

Ezen időpontig a szenátorok évi négyezer frankos térítésre jogosultak.

72. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

73. cikk. A Szenátusnak a Képviselői Kamara ülőszakán kívül eső időben tartott minden ülése minden további nélkül semmis.

2. fejezet

A szövetségi törvényhozó hatalom

74. cikk. A 36. cikk alapján, a szövetségi törvényhozó hatalmat a király és a Képviselői Kamara együttesen gyakorolja a 77. és a 78. cikkben megnevezett ügyekben.

Átmeneti rendelkezés:

Jelen cikk a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Eddig az időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók:

„A 36. cikk alapján, a szövetségi törvényhozó hatalmat a király és a Képviselői Kamara együttesen gyakorolja az alábbi ügyekben:

1. a honosítás;
2. a király minisztereinek polgári jogi és büntetőjogi felelősségére vonatkozó törvények;
3. az állami költségvetések és az állami elszámolások, a 174. cikk 2. bekezdésének második mondata sérelme nélkül;
4. a hadsereg létszámának megállapítása.”

75. cikk. A törvénykezdeményezés joga a szövetségi törvényhozó hatalom minden egyes ágát megilleti. A Szenátus ezen jogát csak a 77. cikk szerinti jogalkotási tárgyakra tekintettel gyakorolhatja.

A 78. cikk szerinti jogalkotási tárgyakra tekintettel a király kezdeményezésére a kamaráknak benyújtandó törvénytervezeteket a Szenátushoz kell beterjeszteni és azután a Képviselői Kamarának átadni.

Átmeneti rendelkezés:

Jelen cikk a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Eddig az időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók:

„A törvénykezdeményezés joga a szövetségi törvényhozó hatalom minden egyes ágát megilleti.

A 77. cikk szerinti jogalkotási tárgyak kivételével a király kezdeményezésére a kamaráknak előterjesztett törvénytervezeteket a Képviselői Kamarához kell beterjeszteni és azután a Szenátusnak átadni.

A király kezdeményezésére a kamaráknak nemzetközi szerződések megerősítésére vonatkozóan benyújtandó törvénytervezeteket a Szenátushoz kell beterjeszteni és azután a Képviselői Kamarának átadni.”

76. cikk. Egyik kamra sem fogadhat el törvénytervezetet, csak miután cikkről cikke megszavazta.

A kamarák jogosultak módosítani vagy részekre bontani a javasolt cikkeket és módosításokat.

A Képviselői Kamara eljárási szabályzata lehetővé teszi az eljárás során a második olvasatot.

Átmeneti rendelkezés:

Jelen cikk 3. bekezdése a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba.

77. cikk. A Képviselői Kamarának és a Szenátusnak azonos mértékben van hatásköre az alábbi ügyekben:

1. az alkotmány-felülvizsgálat bejelentése és az Alkotmány felülvizsgálata és összeegyeztetése;
2. azokban az ügyekben, amelyeket az Alkotmány értelmében a két törvényhozói kamarának együtt kell szabályoznia;
3. a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvények;
4. a német ajkú közösség intézményeiről és pénzügyi támogatásáról szóló törvények;
5. a politikai pártok és a választási kiadások irányításának finanszírozásáról szóló törvény;
6. a Szenátus szervezetéről és a szenátorok jogállásáról szóló törvény.

A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény más olyan törvényeket is megjelölhet, amelyekre nézve a Képviselői Kamara és a Szenátus azonos hatáskörrel rendelkezik.

Átmeneti rendelkezés:

Jelen cikk a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Eddig az időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók:

„A Képviselői Kamarának és a Szenátusnak azonos mértékben van hatásköre az alábbi ügyekben:

1. az alkotmány-felülvizsgálat bejelentése és az Alkotmány felülvizsgálata;
2. azokban az ügyekben, amelyeket az Alkotmány értelmében a két törvényhozói kamarának együtt kell szabályoznia;
3. az 5., 39., 43., 50., 68., 71., 82., 115., 117., 118., 121., 123., 127–131., 135–137., 140–143., 145., 146., 163., 16–143., 145., 146., 163., 165., 166., 167. cikk 1. bekezdés 3. pont 4. és 5. bekezdés; 169., 170. cikk 2. bekezdés, 3. bekezdés 2. és 3. pont, 4. bekezdés 2. pont és 175–177. cikkek szerinti törvények, valamint a fenti törvények és cikkek végrehajtási törvényei;
4. a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadandó törvények, valamint e törvények végrehajtási törvényei;
5. a 34. cikk szerinti törvények;
6. a nemzetközi szerződéseket megerősítő törvények;
7. a 169. cikk szerint elfogadott, a nemzetközi vagy a szupranacionális kötelezettségek tiszteletben tartását biztosító törvények;
8. az Államtanácsra vonatkozó törvények;
9. a bíróságok szervezete;
10. az állam, a közösségek és a régiók közötti együttműködési megállapodásokat jóváhagyó törvények.

A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény más olyan törvényeket is megjelölhet, amelyekre nézve a Képviselői Kamara és a Szenátus azonos hatáskörrel rendelkezik.”

78. cikk. 1.) A 77. cikkben foglaltakra tekintettel, a Képviselői Kamara által a következő tárgyakban elfogadott törvénytervezeteket megküldi a Szenátusnak:

1. a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvények végrehajtásáról rendelkező törvények;

2. az 5., 39., 115., 117., 118., 121., 123., 127–129., 131., 135–137., 141–143., 163., 165., 167. cikk 1. bekezdés 3. albekezdés és a 4. bekezdés 2. albekezdés, a 175. és a 177. cikk szerinti törvények, valamint az ezek végrehajtásáról rendelkező törvények, kivéve az azonnali szavazás alapján történő törvényhozást;

3. a 169. cikk alapján elfogadott törvény, biztosítva a nemzetközi és a szupranacionális egyezmények betartását;

4. az Állami Tanáccsal és a közigazgatási bírósággal kapcsolatos törvények.

A 4. cikk utolsó bekezdésében említett többséggel elfogadott törvényt egyéb tárgyakban is a Szenátus megvizsgálhatja a jelen cikkben foglalt eljárás alapján.

2.) A Szenátus tagjai többségének javaslatára – melyben minden nyelvi csoportnak legalább harmada is részt vesz – megvizsgálja a törvénytervezetet. Ezt a tervezetet a törvényjavaslat átvételétől számított ötven napon belül lehet megtenni.

A Szenátus harminc napnál nem hosszabb időn belül:

- úgy dönthet, hogy nem lehetséges a törvénytervezetet módosítani;
- módosítás után elfogadja a tervezetet.

Ha a Szenátus az előírt határidőn belül nem döntött, vagy azt a határozatát közli a Képviselői Kamarával, hogy nem módosítja a törvényjavaslatot, a törvényjavaslatot a Képviselői Kamara átadja a királynak.

Ha a Szenátus módosította a törvényjavaslatot, átadja a Képviselői Kamarának, amely végérvényesen véleményt nyilvánít róla, akár úgy, hogy elfogadja, akár úgy, hogy kiegészíti azt.

Átmeneti rendelkezés:

Jelen cikk a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Eddig az időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók:

„A 74. és a 77. cikkben említett tárgyakon kívül a Képviselői Kamara által elfogadott törvénytervezetet átadják a Szenátusnak.

Legalább tizenöt tagjának kérésére a Szenátus megvizsgálja a törvényjavaslatot. Ezt a kérést a tervezet kézhezvételétől számított tizenöt napon belül közölni kell.

A Szenátus hatvan napnál nem hosszabb időn belül:

- úgy dönthet, hogy nem szükséges a törvénytervezetet módosítani;
- módosítás után elfogadja a tervezetet.

Ha a Szenátus az előírt határidőn belül nem döntött, vagy azt a határozatát közli a Képviselői Kamarával, hogy nem módosítja a törvényjavaslatot, a törvényjavaslatot a Képviselői Kamara átadja a királynak.

Ha a Szenátus módosította a törvényjavaslatot, átadja a Képviselői Kamarának, amely végérvényesen véleményt nyilvánít róla, akár úgy, hogy elfogadja, akár pedig egészében vagy részben elutasítja a szenátus által elfogadott módosításokat.”

79. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

80. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

81. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

82. cikk. A Képviselői Kamara és a Szenátus tagjaiból paritásos alapon létrehozott parlamenti egyeztető bizottság szabályozza a két kamara közötti hatásköri összeütközéseket, és közös egyetértéssel bármikor meghosszabbíthatja a 78–81. cikkeken a vizsgálatokra előírt határidőket.

Ha a bizottság két alkotóeleme közül egyik sincs többségben, a bizottság határozatait tagjainak kétharmados szavazattöbbségével hozza.

A bizottság összetételét és működését törvény határozza meg, valamint e törvény írja elő a 78. cikk szerinti határidők kiszámításának a módját.

Átmeneti rendelkezés:

Jelen cikk a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Eddig az időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók:

„A Képviselői Kamara és a Szenátus tagjaiból paritásos alapon létrehozott parlamenti egyeztető bizottság szabályozza a két kamara közötti hatásköri összeütközéseket, és közös egyetértéssel bármikor meghosszabbíthatja a 78–81. cikkeken a vizsgálatokra előírt határidőket.

Ha a bizottság két alkotóeleme közül egyik sincs többségben, a bizottság határozatait tagjainak kétharmados szavazattöbbségével hozza.

A bizottság összetételét és működését törvény határozza meg, valamint e törvény írja elő a 78–81. cikkek szerinti határidők kiszámításának a módját.”

83. cikk. Minden törvényjavaslatnak és minden törvénytervezetnek fel kell tüntetnie, hogy a 74., 77. vagy 78. cikke szerinti törvényhozási tárgyról van-e szó.

84. cikk. Törvények hivatalos értelmezése csak törvénnyel történhet.

3. fejezet

A király és a szövetségi kormány

1. rész

A Király

85. cikk. A király alkotmányos jogai öröklődnek Ő Királyi Felsége Saxe-Cobourg Léopold-Georges-Chrétien-Frédéric közvetlen, természetes és törvényes leszármazottjai között, az elsőszülöttség rendje alapján.

Megfosztatik a koronához való jogától az 1. bekezdés szerinti az a leszármazott, aki a király jóváhagyása nélkül házasságot köt, vagy azok a személyek, akik, ha nincs király, gyakorolják az Alkotmányban rendelt királyi jogosítványokat.

Az ilyen megfosztottságot megszüntetheti a király, vagy ha nincs, azok a személyek, akik az Alkotmányban biztosított jogait gyakorolják, mégpedig a két kamara jóváhagyásával.

86. cikk. Ha Ő Királyi Felsége Saxe-Cobourg Léopold-Georges-Chrétiennek nincs leszármazottja, a király kijelölheti utódját a két kamarának a 87. cikk szerint előírt hozzájárulásával.

Ha a fenti módon nem kerül sor utódkijelölésre, a trón üresen marad.

87. cikk. A király nem lehet a két kamara jóváhagyása nélkül egyidejűleg másik állam államfője is.

Egyik kamara sem tanácskozhat e kérdésről, ha tagjainak legalább kétharmada nincs jelen, és a határozat csak akkor tekinthető elfogadottnak, ha a leadott szavazatoknak legalább kétharmadát megkapta.

88. cikk. A király személye sérthetetlen; miniszterei felelősek.

89. cikk. Minden egyes uralkodásra törvény rögzíti az uralkodói civillistát.

90. cikk. Ha a király meghal, a kamarák külön egybehívás nélkül is összeülnek, legkésőbb az elhalálozást követő tizedik napon. Ha a kamarákat korábban feloszlatták és a feloszlatast elrendelő aktusban az új összehívást e tíz napon túli időpontra tűzték ki, a régi kamarák visszaveszik feladataikat mindaddig, amíg a helyükre lépő új kamarák összeülnek.

A király halálától kezdve a trónörökös vagy a régens eskütételéig a király alkotmányos jogait a belga nép nevében a tanácsban egyesült miniszterek gyakorolják saját felelősségük mellett.

91. cikk. A király 18. életévének betöltésekor válik nagykorúvá.
Mindaddig nem lép azonban trónra, amíg a kamarák együttes ülésén ünnepélyesen le nem teszi a következő esküt: „Esküszöm, hogy a belga nép Alkotmányát és törvényeit figyelembe veszem, és a nemzet függetlenségét és területi egységét megtartom.”

92. cikk. Ha a király halálakor utóda kiskorú, a két kamara együttes ülésén határoz a régensségről és a gyámságról.

93. cikk. Ha a király uralkodásra képtelen, ennek a megállapítása után a miniszterek haladéktalanul összehívják a kamarákat. A gyámságról és a régensségről a két kamara együttesen dönt.

94. cikk. A régensség csak egyetlen személyre ruházható.
A régens csak akkor kezdi meg hivatalos működését, miután letette a 91. cikk szerinti esküt.

95. cikk. A trón megüresedése esetén a kamarák együttes tanácskozásokon rendelkeznek átmenetileg a régensségről, a teljesen megújított kamarák összeülését; ennek az összeülésnek legkésőbb két hónapon belül meg kell történnie. A közösen tanácskozó, új kamarák rendelkeznek végérvényesen a megüresedésről.

2. rész *A Szövetségi kormány*

96. cikk. A király nevezi ki és menti fel a minisztereket.
A szövetségi kormány benyújtja lemondását a királynak, ha a Képviselői Kamara tagjainak abszolút többségével elfogadja azt a bizalmatlansági indítványt, amely azt javasolja a királynak, hogy nevezze ki a miniszterelnök utódját, vagy a bizalmi indítvány elutasítása esetén az ezt követő három napon belül nevezze ki a miniszterelnök utódját. A király miniszterelnökké nevezi ki a javasolt utódot, aki az új kormány eskütelekor kezdi meg működését.

97. cikk. Miniszter csak belga állampolgár lehet.

98. cikk. A királyi család egyetlen tagja sem lehet miniszter.

99. cikk. A Minisztertanács legfeljebb tizenöt tagból áll.
A miniszterelnök esetleges kivételével, a Minisztertanácsban azonos számban kell lenniük francia és holland ajkú minisztereknek.

100. cikk. A minisztereknek joguk van bármelyik kamara ülésén részt venni, és ha kívánják, meg kell őket hallgatni.
A Képviselői Kamara kérheti a miniszterek jelenlétét. A Szenátus a 77. vagy a 78. cikk szerinti tárgyak megvitatásához kérheti jelenlétüket. A többi területet illetően kérheti jelenlétüket.

Átmeneti rendelkezés:

A 2. bekezdés második mondata a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Eddig az időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók, az 1. bekezdés és a 2. bekezdés első és második mondatának sérelme nélkül:
„A Szenátus a 77. cikk szerinti törvényjavaslat vagy törvénytervezet, illetve a 78. cikk szerinti törvényjavaslat megvitatásához, valamint az 56. cikk szerinti vizsgálati jogának gyakorlásához kérheti jelenlétüket. A többi területet illetően kérheti jelenlétüket.”

101. cikk. A miniszterek a Képviselői Kamarának felelősek.
Egyetlen miniszter sem vonható büntetőjogi felelősségre vagy nem indítható ellene nyomozás a feladatai teljesítése során képviselt állásfoglalásai miatt.

102. cikk. A király szóbeli vagy írásbeli parancsa semmi esetre sem mentesíti a minisztert felelőssége alól.

103. cikk. A miniszterekkel szemben, hivataluk teljesítése során elkövetett bűncselekmény alapos gyanúja esetén a fellebbviteli bíróság soron kívül jár el. Ugyanez a helyzet akkor is, ha a miniszterek a feltételezett bűncselekményt nem hivatali feladataik teljesítése alatt követték el, de hivatali idejük alatt indult meg ellenük a büntetőeljárás. Ilyenkor az 59. és a 120. cikk nem alkalmazandó.

Törvény határozza meg a velük szemben alkalmazott eljárás módját mind a büntetőeljárás alatt, mind az ítélethozatal alatt.

Törvény jelöli ki az általános tanácsként ülésező illetékes fellebbviteli bíróságot, illetve annak összetételét. A fellebbviteli bíróság határozatai a Semmitőszék olyan teljes/együttes tanácsa előtt megfellebbezhetők, amely az ügyeket érdemben nem tárgyalja.

Csak a fellebbviteli bíróság mellett működő illetékes államügyész indíthatja és vezetheti a büntetőeljárást a miniszterek büntetőügyeiben.

A Képviselői Kamara engedélye szükséges minden, az ügy elbírálásához kapcsolódó indítvány előterjesztéséhez, a vádlott a fellebbviteli bíróság előtt való megidézéséhez, a tettenérés esetét kivéve, minden őrizetbe vételhez.

Törvény rögzíti a követendő eljárást, amennyiben mind a 103., mind a 125. cikket alkalmazzák.

Csak a Képviselői Kamara kérelmére kaphat kegyelmet az első bekezdésnek megfelelően elítélt miniszter.

Törvény rögzíti, hogy a károsult felek milyen esetben és milyen szabályok szerint indíthatnak polgári peres eljárást.

Átmeneti rendelkezések

Ezen cikk nem alkalmazható információs iratok tárgyát képező tényekre, valamint ennek a cikknek a végrehajtására vonatkozó törvény hatálybalépését megelőzően megindult büntetőeljárásra.

Ebben az esetben a következő szabályt kell alkalmazni: a Képviselői Kamara vád alá helyezheti a minisztereket és a Semmitőszék elé idézheti őket. Ez utóbbi együttes tanácsa a büntetőtörvényekben foglalt esetekben ítélezhet és a büntetőtörvények által kiszabott büntetéseket alkalmazhatja. Az 1996. december 17-i törvény az alkotmány 103. cikkének ideiglenes és részleges végrehajtásáról alkalmazásban marad.

104. cikk. A király nevezi ki és menti fel a szövetségi államtitkárokat.

Az államtitkárok a Szövetségi Kormány tagjai. A Minisztertanácsnak nem tagjai. A miniszterek mellé rendelik őket.

A király állapítja meg hatáskörüket és azokat a határokat, amelyeken belül az államtitkároknak ellenjegyzési joguk van.

A szövetségi államtitkárokra a miniszterekre vonatkozó alkotmányos rendelkezéseket kell alkalmazni, kivéve a 90. cikk 2. bekezdését és a 93., továbbá a 99. cikket.

3. rész *A Hatáskörök*

105. cikk. A királynak csak annyi hatalma van, amennyivel az Alkotmány és magának az Alkotmánynak az értelmében hozott külön törvények kifejezetten felruházzák.

106. cikk. A király egyetlen aktusa sem érvényes, ha nem ellenjegyzí valamelyik minisztere, aki ezzel a cselekménnyel az aktusért vállalja a felelősséget.

- 107. cikk.** A király adományozza a katonai rendfokozatokat.
- Kinevezi a közigazgatás és a külügyi kapcsolatok tisztségviselőit, a törvényben megállapított esetek kivételével.
- Más hivatalok esetében csak a törvény kifejezett rendelkezése értelmében gyakorolhatja kinevezési jogát.
- 108. cikk.** A király bocsátja ki a törvények végrehajtásához szükséges rendelkezéseket és végrehajtási utasításokat, anélkül azonban, hogy magukat a törvényeket felfüggeszthetné vagy végrehajtásuk alól felmentést adhatna.
- 109. cikk.** A király szentesíti és hirdeti ki a törvényeket.
- 110. cikk.** A királynak joga van a bírák által kiszabott büntetéseket elengedni vagy mérsékelni, a közösség és a régió kormányainak minisztereire vagy tagjaira vonatkozóan megállapítottak kivételével.
- 111. cikk.** A király csak akkor gyakorolhat kegyelmet a közösség vagy a régió kormányának a Semmítőszék által elítélt miniszterével vagy kormányának tagjával szemben, ha a Képviselői Kamara vagy az érintett tanács ezt kérte.
- 112. cikk.** A királynak joga van törvény végrehajtásaként pénzt veretni.
- 113. cikk.** A király jogosult nemesi címeket adományozni, anélkül azonban, hogy ehhez valamilyen előjogot is társítana.
- 114. cikk.** A király adományozza a katonai kintüntetéseket, szem előtt tartva e tekintetben a törvényi előírásokat.

4. fejezet

A közösségek és a régiók

1. rész

A testületek

Első alrész: A közösségek és a régiók tanácsai

- 115. cikk.** 1.) A Francia Közöség Tanácsának és a Flamand Közöség Tanácsának, amelyet Flamand Tanácsnak neveznek, összetételét és működését a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény szabályozza.
- A Német ajkú Közöség Tanácsának összetételét és működését törvény szabályozza.
- 2.) A 137. cikk rendelkezéseinek megsértése nélkül, a 39. cikk szerinti regionális szervek, minden egyes régió tekintetében magukban foglalják a tanácsot.
- 116. cikk.** 1.) A tanácsok választott képviselőkből állnak.
- 2.) Az egyes közösségi tanácsok közvetlenül az érintett közösségi tanács tagjaként vagy a regionális tanács tagjaként megválasztott tagokból állnak.
- A 137. cikk alkalmazásának a kivételével az egyes regionális tanácsok az érintett regionális tanács tagjaként közvetlenül megválasztott tagokból, vagy a közösségi tanács tagjaként megválasztott tagokból állnak.
- 117. cikk.** A tanácsokat öt évre választják. A tanácsokat ötévente teljes egészében újjá kell választani.
- A tanács választásokra ugyanazon a napon, és az Európa parlamenti választásokkal együtt kerül sor.
- A 118. cikk 2. bekezdés 4. albekezdése szerinti törvény végrehajtása során szövetségi törvény vagy a 134. cikk szerinti szabály, melynek elfogadásához a 118. cikk 2. bekezdésének 4. albekezdésében foglaltaknak teljesülnie kell, az 1. és a 2. bekezdéstől el lehet térni.

118. cikk. 1.) A 116. cikk 2. bekezdése szerinti választásokat és a tanácsok összetételét és működését törvény szabályozza. A Német ajkú Közösség Tanácsának kivételével, ezt a törvényt a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel kell elfogadni.

2.) A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény jelöli ki Brüsszel főváros régió Tanácsának, a Francia ajkú Közösség Tanácsának, a Vallon Régió Tanácsának és a Flamand Közösség Tanácsának a megválasztására, összetételére és működésére vonatkozó jogalkotási tárgyak közül azokat, amelyeket ezek a tanácsok saját magukra nézve, az esettől függően, törvényerejű rendelettel vagy a 134. cikk szerinti szabállyal rendeznek. Ezt a törvényerejű rendeletet vagy a 134. cikk szerinti jogszabályt a leadott szavazatok kétharmados többségével kell elfogadni, úgy azonban, hogy az érintett tanács tagjainak többsége jelen van.

Az 1. albekezdés szerinti törvény további többségre vonatkozó előírásokat fogalmazhat meg, Brüsszel főváros régió Tanácsára tekintettel.

Ezen tárgyakra vonatkozó törvény vonatkozik a szövetségi törvény által szabályozott Német ajkú Közösség Tanácsának választási szabályairól, összetételéről és hatásköréről. Ezt a szövetségi törvényt a tanács tagjai többségének jelenlétével, kétharmados többséggel fogadják el.

Az 1. vagy a 3. albekezdés szerinti törvény feljogosíthatja a tanácsot, hogy a 134. cikk szerinti szövetségi törvény alapján maga határozza meg hivatali idejét és a választás napját. Ezt a szövetségi törvényt és szabályt a 234. cikk szerint az 1–3. albekezdések szerinti többséggel kell elfogadni.

Átmeneti rendelkezés:

A 2014. évi Európai Parlamenti választást követően a 4. cikk utolsó bekezdés szerinti többséggel elfogadott törvény tűzi ki a 2. bekezdés 4. albekezdésének hatálybalépésének napját. Ezen a napon lép hatályba a 46. cikk 6. bekezdése és a 65. cikk 3. bekezdése is.

118/A. cikk. Belföldön a 2. és a 3. cikk által megnevezett közösségek és régiók tanácsainak tagjait illeti az a jog, hogy az állam által üzemeltetett vagy üzemeltetésre koncesszió útján átadott valamennyi belföldi közlekedési útvonalon térítésmentesen utazhat.

119. cikk. A tanács tag megbízatása összeférhetetlen a képviselői kamarai tagsággal. Ezenkívül összeférhetetlen a 67. cikk 1. bekezdésének 6. és 7. pontja szerinti szenátor megbízatásával is.

Átmeneti rendelkezés:

Jelen cikk a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Eddig az időpontig a következő rendelkezések alkalmazandók:

„A tanács tag megbízatása összeférhetetlen a képviselői kamarai tagsággal. Ezenkívül összeférhetetlen a 67. cikk 1. bekezdésének 1., 2., 6. és 7. pontja szerinti szenátor megbízatásával is.

120. cikk. A tanács minden tagja az 58. és az 59. cikk szerinti javadalmazásban és kedvezményekben részesül.

Második alrész: A közösség és a régió kormányai

121. cikk. 1.) A francia közösség és a flamand közösség egy-egy kormánnyal rendelkezik, amelyek összetételéről és működéséről a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény rendelkezik.

A német ajkú közösség kormányának összetételét és működését törvény szabályozza.
2.) A 137. cikkben foglalt rendelkezések sérelme nélkül, a 39. cikk szerinti regionális szervek minden régió tekintetében a kormányt is magukban foglalják.

122. cikk. A közösség vagy a régió minden egyes kormányának tagjait tanácsaik választják.

123. cikk. 1.) A közösség és a régió kormányainak összetételét és működését törvény szabályozza. A német ajkú közösség kormányának kivételével, ezt a törvényt a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel kell elfogadni.

2.) A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény jelöli ki a francia ajkú közösség kormányának a vallon régió kormányának, a flamand közösség kormányának az összetételére és működésére vonatkozó jogalkotási tárgyak közül azokat, amelyeket minden egyes tanács magára vonatkozóan szabályoz, az esettől függően rendelettel vagy a 134. cikk szerinti jogszabállyal. Ezt a rendeletet vagy a 134. cikk szerinti jogszabályt a leadott szavazatok kétharmados többségével kell elfogadni, úgy azonban, hogy az érintett tanács tagjainak többsége jelen van.

Az 1. albekezdés szerinti törvény további többségre vonatkozó előírásokat fogalmazhat meg, Brüsszel főváros régi tanácsára tekintettel.

Ezen tárgyakat szabályozó törvény vonatkozik a német ajkú közösség kormányának összetételére és hatáskörére is, melyet a német ajkú közösség tanácsa állapít meg szövetségi törvény alapján. Ezen szövetségi törvény elfogadásához a tanácsa tagjai többségének jelenlétével kétharmados többség szükséges.

124. cikk. A közösség vagy a régió kormányának egyetlen tagja ellen sem indítható büntetőeljárás vagy vizsgálat a tisztsége betöltése során kifejtett, vagy a szavazás során tanúsított állásfoglalása miatt.

125. cikk. A tartományok és a régiók kormányainak tagjaival szemben, hivataluk teljesítése során elkövetett bűncselekmény alapos gyanúja esetén a fellebbviteli bíróság soron kívül jár el. Ugyanez a helyzet akkor is, ha tartományok és a régiók kormányainak tagjai a feltételezett bűncselekményt nem hivatali feladataik teljesítése alatt követték el, de hivatali idejük alatt indult meg ellenük a büntetőeljárás. Ilyenkor az 59. és a 120. cikk nem alkalmazandó.

Törvény határozza meg a velük szemben alkalmazott eljárás módját mind a büntetőeljárás alatt, mind az ítélethozatal alatt.

Törvény jelöli ki az általános tanácsként ülésező illetékes fellebbviteli bíróságot, illetve annak összetételét. A fellebbviteli bíróság határozatai a Semmitőszék olyan teljes/együttes tanácsa előtt megfellebbezhetők, amely az ügyeket érdemben nem tárgyalja.

Csak a fellebbviteli bíróság mellett működő illetékes államügyész indíthatja és vezetheti a büntetőeljárást a tartományok és a régiók kormánytagjainak büntetőügyeiben.

Az adott tartomány vagy régió tanácsának engedélye szükséges minden, az ügy elbírálásához kapcsolódó indítvány előterjesztéséhez, a vádlott a fellebbviteli bíróság előtt való megjelenéséhez és a tettenérés esetét kivéve, minden őrizetbe vételhez.

Törvény rögzíti a követendő eljárást, amennyiben mind a 103. mind a 125. cikk alkalmazható és ha a 125. cikk kétszeresen alkalmazható.

Csak az érintett tartomány vagy régió tanácsának kérelmére kaphat kegyelmet az első bekezdésnek megfelelően elítélt miniszter.

Törvény rögzíti, hogy a károsult felek milyen esetben és milyen szabályok szerint indíthatnak polgári peres eljárást.

Az ezen cikk szerinti törvényeket a 4. cikk utolsó bekezdésének megfelelő többséggel kell elfogadni.

Átmeneti rendelkezések

Ezen cikk nem alkalmazható előzetes bírósági vizsgálat tárgyát képező esetekben vagy jelen cikk hatálybalépése előtt lefolytatott eljárásokra.

Ebben az esetben a következő szabályt kell alkalmazni: a tartományi és régiós tanácsok vád alá helyezhetik a kormányuk tagjait és a Semmitőszék elé idézhetik őket. Ez utóbbi teljes ülése a büntetőtörvényekben foglalt esetekben ítélezhet és a büntetőtörvények által kiszabott büntetéseket alkalmazhatja. Az 1997. február 28-ai törvény az Alkotmány 125. cikkének ideiglenes és részleges végrehajtásáról alkalmazásban marad.

126. cikk. A közösségek és régió kormányainak tagjaira vonatkozó alkotmányos rendelkezéseket, valamint a 125. cikk utolsó bekezdése szerinti végrehajtási törvényeket a régiók államtitkáira is alkalmazni kell.

2. rész

A hatáskörök

Első alrész: A közösségek hatásköre

127. cikk. 1.) A francia közösség és a flamand közösség tanácsai, a saját illetékességi körükben törvényerejű rendelettel szabályozzák:

1. a kulturális ügyeket;
2. az oktatást, az alábbi kivételekkel:
 - a) az iskolakötelezettség kezdő és végső időpontjának a meghatározása,
 - b) az oklevelek kiadásához szükséges minimális feltételeket,
 - c) a nyugdíjrendszert.

3. A közösségek közötti együttműködést, valamint a nemzetközi együttműködést, ideértve a nemzetközi szerződések megkötését is az 1. és 2. pont szerinti tárgyakban.

A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény állapítja meg az 1. pont szerinti kulturális ügyeket, valamint a 3. pont szerinti közösségek közötti együttműködés formáit és a nemzetközi szerződések megkötésének módozatait.

Ezek a rendeletek törvényi erővel rendelkeznek a francia ajkú, illetőleg a holland ajkú régióban, valamint Brüsszel főváros kétnyelvű régiójában azokkal az intézményekkel szemben, amelyeket tevékenységük miatt kizárólag csak az egyik vagy a másik közösséghez tartozónak kell tekinteni.

128. cikk. 1.) A francia közösség és a flamand közösség tanácsai törvényerejű rendelettel szabályozzák saját illetékességi körükben a név szerint meghatározható ügyeket ugyanúgy, mint ahogy ugyanezekben az ügyekben az egyes közösségek közötti és a nemzetközi együttműködést is, ideértve a nemzetközi szerződések megkötését is.

A 4. cikk utolsó bekezdés szerinti többséggel elfogadott törvény szabályozza a név szerint meghatározható ügyeket, valamint az együttműködési formákat és a nemzetközi szerződések megkötésének módozatait.

2.) Ezek a rendeletek törvényi erővel rendelkeznek a francia ajkú, illetőleg a holland ajkú régióban, valamint, kivéve, ha a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény másképpen rendelkezik, a Brüsszel főváros kétnyelvű régiójában lévő olyan intézményeket illetően, amelyeket szervezetük miatt csak az egyik közösséghez tartozónak kell tekinteni.

129. cikk. 1.) A francia közösség és a flamand közösség tanácsai a saját illetékességükben törvényerejű rendelettel szabályozzák, a szövetségi törvényhozó kizárásával, a nyelvhasználatot az alábbi területeken:

1. igazgatási ügyekben;
2. a közhatalom által létrehozott, támogatott vagy elismert intézményekben folyó oktatásban;
3. a munkaadók és az alkalmazottaik közötti társadalmi kapcsolatok, valamint a törvények és a rendeletek által a vállalatok számára előírt aktusok és iratok tekintetében.

2.) Ezek a rendeletek törvényi erővel rendelkeznek mind a francia, mind a flamand ajkú régióban, kivéve:

- a más ajkú régióval szomszédos községekben vagy községcsoportokban, és ahol a törvény előírja, vagy megengedi más nyelv használatát, mint annak a régiónak a nyelve, ahol ezek a községek találhatók. Ezeknek a községeknek a tekintetében csak akkor módosíthatók az 1. bekezdés szerinti ügyeken való nyelvhasználati szabályok, ha a módosítást a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény rendeli;
- azokban a szolgálatokban, amelyeknek tevékenysége átnyúlik annak a nyelvi régiónak a határainak, amelyben találhatók;
- a törvény által kijelölt azon szövetségi és nemzetközi intézményeknél, amelyeknek tevékenysége több közösségre nézve közös.

130. cikk. 1.) A német ajkú közösség rendeletek útján szabályozza:

1. a kulturális ügyeket;
2. a név szerint meghatározható ügyeket;
3. az oktatást, a 127. cikk 1. bekezdésének 2. pontja keretén belül;
4. a közösségek közötti együttműködést, valamint a nemzetközi együttműködést, ideértve a nemzetközi szerződések megkötését is minden, az 1., 2. és 3. szerinti ügyben;
5. az állami alapítású, az állami támogatású, valamint az állam által elismert oktatási intézményekben való nyelvhasználatot.

Törvény rendelkezik az 1. és 2. pont szerinti kulturális és név szerint meghatározható ügyekről, valamint a 4. pont szerinti együttműködés formáiról és arról a módról, ahogyan ezeket a nemzetközi szerződéseket megkötik.

2.) Ezek a rendeletek törvényi erővel rendelkeznek a német ajkú régióban.

131. cikk. Törvény állapítja meg az ideológiai vagy filozófiai okok miatti minden hátrányos megkülönböztetés megelőzését célzó intézkedéseket.

132. cikk. A törvénykezdeményezés joga a közösség kormányát és a közösségi tanács tagjait illeti meg.

133. cikk. A rendeletek hivatalos értelmezése csak rendelettel történhet.

Második alrész: A régiók hatásköre

134. cikk. A 39. cikk végrehajtására hozott törvények határozzák meg azoknak a szabályoknak a jogi erejét, amelyeket az e törvények által létrehozott szervek elfogadnak az illető törvény által rendelt jogi tárgyban.

Ezek a törvények azzal a jogosítvánnyal is felruházhatják ezen szerveket, hogy törvényerejű rendeleteket hozzanak az általuk megállapított hatáskörben és módon.

Harmadik alrész: különleges rendelkezések

135. cikk. A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény jelöli ki azokat a hatóságokat, amelyek Brüsszel főváros kétnyelvű régiója tekintetében gyakorolják a 128. cikk 1. bekezdése szerinti ügyekben a közösségekre át nem ruházott hatásköröket.

135/A. cikk. A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény Brüsszel főváros régiójának, Brüsszel főváros kétnyelvű régiójára tekintettel, olyan hatásköröket ruházhat, melyek nem közösségi hatáskörök a 127. cikk 1. bekezdés 1. albekezdés 1. és 3. pontja, valamint a 3. pont azon tárgykörei szerint, melyek az 1. pontra visszautalnak.

136. cikk. Brüsszel főváros Tanácsában és Testületeiben kétnyelvű csoportok vannak, amelyek a közösségi ügyekben illetékesek; összetételüket, működésüket, hatáskörüket és a 175. cikk sérelme nélkül, finanszírozásukat a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény szabályozza.

A testületek együttesen alkotják az Egyesített Kollégiumot, amely a két közösség közötti egyeztetés és összehangolás szerve.

137. cikk. A 39. cikk alkalmazásában a Francia Közösség Tanácsa és a Flamand Közösség Tanácsa, valamint kormányaik a törvény szerinti feltételeknek megfelelően és módon gyakorolhatják a Vallon régió és a Flamand régió hatásköreit. Ezt a törvényt a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel kell elfogadni.

138. cikk. A Francia Közösség Tanácsa egyrészt, és a Vallon régió Tanácsa, Brüsszel főváros kétnyelvű régiójának francia ajkú csoportja másrészt, közös megegyezéssel és mindegyik külön-külön rendelettel úgy határozhat, hogy a Vallon régió Tanácsa és Kormánya a Francia ajkú régióban és a Brüsszel főváros régiója Tanácsának francia ajkú csoportja és Kollégiuma Brüsszel főváros kétnyelvű régiójában egészében vagy részben a francia közösség hatáskörét gyakorolja. Ezeket a rendeleteket a leadott szavazatok kétharmados többségével kell elfogadni a Francia Közösség Tanácsában, és a szavazatok abszolút többségével a Vallon régió Tanácsában és Brüsszel főváros Tanácsának francia ajkú csoportjában, úgy azonban, hogy a tanács vagy a nyelvi csoport tagjainak többsége jelen van. Szabályozhatják azoknak a hatásköröknek a finanszírozását, amelyeket megjelölnek, valamint a személyzet átadását és az őket terhelő kötelezettségeket.

Az adott ügytől függően ezeket a hatásköröket törvényerejű rendeletek, rendeletek vagy szabályzatok útján gyakorolják.

139. cikk. A megfelelő kormányuk javaslatára a Német ajkú Közösség Tanácsa és a Vallon régió Tanácsa, mindketten rendelettel, közös megegyezéssel úgy dönthetnek, hogy a Német ajkú Közösség Tanácsa és Kormánya gyakorolja a Német ajkú régióban egészben vagy részben a Vallon régió hatásköreit.

Az adott ügytől függően ezeket a hatásköröket törvényerejű rendeletek, rendeletek vagy szabályzatok útján gyakorolják.

140. cikk. A Német ajkú Közösség Tanácsa és Kormánya minden más hatáskört, amelyet törvény ráruház, rendeletek vagy szabályzatok útján gyakorol.

Ezekre a rendeletekre és szabályzatokra a 159. cikket kell alkalmazni.

5. fejezet

Az egyeztető bíróság, az összeütközések megelőzése és rendezése

1. rész

A hatásköri összeütközések megelőzése

141. cikk. Törvény rendezi a törvény, a rendelet és a 134. cikk szerinti jogszabályok, valamint az egyes rendeletek egymással való és a 134. cikk szerinti jogszabályok egymás közötti összeütközését.

2. rész *Az Alkotmánybíróság*

142. cikk. Egész Belgium területén egy Alkotmánybíróság működik, amelynek összetételét, hatáskörét és működését törvény határozza meg.

Ez a bíróság határozatokkal ítélezik az alábbi ügyekben:

a 141. cikk szerinti összeütközések;

a 10., 11. és 24. cikk törvénnyel, rendelettel vagy a 134. cikk szerinti jogszabállyal való megsértése;

az Alkotmánynak a törvény által meghatározott cikkeinek törvénnyel, rendelettel vagy a 134. cikk szerinti jogszabályokkal való megsértése.

Az Alkotmánybírósághoz minden olyan hatalom fordulhat, amelyet a törvény erre kijelöl, minden olyan személy, aki igazolja, hogy érdeke fűződik a megkereséshez, és előzetes kérdés eldöntésére minden más joghatóság.

Az Alkotmánybíróság határoz, törvény által meghatározott feltételek és időtartamon belül, a 39/A. cikk szerinti népszavazásokról, azok megrendezése előtt.

Törvény által megjelölt esetben, meghatározott feltételek és időtartamon belül az Alkotmánybíróságot felhatalmazhatja törvényhozói gyűlések vagy testületek döntésével szemben benyújtott jogorvoslat elbírálására tekintettel a Képviselői Kamara megválasztása során keletkező választási költségek irányítására.

Az 1. bekezdésben, a 2. bekezdés 3. pontjában és a harmadik bekezdésben foglalt törvényeket a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel kell elfogadni.

3. rész *Az érdek-összeütközések megelőzése és feloldása*

143. cikk. 1.) Hatásköreik gyakorlásában a szövetségi állam, a közösségek, a régiók és közös közösségi bizottság a szövetségi hűség tiszteletben tartásával járnak el az érdek-összeütközések elkerülése végett.

2.) A Szenátus hoz határozatot, indokolással ellátott véleménynyilvánítás útján azok között a testületek közötti érdek-összeütközésekről, amelyek törvény, rendelet vagy a 134. cikk szerinti jogszabályok útján törvénykeznek, a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvényben előírt feltételek között és módon.

3.) A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény szervezi a Szövetségi Kormány, a közösség és a régió kormányai, és a Közös Közösségi Bizottság Egyesített kollegiuma közötti érdekellentétek megelőzését és feloldását célzó eljárást.

4.) A 2. és 3. bekezdésben részletezett eljárás nem alkalmazható a Szövetségi Állam törvényeire, határozataira, rendeleteire, intézkedéseire és döntéseire, melyek adóügyeket érintenek, adókulcsra vagy adómentességre, illetve más, a személyi jövedelemadó számítása során fontos tényezőre vonatkoznak.

Átmeneti rendelkezés

Az érdek-összeütközések megelőzését és szabályozását illetően, az intézményi reformokról szóló 1980. évi augusztus 9-i rendes törvény továbbra is alkalmazandó, csak a 2. és 3. bekezdések szerinti törvényekkel helyezhető hatályon kívül, egészíthető ki, módosítható vagy helyettesíthető.

6. fejezet

A bírói hatalom

144. cikk. A polgári jogokból eredő viták kizárólag az elsőfokú bíróságok hatáskörébe tartoznak.

Törvény felhatalmazhatja az Állami Tanácsot vagy szövetségi közigazgatási bíróságokat, hogy meghatározott időtartamon belül a polgári jog alapján döntsön.

145. cikk. A politikai jogokból eredő jogviták az elsőfokú bíróságok hatáskörébe tartoznak, a törvényben rendelt kivételekkel.

146. cikk. Bíróság vagy peres ügyekben eljáró igazságszolgáltató szerv csak törvény értelmében állítható fel. Bizottságok vagy rendkívüli bíróságok nem hozhatók létre, bármilyen névvel illessék is őket.

147. cikk. Egész Belgiumnak egyetlen Semmitőszéke van.

Az ügyeket érdemben nem tárgyalja.

148. cikk. A Bírósági tárgyalások nyilvánosak, kivéve, ha ez a közrendet vagy a közérkölcset veszélyezteti; ezt a bíróság határozatban állapítja meg.

Politikai bűncselekmények vagy sajtóvétségek esetén a zárt ajtók mögötti tárgyalást csak egyhangúlag lehet elrendelni.

149. cikk. Minden ítéletet indokolással kell ellátni. Az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni.

150. cikk. Esküdszéket kell felállítani minden büntetőügyben, a politikai bűncselekményekben és a sajtóvétségekben, kivéve a fajgyűlölettel és az idegengyűlölettel kapcsolatos sajtóvétségeket.

151. cikk. 1.) A bírák függetlenek. Az államügyészek, az illetékes miniszter által elrendelt eljárás és az általa kibocsátott kötelező büntetőpolitikai, nyomozati és eljárási iránymutatások keretei között, függetlenül járnak el a nyomozás és a büntetőeljárás során is.

Továbbá a tanácsoknak joguk van érintettségük esetén büntetőeljárás lefolytatását elrendelni, amennyiben az 1. bekezdésben említett miniszter a felelősségi körükbe tartozó ügyként jelöli meg.

A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény lehetőséget biztosíthat a közösségek és a régiók által, a saját hatáskörükbe tartozó esetekben, a közreműködésre az 1. albekezdés szerinti irányelvek és a biztonsági iránymutatások megalkotásában, valamint a képviselők részvételét a Főügyészség Kollégiumának gyűlésén, amennyiben ezen gyűlés az adott estre vonatkozik.

2.) Egész Belgiumban egy Igazságszolgáltatási Főtanács van. A hatáskörébe tartozó feladatok teljesítése közben tiszteletben tartja az 1.) szakasz szerinti függetlenség elvét.

Az Igazságszolgáltatási Főtanács egy francia ajkú és egy holland ajkú testületből/kollégiumból áll. A két kollégiumnak azonos a taglétszáma; mindkét kollégiumban azonos egyrészt a törvény által meghatározott módon, maguk közül megválasztott bírák és ügyészek létszáma, másrészt a törvény szerinti feltételek alapján a Szenátus kétharmados többségével kinevezett tagok létszáma.

Mindkét kollégiumon belül az előző bekezdés szerint megszervezett kinevezési, jelölési, valamint véleményező és vizsgálóbizottságok vannak.

Törvény rögzíti az Igazságszolgáltatási Főtanács, kollégiumai és bizottságai összetételét, valamint hatáskörüket, illetve annak gyakorlásának módját.

3.) Az Igazságszolgáltatási Főtanács az alábbi területeken gyakorolja hatáskörét:

1. a 4.) első bekezdés szerint a kinevezendő bírák és az ügyészek jelölése;
2. az 5.) első bekezdés szerinti és az ügyészségi vezető tisztségekre való jelölés;
3. a bírák és ügyészek kinevezése;
4. a bírák és ügyészek képzése;

5. a 2. pont szerinti kinevezés általános feltételeinek meghatározása;
6. az ítélkezés működéséről és szervezetéről vélemények és ajánlások kibocsátása;
7. általános felügyelet és a belső ellenőrzés eszközeinek használatáról ajánlások kibocsátása;

8. az összes fegyelmi és büntető hatáskört kivéve:

- az igazságszolgáltatással kapcsolatos jogorvoslati lehetőség biztosítása;
- az igazságszolgáltatás működésével kapcsolatos nyomozás megindítása.

Törvény által meghatározott feltételek és módok alapján, az 1–4. pontok szerinti hatásköröket az illetékes kinevezési és jelölési bizottságok gyakorolják, az 5–8. pontok szerintieket pedig a véleményező és vizsgálóbizottságok. Törvény rögzíti azokat az eseteket és módokat, melyek szerint egyrészt a kinevezési és jelölési bizottság, másrészt a véleményező és vizsgálóbizottságok együttesen járnak el.

Az Alkotmánybíróság egyéb hatásköreit a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény rögzíti.

4.) A békebírákat, az elsőfokú bírákat, a másodfokú bírákat és a Semmitőszék bírait, törvény által meghatározott feltételek szerint és módon a király nevezi ki.

Erre a kinevezésre akkor kerül sor, ha a kinevezési és kijelölési bizottság – törvény által meghatározott formában – kétharmados többséggel támogatja a képzettség és alkalmasság értékelését követően. A kinevezést megtagadni csak törvény által előírt módon, indokolt esetben lehetséges.

A bíróságok és a Semmitőszék tanácsosai kinevezésekor ezen bíróságok illetékes általános gyűlései – törvény által meghatározott módon – véleményt nyilvánítanak, az előző szakaszban foglalt kinevezést megelőzően.

5.) A Semmitőszék első elnökét, a törvényszékek első elnökeit és a bíróságok elnökeit a király nevezi ki, törvény által meghatározott feltételekkel és módon.

Erre a kinevezésre akkor kerül sor, ha a kinevezési és kijelölési bizottság – törvény által meghatározott formában – kétharmados többséggel támogatja a jelöltet a képzettség és alkalmasság értékelését követően. A bizottság előterjesztését megtagadni csak törvény által előírt módon, indokolt esetben lehetséges.

A Semmitőszék első elnökének vagy a bíróságok első elnökének kinevezésekor ezen bíróságok illetékes általános gyűlései – törvény által meghatározott módon – véleményt nyilvánítanak, az előző szakaszban foglalt kinevezést megelőzően.

A Semmitőszék elnökeit és semmitőszéki kollégiumok elnökeit, a bíróságok kamarájának elnökét és a másodfokú bíróságok elnökhelyetteseit a törvényszékek és a bíróságok maguk nevezik ki, törvény által előírt feltételek szerint és meghatározott módon.

A 152. cikk sérelme nélkül, törvény határozza meg ezen tisztségekre szóló kinevezés tartamát.

6.) Törvény által meghatározott módon értékelik a bírákat, az 5.) bekezdés 4. bekezdése szerinti tisztségek betöltése esetén, valamint az ügyészeket.

Átmeneti rendelkezés

A 3.) és 6.) rendelkezései a 2.) szerint létrejött Igazságszolgáltatási Főtanács létrejöttét követően lépnek hatályba.

Ezt követően az első elnök, a Semmitőszék elnöke és a semmitőszéki kollégiumok elnökei, a fellebbviteli bíróságok kamarájának első elnökei és elnökei, valamint az elsőfokú bíróságok elnökei és elnökhelyettesei, akiket törvény által meghatározott időtartamra és feltételek mellett neveztek ki tisztségükre, is elfoglalják tisztségüket a Semmitőszéken a fellebbviteli bíróságon vagy munkaügyi bíróságon, illetve az adott elsőfokú bíróságon.

A köztes idő alatt a következő rendelkezéseket továbbra is alkalmazni kell:
A békebírákat és az elsőfokú bíróságok bíráit közvetlenül a király nevezi ki.
A fellebbviteli bíróságok tanácsosait és az elsőfokú bíróságok elnökeit és elnökhelyetteseit két kettős lista alapján a király nevezi ki tisztségükre, amely listák közül az egyiket az érintett bíróságok, a másikat a tartományi tanácsok és Brüsszel főváros régiójának Tanácsa terjeszti elő, az esettől függően.

A Semmitőszék tanácsosait a király nevezi ki két kettős listáról, amelyek közül az egyiket a Semmitőszék, a másikat váltakozva a Képviselői Kamara és Szenátus terjeszti elő.

E két esetben az egyik listán szereplő jelöltek a másik listán is szerepelhetnek.

A jelöléseket legkésőbb a kinevezést megelőzően tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni.

A fellebbviteli bíróságok soraikból maguk választják meg elnökeiket és elnökhelyetteseiket.

152. cikk. A bírákat életre szólóan nevezik ki. A törvény által meghatározott életkorban vonulnak nyugállományba és a törvény által megállapított nyugdíjat élvezik.

Bíró csak bírói ítélettel fosztható meg vagy függeszthető fel hivatalából.

Bíró áthelyezésére csak új kinevezéssel és beleegyezésével kerülhet sor.

153. cikk. A király nevezi ki és menti fel az elsőfokú és a másodfokú bíróságok mellett működő közvádhathatósági szervek tisztségviselőit.

154. cikk. A bírói kar javadalmazását törvény állapítja meg.

155. cikk. Egyetlen bíró sem fogadhat el valamelyik kormánytól fizetett funkciót, de térítés nélkül gyakorolhatja azt, kivéve a törvény által meghatározott összeférhetlenségi eseteket.

156. cikk. Belgiumban öt fellebbviteli bíróság van:

1. a brüsszeli, amelynek illetékessége a vallon Brabant, a flamand Brabant tartományaira és Brüsszel főváros kétnyelvű régiójára terjed ki;

2. a genti, amelynek illetékessége Nyugat-Flandriára és Kelet-Flandriára terjed ki;

3. az antwerpeni, amelynek illetékessége Antwerpen és Limburg tartományokra terjed ki;

4. a liège-i, amelynek illetékességéhez Liège, Namur és Luxemburg tartomány tartozik;

5. a mons-i, amelynek illetékességébe Hainaut tartomány tartozik.

157. cikk. A 167. cikk 1.) szakaszának 2. bekezdése szerint hadiállapotban katonai bíróságokat kell felállítani. Törvény szabályozza a katonai bíróságok szervezetét, hatáskörüket, e bíróságok tagjainak jogait és kötelességeit, hivatali működésük időtartamát.

Kereskedelmi bíróságok a törvény által meghatározott helyeken működnek. E törvény szabályozza szervezetüket, hatáskörüket, tagjaik kinevezésének a módját és a tagok hivatali működésének az időtartamát.

Törvény szabályozza a munkaügyi bíróságok szervezetét is, hatáskörüket, tagjaik kinevezésének a módját, a tagok hivatali működésének az időtartamát.

Végrehajtási bíróságok a törvény által meghatározott területeken működnek. Szintén e törvény szabályozza szervezetüket, hatáskörüket, tagjaik kinevezésének a módját, a tagok hivatali megbízatásának időtartamát.

Átmeneti rendelkezések

Az első bekezdés a Katonai Büntetőeljárásról szóló törvény I. és II. címét tartalmazó 1899. június 15-i törvény hatályon kívül helyezésével lép hatályba.

Addig a következő szabályt kell alkalmazni:

Külön törvény szabályozza a katonai bíróságok szervezetét, hatáskörüket, tagjaik jogait és kötelességeit, és megbízatásuk időtartamát.

157/A. cikk. Brüsszel bírósági kerületében az igazságszolgáltatás hivatalos nyelveit illető reform lényeges elemeit, valamint az ügyészségre vonatkozó körülményeket, a székhelyre és az illetékességre vonatkozó szabályokat, csak a 4. cikk 2. bekezdésében előírt többséggel elfogadott törvénnyel lehet módosítani.

Átmeneti rendelkezés

Törvény határozza meg ennek a cikknek a hatálybalépésének napját. Ez a dátum igazodik a 2012. július 19-ei, Brüsszel igazságszolgáltatási kerületét érintő reformtörvény hatálybalépésének napjához.

158. cikk. A Semmitőszék a hatásköri összeütközésekről dönt a törvény által szabályozott módon.

159. cikk. A fellebbviteli bíróságok és az elsőfokú bíróságok csak akkor alkalmazzák az általános tartományi vagy helyi rendeleteket és szabályzatokat, ha azok a törvényekkel összhangban vannak.

7. fejezet

Az államtanács és a közigazgatási jogszolgáltató szervek

160. cikk. Belgium egész területén egy Államtanács van, amelynek összetételét, hatáskörét és működését törvény szabályozza. A törvény azonban felruházhatja a királyt azzal a jogosítvánnyal, hogy azok szerint az elvek szerint szabályozza az eljárást, amelyeket ez a törvény megállapít.

Az Államtanács, mint közigazgatási jogszolgáltató szerv, határozatokkal ítélik, és a törvény által meghatározott esetekben véleményt ad.

Az Államtanács közigazgatási jogvita esetén eljáró közgyűlésére vonatkozó szabályok módosítása, amelyek az előző bekezdéssel egy időben lépnek hatályba, csak a 4. cikk utolsó bekezdésében foglalt többséggel elfogadott törvény által lehetséges.

Átmeneti rendelkezés

Ez a cikk 2012. október 14-én lép hatályba.

161. cikk. Csak törvénnyel lehet felállítani bármilyen más közigazgatási jogszolgáltató szervezetet.

8. fejezet

A tartományi és községi intézmények

162. cikk. Tartományi és községi intézményeket törvény szabályozza.

A törvény az alábbi elveket érvényesíti:

1. a tartományi és községi tanácsok közvetlen választása;
2. minden tartományi vagy községi érdekeltségű ügynek a tartományi és a községi tanácsok hatáskörébe való utalása, aktusaik jóváhagyásának sérelme nélkül azokban az esetekben és azt a módot alkalmazva, amelyet a törvény előírt;
3. a hatáskörök decentralizálása a tartományi és a községi intézmények irányában;
4. a tartományi és a községi tanácsok üléseinek nyilvánossága, a törvény által megállapított határokon belül;
5. a költségvetések és a számadások nyilvánossága;
6. a felügyeleti hatóság vagy a szövetségi törvényhozói hatalom beavatkozása annak megakadályozására, hogy a törvény vagy a közérdek sérelmet szenvedjen.

A közösség feletti társulások irányítására a 134. cikkben foglalt szabályok irányadóak. Ezen szabály kiemeli a 2. bekezdésben foglalt elvek alkalmazását. A többi lényeges elvvel kapcsolatban a 134. cikk szerinti szabály határozza meg, hogy azokat az érintett tanács tagjai többségének jelenlétével kétharmados többséggel kell-e elfogadni. A 159. és a 190. cikk alkalmazandó a közösség feletti társulások döntéseire és szabályaira.

A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény végrehajtására rendelt, vagy a 134. cikk szerinti jogszabály rendezheti azokat a feltételeket és módot, ahogyan több tartomány vagy több község megegyezést köthet vagy társulhat. Több tartományi tanács vagy több községi tanács azonban nem tarthat együttes ülést.

163. cikk. A Vallon és a Flamand régióban a választott tartományi szervek által gyakorolt hatásköröket Brüsszel főváros kétnyelvű régiójában a francia és a flamand közösség és a közös közösségi bizottság gyakorolja, mindegyik a 127. és a 128. cikk szerint a hatáskörébe tartozó ügyekben, a többi ügyet illetően pedig Brüsszel főváros régiója gyakorolja a hatásköröket.

A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény szabályozza azokat a módokat, amelyek szerint Brüsszel főváros régiója vagy bármely olyan intézmény, amelynek tagjait az ilyen törvény jelöli ki, gyakorolja az 1. bekezdésben foglalt, de a 39. cikk hatálya alá nem tartozó ügyekben a hatáskört. Ugyanilyen többséggel elfogadott törvény szabályozza az 1. bekezdésben foglalt összes hatáskörnek vagy e hatáskör egy részének a 136. cikk szerinti intézményekre való ruházását a 127. és 128. cikk szerinti ügyekben.

164. cikk. Az anyakönyvi okiratok kiállítása és az anyakönyvek vezetése kizárólag a köz-ségi hatóságok hatáskörébe tartozik.

165. cikk 1.) Törvény hozza létre a városkörzeteket és a községszövetségeket. E törvény határozza meg szervezetüket és hatáskörüket, szentesítve a 162. cikk szerinti elvek alkalmazását.

Minden városkörzetnek és minden községszövetségnek tanácsa és végrehajtó testülete van.

A végrehajtó testület elnökét a tanács saját tagjai közül választja megválasztását a király szentesíti; jogállását törvény szabályozza.

A 159. és a 190. cikket kell alkalmazni a városkörzetek és a községszövetségek rendeleteire és szabályzataira.

A városkörzetek és a községszövetségek határai csak törvény értelmében változtathatók meg vagy igazíthatók ki.

2.) Törvény hozza létre azt a szervet, amelyben az egymáshoz legközelebb fekvő egyes városkörzetek és községszövetségek tevékenységüket összehangolják a törvény által meghatározott feltételek szerint és módon, hogy megvizsgálják azokat a technikai jellegű, közös problémákat, amelyek saját hatáskörüikben felmerülnek.

3.) Több községszövetség megegyezhet vagy társulhat egymással, vagy egy vagy több városkörzettel, törvénnyel meghatározott feltételek szerint és módon, hogy közösen szabályozza és kezelje a hatáskörébe tartozó létesítményeket. Ezek tanácsai azonban nem tarthatnak együttes ülést.

166. cikk. 1.) A 165. cikket kell alkalmazni arra a városkörzetre, amelyhez a királyság fővárosa tartozik, az alábbiak fenntartásával.

2.) Annak a városkörzetnek a hatáskörét, ahová a királyság fővárosa tartozik, a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvényben meghatározott módon Brüsszel főváros régiójának a 39. cikk értelmében létrehozott szervei gyakorolják.

3.) A 136. cikk szerinti szervek:

1. mindegyik, a saját közössége tekintetében, ugyanazzal a hatáskörrel rendelkezik, mint a többi szervező hatalmak a kulturális, az oktatási és a nevesíthető ügyekben;

2. mindegyik a saját közössége tekintetében gyakorolja a francia közösség és a flamand közösség tanácsai által ráruházott hatásköröket;
3. közösen szabályozza az 1. pont szerinti, közös érdekeltségű ügyeket.

IV. Cím

A nemzetközi kapcsolatok

167. cikk. 1.) A király irányítja a nemzetközi kapcsolatokat a közösségeknek és a régióknak a nemzetközi együttműködésben való hatáskörének a sérelme nélkül, ideértve a nemzetközi szerződések megkötését is azokban az ügyekben, amelyek az Alkotmányból adódóan vagy az Alkotmány értelmében a hatáskörükbe tartoznak.

A király vezérli a fegyveres erőket és állapítja meg a hadiállapotot és az ellenségeskedések befejeződését. Ezekről azonnal tájékoztatja a kamarákat, amikor az állam érdeke és biztonsága ezt lehetővé teszi, közlését a megfelelő bejelentésekkel kiegészítve.

Területátengedésre, -cserére, -hozzácsatolásra csak törvény értelmében kerülhet sor.

2.) A király köti a nemzetközi szerződéseket, azoknak a kivételével, amelyek a 3. bekezdés szerinti ügyekre vonatkoznak. Ezek a nemzetközi szerződések csak akkor érvényesek, ha a Képviselői Kamara jóváhagyta őket.

3.) A közösség és a régió 121. cikk szerinti kormányai a saját illetékességükben megkötik azokat a nemzetközi szerződéseket, amelyek a tanácsaik hatáskörébe tartozó ügyekre vonatkoznak. Ezek a szerződések csak akkor érvényesek, ha a tanács jóváhagyta őket.

4.) A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény állapítja meg, hogy milyen módon lehet megkötni a 3. bekezdés szerinti nemzetközi szerződéseket és azokat, amelyek nem kizárólag a közösségek vagy a régiók hatáskörébe tartozó ügyekre vonatkoznak az Alkotmány rendelkezéseinél fogva vagy értelmében.

5.) A király az érintett közösség és a régiók kormányainak egyetértésével felmondhatja a 3. bekezdés szerinti tárgyakban az 1993. május 18-át megelőzően kötött nemzetközi szerződéseket.

A király felmondja ezen nemzetközi szerződéseket, ha a közösség és a régiók kormányai erre felkéri. A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény tartalmazza az érintett közösség és régió kormányai közötti véleménykülönbség esetén alkalmazandó eljárás szabályait.

Átmeneti rendelkezés

A 2. bekezdés második mondata a közösségi és regionális tanácsok 2014. évi teljes újraválasztásának napján lép hatályba. Eddig az időpontig a 2. bekezdés második mondata szerinti nemzetközi szerződések csak akkor érvényesek, ha mindkét kamara jóváhagyta őket.

168. cikk. Ha tárgyalások kezdődnek az Európai Közösségeket intézményesítő nemzetközi szerződések bármilyen felülvizsgálatáról, azokról a nemzetközi szerződésekről és dokumentumokról, amelyek az előbbi szerződéseket módosították vagy kiegészítették, haladéktalanul tájékoztatni kell erről a kamarákat. A szerződéstervezetet az aláírás előtt a tudomásukra kell hozni.

168/A. cikk. Az európai parlamenti választásokra vonatkozó különleges szabályokat törvény állapítja meg azért, hogy garantálhassák a holland és francia ajkú, valamint Brabant régió lakosainak törvényes érdekeit.

Az ilyen különleges szabályok csak a 4. cikk utolsó bekezdésében említett többségű törvénnyel módosíthatók.

169. cikk. A nemzetközi vagy a szupranacionális kötelezettségvállalások tiszteletben tartása végett a 36. és a 37. cikk szerinti hatalmak a törvényben foglalt feltételek tiszteletben tartásával, ideiglenesen eljárhatnak a 115. és a 121. cikk szerinti szervek helyett. Ezt a törvényt a 4. cikk utolsó bekezdés szerinti többséggel kell elfogadni.

V. Cím

Pénzügyek

170. cikk. 1.) Az állam javára bárminemű adó csak törvény útján vethető ki.

2.) A közösség vagy a régió javára bárminemű adó csak rendelet vagy a 134. cikk szerinti jogszabály alapján határozható meg.

Az 1. bekezdés szerinti adók kivetésére vonatkozóan törvény állapítja meg azokat a kivételeket, amelyek szükségessége bizonyított.

3.) A tartomány csak tanácsának határozatával vethet ki bárminemű adót vagy egyéb terheket.

Az 1. bekezdés szerinti adók tekintetében törvény határozza meg azokat a kivételeket, amelyek szükségessége bizonyított.

Törvény törölheti el egészen vagy részben az első bekezdés szerinti adókat.

4.) A városkörzet, a közösség és a község csak tanácsának határozatával vethet ki bárminemű adót vagy egyéb terheket.

Az 1. bekezdés szerinti adók tekintetében törvény határozza meg azokat a kivételeket, amelyek szükségessége bizonyított.

171. cikk. Az állam, a közösség és a régió javára kivetett adókat évente szavazzák meg.

Az ilyen adókat megállapító jogszabályok csak egy évig hatályosak, ha nem szavazzák meg újra őket.

172. cikk. Adóügyekben nem állapítható meg előnyös megkülönböztetés.

Adómentesség vagy -mérséklés csak törvénnyel állapítható meg.

173. cikk. A tartományokon, a poldereken (kiszáritott tengerparti terület) és a tengerszintnél mélyebben fekvő területeken, továbbá a törvénnyel, rendelettel és a 134. cikk szerinti jogszabállyal kifejezetten megállapított kivételeken kívül, semmiféle befizetést sem lehet követelni a polgároktól az állam, a közösség, a régió, a városkörzet, a közösség, vagy község javára szóló adó címén.

174. cikk. A Képviselői Kamara minden évben megállapítja a zárszámadási törvényt és megszavazza a költségvetést. A Képviselői Kamara és a Szenátus azonban évente határozza meg a saját hatáskörében a működéséhez szükséges támogatást.

Az állam minden bevételének és kiadásának szerepelnie kell a költségvetésben és a zárszámadásban.

175. cikk. A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény állapítja meg a francia közösség és a flamand közösség tekintetében a finanszírozási rendszert.

A francia közösség és a flamand közösség tanácsai rendeletben szabályozzák a saját illetékségükben bevételeik felhasználását.

176. cikk. Törvény határozza meg a német nyelvű közösség finanszírozási rendszerét.

A német nyelvű közösség tanácsa rendelettel szabályozza a bevételek felhasználását.

177. cikk. A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvény határozza meg a régiók finanszírozási rendszerét.

A régiók tanácsai, mindegyik a saját illetékségében, a 134. cikk szerinti jogszabállyal határozzák meg bevételeik felhasználását.

178. cikk. A 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvénnyel meghatározott feltételek szerint és módon, Brüsszel főváros régiójának Tanácsa a 134. cikk szerinti jogszabállyal pénzt utal át a Községi Közös Bizottságnak, valamint a francia és a flamand közösségek bizottságainak.

179. cikk. Bárminemű nyugdíj vagy jutalom csak törvény értelmében folyósítható az állami kincstár terhére.

180. cikk. A Számvevőszék tagjait a Képviselői Kamara nevezi ki a törvényben meghatározott időtartamra.

A Számvevőszék feladata a közigazgatási számlák és az államkincstárral szembeni minden számadás elszámoltatása. Felügyeli, hogy a költségvetési kiadások egyetlen tételét se lépjenek túl, és hogy semmilyen átcsoportosításra ne kerüljön sor. A Számvevőszék általános ellenőrzést gyakorol az állam által szerzett jogok létesítésére és végrehajtására vonatkozó műveletek fölött, ideértve az adóbevételeket is. Lezárja az állam különféle adminisztrációs számláit, és megbízatása van arra, hogy evégett minden felvilágosítást és szükséges könyvelési bizonylatot összegyűjtsön. Az állam általános számadását a Képviselői Kamarának a Számvevőszék észrevételeivel ellátva nyújtják be.

A Számvevőszék szervezetéről törvény rendelkezik.

Törvény felhatalmazhatja a Számvevőszéket a költségvetés és a közösségek és régiók, valamint a tőlük függő közérdekű testületek könyvelésének ellenőrzésére. Engedélyezheti továbbá számukra a szövetségi törvény vagy a 134. cikk szerinti szabály által meghatározott irányító tevékenységet. Amennyiben a német ajkú közösség érintett, az említette törvényt a 4. cikk utolsó bekezdésében említett többséggel kell elfogadni.

Törvény, szövetségi törvény vagy a 134. cikk szerinti szabály további feladatokkal láthatja el a Számvevőszéket. Miután a Számvevőszék ezeket elfogadta, a szövetségi törvény vagy a 134. cikk szerinti szabály meghatározza a Számvevőszék díjazásának összegét ezen feladatok ellátásáért. Nem állapítható meg díjazás olyan feladatért, amelyet jelen bekezdés hatálybalépése előtt is a Számvevőszék a közösségek és régiók érdekében gyakorolt.

181. cikk. 1.) A vallásfelekezetek lelkészeinek illetményét és járadékait az állam fizeti; az ennek kielégítésére szükséges összegek minden évben a költségvetésben szerepelnek.

2.) Azoknak a szervezeteknek a megbízottai számára fizetendő illetményeket és járadékokat, amelyeket a törvény elismer, és amelyek nem vallásfelekezeti filozófiai alapon nyújtanak erkölcsi segítséget, az állam fizeti; az ennek kielégítéséhez szükséges összegek minden évben a költségvetésben szerepelnek.

VI. Cím

A fegyveres erők

182. cikk. A hadsereg toborzásának módját törvény határozza meg. Ugyancsak törvény szabályozza a katonák előléptetését, jogait és kötelességeit.

183. cikk. A hadsereg-kontingenst évente szavazzák meg. Az ezt meghatározó törvény csak egy évig marad hatályban, ha nem szavazzák meg újra.

184. cikk. A csendőrség – kétszintű – szervezete és hatáskörei törvényhozási tárgyak. A személyi állomány tagjainak státuszára vonatkozó főbb szabályokat – mindkét szinten – törvény szabályozza.

Átmeneti rendelkezés

A király minden esetben megállapíthatja és végrehajthatja a csendőrség személyi állományának tagjai státuszára vonatkozó főbb szabályokat – mindkét szinten – feltéve, hogy a vonatkozó rendeletet 2002. április 30-a előtt törvénnyel megerősítették.

185. cikk. Idegen csapatok csak törvény értelmében állhatnak az állam szolgálatába, foglalhatják el a területét vagy haladhatnak át rajta.

186. cikk. A katonák csak a törvényben meghatározott módon foszthatók meg rendfokozataiktól, kitüntetéseiktől és járadékaiktól.

VII. Cím

Általános rendelkezések

187. cikk. Az Alkotmány sem egészében, sem részben nem függeszthető fel.

188. cikk. Az Alkotmány hatálybalépésétől minden azzal ellentétes törvényt, rendeletet, határozatot, szabályt és más aktusokat hatályon kívül kell helyezni.

189. cikk. Az Alkotmány szövegének tervezetét hollandul, franciául és németül kell megszövegezni.

190. cikk. A törvény, rendelet vagy általános igazgatási jellegű tartományi vagy községi szintű szabályzat csak a törvény által meghatározott formában való kihirdetése után kötelező.

191. cikk. Belgium területén levő minden külföldi állampolgár élvezi a személyeknek és a javaknak járó védelmet, a törvényben megállapított kivételekkel.

192. cikk. Eskü csak törvény alapján tehető kötelezővé. Ez a törvény határozza meg szövegét és formáját is.

193. cikk. A belga nemzet a vörös, sárga és fekete színt fogadja el a királyság nemzeti színeiként, címereként pedig „a belga oroszlán”-t, „Az egységben az erő” jelmonddal.

194. cikk. Brüsszel város Belgium fővárosa és a Szövetségi Kormány székhelye.

VIII. Cím

Az Alkotmány felülvizsgálata

195. cikk. A törvényhozó hatalomnak jogában áll kijelenteni, hogy bizonyos, az általa megjelölt alkotmányos rendelkezés felülvizsgálata szükséges.

Ilyen kijelentés után a két kamara jogszabály erejénél fogva feloszlik.

A 46. cikk szerint két új kamara összehívására kerül sor.

Ez a két kamara a királlyal egyetértésben dönt a felülvizsgálat alá vett kérdésekről.

Ebben az esetben a kamarák csak akkor tanácskozhatnak, ha a mindkettőt alkotó tagoknak legalább kétharmada jelen van és egyetlen módosításra sem kerülhet sor, ha nem szerzi meg a legalább kétharmados szavazattöbbséget.

Átmeneti rendelkezés

A két kamara, amelyek reformjára 2010. június 13-án került sor, a király egyetértésével, felülvizsgálhatják a következő rendelkezéseket és rendelkezéscsoportokat, az alábbi szempontok alapján:

1.) Az 5. cikk második bekezdése, a 11/A. cikk, a 41. cikk ötödik bekezdése, a 159. és 190. cikk a tartományok teljes autonómiájának gyakorlásának biztosításával, az 1988. augusztus 9-ei törvény különleges rendelkezéseinek sérelme nélkül, módosíthatják a közösségi törvényt, a közösségi választójogi törvényt, a központi köztámogatásról szóló organikus törvényt, a tartományi törvényt, a választójogi törvénykönyvet, a tartományi választójogi törvényt, továbbá a törvényhozó kamarák és a tartományi tanácsok választásainak összhangját biztosító, valamint a kormányzó hatalmak tisztségére vonatkozó törvényt és a „tartomány”

kifejezés – amely kizárólag a területiséget és nem az intézményi jelleget jelenti – az Alkotmányban megállapított jelentését megállapító törvényt;

2.) A 23. cikket, a családi támogatáshoz való jogot biztosító rendelkezései vonatkozásában;

3.) A III. cím azon rendelkezései, amelyek megtiltják a választójogi törvényhozást legalább a választásoktól számított egy évig;

4.) A 43. cikk 1.) szakaszát, a 44. cikk második bekezdését, a 46. cikk ötödik bekezdését, a 69., 71., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 81., 82., 83. és a 168. cikket a kétkamarás reform végrehajtására vonatkozóan, valamint a Képviselői Kamara törvényhozó jogköreit illetően;

5.) A 46. és 117. cikkek a szövetségi törvényhozási választásokat illetően, amely az európai parlamenti választásokkal egy napra esnek, valamint felosztatás esetén az új szövetségi törvényhozás csak a felosztatást követő európai parlamenti választások napjáig működhet, továbbá a 4. cikk utolsó bekezdésében említett többséggel elfogadott törvény által a közösségek és tartományok különleges rendeletekkel és végzésekkel szabályozhatják a saját törvényhozásaik működésének időtartamát, valamint megállapíthatják az ezekre vonatkozó választások dátumát, továbbá a 4. cikk utolsó bekezdésében említett többséggel elfogadott törvény által rendelkezhetnek az új választójogi szabályok hatálybalépéséről.

6.) A 63. cikk 4.) szakasz bekezdése alapján törvény határozza meg Brabant tartomány holland és francia ajkú lakosai törvényes érdekeit biztosító a Képviselői Kamara megválasztására vonatkozó különleges szabályokat, ezeknek a különleges szabályoknak a módosítása csak a 4. cikk utolsó bekezdésében említett többséggel elfogadott törvény által lehetséges;

7.) A III. és a IV. cím II. része és III. alrésze, amelyek szerint a 4. cikk utolsó bekezdésében említett többséggel elfogadott törvény által Brüsszel kétnyelvű fővárosára, Brüsszel régiójára vonatkozóan a közösségek feladatkörébe nem tartozó 127. cikk 1.) szakasz első bekezdésének 1. pontja és az 1. és 3. pontban foglalt tárgyköröket illetően;

8.) A III. és a IV. cím II. része és III. alrésze, amelyek szerint a 4. cikk utolsó bekezdésében említett többséggel elfogadott törvény által lehetséges egyszerűsíteni az egyes egységek közötti együttműködés szabályait;

9.) A 143. cikk azon szakasza, amely kizárja a szövetségi törvény vagy rendelet érdekösszeütkezeit az adókötelezettség, az adóki szabás, a felmentés és minden más, természetes személyeket érintő adószámítással kapcsolatos rendelkezéseket illetően;

10.) A III. és a IV. címek azon rendelkezései, amelyek Brüsszel bírósági kerületében az igazságszolgáltatás hivatalos nyelveit illető reform lényeges elemeit, valamint az ügyészségre vonatkozó körülményeket, a székhelyre és az illetékességre vonatkozó szabályokat érintik, csak a 4. cikk 2. bekezdésében előírt többséggel elfogadott törvénnyel lehet módosítani;

11.) A 144. cikk, amely az Államtanács vagy megbízatása lejártakor a szövetségi közigazgatási bíróságok magánjogi joghatást kiváltó határozataik kihirdetéséről rendelkezik;

12.) A 151. cikk 1.) szakasza, amely arról rendelkezik, hogy a közösségek és a régiók jogosultak rendelkezni a hatáskörükbe tartozó eljárásokat érintően, amelyek a szövetségi minisztertől vagy az igazságügyi minisztertől származnak, akik azonnali végrehajtásukat biztosítják, továbbá a 4. cikk utolsó bekezdésében említett többséggel elfogadott törvény által lehetséges a közösségek és régiók részvételét szabályozni, a hatáskörükbe tartozó kérdéseket illetően, az ügyészség nyomozási és vádhatósági jogkörét érintően, a büntetőeljárás kényszerintézkedéseket illetően, a főügyészek kollégiumában való részvételt illetően, valamint a Biztonsági Szolgálat adatgyűjtését és a nemzeti biztonsági tervet illetően;

13.) A 160. cikk, amely az Államtanács közigazgatási ügyekkel foglalkozó közgyűlésének új hatásköreiről és tárgyalási rendjéről rendelkezik, szabályai csak a 4. cikk utolsó bekezdésében említett többséggel elfogadott törvény által lehetséges;

14.) A IV. cím, amely arról rendelkezik, hogy az európai parlamenti választásokat illetően törvény különleges szabályokat állapíthat meg azért, hogy biztosítsa Brabant tartomány holland és francia ajkú lakosainak törvényes érdekeit, továbbá ezeknek a szabályoknak módosítása csak a 4. cikk utolsó bekezdésében említett többséggel elfogadott törvény által lehetséges;

15.) A 180. cikk, amely arról rendelkezik, hogy a törvényhozó hatalommal rendelkező gyűlések, amelyek a 134. cikk által szabályozott határozatot vagy rendeletet alkothatnak, megbízatásuk lejártával, felkérhetik az Államtanácsot – díjazás ellenében – vizsgálat lefolytatására.

A két Kamara az 1. bekezdésben említettekről tanácskozást csak akkor folytathat, ha mindkét kamara összes tagjainak legalább kétharmada jelen van, továbbá semmilyen változtatás nem fogadható el, ha legalább a leadott szavazatok kétharmada azt nem támogatja.

Ezen átmeneti rendelkezés nem minősül a 195. cikk második bekezdésében foglalt kijelentésnek.

196. cikk. Az Alkotmány semmilyen felülvizsgálata sem nem kezdeményezhető, sem nem folytatható le háború idején, vagy ha a kamarák akadályozva vannak abban, hogy a szövetségi területen szabadon ülésezzenek.

197. cikk. Az uralkodó kiskorúsága vagy távolléte (a régenség) idején semmilyen változtatás sem tehető az Alkotmányban a király alkotmányos jogosítványait illetően és az Alkotmány 85–88., 91–95., 106–197. cikkeiben.

A királlyal való egyetértésben az alkotmányozó kamarák rendezhetik az Alkotmány cikkeinek, valamint az egyes cikkek felosztásainak számozását, és az Alkotmány címekre, fejezetekre és részekre osztását, módosíthatják a felülvizsgálat alá nem vont rendelkezések terminológiáját avégett, hogy összhangba hozzák őket az új rendelkezések terminológiájával, és hogy összhangot biztosítsanak az Alkotmány francia, holland és német szövege között.

Az ilyen esetekben a kamarák csak akkor tanácskozhatnak, ha az őket alkotó tagoknak legalább a kétharmada jelen van; és a módosítások csak akkor fogadhatók el, ha megkapták a leadott szavazatoknak legalább a kétharmadát.

IX. Cím

Átmeneti rendelkezések, hatálybalépés

I. A 85. cikkben foglalt rendelkezéseket első alkalommal Albert, Félix, Humbert, Théodore, Christian, Eugène, Marie, hercegkirályi Őfelsége, Liège hercege, Belgium hercege leszármazottjaira kell alkalmazni, úgy tekintve, hogy Astrid, Joséphine, Charlott, Fabrizia, Elisabeth, Paola, Marie hercegnő Királyi Őfelsége, Belgium hercegnőjének Lorzen, az ausztriai Este ház főhercegével kötött házassága olyannak tekintett, mint amely megkapta a 85. cikk 2. bekezdése szerinti egyetértést.

Addig az időpontig a következő rendelkezéseket kell továbbra is alkalmazni.

A király alkotmányos joga Ő Királyi Felsége Saxe-Bobourg Léopold, Georges, Chrétien, Frédéric természetes, közvetlen és törvényes utódai között fiúról fiúra öröklődnek az elsőszülöttség rendje alapján, a család nőtagjainak és azok leszármazottjainak állandó kizárásával.

Meg kell fosztani a trónöröklés jogától azt a herceget, aki a király vagy azon személyek jóváhagyása nélkül köt házasságot, akik ha nincs király, gyakorolják az Alkotmányban rendelt királyi jogosítványokat.

Ettől a jogtól való megfosztást megszüntetheti a király vagy azok a személyek, ha nincs király, aki az Alkotmányban meghatározott esetekben jogait gyakorolják, de csak akkor, ha ehhez megkapja a két kamara hozzájárulását.

II. (Hatályon kívül helyezve.)

III. A 125. cikk az 1993. május 8-a utáni tényekre alkalmazandó.

IV. (Hatályon kívül helyezve.)

V. (Hatályon kívül helyezve.)

VI. 1. (Hatályon kívül helyezve.)

2. (Hatályon kívül helyezve.)

3. Brabant tartomány személyi állományának tagjai és vagyona a vallon Brabant tartomány és a flamand Brabant tartomány, Brüsszel főváros régiója, a 135. és a 136. cikk szerinti hatóságok és intézmények, valamint a szövetségi hatalom között kerül megosztásra, a 4. cikk utolsó bekezdése szerinti többséggel elfogadott törvénnyel szabályozott módozatok szerint.

A tartományi tanácsok soron következő megújítása után és megosztásuk időpontjáig a közös személyi állomány és a közös tulajdonban maradt vagyon a vallon Brabant tartomány és a flamand Brabant tartomány Brüsszel főváros kétnyelvű régiójának illetékes hatóságai közös kezelésében maradnak.

4. (Hatályon kívül helyezve.)

5. (Hatályon kívül helyezve.)

BULGÁRIA

Az alkotmányt 1991. július 12-én fogadták el.

Az 1991-es alkotmányt négy alkalommal módosították: 2003-ban, 2005-ben, 2006-ban és 2007-ben.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a belga Alkotmánybíróság honlapjáról volt elérhető.

(<http://constcourt.bg/en/legislation>)

A Bolgár Köztársaság alkotmánya

Mi, a Hetedik Nagy Nemzetgyűlés népképviselői, abban a törekvésünkben, hogy a bolgár nép akaratát fejezzük ki, hűségünket nyilvánítva az általános emberi értékek: a szabadság, a béke, a humanizmus, az egyenlőség, az igazságosság és a tolerancia iránt;

Legmagasabb elvvé emelvén a személyiség jogait, annak méltóságát és biztonságát; azon elidegeníthetetlen kötelességünk tudatában, hogy őrizzük Bulgária nemzeti és állami egységét,

kinyilvánítjuk a demokratikus, jog- és szociális állam létrehozása iránti elhatározásunkat, melynek céljából elfogadjuk a jelen
ALKOTMÁNYT

Első Fejezet Alapelvek

1. cikk. (1) Bulgária parlamentáris köztársaság.

(2) Minden állami hatalom a néptől ered, amely azt közvetlenül, valamint a jelen Alkotmányban előírt szervek útján gyakorolja.

(3) A társadalom egyetlen rétege, egyetlen párt vagy más szervezet, állami intézmény vagy egyén sem sajátíthatja ki a népszuverenitás gyakorlását.

2. cikk. (1) A Bolgár Köztársaság egységes állam, helyi önkormányzatokkal. Abban nem létesíthetők autonóm területi egységek.

(2) A Bolgár Köztársaság területi épsége sérthetetlen.

3. cikk. A Köztársaságban a hivatalos nyelv a bolgár.

4. cikk. (1) A Bolgár Köztársaság jogállam, amelyet az ország Alkotmánya és törvényei szerint kell vezetni.

(2) A Bolgár Köztársaság biztosítja az emberi életet, méltóságot és személyiségi jogokat, továbbá megteremti a feltételeket az emberi és a polgári társadalom szabad fejlődéséhez.

(3) A Bolgár Köztársaság tagja az Európai Uniónak és részt vesz annak fejlesztésében.

5. cikk. (1) Az Alkotmány alaptörvény és a többi törvény nem lehet vele ellentétes.

(2) Az Alkotmány rendelkezései közvetlenül hatályosulnak.

(3) Senkit nem lehet elítélni olyan cselekményért vagy mulasztásért, amely az elkövetése idején a törvény szerint nem volt bűncselekmény.

(4) Az alkotmányos rendnek megfelelően ratifikált, kihirdetett és a Bolgár Köztársaságra nézve hatályba lépett nemzetközi szerződések a belső jog részét képezik. Ezek elsőbbséget élveznek a belső törvényhozás azon normáival szemben, amelyek ellentmondanak a nemzetközi szerződéseknek.

(5) Minden normatív aktust ki kell hirdetni. A normatív aktus három nappal a kihirdetése után lép hatályba, kivéve, ha az aktus más időpontot állapít meg.

6. cikk. (1) Minden ember szabadnak születik és méltósága és jogai alapján egyenrangú a többi emberrel.

(2) Minden állampolgár¹ egyenlő a törvény előtt. Nem engedhető meg semmilyen jogkorlátozás vagy kiváltság, amely fajon, nemzetiségen, etnikai hovatartozáson, nemen, származáson, valláson, képzettségen, meggyőződésen, politikai hovatartozáson, egyéni vagy társadalmi helyzeten vagy vagyoni helyzeten alapul.

7. cikk. Az állam felel azért a kárért, amelyet annak szervei vagy hivatali személyek okoztak.

8. cikk. Az állami hatalom törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalomra oszlik.

9. cikk. (1) A fegyveres erők biztosítják az ország szuverenitását, biztonságát és függetlenségét, és védik annak területi épségét.

(2) A fegyveres erők bevetésére vonatkozó rendelkezéseket törvény szabályozza.

10. cikk. A választásokat, az országos és a helyi referendumokat általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján, titkos szavazással tartják meg.

11. cikk. (1) A Bolgár Köztársaságban a politikai élet a politikai pluralizmus elvein alapul.

(2) Egyetlen politikai pártot vagy ideológiát sem lehet államinak kinyilvánítani vagy megerősíteni.

(3) A pártok közreműködnek az állampolgárok politikai akaratának alakításában és kifejezésre juttatásában. Törvény szabályozza a politikai pártok létrehozásának és megszüntetésének a rendjét, valamint tevékenységük feltételeit.

(4) Etnikai, faji vagy felekezeti alapon politikai párt nem hozható létre, és nem létesíthető olyan párt sem, amely az államhatalom erőszakos megszerzését tűzi ki célul.

12. cikk. (1) Az állampolgári egyesülések az állampolgárok érdekeinek kielégítését és védelmét szolgálják.

(2) Az állampolgári egyesülések, beleértve a szakszervezeteket is, nem tűzhetnek ki politikai célokat és nem végezhetnek politikai tevékenységet, amelyek egyedül a politikai pártokat jellemzik.

13. cikk. (1) A vallás szabadon választható és gyakorolható.

(2) A vallási intézmények az államtól elválasztva működnek.

(3) A Bolgár Köztársaságban a hagyományos vallás a keleti ortodox.

(4) A felekezeti közösségek és intézmények, valamint a vallási meggyőződés politikai célokra nem használhatók fel.

14. cikk. Az állam és a társadalom védi a családot, az anyaságot és a gyermekeket.

15. cikk. A Bolgár Köztársaság biztosítja a környezet védelmét és újratermelését, az élő természet fenntartását és sokféleségét, valamint az ország természeti kincseinek és forrásainak észszerű felhasználását.

16. cikk. A törvény biztosítja és védi a munkát.

17. cikk. (1) A törvény biztosítja és védi a tulajdonhoz és az örökléshez való jogot.

(2) A tulajdon magán- és köztulajdon.

(3) A magántulajdon sérthetetlen.

(4) Törvény határozza meg az állam és az önkormányzatok tulajdonában álló tárgyakkal való gazdálkodás és kezelésük rendjét.

18. cikk. (1) Az ásványi kincsek, a part menti strandövezet, a közutak, továbbá a törvényben meghatározott vizek, erdők és országos jelentőségű parkok, természeti és régészeti rezervátumok az állam kizárólagos tulajdonát képezik.

(2) Az állam szuverén jogokat gyakorol a kontinentális talapzat és a kizárólagos gazdasági övezet tengeri térségeiben a biológiai, ásványi és energiaforrásainak felkutatása, kiaknázása, felhasználása, megóvása és az azokkal való gazdálkodás vonatkozásában.

¹ Az „állampolgár” kifejezés azokra a magánszemélyekre vonatkozik, akik az Alkotmány hatálya alá tartoznak.

(3) Az állam szuverén jogokat gyakorol a Bolgár Köztársaság részére nemzetközi megállapodásokkal megállapított rádiófrekvenciális spektrum és geosztacionáris körpálya-pozíciók felett.

(4) Törvény állami monopóliumot állapíthat meg a vasúti közlekedés, az országos posta- és távközlési hálózat, a nukleáris energia felhasználása, a radioaktív termékek, fegyverek, a robbanó- és a biológiailag erősen ható anyagok előállítása felett.

(5) Törvény határozza meg azokat a feltételeket és rendszabályokat, amelyek mellett az állam az előző bekezdések szerinti objektumokra koncessziót, illetve tevékenységekre engedélyt ad.

(6) Az állami vagyonnal való gazdálkodás, annak kezelése az állampolgárok és a köz javára történik.

19. cikk. (1) A Bolgár Köztársaság gazdasága a szabad gazdasági kezdeményezésen alapul.

(2) A törvény valamennyi állampolgár és jogi személy gazdasági tevékenységéhez egyenlő jogi feltételeket teremt és garantál úgy, hogy elhárítja a monopolhelyzettel való visszaélést, a tisztességtelen versenyt és védi a fogyasztót.

(3) A törvény védi a bolgár és külföldi állampolgárok és jogi személyek beruházásait és gazdasági tevékenységét.

(4) A törvény feltételeket teremt az állampolgárok és jogi személyek szövetkezéséhez és más társulási formáihoz a gazdasági és szociális haladás elérése céljából.

20. cikk. Az állam feltételeket teremt az ország egyes térségeinek kiegyensúlyozott fejlődéséhez és a pénzügyi, hitelezési és beruházási politika révén segíti a területi szerveket és tevékenységeket.

21. cikk. (1) A föld alapvető nemzeti kincs, amely az állam és a társadalom különleges védelmét élvezi.

(2) A művelhető föld egyedül földművelési célokra használható. A föld rendeltetésének megváltoztatása csak kivételesen engedhető meg – ha ennek szükségessége bizonyított – a törvény által meghatározott feltételek és rendszabályok szerint.

22. cikk. (1) A külföldiek és a külföldi jogi személyek földön tulajdonjogot szerzhhetnek, Bulgária Európai Unióhoz csatlakozását követően vagy a Bolgár Köztársaság által elfogadott, kihirdetett és hatályos nemzetközi szerződés alapján, valamint törvényes öröklés útján.

(2) Az (1) bekezdésben említett nemzetközi szerződést ratifikáló törvényhez a Parlament összes tagja kétharmadának szavazata szükséges.

(3) A földre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

23. cikk. Az állam feltételeket teremt a tudomány, az oktatás és a művészetek szabad fejlődéséhez, és támogatja azokat. Az állam gondoskodik a nemzeti történelmi és kulturális örökség megóvásáról.

24. cikk. (1) A Bolgár Köztársaság a külpolitikáját a nemzetközi jog elveivel és szabályaival való összhangban valósítja meg.

(2) A Bolgár Köztársaság külpolitikájának alapcéljai: az ország nemzeti biztonsága és függetlensége, a bolgár állampolgárok jóléte és szabadságjogai, valamint az igazságos nemzetközi rend megteremtéséhez való hozzájárulás.

Második Fejezet

Az állampolgárok alapvető jogai és kötelességei

25. cikk. (1) Bolgár állampolgár mindazon személy, akinek legalább egyik szülője bolgár állampolgár, vagy aki a Bolgár Köztársaság területén született, ha származása alapján más állampolgárságot nem szerez. A bolgár állampolgárság honosítással is megszerezhető.

(2) A bolgár származású személy kedvezményes módon szerzi meg a bolgár állampolgárságot.

(3) Az, aki születésénél fogva bolgár állampolgár, nem fosztható meg a bolgár állampolgárságától.

(4) A Bolgár Köztársaság állampolgára nem adható ki más államnak vagy nemzetközi bíróságnak büntetőjogi vádemelés miatt, kivéve ha ezt olyan nemzetközi szerződés teszi lehetővé, amelyet a Bolgár Köztársaság ratifikált, kihirdetett és hatályba léptetett.

(5) A külföldön tartózkodó bolgár állampolgárok a Bolgár Köztársaság védelmét élvezik.

(6) Törvény állapítja meg a bolgár állampolgárság megszerzésének, megtartásának és elvesztésének feltételeit és rendjét.

26. cikk. (1) A Bolgár Köztársaság állampolgárát, tartózkodási helyétől függetlenül, megilleti a jelen Alkotmány szerinti valamennyi jog és kötelesség.

(2) A Bolgár Köztársaság területén tartózkodó külföldit megilleti a jelen Alkotmány szerinti valamennyi jog és kötelesség, azon jogok és kötelességek kivételével, amelyekhez az Alkotmány és a törvények megkövetelik a bolgár állampolgárságot.

27. cikk. (1) Az ország területén törvényesen tartózkodó külföldit csak törvényben megállapított feltételek és rend szerint lehet akarata ellenére kiutasítani vagy más államnak átadni.

(2) A Bolgár Köztársaság menedéket ad azoknak a külföldieknek, akiket meggyőződésük vagy nemzetközileg elismert szabadságjogok védelmében kifejtett tevékenységük miatt üldöznek.

(3) Törvény állapítja meg a menedékadás feltételeit és rendjét.

28. cikk. Minden embernek joga van az élethez. Az emberi életre törés legsúlyosabb bűncselekményként büntetendő.

29. cikk. (1) Senkit sem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen vagy megalázó elbánásnak, továbbá erőszakos asszimilációnak alávetni.

(2) Senkin sem lehet önkéntes írásbeli hozzájárulása nélkül orvosi, tudományos vagy más kísérletet végezni.

30. cikk. (1) Mindenkinek joga van a személyi szabadságra és a sérthetlenségre.

(2) Senkit sem lehet őrizetbe venni, kihallgatni, megmotozni vagy másképpen a személyi szabadságában korlátozni, kivéve a törvényben megállapított feltételek és rend szerint.

(3) Az illetékes állami szervek állampolgárt csak a törvényben kifejezetten felsorolt halaszthatatlan esetekben vehetnek őrizetbe, és erről haladéktalanul értesítik a bíróságot. A bíróság az őrizetbe vételtől számított 24 órán belül köteles dönteni az őrizetbe vétel törvényességéről.

(4) Az őrizetbe vétel vagy a terheltnek való minősítés pillanatától mindenkit megillet az ügyvédi védelem joga.

(5) Mindenki jogosult négy szemközti találkozásra az öt védő személlyel. Érintkezésük titka sérthetetlen.

31. cikk. (1) Mindenkit, akit bűncselekmény elkövetésével vádolnak, a törvényben megállapított határidőn belül bíróság elé kell állítani.

(2) Senkit nem lehet kényszeríteni arra, hogy bűnösnek vallja magát, és senkit nem lehet elítélni kizárólag a saját beismerő vallomása alapján.

(3) A terhelt ártatlannak minősül mindaddig, amíg jogerős ítélet az ellenkezőjét nem állapítja meg.

(4) A terhelt jogai csak annyiban korlátozhatók, amennyiben ez az igazságszolgáltatás megvalósításához szükséges.

(5) A szabadságvesztésre elítéltek részére feltételeket teremtenek azon alapjogaik gyakorlásához, amelyekre az ítélet hatálya nem terjed ki.

(6) A szabadságvesztés-büntetés kizárólag a törvényben megállapított helyeken hajtható végre.

(7) A béke és az emberiség elleni bűncselekmények büntethetősége és az azok miatt kiszabott büntetés végrehajthatósága nem évül el.

32. cikk. (1) Az állampolgár magánélete sérthetetlen. Mindenkit megillet a magán- és a családi életébe történő jogellenes beavatkozás, valamint a becsületének, méltóságának és jó hírnevének a megsértése elleni védelem joga.

(2) Senkit nem lehet tudta nélkül vagy kifejezett egyet nem értése ellenére megfigyelés alatt tartani, lefényképezni, filmre venni, hangját rögzíteni, kivéve a törvényben előírt eseteket.

33. cikk. (1) A lakás sérthetetlen. Az abban lakó hozzájárulása nélkül senki nem mehet be és nem tartózkodhat a lakásban, kivéve a törvényben kifejezetten felsorolt eseteket.

(2) A lakó hozzájárulása vagy a bíróság engedélye nélküli bemenetel és ott-tartózkodás a lakásban csak akkor megengedhető, ha az küszöbön álló, vagy megkezdett bűncselekmény elhárítását, a bűncselekmény elkövetője elfogását szolgálja, valamint a végszükség esetében.

34. cikk. (1) A levelezés és a többi érintkezés szabadsága és titka sérthetetlen.

(2) Ezen szabály alóli kivételt csak a bíróság engedélyezhet, ha ezt súlyos bűncselekmény felderítése vagy elhárítása teszi szükségessé.

35. cikk. (1) Mindenkit megillet a lakhely szabad megválasztásához, az ország területén való szabad mozgáshoz és az ország elhagyásához való jog. Ezt a jogot csak törvény korlátozhatja, a nemzeti biztonság, a közegészség és más állampolgárok szabadságjogai védelme érdekében.

(2) Minden bolgár állampolgárt megillet a hazatéréshez való jog.

36. cikk. (1) A bolgár nyelv tanulása és használata a bolgár állampolgárok joga és kötelessége.

(2) A nem bolgár anyanyelvű állampolgárok a bolgár nyelv kötelező tanulása mellett jogosultak saját anyanyelvük tanulására és használatára.

(3) Törvény sorolja fel azokat az eseteket, amikor csak a hivatalos nyelv használható.

37. cikk. (1) A lelkiismeret szabadsága, a gondolat szabadsága, valamint a hitvallás illetve a vallási vagy ateista meggyőződés szabad megválasztása sérthetetlen. Az állam közreműködik a különböző felekezetekhez tartozó hívők, valamint a hívők és a nem hívők közötti tolerancia és tisztelet ápolásában.

(2) A lelkiismeret és a hitvallás szabadsága nem irányulhat a nemzet biztonsága, a közrend, a közegészség és az erkölcs, valamint más állampolgárok szabadságjogai ellen.

38. cikk. Meggyőződése miatt senkit nem lehet üldözni vagy jogaiban korlátozni és senkit nem lehet kötelezni vagy kényszeríteni arra, hogy a saját vagy más meggyőződéséről adatokat szolgáltatson.

39. cikk. (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánításra valamint arra, hogy a véleményét szóban vagy írásban, továbbá hang, ábrázolás vagy más úton terjessze.

(2) Ezt a jogot nem lehet felhasználni más jogainak vagy jóhírnevének megsértésére, és az alkotmányosan megállapított rend erőszakos megváltoztatására, bűncselekmények elkövetésére, ellenségeskedés szítására vagy a személy elleni erőszakra irányuló felhívásra.

40. cikk. (1) A sajtó és a többi tömegkommunikációs eszköz szabad és nem áll cenzúra alatt.

(2) Nyomtatvány vagy más információhordozó felfüggesztése és elkobása csak bírósági aktus alapján lehetséges, amikor az megsérti a jó ízlést vagy felhívásokat tartalmaz az alkotmányosan megállapított rend erőszakos megváltoztatására, bűncselekmény elkövetésére vagy személy elleni erőszakra. Ha 24 órás határidőn belül nem kerül sor az elkobásra, a felfüggesztés hatályát veszíti.

41. cikk. (1) Mindenkinnek joga van információt keresni, szerezni és terjeszteni. E jog gyakorlása nem irányulhat más állampolgárok jogai és jóhírneve ellen, továbbá a nemzet biztonsága, a közrend, a közegészség és az erkölcs ellen.

(2) Az állampolgárok jogosultak információt kapni állami szervtől vagy intézménytől a rájuk nézve jogos érdekeket érintő kérdésben, ha az információ nem képez állami vagy más, a törvény által védett titkot vagy ha nem érinti más jogait.

42. cikk. (1) A 18. életévüket betöltött állampolgárok – a cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alá helyezettek és a szabadságvesztés-büntetést töltők kivételével – jogosultak a helyi és az állami szervek megválasztására és népszavazásban való részvételle.

(2) Törvény határozza meg a választások és referendumok lebonyolításának szervezetét és rendjét.

(3) Törvény határozza meg az Európai Unió polgárainak az országgyűlési választásokon és a helyhatósági választásokon való részvételére vonatkozó szabályokat.

43. cikk. (1) Az állampolgároknak joguk van békésen és fegyver nélkül gyülekezni gyűléseken és tüntetéseken.

(2) Törvény állapítja meg a gyűlések és a tüntetések szervezésének és megtartásának rendjét.

(3) Zárt helyiségben szervezett gyűléshez nem szükséges engedély.

44. cikk. (1) Az állampolgárokat megilleti a szabad egyesülés joga.

(2) Tiltott az olyan szervezet, amelynek tevékenysége az ország szuverenitása, területi épsége és a nemzet egysége ellen, továbbá faji, nemzeti, etnikai vagy vallási ellenségeskedésre, az állampolgári szabadságjogok megsértésére irányul, valamint az olyan szervezet, amely titkos vagy militarizált szervezetet hoz létre vagy céljait erőszak útján igyekszik elérni.

(3) Törvény állapítja meg a nyilvántartásba vétel alá tartozó szervezeteket, valamint azok megszüntetésnek és az állammal való viszonyuknak a rendjét.

45. cikk. Az állampolgároknak joguk van panasszal, javaslattal és petícióval fordulni az állami szervekhez.

46. cikk. (1) A házasság férfi és nő közötti önkéntes szövetség. Egyedül az állami szerv előtt kötött házasság törvényes.

(2) A házastársakat egyenlő jogok illetik meg a házasságban és a családban.

(3) Törvény állapítja meg a házasság alaki követelményeit, a házasságkötés és -felbontás feltételeit és rendjét, továbbá a házastársak közötti személyes és vagyoni viszonyokat.

47. cikk. (1) A szülők joga és kötelessége gyermekeik nevelése és gondozása gyakorúságuk eléréséig; ezt az állam támogatásban részesíti.

(2) Az anyát az állam különleges védelemben részesíti, amely a szülés előtt és után fizetett szabadságot, ingyenes szülészeti ellátást, munkahelyi és más szociális kedvezményeket biztosít a számára.

(3) A házasságon kívül született gyermeknek egyenlő jogai vannak a házasságban született gyermekkel.

(4) A rokoni gondoskodásban nem részesülő gyermek az állam és a társadalom különleges védelme alatt áll.

(5) Törvény állapítja meg a szülői felügyeleti jogok korlátozásának vagy megszüntetésének feltételeit és rendjét.

48. cikk. (1) Az állampolgároknak joguk van a munkához. Az állam gondoskodik e jog gyakorlásához szükséges feltételek megteremtéséről.

(2) Az állam megteremti a feltételeket ahhoz, hogy a testi vagy szellemi fogyatékos személy gyakorolhassa a munkához való jogát.

(3) Minden állampolgár szabadon választja meg foglalkozását és munkahelyét.

(4) Senkit nem lehet kötelezni kényszmunka végzésére.

(5) A dolgozóknak és az alkalmazottaknak joguk van az egészséges és biztonságos munkakörülményekhez, minimális munkabérhez és az elvégzett munkának megfelelő díjazáshoz, továbbá – törvényben megállapított feltételek és rend szerint – a pihenéshez és a szabadsághoz.

49. cikk. (1) Az állampolgároknak és az alkalmazottaknak joguk van ahhoz, hogy a munkával és a szociális biztonsággal összefüggő érdekeik védelme céljából szindikális szervezetekbe és szövetségekbe tömörüljenek.

(2) A munkáltatóknak joguk van egyesülni a gazdasági érdekeik védelme céljából.

50. cikk. A dolgozókat és az alkalmazottakat a kollektív gazdasági és szociális érdekeik védelme céljából megilleti a sztrájkjog. Ez a jog törvény által megállapított feltételek és rend szerint gyakorolható.

51. cikk. (1) Az állampolgároknak joguk van a társadalombiztosításhoz és a szociális segélyezéshez.

(2) Az ideiglenesen munkanélküli személy szociális ellátásban részesül törvény által megállapított feltételek és rend szerint.

(3) A hozzátartozó nélküli idős személy, aki saját vagyonából nem tudja eltartani magát, továbbá a testi és szellemi fogyatékos személy az állam és a társadalom különleges védelme alatt áll.

52. cikk. (1) Az állampolgároknak joguk van az egészségügyi biztosításhoz, amely elérhető orvosi segítséget garatál a számukra, valamint – törvényben megállapított feltételek és rend szerint – ingyenes orvosi ellátást.

(2) A közegészségügy az állami költségvetésből, a munkáltatók általi, egyéni és kollektív biztosítási befizetésekből és más forrásokból kerül finanszírozásra törvény által megállapított feltételek és rend szerint.

(3) Az állam védelmezi az állampolgárok egészségét, és ösztönzi a sport és az idegenforgalom fejlődését.

(4) Senkit sem lehet kényszer-gyógykezelésnek és kényszer-gyógyintézkedéseknek alávetni, a törvényben előírt esetek kivételével.

(5) Az állam ellenőrzést gyakorol valamennyi egészségügyi intézmény, továbbá a gyógyszeres és gyógyeszközök, a biotermékek és az orvosi technika előállítására és azok forgalmazására felett.

53. cikk. (1) Mindenkit megillet a művelődéshez való jog.

(2) Az iskolai oktatás 16 éves korig kötelező.

(3) Az állami és az önkormányzati iskolákban az általános és középfokú oktatás ingyenes. A törvényben megállapított feltételek mellett ingyenes az oktatás az állami felsőoktatási intézményekben.

(4) A felsőoktatási intézmények akadémiai autonómiát élveznek.

(5) Az állampolgárok és szervezetek törvényben megállapított feltételek és rend szerint létesíthetnek iskolákat. Az azokban folyó oktatásnak meg kell felelnie az állami követelményeknek.

(6) Az állam ösztönzi az oktatást úgy, hogy iskolákat hoz létre és azokat fenntartja, a tehetséges tanulókat és hallgatókat támogatja, a szakképzéshez és az átképzéshez feltételeket teremt. Az állam ellenőrzést gyakorol valamennyi iskolatípus felett.

54. cikk. (1) Mindenkinek joga van a nemzeti és az általános emberi értékeket használni, továbbá etnikai hovatartozásának megfelelően művelődni, amit a törvény elismer és garantál.

(2) A törvény elismeri és garantálja a művészeti, a tudományos és a műszaki alkotás szabadságát.

(3) A törvény védi a feltalálói, a szerzői és az azokhoz hasonló jogokat.

55. cikk. Az állampolgároknak joguk van az egészséges és kedvező környezethez a megállapított értékeknek és normatíváknak megfelelően. Az állampolgárok kötelesek óvni a környezetet.

56. cikk. Minden állampolgárt megillet a védelem joga a jogai vagy jogos érdekei megsértése vagy veszélyeztetése esetében. Állami intézményben védővel is megjelenhet.

57. cikk. (1) Az állampolgárok alapvető jogai elidegeníthetetlenek.

(2) Nem engedhető meg a joggal való visszaélés, továbbá a jognak olyan gyakorlása, amely mások jogait vagy jogos érdekeit sérti.

(3) Hadüzenet, hadiállapot vagy más rendkívüli állapot idején egyes állampolgári jogok gyakorlása – a 28. §-ban, a 29. §-ban, a 31. § (1)–(3) bekezdésében, a 32. § (1) bekezdésében és a 37. §-ban megállapított jogok kivételével – törvénnyel ideiglenesen korlátozható.

58. cikk. (1) Az állampolgárok kötelesek betartani és végrehajtani az Alkotmányt és a törvényeket. Kötelesek továbbá tiszteletben tartani mások jogait és jogos érdekeit.

(2) Vallási és egyéb meggyőződésre hivatkozással nem lehet megtagadni az Alkotmányban és a törvényben megállapított köteleességek teljesítését.

59. cikk. (1) A haza védelme minden bolgár állampolgár kötelessége. A hazaárulás legsúlyosabb bűncselekménynek minősül, amelyet a törvény teljes szigorával kell büntetni.

(2) Törvény határozza meg az állampolgárok nemzetvédelemre való felkészítésének rendjét.

60. cikk. (1) Az állampolgárok – jövedelmüknek és vagyonuknak megfelelően – törvényben megállapított adókat és illetékeket kötelesek fizetni.

(2) Csak törvény állapíthat meg adókedvezményeket és adóterheket.

61. cikk. Törvényben megállapított feltételek és rend szerint az állampolgárok kötelesek segítséget nyújtani az államnak és a társadalomnak elemi és más csapások esetében.

Harmadik Fejezet

A nemzetgyűlés

62. cikk. (1) A Nemzetgyűlés gyakorolja a törvényhozói hatalmat és a parlamenti ellenőrzést.

(2) A Nemzetgyűlés önálló költségvetéssel rendelkezik.

63. cikk. A Nemzetgyűlés 240 képviselőből áll.

64. cikk. (1) A Nemzetgyűlést négyévi időtartamra választják.

(2) Ha a Nemzetgyűlés megbízatása háború, hadi vagy egyéb rendkívüli állapot idején vagy azt megelőzően jár le, a megbízatása ezen körülmények megszűnéséig meghosszabbodik.

(3) Az új Nemzetgyűlést az előző Nemzetgyűlés megbízatásának lejártától számított két hónapon belül kell megválasztani.

65. cikk. (1) Népképviselővé az a bolgár állampolgár választható meg, aki nem rendelkezik más állampolgársággal, betöltötte a 21. életévét, nem helyezték cselekvőképességet kizáró vagy korlátozó gondnokság alá és nem tölt szabadságvesztés-büntetést.

(2) Az állami tisztséget betöltő népképviselő-jelölt a bejegyzése után felfüggeszti funkciói ellátását.

66. cikk. A választások törvényességét az Alkotmánybíróságnál lehet megtámadni törvényben megállapított rend szerint.

67. cikk. (1) A népképviselő nemcsak a választóit, hanem az egész népet képviseli. A kötelező megbízatással való elkötelezés érvénytelen.

(2) A népképviselők az Alkotmány és a törvények alapján, lelkiismeretüknek és meggyőződésüknek megfelelően cselekszenek.

68. cikk. (1) A népképviselő nem tölthet be más állami hivatalt és nem láthat el olyan tevékenységet, amely a törvény szerint összeférhetetlen a képviselői tisztséggel.

(2) Az a népképviselő, akit miniszterré választottak, a miniszteri poszt betöltése idejére felfüggeszti a képviselői megbízatását. Ebben az esetben a helyettesítése törvényben megállapított rend szerint történik.

69. cikk. A népképviselő nem visel büntetőjogi felelősséget az általa kinyilvánított véleményért és a Nemzetgyűlésben való szavazatáért.

70. cikk. (1) A népképviselő nem vehető őrizetbe, és büntetőeljárás sem indítható ellene, a súlyos bűncselekmény esetének kivételével, de ehhez a Nemzetgyűlés – ha az nem ülésezik – elnökének hozzájárulása szükséges. Az őrizetbe vételhez nem szükséges a hozzájárulás súlyos bűncselekmény elkövetésekor történő tettenérés esetén, ilyenkor haladéktalanul értesíteni kell a Nemzetgyűlést, ha az nem ülésezik, annak elnökét.

(2) Vádemeléshez nem szükséges hozzájárulás, ha ahhoz a népképviselő írásban hozzájárulását adta.

71. cikk. A népképviselőket díjazás illeti meg, melynek mértékét a Nemzetgyűlés határozza meg.

72. cikk. (1) A népképviselő megbízatása annak lejárta előtt megszűnik:

1. ha benyújtja a lemondását a Nemzetgyűlésnek;

2. ha olyan ítélet emelkedik jogerőre vele szemben, amely szándékos bűncselekményért szabadságvesztés-büntetést szab ki, vagy ha a szabadságvesztés-büntetés végrehajtását nem függesztették fel;

3. ha megállapítást nyer az, hogy nem felelt meg a megválasztásához szükséges követelményeknek, illetve, hogy összeférhetlenségi ok forog fenn vele szemben;

4. a népképviselő halálával.

(2) Az 1. és a 2. pont szerinti esetekben a határozatot a Nemzetgyűlés, a 3. pont szerinti esetekben pedig az Alkotmánybíróság hozza.

73. cikk. A Nemzetgyűlés szervezete és tevékenysége az Alkotmányon, valamint a Nemzetgyűlés által elfogadott Házsabályon alapul.

74. cikk. A Nemzetgyűlés állandóan működő szerv. A Nemzetgyűlés maga szabja meg azt az időszakot, amikor nem ülésezik.

75. cikk. A Nemzetgyűlés alakuló ülését – a választást követő egy hónapon belüli időpontra – a köztársasági elnök hívja össze. Ha e határidőn belül a köztársasági elnök elmulasztja a Nemzetgyűlés összehívását, azt a népképviselők egyötöde hívja össze.

76. cikk. (1) A Nemzetgyűlés alakuló ülését a korelnök nyitja meg.

(2) Az alakuló ülésen a népképviselők az alábbi esküt teszik: „Esküszöm a Bolgár Köztársaságra, hogy betartom az ország Alkotmányát és törvényeit és hogy valamennyi cselekedetem a nép érdekeinek vetem alá. Megesküdtem.”

(3) Ugyanezen az ülésen a Nemzetgyűlés elnököt és alelnököket választ.

77. cikk. (1) A Nemzetgyűlés elnöke:

1. képviseli a Nemzetgyűlést;
2. javaslatot tesz az ülések napirendjére;
3. megnyitja, vezeti és bezárja a Nemzetgyűlés üléseit és azok alatt biztosítja a rendet;
4. aláírásával hitelesíti a Nemzetgyűlés által elfogadott aktusok tartalmát;
5. kihirdeti a Nemzetgyűlés által elfogadott határozatokat, nyilatkozatokat és felhívásokat;
6. szervezi a Nemzetgyűlés nemzetközi kapcsolatait;

(2) A Nemzetgyűlés alelnökei segítik az elnököt és ellátják az elnök által rájuk bízott funkciókat.

78. cikk. A Nemzetgyűlés ülését annak elnöke hívja össze:

1. saját kezdeményezésre;
2. a népképviselők egyötödének indítványára;
3. a köztársasági elnök indítványára;
4. a Minisztertanács indítványára.

79. cikk. (1) A Nemzetgyűlés állandó és ideiglenes bizottságokat választ tagjai sorából.

(2) Az állandó bizottságok segítik a Nemzetgyűlés tevékenységét és annak nevében gyakorolják a parlamenti ellenőrzést.

(3) Az ideiglenes bizottságot külön kérdés tanulmányozására és megvizsgálásra választják.

80. cikk. A hivatalos személyek és az állampolgárok kötelesek meghívásra megjelenni a nemzetgyűlési bizottság előtt és rendelkezésére bocsátani a kért adatokat és okiratokat.

81. cikk. (1) A Nemzetgyűlés akkor ülésezhet és fogadhat el aktust, ha a népképviselők több, mint a fele jelen van.

(2) A Nemzetgyűlés a törvényeket és a többi aktust a jelen levő népképviselők több, mint a felének szavazatával hozza, kivéve, ha az Alkotmány más többséget ír elő.

(3) A szavazás személyes és nyilvános, kivéve, ha az Alkotmány előírja, vagy a Nemzetgyűlés elhatározza a titkos szavazás megtartását.

82. cikk. A Nemzetgyűlés ülései nyilvánosak. A Nemzetgyűlés kivételesen zárt ülés tartását is elhatározhatja.

83. cikk. (1) A Minisztertanács tagjai részt vehetnek a Nemzetgyűlés és a nemzetgyűlési bizottságok ülésein. Indítványuk esetén először őket kell meghallgatni.

(2) A Nemzetgyűlés és annak bizottsága kötelezheti a minisztert, hogy ülésére megjelenjen és válaszoljon a feltett kérdésekre.

84. cikk. A Nemzetgyűlés:

1. elfogadja, módosítja, kiegészíti és hatályon kívül helyezi a törvényeket;
2. elfogadja az állami költségvetést és annak végrehajtását;
3. megállapítja az adókat és azok mértékét;
4. kitűzi a köztársasági elnöki választásokat;
5. határozatot hoz országos referendum megtartásáról;
6. megválasztja és felmenti a miniszterelnököt és annak javaslatára – a Minisztertanácsot;
7. a miniszterelnök javaslatára változásokról dönt a kormányban;
8. megválasztja és felmenti a Bolgár Nemzeti Bank és más – törvényben megállapított – intézmények vezetőit;
9. hozzájárul állami kölcsönökre vonatkozó szerződéskötéshez;
10. dönt a hadüzenet és a békekötés kérdéséről;
11. engedélyezi a bolgár fegyveres erők határon kívüli kivezénylését és bevetését, továbbá az idegen katonai csapatoknak az ország területén való tartózkodását vagy azon történő áthaladását;

12. a köztársasági elnök vagy a Minisztertanács javaslatára az ország egész területén vagy annak egy részén kihirdeti a hadi vagy más rendkívüli állapotot;

13. közkegyelmet gyakorol;

14. érdemrendeket és a kitüntetéseket alapít;

15. meghatározza a hivatalos ünnepeket;

16. meghallgatja és elfogadja az éves beszámolóját a Semmítőszéknek, a Közigazgatási főbírósnak és a legfőbb ügyésznek, a Legfelsőbb Törvénykezési Tanácson keresztül, a törvényes működésükről, valamint a bíróságok tevékenységéről, a vádhatósági és nyomozási tevékenységről;

17. törvényi felhatalmazás alapján meghallgatja és elfogadja a teljesen vagy részben a Nemzetgyűlés által választott testületeknek a beszámolóit.

85. cikk. (1) A Nemzetgyűlés törvénnyel ratifikálja és felmondja azokat a nemzetközi szerződéseket, amelyek:

1. politikai vagy katonai jellegűek;

2. a Bolgár Köztársaságnak nemzetközi szervezetekben való részvételére vonatkoznak;

3. előírnyozzák a Bolgár Köztársaság államhatárának módosítását;

4. az államra nézve pénzügyi kötelezettséget foglalnak magukban;

5. az állam nemzetközi vitái döntőbíróági vagy bírósági úton történő rendezésében való részvételét irányozzák elő;

6. az alapvető emberi jogokra vonatkoznak;

7. törvény hatályosulására vonatkoznak, vagy amelyek teljesítése törvényhozási jellegű intézkedéseket tesz szükségessé;

8. kifejezetten előírják a ratifikációt;

9. az Alkotmány alapján az Európai Unió részére hatalomátruházásról rendelkeznek.

(2) Az 1. és 9. pontban említett nemzetközi szerződések ratifikálásához az összes népképviselő kétharmadának szavazata szükséges.

(3) A Nemzetgyűlés által ratifikált szerződések módosítása vagy felmondása csak a szerződésben előírt módon, illetve a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak megfelelően történhet.

(4) Az olyan nemzetközi szerződés megkötésére, amely az Alkotmány módosítását teszi szükségessé, az alkotmánymódosítás elfogadása után kerülhet sor.

86. cikk. (1) A Nemzetgyűlés törvényt, határozatot, nyilatkozatot és felhívást fogad el.

(2) A törvény és a nemzetgyűlési határozat kötelező valamennyi állami szervre, a szervezetekre és az állampolgárookra.

87. cikk. (1) Törvényt bármely népképviselő és a Minisztertanács kezdeményezhet.

(2) Az állami költségvetésről szóló törvényjavaslatot a Minisztertanács készíti elő és nyújtja be a Nemzetgyűlésnek.

88. cikk. (1) A törvény különböző üléseken történő kétolvasatos tárgyalással és szavazással kerül elfogadásra. A Nemzetgyűlés kivételesen dönthet a két szavazás egy ülésen történő megtartásáról.

(2) A többi aktusát a Nemzetgyűlés egyszeri szavazással fogadja el.

(3) Az elfogadott aktust 15 napon belül kell kihirdetni a hivatalos közlönyben.

89. cikk. (1) A népképviselők egyötöde a Minisztertanáccsal szemben bizalmatlansági indítványt nyújthat be. Az indítvány akkor minősül elfogadottnak, ha arra az összes népképviselő több mint a fele szavazott.

(2) Ha a Nemzetgyűlés a bizalmatlanságát fejezi ki a miniszterelnökkel vagy Minisztertanáccsal szemben, a miniszterelnök benyújtja a kormány lemondását.

(3) Ha a Nemzetgyűlés elutasítja a Minisztertanáccsal szembeni bizalmatlansági indítványt, újabb, azonos indokolású bizalmatlansági indítványt hat hónapon belül nem lehet benyújtani.

90. cikk. (1) A népképviselőnek joga van kérdést vagy interpellációt intézni a Minisztertanácshoz vagy egyes miniszterekhez, akik kötelesek arra választ adni.

(2) A népképviselők egyötödének javaslatára az interpellációt meg kell tárgyalni és annak ügyében határozatot hozni.

91. cikk. (1) A Nemzetgyűlés Számvevőszéket választ meg, amely ellenőrzi az állami költségvetés végrehajtását.

(2) Törvény szabályozza a Számvevőszék szervezetét, jogkörét és működési rendjét.

91/A. Cikk. (1) A Nemzetgyűlés választja meg az Ombudsmant, akinek feladata az állampolgárok jogainak és szabadságának védelmezése.

(2) Törvény határozza meg az Ombudsman hatáskörét és eljárásának rendjét.

Negyedik Fejezet

A köztársasági elnök

92. cikk. (1) A köztársasági elnök államfő, aki megtestesíti a nemzet egységét és képviseli a Bolgár Köztársaságot a nemzetközi kapcsolatokban.

(2) Az elnököt tevékenységében alelnök segíti.

93. cikk. (1) A köztársasági elnököt a választópolgárok közvetlenül választják öt évre. A választás rendjét törvény állapítja meg.

(2) Köztársasági elnökké megválasztható az, aki a bolgár állampolgárságát születésénél fogva szerezte meg, betöltötte a 40. életévét, eleget tesz a népképviselő megválasztására vonatkozó követelményeknek és az utóbbi öt évben az országban lakott.

(3) Megválasztottnak azt a jelöltet kell tekinteni, aki az érvényes szavatok több mint a felét elnyeri, ha a szavazásban a választópolgárok több mint a fele részt vett.

(4) Ha a szavazás alkalmával ezt a többséget egyik jelölt sem nyeri el, hét napon belül új választást kell tartani, amelyen a két legtöbb szavazatot elnyert jelölt indul. A megválasztott köztársasági elnök az, aki a szavazatok többségét elnyerte.

(5) Az új köztársasági elnök megválasztását az előző elnök megbízatásának lejártá előtt legkorábban három hónappal és legkésőbb két hónappal kell megtartani.

(6) A köztársasági elnöki választás törvényességevel kapcsolatos vitát az Alkotmánybíróság dönti el a választást követő egy hónapon belül.

94. cikk. A köztársasági alelnököt az elnökkel egy időben és egy listán választják meg az elnök megválasztására vonatkozó feltételek és rend szerint.

95. cikk. (1) A köztársasági elnököt és alelnököt e tisztségre legfeljebb egy alkalommal lehet újraválasztani.

(2) A köztársasági elnök és alelnök nem lehet népképviselő, nem láthat el más állami, társadalmi és gazdasági tevékenységet és nem vehet részt politikai párt vezetésében.

96. cikk. A köztársasági elnök és alelnök leteszi a Nemzetgyűlés előtt a 76. cikk (2) bekezdése szerinti esküt.

97. cikk. (1) Az elnöki, illetve alelnöki megbízatás annak lejártá előtt megszűnik:

1. ha benyújtja a lemondását az Alkotmánybíróságnak;
2. ha súlyos betegsége miatt tartósan akadályoztatva van hatásköre ellátásában;
3. a 103. cikk szerinti feltételek esetében;
4. az elnök, illetve az alelnök halálával.

(2) Az 1. és 2. pont szerinti esetekben az elnöki, illetve az alelnöki megbízatás megszűnik, amikor az Alkotmánybíróság megállapítja az ezen pontokban megjelölt tényeket.

(3) Az (1) bekezdés szerinti esetekben az alelnök tölti be az elnöki tisztséget a megbízatás lejártáig.

(4) Ha az alelnök nem tudja betölteni az elnöki tisztséget, az új elnök és alelnök megválasztásáig a köztársasági elnök hatáskörét a Nemzetgyűlés elnöke látja el. Ebben az esetben a köztársasági elnöki és alelnöki választásokat két hónapon belül kell megtartani.

98. cikk. A köztársasági elnök:

1. kitűzi a nemzetgyűlési és a helyi önkormányzati általános választásokat és megállapítja az országos referendum dátumát, ha erre vonatkozóan a Nemzetgyűlés határozatot hozott;

2. felhívással fordul a néphez és a Nemzetgyűléshez;

3. nemzetközi szerződéseket köt a törvényben megállapított esetekben;

4. kihirdeti a törvényeket;

5. a Minisztertanács javaslatára jóváhagyja a közigazgatási-területi egységek határainak és székhelyeinek megváltoztatásait;

6. A Minisztertanács javaslatára kinevezi és felmenti a diplomáciai képviselők vezetőit és a Bolgár Köztársaság állandó képviselőit a nemzetközi szervezetekben, valamint fogadja az országban működő külföldi diplomáciai képviselők megbízó és visszahívó leveleit;

7. kinevezi és felmenti a törvényben megállapított más állami tisztviselőket is;

8. adományozza az érdemrendeket és kitüntetéseket;

9. dönt a bolgár állampolgársággal kapcsolatos honosítási, visszahonosítási, felmentési és megfosztási ügyekben;

10. dönt a menedékjog megadásáról;

11. gyakorolja az egyéni kegyelmezés jogát;

12. elengedi a behajthatatlan állami követeléseket;

13. megállapítja a települések és az országos jelentőségű objektumok neveit;

14. tájékoztatja a Nemzetgyűlést a hatáskörébe, jogkörébe tartozó alapkérdésekről.

99. cikk. (1) A parlamenti képviselőcsoportokkal való konzultációk után a köztársasági elnök megbízza a legnagyobb parlamenti képviselőcsoport által megjelölt miniszterelnök-jelöltet a kormány megalakításával.

(2) Ha a miniszterelnök-jelölt kormányalakítási megbízatása nem vezet eredményre 7 napon belül, a köztársasági elnök megbízza ugyanezzel a második legnagyobb parlamenti képviselőcsoport által megjelölt miniszterelnök-jelöltet.

(3) Ha a kormányalakítás ebben az esetben is eredménytelen marad, a köztársasági elnök az előző bekezdés szerinti határidőben megbízást ad valamelyik más parlamenti képviselőcsoportnak a miniszterelnök-jelölt megjelölésére.

(4) Ha a kormányalakítási megbízatás eredményre vezetett, a köztársasági elnök javasolja a Nemzetgyűlésnek a miniszterelnök-jelölt megválasztását.

(5) Ha valamennyi kormányalakítási megbízatás eredménytelen marad, a köztársasági elnök ügyvivő kormányt nevez ki, felosztatja a Nemzetgyűlést és új választásokat tűz ki a 64. cikk (3) bekezdésében megjelölt határidőben. A Nemzetgyűlést felosztató elnöki aktus egyben megjelöli az új Nemzetgyűlés megválasztásának a dátumát is.

(6) Az előző bekezdések szerinti kormányalakítási rend a 111. cikk (1) bekezdése szerinti esetekben is alkalmazandó.

(7) Az (5) és a (6) bekezdés szerinti esetekben a köztársasági elnök megbízatása utolsó három hónapjában nem oszlathatja fel a Nemzetgyűlést. Ha ezen a határidőn belül a parlament nem tud kormányt alakítani, a köztársasági elnök ügyvivő kormányt nevez ki.

100. cikk. (1) A köztársasági elnök a Bolgár Köztársaság fegyveres erőinek főparancsnoka.

(2) A köztársasági elnök a Minisztertanács javaslatára kinevezi a fegyveres erők vezető parancsnoki állományát és előlépteti a tábornokokat.

(3) A köztársasági elnök élén áll a Nemzetbiztonsági Konzultatív Tanácsnak, melynek jogállását törvény állapítja meg.

(4) A köztársasági elnök a Minisztertanács javaslatára a törvénynek megfelelően általános vagy részleges mozgósítást rendel el.

(5) Ha a Nemzetgyűlés nem ülésezik, a köztársasági elnök kinyilvánítja a háborús állapotot az országgal szembeni fegyveres támadás, továbbá nemzetközi kötelezettségek haladéktalan teljesítésének szükségessége esetében, valamint kihirdeti a hadiállapotot vagy egyéb rendkívüli állapotot. Ezekben az esetekben haladéktalanul össze kell hívni a Nemzetgyűlést, amely nyilatkozik az elnöki döntésről.

101. cikk. (1) A 88. cikk (3) bekezdésében rögzített határidőn belül a köztársasági elnök indokolással együtt visszaküldheti a törvényt a Nemzetgyűlésnek új tárgyalás végett, ami elől a Nemzetgyűlés nem zárkozhat el.

(2) A Nemzetgyűlés valamennyi képviselő több, mint a felének szavazatával fogadja el ismételten a törvényt.

(3) A Nemzetgyűlés által ismételten elfogadott törvényt a köztársasági elnök a beérkezésétől számított 7 napon belül hirdeti ki.

102. cikk. (1) Jogköre ellátásában a köztársasági elnök törvényerejű rendeletet bocsát ki, felhívást és üzenetet intéz.

(2) A törvényerejű rendeletet a miniszterelnök vagy az illetékes miniszter ellenjegyzí.

(3) Nem szükséges ellenjegyeztetni azt a törvényerejű rendeletet, amellyel a köztársasági elnök:

1. ügyvivő kormányt nevez ki;
2. kormányalakítási megbízást ad;
3. feloszlatja a Nemzetgyűlést;
4. ismételt megtárgyalásra visszaküldi a Nemzetgyűlés által megszavazott törvényt;
5. megállapítja az Elnökségi Hivatal szervezetét és működési rendjét és kinevezi annak személyi állományát;
6. kitzízi a választásokat és a referendumot;
7. kihirdeti a törvényt.

103. cikk. (1) A hazaárulás és az Alkotmány megsértése kivételével a köztársasági elnök és alelnök nem vonható felelősségre a hatásköre ellátásával összefüggő cselekedeteiért.

(2) A vádemelést a képviselők legalább egynegyede kezdeményezheti, és azt a Nemzetgyűlés akkor tartja fenn, ha a képviselők több mint kétharmada szavazott arra.

(3) A köztársasági elnökkel vagy alelnökkel szembeni vádat az Alkotmánybíróság annak benyújtásától számított egy hónapon belül tárgyalja meg. Ha megállapítást nyer az, hogy a köztársasági elnök vagy alelnök hazaárulást vagy alkotmányvértést követett el, a megbízatását meg kell szüntetni.

(4) A köztársasági elnök és alelnök nem vehető őrizetbe és ellene nem indítható büntető-eljárás.

104. cikk. A köztársasági elnök a 98. cikk 7., 9., 10. és 11. pontjában foglalt hatáskörét átruházhatja az alelnökre.

Ötödik Fejezet

A minisztertanács

105. cikk. (1) A Minisztertanács az Alkotmánynak és a törvényeknek megfelelően irányítja és megvalósítja az ország bel- és külpolitikáját.

(2) A Minisztertanács biztosítja a közrendet és a nemzetbiztonságot, gyakorolja az állami szervrendszer és a fegyveres erők általános irányítását.

(3) A Minisztertanács tájékoztatja a Nemzetgyűlést a Bolgár Köztársaság európai uniós tagságából eredő kötelezettségeit illetően.

(4) A Minisztertanács előzetesen tájékoztatja a Nemzetgyűlést az Európai Unió szerveinek előkészítő és döntéshozatali eljárásában való részvételéről, valamint részletesen beszámol az intézkedéseiről.

106. cikk. A Minisztertanács irányítja az állami költségvetés végrehajtását; szervezi az állami vagyonnal való gazdálkodást; a törvényben megállapított esetekben megkötí, megerősíti és felmondja a nemzetközi szerződéseket.

107. cikk. A Minisztertanács megsemmisíti a miniszterek törvénybe ütköző vagy célszerűtlen aktusait.

108. cikk. (1) A Minisztertanács miniszterelnökből, miniszterelnök-helyettesekből és miniszterekből áll.

(2) A miniszterelnök irányítja és koordinálja a kormány általános politikáját és felelősséget visel érte. Kinevezi és felmenti a miniszterhelyetteseket.

(3) A miniszterek vezetik az egyes minisztériumokat, kivéve, ha a Nemzetgyűlés másképpen dönt. A miniszter felelősséget visel a cselekedeteiért.

109. cikk. A Minisztertanács tagjai leteszik a Nemzetgyűlés előtt a 76. cikk (2) bekezdése szerinti esküt.

110. cikk. A Minisztertanács tagja csak az a bolgár állampolgár lehet, aki eleget tesz a népképviselők megválasztására vonatkozó követelményeknek.

111. cikk. (1) A Minisztertanács megbízatása megszűnik:

1. ha a Nemzetgyűlés megszavazza a Minisztertanáccsal, illetve a miniszterelnökkel szembeni bizalmatlansági indítványt;

2. a Minisztertanács, illetve a miniszterelnök lemondásának elfogadásával;

3. a miniszterelnök halálával.

(2) A Minisztertanács benyújtja a lemondását az újonnan megválasztott Nemzetgyűlésnek.

(3) Az előző bekezdések szerinti esetekben a Minisztertanács hivatalban marad az új Minisztertanács megválasztásáig.

112. cikk. (1) A Minisztertanács az átfogó politika, a kormányprogram illetve konkrét eset kapcsán bizalmi szavazást kezdeményezhet a Nemzetgyűlésnél. A határozat elfogadásához a jelen levő népképviselők több, mint a felének a szavazata szükséges.

(2) Ha az előző bekezdés szerinti esetben a Nemzetgyűlés nem szavaz bizalmat a Minisztertanácsnak, a miniszterelnök benyújtja a kormány lemondását.

113. cikk. (1) A Minisztertanács tagjai nem tölthetnek be olyan hivatalt és nem láthatnak el olyan tevékenységet, amely összeférhetetlen a népképviselői tisztséggel.

(2) A Nemzetgyűlés megjelölhet más tisztségeket és tevékenységeket is, amelyeket a Minisztertanács tagjai nem tölthetnek be, illetve nem láthatnak el.

114. cikk. A törvények alapján és azok végrehajtására a Minisztertanács rendeletet bocsát ki és rendelkezést, illetve határozatot hoz. A rendelettel a Minisztertanács szabályzatot és normatív rendelkezést is elfogadhat.

115. cikk. A miniszter szabályzatot, normatív rendelkezést, instrukciót és utasítást ad ki.

116. cikk. (1) A köztisztviselő megvalósítja a nemzet akaratát és érdekeit. Hivatala ellátása során köteles kizárólag a törvénynek alárendelni magát és politikai semlegességet tanúsítani.

(2) Törvény állapítja meg a köztisztviselő kinevezésének és felmentésének, a politikai pártban vagy szakszervezetben való tagságának, valamint sztrájkjoga gyakorlásának a feltételeit.

Hatodik Fejezet **A bírói hatalom**

117. cikk. (1) A bírói hatalom védi az állampolgárok, a jogi személyek és az állam jogait és jogos érdekeit.

(2) A bírói hatalom független. Funkcióik ellátása során a bírák, a népi ülnökök, az ügyészek és a nyomozók csak a törvénynek vannak alárendelve.

(3) A bírói hatalom szervezetének önálló költségvetése van.

118. cikk. Az igazságszolgáltatás a nép nevében történik.

119. cikk. (1) Az igazságszolgáltatást a Semmitőszék, a Közigazgatási Felsőbíróóság, a felbbsíteli, a megyei, a katonai és a helyi bíróságok valósítják meg.

(2) Törvény szakosított bíróságok létesítését is elrendelheti.

(3) Rendkívüli bíróságok nem létesíthetők.

120. cikk. (1) A bíróságok ellenőrzik a közigazgatási szervek aktusainak és cselekedeteinek törvényességét.

(2) Az állampolgár és a jogi személy megfellebbezhet valamennyi őt érintő közigazgatási aktust, azok kivételével, amelyeket a törvény kifejezetten megnevez.

121. cikk. (1) A bírósági eljárás során a bíróság esélyegyenlőséget és azonos versengési feltételeket biztosít a peres feleknek.

(2) A bírósági eljárás biztosítja az igazság megállapítását.

(3) Valamennyi bíróság előtt a tárgyalás nyilvános, kivéve, ha a törvény másképpen rendelkezik.

(4) Az igazságszolgáltatási határozatot indokolni kell.

122. cikk. (1) Az állampolgárokat és a jogi személyeket az eljárás minden szakaszában megilleti a védelem joga.

(2) A védelem jogának gyakorlási rendjét törvény állapítja meg.

123. cikk. A törvényben megállapított esetekben az igazságszolgáltatásban ülnökök is részt vesznek.

124. cikk. A Semmitőszék a törvényeknek valamennyi bíróság általi pontos és azonos alkalmazása feletti legfelsőbb bírói felügyeletét látja el.

125. cikk. (1) A Közigazgatási Felsőbíróóság a törvényeknek a közigazgatási jogalkalmazásban való pontos és azonos alkalmazása feletti legfelsőbb bírói felügyeletét látja el.

(2) A Közigazgatási Felsőbíróóság dönt a minisztertanácsi, a miniszteri, és más, a törvényben megállapított aktusok törvényességével kapcsolatos vitákban.

126. cikk. (1) Az ügyészség szervezete megegyezik a bíróságok szervezetével.

(2) A legfőbb ügyész ellátja a törvényességi felügyeletet és a módszertani irányítást valamennyi ügyész tevékenysége felett.

127. cikk. Az ügyészség figyelemmel kíséri a törvényesség betartását, úgy hogy:

1. irányítja a nyomozást és felügyeli annak törvényességét;

2. vezetheti a nyomozást;

3. felelősségre vonja a bűncselekmények elkövetőit, és képviseli a vádat köztörvényes büntetőügyekben;

4. felügyeletet gyakorol a büntető- és az egyéb kényszerintézkedések végrehajtása felett;
5. kezdeményezi a törvénybe ütköző aktusok megsemmisítését;
6. a törvényben megállapított esetekben részt vesz polgári és közigazgatási eljárásokban.

128. cikk. A nyomozó szervek a bírói hatalom rendszerébe tartoznak. Ezek lefolytatják az előzetes eljárást a büntetőügyekben.

129. cikk. (1) A bírákat, az ügyészeket és a nyomozókat a Legfelsőbb Törvénykezési Tanács nevezi ki, lépteti elő, helyezi alacsonyabb beosztásba, helyezi át és menti fel.

(2) A Legfelsőbb Törvénykezési Tanács javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki és menti fel a Semmitőszék elnökét, a Közigazgatási Felsőbíróság elnökét és a Legfőbb Ügyészt hét-éves időtartamra, akiket a tisztségbe nem lehet újraválasztani. Ismételten benyújtott javaslat esetében az elnök nem tagadhatja meg a kinevezést, illetve a felmentést.

(3) A bíró, az ügyész és a nyomozó – amennyiben letöltötték öt éves mandátumukat – a Legfelsőbb Törvénykezési Tanács döntése alapján elmozdíthatók tisztségükből.

Ők – beleértve a (2) bekezdésben említett személyeket is – csak akkor menthetők fel tisztségükből, ha

1. betöltötték a 65. életévüket;
2. benyújtják lemondásukat;
3. szándékos bűncselekmény elkövetése miatt szabadságvesztés-büntetést kiszabó jogerős ítéletet hoznak ellene;
4. több mint egy éven át tartóan akadályoztatva van feladatai ellátásában;
5. súlyos jogsértés vagy rendszeres kötelességszegés esetén, valamint a bírói tekintélyt sértő magatartás miatt.

(4) Alkotmányellenesnek minősítve a 7/2006 – SG 78/2006 alkotmánybírósági határozat által.

A 3. és az 5. pont alapján a Semmitőszék Elnöke, a Közigazgatási Felsőbíróság Elnöke és a Legfőbb Ügyész is elmozdítható tisztségéből a Köztársasági Elnök által vagy a népképviselők egynegyedének javaslata és kétharmadának szavazata alapján. Az Elnök nem utasítja vissza az elmozdításról szóló megismételt javaslatot.

(5) A (3) bekezdés 2. és 4. pontja szerinti elmozdítás esetén nem érvényesül a bírói, ügyészi és nyomozói elmozdíthatatlanság elve.

(6) A törvénykezési szervek vezetőit – kivéve a (2) bekezdésben említetteket – öt évre nevezik ki, amelyet követően újra kinevezhetők.

130. cikk. (1) A Legfelsőbb Törvénykezési Tanács 25 tagból áll. A Tanács ipso iure tagjai a Semmitőszék elnöke, a Közigazgatási Felsőbíróság elnöke és a Legfőbb Ügyész.

(2) A Legfelsőbb Törvénykezési Tanács további tagjait kiemelkedő szakmai és erkölcsi tulajdonságokkal és legalább tizenöt évi jogi gyakorlattal rendelkező jogászok közül választják meg.

(3) A Legfelsőbb Törvénykezési Tanács tizenegy tagját a Nemzetgyűlés, a többi tizenegy tagját a bírói hatalom szervei választják meg.

(4) A Legfelsőbb Törvénykezési Tanács választható tagjainak a megbízatása öt évre szól. Ők nem választhatók újra közvetlenül a megbízatásuk lejártá után.

(5) A Legfelsőbb Törvénykezési Tanács üléseit az igazságügyi miniszter vezeti. A szavazásban az igazságügyi miniszter nem vesz részt.

(6) A Legfelsőbb Törvénykezési Tanács jogosult:

1. kinevezni, előléptetni, áthelyezni és elmozdítani a bírákat, ügyészeket és nyomozókat;
2. kivetni a „alacsonyabb hivatali fokozatba való helyezés” és „hivatalvesztés” fegyelmi büntetéseket a bírákra, ügyészekre és nyomozókra;
3. szervezni a bírák, ügyészek és nyomozók képzését;
4. elfogadni a bíróságok éves költségvetését;

5. meghatározni a tárgyat és felépítését a 84. cikk 16. pontjában említett éves beszámolóknak.

(7) A Legfelsőbb Törvénykezési Tanács meghallgatja és elfogadja az éves beszámolóját a Semmitőszéknek, a Közigazgatási Felsőbírósnak és a Legfőbb Ügyésznek azok törvényes működéséről, valamint a bírósági, ügyészi és nyomozóhatósági szervek tevékenységéről, amelyeket a Nemzetgyűlés elé állíthat.

(8) A Legfelsőbb Törvénykezési Tanács tagjának megbízatása a következő esetekben szűnik meg:

1. lemondás;
2. bűncselekmény elkövetését megállapító jogerős ítélet esetén;
3. ha legalább egy évig nem képes ellátni hivatali kötelességeit;
4. fegyelmi büntetésként hivatalvesztés, valamint jogász hivatás vagy tevékenység végzésétől való megfosztás miatt.

(9) A Legfelsőbb Törvénykezési Tanács tagjának megbízatásának megszűnése esetén a megválasztott új tag a hivatali idő lejártáig tölti be a tisztséget.

130/A. cikk. Az igazságügyi miniszter jogosult:

1. a bírósági költségvetésre javaslatot tenni és azt döntéshozatalra előterjeszteni a Legfelsőbb Törvénykezési Tanácsnak;
2. rendelkezni a bírósági tulajdonról;
3. javaslatot tenni a bírák, ügyészek és nyomozók kinevezésére, előléptetésére, alacsonyabb hivatali fokozatba való helyezésére, áthelyezésére és elmozdítására;
4. részt venni a bírák, ügyészek és nyomozók képzésének szervezésében.

131. cikk. A Legfelsőbb Törvénykezési Tanács titkos szavazással hozza meg a bírák, az ügyészek és a nyomozók kinevezésére, előléptetésére, alacsonyabb beosztásba való helyezésére, áthelyezésére illetve felmentésére vonatkozó határozatait, illetve a 129. cikk (2) bekezdése szerinti javaslatait.

132. cikk. A bírót, az ügyészt és a nyomozót hivatásuk gyakorlása során hivatali aktusait vagy azt szolgáló tevékenységüket illetően mentelmi jogot élveznek, kivéve ha azzal büntetendő cselekményt valósítanak meg.

132/A. cikk. (1) A Legfelsőbb Törvénykezési Tanács Felügyelőhatóságot hoz létre, amely egy főfelügyelőből és tíz felügyelőből áll.

(2) A főfelügyelőt a Nemzetgyűlés választja a népképviselők kétharmadának szavazatával öt évre.

(3) A felügyelőket a Nemzetgyűlés választja négy évre a (2) bekezdésben foglaltak szerint.

(4) A főfelügyelő és a felügyelők újraválaszthatók, de két egymást követő ciklusban nem tölthetik be a tisztséget.

(5) A Felügyelőhatóság költségvetését a Nemzetgyűlés fogadja el az igazságszolgáltatás költségvetési kerettörvénye alapján.

(6) A Felügyelőhatóság jogosult a bírósági testületek felügyeletére a bíróságok függetlenségének sérelme nélkül, valamint az ülnökök, ügyészek és nyomozók hivatali tevékenységének felügyeletére. A főfelügyelő és a felügyelők függetlenek és hivatásuk gyakorlása során csak a törvényeknek vannak alárendelve.

(7) A Felügyelőhatóság eljárhat hivatalból vagy állampolgárok, jogi személyek vagy állami szervek, mint bíróságok, ügyészségek, nyomozóhatóságok kezdeményezésére.

(8) A Felügyelőhatóság éves beszámolóját a Legfelsőbb Törvénykezési Tanács elé terjeszti.

(9) A Felügyelőhatóság jelzést, kezdeményezést és jelentést küldhet más állami szervek, valamint az illetékes bírói szerv felé. Működésükről a Felügyelőhatóság közérdekű adatokat szolgáltat.

(10) Törvény határozza meg a főfelügyelő és a felügyelők megválasztására és elmozdításukra vonatkozó feltételeket és eljárási rendet, valamint a Felügyelőhatóság szervezetére és működésére vonatkozó szabályokat.

133. cikk. Törvény állapítja meg a Legfelsőbb Törvénykezési Tanács, a bíróságok, az ügyészi és a nyomozó szervek szervezetét és működését, a bírák, az ügyészek és a nyomozók jogállását, a bírák, az ülnökök, az ügyészek és a nyomozók kinevezésének és felmentésének, valamint felelősségre vonásának a feltételeit és rendjét.

134. cikk. (1) Az ügyvédség szabad, független önkormányzatként működik. Az ügyvédek segítik az állampolgárokat és a jogi személyeket jogaik és jogos érdekeik védelmében.

(2) Törvény állapítja meg az ügyvédség szervezetét és működési rendjét.

Hetedik Fejezet

A helyi önkormányzás és a helyi közigazgatási szervek

135. cikk. (1) A Bolgár Köztársaság területe községekre és körzetekre tagozódik. A fővárosi egység és a többi nagyváros területi beosztását és hatáskörét törvény állapítja meg.

(2) Más közigazgatási-területi egységek és azokban az önkormányzati szervek törvénnyel hozhatók létre.

136. cikk. (1) A község az alapvető közigazgatási-területi egység, amelyben megvalósul a helyi önkormányzás. A község igazgatásában az állampolgárok mind az általuk megválasztott helyi önkormányzati szervek útján, mind közvetlenül, a referendum és a lakossági gyűlés révén vesznek részt.

(2) A község határait helyi társadalmi vitát követően állapítják meg.

(3) A község jogi személy.

137. cikk. (1) Az önkormányzattal rendelkező területi egységek szabadon társulhatnak közös kérdések megoldására.

(2) A törvény feltételeket teremt a községek társulásához.

138. cikk. A községben a helyi önkormányzat szerve a községi tanács, amelyet az érintett község lakossága négy évre választ meg törvényben megállapított szabályok szerint.

139. cikk. (1) A községben a végrehajtó hatalom szerve a polgármester. A polgármestert a lakosság vagy a községi tanács választja meg négy évre a törvényben megállapított szabályok szerint.

(2) Tevékenységében a polgármester a törvényeknek, a községi tanács aktusainak és a lakosság határozatainak van alárendelve.

140. cikk. A községnek joga van saját tulajdonhoz, amelyet a területi egység érdekében használ fel.

141. cikk. (1) A község önálló költségvetéssel rendelkezik.

(2) Törvény állapítja meg a község állandó pénzügyi forrásait.

(3) Törvényben foglalt eljárás szerint és keretek között a községi tanács állapítja meg a községi adók mértékét.

(4) Törvényben foglalt eljárás szerint a községi tanács állapítja meg a községi illetékek mértékét.

(5) Az állam költségvetési eszközökkel és más módon támogatja a községek működését.

142. cikk. A körzet közigazgatási-területi egység, melynek rendeltetése a regionális politika megvalósítása, az államigazgatás helyi szinten történő megvalósítása és a nemzeti és a helyi érdekek közötti összhang biztosítása.

143. cikk. (1) A körzetben az igazgatást körzeti biztos látja el, akit munkája ellátásában körzeti hivatal segít.

(2) A körzeti biztost a Minisztertanács nevezi ki.

(3) A körzeti biztos biztosítja az állami politika megvalósítását, felel a nemzeti érdekek, a törvényesség és a közrend védelméért és ellátja a hatósági felügyeletet.

144. cikk. A központi állami szervek és azok helyi képviselői csak abban az esetben gyakorolnak törvényességi felügyeletet a helyi önkormányzati szervek aktusai felett, ha azt törvény előírja.

145. cikk. A községi tanácsok megtámadhatják a bíróságnál a jogaikat sértő aktusokat és cselekedeteket.

146. cikk. Törvény állapítja meg a helyi önkormányzati szervek és a helyi igazgatási szervek szervezetét és működési rendjét.

Nyolcadik Fejezet

Az alkotmánybíróság

147. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság 12 bíróból áll, a tagok egyharmadát a Nemzetgyűlés választja meg, egyharmadát a köztársasági elnök nevezi ki, és egyharmadát a Semmitőszék és a Közigazgatási Felsőbíróság bírúinak összevont összbírói értekezletén választják meg.

(2) Az Alkotmánybíróság tagjainak megbízatása 9 évre szól. Az Alkotmánybíróság tagja nem választható újra erre a tisztségre. Az Alkotmánybíróságnak az (1) bekezdésben említett három kvótához tartozó tagjai háromévenként fokozatosan cserélődnek ki a törvényben megállapított szabályok szerint.

(3) Az Alkotmánybíróság tagjait a kiemelkedő szakmai és erkölcsi tulajdonságokkal, valamint legalább tizenöt évi jogi gyakorlattal rendelkező jogászok közül választják meg.

(4) Az Alkotmánybíróság tagjai titkos szavazással hároméves időtartamra választják meg az Alkotmánybíróság elnökét.

(5) Az Alkotmánybíróság tagja nem lehet nemzetgyűlési vagy helyi képviselő, nem tölthet be állami vagy társadalmi tisztséget, nem lehet párt vagy szakszervezet tagja és nem folytathat szabad, kereskedelmi vagy más fizetett szakmai tevékenységet.

(6) Az Alkotmánybíróság tagját megilleti a népképviselő mentelmi joga.

148. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság tagjának megbízatása megszűnik:

1. a megbízatás lejártával;
2. ha benyújtja lemondását az Alkotmánybíróságnál;
3. ha vele szemben szándékos bűncselekményért olyan ítélet emelkedik jogerőre, amely szabadságvesztés-büntetést szab ki;
4. ha több, mint egy éven át akadályoztatva van feladatai ellátásában;
5. a 147. cikk (5) bekezdése szerinti összeférhetetlenség esetében;
6. az Alkotmánybíróság tagjának halálával.

(2) A mentelmi jog felfüggesztéséről és az előző bekezdés 4. pontja szerinti eset megállapításáról az Alkotmánybíróság titkos szavazással dönt. A döntés elfogadásához az Alkotmánybíróság összes tagja legalább kétharmadának a szavazata szükséges.

(3) Ha az Alkotmánybíróság tagjának megbízatása megszűnik, egy hónapon belül új tagot kell választani ugyanabból a kvótából.

149. cikk. Az Alkotmánybíróság:

1. értelmezi az Alkotmány rendelkezéseit. Az értelmezései kötelező erejűek;
2. nyilatkozik a törvény vagy más nemzetgyűlési aktus, valamint a köztársasági elnöki aktus alkotmányellenességének megállapítását kezdeményező indítványról;

3. dönt a Nemzetgyűlés, a köztársasági elnök és a Minisztertanács között, illetve a helyi önkormányzati szervek és a központi végrehajtó szervek között felmerülő hatásköri összeütközések tárgyában;

4. nyilatkozik a Bolgár Köztársaság által megkötött nemzetközi szerződések – azok ratifikálása előtt – Alkotmánnyal való összhangjáról, valamint a törvényeknek a nemzetközi jog általánosan elismert szabályaival, valamint azon nemzetközi szerződésekkel való összhangjáról, amelyekben Bulgária szerződő fél;

5. nyilatkozik a politikai pártok és egyesülések alkotmányosságával kapcsolatos vitákról;

6. nyilatkozik a köztársasági elnöki és alelnöki választások törvényességével kapcsolatos vitáról;

7. nyilatkozik a népképviselő megválasztásának törvényességével kapcsolatos vitáról;

8. nyilatkozik a Nemzetgyűlés által a köztársasági elnökkel illetve alelnökkel szemben emelt vádról.

(3) Törvény nem állapíthat meg hatáskört az Alkotmánybíróság részére és nem vonhat el hatáskört az Alkotmánybíróságtól.

150. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság eljárását a népképviselők egyötöde, a köztársasági elnök, a Minisztertanács, a Semmitőszék, a Közigazgatási Felsőbíróság és a Legfőbb Ügyész kezdeményezheti. Az előző cikk (1) bekezdésének 3. pontja szerinti hatásköri vita esetén az eljárást a községi tanács is kezdeményezheti.

(2) Ha a Semmitőszék vagy a Közigazgatási Felsőbíróság törvénynek az Alkotmányba ütközését állapítja meg, az eljárást felfüggeszti és az ügyet felterjeszti az Alkotmánybírósághoz.

(3) Az Ombudsman az Alkotmánybírósághoz fordulhat emberi jogokat és szabadságokat sértő törvény alkotmányellenessé nyilvánítása céljából.

151. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság a határozatát az összes tagja több, mint a felének a szavazatával hozza.

(2) Az Alkotmánybíróság határozatait az elfogadásuktól számított 15 napon belül hirdetik ki a hivatalos közlönyben. A határozat három nappal a kihirdetése után lép hatályba. Az alkotmányellenesnek nyilvánított aktus a határozat hatálybalépésének napjától nem alkalmazható.

(3) A törvénynek az a része, amelyet nem nyilvánítottak alkotmányellenesnek, hatályban marad.

152. cikk. Törvény állapítja meg az Alkotmánybíróság szervezetét és működési rendjét.

Kilencedik Fejezet

Az Alkotmány módosítása és kiegészítése. Új alkotmány elfogadása

153. cikk. A Nemzetgyűlés módosíthatja és kiegészítheti az Alkotmány valamennyi rendelkezését, azok kivételével, amelyek a Nagy Nemzetgyűlés hatáskörébe tartoznak.

154. cikk. (1) Az Alkotmány módosítására és kiegészítésére vonatkozó kezdeményezés jog a népképviselők egynegyedét és a köztársasági elnököt illeti meg.

(2) A Nemzetgyűlés az ez irányú javaslatot annak beérkezésétől számított legkorábban egy hónap és legkésőbb három hónap leteltével tárgyalja meg.

155. cikk. (1) Az Alkotmány módosításáról vagy kiegészítéséről szóló törvényt a Nemzetgyűlés az összes népképviselő háromnegyedének szavazatával fogadja el három, különböző napokon megtartott szavazás után.

(2) Ha az ez irányú javaslat az összes népképviselő háromnegyedének kevesebb, de legalább kétharmadának a szavazatát elnyeri, a javaslatot újbóli tárgyalásra legkorábban két és legkésőbb öt hónap leteltével tűzik ki. Az új tárgyalás során a javaslatot elfogadottnak kell tekinteni, ha elnyerte az összes népképviselő legalább kétharmadának a szavazatát.

156. cikk. Az Alkotmány módosításáról vagy kiegészítéséről szóló törvényt a Nemzetgyűlés elnöke írja alá és hirdeti ki a hivatalos lapban annak elfogadásától számított hét napon belül.

157. cikk. A Nagy Nemzetgyűlés 400 népképviselőből áll, akiket az általános szabályok alapján választanak meg.

158. cikk. A Nagy Nemzetgyűlés:

1. új Alkotmányt fogad el;
2. dönt a Bolgár Köztársaság területének módosításáról és ratifikálja az ilyen módosítást előírányzó nemzetközi szerződéseket;
3. dönt az államfelépítés és az államigazgatás formájának megváltoztatásáról;
4. dönt az Alkotmány 5. cikke (2) és (4) bekezdésének, valamint az 57. cikke (1) és (3) bekezdésének megváltoztatásáról;
5. dönt az Alkotmány kilencedik fejezetének módosításáról és kiegészítéséről.

159. cikk. (1) Az előző cikk szerint kezdeményezési jog a népképviselők legalább felét és a köztársasági elnököt illeti meg.

(2) Az új Alkotmányra, valamint a hatályos Alkotmány megváltoztatására vonatkozó tervezetet, továbbá az ország területének módosítására vonatkozó, a 158. cikk szerinti tervezetet a Nemzetgyűlés annak benyújtásától számított legkorábban két, és legkésőbb öt hónap leteltével tárgyalja meg.

160. cikk. (1) A nagy nemzetgyűlési választásokról szóló határozatát a Nemzetgyűlés az összes népképviselő kétharmadának szavazatával hozza meg.

(2) A köztársasági elnök kitűzi a nagy nemzetgyűlési választásokat a nemzetgyűlési határozathozataltól számított három hónapon belül.

(3) A nagy nemzetgyűlési választások megtartásával a Nemzetgyűlés megbízatása megszűnik.

161. cikk. A Nagy Nemzetgyűlés a benyújtott javaslatokról a határozatot az összes népképviselő kétharmadának szavazatával hozza, három, különböző napokon megtartott szavazás után.

162. cikk. (1) A Nagy Nemzetgyűlés az Alkotmány csak azon kérdéseiben dönt, amelyek eldöntése céljából választották meg.

(2) Halaszthatatlan esetben a Nagy Nemzetgyűlés ellátja a Nemzetgyűlés hatáskörét is.

(3) A Nagy Nemzetgyűlés megbízatása megszűnik, miután az végérvényesen nyilatkozott azokban a kérdésekben, amelyek céljából megválasztották.

163. cikk. A Nagy Nemzetgyűlés aktusait annak elnöke írja alá és hirdeti ki az elfogadásukat számított hét napon belül.

Tizedik Fejezet

Címer, állami pecsét, zászló, himnusz, főváros

164. cikk. A Bolgár Köztársaság címere pajzs formájú, sötétvörös mezőben ágaskodó aranyoroszlán.

165. cikk. Az állam pecsétjén a Bolgár Köztársaság címere szerepel.

166. cikk. A Bolgár Köztársaság zászlaja három – fehér, zöld és piros színű – fentről lefelé helyezkedő vízszintes sávból áll.

167. cikk. Törvény állapítja meg az állami pecsét használatának és az állami zászló felvonásának a rendjét.

168. cikk. A Bolgár Köztársaság himnusza az Édes hazám című dal.

169. cikk. A Bolgár Köztársaság fővárosa Szófia.

Átmeneti és záró rendelkezések

1. § (1) Jelen Alkotmány elfogadását követően a Nagy Nemzetgyűlés felosztatja önmagát.

(2) A Nagy Nemzetgyűlés az új Nemzetgyűlés megválasztásáig ellátja a Nemzetgyűlés hatáskörét. Ebben a határidőben elfogadja a nemzetgyűlési, a köztársasági elnöki, a helyi önkormányzati szervek megválasztásáról szóló törvényt és más törvényeket. Ugyanezen határidőben megalakul az Alkotmánybíróság és a Legfelsőbb Törvénykezési Tanács.

(3) A jelen Alkotmány hatálybalépését követő első nemzetgyűlési ülésen a népképviselők, a köztársasági elnök és alelnök, valamint a Minisztertanács tagjai leteszik a jelen Alkotmányban előírt esküt.

2. § A Semmitőszék és a Közigazgatási Felsőbíróság megválasztásáig az Alkotmány 130. cikkének (1) bekezdése és a 147. cikkének (1) bekezdése szerinti jogkörüket a Bolgár Köztársaság Legfelsőbb Bírósága gyakorolja.

3. § (1) Az Alkotmány hatálybalépésekor hatályos törvények rendelkezései csak akkor kerülnek alkalmazásra, ha nem ellentétesek a jelen Alkotmánnyal.

(2) A jelen Alkotmány hatálybalépésétől számított egy éven belül a Nemzetgyűlés hatályaon kívül helyezi a jelenleg hatályos törvények azon rendelkezéseit, amelyek nem veszítettek hatályukat az Alkotmány 5. cikkének (2) bekezdése szerinti közvetlen hatályosulás erejénél fogva.

(3) A jelen Alkotmányban kifejezetten megnevezett törvényeket a Nemzetgyűlés három éven belül fogadja el.

4. § A bírói hatalomnak az Alkotmányban megállapított szervezete csak az új szervezeti és eljárási törvények elfogadása után kezdi működését. Ezeket a törvényeket a 3. § (2) bekezdésében megállapított határidőn belül kell meghozni.

5. § Az a bíró, ügyész, illetve nyomozó, akiről nem nyilatkozik úgy a Legfelsőbb Törvénykezési Tanács annak megalakulásától számított három hónapon belül, hogy nem rendelkezik a szükséges szakmai tulajdonságokkal, nem mozdítható el a tisztségéből.

6. § A Bolgár Nemzeti Televízióra, a Bolgár Nemzeti Rádióra és a Bolgár Távirati Ügynökségre vonatkozó új törvényhozási szabályozás meghozataláig a Nemzetgyűlés gyakorolja azokat a jogosítványokat, amelyek ezen nemzeti intézmények vonatkozásában megilletik a jelenlegi Nagy Nemzetgyűlést.

7. § (1) A nemzetgyűlési és a helyi önkormányzati választásokat a Nagy Nemzetgyűlés önfelosztatását követően három hónapon belül tartják meg. A választások napját a köztársasági elnök határozza meg az Alkotmány 98. cikkének 1. pontja szerinti jogosítványának megfelelően.

(2) A köztársasági elnöki és alelnöki választásokat a Nemzetgyűlés megválasztását követő három hónapon belül tartják meg.

(3) Az új köztársasági elnök és alelnök megválasztásáig a jelenlegi köztársasági elnök és alelnök látja el a köztársasági elnök és alelnök jelen Alkotmány szerinti hatásköreit.

8. § Az új kormány megalakulásáig a jelenlegi kormány folytatja a jelen Alkotmány szerinti hatáskörök ellátását.

9. § Jelen Alkotmány azon a napon lép hatályba, amikor azt a Nagy Nemzetgyűlés elnöke kihirdeti a hivatalos lapban és hatályaon kívül helyezi a Bolgár Köztársaság 1971. május

18-án elfogadott Alkotmányát (kihirdetve: a hivatalos lap 1971. évi 39. számában, módosítás: 1990. évi 6. számában, módosítás és kiegészítés: 1990. évi 29. számában, módosítás: 1990. évi 87., 94. és 98. számában, helyesbítés: 1990. évi 98. számában).

Átmeneti és záró rendelkezések (85/03)

4. § (1) A Bolgár Köztársaság Alkotmányát kiegészítő törvény hatálybalépését követő három hónapon belül a Nemzetgyűlés elfogadja az ezen módosításokról szóló törvényeket.

(2) Az 1. § (3) bekezdésének hatálybalépését követő három hónapon belül a Legfelsőbb Törvénykezési Tanács kinevezi a törvénykezési szervek elnökeit.

5. § A törvénykezési szerv elnöke az lehet, aki – a törvény hatálybalépéséig – több, mint öt évig betöltött közigazgatási tisztséget. A jelölt ugyanarra a tisztségre egyszer újraválasztható.

6. § Azok a bírák, ügyészek és nyomozók, akiknek hivatali ideje jelen törvény hatálybalépéséig nem éri el a 3 évet, az 1. § (1) bekezdése szerint elmozdíthatatlanok.

7. § Az 1. § (3) bekezdése 2004. január 1-jén lép hatályba.

Záró rendelkezések (18/05)

12. § A Nemzetgyűlés ezen módosítások alkalmazására vonatkozó törvényeket az Alkotmány kiegészítéséről szóló törvény hatálybalépését követő egy éven belül elfogadja.

13. § Az 1. és 2. § 2008. január 1-jén lép hatályba.

CIPRUS

Az alkotmányt 1960. augusztus 16-án fogadták el.

1963-ban az alkotmányos berendezkedés összeomlott a görög és a török közösség közötti konfliktus miatt. 1983-ban létrejött az Észak-ciprusi Török Köztársaság, mely 1985 óta saját alkotmánnyal rendelkezik, az államot azonban csak Törökország ismeri el. A görög rész nem módosította alkotmányát.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a ciprusi kormányzati portálon elérhető (http://www.cyprus.gov.cy/portal/portal.nsf/AdvancedSearch_en?OpenForm&q=constitution&p=2&w=&t=&s=constitution&L=E&e=&i=n&access=0&print=0&language=en).

Ciprus Alkotmánya

Első fejezet Általános rendelkezések

1. cikk. A Ciprusi Állam független és szuverén prezidenciális köztársaság, amelynek elnöke görög, alelnöke török nemzetiségű, akiket Ciprus görög és török közösségei választanak a jelen Alkotmány szerint.

2. cikk. Jelen Alkotmány alkalmazásában:

(1) A görög közösség a Köztársaság görög származású állampolgáraiból áll, akik anyanyelve görög, a görög kulturális hagyományokat ápolják, és a görögkeleti egyházhoz tartoznak.

(2) A török közösség a Köztársaság török származású állampolgáraiból áll, akik anyanyelve török, a török kulturális hagyományokat ápolják, és muzulmán vallásúak.

(3) A Köztársaság azon állampolgárai, akik nem esnek az (1) vagy (2) bekezdés alá, az Alkotmány hatálybalépésétől számított három hónapon belül egyénileg választanak, hogy a görög vagy a török közösséghez akarnak-e tartozni; amennyiben azonban valamely vallási csoporthoz tartoznak, a közösséghez tartozásról csoportosan is dönthetnek.

Amennyiben a Köztársaság valamely állampolgára úgy határoz, hogy nem ahhoz a közösséghez kíván csatlakozni, mint amelyikhez vallási csoportja csatlakozott, a csatlakozástól számított egy hónapon belül ezt a szándékát jeleznie kell a Köztársaság illetékes hivatalnokának, valamint a görög és török közösségi kamarák elnökeinek.

Amennyiben a vallási csoport közösséghez tartozásról való döntését a csoport kellő számú tagja elutasítja, az elutasítástól számított egy hónapon belül a csoport bármely tagja egyénként kinyilváníthatja, hogy melyik közösséghez kíván csatlakozni.

Jelen bekezdés alkalmazásában vallási csoport Cipruson állandó jelleggel élő személyek olyan csoportosulása, akik ugyanazt a hitet vallják, és vagy ugyanazt a vallást gyakorolják, vagy ugyanazon vallás hatálya alá esnek, és tagjai száma jelen Alkotmány hatálybalépésének napján meghaladja az ezer főt, akik közül legalább ötszáz a Köztársaság állampolgára.

(4) Amennyiben valaki a jelen Alkotmány hatálybalépésétől számított három hónapon belül a Köztársaság állampolgárává válik, azt az állampolgárság megszerzésétől számított három hónapon belül megilleti a (3) bekezdésben meghatározott választás joga.

(5) A Köztársaság (1) vagy (2) bekezdés alapján görög vagy török nemzetiségű állampolgára megszüntetheti az adott közösséghez tartozását, és kinyilváníthatja a másik közösséghez való tartozását. Ennek feltétele:

a) az állampolgár írásbeli és aláírt nyilatkozata, amelyben a váltást kérelmezi, illetve a kérelem eljuttatása az illetékes állami hivatalnoknak, valamint a görög és török közösségek elnökeinek; valamint

b) az adott közösség közösségi kamarájának jóváhagyása.

(6) Bármely magánszemély vagy vallási csoport, akit, illetve amelyet a (3) bekezdés alapján a görög vagy a török közösséghez tartozónak kell tekinteni, megszüntetheti az adott közösséghez tartozását, és kinyilváníthatja a másik közösséghez való tartozását. Ennek feltétele:

a) a magánszemély vagy vallási csoport írásbeli és aláírt nyilatkozata, amelyben a váltást kérelmezi, illetve ennek eljuttatása az illetékes állami hivatalnoknak, valamint a görög és török közösségek elnökeinek; valamint

b) az adott közösség közösségi kamarájának jóváhagyása.
(7) a) A férjezett nő férje közösségéhez tartozik.
b) A huszonnegyedik életévét be nem töltött, nem házas fiú- és leánygyermek apjuk, vagy, amennyiben apjuk ismeretlen, és örökbefogadásra nem került sor, anyjuk közösségéhez tartoznak.

3. cikk. (1) A Köztársaság hivatalos nyelve a görög és a török.

(2) A törvényhozói, végrehajtói és közigazgatási aktusokat és más dokumentumokat mindkét nyelven meg kell szövegezni, és – amennyiben jelen Alkotmány alapján közzétételük szükséges – a hivatalos lapban közzétenni.

(3) Azokat a közigazgatási és más hivatalos iratokat, amelyek címzettje görög vagy török, az adott nyelven kell megszövegezni.

(4) A bírósági eljárás és az ítélet nyelve görög, amennyiben az érintett felek görögök; török, amennyiben az érintett felek törökök, és mindkét nyelv, amennyiben az ügynek görög és török érintettje is van. Minden más esetben a bíróságok nyelvét vagy nyelveit a Felsőbíróság által meghozott bírósági ügyrend szabályozza, a 163. cikk rendelkezései szerint.

(5) A hivatalos lapban a közzététel kétnyelvű; mindkét nyelven való közzétételnek ugyanabban a számban kell megjelennie.

(6) a) A hivatalos lapban megjelent törvényhozói, végrehajtói és közigazgatási aktusok és más dokumentumok görög és török szövegei közötti eltérés esetén az illetékes bíróság jár el.

b) A közösségi kamara jogszabályát vagy határozatát az adott közösség nyelvén kell megjelentetni a hivatalos lapban.

c) Amennyiben valamely nem a hivatalos lapban megjelenő végrehajtási vagy közigazgatási aktus vagy más dokumentum görög és török szövegei különböző értelmezéshez vezetnek, az érintett miniszter vagy más hatóság nyilatkozata irányadó abban a kérdésben, hogy melyik szöveget kell irányadónak tekinteni.

d) Az előbbi esetekben az illetékes bíróság jogorvoslatot biztosít.

(7) Mindkét hivatalos nyelvet fel kell tüntetni pénzerméken, bankjegyeken és bélyegeken.

(8) Mindenki jogosult bármelyik hivatalos nyelven a Köztársaság szerveihez fordulni.

4. cikk. (1) A Köztársaság semleges alakú és színű zászlóval rendelkezik, amelyet az elnök és alelnök közösen választanak ki.

(2) A Köztársaság szervei, a közttestületek és a Köztársaság jogszabályai által létrehozott közhasznú szervek jogosultak az állam zászlaját lobogtatni, és ünnepeken az állami zászló mellett a görög vagy török zászlót is használni.

(3) A közösségi hatóságok és intézmények jogosultak az ünnepeken az állami zászló mellett a görög vagy török zászlót is használni.

(4) A Köztársaság állampolgárai, valamint olyan szervei és egyesületei, amelyek tagjai a Köztársaság állampolgárai, korlátozás nélkül használhatják az állami, valamint a görög vagy török zászlókat.

5. cikk. A görög és török közösségek jogosultak a görög és török ünnepnapok megtartására.

Második fejezet

Alapvető jogok és szabadságok

6. cikk. A jelen Alkotmány rendelkezésein túlmenően a Képviselőház vagy a közösségi kamarák jogszabályai és határozatai, továbbá a Köztársaság valamely szervének, hatóságának vagy állampolgárának aktusa vagy határozata nem különböztetheti meg a két közösséget, vagy a személyeket a közösséghez tartozás alapján.

- 7. cikk.** (1) Mindenkit megillet az élethez és a személyes sérthetlenséghez való jog.
- (2) Senkit nem lehet az életétől megfosztani, kivéve, ha az adott cselekményre törvény ezt a büntetést rendeli, és a bűnösséget az illetékes bíróság ítélete mondja ki. Halálbüntetéssel törvény csak az előre kitervelt emberölést, a hazaárulást, valamint emberiség elleni és háborús bűncselekményeket fenyegetheti.
- (3) Nem tekinthető az élethez való jog jelen cikk alapján történő megsértésének, ha az elkerülhetetlenül szükséges:
- a) valamely személy vagy tulajdon védelme érdekében, ha az arányos, és másként el nem kerülhető;
 - b) a letartóztatás foganatosítása vagy a jogszerűen letartóztatott szökésének megakadályozása érdekében;
 - c) a lázadás vagy felkelés megakadályozása céljából, a törvényben meghatározott feltételek mellett.
- 8. cikk.** Senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.
- 9. cikk.** Mindenki jogosult a méltó megélhetéshez és a szociális biztonsághoz. A munkavállalók védelmét, a szegények segélyezését és a társadalombiztosítás rendszerét törvény állapítja meg.
- 10. cikk.** (1) Senkit nem lehet rabszolgaságban vagy szolgaságban tartani.
- (2) Senkit nem lehet kötelező vagy kényszermunkára fogni.
- (3) Jelen cikk alkalmazásában a kötelező vagy kényszermunka nem jelent:
- a) olyan munkát, amely a 11. cikkben meghatározott letartóztatás vagy a feltételes szabadlábra helyezés mellett kötelező;
 - b) katonai jellegű szolgálatot, vagy lelkiismereti okokból katonai szolgálat helyett végzett alternatív szolgálatot;
 - c) életet vagy a társadalmi jólétet veszélyeztető rendkívüli állapot vagy veszélyhelyzet esetén végzett munkát.
- 11. cikk.** (1) Mindenkit megillet a személyes szabadság és biztonság.
- (2) Senkit nem lehet szabadságától megfosztani, a következő kivételekkel:
- a) illetékes bíróság által elrendelt szabadságmegvonás;
 - b) a bíróság rendjének megsértése miatti őrizetbe vétel és letartóztatás;
 - c) bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatti őrizetbe vétel vagy letartóztatás, amennyiben ez szükséges az újabb bűncselekmény elkövetése vagy a szökés megakadályozása érdekében;
 - d) kiskorú nevelő felügyelete vagy törvényes letartóztatása az illetékes hatóság elé állítás céljából;
 - e) járvány terjedésének megakadályozása céljából elrendelt fogva tartás, valamint az elmebetegek, alkoholisták és kábítószerfüggők kényszergyógyítása;
 - f) valamely személy abból a célból való őrizetbe vétele vagy letartóztatása, hogy ne lépjen jogosulatlanul a Köztársaság területére, vagy külföldi fogva tartása a kiadatás vagy kiutasítás foganatosítása céljából.
- (3) Letartóztatásnak csak írásbeli, a megfelelő alakissággal rendelkező, indokolással ellátott bírói határozat alapján van helye. Ezen szabály alól törvény kivételeket állapíthat meg tettenérés esetére, ha a cselekmény halállal vagy szabadságvesztéssel fenyegetett.
- (4) Minden őrizetbe vett személyt az őrizetbe vétel foganatosításakor, általa értett nyelven tájékoztatni kell az őrizetbe vétel okairól, és lehetőséget kell adni számára, hogy az általa választott védővel felvegye a kapcsolatot.
- (5) Minden őrizetbe vett személyt haladéktalanul, de legkésőbb 24 órán belül bíróság elé kell állítani, vagy szabadon kell bocsátani.

(6) Az a bíró, aki elé az őrizetbe vett személyt állították, haladéktalanul megvizsgálja az őrizetbe vétel okait, az őrizetbe vett személy által értett nyelven, és haladéktalanul, de legkésőbb három napon belül határoz az őrizetbe vett személy megfelelő indokok alapján történő szabadon bocsátásáról, vagy – amennyiben az őrizetbe vétel okai további kivizsgálást igényelnek – az őrizetbe vétel fenntartásáról. Az őrizetbe vétel fenntartását nyolcnaponta felül kell vizsgálni.

Amennyiben az őrizetbe vétel időtartama a három hónapot meghaladja, a határidő elteltével minden személy és hatóság kötelessége az őrizetbe vett személy szabadlábra helyezése.

A jelen bekezdésben meghatározott bírói határozat ellen fellebbezésnek van helye.

(7) Az a személy, akit szabadságától őrizetbe vétel vagy letartóztatás miatt megfosztottak, jogosult a szabadságmegvonás törvényességének bírói felülvizsgálatára. Amennyiben a bíróság a szabadságmegvonás törvénytelenységét állapítja meg, a szabadságától megfosztott személyt szabadon bocsátja.

(8) Az a személy, akit jelen bekezdés alapján törvénytelenül vettek őrizetbe vagy tartóztattak le, kártérítésre jogosult.

12. cikk. (1) Senki nem nyilvánítható bűnösnek olyan cselekmény vagy törvénytisértés miatt, amelyet az elkövetés idején törvény nem minősített bűncselekménynek. Senkire nem lehet súlyosabb büntetést kiszabni, mint amelyet törvény az elkövetés idején kifejezetten lehetővé tett.

(2) Senkit nem lehet vád alá helyezni olyan bűncselekmény miatt, amelyért már korábban elítélték, vagy a vád alól felmentették. Senkit nem lehet ugyanazon cselekményért kétszer büntetni, kivéve, ha a cselekmény halált okozott.

(3) Nem szabható ki olyan büntetés, amely nem áll arányban a cselekmény súlyával.

(4) Minden vádlottat ártatlannak kell tekinteni mindaddig, amíg bűnössége a törvénnyel összhangban nem nyer bizonyítást.

(5) A vádlott jogosult legalább arra, hogy

a) haladéktalanul, általa értett nyelven tájékoztassák az ellene emelt vád természetéről és alapjáról;

b) megfelelő ideje és lehetősége legyen a védekezésre való felkészülésre;

c) magát személyesen, vagy választott ügyvéd által védje, valamint arra, hogy amennyiben nincs anyagi lehetősége jogi segítség igénybevételére, ingyenes jogi segítséget vegyen igénybe, ha az igazságszolgáltatás érdeke ezt megkívánja;

d) a tanúknak kérdéseket tegyen vagy tetessen fel, valamint arra, hogy tanúit a vád tanúival azonos feltételek mellett beidézzék és kihallgassák;

e) tolmács ingyenes segítségét vegye igénybe, ha nem beszéli a tárgyalás nyelvét.

(6) A teljes vagyonelkobzás tilos.

13. cikk. (1) Mindenki jogosult a Köztársaság területén szabadon mozogni, és annak bármelyik részén letelepedni, kivéve, ha törvény ezt a jogot a honvédelem vagy a közegészségügy szempontjából korlátozza, vagy ha az illetékes bíróság a büntetőítéletben így határoz.

(2) A törvényben meghatározott kivételek mellett mindenki jogosult átmeneti jelleggel vagy véglegesen elhagyni a Köztársaság területét.

14. cikk. A Köztársaság állampolgárát semmilyen körülmények között nem lehet száműzni vagy kiutasítani.

15. cikk. (1) Mindenki jogosult magán- és családi élete tisztelőben tartásához.

(2) Ezen jogot korlátozni csak a törvényben meghatározott esetekben, a Köztársaság biztonságának, az alkotmányos rend, a közbiztonság, a közrend, a közegészség, a közérkölc és a jelen Alkotmány által biztosított jogok és szabadságok védelme érdekében lehetséges.

16. cikk. (1) A magánlakás sérthetetlen.

(2) Magánlakásba behatolni, abban házkutatást tartani csak a törvényben meghatározott esetekben, írásbeli, indokolt bírói határozat mellett, az ott lakó kifejezett felhatalmazására, vagy katasztrófa vagy erőszakos bűncselekmény áldozatainak megmentése érdekében lehetséges.

17. cikk. (1) Mindenki jogosult arra, hogy levelezését tisztelőben és titokban tartsák. A közlés más formája ugyanilyen védelmet élvez, amennyiben a közlés módja nem ütközik törvénybe.

(2) Ezen jog gyakorlása a törvénnyel összhangban korlátozható elítélt vagy ítéletet váró fogvatartottak esetében, valamint az üzleti levelezés a csődeljárás során.

18. cikk. (1) Mindenkit megillet a gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság.

(2) Minden vallás, amelynek tanai és szertartása nem titkos, szabadon gyakorolható.

(3) Minden vallás a törvény előtt egyenlő. A jelen Alkotmány szerinti közösségi kamarák hatásköreit nem érintve, a Köztársaság törvényhozói, végrehajtói és közigazgatási aktusa nem különböztethet meg vallási intézményeket és vallásokat.

(4) Mindenki szabadon megvallhatja hitét, és gyakorolhatja vallását istentiszteleten, tanításon, vallásgyakorláson vagy szertartáson keresztül, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy zártkörűen, jogosult továbbá vallását megváltoztatni.

(5) Tilos valamely személy testi vagy lelki kényszerítése abból a célból, hogy vallását megváltoztassa, vagy hogy ne változtassa meg.

(6) A vallás gyakorlását csak törvény korlátozhatja, amennyiben az szükséges a Köztársaság biztonságának, az alkotmányos rend, a közbiztonság, a közrend, a közegészség, a közérkölc és a jelen Alkotmány által biztosított jogok és szabadságok védelme érdekében.

(7) A 16. életév betöltéséig a vallás megválasztásának joga a törvényes nevelőt illeti meg.

(8) Senki nem kötelezhető olyan adó vagy illeték megfizetésére, amely részben vagy egészben nem a saját vallásának céljait szolgálja.

19. cikk. (1) Mindenkit megillet a szólásszabadság és a vélemény minden formájú kifejezésének szabadsága.

(2) Ez a jog magában foglalja a vélemény megtartásának, befogadásának és az információ és gondolatok terjesztésének szabadságát, a közhatalmi szervek beavatkozása és a határokrá való tekintet nélkül.

(3) Az (1) és (2) bekezdésekben meghatározott jogok gyakorlása alakisághoz, feltételekhez, korlátozásokhoz és büntetéshez köthető, a törvényben meghatározott módon, amennyiben az szükséges a Köztársaság biztonságának, az alkotmányos rend, a közbiztonság, a közrend, a közegészség, a közérkölc, mások jogai vagy jó hírneve, a bizalmas információ titkosságának megőrzése vagy a bíróság pártatlansága és tekintélye védelmének érdekében.

(4) Újság és más nyomtatott sajtótermék elkobzása csak a Köztársaság főügyésének írásos engedélye alapján lehetséges; az engedélyt az illetékes bíróságnak hetvenkét órán belül meg kell erősítenie.

(5) Nem jelenti a jelen cikkben meghatározottak sérelmét, ha a Köztársaság a hang- és képi közvetítéseket, valamint a filmvetítéseket engedélyhez köti.

20. cikk. (1) Mindenkit megillet a tanulás, és minden magánszemélyt és intézményt megillet a tanítás szabadsága; ezek gyakorlását közösségi törvény meghatározott alakiságokhoz, feltételekhez és korlátozásokhoz kötheti, amennyiben ez szükséges a Köztársaság biztonságának, az alkotmányos rend, a közbiztonság, a közrend, a közegészség, a közérkölc, az oktatás színvonalának, mások jogainak és szabadságainak – ideértve a szülők nevelés megválasztásához és vallási meggyőződés szerinti neveléséhez való jogát – védelme érdekében.

(2) A görög és török közösségi kamarák az adott közösség általános iskoláiban előmozdítják az ingyenes alapfokú oktatást.

(3) Az alapfokú oktatás minden állampolgár számára kötelező, a tankötelezettség korhatárát közösségi törvény állapítja meg.

(4) A görög és török közösségi kamarák hozzáférhetővé teszik az alapfokú oktatást meghaladó oktatásokat a megfelelő esetekben, a közösségi törvényben meghatározott feltételek mellett.

21. cikk. (1) Mindenkit megillet a békés gyülekezés szabadsága.

(2) Mindenkit megillet a másokkal való egyesülés szabadsága, amely magában foglalja az érdekek védelmére létrehozott szakszervezet alapításának jogát. A (3) bekezdés rendelkezéseit nem érintve, senki nem kötelezhető arra, hogy egyesületben tagsági jogviszonyt létesítsen, vagy tagsági jogviszonyát fenntartsa.

(3) Ezen jogok gyakorlása csak a törvényben meghatározott esetekben korlátozható, amennyiben az elengedhetetlenül szükséges a Köztársaság biztonságának, az alkotmányos rend, a közbiztonság, a közrend, a közegészség, a közérkölc és a jelen Alkotmány által biztosított jogok és szabadságok – akár részt vesz a jogok kedvezményezettje a gyülekezésen vagy egyesületben, akár nem – védelme érdekében.

(4) Tilos olyan egyesület létrehozása, amelynek célja vagy tevékenysége alkotmányellenes.

(5) A fegyveres erők, rendőrség és csendőrség tagjai esetében törvény megállapíthatja a fenti jogok korlátozását.

(6) Bármely törvény megalapításra, egyesülésre, tagsági jogviszonyra (ideértve a tagok jogait és kötelezettségeit), vezetésre, igazgatásra és felszámolásra és felosztatásra vonatkozó rendelkezései esetében jelen cikk szabályait kell alkalmazni vállalatokra, társaságokra és más nyereségorientált egyesületekre.

22. cikk. (1) Minden nagykorú személy szabadon házasságot köthet és családot alapíthat, a házasságról szóló törvény alapján, a jelen Alkotmányban meghatározottak szerint.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseit a következő esetekben a következőképpen kell alkalmazni:

a) amennyiben a 111. cikk alapján a felekre alkalmazandó házassági törvény nem azonos, a felek megválaszthatják, melyik törvény rendezze házasságukat;

b) amennyiben a 111. cikk egyik félre sem alkalmazható, és egyik fél sem tagja a török közösségnek, a házasságot köztársasági törvény szabályozza, amelyet a Képviselőház alkot, és a korra, egészségre, rokoni kapcsolatra, valamint a többes házasság tilalmára vonatkozó korlátozásokon kívül más korlátozást nem tartalmaz;

c) amennyiben a 111. cikk csak az egyik félre alkalmazható, és a másik fél nem tagja a török közösségnek, a b) pont szerinti köztársasági törvényt kell alkalmazni, de a felek választathatják a 111. cikk alkalmazását, az ott meghatározott feltételekkel.

(3) A jelen cikkben meghatározott jogok a házasságon kívül semmilyen formában nem érintik a görögkeleti egyház vagy a 2. cikk (3) bekezdésben meghatározott más vallási csoport jogait.

23. cikk. (1) Minden személy, egyedül vagy másokkal együttesen, jogosult ingó vagy ingatlan tulajdont szerezni, tulajdonolni, birtokolni, használni és azzal rendelkezni; ezen jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani.

(2) A fenti jogok megvonása vagy korlátozása csak a jelen cikkben meghatározottak szerint lehetséges.

(3) Tulajdon megvonása vagy korlátozása csak a fenti jogokról szóló törvény rendelkezései alapján lehetséges, amennyiben az feltétlenül szükséges a közbiztonság, a közegészség, a közérkölc, a város vagy ország tervezése és fejlesztése, a tulajdon közérdekből való hasznosítása, vagy mások jogai védelmének érdekében.

A fenti tulajdonmegvonás vagy -korlátozás esetében a tulajdonos azonnali kártalanításra jogosult, amely kifejezi a tulajdon anyagi értékét. A megállapodás hiánya esetén polgári bíróság jár el.

(4) Törvény elrendelheti meghatározott ingó és ingatlan vagyon, érdekeltség vagy vagyoni értékű jog a Köztársaság, a helyhatóság vagy a közösségi kamara oktatási, vallási, karitatív vagy sporttal foglalkozó intézményeinek és szerveinek tulajdonába helyezését. Ilyen tulajdon kisajátítása csak annak a közösségnek a tagjától, köztestületétől vagy közérdekű szervétől lehetséges, amely a kisajátítás folytán a tulajdont megszerzi, és kizárólag

a) közérdekből, olyan általános törvény alapján, amelyet a jelen Alkotmány hatálybalépésétől számított egy éven belül fogadnak el;

b) a kisajátítást az azt foganatosító hatóság a fenti törvény rendelkezésére való hivatkozással indokolja;

c) készpénzben történő, előzetes, igazságos és méltányos kártalanítás mellett; a megállapodás hiányában polgári bíróság eljárásának van helye.

(5) A kisajátított ingatlant, és az abban való vagyoni értékű jogot csak a kisajátítás céljára lehet hasznosítani. Amennyiben a kisajátítás célja három éven belül nem valósul meg, a kisajátító hatóság haladéktalanul felajánlja azonos feltételek melletti visszavásárlásra annak a személynek, akitől a tulajdont kisajátították. Az érintett személy a felajánlás kézhezvételétől számított három hónapon belül határoz a felajánlás elfogadásáról vagy el nem fogadásáról, és amennyiben a felajánlást elfogadja, a tulajdon haladéktalanul visszaszáll rá, amennyiben a kapott kártalanítást három hónapon belül visszafizeti.

(6) Földreform esetén földet kisajátítani csak olyan személytől lehet, aki ugyanahhoz a közösséghez tartozik, mint akihez a föld a kisajátítás útján kerül.

(7) A (3) és (4) cikk rendelkezései nem jelentik az illeték, adó, büntetés, bírósági határozat, szerződéses kötelezettség végrehajtásáról, valamint az élet- és vagyonbiztonság megőrzéséről rendelkező törvény megalkotásának tilalmát.

(8) A Köztársaság vagy a közösségi kamara által oktatási, vallási, karitatív vagy sporttal foglalkozó intézmény vagy szerv javára ingó vagy ingatlan tulajdon lefoglalása csak abban az esetben lehetséges, ha a tulajdonos és a lefoglalás kedvezményezettje ugyanahhoz a közösséghez tartozik, és

a) közérdekből, olyan általános törvény alapján, amelyet a jelen Alkotmány hatálybalépésétől számított egy éven belül fogadnak el;

b) a lefoglalást az azt foganatosító hatóság a fenti törvény rendelkezésére való hivatkozással indokolja;

c) a lefoglalás ideje a három évet nem haladja meg;

d) készpénzben történő, előzetes, igazságos és méltányos kártalanítás mellett, a megállapodás hiányában polgári bíróság eljárásának van helye.

(9) A jelen cikkben meghatározottakon kívül az (1) bekezdésben meghatározott jogokat nem lehet megvonni és korlátozni. A püspökségek, kolostorok, gyülekezetek és más egyházi szervek ingó és ingatlan tulajdonai és vagyoni értékű jogai esetében a (3), (4), (7) és (8) bekezdések rendelkezései csak az illetékes egyházi hatóság jóváhagyásával alkalmazhatóak.

Jelen bekezdés nem alkalmazható a (3) bekezdésben meghatározott esetekre, amennyiben a tulajdonmegvonás és korlátozás a város- vagy országtervezés érdekében szükséges.

(10) A jelen cikk rendelkezéseit nem érintve, az (1) bekezdésben meghatározott jogok a vakuf ingó és ingatlan tulajdon esetében – ideértve az aukáf tulajdonokat, a mecsetek és más iszlám vallási intézmény tulajdonát és vagyoni értékű jogait – csak a török közösségi kamara és a vakuf törvények és alapelvek alapján, a (3), (4), (7) és (8) bekezdések rendelkezéseit megfelelően alkalmazva korlátozhatóak és vonhatóak meg.

Jelen bekezdés nem alkalmazható a (3) bekezdésben meghatározott esetekre, amennyiben a tulajdonmegvonás és korlátozás a város- vagy országtervezés érdekében szükséges.

(11) A jelen cikkben meghatározottakra való hivatkozással minden érdekeltet megillet a bírósághoz fordulás joga; a bírósághoz fordulás kisajátítás esetén a végrehajtásra halasztó hatályú. A (3) bekezdésben meghatározott korlátozás esetén a bíróság elrendelheti a végrehajtás felfüggesztését.

A jelen bekezdés alapján hozott bírósági döntés ellen fellebbezésnek van helye.

24. cikk. (1) Mindenki köteles lehetőségeihez mérten hozzájárulni a közterhekhez.

(2) Adó, vám és járulék csak törvénnyel vagy törvény alapján létesíthető.

(3) Semmilyen adó-, vám- és járulékkiszabás nem lehet visszaható hatályú. Importvám kiszabható a törvényjavaslat benyújtására visszamenőleg.

(4) Az importvám kivételével semmilyen adó, vám és járulék nem lehet destruktív vagy tiltó természetű.

25. cikk. (1) Mindenki jogosult bármilyen hivatás gyakorlására, valamint foglalkozás vagy kereskedelmi, üzleti tevékenység folytatására.

(2) Jelen jog gyakorlását törvény a szükséges felkészültséghez mérten alakisághoz, feltételekhez vagy korlátozásokhoz kötheti, amennyiben az szükséges a Köztársaság biztonsága, az alkotmányos rend, a közbiztonság, a közrend, a közegészség vagy a jelen Alkotmányban biztosított jogok és szabadságok védelme érdekében.

Törvény nem tartalmaz közérdekű alakisághoz, feltételekhez kötést vagy korlátozást, ha az ellentétes valamelyik közösség érdekével.

(3) Kivételt képez a jelen cikk rendelkezései alól, hogy törvény közérdekből elrendelheti a köz számára lényeges, valamint energia vagy más természeti erőforrás hasznosításával foglalkozó vállalkozás Köztársaság, helyhatóság vagy a Köztársaság által ellenőrzött, törvénnyel létesített, közpénzeket, magánalapot vagy ezek valamelyikét felhasználó szerv általi folytatását. Amennyiben ezt a tevékenységet nem helyhatóság vagy köztestület végzi, a tevékenység folytatója kérheti a vállalkozás Köztársaság, helyhatósági szerv vagy köztestület általi kisajátítását, igazságos kártalanítás mellett.

26. cikk. (1) Mindenki jogosult szabadon szerződést kötni a kötelmi jog alapelveiben meghatározott feltételek és korlátozások mellett. A törvény megakadályozza a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést.

(2) Törvény elrendelheti a kötelező jellegű kollektív munkaszerződés megkötését a munkáltatók és a munkavállalók között, a személyek jogainak védelme érdekében, akár képviseltetve van a személy a kollektív szerződés megkötésekor, akár nincs.

27. cikk. (1) A sztrájkjog elismert; gyakorlásának feltételeit a Köztársaság biztonsága, az alkotmányos rend, a közrend, a közbiztonság és a létfontosságú szolgáltatás fenntartása és a jelen Alkotmányban biztosított jogok és szabadságok védelme érdekében törvény állapítja meg.

(2) A fegyveres erők, a rendőrség és a csendőrség tagjait a sztrájkjog nem illeti meg. Ezt a tilalmat törvény a közszolgálat más tagjaira is kiterjesztheti.

28. cikk. (1) A törvény, a közigazgatás és a bíróság előtt mindenki egyenlő, és egyenlő védelmet és elbánást élvez.

(2) A jelen Alkotmányban meghatározott jogok és szabadságok mindenki számára biztosítottak, a közösséghez tartozásra, fajra, vallásra, nyelvre, nemre, politikai vagy más meggyőződésre, nemzeti vagy társadalmi hovatartozásra, származásra, színre, vagyoni, anyagi helyzetre vagy más különbségekre tekintet nélkül; a jelen Alkotmány kifejezett eltérő rendelkezése hiányában.

(3) A Köztársaság határain belül az állampolgárok nem élveznek előjogokat, nem használhatnak nemesi címeket és más, társadalmi megkülönböztetésre utaló jeleket.

(4) A Köztársaságban a nemesi cím és más, társadalmi megkülönböztetésre utaló jel nem elismert.

29. cikk. (1) Mindenki jogosult egyénileg vagy másokkal együttesen írásos kérelmet vagy panaszt benyújtani az illetékes hatósághoz, azokat a hatóság rövid időn belül megvizsgálja, és tárgyukban döntést hoz. A döntésről és annak indokairól a hatóság haladéktalanul, de legkésőbb harminc napon belül értesíti a kérelem vagy a panasz benyújtóját.

(2) Akinek a döntés, vagy annak az (1) bekezdésben meghatározott határidőn belüli elmaradása a jogait sérti, a kérelem vagy a panasz tárgyában bírósághoz fordulhat.

30. cikk. (1) A jelen Alkotmányban biztosított bírósági út senkitől nem vonható meg. A bármilyen megnevezésű igazságügyi bizottságok és rendkívüli bíróságok alakítása tilos.

(2) Polgári jogok és kötelezettségek, valamint büntetővád esetén mindenkit megillet az a jog, hogy ügyét tisztességes, nyilvános és észszerű időn belül tartott tárgyaláson független, pártatlan és illetékes bíróság a törvénynek megfelelően bírálja el. A bírósági ítéletek kihirdetése és indokolása nyilvános, a sajtó és a nyilvánosság kizárható azonban a tárgyalás egy részéről vagy egészéről, amennyiben ez szükséges a Köztársaság biztonsága, az alkotmányos rend, a közrend, a közbiztonság, a közérkölcse védelme érdekében, vagy ha a fiatalok érdekei, a felek magánélete ezt kívánja meg, továbbá, ha a nyilvánosság befolyásolná az igazságszolgáltatás függetlenségét.

(3) Mindenkinek joga van arra, hogy

a) bíróság előtti megjelenési kötelezettségének okairól tájékoztassák;

b) ügyét a bíróság előtt előadhassa, és az erre való felkészülésre megfelelő idővel rendelkezzen;

c) bizonyítékait bemutassa vagy bemutatassa, és a törvénnyel összhangban tanút hallgasson meg;

d) ügyvédet válasszon, vagy ingyenes jogi segítséget vegyen igénybe, ha törvény alapján az igazságszolgáltatás érdeke ezt kívánja meg;

e) tolmács ingyenes segítségét vegye igénybe, ha nem beszéli a tárgyalás nyelvét.

31. cikk. A jelen Alkotmány, a választási törvény és a közösségi kamarák választási jogszabályainak rendelkezéseivel összhangban minden állampolgárt megillet a választójog.

32. cikk. A jelen fejezet sérelme nélkül, a Köztársaság a nemzetközi joggal összhangban, törvénnyel külföldieknek is biztosíthat választójogot.

33. cikk. (1) A jelen Alkotmány rendkívüli állapotra vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazása esetén a jelen fejezetben biztosított alapvető jogok és szabadságok csak a jelen fejezetben meghatározottak szerint korlátozhatóak.

(2) A jelen fejezet korlátozásokra vonatkozó rendelkezéseit megszorítóan kell értelmezni, és csak a rögzített célok érdekében alkalmazhatóak.

34. cikk. Jelen fejezet nem értelmezhető úgy, hogy valamely közösség, csoport vagy személy jogosult lenne olyan tevékenységet folytatni, amely aláássa vagy lerontja az alkotmányos rendet vagy a jelen fejezetben meghatározott jogokat és szabadságokat, vagy az abban előírtakat nagyobb mértékben korlátozza.

35. cikk. A Köztársaság törvényhozó, végrehajtó és bírói szervei hatáskörükön belül biztosítják a jelen fejezet rendelkezéseinek megfelelő alkalmazását.

Harmadik fejezet

Az elnök, az alelnök és a Minisztertanács

36. cikk. (1) Az elnök az államfő, a Köztársaság első embere. Az alelnök az államfőhelyettes, és a Köztársaság második embere. Távollét vagy átmeneti cselekvőképzetlenség esetén az elnök helyettesítésére vonatkozó szabályokat a (2) bekezdés állapítja meg.

(2) Az elnök vagy alelnök távolléte vagy átmeneti cselekvőképzetlensége esetén az elnök, illetve alelnök helyettesítését a Képviselőház elnöke, illetve alelnöke, kiesése vagy hivatalának megüresedése esetén a 72. cikk alapján helyettesítő képviselő látja el.

37. cikk. Az elnök, mint államfő

a) hivatali minőségében képviseli a Köztársaságot;

b) aláírja az 54. cikk alapján kinevezett diplomáciai követek megbízóleveleit, és fogadja külföldi államok diplomáciai követeit;

c) aláírja

i) a jelen Alkotmánnyal összhangban a nemzetközi szerződések és más egyezmények tárgyalásaival vagy aláírásával megbízott küldöttek megbízóleveleit az 54. cikk alapján;

ii) a jelen Alkotmány alapján elfogadott nemzetközi szerződés vagy más egyezmény ratifikálására vonatkozó felhatalmazást;

d) köztársasági kitüntetések adományoz.

38. cikk. (1) Az alelnök, mint államfőhelyettes jogosult

a) jelen lenni a hivatalos eseményeken;

b) jelen lenni a külföldi követek megbízóleveleinek átvételekor;

c) javaslatot tenni az elnöknek kitüntetés adományozására a török közösség tagjait illetően, amely javaslatot az elnök megfogad, kivéve, ha ellene súlyos érvek szólnak. Az ilyen módon adományozott kitüntetések kérésére az alelnök adja át.

(2) Az (1) bekezdés a) és b) pontjaiban meghatározott esetekben az alelnököt megfelelő időben, írásban tájékoztatni kell az adott eseményről.

39. cikk. (1) Az elnök- és alelnökválasztás közvetlen és általános, a szavazás titkos, és a két választást – a rendkívüli választás kivételével – ugyanazon a napon, de külön-külön kell megtartani. Amennyiben valamelyik esetben csak egy jelölt indul a választáson, megválasztottnak kell tekinteni.

(2) Megválasztott az a jelölt, aki megszerzi az érvényesen leadott szavazatok több mint ötven százalékát. Amennyiben a kívánt többséget egyetlen jelölt sem szerzi meg, a következő hét ugyanazon napján a választást meg kell ismételni azon két jelölt között, akik a legtöbb érvényesen leadott szavazatot kapták; a megismételt választáson több érvényes szavazatot szerzett jelöltet megválasztottnak kell tekinteni.

(3) Amennyiben rendkívüli és előre nem látható körülmények, mint földrengés, árvíz, általános járvány vagy más hasonló miatt a választást nem lehet az Alkotmányban meghatározott napon megtartani, a választást a következő hét ugyanazon napján kell megtartani.

40. cikk. Elnök- és alelnökjelölt lehet az a személy, aki a választások idején

a) a Köztársaság állampolgára;

b) betöltötte 35. életévét;

c) aki a jelen Alkotmány hatálybalépésekor, vagy azt követően nem vált bűncselekmény elkövetése miatt méltatlanná, és az illetékes bíróság a választójogát nem korlátozta;

d) nem szenved olyan elmebetegségben, amely miatt az elnöki vagy alelnöki hivatal betöltésére alkalmatlan.

41. cikk. (1) Az elnöki és alelnöki hivatal összeférhetetlen a miniszteri és a képviselői tisztséggel, a közösségi kamarában való tagsággal, a helyhatósági tanácsban betöltött tagsággal, ideértve a polgármesteri tisztséget, valamint a fegyveres erőknél és biztonsági testületek-

nél betöltött és más állami vagy helyhatósági tisztséggel. Jelen cikk alkalmazásában állami tisztség a Köztársaság vagy a közösségi kamara közszolgálatában betöltött fizetett tisztség, amely a Köztársaság vagy a közösségi kamara ellenőrzése alatt áll, ideértve a köztisztviselőket vagy közhasznú társaságnál betöltött tisztséget.

(2) Hivatali ideje alatt az elnök és az alelnök sem közvetve, sem közvetlenül, sem saját javára, sem más érdekében nem folytathat nyereségorientált vagy nonprofit tevékenységet, és nem vehet részt ilyen üzletben.

42. cikk. (1) Az elnök és az alelnök hivatalba lépésüket megelőzően a Képviselőház előtt a következő esküt teszik:

„Esküszöm, hogy hűséges leszek az Alkotmányhoz, az az alapján hozott törvényekhez, és a Ciprusi Köztársaság függetlensége és területi épsége megőrzéséhez, és ezeket tiszteletben tartom.”

(2) Ebből a célból a Képviselőház a leköszönő elnök és alelnök öt éves megbízatásának lejárt napján, a 44. cikk (4) bekezdésben meghatározott rendkívüli választás esetén a választást követő harmadik napon ül össze.

43. cikk. (1) Az elnök és az alelnök hivatali ideje öt év, amely a beiktatástól számítva a következő elnök vagy alelnök beiktatásáig tart.

(2) A 44. cikk (4) bekezdésben meghatározott rendkívüli választás esetén az elnököt vagy alelnököt – attól függően, hogy melyik hivatala üresedett meg – a ki nem töltött hivatali időre választják.

(3) A választásokat az elnök, illetve az alelnök öt éves hivatali idejének lejárt előtt kell megválasztani, hogy a korábbi elnök és alelnök leköszönése és az új elnök és alelnök hivatalba lépése egy időre essen.

44. cikk. (1) Az elnök vagy alelnök hivatala megüresedik:

a) halálával;

b) a Képviselőházhoz címzett írásos lemondásával, amennyiben azt a Képviselőház elnöke, illetve alelnöke megkapta;

c) amennyiben hazaárulást követ el, vagy más bűncselekmény elkövetése folytán hivatala betöltésére méltatlanná válik;

d) tartós testi vagy szellemi cselekvőképtelenség, vagy nem átmeneti távolléte esetén, ha ez akadályozza hivatali feladatai ellátásában.

(2) Az elnök vagy az alelnök hivatalának megüresedése esetén a helyettesítést a Képviselőház elnöke, illetve alelnöke látja el.

(3) Az (1) bekezdés d) pontjában meghatározott kérdésben, amennyiben azok a képviselők, akik ugyanahhoz a közösséghez tartoznak, amelyhez az elnök, illetve az alelnök tartozik, egyszerű többséggel így határoznak, a Köztársaság főügyészének és a főügyész helyettesének indítványára a Legfelsőbb Alkotmánybíróság dönt; a Képviselőház határozatának és a vitára bocsátásnak csak a képviselők együtödének indítványa esetén van helye.

(4) Amennyiben az elnök vagy az alelnök hivatala megüresedik, a megüresedett hivatalt negyvenöt napon belül rendkívüli választással kell betölteni.

45. cikk. (1) Az elnök és az alelnök hivatali ideje alatt csak a jelen cikk rendelkezései alapján vonható felelősségre.

(2) Az elnök és az alelnök hazaárulás vádjá miatt felelősségre vonható, a vádat a főügyész és a főügyész-helyettes emeli; a vádemelés előfeltétele a Képviselőház titkos szavazáson négyötödös többséggel meghozott határozata. A Képviselőház határozatának és a vitára bocsátásnak csak a képviselők együtödének indítványa esetén van helye.

(3) Az elnök és az alelnök felelősségre vonható olyan bűncselekmény elkövetése esetén, amely miatt méltatlanná válik hivatala ellátásához, a vádat a Felsőbíróság előtt a főügyész és a főügyész-helyettes emeli, a Felsőbíróság elnökének engedélyével.

(4) Amennyiben az elnök vagy az alelnök ellen a (2) vagy (3) bekezdés alapján eljárás folyik, hivatali feladatait nem láthatja el, helyettesítésére a 36. cikk (2) bekezdést kell alkalmazni.

(5) Az elnök vagy alelnök elleni eljárást a Felsőbíróóság folytatja le, elítélése esetén hivatala megüresedik, felmentése esetén folytatja a hivatalából eredő feladatok ellátását.

(6) A (2) és (3) bekezdések alapján az elnök és az alelnök nem vonható felelősségre olyan cselekmény miatt, amelyet nem hivatali minőségében követett el, hivatali idejének lejártá után azonban minden cselekményért felelősségre vonható.

(7) Hivatali ideje alatt az elnök és az alelnök ellen nem indítható kereset a hivatalukkal kapcsolatos cselekmény miatt; ez a bekezdés nem korlátozza a Köztársaság elleni per indításának jogát a törvény alapján.

46. cikk. A végrehajtó hatalmat az elnök és az alelnök gyakorolják. A végrehajtó hatalom gyakorlása céljából az elnök és az alelnök Minisztertanácsot hoznak létre, melynek hét tagja görög, három tagja török. A minisztereket az elnök, illetve az alelnök nevezi ki, attól függően, hogy melyik közösséghez tartoznak, az elnök és az alelnök együttesen bízza meg a minisztereket valamelyik tárca vezetésével. A miniszterek nem tagjai a Képviselőháznak. A külügyek, a honvédelem vagy a pénzügyek valamelyikének irányításával török közösséghez tartozó minisztert kell megbízni. Az elnök és az alelnök megegyezése alapján ez a rendszer rotációs rendszerre változtatható. A Minisztertanács az 54. cikkben meghatározott végrehajtó hatalmat gyakorolja. A Minisztertanács tagjai abszolút többségével hoz határozatot, és – amennyiben az elnök vagy az alelnök nem él az 57. cikkben meghatározott végleges vétó jogával – a Köztársaság lapjában haladéktalanul kihirdeti, az 57. cikkben meghatározottak szerint.

47. cikk. Az elnök és az alelnök közösen gyakorolják a végrehajtó hatalmat a következő esetekben:

a) a Köztársaság zászlaja színének és formájának meghatározása a 4. cikkben meghatározottak szerint;

b) a Köztársaság érdemrendjeinek alapítása;

c) a Minisztertanács tagjainak tárcákkal való megbízása a 46. cikkben meghatározottak szerint;

d) a Minisztertanács határozatainak hivatalos lapban történő kihirdetése az 57. cikkben meghatározottak szerint;

e) a Képviselőház törvényeinek és határozatainak hivatalos lapban történő kihirdetése az 52. cikkben meghatározottak szerint;

f) a 112., 115., 118., 124., 126., 131., 133., 153. és 184. cikkeken meghatározott tisztségekre való kinevezés, és a 118. és 131. cikkeken meghatározott tisztségek alóli felmentés;

g) a kötelező katonai szolgálat intézménye a 129. cikkben meghatározottak szerint;

h) a biztonsági erők csökkentése vagy növelése a 130. cikkben meghatározottak szerint;

i) a kegyelmezési jog főbenjáró bűnök esetében, ha az elkövető és a sértett különböző közösséghez tartozik, az 53. cikkben meghatározottak szerint, valamint a büntetés csökkentése, felfüggesztése vagy átváltoztatása az 53. cikkben meghatározottak szerint;

j) a Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulás joga a 140. cikkben meghatározottak szerint;

k) a Legfelsőbb Alkotmánybíróság határozatainak hivatalos lapban való közzététele a 137., 138., 139. és 143. cikkeken meghatározottak szerint;

l) a török közösséghez tartozó miniszter által betöltött tárcával kapcsolatban a rotációs rendszer bevezetése azon megoldás helyett, hogy a török közösséghez tartozó miniszter betölti a külügyi, honvédelmi vagy pénzügyi tárca valamelyikét, a 46. cikkben meghatározottak szerint;

m) a 48. cikk *d)*, *e)*, *f)* és *g)* pontjaiban, a 49., 50. és 51. cikkeiben meghatározott hatáskörök gyakorlása, melyeket az elnök és az alelnök külön-külön is gyakorolhatnak;

n) üzenet intézése a Képviselőháznak, a 79. cikkben meghatározottak szerint.

48. cikk. Az elnök végrehajtó hatalma a következő ügyekből áll:

a) a görög közösséghez tartozó miniszterek kinevezése és felmentése;

b) a Minisztertanács üléseinek összehívása, az azon való elnökölés és a szavazati jog nélküli tanácskozási jog;

c) az ülések napirendjének összeállítása, az 56. cikkben meghatározottak szerint;

d) végeleges vétójog a Minisztertanács külügyekkel, honvédelemmel vagy nemzetbiztonsággal kapcsolatos határozataival szemben, az 57. cikkben meghatározottak szerint;

e) a Minisztertanács határozatainak visszaküldése, az 57. cikkben meghatározottak szerint;

f) végleges vétójog a Képviselőház külügyekkel, honvédelemmel vagy nemzetbiztonsággal kapcsolatos törvényeivel és határozataival szemben, az 50. cikkben meghatározottak szerint;

g) a Képviselőház költségvetéssel kapcsolatos törvényeinek és határozatainak visszaküldése, az 51. cikkben meghatározottak szerint;

h) a Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulás joga a 137., 138. és 143. cikkeiben meghatározottak szerint;

i) a Legfelsőbb Alkotmánybíróság véleményének kikérése a 141. cikkben meghatározottak szerint;

j) a görög közösségi kamara közösségi törvényeinek és határozatainak kihirdetése a 104. cikkben meghatározottak szerint;

k) a Legfelsőbb Alkotmánybíróság véleményének kikérése a görög közösségi kamara közösségi törvényeivel és határozataival kapcsolatban, a 142. cikkben meghatározottak szerint;

l) a Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulás joga a Képviselőház és a közösségi kamarák vagy ezek valamelyike és bármilyen állami szerv vagy hatóság közötti hatásköri vita esetén, a 139. cikkben meghatározottak szerint;

m) a kegyelmezési jog gyakorlása főbenjáró bűncselekmények esetén, az 53. cikkben meghatározottak szerint;

n) a 47. cikkben meghatározott, alelnökkel együttesen gyakorolt hatáskörök gyakorlása;

o) üzenet küldése a Képviselőháznak, a 79. cikkben meghatározottak szerint.

49. cikk. Az alelnök végrehajtó hatalma a következő ügyekből áll:

a) a török közösséghez tartozó miniszterek kinevezése és felmentése;

b) a Minisztertanács összehívásának kérelmezése az elnöknel az 55. cikkben meghatározottak szerint; az azokon való részvétel és a szavazati jog nélküli tanácskozási jog;

c) az ülések napirendjére vonatkozó javaslattevés az elnöknek, az 56. cikkben meghatározottak szerint;

d) végeleges vétójog a Minisztertanács külügyekkel, honvédelemmel vagy nemzetbiztonsággal kapcsolatos határozataival szemben, az 57. cikkben meghatározottak szerint;

e) a Minisztertanács határozatainak visszaküldése, az 57. cikkben meghatározottak szerint;

f) végleges vétójog a Képviselőház külügyekkel, honvédelemmel vagy nemzetbiztonsággal kapcsolatos törvényeivel és határozataival szemben, az 50. cikkben meghatározottak szerint;

g) a Képviselőház költségvetéssel kapcsolatos törvényeinek és határozatainak visszaküldése, az 51. cikkben meghatározottak szerint;

h) a Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulás joga a 137., 138. és 143. cikkeken meghatározottak szerint;

i) a Legfelsőbb Alkotmánybíróság véleményének kikérése a 141. cikkben meghatározottak szerint;

j) a török közösségi kamara közösségi törvényeinek és határozatainak kihirdetése a 104. cikkben meghatározottak szerint;

k) a Legfelsőbb Alkotmánybíróság véleményének kikérése a török közösségi kamara közösségi törvényeivel és határozataival kapcsolatban, a 142. cikkben meghatározottak szerint;

l) a Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulás joga a Képviselőház és a közösségi kamarák vagy ezek valamelyike és bármilyen állami szerv vagy hatóság közötti hatásköri vita esetén, a 139. cikkben meghatározottak szerint;

m) a kegyelmezési jog gyakorlása főbenjáró bűncselekmények esetén, az 53. cikkben meghatározottak szerint;

n) a 47. cikkben meghatározott, alelnökkel együttesen gyakorolt hatáskörök gyakorlása;

o) üzenet küldése a Képviselőháznak, a 79. cikkben meghatározottak szerint.

50. cikk. (1) Az elnököt és az alelnököt, külön-külön vagy együttesen, megilleti a végleges vétő joga a Képviselőház törvényeivel vagy azok egy részével kapcsolatban, a következő esetekben:

a) a külügyek, kivéve az olyan nemzetközi szervezetekben és szövetségi szerződésben való részvétel, amelynek mind Görögország, mind Törökország tagja. Jelen bekezdés értelmében a külügyek magukba foglalják:

i) az állam elismerését, a más államokkal való diplomáciai és konzuli kapcsolatok létesítését és azok megszakítását; a diplomáciai és konzuli képviselők elismerését; a már hivatalban lévő diplomáciai és konzuli képviselők kijelölését és a különleges követek diplomáciai szolgálatra való megbízását; a még hivatalban nem lévő személyek diplomáciai és konzuli szolgálattal való megbízását és a különleges követek kijelölését;

ii) a nemzetközi szerződések és más egyezmények megkötését;

iii) a hadiállapot kinyilvánítását és a békekötést;

iv) a Köztársaság állampolgárainak és azok érdekeinek védelmét külföldön;

v) a külföldiek jogállásának és érdekeinek védelmét a Köztársaság területén;

vi) a Köztársaság állampolgárainak külföldi állampolgárság-szerzését és a külföldi állam kormánya általi közszolgálati viszonyt.

b) a honvédelmi ügyek, melyek magukba foglalják:

i) a fegyveres erők összetételét, méretét és finanszírozását;

ii) a tábornokok kinevezését és előléptetését;

iii) a hadianyagok és mindenféle robbanóanyag importját;

iv) a szövetséges haderők állomásoztatását és más tevékenységeket.

c) a nemzetbiztonsági ügyek, melyek magukba foglalják:

i) a tábornokok kinevezését és előléptetését;

ii) a haderő felállítását és állomásoztatását;

iii) rendkívüli intézkedéseket és hadiállapotot;

iv) a rendőrségi törvényeket.

A *c)* pontban meghatározott vétőjog kiterjed minden rendkívüli intézkedésre és határozatra, nem érintheti azonban a rendőrség és csendőrség rendes működését.

(2) A fenti vétőjog érintheti a törvény vagy határozat egészét vagy annak egy részét; az utóbbi esetben a törvényt vagy határozatot vissza kell küldeni a Képviselőházhoz, hogy az döntsön a megmaradó rész hatályban tartásáról és kihirdetéséről.

(3) A jelen cikkben meghatározott vétőjog a Képviselőház törvényének vagy határozatának kihirdetése előtt gyakorolható, az 52. cikkben meghatározottak szerint.

51. cikk. (1) Az elnököt és az alelnököt, külön-külön vagy együttesen, megilleti a Képviselőház törvényei és határozatai, vagy azok egy része megfontolásra visszaküldésének joga.

(2) A költségvetés képviselőházi elfogadása esetén az elnök és az alelnök ezt a jogot azon az alapon gyakorolhatja, hogy a költségvetés diszkriminatív.

(3) Amennyiben az (1) bekezdésben meghatározottak szerint a törvényt, határozatot vagy azok egy részét megfontolásra visszaküldték, a Képviselőház a visszaküldéstől számított tizenöt, a költségvetés esetén harminc napon belül határoz.

(4) Amennyiben a Képviselőház a határozatát fenntartja, a törvényt, a határozatot vagy a költségvetést a kihirdetésre nyitva álló határidőn belül a hivatalos lapban közzéteszi, a jelen Alkotmányban meghatározottak szerint.

(5) Amennyiben az elnök vagy az alelnök a jelen cikkben meghatározott jogát gyakorolja, a másikat haladéktalanul tájékoztatja.

(6) Jelen cikk alapján a megfontolásra visszaküldés joga a törvény vagy határozat kihirdetése nyitva álló határidő letelte előtt gyakorolható.

52. cikk. Az elnök és az alelnök a Képviselőház törvényének vagy határozatának kézhezvételétől számított tizenöt napon belül a törvényt vagy a határozatot a hivatalos lapban kihirdetik, kivéve, ha ezen idő alatt, külön-külön vagy együttesen, gyakorolják az 50. cikkben meghatározott végleges vétó, az 51. cikkben meghatározott megfontolásra visszaküldés, a 140. és 141. cikkeken meghatározott, Legfelsőbb Alkotmánybíróság véleményének kikérése, vagy a költségvetés esetében a 138. cikkben meghatározott Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulás jogát.

53. cikk. (1) Az elnököt és az alelnököt megilleti a kegyelmezés joga, a saját közösséghez tartozó halálra ítélt személyek esetében.

(2) Amennyiben az elkövető és a sértett különböző közösségek tagjai, a kegyelmezésről az elnök és az alelnök megállapodik, amennyiben nem születik megállapodás, a kegyelmezési jog érvényesül.

(3) A kegyelmezési jog (1) vagy (2) bekezdés szerinti alkalmazása esetén a halálbüntetés életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetésre változik át.

(4) Minden más esetben, a főügyész és a főügyész helyettes egyhangú javaslatára az elnök és az alelnök eltörli, felfüggeszti vagy csökkenti a Köztársaság bíróságai által kiszabott büntetéseket.

54. cikk. A 47., 48. és 49. cikkek rendelkezései – amelyeknél a végrehajtó hatalom az elnöknek, alelnöknek fenntartott – kivételével jelen Alkotmány alapján a végrehajtó hatalmat a Minisztertanács gyakorolja, a közösségi kamarák hatásköreinek megtartása mellett. Hatáskörébe tartoznak:

a) a kormányzat általános irányítása és ellenőrzése, és az általános irányvonalak meghatározása;

b) a külügyek, az 50. cikkben meghatározottak szerint;

c) a honvédelem és nemzetbiztonság, ideértve az 50. cikkben meghatározott eseteket;

d) a közszolgálat összehangolása és felügyelete;

e) az állami tulajdon felügyelete és az azzal való rendelkezése, a jelen Alkotmánnyal és a törvényekkel összhangban;

f) a miniszterek által benyújtott törvényjavaslatok megfontolása;

g) végrehajtási utasítások és határozatok kibocsátása;

h) a költségvetési javaslat megfontolása.

55. cikk. A Minisztertanács üléseit az elnök hívja össze. Az összehívásra az elnök saját döntése alapján vagy az alelnök kérésére kerül sor, megfelelő időben.

56. cikk. A Minisztertanács ülésének napirendjét az elnök saját hatáskörben állítja össze, és azt az ülés előtt közli. Az alelnök javaslatot tehet valamilyen pont napirendbe való felvételére. Az elnök felveszi a napirendbe azokat a pontokat, amelyek sürgős megbeszélést igényelnek, a többi pontot a következő ülés napirendjébe veszi fel.

57. cikk. (1) A Minisztertanács a meghozott határozatát megküldi az elnöknek és az alelnöknek.

(2) Az elnököt és az alelnököt, külön-külön vagy együttesen, a határozathozatal napjától számított négy napon belül megilleti a megfontolásra visszaküldés joga. Amennyiben a Minisztertanács álláspontját fenntartja, a határozatot a (4) bekezdésben meghatározottak szerint kihirdeti. Amennyiben az elnököt vagy az alelnököt megilleti a vétójog, az a kihirdetésre nyitva álló határidőn belül akkor is gyakorolható, ha az elnök vagy az alelnök élt a megfontolásra visszaküldés jogával.

(3) Amennyiben a határozat az 50. cikkben meghatározott külügyekkel, honvédelemmel vagy nemzetbiztonsággal kapcsolatos, az elnököt és az alelnököt, külön-külön vagy együttesen megilleti a vétójog, a határozat kézhezvételétől számított négy napon belül.

(4) Amennyiben a határozat érvényes, és a (2) és (3) bekezdésekben meghatározott megfontolásra visszaküldés jogát vagy a vétójogot nem gyakorolták, az elnök és az alelnök azt a hivatalos lapban kihirdeti, kivéve, ha a Minisztertanács eltérően rendelkezik.

58. cikk. (1) A miniszter irányítja a minisztériumot.

(2) A miniszter gyakorolja azokat a hatásköröket, amelyek jelen Alkotmány alapján nincsenek kifejezetten fenntartva az elnöknek, az alelnöknek, kettejük valamelyikének vagy a Minisztertanácsnak. Hatáskörébe tartozik:

a) a minisztériumára törvények végrehajtása, és minden, minisztériumára tartozó ügy igazgatása;

b) a minisztériumára tartozó utasítások és határozatok előkészítése a Minisztertanács számára;

c) a minisztériumára vonatkozó törvények rendelkezéseivel kapcsolatos irányelvek és általános útmutatások kibocsátása, és törvény felhatalmazására utasítás és határozat kibocsátása;

d) a minisztériumára tartozó költségvetés előkészítése a Minisztertanács számára.

59. cikk. (1) Miniszternek csak az nevezhető ki, aki a Köztársaság állampolgára, és rendelkezik azokkal a feltételekkel, amelyek a képviselőházi választáson való jelöltséghez szükségesek.

(2) A miniszteri hivatal összeegyeztethetetlen a képviselői megbízatással, a közösségi kamarában való tagsággal, a helyhatósági tanácsban betöltött tisztséggel, ideértve a polgármestert, a fegyveres erőkben vagy biztonsági testületnél való szolgálattal, más állami vagy helyhatósági tisztséggel, valamint török közösséghez tartozó miniszter esetében a vallási tisztséggel. Jelen bekezdés alkalmazásában az állami tisztség a 41. cikkben meghatározott állami tisztséget jelenti.

(3) A görög közösséghez tartozó miniszterek addig látják el hivatalukat, amíg az elnök, a török közösséghez tartozó miniszterek addig, amíg az alelnök őket felmenti.

(4) A miniszternek kinevezett személy hivatalba lépését megelőzően az elnök és az alelnök előtt a következő esküt teszi le:

„Esküszöm, hogy hűséges leszek az Alkotmányhoz, az az alapján hozott törvényekhez, és a Ciprusi Köztársaság függetlensége és területi épsége megőrzéséhez, és ezeket tiszteletben tartom.”

60. cikk. (1) A Minisztertanács Közös Államtitkárságának élén két államtitkár áll, egyikük a görög, másikuk a török közösséghez tartozik; mindketten köztisztviselők. A Miniszterta-

nács Közös Államtitkárságának két államtitkára a Minisztertanácsnak felelős, és a Minisztertanács utasításainak megfelelően jelen vannak az üléseken, vezetik a jegyzőkönyvet, és közlik a Minisztertanács határozatát az érintett szervvel, hatósággal vagy személlyel.

Negyedik fejezet

A Képviselőház

61. cikk. A Köztársaság törvényhozó hatalmát minden ügyben a Képviselőház gyakorolja, kivéve azokat az ügyeket, amelyek jelen Alkotmány alapján a közösségi kamaráknak vannak kizárólagosan fenntartva.

62. cikk. (1) A képviselők létszáma ötven. A görög közösség által megválasztott képviselők kétharmadával és a török közösség által megválasztott képviselők kétharmadával meghozott határozattal a fenti létszámtól el lehet térni.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott létszám hetven százalékát a görög közösség, harminc százalékát a török közösség választja, saját tagjai közül; az általános választás általános és közvetlen, a szavazás titkos, és a két választást ugyanazon a napon tartják.

A képviselők jelen bekezdésben megállapított aránya a statisztikai adatoktól független.

63. cikk. (1) A (2) bekezdés megtartása mellett a Köztársaság minden állampolgára, aki betöltötte 25. életévét, és teljesíti a választási törvényben meghatározott, lakóhelyre vonatkozó feltételeket, jogosult felvételt nyerni a görög vagy török választói névjegyzékbe. A görög közösség választói névjegyzéke csak görög közösséghez tartozókat, a török közösség választói névjegyzéke csak török közösséghez tartozókat tarthat nyilván.

(2) Nem nyer felvételt a választói névjegyzékhez az, akit a választási törvény kizár.

64. cikk. A választáson képviselőjelölt az, aki a választás idején:

a) a Köztársaság állampolgára;

b) betöltötte 25. életévét;

c) a jelen Alkotmány hatálybalépése előtt vagy azt követően nem követett el olyan bűncselekményt, amely miatt méltatlanná válna, és illetékes bíróság választási bűncselekmény miatt nem ítélte el;

d) nem szenved olyan szellemi fogyatékosságban, amely alkalmatlanná teszi a képviselői megbízatás ellátására.

65. cikk. (1) A Képviselőház megbízatása öt évre szól. Az első Képviselőház megbízatása a jelen Alkotmány hatálybalépésének napján kezdődik.

(2) A Képviselőház megbízatása az (1) bekezdés alapján megválasztott Képviselőház alakuló ülésével ér véget.

66. cikk. (1) A Képviselőház általános választását a Képviselőház megbízatásának lejártát követő hónap második vasárnapján kell megtartani.

(2) Amennyiben valamelyik képviselői hely megüresedik, a megüresedéstől számított negyvenöt napon belül időközi választást kell tartani, a Képviselőház által kijelölt napon.

(3) Amennyiben rendkívüli és előre nem látható körülmények, mint földrengés, árvíz, általános járvány vagy más hasonló miatt az (1) vagy (2) bekezdésekben meghatározott választást nem lehet a kijelölt, vagy az Alkotmányban meghatározott napon megtartani, a választást a következő hét ugyanazon napján kell megtartani.

67. cikk. (1) A Képviselőház abszolút többséggel elfogadott határozatában kimondhatja feloszlását, amennyiben a határozatot a török közösség által választott képviselők legalább egyharmada támogatja.

(2) A 65. cikk (1) bekezdés és a 66. cikk (1) bekezdés sérelme nélkül, a határozat tartalmazza a rendkívüli választások időpontját, amely nem lehet a határozat meghozatalától számított harminc napon belül és negyven napon túl; tartalmazza továbbá az új Képviselőház alakuló ülésének időpontját, amely nem lehet a választásokat követő tizenöt napon túl. Az új Képviselőház megalakulásáig a korábbi Képviselőház hivatalban marad.

(3) A 65. cikk (1) bekezdés sérelme nélkül, az újonnan megválasztott Képviselőház megbízási ideje a feloszlást kimondó Képviselőház ki nem töltött ideje. Amennyiben a feloszlást a Képviselőház megbízási idejének utolsó évében mondták ki, az újonnan megválasztott Képviselőház megbízási ideje kiterjed mind a ki nem töltött megbízási időre, mind a következő ötéves ciklusra.

68. cikk. Amennyiben a Képviselőház a 65. cikk (2) bekezdés vagy a 67. cikk (2) bekezdés alapján az új Képviselőház megalakulásáig hivatalban marad, a Képviselőház csak sürgős esetben, kivételes, előre nem látható körülmények alapján alkothat törvényt vagy fogadhat el határozatot; a rendkívüliség tényét az adott törvénybe vagy határozatba bele kell foglalni.

69. cikk. A képviselő, megbízásából eredő feladatai ellátásának megkezdése előtt a Képviselőház nyilvános ülésén a következő esküt teszi le:

„Esküszöm, hogy hűséges leszek az Alkotmányhoz, az az alapján hozott törvényekhez, és a Ciprusi Köztársaság függetlensége és területi épsége megőrzéséhez, és ezeket tiszteletben tartom.”

70. cikk. A képviselői megbízási összeférhetetlen a miniszteri hivatással, a közösségi kamarában való tagsággal, a helyhatósági tanácsban betöltött tisztséggel, ideértve a polgármestert, a fegyveres erőkben vagy biztonsági testületnél való szolgálattal, más állami vagy helyhatósági tisztséggel, valamint török közösséghez tartozó miniszter esetében a vallási tisztséggel. Jelen bekezdés alkalmazásában az állami tisztség a 41. cikkben meghatározott állami tisztséget jelenti.

71. cikk. A képviselői tisztség megüresedik:

a) halálával;

b) írásos lemondásával;

c) a 64. cikk c) vagy d) pontjaiban meghatározott körülmények bekövetkeztével, vagy ha megszűnik a Köztársaság állampolgára lenni;

d) amennyiben a 70. cikkben meghatározott tisztségek valamelyikét viseli.

72. cikk. (1) A Képviselőház elnöke a görög közösséghez tartozik, akit a görög közösség által választott képviselők választanak. A Képviselőház alelnöke a török közösséghez tartozik, akit a török közösség által választott képviselők választanak. Mindkettejüket ugyanazon az ülésen, de külön-külön választják, a Képviselőház egész megbízási idejére.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott tisztség megüresedése esetén a tisztség betöltéséről haladéktalanul, amennyiben szükséges, rendkívüli ülésen kell határozni.

(3) A Képviselőház elnökének vagy alelnökének átmeneti távolléte vagy akadályoztatása esetén a tisztséget az adott közösség legidősebb képviselője tölti be, kivéve, ha a képviselők eltérően rendelkeznek.

(4) A Képviselőház elnöke és alelnöke maga mellé, a közösséghez tartozásnak megfelelően kinevezi a Ház két görög és egy török jegyzőjét, valamint a két görög és egy török aljegyzőt, akik a Képviselőház elnökének és alelnökének hivatalában látják el feladataikat.

73. cikk. (1) Jelen cikk rendelkezésein túlmenően a Képviselőház ügyeit, eljárását és hivatali feladatait a Hárszabály szabályozza.

(2) Jelen Alkotmány létrehozta a Házbizottságot. A Házbizottság elnöke a Képviselőház elnöke, alelnöke a Képviselőház alelnöke, nyolc tagját a Képviselőház választja, a Képviselő-

lőház elnökének és alelnökének megválasztását követően; hat tagot a görög közösség, kettő tagot a török közösség választ.

(3) A Házbizottság hozza létre az ügyrendi bizottságot, és a Képviselőház más állandó, ideiglenes vagy különbizottságát, kinevezi továbbá azok tagjait a képviselők közül, amelynek során figyelembe veszik a görög és török közösségi csoportok és a politikai képviselőcsoportok javaslatait. A kinevezés rendjét a következő bekezdés állapítja meg.

(4) A görög és török közösségi csoportok és a politikai képviselőcsoportok arányosan képviseltetik magukat a Képviselőház ügyrendi, más állandó, ideiglenes és különbizottságaiban. A bizottságokban a görög és török közösséghez tartozó képviselők aránya megegyezik a Képviselőház görög és török közösséghez tartozó képviselőinek arányával.

(5) A Képviselőházhoz beterjesztett javaslatokat első olvasatban az illetékes bizottság vizsgálja meg.

A sürgősnek nyilvánított javaslatok kivételével a törvényjavaslatok nem vizsgálhatóak a bizottság tagjainak való benyújtástól számított 48 órán belül.

A sürgősnek nyilvánított javaslatok kivételével a bizottság által elfogadott javaslatot a Képviselőház a javaslat és a bizottsági jelentés beterjesztésétől számított 48 órán belül nem tárgyalja.

(6) A Képviselőház napirendjét – amely magában foglalja a Képviselőház alelnöke által beterjesztett javaslatokat – a Képviselőház elnöke állítja össze, és terjeszti a Képviselőház elé. A napirend előterjesztését követően a képviselők kiegészítő és módosító javaslatokat tehetnek; a módosításokról a Képviselőház határoz.

(7) A képviselő a Képviselőházban csak akkor szólalhat fel, ha a nevét a jegyzék tartalmazza, vagy ha erre az ülésen elnöklő személy engedélyt ad. Minden képviselő, aki a szükséges alakiságokat betartja, jogosult arra, hogy a felszólalásra megfelelő időt kapjon, figyelembe véve az adott ülésen megvitatandó tárgyat.

Felszólalásra a jegyzék alapján, vagy szóbeli felkérésre kerülhet sor.

Amennyiben a képviselők nézetei eltérnek, az ülést vezető személy a lehetőségekhez mérten megadja a szót az ellentétes nézet képviselőjének. A bizottság vagy képviselőcsoport nevében felszólaló személyre az előző szabály nem alkalmazható. Az a képviselő, aki a napirenddel, a Házzsabály alkalmazásával vagy a vita lezárásával kapcsolatban kíván felszólalni, előnyt élvez azzal a képviselővel szemben, aki a vita tárgyában kíván felszólalni. Amennyiben valamely kezdeményezést valamelyik képviselő támogatja, és egy másik ellenzi, külön-külön tizenöt percet kapnak álláspontjuk kifejtésére.

(8) A Képviselőházban valamennyi felszólalást az emelvényről kell előadni, a Képviselőházhoz címezve. A Képviselőházban minden beszédet és más eljárást, valamint a bizottsági üléseket szinkrontolmacsolás útján le kell fordítani arról a hivatalos nyelvről, amelyen tartották, a másik hivatalos nyelvre.

(9) Amennyiben a Házzsabály eltérően nem rendelkezik, a képviselő felszólalásának megszakítása, vagy a témához nem kapcsolódó, képviselővel szembeni személyeskedés, mind a Képviselőházban, mind a bizottsági ülésen tilos.

(10) A Képviselőházban leadott szavazatokat a Képviselőház egy görög és egy török közösséghez tartozó jegyzője közösen számolja és tartja nyilván.

(11) A Képviselőház vitájáról vezetett jegyzőkönyv minden eljárási cselekményt tartalmaz. A bizottsági ülésről vezetett jegyzőkönyv kivonat jellegű. A Képviselőház üléséről vezetett jegyzőkönyv kijavítását a következő ülésen valamelyik képviselő szóban, vagy az ülést vezető személynél írásban kérelmezheti; a kijavításról a Képviselőház határoz.

(12) Az a politikai párt, amelyik a Képviselőházban megszerezte a helyek legkevesebb húsz százalékát, képviselőcsoportot alakíthat.

74. cikk. (1) A Képviselőház az általános választást követő 15. napon ül össze, és ezt követően minden évben ugyanazon a napon, anélkül, hogy rendes ülésszakra összeülne.

(2) A Képviselőház rendes ülésszaka minden évben háromtól hat hónapig tart, a Képviselőház által meghatározottak szerint.

(3) A Képviselőház elnöke vagy alelnöke tíz képviselő mindkettőjükhöz címzett kérelme alapján a Képviselőházat rendkívüli ülésre összehívja.

75. cikk. (1) A Képviselőház ülése nyilvános, a vitáról vezetett jegyzőkönyvet közzé kell tenni.

(2) A Képviselőház, amennyiben szükségesnek látja, az összes képviselő háromnegyedének többségével elfogadott határozatban zárt ülést rendelhet el.

76. cikk. (1) A Képviselőház elnöke jelenti be az ülés megnyitását és bezárását.

(2) A Képviselőház elnöke az ülés bezárásának bejelentésével egyidejűleg, a Parlament jóváhagyásával meghatározza azt az időpontot, amelyen a Képviselőház legközelebb összeül, és beterjeszti a Képviselőházhoz az ülés napirendjét, a 6. és 73. cikkekre figyelemmel.

(3) A napirendet legkésőbb az ülést megelőző 24 órával kell kinyomtatni és a képviselőkhez eljuttatni. Amennyiben az adott kérdésről már folyik vita, a napirend az ülést megelőzően bármikor eljuttatható a képviselőkhez.

77. cikk. (1) A Képviselőház határozatképes, ha tagjainak legalább egyharmada jelen van.

(2) Bármilyen témakör vitája egyszer 24 órára elhalasztható, ha azt valamelyik közösség jelen levő képviselőinek többsége kéri.

78. cikk. (1) A Képviselőház törvényeit és határozatait a jelen levő és szavazatot leadó képviselők egyszerű többsége fogadja el.

(2) A választási törvény, a helyhatóságokkal kapcsolatos törvény és az adókat és vámokat kiszabó törvény elfogadásához az szükséges, hogy azt a görög és a török közösség által választott képviselők külön-külön egyszerű többséggel támogassák.

79. cikk. (1) Az elnök és az alelnök üzenetet címezhet a Képviselőházhoz, valamint kifejteti álláspontját a minisztereken keresztül.

(2) A miniszterek jelen lehetnek a Képviselőház és bizottságainak ülésein, és a hatáskörükbe tartozó ügyekben felszólalhatnak, és tájékoztatást kérhetnek.

80. cikk. (1) A törvényjavaslat beterjesztésének joga a képviselőket és a minisztereket illeti meg.

(2) Képviselő nem terjeszthet be olyan javaslatot, amely növelné a költségvetési kiadásokat.

81. cikk. (1) A költségvetést legkésőbb a törvényben a pénzügyi év kezdeteként megjelölt napot megelőző három hónappal kell beterjeszteni, és arról a meghatározott napon szavazást tartani.

(2) A pénzügyi év vége előtt legkésőbb három hónappal jóváhagyásra be kell terjeszteni a Képviselőházhoz a zárszámadást.

82. cikk. A Képviselőház törvénye és határozata a hivatalos lapban való kihirdetéssel lép hatályba, kivéve, ha a törvény vagy határozat a hatálybalépésre eltérő időpontot jelöl meg.

83. cikk. (1) A képviselő nem vonható polgári jogi vagy büntetőjogi felelősségre a Képviselőházban való felszólalása vagy leadott szavazata miatt.

(2) A Felsőbíróóság engedélye nélkül a képviselő nem vonható felelősségre, nem tartóztatható le és nem vehető őrizetbe képviselői megbízatása alatt. Nincs szükség engedélyre, ha a cselekmény halállal vagy öt évnél hosszabb szabadságvesztéssel büntethető, vagy ha a képviselőt tetten érték. Ilyen esetekben a Felsőbíróóság értesíti az illetékes hatóságot, hogy engedélyezi-e az eljárás folytatását, illetve a letartóztatás fenntartását a képviselői megbízatás alatt.

(3) Amennyiben a Felsőbíróóság nem engedélyezi a képviselő elleni eljárás folytatását, az az idő, amíg a felelősségre vonás akadályozott, az elévülésbe nem számít bele.

(4) Amennyiben a Felsőbíróóság nem engedélyezi a képviselő ellen, az illetékes bíróság által kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtását, az ítélet nem hajtható végre addig, amíg a képviselői megbízatás meg nem szűnik.

84. cikk. (1) A képviselő a törvényben meghatározott juttatásokra jogosult.

(2) A juttatás megnövelése nem lép hatályba azon Képviselőház megbízatási ideje alatt, amelyik a növelésről határozott.

85. cikk. A választáson való jelöltség feltételeiről és a választási panaszokról végső soron a Legfelsőbb Alkotmányíróság határoz.

Ötödik fejezet

A közösségi kamarák

86. cikk. A görög és török közösségek saját tagjaik közül megválasztják a közösségi kamarák tagjait; a közösségi kamarák gyakorolják a jelen Alkotmányban meghatározott hatásköreiket.

87. cikk. (1) A közösségi kamarák a saját közösségükön belül törvényhozó hatáskörrel rendelkeznek a jelen Alkotmány keretei között, a (3) bekezdésnek megfelelően következő ügyekben:

- a) vallási ügyek;
- b) művelődési, kulturális és oktatási ügyek;
- c) személyek jogállása;
- d) a személyi jogállással és a vallási ügyekkel foglalkozó polgári bíróságok összetétele és felépítése;
- e) azok az ügyek, amelyek érdekeltisége és intézményei közösségi jellegűek, mint karitatív és sport alapítványok, szervek és egyesületek, amelyek célja az adott közösség jólétének előmozdítása;
- f) személyes adók és illetékek kiszabása az adott közösség tagjaira, a saját, valamint szerveik és intézményeik szükségleteinek fedezésére, a 88. cikkben meghatározottak szerint;
- g) azok az ügyek, melyeknél a helyhatóságokra vonatkozóan közösségi határozatok vagy rendeletek alkotása szükséges a törvény keretei között, a helyhatóság céljainak megvalósítása érdekében, amennyiben a helyhatóság kizárólag az adott közösség tagjaiból áll;
- h) a termelői, fogyasztói szervezetek és tőkealapok hatósági ellenőrzésére és a helyhatóságok tevékenységének felügyeletére vonatkozó ügyek, amennyiben a helyhatóság kizárólag az adott közösség tagjaiból áll, a jelen Alkotmányban meghatározottak szerint, a következő esetekben:
 - i) amennyiben a h) pont alapján meghozott közösségi törvény, közösségi kamarai határozat vagy rendelet közvetve vagy közvetlenül ellentétes vagy össze nem egyeztethető a termelői, fogyasztói szervezetek és a tőkealapok irányításával;
 - ii) az i) alpont nem jelenti, hogy a Képviselőház nem alkothat törvényt a h) pontban meghatározott esetekben;
 - iii) minden más esetben, ha a jelen Alkotmány így rendelkezik.

(2) Az (1) bekezdés f) pontban meghatározottak nem érintik a Képviselőház arra vonatkozó hatáskörét, hogy a jelen Alkotmány rendelkezéseivel összhangban személyi adókat szabjon ki.

(3) A közösségi kamara (1) bekezdés alapján hozott törvénye vagy határozata nem sértheti a Köztársaság érdekeit és biztonságát, az alkotmányos rendet, a közbiztonságot, a közrendet,

a közegészséget, a közerkölcsöt, valamint a jelen Alkotmány által biztosított alapvető jogokat és szabadságokat.

88. cikk. (1) A 87. cikk (1) bekezdés f) pontjában meghatározott adókiszabási jog csak a minden évben megalkotott költségvetési kiadások fedezése érdekében gyakorolható, és nem érintheti a központi költségvetés által, a (2) bekezdésben meghatározottak szerint fedezett részt, valamint más olyan részt, amelyet a közösségi kamara egyéb bevételből fedez.

(2) A Képviselőház minden pénzügyi évben kifizetést biztosít mindkét közösségi kamarának, szükségleteik fedezése céljából. A közösségi kamaráknak kifizetett tőkék összege legkevesebb kétmillió font. Ennek megoszlása:

- a) a görög közösségi kamara legkevesebb egymillió-hatszázezer fontot kap;
- b) a török közösségi kamara legkevesebb négyszázezer fontot kap.

A tőke mértékének növelése esetén annak közösségek közötti megosztásáról a Képviselőház határoz.

(3) A közösségi kamara kérésére az általa kiszabott adókat számára az állami szervek szedik be.

(4) Jelen cikk, valamint a 87. cikk (1) bekezdés f) pontjának alkalmazásában tagon a testületi szerveket is érteni kell, amennyiben a testület tagjai az adott közösséghez tartoznak.

89. cikk. (1) A közösségi kamara saját közösségén belül hatáskörrel rendelkezik továbbá:

a) az irányelvek közösségi törvényben való meghatározására, valamint közigazgatási hatáskör gyakorlására, a közösségi törvényben meghatározott módon és személyeken keresztül, figyelembe véve azokat az ügyeket, melyekben a közösségi kamarának a 87. cikk alapján törvényhozó hatásköre van, kivéve a 87. cikk (1) bekezdés g) és h) pontjaiban meghatározott eseteket, amelyekre külön szabályok érvényesek;

b) az olyan termelői, fogyasztói szervezetek és tőkealapítványok ellenőrzése, amelyek célja az adott közösség jólétének előmozdítása, és amelyeket törvény irányít;

c) az olyan helyhatóságok szükségleteinek biztosítása és felügyelete, amelynek tagjai kizárólag az adott közösség tagjai.

(2) A 87. cikk (1) bekezdés e) pontjában és a jelen cikk (1) bekezdés b) pontjában meghatározottak vegyes és közös intézmények útján is megvalósíthatóak, amennyiben ez a lakosok kívánságával egyezik.

(3) Amennyiben az (1) bekezdés b) és c) pontjaiban meghatározott intézményeket, alapítványokat vagy helyhatóságokat részben vagy egészben a központi közigazgatás ellenőrzi, az ellenőrzést végző köztisztviselő ugyanahhoz a közösséghez tartozik, mint az érintett intézmény, alapítvány vagy helyhatóság.

90. cikk. (1) Jelen cikk alapján a közösségi kamarák jogosultak biztosítani törvényeik és határozataik érvényesülését.

(2) A jelen Alkotmányban meghatározott jogok gyakorlása során a közösségi kamara nem jogosult törvényeiben és határozataiban szabadságvesztést vagy letartóztatást elrendelni olyan személyekkel szemben, akik megsértik vagy nem teljesítik a közösségi kamara jogszabályait.

(3) A közösségi kamara nem jogosult kényszerintézkedést elrendelni azokkal szemben, akik a közösségi törvényeket és határozatokat, vagy a személyek jogállásával és a vallási ügyekkel foglalkozó polgári bíróság ítéleteit nem teljesítik.

(4) Amennyiben a közösségi kamara törvénye vagy határozata szerint, vagy a közösségi kamara által ellenőrzött vagy felügyelt szerv hatáskörébe tartozó ügygel kapcsolatban kényszerintézkedés alkalmazása szükséges, a kényszerintézkedést a közösségi kamara nevében az állami hatóságok fogatosítják.

(5) A közösségi kamara kizárólagos hatáskörébe tartozó ügyekkel kapcsolatos bírósági ítélet és más határozat végrehajtását állami szervek fogatosítják.

91. cikk. (1) Mindkét közösségi kamara az adott pénzügyi év bevételeiről és kiadásairól költségvetést készít és fogad el.

(2) A közösségi kamara költségvetését a közösségi törvényben a pénzügyi év kezdeteként megjelölt napot megelőzően kell elfogadni.

92. cikk. A közösségi kamara létszámát a tagok kétharmada által elfogadott közösségi törvény állapítja meg.

93. cikk. A közösségi kamarába való választás általános és közvetlen, a szavazás titkos.

94. cikk. (1) A (2) bekezdés megtartása mellett a Köztársaság minden állampolgára, aki betöltötte 25. életévét, és teljesíti az adott közösségi választási törvényben meghatározott, lakóhelyre vonatkozó feltételeket, jogosult felvételt nyerni a görög vagy török választói névjegyzékbe. A görög közösség választói névjegyzéke csak görög közösséghez tartozókat, a török közösség választói névjegyzéke csak török közösséghez tartozókat tarthat nyilván.

(2) Nem nyer felvételt a választói névjegyzékhez az, akit az adott közösségi választási törvény kizár.

95. cikk. A közösségi kamarai választáson jelölt az, aki a választás idején:

a) a Köztársaság állampolgára, és nevét az adott közösség választói névjegyzéke tartalmazza;

b) betöltötte 25. életévét;

c) a jelen Alkotmány hatálybalépése előtt vagy azt követően nem követett el olyan bűncselekményt, amely miatt méltatlanná válna, és illetékes bíróság választási bűncselekmény miatt nem ítélte el;

d) nem szenved olyan szellemi fogyatékoságban, amely alkalmatlanná teszi a közösségi kamarai tagságának ellátására.

96. cikk. (1) A közösségi kamara tagjának megbízatása öt évre szól, kezdete a közösségi törvényben meghatározott nap.

(2) A leköszönő közösségi kamara hivatalban marad mindaddig, amíg az újonnan megválasztott közösségi kamara az (1) bekezdésben meghatározottak szerint összeül.

97. cikk. (1) Az általános közösségi választásokat legkésőbb a közösségi kamara megbízatásának lejártá előtt harminc nappal kell megtartani.

(2) Amennyiben a közösségi kamara valamelyik helye megüresedik, a megüresedéstől számított negyvenöt napon belül időközi választást kell tartani.

(3) Amennyiben rendkívüli és előre nem látható körülmények, mint földrengés, árvíz, általános járvány vagy más hasonló miatt az (1) vagy (2) bekezdésekben meghatározott választást nem lehet a kijelölt, vagy az Alkotmányban meghatározott napon megtartani, a választást a következő hét ugyanazon napján kell megtartani.

98. cikk. (1) Bármelyik közösségi kamara abszolút többséggel elfogadott határozatában kimondhatja feloszlását.

(2) A 96. cikk (1) bekezdés és a 97. cikk (1) bekezdés sérelme nélkül, a határozat tartalmazza a rendkívüli választások időpontját, amely nem lehet a határozat meghozatalától számított harminc napon belül és negyven napon túl; tartalmazza továbbá az új közösségi kamara alakuló ülésének időpontját, amely nem lehet a választásokat követő tizenöt napon túl. Az új közösségi kamara megalakulásáig a korábbi közösségi kamara hivatalban marad.

(3) A 96. cikk (1) bekezdés sérelme nélkül, az újonnan megválasztott közösségi kamara megbízatási ideje a feloszlást kimondó közösségi kamara ki nem töltött ideje. Amennyiben a feloszlást a közösségi kamara megbízatási idejének utolsó évében mondták ki, az újonnan megválasztott közösségi kamara megbízatási ideje kiterjed mind a ki nem töltött megbízatási időre, mind a következő öt éves ciklusra.

99. cikk. Amennyiben a közösségi kamara a 96. cikk (2) bekezdés vagy a 98. cikk (2) bekezdés alapján az új közösségi kamara megalakulásáig hivatalban marad, a közösségi

kamara csak sürgős esetben, kivételes, előre nem látható körülmények alapján alkothat törvényt vagy fogadhat el határozatot; a rendkívüliség tényét az adott törvénybe vagy határozatba bele kell foglalni.

100. cikk. A közösségi kamara tagja, megbízásából eredő feladatai ellátásának megkezdése előtt a közösségi kamara nyilvános ülésén a következő esküt teszi le:

„Esküszöm, hogy hűséges leszek az Alkotmányhoz, az az alapján hozott törvényekhez, és a Ciprusi Köztársaság függetlensége és területi épsége megőrzéséhez, és ezeket tiszteletben tartom.”

101. cikk. (1) A közösségi kamara tagjának megbízatása összeférhetetlen a miniszteri hivatással, a képviselői megbízatással, a helyhatósági tanácsban betöltött tisztséggel, ideértve a polgármestert, a fegyveres erőkben vagy biztonsági testületnél való szolgálattal, más állami vagy helyhatósági tisztséggel, valamint török közösséghez tartozó miniszter esetében a vallási tisztséggel.

(2) Jelen bekezdés alkalmazásában az állami tisztség magában foglal minden jövedelemmel járó állami vagy közösségi kamarában betöltött, a Köztársaság vagy a közösségi kamara által ellenőrzött tisztséget, valamint a köztestületben és a közhasznú társaságban betöltött hivatást.

102. cikk. A közösségi kamara ügyrendjében szabályozza az eljárási kérdéseket, ideértve a rendes és rendkívüli üléseket, az ülések idejét és időtartamát, valamint a szavazás módját és menetét.

103. cikk. (1) A közösségi kamara ülései nyilvánosak, a viták jegyzőkönyvét közzé kell tenni.

(2) A közösségi kamara, amennyiben szükségesnek tekinti, összes tagjának kétharmados többségével elfogadott határozatban zárt ülést rendelhet el.

104. cikk. (1) A görög vagy a török közösségi kamara által elfogadott törvényeket és határozatokat az elnök vagy az alelnök a kézhezvételtől számított tizenöt napon belül aláírja, és közzéteszi a Köztársaság hivatalos lapjában.

(2) A közösségi kamara törvénye a hivatalos lapban való kihirdetéssel lép hatályba, kivéve, ha a törvény a hatálybalépésre más napot jelöl meg.

105. cikk. (1) A görög közösség által elfogadott törvényeket és határozatokat az elnök, a török közösség által elfogadott törvényeket és határozatokat az alelnök a kézhezvételtől számított tizenöt napon belül megfontolásra visszaküldheti.

(2) Amennyiben a közösségi kamara az álláspontját fenntartja, az elnök vagy az alelnök a 104. cikk rendelkezéseinek megfelelően a törvényt vagy határozatot aláírja és kihirdeti.

106. cikk. (1) A közösségi kamara tagja nem vonható polgári jogi vagy büntetőjogi felelősségre a közösségi kamarában való felszólalása vagy leadott szavazata miatt.

(2) A Felsőbíróóság engedélye nélkül a közösségi kamara tagja nem vonható felelősségre, nem tartóztatható le és nem vehető őrizetbe megbízatása alatt. Nincs szükség engedélyre, ha a cselekmény halállal vagy öt évnél hosszabb szabadságvesztéssel büntethető, vagy ha a közösségi kamara tagját tetten érték. Ilyen esetekben a Felsőbíróóság értesíti az illetékes hatóságot, hogy engedélyezi-e az eljárás folytatását, illetve a letartóztatás fenntartását a megbízatás alatt.

(3) Amennyiben a Felsőbíróóság nem engedélyezi a közösségi kamara tagja elleni eljárás folytatását, az az idő, amíg a felelősségre vonás akadályozott, az elévülésbe nem számít bele.

(4) Amennyiben a Felsőbíróóság nem engedélyezi a közösségi kamara tagja ellen az illetékes bíróság által kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtását, az ítélet nem hajtható végre addig, amíg a megbízatás meg nem szűnik.

107. cikk. A közösségi kamara tagjának tisztsége megüresedik:

a) halálával;

b) írásos lemondásával;
c) a 95. cikk c) vagy d) pontjaiban meghatározott körülmények bekövetkeztével, ha megszűnik a Köztársaság állampolgára lenni, vagy ha törlik az adott közösség választói névjegyzékéből;

d) amennyiben a 101. cikkben meghatározott tisztségek valamelyikét viseli.

108. cikk. (1) A görög és török közösségek támogatásra jogosultak a görög és török kormánytól az adott közösség oktatási, kulturális, sport és karitatív céljaira.

(2) Amennyiben a görög vagy a török közösség úgy látja, hogy az iskolai és egyetemi tanárok vagy lelkészek száma nem elegendő az intézmények működtetéséhez, a közösség jogosult alkalmazni olyan személyeket – szigorúan a szükség szerinti mértékben –, akiket szükségesnek tart.

109. cikk. A 2. cikk (3) bekezdése szerinti vallási csoportok képviselőire jogosultak abban a közösségi kamarában, amelyhez tartoznak.

110. cikk. (1) Ciprus Autokefál Görögkeleti Egyháza tovább élvezi kizárólagos öngazdáltsági jogait belső ügyeire és tulajdonára vonatkozóan, kivéve, ha a görög közösség eltérően rendelkezik.

(2) A vakuf intézményét, valamint az arra vonatkozó elveket és törvényeket a jelen Alkotmány elismeri.

A vakufra vagy az ilyen tulajdonra vonatkozó, vagy azzal kapcsolatos ügyeket, ideértve a mecseteket és más iszlám vallási intézményeket, kizárólag a vakuf elvek és törvények és a török közösségi kamara törvényei és határozatai rendezik; a vakuf elvekkel és törvényekkel és a török közösségi kamara ilyen vonatkozású törvényeivel és határozataival semmilyen törvényhozó vagy végrehajtó aktus nem lehet ellentétes, azokat nem írhatja felül, és nem akadályozhatja.

(3) A jelen Alkotmány hatálybalépése előtt a Ciprusi Gyarmat vallási tárgyú jogosítványait a 2. cikk (3) bekezdésben meghatározott egyházak és vallási csoportok a jelen Alkotmány hatálybalépését követően tovább gyakorolják.

111. cikk. (1) Jelen Alkotmány rendelkezései alapján a görögkeleti egyházhoz vagy a 2. cikk (3) bekezdésben meghatározott vallási csoporthoz tartozók eljegyzésére, házasságára, válására, házasságának érvénytelenítésére, bírói felbontására és a házastársi jogokba való visszahelyezésére vonatkozó szabályokat a görögkeleti egyház vagy az adott vallási csoport törvényei állapítják meg, és azok az egyházi törvényszékek hatáskörébe tartoznak. A közösségi kamarák ettől eltérően nem rendelkezhetnek.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezése kizárja a 90. cikk (5) bekezdésének alkalmazását a törvényszékek ítéleteinek és más határozatainak végrehajtása esetében.

Hatodik fejezet A független köztisztviselők

A Köztársaság főügyésze és főügyészhelyettese

112. cikk. (1) Az elnök és az alelnök együttesen kinevez két személyt, akik megfelelnek a Felsőbíróság bírása felé támasztott követelményeknek, egyiküket a Köztársaság főügyészének, másikukat a Köztársaság főügyészhelyettesének. A Köztársaság főügyésze és főügyész-helyettese nem tarthat ugyanahhoz a közösséghez.

(2) A Köztársaság főügyésze a Köztársaság Jogi Irodájának feje, a Köztársaság főügyész-helyettese a Jogi Iroda második embere. A Köztársaság Jogi Irodája független hivatal, amely nincs minisztériumnak alárendelve.

(3) A Köztársaság főügyésze és főügyészhelyettese jogosult jelen lenni minden más személyt megelőzően bármelyik bíróságon. A Köztársaság főügyésze elsőbbséget élvez a Köztársaság főügyészhelyettesével szemben.

(4) A Köztársaság főügyésze és főügyészhelyettese tagjai a Köztársaság állandó jogi szolgálatának, hivatalukat a Felsőbíróság bírásaival azonos feltételek mellett töltik be, és azokhoz hasonló módon nem mozdíthatóak el.

(5) Amennyiben valamilyen ügy a Köztársaság főügyészenek vagy főügyészhelyettesének közösségére tartozik, az adott közösséghez tartozó, a döntéshozatal előtt megbeszélést folytat a másikkal. Amennyiben a bírósági büntetőeljárás során a bírák az egyik közösséghez tartoznak, az adott közösséghez tartozó főügyész vagy főügyészhelyettes jár el, azonos felelősség mellett.

113. cikk. (1) A Köztársaság főügyésze, és segítőjeként a Köztársaság főügyészhelyettese az elnök, az alelnök, a Minisztertanács és a miniszterek jogi tanácsadója, és gyakorolja azokat a hatásköröket, illetve teljesíti azokat a feladatokat, amelyeket jelen Alkotmány vagy törvény ráruház.

(2) A Köztársaság főügyésze saját hatáskörében jogosult a köz érdekében bármilyen ügyet a Köztársaságban elindítani, vinni, átvenni, folytatni vagy félbehagyni, bármely személy bűncselekménye ellen. Ez a jog csak személyesen, vagy utasításainak megfelelően az alárendelt hivatalnokokon keresztül gyakorolható.

114. cikk. (1) A Köztársaság főügyészhelyettese rendelkezik a feladata ellátásához szükséges hatáskörökkel, és a Köztársaság főügyésze utasításainak megfelelően gyakorolhat minden olyan hatáskört, illetve elláthat minden olyan feladatot, amelyet jelen Alkotmány vagy törvény a Köztársaság főügyészére ruház.

(2) A Köztársaság főügyészhelyettese eljár a Köztársaság főügyésze helyett, annak távolléte vagy átmeneti akadályoztatása esetén.

A főszámvevő és a főszámvevő-helyettes

115. cikk. (1) Az elnök és az alelnök együttesen kinevez két alkalmas és megfelelő személyt, egyiküket főszámvevőnek, másikukat főszámvevő-helyettesnek. A főszámvevő és a főszámvevő-helyettes nem tartozhat ugyanahhoz a közösséghez.

(2) A főszámvevő a Köztársaság Számvevőszékének feje, a főszámvevő-helyettes a Számvevőszék második embere. A Köztársaság Számvevőszéke független hivatal, amely nincs minisztériumnak alárendelve.

(3) A főszámvevő és a főszámvevő-helyettes tagjai a Köztársaság állandó közszoigálatának, hivatalukat a Felsőbíróság bírásaival azonos feltételek mellett töltik be, és azokhoz hasonló módon nem mozdíthatóak el.

116. cikk. (1) A főszámvevő, és segítségében a főszámvevő-helyettes, a Köztársaság nevében ellenőrzi a kifizetéseket, nyugtákat és számviteleket, vizsgálja továbbá a pénzügyi számlákat és más vagyont és felelősséget; ebből a célból könyvelésbe betekinhet, felvételeket készíthet és helyiségbe beléphet.

(2) A főszámvevő, és segítségében a főszámvevő-helyettes, gyakorol minden olyan hatáskört, illetve teljesít minden olyan feladatot, amelyet törvény ráruház.

(3) A főszámvevő jelen fejezetben meghatározott hatáskörei, feladatai és kötelezettségei személyesen, vagy utasítása alapján hivatalnokokon keresztül gyakorolhatóak.

(4) A főszámvevő jelen fejezetben meghatározott tevékenységei gyakorlásáról és kötelezettségeinek teljesítéséről éves jelentést nyújt be az elnöknek és az alelnöknek, akik azt a Képviselőház elé terjesztik.

117. cikk. (1) A főszámvevő-helyettes rendelkezik a feladata ellátásához szükséges hatáskörökkel, és a főszámvevő utasításainak megfelelően gyakorolhat minden olyan hatáskört, illetve elláthat minden olyan feladatot, amelyet jelen Alkotmány vagy törvény a főszámvevőre ruház.

(2) A főszámvevő-helyettes eljár a főszámvevő helyett, annak távolléte vagy átmeneti akadályoztatása esetén.

A jegybank elnöke és alelnöke

118. cikk. (1) Az elnök és az alelnök együttesen kinevez két alkalmas és megfelelő személyt, egyiküket a Jegybank elnökének, másikat a Jegybank alelnökének. A Jegybank elnöke és alelnöke nem tartozhat ugyanahhoz a közösséghez.

(2) A Jegybank elnöke a Jegybank feje, a Jegybank alelnöke a Jegybank második embere. A Jegybank független hivatal, amely nincs minisztériumnak alárendelve.

(3) A Jegybank elnöke és alelnöke tagjai az állandó közszolgálatnak, és megfelelnek a kinevezésükkel szemben támasztott feltételeknek.

(4) Az elnök és az alelnök együttesen bármikor felmenthetik a Jegybank elnökét, alelnökét, vagy mindkettőjüket.

(5) A Jegybank elnökének vagy alelnökének felmentése esetén a (6) bekezdésnek megfelelően, a jelen Alkotmány közszolgálatra vonatkozó rendelkezéseivel összhangban a Jegybank elnökének vagy alelnökének megfelelő állást kell felajánlani az állandó közszolgálatban, ha kinevezése előtt annak tagja volt.

(6) A Jegybank elnöke és alelnöke hivatalából eredő feladataival kapcsolatos viták esetén a 153. cikk (8) bekezdésben meghatározott Tanács határoz.

119. cikk. (1) A Jegybank elnöke, és segítségével a Jegybank alelnöke, ellátja a Köztársaság valutatörvényeinek igazgatását, irányítja a Jegybank igazgatóságát, és ellátja a Jegybankkal kapcsolatos egyéb feladatokat.

(2) A Jegybank elnöke, és segítségével a Jegybank alelnöke gyakorol minden olyan hatáskört, illetve teljesít minden olyan feladatot, amelyet törvény ráruház.

(3) A Jegybank elnökének jelen fejezetben meghatározott hatáskörei, feladatai és kötelezettségei személyesen, vagy utasítása alapján hivatalnokokon keresztül gyakorolhatóak.

(4) A Jegybank elnöke, és segítségével a Jegybank alelnöke a hivatalára vonatkozó pénzügyi politikával kapcsolatban végrehajtja a Minisztertanács döntéseit a törvényben meghatározottak szerint, figyelembe véve az irányelvek megvalósulását, tájékoztatja a pénzügyminisztert, és tőle tanácsot kér.

(5) A Jegybank elnöke a valutaüggyről, a pénzügyi alapokról és értékpapírokról féléves jelentést tesz az elnöknek és az alelnöknek, akik azt a Képviselőház elé terjesztik.

120. cikk. (1) A Jegybank alelnöke rendelkezik a feladata ellátásához szükséges hatáskörökkel, és a Jegybank elnöke utasításainak megfelelően gyakorolhat minden olyan hatáskört, illetve elláthat minden olyan feladatot, amelyet jelen Alkotmány vagy törvény a Jegybank elnökére ruház.

(2) A Jegybank alelnöke eljár a Jegybank elnöke helyett, annak távolléte vagy átmeneti akadályoztatása esetén.

121. cikk. A jelen fejezet rendelkezései nem zárják ki, hogy a Jegybank a Köztársaság Nemzeti Bankja legyen. Ennek bekövetkezése esetén, a jelen fejezet rendelkezései szerint, a Jegybank elnökét és alelnökét a Köztársaság Nemzeti Bankja elnökének és alelnökének kell tekinteni.

Hetedik fejezet

A közszolgálat

122. cikk. Jelen fejezet alkalmazásában, ha a szövegből más nem következik, állami hivatalon a közszolgálatban betöltött hivatalt kell érteni.

Köztisztviselő az a személy, aki tartósan vagy ideiglenesen közhivatalt tölt be.

Közszolgálat a Köztársaság fegyveres erőin és biztonsági testületein kívüli minden más szolgálat, ideértve a Ciprusi Televíziós Társaságot, a Ciprusi Telekommunikációs Hatóságot, a Ciprusi Elektromossági Hatóságot és más olyan köztestületet, amelyet a köz érdekében törvény létesít, anyagi feltételeit a Köztársaság biztosítja, vagy, amennyiben a vállalkozást ilyen szerv végzi, a felügyeletet a Köztársaság látja el; nem tartozik azonban ide az a hivatal, amelyet jelen Alkotmány alapján az elnök és az alelnök kinevezéssel tölt be, továbbá a munkaszolgálat, a Köztársaságnak vagy valamelyik fent említett szervének végzett állandó munkálatok kivételével.

123. cikk. (1) A közszolgálat hetven százaléka a görög, harminc százaléka a török közösséghez tartozik.

(2) A lehetőségekhez mérten a számbeli megosztást a közszolgálat minden szintjén alkalmazni kell.

(3) Olyan területen vagy helységben, ahol valamelyik közösség közel száz százalékos többségben van, a köztisztviselők az adott terület vagy helység közösségéhez tartoznak.

124. cikk. (1) Az Alkotmány alapján létrejön a Közszolgálati Bizottság, amelynek elnökét és kilenc tagját az elnök és az alelnök együttesen nevezi ki.

(2) A Bizottság hét tagja a görög, három tagja a török közösséghez tartozik.

(3) A Bizottság minden tagja hat évig tölti be hivatalát, azonban az elnökhöz és alelnökhöz címzett írásos nyilatkozatban lemondhat hivataláról.

(4) A Bizottság tagjainak jövedelmezését és más szolgálati feltételeit törvény állapítja meg, amely a kinevezés hatálya alatt nem módosulhat a Bizottság tagjára nézve kedvezőtlenre.

(5) A Bizottság tagja a Felsőbíróság tagjaihoz hasonlóan nem mozdítható el hivatalából.

(6) *a)* A Bizottság tagjává az nevezhető ki, aki a Köztársaság állampolgára, köztisztviselőnek örvend és megfelel azoknak a feltételeknek, amelyek a képviselővé választáshoz szükségesek.

b) Nem nevezhető ki a Bizottság tagjává, illetve nem működhet a Bizottság tagjaként az a személy, aki az elmúlt hat – az elnök esetében elmúlt tizenkét – hónapban miniszter; képviselő; a közösségi kamara tagja; köztisztviselő vagy a fegyveres erők tagja; helyhatóság, köztestület vagy törvénnyel létesített más közcélú szervezet tisztségviselője vagy alkalmazottja; illetve, aki szakszervezet vagy ahhoz kapcsolódó más szerv vagy egyesület tagja volt.

(7) A Bizottság tagjának engedélyezett távolléte esetén, vagy ha más okból nem képes hivatali feladatainak ellátására, az elnök és az alelnök együttesen kinevez a helyére egy megfelelő felkészültséggel rendelkező személyt, az akadályoztatás idejére.

125. cikk. (1) Amennyiben jelen Alkotmány kifejezetten eltérően nem rendelkezik, a Közszerző Bizottság feladata a köztisztviselők elosztása a közösségek között, valamint a köztisztviselők kinevezése, megerősítése, állandó vagy nyugállományba helyezése, számukra átutalások teljesítése és törvényességi ellenőrzése, ideértve a köztisztviselők felmentését és elmozdítását.

(2) A Bizottság elnöke összehívja a Bizottság üléseit, és azokon elnököl. Nincs helye ülésnek, ha a tagokat előzetesen nem értesítették. Szavazategyenlőség esetén nem az elnök szavazata dönt.

(3) A jelen cikk alábbi bizottsági döntéseihez abszolút többség szükséges. Üresedés vagy újonnan létrehozott állásra kinevezés vagy előléptetés esetén, jelen Alkotmány alapján a tisztséget görög vagy török személy töltheti be, a döntéshez abszolút többség szükséges, melyet legalább két török tag támogat.

A szükséges támogatottság hiányában a kérdést a Legfelsőbb Alkotmánybíróság elé kell utalni, annak döntése végleges és a Bizottságra kötelező.

(4) Amennyiben a kérdés kizárólag törököt érint, a Bizottság abszolút többséggel határoz, melyet legalább két török tag támogat. Amennyiben a kérdés kizárólag görögöt érint, a Bizottság abszolút többséggel határoz, melyet legalább négy görög tag támogat.

(5) A (4) bekezdés alapján a Bizottság döntéshozatalához abszolút többség szükséges.

(6) Görög esetben öt görög tag egyhangú ajánlása, török esetben mindhárom török tag egyhangú ajánlása a Bizottságot köti.

A kincstárnok és a kincstárnokhelyettes

126. cikk. (1) Az elnök és az alelnök együttesen kinevez két alkalmas és megfelelő személyt, egyiküket kincstárnoknak, másikat kincstárnokhelyettesnek. A kincstárnok és a kincstárnokhelyettes nem tarthat ugyanahhoz a közösséghez.

(2) A kincstárnok az Államkincstár feje, a kincstárnokhelyettes az Államkincstár második embere.

(3) A kincstárnok és a kincstárnokhelyettes tagjai az állandó közszerzőnek.

(4) A kincstárnok és kincstárnokhelyettes nyugdíjazása és törvényességi ellenőrzése, ideértve felmentését és elmozdítását, a Közszerző Bizottság hatáskörébe tartozik.

127. cikk. (1) A kincstárnok, és segítségével a kincstárnokhelyettes igazgat és felügyel minden pénzügyi tranzakciót a Köztársaság vagy annak hatóságának pénzeszközeivel, vagyonával és felelősségével kapcsolatban, a jelen Alkotmánnyal és a törvényekkel összhangban; továbbá feljegyzést készít minden állami kifizetésről.

(2) A kincstárnok, és segítségével a kincstárnokhelyettes gyakorol minden olyan hatáskört, illetve teljesít minden olyan feladatot, amelyet törvény rárúhá.

(3) A kincstárnok elnökének jelen fejezetben meghatározott hatáskörei, feladatai és kötelezettségei személyesen, vagy utasítása alapján hivatalnokokon keresztül gyakorolhatóak.

128. cikk. (1) A kincstárnokhelyettes rendelkezik a feladata ellátásához szükséges hatáskörökkel, és a kincstárnok utasításainak megfelelően gyakorolhat minden olyan hatáskört, illetve elláthat minden olyan feladatot, amelyet jelen Alkotmány vagy törvény a kincstárnokra ruház.

(2) A kincstárnokhelyettes eljár a kincstárnok helyett, annak távolléte vagy átmeneti akadályoztatása esetén.

Nyolcadik fejezet

A fegyveres és biztonsági erők

129. cikk. (1) A Köztársaság hadereje kétezer főből áll, akik hatvan százaléka a görög, negyven százaléka a török közösséghez tartozik.

(2) Hadkötelezettség csak az elnök és az alelnök közös megegyezése alapján vezethető be.

130. cikk. (1) A Köztársaság biztonsági erői a rendőrségből és a csendőrségből állnak, létszámuk kétezer fő; a létszám az elnök és az alelnök közös megegyezése alapján növelhető vagy csökkenthető.

(2) A biztonsági erők hetven százaléka a görög, harminc százaléka a török közösséghez tartozik. A rendőrségnél szolgáló törökök érdekében a kezdeti időszakban azok a török közösséghez tartozó személyek, akik 1959. február 11-én a rendőrségnél szolgáltak – kivéve akik tartalékos állományban voltak –, szolgálatban maradhatnak, de a török közösséghez tartozók aránya nem emelkedhet negyven százalék fölé, és a görög közösséghez tartozók aránya nem süllyedhet hatvan százalék alá.

131. cikk. (1) A fegyveres erők, a rendőrség és a csendőrség főparancsnokait és helyetteseit az elnök és az alelnök közösen nevezi ki.

(2) A fegyveres erők, a rendőrség és a csendőrség valamelyikének főparancsnoka a török közösséghez tartozik, és minden esetben a főparancsnok helyettese a másik közösséghez tartozik.

132. cikk. A Köztársaság olyan területén állomásozó erők, amelyet közel száz százalékban csak az egyik közösséghez tartozók laknak, az állomásozó erők tagjai is ugyanahhoz a közösséghez tartoznak.

Kilencedik fejezet

A Legfelsőbb Alkotmánybíróság

133. cikk. (1) *a)* A Legfelsőbb Alkotmánybíróság egy görög közösséghez tartozó, egy török közösséghez tartozó és egy semleges tagból áll. A semleges tag a bíróság elnöke.

b) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság elnökét és bírait az elnök és az alelnök együttesen nevezik ki. A görög vagy török közösséghez tartozó bíró helyének megüresedése esetén, amennyiben az elnök és az alelnök egy héten belül nem állapodik meg, a megüresedett hely betöltéséről az a közösség határoz, amelyhez az adott helyet korábban betöltő bíró tartozott.

(2) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság székhelye a Köztársaság fővárosa.

(3) A semleges bíró nem lehet a Köztársaság, Görögország, Törökország vagy az Egyesült Királyság állampolgára.

(4) A görög és török közösséghez tartozó bírák a Köztársaság állampolgárai.

(5) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság elnökét és bírait a kiemelkedő szakmai és erkölcsi követelményeknek megfelelő jogászok közül kell kinevezni.

(6) A bíróság elnökét hat évre nevezik ki. A bíróság elnökének jövedelmezését és más szolgálati feltételeit a kinevezése állapítja meg, azzal, hogy nyugdíjazása és felmentése azonos a görög és török közösséghez tartozó bírák (7) bekezdésben rögzített, nyugalmazásra és felmentésre vonatkozó feltételeivel.

(7) A bíróság görög és török közösséghez tartozó tagja a bírói kar állandó tagja, és 68. életévének betöltéséig láthatja el hivatalát.

A törvényben meghatározott nyugdíjat, jutalmat és más kedvezményt nem érintve a görög és török közösséghez tartozó bíró az elnöknek és alelnöknek címzett írásos nyilatkozatában lemondhat hivataláról.

A bíróság görög és török közösséghez tartozó tagja szellemi vagy fizikai alkalmatlanság esetén, ha ez állandó vagy tartós jelleggel akadályozza a hivatali kötelezettségéből eredő feladatai ellátásában, nyugdíjazását kérheti. Az így nyugalmazott bíró a törvényben meghatározott valamennyi kedvezményre jogosult.

A görög és török közösséghez tartozó bíró felmenthető, amennyiben nem látja el megfelelően feladatát.

(8) Az Alkotmány alapján létrejön egy Tanács, melynek elnöke a Felsőbíróság elnöke, tagjai a Felsőbíróság idősebb görög közösséghez tartozó, és a török közösséghez tartozó tagja.

A Tanács kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a következő ügyekben:

a) a bíróság elnökének nyugdíjazása, felmentése vagy tisztségtől való megfosztása, a kinevezésében meghatározott feltételekkel összhangban;

b) a görög és török közösséghez tartozó bírák nyugdíjazása és felmentése a (7) bekezdésben meghatározott esetekben.

A Tanács eljárása igazságszolgáltató jellegű, és az érintett bíró jogosult a Tanács előtt jelen lenni és felszólalni.

A Tanács többségi határozata az elnökre és alelnökre kötelező, akik annak megfelelően járnak el.

(9) A bíróság elnökének, görög vagy török közösséghez tartozó tagjának átmeneti távolléte vagy akadályoztatása esetén a Felsőbíróság elnöke vagy a legmagasabb beosztású görög vagy török közösséghez tartozó bírája jár el.

(10) A bíróság elnöke és bírái ellen a bírói minőségben elkövetett cselekményeikért semmilyen intézkedés nem fogantatható.

(11) A görög és török közösséghez tartozó bírák jövedelmezését és más szolgálati feltételeit törvény állapítja meg.

(12) A bírák jövedelmezése és más szolgálati feltételei kinevezésük alatt a hátrányukra nem változhatnak meg.

134. cikk. (1) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság eljárása nyilvános, azonban ha meglátása szerint a tárgyalás rendes lefolytatása, a Köztársaság biztonsága vagy a közérköcs megkínja, elrendelheti, hogy a tárgyaláson csak a felek vehetnek részt.

(2) Amennyiben az ügy az érintett felek előadása alapján első ránézésre egyszerűnek tűnik, a bíróság egyhangú döntéssel eltekinthet a nyilvános meghallgatástól, ha meggyőződése, hogy az ügy valóban egyszerű.

135. cikk. A Legfelsőbb Alkotmánybíróság a jelen Alkotmányban meghatározott gyakorlatának és eljárásának szabályozása céljából megalkotja ügyrendjét, mely tartalmazza a beadványok formai kellékeit és illetékét, a hivatalának összetételét és az arra vonatkozó szabályokat, valamint tisztviselőik hatásköreit és feladatait.

136. cikk. A Legfelsőbb Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az alábbi ügyekben.

137. cikk. (1) Az elnök és az alelnök külön-külön vagy együttesen a Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulhat a jelen cikk rendelkezései alapján azon az alapon, hogy a Képviselőház törvénye vagy határozata hátrányosan megkülönbözteti valamelyik közösséget.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott jogkör gyakorlásának a törvény vagy határozat kihirdetésétől számított hetvenöt napon belül van helye.

(3) A kérvény benyújtásának tényét az elnök és az alelnök közzéteszi a hivatalos lapban, a kérvény benyújtásától számított 24 órán belül.

A kérvény benyújtása tényének hivatalos lapban való közzététele a törvény vagy határozat végrehajtását a következő nappal felfüggeszti a Legfelsőbb Alkotmánybíróság határozatáig.

(4) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság a törvényt, határozatot, vagy azok valamely részét megerősíti, megsemmisíti vagy részben vagy egészben megfontolásra visszaküldi a Képviselőháznak.

A törvény, határozat vagy azok egy részének megsemmisítése esetén a megsemmisítés a Legfelsőbb Alkotmánybíróság határozata (5) bekezdés szerinti közzétételének napján hatályosul, amely nem érinti a törvény vagy határozat alapján elvégzett vagy elmulasztott cselekményeket.

(5) A bíróság határozatát közli az elnökkel és az alelnökkel, valamint a Képviselőház elnökével és alelnökével, és azt az elnök és az alelnök a hivatalos lapban közzéteszi.

138. cikk. (1) Amennyiben a költségvetés képviselőházi elfogadása során az elnök és az alelnök, külön-külön vagy együttesen, gyakorolta a megfontolásra visszaküldés jogát, azon az alapon, hogy az diszkriminatív, és a Képviselőház a döntését fenntartotta, az elnök és az alelnök, külön-külön vagy együttesen, jogosult a Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulni.

(2) Ezen jog a jelen Alkotmányban a képviselőházi törvények és határozatok kihirdetésére vonatkozó határidőn belül gyakorolható.

(3) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság a költségvetést megsemmisíti, megerősíti vagy a Képviselőházhoz visszaküldi, részben vagy egészben.

(4) A bíróság határozatát közli az elnökkel és az alelnökkel, valamint a Képviselőház elnökével és alelnökével, és azt az elnök és az alelnök a hivatalos lapban közzéteszi.

139. cikk. (1) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság hatáskörrel rendelkezik a Képviselőház és a közösségi kamarák, valamint ezek valamelyike és az állami szervek közötti hatásköri viták és összeütközések végleges eldöntésében.

A jelen bekezdés nem vonatkozik a Köztársaság bíróságainak és igazságszolgáltató hatóságainak olyan hatásköri vitáira, amelyeket a Felsőbíróság dönt el.

Jelen bekezdés alkalmazásában a bíróság és igazságszolgáltató hatóság kifejezésbe a Legfelsőbb Alkotmánybíróság nem tartozik bele.

(2) Amennyiben a Legfelsőbb Alkotmánybíróság hatásköre az adott esetben kérdéses, a Legfelsőbb Alkotmánybíróság hoz döntést.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott jogkör gyakorlását kezdeményezheti:

a) az elnök vagy az alelnök;

b) a Képviselőház;

c) valamelyik vagy mindkét közösségi kamara;

d) más olyan állami szerv, amely a hatásköri vitában vagy összeütközésben érintett.

(4) A Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulás joga a hatásköri vita vagy összeütközés keletkezésétől számított harminc napon belül gyakorolható.

(5) Ilyen esetben a Legfelsőbb Alkotmánybíróság a törvényt, határozatot vagy más cselekményt érvénytelennek nyilváníthatja vagy a hatásköri vita vagy összeütközés napjára, vagy a törvény, határozat vagy más cselekmény létrejöttének napjára visszaható hatállyal, részben vagy egészben, azon az alapon, hogy a törvény vagy határozat megalkotásához a szerv nem rendelkezett hatáskörrel; mindkét esetben a bíróság iránymutatást ad az elvégzett és el nem végzett cselekmények rendezéséhez.

(6) A bíróság közli a határozatát az érintett felekkel, valamint az elnökkel és az alelnökkel, akik azt a hivatalos lapban közzéteszik.

(7) Jelen cikk alkalmazása során a bíróság elrendelheti az adott törvény, határozat vagy más cselekmény felfüggesztését; ezt a döntését a hivatalos lapban közzéteszi.

140. cikk. (1) Az elnök és az alelnök együttesen, a Képviselőház törvényének vagy határozatának kihirdetését megelőzően kikérheti a Legfelsőbb Alkotmánybíróság véleményét az adott törvény vagy határozat alkotmányosságának kérdésében, vagy azon az alapon, hogy a törvény vagy határozat hátrányosan megkülönbözteti valamelyik közösséget.

(2) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság megvitat minden olyan kérdést, amelyben az (1) bekezdés szerint a véleményét kikérték, meghallgatja az elnök és az alelnök, valamint a Képviselőház nevében felszólaló álláspontját, és a kérdésről véleményt nyilvánít, amelyről értesíti az elnököt, az alelnököt és a Képviselőházat.

(3) Amennyiben a Legfelsőbb Alkotmánybíróság véleménye szerint a törvény, határozat, vagy azok egy része alkotmányellenes, azt az elnök és az alelnök nem hirdeti ki.

141. cikk. (1) Az elnök és az alelnök a 25. cikkben meghatározott jogot korlátozó, alakisághoz vagy feltételhez kötő törvény kihirdetése előtt kikérheti a Legfelsőbb Alkotmánybíróság véleményét abban a kérdésben, hogy az adott korlátozás, alakisághoz vagy feltételhez kötés nem ellentétes-e a közérdekkel vagy valamelyik közösség érdekével.

(2) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság megvitat minden olyan kérdést, amelyben az (1) bekezdés szerint a véleményét kikérték, meghallgatja az elnök és az alelnök, valamint a Képviselőház nevében felszólaló álláspontját, és a kérdésről véleményt nyilvánít, amelyről értesíti az elnököt, az alelnököt és a Képviselőházat.

(3) Amennyiben a Legfelsőbb Alkotmánybíróság véleménye szerint a korlátozás, alakisághoz vagy feltételhez kötés ellentétes a közérdekkel vagy valamelyik közösség érdekével, a törvényt, vagy annak korlátozó, alakisághoz vagy feltételhez kötő részét az elnök és az alelnök nem hirdeti ki.

142. cikk. (1) A görög közösségi kamara esetében az elnök, a török közösségi kamara esetében az alelnök a törvény vagy határozat kihirdetése előtt kikérheti a Legfelsőbb Alkotmánybíróság véleményét az adott törvény vagy határozat alkotmányosságának kérdésében.

(2) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság megvitat minden olyan kérdést, amelyben az (1) bekezdés szerint a véleményét kikérték, meghallgatja az elnök vagy az alelnök, valamint a közösségi kamara nevében felszólaló álláspontját, és a kérdésről véleményt nyilvánít, amelyről értesíti az elnököt vagy az alelnököt és az érintett közösségi kamarát.

(3) Amennyiben a Legfelsőbb Alkotmánybíróság véleménye szerint a törvény, határozat, vagy azok egy része alkotmányellenes, azt az elnök vagy az alelnök nem hirdeti ki.

143. cikk. (1) Az elnök, az alelnök vagy ötven újonnan megválasztott képviselők legalább egyötöde a Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulhat abban a kérdésben, hogy fennáll-e olyan sürgős és rendkívüli, előre nem látható körülmény, amely miatt az ügyvezető Képviselőház a 68. cikk alapján törvényt alkothat vagy határozatot fogadhat el.

(2) Ezt a jogot az elnök és az alelnök a törvények és határozatok kihirdetésére jelen Alkotmány alapján nyitva álló határidőn belül, a képviselők az újonnan megválasztott Képviselőház összeülését követő tizenöt napon belül gyakorolhatják.

(3) A bíróság határozatát közli az elnökkel és az alelnökkel, valamint a Képviselőház elnökével és alelnökével, és azt az elnök és az alelnök a hivatalos lapban közzéteszi.

144. cikk. (1) A bírósági tárgyaláson, ideértve a fellebbezési tárgyalást, félként eljáró személy felvetheti törvény, határozat vagy azok részének alkotmányellenességét, ha az az ügy eldöntését befolyásolja; a bíróság a kérdést a Legfelsőbb Alkotmánybíróság elé utalja, és annak határozatáig a saját eljárását felfüggeszti.

(2) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság a felek meghallgatását követően a kérdésben határoz, és azt közli az érintett bírósággal.

(3) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság (2) bekezdés alapján hozott határozata az érintett bíróságra és az eljárásban részt vevő felekre kötelező, és amennyiben a Legfelsőbb Alkotmánybíróság kimondta a törvény, határozat vagy azok egy részének alkotmányellenességét, azok csak az adott eljárásban nem alkalmazhatóak.

145. cikk. A Legfelsőbb Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a választási törvény alapján beadott választási panaszok végleges elbírálásában, az elnök, az alelnök, valamint a képviselőházi és közösségi kamarai választásokkal kapcsolatban.

146. cikk. (1) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a végrehajtó vagy közigazgatási hatáskörrel felruházott szervek, hatóságok vagy személyek alkotmányellenes határozatai és más cselekményei miatt beadott panaszok tárgyában.

(2) Ilyen esetben a Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulhat az, akinek a törvényes érdekét a határozat vagy más cselekmény visszafordíthatatlanul és közvetlenül sértette, akár magánszemélyként, akár valamelyik közösség tagjaként.

(3) Ilyen esetben a Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulás joga a határozat kihirdetésétől, más cselekmény esetén, ha kihirdetés nem történt, a tudomásszerzéstől számított hetvenöt napon belül gyakorolható.

(4) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság határozatában

a) megerősítheti részben vagy egészben az adott határozatot vagy más cselekményt;

b) kijelentheti, hogy az adott határozat vagy más cselekmény részben vagy egészben érvénytelen, és az nem alkalmazható;

c) kijelentheti, hogy az adott cselekményt részben vagy egészben nem kellett volna elvégezni.

(5) A (4) bekezdés alapján hozott bármelyik határozat a bíróságra és a Köztársaság minden szervére kötelező, és azt az adott szerveknek, hatóságoknak és személyeknek érvényre kell juttatniuk.

(6) Az a személy, akit a (4) bekezdés alapján érvénytelennek nyilvánított határozat vagy más cselekmény sértett, vagy ha a határozat alapján az adott cselekményt nem kellett volna elvégezni, amennyiben igényének az érintett szerv, hatóság vagy személy nem tett eleget, bíróság előtt kártérítési eljárás megindítására, vagy az igazságos és méltányos kártérítés más formájára jogosult.

147. cikk. A Legfelsőbb Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a Köztársaság főügyésze és főügyészhelyettese indítványának elbírálására a 44. cikk (3) bekezdés rendelkezéseivel összhangban, figyelembe véve az elnök vagy alelnök akadályoztatásának vagy távollétének ideiglenes vagy tartós jellegét, hogy az akadályozza-e feladatai ellátásában a 44. cikk (1) bekezdés d) pontja alapján.

148. cikk. A 144. cikk (3) bekezdésének rendelkezése kivételével a Legfelsőbb Alkotmánybíróság minden hatáskörébe tartozó ügyben hozott határozata a Köztársaság minden bíróságára, szervére, hatóságára és személyre kötelező.

149. cikk. A Legfelsőbb Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik:

a) az 1960. április 6-án Nicosiában, a Vegyes Alkotmányozó Bizottság által, a Görög Királyság, a Török Köztársaság és a Ciprusi Görög és Török Közösségek által aláírt, az 1959. február 11-i Zürichi Egyezmény és az 1959. február 19-i Londoni Egyezmény szellemében született jelen Alkotmánytervezet hivatalos szövegeinek eltérése esetén való döntéshozatalra;

b) félreérthetőség esetén a jelen Alkotmány értelmezésére, figyelembe véve az 1959. február 11-i Zürichi Egyezmény és az 1959. február 19-i Londoni Egyezmény szellemét.

150. cikk. A Legfelsőbb Alkotmánybíróság jogosult szankcionálni saját megsértését.

151. cikk. (1) A jelen fejezet korábbi rendelkezéseit nem érintve, a Legfelsőbb Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik véglegesen határozni a Közzolgálati Bizottság által elé utalt kérdésben, a 125. cikk (3) bekezdésének második mondata esetén.

(2) A jelen cikk rendelkezései nem zárják ki a Legfelsőbb Alkotmánybírósághoz fordulás jogát a 146. cikkben meghatározott panasz útján, a Közzolgálati Bizottság határozatával vagy más cselekményével szemben.

Tizedik fejezet

A Felsőbíró és az alsóbb bíróságok

152. cikk. (1) Az igazságszolgáltató hatalmat, a IX. fejezetben meghatározott Legfelsőbb Alkotmánybíró és a jelen cikk (2) bekezdésben meghatározott közösségi törvény szerinti bíróságok kivételével, a Felsőbíró és a jelen Alkotmány rendelkezései alapján megalkotott törvény szerinti alsóbb bíróságok gyakorolják.

(2) A 87. cikk alapján a közösségi kamara számára fenntartott, személyek jogállásával és vallási ügyekkel kapcsolatos polgári igazságszolgáltatást a jelen Alkotmány alapján megalkotott közösségi törvényben meghatározott bíróságok gyakorolják.

153. cikk. (1) A Felsőbíró két görög közösséghez tartozó tagból, egy török közösséghez tartozó tagból és egy semleges bíróból áll. A semleges bíró a bíróság elnöke, és két szavazattal rendelkezik.

A bíróság elnökét és más bírót az elnök és az alelnök együttesen nevezi ki. Amennyiben valamelyik görög, vagy a török közösséghez tartozó tag helye megüresedik, és az elnök és az alelnök egy héten belül nem tud megegyezni az üresedés betöltéséről, annak a javaslata dönt, aki ugyanahhoz a közösséghez tartozik, mint a kinevezendő bíró.

(2) A bíróság székhelye a Köztársaság fővárosa.

(3) A semleges bíró nem lehet a Köztársaság, Görögország, Törökország és az Egyesült Királyság állampolgára.

(4) A Felsőbíró görög és török közösséghez tartozó bírói a Köztársaság állampolgárai.

(5) A Felsőbíró elnökét és bírót a kiemelkedő szakmai és erkölcsi felkészültséggel rendelkező jogászok közül kell kinevezni.

(6) A Felsőbíró elnökét hat évre nevezik ki. A Felsőbíró elnökének jövedelmezését és más szolgálati feltételeit a kinevezése állapítja meg, azzal, hogy nyugdíjazása és felmentése azonos a görög és török közösséghez tartozó bírók (7) bekezdésben rögzített, nyugalmazásra és felmentésre vonatkozó feltételeivel.

(7) A bíróság görög és török közösséghez tartozó tagja a bírói kar állandó tagja, és 68. életévének betöltéséig láthatja el hivatalát.

A törvényben meghatározott nyugdíjat, jutalmat és más kedvezményt nem érintve a görög vagy török közösséghez tartozó bíró az elnöknek és alelnöknek címzett írásos nyilatkozatában lemondhat hivataláról.

A bíróság görög vagy török közösséghez tartozó tagja szellemi vagy fizikai alkalmatlanság esetén, ha ez állandó vagy tartós jelleggel akadályozza a hivatali kötelezettségéből eredő feladatai ellátásában, nyugdíjazását kérheti. Az így nyugalmazott bíró a törvényben meghatározott valamennyi kedvezményre jogosult.

A görög vagy török közösséghez tartozó bíró felmenthető, amennyiben nem látja el megfelelően feladatát.

(8) Az Alkotmány alapján létrejön egy Tanács, melynek elnöke a Legfelsőbb Alkotmánybíró elnöke, tagjai a Legfelsőbb Alkotmánybíró görög és török közösséghez tartozó tagjai.

A Tanács kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a következő ügyekben:

a) a bíróság elnökének nyugdíjazása, felmentése vagy tisztségtől való megfosztása, a kinevezésében meghatározott feltételekkel összhangban;

b) a görög és török közösséghez tartozó bírók nyugdíjazása és felmentése a (7) bekezdésben meghatározott esetekben.

A Tanács eljárása igazságszolgáltató jellegű, és az érintett bíró jogosult a Tanács előtt jelen lenni és felszólalni.

A Tanács többségi határozata az elnökre és alelnökre kötelező, akik annak megfelelően járnak el.

(9) A Felsőbíróház elnöke, valamelyik görög közösséghez tartozó bírása vagy a török közösséghez tartozó bírás átmeneti távolléte vagy akadályoztatása esetén a Legfelsőbb Alkotmánybíróház elnöke vagy adott közösséghez tartozó bírása jár el. Amennyiben a Legfelsőbb Alkotmánybíróház görög vagy török közösséghez tartozó tagja nem tud eljárni, a helyettesítést az igazságszolgáltatási rendszer legmagasabb beosztású görög vagy török közösséghez tartozó bírása látja el.

(10) A Felsőbíróház elnöke és bírái ellen a bírói minőségben elkövetett cselekményeikért semmilyen intézkedés nem fogantatható.

(11) A görög és török közösséghez tartozó bírások jövedelmezését és más szolgálati feltételeit törvény állapítja meg.

(12) A bírások jövedelmezése és más szolgálati feltételei kinevezésük alatt a hátrányukra nem változhatnak meg.

154. cikk. A Felsőbíróház eljárása nyilvános, azonban ha meglátása szerint a tárgyalás rendes lefolytatása, a Köztársaság biztonsága vagy a közérköls megkövájja, elrendelheti, hogy a tárgyaláson csak a felek vehetnek részt.

155. cikk. (1) A Felsőbíróház a Köztársaság legfelsőbb fellebbviteli bírósága, jelen Alkotmányban és az az alapján elfogadott ügyrendjében meghatározottak szerint hatáskörébe tartozik minden bíróság határozata elleni fellebbezés elbírálása, a Legfelsőbb Alkotmánybíróház határozatának kivételével.

(2) A (3) és (4) bekezdésekre tekintettel a Felsőbíróház eredeti és felülvizsgálati jogkörral rendelkezik, a jelen Alkotmányban és a törvényben meghatározottak szerint.

A 159. cikkben meghatározottak szerint a Felsőbíróház eredeti hatásköre átruházható a Felsőbíróház valamelyik, általa meghatározott bírására vagy bírására; ilyen esetekben a határozat ellen a Felsőbíróházhoz lehet fellebbezni.

(3) A Felsőbíróház, minden más bíróságot megelőzően, meghatározza a bíróság összetételét, ha az előtte lévő polgári perben a felperes és az alperes különböző közösséghez tartozik, illetve büntetőügyben, ha a vádlott és a sértett különböző közösséghez tartozik. Ilyen esetekben a bíróságban görög és török közösséghez tartozó bírás is részt vesz.

(4) A Felsőbíróház kizárólagos hatáskörébe tartozik a személyes szabadsággal kapcsolatos, az alsóbb bírósághoz intézett, tiltó, saját hatáskörbe vonó és a qu warranto1 utasítások kibocsátásának joga.

156. cikk. A következö büncselekmények elsőfokú tárgyalása során mindkét közösséghez tartozó bírás részt vesz a bírói tanácsban, a Felsőbíróház által meghatározottak szerint, a tanács elnöke a Felsőbíróház elnöke:

- a) hazaárulás, és a Köztársaság biztonsága elleni más büncselekmények;
- b) az Alkotmány vagy az alkotmányos rend elleni büncselekmények.

Ilyen esetekben a Felsőbíróház tanácsának határozata elleni fellebbezés esetén a Felsőbíróház elnöke helyett a Legfelsőbb Alkotmánybíróház elnöke jár el, aki gyakorolja a Felsőbíróház elnökének valamennyi hatáskörét.

157. cikk. (1) Amennyiben jelen Alkotmány a Legfelsőbb Alkotmánybíróházzal kapcsolatban eltérően nem rendelkezik, a Felsőbíróház a legfelsőbb igazságszolgáltatási tanács, elnöke két szavazattal rendelkezik.

(2) A bírósági tisztviselők kinevezése, előléptetése, áthelyezése, kinevezésének megszüntetése, felmentése és fegyelmi ügyei a legfelsőbb igazságszolgáltatási tanács hatáskörébe tartoznak.

(3) A bírósági tisztviselők nyugdíjazásának és felmentésének csak a Felsőbíróház bírásaival azonos módon van helye.

158. cikk. (1) A jelen Alkotmányban meghatározottakra tekintettel a polgári és büntetőbíróóságok megalakítására és hatáskörére vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, a 160. cikkben meghatározott, közösségi törvény által létesített bíróságok kivételével.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott törvény biztosítja a megfelelő bíróságok létrehozatalát és az igazságügyi igazgatás érdekében megfelelő számú személyzet alkalmazását, figyelembe véve hatáskörét és a jelen Alkotmányban meghatározott alapvető jogok és szabadságok megfelelő alkalmazását.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott bíróságok bíráinak jövedelmezését és szolgálati feltételeit törvény állapítja meg. A bírák jövedelme és szolgálati feltételei nem változhatnak kedvezőtlenebbre kinevezésük alatt.

159. cikk. (1) A polgári igazságszolgáltatást végző bíróság, ha a felperes és az alperes ugyanahhoz a közösséghez tartozik, az adott közösséghez tartozó egyesbíróból vagy bírói tanácsból áll.

(2) A büntető igazságszolgáltatást végző bíróság, ha a vádlott és a sértett ugyanahhoz a közösséghez tartozik, az adott közösséghez tartozó egyesbíróból vagy bírói tanácsból áll.

(3) Az olyan polgári ügyben, amelyben a felperes és az alperes különböző közösséghez tartozik, a bírói tanácsban mindkét közösséghez tartozó bíró részt vesz, a Felsőbíróság által meghatározottak szerint.

(4) Az olyan büntetőügyben, amelyben a vádlott és a sértett különböző közösséghez tartozik, a bírói tanácsban mindkét közösséghez tartozó bíró részt vesz, a Felsőbíróság által meghatározottak szerint.

(5) Halottszemle esetén, ha az elhunyt a görög közösséghez tartozott, görög közösséghez tartozó halottkém, ha az elhunyt a török közösséghez tartozott, török közösséghez tartozó halottkém vezeti a szemlét. Több különböző közösséghez tartozó elhunytak esetén a szemlét a görög közösséghez tartozó halottkém vezeti.

(6) A polgári és büntetőbíróóságok ítéleteinek és más határozatainak végrehajtását görög közösséghez tartozó bírósági végrehajtó fogatosítja, ha a bírói tanács görög bírákból áll, és török közösséghez tartozó végrehajtó, ha a bíróság török közösséghez tartozó bírákból áll. Minden más esetben a végrehajtást a bíróság által kijelölt bírósági végrehajtó fogatosítja.

160. cikk. (1) A jelen Alkotmányban meghatározottak szerint a közösségi kamara hatáskörébe tartozó személyes jogállással és vallási ügyekkel kapcsolatos polgári jogviták eldöntésével foglalkozó bíróságok megalakítására, összetételére és hatáskörére vonatkozó szabályokat a közösségi kamara által elfogadott közösségi törvény állapítja meg.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott közösségi törvény lehetőséget biztosít a bíróság döntése és összetétele elleni fellebbezésre, amelyről a fellebbviteli bíróság határoz. A közösségi törvény biztosítja továbbá, hogy a fellebbviteli bíróságban részt vegyen a Felsőbíróság egy vagy több bírója, akár a Köztársaság más bíráival együttesen is.

(3) A fent meghatározott bíróság eljárása során alkalmazza a közösségi törvényeket. Jelen bekezdés rendelkezése nem zárja ki, hogy a Köztársaság bírósága alkalmazza a közösségi törvényeket, ha az előtte lévő ügy érintőlegesen összefügg személyes jogállással vagy vallási kérdéssel.

161. cikk. A 160. cikk (3) bekezdésben meghatározottakon kívül a Köztársaság bíróságai akkor is alkalmazhatják a közösségi törvényeket, ha az nem függ össze személyes jogállással vagy vallási kérdéssel.

162. cikk. A Felsőbíróság jogosult szankcionálni saját megsértését; a Köztársaság minden más bírósága, ideértve a 160. cikk alapján közösségi törvénnyel létrehozott bíróságot is, jogosult elzárni azt a személyt, aki a bíróság ítéletének vagy más határozatának nem engedelmeskedik, addig, amíg az ítéletben vagy más határozatban foglaltaknak nem tesz eleget. Az elzárás időtartama a tizenkét hónapot nem haladhatja meg.

A 90. cikk rendelkezéseit nem érintve, törvény vagy közösségi törvény jogosult szankcionálni a bíróság megsértését.

163. cikk. (1) A Felsőbíróság megállapítja ügyrendjét a Felsőbíróság és a 160. cikk kivételével, jelen fejezet alapján létrehozott más bíróság gyakorlatának és eljárásának szabályozása érdekében.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározottakon kívül a Felsőbíróság ügyrendjébe foglalhatja a következőket:

- a) a bíróság üléseinek és a bírák kiválasztásának szabályozása;
- b) fellebbezés vagy más eljárás gyorsított tárgyalása, ha annak megítélése a Felsőbíróság vagy más, az ügyet tárgyaló bíróság meglátása szerint egyszerű, vagy ha célja az eljárás elhúzása;
- c) a bírósági eljárás alakíságnak és illetékeinek meghatározása;
- d) a bírósági jegyzők összetételére és a bírói tisztviselők hatáskörére és kötelezettségeire vonatkozó szabályok;
- e) az ügyrendben meghatározottak elvégzésének időhatárhoz kötése;
- f) a legfelsőbb igazságszolgáltatási tanács gyakorlatának meghatározása a bírói tisztviselők fegyelmi ügyeiben.

(3) A Felsőbíróság jelen Alkotmány szerinti hatáskörének gyakorlásához, a 159. cikk, a fellebbezési eljárás, ideértve a 156. cikk szerinti fellebbezést, valamint a 160. cikk (2) bekezdés kivételével, valamennyi tagjának jelenléte szükséges.

164. cikk. (1) A 160. cikk (2) bekezdés szerinti fellebbviteli bíróság megalkotja ügyrendjét a bíróság gyakorlatának és eljárásának szabályozása érdekében, valamint annak a bíróságnak a gyakorlatára és eljárására vonatkozó szabályokat, amelytől az adott bírósághoz lehet fellebbezni.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározottakon kívül a bíróság ügyrendjébe foglalhatja a következőket:

- a) az ülések szabályozása;
- b) a bírósági eljárás alakíságnak és illetékeinek meghatározása;
- c) a bírósági jegyzők összetételére és a bírói tisztviselők hatáskörére és kötelezettségeire vonatkozó szabályok;
- d) az ügyrendben meghatározottak elvégzésének időhatárhoz kötése.

Tizenegyedik fejezet Pénzügyi rendelkezések

165. cikk. (1) A Köztársaság minden bevételét és pénzeszközét, a forrástól függetlenül, a jelen Alkotmányban és a törvényben meghatározottak szerint egy alapba, a Köztársaság Összevont Alapjába kell befizetni.

(2) A közösségi kamara minden bevételét és pénzeszközét, a forrástól függetlenül, a közösségi törvényben meghatározottak szerint egy alapba, a Közösségi Kamara Összevont Alapjába kell befizetni.

(3) Amennyiben jelen Alkotmány szövegéből más nem következik, Összevont Alapon az (1) bekezdésben meghatározott, Köztársaság Összevont Alapját kell érteni.

166. cikk. (1) Az Összevont Alapot terheli minden, jelen Alkotmány vagy törvényben meghatározott járadék, jövedelem vagy más kifizetés, mint

- a) minden nyugdíj és járandóság, amelyért a Köztársaság felelős;

b) az elnök és az alelnök juttatásai, a Legfelsőbb Alkotmánybíróság és a Felsőbíróóság bírónak, a Köztársaság főügyészének és főügyészhelyettesének, a főszámvevőnek és a főszámvevő-helyettesnek, a Jegybank elnökének és alelnökének, és a Közzszolgálati Bizottság tagjainak fizetései;

c) minden adósság, amelyért a Köztársaság felelős;

d) a bíróság által a Köztársaság ellen megítélt pénzösszeg vagy kártérítés.

(2) Jelen cikk alkalmazásában az adósságteher magában foglalja az értékpapírterheket, a törlesztési alapot, az adósság letörlesztését és minden más, az Összevont Alap biztonsága érdekében történő tőkeemeléssel és adósságtörlesztéssel kapcsolatos kiadást.

167. cikk. (1) A pénzügyminiszter a minisztériumok és a Köztársaság független hatóságainak becslése alapján minden pénzügyi évben elkészíti a költségvetés tervezetét, amelyet a Minisztertanács jóváhagyása után a Képviselőház elé kell terjeszteni.

(2) A költségvetés kiadásainak becslése külön tartalmazza

a) az Összevont Alap kiadásainak fedezéséhez szükséges teljes összeget;

b) az egyéb kiadások fedezéséhez szükséges összegeket.

(3) Az említett költségvetés a lehetőségekhez képest tartalmazza a Köztársaság vagyonát és kötelezettségvállalását az elmúlt pénzügyi év végén, a vagyon beruházásával vagy megőrzésével kapcsolatban, valamint a kiemelkedő kötelezettségvállalás részleteire vonatkozóan.

(4) Az Összevont Alapból fizetett, de nem azt terhelő kiadásokat a Képviselőház elé kell terjeszteni, és azt elfogadás esetén minden pénzügyi évben a költségvetésnek tartalmaznia kell.

(5) Amennyiben a pénzügyi évben a Képviselőház által elfogadott összeg nem bizonyul elegendőnek, vagy nem tervezett kiadások miatt hiány mutatkozik, a hiány fedezetét tartalmazó pótköltségvetést kell a Képviselőház elé terjeszteni, és azt elfogadás esetén minden pénzügyi évben a költségvetésnek tartalmaznia kell.

(6) A Képviselőház a pótköltségvetést elfogadja vagy elutasítja, de ahhoz módosítást nem fűzhet.

168. cikk. (1) Az Összevont Alapból és más pénzalapból csak a pénzügyminiszter felhatalmazására lehet kifizetést teljesíteni. A pénzügyminiszter a felhatalmazást nem tagadhatja meg, ha a kifizetést a költségvetés tartalmazza.

(2) A (3) bekezdés kivételével a felhatalmazás akkor adható meg, ha a kifizetést a költségvetés tartalmazza.

(3) Amennyiben a Képviselőház az adott pénzügyi év megkezdéséig nem fogadja el a költségvetést, a Képviselőház a jelen Alkotmányban meghatározottak szerint határozatban felhatalmazást adhat a kiadások teljesítésére az Összevont Alapból vagy más pénzalapból, egyszerre legfeljebb egyhónapos, de összesen legfeljebb kéthónapos időre, ha ezt a közzszolgálat folyamatos működése szempontjából lényegesnek tartja.

A jelen bekezdés alapján teljesített kifizetés nem haladhatja meg az adott pénzügyi évre vonatkozó költségvetés arányos részét.

Tizenkettedik fejezet Vegyes rendelkezések

169. cikk. Az 50. cikk, valamint az 57. cikk (3) bekezdés rendelkezéseit nem érintve

a) minden más állammal vagy nemzetközi szervezettel kötött, kereskedelmi, gazdasági együttműködési (ideértve a kifizetéseket és a hiteleket) és kérdést ideiglenesen rendező egyezmények megkötéséhez a Minisztertanács határozata szükséges;

b) minden más nemzetközi szerződés és egyezmény tárgyalásához és aláírásához a Minisztertanács határozata szükséges, és a Köztársaságra csak akkor kötelező és akkor alkalmazható, ha azt a Képviselőház törvénnyel megerősíti;

c) a b) pont alapján megkötött szerződések és nemzetközi egyezmények, a hivatalos lapban való kihirdetésüket követően elsőbbséget élveznek minden belső törvénnyel szemben, ha a szerződést vagy egyezményt a másik fél is betartja.

170. cikk. (1) A Köztársaság, meghatározott feltételek mellett legnagyobb kedvezmény szerződést köthet Görögországgal, Törökországgal és az Egyesült Királysággal.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezése nem alkalmazható a Ciprusi Köztársaság létrehozásáról szóló, a Köztársaság, Görögország, Törökország és az Egyesült Királyság által megkötött szerződés brit katonai csapatok és felszerelések állomásoztatására vonatkozó rendelkezésére.

171. cikk. (1) A rádiós és televíziós programok mind a görög, mind a török közösség számára biztosítottak.

(2) A török közösség számára biztosított rádiós közvetítésnek el kell érnie a heti hetvenöt órát, rendes napi megosztásban.

Amennyiben a közvetítés csökkentése következtében a görög közösség műsorideje heti hetvenöt óra alá esne, a török közösség műsorideje ugyanannyi órával csökken, mint a görög közösség műsorideje.

Amennyiben a görög közösség műsorideje heti száznegyven óra fölé emelkedne, a török közösség műsoridejét arányosan növelni kell, oly módon, hogy hét görög nyelvű óra után három török nyelvű óra következik.

(3) A televíziós közvetítések során tíz naphól három a török közösség programját sugározzák, és a török közösség számára biztosított összidő megfelel a fenti arálynak.

(4) Minden hivatalos hang- és képi közvetítés kétnyelvű, ilyen esetekben a jelen cikkben meghatározott időmegosztás nem vehető figyelembe.

172. cikk. A Köztársaság felelős azokért a cselekményekért, amelyeket az állami hatóságok és tisztviselők hivataluk gyakorlása során követtek el. Az ilyen felelősséget törvény szabályozza.

173. cikk. (1) Külön helyhatóságok jönnek létre a Köztársaság öt legnagyobb városában: Nicosiában, Limassolban, Famagustában, Larnakában és Paphosban az ott élő törökök számára.

Az elnök és az alelnök a jelen Alkotmány hatálybalépésétől számított négy éven belül megvizsgálják, hogy a külön helyhatóságok további működésére szükség van-e.

(2) Minden városban a görög helyhatóság tanácsát a görög, a török helyhatóság tanácsát a török közösséghez tartozó választópolgárok választják.

(3) Minden városban összehangoló testületet kell létrehozni, amelynek két tagját a görög, két tagját a török helyhatóság választja ki. A testület elnökének személyéről a két tanács megegyezik. Az összehangoló testület biztosítja az együttesen elvégzendő munkákat, és ellát minden olyan feladatot, amelyhez a két közösség együttműködése szükséges.

174. cikk. A fenti városok esetében helyi adót, vámot, illetéket vagy más kötelező befizetést megállapítani vagy kiszabni csak a saját közösség tagjaitól lehetséges. Kivételként kiszabhatóak díjak az alábbi esetekben:

a) a helyi piacok, vágóhidak és olyan területek használatáért, amelyek valamelyik közösség illetékességi területébe tartoznak;

b) szórakoztatásért, olyan területen, amely valamelyik közösség illetékességi területébe tartozik;

c) a tanácsok megegyezése alapján a helyhatóság alapfeladatán túlmenő szolgáltatásokért.

Ellenőrzés és vizsgálat biztosítja, hogy amennyiben a szolgáltatást valamelyik helyhatóság olyan személynek végezte, aki egy másik helyhatóság tagja, a díj a szolgáltatást végző helyhatósághoz kerüljön.

175. cikk. Nem adható ki engedély olyan személy számára, aki nem a helyhatóság közösségéhez tartozik. Amennyiben az engedély építkezési műveletek elvégzésére vonatkozik, olyan területen, amelyik valamelyik tanács illetékességi területébe tartozik, a tanács az építkezést ellenőrzi vagy felügyeli, és beszedi az adott tevékenységgel kapcsolatos díjat.

176. cikk. A 173–178. cikkek rendelkezése nem zárja ki, hogy törvény biztosítsa a városfejlesztés lehetőségét az adott helyhatóság számára, a következő feltételekkel:

a) a tervezőbizottság tíz tagból áll, akik közül hét a görög, három a török közösséghez tartozik;

b) a tervezőbizottság abszolút többséggel hozza döntéseit; a görög helyhatóságot érintő kérdéshez legalább négy görög, a török helyhatóságot érintő kérdéshez legalább két török szavazata szükséges;

c) a várostervezéssel kapcsolatos valamennyi kérdésről a tervezőbizottság hoz döntést.

177. cikk. A 173–178. cikkek rendelkezéseire figyelemmel minden városban minden helyhatóság az illetékességi területén belül gyakorolja hatáskörét és látja el feladatait; az illetékességi területekről az elnök és az alelnök megegyezik.

178. cikk. A lakosok érdekeire tekintettel, a lehetőségekhez mérten, különleges helyhatósági szerveket kell létrehozni, a két közösség arányos részvételével.

Tizenharmadik fejezet

Záró rendelkezések

179. cikk. (1) Jelen Alkotmány a Köztársaság legfelsőbb szintű jogszabálya.

(2) A Képviselőház vagy a közösségi kamara törvénye vagy határozata, valamint bármilyen más, végrehajtó vagy közigazgatási hatáskört gyakorló szerv, hatóság vagy személy határozata vagy cselekménye nem lehet ellentétes jelen Alkotmány rendelkezéseivel.

180. cikk. (1) Jelen Alkotmánynak mind a görög, mind a török szövege eredeti, azok egyforma erővel bírnak.

(2) A jelen Alkotmány eredeti szövegeinek összeütközése esetén a Legfelsőbb Alkotmánybíróság jár el az 1960. április 6-án Nicosiában, a Vegyes Alkotmányozó Bizottság által, a Görög Királyság, a Török Köztársaság és a Ciprusi Görög és Török Közösségek által aláírt egyezmény, valamint az 1959. február 11-i Zürichi Egyezmény és az 1959. február 19-i Londoni Egyezmény szellemében.

(3) A Legfelsőbb Alkotmánybíróság félreérthetőség esetén értelmezi a jelen Alkotmányt, figyelembe véve az 1959. február 11-i Zürichi Egyezmény és az 1959. február 19-i Londoni Egyezmény szellemét.

181. cikk. A Köztársaság, a Görög Királyság, a Török Köztársaság, valamint az Egyesült Királyság által aláírt, a Köztársaság függetlenségéről, területi épségéről és Alkotmányáról aláírt Szerződés, valamint a Köztársaság, Görög Királyság és a Török Köztársaság között létrejött katonai szövetségi szerződés és annak mellékletei alkotmányos erővel bírnak.

182. cikk. (1) Az 1959. február 11-i Zürichi Egyezményhez csatolt III. Melléklet jelen Alkotmány alapvető rendelkezését képezi, és az semmilyen körülmények között nem módosítható és helyezhető hatályon kívül.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott kivétel mellett a jelen Alkotmány rendelkezései módosíthatóak és hatályon kívül helyezhetőek, a (3) bekezdésben meghatározott eljárás szerint.

(3) Az Alkotmánymódosításról törvényt kell hozni, amelyet a görög közösség által választott képviselők kétharmada és a török közösség által választott képviselők kétharmada támogat.

183. cikk. (1) Háború vagy a Köztársaság vagy annak egy részének létét fenyegető veszély esetén a Minisztertanács határozatot hozhat a rendkívüli állapot kihirdetéséről. Ezen határozattal szemben az elnöknek és az alelnöknek, külön-külön vagy együttesen, vétőjoga van, a határozat kézhezvételétől számított 48 órán belül.

(2) A határozat a rendkívüli állapot idejére felfüggesztheti az Alkotmány 7. cikkének (ha a halál háborús cselekmény következménye) 10. cikk (2) és (3) bekezdéseinek, 11., 13., 16., 17., 19., 21. cikkeinek, 23. cikk (8) bekezdés *d*) pontjának, valamint a 25. és 27. cikkeinek alkalmazását.

(3) Az elnök és az alelnök, amennyiben külön-külön vagy együttesen nem gyakorolták az (1) bekezdésben meghatározott vétőjogukat, a határozatot a hivatalos lapban kihirdetik.

(4) A jelen cikk alapján kihirdetett határozatot a Képviselőház elé kell terjeszteni. Amennyiben a Képviselőház nem ülésezik, a lehető legrövidebb időn belül össze kell hívni.

(5) A Képviselőház a rendkívüli állapotról szóló határozatot elutasítja vagy megerősíti. Elutasítás esetén a rendkívüli állapotról szóló határozat hatálytalan. Megerősítés esetén az elnök és az alelnök a Képviselőház döntését a hivatalos lapban kihirdeti.

(6) A rendkívüli állapotról szóló határozat a képviselőházi megerősítéstől számított két hónapon belül hatályát veszti, kivéve, ha a Minisztertanács javaslatára a Képviselőház azt a rendkívüli állapot idejére meghosszabbítja; ilyen esetben az elnöknek és az alelnöknek, külön-külön vagy együttesen, vétőjoga van, az 50. cikkben meghatározottakkal összhangban.

(7) *a)* A jelen Alkotmány rendelkezéseit nem érintve, a rendkívüli állapotról szóló határozat hatálya alatt a Minisztertanács, amennyiben úgy látja, hogy azonnali cselekmény elvégzése szükséges, bármilyen, a rendkívüli állapothoz szorosan kötődő intézkedést törvényi erővel bevezethet; ilyen esetben az elnöknek és az alelnöknek, külön-külön vagy együttesen, vétőjoga van, az 57. cikkben meghatározottakkal összhangban.

b) Az elnök és az alelnök, amennyiben külön-külön vagy együttesen nem gyakorolták az *a)* pontban meghatározott vétőjogukat, a rendkívüli intézkedést a hivatalos lapban kihirdetik.

c) A rendkívüli intézkedés legkésőbb a rendkívüli állapot megszűnésével hatályát veszti.

184. cikk. (1) A rendkívüli intézkedés 183. cikk (7) bekezdés *b)* pontja szerinti kihirdetése esetén biztonsági őrizetnek van helye. Ennek feltétele:

a) a rendkívüli intézkedés alapján biztonsági őrizetet elrendelő hatóság a biztonsági őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül tájékoztatja a biztonsági őrizet okairól, és a (3) bekezdés kivételével azokról a tényekről, amelyen a biztonsági őrizet alapul, lehetőséget ad továbbá az ezzel kapcsolatos észrevételek megtételére;

b) amennyiben valamely állampolgár biztonsági őrizete egy hónapnál tovább tart, a (2) bekezdésben meghatározott tanácsadó testület megvizsgálja az *a)* pont alapján tett észrevételeket, és a határidő eltelte előtt jelentést tesz a biztonsági őrizet fenntartásának szükségességéről.

(2) A jelen cikk alapján létrehozott tanácsadó testület az elnök és az alelnök által, a Felsőbíróság jelenlegi vagy korábbi bírái közül közösen kijelölt elnökből, valamint a Felsőbíróság elnöke véleményének kikérését követően az elnök és az alelnök által kijelölt két tagból áll.

(3) A jelen cikk nem teszi kötelezővé a hatóságoknak olyan tények közlését, amelyek titokban tartása a nemzet érdeke.

185. cikk. (1) A Köztársaság területe egységes és oszthatatlan.

(2) Ciprus más állammal való teljes vagy részleges uniója, valamint a szeparatista függetlenség kizárt.

186. cikk. (1) Jelen Alkotmány alkalmazásában, kivéve, ha a szövegből eltérő nem következik, „közösség” a görög vagy a török közösséget kell érteni; a „bíróság” magában foglalja a bírákat; „görög” az, aki a 2. cikk alapján a görög közösség tagja; „törvény” a Köztársaság jelen Alkotmány hatálybalépése után alkotott törvénye; a „személy” magában foglalja a vállalatot, társaságot, egyesületet, szervezetet, intézményt és testületet; a „Köztársaság” a Ciprusi Köztársaság, valamint „török” az, aki a 2. cikk alapján a török közösség tagja. Az egyes számban használt szavakat, ha a körülményekből ez következik, többes számban kell érteni.

(2) Azokban az esetekben, amikor jelen Alkotmány felhatalmazást ad utasítás, szabály, határozat vagy iránymutatás alkotására, a felhatalmazás magában foglalja az utasítás, szabályozás, határozat vagy iránymutatás módosításának és hatályon kívül helyezésének jogát is.

CSEHORSZÁG

Az alkotmány 1992. december 16-án lépett hatályba.

Az 1992-es alkotmányt napjainkig többször módosították: 1997, 2000, 2001, 2002, 2009, 2011; de egyik módosítás sem volt jelentős hatású.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a cseh Parlament honlapja volt. (<http://www.psp.cz/cgi-bin/eng/docs/laws/1993/1.html>).

A Cseh Köztársaság Alkotmánya

Mi, a Cseh Köztársaság állampolgárai Csehországban, Morvaországban és Sziléziában, az önálló cseh állam megújulásának idején, hűen a Cseh Korona Országai ősi államiság és a csehszlovák államiság valamennyi jó hagyományához, eltökélten, hogy építeni, védeni és fejleszteni fogjuk a Cseh Köztársaságot az emberi méltóság és szabadság érinthetetlen értékeinek szellemében, mint olyan egyenjogú és szabad állampolgárok hazáját, akik tudatában vannak másokkal szembeni kötelezettségeiknek és felelősségüknek a közösség iránt, mint olyan szabad és demokratikus államot, amely az emberi jogok tiszteletben tartásán és a polgári társadalom alapjain nyugszik, mint az európai és világdemokráciák családjának részét, eltökélten, hogy közösen őrizzük és fejlesztjük az örökölt természeti és kulturális, anyagi és szellemi javakat, eltökélten, hogy a jogállam valamennyi bevált alapelve vezérelni fog minket, szabadon megválasztott képviselőink által a Cseh Köztársaság következő alkotmányát fogadjuk el.

Első fejezet Alapvető rendelkezések

- 1. cikk.** (1) A Cseh Köztársaság szuverén, egységes és demokratikus jogállam, amely az emberi és állampolgári jogok és szabadságok tiszteletben tartásán alapul.
(2) A Cseh Köztársaság tiszteletben tartja nemzetközi jogi kötelezettségeit.
- 2. cikk.** (1) Az államhatalom forrása a nép; azt a törvényhozó, a végrehajtó és a bírói hatalmi szerveken keresztül gyakorolja.
(2) Alkotmányos törvény határozhatja meg, hogy mikor gyakorolhatja a nép az államhatalmat közvetlenül.
(3) Az államhatalom valamennyi állampolgárt szolgálja, és csak a törvény által megszabott esetekben, keretek között és módon lehet érvényre juttatni.
(4) Valamennyi állampolgár megteheti azt, amit törvény nem tilt, és senkit sem lehet arra kényszeríteni, amit törvény nem ír elő.
- 3. cikk.** A Cseh Köztársaság alkotmányos rendjének része az „Alapvető jogok és szabadságok Chartája”.
- 4. cikk.** Az alapvető jogok és szabadságok a bírói hatalom védelme alatt állnak.
- 5. cikk.** A politikai rendszer olyan politikai pártok szabad és önkéntes megjelenésén és szabad versenyén alapul, amelyek tiszteletben tartják az alapvető demokratikus elveket, és elutasítják az erőszakot mint érdekeik érvényesítésének eszközét.

6. cikk. A politikai döntések a többség szabad szavazással kinyilvánított akaratából származnak. A többség döntésének figyelembe kell vennie a kisebbség védelmét.

7. cikk. Az állam felügyeli a természeti erőforrások takarékos kihasználását és a nemzeti vagyon védelmét.

8. cikk. A helyi önkormányzatok önigazgatása biztosított.

9. cikk. (1) Az Alkotmányt csak alkotmányos törvénnyel lehet kiegészíteni vagy megváltoztatni.

(2) A demokratikus jogállam lényeges elemei nem változtathatóak meg.

(3) Jogi normák értelmezésével nem lehet jogszerűvé tenni a demokratikus állam alapjainak megszüntetését vagy veszélyeztetését.

10. cikk. A kihirdetett, Parlament által ratifikált, Cseh Köztársaságra kötelező nemzetközi szerződések a jogrend részét képezik; ha a nemzetközi szerződés ellentétes törvénnyel, a nemzetközi szerződést kell alkalmazni.

10/A. cikk. (1) A Cseh Köztársaság nemzetközi szerződésben átruházhatja szervei egyes jogainak gyakorlását nemzetközi szervezetre vagy intézményre.

(2) Amennyiben az (1) bekezdésben szabályozott nemzetközi szerződés jóváhagyását alkotmányos törvény nem utalja népszavazás elé, a nemzetközi szerződés jóváhagyásához a Parlament ratifikálása szükséges.

10/B. cikk. (1) A Kormány rendszeresen és előzetesen tájékoztatja a Parlamentet a Cseh Köztársaság 10/A. cikkben meghatározott, nemzetközi szervezetben vagy intézményben való részvételéből eredő kötelezettségekkel kapcsolatos kérdésekről.

(2) A Parlament kamarái – a rájuk vonatkozó eljárás szerinti formában – kifejezik véleményüket az említett nemzetközi szervezetek és intézmények döntéseiről.

(3) A vezetés elveiről és a kamarák egymás közti és belső viszonyáról szóló jogszabály alapján a kamarák a (2) bekezdésben említett jogkör gyakorlásával egy együttes szervet bízhatnak meg.

11. cikk. A Cseh Köztársaság területe oszthatatlan, államhatárait csak alkotmányos törvénnyel lehet megváltoztatni.

12. cikk. (1) A Cseh Köztársaság állampolgárságának megszerzését és elvesztését törvény szabályozza.

(2) Senkinek az állampolgárságát nem lehet akarata ellenére megvonni.

13. cikk. A Cseh Köztársaság fővárosa Prága.

14. cikk. (1) A Cseh Köztársaság állami jelképei a nagy és a kis állami címer, az állami színek, az állami lobogó, a Köztársasági Elnök lobogója, az állami pecsét és az állami himnusz.

(2) Az állami jelképeket és használatukat törvény szabályozza.

Második fejezet

A törvényhozó hatalom

15. cikk. (1) A Cseh Köztársaságban a törvényhozó hatalom a Parlamentet illeti meg.

(2) A Parlament két kamarából, a Képviselői Kamarából és a Szenátusból áll.

16. cikk. (1) A Képviselői Kamarának 200 képviselője van, akiket négy évre választanak.

(2) A Szenátusnak 81 szenátora van, akiket hat évre választanak. Minden második évben kerül sor a szenátorok egyharmadának megválasztására.

17. cikk. (1) A választásokat mindkét kamarában a választási időszak lejártá előtti harmincadik nappal kezdődő és lejártának napjával végződő időszakban kell megtartani.

(2) Amennyiben a Képviselői Kamarát feloszlatják, a választásokat a feloszlítás után számított hatvan napon belül kell megtartani.

18. cikk. (1) A Képviselői Kamarába való választások módja titkos szavazás az általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján, az arányos képviselet alapelvei szerint.

(2) A Szenátusba való választások módja titkos szavazás az általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján, a többségi képviselet alapelvei szerint.

(3) A Cseh Köztársaság valamennyi 18. életévét betöltött állampolgárának választójoga van.

19. cikk. (1) A Cseh Köztársaság valamennyi választójoggal rendelkező állampolgára, aki betöltötte 21. életévét, a Képviselői Kamara tagjává választható.

(2) A Cseh Köztársaság valamennyi választójoggal rendelkező állampolgára, aki betöltötte 40. életévét, a Szenátus tagjává választható.

(3) A képviselő vagy szenátor mandátuma a megválasztással lép hatályba.

20. cikk. A választójog gyakorlásának további feltételeit, a választások megszervezését és a bírói felülvizsgálat mértékét törvény határozza meg.

21. cikk. Senki nem lehet egyidejűleg a Parlament mindkét kamarájának tagja.

22. cikk. (1) A képviselő vagy szenátor tisztsége összeférhetetlen a Köztársasági Elnök hivatala, bírói tisztség és más, törvényben meghatározott tisztség betöltésével.

(2) Azzal a nappal, amikor a képviselő vagy szenátor elfoglalta a Köztársasági Elnöki, bírói, vagy más olyan tisztséget, amely összeférhetetlen képviselői vagy szenátori tisztségével, képviselői, illetve szenátori megbízatása megszűnik.

23. cikk. (1) A képviselő a Képviselői Kamara azon első gyűlésén teszi le az esküt, amelyen részt vesz.

(2) A szenátor a Szenátus azon első gyűlésén teszi le az esküt, amelyen részt vesz.

(3) A képviselő és szenátor esküje a következőképp hangzik: „Hűséget esküszöm a Cseh Köztársaságnak. Esküszöm, hogy betartom annak alkotmányát és törvényeit. Becsületemre fogadom, hogy megbízatásomat az egész nép érdekében fogom gyakorolni legjobb tudásom és lelkiismeretem szerint.”

24. cikk. A képviselő vagy szenátor a mandátumáról személyes nyilatkozatával lemondhat annak a kamarának az ülésén, amelynek tagja. Ha ebben súlyos körülmények akadályozzák, a törvény által meghatározott módon jár el.

25. cikk. A képviselő vagy szenátor mandátuma megszűnik:

a) az eskü megtagadásával vagy az eskü fenntartással való letételével;

b) a választási időszak leteltével;

c) lemondással;

d) a választhatóság elvesztésével;

e) képviselő esetében a Képviselői Kamara feloszlításával;

f) a 22. cikkben meghatározott összeférhetlenséggel.

26. cikk. A képviselők és szenátorok mandátumukat személyesen gyakorolják, esküjükkel összhangban, és semmilyen utasításhoz nincsenek kötve.

27. cikk. (1) A képviselő vagy szenátor ellen nem indítható eljárás a Képviselői Kamarában, a Szenátusban vagy azok szerveiben tett szavazatáért.

(2) A képviselő vagy szenátor a Képviselői Kamarában vagy Szenátusban, illetve azok szerveiben tett felszólalásaiért nem vonható büntetőjogi felelősségre. A képviselő vagy szenátor csak azon kamara fegyelmi jogköre alá tartozik, amelynek tagja.

(3) Ha törvény eltérően nem rendelkezik, a kihágások esetében a képviselő vagy szenátor csak azon kamara fegyelmi jogköre alá tartozik, amelynek tagja.

(4) Képviselőt vagy szenátort nem lehet büntetőjogi felelősségre vonni azon kamara egyetértése nélkül, amelynek tagja. Amennyiben a kamara megtagadja az egyetértést, a büntetőjogi felelősségre vonás örökre kizárt.

(5) A képviselőt, illetve a szenátort csak abban az esetben lehet letartóztatni, ha bűncselekmény elkövetése közben, vagy közvetlenül azután tetten érték. Az illetékes szerv köteles a letartóztatás tényét haladéktalanul közölni annak a kamarának az elnökével, amelynek a letartóztatott a tagja; amennyiben a kamara elnöke a letartóztatástól számított 24 órán belül nem adja beleegyezését a letartóztatott bíróságnak való átadásához, az illetékes szerv köteles a letartóztatottat szabadon bocsátani. A kamara a legközelebbi gyűlésén dönt a felelősségre vonás lehetőségéről, végleges hatállyal.

28. cikk. A képviselőnek és szenátornak joga van megtagadni a tanúvallomást olyan tényekről, amelyeket mandátuma gyakorlásával kapcsolatban tudott meg, abban az esetben is, ha képviselői, szenátori megbízatása időközben megszűnt.

29. cikk. (1) A Képviselői Kamara választja és hívja vissza a Képviselői Kamara elnökét és elnökhelyetteseit.

(2) A Szenátus választja és hívja vissza a Szenátus elnökét és elnökhelyetteseit.

30. cikk. (1) Közérdekű ügy kivizsgálása érdekében a Képviselői Kamara vizsgálóbizottságot hozhat létre, amennyiben a képviselők legalább egyötöde javasolja.

(2) A bizottság előtti eljárást törvény szabályozza.

31. cikk. (1) A kamarák saját szervként állandó és ideiglenes bizottságokat hoznak létre.

(2) Az állandó és ideiglenes bizottságok működését törvény szabályozza.

32. cikk. Az a képviselő vagy szenátor, aki a Kormány tagja, nem lehet a Képviselői Kamara vagy a Szenátus elnöke, illetve elnökhelyettese, sem a parlamenti állandó, ideiglenes bizottságok vagy vizsgálóbizottság tagja.

33. cikk. (1) Ha a Képviselői Kamarát felosztatják, a Szenátust illeti meg az a jog, hogy törvényerejű rendeleteket fogadjon el olyan ügyekben, amelyek nem tűnnek halasztást, és egyébként törvény elfogadását igénylik.

(2) A Szenátus nem jogosult törvényerejű rendeleteket elfogadni az alkotmánnyal, az állami költségvetéssel, az állami zárszámadással, a választási törvénnyel és a 10. cikk szerinti nemzetközi szerződéssel kapcsolatban.

(3) Törvényerejű rendeleteket a Szenátus részére csak a Kormány javasolhat.

(4) A Szenátus törvényerejű rendeleteit a Szenátus elnöke, a Köztársasági Elnök és a miniszterelnök írja alá, a törvényekkel megegyező módon kell kihirdetni.

(5) A Szenátus törvényerejű rendeletét a Képviselői Kamarának az első ülésén jóvá kell hagynia. Amennyiben a Képviselői Kamara azt nem hagyja jóvá, hatályát veszti.

34. cikk. (1) A Kamarák folyamatosan üléseznek. A Képviselői Kamara ülését a Köztársasági Elnök hívja össze, legkésőbb a választások utáni harmincadik napra. Amennyiben a Köztársasági Elnök ezt nem teszi meg, a Képviselői Kamara a választások napja utáni harmincadik napon ül össze.

(2) A kamarák ülései határozattal felfüggeszthetők. Az ülések felfüggesztésének teljes ideje nem haladhatja meg évente a százhusz napot.

(3) Az ülés felfüggesztésének ideje alatt a Képviselői Kamara, illetve a Szenátus elnöke összehívhatja a kamarát a megállapított időpont előtt. A Köztársasági Elnök, a Kormány vagy a kamara tagjainak legalább egyötöde kérelmére a Képviselői Kamara, illetve a Szenátus elnöke a kamarát összehívja.

(4) A Képviselői Kamara megbízatása a választási időszak lejártával vagy a Képviselői Kamara felosztatásával szűnik meg.

35. cikk. (1) A Képviselői Kamarát a Köztársasági Elnök feloszthatja, ha
a) a Képviselői Kamara nem szavazott bizalmat az újonnan kinevezett kormánynak, amelynek miniszterelnökét a Köztársasági Elnök nevezte ki a Képviselői Kamara elnökének javaslatára;

b) a Képviselői Kamara három hónapon belül nem hoz döntést a Kormány azon törvényjavaslatáról, amelynek megtárgyalását a Kormány bizalmi kérdésnek tekinti;

c) a Képviselői Kamara ülését a megengedettnél hosszabb időre függesztették fel;

d) a Képviselői Kamara három hónap alatt nem tudott határozatot hozni, bár ülését nem függesztették fel, és ez időszak alatt ismételtlen is összehívták.

(2) A Képviselői Kamarát nem lehet feloszlatni a választási időszak lejártá előtti három hónap alatt.

36. cikk. A kamarák ülései nyilvánosak. A nyilvánosságot csak a törvényben meghatározott feltételek mellett lehet kizárni.

37. cikk. (1) A kamarák együttes ülését a Képviselői Kamara elnöke hívja össze.

(2) A kamarák együttes ülésének tárgyalásain a Képviselői Kamara tárgyalási rendjét kell alkalmazni.

38. cikk. (1) A Kormány tagja jogosult részt venni mindkét kamara, valamint állandó és ideiglenes bizottság ülésein. Kérésére bármikor szót kap.

(2) Ez érvényes az állandó és ideiglenes bizottságok, illetve a vizsgálóbizottságok üléseire is, amelyeken azonban a Kormány tagját képviselheti helyettese vagy a Kormány más tagja, amennyiben a Kormány tagját nem kifejezetten személyes részvételre kérték fel.

39. cikk. (1) A kamarák határozatképesek, ha tagjaiknak legalább egyharmada jelen van.

(2) A kamara határozatának elfogadásához a jelenlevő képviselők, illetve szenátorok többsége szükséges, ha az alkotmány eltérően nem rendelkezik.

(3) A hadiállapot kinyilvánításáról szóló határozat, a Cseh Köztársaság határain kívüli cseh fegyveres erők és a Cseh Köztársaság területén levő külföldi haderő jelentése jóváhagyásához, valamint olyan nemzetközi védelmi szervezet határozatának elfogadásához, amelynek a Cseh Köztársaság tagja, a képviselők többségének szavazata és a szenátorok többségének szavazata szükséges.

(4) Alkotmányos törvény elfogadásához és a 10/A. cikk szerinti nemzetközi szerződés jóváhagyásához a képviselők háromötödös többségének és a jelenlevő szenátorok háromötödös többségének szavazata szükséges.

40. cikk. A választási törvény és a két kamara egymás közti, valamint külső felekkel folytatott tárgyalási és kapcsolattartási alapelveiről szóló törvény és a Szenátus tárgyalási rendjéről szóló törvény elfogadásához a Képviselői Kamara és a Szenátus jóváhagyása szükséges.

41. cikk. (1) A törvényjavaslatot a Képviselői Kamarához kell betérjeszteni.

(2) Törvényjavaslatot terjeszthet be képviselő, képviselőcsoport, a Szenátus, a Kormány vagy magasabb szintű területi öngazgatási egység képviselője.

42. cikk. (1) Az állami költségvetésről szóló törvényjavaslatot és az állami zárszámadás javaslatát a Kormány terjeszti be.

(2) A fenti javaslatokat csak a Képviselői Kamara tárgyalja meg nyilvános ülésen, és határoz azokról.

43. cikk. (1) A Parlament határozhat hadiállapot kinyilvánításáról, amennyiben a Cseh Köztársaságot megtámadják, vagy nemzetközi szerződés közös védelmi kötelezettséget ír elő.

(2) A Parlament határoz a Cseh Köztársaság olyan nemzetközi szervezet védelmi rendszerében való részvételéről, amelynek a Cseh Köztársaság tagja.

(3) A Parlament jóváhagyja

a) a Cseh Köztársaság területén lévő cseh haderő jelentését;

b) külföldi haderő Cseh Köztársaság területén való jelenlétét, amennyiben ez a döntés nem tartozik a Kormány hatáskörébe.

(4) A Kormány dönt a Cseh Köztársaság területén levő cseh haderő jelentéséről, és a külföldi haderő Cseh Köztársaság területén való jelenlétéről, hatvan napot meg nem haladó időre, a következő témakörökben:

a) nemzetközi szerződésben vállalt, agresszióval szembeni közös védelmi kötelezettség teljesítése;

b) olyan nemzetközi szervezet által meghatározott békefenntartó tevékenység, amelynek a Cseh Köztársaság tagja, amennyiben az érintett állam ebbe beleegyezik;

c) természeti, ipari és ökológiai katasztrófák esetén történő mentőakcióban való részvétel.

(5) Szintén a Kormány határoz

a) külföldi haderő Cseh Köztársaság területén történő áthaladásáról, átrepüléséről;

b) a cseh fegyveres erők külföldi hadgyakorlatban történő részvételéről, és a külföldi fegyveres erők Cseh Köztársaság területén lévő hadgyakorlatban történő részvételéről.

(6) A Kormány a (4) és (5) bekezdések alapján hozott döntéséről a Parlament mindkét kamaráját haladéktalanul értesíti. A Parlament – valamelyik kamara tagjai több mint felének szavazatával elfogadott kifogásoló határozatával – a Kormány döntését hatályon kívül helyezheti.

44. cikk. (1) A Kormány valamennyi törvényjavaslattal kapcsolatban kinyilváníthatja véleményét.

(2) Ha a Kormány a törvényjavaslat kézbesítésétől számított harminc napon belül nem nyilvánít véleményt, úgy minősül, mintha igenlően nyilatkozott volna.

(3) A Kormány jogosult arra, hogy a Képviselői Kamarát felkérje a Kormány által beterjesztett törvényjavaslatnak a beterjesztéstől számított három hónapon belüli megtárgyalására, amennyiben ehhez bizalmi szavazást kapcsol.

45. cikk. A Képviselői Kamara az általa elfogadott törvényjavaslatot haladéktalanul felterjeszti a Szenátushoz.

46. cikk. (1) A Szenátus megtárgyalja a törvényjavaslatot, és arról a felterjesztéstől számított harminc napon belül határozatot hoz.

(2) A Szenátus határozatában a törvényjavaslatot jóváhagyja, elutasítja, visszaküldi a Képviselői Kamara részére változtatási javaslatokkal, avagy kinyilvánítja azt a szándékát, hogy a javaslattal nem kíván foglalkozni.

(3) Ha a Szenátus az (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül nem nyilatkozik, a törvényjavaslat elfogadottnak tekintendő.

47. cikk. (1) Ha a Szenátus a törvényjavaslatot elutasítja, a Képviselői Kamara újra szavaz róla. A törvényjavaslat akkor számít elfogadottnak, ha azt a képviselők többsége jóváhagyja.

(2) Ha a Szenátus a törvényjavaslatot változtatási javaslatokkal visszaküldi a Képviselői Kamarának, arról a Képviselői Kamara a Szenátus által jóváhagyott változatban szavaz. Határozatával a törvényjavaslat elfogadottnak tekintendő.

(3) Ha a Képviselői Kamara nem hagyja jóvá a törvényjavaslatot a Szenátus által jóváhagyott formában, újra szavaz a törvényjavaslat azon formájáról, amelyben azt a Szenátus elé terjesztette. A törvényjavaslat akkor számít elfogadottnak, ha azt a képviselők többsége jóváhagyja.

(4) Elutasított vagy visszaküldött törvényjavaslat megtárgyalása során változtatási javaslatok a Képviselői Kamarában nem lehetségesek.

48. cikk. Ha a Szenátus kinyilvánítja azon szándékát, hogy nem kíván a törvényjavaslattal foglalkozni, határozatával a törvényjavaslat elfogadottá válik.

49. cikk. A Parlament mindkét kamarájának jóváhagyása szükséges a következő nemzetközi szerződések ratifikálásához:

- a) személyek jogainak és kötelezettségeinek szabályozása;
- b) szövetségekötés, békekötés, és más politikai tárgyú szerződések;
- c) Cseh Köztársaság nemzetközi szervezetben való részvétele;
- d) általános jellegű gazdasági szerződések;
- e) törvény által meghatározott egyéb tárgykörök.

50. cikk. (1) A Köztársasági Elnöknek, az alkotmányos törvény kivételével, joga van indokolással visszaküldeni az elfogadott törvényt a hozzá való eljuttatástól számított tizenöt napon belül.

(2) A visszaküldött törvényről a Képviselői Kamara újra szavaz. Változtatási javaslatokra nincs lehetőség. Ha a képviselők többsége továbbra is kitart a visszaküldött törvény mellett, úgy a törvényt kihirdetik. Más esetben a törvény nem tekinthető elfogadottnak.

51. cikk. Az elfogadott törvényt a Képviselői Kamara elnöke, a Köztársasági Elnök és a miniszterelnök írja alá.

52. cikk. (1) A törvény érvényességéhez annak kihirdetése szükséges.

(2) A törvények és nemzetközi szerződések kihirdetésének módját törvény határozza meg.

53. cikk. (1) Valamennyi képviselőnek joga van a Kormányhoz, vagy annak tagjaihoz interpellációt intézni a hatáskörükbe tartozó ügyekben.

(2) Az illetékes kormánytag az interpellációra annak átadásától számított harminc napon belül köteles válaszolni.

Harmadik fejezet **A végrehajtó hatalom**

A Köztársasági Elnök

54. cikk. (1) A Köztársasági Elnök az államfő.

(2) A Köztársasági Elnököt a Parlament választja a két kamara együttes ülésén.

(3) A Köztársasági Elnök tisztsége betöltéséért nem tartozik felelősséggel.

55. cikk. A Köztársasági Elnök eskü letételével foglalja el hivatalát. A Köztársasági Elnök megbízatása öt évig tart, és az eskü letételének napjával kezdődik.

56. cikk. A választásra a hivatalban lévő Köztársasági Elnök megbízatásának utolsó harminc napja alatt kerül sor. Amennyiben a Köztársasági Elnök hivatala megüresedik, a választást harminc napon belül kell megtartani.

57. cikk. (1) Köztársasági Elnöknek az az állampolgár választható, aki a Szenátusba választható.

(2) Senkit nem lehet kettőnél több alkalommal egymás után megválasztani.

58. cikk. (1) Jelöltet javasolni legalább tíz képviselő vagy tíz szenátor jogosult.

(2) Azt a jelöltet, aki elnyeri a képviselők és szenátorok szavazatainak többségét, megválasztott Köztársasági Elnöknek kell tekinteni.

(3) Ha egyetlen jelölt sem szerzi meg a képviselők és szenátorok szavazatainak többségét, tizennégy napon belül második fordulót kell tartani.

(4) A második fordulóra az a jelölt kerül, aki a Képviselői Kamarában megszerezte a szavazatok többségét, és az a jelölt, aki a Szenátusban megszerezte a szavazatok többségét.

(5) Ha több olyan jelölt van, aki egyenlő számú szavazatot szerzett a Képviselői Kamarában, vagy több olyan jelölt, aki azonos számú szavazatot szerzett a Szenátusban, akkor össze-

adódnak a kamarákban részükre leadott szavazatok. A második fordulóra az a jelölt kerül be, aki ilyen módon megszerezte a legtöbb szavazatot.

(6) Azt a jelöltet, aki megszerezte a jelenlevő képviselők szavazatainak többségét, és a jelenlevő szenátorok szavazatainak többségét, megválasztott Köztársasági Elnöknek kell tekinteni.

(7) Ha a második fordulóban sem választották meg a Köztársasági Elnököt, tizennégy napon belül harmadik forduló kell tartani. Ekkor a második fordulóra bekerült jelöltek közül azt választják meg, aki a jelenlevő képviselők és szenátorok szavazatainak többségét megszerzi.

(8) Ha a Köztársasági Elnököt a harmadik fordulóban sem választják meg, új választást kell tartani.

59. cikk. (1) A Köztársasági Elnök a Képviselői Kamara elnöke előtt teszi le esküjét a két kamara együttes ülésén.

(2) A Köztársasági Elnök esküje a következőképp hangzik: „Hűséget esküszöm a Cseh Köztársaságnak. Esküszöm, hogy megtartom Alkotmányát és törvényeit. Becsületemre esküszöm, hogy hivatalomat legjobb tudásom és lelkiismeretem szerint, az egész nép érdekében fogom betölteni.”

60. cikk. Ha a Köztársasági Elnök megtagadja az eskü letételét, vagy az esküt fenntartással teszi le, meg nem választottnak kell tekinteni.

61. cikk. A Köztársasági Elnök a Képviselői Kamara elnökéhez címzett nyilatkozatával lemondhat hivataláról.

62. cikk. A Köztársasági Elnök

a) kinevezi és felmenti a miniszterelnököt és a Kormány tagjait, valamint elfogadja lemondásukat, felmenti a Kormányt, és elfogadja annak lemondását;

b) összehívja a Képviselői Kamara ülését;

c) feloszlatja a Képviselői Kamarát;

d) megbízza a Kormányt, amelynek elfogadta lemondását, vagy amelyet felmentett, hogy töltsen be ideiglenesen megbízatását az új Kormány megalakulásáig;

e) kinevezi az Alkotmánybíróság bírát, annak elnökét és elnökhelyetteseit;

f) kinevezi a bírák közül a Legfelsőbb Bíróság elnökét és elnökhelyetteseit;

g) elengedi vagy csökkenti a bíróság által kiszabott büntetéseket, elrendeli, hogy büntető-eljárás ne kezdődjék meg, megszünteti a már megkezdett büntetőeljárásokat, valamint mentesít az ítélet hatálya alól;

h) az alkotmányos törvény kivételével visszaküldi a Parlamentnek az elfogadott törvényt;

i) aláírja a törvényeket;

j) kinevezi az Állami Számvevőszék elnökét és elnökhelyettesét;

k) kinevezi a Cseh Nemzeti Bank tanácsának tagjait;

l) kitűzi a népszavazást a Cseh Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásáról, és kihirdeti annak eredményét.

63. cikk. (1) A Köztársasági Elnök továbbá

a) képviseli az államot a külkapcsolatokban;

b) nemzetközi szerződéseket köt és ratifikál; a nemzetközi szerződések megkötését átruházhatja a Kormányra, vagy annak egyetértésével a Kormány valamely tagjára;

c) a fegyveres erők főparancsnoka;

d) fogadja a külképviseletek vezetőit;

e) megbízza és visszahívja a külképviseletek vezetőit;

f) kitűzi a Képviselői Kamarába és a Szenátusba való választásokat;

g) kinevezi és előlépteti a tábornokokat;

h) állami kitüntetések adományoz, amennyiben erre más szervet nem hatalmaz fel;

- i) kinevezi a bírakat;
j) közkegyelmet gyakorol.
- (2) A Köztársasági Elnök törvény felhatalmazása alapján jogosult olyan hatásköröket is gyakorolni, amelyek nincsenek rögzítve az Alkotmányban.
- (3) A Köztársasági Elnök (1) és (2) bekezdések szerint kiadott határozatainak érvényességéhez a miniszterelnök vagy az általa megbízott kormánytag ellenjegyzése szükséges.
- (4) A Köztársasági Elnök azon határozataiért, amelyekhez szükséges a miniszterelnök vagy az általa megbízott kormánytag ellenjegyzése, a Kormány felel.
- 64. cikk.** (1) A Köztársasági Elnök jogosult részt venni a Parlament mindkét kamarájának, valamint azok állandó és ideiglenes bizottságainak ülésein. Kérelmére bármikor felszólalhat.
- (2) A Köztársasági Elnök jogosult részt venni a Kormány ülésein, jelentéseket kérni a Kormánytól és annak tagjaitól, a Kormánnyal és annak tagjaival megtárgyalni olyan kérdéseket, amelyek azok hatáskörébe tartoznak.
- 65. cikk.** (1) A Köztársasági Elnököt nem lehet letartóztatni, ellene büntetőeljárást indítani, valamint kihágásért vagy szabálysértésért ellene eljárni.
- (2) A Köztársasági Elnök ellen felelősségre vonási eljárás indítható hazaárulásért az Alkotmánybíróság előtt, a Szenátus vádirata alapján. A büntetés az elnöki tisztség és az újraválaszthatóság elvesztése lehet.
- (3) Kizárt büntetőeljárás indítása olyan cselekményért, amelyet a Köztársasági Elnök e tisztsége gyakorlása során követett el.
- 66. cikk.** Ha a Köztársasági Elnök tisztsége megüresedik és az új Köztársasági Elnököt még nem választották meg, vagy az nem tette le esküjét, valamint ha a Köztársasági Elnök súlyos okokból nem képes hivatalát gyakorolni, és erről a Képviselési Kamara, valamint a Szenátus határozatot hoz, a 63. cikk (1) bekezdés a), b), c), d), e), h), i), j) pontjai és a 63. cikk (2) bekezdése szerinti jogosultságok a miniszterelnököt illetik. Azon idő alatt, amikor a miniszterelnök tölti be a Köztársasági Elnök kijelölt jogköreit, a Képviselési Kamara elnöke jogosult gyakorolni a Köztársasági Elnök 62. cikk a), b), c), d), e), k) és l) pontjai szerinti jogosultságait. Amennyiben a Köztársasági Elnök tisztsége olyan időszakban üresedik meg, amikor a Képviselési Kamarát feloszlatták, a jogkörök gyakorlása a Szenátus elnökét illeti meg.

A Kormány

- 67. cikk.** (1) A Kormány a végrehajtó hatalom legfőbb szerve.
- (2) A Kormány a miniszterelnökből, a miniszterelnök-helyettesekből és a miniszterekből áll.
- 68. cikk.** (1) A Kormány felelősséggel tartozik a Képviselési Kamarának.
- (2) A miniszterelnököt a Köztársasági Elnök nevezi ki. A miniszterelnök javaslatára a Köztársasági Elnök kinevezi a Kormány többi tagját, valamint megbízza őket a minisztériumok és más hivatalok irányításával.
- (3) A Kormány a kinevezésétől számított harminc napon belül megjelenik a Képviselési Kamara előtt, és bizalmi szavazást kér.
- (4) Ha az újonnan kinevezett Kormány nem szerzi meg a Képviselési Kamara bizalmát, a (2) és (3) bekezdések szerint kell eljárni. Amennyiben az így kinevezett Kormány sem szerzi meg a Képviselési Kamara bizalmát, a Köztársaság Elnök a Képviselési Kamara elnökének javaslatára nevezi ki a miniszterelnököt.

(5) Egyéb esetekben a Köztársasági Elnök nevezi ki és menti fel a Kormány elnökének javaslatára a Kormány többi tagját, és megbízza őket a minisztériumok és más hivatalok irányításával.

69. cikk. (1) A Kormány tagja a Köztársasági Elnök előtt teszi le esküjét.

(2) A Kormány tagjának esküje a következőképp hangzik: „Hűséget esküszöm a Cseh Köztársaságnak. Esküszöm, hogy Alkotmányát és törvényeit megtartom, és azokat érvényesítem. Becsületemre esküszöm, hogy hivatalomat lelkiismeretesen fogom gyakorolni, és nem élek vissza hivatali beosztásommal.”

70. cikk. A Kormány tagja nem gyakorolhat olyan tevékenységet, amely ellentmond tisztsége betöltésének. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

71. cikk. A Kormány a Képviselői Kamarától bizalmi szavazást kérhet.

72. cikk. (1) A Képviselői Kamara bizalmatlanságot nyilváníthat a Kormánnyal szemben.

(2) A Képviselői Kamara a Kormánnyal szembeni bizalmatlansági indítványt akkor tárgyalja meg, ha azt írásban, legalább ötven képviselő aláírva nyújtotta be. Az indítvány elfogadásához a képviselők többségének egyetértése szükséges.

73. cikk. (1) A miniszterelnök a Köztársasági Elnöknek nyújtja be lemondását. A Kormány többi tagja a miniszterelnök közvetítésével nyújtja be lemondását a Köztársasági Elnöknek.

(2) Ha a Képviselői Kamara nem szavazott bizalmat a Kormánynak, vagy bizalmatlanságot nyilvánította ki, a Kormány köteles lemondani.

(3) Ha a Kormány a (2) bekezdés szerint nyújtja be lemondását, azt a Köztársasági Elnök köteles elfogadni.

74. cikk. A Köztársasági Elnök a miniszterelnök javaslatára felmenti a Kormány tagját.

75. cikk. A Köztársasági Elnök felmenti azt a Kormányt, amelyik annak ellenére nem nyújtotta be lemondását, hogy arra köteles volt.

76. cikk. (1) A Kormány testületileg határoz.

(2) A Kormány határozatának elfogadásához tagjai többségének egyetértése szükséges.

77. cikk. (1) A miniszterelnök szervezi a Kormány tevékenységét, vezeti üléseit, fellép a Kormány nevében, és ellátja az Alkotmányban vagy más törvényekben meghatározott feladatokat.

(2) A miniszterelnököt a miniszterelnök-helyettesek, vagy a Kormány más tagjai helyettesíthetik.

78. cikk. A törvény végrehajtása érdekében, és annak keretein belül a Kormány jogosult rendeletet kiadni. A rendeletet a miniszterelnök és az illetékes miniszter írják alá.

79. cikk. (1) Minisztériumokat és más közigazgatási szerveket létrehozni, és azok hatáskörét megállapítani csak törvénnyel lehet.

(2) A minisztériumokban és más közigazgatási szervekben dolgozó kormányzati alkalmazottak jogállását törvény szabályozza.

(3) A minisztériumok, más közigazgatási szervek és a helyi önkormányzatok szervei a törvény alapján és annak keretei között jogszabályokat adhatnak ki, törvényi felhatalmazás alapján.

80. cikk. (1) Az államügyészség képviseli a közbírádát a büntetőeljárások során, valamint ellát egyéb, törvényben meghatározott feladatokat.

(2) Az államügyészség jogállását és hatáskörét törvény határozza meg.

Negyedik fejezet A bírói hatalom

81. cikk. A bírói hatalmat a Köztársaság nevében független bíróságok gyakorolják.

82. cikk. (1) A bírák tisztségük gyakorlása során függetlenek. Pártatlanságukat senki sem veszélyeztetheti.

(2) Bíró nem lehet akarata ellenére elmozdítani, vagy más bírósághoz áthelyezni, a főként fegyelmi felelősségből eredő kivételeket törvény állapítja meg.

(3) A bírói tisztség összeférhetetlen a Köztársasági Elnök tisztségével, a parlamenti tagsággal és minden közigazgatási tisztséggel. Törvény határozza meg, hogy a bírói tisztség milyen további tevékenységekkel összeférhetetlen.

Az Alkotmánybíróság

83. cikk. Az Alkotmánybíróság az alkotmányosság védelmének bírói szerve.

84. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság tizenöt bíróból áll, akiket tíz évre neveznek ki.

(2) Az Alkotmánybíróság bírait a Köztársasági Elnök nevezi ki a Szenátus megerősítésével.

(3) Az Alkotmánybíróság bírójának olyan feddhetetlen állampolgár nevezhető ki, aki választható a Szenátusba, jogi egyetemi végzettsége van, és legalább tíz évet jogi pályán töltött.

85. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság bírāja a Köztársasági Elnök előtt letett esküjével foglalta el tisztségét.

(2) Az Alkotmánybíróság bírójának esküje a következőképp hangzik: „Becsületemre és lelkiismeretemre esküszöm, hogy védelmezni fogom a természetes emberi jogok és az állampolgári jogok sérthetetlenségét, az alkotmányos törvények fognak vezérelni, legjobb meggyőződésem szerint függetlenül és pártatlanul fogok dönteni.”

(3) Ha a bíró megtagadja az eskütételt, vagy az esküt fenntartással teszi le, ki nem nevezettnek kell tekinteni.

86. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság bíróját nem lehet büntetőeljárás alá vonni a Szenátus hozzájárulása nélkül. Amennyiben a Szenátus megtagadja a hozzájárulást, a büntetőeljárás örökre kizárt.

(2) Az Alkotmánybíróság bíróját csak akkor lehet letartóztatni, ha bűncselekmény elkövetése közben, avagy közvetlenül azután tetten érték. Az illetékes szerv a letartóztatás tényét köteles azonnal közölni a Szenátus elnökével. Ha a Szenátus elnöke a letartóztatástól számított huszonnégy órán belül nem járul ahhoz hozzá, az illetékes szerv köteles a letartóztatottat szabadon engedni. A Szenátus a következő ülésen dönt a büntetőeljárás megengedhetőségéről, végleges hatállyal.

(3) Az Alkotmánybíróság bírójának joga van megtagadni bizonyíték szolgáltatását olyan tényekről, amelyeket tisztsége gyakorlásával összefüggésben tudott meg, abban az esetben is, ha tisztsége időközben megszűnt.

87. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik:

a) törvények és egyedi rendelkezések megsemmisítése, amennyiben azok az alkotmányos rendbe ütköznek;

b) egyéb normák és egyedi rendelkezések megsemmisítése, amennyiben azok az alkotmányos rendbe vagy törvénybe ütköznek;

c) alkotmányjogi panaszok elbírálása, melyeket a helyi önkormányzati szervek nyújtanak be a törvénytelen állami beavatkozások ellen;

d) alkotmányjogi panaszok elbírálása, melyeket az állami szervek Alkotmányban rögzített alapvető jogokat és szabadságokat sértő, jogerős döntései és más aktusai ellen nyújtanak be;

e) a képviselők és szenátorok választásának megerősítéséről szóló döntés elleni fellebbezés elbírálása;

f) a választhatóság elvesztéséről és a képviselői vagy szenátori tisztséggel való összeférhetetlenségről való döntés a 25. cikk alapján;

g) a Szenátus Köztársasági Elnökkel szembeni felelősségre vonási eljárása a 65. cikk (2) bekezdése alapján;

h) a Képviselői Kamara és a Szenátus 66. cikk alapján hozott határozatának megsemmisítésére vonatkozó elnöki javaslat elbírálása;

i) a nemzetközi bíróság Cseh Köztársaság számára kötelező döntésének végrehajtásához szükséges intézkedések, amennyiben azt nem lehet másképp végrehajtani;

j) politikai párt feloszlatairól szóló határozat, valamint más, politikai párt tevékenységével kapcsolatos döntés, az Alkotmánnyal és más törvényekkel összhangban;

k) állami és helyi önkormányzati szervek hatásköri vitájának eldöntése, kivéve, ha a vita eldöntése más szerv hatáskörébe tartozik;

l) a Köztársasági Elnök elleni fellebbezés elbírálása, amennyiben nem tűzi ki a Cseh Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásáról szóló népszavazást;

m) annak elbírálása, hogy a Cseh Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásáról szóló népszavazás végrehajtása összhangban áll-e a Cseh Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásáról szóló népszavazásról rendelkező alkotmányos törvénnyel és a végrehajtási törvénnyel.

(2) Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik az is, hogy a 10/A. és 49. cikkeken foglalt nemzetközi egyezmények és az alkotmányos rend összhangjáról határozzon, még azok ratifikálása előtt. Amíg az Alkotmánybíróság határozata nem érkezik meg, az egyezmény nem ratifikálható.

(3) Törvény rendelkezhet úgy, hogy az Alkotmánybíróság helyett a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság dönt

a) a jogszabályok, illetve azok egyes részeinek megsemmisítéséről, ha ellentétesek a törvénnyel;

b) az állami szervek és a területi önkormányzati szervek hatásköri vitájában, ha az nincs törvény alapján más szervre ruházva.

88. cikk. (1) Törvény határozza meg, hogy ki és milyen feltételek mellett jogosult javaslatot benyújtani eljárás megkezdésére, valamint törvény határozza meg az Alkotmánybíróság eljárásának további szabályait.

89. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság döntése a törvényben meghatározott módon való kihirdetéssel hatályosul, amennyiben az Alkotmánybíróság a hatályosságról nem rendelkezik eltérően.

(2) Az Alkotmánybíróság hatályos döntései valamennyi szervre és személyre kötelezőek.

(3) Amennyiben az Alkotmánybíróság a 87. cikk (2) bekezdés alapján kimondja, hogy egy nemzetközi egyezmény ellentétes az alkotmányos renddel, az egyezmény az ellentét megszűntéig nem ratifikálható.

A bíróságok

90. cikk. A bíróságok elsősorban arra hivatottak, hogy a törvényben meghatározott módon jogvédelmet nyújtsanak. Csak bíróság dönthet a bűnösségről és a bűncselekmény miatti büntetésről.

91. cikk. (1) A bíróságok rendszere a Legfelsőbb Bíróságból, a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságból, a felsőbíróságokból, a területi és a helyi bíróságokból áll. Elnevezésüket törvény változtathatja meg.

(2) A bíróságok törvényességi körét és szervezetét törvény állapítja meg.

92. cikk. A Legfelsőbb Bíróság a bíróságok csúcsszerve a bíróságok hatáskörébe tartozó valamennyi ügyben, kivéve azokat az eseteket, amelyekben az Alkotmánybíróság vagy a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság dönt.

93. cikk. (1) A bírákat a Köztársasági Elnök nevezi ki határozatlan időre. Tisztségüket eskütellettel foglalják el.

(2) Bírónak olyan feddhetetlen állampolgárt lehet kinevezni, akinek jogi egyetemi végzettsége van. A további feltételeket törvény határozza meg.

94. cikk. (1) Törvény határozza meg azokat az eseteket, amelyekben a bírák tanácsban döntenek, és a tanács összetételét ezekben az esetekben. Egyéb esetekben egyesbíró jár el.

(2) Törvény határozza meg, hogy milyen ügyekben és milyen módon vehetnek részt a döntésekben további állampolgárok is.

95. cikk. (1) A bírót a döntés során a törvény és a jogrend részét képező nemzetközi egyezmény köti. A bíró jogosult más jogszabályok törvénnyel és az előbbi nemzetközi egyezményrel való összhangját megítélni.

(2) Ha a bíróság olyan következtetésre jut, hogy a törvény, amelyet az ügy eldöntése során alkalmazni kell, ellentétes az Alkotmánnyal, az ügyet az Alkotmánybíróság elé utalja.

96. cikk. (1) Az eljárásban résztvevőknek a bíróság előtt azonos jogaik vannak.

(2) A bíróság előtti eljárás szóbeli és nyilvános, a kivételeket törvény állapítja meg. Az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni.

Ötödik fejezet

Az Állami Számvevőszék

97. cikk. (1) Az Állami Számvevőszék független szerv. Ellenőrzi az állami tulajdonnal való gazdálkodást és az állami költségvetés végrehajtását.

(2) Az Állami Számvevőszék elnökét és elnökhelyettesét a köztársasági elnök nevezi ki a Képviselői Kamara javaslatára.

(3) Jogállását, hatáskörét, szervezeti felépítését és az egyéb részleteket törvény szabályozza.

Hatodik fejezet

A Cseh Nemzeti Bank

98. cikk. (1) A Cseh Nemzeti Bank az állam központi bankja. Tevékenységének célja a pénz stabilitásáról való gondoskodás. Tevékenységébe csak törvény alapján lehet beavatkozni.

(2) Jogállását, hatáskörét és a Cseh Nemzeti Bankkal kapcsolatos egyéb kérdéseket törvény szabályozza.

Hetedik fejezet

A helyi önkormányzatok

99. cikk. A Cseh Köztársaság községekre, amelyek a helyi önkormányzatok alapját képezik, és régiókra, amelyek magasabb szintű helyi önkormányzati egységek, tagolódnak.

100. cikk. (1) A helyi önkormányzati egységek az állampolgárok területi közösségei, amelyeknek joguk van az önzagzgatáshoz. Törvény állapítja meg, mikor létesülnek közizagzgatási kerületek.

(2) A község minden esetben valamely magasabb szintű helyi önkormányzati egység része.

(3) Magasabb szintű helyi önkormányzati egységet létrehozni csak alkotmányos törvénnyel lehet.

101. cikk. (1) A községet önállóan igazgatja a képviselő-testület.

(2) A magasabb szintű helyi önkormányzati egységet önállóan igazgatja a közgyűlés.

(3) A helyi önkormányzatok közjogi testületek, amelyeknek saját tulajdonuk lehet, és saját költségvetés szerint gazdálkodnak.

(4) Az állam a törvényesség érdekében a törvényben meghatározott módon beavatkozhat a helyi önkormányzatok tevékenységébe.

102. cikk. (1) A képviseltek tagjait titkos szavazással választják az általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján.

(2) A képviseltek megbízatási ideje négy év. A megbízatási idő letelte előtti képviselati választások feltételeit törvény határozza meg.

103. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

104. cikk. (1) A képviseltek hatásköreit csak törvény határozhatja meg.

(2) A képviselő-testület dönt az önzagzgatási ügyekben, amennyiben azokat törvény nem utalja a magasabb szintű helyi önkormányzati egység hatáskörébe.

(3) A képviseltek hatáskörük keretein belül általánosan kötelező rendeleteket adhatnak ki.

105. cikk. Államizagzgatási feladattal csak törvény alapján lehet helyi önkormányzati szervet megbízni.

Nyolcadik fejezet Átmeneti és záró rendelkezések

106. cikk. (1) Az Alkotmány hatálybalépésével a Cseh Nemzeti Tanács Képviselati Kamarává alakul, amelynek megbízatási időszaka 1996. június 6. napján jár le.

(2) A Szenátus Alkotmány szerint történő megválasztásáig a Szenátus feladatát az Ideiglenes Szenátus látja el. Az Ideiglenes Szenátus a törvényben meghatározott módon alakul meg. E törvény hatálybalépéséig a Szenátus feladatát a Képviselati Kamara látja el.

(3) A Képviselati Kamarát nem lehet feloszlatni, amíg a (2) bekezdés szerint ellátja a Szenátus feladatát.

(4) A kamarák tárgyalási rendjéről szóló törvény elfogadásáig az egyes kamarákban a Cseh Nemzeti Tanács tárgyalási rendje szerint kell eljárni.

107. cikk. (1) A Szenátusba való választásokról szóló törvény szabályozza, hogy milyen módon határozzák meg az első szenátusi választások során a szenátoroknak azt a harmadát, amelynek a megbízatási időszaka kétéves, és azt a harmadát, amelynek a megbízatási időszaka négyéves.

(2) A Szenátus ülését a Köztársasági Elnök hívja össze úgy, hogy az legkésőbb harminc nappal a választások után megkezdődjék. Amennyiben ezt nem teszi meg, a Szenátus a választásokat követő harmincadik napon ül össze.

108. cikk. A Cseh Köztársaság Kormányát, amely az 1992. évi választások után alakult meg, és hivatalban volt az Alkotmány hatálybalépésének napjáig, az Alkotmány szerint kinevezett Kormánynak kell tekinteni.

109. cikk. Az államügyészség megalakulásáig annak feladatát a Cseh Köztársaság Ügyészsége látja el.

110. cikk. 1993. december 31. napjáig a bíróságok szervezetéhez a katonai bíróságok is hozzá tartoznak.

111. cikk. A Cseh Köztársaság valamennyi bíróságának bírái, akik az Alkotmány hatálybalépésének napjáig bírói tisztet láttak el, a Cseh Köztársaság Alkotmánya szerint kinevezett bírának tekintendők.

112. cikk. (1) A Cseh Köztársaság alkotmányos rendjét alkotja az Alkotmány, az Alapvető Jogok és Szabadságok Chartája, az Alkotmány alapján elfogadott alkotmányos törvények, a Csehszlovák Köztársaság Nemzetgyűlésének, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság Szövetségi Gyűlésének és a Cseh Nemzeti Tanácsnak alkotmányos törvényei, amelyek a Cseh Köztársaság határát állapították meg, valamint a Cseh Nemzeti Tanács által 1992. június 6. napja után elfogadott alkotmányos törvények.

(2) Hatályát veszti az eddigi Alkotmány, a Csehszlovák Föderációról szóló alkotmányos törvény, az ezeket kiegészítő és módosító alkotmányos törvények, valamint a Cseh Nemzeti Tanács 1990/67. sz. alkotmányos törvénye a Cseh Köztársaság állami jelképeiről.

(3) Az egyéb alkotmányos törvények, amelyek az Alkotmány hatálybalépéséig hatályban voltak, a Cseh Köztársaság területén törvényerejűvé válnak.

113. cikk. Az Alkotmány 1993. január 1. napján lép hatályba.

Az Alapvető Jogok és Szabadságok Chartája

A Szövetségi Gyűlés, a Cseh Nemzeti Tanács és a Szlovák Nemzeti Tanács javaslatára, elismerve a természetes emberi jogok és az állampolgári jogok sérthetlenségét és a törvény szuverenitását,

kötődve az általánosan elismert emberi értékekhez, valamint nemzeteink demokratikus és önigazgatási hagyományaihoz,

emlékezve a keserű tapasztalatokra azokból az időkből, amikor az emberi jogok és az alapvető szabadságok hazánkban elnyomást szenvedtek,

reménykedve abban, hogy valamennyi szabad nemzet közös erőfeszítéssel biztosítja ezeket a jogokat,

kiindulva a cseh nép és a szlovák nép önrendelkezéshez való jogából,

tudatában saját felelősségének a jövőendő generációkkal szemben a Földön lévő valamennyi élet sorsáért,

kinyilvánítva azon szándékát, hogy a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság tisztességgel azon országok közé soroltasson, amelyek tisztelik ezeket az értékeket, megalkotta az Alapvető Jogok és Szabadságok Chartáját.

Első fejezet

Általános rendelkezések

1. cikk. Az emberek jogaikban és méltóságukban szabadok és egyenlők. Az alapvető jogok és szabadságok átruházhatatlanok, elidegeníthetetlenek, elvülhetetlenek és nem szüntethetők meg.

2. cikk. (1) Az állam demokratikus értékeken alapszik, és nem kötődik ideológiához vagy valláshoz.

(2) Az államhatalmat csak a törvényben meghatározott esetekben és keretek között lehet érvényre juttatni, a törvényben meghatározott módon.

(3) Mindenki megteheti azt, amit törvény nem tilt, és senkit sem lehet olyan cselekedetre kényszeríteni, amelyet törvény nem ír elő.

3. cikk. (1) Az alapvető jogok és szabadságok mindenki számára biztosítottak nemre, fajra, bőrszínre, nyelvre, hitre, vallásra, politikai vagy más meggyőződésre, nemzeti vagy etnikai hovatartozásra, vagyoni, származásra vagy más helyzetre való tekintet nélkül.

(2) Mindenki szabadon dönthet nemzeti hovatartozásáról. Tilos e döntés bármilyen befolyásolása, vagy bármilyen nyomás kifejtése az elnemzetlenítés irányába.

(3) Senkinek nem lehet csorbítani azon jogait, hogy alapvető jogait és szabadságait érvényesítse.

4. cikk. (1) Kötelességeket kizárólag törvény állapíthat meg, és csak az alapvető jogok és szabadságok tiszteletben tartása mellett.

(2) Az alapvető jogok és szabadságok korlátait csak az Alapvető Jogok és Szabadságok Chartája (továbbiakban: Charta) által meghatározott feltételek mellett, és csak törvény alapján lehet előírni.

(3) Az alapvető jogok és szabadságok törvényes korlátozása egyenlő mértékben vonatkozik valamennyi olyan esetre, amelyek a meghatározott feltételeknek eleget tesznek.

(4) Az alapvető jogok és szabadságok korlátainak meghatározásakor meg kell őrizni azok lényeges elemét és értelmét. A korlátozások nem használhatóak fel más célok érdekében, mint amelyet törvény meghatározott.

Második fejezet Emberi jogok és alapvető szabadságok

Alapvető jogok és szabadságok

5. cikk. Mindenki jogképes.

6. cikk. (1) Mindenkinek joga van az élethez. Az emberi élet a születés előtt védelmet élvez.

(2) Senkit nem lehet életétől megfosztani.

(3) A halálbüntetés tilos.

(4) Nem számít jelen cikk alapján jogsértésnek, ha valakit olyan cselekvéssel összefüggésben fosztanak meg életétől, amely a törvény szerint nem büntetendő.

7. cikk. (1) A személy és magánélete sérthetetlen. Korlátozni csak a törvényben meghatározott esetekben lehet.

(2) Senkit nem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.

8. cikk. (1) A személyi szabadság biztosított.

(2) Senkivel szemben nem lehet eljárni, senkit nem lehet szabadságától megfosztani másként, mint a törvényben meghatározott okokból és módon. Senkit nem lehet szabadságától megfosztani azért, mert nem képes szerződéses kötelezettségeinek eleget tenni.

(3) A bűncselekmény elkövetésével vádolt, illetve gyanúsított személyt csak a törvényben meghatározott esetekben lehet őrizetbe venni. Az őrizetbe vett személyt haladéktalanul tájékoztatni kell az őrizetbe vétel okairól, ki kell hallgatni, és 24 órán belül vagy szabadon kell bocsátani, vagy bíró elé kell állítani. A bíró köteles az őrizetbe vett személyt az átvételtől számított 24 órán belül kihallgatni, és őrizetben tartásáról vagy szabadon bocsátásáról dönteni.

(4) A vádlottat letartóztatni a bíró írásbeli, indokolással ellátott utasítása alapján lehet. A letartóztatott személyt 24 órán belül át kell adni a bíróságnak. A bíró köteles a letartóztatott személyt az átvételtől számított 24 órán belül kihallgatni, és letartóztatásának fenntartásáról vagy szabadon bocsátásáról dönteni.

(5) Őrizetbe vételt csak a törvényben meghatározott okból, bírósági határozat alapján lehet foganatosítani.

(6) Törvény állapítja meg, mely esetekben lehet valakit a beleegyezése nélkül intézeti gyógykezelésbe venni, illetve abban tartani. Ilyen intézkedésekről 24 órán belül tájékoztatni kell a bíróságot, amely az elhelyezésről hét napon belül dönt.

9. cikk. (1) Senkit nem lehet kényszermunkának vagy rabszolgaságnak alávetni.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezése nem vonatkozik:

a) a szabadságvesztésüket töltő, vagy más, szabadságvesztést helyettesítő büntetést töltő személyek törvényben meghatározott munkájára;

b) a katonai szolgálatra vagy a kötelező katonai szolgálat helyett törvényben meghatározott más szolgálatra;

c) elemi csapás vagy egyéb, életeket, egészséget vagy jelentős értékű vagyontárgyakat fenyegető veszély esetén törvényben előírt szolgálatra;

d) az élet, az egészség vagy mások jogainak védelmét célzó törvény által meghatározott eljárásra.

10. cikk. (1) Mindenkit megillet az emberi méltósághoz, becsülethez, a jó hírnévhez és nevének védelméhez való jog.

(2) Mindenkit megillet a magán-, illetve családi életbe való jogtalan beavatkozás elleni védelemhez való jog.

(3) Mindenkit megillet a személyére vonatkozó adatok jogtalan gyűjtése, nyilvánosságra hozatala vagy azokkal való más visszaélés elleni védelemhez való jog.

11. cikk. (1) Mindenkit megillet a tulajdonhoz való jog. Valamennyi tulajdonos tulajdonjoga egyenlő törvényes elbírálás és védelem alá esik. Az örökléshez való jog biztosított.

(2) Törvény határozza meg azon vagyontárgyak körét, amelyek a társadalmi szükségletek ellátása, a nemzeti gazdaság fejlődése és a közjó biztosítása céljából kizárólag az állam, önkormányzatok vagy kijelölt személyek tulajdonába kerülhetnek; törvény elrendelheti azt is, hogy bizonyos tárgyak csak olyan állampolgárok vagy jogi személyek tulajdonába kerülhetnek, akiknek székhelye a Cseh vagy a Szlovák Köztársaságban található.

(3) A tulajdon kötelez. Nem lehet mások jogának kárára vagy a közérdeket védő törvény ellenében vele visszaélni. A tulajdonjog gyakorlása nem károsíthat emberi egészséget, természetet és környezetet a törvényben meghatározott mértéken felül.

(4) A kisajátítás, illetve a tulajdonhoz való jog kényszerű korlátozása közérdekből, törvény alapján és kártalanítás mellett lehetséges.

(5) Adókat és illetékeket csak törvény alapján lehet kiszabni.

12. cikk. (1) A lakhely sérthetetlen, a benne lakó beleegegyezése nélkül nem lehet abba belépni.

(2) Házkutatás csak büntetőeljárás során, a bíró írásbeli, indokolással ellátott utasítása alapján megengedett. A házkutatás végrehajtásának módját törvény állapítja meg.

(3) A lakóhely sérthetlenségébe való egyéb beavatkozásokat törvény engedélyezheti, amennyiben az a demokratikus társadalomban valaki életének vagy egészségének védelme, vagy más személyek jogainak és szabadságainak védelme, vagy a közbiztonság és közrend súlyos veszélyeztetésének elhárítása céljából szükséges. Ha a lakóhely vállalkozás vagy más gazdasági tevékenység céljára is szolgál, törvény engedélyezheti az ilyen beavatkozást abban az esetben is, ha a közigazgatási feladatok teljesítése érdekében ez szükséges.

13. cikk. Senki nem sértheti meg a levéltitkot vagy más írásos dokumentumok, feljegyzések titkát, legyenek azok magánkézben tartva, postán, illetve más módon küldve; a kivételeket és azok módját törvény állapítja meg. A telefon, távirat és más hasonló eszközök által közvetített üzenet titkát is ugyanilyen szintű védelem illeti meg.

14. cikk. (1) A mozgás és tartózkodási hely szabad megválasztásának joga biztosított.

(2) Mindenki, aki törvényesen tartózkodik a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság területén, jogosult azt szabadon elhagyni.

(3) Ezen szabadságokat törvény korlátozhatja, ha az elkerülhetetlen az állam biztonsága, a közrend fenntartása, mások egészségének, jogainak vagy szabadságainak védelme érdekében, valamint a kijelölt területeken a természet védelme miatt.

(4) Minden állampolgár jogosult szabadon belépni a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság területére. Állampolgárt nem lehet kényszeríteni hazája elhagyására.

(5) Külföldit csak a törvényben meghatározott esetekben lehet kiutasítani.

15. cikk. (1) Biztosított a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadsága. Mindenkinek joga van vallása vagy hite megváltoztatására, illetve hit nélkül élni.

(2) Biztosított a tudományos kutatás és a művészeti alkotás szabadsága.

(3) Senkit nem lehet katonai szolgálatra kényszeríteni, ha az ellentétben áll lelkiismeretével vagy hitével. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

16. cikk. (1) Mindenkinek joga van szabadon kinyilvánítani vallását vagy hitét, egyedül vagy másokkal együtt, nyilvánosan vagy zártkörűen, istentiszteleten, oktatáson, valamint vallási szertartás megtartásával.

(2) Az egyházak és vallási közösségek saját ügyeiket önállóan igazgatják; így különösen megalakítják saját szerveiket, létrehozzák lelkészi, szerzetesi és más egyházi intézményeiket, az állami szervektől függetlenül.

- (3) Az állami iskolákban a vallásoktatás feltételeit törvény állapítja meg.
- (4) E jogok gyakorlását törvény korlátozhatja olyan esetekben, amikor ez szükséges a demokratikus társadalomban a közbiztonság, a közrend, mások egészsége és erkölce, valamint jogai és szabadságai megvédése érdekében.

Politikai jogok

17. cikk. (1) A véleménynyilvánítás szabadsága és az információhoz való hozzáférés joga biztosított.

(2) Mindenkinek joga van véleményét szóban, írásban, nyomtatásban, képben vagy más módon nyilvánítani, eszmékhez és információhoz hozzáférni, azokat fogadni és terjeszteni, az államhatárokon való tekintet nélkül.

(3) A cenzúra tilos.

(4) A véleménynyilvánítás szabadságát és az információhoz való szabad hozzáférhetőséget, valamint azok terjesztésének jogát törvény korlátozhatja, ha az a demokratikus társadalomban szükséges mások jogainak és szabadságainak védelme, az állam biztonsága, a közbiztonság és közegészség, valamint a közérkölcse védelmében.

(5) Az állami szervek és a helyi önkormányzatok kötelesek megfelelő módon információt szolgáltatni tevékenységükről. A feltételeket és az információszolgáltatás módját törvény állapítja meg.

18. cikk. (1) A petíciós jog biztosított. Közérdekből vagy más közös érdekből mindenkinek joga van arra, hogy egyedül vagy másokkal együttesen kérelmet, javaslatot vagy panaszt terjesszen az illetékes állami szervhez vagy helyi önkormányzathoz.

(2) A petíció nem érintheti a bíróságok függetlenségét.

(3) Petícióval nem lehet felhívást intézni a Chartában biztosított alapvető jogok és szabadságok megsértésére.

19. cikk. (1) A békés gyülekezéshez való jog biztosított.

(2) Ezt a jogot törvény korlátozhatja nyilvános helyen való gyülekezés esetén, amennyiben ez a demokratikus társadalomban szükséges mások jogai és szabadságai, a közrend, a közegészség, a közérkölcse vagy a köztulajdon védelmében, illetve az állambiztonság érdekében. A gyülekezés nem köthető közigazgatási szerv engedélyéhez.

20. cikk. (1) A szabad egyesülés joga biztosított. Mindenkinek joga van másokkal egyletekbe, társaságokba vagy más egyesületekbe tömörülni.

(2) Az állampolgárok jogosultak politikai pártokat és mozgalmakat alapítani, és azokba tömörülni.

(3) Ezen jog gyakorlását törvény korlátozhatja, ha az a demokratikus társadalomban szükséges az állambiztonság, a közbiztonság vagy a közrend védelmében, bűncselekmény megelőzése vagy mások jogai és szabadságai védelmének érdekében.

(4) A politikai pártok és mozgalmak és más egyesületek az államtól elválasztva működnek.

21. cikk. (1) Az állampolgárok jogosultak akár közvetlenül, akár szabadon megválasztott képviselőik útján részt venni a közügyek igazgatásában.

(2) A választásokat a törvényben meghatározott általános választási időszakot nem meghaladó határidőn belül kell megtartani.

(3) A választójog általános és egyenlő, a szavazás titkos. A választójog gyakorlásának feltételeit törvény állapítja meg.

(4) Az állampolgárok egyenlő feltételek mellett tölthetnek be választott vagy más közhivatalt.

22. cikk. Valamennyi politikai jog és szabadság törvényes rendezésének, valamint azok értelmezésének és felhasználásának lehetővé kell tennie és védelmeznie kell a politikai pártok szabad versenyét a demokratikus társadalomban.

23. cikk. Az állampolgárok jogosultak szembeszegülni bárkivel szemben, aki a Chartában meghatározott emberi jogok és alapvető szabadságok demokratikus rendjét döntően meg, ha az alkotmányos szervek tevékenysége és a törvényes eszközök alkalmazása nem elégséges.

Harmadik fejezet

A nemzeti és etnikai kisebbségek jogai

24. cikk. Semmilyen nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozás nem lehet senkinek hátrányára.

25. cikk. (1) A nemzeti vagy etnikai kisebbséget alkotó állampolgárok részére biztosított a mindenoldalú fejlődés, és különösen a jog arra, hogy a kisebbség más képviselőivel együttesen fejlesszék saját kultúrájukat, információt terjesszenek és fogadjanak saját anyanyelvükön, valamint nemzetiségi egyesületekbe tömörüljenek. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

(2) A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó állampolgárok számára a törvényben meghatározott feltételek mellett biztosított továbbá:

- a) a nyelvükön való művelődés joga;
- b) a nyelvük használatához való jog a hivatalos kapcsolatokban;
- c) a joguk a nemzetiségi és etnikai kisebbségeket érintő ügyek megoldásában való részvételre.

Negyedik fejezet

Gazdasági, szociális és kulturális jogok

26. cikk. (1) Mindenki jogosult hivatása szabad megválasztására és az arra való felkészülésre, valamint joga van vállalkozni és más egyéb gazdasági tevékenységet folytatni.

(2) Törvény meghatározhatja az adott hivatás vagy tevékenység gyakorlásához szükséges feltételeket, és korlátokat állapíthat meg.

(3) Mindenki jogosult munkával megszerezni az életfeltételeihez szükséges eszközöket. Azokat az állampolgárokat, akik saját hibájukon kívül nem élhetnek ezzel a jogukkal, az állam megfelelő mértékben anyagilag támogatja. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

(4) Külföldiek esetében a törvény eltérő szabályokat állapíthat meg.

27. cikk. (1) Mindenki jogosult másokkal szabadon egyesülni gazdasági és szociális érdekeik védelmére.

(2) A szakszervezetek az államtól függetlenül alakulnak. Nem lehet korlátozni a szakszervezeti szervezetek számát, sem pedig előnyben részesíteni egyeseket közülük a vállalatnál vagy ágazatnál.

(3) A szakszervezetek tevékenysége, valamint más gazdasági és szociális érdekvédelmi egyesületek létrehozása és tevékenysége törvény alapján korlátozható, ha ez a demokratikus társadalomban szükséges az állambiztonság, a közbiztonság, valamint mások jogai és szabadságai védelme érdekében.

(4) A sztrájkjog a törvényben meghatározott feltételek mellett biztosított. Nincs ilyen joga a bírácoknak, az ügyészeknek, a fegyveres erők és a biztonsági testületek tagjainak.

28. cikk. A munkavállalók jogosultak a munkáért járó igazságos bérezésre, valamint a kielégítő munkafeltételekre. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

29. cikk. (1) A nők, fiatalkorúak és a fogyatékkal élő személyek a munkavégzés során fokozott egészségvédelemre és különleges munkafeltételekre jogosultak.

(2) A fiatalkorúak és a fogyatékkal élő személyek a munkaviszony során különleges védelemre, és hivatásukra való felkészülésük során segítségre jogosultak.

(3) A részletszabályokat törvény állapítja meg.

30. cikk. (1) Az állampolgároknak joguk van megfelelő anyagi biztonságra öregség vagy munkaképtelenség, vagy az eltartó elvesztése esetén.

(2) Mindenki, aki anyagi szükségletet szenved, jogosult olyan segítségre, amely feltétlenül szükséges alapvető életfeltételeinek biztosításához.

(3) A részletszabályokat törvény állapítja meg.

31. cikk. Mindenkinek joga van az egészségvédelemre. Az állampolgároknak a társadalombiztosítás alapján joguk van ingyenes egészségügyi ellátásra, valamint a törvényben meghatározott feltételek mellett gyógyászati segédeszközökre.

32. cikk. (1) A szülői hivatás és a család a törvény védelme alatt áll. Különleges védelem biztosított a gyermekek és fiatalkorúak részére.

(2) A nők számára a terhesség során különleges gondoskodás, munkaviszonyukban védelem és megfelelő munkafeltételek biztosítottak.

(3) A házasságban és az azon kívül született gyermekek jogai egyenlők.

(4) A gyermekekről és nevelésükről való gondoskodás a szülő joga; a gyermekek szülői nevelésre és gondoskodásra jogosultak. A szülők jogait csak bírósági döntéssel, törvény alapján lehet korlátozni, és ugyancsak bírói döntéssel a törvény alapján lehet a kiskorú gyermeket szüleitől, azok akarata ellenére elválasztani.

(5) A gyermekekről gondoskodó szülők az állam segítségére jogosultak.

(6) A részletszabályokat törvény állapítja meg.

33. cikk. (1) Mindenkit megillet a művelődéshez való jog. A tankötelezettségről törvény rendelkezik.

(2) Az állampolgároknak joguk van az ingyenes művelődésre az általános- és középiskolákban, valamint az állampolgár képességei és a társadalom lehetőségei szerint az egyetemen is.

(3) Nem állami iskolákat létrehozni és azokban tanítani csak a törvényben meghatározott feltételek mellett lehet, az ilyen iskolákban a képzés térítésköteles.

(4) Törvény állapítja meg, hogy milyen feltétellel jogosultak az állampolgárok tanulmányaik során állami segítségre.

34. cikk. (1) Törvény védi a szellemi alkotásokat.

(2) A kulturális értékekhez való hozzáférhetőség joga a törvényben meghatározott feltételek mellett biztosított.

35. cikk. (1) Mindenkinek joga van a kedvező környezetre.

(2) Mindenkinek joga van az időbeni és teljes tájékoztatásra a környezet és a természeti források állapotáról.

(3) Jogainak gyakorlása során senki nem veszélyeztetheti vagy károsíthatja a környezetet, a természeti forrásokat, az élővilág sokféleségét és a kulturális emlékeket a törvényben meghatározott mértéken felül.

Ötödik fejezet

A bírósághoz és más jogi védelemhez való jog

36. cikk. (1) Mindenki a meghatározott eljárás szerint érvényesítheti jogait a független és pártatlan bíróságnál, vagy meghatározott esetben más szervnél.

(2) Aki azt állítja, hogy a közigazgatási szervek döntése jogait károsította, bírósághoz fordulhat a döntés törvényességének felülvizsgálata céljából; amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik. A bírói út nem zárható ki azonban a Chartában meghatározott alapvető jogokat és szabadságokat érintő döntések esetében.

(3) Mindenkinek joga van a bírósági, más állami vagy közigazgatási szerv által hozott törvénytelen döntés által okozott, illetve a helytelen hivatali eljárásból eredő kára megtérítéséhez.

(4) A feltételeket és a részletszabályokat törvény állapítja meg.

37. cikk. (1) Mindenkinek joga van megtagadni a nyilatkozattételt, ha azzal önmagát vagy hozzátartozóját büntetőeljárás veszélyének tenné ki.

(2) Mindenkinek joga van a bíróság, más állami szerv vagy közigazgatási szerv előtti eljárás során a jogi segítségre az eljárás megkezdésétől kezdve.

(3) Az eljárás során minden résztvevő egyenlő.

(4) Tolmácsra jogosult az, aki kijelenti, hogy nem ismeri a tárgyalás nyelvét.

38. cikk. (1) Senkit nem lehet törvényes bírójától megfosztani. A bíróság, illetve a bíró illetékességét törvény állapítja meg.

(2) Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét nyilvánosan, indokolatlan késedelem nélkül és jelenlétében tárgyalják, továbbá arra, hogy lehetősége legyen valamennyi benyújtott bizonyítékkal kapcsolatban észrevételt tenni. A nyilvánosságot csak a törvényben meghatározott esetekben lehet kizárni.

39. cikk. Kizárólag törvény határozza meg, hogy mely cselekmény büncselekmény, és milyen büntetést, illetve más jogi vagy vagyoni joghátrányt lehet annak elkövetéséért kiszabni.

40. cikk. (1) Kizárólag bíróság dönt a bűnösségről és a büncselekményért járó büntetésről.

(2) Mindenkit, aki ellen büntetőeljárás van folyamatban, ártatlannak kell tekinteni mindaddig, amíg bűnösségét a bíróság jogerős határozatban ki nem nyilvánítja.

(3) A vádlottnak joga van arra, hogy időt és lehetőséget kapjon a védelemre való felkészüléshez, valamint arra, hogy önmagát védje, vagy védő segítségét vegye igénybe. Amennyiben az adott ügyben a védő részvétele kötelező, és a vádlott nem választ magának védőt, a védőt a bíróság kijelöli. Törvény meghatározza azokat az eseteket, amelyekben a vádlott a védő ingyenes segítségére jogosult.

(4) A vádlott jogosult megtagadni a nyilatkozattételt, ettől a jogától semmilyen módon nem fosztható meg.

(5) Senkit nem lehet büntetőeljárás alá vonni olyan cselekmény miatt, amelyért már jogerősen elítélték, vagy amely vádja alól felmentették. Ez a rendelkezés nem zárja ki rendkívüli jogorvoslat érvényesítését a törvénnyel összhangban.

(6) A cselekmény büntethetőségének megállapítása és a büntetés kiszabása során azt a törvényt kell alkalmazni, amely a cselekmény elkövetése idején hatályban volt. Későbbi törvény abban az esetben alkalmazható, ha az az elkövető számára kedvezőbb.

Hatodik fejezet

Vegyes rendelkezések

41. cikk. (1) A 26. cikkben, a 27. cikk (4) bekezdésben, a 28–31. cikkeken, a 32. cikk (1) és (3) bekezdésekben, a 33. és 35. cikkeken meghatározott jogokat csak a végrehajtási törvények keretei között lehet érvényre juttatni.

(2) Ahol a Charta törvényt említ, azon a Szövetségi Gyűlés törvénye értendő, amennyiben a törvényhozói jogkör alkotmányos megosztásából nem következik, hogy a rendezés a nemzeti tanácsok törvényeinek hatáskörébe tartozik.

42. cikk. (1) Ahol a Chartában „állampolgár” fogalom szerepel, azon a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság állampolgára értendő.

(2) A Chartában meghatározott emberi jogok és alapvető szabadságok a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság területén a külföldiek számára is biztosítottak.

43. cikk. A Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság menedéket nyújt azon külföldiek számára, akiket politikai jogaik és szabadságaik érvényesítése miatt üldöznek. A menedékjog nem illeti meg azt a személyt, aki az alapvető emberi jogok és szabadságok ellen vétett.

44. cikk. Az üzleti vállalkozás és más gazdasági tevékenység folytatása jogának, valamint a 20. cikk (2) bekezdésben meghatározott jog gyakorlását bírák és ügyészek esetében törvény korlátozhatja. Törvény korlátozhatja továbbá a 18., 19. cikkeken és a 27. cikk (1)–(3) bekezdésekben meghatározott jogok gyakorlását a biztonsági testületek és a fegyveres erők tagjainak esetében, amennyiben az szolgálatuk teljesítésével kapcsolatos. Törvény korlátozhatja a sztrájkjogot olyan szakmák esetében, amelyek közvetlenül szükségesek az emberi élet és egészség védelméhez.

DÁNIA

Az alkotmány 1953. június 5-én lépett hatályba, de az 1849-es alkotmánytól eredeztetik. Jelentős változások történtek a szövegben 1866-ban, 1915-ben és 1920-ban.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a dán Parlament honlapja volt (http://www.thedanishparliament.dk/Publications/~media/PDF/publikationer/English/My%20Constitutional%20Act omslag_version12_samlet_web.pdf.ashx).

A „Folketing” kifejezés a magyar „parlament”-nek felel meg, ezért a következőkben ez kerül használatra a szövegben.

A Dán Királyság Alkotmánya

Első rész Általános rendelkezések

- 1. cikk.** Jelen Alkotmány a Dán Királyság valamennyi részében alkalmazandó.
- 2. cikk.** A kormányforma alkotmányos monarchia. A királyi hatalmat férfiak és nők az 1953. március 27-i Trónöröklési Törvény rendelkezéseinek megfelelően öröklik.
- 3. cikk.** A törvényhozó hatalmat a király és a Parlament közösen gyakorolja. A végrehajtó hatalmat a király gyakorolja. A bírói hatalmat a bíróságok gyakorolják.
- 4. cikk.** Az Evangéliumi Lutheránus Egyház Dánia államegyháza, és ilyen minőségében az állam támogatja.

Második rész A király

- 5. cikk.** A király más országokban nem uralkodhat, kivéve, ha ahhoz a Parlament jóváhagyását adja.
- 6. cikk.** A király az Evangéliumi Lutheránus Egyház tagja.
- 7. cikk.** A király 18. életéve betöltésével válik nagykorúvá. Ezt a rendelkezést kell megfelelően alkalmazni a trónörököstre.
- 8. cikk.** A király trónra lépését megelőzően, ünnepélyes nyilatkozatot tesz az Államtanács előtt, az Alkotmány hűségének megtartásáról. A nyilatkozat két azonos, eredeti példányát kell elkészíteni, ezek egyikét a Parlamentnek kell átadni levéltári megőrzés céljából, a másikat az Országos Levéltárban iktatják. Amennyiben a király távolléte vagy más ok miatt a nyilatkozatot trónra lépésekor nem képes aláírni, a kormányzást az Államtanács végzi a nyilatkozat aláírásáig, amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik.
- Ha a király, még örökösként, a trónra lépés előtt aláírta a fenti nyilatkozatot, akkor elfoglalhatja a trónt, amint az megürül.
- 9. cikk.** A király kiskorúsága, betegsége vagy távolléte esetén az uralkodói jogok gyakorlásával kapcsolatos rendelkezéseket törvény állapítja meg. Amennyiben a trón megüresedésekor nincs trónörökös, a Parlament megválasztja a királyt, és a jövőre nézve megállapítja a trónöröklés rendjét.
- 10. cikk.** (1) A király uralkodásának időtartamára az udvartartás költségeit (civillista) törvény állapítja meg. Ezen törvény rendelkezik a kastélyokról, palotákról és egyéb olyan állami tulajdonról, melyeket a király használatára és rendelkezésére bocsátanak.
- (2) A civillista nem terhelhető adóssággal.
- 11. cikk.** A Királyi Ház tagjainak évi járadékát törvény állapíthatja meg. Az évi járadék a Királyság határain kívül nem élvezhető, kivéve, ha ezt a Parlament jóváhagyja.

Harmadik rész

A király hatáskörei

12. cikk. A jelen Alkotmányban megállapított korlátozások mellett a Királyság összes ügyében a legfőbb hatalom a királyt illeti meg, aki ezt a hatalmat miniszterein keresztül gyakorolja.

13. cikk. A király cselekedeteiért nem vonható felelősségre, személye szent és sérthetetlen. A kormányzat tevékenységéért a miniszterek tartoznak felelősséggel, felelősségüket törvény állapítja meg.

14. cikk. A király kinevezi és felmenti a miniszterelnököt és a többi minisztert. Meghatározza a miniszterek számát és a kormányzati feladatok közöttük való megosztását. A törvényhozás és a kormányzás ügyeivel kapcsolatos határozatokat a király aláírása teszi érvényessé, amennyiben a király aláírása egy vagy több miniszter aláírásával együtt jelenik meg. A határozatért az azt aláíró miniszter viseli a felelősséget.

15. cikk. (1) A miniszter nem marad hivatalban, ha a Parlament vele szemben kinyilvánította bizalmatlanságát.

(2) Amennyiben a Parlament a miniszterelnökkel szemben kinyilvánítja bizalmatlanságát, kéri a miniszterek felmentését is, kivéve, ha rendkívüli választások kiírására kerül sor. Amennyiben valamelyik minisztertől megvonták a bizalmat, vagy felmentették, az új miniszter kinevezéséig hivatalban marad. Az ilyen módon hivatalban maradó miniszter csak a hivatali ügyek folyamatos viteléhez szükséges intézkedéseket teheti meg.

16. cikk. Hivatali kötelezettségük megszegése miatt a miniszterek ellen a király vagy a Parlament indíthat eljárást. Hivatali kötelezettségük megszegése miatt a miniszterek ellen az eljárást a Királyság Felsőbírása folytatja le.

17. cikk. (1) Az Államtanácsot a miniszterek testülete alkotja, melyben a trónörökös is helyet foglal, ha elérte nagykorúságát. Az Államtanácsban a király elnököl, kivéve a 8. cikkben meghatározott esetet, valamint azt az esetet, amikor a törvényhozás a 9. cikkben meghatározott okokból a kormányzati ügyek vitelével az Államtanácsot bízta meg.

(2) Valamennyi törvényjavaslatot és a fontos kormányzati intézkedéseket meg kell tárgyalni az Államtanácsban.

18. cikk. Amennyiben a király az Államtanács ülésének megtartásában akadályoztatva van, az ügy tárgyalását a Minisztertanácsra bízhatja. A Minisztertanács a miniszterek összességéből áll, elnöke a miniszterelnök. Minden miniszter szavazatát jegyzőkönyvbe veszik, és minden kérdést többségi szavazással döntenek el. A miniszterelnök a jelen levő miniszterek aláírásával ellátott jegyzőkönyvet bemutatja a királynak, aki a minisztertanácsi javaslatokat azonnal jóváhagyja, vagy azt az Államtanács elé utalja.

19. cikk. (1) A király nemzetközi ügyekben a Királyság nevében jár el. A Parlament nevében nem hajthat végre olyan cselekményt, amely következményében a Királyság területe növekszik vagy csökken, nem vállalhat olyan kötelezettséget, amelynek teljesítése a Parlament jóváhagyását igényli vagy egyébként nagy jelentőségű; a király a Parlament hozzájárulása nélkül nem mondhat fel olyan nemzetközi szerződést, amely a Parlament hozzájárulásával lépett hatályba.

(2) A Királyság vagy a dán hadsereg elleni fegyveres támadás elleni védekezés kivételével, a király nem használhatja a fegyveres erőket idegen állammal szemben, a Parlament jóváhagyása nélkül. A király jelen cikk szerinti rendelkezéseit azonnal be kell terjeszteni a Parlament elé. Amennyiben a Parlament nem ülésezik, haladéktalanul össze kell hívni.

(3) A Parlament saját tagjai közül Külügyi Bizottságot nevez ki, amellyel a kormány minden lényeges külpolitikai döntést megelőzően konzultál. A Külügyi Bizottságra vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

20. cikk. (1) A jelen Alkotmány által a Királyság hatóságaira ruházott hatáskörök a törvényben meghatározott mértékben átruházhatóak olyan nemzetközi hatóságokra, amelyeket más államokkal kötött kölcsönös megállapodások hoztak létre, a nemzetközi jog és együttműködés előmozdítása céljából.

(2) A fentiekről rendelkező törvényjavaslat elfogadásához a Parlament tagjai öthatodának többsége szükséges. Amennyiben a megkívánt többség hiányzik, de a közönséges törvény elfogadásához szükséges többséget elérték, a kormány kérésére a törvényjavaslatot elfogadás vagy elutasítás céljából a választópolgárok elé kell terjeszteni, a 42. cikkben meghatározott, népszavazásra vonatkozó szabályok szerint.

21. cikk. A király törvényjavaslatokat és más intézkedéseket terjeszthet a Parlament elé.

22. cikk. A Parlament által elfogadott törvényjavaslat törvénnyé válik, amennyiben a végső elfogadástól számított harminc napon belül a király a javaslatot jóváhagyja. A király elrendeli a törvények kihirdetését, és gondoskodik azok végrehajtásáról.

23. cikk. Rendkívüli állapot esetén, amennyiben a Parlament nem ülhet össze, a király ideiglenes jogszabályokat hozhat, amennyiben azok nem ellentétesek az Alkotmánnyal; ezeket a Parlament összehívásakor azonnal be kell terjeszteni megerősítésre vagy elutasításra.

24. cikk. A király jogosult egyéni és közkegyelmet gyakorolni. A király a kegyelmezési jogát a minisztereknek a Királyság Felsőbírósa által hozott ítéletekben csak a Parlament jóváhagyásával gyakorolhatja.

25. cikk. A király közvetlenül vagy az illetékes kormányhivatal útján olyan kedvezményeket vagy kivételeket tehet törvények alól, amelyeket az 1849. június 5. előtti jogszabályok, vagy az ez időpont után elfogadott törvények biztosítanak.

26. cikk. A király utasítást adhat pénzverésre, a törvényben meghatározottak szerint.

27. cikk. (1) A köztisztviselők kinevezésével kapcsolatos szabályokat törvény állapítja meg. Köztisztviselővé csak dán állampolgár nevezhető ki. A király által kinevezett köztisztviselők ünnepélyes nyilatkozatot tesznek az Alkotmány hűségének megtartásáról.

(2) A köztisztviselők elbocsátásával, áthelyezésével és nyugdíjazásával kapcsolatos szabályokat törvény állapítja meg, a 64. cikkben meghatározottak szerint.

(3) A király által kinevezett köztisztviselőket hozzájárulásuk nélkül csak akkor lehet áthelyezni, ha jövedelmük nem változik hátrányukra hivatalukban vagy állásukban, és felajánlották számukra a választás lehetőségét az ilyen áthelyezés és a nyugdíjazás között az általános szabályoknak és előírásoknak megfelelően.

Negyedik rész A Parlament

28. cikk. A Parlament legfeljebb százhatvenkilenc tagból áll, akik közül két tagot a Faerøer-szigeteken, és két tagot Grönlandon választanak.

29. cikk. (1) Minden dán állampolgár, akinek állandó lakóhelye az országon belül van, és eléri a (2) bekezdésben meghatározott választójogi korhatárt, választójoggal rendelkezik a Parlament megválasztásán, kivéve, ha cselekvőképtelennek nyilvánították. Törvény állapítja meg, hogy a büntetőítélet és a közsegélyekből való részesedés milyen mértékig jár a választójogból való kizárással.

(2) A választójog gyakorlásához szükséges életkort az 1953. március 25-i törvény alapján megtartott népszavazás határozza meg. A választójog gyakorlásához szükséges korhatár törvény útján bármikor módosítható.

A Parlament által elfogadott törvényjavaslat ilyen törvényhozási célból csak akkor kaphat királyi jóváhagyást, ha a választójog gyakorlásához szükséges életkor megváltoztatását a 42. cikk (5) bekezdés alapján népszavazásra bocsátották, amely nem eredményezte a rendelkezés elutasítását.

30. cikk. (1) Minden személy, akinek választójoga van a parlamenti választásokon, jogosult a Parlament tagja lenni, kivéve, ha olyan cselekmény miatt ítélték el, amely a közösség szemében érdemtelené teszi arra, hogy a Parlament tagja legyen.

(2) Azok a közalkalmazottak, akik a Parlament választott tagjai, nem kötelesek engedélyt kérni a kormánytól megválasztásuk elfogadásához.

31. cikk. (1) A Parlament tagjait általános és közvetlen választáson választják.

(2) A választójog gyakorlásának szabályait a választási törvény állapítja meg, amely a választók különböző véleményeinek egyenlő képviselte érdekében meghatározza a választás módját, és azt, hogy milyen arányos képviselést fogadnak el választásokkal vagy anélkül az egyéni választókerületekben.

(3) A képviselői helyek számának egyes területekre vonatkozó megállapításakor figyelemmel kell lenni a lakosság és a választópolgárok számára, valamint a népsűrűsége.

(4) A választási törvény állapítja meg a pótképviselők választására és a Parlamentbe való felvételükre vonatkozó szabályokat, valamint azokat az eljárási szabályokat, melyeket ott kell alkalmazni, ahol új választás szükséges.

(5) Grönland Parlamentben való képviselőre vonatkozó speciális szabályokat törvény állapítja meg.

32. cikk. (1) A Parlament tagjait négy évre választják.

(2) A király bármikor új választásokat írhat ki, így a létező képviselőhelyek megüresednek az új választás következtében. A választás kiírására nem kerülhet sor az új miniszterek kinevezése után, amíg a miniszterelnök nem mutatkozott be a Parlamentben.

(3) A miniszterelnök rendkívüli választásokat kezdeményezhet annak az időtartamnak lejárta előtt, amelyre a Parlamentet megválasztották.

(4) Az új választásig a képviselői helyek nem üresednek meg.

(5) A törvény különleges szabályokat állapíthat meg a Faerőer-szigetek és Grönland képviselőjének kezdetére és időtartamára vonatkozóan.

(6) Amennyiben a Parlament tagja alkalmatlanná válik, helye a Parlamentben megüresedik.

(7) Választásának elfogadásakor minden képviselő ünnepélyes nyilatkozatot tesz az Alkotmány következetes megtartásáról.

33. cikk. A Parlament meghatározza tagjai megválasztásának érvényességét, és eldönti, hogy a képviselő elvesztette-e választójogát, vagy sem.

34. cikk. A Parlament sérthetetlen. Bármely személy, aki megtámadja biztonságát vagy szabadságát, valamint az a személy, aki ezt célzó parancsot ad, vagy ilyen parancsnak engedelmeskedik, hazaárulást követ el.

Ötödik rész

A Parlament eljárása

35. cikk. (1) Az újonnan megválasztott Parlament a választás napját követő 12. hétköznapi déli 12 órakor ül össze, kivéve, ha a király az ülést azt megelőző időpontra hívja össze.

(2) A Parlament a megbízások vizsgálatát követően a Parlament elnöke és alelnökeinek megválasztásával azonnal megalakul.

36. cikk. (1) A Parlament ülősszaka minden év október első keddjén kezdődik, és a követő év októberének első keddjéig tart.

(2) Az ülősszak első napján déli 12 órakor a tagok összegyűlnek a Parlament új ülősszakára.

37. cikk. A Parlament a kormányzat székhelyén ülésezik. Rendkívüli körülmények esetén a Parlament az ország más területén is összeülhet.

38. cikk. (1) Az ülősszak első ülésén a miniszterelnök beszámol az ország általános helyzetéről és a kormány által javasolt intézkedésekről.

(2) Ezen beszámoló általános vita tárgya.

39. cikk. A Parlament ülését a napirend megállapításával a Parlament elnöke hívja össze. Az elnök összehívja a Parlament ülését, amennyiben azt a képviselők legalább kétötöde vagy a miniszterelnök a napirend megállapításával kéri.

40. cikk. A miniszterek jogosultak jelen lenni a Parlament ülésein, és tetszés szerinti gyakorissággal felszólalhatnak a vitákban, a Parlament eljárási szabályainak betartása mellett. Szavazásra akkor jogosultak, ha a Parlament tagjai.

41. cikk. (1) A Parlament bármely tagja benyújthat törvényjavaslatokat, és kezdeményezhet más intézkedéseket.

(2) A törvényjavaslatot nem lehet véglegesen elfogadni, amíg azt a Parlament három olvasatban nem tárgyalta.

(3) A Parlament tagjainak kétötöde kérheti az elnököt, hogy a harmadik olvasatra a második olvasatot követő tizenkettedik munkanapig ne kerüljön sor. Ezt a kérvényt írásban kell beadni, és a javaslattevő képviselőknek alá kell írniuk. Nincs helye halasztásnak költségvetési javaslat, kiegészítő és átmeneti költségvetési javaslat, honosítási javaslat, kisajátítási javaslat, közvetett adóztatási javaslat és olyan javaslatok esetében, amelyek elfogadását a törvény célja miatt nem lehet elhalasztani.

(4) Új választás esetén és a munkaév végén az addig el nem fogadott összes javaslatot és intézkedést el kell ejteni.

42. cikk. (1) Amennyiben a Parlament a törvényjavaslatot elfogadta, a képviselők egyharmada a javaslat elfogadásától számított három munkanapon belül kérvényt terjeszthet az elnök elé, hogy a javaslatot bocsássák népszavazásra. Ezt a kérvényt írásban kell beadni, és a javaslattevő képviselőknek alá kell írniuk.

(2) A (7) bekezdésben meghatározott eset kivételével a (6) bekezdés alapján népszavazásra bocsátható törvényjavaslatot a király nem hagyja jóvá az (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül, illetve a kért népszavazás megtartása előtt.

(3) Amennyiben a törvényjavaslatról népszavazást kezdeményeztek, a Parlament a törvényjavaslat végső elfogadásától számított öt munkanapon belül a törvényjavaslatot visszavonhatja.

(4) Amennyiben a Parlament nem hoz a (3) bekezdésnek megfelelő határozatot a törvényjavaslat népszavazásra bocsátásának tárgyában, a törvényjavaslatot haladéktalanul át kell adni a miniszterelnöknek, aki azt nyilvánosságra hozza a népszavazás tartásáról szóló bejelentéssel együtt. A népszavazást a miniszterelnök döntésének megfelelően a törvényjavaslat nyilvánosságra hozatalát követő nem kevesebb mint 12. és nem több mint 18. munkanapon kell megtartani.

(5) A népszavazás során a szavazatokat a javaslat mellett és ellen lehet leadni. A javaslat elutasításához a választópolgárok többségének részt kell vennie a népszavazáson, és szükséges továbbá, hogy a szavazatot leadók többsége, és legalább az összes választópolgár harminc százaléka a javaslat ellen szavazzon.

(6) Költségvetési javaslat, kiegészítő vagy átmeneti javaslat, kormánykölcsönről szóló javaslat, közszolgálati javaslat és módosításaik, fizetésekre és nyugdíjakra vonatkozó javas-

latok, honosítási javaslat, kisajátítási javaslat, közvetlen és közvetett adóztatási javaslatok és a nemzetközi egyezményből eredő kötelezettségek megszüntetésére irányuló javaslatok nem bocsáthatóak népszavazásra. Ezt a rendelkezést kell alkalmazni a 8., 9., 10. és 11. cikkeken meghatározott javaslatokra is, valamint a 19. cikk szerinti határozatra, ha az törvényi formában létezik, kivéve, ha különleges törvény elrendeli ezen határozatok népszavazásra bocsátását. Az Alkotmány módosítására a 88. cikkben meghatározott szabályok szerint kerülhet sor.

(7) Rendkívüli állapot esetén a népszavazásra bocsátható törvényjavaslat az elfogadást követően azonnal királyi jóváhagyást kaphat, amennyiben a törvényjavaslat erre vonatkozóan rendelkezést tartalmaz. Amennyiben az (1) bekezdésben meghatározottak szerint a Parlament tagjainak egyharmada népszavazást kér valamilyen törvényjavaslatról, vagy olyan törvényről, amely már királyi jóváhagyást kapott, a népszavazást a fenti szabályok szerint kell megtartani. Amennyiben a népszavazás a törvényt elutasította, a miniszterelnök indokolatlan késedelem nélkül, legkésőbb a népszavazást követő 14. napon ezt a körülményt bejelenti. A bejelentéssel a törvény hatályát veszti.

(8) A népszavazás szabályait, ideértve, hogy mely népszavazást kell a Faeröer-szigeteken és Grönlandon megtartani, törvény állapítja meg.

43. cikk. Adót kivetni, megváltoztatni vagy megszüntetni csak törvénnyel lehet; törvény hiányában senkit nem lehet besorozni és nem lehet köztartozást felemlíteni.

44. cikk. (1) Külföldit honosítani csak törvénnyel lehet.

(2) A külföldiek ingatlantulajdon-szerzésének mértékét törvény állapítja meg.

45. cikk. (1) A következő évi költségvetési javaslatot legkésőbb négy hónappal az adott pénzügyi év kezdetét megelőzően a Parlament elé kell terjeszteni.

(2) Amennyiben előre láthatóan a következő pénzügyi évre vonatkozó költségvetési javaslat megvitatása az adott pénzügyi év kezdetéig nem fejeződik be, átmeneti költségvetési javaslatot kell a Parlament elé terjeszteni.

46. cikk. (1) A költségvetés vagy átmeneti költségvetés Parlament általi elfogadása előtt adó nem vethető ki.

(2) A költségvetés, pótköltségvetés vagy átmeneti költségvetés Parlament általi elfogadása előtt kiadás nem teljesíthető.

47. cikk. (1) A zárszámadást legkésőbb a pénzügyi év végétől számított hat hónapon belül a Parlament elé kell terjeszteni.

(2) A Parlament számvevőket választ. A számvevők megvizsgálják az évi közkiadásokat, és ellenőrzik, hogy az állam bevételeit megfelelően vezették-e a számlákon, és azt, hogy a költségvetési vagy más felhatalmazási törvény nélkül nem rendeltek el kiadásokat. A számvevők jogosultak valamennyi szükséges információ beszerzésére, és a szükséges iratokhoz való hozzáférésre. A számvevők számára és feladataira vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

(3) A zárszámadást a számvevők jelentésével együtt kell döntéshozatalra a Parlament elé terjeszteni.

48. cikk. A Parlament megállapítja ügyrendjét, ideértve a saját tevékenységére és rendfenntartására vonatkozó szabályokat.

49. cikk. A Parlament ülései nyilvánosak. A Parlament elnöke, az ügyrendben meghatározott számú képviselő vagy valamelyik miniszter kérheti az illetéktelen személyek eltávolítását; ezt követően vita nélkül kell döntést hozni az ülés nyilvánosságáról.

50. cikk. A döntéshozatalhoz a Parlament tagjai több mint felének jelen kell lennie, és szavazatot kell leadnia.

51. cikk. A Parlament tagjai közül a jelentős ügyek kivizsgálására bizottságokat nevezhet ki. A bizottságok írásbeli és szóbeli tájékoztódásra jogosultak, mind magánszemélyektől, mind hatóságoktól.

52. cikk. A Parlamentben a választás a képviselők bizottsági tagságára és különleges feladatokkal való megbízására vonatkozóan az arányos képviselet elve alapján történik.

53. cikk. A Parlament jóváhagyásával bármely képviselő vitára terjeszt elő minden közérdekű ügyet, és azzal kapcsolatban a miniszterektől beszámolót kérhet.

54. cikk. A Parlamenthez petíciót intézni csak annak egyik tagján keresztül lehet.

55. cikk. Törvény rendelkezése alapján a Parlament kinevez egy vagy két nem képviselő személyt az állam polgári és katonai közigazgatásának ellenőrzése céljából.

56. cikk. A Parlament tagjait csak lelkiismeretük köti, a választók utasításai nem.

57. cikk. A Parlament tagját nem lehet vád alá helyezni vagy letartóztatni a Parlament hozzájárulása nélkül, kivéve, ha bűncselekmény elkövetése során tetten érték. Csak a Parlament hozzájárulásával lehet a képviselőt a Parlamenten kívül felelősségre vonni a Parlamentben tett megnyilvánulásai miatt.

58. cikk. A Parlament tagjait a választási törvényben meghatározottak szerint kell illetményben részesíteni.

Hatodik rész A Felsőbírótság

59. cikk. (1) A Királyság Felsőbírótsága az ország fellebbviteli bíróságainak legfeljebb tizenöt, hivatalban legtöbb időt eltöltött rendes tagjából, és egyenlő számú, a Parlament által az arányos képviselet elve alapján hat évre választott tagból áll. A választott tagok mellé egy vagy több helyettest kell választani. A Parlament tagja nem választható a Királyság Felsőbírótságának tagjává, és nem járhat el ilyen minőségben. Amennyiben rendkívüli esetben az ország fellebbviteli bíróságai tagjainak egy része akadályoztatva van az ügyek vitelében, a Királyság Felsőbírótságának egyenlő számú választott tagja megváltik tisztségétől.

(2) A Királyság Felsőbírótsága tagjai közül megválasztja elnökét.

(3) Amennyiben a Királyság Felsőbírótsága előtt valamilyen ügy van folyamatban, az ügy elbírálásáig a Parlament által választott tagok megőrzik helyüket, abban az esetben is, ha hivatali idejük lejárt.

(4) A Királyság Felsőbírótságára vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

60. cikk. (1) A Királyság Felsőbírótsága a király vagy a Parlament által, a miniszterekkel szemben előterjesztett ügyeket tárgyalja.

(2) A Parlament jóváhagyásával a király olyan személyek ügyének tárgyalását is a Királyság Felsőbírótsága elé terjesztheti, akiknek büntette, meglátása szerint, az államra különösen veszélyes.

61. cikk. A bírói hatalom gyakorlását csak törvény szabályozhatja. Különleges bírói hatalommal rendelkező, ítélkező testületeket nem lehet felállítani.

62. cikk. Az igazságszolgáltatás minden esetben független a végrehajtó hatalomtól. Az erre vonatkozó rendelkezéseket törvény állapítja meg.

63. cikk. (1) A bíróságok jogosultak dönteni minden olyan kérdésben, amely a végrehajtó hatalom hatáskörébe tartozik. Az a személy azonban, aki meg akarja kérdőjelezni ezt a hatáskört, nem kerülheti meg a végrehajtó hatalom rendelkezésének való ideiglenes engedelmes-ségét azzal, hogy ügyét bíróság elé terjeszti.

(2) A végrehajtó hatalom hatáskörébe tartozó kérdések a törvényben meghatározottak szerint egy vagy több közigazgatási bíróság elé kerülhetnek. A közigazgatási bíróság határozata elleni fellebbezés a legmagasabb szintű bírósághoz kerül. Az eljárási szabályokat törvény állapítja meg.

64. cikk. Tevékenységük során a bírák kizárólag a törvénynek vannak alárendelve. A bírakat csak bírói ítélettel lehet elbocsátani, és csak átszervezés esetén lehet akaratuk ellenére elbocsátani. Az a bíró, aki betöltötte 65. életévét, nyugdíjba vonulhat, de jövedelme nem csökkenhet addig az időpontig, amikor életkora miatt köteles lenne nyugdíjba vonulni.

65. cikk. (1) Az igazságszolgáltatás során valamennyi eljárás nyilvános, és a lehető legteljesebb mértékben szóbeli.

(2) A büntetőeljárásban laikusok is részt vesznek. Azokat az eljárásokat és formákat, melyekben laikusok részvételére kerül sor, ideértve az esküdtszék által tárgyalta ügyeket, törvény állapítja meg.

Hetedik rész **Az Államegyház**

66. cikk. Az államegyház alkotmányát törvény állapítja meg.

67. cikk. Az állampolgárok jogosultak gyülekezetek alapítására Isten tiszteletére, a meggyőződésük szerinti módon, amennyiben tanításuk és gyakorlatuk nem ellentétes a jóerkölcsrel és a közrenddel.

68. cikk. Senki nem kötelezhető személyi hozzájárulásokra valamely felekezetnek azon kívül, amelyhez tartozik.

69. cikk. Az államegyházon kívüli vallási szervek szabályait törvény állapítja meg.

70. cikk. Vallási meggyőződése vagy származása miatt senkit nem lehet megfosztani polgári és politikai jogai teljes gyakorlásától, és ilyen okok miatt senki nem kerülhet el állampolgári kötelezettséget.

Nyolcadik rész **Egyéni jogok**

71. cikk. (1) A személyi szabadság sérthetetlen. Dán állampolgárt semmilyen módon nem lehet politikai vagy vallási meggyőződése vagy származása miatt szabadságától megfosztani.

(2) Szabadságtól való megfosztásra csak törvény alapján kerülhet sor.

(3) Az őrizetbe vett személyt 24 órán belül bíró elé kell állítani. Amennyiben az őrizetbe vett személyt nem lehet azonnal szabadon bocsátani, az okok megállapításával a lehető leghamarabb, de legkésőbb három napon belül bíró dönt az őrizetbe vett személy börtönbe helyezéséről; azokban az esetekben, amikor a terhelt óvadék ellenében szabadlábra helyezhető, az óvadék természetét és összegét bíró állapítja meg. Ezen rendelkezéstől törvény Grönlandra vonatkozóan eltérhet, ha a helyi körülmények ezt szükségessé teszik.

(4) A bírói határozatot az érintett személy azonnal és külön is megfellebbezheti felsőbb bíróság előtt.

(5) Senkit nem lehet őrizetben tartani olyan bűncselekmény miatt, amely csak pénzbüntetéssel vagy fogházban letöltendő szabadságvesztés-büntetéssel fenyegetett.

(6) A büntetőeljáráson kívül a szabadságtól való megfosztás törvényességét, mely nem bíróság utasítása alapján történik, és amelyet nem szabályozott a törvényhozás külföldiekkel kapcsolatban, a szabadságától megfosztott, vagy érdekében más személy kérésére határozathozatal céljából rendes bíróság vagy más bírói testület elé kell terjeszteni. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

(7) A (6) bekezdésben meghatározott személyek a Parlament által létesített testület ellenőrzése alatt állnak, amely testülethez az érdekelt személyek kérelmet intézhetnek.

72. cikk. A lakás sérthetetlen. Házkutatást, elkobzást, levelek és egyéb iratok megvizsgálását vagy bármely postai, távirati vagy telefon útján történő közlés titkosságának korlátozását bíró rendelheti el; ezen rendelkezés alól törvény különleges kivételeket állapíthat meg.

73. cikk. (1) A tulajdonjog sérthetetlen. Egyetlen személyt sem lehet arra utasítani, hogy feladja tulajdonát, kivéve, ha közérdek ezt követeli meg. Erre csak törvényben meghatározott módon, teljes kártalanítás mellett kerülhet sor.

(2) Kisajátítással kapcsolatos törvényjavaslat elfogadása esetén, a Parlament tagjainak egyharmada a törvényjavaslat végső elfogadásától számított három munkanapon belül kérheti, hogy azt ne terjesszék be királyi jóváhagyásra a következő parlamenti választásokig, és a törvényjavaslatot az ezt követő Parlament fogadja el ismét.

(3) A kisajátítás törvényességét és a kártalanítás összegét érintő bármely kérdésben bírói útnak van helye. A kártalanítás összegével kapcsolatos ügyek tárgyalása a törvény alapján erre a célra létrehozott bíróságok elé utalható.

74. cikk. A kereskedelemhez való egyenlő és szabad hozzáférhetőség bármely korlátozása, amely nem közérdeken alapul, a törvény alapján tilos.

75. cikk. (1) A közérdek előmozdítása érdekében intézkedéseket kell tenni, hogy minden egészséges állampolgár munkához jusson olyan feltételek mellett, melyek biztosítják létfenntartását.

(2) Az a személy, aki nem képes magát vagy rászoruló hozzátartozóját eltartani, amennyiben nincs olyan személy, aki az ellátásról gondoskodni köteles, közsegély igénybevételére jogosult, amennyiben a törvény ilyen vonatkozású előírásainak eleget tesz.

76. cikk. Az iskoláskorú gyermekek ingyenes oktatásra jogosultak az általános iskolában. Azok a szülők és nevelők, akik maguk gondoskodnak gyermekeik vagy neveltjeik olyan oktatásáról, amely egyenlő szinten áll az általános iskolával, nem kötelesek gyermekeiket és neveltjeiket általános iskolában taníttatni.

77. cikk. Mindenki jogosult gondolatait nyilvánosságra hozni nyomtatásban, írásban és élőszóban, bíróság előtti felelősségvállalás mellett. Cenzúra vagy más megelőző intézkedés soha többet nem vezethető be.

78. cikk. (1) Az állampolgárok előzetes engedély nélkül jogosultak egyesületeket létrehozni bármilyen törvényes célra.

(2) Azok az egyesületek, amelyek erőszakot alkalmaznak, vagy céljaik elérésére erőszakot kívánnak alkalmazni, erőszakra bujtanak fel, vagy a más nézeteket valló emberekkel szemben hasonló büntetendő befolyással vannak, bírói ítélettel feloszlathatóak.

(3) Egyesületet nem lehet kormányzati intézkedéssel felosztatni. Egyesületek működése ideiglenesen betiltható, ha a felosztatás érdekében azonnal bírósági eljárás indul.

(4) A politikai egyesületek felosztatását célzó ügyekben külön engedély nélkül a Királyság Felsőbírósága jár el.

(5) A felosztatás joghatásait törvény állapítja meg.

79. cikk. Az állampolgárok előzetes engedély nélkül jogosultak fegyvertelenül gyülekezni. A nyilvános gyűléseken a rendőrség jelen lehet. A köztéri gyűlések megtilthatóak, ha attól lehet tartani, hogy veszélyt jelentenek a közrendre.

80. cikk. A fegyveres erők lázadás esetén – kivéve, ha megtámadják őket – csak akkor léphetnek fel, ha a tömeget a király és a törvény nevében háromszor felszólították a feloszlásra, és a tömeg ennek ellenére nem oszlott fel.

81. cikk. Minden fegyverviselésre alkalmas férfi köteles személyesen hozzájárulni az ország védelméhez, a törvényben meghatározottak szerint.

82. cikk. A községek állami ellenőrzés melletti önigazgatási jogát törvény állapítja meg.

83. cikk. A nemességhez, címhez és ranghoz kötődő valamennyi törvényhozási előjog megszűnik.

84. cikk. A jövőben semmiféle földhöz vagy személyi tulajdonhoz kötődő hűbéri jog nem jön létre.

85. cikk. A 71., 78. és 79. cikkeken meghatározott rendelkezések csak azokkal a korlátozásokkal alkalmazhatóak a védelmi erők tekintetében, amelyek összhangban állnak a katonai törvények rendelkezéseivel.

Kilencedik rész

Helyi önkormányzatok, Izland

86. cikk. A helyi önkormányzati választókra és a gyülekezeti testületek választóira vonatkozó életkori feltétel azonos a mindenkor parlamenti választásokra vonatkozó életkori feltétellel. A Faerøer-szigetek és Grönland helyi önkormányzati és gyülekezeti testületi választóira vonatkozó életkori feltételt törvény állapítja meg, vagy azt a törvénnyel összhangban kell megállapítani.

87. cikk. Izland állampolgárai, akik a dán-izlandi unióról szóló törvény és más törvények alapján egyenlő jogokat élveznek a dán állampolgárokkal, továbbra is élvezik azokat a jogokat, melyek az Alkotmány alapján a dán állampolgársághoz vannak kötve.

Tizedik rész

Alkotmánymódosítás

88. cikk. Amennyiben a Parlament egy új alkotmányos rendelkezés céljából törvényjavaslatot fogad el, és a kormány az ügygel foglalkozni kíván, erről értesítést kell küldeni az új Parlament tagjainak megválasztása érdekében. Amennyiben a törvényjavaslatot a választást követően a Parlament módosítás nélkül elfogadja, azt a végső elfogadástól számított hat hónapon belül elfogadás vagy elutasítás céljából a választópolgárok elé kell terjeszteni. A szavazás szabályait törvény állapítja meg. Amennyiben a szavazáson a résztvevők többsége és legalább az összes választópolgár negyven százaléka a törvényjavaslat mellett szavazott, a javaslat a Parlament elfogadását és a királyi jóváhagyást követően az Alkotmány részévé válik.

Tizenegyedik rész

Az Alkotmány hatálybalépése

89. cikk. Jelen Alkotmány azonnal hatályba lép. A Parlament, melyet utoljára Dánia Királyságának 1920. szeptember 10-én módosított 1915. június 5-i Alkotmánya alapján választottak meg, a IV. rész alapján megtartott általános választásokig folytatja működését. A Parlamentre vonatkozó szabályok az általános választásokig a Dán Királyság 1920. szeptember 10-én módosított 1915. június 5-i Alkotmányában meghatározottak szerint hatályban maradnak.

EGYESÜLT KIRÁLYSÁG

Anglia köztudottan nem rendelkezik írott alkotmánnyal. Nem létezik olyan alkotmánytörvény, amely például Kovács István írott alkotmányokra vonatkozó definíciójának megfelelően – nincs olyan kódexe, mely Anglia államjogának legfontosabb szabályait rendszerezett formában összefoglalná, s ezzel a jogszabály az ország közönséges törvényei fölé emelkedne. Ennek ellenére nem lepődik meg senki azon, hogy a szakirodalom Anglia alkotmányáról teljes természetességgel beszél, és hogy kódex jellegű könyvekben vannak összefoglalva azok a jogszabályok, melyek szerkesztőik szerint az angol alkotmány részét képezik. E „kódexek” azonban nem a törvényhozás termékei, hanem egyes alkotmányjogászoké, akik a kiválasztott szabályokat alaptörvény erejűnek tekintik. Van tehát némi önkényesség abban, hogy milyen jogforrásokat választunk ki Anglia alkotmányának bemutatásához. Az ún. történeti (vagy íratlan) alkotmányként kezelt angol alkotmány olyan unikum Európában, mely fejtörést okozhatna jelen kötet szerkesztőinek is. Munkánkat leegyszerűsíti azonban az, hogy a Kovács István által szerkesztett kötetben [Kovács István (szerk.): Nyugat-Európa Alkotmányai. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1988] a válogatás egy lehetséges módját már felvállalták. Miután a jelzett kötet nem csupán a tisztelet, hanem a minőség okán is forrása jelen munkának, ezért nem csupán a szövegek fordítása, hanem a válogatás szempontrendszere is átvételre került. Ennek megfelelően kerül ismét a kötetbe az egyik legismertebb első alkotmányos dokumentum, az 1215-ben megalkotott Magna Charta Libertatum. E dokumentum magyarországi ismertségét kétségtelenül az Aranybulla léte okozza, melynek ismeretetésénél elkerülhetetlen a Nagy Szabadságlevél, vagyis a Magna Charta bemutatása, vagy legalább említése. A Földnélküli János nevéhez kötődő charta az arisztokrácia és a király közötti megállapodás, melyben a király bizonyos engedményeket tesz, kiváltságokat biztosít a közte és alattvalói között keletkezett konfliktus elsimítása érdekében. E jogok jelentik azt az alapot, melyből a Parlament későbbi kompetencianövekedése levezethető.

Egy jobbra szimbolikus jelentőségű alkotmányos forrásnak tekinthető a Petition of Right, mely a Parlament két házának királyhoz benyújtott kérvénye volt 1628-ban. Aláírását követően I. Károly (1625–1649) szinte semmit sem teljesített a követelésekből, éppen ezért a Jogok Kérvénye sokkal inkább alkotmánytörténeti, mintsem alkotmányjogi jelentőségű. Jelentőségét növeli azonban, hogy később más országokban megszülető írott alkotmányok számára mintát nyújtott.

Gyakorlati szempontból sokkal fontosabbnak számít az 1679-ben megszülető Habeas Corpus, mely a törvénytelen letartóztatások problémáinak rendezése érdekében született, ám e konkrét célt messze meghaladó jelentőségre tett szert Angliában.

Tíz évvel ezen törvény megszületését követően egy újabb mérföldkő következik az alkotmányos dokumentumok sorában. A Jogok törvénye (Bill of Rights) az ún. dicsőséges forradalom terméke, mely Orániai Vilmos hatalomra kerülését jelentette, akit II. Jakab abszolutisztikus törekvéseinek megakadályozása céljából hívtak a trónra. Orániai Vilmos uralkodásához köthető a Trónöröklési Törvény is (Act of Settlement, 1701), mely nem mellesleg a mai uralkodóház útját is a trónhoz vezette.

Az 1931-ben keletkezett Westminster statútum tulajdonképpen az angol világbirodalom megszűnésének konstatálása. A birodalmat felváltó Nemzetközösség laza szövetségének jogszabályi felvázolása.

Az angol alkotmányfejlődés terméke az 1998-ban elfogadott Human Rights Act. Ez a törvény az Emberi Jogok Európai Egyezményét transzformálja a Királyság belső jogává, de az egyezményben rögzített emberi jogokon és alapvető szabadságokon kívül más kérdésekről is rendelkezik, így pl. az Emberi Jogok Európai Bírósága brit tagjának a jogállásáról.

Emellett a Trial Act, a devolúciós folyamat eredményeként született számos Devolution Acts és a Constitutional Reform Act bír olyan jelentőséggel a közelmúltból, mely okán szükséges ismertetésük.

Magna Charta Libertatum (A nagy szabadságlevél) (1215)

Mi, János, Isten kegyelméből Anglia királya, Írország ura, Normandia és Aquitánia hercege, Anjou grófja üdvözetünket küldjük az érsekeknek, a püspököknek, az apátoknak, a grófoknak, a báróknak, a bírának, az erdészeknek, a sheriffeknek, az előljáróknak, a tisztségviselőknek, továbbá minden tisztviselőnknek és hívünknek.

Tudjátok meg, hogy Isten sugallatára, a Mi, valamint elődeink és utódaink lelkének üdvösségéért, Isten dicsőségére, a Szent Egyház felemelése és királyságunk jobb berendezése végett tiszteletreméltó atyáink;

Stephen canterbury érsek, egész Anglia primása és a szent Római Egyház bíborosa, Henry dublini érsek, William londoni, Péter winchesteri, Jocelin bathi és glastonbury-i, Hugh lincolni, Walter coventry-i, Benedict rochesteri püspökök, Pandulf magister és pápai subdiaconus, Aymeric barát az angliai templomos lovagok mestere, valamint William Marshal pembroki gróf, William salisbury-i gróf, William warreni gróf, William arundeli gróf, Alan de Galloway Skócia kormányzója, továbbá Warin, Gerald fia, Péter, Herbert fia, Hubert de Burgh Poitou udvarmestere, Hugh de Neville, Matthews, Herbert fia, Thomas Basset, Alan Basset, Philip Daubeny, Robert de Roppeley, John Marshal, John Hugh fia nemes férfiak és más híveink tanácsára:

(1) ELSŐKÉNT ISTEN SEGÍTSÉGÉVEL KINYILVÁNÍTJUK, és a jelen Chartával örök időkre megerősítjük Magunk és utódaink számára, hogy az Angol Egyház szabad, jogait és szabadságait teljes egészükben, korlátlanul birtokolja.

Ezt be kívánjuk tartani, ebből következik, hogy az egyházi választások szabadságát – melyet az Angol Egyház rendkívül szükségesnek és fontosnak tart – a Köztünk és a bárók közötti jelenlegi viszálykodás kirobbanása előtt szabad akaratunkból biztosítottuk, Chartánkkal megerősítettük, és elértük szentesítését III. Incze pápa által. Ezt Mi magunk tiszteletben fogjuk tartani, és azt kívánjuk, hogy utódaink azt örök időkre jóhiszeműen betartsák.

KIRÁLYSÁGUNK VALAMENNYI SZABAD EMBERÉNEK lehetővé tettük továbbá, hogy Mi és utódaink az alábbi szabadságokat örökre biztosítsák és megtartsák az ők és örököseik számára, általunk és utódaink által:

(2) Ha egy gróf, báró vagy a Korona által földbirtok adományért személyes katonáskodásra kötelezett más személy meghal, amennyiben halálakor örököse nagykorú és hűbéri illeték fizetésére kötelezett, akkor kapja meg örökségét a régi hűbéri illetékért, vagyis egy gróf örököse vagy örökösei 100 font grófi hűbérért, egy lovag örököse vagy örökösei legfeljebb 100 shilling lovagi hűbérért, aki pedig kevesebb hűbér fizetésére kötelezett, az ezután is kevesebb hűbérért, a hűbér régi szokásos mértéke szerint.

(3) De ha a fenti személynek az örököse kiskorú és gyámság alatt áll, nagykorúsága elérésékor kapja meg örökségét hűbéri illeték vagy kárpótlás nélkül.

(4) A birtok kiskorú örökösének gyámját a birtok után csak méltányos jövedelem, valamint a szokásos járandóságok és feudális szolgáltatások illessék, a személy vagy a tulajdon minden csorbítása vagy károsodása nélkül. Ha a hűbéri birtok gyámságát egy sheriffre vagy

más olyan személyre bíztuk, aki a jövedelmekért Nekünk felelősséggel tartozik, és Ő azt megcsorbította vagy megkárosította, akkor kárpótlást hajtunk be rajta, és a birtokot ugyanazon a hűbéri területről két derék és körültekintő emberre bízuk, akik Nekünk vagy az általunk megbízott személynek kötelesek elszámolni a jövedelmekről. Ha pedig a hűbéri birtok gyámságát valakire rábíztuk vagy neki eladtuk, és ő azt megcsorbította vagy megkárosította, veszítse el a gyámságot, és adja át ugyanazon a hűbéri területről két derék és körültekintő embernek, akik szintén ugyanúgy felelősek Nekünk.

(5) A gyám gyámsága alatt a birtok jövedelméből gondozza a házakat, a parkokat, a halastavakat, a malmokat és minden más, a birtokhoz tartozó dolgot. Az örökös nagykorúvá válásával adja vissza az egész birtokot ekékkel, fogatokkal, és olyan gazdasági felszereléssel ellátva, mely az adott évszagnak megfelel, és amelyet a birtok jövedelmei észszerűen lehetővé tesznek.

(6) Az örökösök rangjuknak megfelelően házasodjanak. A házasságkötést az esküvő előtt az örökös legközelebbi hozzátartozóinak tudomására kell hozni.

(7) Az özvegy férje halála után azonnal és akadály nélkül kapja meg hozományát és örökségét. Az özvegyi jogért, a hozományért és azért az örökségért, melyet a férj halála napján együtt birtokoltak, semmit sem fizessen. Az özvegy férje halála után 40 napig annak házában maradhat, ezen időtartamon belül az özvegyi jognak járó részt számára adják ki.

(8) Egy özveget sem szabad férjhez menésre kényszeríteni, amíg férj nélkül kíván maradni, de biztosítékot kell adnia, hogy nem megy férjhez királyi beleegyezés nélkül, ha a Koronától nyerte a birtokot, vagy egyébként annak beleegyezése nélkül, akitől a birtokot kapta.

(9) Sem Mi, sem hivatalnokaink nem foglalnak le valamely birtokot vagy jövedelmet adósság fejében, amíg az adós ingó vagyona elegendő az adósság kifizetésére. Az adós kezei nélkül sem lehet lefoglalást tartani mindaddig, amíg az adós maga is képes rendezni tartozását. Ha vagyon hiányában az adós képtelen rendezni tartozását, a kezei lesznek felelősek az adósságért, és ha úgy akarják, mindaddig kezükben tarthatják az adós birtokait és jövedelmeit, amíg meg nem kapták a kielégítést az általuk teljesített adósságért, kivéve, ha az adós bebizonyítja, hogy kötelezettségeinek eleget tett velük szemben.

(10) Ha valaki a zsidóktól vett kölcsön és az adósság visszafizetése előtt meghal, akkor örököse kiskorúsága idején ne fizessen kamatot az adósság után, függetlenül attól, hogy kinek a hűbérese. Ha az ilyen adósság a Koronát illetné, Magunk sem követelünk többet a kötelemben meghatározott főösszegeknél.

(11) Ha valaki meghal úgy, hogy a zsidóknak adós marad, felesége tartsa meg özvegyi jussát, és ne fizesse abból az adósságot. Ha az elhunynak kiskorú gyermekei maradnak, a birtok mértékéhez illően el kell látni őket. Az adósságot a maradványból kell kifizetni a hűbérurat megillető járandóságok sérelme nélkül. A nem zsidókkal szemben fennálló tartozások is így rendeződjenek.

(12) Paizspénz vagy pénzbeli támogatás nem vethető ki királyságunkban az általános gyűlés beleegyezése nélkül, ha csak nem Magunk kiváltása, elsőszülött fiunk lovaggá ütése, és elsőszülött leányunk egyszeri kiházásítása teszi indokolttá. E célokra is csak észszerű mértékben lehet pénzbeli támogatást kivetni. A London városa által nyújtandó támogatás is hasonlóan kezelendő.

(13) London városa továbbra is élvezze minden régi szabadságát és szabad szokásait, mind a szárazföldön, mind a vizén. Ezenkívül azt akarjuk, és megengedjük, hogy minden más város (city, borough town) és kikötő rendelkezék összes szabadságaival és szabad szokásaival.

(14) Országunk általános egyetértése megszerzésére a pénzbeli támogatás vagy a paizspénz kivetése kérdésében – a három fenti eset kivételével (L. 12. p.) – személyenként levél útján

egybe fogjuk hívni az érsekeket, a püspököket, az apátokat, a grófokat és a nagyobb bárókat. Ezenkívül általánosságban, sheriffjeink és más hivatalnokaink útján össze fogjuk hívni mindazokat, akik Tőlünk közvetlenül kaptak hűbériséget, egy meghatározott napra – legalább negyven nappal a határnap előtt – egy meghatározott helyre. Minden összehívó levélben közöljük az egybehívás okát. A meghívást követően a tárgyalás a megjelölt napon kezdődjék meg a jelenlévők tanácsa szerint akkor is, ha nem minden meghívott jelent meg.

(15) A jövőben nem engedjük meg senkinek, hogy szabad alattvalóitól pénzbeli támogatást szedjen, kivéve maga kiváltására, elsőszülött fiának lovaggá ütésére, és elsőszülött leányának egyszeri kiházásítására. E célokra is csak észszerű mértékben vethető ki pénzbeli támogatás.

(16) Senki sem kényszeríthető lovagi hűbériségért vagy más szabad hűbéri birtokért nagyobb szolgálatra, mint amennyivel tartozik.

(17) A rendes törvénykezési napokat nem a királyi udvarban, hanem erre kijelölt helyen kell megtartani.

(18) A „*novel disseisin, mort d’ancestor, és darrein presentment*” ítéletek csak a megfelelő grófság bírósága által hozhatók. Mi magunk, vagy külföldi tartózkodásunk esetén legfőbb bíránk, két bírót küldünk minden grófságba évente négyszer, akik a grófságban választott négy lovaggal együtt ítéleznek meghatározott napon és helyen.

(19) Ha grófsági bíróság az ítélezést az adott napon nem tudja befejezni, mind a lovagok, mind a szabad földtulajdonosok maradjanak ott a bíraskodás színhelyén az ítélezéshez szükséges ideig, figyelemmel az elintézendő ügyek mennyiségére.

(20) Szabad ember csekély vétségért csak a vétség mértékének megfelelő pénzbüntetéssel sújtható. Súlyos vétségért szintén a vétség mértékének megfelelően büntetendő, de életfeltételeitől nem fosztható meg. Ily módon a kereskedő megőrzi árukészletét és a paraszt gazdasági eszközeit, ha őket a bíróság felelősnek találta. A fenti büntetések csak a szomszédság jónevű embereinek esküje mellett szabhatók ki.

(21) A grófok és bárók csak a velük egyenlők által sújthatók pénzbüntetéssel, és csak vétségük súlyának megfelelően.

(22) A pap világi tulajdona után sújtható pénzbüntetéssel a fentiekkel azonos elvek alapján, egyházi javadalma értékétől függetlenül.

(23) Sem város, sem személy nem kényszeríthető hidak építésére a folyók fölött azokon kívül, melyeket ősi kötelezettség szerint építeniük kell.

(24) Sheriff, constable, coronei vagy más királyi hivatalnok nem vehet részt olyan törvénykezésben, amelyet a királyi bírának kellene végezniük.

(25) Minden közigazgatási egység (county, hundred, wapentake, tithing) őrizze meg eredeti méretét növekedés nélkül, a királyi birtokok kivételével.

(26) Ha világi hűbéreseink valamelyikének halála esetén egy sheriff vagy királyi hivatalnok olyan királyi kiváltságlevelet mutat fel, mely szerint az elhunyt Nekünk tartozott, jogunkban áll a halott ingóságait lajstromba venni és lefoglalni az adósság mértékéig a becsületes emberek megállapítása szerint. A teljes adósság kifizetéséig semmi sem mozdítható el, ezt követően viszont a maradványt át kell adni az elhunyt végakarata végrehajtójának. Ha a Koronának semmivel sem tartozott, akkor az egész ingó vagyona az elhunyt tulajdonának tekintendő, a feleségét és gyermekeit megillető rész kivételével.

(27) Ha egy szabad ember végrendelet nélkül hal meg, az ingó vagyonát legközelebbi rokonai és barátai között szét kell osztani az egyház felügyelete mellett. A hitelezők jogai védelemben részesítendőek.

(28) Sem constable, sem más királyi hivatalnok nem vehet birtokba senkitől gabonát, vagy más ingóságot azonnali fizetés nélkül, ha csak az nem az eladó önkéntes ajánlatára történt.

(29) Egy constable sem kényszeríthet egy lovagot pénzfizetésre a várórség ellátása fejében, ha azt a lovag személyesen kívánja ellátni, vagy valamely elfogadható okból azt más megfelelő személlyel láttatja el. Ha a lovagot Mi katonáskodni hívjuk, vagy küldtük, a katonai szolgálat idejére mentesül a várórség ellátása alól.

(30) Sheriff, királyi hivatalnok vagy más személy nem vehet igénybe lovakat vagy szekeket szabad embertől szállítás céljából annak beleegyezése nélkül.

(31) Sem Mi, sem hivatalnokaink nem igényelhetnek fát kastélyépítéshez, vagy más célból a tulajdonos beleegyezése nélkül.

(32) A hűtlenségben bűnösnek talált személy birtokát csak egy év és egy napig tartjuk kezünkben, ezt követően visszakérülnek a hűbér urához.

(33) A varsákat a Temzéből, a Medway-ből és egész Angliából el kell távolítani a tengerpart kivételével.

(34) A „praecipe” királyi parancs a jövőben egy hűbérsegre vonatkozóan sem adható ki, mely által egy szabad ember megfosztható ügyének saját hűbérura bíróságán történő tárgyalásától.

(35) Az egész királyságban azonos mértékegysége legyen a bornak, a sörnek, a gabonának, azaz a londoni quarter. Ugyanaz legyen a szélessége a festett kelmének, a háziszőttesnek, vagyis két rőf posztó szélek között. A súlymértékeket is hasonlóan egységesíteni kell.

(36) A jövőben nem szabad pénzt fizetni vagy elfogadni az élet vagy a végtagok sérelme ügyében vizsgálatra szóló idézés kibocsátásáért. Ezt ingyen kell teljesíteni és megtagadni nem szabad.

(37) Ha valaki Tőlünk kapott földet hűbéri szolgálatokért, vagy örökbérlet címén, avagy mástól szerzett hűbérseget lovagi szolgálat fejében, ez esetben nem kívánjuk megszerezni sem az örökösei, sem mástól hűbéri szolgálatok vagy örökbérlet folytán szerzett hűbéri birtoka feletti gyámságot, hacsak a hűbérbirtok nem terhelt lovagi szolgálattal. Nem kívánjuk megszerezni a gyámságot az olyan személy örökösei vagy mástól kapott hűbéri birtoka felett sem, aki Nekünk kisebb birtokadományért tör, nyíl vagy hasonló szolgáltatására köteles.

(38) A jövőben a tisztségviselők a törvény elé valakit egyszerű panasz alapján csak szava-hihető tanúk állítása mellett idézhetnek.

(39) Szabad embert elfogni, bebörtönözni, jogaitól vagy birtokaitól megfosztani, jogfosztottá nyilvánítani, száműzni, vagy helyzetében bármily más módon sérelmet okozni csak a vele azonos állásúak által hozott törvényes ítélet vagy az ország törvényei alapján lehetséges; Mi sem járunk el ellene erőszakkal másként, és nem is küldünk másokat ezt megtenni más módon.

(40) A jogot és az igazságot nem bocsátjuk áruba, nem tagadjuk meg senkitől, és érvényesülését nem hátráltatjuk.

(41) A kereskedők sértetlenül és félelem nélkül jöhetnek be és mehetnek el Angliából, bent tartózkodhatnak és utazhatnak Angliában szárazon és vízen kereskedelmi célból minden törvénytelen korlát nélkül, a régi és törvényes szokások szerint. Ez nem vonatkozik háború idején azokra a kereskedőkre, akik a velünk háborúban álló országból származnak. Ha háború kitörésekor ilyen kereskedőket találunk országunkban, ez esetben őket személyük és tulajdonuk sérelme nélkül mindaddig őrizetben fogjuk tartani, amíg Mi vagy főbíránk fel nem fedi, hogy a velünk háborúban álló országban hogy bánnak a Mi kereskedőinkkel. Ha kereskedőink biztonságban vannak, legyenek ők is biztonságban.

(42) Szabad legyen továbbá sértetlenül és félelem nélkül elhagyni királyságunkat és ide visszatérni szárazon és vízen, megőrizve az irántunk való hűséget, kivéve a háború időszakát egy rövid időtartamra a birodalmi közjó érdekében. Kivételt képeznek e rendelkezés alól azok a személyek, akiket az ország törvényei alapján bebörtönöztek, vagy jogfosztottá nyilvánítottak.

vánítottak, vagy a velünk hadban álló ország polgárai, illetve a kereskedők, akik a fenti rendelkezés szerint bírálандók el.

(43) Ha valaki visszaháramlott hűbérsegből szerzett hűbérseget, mint a Willingford, Nottingham, Boulogne, Lancaster, vagy más, kezünkben lévő visszaháramlott hűbérség, amelyek bárói hűbérsegek, halálakor örököse csak annyi hűbéri illetéket adjon nekünk, és csak annyi szolgáltatást teljesítsen, mint amennyit a báró számára kellett volna nyújtania, ha a hűbérség a báró kezében van. A visszaháramlott hűbérseget ugyanazon módon fogjuk birtokolni, mint a báró birtokolta.

(44) Azok a személyek, akik az erdőn kívül laknak, nem kötelesek a királyi erdőbírák előtt az általános idézésre megjelenni, hacsak nem tényleges résztvevői az eljárásnak vagy jótállóként lépnek fel olyan személy mellett, akit az erdő megkárosításáért fogtak el.

(45) Bírakká, constable-lé, sheriffekké vagy más tisztségviselőkké csak olyanokat nevezünk ki, akik ismerik az ország törvényeit és jól meg akarják azokat tartani.

(46) Azok a bárók, akik apátságokat alapítottak és ennek bizonyítására az angol királytól okmánnyal vagy régi hűbéri birtokkal rendelkeznek, apát hiányában felügyeletet láthatnak el az apátság felett, amint ez számukra kijár.

(47) Azokat a királyi vadászterületeket, amelyeket uralkodásuk idején létesítettek, azonnal fel kell számolni. Az uralkodásunk idején elzárt folyópartok ugyanígy kezelendők.

(48) Minden rossz szokást, amely az erdőkre és a vadaskertekre, az erdészekre, a vadaskertek öreire, a sheriffekre és hivatalnokaikra, vagy a folyópartokra és öreikre vonatkozik, a grófság becsületes emberei által választott tizenkét esküdt lovagnak minden grófságban azonnal meg kell vizsgálnia, és a vizsgálatokat követő negyven napon belül a rossz szokásokat teljes egészükben és visszavonhatatlanul meg kell szüntetni, de ezt megelőzőleg arról Minket, vagy ha nem tartózkodnánk Angliában főbírákat értesíteni kell.

(49) Minden túszt és okiratot azonnal visszaadunk, amelyeket angolok adtak a béke vagy a hűséges szolgálat biztosítékeként.

(50) Teljes egészében eltávolítjuk hivatalukból Gerard de Athée rokonait, és a jövőben nem viselhetnek hivatalt Angliában. A kérdéses személyek Engelard de Cigogne, Peter, Guy és Andrew de Chanceaux, Guy de Cigogne, Geoffrey de Martigny és testvérei, Philip Marc és testvérei, valamint unokaöccse Geoffrey és minden követőjük.

(51) A béke helyreállítása után eltávolítunk királyságunkból minden idegen lovagot, íjászt, kíséretüket és a zsoldosokat, akik lóval és fegyverrel a királyság kárára jöttek.

(52) Ha valakit a vele egyenlők által hozott törvényes ítélet nélkül fosztanánk meg földjétől, kastélyától, szabadságaitól vagy jogaitól, azt azonnal helyre fogjuk állítani. Vita esetén az ügyben egy huszonöt báróból álló törvényszék határozzon az alábbi, a béke biztosításáról szóló szakasz szerint (61). Abban az esetben, ha valakit a vele egyenlők által hozott törvényes ítélet nélkül atyánk Henry király vagy testvérünk Richard király mozdított el vagy fosztott meg birtokától, és az a kezünkben maradt, vagy mások birtokolják a Mi kezességünk mellett, haladéunk lesz a kereszteseknek engedélyezett szokásos időre, kivéve ha a per megkezdődött vagy a vizsgálat lefolyt rendelkezésünk szerint a kereszteshadjárat megkezdése előtt. Ha a kereszteshadjáratból visszatérünk, vagy ha attól elállnánk, azonnal teljes igazságot fogunk szolgáltatni.

(53) Ugyanilyen haladéunk lesz és ugyanilyen módon az igazságszolgáltatásban azon erdők kiirtását vagy meghagyását illetően, amelyeket apánk Henry vagy testvérünk Richard nyilvánított vadászterületté, továbbá az idegen hűbérséghez tartozó földek gyámságára vonatkozóan, amelyet ez idáig gyakoroltunk, és amely hűbérseget valaki tőlünk lovagi szolgálatok fejében kapta, valamint a nem a Mi, hanem a más hűbéri birtokán alapított apátságokat illetően, amely hűbérura jogait magának fenntartja. Ha a kereszteshadjáratból visszatér-

rünk, vagy ha attól elállnánk, ez ügyekben panaszlóknak azonnal teljes igazságot szolgáltatunk.

(54) Senkit sem szabad letartóztatni, vagy bebörtönözni egy asszony panaszára valaki halála miatt, kivéve ha az a férje volt.

(55) Minden pénzbeli kártalanítást, amelyet Nekünk jogtalanul és az ország törvényei ellenére fizettek, és minden pénzbírságot, amelyet igazságtalanul és az ország törvényei ellenére szabtuk ki, teljes egészében elengedünk, vagy döntsön az ügyben a huszonöt báró többségi ítélete a béke biztosításáról szóló alábbi (61) szakasz szerint Stephen canterbury-i érsekkel együtt – ha jelen tud lenni –, valamint más olyan személyekkel, akiket oda meg kívánt hívni ebből a célból. Ha az érsek nem tud jelen lenni, az eljárás nélküle is folytatódjon mégpedig úgy, hogy ha a huszonöt báró közül valaki résztvevője az eljárásnak, akkor Őt vagy őket ez okból el kell távolítani az ítélőszékből, és helyettük mást vagy másokat kell választani és felelketni az adott időre a huszonöt báró fennmaradó része által.

(56) Ha walesieket megfosztottunk földjüktől, szabadságaiktól vagy más dolguktól Angliában vagy Walesben a velük egyenlők által hozott törvényes ítélet nélkül, azokat azonnal visszaadjuk. Ha e kérdésben vita támad, akkor a határvidéken az egyenlők által hozott ítélet fog dönteni; Angliában lévő hűbér fölött az angol jog szerint, a Walesben lévők fölött a walesi jog szerint, a határvidéken lévő hűbér fölött pedig a határvidék joga szerint. A walesiek ugyanígy fognak eljárni irányunkban és a mieink irányában.

(57) Abban az esetben, ha egy walesit a vele egyenlők által hozott törvényes ítélet nélkül atyánk Henry király vagy testvérünk Richard király mozdított el vagy fosztott meg birtokától, és az a kezünkben maradt, vagy mások birtokolják a Mi kezességünk mellett, haladéknak lesz (az eljárás megindítására, illetve az igazságszolgáltatásra) a kereszteseknek engedélyezett szokásos időre, kivéve ha a per megkezdődött vagy a vizsgálat lefolyt rendelkezésünk szerint, a kereszteshadjárat megkezdése előtt. De ha a kereszteshadjáratból visszatérünk, vagy attól elállnánk, azonnal teljes igazságot fogunk szolgáltatni a walesi vagy az említett területek joga szerint.

(58) Azonnal visszaadjuk Llywelyn fiát, az összes walesi túszt és okiratot, amelyet nekünk a béke biztosítékaként adtak.

(59) Alexandert, Skócia királyát, nővére, valamint a túszyok visszaadását, illetve az ő szabadságait és jogait illetően úgy kezeljük, mint más angliai bárókat, hacsak azokból az iratokból, melyek apjától, Williamtól, Skócia korábbi királyától bírnak, más nem következik és ez a vele egyenlők által hozott ítélet alapján fog eldőlni udvarunkban.

(60) Mindezeket a szokásokat és szabadságokat, amelyeket engedélyeztünk, meg fogjuk tartani királyságunkban a magunk és alattvalóink viszonyát illetően. Királyságunk valamenyny emberére, mind az egyházi, mind a világi személyek tartsák be ezeket ugyanígy saját embe-reikkel fennálló kapcsolatukban.

(61) MINTHOGY MINDEZEKET A DOLGOKAT az Istenért, királyságunk jobb berendezéséért, valamint a köztünk és a bárók között támadt viszály lecsillapításáért biztosítjuk, s minthogy azt kívánjuk, hogy mindezeket ők teljességükben, szilárdan és örökre élvezzék, a báróknak a következő biztosítékot adjuk és garantáljuk:

a bárók válasszanak maguk közül huszonöt személyt, hogy teljes erejükkel betartsák és betartassák a békét, valamint azokat a szabadságokat, amelyeket biztosítottunk és amelyeket jelen Chartánkkal megerősítettünk.

Ha Mi, főbíránk, tisztségviselőink vagy hivatalnokaink közül bármelyik valamilyen módon valakinek sérelmet okoznánk, vagy megszegnénk a békéről vagy a biztosítékairól szóló cikkelyek valamelyikét, és ez a sérelem a fent nevezett huszonöt báró közül négynek a tudomására jut, jöjjenek hozzánk, vagy ha nem tartózkodnánk a királyságban, főbíránkhoz, tegyenek erről jelentést és követeljék a sérelem azonnali orvoslását. Ha Mi, vagy külföldi

tartózkodásunk esetén főbíránk, a sérelem nekünk történő bejelentésétől számított negyven napon belül nem adnánk elégtételt, a négy báró terjessze az ügyet a huszonöt báró közül a többi elé, akik foglalást végezhetnek és kényszert alkalmazhatnak ellenünk minden lehetséges módon az egész ország közössége segítségével, nevezetesen váraink, földjeink, birtokaink elvétele és egyéb eszközök által, személyünk, a királyné és gyermekei sérelme nélkül, mindaddig, míg a sérelem a meghatározott módon orvoslást nem nyer. A jóvátétel biztosítása után térjenek vissza az alattvalói engedelmességre.

Kívánsága szerint bárki esküt tehet arra, hogy engedelmeskedni fog a huszonöt báró parancsának a fenti dolgok végrehajtásában, és hogy csatlakozik hozzájuk az ellenünk való támadás esetén legvégső erejéig. Általános és szabad lehetőséget biztosítunk az eskü letételére mindazok számára, akik azt le kívánják tenni és abban soha senkit nem fogunk megakadályozni. Azokat az alattvalóinkat pedig, akik vonakodnak letenni az esküt, Mi fogjuk kényszeríteni, hogy parancsunkra letegyék azt.

Ha huszonöt báró közül valamelyik meghal, vagy elhagyja az országot, vagy valamilyen más módon akadályoztatva volna a kötelezettségei teljesítésében, akkor a többi válasszon egy másik bárót a helyébe belátása szerint, aki eskü által éppúgy kötelezve lesz, mint a többiek.

Ha a huszonöt báró között valamely ügyben, amelyet eldöntésre eléjük terjesztettek, nézeteltérés támadna, a jelenlévők többségének döntése éppúgy érvényes lesz, mint a huszonöt báró egyhangú ítélete, abban az esetben is, ha mind jelen voltak és akkor is, ha néhányan közülük nem akartak vagy nem tudtak megjelenni.

A huszonöt báró esküt tesz, hogy a fenti cikkelyeket híven betartja, és teljes erejével másokkal is betartatja.

Sem Mi magunk, sem más útján nem fogunk senkitől olyan dolgot kívánni, amely által ezen engedmények és szabadságok bármely része is visszavonatna vagy csorbulna. Ha ez bekövetkezne, az érvénytelennek és meg nem történtnek tekintendő, és azt soha többé nem alkalmazzuk sem Mi magunk, sem más által.

(62) Teljesen elfelejtünk és megbocsájtunk mindenkinek minden rosszindulatot, sérelmet és gyötrelmet, amelyek köztünk, valamint egyházi és világi alattvalóink között keletkeztek a viszály kezdete óta. Ezen túlmenően teljes egészében elfelejtjük, és a magunk részéről megbocsátunk minden egyházi és világi alattvalónknak azokért a vétségekért, amelyeket az említett viszály okán, uralkodásunk tizenhatodik évének Húsvétjától a béke helyreállításáig követtek el.

Továbbá kiváltságlevelet állítatunk ki a bárók számára a fenti biztosítékok és engedmények tanúsítására Stephen canterbury-i érsek, Henry Dublin érseke, más fent nevezett püspökök és Pandulf magister pecsétje alatt.

(63) ENNÉLFOGVA AZT AKARJUK ÉS PARANCSOLJUK, hogy az Angol Egyház szabad legyen, és az emberek királyságunkban élvezzék és megtartsák maguk és örököseik számára mindezeket a szabadságokat, jogokat és engedményeket jól, békében, teljességében és csorbítatlanul, melyeket Mi és örököseink biztosítunk minden dologban, minden helyen és örökké.

Mind Mi, mind a bárók megesküszünk arra, hogy a fenti rendelkezéseket jóhiszeműen és csalárdság nélkül megtartjuk.

Tanúk erre a fent említett személyek és sokan mások.

Kiadatott saját kezünk által a Runnymede mezőn, Windsor és Staines között, június 15-én, uralkodásunk tizenhetedik esztendejében.

The Petition of Right (A Jogok Kérvénye) (1628)

Kérelem, melyet a jelen Parlamentben összegyűlt egyházi és világi Lordok és Közrendűek nyújtottak át Őfelségének az alattvalók különböző jogaira és szabadságaira vonatkozóan; a Király Őfelségének a teljes Parlament előtt erre adott királyi válaszával együtt.

A Király Legkiválóbb Őfelségének

A Parlamentben összegyűlt egyházi és világi Lordok és Közrendűek alázattal felséges Király Urunk elé terjesztjük, hogy

(1) I. Edward király uralkodása idején elfogadott törvényben – melyet általában a „nem teljesítendő” adókról szóló törvényként (Statutum de Tallagio non Concedendo) emlegetnek – kinyilvánították és rögzítették, hogy a király és örökösei országunkban nem vethetnek ki adót és nem kérhetnek megajánlást az ország érsekeinek, püspökeinek, grófjainak, báróinak, lovagjainak, a városok képviselőinek és a közösség más szabad embereinek jóakarata és hozzájárulása nélkül; továbbá a III. Edward király uralkodásának 25. esztendejében tartott Parlament kinyilvánította és törvénybe iktatta, hogy attól fogva senkit sem lehet kényszeríteni arra, hogy akarata ellenére kölcsönt nyújtson a királynak, mivel az ilyen kölcsönök a józan ész és az ország szabadsága ellen valók voltak; az ország egyéb törvényei rendelkeznek arról, hogy senki sem sújtható olyan teherrel vagy követeléssel, melyet „önkéntes adománynak” neveznek, sem más teherrel; a most említett törvények és az ország egyéb jó törvényei és szabályai alapján az Ön alattvalói örökölték azt a szabadságot, hogy nem kényszeríthetők semmiféle adó hozzájárulás, megajánlás vagy más hasonló teher fizetésére, amely nem a Parlament közös egyetértésével lett megállapítva.

(2) Mindamellet az utóbbi időben különböző megbízásokat küldtek a különböző biztosokhoz azokkal az utasításokkal, amelyek alapján az Ön népet különböző helyeken összegyűjtötték, és azt kívánták tőlük, hogy bizonyos pénzösszeget kölcsönözzenek Felségednek; többen közülük, akik ezt megtagadták, olyan eskü letételére kényszerültek előttük, amely az ország törvényei és szabályai alapján nem igazolható, és arra kényszerítették őket, hogy kötelezettséget vállaljanak a megjelenésre és jelenjenek meg az Ön Titkos Tanácsa előtt és más helyeken; másokat ezért bebörtönöztek, letartóztattak és sokféle egyéb módon zaklattak és háborgattak.

Különböző egyéb terheket is előírtak és kiróttak az Ön népére több grófságban a „főispánok” (lord lieutenant), az „alispánok” (deputy lieutenant), a „toborzási megbízottak” (commissioners for musters), a békebírák és mások, Felséged vagy Felséged Titkos Tanácsa parancsára vagy rendeletére, ami ellentétben áll az ország törvényeivel és szabad szokásaival.

(3) És annak ellenére, hogy „Anglia Szabadságainak Nagy Chartája” nevezetű törvény kimondja és jogilag megerősíti, hogy szabad embert bebörtönözni, birtokától, szabadságaitól és szabad szokásaitól megfosztani, jogfosztottá nyilvánítani, száműzni vagy más módon

tönkretenni csak a vele azonos állásúak törvényes ítélete, vagy az ország törvényei szerint lehet.

(4) És III. Edward király uralkodásának 28. esztendejében a Parlament kijelentette és törvénybe iktatta, hogy semmilyen rangú és helyzetű embert nem lehet földjétől és birtokától megfosztani, elfogni, bebörtönözni, örökségétől megfosztani, vagy halálos ítélettel sújtani törvényes eljárás lefolytatása nélkül.

(5) Mindamellet a felsorolt törvények, és Felséged országának ebből a célból alkotott más jó törvényei és szabályai ellenére, az utóbbi időben Felséged több alattvalóját bebörtönözték, anélkül, hogy okát megjelölték volna: és amikor szabadon bocsátásuk végett Felséged Habeas Corpus parancsának megfelelően bírának elé álltak, hogy az eljárásnak alávéssék magukat, és elfogadják a bíróság rendelkezését, és hogy fogvatartóiktól követeljék fogvatartásuk okának bizonyítását, ilyen ok bizonyítására nem került sor, őket Felséged külön parancsa alapján tartották fogva, amelyet az Ön Titkos Tanácsának lordjai írtak alá, és visszavitték őket különböző börtönökbe anélkül, hogy olyan vádat emeltek volna ellenük, amelyekért a törvény szerint felelősséggel tartoznának.

(6) Az utóbbi időben katonák és tengerészek nagy egységeit helyezték el az ország különböző grófságaiban és a lakosokat akaratok ellenére arra kényszerítették, hogy befogadják őket házaikba és tűrjék el ott-tartózkodásukat, ami ellentétben áll az ország törvényeivel és szokásaikkal, és a népnek súlyos sérelmet és zaklatást jelent.

(7) III. Edward király uralkodásának idején a Parlament kinyilvánította és törvénybe iktatta, hogy senki sem ítéltető életének vagy végtagjának elvesztésére a Nagy Charta és az ország egyéb törvényei és szabályai ellenére; továbbá senkit sem lehet halálra ítélni, csak az országban fennálló törvények, az ország szokásai vagy a Parlament törvényei alapján; és egy bűnös sem mentesülhet az ország törvényei és szabályai szerint alkalmazandó eljárás és kiszabandó büntetés alól. Ennek ellenére az utóbbi időben Felséged Nagy Pecsétjével ellátott meghatalmazások kerültek kibocsátásra, amelyek alapján meghatározott személyeket kijelöltek és feljogosítottak olyan hatáskör ellátására, hogy a hadijog alapján járjanak el az országon belül katonák, tengerészek vagy más hozzájuk csatlakozó züllött személyekkel szemben, akik gyilkosságot, rablást, árulást, lázadást vagy más gaztettet vagy vétséget követtek el, és a hadijognak megfelelő gyorsított eljárással – amint az a hadseregben a háború idején szokásos – állítsák őket bíróság elé, hozzanak ítéletet felettük, hajtsák végre azokat, és mondjanak ki halálos ítéletet a katonai törvények szerint.

Ilyen ürügyek alapján Felséged néhány alattvalóját az említett meghatalmazottak egyike-másika kivégeztette; noha ezek, amennyiben megérdemelték a halált az ország törvényei és szabályai szerint, akkor csak ugyanezen törvények és szokások alapján lehetett volna, és nem más szabályok szerint kellett volna őket elítélni és kivégezni.

És ugyanakkor egyes komoly bűnözők ilyen kivételre hivatkozással kerülték el büntetésüket, melyet az Ön országának törvényei és szabályai megállapítanak, mivel hogy Felséged néhány tisztségviselője és bírósági tisztviselője megtagadta vagy tartózkodott megindítani az eljárást ugyanezen törvények és szabályok szerint az ilyen elkövetők ellen, azzal az ürüggyel, hogy az említett bűnözők csak a hadijog szabályai szerint büntethetők és csak a fenti meghatalmazások alapján. Ezek és hasonló meghatalmazások teljes egészükben és közvetlenül beleütköznek az Ön országának törvényeibe és szabályaiba.

(8) Ezért alázattal kérjük Legkiválóbb Felségedet, hogy ezután senki se kényszerüljön adomány, kölcsön, megajánlás, adó vagy más hasonló teher nyújtására parlamenti törvényben kifejeződő közös egyetértés nélkül; továbbá senkit se vonjanak felelősségre, ne kényszerítsenek esküre, megjelenésre, senkit se tartóztassanak le, ne zaklassanak és más módon ne háborgassanak ilyen követelések vagy azok megtagadása miatt; és hogy szabad embert ne lehessen az előbb említett módon bebörtönözni vagy őrizetbe venni; továbbá, hogy Felséged

méltóztassék az említett katonákat és tengerészeket eltávolítani, és az Ön népe a jövőben ne terheltessék meg ily módon; és hogy a fent említett hadijog szerinti eljárásra vonatkozó meghatalmazások visszavonassanak és megsemmisíttessenek; és hogy a továbbiakban hasonló meghatalmazások, amelyekről említés történt, ne adassanak egy vagy több személynek, nehogy Felséged alattvalói közül valaki tönkretétessék vagy kivégeztessék az ország törvényeivel és szabadságaival ellentétes módon.

Mindezeket a legalázatosabban kérjük Legkiválóbb Felségedtől, mint olyan jogokat és szabadságokat, amelyek összhangban vannak országunk törvényeivel és szabályaival; kérjük Felségedet, kegyeskedjék kijelenteni, hogy azokat az ítéleteket, cselekményeket és eljárásokat, amelyek károkat okoztak az Ön népének, a jövőben nem lehet előzménynek vagy példának tekinteni; kérjük továbbá, hogy Felséged kegyeskedjék a nép további jóléte és biztonsága érdekében kijelenteni ama királyi akaratát és hozzájárulását, hogy a fent említett ügyekben Felséged valamennyi tisztségviselője és alárendeltje az ország törvényeivel és szabályaival összhangban jár el, ahogy azt a Felséged iránti tisztelet és e királyság virágzása megköveteli.

Miután a jelen kérelem felolvastatott és annak tartalma megértetett, a Király Úr a Parlament egésze előtt a következő választ adta:

„Soit droit fait comme est desire.”

„Legyen ez törvény aszerint, ahogy az kívántatott.”

Habeas Corpus Act (1679)

Az alattvalók szabadságának jobb biztosításáról és a tengerentúli bebörtönzések megakadályozásáról szóló törvény.

I. Nagy késelemek fordultak elő a hozzájuk intézett Habeas Corpus parancsok visszajuttatásában a sheriffeknél, börtöntisztviselőknél és egyéb tisztviselőknél, akikre bűncselekmény vagy feltételezett bűncselekmény miatt a királyi alattvalók őrizete van bízva. Alias és Pluries Habeas Corpus parancsokat állítottak ki, esetenként többet is, de ők különböző kibúvókkal megkerülték, hogy az ilyen parancsnak engedelmeskedjenek, ami ellentétben áll kötelességeikkel, valamint az ország ismert törvényeivel, és aminek következtében számos királyi alattvalót tartanak fogva – és esetleg hosszú ideig is – börtönben olyan esetekben, amikor a törvény szerint óvadék adásának van helye és amelyek az alattvalók megterhelését és zaklatását jelentik.

II. Ennek megakadályozása céljából, és annak érdekében, hogy a bűncselekmény vagy feltételezett bűncselekmény miatt bebörtönzött személyek mielőbb szabadok legyenek;

(2) kegyeskedjék Legkiválóbb Királyi Felséged a jelen Parlamentben összegyűlt egyházi és világi Lordok és Közrendűek tanácsa, egyetértése, valamint hatásköre alapján törvénybe iktatni; hogy,

Valahányszor egy vagy több személy Habeas Corpus parancsot juttat el sheriffhez vagy sheriffekhez, börtön tisztviselőhöz, tisztviselőhöz vagy bármilyen más személyhez az őrzetében vagy őrizetükben lévő személy számára, és amikor az említett parancsot a nevezett tisztviselők számára kézbesítik, vagy hátrahagyják a fegyházban vagy börtönben az alárendelt tisztviselőknél, beosztott börtönőröknél vagy az említett tisztviselők vagy börtönőrök helyetteseinél, az említett tisztviselő vagy tisztviselők, alárendelt tisztviselők, börtönőrök vagy helyetteseik kötelesek a parancs kézbesítésétől számított három napon belül (az árulás vagy hűtlenség büntette esetét kivéve, melyet világosan és külön fel kell tüntetni a letartóztatást elrendelő iratban) az ilyen parancsot visszaküldeni, a szállítási költségek megfizetése vagy kezesség ellenében, amelyet az eljáró bíró vagy bíróság állapít meg és vezet rá a nevezett parancsra, és amely nem lehet több mérföldenként 12 pennynél, és amennyiben a letartóztatott kötelezvényben elismeri, hogy fizeti a visszaszállítás költségeit, amennyiben a bíróság vagy a bíró a jelen törvény valódi szándékának megfelelően fogvatartását rendeli el, és amennyiben kötelezettséget vállal, hogy útközben nem szökik meg;

(3) és az ilyen módon letartóztatott vagy fogvatartott személy testét a Lord Kancellár (Lord Chancellor) vagy Anglia Főpecsétőre (Lord Keeper of the Great Seal of England) vagy azon bíróság bírái vagy bárói elé, amely az említett parancsot kibocsátotta, vagy olyan személy vagy személyek elé, akiknek az említett parancs visszaküldendő, az abban foglalt rendelkezésnek megfelelően elő kell állítani vagy állíttatni;

(4) hasonló módon tanúsítani kell továbbá a fogvatartás vagy bebörtönzés valódi okait; – kivéve, ha az illető személy őrizetbe vételének helye 20 mérföldnél távolabb van attól a helytől, ahol az ilyen bíróság vagy személy székel vagy székelni fog: amennyiben a távolság

meghaladja a 20 mérföldet, a határidő 10 nap, amennyiben a távolság meghaladja a 100 mérföldet 20 nap a nevezett kézbesítést követően; a határidő hosszabb nem lehet.

III. És abból a célból, hogy sem sheriff sem börtöntisztviselő vagy más tisztviselő ne vonhassa kétségbe az ilyen parancs jelentését;

(2) iktassék törvényben a fentiek hatásköre alapján, hogy minden ilyen parancsot „Per statutum tricesimo primo Caroli secundi Regis” felirattal kell ellátni és a döntést hozó személynek alá kell írnia;

(3) és ha egy vagy több személyt letartóztatnak vagy fogvatartanak a fentiek szerint valamely bűncselekményért – ha csak az nem árulás vagy hűtlenség miatt történt, amelyet világosan fel kell tüntetni a letartóztatást elrendelő iratban – az ítékezés szünetében és a törvényszak leteltével az így letartóztatott vagy fogvatartott egy vagy több személy (aki nem lehet elítélt vagy büntetés-végrehajtás alatt álló személy), vagy nevében, illetve nevükben bárki más jogosult kéréssel vagy panasszal fordulni a Lord Kancellárhoz, vagy a Főpecsétörhöz vagy Ófelsége bírái közül valamelyhez, egyik vagy másik ítélőszékéhez vagy a Kincstári Bíróság báróihoz (barons of the exchequer of the degree of the coif);

(4) és az említett Lord Kancellár, Főpecsétör, bírák vagy bárók vagy közülük bárki megtekintve a letartóztatásról és fogvatartásról szóló irat vagy iratok másolatát vagy másolatait, vagy különben eskü alapján, mely szerint ezen másolat vagy másolatok kiadását megtagadta az a személy, vagy személyek, akinek őrizetében a fogoly vagy foglyok vannak – ezennel jogosult és köteles az ilyen személy vagy személyek, vagy a nevében vagy a nevükben eljárók írásos kérésére, két olyan tanú igazolása és aláírása mellett, akik jelen voltak az irat kézbesítésekor –, Habeas Corpust megítélni és kibocsátani azon bíróság pecsétje alatt, amelynek egyik bírója az illető vagy ő lesz;

(5) a parancsot el kell juttatni a tisztviselőkhöz vagy tisztviselőkhöz, akik őrizetében van az így letartóztatott vagy fogvatartott személy, és az azonnal visszaküldendő az említett Lord Kancellárhoz, Főpecsétörhöz vagy bármelyik említett bíróság bíráihoz, báróihoz;

(6) és a fent meghatározott kézbesítés alapján a tisztviselő vagy tisztviselők, az ő vagy Ők beosztott tisztviselője vagy tisztviselői, a beosztott börtönőr vagy börtönőrök vagy helyetteseik – akik őrizetében az így letartóztatott vagy fogvatartott személy van – az előbb megállapított határidőn belül állítsák a foglyot vagy foglyokat az említett Lord Kancellár, Főpecsétör, vagy azon bírák, bárók vagy ezek valamelyike elé, akikhez az illető parancs visszaküldendő, és távollétük esetében pedig közülük valamely más elé az illető parancs visszajuttatásával, illetve a letartóztatás és fogvatartás valódi okának megjelölésével;

(7) és ezt követően, az illető személy eléjük állítását követő két napon belül az említett Lord Kancellár vagy Főpecsétör vagy az olyan bíró vagy báró, akik elé a foglyot elő kell állítani, bocsássa szabadon az említett foglyot fogságából, biztosítékot szerezve arra – egy vagy több kezes vagy kezesek állításával és a belátása szerinti olyan összegben, mely megfelel a fogoly minőségének és a vétség jellegének –, hogy ő vagy ők meg fognak jelenni a Királyi Tábla (Court of King's Bench) előtt, annak következő törvényszakában, a vándorbíráskodás (assize), a békebíráskodás (session) következő ülészakán, illetve a következő általános börtönkiürítés (generál jail delivery) alkalmával abban a grófságban, városban vagy helyen, ahol a letartóztatás történt, vagy ahol a vétséget elkövette, vagy olyan más bíróság előtt, amelynek hatáskörébe a cselekmény tartozik az eset kívánalma szerint, és ezt tanúsítani kell a parancs, valamint az említett biztosíték vagy biztosítékok visszaküldésével arra a bíróságra, ahol a megjelenés elő van írva;

(8) hacsak nem jut az említett Lord Kancellár vagy Főpecsétör, vagy bíró vagy bírák, vagy báró vagy bárók tudomására, hogy az így letartóztatott személyt olyan törvényes eljárás, rendelkezés vagy okirat alapján tartják fogva, melyet büntetőügyekben eljáró bíróság bocsátott ki, – vagy az említett bírák vagy bárók valamelyike, vagy békebíró, illetve békebírák

kezével aláírt és pecsétjével lepecsételt okirat tanúsága szerint a fogvatartásra olyan cselekmény vagy vétség miatt került sor, mely esetén a törvény szerint a fogoly nem helyezhető szabadlábra óvadék ellenében.

IV. Rendeltessék el örökre és rögzíttessék törvényben, hogy ha valaki a bebörtönöztetését követő két teljes törvénykezési időszakban szándékosan elmulasztja a Habeas Corpus kérését szabadon bocsátása érdekében, az ilyen szándékosan mulasztó személy a jelen törvény szerint elveszti a jogát a Habeas Corpus megszerzésére a törvénykezés szünetében.

V. Iktassák továbbá törvénybe a fentiek hatásköre alapján, hogy ha valamely tisztviselő vagy tisztviselő, az ő vagy ők beosztott tisztviselője vagy tisztviselőik, beosztott börtönőre vagy börtönőreik, vagy helyettesük elmulasztják vagy megtagadják a parancs visszaküldését a fentiek szerint, vagy a fogoly vagy a foglyok testének előállítását a parancs rendelkezése szerint és a fenti időtartamon belül, vagy megtagadják a szabadon bocsátást a fogoly vagy az érdekében eljáró személy kérésére, vagy ha a kérést követő hat órán belül nem adják ki az elfogatásról és fogvatartásról szóló parancs, vagy parancsok hű másolatát az azt kérő személynek, amelynek kiadását ő vagy ők megfelelően kívánták; az ilyen személyek minden és minden egyes fogház felügyelője és börtönőre, és minden olyan személy, akinek őrizetében fogoly van, fizessen az első vétségért bánatpénzként a fogolynak vagy a sértett félnek 100 fontot;

(2) a második esetben 200 fontot, és ezáltal alkalmatlanná válik vagy fog válni hivatalának viselésére és ellátására;

(3) az ilyen büntetést a fogoly vagy a sértett fél, meghatalmazottja vagy ügyintézője érvényesítheti az ilyen elkövető, meghatalmazottja vagy ügyintézője ellen tartozás, követelés, számla, panasz vagy vád alapján indított perben a Westminsteri Királyi Bíróságok egyike előtt, ahol sem az igazolás, sem védelem, sem mentesség, sem a végrehajtás felfüggesztése, sem a kötelezettség tagadása (wager of law), sem az eljárás megszüntetése „Non vult ulterius prosequi” címén vagy más módon nem lesz elfogadható és megengedett, és szintúgy nem kerülhet sor egynél több alkalommal az eljárás elhalasztására (imparlance);

(4) és a kártérítési igény megállapítása vagy a sértett fél perében hozott ítélet elegendő bizonyíték az első vétség elkövetéséhez; és minden további esetben a kártérítési igény megállapítása vagy a sértett fél perében hozott ítélet az első ítéletet követően elegendő bizonyíték arra, hogy a tisztviselőket vagy egyéb személyt a második vétségért büntessék.

VI. És annak érdekében, hogy az ugyanazért a vétségért való ismételt letartóztatások igazságtalan zaklatását megelőzzük;

(2) iktassák törvénybe a fentiek hatásköre alapján, hogy az a személy vagy személyek, akiket Habeas Corpus alapján szabadon bocsátanak, vagy szabadlábra helyeznek, ezt követően ugyanazért a vétségért nem tartóztatható le és nem tartható fogva más személy vagy személyek által másként, csak olyan bíróság törvényes rendelkezése vagy eljárása alapján, ahol biztosíték által kötelezett vagy kötelezettek a megjelenésre, vagy ahol az ügyben az eljárás folyik;

(3) és ha valamely személy vagy személyek tudatosan a jelen törvény ellenében ugyanazért a vétségért vagy feltételezett vétségért újra letartóztatnak vagy bebörtönöznek olyan személyt vagy személyeket, akiket a fentiek szerint szabadon bocsátottak vagy szabadlábra helyeztek, vagy ezt tudatosan előidézi vagy okozza, vagy ehhez tudatosan segítséget nyújt, vagy ebben közreműködik, akkor ő vagy ők fizessenek bánatpénzként a fogolynak vagy a sértett félnek 500 fontot; minden fondorlatos hamisítás vagy változtatás a letartóztatási iraton vagy iratokon a fenti kártérítést vonja maga után.

VII. Rendeltessék el örökre és iktassák törvénybe továbbá, hogy az a személy vagy személyek, akiket felségárulásért vagy hűtlenségért tartóztatnak le – és ez világosan és külön rögzítve van a letartóztatási okiraton – a törvényszak első hetének nyilvános tárgyalásán vagy az

esküdtbíráskodási (session of oyer and terminer) tárgyalási ülészak vagy az általános börtönkiürítés első napján tárgyalás megkezdésére vonatkozóan előterjesztett kérésük és indítványuk alapján nem helyezhetők vád alá a letartóztatásuk utáni következő törvényszak, tárgyalási ülészak, vagy általános börtönkiürítés folyamán; a Királyi Tábla, valamint az esküdtbírók és az általános börtönkiürítés bírái jogosultak és kötelesek a fogoly vagy az érdekében eljáró más személynek a törvényszak nyilvános tárgyalásának, illetve az esküdtbíráskodás ülészakának vagy az általános börtönkiürítésnek az utolsó napján előterjesztett indítványára a foglyot óvadék ellenében szabadon bocsátani, hacsak a bírának eskü alapján a tudomására nem jut, hogy a király tanúi ugyanabban a törvényszakban, ülészakon vagy általános börtönkiürítés alkalmával nem voltak előállíthatók;

(2) és ha a fentiek alapján letartóztatott személyt vagy személyeket a törvényszak első hetének nyilvános tárgyalásán vagy az esküdtbíróági tárgyalási ülészak és az általános börtönkiürítés első napján előterjesztett, a tárgyalásuk megkezdésére vonatkozó kérelmükre vagy indítványukra a letartóztatásukat követő második törvényszakban, ülészakon vagy általános börtönkiürítés alkalmával sem helyezik vád alá és ítélik el, vagy az eljárás alól mentesülnek, úgy fogságukból szabadon bocsátandók.

VIII. Rendeltessék el örökre; hogy e törvény rendelkezései közül egy sem terjeszthető ki olyan személyek börtönből történő szabadon bocsátására, akiket adóssággal vagy más cselekménnyel vagy polgári perben indított keresettel vádolnak; de ha bűncselekmény miatt történő bebörtönzéséből engedik szabadon, tartsák őrizetben a jog szerint más ilyen per kapcsán.

IX. Rendeltessék el örökre és iktassék törvénybe a fentiek hatásköre alapján; hogy bármely esetben, ha egy személyt, vagy személyeket, az ország alattvalóit bűncselekmény vagy feltételezett bűncselekmény miatt börtönben vagy valamely tisztviselő vagy tisztviselők őrizetében fogvatartanak, a nevezett személy nem szállítható át az illető börtönből és őrizetből más tisztviselő vagy tisztviselők őrizetébe;

(2) csak Habeas Corpus vagy valamilyen más törvényes okirat alapján; vagy ha a foglyot a constable-nak vagy más alacsony beosztású tisztviselőnek az illető közbörtönbe szállítása végett adták át;

(3) vagy ha az illető személyt az esküdtbíróág valamely bírása vagy békebíró rendelkezése szerint valamely dologházba vagy javítóintézetbe kell küldeni;

(4) vagy ha a foglyot az egyik börtönből vagy helyről a másikba ugyanazon grófságon belül az eljárás rendje vagy a megfelelő jogszabály értelmében kell átszállítani;

(5) vagy hirtelen támadt tűz, fertőzés, vagy más kényszerűség esetén;

(6) ha valamely személy vagy személyek az ilyen fogvatartás után bocsát ki, ír alá vagy ellenjegyez átszállításra vonatkozó okiratot vagy okiratokat a törvény rendelkezései ellenére; és azok is, akik az így kibocsátott, aláírt és ellenjegyzett okiratnak vagy okiratoknak mint tisztviselő vagy tisztviselők engedelmeskednek és végrehajtják; – köteles lesz eltérni és elvieselni a törvényben előbb említett hátrányokat és elvonásokat mind az első, mind a második vétség elkövetéséért, melyet a fent említett módon a sértett fél szerez meg.

X. Rendeltessék el és iktassék törvénybe továbbá a fentiek hatásköre alapján; hogy a fogolynak, illetve a foglyoknak jogában áll a fentiek szerint Habeas Corpust kérni és szerezni akár a Kancelláriai Bírószágtól (Court of Chancery) vagy a Kincstári Bírószágtól, akár a Királyi Táblától vagy a Common Pleas (polgári) Bírószágtól vagy ezek valamelyikétől; és ha a nevezett Lord Kancellár vagy Főpecsétőr, vagy a fent nevezett bíróságokon az adott időben ténykedő valamely bíró, illetve bírák, bárók vagy báró – az ítélezési szünetben, az elfogatási vagy fogvatartási okirat vagy okiratok megtekintése vagy olyan eskü alapján, mely szerint a fent nevezettek megtagadták az ezekről szóló másolatok vagy másolat kiadását – megtagadják az e törvény alapján megkívánt Habeas Corpus kiadását, melyet az előbbiek szerint kér-

tek tőlük – fizessenek egyenként bánatpénzként a fogolynak vagy a sértett félnek 500 fontot, amit ők kapjanak meg a fentieknek megfelelően.

XI. És nyilatkoztassák ki, illetve iktassék törvénybe a fentiek hatásköre alapján, hogy – a jelen törvény igaz szándéka és jelentése szerint – a Habeas Corpus elküldhető és eljuttatható valamely palotagrófságba, az Ót Kikötőbe vagy az Angol Királyság más kiváltságos helyeire, Wales birtokára, a Tweed-i Berwick városba és a Jersey vagy Guernsey szigetekre; az ezzel ellentétes törvények vagy szokások ellenére.

XII. És a tengerentúli börtönökben történő törvénytelen bebörtönzések megelőzése érdekében;

(2) iktassék törvénybe továbbá a fentiek hatásköre alapján, hogy a birodalom egy alattvalója sem, – aki most vagy ezután az Angol Királyság, Wales birtoka vagy a Tweed-i Berwick város lakója – küldhető fogolyként Skóciába, Írországba, Jerseybe, Guernseybe, Tangierba vagy tengerentúli területekre, helyőrségekbe, szigetekre vagy helyekre, amelyek most vagy ezt követően Őfelsége, örökösei vagy utódai birtokain belül vagy kívül vannak vagy lesznek;

(3) és hogy minden fent törvénybe foglalt és elítélt bebörtönzés törvénytelen;

(4) és hogy ha a nevezett alattvalók közül valakit most vagy ezt követően bebörtönöznek, minden ilyen bebörtönzött személy vagy személyek minden bebörtönzésért téves bebörtönzés címén keresetet vagy kereseteket indíthat e törvény szerint Őfelsége valamely bíróságán, azon személy vagy személyek ellen, akik őt letartóztatják, fogvatartják, bebörtönzik, fogolylyá teszik vagy deportálják a jelen törvény valódi jelentése ellenére; és minden egyes olyan személy vagy személyek ellen, akik megszerkesztik, kiagyalják, aláírják, lepecsételik vagy ellenjegyzik az elfogásról, a fogvatartásról, bebörtönzésről vagy deportálásról szóló parancsot vagy írást vagy ezekben tanácsot adnak, segítséget nyújtanak, vagy közreműködnek, vagy ezek bármelyikét teszik;

(5) és minden ilyen kereset felperesének meg kell ítélni költségeinek háromszorosát a kárain kívül, mely kárösszeg nem lehet kevesebb 500 fontnál;

(6) és amely perben nem lehet az eljárást elhalasztani, felfüggeszteni vagy félbeszakítani, döntés, rendelkezés vagy parancs alapján, nincs helye felfüggesztő végzésnek, védelemnek vagy mentességnek, nem kerülhet sor egynél több alkalommal az eljárás elhalasztására, kivéve azon bíróság nyilvános tárgyaláson hozott döntése alapján, ahol az eljárás függőben van az igazságszolgáltatásban nélkülözhetetlen speciális okból, és amely a döntésben kifejeződést kap;

(7) és az a személy vagy személyek, akik tudatosan a törvény ellenére megszerkesztenek, kiagyalnak, megírnak, lepecsételnek vagy ellenjegyeznek ilyen letartóztatásról, fogvatartásról vagy deportálásról szóló okiratot, vagy letartóztatnak, fogvatartanak, bebörtönöznek vagy deportálnak valamely személyt, vagy személyeket, és ezért törvényesen bűnösnek találtatnak, ettől az időponttól kezdődően képtelen lesznek felelősséggel és haszonnal járó hivatal viselésére a nevezett Angliában, Wales birtokán, a Tweed-i Berwick városában, vagy a hozzájuk tartozó szigetek, területek vagy birtokok valamelyikén;

(8) és el kell szenvedniük és viselniük azokat a hátrányokat, büntetéseket és elvonásokat, amelyeket a II. Richard király uralkodásának 16. esztendejében kibocsátott törvény előszava és rendelkezései határoznak meg, írnak elő és rendelnek el;

(9) és nem nyerhetnek felmentést a Királytól, illetve örököseitől és utódaitól az elvonások, veszteségek, valamint az alkalmatlanság alól.

XIII. Rendeltesse el örökre, hogy e törvény egy rendelkezése sem alkalmazható olyan személy javára, aki kereskedővel vagy ültetvénytulajdonossal vagy más személlyel kötött szerződés révén szállítandó valamilyen tengerentúli területre és az ilyen megállapodás alapján előleget is kapott, noha később e személy tagadja az ilyen szerződés fennállását.

XIV. Rendeltessék el örökre és iktassák törvénybe, hogy ha a hűtlenség miatt törvényesen elítélt személy vagy személyek nyilvános tárgyaláson kérik deportálásukat tengerentúli területre, és a bíróság helyesnek tartja, hogy ő vagy ők a börtönt ez okból elhagyják, – az ilyen személyt vagy személyeket deportálni lehet valamely tengerentúli területre; a jelen törvény vagy a benne foglalt ellentétes rendelkezések dacára.

XV. Rendeltessék el továbbá és iktassák törvénybe, hogy az itt rögzítettekből semmit sem lehet úgy vélni, értelmezni vagy érteni, hogy az kiterjed valamely személynek a bebörtönzésére 1679. június 1-je előtt; és nem lehet azt tanácsolni, előidézni vagy egyébként megtenni az ilyen bebörtönzéssel kapcsolatban a fentiekben foglalt ezzel ellentétes rendelkezésektől függetlenül.

XVI. Rendeltessék el továbbá, hogy ha valamely személyt vagy személyeket, a birodalom bármikori lakosait, akik valamilyen főbenjáró bünt követnek el Skóciában vagy Írországbán, vagy a szigetek valamelyikén, vagy a Király, örökösei vagy utódai külföldi ültetvényein, ahol őt e cselekményéért bíróság elé kellett volna állítani – az ilyen személy vagy személyek elküldhetők e helyekre a per lefolytatására olyan módon, ahogy ugyanezt a jelen törvény elkészülte előtt lehetett volna tenni –, az itt rögzített ezzel ellentétes rendelkezésektől függetlenül.

XVII. Rendeltessék el továbbá és iktassák törvénybe, hogy egy személy vagy személyek sem perelhetők be, vádolhatók, zaklathatók vagy háborgathatók valamely vétség elkövetéséért a törvény ellenére, csak ha az elkövetőt legkésőbb a vétség elkövetését követő két éven belül beperlik, vagy bevádolják, amennyiben a sértett fél nincs börtönben; és ha börtönben van, akkor pedig a bebörtönzött személy halálát vagy a börtönből való szabadulását (amely hamarabb megtörténik) követő két éven belül.

XVIII. És azzal a szándékkal, hogy egy személy se vonhassa ki magát az esküdtbíráskodás vagy az általános börtönkiürítés alól azáltal, hogy olyan időben eszközli ki esküdtbíróság elé állítását, amikor nem vihető vissza az eljárás kiállítására;

(2) iktassák törvénybe, hogy a foglyot fogvatartó grófságban az esküdtbíráskodási ülészek meghirdetése után egyetlen személyt sem lehet elszállítani a közbörtönből a jelen törvénynek megfelelően kiadott Habeas Corpus alapján, hanem bármely ilyen Habeas Corpust az elé az esküdtbíráskodás elé kell vinni nyilvános tárgyalásra, aki oda van kirendelve az igazságszolgáltatás ellátására.

XIX. Rendeltessék el mindemellett, hogy az esküdtbíráskodás befejezése után valamely fogva tartott személy vagy személyek Habeas Corpusszal bírhatnak a jelen törvény rendelkezései és szándéka szerint.

XX. És iktassák törvénybe még a fentiek hatásköre alapján; hogy ha olyan személy vagy személyek ellen emelnek vádat, indítanak pert vagy keresetet, akik megsértették vagy megsértik ezen törvény előírásait, az ilyen vádlottaknak jogukban áll azt az általános kijelentést tenniük, hogy ők nem bűnösök vagy nem tartoznak semmivel, és jogukban áll olyan különleges bizonyítékokat az esküdtszék tudomására hozni, amellyel ugyanezt megpróbálják elérni, és amely bizonyíték jó és elegendő volt a törvény előtt, hogy felmentse a szóban forgó vádlottat vagy vádlottakat a fenti vád, per vagy kereset alól, és az említett bizonyíték ezután is ugyanúgy érvényes számára vagy számukra, mindenféle célból és szándékból, mintha ő vagy ők megfelelő módon előterjesztenék, előhoznák vagy feltárnák ugyanezt a bizonyítékot a bíróság előtt, vagy ilyen vádemelés, per vagy kereset során.

XXI. És mivel sokszor kisebb árulással vagy hűtlenséggel vagy ebben bűnrészességgel vádolt személyeket csak gyanú alapján tartóztatnak le, ami által ők óvadék ellenében szabadlábra helyezhetők vagy nem helyezhetők szabadlábra aszerint, hogy a gyanút kiváltó körülmények – melyek e személyeket letartóztató és a vizsgálatot lefolytató békebírák vagy a grófság más békebírói előtt jól ismertek – és amelyek többé vagy kevésbé súlyosak; iktassék

ezért törvénybe; hogy ahol bármely személy letartóztatásra kerül bármely bíró vagy békebíró által, és őt felbujtóként vádolják kisebb árulás vagy hűtlenség gyanúja alapján vagy gyanújával – amelyet kifejezetten és külön belefoglaltak a letartóztatásról szóló okiratba – az ilyen személyt nem lehet elszállítani vagy óvadék ellenében szabadlábra helyezni e törvény alapján vagy bármi más módon, ahogyan azt ezen törvény elfogadása előtt meg lehetett tenni.

Bill of Rights (A Jogok Törvénye) (1689)

Törvény az alattvalók jogainak és szabadságainak kinyilvánításáról és a trónöröklés rendjéről.

A Westminsterben összegyűlt egyházi és világi Lordok és Közrendűek, akik törvényesen, teljesen és szabadon képviselték az ország népének minden rendjét, a mi és Urunk 1688. esztendejében február 13. napján átnyújtottak Ófelségéiknek – akiket név és származás szerint Orániai Vilmos és Mária herceg, illetve hercegnő néven hívtak és ismertek és akik ott személyesen megjelentek – egy bizonyos írásbeli nyilatkozatot, melyet az említett Lordok és Közrendűek a következő szövegezésben készítettek el;

MINTHOGY az utolsó király, II. Jakab, a szolgálatában álló rossz tanácsadók, bírák és tisztségviselők segítségével arra törekedett, hogy elnyomja és kiirtsa a protestáns vallást, valamint e királyság törvényeit és szabadságait.

(1) A hatalmat oly módon gyakorolta és bitorolta, hogy figyelmen kívül hagyta és felfüggesztette a törvényeket, illetve azok végrehajtását a Parlament hozzájárulása nélkül.

(2) Elfogatott és vád alá helyezett több tiszteletre méltó főpapot, mert alázatos folyamodványukban felmentésüket kérték, hogy egyetértsenek a nevezett bitorolt hatalommal.

(3) Megbízást adott ki és hajtattott végre a Nagy Pecsét alatt törvényszék felállítására, melynek neve „Egyházügyi Megbízottak Bírósága” (The court of commissioners for ecclesiastical causes).

(4) Pénzt szedett a Korona javára a királyi előjogok alapján, mégpedig más időben és más módon, mint ahhoz a Parlament hozzájárult.

(5) Állandó hadsereget állított fel és tartott fenn béke idején e királyságban a Parlament hozzájárulása nélkül, és katonákat szállásolt el a törvény ellenére.

(6) Sok jó protestáns alattvalót lefegyverzett és ugyanakkor a pápistákat felfegyverezte és szolgálatába állította, mindkettőt a törvények ellenére.

(7) Megsértette a Parlament tagjai megválasztásának a szabadságát.

(8) A Királyi Tábla előtt olyan eljárásokat indított, mely ügyek és esetek csak a Parlament jogkörébe tartoznak; és megindított számos más önkényes és törvénytelen eljárást.

(9) Az utóbbi években elfogult, megvesztegethető és képesítetlen személyek tértek vissza és szolgáltak az esküdtzékeknél, és különösen mint esküdtek a felségsértési perekben, holott nem voltak szabad földbirtokosok (freeholderek).

(10) Túlságosan nagy óvadékot követeltek a bűncselekmény elkövetése miatt elfogott személyektől, hogy az alattvalók szabadságáért született törvények hasznosságát csorbítsák.

(11) Rendkívül magas bírságokat, valamint törvénytelen és kegyetlen büntetéseket szabtak ki.

(12) Különböző engedélyeket adtak ki és ígéreteket tettek bírságra vagy elkobzásra vonatkozólag az elítéltetést vagy bírói ítéletet megelőzően olyan személyek ellen, akik ezekben elmarasztaltak.

Mindezek teljesen és közvetlenül ellentétesek az ország ismert törvényeivel, szabályaival és szabadságával.

És minthogy az említett utolsó király, II. Jakab lemondott a kormányzásról, és a trón ily módon megüresedett, Őfelsége az Orániai Herceg (akit a Mindenható Isten akarata e királyság pápaságtól és önkényuralomtól való megszabadításának dicső eszközévé tett) – az egyházi és világi Lordok, valamint egyes kiemelkedő Közrendűek tanácsára –, leveleket íratott a protestáns egyházi és világi Lordokhoz, és további leveleket íratott különböző grófságoknak, városoknak, egyetemeknek, mezővárosoknak és az Öt Kikötőnek, hogy válasszák ki képviselőiknek azokat a személyeket, akik jogosultak a parlamenti képviselőre, hogy összegyűljenek és ülésezzenek Westminsterben ez év 1688. január 22. napján, valamint hogy olyan rendelkezést hozzanak, mely szerint vallásukat, törvényeiket és szabadságaikat nem lehet újra megsemmisítés veszélyének kitenni; és mely levelek alapján a választások megfelelően lezajlottak.

És midőn ennek következtében az említett egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek a levelek és választások eredményeként most e nemzet teljes és szabad képviselőjében összegyűltek, a legkomolyabban fontolóra véve a fent említett célok elérésének legjobb eszközeit, mindenekelőtt kijelentik (mint ahogy ezt őseik is tették hasonló esetben) régi jogaik és szabadságaik érvényesítése és megóvása érdekében:

(1) A királyi hatalomnak az az állítólagos joga, hogy a Parlament hozzájárulása nélkül felfüggeszsen törvényeket vagy azok végrehajtását, törvénytelen.

(2) A királyi hatalomnak az az állítólagos joga, hogy felmentést adjon törvények vagy azok végrehajtása alól, amint ezt a múltban állították és gyakorolták, törvénytelen.

(3) A volt Egyházügyi Megbízottak Bírósága, minden hasonló egyéb bizottságok és bíróságok felállítására adott meghatalmazás törvénytelen és ártalmas.

(4) A Korona számára vagy használatára szolgáló pénzösszegek kivetése a királyi előjogra való hivatkozással a Parlament hozzájárulása nélkül, hosszabb időre vagy a Parlament meglévő vagy jövőbeni jóváhagyásától eltérő módon törvénytelen.

(5) Az alattvalókat megilleti az a jog, hogy kérelemmel forduljanak a királyhoz; s az ilyen kérelem előterjesztése miatt történő letartóztatás vagy vádemelés törvénytelen.

(6) Állandó hadsereg felállítása vagy fenntartása a királyság területén béke idején a Parlament hozzájárulása nélkül törvénytelen.

(7) A protestáns alattvalókat önvédelmük céljából megilletik a rendjüknek megfelelő és a törvény által engedélyezett fegyverek.

(8) A Parlament tagjai megválasztásának szabadnak kell lennie.

(9) A parlamenti szólásszabadságot, vitákat és eljárásokat a Parlamenten kívül sem bíróságok, sem más helyek nem kifogásolhatják és nem vonhatják kétségbe.

(10) Nem lehet túlságosan magas óvadékot követelni, magas bírságot kiszabni; nem lehet kegyetlen és rendkívüli büntetéseket alkalmazni.

(11) Az esküdteket megfelelő módon kell kiválasztani és beosztani; azoknak az esküdteknek, akik felségárulási ügyekben ítélniük, szabad földbirtokosoknak kell lenniük.

(12) Bírság és elkobzás engedélyezése, valamint ígérete egyes személyeknek az elítélést megelőzően törvénytelen és semmis.

(13) Az összes sérelem orvoslása, a törvények módosítása, megerősítése és megőrzése érdekében a Parlamentet gyakran össze kell hívni.

A Parlament tagjai igénylik és követelik a fenti tételeket együtt és külön-külön, mint kétségbe nem vonható jogaikat és szabadságaikat; semmilyen nyilatkozatból, ítéletből, cselekményből vagy eljárásból – amelyből a népre hátrány származna az említett tételek tekintetében – nem lehet semmilyen módon következtetéseket levonni, és azok nem szolgálhatnak példaként.

Jogaik követelésében különösen bátorította őket Ófelsége az Orániai Herceg nyilatkozata; mely szerint Ő az egyedüli eszköze a sérelmek teljes orvoslásának és jóvátételének.

Minthogy teljes bizalommal vannak abban a tekintetben, hogy Ófelsége az Orániai Herceg véghezviszi az általa eddig előmozdított felszabadítást, és hogy védelmezi őket az itt kinyilvánított jogaik megsértése, valamint vallásuk, jogaik és szabadságaik minden más csorbítása ellen;

II. A Westminsterben összegyűlt említett egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek elhatározzák, hogy Vilmos és Mária orániai herceg és hercegnő nyilváníttassák Anglia, Franciaország, Írország és az azokhoz tartozó birtokok királyává, illetve királynéjává; viseljék a koronát és a királyi méltóságot az említett királyságokban és birtokon a nevezett herceg és hercegnő együtt, életük során és a közülük túlélő élete végéig; és hogy a királyi hatalom gyakorlása egyedül és teljes egészében csak a nevezett Orániai Herceget illesse az említett herceg és hercegnő nevében mindkettőjük életében; haláluk után a korona és a királyi méltóság a fenti királyságokban és birtokokon a nevezett hercegnő vér szerinti örököseire szálljon; ilyen örökösök hiányában szálljon Annára, Dánia hercegnőjére és vér szerinti örököseire; ezek hiányában pedig az említett Orániai Herceg vér szerinti örököseire; és az egyházi és világi Lordok valamint Közrendűek kéri a nevezett herceget és hercegnőt, hogy ezt az ajánlatot közös akarattal fogadják el.

III. Az alábbi esküket tegye le mindenki, aki alattvalói hűségeskü és egyházi főhatalmat elismerő eskü letételére kötelezett azok helyett; és az említett (régi) alattvalói hűségeskü, valamint egyházi főhatalmat elismerő eskük töröltessenek el.

„Én, X. Y., őszintén megígérem és esküszöm, hogy hű leszek és igaz alattvalói hűséggel viseltetek Ófelségéik Vilmos király és Mária királynő iránt. Isten engem úgy segítjen.”

„Én, X. Y., esküszöm, hogy szívemből utálok, gyűlölöm, és mint istentelent és eretneket megtagadom azt a kárhozatos tant és helyzetet, mely szerint a pápa, vagy a római Szentszék valamely hatalmassága által kiközösített vagy elmozdított fejedelmet alattvalói vagy bárki más méltóságától megfoszthatják vagy megölhetik. És kijelentem, hogy semmilyen külföldi herceg, személy, főpap, állam vagy hatalmasság nem bír és nem bírhat az igazságszolgáltatás jogaival, erővel, felsőbbrendűséggel vagy egyházi, illetve világi hatalommal ebben az országban. Isten engem úgy segítjen.”

IV. Erre nevezett Ófelségéik elfogadták a koronát és Anglia, Franciaország valamint Írország és a hozzájuk tartozó birtokok királyi méltóságát az említett Lordok és Közrendűek jelen nyilatkozatban foglalt határozata és kívánsága szerint.

V. Ezután Ófelségeiknek úgy tetszett, hogy az említett egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek, akik a Parlament két házát alkotják, folytassák ülésüket, és Ófelségeik királyi közreműködésével tegyenek hatékony intézkedéseket a királyság vallásának, törvényeinek és szabadságainak megszilárdítására, úgy, hogy azokat ne fenyegetse ismét a megsemmisítés veszélye; ezzel az említett egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek egyetértettek, és ennek megfelelően folytatták ténykedésüket.

VI. A fentiek szerint a Parlamentben összegyűlt nevezett egyházi és világi Lovagok, valamint Közrendűek a jelen nyilatkozat, az abban foglalt cikkelyek, pontok, ügyek és dolgok jóváhagyása, megerősítése és megállapítása érdekében, a Parlament hatásköre alapján törvényes erővel a kellő formában kéri a kinyilvánítását és törvényes rögzítését; hogy az említett nyilatkozatban kinyilvánított és követelt jogok és szabadságok együtt és külön-külön valóságos, ősi és kétségbenvonhatatlan jogai és szabadságai e királyság népének; s azokat így kell tisztelni, elismerni, elbírálni, megítélni és megőrizni; és hogy a fent felsoroltakat minden részletükben szilárdan és szigorúan fenn kell tartani és figyelembe kell venni, úgy ahogy azt a nyilatkozat megállapítja; továbbá minden tisztviselő és hivatalnok, aki Ófelségeiket és utódait szolgálni fogja minden időben ennek megfelelően cselekedjék.

VII. A nevezett egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek komolyan megfontolják, hogy a Mindenható Isten akarata, az Ő csodálatos gondviselése és kegyes jósága ehhez a nemzethez úgy rendelte és biztosította, hogy Őfelségeik a nevezett királyi személyek őseik trónjáról a legnagyobb boldogságban uralkodjanak felettük; amelyért a szívük mélyéből a legalázatosabb köszönetet és hálát fejezik ki; és szívük őszinteségében ténylegesen, határozottan és kétségtelenül úgy gondolják és ezennel elismerik, elfogadják és kinyilatkoztatják; hogy miután II. Jakab lemondott a kormányzásról, és Őfelségeik elfogadták a koronát, valamint a királyi méltóságot az előbbieik szerint; a nevezett Őfelségék megszerezték a jogot az ország törvényei szerint, hogy urai legyenek, Királya és Királynéja Angliának, Franciaországnak, Írországnak és a hozzájuk tartozó birtokoknak; és e királyi ranggal, koronával és méltósággal felruházott fejedelmi személyek a nevezett országokban a legteljesebben, törvényesen és egészében ruháztassanak fel, testesítsenek meg, egyesítsenek és bírjanak minden ezekkel járó és hozzájuk kapcsolódó méltóságot, rangot, címet, királyi felség- és előjogot, hatalmat, tekintélyt és az ítélkezés jogát.

VIII. Hogy a koronára támasztott igény folytán keletkező minden vitát és megosztottságot elkerüljünk e királyságban, és hogy a trónöröklés bizonyosságát megőrizzük, melyen Isten alatt e nemzet egysége, békéje, nyugalma és biztonsága teljes egészében alapszik és függ; a nevezett egyházi és világi Lordok és Közrendűek esedeznek Őfelségeikhez, hogy rögzíttessék, állapíttassák meg és nyilatkoztassák ki törvényben; hogy a korona és a királyi kormányzás joga az említett királyságban és birtokokon az ezekkel járó és hozzájuk kapcsolódó jogositványokkal együtt és külön-külön a nevezett Őfelségeket és a közülük túlélőt illeti életük során és a túlélő életében; valamint a királyi hatalom és kormányzás gyakorlásának jogát teljesen, tökéletesen és egészében csak Őfelsége (Vilmos) bírja és gyakorolja Őfelségeik együttes nevében közös életük során; haláluk után a nevezett korona a hozzájuk tartozó jogokkal a Királyné Őfelsége vér szerinti örököseit; ezek hiányában Anna Dánia hercegnője királyi fenségét és az Ő vér szerinti örököseit, ezek hiányában pedig nevezett Őfelsége (Vilmos) vér szerinti örököseit illesse. Ennek az említett egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek az egész nép nevében a legalázatosabban és legodaadóbban alávetik magukat, örököseiket és utódaikat; és szilárd ígéretet tesznek arra; hogy készek lesznek támogatni és megvédeni nevezett Őfelségeiket és a korona öröklésének fent rögzített rendjét, legvégső erejükkel, életükkel és vagyonukkal mindenkivel szemben, aki valamilyen módon ezek ellen támad.

IX. És mivel a tapasztalat bebizonyította, hogy e protestáns királyság biztonsága és jóléte összeegyeztethetetlen annak pápista herceg vagy olyan király vagy királynő által történő kormányzásával, aki pápistával kötött házasságot; ezért az említett egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek kéri továbbá annak törvényi megerősítését; hogy mindazon személyek, akik kibékültek vagy kibékülnek, vagy egyesülnek a római Szentszékkal vagy egyházzal, vagy a pápai vallást gyakorolják, vagy pápistával kötnek házasságot, kizáratnak és örök időkre képtelenek lesznek örökölni, birtokolni vagy élvezni a koronát és a kormányzás jogát ebben az országban, Írországnak és a hozzájuk tartozó birtokokon, vagy ezek bármely részén; nem bírhatják, használhatják vagy gyakorolhatják a királyi hatalmat, tekintélyt vagy az ítélkezés jogát e területeken. Minden ilyen esetben vagy esetekben ezen országok népe felmentést kap az alattvalói hűség alól; és a nevezett korona és kormányzás időről időre olyan személyre vagy személyekre fog átszállni, akik protestánsok és akik örökölhetik, valamint gyakorolhatják ezeket, abban az esetben, ha azon nevezett személy vagy személyek akik kibékültek, egyesültek a (katolikus) egyházzal vagy (katolikus) vallást gyakorolnak, vagy házasságot kötnek a fentieknek megfelelő módon – természetes módon haltak el.

X. A birodalom minden királya és királynője, aki ezután megszerzi az uralkodói koronát ebben a királyságban, a trónjára lépését követő első parlament ülészakának első napján a

Lordok Házában, trónján ülve, az egybegyűlt Lordok és Közrendűek jelenlétében, vagy koronázása alkalmából, azon személy vagy személyek előtt, akik közreműködnek az eskü kivételében az említett eskü letételekor (amely elsőként fog megtörténni) leteszi, aláírja és hallhatóan megismétli azt a nyilatkozatot, amelyet II. Károly uralkodásának 30. esztendejében elfogadott törvény, név szerint „Törvény a király személyének és kormányzati tevékenységének hatékonyabb védelméről a pápisták mindkét Házbeli parlamenti képességének megvonása által” foglal magában. De ha nevezett király vagy királynő az ország koronájának öröklésekor a 12 éves korát nem érné el, az említett nyilatkozatot minden ilyen király vagy királynő a koronázásakor fogja megtenni, aláírni és hallhatóan megismételni, vagy annak a fent említett Parlament ülészakájának első napján, amely az ilyen király vagy királynő 12 éves kora elérését követően elsőnek ül össze.

XI. Őfelségeiknek megelégedettségére és tetszésére szolgál, hogy mindezeket a jelen Parlament hatásköre alapján kijelentse, megállapítsa és törvénybe foglalja, és hogy mindez ezen ország törvényének minősül, akként fennmarad, és az lesz örökké; ugyanezeket nevezett Őfelségeik és a Parlamentben összegyűlt egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek tanácsa és egyetértése szerint, valamint hatásköre alapján ennek megfelelően kinyilvánítják, megállapítják és törvénybe foglalják.

XII. Az említett hatáskör alapján kijelentjük és törvénybe foglaljuk, hogy a Parlament jelenlegi ülészakától kezdődően és azt követően nem adható felmentés valamely törvény vagy annak bármely része alól; az ilyen felmentést semmisnek és hatálytalannak kell tekinteni, kivéve, ha a felmentést a törvény maga megengedi, és azokat az eseteket, amelyeket a Parlament jelen ülészakán elfogadott egy vagy több törvény vagy törvények külön határoznak meg.

XIII. Megállapítjuk, hogy az Úr 1689. évének október 23. napja előtt kibocsátott szabadságlevél, adomány vagy kegyelem hatályát a jelen törvény semmilyen módon nem csorbítja vagy nem semmisítheti meg, hanem azok ugyanolyan erővel és hatállyal bírnak a jog szerint, mintha ezt a törvényt meg sem alkották volna soha.

Act of Settlement (Trónöröklési Törvény) (1701)

Törvény a Korona hatalmának további korlátozásáról, valamint az alattvalók jogainak és szabadságainak jobb biztosításáról.

Minthogy Őfelséged és legkegyesebb néhai uralkodó asszonyunk az áldott emlékü Mária királynő uralkodásának első esztendejében elfogadtak egy parlamenti törvényt „Törvény az alattvalók jogainak és szabadságainak kinyilvánításáról és a trónöröklés rendjéről” címmel, mely egyebek között rögzítette, megállapította és kinyilvánította, hogy a korona és a királyi kormányzás joga az Angol, Francia és Ír Királyságokban, valamint a hozzájuk tartozó birtokokon Őfelségedet és a nevezett néhai királynét illeti Őfelséged és a nevezett királynő közös élete során és a túlélő életében; Őfelséged és a nevezett királynő halála után az említett korona, valamint a királyi kormányzás joga nevezett királynő vér szerinti örököseié; ezek hiányában Anna, Dánia hercegnője királyi fensége és vér szerinti örököseié; ezek hiányában pedig Őfelséged vér szerinti örököseié legyen. Törvénybe foglalták továbbá, hogy mindazon személyek, akik kibékültek vagy kibékülnek vagy egyesülnek a római Szentszékkal vagy egyházzal, vagy a pápai vallást gyakorolják, vagy pápistával kötnek házasságot kizártnak, és a törvény alapján örök időkre képtelenek lesznek örökölni, birtokolni vagy élvezni a koronát és a királyi kormányzás jogát ebben az országban, Írországon és a hozzájuk tartozó birtokokon vagy ezek bármelyik részén; nem bírhatják, használhatják vagy gyakorolhatják a királyi hatalmat, tekintélyt vagy az ítélkezés jogát e területeken; és minden ilyen esetben vagy esetekben ezen országok népe felmentést kap az alattvalói hűség alól; és a nevezett korona és kormányzás időről időre olyan személyre vagy személyekre fog átszállni, akik protestánsok és akik örökölhetik, valamint gyakorolhatják ezeket, abban az esetben, ha azon nevezett személy vagy személyek, akik kibékültek, egyesültek a (katolikus) egyházzal, vagy (katolikus) vallást gyakorolnak vagy házasságot kötnek a fentieknek megfelelő módon, természetesen módon haltak el.

A törvény elfogadása és a trónöröklés abban történő elrendezése után, Felséged jó alattvalóinak – akik visszakapták vallásuk, jogaik és szabadságaik teljes és szabad birtoklását és élvezetét azáltal, hogy az isteni gondviselés sikerre vitte Felséged ígéreteit és fáradhatatlan erőfeszítéseit – nem volt nagyobb világi boldogsága annál, mint azt remélni és kívánni, hogy Felségedtől – akitől Isten oltalma alatt békességet kaptak, és akinek ősei éveken át a protestáns vallás és Európa szabadságának fő védelmezői voltak – valamint az említett legkegyesebb uralkodó asszonyunktól – akinek emléke mindig drága lesz az ország alattvalóinak – származó királyi utódot lássanak;

és mivel a kegyes Mindenható Istenünknek magához kellett szólítania említett uralkodó asszonyunkat és a szépreményű Vilmos herceget Gloucester herceget (Anna, Dánia hercegnője királyi Őfelsége egyetlen túlélő örökösét), Őfelséged és az említett jó alattvalóid kimondhatatlan fájdalmára és bánatára, akik ilyen veszteségek közepette azt kívánják, hogy a Mindenható Istenünk kegyes akarata hosszabbítsa meg Őfelséged és a Királynő Őfelsége életét, és biztosítson Őfelségednek és a Királynő Őfelségének olyan utódot, aki örökölheti a

koronát és a királyi kormányzás jogát azokkal a korlátozásokkal, amelyeket a fent idézett törvény tartalmaz, és állandóan könyörögnek az isteni kegyelemhez ezekért az áldásokért;

és Ófelséged nevezett alattvalói naponta tapasztalják királyi gondoskodásodat és törődésedet e királyság jelenlegi és jövőbeli jóléte érdekében, és különösen tanácsosnak tartják trónodról a szükséges további lépések megtételét a trón protestánsok által történő öröklése, a nemzet boldogsága és vallásunk biztosítása érdekében;

és feltétlenül szükség van ez ország biztonságára, békéjére és nyugalma, hogy elkerüljünk benne minden kételyt és vitát, a koronához tartozó jogosítványokat illetően, és hogy fenntartsuk a trónöröklés bizonyosságát, és amelyben alattvalóid biztonságban folyamodhatnak védelmedért a nevezett törvényben meghatározott korlátozások esetén;

ezért, hogy a korona protestánsok által történő utódlása továbbra is biztosítva legyen, mi, Felséged engedelmes és hűséges alattvalói, a jelen Parlamentben összegyűlt egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek, kérelmet terjesztenek elő Felségedhez;

törvénybe foglalható és kinyilvánítható, és a jelen Parlamentben összegyűlt egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek tanácsára, egyetértése és ugyanezek hatásköre alapján a Király Legkiválóbb Ófelsége iktassa törvénybe és nyilvánítsa ki;

hogy a legkiválóbb Sophia hercegnő, a hannoveri választófejedelem neje és holland özvegye, a boldog emlékű I. Jakab néhai királyi urunk lányának, a legkiválóbb Erzsébet hercegnőnek és néhai Bohemia királynőnek a lánya nyilvánítatik ki következőnek az öröklési rendben protestáns ágon a birodalmi koronára és méltóságra a nevezett Anglia, Franciaország és Írország Királyságaiban a hozzájuk tartozó birtokokkal és területekkel együtt Ófelsége és Anna, Dánia hercegnője után, valamint a nevezett Anna hercegnő és Ófelsége utódai hiányában külön-külön;

és nevezett Ófelsége jelenlegi királyi urunk, és Anna, Dánia hercegnője királyi Fenség halálától, illetve azt követően, valamint a nevezett Anna hercegnő és Ófelsége utódai hiányában külön-külön, a korona és a királyi kormányzás joga a nevezett Anglia, Franciaország és Írország királyságaiban és hozzájuk tartozó birtokokon a királyi állapottal és méltósággal a fenti országokban, az ezekkel járó és hozzájuk tartozó minden ranggal, címmel, felségjoggal, előjoggal, hatalommal, igazságszolgáltatási jogosítvánnyal és hatáskörrel a legkiválóbb Sophia hercegnőt és vér szerinti örököseit illesse, Ők ezeket bírják és gyakorolják, amennyiben protestánsok;

és ennek a nevezett egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek az ország népe nevében a legalázatosabban és leghűségesebben alávetik magukat, örököseiket és utódaikat; és hűségesen megígérik, hogy Ófelsége és a királyi hercegnő halála után, valamint vér szerinti örökösei hiányában elfogadják, elismerik és megvédik a nevezett Sophia hercegnőt, és vér szerinti örököseit, amennyiben protestánsok – a jelen törvényben kifejezett korlátozás és trónöröklési rend szerint – legvégső erejükkel, életükkel és vagyonukkal mindenkivel szemben, aki valamilyen módon ezek ellen támad.

II. Elrendeltetik és ezennel törvénybe foglaltatik, hogy minden egyes személy vagy személyek, akik jelenleg vagy a jövőben megszereznek és örökölnék az említett koronát a jelen törvény korlátozása szerint, és kibékülnek vagy ki fognak békülni vagy egyesülni fognak a római Szentszékkal vagy egyházzal, vagy a pápai vallást fogják gyakorolni vagy pápistával kötnek házasságot, alkalmatlanná fognak válni mindazokra a dolgokra, amely esetet vagy eseteket a szóban forgó törvény rendezte, megerősítette és megállapította;

és hogy minden király és királynő, aki trónra lép és akinek sikerül megszerezni e királyság birodalmi koronáját a jelen törvény szerint, tegyen vagy tegyenek koronázási esküt koronázásuk alkalmával, Ófelsége és nevezett néhai Mária királynő uralkodásának első évében elfogadott parlamenti törvény alapján, melyet a „Koronázási eskü bevezetéséről szóló törvény-

nek” neveznek, tegyen, írjon alá és ismétlje meg a fenti törvényben említett és előírt nyilatkozatot az abban rögzített módon és formában.

III. Mivel szükséges és kívánatos, hogy néhány további rendelkezést hozzunk vallásunk, törvényeink és szabadságaink biztosítása érdekében Őfelsége és Anna, Dánia hercegnője halála esetére és az azt követő időre, és arra az esetre, ha a nevezett hercegnőnek és Őfelségének nincs vér szerinti leszármazója; a Király Legkiválóbb Felsége kegyeskedjék törvénybe iktatni a jelen Parlamentben összegyűlt egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek tanácsa és egyetértése, illetve ezek hatásköre alapján; hogy

A jövőben a koronát birtokló bármely személynek csatlakoznia kell az Anglikán Egyház közösségéhez törvény rendelkezése szerint.

Abban az esetben, ha a Korona és az ország birodalmi méltósága olyan személyt illetne meg, aki nem az Angol Királyság szülötte, e nemzet a Parlament hozzájárulása nélkül nem kötelezhető arra, hogy részt vegyen háborúban olyan birtokok és területek védelmében, amelyek nem tartoznak az angol Koronához.

Az a személy, aki ezek után a Korona birtokosává válik, nem hagyhatja el Anglia, Skócia és Írország birtokait a Parlament hozzájárulása nélkül.

Attól az időponttól kezdve és azt követően, hogy a jelen törvénybe foglalt további korlátozás hatályba lép, minden olyan dolog és ügy, amely e királyság jó kormányzásával kapcsolatos, és amely az ország törvényei és szokásai szerint a Titkos Tanács hatáskörébe tartozik, itt rendezendő, és minden ily módon hozott határozatot a Titkos Tanács javaslata és hozzájárulása alapján kell aláírni.

Miután az említett korlátozás a fentiek szerint hatályba lép, az a személy, aki Anglia, Skócia, vagy Írország királyságok vagy a hozzájuk tartozó birtokok területén kívül született (legyen az bár honosított vagy állampolgárságot nyert személy, az angol szülöktől született személyeket kivéve) nem lehet a Titkos Tanács vagy a Parlament valamely házának tagja, nem tölthet be bizalmi tisztséget vagy hivatalt, sem polgárit, sem katonait, nem szerezhethet birtokot, bérleményt, vagy örökséget a Koronától sem saját személyében, sem megbízottja vagy megbízottjai által.

Olyan személy, aki Király szolgálatában hasznát hajtó tisztséget vagy hivatalt lát el, vagy nyugdíjat kap a Koronától, nem lehet az Alsóház tagja.

Miután az említett korlátozás a fentiek szerint hatályba lép, a bírói megbízatás a bírák jó magaviseletének idejére szóljon („quamdiu se bene gesserint”), meg kell állapítani és biztosítani kell számukra fizetést; de a Parlament két házának előterjesztése alapján a bírák hivatalukból jogszerűen elmozdíthatók.

Anglia Nagy Pecsétjével kiadott kegyelem sem érvényesíthető a Parlamentben az Alsóház által indított vádeljárásban.

IV. Mivel Anglia törvényei egyben a nép veleszületett jogai, minden királynak és királynőnek, aki ez ország trónjára lép az említett törvények szerint kell az országot kormányoznia, és valamennyi tisztségviselőjüknek ezek alapján kell szolgálniuk;

az említett egyházi és világi Lordok és Közrendűek alázatosan kéri a továbbiakban, hogy az ország összes törvényei és szabályai, amelyek a bevett vallás, valamint a nép jogai és szabadságai biztosítását szolgálják, és minden egyéb törvény, illetve szabály, amely hatályban van, kerüljenek jóváhagyásra és erősítsenek meg; és ennek értelmében Őfelsége azokat az egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek tanácsára, egyetértése, valamint hatásköre alapján jóváhagyta és megerősítette.

The Parliament Act (Törvény a Parlamentről) (1911)

Törvény a Lordok Háza hatáskörének az Alsóház hatásköréhez való viszonya szabályozásáról és a Parlament időtartama meghatározásáról (1911. augusztus 18.).

Mivel célszerű rendelkezéseket hozni a Parlament két Háza viszonyának szabályozására;

És mivel az a törekvés, hogy a Lordok Háza jelenlegi formáját olyan Második Kamara váltsa fel, melyet képviseleti úton alakítanak meg az örökletes alap helyett, de mivel ezt a változtatást nem lehet rögtön keresztülvinni;

És miután szükség lesz arra, hogy a Parlament rendelkezzen a változtatásról az új Második Kamara hatáskörének korlátozása és megállapítása tárgyában, de célszerű rendelkezni – mint a jelen törvény teszi – a Lordok Háza jelenlegi hatáskörének korlátozásáról;

ezért, Legkiválóbb Királyi Felsége törvénybe iktatja a jelen Parlamentben összegyűlt egyházi és világi Lordok, valamint Közrendűek tanácsa és egyetértése alapján és azok hatáskörében:

1. (1) Ha az Alsóház pénzügyi törvényjavaslatot fogad el, s azt az ülőszak bezárása előtt legalább egy hónappal megküldi a Lordok Házának, és ha azt a Lordok Háza nem fogadja el módosítások nélkül egy hónappal azt követően, hogy az ennek a Háznak megküldött, a törvényjavaslatot – amennyiben az Alsóház másként nem határoz –, Ófelsége elé kell terjeszteni és az a királyi jóváhagyás után parlamenti törvénnyé válik, annak ellenére, hogy a Lordok Háza nem járult hozzá a törvényjavaslatához.

(2) A pénzügyi törvényjavaslat olyan köztörvényjavaslatot jelent, amely az Alsóház elnökének (Speaker of the House of Commons) véleménye szerint az alábbi tárgyak összességére vagy részleteire vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz: nevezetesen adók kivétele, eltörlése, csökkentése, megváltoztatása vagy szabályozása; az Egyesített Pénzügyi Alapot terhelő adósságszolgáltatás vagy más pénzügyi célok meghatározása; a Parlament által megszavazott pénzügyi terhelő kifizetések vagy az ilyen pénzügyi terhek megváltoztatása vagy megszüntetése; parlamenti hitel; közpénzek felhasználása, átvétele, kezelése, kiadása és ellenőrzése; bármilyen kölcsön kibocsátása, biztosítása és visszafizetése; vagy olyan kisebb jelentőségű ügyek, amelyek e tárgyakkal vagy azok valamelyikével kapcsolatban vannak. E bekezdésben az „adó”, „közpénz” és „kölcsön” kifejezések nem vonatkoznak a helyi hatóságok vagy testületek által helyi célokra kivetett adókra, pénzekre vagy kölcsönökre.

(3) Minden pénzügyi törvényjavaslaton, amikor azt megküldik a Lordok Házának, vagy amikor azt Ófelsége elé terjesztik jóváhagyás céljából, fel kell tüntetni az Alsóház elnökének aláírásával ellátott tanúsítványát arról, hogy az pénzügyi törvényjavaslat. A tanúsítvány kiadása előtt az Alsóház elnöke, amennyiben lehetséges, kikéri a választási bizottság által a parlamenti bizottsági elnökök listájáról az egyes ülőszakok kezdetén kijelölt két tag véleményét.

2. (1) Amennyiben egy köztörvényjavaslatot (a pénzügyi törvényjavaslatot vagy azt a törvényjavaslatot kivéve, amely a Parlament időtartamát öt évnél hosszabb időre terjeszti *ki*) az Alsóház három egymást követő ülőszakon fogad el (akár ugyanabban a Parlamentben, akár nem), és ha azt a Lordok Házának az ülőszak vége előtt legalább egy hónappal megküldik,

és ha azt a Lordok Háza minden egyes ülészakon elutasítja, a törvényjavaslatot a Lordok Háza által történt harmadszori elutasítás után – amennyiben az Alsóház másként nem határoz –, Őfelsége elé kell terjeszteni, és az a királyi jóváhagyás kifejezésével parlamenti törvénnyé válik annak ellenére, hogy a Lordok Háza a törvényjavaslatot nem fogadta el. Ez a rendelkezés azonban csak akkor hatályos, ha két év telik el a törvényjavaslatnak az Alsóházban az említett első ülészakon lezajló második olvasata és a között az időpont között, amikor azt az Alsóház a harmadik ülészakon elfogadja.

(2) Amikor a jelen szakasz rendelkezései értelmében törvényjavaslatot terjesztenek Őfelsége elé jóváhagyás céljából, azon fel kell tüntetni az Alsóház elnökének aláírásával ellátott tanúsítványát arról, hogy e rendelkezéseknek kellőképpen eleget tettek.

(3) A Lordok Háza által elutasítottnak kell tekinteni a törvényjavaslatot, ha azt a Lordok Háza nem fogadja el módosítás nélkül, vagy olyan módosításokkal fogadja el, amelyhez mindkét ház egyetértése szükséges.

(4) A törvényjavaslatot a Lordok Házának a megelőző ülészak során megküldött törvényjavaslattal azonosnak kell tekinteni; ha az említett megküldés idején azonos az előző törvényjavaslattal, vagy csak olyan változtatásokat tartalmaz, amelyeket a Lordok Háza hajtott végre a korábbi törvényjavaslatban a megelőző ülészak során; és azokat a módosításokat, amelyekről az Alsóház elnöke tanúsítja, hogy azokat a Lordok Háza a harmadik ülészakon hajtott végre és amelyekhez az Alsóház hozzájárult, a jelen szakasz alapján a királyi jóváhagyásra felterjesztett törvényjavaslatba bele kell foglalni.

Mindazonáltal az Alsóház, ha célszerűnek tartja, a második vagy harmadik ülészak alkalmával további módosításokat eszközölhet anélkül, hogy azokat a törvényjavaslatba belefoglalnák; és az így javasolt módosításokat a Lordok Háza megtárgyalja és ha azokat elfogadja, azokat úgy kell tekinteni, mint a Lordok Háza által végzett és az Alsóház egyetértésével találkozó módosításokat; de az Alsóház e jogkörének gyakorlása nem érinti a jelen szakasz hatályát abban az esetben, ha a Lordok Háza a törvényjavaslatot nem fogadja el.

3. A jelen törvény alapján az Alsóház elnöke által kiadott tanúsítvány minden szempontból bizonyító erejű és azt egy bíróság előtt sem lehet kétségbe vonni.

4. (1) A jelen törvény előző szakaszai alapján az Őfelsége elé terjesztett minden törvényjavaslat az alábbi törvénybeiktatási formulát tartalmazza:

„A Király Legkiválóbb Őfelsége törvénybe iktatja a jelen Parlamentben összegyűlt Közrendűek tanácsa és egyetértése alapján a »Parlamentről szóló 1911. évi törvény« rendelkezéseivel és ugyanezek hatáskörében a következőképpen:»

(2) A törvényjavaslat olyan változtatását, amely a jelen szakasz végrehajtása érdekében szükséges, nem lehet a törvényjavaslat módosításának tekinteni.

5. A jelen törvényben a „köztörvény” kifejezés nem vonatkozik olyan törvényjavaslatra, amely ideiglenes rendeletet erősít meg.

6. A jelen törvény egy rendelkezése sem csökkenti vagy korlátozza az Alsóház meglévő jogait és kiváltságait.

7. A „Hétéves megbízatásról szóló 1715. évi törvényben” megállapított hét év helyett a Parlament időtartama öt év.

8. E törvényre a „Parlamentről szóló 1911. évi törvényként” lehet hivatkozni.

The Parliament Act (Törvény a Parlamentről) (1949)

1. A „Parlamentről szóló 1911. évi törvény” hatályos, és úgy kell tekinteni, hogy hatállyal bír a következőkben annak az ülésznak a kezdetétől fogva, amelyen a jelen törvényjavaslatot benyújtották (a törvényjavaslatot magát kivéve) oly módon, mintha:

a) a második szakasz 1. és 4. pontjaiban a „három egymást követő ülészakon”, „harmadszori”, „harmadik ülészakon”, „harmadik ülészakon” és a „második vagy harmadik ülészak alkalmával” kifejezések helyett az alábbi szavak szerepelnének: „két egymást követő ülészakon”, „másodszori”, „második ülészakon”, „második ülészakon” és a „második ülészak alkalmával” és

b) az említett második szakasz 1. pontja a „két év” szavak helyett az „egy év” szavakat tartalmazná.

Mindamellett, ha a Lordok Háza a törvényjavaslatot másodízben elveti a jelen törvényjavaslathoz történő királyi jóváhagyás előtt – akár ugyanazon az ülészakon történt, amelyen a királyi jóváhagyást a jelen törvényjavaslathoz megadták, akár egy korábbi ülészak alkalmával –, az említett második szakasz – ama rendelkezése, hogy a törvényjavaslatot a Lordok Háza által történt második elutasítás után kell Őfelségéhez felterjeszteni, az ily módon elutasított törvényjavaslat vonatkozásában olyan hatállyal bír, hogy azt Őfelsége elé akkor kell felterjeszteni, amikor a jelen törvényjavaslat királyi jóváhagyása megtörtént; és annak ellenére, hogy az elutasítás valamely korábbi ülészakon történt, a királyi jóváhagyást az elvetett törvényjavaslathoz meg lehet adni azon az ülészakon, amelyen a jelen törvényjavaslathoz a királyi jóváhagyás megtörténik.

2. (1) E törvényre a „Parlamentről szóló 1949. évi törvény”-ként lehet hivatkozni.

(2) A jelen törvényt és a „Parlamentről szóló 1911. évi törvényt egy törvényként értelmezni, és rájuk együttesen, mint a „Parlamentről szóló 1911. és 1949. évi törvények”-ként lehet hivatkozni; a Parlamentről szóló 1911. évi törvény negyedik szakasza 1. pontja amely pontosan meghatározza a törvény hatálybalépésének feltételeit a törvényjavaslat záradékának lefektetésével, az Őfelségének felterjesztett jelen törvényjavaslatnak megfelelően a „Parlamentről szóló 1911. évi törvény” szavak helyett a „Parlamentről szóló 1911. és 1949. évi törvények” szavakat használja.

Statute of Westminster (Westminsteri Statútum) (1931)

Törvény az 1926. és 1930. években tartott Birodalmi Konferenciák egyes határozatai végrehajtásáról (1931. december 11.)

Tekintettel arra, hogy Őfelsége kormányainak képviselői az Egyesült Királyságból, Kanada Domíniumból, Ausztráliai Államszövetségből, Új-Zéland Domíniumból, a Dél-Afrikai Unióból, az Ír Szabad Államból és Új-Fundlandból az Úr 1926. és 1930. éveiben Westminsterben tartott Birodalmi Konferenciákon megállapodtak e konferenciákról szóló jelentésekbe foglalt nyilatkozatokban és határozatokban:

És tekintettel arra, hogy helyes és célszerű e törvény preambulumban kifejezésre juttatni azt; hogy mivel a Korona a Brit Nemzetközösség tagjai szabad szövetségének a szimbóluma, akiket a Koronához való közös hűség egyesít; összhangban volna a Nemzetközösség valamennyi tagállamában fennálló alkotmányos helyzettel egymás közötti kapcsolatukat illetően az, hogy a trónöröklés rendjére, vagy a királyi címre és rangra vonatkozó minden törvényi változtatáshoz ugyanúgy szükséges ezt követően az összes domínium parlamentjének hozzájárulása, mint az Egyesült Királyság Parlamentjéé:

És tekintettel arra, hogy összhangban van a fennálló alkotmányos helyzettel az, hogy a jövőben az Egyesült Királyság Parlamentje által elfogadott törvény nem terjedhet ki egy nevezett domíniumra sem, mint az adott domínium jogának része, csak e domínium kérésére vagy beleegyezésével:

És tekintettel arra, hogy az említett konferenciákon elfogadott egyes nyilatkozatok és határozatok jóváhagyása, megerősítése és rögzítése érdekében szükséges, hogy ezeket az Egyesült Királyság Parlamentje jogilag a kellő formában törvénybe foglalja:

És tekintettel arra, hogy Kanada Domínium, az Ausztráliai Államszövetség, Új-Zéland Domínium, a Dél-Afrikai Unió, az Ír Szabad Állam és Új-Fundland egyenként azt a kérést terjesztették elő és egyetértettek azzal, hogy az Egyesült Királyság Parlamentje megtegye a szükséges intézkedéseket a fent nevezett ügyekben és a jelen törvény tartalmának megfelelően:

Most ennél fogva a Király Legkiválóbb Őfelsége a jelen Parlamentben összegyűlt egyházi és világi Lordok és Közrendűek tanácsára, hozzájárulása alapján és hatáskörében törvénybe iktatja a következőket:

(1) Jelen törvényben a „domínium” kifejezés a következő domíniumokat jelenti; Kanada Domínium, Ausztráliai Államszövetség, Új-Zéland Domínium, Dél-Afrikai Unió, az Ír Szabad Állam és Új-Fundland.

(2) 1. A „Gyarmati törvények érvényességéről szóló 1865. évi törvény” nem alkalmazható valamely domínium parlamentje által a jelen törvény hatálybalépése után alkotott törvényre.

2. A jelen törvény hatálybalépése után valamely domínium parlamentje által alkotott törvény vagy a törvény valamely rendelkezése nem lehet semmis vagy hatálytalan azon az alapon, hogy ellentétben áll Anglia jogával, vagy az Egyesült Királyság Parlamentje által alkotott vagy a jövőben alkotandó törvény rendelkezéseivel, vagy az ilyen törvény alapján hozott

rendeletekkel, szabályokkal vagy előírásokkal; a domínium parlamentjének hatásköre kiterjed arra, hogy az ilyen törvényt, rendeletet, szabályt vagy előírást hatályon kívül helyezze vagy módosítsa annyiban, amennyiben az a domínium jogának részét képezi.

(3) Ezennel kijelentjük és törvénybe foglaljuk, hogy a domínium parlamentjének teljes hatásköre van olyan törvények alkotására, amelyek a területén kívül is (extraterritoriálisan) érvényesülnek.

(4) A jelen törvény hatálybalépése után az Egyesült Királyság Parlamentje által elfogadott törvényt nem lehet kiterjeszteni vagy úgy tekinteni, hogy az kiterjed valamely domíniumra mint az adott domínium jogának része, hacsak a nevezett törvény kifejezetten meg nem állapítja, hogy a domínium kérésére és beleegyezésével történt meg annak törvénybe iktatása.

(5) A jelen törvény fenti rendelkezései általános jellegének sérelme nélkül, a „Kereskedelmi hajózásról szóló 1894. évi törvény” 735. és 736. szakaszait úgy kell értelmezni, hogy azokban a brit birtok törvényhozó testületére történő utalás nem érinti a domínium parlamentjét.

(6) A jelen törvény fenti rendelkezései általános jellegének sérelme nélkül a „Gyarmati tengerészeti bíróságokról szóló 1890. évi törvény” 4. szakasza (melynek értelmében egyes törvények életbeléptetése Ófelsége tetszésétől vagy bizonyos felfüggesztő záradéktól függ) és e törvény 7. szakaszának az a része, amely Ófelségének a Titkos Tanácsban hozott jóváhagyását igényelte a bíróság perrendjéhez a gyarmati tengerészeti bíróság gyakorlatával és eljárásával kapcsolatban, a jelen törvény hatálybalépése után a domíniumokban nem hatályos.

(7) 1. A jelen törvény egy rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az a „Brit Észak-Amerikáról szóló 1867. és 1930. évi törvény”, illetve az ennek alapján kiadott rendelet, szabály vagy előírás megsemmisítését, megváltoztatását vagy módosítását jelenthetné.

2. A jelen törvény 2. szakaszában foglalt rendelkezések kiterjednek Kanada bármely tartománya által alkotott törvényekre és e tartományok törvényhozó testületeinek hatáskörére.

3. A jelen törvény alapján a kanadai parlamentre és az egyes kanadai tartományok törvényhozó testületeire ruházott hatáskör a kanadai parlament, illetve az egyes kanadai tartományok törvényhozó testületeinek hatáskörébe tartozó ügyekkel kapcsolatos törvények meghozatalára korlátozódik.

(8) A jelen törvény egy rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az hatáskört biztosít az Ausztráliai Államszövetség alkotmányának vagy alkotmánytörvényének, vagy Új-Zéland Domínium alkotmánytörvényének a hatályon kívül helyezésére vagy módosítására, kivéve ha az a jelen törvény hatálybalépése előtt meglévő törvényekkel összhangban van.

(9) 1. A jelen törvény egy rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az felhatalmazná az Ausztráliai Államszövetség Parlamentjét arra, hogy az ausztráliai államok hatáskörébe tartozó olyan ügyekben alkosson törvényt, amelyek nem tartoznak az Ausztráliai Államszövetség Parlamentjének vagy kormányának hatáskörébe.

2. A jelen törvény egy rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, hogy az Ausztráliai Államszövetség Parlamentjének vagy kormányának hozzájárulása lenne szükséges az Egyesült Királyság Parlamentje által alkotott olyan törvény elfogadásához, amely az Ausztráliai Államszövetség Parlamentjének vagy kormányának hatásköre nem terjed ki, amennyiben az összhangban van a jelen törvény hatálybalépése előtt fennálló alkotmányos gyakorlattal, mely szerint az Egyesült Királyság Parlamentje jogosult ilyen hozzájárulás nélkül e törvények megalkotására.

3. A jelen törvény alkalmazása szempontjából az Ausztráliai Államszövetség tekintetében a 4. szakaszban említett kérés és beleegyezés az Államszövetség Parlamentjének és kormányának kérését és beleegyezését jelenti.

(10) 1. A jelen törvény következő szakaszai, vagyis a 2., 3., 4., 5. és 6. szakaszok nem vonatkoznak az olyan domíniumra, amelyre e szakasz az adott domínium jogának részeként alkalmazandó, hacsak ezeket a szakaszokat a domínium parlamentje el nem fogadja; a parlamentnek az ilyen szakasz elfogadását kimondó törvénye intézkedhet arról, hogy az elfogadás a jelen törvény hatálybalépésétől vagy az elfogadó törvényben megjelölt későbbi időponttól érvényes.

2. A fenti domíniumok parlamentjei bármikor hatálytalaníthatják a jelen szakasz 1. bekezdésében meghatározott valamely szakasz elfogadásáról szóló döntést.

3. A jelen szakasz a következő domíniumokra vonatkozik: Ausztráliai Államszövetség, Új-Zéland Domínium és Új-Fundland.

(11) Az „Értelmezésről szóló 1889. évi törvény” rendelkezései ellenére a „gyarmat” kifejezés a jelen törvény hatálybalépése után az Egyesült Királyság Parlamentje által elfogadott törvényben nem alkalmazható valamely domíniumra vagy a domínium részét alkotó tartományra vagy államra.

(12) E törvényre az 1931. évi Westminsteri Statútum elnevezéssel lehet hivatkozni.

Human Rights Act (Emberi Jogi Törvény) (1989)

Az Emberi Jogok Európai Egyezménye által biztosított jogok és szabadságok hatálybalépését szolgáló Törvény; meghatározott jogi tisztséget gyakorlók, és az Európai Emberi Jogi Bíróság bírójává kinevezett személyek jogaira tekintettel; valamint az ehhez kapcsolódó célokból.

[1998. november 9.]

Törvénybe iktatva Őfelsége a királynő rendeletére, a Parlament egyházi és világi Főrendjei, valamint az Alsóház javaslatára és jóváhagyásával, ezek törvényes hatalmánál fogva, az alábbiak szerint:

Bevezetés

1. (1) A jelen Törvényben az „Egyezményi Jogok” azokat az alapvető jogokat és szabadságokat jelentik, melyek

- a)* az Egyezmény 2–12. és 14. Cikkében,
- b)* az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. és 3. Cikkében, valamint
- c)* a Hatodik Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. és 2. Cikkében

az Egyezmény 16. és 18. Cikkével együtt értelmezve kerültek megfogalmazásra.

(2) Jelen Törvény alkalmazásában a fenti Cikk a 14. és 15. szakaszokban meghatározott derogációk és kikötések alá esnek.

(3) A Cikk a 1. sz. Mellékletben kerülnek felsorolásra.

(4) Az Államtitkár utasításban rendelkezhet a jelen Törvény módosítása felől, amennyiben úgy ítéli meg, hogy az valamelyik Kiegészítő Jegyzőkönyv végrehajtására az Egyesült Királyság szempontjából kedvezően hat.

(5) A (4) bekezdésben a „Kiegészítő Jegyzőkönyv” szó az Egyezmény Kiegészítő Jegyzőkönyvét jelenti,

- a)* amelyet az Egyesült Királyság ratifikált; vagy
- b)* amelyet az Egyesült Királyság ratifikálási szándékkal aláírt.

(6) A (4) bekezdés nem rendelkezhet semmilyen módosításról, az nem léphet hatályba addig, amíg az adott Kiegészítő Jegyzőkönyv az Egyesült Királyság vonatkozásában nem lép hatályba.

2. (1) Az Egyezményi joggal kapcsolatban felmerült kérdésben döntést hozó bíróságnak vagy törvényszéknek figyelembe kell vennie minden,

- a)* az Emberi Jogok Európai Bírósága által hozott ítéletet, határozatot, nyilatkozatot, tanácsadó véleményt,
- b)* az Egyezmény 31. Cikkében elfogadott jelentésben leírt bizottsági véleményt,

c) az Egyezmény 26. vagy 27. (2) Cikkével kapcsolatban hozott bizottsági határozatot, vagy

d) a Miniszterek Bizottsága által, az Egyezmény 46. Cikkében hozott határozatot minden olyan kérdésben, amely a bíróság jogi álláspontjának kialakítása során, az adott témában szerepet játszik a bírósági eljárásban.

(2) Bármely olyan, bírósági ítélettel, határozattal, nyilatkozattal vagy véleményvel kapcsolatos szakvéleményt, melyet a jelen szakasznak megfelelően figyelembe kell venni, a szabályoknak megfelelően be kell adni a bíróságnak.

(3) A jelen szakaszban a „szabályok” azokat a bírósági, vagy eljárás esetében, törvényszéki szabályokat jelentik, melyek a jelen szakasz céljainak megfelelően kerültek kialakításra

a) az igazságügyi miniszter vagy az Államtitkár által, Skócián kívüli bírósági eljárásokra vonatkozóan,

b) az Államtitkár által, skóciai bírósági eljárásokra vonatkozóan; vagy

c) az Észak-ír Minisztérium által, észak-ír bírósági eljárásokra vonatkozóan

(i) hatáskörébe helyezett ügyekben; és

(ii) olyan ügyekben, melyekre az a) pont szabályai nem alkalmazhatók.

3. (1) Amennyiben erre lehetőség van, az elsődleges és a másodlagos törvényhozási jog az Egyezményi jogokkal összhangban értelmezendő és léptetendő hatályba.

(2) A jelen szakasz

a) mind az elsődleges, mind a másodlagos törvényhozási jogra alkalmazandó, a hatálybalépés idejétől függetlenül;

b) hatálya nem terjed ki az Egyezményi jogokkal nem harmonizáló elsődleges jog érvényességére, hatályának folytonosságára vagy hatálybaléptetésére; és

c) hatálya nem terjed ki az Egyezményi jogokkal nem harmonizáló másodlagos jog érvényességére, hatályának folytonosságára vagy hatálybaléptetésére, amennyiben (figyelmetlenül kívül hagyva a hatályon kívül helyezés lehetőségét) az elsődleges jog megakadályozza a jogi inkompatibilitás megszüntetését.

4. (1) A (2) bekezdés minden olyan jogi eljárásra alkalmazható, ahol a bíróság meghatározza, hogy az Egyezményi jogokkal az elsődleges vagy a másodlagos törvényhozási jog van-e összhangban.

(2) Amennyiben a bíróság jóváhagyja, hogy valamely rendelkezés nem áll összhangban az Egyezményi joggal, erről inkompatibilitási nyilatkozatot tehet.

(3) A (4) bekezdés minden olyan jogi eljárásra alkalmazható, ahol a bíróság meghatározza, hogy a másodlagos törvény rendelkezése, mely az elsődleges törvény által átruházott hatáskörben került kialakításra, az Egyezményi jogokkal összhangban van.

(4) Amennyiben a bíróság elfogadja,

a) hogy a rendelkezés az Egyezményi joggal nincs összhangban, és

b) hogy (nem érintve a hatályon kívül helyezés lehetőségét) az elsődleges jog megakadályozza a jogi inkompatibilitás megszüntetését, erről inkompatibilitási nyilatkozatot tehet.

(5) Jelen szakasz alkalmazásában „bíróság”

a) a Lordok Háza,

b) a Királyi Tanács Fellebbezési Tanácsa,

c) a Katonai Ügyek Fellebbviteli Bírósága,

d) a Skóciai Legfelsőbb Büntető Bíróság,

e) Angliában, Walesben vagy Észak-Írországon a Legfelsőbb Fellebbviteli Bíróság.

(6) A jelen szakasz szerinti nyilatkozat („inkompatibilitási nyilatkozat”)

a) nem érinti annak a rendelkezésnek érvényességét, hatályát vagy alkalmazhatóságát, amellyel kapcsolatban kiadták,

- b)* nem kötelező az eljárásban résztvevő felekre.
- 5.** (1) Amennyiben a bíróság inkompatibilitási nyilatkozat megtételét fontolgatja, a Korona a bíróság szabályaival összhangban jogosult értesítésre.
- (2) Minden olyan esetben, melyre az (1) bekezdés alkalmazható,
- a)* a Korona minisztere (vagy az általa kinevezett személy),
- b)* a skót kormány tagja,
- c)* az Észak-Írországi miniszter,
- d)* az Észak-ír Minisztérium,
- a bíróság szabályainak megfelelően történő, előzetes bejelentést követően, tagként jogosult az eljárásokban való részvételre.
- (3) A (2) bekezdés szerinti bejelentés az eljárás során bármikor megtehető.
- (4) Annak a személynek, aki (Skócián kívüli) büntetőeljárásokban tagként részt vehet a (2) bekezdés szerinti előzetes bejelentés alapján, engedély birtokában fellebbezhet a Lordok Házához az eljárás során tett inkompatibilitási nyilatkozat ügyében.
- (5) A (4) bekezdésben
- a „büntetőeljárások” magukban foglalják a Katonai Ügyek Fellebbviteli Bírósága előtti ügyeket is; és
- az „engedély” a bíróság vagy a Lordok Háza által, az inkompatibilitási nyilatkozat megtételére adott engedélyt jelenti.

Közhatóságok

- 6.** (1) A közhatóság törvénybe ütköző módon jár el, ha eljárása az Egyezményi jogokkal összeférhetetlen.
- (2) Az (1) bekezdés nem vonatkozik az adott törvényre, ha
- a)* az elsődleges törvényhozási jog egy vagy több rendelkezéséből adódóan másként nem járhatott volna el; vagy
- b)* amennyiben, az elsődleges törvényhozási jog, vagy annak keretében megalkotott, egy vagy több rendelkezés esetében, mely nem értelmezhető vagy nem léptethető hatályba úgy, hogy az(ok) az Egyezményi jogokkal összeférhető(k) legyen(ek), a hatóság úgy járt el, hogy ezt figyelmen kívül hagyva léptette hatályba az adott rendelkezéseket.
- (3) A jelen szakaszban a „közhatóság” magában foglalja
- a)* a bíróságot vagy törvényszéket, és
- b)* bármely olyan személy, akinek bizonyos hivatali funkciói közhivatali jellegűek, nem vonatkozik azonban sem a Parlamentre, sem olyan személyre, aki a parlamentben az eljárásokkal kapcsolatos hivatali funkciót gyakorol.
- (4) A (3) bekezdésben a „Parlament” nem foglalja magában a Lordok Házát, annak igazságszolgáltatási minőségében.
- (5) Egy adott intézkedés vonatkozásában, egy személy nem tekinthető a (3) *b)* bekezdés alapján közhatóságnak, amennyiben az intézkedés természete magánjellegűt mutat.
- (6) Az „intézkedés” magában foglalja az intézkedés elmulasztását is, de nem vonatkozik a
- a)* törvénybe iktatásra előterjesztés elmaradására; vagy
- b)* az elsődleges törvény vagy jogorvoslati határozat meghozatalának elmaradására.
- 7.** (1) Amennyiben egy személy azt állítja, hogy valamely közhatóság a 6. (1) szakasz értelmében törvénybe ütköző módon járt el vagy fog eljárni,
- a)* a jelen Törvény értelmében az illetékes bíróságnál vagy törvényszéknél eljárást indíthat a közhatóság ellen, vagy

b) hagyatkozhat az Egyezményi jogra, vagy bármely, a jogi eljárásokra vonatkozó jogra, amennyiben az adott ügy sértettje vagy sértettje lesz.

(2) Az (1) a) bekezdésben az „illetékes bíróság vagy törvényszék” olyan bíróságot vagy törvényszéket jelent, amely a szabályokkal összhangban meghatározható; és a hatósággal szemben indított eljárások viszonykeresetet vagy hasonló jogi eljárást foglalnak magukban.

(3) Ha az eljárásokra jogi felülvizsgálat iránt kérelem alapján kerül sor, a kérelmezőnek, a törvénysértő üggyel kapcsolatban fennálló érdekeltsége csak abban az esetben fogadható el, ha ő maga sértettjévé vált vagy válna ennek a cselekménynek.

(4) Ha az eljárásokra Skóciában lefolytatandó felülvizsgálat iránt felterjesztés alapján kerül sor, a kérelmezőnek, a törvénysértő üggyel kapcsolatban fennálló per indítására vonatkozó jogosultsága és érdekeltsége csak abban az esetben fogadható el, ha ő maga sértettjévé vált vagy válna ennek a cselekménynek.

(5) Az (1) a) bekezdés szerinti eljárásokat meg kell indítani

a) a panasz tárgyát képező cselekmény megvalósulásának időpontjától számított egy év letelte előtt; vagy

b) olyan hosszúságú időtartam letelte előtt, amelyet a bíróság vagy törvényszék megfelelőnek tart, az összes körülményt figyelembe véve,

de amely időtartam a szóban forgó eljárást érintő bármilyen egyéb, szigorúbb időkorlátozat meghatározó szabály hatálya alá esik.

(6) Az (1) b) bekezdésben a „jogi eljárások” magukban foglalják

a) azokat az eljárásokat, amelyeket a közhatalóság kezdeményezésére indítottak, valamint

b) a bíróság vagy törvényszék döntése elleni fellebbezéseket.

(7) A jelen szakasz céljainak megfelelően, egy adott személy csak akkor tekinthető a törvénysértő cselekmény sértettjének, ha az Egyezmény 34. Cikke értelmében is sértettje lenne a cselekménynek, amennyiben az ügy az Európai Emberi Jogok Bíróságához kerülne kivizsgálásra.

(8) A jelen Törvény nem hoz létre bűncselekményt.

(9) A jelen szakaszban a „szabályok”

a) a Skócián kívüli bíróság vagy törvényszék előtti eljárásokra vonatkozóan, azokat a szabályokat jelentik, melyeket az igazságügyi miniszter vagy a miniszter által, a jelen szakasz vagy a bírósági szabályok értelmében hoz,

b) a Skócián belüli bíróság vagy törvényszék előtti eljárásokra vonatkozóan, a miniszter által, azok értelmében hozott szabályokat jelentik,

c) Észak-Írországon belüli eljárások vonatkozásában

(i) a hatáskörébe áthelyezett ügyekre; és

(ii) azokra vonatkozóan, amelyek esetében az a) pont nem tartalmaz semmilyen, hatályban lévő szabályt,

az Észak-Ír Minisztérium által, azok értelmében hozott szabályokat jelentik, és magukban foglalják az 1990. évi Bírósági és Jogszolgálati Törvény 1. szakaszában megfogalmazott rendelkezéseket.

(10) A szabályok kialakításakor figyelemmel kell lenni a 9. szakaszra.

(11) Az a miniszter, amelyik rendelkezik az adott törvényszék szabályainak kialakításához szükséges hatalommal, utasítást adhat a szükségesnek tartott esetben és mértékben a 6. (1) szakasz szerint ténylegesen törvénysértő, vagy megvalósulása esetén azzá váló közhatalósági határozat (vagy határozati javaslat) megfelelő jogorvoslásának biztosítása érdekében

a) a törvényszék által adható jóvátétel mértékének növelésére; vagy

b) a jóvátétel jogalapjának kiterjesztésére.

(12) A (11) bekezdésben megfogalmazott rendelkezés tartalmazhat ilyen, eseti, kiegészítő, az ügy természetéből adódó vagy átmeneti jellegű intézkedéseket, amennyiben ezeket a miniszter megfelelőnek tartja

(13) A „miniszter” magában foglalja az érintett Észak-Ír Minisztériumot is.

8. (1) Amennyiben a bíróság valamely közhatóság törvényét vagy törvényjavaslatát jogellenesnek ítéli, jogorvoslatot, vagy hatáskörén belül utasítással igazságos és megfelelő kártérítést biztosíthat.

(2) Kártérítésre csak az arra hatáskörrel rendelkező bíróság jogosult, polgári eljárás keretében.

(3) Semmilyen kártérítés nem ítélt meg, csak amennyiben, az ügy minden körülményének figyelembevételével, beleértve

a) az egyéb, az adott ügy kapcsán (az ügyben eljáró vagy más bíróság által) megítélt vagy elrendelt kártérítéseket, és

b) bármely (az ügyben eljáró vagy más bíróság általi) döntés, az adott ügyet érintő következményeit is,

a bíróság megállapítja, hogy a jóvátétel megítélése szükséges az érintett személy jogi elégtelben részesítéséhez.

(4) A kártérítés odaítélésének, vagy nagyságának megállapításakor a bíróságnak figyelembe kell vennie az Egyezmény 41. Cikke szerinti jóvátétel nyújtására vonatkozó, és az Európai Emberi Jogi Bíróság által alkalmazott elveket.

(5) Azt a közhatóságot, amelyik terhére a kártérítést megállapították

a) Skóciában, az 1940. évi Törvényreform (Vegyes Rendelkezések) (Skócia) 3. szakaszának értelmében, úgy kell kezelni, mintha a kártérítés megítélésére olyan kártérítési perben került volna sor, amelyben a közhatóság felelősségre vonása megtörtént a kártérítésre jogosult személy terhére elkövetett veszteség vagy károkozás ügyében;

b) az 1978. évi Polgári Kötelezettségekről (Hozzájárulás) szóló Törvény értelmében, a kártérítésre jogosult személy terhére elkövetett veszteség vagy károkozás vétségében felelősként kell kezelni.

(6) A jelen szakaszban

– a „bíróság” magában foglalja a törvényszékeket,

– a „kártérítés” a közhatóság törvénybe ütköző cselekedetért megítélt kártérítést jelenti; és

– „törvénybe ütköző” a 6. (1) szakasz értelmében törvényellenes.

9. (1) A 7. (1) a) alapján bírói határozatnak a következő esetekben van helye:

a) a fellebbezési jog gyakorlása során,

b) felülvizsgálat (Skóciában petíció) iránt benyújtott kérelem alapján, vagy

c) a szabályoknak megfelelő, más fórumok esetében.

(2) A fenti rendelkezés nem érinti a törvény alapján történő egyéb felülvizsgálatot.

(3) Jelen Törvény alapján a jóhiszeműen hozott bírói intézkedéssel szembeni kártérítés mértéke nem haladhatja meg az Egyezmény 5. cikk (5) bekezdésében meghatározott mértéket.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott esetben a kártérítési keresetet a Korona ellen kell benyújtani. Amennyiben a megfelelő személy a perben félként nem vesz részt, kártérítés megállapításának csak abban az esetben van helye, ha perbe lép.

(5) A jelen szakasz alkalmazásában

– a „megfelelő személy” az érintett bíróságért felelős minisztert, vagy az általa kinevezett kormányhivatali személyt jelenti;

– a „bíróság” magában foglalja a törvényszéket is;

– a „bírók” a törvényszék tagjait, a békebírkat, valamint az írnokokat és más, a bíróság igazságszolgáltatási munkájában részt vevő hivatalnokokat is magukban foglalják;

- a „bírói intézkedés” valamely bíróság intézkedéseit jelentik és magukban foglalják a bíró utasítására, vagy annak nevében hozott intézkedéseket; és
- a „szabályok” ugyanazt jelentik, mint a 7. (9) szakaszban.

Jogorvoslati intézkedés

10. (1) A jelen szakasz alkalmazandó, ha

a) a 4. szakasz szerinti törvényhozási rendelkezés az Egyezményi joggal összhangban lévőnek minősül, és, ha fellebbezésnek van helye

(i) minden, fellebbezési joggal rendelkező személy írásban kijelenti, hogy nem kíván élni fellebbezési jogával;

(ii) időközben a fellebbezési határidő lejárt és ezen időszak alatt fellebbezés nem került benyújtásra; vagy

(iii) a határidőn belül benyújtott fellebbezés határozattal befejeződött vagy a fellebbezés-től elállnak;

b) a Korona minisztere vagy Ófelsége Tanácsa számára nyilvánvalóvá válik, hogy a jelen szakasznak, az Európai Emberi Jogi Bíróság által, az Egyesült Királyság elleni eljárás hatálybalépését követően tett ténymegállapítást figyelembe véve, a törvényhozási rendelkezés nem áll összhangban az Egyesült Királyság Egyezményben megfogalmazott kötelezettségével.

(2) Ha a Korona valamelyik minisztere úgy ítéli meg, hogy a jelen szakasz szerinti eljárás lefolytatása elengedhetetlenül szükséges, utasítást adhat a törvényhozás ilyen értelmű módosítására, az összeférhetlenség feloldása érdekében.

(3) Amennyiben, másodlagos törvény esetében, a Korona valamelyik minisztere úgy ítéli meg,

a) hogy az összeférhetlenség feloldása érdekében szükségessé válik módosításokat végrehajtani azon az elsődleges törvényen is, amelyek alatt a szóban forgó másodlagos törvény létrejött, és

b) hogy a jelen szakasz szerinti eljárások lefolytatása elengedhetetlenül szükséges, utasítást adhat az elsődleges törvény ilyen értelmű módosítására, amennyiben ezt szükségesnek látja.

(4) A jelen szakasz ugyancsak alkalmazható abban az esetben, ha az adott rendelkezés másodlagos törvény alá tartozik, azt hatályon kívül helyezik vagy az Egyezménnyel való összeegyeztethetlenség miatt kimondják érvénytelenségét, és a miniszter a 2. Melléklet (2) *b)* szerinti eljárás megkezdésére tesz javaslatot.

(5) Ha a törvény minisztertanácsi határozat, a (2) vagy (3) bekezdésben átruházott hatáskör gyakorlására Ófelsége Tanácsa jogosult.

(6) A jelen szakaszban a „törvény” nem foglalja magában az Anglikán Egyház Országos Gyülekezetének vagy Egyetemes Zsinatának rendszabályát.

(7) A 2. Melléklet további rendelkezéseket tartalmaz a jogorvoslati előírásokkal kapcsolatban.

Egyéb jogok és eljárások

11. Az Egyezményre való hivatkozás joga nem korlátozza

a) az Egyesült Királyság bármely részén hatályban lévő törvény értelmében vagy annak megfelelően megillető jogot vagy szabadságot; és

b) az olyan értelmű jogot, mely alapján eljárás lefolytatását kérhetné vagy kezdeményezhetné a 7. és 9. szakaszon kívül.

12. (1) Jelen szakasz rendelkezését abban az esetben kell alkalmazni, ha a bíróság fontolóra veszi a jóvátétel megadását, és annak megadása érintheti az egyezmény szerinti véleménynyilvánítási jog gyakorlását.

(2) Amennyiben az a személy, aki ellen a kártérítési igény benyújtásra került („alperes”) sem személyesen, sem képviselője útján nincs jelen, a kártérítés nem ítélt meg, kivéve, ha a bíróság nem fogadja el,

a) hogy az igénylő minden gyakorlatban alkalmazható lépést megtett annak érdekében, hogy az „alperest” értesítse; vagy

b) hogy áthidalhatatlan akadályai vannak az „alperes” értesítésének.

(3) Nem adható semmilyen kártérítés a bírósági tárgyalás meghirdetésének elkerülése érdekében, hacsak a bíróság el nem fogadja, hogy a kérelmező feltehetően nem fogja kijelenteni a tárgyalás megkezdésétől való elállást.

(4) A bíróságnak különös figyelemmel kell lennie az Egyezményi jogban meghatározott véleménynyilvánítási szabadság fontosságára mindenütt, ahol az eljárások kérelmező által benyújtott anyaggal kerül összefüggésbe, vagy ilyen anyagok kerülnek bíróság elé, legyenek azok újságírói, irodalmi vagy művészeti jellegű (vagy azokkal kapcsolatos) anyagok,

a) ha

(i) az anyagok nyilvánosságra kerültek, kerülhetnek vagy fognak kerülni; vagy

(ii) megjelenésük esetén a nyilvánosság érdeklődésére számot tartanak vagy tarthatnak;

b) titoktartási kötelezettség esetén.

(5) A jelen szakaszban

– a „bíróság” törvényszéket is jelent; és

– a „kártérítés” bármilyen jóvátételt vagy végzést magában foglal (bűnvádi eljáráson kívül).

13. (1) Amennyiben a jelen Törvény alapján felmerülő bármilyen, bíróság előtti kérdés érintheti valamely vallási szervezet vagy tagjai együttesének Egyezmény szerinti gondolati, lelkiismereti vagy vallásszabadságát, a kérdésre a bíróság különös figyelmet fordít.

(2) A jelen szakasz alkalmazásában a „bíróság” törvényszéket is jelent.

Derogációk és kikötések

14. (1) A jelen Törvényben a „jelzett derogáció”

a) Az Egyesült Királyság derogációja az Egyezmény 5. (3) Cikke alól; és

b) bármilyen, az Egyesült Királyság által, az Egyezmény valamely Cikke vagy Kiegészítő Jegyzőkönyve alól tett derogáció, mely a jelen Törvény értelmezésében, miniszteri rendelet formájában került megfogalmazásra.

(2) Az (1) a) bekezdésben hivatkozott derogációt a 3. Melléklet I. része tartalmazza.

(3) Ha egy jelzett derogáció módosításra vagy helyettesítésre kerül, a továbbiakban nem minősül jelzett derogációnak.

(4) A (3) bekezdés azonban nem akadályozza meg az Államtitkárt az (1) b) bekezdés szerinti azon hatáskörének gyakorlásában, mely szerint utasítást adhat egy derogáció újjólág történő jelzetté tételére az érintett Cikk vonatkozásában.

(5) Az Államtitkár utasítás formájában tehet ilyen módosításokat a 3. Melléklet vonatkozásában, amennyiben szükségesnek tartja, annak érdekében, hogy az tükrözze

a) bármely jelzési rendelkezést; vagy

b) a (3) bekezdés hatályát.

(6) A jelzésre vonatkozó utasítás a javasolt derogáció Egyesült Királyság általi megalkotásában bízva, előre is kiadható.

15. (1) A jelen Törvényben a „jelzett kikötés”

a) Az Egyesült Királyságnak, az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. Cikkére vonatkozó kikötése; és

b) bármilyen, az Egyesült Királyság által, az Egyezmény bármely cikkére vagy Kiegészítő Jegyzőkönyvére tett kikötés, mely a jelen Törvény értelmezésében, miniszteri rendelet formájában került megfogalmazásra.

(2) Az (1) *a)* bekezdésben hivatkozott derogációt a 3. Melléklet I. része tartalmazza.

(3) Ha egy jelzett kikötés részben vagy teljes egészében visszavonásra kerül, a továbbiakban nem minősül jelzett kikötésnek.

(4) A (3) bekezdés nem akadályozza meg az Államtitkárt az (1) *b)* bekezdés szerinti azon hatáskörének gyakorlásában, mely szerint utasítást adhat egy kikötés újólapon történő jelzetté tételére az érintett Cikk vonatkozásában.

(5) Az Államtitkár utasítás formájában tehet ilyen módosításokat a 3. Melléklet vonatkozásában, amennyiben szükségesnek tartja, annak érdekében, hogy az tükrözze

a) bármely jelzési rendelkezést; vagy

b) a (3) bekezdés hatályát.

16. (1) A jelzett derogáció hatálya megszűnik a jelen Törvény értelmezésében, amennyiben azt az Egyesült Királyság korábban nem vonta vissza

a) a 14. (1) *a)* szakaszban hivatkozott derogáció esetében, az 1. (2) szakasz hatálybalépésének időpontjától számított öt éves időszak végén;

b) bármely kikötés esetében, a rá vonatkozó jelzési utasítás keletkezésének időpontjától számított öt éves időszak végén.

(2) Az Államtitkár bármikor

a) az (1) *a)* vagy *b)* bekezdésben meghatározott, vagy

b) a jelen bekezdés értelmében keletkezett utasítás által meghosszabbított időpont előtt, utasítással, újabb öt éves időtartamra meghosszabbíthatja az érvényességi időt.

(3) A 14. (1) *b)* szakaszban megfelelően hozott utasítás hatálya megszűnik a döntéshozatali időszak végén, ha csak mindkét Ház elé nem kerül egy, a javaslat elfogadását célzó határozat.

(4) A (3) bekezdés hatálya nem terjed ki

a) semmire, ami az utasításra támaszkodva kerül megvalósításra; vagy

b) annak lehetőségére, hogy a 14. (1) *b)* szakasz értelmében új utasítás kerüljön meghozatalra.

(5) A (3) bekezdésben a „döntéshozatali időszak” azt a negyven napos időszakot jelenti, mely az utasítás meghozatalának napjával kezdődik.

(6) A döntéshozatali időszak kiszámításánál nem kell figyelembe venni azt az időt, ami alatt

a) a parlament feloszlott, vagy ülészeit berekesztették; vagy

b) négy napnál hosszabb időre mindkét Ház ülése el van napolva.

(7) Ha a jelzett derogációt az Egyesült Királyság visszavonja, az Államtitkár a Törvény módosítására utasítást ad, amennyiben úgy ítéli meg, hogy a visszavonás megfontolás tárgyát képezi.

17. (1) Az illetékes miniszter megvizsgálja a 15. (1) *a)* szakaszban hivatkozott jelzett kikötéseket

a) az 1. (2) szakasz hatálybalépésének időpontjától számított öt éves időszak vége előtt; és

b) ha a jelzett minőség még hatályban van, a (3) bekezdés értelmében készített utolsó jelentés beadásának időpontjával kezdődő öt éves időszak vége előtt.

- (2) Az illetékes miniszter megvizsgálja az összes jelzett kikötést, (ha vannak ilyenek)
- a)* a kikötés jelzett minősítésére hozott utasítás első hatálybalépésének időpontjától számított ötéves időszak vége előtt; és,
- b)* ha a kikötés még mindig hatályban van, a (3) bekezdés értelmében készített utolsó jelentés beadásának időpontjával kezdődő ötéves időszak vége előtt.
- (3) A jelen szakasz értelmében végzett áttekintést irányító miniszter jelentést készít az áttekintés eredményéről, melynek egy példányát benyújtja a Parlamentnek.

Az Európai Emberi Jogi Bíróság bírái

- 18. (1)** A jelen szakaszban a „bíróági hivatal”
- a)* a Legfelsőbb Fellebbviteli Bíróság, a Legfelsőbb Bíróság vagy Megyei Körbíróság hivatalát jelenti Angliában és Walesben;
- b)* Skóciában, a Legfelsőbb Bíróság bírájának vagy a helyi bírónak a hivatalát;
- c)* Észak-Írországon, a Legfelsőbb Fellebbviteli Bíróság, a Legfelsőbb Bíróság vagy a megyei elsőfokú bíróság bírájának hivatalát.
- (2) A bíróági hivatali poszton lévő személy anélkül válhat az Európai Emberi Jogi Bíróság („Bíróság”) bírájává, hogy fel kellene kérni a hivataláról való lemondásra.
- (3) Nem látja el hivatali feladatait mindaddig, amíg a Bíróság bírája.
- (4) Bármely időszak alatt, amíg a Bíróság bírója hivatali feladatait látja el,
- a)* a Legfelsőbb Fellebbviteli Bíróság vagy a Legfelsőbb Bíróság, az 1981. évi Legfelsőbb Bírósági Törvény 2. (1) vagy 4. (1) szakaszának értelmében (bírók maximális száma) nem számolhat vele, sem mint a tárgyban megfelelő bíróság bírájával, sem mint a Legfelsőbb Bíróság bírájával, ugyanezen Törvény 12. (1)–(6) szakaszának értelmében (fizetés stb.);
- b)* A Legfelsőbb Fellebbviteli Bíróság vagy a Legfelsőbb Bíróság, az 1988. évi Legfelsőbb Bírósági Törvény 1. (1) szakaszának értelmében (bírók maximális száma) vagy az 1973. évi Igazságszolgáltatásról szóló Törvény („1973. évi Törvény”) (fizetések stb.) 9. (1) *c)* szakaszának értelmében, nem számolhat vele, mint a annak a bíróságnak a bírájával;
- c)* Észak-Írországon, Legfelsőbb Fellebbviteli Bíróság vagy a Legfelsőbb Bíróság, az igazságszolgáltatásról szóló 1978. évi Törvény (Észak-Írország) 2. (1) vagy 3. (1) szakaszának (bírók maximális száma) vagy az 1973. évi Törvény 9. (1) *d)* szakaszának (fizetés stb.) értelmében nem számolhat vele, sem mint a tárgyban megfelelő bíróság bírájával;
- d)* megyei körbíró nem töltheti be ugyanezt a funkciót a Bíróságon, a Bíróság 1971. évi Törvény 18. szakasza (fizetések stb.) értelmében;
- e)* Skóciában, a kerületi bíró nem töltheti be ezt a funkciót a Kerületi Bíróság (Skócia) 1907. évi Törvény 14. szakaszának (fizetések stb.) értelmében;
- f)* Észak-Írországon, a megyei elsőfokú bíróság bírája nem töltheti be ezt a funkciót a megyei elsőfokú bíróságokról szóló, 1959. évi Törvény (Észak-Írország) 106. szakaszának értelmében.
- (5) Ha egy kerületi bíróági elöljárót a Bíróság bírájává nevezik ki, az 1971. évi, kerületi bíróságról (Skócia) szóló törvény 11. (1) szakasza (helyi bíróági elöljáró ideiglenes kinevezése) alkalmazandó, miközben úgy tartja fenn kinevezését, mintha hivatala megüresedett volna.
- (6) A 4. Melléklet rendelkezik a Bíróságon bírói feladatokat ellátó személy díjazása felől.
- (7) Az igazságügyi miniszter vagy az Államtitkár, amennyiben szükségesnek ítéli, utasítás formájában hozhat ilyen átmeneti intézkedést bármelyik, olyan bíróági tisztségviselőre vonatkozóan (különös tekintettel ideértve a bíróság létszámának ideiglenes növelését), aki már befejezte bírói működését a Bíróságon.

Parlamenti eljárás

19. (1) Ha a Korona minisztere bármelyik Házban felelőse valamely törvényjavaslatnak, a törvényjavaslat második olvasatát megelőzően

a) olyan értelmű nyilatkozatot tesz, miszerint a törvényjavaslat rendelkezései megfelelnek az Egyezményi jogok követelményeinek („kompatibilitási nyilatkozat”); vagy

b) olyan értelmű nyilatkozatot tesz, miszerint, nem áll módjában kompatibilitási nyilatkozatot tenni, a kormány azonban azt kéri a parlamenttől, hogy járjon el a törvényjavaslat ügyében.

(2) A nyilatkozatot írásban kell megtenni, és úgy kell közzétenni, ahogy azt a miniszteri ügymenet megfelelőnek látja.

Kiegészítés

20. (1) A Korona miniszterének minden olyan hatásköre, amely lehetővé teszi számára a jelen Törvény értelmében döntések meghozatalát, jogszabály útján gyakorolható.

(2) Az igazságügyi miniszternek vagy az Államtitkárnak minden olyan hatásköre, amely lehetővé teszi számára a jelen Törvény értelmében döntések meghozatalára (az eljárási szabályokon kívül), jogszabály útján gyakorolható a 2. (3) vagy 7. (9) szakasz értelmében.

(3) Bármely, a 14., 15. vagy 16. (7) szakasz értelmében készült jogszabályt a parlament elé kell terjeszteni.

(4) Az igazságügyi miniszter nem hozhat utasítást az 1. (4), 7. (11) vagy 16. (2) szakasz értelmében, kivéve, ha az utasítás vázlatát mindkét Ház elé beterjesztette és azt mindkét Ház elfogadta.

(5) A 18. (7) szakasz vagy a 4. Melléklet értelmében vagy a (2) bekezdés alapján megalkotott bármilyen jogszabály, bármelyik Ház által hozott határozatnak megfelelően, hatályon kívül helyezés tárgyát képezi.

(6) Az Észak-Ír Minisztérium azon hatásköre, mely szerint

a) szabályokat hozhat a 2. (3) *c)* vagy 7. (9) *c)* szakasz értelmében, vagy

b) határozatokat hozhat a 7. (11) szakasz értelmében,

törvényerejű rendelet által gyakorolható a Törvényerejű Rendelet (Észak-Írország) 1979. évi határozata értelmében.

(7) A 2. (3) *c)* vagy 7. (9) *c)* szakasz értelmében hozott bármilyen szabály elutasító határozat tárgyát képezi; és az 1954. évi értelmezési Törvény (Észak-Írország) (az „elutasító határozat tárgyát képezi” jelentése) 41. (6) szakasza úgy alkalmazandó, mintha a szabályalkotási hatáskört az Észak-Írországi Nemzetgyűlés Törvénye biztosítaná.

(8) A 7. (11) szakasz értelmében az Észak-Ír Minisztérium semmilyen rendeletet nem hozhat, kivéve, ha annak egy vázlatát előzetesen be nem nyújtotta az Észak-Írországi Nemzetgyűlésnek és az azt jóvá nem hagyta.

21. (1) A jelen Törvény alkalmazásában

– a „módosítás” magában foglalja a hatályon kívül helyezést és a (módosítással vagy anélkül történő) alkalmazást is;

– a „megfelelő miniszter” a Korona, megfelelő állami hivatalának irányításával megbízott miniszterét jelenti (a Korona Eljárásokról szóló 1947. évi Törvény értelmezésén belül);

– „a Bizottság” az Emberi Jogok Európai Bizottságát jelenti;

– „az Egyezmény” az Európa Tanács által megkötött, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményt jelenti, mely az Egyesült Királyságban azóta is hatályban van;

- „inkompatibilitási nyilatkozat” a 4. szakaszban leírt nyilatkozatot jelenti;
- a „Korona minisztere” kifejezés jelentése megegyezik az 1975. évi Korona miniszterei-ről szóló Törvényben megfogalmazottakkal;
- az „Észak-Írországi miniszter” magában foglalja Észak-Írországi miniszterelnökét és miniszterelnök-helyettesét is;
- „elsődleges törvényhozás” bármely
 - a) általános köztörvény;
 - b) helyi és személyesen indított törvény;
 - c) magán törvény;
 - d) az Anglikán Egyház Országos Gyülekezetének rendszabálya;
 - e) az Anglikán Egyház Egyetemes Zsinatának rendszabálya;
 - f) olyan kormányrendelet, amelyet
 - (i) Ófelsége királyi előjogának gyakorlása által hozott;
 - (ii) az 1973. évi Észak-Írországi Alkotmányról szóló Törvény 38. (1) a) szakasza értelmében vagy az ehhez kapcsolódó 1988. évi Észak-Írországi Törvény rendelkezései értelmében hozott; vagy
 - (iii) az a), b) vagy c) bekezdésben említett fajtájú törvény módosításaként hozott határozat;

és magában foglalja az elsődleges törvényhozás értelmében hozott rendeletet vagy jogszabályt is (a Wales-i Nemzetgyűlés, a Skót Kormány tagja, Észak-Írországi miniszter vagy Észak-Írországi hivatali osztály által hozott határozatokon kívül), mindaddig, amíg az adott törvény értelmében hozott rendeletek hatálybalépésének vagy az elsődleges törvény módosításának eszközeként szolgál;

- „az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv” az Egyezmény 1952. március 20-án, Párizsban létrejött Kiegészítő Jegyzőkönyvét jelenti;
- „a Hatodik Kiegészítő Jegyzőkönyv” az Egyezmény 1983. április 28-án, Strasbourgban létrejött Kiegészítő Jegyzőkönyvét jelenti;
- „a Tizenegyedik Kiegészítő Jegyzőkönyv” az Egyezmény 1994. május 11-én, Strasbourgban létrejött, (az Egyezmény által létrehozott ellenőrzési rendszer átszervezését célzó) Kiegészítő Jegyzőkönyvét jelenti;
- a „jóvátételi rendelet” a 10. szakasz szerinti rendeletet jelenti;
- a „másodlagos törvényhozás” bármely
 - a) kormányrendeletet, kivéve
 - (i) Ófelsége királyi előjogának gyakorlása által hozott rendelet;
 - (ii) az 1973. évi Észak-Írországi Alkotmányról szóló Törvény 38. (1) a) szakasza értelmében vagy az ehhez kapcsolódó 1988. évi Észak-Írországi Törvény rendelkezései értelmében hozott rendelet; vagy
 - (iii) az elsődleges törvényhozás meghatározásánál említett fajtájú törvény módosításaként hozott határozat;
 - b) Skót parlamenti törvényt;
 - c) Észak-Írországi parlamenti törvényt;
 - d) az 1973. évi Észak-Írországi Nemzetgyűlésről szóló Törvény 1. szakaszának értelmében létrehozott Nemzetgyűlés által hozott intézkedést;
 - e) Észak-Írországi Nemzetgyűlés Törvényét;
 - f) rendeletet, szabályt, szabályzatot, tervezetet, végzést, helyhatósági szabályrendeletet vagy egyéb, az elsődleges törvényhozás keretében hozott jogszabályt (kivéve azokat, amelyek az adott törvény értelmében hozott rendeletek hatálybalépésének vagy az elsődleges törvény módosításának eszközeként szolgálnak);

g) a b), c), d) vagy e) bekezdésben említett rendeletet, szabályt, szabályzatot, tervezetet, végzést, helyhatósági szabályrendeletet vagy a kizárólag az Észak-Írországra alkalmazandó kormányrendeletet;

h) rendeletet, szabályt, szabályzatot, tervezetet, végzést, helyhatósági szabályrendeletet vagy egyéb, a Skót Kormány tagja, Észak-Írországi miniszter vagy Észak-Írországi hivatali osztály által, Őfelsége királyi előjogának vagy egyéb végrehajtó hatáskörének gyakorlásával hozott jogszabályt jelenti;

az „áthelyezett ügyek” jelentése megegyezik az 1988. évi Észak-Írországi Törvény által megfogalmazottakéval; és

a „törvényszék” bármely, olyan törvényszéket jelent, amely elé jogi eljárás vihető.

(2) A 2. (1) szakasz b) és c) bekezdéseinek Cikkekre való hivatkozásai az Egyezmény Cikkeire való hivatkozásokat jelentik, azoknak abban a formájában, ahogy a Tizenegyedik Kiegészítő Jegyzőkönyv életbe lépését közvetlenül megelőzően hatályba léptek.

(3) A 2. (1) szakasz d) bekezdésének a 46. Cikkekre való hivatkozása magában foglalja az Egyezmény 32. és 54. Cikkére való hivatkozást is, azoknak abban a formájában, ahogy a Tizenegyedik Kiegészítő Jegyzőkönyv életbe lépését közvetlenül megelőzően hatályba léptek.

(4) A 2. (1) szakasz hivatkozásai a Bizottság valamelyik jelentésére vagy határozatára vagy a Miniszterek Bizottságának döntésére magukban foglalják a Tizenegyedik Kiegészítő Jegyzőkönyv 5. Cikke (3), (4), (5) és (6) bekezdésének (áthelyezési tervezet) megfelelően készült jelentésre vagy döntésre való hivatkozásokat is.

(5) Az 1955. évi Katonai Törvénykönyv, az 1955. évi Légierőről szóló Törvény vagy az 1957. évi Haditengerészeti Szabályzat szerinti bárminemű jogi felelősség, melynek értelmében valamely bűncselekmény elkövetése halálbüntetést von maga után, helyettesítésre került az életfogytig tartó szabadságvesztés vagy a Törvény által megengedett enyhébb büntetés jogi felelősségére; ezek a Törvények a szükséges módosításokkal léptetendők hatályba.

22. (1) A jelen törvényre mint az 1998. évi Emberi Jogi Törvényre lehet hivatkozni.

(2) A 18., 20. és 21. (5) szakaszok és a jelen szakasz a Törvény kihirdetésével lépnek hatályba.

(3) A jelen Törvény egyéb rendelkezései a miniszteri utasítás napján lépnek hatályba; bármely más időpont kijelölhető különböző megfontolásból.

(4) A 7. szakasz (1) bekezdésének b) pontja alkalmazható azokra az eljárásokra, amelyek közhivatali indíttatással kerültek megalkotásra, minden olyan esetben, amelyben a vonatkozó törvény beiktatásra került;

(5) A jelen Törvény a Koronára nézve kötelező jellegű.

(6) A jelen Törvény kiterjed Észak-Írországra is.

(7) A 21. (5) szakasz, mindaddig, amíg vonatkozik az 1955. évi Katonai Törvénykönyvre, az 1955. évi Légierőről szóló Törvényre vagy az 1957. évi Haditengerészeti Szabályzatra, kiterjed mindazon helyekre, amelyekre a rendelkezés hatókörét kimondja.

Devolution Acts (Devolúciós törvények)

A devolúció a központi hatalom különböző hatásköreinek megosztása az alacsonyabb szintekkel (pl. állami, regionális vagy helyi). Gyakrabban történik közönséges törvényekkel, mint alkotmánymódosítással.

Angliában a '70-es évek elején vált kiemelkedő politikai üggyé a devolúció. Skócia és Wales lakosai közül sokan elkezdtek nagyobb beleszólást követelni a saját ügyeikbe, ennek hatására nőtt a Skót Nemzeti Párt (SNP) és a Plaid Cymru (Wales Pártja) támogatottsága. 1979-ben a munkáspárti kormány az SNP és a Plaid Cymru, valamint a Liberális Párt támogatásával népszavazást tartott, amelynek sikeressége a központi hatalom megosztásához vezetett volna, azonban mind a skót, mind a walesi szavazók elutasították a kezdeményezést. (A skót szavazók többsége valójában támogatta a kezdeményezést, de nem volt meg a szükséges 2/5-ös részvételi arány.). Azonban az 1980-as és '90-es évekre mindkét területen nőtt a devolúció támogatottsága, főleg amiatt, hogy bár mind a skót, mind a walesi szavazók túlnyomó többsége munkáspárti képviselőket küldött a House of Commonsba, a londoni központi kormányzat több, mint 18 évig konzervatív volt (1979-97). Amikor a munkáspárthoz tartozó Tony Blair miniszterelnök lett 1997-ben, ígéretet tett arra, hogy újraindítja a devolúciós folyamatot. A folyamat támogattságának mértéke eltért Walesbe és Skóciába, és ez hatással volt magára a folyamatra is; ugyanis amíg Skóciának olyan parlamentet ajánlottak, amelynek joga van a törvényhozásra, valamint meghatározott adófajták saját hatáskörbe való kiszabására, addig a walesi nemzetgyűlésnek egyikhez sincs joga, ehelyett főleg arra lett hatásköre, hogy eldöntse, hogy a londoni jogalkotás eredményét hogyan implementálja. Míg az 1997. szeptember 11-én megtartott népszavazás során a skót szavazók nagyarányú többsége támogatta a skót parlament a fent vázoltak szerinti felállítását, addig az egy héttel később megtartott walesi népszavazás során a walesi nemzetgyűlés létrehozásához szükséges többséget éppen megszerezték. Mindkét szerv 1999-ben kezdte meg üléseit. Az 1998-as Belfasti Megállapodás (Nagypénteki Egyezmény) Észak-Írország számára garantálta a saját parlamentet, annak az autonómiának a visszaállításával, melyet az 1970-es években elvesztett, amikor a központi kormányzat direkt szabályozást erőltetett rá.²

A választók jóváhagyását követően a westminsteri parlament három devolúciós törvényt fogadott el: a Skóciára vonatkozót, az Észak-Írországra vonatkozót és a Walesre vonatkozót, mindhármát 1998-ban.

Az egyik legnagyobb eltérés a westminsteri parlament és a devolúcióval létrehozott törvényhozó testületek között a tagok választási módjában lelhető fel. Amíg a westminsteri parlament tagjait „a győztes mindent visz” elv szerint választják meg, addig a devolúcióval létrehozott törvényhozó testületek tagjainak megválasztása során érvényesül valamilyen arányosító elem. A skót parlament és a walesi nemzetgyűlés tagjait úgy választják, hogy vagy választókerületben választanak, „a győztes mindent visz”-elv szerint; vagy pedig régióként

² <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/155042/devolution>

a póttagok rendszere szerint, melyhez a d'Hondt módszert használják. Az eltérő módon választott képviselők ugyanolyan jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek mindkét törvényhozó testületben.

Az észak-ír parlament minden tagját az arányos képviselet elve alapján, az egy átvihető szavazati módot alkalmazva választják.³

Mivel a devolúciós rendszer kombinálja az önkormányzat és a közös szabályozás elvét, ezért fedezhetőek fel közös pontok az olyan szövetségi alapokon nyugvó államokkal, mint Ausztrália, Németország vagy Kanada. Azonban sok az eltérés is, jelentős különbség az angol a többi szövetségi rendszer között, hogy Anglia nem része a devolúciós megállapodásoknak, valamint, hogy a megosztott hatáskörök mértéke nem azonos Skócia, Wales és Észak-Írország vonatkozásában.⁴

³ <https://www.gov.uk/devolution-of-powers-to-scotland-wales-and-northern-ireland>

⁴ <https://devolutionmatters.wordpress.com/devolution-the-basics/>

Courts Act (Bíróválasztási törvény) (2003)

A Courts Act nevet viselő törvényt 2003. november 20-án fogadta el az angol parlament. Miként az nevében is szerepel a törvény maga a bíróságokról, azok eljárásáról és gyakorlatáról; a bírásokról és magisztrátusokról; a bíróságokról és bírósági eljárások kikényszerítéséről; az okozott károk részletfizetéssel való rendezéséről; s ezekhez kapcsolódó egyéb kérdésekről rendelkezik.

Ennek keretében a különböző szinteken eljáró bírák kinevezése, felmentése, helyettesítése, immunitása a tevékenységük ellátása során tett cselekményeik miatt, a rájuk vonatkozó összeférhetetlenségi szabályok, illetve a javadalmazásuk is szabályozásra került a törvényben.

A jogszabály maga általános kötelezettséget és számos hatáskört, feladatot telepít a Lordkancellárra, s mindezek célja a bíróságok eredményes és hatékony működésének biztosítása. Példaként említhető, hogy kinevezi a bírakat, a bírósági tisztségviselőket, a törvényszolgákat, és biztosítja a megfelelő technikai hátteret a bíróságok számára, valamint az eljárási szabályzatokat is be kell nyújtani számára.

A Courts Act hozta létre az Anglia és Wales békéjéért elnevezésű bizottságot, s szabályozza az ebben eljáró bírák jogviszonyát, akiket a Lordkancellár az uralkodó nevében és felhatalmazása alapján nevez ki.

Továbbá rendezi a bírósági jegyzők, aljegyzők jogi helyzetét, kinevezésüket, felmentésüket, hatásköreiket.

Mindemellett a törvény definiálja a bíróság fogalmát, s annak megfizetésére vonatkozó rendelkezéseket vezet be.

A törvény a magisztrátusi bíróságok jogi helyzetére vonatkozó szabályozást is tartalmaz, s ennek keretében rendelkezik a joghatóságukról, hatáskörükről.

A jogszabály a törvényszolgák jogi helyzetét, továbbá a bírósági igazgatást felügyelő személyek jogállásáról is rendelkezik. Ezen igazgatást felügyelő személyek az Őfelsége Bírósági Igazgatás Felügyelete nevet viselő testület keretében végzik munkájukat. A főfelügyelő funkcióit és hatáskörét szintén részletezi a törvény.

A törvény 6. részében továbbá felsorolásra kerülnek a bíróságok, s az azokban elfoglalható bírói kinevezések, ezáltal pontosítva, hogy milyen típusú bíróságok ítéleznek Nagy-Britannia területén.

Az ítélezés egységességét hivatottak biztosítani a 7. részben részletezett eljárási szabályok és gyakorlati iránymutatások. Ennek keretében került szabályozásra, hogy a büntetőjog területén egy bizottságot kell létrehozni, amely bizottság fogja megállapítani a jelen törvényben lefektetett rendelkezések szerint a büntetőeljárás szabályait. Továbbá kiemelt szerepet tulajdonít a Courts Act a Legfelsőbb Bíróság elnökének, aki a büntetőbíróság számára iránymutatást ad ki az ítélezésre vonatkozóan. A családjogi ügyekben alkalmazandó eljárási szabályok kidolgozására szintén bizottság létrehozását rendeli el a törvény, azonban az iránymutatás kiadására a családi jogi kollégium elnöke jogosult. A polgári perrendtartás megalkotására is alkalmazandók a fentebbi, bizottsággal kapcsolatos rendelkezések.

A törvény részleteiben rendelkezik a bírságról, az eljárás költségeiről és díjairól, valamint a fellebbezés szabályairól.

A preambulumban foglaltak alapján a károkozás kérdéseit, s annak részletfizetés engedélyezésével való megtérítését is rendezi a jogszabály.

Találhatóak rendelkezések Észak-Írországgal kapcsolatosan is, például a törvény felsorolja annak bíróságait, s módosítja a hivatalos solicitorról szóló egyes rendelkezéseket a bíróságokról (Észak-Írország) szóló 1978. évi törvényben.

A Courts Act az angol bírósági rendszer átalakításának egy fontos mérföldköve, ennek ékes bizonyítéka, hogy az Act of Settlement (1701), az Ordnance Survey Act (1841), az Evidence Act (1851), a Courts Act (1971), a Criminal Justice Act (1991), a Terrorism Act (2000), a Police Reform Act (2002) s számos egyéb jogszabály egyes rendelkezéseit is módosította vagy hatályon kívül helyezte.

Constitutional Reform Act (Alkotmányreform törvény) (2005)

A törvény három fő részre osztható: az első a Lordkancellár hivatalának reformjáról, a második a Legfelső Bíróság létrehozásáról, a harmadik a bírák kinevezési rendjéről és felelősségéről szól.

A Lordkancellárt érintő reform (Part 2)

A hatalmi ágak szétválasztása érdekében a Lordkancellár nem lehet egyben a Lordok Házának tagja is, továbbá a Lordkancellár igazságszolgáltatási hatásköreit átveszi Anglia és Wales bíróságainak elnöke, a Főbíró (Lord Chief Justice). Így a Főbíró felelősségi körébe tartoznak a bírák képzésével, irányításával és hivatalba lépésével kapcsolatos feladatkörök.

A Főbíró képviseli Anglia és Wales igazságszolgáltatásának véleményét a Parlament és a miniszterek előtt. A Lordkancellár azonban továbbra is védelmezi az igazságszolgáltatás függetlenségét.

A Legfelső Bíróság (Part 3)

A törvény létrehozta a független, önálló költségvetéssel rendelkező Legfelső Bíróságot, amely elkülönül a Lordok Házától.

A Legfelső Bíróság veszi át a Lordok Háza Fellebbviteli Bizottságának (Appellate Committee) hatásköreit. Továbbá átveszi a királyi Államtanács Igazságügyi Bizottságának (Judicial Committee of the Privy Council – amely a legfőbb fellebbviteli fórum több független nemzetközösségi országban, az Egyesült Királyság egyes tengerentúli területein és a közvetlenül a brit korona alá tartozó egyes területeken) átruházott hatásköreit is.

Az Egyesült Királyságban büntető- és polgári ügyekben egyaránt a Legfelső Bíróság a végső fellebbviteli fórum, skót büntetőügyekben azonban nem lehet a Legfelső Bírósághoz fellebbezni. Valamely ügy Legfelső Bírósághoz való felterjesztését rendszerint csak akkor engedélyezik, ha az közérdekű jogkérdést érint.

A Legfelső Bíróság tizenkét bíróból áll, akiket a miniszterelnök javaslatára egy választási bizottság (8. jegyzék (Schedule 8) választ meg és a Királynő nevez ki. (A Legfelső Bíróság első tagjai, elnöke és alelnöke a korábbi Rendes Fellebbviteli Bíróság lordjai (Lords of Appeal in Ordinary).

Jelölt az a személy lehet, aki legalább 2 éve felsőbbbírósági bíró vagy legalább 15 éves szakmai gyakorlattal rendelkezik (section 25). A választási bizottságnak ki kell kérnie a Lordkancellár véleményét a jelölről. A Lordkancellár elfogadhatja vagy elutasíthatja a jelöltet, illetve kérheti a jelölő bizottságtól a jelölés újratárgyalását.

A bírói kinevezés élethossziglan tart. A bírák felmentése csak mindkét ház általi jóváhagyással lehetséges.

A legfelső bírói illetményt a Kincstár jóváhagyásával a Lordkancellár állapítja meg.

A bírák kinevezésének és felelősségre vonásának rendje (Part 4)

A törvény létrehozta a bírák jelöléséért felelős bizottságot (Judicial Appointments Commission). A bizottság 14 tagból áll, akiket a Lordkancellár javaslatára a Királynő nevez ki. A bizottságról a törvény 12. jegyzéke (Schedule 12) rendelkezik.

A bírák jelölésére a Főbíró véleményének kikérését követően a Lordkancellár tesz javaslatot. Ezt követően a bírák jelöléséért felelős bizottság egy választási bizottságot jelöl ki, amelynek tagjai: Anglia és Wales legidősebb legfelső bírósági bírāja, a Főbíró, a bírák jelöléséért felelős bizottság elnöke, valamint egy általa jelölt bizottsági tag. A választási bizottság döntéséről tájékoztatja a Lordkancellárt, aki azt elfogadja, elutasítja vagy új eljárásra utasítja a választási bizottságot.

A Főbíró a Lordkancellár egyetértésével a törvényben meghatározott eljárási rend szerint gyakorolja a bírák felelősségre vonására irányuló hatásköreit. A fegyelmi szabályokról a 3. fejezet (Chapter 3) rendelkezik.

ÉSZTORSZÁG

Az Alkotmányt az 1992. június 28. napján tartott népszavazáson fogadták el.

Az 1992-es alkotmányt napjainkig egyszer módosították: 2003-ban.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a észti köztársasági elnök honlapja volt.

(<http://www.president.ee/en/republic-of-estonia/the-constitution/>)

Az Észt Köztársaság Alkotmánya

Rendíthetetlen hittel és tántoríthatatlan akarattal az államiság megőrzése és fejlesztése iránt,
mely az észt népnek a nemzeti önmeghatározás iránti elvitathatatlan jogán alapul, és amely 1918. február 24-én kihirdetésre került,
mely a szabadságon, az igazságon és a törvényen nyugszik,
mely támogatja a belső és külső békét, és biztosítja a társadalmi fejlődést, valamint a jelen és a jövő generációk általános fejlődését,
mely biztosítja az észt nép, nyelv és kultúra megmaradását a jövőben,
az észt nép – az 1938-ban hatályba lépett Alkotmány 1. cikke értelmében – az 1992. június 28-án tartott népszavazás által a következő Alkotmányt fogadta el:

Első fejezet Általános rendelkezések

- 1. cikk.** (1) Észtország független és szuverén demokratikus köztársaság, amelyben a legfőbb államhatalmat a nép gyakorolja.
(2) Az észt függetlenség és szuverenitás korlátlan és elidegeníthetetlen.
- 2. cikk.** (1) Észtország földterülete, területi vizei és légtere elválaszthatatlan és feloszthatatlan egységet képez.
(2) Észtország politikailag egységes állam, amelyben a terület közigazgatási egységekre való felosztását törvény szabályozza.
- 3. cikk.** (1) A közhatalom kizárólag az Alkotmány, valamint az Alkotmánnyal összhangban levő törvények alapján gyakorolható. A nemzetközi jog egyetemesen elismert elvei és normái az észt jogrendszer elválaszthatatlan részét képezik.
(2) A törvényeket az előírt módon hirdetik ki. Csak a kihirdetett törvények érvényesek.
- 4. cikk.** A Parlament (Riigikogu), a köztársasági elnök, a köztársaság kormánya, valamint a bíróságok munkája az elkülönített és megosztott hatalom elve alapján kerül megszervezésre.
- 5. cikk.** Észtország természetes kincsei és erőforrásai a nemzeti vagyon részét képezik, ezeket takarékosan kell felhasználni.
- 6. cikk.** Észtország hivatalos nyelve az észt.
- 7. cikk.** Észtország nemzeti színei a kék, fekete, fehér. A nemzeti zászló méreteit és a nemzeti címet törvény határozza meg.

Második fejezet

Alapvető jogok, szabadságok és kötelességek

8. cikk. (1) Minden gyermek, akinek egyik szülője észt állampolgár, születésével jogosult az észt állampolgárságra.

(2) Mindenki, aki kiskorúként elvesztette észt állampolgárságát, jogosult állampolgárságának visszaállítására.

(3) Senkit sem lehet születéssel szerzett észt állampolgárságától megfosztani.

(4) Senkit sem lehet észt állampolgárságától megfosztani meggyőződése miatt.

(5) Az észt állampolgárság megszerzésének, elvesztésének és visszaállításának feltételeit és eljárását az állampolgársági törvény határozza meg.

9. cikk. (1) Mindenkinek, mind az észt állampolgároknak, mind a külföldi állampolgároknak, mind az Észtországban tartózkodó hontalanoknak a jogai, szabadságai és kötelességei egyenlők az Alkotmányban.

(2) Az Alkotmányban felsorolt jogok, szabadságok és kötelességek kiterjednek a jogi személyekre, olyan mértékben, amennyiben ez megfelel a jogi személyek általános céljainak, valamint összhangban van e jogok, szabadságok és kötelességek természetével.

10. cikk. A jelen fejezetben felsorolt jogok, szabadságok és kötelességek nem akadályozhatnak más jogokat, szabadságokat és kötelességeket, melyek az Alkotmány szelleméből erednek, azokkal összhangban vannak, és összeegyeztethetők az emberi méltósággal és egy olyan társadalom elveivel, amely társadalmi igazságon, demokrácián és joron alapul.

11. cikk. Szabadságok csak az alkotmánnyal összhangban korlátozhatóak. A korlátozásokat csak olyan mértékben szabad alkalmazni, amelyben azok egy demokratikus társadalomban szükségesek, és nem torzítják el a jogok és szabadságok természetét.

12. cikk. (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Senkit sem lehet megkülönböztetni nemzeti vagy faji hovatartozás, bőrszín, nem, nyelv, eredet, vallás, politikai vagy más meggyőződés, anyagi vagy társadalmi helyzet, vagy más okok alapján.

(2) A nemzeti, faji, vallási vagy politikai gyűlöletkeltés, erőszakra vagy megkülönböztetésre irányuló felhívás tilos, és a törvény által büntetendő. A társadalmi csoportok közötti gyűlöletre, erőszakra vagy megkülönböztetésre irányuló felhívás ugyanúgy tilos, és a törvény által büntetendő.

13. cikk. (1) Mindenki jogosult az állam és a törvény védelmére. Az Állam kiterjeszti állampolgárainak védelmét a külföldi országokban is.

(2) A törvény mindenkit véd az állami hatóságok önkényével szemben.

14. cikk. A jogok és szabadságok biztosítása a törvényhozó, a végrehajtó, a bírói hatalom, valamint a helyi önkormányzat felelősségi körébe tartozik.

15. cikk. Mindenkinek joga van bírósághoz fordulni, ha jogai vagy szabadságai sérelmet szenvedtek. Mindenki, akinek ügyét bíróság tárgyalja, jogosult bármely vonatkozó törvény, más jogszabály vagy eljárás alkotmányellenességének megállapítását kérni. A bíróságok megvizsgálják az Alkotmányt, és alkotmányellenesnek nyilvánítanak bármely törvényt, más jogszabályt vagy eljárást, amely megsérti az Alkotmányban lefektetett jogokat és szabadságokat, vagy amely másképpen ellentétes az Alkotmánnyal.

16. cikk. Mindenkinek joga van az élethez. E jogot törvény védi. Senki sem fosztható meg önkényesen az életétől.

17. cikk. Senki becsülete vagy hírneve nem sérthető meg.

18. cikk. (1) Senki sem vethető alá kínzásnak, kegyetlen és megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek.

(2) Senki sem vethető alá orvosi vagy tudományos kísérleteknek szabad beleegyezése nélkül.

19. cikk. (1) Mindenkinek joga van a szabad önmegvalósításhoz.
(2) Szabadságainak gyakorlása, valamint kötelességeinek teljesítése során mindenkinek tiszteletben kell tartania, és figyelembe kell vennie más személyek jogait és szabadságait és a törvényt.

20. cikk. (1) Mindenkinek joga van a személyes szabadságához és biztonsághoz.
(2) Senki sem fosztható meg szabadságától, kivéve a törvényben meghatározott alábbi eseteket és eljárásokat:

1. bíróság által hozott ítélet vagy letartóztatási végzés foganatosítása céljából;
2. a bíróság utasításának figyelembe nem vétele esetén, vagy a törvény által megkövetelt előírások teljesítésének érdekében;
3. bűncselekmény vagy a polgári törvénykönyv megsértésének megakadályozása céljából, vagy egy indokoltan gyanúsított személy illetékes hatóság elé juttatása, vagy menekülésének megelőzése érdekében;

4. fiatalkorú személy felügyelet alá helyezése céljából, vagy az illető személy illetékes hatóság elé juttatása esetén annak érdekében, hogy az döntsön a felügyelet alá helyezés szükségességéről;

5. fertőző betegségben, elmebetegségben, alkoholizmusban vagy kábítószerfüggésben szenvedő személy őrizetbe vétele, ha az illető veszélyt jelent magára és másokra.

6. Észországban való illegális letelepedés megakadályozása és Észországból történő kiutasítás esetén vagy külföldi államnak való kiadatás céljából.

(3) Senki sem fosztható meg szabadságától amiatt, hogy szerződésből eredő kötelezettségét nem tudja teljesíteni.

21. cikk. (1) Bárkit, akit szabadságától megfosztanak, azonnal tájékoztatni kell – olyan nyelven és módon, amelyet megért – letartóztatásának okáról, valamint jogairól, és meg kell adni számára a lehetőséget, hogy letartóztatásáról a családját értesítse. Ugyanakkor a gyanúsított számára biztosítani kell azt az azonnali lehetőséget is, hogy jogi tanácsadót válasszon magának, akivel tárgyalhat. A gyanúsítottnak azt a jogát, hogy letartóztatásáról a családját értesítse, csak a törvényben meghatározott esetekben és eljárásokban lehet korlátozni, bűncselekményt megakadályozása, vagy a nyomozás elősegítése céljából.

(2) A bíróság külön engedélye nélkül senki sem tartható 48 óránál hosszabb ideig őrizetben. Ilyen döntésről az őrizetbe vett személyt haladéktalanul tájékoztatni kell, olyan nyelven és módon, amelyet megért.

22. cikk. (1) Senki sem tartható bűnösnek egy bűncselekmény elkövetésében mindaddig, amíg bírósági ítélet ezt ki nem mondja.

(2) A nyomozás során senki nem köteles ártatlanságát bizonyítani.

(3) Senki sem kötelezhető arra, hogy vallomást tegyen saját maga vagy közeli hozzátartozója ellen.

23. cikk. (1) Senki sem nyilvánítható bűnösnek olyan tett elkövetésében, amely az elkövetéskor nem volt törvény által tiltott bűncselekmény.

(2) Senkinek nem adható szigorúbb büntetés annál, mint amely alkalmazható volt a bűncselekmény elkövetésekor. Ha a bűncselekmény elkövetését követően a törvény enyhébb büntetési tételt határoz meg, akkor ezt kell alkalmazni.

(3) Senki sem kerülhet bíróság elé, illetve nem ítéltető el másodszor olyan cselekményért, amelynek ügyében a törvénnyel összhangban jogerősen elítélték vagy felmentették.

24. cikk. (1) Senkit sem lehet akarata ellenére a törvény által megállapított illetékes bíróság ítélezése alól kivonni, és egy másik bíróság ítélezése alá utalni.

(2) Mindenkinek joga van részt venni a saját tárgyalásán.

(3) A bírósági tárgyalás nyilvános. A bíróságnak a törvény által megállapított esetekben és eljárásokban lehetősége van arra, hogy tárgyalásait teljes egészében vagy részben zárt ülés

keretében tartsa, az állami vagy üzleti titkok, a közerkölcs, a családi élet vagy az emberek magánéletének védelme céljából, vagy ha fiatalok, a sértett vagy az igazság érdekei így kívánják.

(4) A bírósági ítéleteket közzé kell tenni, kivéve, ha azt fiatalok, a házastárs vagy az áldozat érdeke másképpen kívánja.

(5) Mindenkinek joga van a saját ügyében hozott bírósági ítélet ellen magasabb szintű bírósághoz fellebbezni, a törvényben megállapított eljárásokkal összhangban.

25. cikk. Mindenkinek joga van kártérítésre olyan erkölcsi vagy anyagi sérelmekért, amelyeket valaki törvénytelen cselekedettel okozott.

26. cikk. Mindenkinek joga van a családi élet és a magánélet sérthetetlenségére. Az állami és önkormányzati hatóságok, valamint tisztségviselőik nem avatkozhatnak be egyetlen személy családi vagy magánéletébe sem, kivéve a törvényben meghatározott eseteket és eljárásokat, amelyek az egészség, a közerkölcs, a közrend, más személyek jogainak és szabadságainak védelmére, illetve bűncselekmény megakadályozására vagy bűnöző elfogására vonatkoznak.

27. cikk. (1) A család, amely alapvető fontosságú a nemzet növekedése és megőrzése érdekében, a társadalom alapegysége, és az állam védelmét élvezi.

(2) A házastársak jogai egyenlők.

(3) A szülőknek joguk és felelősségük a gyermekek felnevelése és a róluk való gondoskodás.

(4) A szülők és a gyermekek védelmét törvény szabályozza.

(5) A család felelős a hozzátartozókról való gondoskodásért.

28. cikk. (1) Mindenkinek joga van egészségügyi ellátásra. Az észt állampolgárok jogosultak állami segítség igénybevételére idős korban, munkaképtelenség esetén, az eltartó elvesztésekor, valamint szükséghelyzetben. A segítség fajtáit, mértékét, feltételeit és eljárását törvény határozza meg. Amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik, ez a jog egyenlően vonatkozik észt állampolgárokra és az Észtországban tartózkodó külföldi állampolgárokra és honatanokra.

(2) Az állam támogatja az önkéntes és a helyi önkormányzati szociális gondoskodást.

(3) A sokgyermekes családok és a rokkantak az állam és a helyi önkormányzatok különös gondoskodására jogosultak.

29. cikk. (1) Az észt állampolgárok jogosultak szabadon megválasztani tevékenységi körüket, foglalkozásukat és munkahelyüket. E jog gyakorlásának feltételeit és eljárását törvény szabályozza. Amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik, ez a jog egyenlően vonatkozik észt állampolgárokra és az Észtországban tartózkodó külföldi állampolgárokra és honatanokra.

(2) Senki sem kötelezhető arra, hogy szabad akarata ellenére munkát vagy más szolgálatot végezzen, kivéve a katonai vagy alternatív szolgálatot, a fertőző betegségek terjedésének megakadályozását célzó munkát, a természeti csapások és katasztrófák eseteit vagy bűncselekmény elkövetéséért elítélt személy törvényben meghatározott munkáját.

(3) Az állam megszervezi a szakmai képzést, és támogatja a munkanélkülieket a munkakeresésben.

(4) A munkafeltételeket az állam ellenőrzi.

(5) A munkaadók és a munkavállalók szabadon egyesülhetnek szakszervezetekben és egyesületekben. A munkaadók és a munkavállalók szakszervezetei és egyesületei jogaik és törvényes érdekeik védelmében minden eszközt felhasználhatnak, amelyet törvény nem tilt. A sztrájkjog gyakorlásának feltételeit és eljárását törvény szabályozza.

(6) A munkaügyi viták rendezésének eljárását törvény szabályozza.

30. cikk. (1) Az állami és a helyi önkormányzati tisztségeket észt állampolgárok töltik be, a törvényben meghatározott eljárásokkal összhangban. Az ilyen állásokat kivételes esetekben, a törvénnyel összhangban, külföldi állampolgárok vagy hontalan személyek is betölthetik.

(2) A törvény korlátozhatja a köztisztviselők bizonyos csoportjainak jogát kereskedelmi tevékenységben való részvételre és nyereségérdekelt társaságok alakítására vonatkozóan, valamint politikai pártokhoz és más nonprofit közhasznú magánszervezetekhez való csatlakozást illetően.

31. cikk. Az észt állampolgárok jogosultak a kereskedelmi tevékenységben való részvételre és nyereségérdekelt társaságok, szövetkezetek alakítására. A törvény meghatározhatja a jog gyakorlásának feltételeit és eljárását. Amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik, ez a jog egyenlően vonatkozik észt állampolgárokra és az Észtországban tartózkodó külföldi állampolgárokra és hontalan személyekre.

32. cikk. (1) Mindenki tulajdonjoga sérthetetlen, és azonos védelmet élvez. A tulajdonos hozzájárulása nélkül semmilyen tulajdon nem sajátítható ki, kivéve a közérdek eseteit, a törvényben meghatározott eljárásokkal összhangban méltányos, megfelelő kártalanítás ellenében. Bárki, akinek tulajdona hozzájárulása nélkül került kisajátításra, jogosult bírósághoz fordulni, és a kisajátítást, valamint a kártalanítás természetét és mértékét megtámadni.

(2) Mindenki jogosult tulajdonát szabadon kezelni, használni, valamint azzal rendelkezni. A korlátozásokat törvény állapítja meg. A tulajdon nem használható a közérdek ellenében.

(3) A törvény meghatározhat a közérdekre tekintettel olyan tulajdoni kategóriákat, amelyek tulajdonjoga észt állampolgárok, meghatározott fajtájú jogi személyek, helyi önkormányzatok vagy az Észt Állam számára fenntartott.

(4) Az öröklés joga biztosított.

33. cikk. A lakás sérthetetlen. Senki sem léphet be erőszakkal valaki lakásába, tulajdonába vagy munkahelyére, illetve nem kutathatja át ezeket, kivéve a törvényben meghatározott eseteket és eljárásokat, amelyek az egészség, a közrend, valamint más személyek jogainak és szabadságainak védelmére, bűncselekmény megakadályozására és az elkövető elfogására vagy a nyomozás során tények megállapítására irányulnak.

34. cikk. Az Észtországban törvényesen tartózkodó minden személynek joga van szabad mozgásra, és lakóhelyének szabad megválasztására. A mozgásszabadság csak a törvényben meghatározott esetekben és eljárásokkal összhangban korlátozható, más személyek jogainak és szabadságainak védelmére, a nemzet védelme érdekében, természeti csapás, katasztrófa esetén, fertőző betegségek terjedésének megakadályozása céljából, a környezet védelme érdekében, illetve kiskorú vagy elmebeteg személy őrizet nélkül hagyásának elkerülése végett vagy a büntetőeljárás biztosítására.

35. cikk. Mindenkinnek joga van elhagyni Észtországot. Ez a jog a törvényben meghatározott esetekben és eljárásokkal összhangban korlátozható a bírósági vagy a nyomozati eljárás biztosítása, illetve az ítélet végrehajtása céljából.

36. cikk. (1) Észt állampolgár nem utasítható ki Észtországból, és az országba való visszatérése nem akadályozható meg.

(2) Észt állampolgár nem adható ki külföldi államnak, kivéve a nemzetközi szerződésben előírt eseteket, a vonatkozó szerződésben vagy a törvényben meghatározott eljárásokkal összhangban. A kiadatás ügyében a Köztársaság kormánya dönt. Bárki, aki ellen kiadatási eljárás van folyamatban, megtámadhatja a kiadást észt bíróság előtt.

(3) Minden észtnek joga van letelepednie Észtországban.

37. cikk. (1) Mindenkinnek joga van a művelődéshez. Az oktatás az iskoláskorú gyermekek számára kötelező a törvényben meghatározott mértékben, valamint tandíjmentes az állami és az önkormányzati általános oktatást szolgáló iskolákban.

(2) Az oktatás elérhetősége céljából az állam és a helyi önkormányzatok megfelelő számú oktatási intézményt tartanak fenn. A törvény keretei mellett más oktatási intézmények is létesíthetők, többek között magániskolák is.

(3) A szülők hozzák meg a végső döntést gyermekeik iskoláztatásának megválasztásáról.

(4) Mindenkinnek joga van arra, hogy észt nyelven részesüljön oktatásban. A kisebbségek számára alapított oktatási intézmények megválaszthatják saját oktatási nyelvüket.

(5) Az oktatás felett az állam felügyeletet gyakorol.

38. cikk. (1) A tudomány és a művészetek, valamint oktatásuk szabadsága biztosított.

(2) Az egyetemek és kutatóintézetek a törvény által előírt korlátokon belül autonómiát élveznek.

39. cikk. A szerzői jog elidegeníthetetlen. Az állam védi a szellemi tulajdont.

40. cikk. (1) Mindenkinnek joga van a lelkiismeret, a vallás és a gondolat szabadságához.

(2) Mindenki szabadon tartozhat egyházhoz vagy vallási csoporthoz. Az állam az egyháztól elválasztva működik.

(3) Mindenkinnek joga van egyedül vagy másokkal együttesen, nyilvánosan vagy zártkörűen gyakorolni vallását, kivéve, ha az veszélyezteti a közrendet, az egészséget vagy a közérkölcset.

41. cikk. (1) Mindenkinnek joga van a véleményalkotásra és a meggyőződéséhez való ragaszkodásra. Senki sem kényszeríthető ezek megváltoztatására.

(2) A meggyőződés nem indokolhatja a jogsértést.

(3) Senkit sem lehet a törvény előtt felelősségre vonni meggyőződése miatt.

42. cikk. Semmilyen állami vagy önkormányzati hatóság, valamint ezek tisztségviselői nem gyűjthetnek vagy tárolhatnak adatokat bármely észt állampolgár meggyőződéséről, annak szabad beleegyezése nélkül.

43. cikk. Mindenki jogosult az információ titkosságához, amelyet küld vagy kap levél, távirat, telefon vagy más általánosan használt távközlési eszköz útján. Kivételek bírósági határozat felhatalmazásával tehetők, a törvényben meghatározott esetekben és eljárásokkal összhangban, bűncselekmény megakadályozása céljából, illetve a nyomozás érdekében.

44. cikk. (1) Mindenkinnek joga van arra, hogy eljuthasson hozzá az általánosan terjesztett információ.

(2) Észt állampolgárok kérésére, törvényben meghatározott eljárásokkal összhangban és azoknak mértékéig, minden állami és helyi önkormányzati hatóság, illetve azok tisztségviselői, kötelesek információt szolgáltatni munkájukról, kivéve az olyan információt, amelynek közzétételét törvény tiltja, vagy amely kizárólag belső használatra szánt információ.

(3) Az észt állampolgároknak joguk van arra, hogy megismerjék az állami és a helyi önkormányzati hatóságok által róluk tárolt, valamint az állami és helyi önkormányzati archívumokban levő róluk szóló információt a törvényben meghatározott eljárásokkal összhangban. E jog törvényben korlátozható más személyek jogainak és szabadságainak védelmében, gyermekek származásának titkossága érdekében, valamint bűncselekmény megakadályozása vagy az elkövető letartóztatása céljából, illetve bírósági ügyben az igazság tisztázása végett.

(4) Amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik, e cikk (2) és (3) bekezdésében kifejtett jogok egyenlő mértékben vonatkoznak észt állampolgárokra, más államok állampolgáira és az Észtországbban tartózkodó hontalanokra.

45. cikk. (1) Mindenki jogosult szabadon közzétenni gondolatait, véleményeit, meggyőződéseit és más információt szavakkal, nyomtatásban vagy más módon. E jog törvény által korlátozható a közrend vagy közérkölc, valamint más személyek jogainak és szabadságainak, egészségének, becsületének, hírnevének védelme érdekében. A törvény hasonlóképpen korlátozhatja ezt a jogot állami és helyi önkormányzati tisztségviselők vonatkozásában, állami és üzleti titkok vagy bizalmas közlések védelmében, amelyekhez a tisztségviselők

szolgáltatuk ellátása során hozzáférnek, valamint a családi élet és más személyek magánéletének védelmében, továbbá az igazságszolgáltatás érdekében.

(2) A cenzúra tilos.

46. cikk. Mindenkinnek joga van az állami és a helyi önkormányzati hatóságokhoz petíciókat benyújtani, tisztségviselőikhez memorandumokkal és közleményekkel fordulni. A válaszadás eljárását törvény határozza meg.

47. cikk. Mindenkinnek joga van előzetes engedély nélkül békésen gyülekezni és gyűléseket tartani. E jog a törvényben meghatározott esetekben és eljárásokkal összhangban korlátozható, a nemzetbiztonság, a közrend, a közérköcs, a közlekedés biztonsága, valamint az ilyen gyűléseken résztvevők biztonsága érdekében, illetve fertőző betegségek terjedésének megakadályozása céljából.

48. cikk. (1) Mindenkinnek joga van közhasznú magánszervezeteket és szövetségeket létrehozni. Csak észt állampolgárok lehetnek politikai pártok tagjai.

(2) Fegyveres, katonai jelleggel szervezett vagy katonai gyakorlatokat tartó szervezetek és szövetségek létrehozása előzetes engedélyhez kötött, amely a törvényben meghatározott feltételekkel és eljárásokkal összhangban adható ki.

(3) Tilos olyan szervezetek, szövetségek vagy politikai pártok működése, amelyek céljai vagy tevékenysége az észt alkotmányos rend erőszakos megváltoztatására irányulnak, vagy más módon sértik a büntető törvénykönyvet.

(4) Szervezet, szövetség vagy politikai párt működésének betiltása vagy felfüggesztése, valamint szankcionálása csak bírósági határozattal lehetséges, azokban az esetekben, amelyekben jogsértés fordult elő.

49. cikk. Mindenkinnek joga van etnikai önazonosságának megőrzéséhez.

50. cikk. Az etnikai kisebbségeknek joguk van nemzeti kultúrájuk érdekében önkormányzati intézményeket létrehozni az etnikai kisebbségekre vonatkozó kulturális autonómiatörvény által meghatározott feltételekkel és eljárásokkal összhangban.

51. cikk. (1) Mindenkinnek joga van az állami és a helyi önkormányzati hatóságokhoz és tisztségviselőihez fordulni észt nyelven, illetőleg joga van ahhoz, hogy észt nyelven kapjon választ.

(2) Olyan helységeken, ahol az állandó lakosok legalább fele ugyanahhoz az etnikai kisebbséghez tartozik, mindenkinnek joga van az állami és a helyi önkormányzati hatóságokhoz és tisztségviselőihez fordulni az etnikai kisebbség nyelvén.

52. cikk. (1) Az állami és a helyi önkormányzati hatóságok hivatalos nyelve az észt nyelv.

(2) Olyan helységeken, ahol a lakosság többségének nyelve nem az észt nyelv, a helyi önkormányzati hatóságok használhatják a helység állandó lakosai többségének nyelvét belső tájékoztatás céljára, törvényben meghatározott eljárásokkal összhangban.

(3) Törvény szabályozza az idegen nyelvek használatát – beleértve az etnikai kisebbségek nyelveit is – az állami hatóságok által, valamint a bírósági eljárás során.

53. cikk. Mindenki köteles megőrizni az emberi és természeti környezetet, és kártérítéssel tartozik az általa okozott környezeti károkozásért. A kártérítés eljárását törvény szabályozza.

54. cikk. (1) Minden észt állampolgár kötelessége, hogy hű legyen a kormányzás alkotmányos rendjéhez, és védje Észtország függetlenségét.

(2) Amennyiben más eszköz nem áll rendelkezésre, minden észt állampolgár jogosult spontán cselekvésre az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatásával szemben.

55. cikk. Az Észtországban tartózkodó külföldi állampolgárok és hontalanok kötelesek tiszteletben tartani a kormányzás alkotmányos rendjét.

Harmadik fejezet

A nép

56. cikk. A nép legfőbb hatalmát az állampolgárokon keresztül gyakorolja, akiknek joguk van szavazni a Parlament megválasztásakor és a népszavazások alkalmával.

57. cikk. (1) A szavazás joga minden észt állampolgárt megillet, aki betöltötte 18. életévét.

(2) Az az észt állampolgár, akit bíróság cselekvőképtelennek nyilvánított, nem jogosult szavazni.

58. cikk. Törvény korlátozhatja olyan észt állampolgárok választási részvételét, akiket bíróság ítélt el, és büntetésüket töltik büntetés-végrehajtási intézetben.

Negyedik fejezet

A Parlament

59. cikk. A törvényhozó hatalom a Parlamentet illeti.

60. cikk. (1) A Parlament 101 tagból áll. A Parlament tagjait szabad választáson, az arányosság elve alapján kell megválasztani. A választás általános, egyenlő és közvetlen.

(2) Képviselőjelölt lehet minden szavazásra jogosult állampolgár, aki betöltötte 21. életévét.

(3) A Parlament tagjai rendszeres megválasztásának időpontja az előző Parlamenti választások évétől számított negyedik év márciusának első vasárnapja.

(4) Rendkívüli Parlamenti választásokat kell tartani az Alkotmány 89., 105. és 119. cikkében leírt esetekben, legkorábban húsz nappal, legkésőbb negyven nappal a választások kiírását követően.

(5) A Parlament megválasztásával kapcsolatos eljárásokat a Parlament megválasztásáról szóló törvény szabályozza.

61. cikk. (1) A Parlament tagjainak megbízatása azon a napon kezdődik, amelyiken a választások eredményét bejelentették. A Parlament előző tagja megbízatása ugyanezen a napon szűnik meg.

(2) A Parlament tagja hivatali esküt tesz, mielőtt megkezdene kötelességeinek teljesítését, amelyben megerősíti hűségét az Észti Köztársaság és annak alkotmányos rendje iránt.

62. cikk. A Parlamenti mandátum nem kötött, a képviselő nem vonható felelősségre szavazataiért vagy politikai kijelentéseiért, amelyeket a Parlamentben vagy annak valamely testületében tesz.

63. cikk. (1) A Parlament tagja nem viselhet semmilyen más közhivatalt.

(2) A Parlament tagja felmentést kap a védelmi erőkhöz való szolgálattól mandátumának idejére.

64. cikk. (1) A Parlament tagjának megbízatása felfüggesztődik, ha kinevezik a köztársaság kormányába, és megbízatása újra érvényes, ha ilyen kötelezettségeinek teljesítése alól felmentik.

(2) A Parlament tagjának megbízatása hivatali idejének lejártá előtt véget ér, amennyiben:

1. más közhivatalt vállal;

2. jogerős bírósági ítélet bűnösnek találja;

3. lemond a törvényben meghatározott eljárásokkal összhangban;

4a. Nemzeti Bíróság állandó jelleggel alkalmatlannak találta kötelezettségeinek teljesítésére;

5. meghal.

(3) Ha a Parlament valamely tagjának megbízatását felfüggesztik, vagy idő előtt véget ér, a helyét póttag foglalja el, a törvényben meghatározott eljárásokkal összhangban. A póttag a Parlament tagjának minden jogával és kötelességével rendelkezik.

(4) A póttag megbízatása véget ér, amikor a Parlament tagja visszanyeri megbízatását.

65. cikk. A Parlament

1. törvényeket és határozatokat fogad el;
2. dönt népszavazások megtartásáról;
3. megválasztja a köztársasági elnököt az Alkotmány 79. cikkével összhangban;
4. ratifikál és érvénytelennek nyilvánít külföldi szerződéseket az Alkotmány 121. cikkével összhangban;

5. felhatalmazza a miniszterelnök-jelöltet a kormányalakításra;

6. elfogadja a nemzeti költségvetést, valamint az annak végrehajtásáról szóló zárszámadást;

7. kinevezi a köztársasági elnök javaslata alapján a Nemzeti Bíróság elnökét, Észtország Bankja igazgatótanácsának elnökét, a Legfőbb Állami Számvevőszék elnökét, a jogi kancellárt és a védelmi erők parancsnokát vagy főparancsnokát;

8. a Nemzeti Bíróság elnökének javaslata alapján kinevezi a Nemzeti Bíróság bíráit;

9. kinevezi az Észtország Bankja igazgatótanácsának tagjait;

10. a kormány javaslata alapján dönt kormánykölcsönök kérdésében és az állam által vállalt egyéb pénzügyi kötelezettségek felől;

11. nyilatkozatokat, deklarációkat és felhívásokat intéz az észt néphez, külföldi államokhoz és nemzetközi szervezetekhez;

12. nemzeti érdemrendeket, katonai és diplomáciai rangokat állapít meg;

13. dönt a kormány, a miniszterelnök vagy miniszter elleni bizalmatlansági szavazásról;

14. az Alkotmány 129. cikkével összhangban rendkívüli állapotot hirdet ki az országban;

15. a köztársasági elnök javaslatára hadiállapotot hirdet ki, mozgósítást vagy leszerelést rendel el;

16. határoz minden olyan kormányzati kérdésben, amely az Alkotmány szerint nem tartozik a köztársasági elnök, a köztársaság kormánya vagy más állami vagy önkormányzati szerv hatáskörbe.

66. cikk. Az új Parlament első ülésére a Parlamenti választások hivatalos lezárása után 10 napon belül kerül sor. Az első ülést a köztársasági elnök hívja össze.

67. cikk. A Parlament rendes ülésszaka január második hétfőjétől június harmadik csütörtökéig, valamint szeptember második hétfőjétől december harmadik csütörtökéig tart.

68. cikk. A Parlament rendkívüli üléseit a Parlament elnöke hívja össze, a köztársasági elnök, a köztársaság kormánya vagy a Parlament tagjainak legalább egyötödének kérésére.

69. cikk. A Parlament saját tagjai közül megválasztja a Parlament elnökét és két alelnökét, akik irányítják a Parlament munkáját, a Parlament szabályzatáról szóló és a Parlament eljárásairól szóló törvényekkel összhangban.

70. cikk. A Parlament határozatképességéhez szükséges legkisebb létszámot a Parlament szabályzatáról szóló törvény állapítja meg. Rendkívüli ülésen a Parlament határozatképességéhez a tagok legalább felének jelenléte szükséges.

71. cikk. (1) A Parlament bizottságokat alakít.

(2) A Parlament tagjainak joguk van frakciókat alakítani.

(3) A bizottságok és frakciók alakításának eljárásait és jogköreiket a Parlament házszabályáról szóló törvény állapítja meg.

72. cikk. (1) A Parlament ülései nyilvánosak, kivéve, ha a Parlament kétharmados többséggel másképp határoz.

(2) A Parlament szavazása nyilvános. Titkos szavazás csak az Alkotmány vagy a Parlament szabályzatáról szóló törvényben előírt esetekben tartható, amelyek tisztségviselők megválasztására vagy kinevezésére vonatkoznak.

73. cikk. A Parlament által hozott törvények az „igen” szavazatok többségével kerülnek elfogadásra, amennyiben az Alkotmány eltérően nem rendelkezik.

74. cikk. (1) A Parlament tagjai jogosultak tájékoztatást kérni a köztársaság kormányától, a kormánytagoktól, Észtország Bankja igazgatótanácsának elnökétől, Észtország Bankja elnökétől, a Legfőbb Állami Számvevőszék elnökétől, a jogi kancellártól és a védelmi erők parancsnokától vagy főparancsnokától.

(2) A tájékoztatáskérést húsz napon belül a Parlament ülésén kell megválaszolni.

75. cikk. A Parlament tagjainak díjazását és az egyéb jövedelmek korlátozását törvény határozza meg, amelynek módosítása csak a következő Parlamentet érinti.

76. cikk. A Parlament tagja mentelmi jogot élvez. Ellene büntetőeljárás a jogi kancellár javaslatára, a Parlament többségének hozzájárulásával kezdeményezhető.

V. fejezet

A köztársasági elnök

77. cikk. A köztársasági elnök az észt államfő.

78. cikk. A köztársasági elnök

1. képviseli az Észt Köztársaságot nemzetközi kapcsolataiban;
2. a kormány javaslatára kinevezi és visszahívja az Észt Köztársaság diplomáciai képviselőit, átveszi az Észtországba akkreditált diplomáciai képviselők megbízóleveleit;
3. bejelenti az általános és rendkívüli Parlamenti választásokat, az Alkotmány 89., 97., 105. és 119. cikkével összhangban;
4. összehívja az új Parlament ülését az Alkotmány 66. cikke értelmében, és az első ülést megnyitja;
5. javaslatot tesz a Parlament elnökének a Parlament rendkívüli ülésének összehívására, az Alkotmány 68. cikkével összhangban;
6. az Alkotmány 105. és 107. cikkével összhangban kihirdeti a törvényt, és aláírja a ratifikációs okmányokat;
7. rendeleteket (ediktumokat) ad ki az Alkotmány 109. és 110. cikkével hangban;
8. kezdeményezi az Alkotmány módosítását;
9. az Alkotmány 89. cikkével összhangban meghatározza a miniszterelnök-jelölt személyét;
10. az Alkotmány 89., 90. és 92. cikkével összhangban kinevezi és felmenti a kormány tagjait;
11. kinevezési javaslatot terjeszt elő a Parlament számára a Nemzeti Bíróság elnökének, Észtország Bankja igazgatótanácsának elnökének, a Legfőbb Állami Számvevőszék elnökének, a jogi kancellárnak és a védelmi erők parancsnokának vagy főparancsnokának személyére vonatkozóan;
12. Észtország Bankja igazgatótanácsának javaslatára kinevezi Észtország Bankjának elnökét;
13. kinevezi a bírákat a Nemzeti Bíróság javaslatára;
14. kinevezi és felmenti hivatalából a köztársaság kormányát, és a védelmi erők parancsnokának javaslatára tiszteket nevez ki és ment fel;

15. polgári és katonai kitüntetéseket, valamint diplomáciai rangokat adományoz;
16. Észtország nemzeti véderejének legfelsőbb parancsnoka;
17. javaslatot tesz a Parlamentnek hadiállapot kihirdetésére, mozgósítás vagy leszerelés elrendelésére, valamint az Alkotmány 129. cikke értelmében rendkívüli állapot bevezetésére.
18. Észtország elleni fegyveres agresszió esetén hadiállapotot hirdet ki, mozgósítási parancsot ad ki, és kinevezi a védelmi erők főparancsnokát, az Alkotmány 129. cikkével összhangban;

19. kegyelmet gyakorol az elítéltek kérelmére, az elítéltek szabadon bocsátásával vagy a büntetés csökkentésével;

20. javasolja a büntetőeljárás megindítását a jogi kancellár ellen, az Alkotmány 145. cikkével összhangban.

79. cikk. (1) A köztársasági elnököt a Parlament, vagy e cikk (4) bekezdésében leírt esetben a Választói Testület választja.

(2) Köztársaságielnök-jelölt állításának joga a Parlament tagságának legalább egyötödét illeti meg.

(3) Bármely észt állampolgár, aki legalább negyvenéves, köztársaságielnök-jelöltnek állítható.

(4) A köztársasági elnököt titkos szavazással választják. A Parlament minden tagjának egy szavazata van. A Parlament tagjainak kétharmados többsége által támogatott jelöltet megválasztottnak kell tekinteni. Ha egyetlen jelölt sem szerzi meg a szükséges többséget, a következő napon új szavazást kell tartani. A második szavazás előtt új jelöltek állíthatók. Ha egyetlen jelölt sem szerzi meg a szükséges többséget, harmadik szavazást kell tartani ugyanazon a napon a második szavazás során legtöbb szavazatot kapott két jelölt között. Ha a köztársasági elnököt a harmadik szavazással sem sikerül megválasztani, a Parlament elnöke egy hónapon belül Választói Testületet hív össze a köztársasági elnök megválasztására.

(5) A Választói Testület a Parlament tagjaiból, valamint a helyi önkormányzatok képviselőiből áll. A Választói Testületbe minden helyi önkormányzat választ egy képviselőt, aki észt állampolgár.

(6) A Parlament előterjeszti a Választói Testületnek köztársaságielnök-jelöltként azt a két személyt, akik a Parlamentben a legtöbb szavazatot szerezték. Köztársaságielnök-jelöltet állíthat a Választói Testület legalább 21 tagja is.

(7) A Választói Testület megválasztja a köztársasági elnököt a jelen levő tagjainak többségével. Ha az első szavazáskor egyik jelölt sem kap többséget, második szavazásra kerül sor ugyanazon a napon, a legtöbb szavazatot kapott jelöltek között.

(8) A köztársasági elnök megválasztásáról szóló törvény a köztársasági elnök megválasztásának további eljárásait határozza meg.

80. cikk. (1) A köztársasági elnököt öt évre választják. Senki sem választható meg a köztársasági elnöki tisztségre több mint két egymást követő időszakra.

(2) A köztársasági elnök rendszeres megválasztásának időpontja legfeljebb hatvan nappal lehet korábban és legfeljebb tíz nappal később, mint a hivatalban levő köztársasági elnök hivatali idejének lejárt.

81. cikk. A köztársasági elnök a Parlament előtti következő, az észt néphez szóló hivatali eskü letételével foglalja el hivatalát:

„A köztársasági elnöki hivatalba lépés alkalmával én (teljes név) ezennel ünnepélyesen esküszöm, hogy az Észt Köztársaság Alkotmányát és törvényeit rendíthetetlenül védelmezem, a rám ruházott hatalmat igazságos és egyenlő módon gyakorlom, kötelezettségeimet becsülettel teljesítem legjobb képességeim és legjobb tudásom szerint, az észt nép és az Észt Köztársaság javára.”

82. cikk. A köztársasági elnök megbízatása véget ér

1. hivataláról való lemondással;
2. bűncselekményért való elítéltetése folytán;
3. halála esetén;
4. az új köztársasági elnök hivatalba lépésekor.

83. cikk. (1) Ha a köztársasági elnök a Parlament határozata szerint tartósan képtelen teljesíteni kötelezettségeit egészségügyi okok miatt, vagy ideiglenesen nem tudja ellátni hivatalát a törvényben meghatározott esetekben, vagy hivatali ideje korábban ért véget, jogkörét ideiglenesen a Parlament elnöke látja el.

(2) Azon időszak alatt, amíg a Parlament elnöke látja el a köztársasági elnök kötelezettségeit, a Parlament tagjaként való megbízatása szünetel.

(3) A Parlament elnöke, mint ügyvezető köztársasági elnök, a Nemzeti Bíróság felhatalmazása nélkül nem rendelkezik azzal a joggal, hogy rendkívüli Parlamenti választásokat írjon ki, és nem utasíthatja vissza a törvények kihirdetését.

(4) Ha a köztársasági elnök a kötelezettségeit három egymást követő hónapon át nem tudja teljesíteni, vagy ha hivatali ideje előbb ért véget, a Parlament új köztársasági elnököt választ tizennégy napon belül, az Alkotmány 79. cikkével összhangban.

84. cikk. Hivatalba lépésével egyidejűleg a köztársasági elnök megbízatása és kötelezettségei minden választott és kinevezett tisztségében megszűnnek, a köztársasági elnök felfüggeszti politikai pártbeli tagságát.

85. cikk. A köztársasági elnök csak a jogi kancellár javaslatára, a Parlament tagjai többségének jóváhagyásával helyezhető büntetőeljárással alá.

Hatodik fejezet

A köztársaság kormánya

86. cikk. A végrehajtó hatalom a köztársaság kormányát illeti.

87. cikk. A köztársaság kormánya

1. megvalósítja a nemzeti bel- és külpolitikát;
2. vezeti és koordinálja a kormányzati intézmények munkáját;
3. szervezi a törvények, a Parlament határozatainak és a köztársasági elnök ediktumainak végrehajtását;
4. benyújtja a Parlamentnek a törvénytervezeteket és ratifikálás vagy érvénytelenítés céljából a nemzetközi szerződéseket;
5. elkészíti a nemzeti költségvetés-tervezetet, és bemutatja a Parlament előtt, valamint gondoskodik a nemzeti költségvetés végrehajtásáról, és erről jelentést tesz a Parlamentnek;
6. rendeleteket és irányelveket ad ki a törvényekkel összhangban;
7. szervezi a külföldi államokkal való kapcsolatokat;
8. természeti csapások és katasztrófák idején, vagy fertőző betegségek terjedésének megakadályozása céljából rendkívüli állapotot vezet be az egész országban vagy annak egy részén;
9. ellát egyéb, az Alkotmány és a törvények által hatáskörébe utalt feladatokat.

88. cikk. A köztársaság kormányát a miniszterelnök és a miniszterek alkotják.

89. cikk. (1) A köztársasági elnök a köztársaság kormányának lemondása után tizennégy napon belül kijelöl egy miniszterelnök-jelöltet, akinek feladata az új kormány megalakítása.

(2) A miniszterelnök-jelölt a kormányalakításra való kijelölés időpontjától számított tizennégy napon belül jelentést tesz a Parlamentnek az új kormányalakítás alapvető kérdéseiről, s

ezután a Parlament tárgyalás nélkül, nyílt szavazással dönt arról, hogy megadja-e a miniszterelnök-jelöltnek a kormányalakítási megbízást.

(3) Az a miniszterelnök-jelölt, aki megkapja a Parlamenttől a kormányalakítási megbízást, hét napon belül benyújtja kormányának listáját a köztársasági elnöknek, aki a kormányt három napon belül kinevezi.

(4) Ha a köztársasági elnök által jelölt miniszterelnök-jelölt nem kapja meg a Parlamentben az „igen” szavazatok többségét, nem képes kormányt alakítani, vagy visszalép, a köztársasági elnök jogosult hét napon belül másik miniszterelnök-jelöltet állítani.

(5) Ha a köztársasági elnök hét napon belül nem állít másik miniszterelnök-jelöltet, tartózkodik, vagy ha az új jelölt nem tudja megszerezni a megbízást a Parlamenttől a (2) és (3) bekezdésekben említett feltételekkel összhangban, illetve időkorlátokon belül, vagy nem képes kormányt alakítani, vagy visszalép, akkor a miniszterelnök-jelölt állításának joga átszáll a Parlamentre.

(6) A Parlament állít egy miniszterelnök-jelöltet, aki betérjeszti kormányának listáját a köztársasági elnöknek. Ha a miniszterelnök-jelölt állítása jogának a Parlamentre való átruházásától számított tizennégy napon belül a kormánylistát nem nyújtják be a köztársasági elnökhöz, a köztársasági elnök rendkívüli Parlamenti választásokat tűz ki.

90. cikk. A köztársaság kormányába kinevezett személyek összetételében, köztársasági elnök tehet változtatásokat, a miniszterelnök javaslata alapján.

91. cikk. A kormány hivatalba lépésekor hivatali esküt tesz a Parlament előtt.

92. cikk. (1) A köztársaság kormánya lemond

1. az új Parlament összehívásakor;
2. a miniszterelnök lemondása vagy halála esetén;
3. ha a Parlament bizalmatlanságot nyilvánít a kormány vagy a miniszterelnök iránt.

(2) A köztársasági elnök a köztársaság kormányát felmenti az új kormány hivatalba lépésekor.

93. cikk. (1) A miniszterelnök képviseli a köztársaság kormányát, valamint irányítja annak munkáját.

(2) A miniszterelnök kijelöl két minisztert, akik jogosultak őt helyettesíteni távolléte esetén. A helyettesítés eljárásait a miniszterelnök határozza meg.

94. cikk. (1) Megfelelő minisztériumokat kell létrehozni a törvénnyel összhangban a kormány egyedi feladatainak végrehajtására.

(2) Egy miniszter egy minisztériumot vezet, szervezi a feladatok végrehajtását, amelyek minisztériumának tevékenységi körébe tartoznak, irányelveket és szabályrendeleteket ad ki a törvények végrehajtására, valamint más ráruházott kötelezettségeket teljesít a törvényben megszabott eljárásokkal összhangban.

(3) Ha egy miniszter ideiglenesen nem tudja teljesíteni kötelezettségeit betegség vagy más akadályoztatás miatt, a miniszterelnök az illető miniszter feladatkörét az adott időszakra egy másik miniszterre ruházza át.

(4) A köztársasági elnök a miniszterelnök javaslatára kinevezhet más minisztereket, akik nem állnak minisztérium élén.

95. cikk. (1) Az Állami Kancellária a kormányhoz tartozik, és államtitkár vezetése alatt áll.

(2) Az államtitkárt a miniszterelnök nevezi ki, és menti fel.

(3) Az államtitkár részt vesz a kormány ülésein, s ott joga van felszólalni.

(4) Az államtitkár ugyanolyan jogkörrel rendelkezik az Állami Kancellária vezetésében, mint amilyen jogkört a törvény a miniszter számára ír elő a minisztérium vezetésében.

96. cikk. (1) A köztársaság kormányának ülései zártak, kivéve, ha a kormány eltérően rendelkezik.

(2) A kormány a döntéseit a miniszterelnök vagy az illetékes miniszter javaslata alapján hozza meg.

(3) A kormány rendeletei akkor érvényesek, ha szerepel rajtuk a miniszterelnök, az illetékes miniszter és az államtitkár aláírása.

97. cikk. (1) A Parlament bizalmatlanságot nyilváníthat akár a köztársaság kormánya, akár a miniszterelnök, akár egy miniszter iránt, a Parlament tagjainak többsége által hozott határozattal.

(2) A bizalmatlansági kérdést a Parlament tagjainak legalább egyötöde vetheti fel a Parlament valamely ülésén, írásbeli indítvány formájában.

(3) A bizalmatlanság kinyilvánítására legkorábban a benyújtást követő két nap eltelte után kerülhet sor, hacsak a kormány gyorsabb döntést nem öhajt.

(4) Ha a kormány vagy a miniszterelnök iránt bizalmatlanságot nyilvánítottak, a köztársasági elnök a kormány javaslatára három napon belül rendkívüli választásokat rendelhet el.

(5) Ha egy miniszter iránt bizalmatlanságot nyilvánítottak, a Parlament elnöke értesíti erről a köztársasági elnököt, aki felmenti az illető minisztert a hivatalából.

(6) Ugyanazon az alapon nyugvó bizalmatlansági indítványt legkorábban az előzőtől számított három hónap eltelte után lehet újra kezdeményezni.

98. cikk. (1) A köztársaság kormánya egy, az általa a Parlamentnek benyújtott tervezet elfogadását összekötheti a bizalmatlansági kérdéssel.

(2) A szavazás nem történhet két napnál hamarabb attól az időponttól számítva, amikor a tervezetet összekötötték a bizalmatlansági kérdéssel. Ha a Parlament elutasítja a tervezetet, a kormány lemond.

99. cikk. A köztársaság kormányának tagjai nem viselhetnek más közhivatalt, illetve nem tartozhatnak kereskedelmi vállalkozás vezetésébe vagy igazgatótanácsába.

100. cikk. A köztársaság kormányának tagjai jogosultak felszólalási joggal részt venni a Parlament, valamint bizottságai ülésén.

101. cikk. (1) A köztársaság kormányának tagja ellen csak a jogi kancellár javaslatára és a Parlament tagjai többségének hozzájárulásával indítható büntetőeljárás.

(2) A kormánytag megbízatása véget ér, ha a bűnösségről jogerős ítélettel döntöttek.

Hetedik fejezet

A törvényhozás

102. cikk. A törvényeket az Alkotmánnyal összhangban kell elfogadni.

103. cikk. (1) Törvényeket kezdeményezhetnek

1. a Parlament tagjai;
2. a Parlament frakciói;
3. a Parlament bizottságai;
4. a köztársaság kormánya;
5. a köztársasági elnök alkotmánymódosítás tárgyában.

(2) A Parlamentnek joga van arra, hogy tagságának többsége által elfogadott határozattal javasolja a köztársaság kormányának, hogy az kezdeményezze a Parlament által benyújtott törvényjavaslatot.

104. cikk. (1) A törvények elfogadásának eljárásait a Parlament szabályzatáról szóló törvény határozza meg.

(2) A következő törvényeket csak a Parlament tagjai többségével lehet elfogadni vagy módosítani:

1. az állampolgárságról szóló törvény;
2. a Parlament választásáról szóló törvény;
3. a köztársasági elnök választásáról szóló törvény;
4. a helyi önkormányzat választásáról szóló törvény;
5. a népszavazási törvény;
6. a Parlament szabályzatáról szóló és a Parlament eljárásairól szóló törvények;
7. a köztársasági elnök és a Parlament tagjainak jövedelmeiről szóló törvény;
8. a köztársaság kormányáról szóló törvény;
9. a köztársasági elnök és a kormánytagok elleni bírósági eljárásokról szóló törvény;
10. az etnikai kisebbségek kulturális autonómiájáról szóló törvény;
11. a nemzeti költségvetésről szóló törvény;
12. az Észtország Bankjéről szóló törvény;
13. az Állami Számvevőszékről szóló törvény;
14. a bíróságok szervezetéről és a bírósági eljárásokról szóló törvény;
15. a külső és belső kölcsönökről, valamint az állami vagyoni kötelezettségekről szóló törvények;
16. a rendkívüli állapotról szóló törvény;
17. a békebeli és a háborúbeli véderőről szóló törvény.

105. cikk. (1) A Parlament jogosult arra, hogy törvényjavaslatokat vagy országos kérdéseket népszavazásra bocsásson.

(2) A nép döntését a népszavazáson résztvevők többsége határozza meg.

(3) A népszavazással elfogadott törvényt a köztársasági elnök azonnal kihirdeti. A népszavazás döntése kötelező minden állami szervre nézve.

(4) Amennyiben a népszavazásra bocsátott törvényjavaslat nem szerzi meg az „igen” szavazatok többségét, a köztársasági elnök bejelenti a Parlament rendkívüli választását.

106. cikk. (1) A költségvetésre, az adókra, az állam pénzügyi kötelezettségeire, a külföldi szerződések ratifikálására, valamint a rendkívüli állapot bevezetésére és feloldására vonatkozó kérdések nem bocsáthatók népszavazásra.

(2) A népszavazás eljárásait a népszavazási törvény szabályozza.

107. cikk. (1) A törvényeket a köztársasági elnök hirdeti ki.

(2) A köztársasági elnök jogosult arra, hogy a Parlament által elfogadott törvényt ne hirdesse ki, hanem visszaküldje tizennégy napon belül a Parlament elé, elutasításának indoklásával. Ha a Parlament a köztársasági elnök által visszaküldött törvényt módosítások nélkül elfogadja, azt a köztársasági elnök kihirdeti, vagy a Nemzeti Bírósághoz fordul azzal a kérelemmel, hogy nyilvánítsa a törvényt alkotmányellenesnek. Ha a Nemzeti Bíróság a törvényt alkotmánnyal összhangban levőnek nyilvánítja, a köztársasági elnök a törvényt kihirdeti.

108. cikk. A törvény a „Riigi Teataja”-ban való közzétételét követő tizedik napon lép hatályba, amennyiben a törvény eltérően nem rendelkezik.

109. cikk. (1) Ha a Parlament akadályoztatva van az ülésében, a köztársasági elnök jogosult arra, hogy halaszthatatlan, nemzeti érdekeket érintő kérdésekben törvényerejű rendeletet bocsásson ki a saját, a Parlament elnökének, a miniszterelnöknek az aláírásával.

(2) Amikor a Parlament összeül, a köztársasági elnök előterjeszti az ilyen rendeleteket, amelyeket a Parlament azonnali törvény által elfogad vagy elutasít.

110. cikk. Sem az Alkotmányt, sem az Alkotmány 104. cikkében felsorolt törvényeket, sem az állami adókat vagy a nemzeti költségvetést meghatározó törvényeket nem lehet hatályba léptetni, módosítani vagy hatályon kívül helyezni a köztársasági elnök által kibocsátott rendelettel.

Nyolcadik fejezet

A pénzügyek és a nemzeti költségvetés

111. cikk. Észtországban a bankjegykibocsátás kizárólagos joga Észtország Bankját illeti meg. Észtország Bankja megszervezi a pénzforgalmat, és elősegíti a jó nemzeti valuta stabilitását.

112. cikk. Észtország Bankja a törvényekkel összhangban működik, és jelentést tesz a Parlamentnek.

113. cikk. Az állami adókat, díjakat, illetékeket, büntetéseket és a kötelező biztosítási díjakat törvény határozza meg.

114. cikk. A nemzeti vagyon ellenőrzését, felhasználását és a felette való rendelkezést törvény szabályozza.

115. cikk. (1) A Parlament minden évben törvény formájában fogadja el az állam összes jövedelmeire és kiadásaira vonatkozó költségvetést.

(2) A köztársaság kormánya legkésőbb a költségvetési év kezdetét megelőző három hónappal nemzeti költségvetés-tervezetet terjeszt a Parlament elé.

(3) A kormány javaslatára a Parlament pótköltségvetést fogadhat el a költségvetési év folyamán.

116. cikk. (1) A nemzeti költségvetés vagy költségvetés-tervezet javasolt módosításait, amelyek a nemzeti költségvetés-tervezetben előírt bevételek csökkenését, a költségek növeledését, illetőleg átcsoportosítását vonják maguk után, a javaslattevők által készített olyan pénzügyi számításoknak kell kísérniük, amelyek a tervezett költségek fedezésének bevételi forrásait megjelölik.

(2) A Parlament nem szüntethet meg, illetve nem csökkenthet a nemzeti költségvetésben vagy annak tervezetében olyan költségeket, amelyeket más törvények írnak elő.

117. cikk. A költségvetés elkészítésének és elfogadásának eljárásait törvény szabályozza.

118. cikk. A Parlament által elfogadott nemzeti költségvetés a költségvetési év kezdetén lép hatályba. Ha a Parlament nem fogadja el a nemzeti költségvetést a költségvetési év kezdetéig, akkor az államháztartás vitelére az előző költségvetési év költségeinek egytizenketted része engedélyezett havonta.

119. cikk. Ha a Parlament nem fogadja el a nemzeti költségvetést a költségvetési év kezdetétől számított két hónapon belül, akkor a köztársasági elnök kitézi a Parlament rendkívüli választását.

Kilencedik fejezet

Külkapcsolatok és külföldi szerződések

120. cikk. Az Észt Köztársaság más államokkal és nemzetközi szervezetekkel való kapcsolatait érintő eljárásokat törvény szabályozza.

121. cikk. A Parlament az Észt Köztársaság azon szerződéseit ratifikálja és érvényteleníti, amelyek

1. módosítják az államhatárokat;
2. végrehajtása észt törvények elfogadását, módosítását vagy hatályon kívül helyezését teszi szükségessé;
3. által az Észt Köztársaság nemzetközi szervezetekhez vagy szövetségekhez csatlakozik;
4. által az Észt Köztársaság katonai vagy vagyoni felelősséget vállal magára;
5. a ratifikációt maguk előírják.

122. cikk. (1) Észtország szárazföldi határait az 1920. február 2-i tartui békeszerződés, valamint más nemzetközi határszerződések határozzák meg. Észtország tengeri és légi határainak megállapítása a nemzetközi egyezményeken alapul.

(2) Észtország állami határainak módosítására vonatkozó szerződések ratifikálása a Parlament tagjainak kétharmados többségét igényli.

123. cikk. (1) Az Észt Köztársaság nem köt olyan nemzetközi szerződést, amely az alkotmánnyal nincs összhangban.

(2) Ha észt törvények vagy más rendeletek ellentmondásban vannak a Parlament által ratifikált nemzetközi szerződésekkel, a nemzetközi szerződések megfelelő cikkeit kell alkalmazni.

Tizedik fejezet **Nemzetvédelem**

124. cikk. (1) Az Észt Köztársaság állampolgárai kötelesek a nemzetvédelemben részt venni, a törvény alapján és törvényben megszabott eljárásokkal összhangban.

(2) Akik a véderőben való szolgálatot vallási vagy etikai okokból megtagadják, kötelesek alternatív szolgálatot teljesíteni a törvényekkel összhangban.

(3) Amennyiben a törvény a szolgálat speciális érdekeire tekintettel eltérően nem rendelkezik, a véderőben vagy az alternatív szolgálatban részt vevő személyek minden Alkotmányos joggal, szabadsággal és kötelezettséggel rendelkeznek. Az Alkotmány 8. cikkének (3) és (4) bekezdése, a 11–18. cikk, a 20. cikk (3) bekezdése, a 21–28. cikk, a 32. cikk, a 33. cikk, a 36–43. cikk, a 44. cikk (1) és (2) bekezdése, a 49–51. cikk által előírt jogok és szabadságok nem korlátozhatóak. A véderőben és az alternatív szolgálatban részt vevő személyek jogállását törvény szabályozza.

125. cikk. Aktív szolgálatban levő személy nem viselhet választott vagy kinevezett hivalt, és nem vehet részt politikai párt tevékenységében.

126. cikk. (1) Az észt véderők szervezetét, valamint a nemzetvédelmi szervezeteket törvény határozza meg.

(2) A nemzetvédelem szervezetét a békebeli nemzetvédelmi törvény és a háborúbeli nemzetvédelmi törvény szabályozza.

127. cikk. (1) A nemzetvédelem legfőbb parancsnoka a köztársasági elnök.

(2) A Nemzetvédelmi Tanács a köztársasági elnök tanácsadó testülete, összetételét és feladatait törvény határozza meg.

(3) Az észt védelmi erőket a véderők parancsnoka vezeti békeidőben, és a haderők főparancsnoka vezeti háború esetén. A véderők parancsnokát és főparancsnokát a Parlament a köztársasági elnök javaslatára nevezi ki és menti fel.

128. cikk. (1) A Parlament jelenti be a köztársasági elnök javaslatára a hadiállapotot, rendeli el a mozgósítást és a leszerelést, és dönt a véderők felhasználásáról az észt nemzetközi kötelezettségeinek teljesítése céljából.

(2) Ha az Észt Köztársaságot agresszió éri, a köztársasági elnök bejelenti a hadiállapotot és a mozgósítást, és kinevezi a véderők főparancsnokát, nem várva meg a Parlament határozatát.

129. cikk. (1) Ha a kormányzás Alkotmányos rendjét veszély fenyegeti, a köztársasági elnök vagy a köztársaság kormányának javaslatára a Parlament, tagjai többségének hozzájárulásával, legfeljebb három hónapra rendkívüli állapotot vezethet be az egész országban.

(2) A rendkívüli állapotra vonatkozó rendelkezéseket törvény határozza meg.

130. cikk. Rendkívüli állapot vagy háború esetén az emberek jogai, szabadságai és kötelezettségei korlátozhatók a nemzetbiztonság és a közrend érdekében, a törvényben megszabott esetekben és eljárások mellett. Az Alkotmány 8. cikke, a 11–18. cikk, a 20. cikk (3) bekezdése, a 22. cikk, a 23. cikk, a 24. cikk (2) és (4) bekezdése, a 25. cikk, a 27. cikk, a 28. cikk, a 36. cikk (2) bekezdése, a 40. cikk, a 41. cikk, a 49. cikk és az 51. cikk (1) bekezdése által meghatározott jogok és szabadságok nem korlátozhatóak.

131. cikk. (1) Rendkívüli állapot vagy háború esetén nem lehet a Parlament tagjait, a köztársasági elnököt vagy a helyi önkormányzat képviselő-testületeit megválasztani, sem megbízásuknak véget vetni.

(2) A Parlament, a köztársasági elnök és a helyi önkormányzat képviselő-testületeinek megbízása meghosszabbodik, ha megbízásuk rendkívüli állapot vagy hadiállapot ideje alatt, rendkívüli állapot vagy hadiállapot végét követő három hónapon belül jár le. Ez esetekben új választásokat kell tartani a rendkívüli állapot vagy hadiállapot végét követő három hónapon belül.

Tizenegyedik fejezet

Az Állami Számvevőszéki Hivatal

132. cikk. Az Állami Számvevőszéki Hivatal független állami intézmény, amely a gazdasági ellenőrzésért felelős.

133. cikk. Az Állami Számvevőszéki Hivatal felügyeletet gyakorol

1. az állami intézmények, az állami vállalatok és más szervezetek gazdasági tevékenysége felett;

2. az állami vagyon felhasználása és megőrzése felett;

3. olyan állami vagyon felhasználása és megőrzése felett, amelyet a helyi önkormányzat jogkörébe utaltak;

4. olyan vállalatok gazdasági tevékenysége felett, amelyeknél a részvények vagy kötvények által biztosított szavazatok több mint felét az állam birtokolja, vagy amelyek kölcsöneit vagy szerződésbeli kötelezettségeit az állam biztosítja.

134. cikk. (1) Az Állami Számvevőszéki Hivatal a főszámvevő vezeti, akit a Parlament nevez ki a köztársasági elnök javaslata alapján.

(2) A főszámvevő hivatali ideje öt év.

135. cikk. A főszámvevő éves jelentést nyújt be a Parlamentnek az állami vagyon előző költségvetési év alatti felhasználásáról és megőrzéséről. Ezt a jelentést a nemzeti költségvetés végrehajtásának parlamenti vitája alatt kell megtenni.

136. cikk. (1) A főszámvevő jogosult a kötelezettségeit érintő ügyekben tanácskozási joggal részt venni a köztársaság kormányának ülésén.

(2) A főszámvevőt hivatalának vezetése során ugyanazon jogok illetik, amelyeket a törvény a miniszter számára határoz meg minisztériumának vezetésére vonatkozóan.

137. cikk. Az Állami Számvevőszéki Hivatal szervezetét törvény határozza meg.

138. cikk. A főszámvevőt büntetőeljárás alá helyezni csak a jogi kancellár javaslatára, a Parlament tagjainak többségi hozzájárulásával lehet.

Tizenkettedik fejezet

A jogi kancellár

139. cikk. (1) A jogi kancellár hivatali munkája szempontjából független tisztviselő, aki az Alkotmány és az állami törvényhozó és végrehajtó hatalom által hozott törvények és rendeletek közötti, valamint az Alkotmány és az önkormányzati rendeletek közötti összeférhetőséget felügyeli.

(2) A jogi kancellár elemzi a hozzá benyújtott törvényjavaslatokat és törvénymódosítási javaslatokat, valamint az állami intézmények munkáját, és szükség esetén jelentést tesz a Parlamentnek.

(3) A jogi kancellár az Alkotmány 76., 85., 101., 138., 153. cikkében meghatározott esetekben büntetőeljárás megindítására tesz javaslatot a Parlamentnek a Parlament egy tagja, a köztársasági elnök, a köztársaság kormányának tagja, a főszámvevő, a Nemzeti Bíróság elnöke vagy tagja ellen.

140. cikk. (1) A jogi kancellárt a Parlament választja hét évre, a köztársasági elnök javaslatára.

(2) A jogi kancellárt hivatalából csak bírósági döntés mozdíthatja el.

141. cikk. (1) A jogi kancellárt hivatalának vezetése közben ugyanazok a jogok illetik meg, mint a minisztert minisztériumának vezetésében.

(2) A jogi kancellár jogosult tanácskozási joggal részt venni a Parlament és a köztársaság kormányának ülésein.

142. cikk. (1) Amennyiben a jogi kancellár az állami törvényhozó vagy végrehajtó hatalom, vagy a helyi önkormányzat által hozott valamely rendeletet Alkotmánnyal vagy egy törvénnyel ellentétesnek talál, javaslatot tesz az adott rendeletet kibocsátó testületnek a rendelet Alkotmánnyal vagy törvénnyel való összhangba hozására.

(2) Amennyiben a rendelet összhangba hozatala húsz napon belül elmaradt, a jogi kancellár a Nemzeti Bírósághoz fordul a megsemmisítés érdekében.

143. cikk. A jogi kancellár éves jelentést tesz a Parlamentnek az állami törvényhozó vagy végrehajtó hatalom és a helyi önkormányzat által hozott rendeleteknek az Alkotmánnyal és a törvényekkel való összeegyeztethetőségéről.

144. cikk. A jogi kancellár jogállását, valamint hivatalának szervezetét törvény határozza meg.

145. cikk. A jogi kancellárt büntetőeljárás alá helyezni csak a köztársasági elnök javaslatára és a Parlament tagjainak többségi hozzájárulásával lehet.

Tizenharmadik fejezet

A bíróságok

146. cikk. Az igazságszolgáltatás a bíróságok feladata. A bíróságok függetlenek, és munkájukat az Alkotmánnyal és a törvényekkel összhangban végzik.

147. cikk. (1) A bírákat életfogytiglan nevezik ki. A bírák felmentésének indokait és eljárásait törvény szabályozza.

(2) Bírákat csak bírósági döntéssel lehet elmozdítani.

(3) Bírák nem viselhetnek más választott vagy kinevezett tisztséget, a törvényben meghatározott esetek kivételével.

(4) A bírák függetlenségének és jogállásának garanciáit törvény állapítja meg.

- 148. cikk.** (1) A bírósági rendszer felépítése a következő:
1. a vidéki és a városi bíróságok, valamint a közigazgatási bíróságok;
 2. a kerületi bíróságok;
 3. a Nemzeti Bíróság.
- (2) Törvény szabályozza különbíróságok felállítását, amelyek bizonyos ügycsoportokban járnak el.
- (3) Rendkívüli bíróságok létrehozása tilos.
- 149. cikk.** (1) A vidéki és a városi bíróságok, valamint a közigazgatási bíróságok első fokon járnak el.
- (2) A kerületi bíróságok második szintű bíróságok, amelyek fellebbezési eljárásban megvizsgálják az elsőfokú bíróságok döntéseit.
- (3) A Nemzeti Bíróság az ország legfelsőbb bírósága, amely fellebbezési eljárásban megvizsgálja a bíróságok döntéseit. A Nemzeti Bíróság ugyanakkor az alkotmányos ellenőrzés bírósága is.
- (4) A bírósági rendszert és a bírósági eljárásokat törvény szabályozza.
- 150. cikk.** (1) A Nemzeti Bíróság elnökét a Parlament választja a köztársasági elnök javaslata alapján.
- (2) A Nemzeti Bíróság tagjait a Parlament nevezi ki a Nemzeti Bíróság elnökének javaslata alapján.
- (3) Más bírakat a köztársasági elnök nevez ki a Nemzeti Bíróság javaslatára.
- 151. cikk.** A képviselőt, a védelmet, a vádat és a törvényesség ellenőrzését a bírósági eljárásokban törvény szabályozza.
- 152. cikk.** (1) Ha bármely törvény vagy rendelet ellentmondásban áll az Alkotmánnyal, a bíróság nem alkalmazza azt az eset tárgyalásakor.
- (2) Ha bármely törvény vagy rendelet ellentmondásban áll az Alkotmány rendelkezéseivel vagy szellemével, a Nemzeti Bíróság azt semmisnek és érvénytelennek nyilvánítja.
- 153. cikk.** (1) Bírót büntetőeljárás alá helyezni hivatali ideje alatt csak a Nemzeti Bíróság javaslatára és a köztársasági elnök hozzájárulásával lehet.
- (2) A Nemzeti Bíróság elnökét és tagjait bünvádi eljárás alá helyezni csak a jogi kancellár javaslatára és a Parlament hozzájárulásával lehet.

Tizennegyedik fejezet

A helyi önkormányzat

- 154. cikk.** (1) A helyi ügyek intézése és szabályozása a helyi önkormányzat feladata, amely független, és a törvénnyel összhangban működik.
- (2) A helyi önkormányzatra kötelezettségeket róni csak a törvénnyel összhangban, vagy a helyi önkormányzattal megegyezésben lehet. A helyi önkormányzatra törvény által rótt kötelezettségekkel kapcsolatos költségeket a nemzeti költségvetésből kell fedezni.
- 155. cikk.** A helyi önkormányzat egységei a kerületek és a városok. Más helyi önkormányzati egységek is alakíthatók a törvényben meghatározott feltételekkel és eljárásokkal összhangban.
- 156. cikk.** (1) A helyi önkormányzat képviselő-testületét szabad választásokon négy évre választják. A képviselő-testület megbízási idejét törvény lerövidítheti egyesülés vagy szétválás esetén, valamint abban az esetben, ha a képviselő-testület működésképtelen. A képviselő-testületi választás általános, egyenlő és közvetlen, a szavazás titkos.

(2) A helyi önkormányzati képviselő-testületi választásokon mindenki jogosult szavazni a törvényben megszabott feltételekkel összhangban, aki betöltötte 18. életévét és állandó lak-helye van az adott helyi önkormányzat területén.

157. cikk. (1) A helyi önkormányzat költségvetése független, kialakításának elveit és eljárásait törvény szabályozza.

(2) A helyi önkormányzatok jogosultak arra, hogy törvényi alapon adót vessenek ki és gyűjtsenek be, valamint illetékeket szabjanak ki.

158. cikk. A helyi önkormányzati egységek határait nem lehet megváltoztatni anélkül, hogy az adott helyi önkormányzatok véleményét ne vegyék figyelembe.

159. cikk. A helyi önkormányzatok jogosultak más helyi önkormányzatokkal szövetségek és közös intézmények létrehozására.

160. cikk. A helyi önkormányzat szervezetét és munkájának ellenőrzését törvény szabályozza.

Tizenötödik fejezet

Az Alkotmány módosításai

161. cikk. (1) Az Alkotmány módosításának kezdeményezésére a Parlament tagjainak legalább egyötöde és a köztársasági elnök jogosult.

(2) Az Alkotmány módosítása nem kezdeményezhető, illetve az Alkotmány nem módosítható rendkívüli állapot vagy hadiállapot idején.

162. cikk. Az I. fejezet és a XV. fejezet rendelkezései csak népszavazással módosíthatóak.

163. cikk. (1) Az Alkotmány olyan törvénnyel módosítható, amelyet

1. népszavazás fogad el;
2. a Parlament két egymást követő ülése fogad el;
3. a Parlament fogad el sürgős esetben.

(2) Az alkotmánymódosítási javaslatot a Parlament három olvasatban tárgyalja, az első és a második olvasat között legalább három hónap, a második olvasat és a harmadik olvasat között legalább egy hónap telik el. Az alkotmánymódosításról a harmadik olvasatkor kell dönten.

164. cikk. A Parlament tagjai háromötödének hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy a javaslatot népszavazásra bocsássák. A népszavazást legkorábban három hónappal azt követően lehet megtartani, hogy arról a Parlament döntött.

165. cikk. (1) A Parlament tagjai többségének támogatása szükséges ahhoz, hogy az alkotmánymódosítási javaslatot a Parlament két egymást követő ülésen elfogadj.

(2) Amennyiben a Parlament következő ülése módosítás nélkül elfogadja azt a javaslatot, amely az előző ülésen megkapta a Parlament tagjai háromötödének támogatását, az alkotmánymódosítást elfogadottnak kell tekinteni.

166. cikk. Az alkotmánymódosítási javaslat sürgősségét a Parlament négyötödének többsége állapítja meg. Ilyen esetben az alkotmánymódosítás elfogadásához a Parlament tagjai kétharmadának támogatása szükséges.

167. cikk. Az alkotmánymódosítási törvényt a köztársasági elnök kihirdeti, és az abban meghatározott napon, de legkorábban a kihirdetéstől számított három hónap eltelte után hatályba lép.

168. cikk. Ugyanabban a kérdésben nem terjeszthető elő alkotmánymódosítás a népszavazás vagy a Parlament által elutasított javaslatról számított egy éven belül.

Az Észt Köztársaság Alkotmányát módosító törvény

Elfogadva: 2003. szeptember 14-én (Hivatalos Lap 2003, 64, 429.).

Hatályos: 2004. január 6-tól.

Az Észt Köztársaság Alkotmányának 162. cikke alapján, 2003. szeptember 14-én tartott népszavazáson Észtország népe elfogadta a következő alkotmánymódosító törvényt:

1. cikk. Észtország az Európai Unióhoz tartozik, az Észt Köztársaság Alkotmányában rögzített alapelvekkel összhangban.

2. cikk. Észtország Európai Unióhoz való csatlakozása következtében az Észt Köztársaság Alkotmányát a Csatlakozási szerződésből eredő jogok és kötelezettségek figyelembevételével kell alkalmazni.

3. cikk. Jelen törvény csak népszavazás útján módosítható.

4. cikk. Jelen törvény a kihirdetését követő harmadik hónapon lép hatályba.

FINNORSZÁG

Az alkotmány 2000. március 1-jén lépett hatályba, de 2011-ben több ponton módosították, mely módosítások 2012. március 1-jén léptek hatályba.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a finn Parlament honlapja volt.
(<https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf>)

Finnország Alkotmánya

Első fejezet Alapvető rendelkezések

1. cikk. (1) Finnország szuverén köztársaság.

(2) Finnország alkotmányát jelen dokumentum képezi. Az Alkotmány biztosítja az emberi méltóság sérthetlenségét, az egyéni jogokat és szabadságokat, valamint előmozdítja az igazságosságot a társadalomban.

(3) Finnország részt vesz nemzetközi együttműködésekben a béke és az emberi jogok védelméért és a társadalom fejlődéséért. Finnország az Európai Unió tagállama.

2. cikk. (1) Finnországban a hatalom a népé, amely a Parlamentben képviselettel rendelkezik.

(2) A demokrácia velejárója az egyén azon joga, hogy részt vegyen és befolyásolja a társadalom és saját életkörülményeinek fejlesztését.

(3) A közhatalom gyakorlásának módját törvény határozza meg. Minden köztevékenység esetében a törvényt szigorúan be kell tartani.

3. cikk. (1) A törvényhozó hatalmat a Parlament gyakorolja, amely dönt a pénzügyekben is.

(2) A végrehajtó hatalmat a köztársasági elnök és a kormány gyakorolja, amely tagjai a Parlament bizalmát élvezik.

(3) A bírói hatalmat a független bíróságok gyakorolják, legfelsőbb fórumai a Legfelsőbb Bíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság.

4. cikk. Finnország területe oszthatatlan. A nemzet határai nem változtathatóak meg a Parlament egyetértése nélkül.

5. cikk. Minden gyermek születéssel finn állampolgárságot szerez szülei állampolgársága folytán, a részletszabályokat törvény állapítja meg. Állampolgárság szerzhető nyilatkozattal és kérelemmel is, a törvényben meghatározott feltételek szerint. Senkit nem lehet finn állampolgárságától megfosztani, vagy abból elbocsátani a törvényben meghatározott okokon kívül, és csak abban az esetben, ha az érintett rendelkezik egy másik állam állampolgárságával, vagy annak megszerzését részére biztosították.

Második fejezet Alapvető jogok és szabadságok

6. cikk. (1) A törvény előtt mindenki egyenlő.

(2) Senkit nem lehet elfogadható ok nélkül másoktól megkülönböztetni nem, kor, származás, nyelv, vallás, meggyőződés, vélemény, egészség, hátrányos helyzet vagy személyéből eredő más ok miatt.

(3) A gyermekek egyenlő, és a többiekkel azonos elbánásban részesülnek, és jogosultak befolyásolni az őket érintő döntéseket, fejlettségi szintjük szerinti mértékben.

(4) A nemek közötti egyenlőség a társadalmi életben és a munkában biztosított, különösen a jövedelmezésben és a munkavégzés más kérdéseiben, a törvényben megállapított részlet-szabályok szerint.

7. cikk. (1) Mindenkinek joga van az élethez, a személyes szabadsághoz, sértetlenséghez és biztonsághoz.

(2) Senkit nem lehet halálra ítélni, kínozni, vagy vele szemben az emberi méltóságát egyébként sértő módon eljárni.

(3) A személyes szabadságot nem lehet megsérteni, és senkit nem lehet önkényesen, vagy a törvényben meghatározott ok nélkül szabadságától megfosztani. Szabadságelvonó büntetést csak bíróság állapíthat meg. A szabadságuktól megfosztottak jogait törvény állapítja meg.

8. cikk. Senkit nem lehet bűncselekmény elkövetésében bűnösnek találni, vagy elítélni olyan cselekmény miatt, amelyet törvény az elkövetés előtt nem rendelt büntetni. A cselekmény miatt kiszabott büntetés nem lehet súlyosabb, mint az, amit törvény a cselekményre, az elkövetés előtt meghatározott.

9. cikk. (1) A finn állampolgárok, és a Finnország területén törvényesen tartózkodó külföldiek az országon belül szabadon mozoghatnak, és megválaszthatják lakóhelyüket.

(2) Mindenki jogosult elhagyni az országot. Ezen jog korlátait törvény állapítja meg, ha ez törvényes eljárás biztosítása, büntetés letöltése vagy nemzetvédelmi kötelezettség teljesítése érdekében szükséges.

(3) Finn állampolgároktól nem lehet megtagadni a Finnországba való belépés jogát, és nem lehet akarattuk ellenére őket kitoloncolni, kiadni vagy másik országba átirányítani. Törvény azonban meghatározhatja, hogy bűncselekmény miatt, büntetőeljárás lefolytatása céljából, vagy gyermek felügyelete vagy gondozása tárgyában hozott határozat végrehajtása érdekében, finn állampolgár kiadható vagy átirányítható egy olyan államba, ahol az emberi jogai és a jogi védelme biztosított.

(4) A külföldiek Finnországba való belépését és ottani tartózkodásukat törvény szabályozza. Külföldit nem lehet kitoloncolni, kiadni vagy hazairányítani, amennyiben ott halálbüntetésnek, kínzásnak vagy emberi méltósága elleni eljárásnak van kitéve.

10. cikk. (1) Mindenki magánélete, jó hírneve és magánlakása sérthetatlensége biztosított. A személyes adatok védelmére vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.

(2) A levelezés, telefon és más bizalmas közlés titkossága sérthetetlen.

(3) A magánlakás sérthetlenségébe beavatkozó intézkedéseket, amelyek szükségesek alapvető jogok és szabadságok vagy a nyomozás biztosítása céljából, törvény állapítja meg. A közlés titkosságát korlátozó rendelkezéseket, amelyek szükségesek az olyan bűnök üldözésére, amelyek az egyén, a társadalom vagy a magánlakás biztonságát fenyegetik, az eljárási és biztonsági ellenőrzést, valamint a szabadságelvonás során történő közlés titkosságának korlátozását törvény határozza meg.

11. cikk. (1) Mindenkit megillet a vallás- és lelkiismereti szabadság.

(2) A vallás- és lelkiismereti szabadság magában foglalja a hit megvallását és gyakorlását, a meggyőződés kifejezését, a vallási közösséghez tartozás jogát és az ettől való tartózkodást. Senki nem kötelezhető arra, hogy lelkiismerete ellenére részt vegyen a vallásgyakorlásban.

12. cikk. (1) Mindenkit megillet a véleménynyilvánítás szabadsága. A véleménynyilvánítás szabadsága magában foglalja az információ, vélemény vagy más közlés kifejezését, terjesztését és fogadását bárki előzetes akadályozása nélkül. A véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg. A képi bemutatás tilalmát, a gyermekek védelméhez szükséges mértékben, törvény szabályozza.

(2) A hatóságok birtokában lévő iratok és felvételek nyilvánosak, kivéve, ha bemutatásuk a törvényben meghatározott okokból kifolyólag tilos. Mindenki jogosult hozzáférni a közérdekű iratokhoz és felvételekhez.

13. cikk. (1) Mindenki engedély nélkül jogosult gyülekezést és tüntetést szervezni, valamint ezeken részt venni.

(2) Mindenkit megillet az egyesülési szabadság. Az egyesülési szabadság magában foglalja az egyesületek engedély nélküli alapítását, ezekben tagsági jogviszony létesítését vagy az attól való tartózkodást, valamint az egyesület tevékenységeiben való részvételt.

(3) A szakszervezetek alapításának és mások érdekeinek védelmére való működtetésének szabadsága hasonlóan biztosított.

(4) A gyülekezési szabadság és az egyesülési szabadság gyakorlására vonatkozó részletes szabályokat törvény állapítja meg.

14. cikk. (1) Minden finn állampolgár, aki betöltötte 18. életévét, választójoggal rendelkezik az országos választásokon, és részt vehet a népszavazáson. Az országos választásokon való választhatóságra vonatkozó különleges rendelkezéseket jelen Alkotmány állapítja meg.

(2) Minden finn állampolgár és minden Finnország területén tartózkodó uniós polgár, aki betöltötte a 18. életévét részt vehet az Európai Parlamenti választásokon a törvényben meghatározottak szerint.

(3) Minden finn állampolgár és Finnország minden külföldi állandó lakosa, aki betöltötte 18. életévét, részt vehet a helyi választásokon és népszavazáson, a törvényben meghatározottak szerint. Az önkormányzatban való egyéb részvételre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

(4) A közhatalmi szervek lehetőséget teremtenek az egyének számára, hogy részt vegyenek társadalmi megmozdulásokon, és befolyásolják az őket érintő döntéseket.

15. cikk. (1) A tulajdonhoz való jog védelem alatt áll.

(2) A tulajdon közérdekű, teljes kártalanítás melletti kisajátítására vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

16. cikk. (1) Mindenkinek joga van az ingyenes alapfokú oktatásra. A tankötelezettségre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

(2) A közhatalmi szervek mindenki számára egyenlő hozzáférést biztosítanak az egyéb oktatási formákhoz, a képességhez és szükséglethez mérten, valamint biztosítják a művelődés lehetőségét anyagi nehézségektől mentesen; a részletes szabályokat törvény állapítja meg.

(3) A tudomány, művészet és felsőoktatás szabadsága biztosított.

17. cikk. (1) Finnország hivatalos nyelve a finn és a svéd.

(2) A törvény alapján mindenki jogosult saját nyelvét használni – akár a finnt, akár a svédet – a bíróság és más szervek előtt, valamint jogosult a hivatalos dokumentumokat azon a nyelven megkapni. A közhatalmi szervek a finn ajkúak és svéd ajkúak számára egyenlő mértékben biztosítják az országban a kulturális és társadalmi szükségleteket.

(3) A lappok mint őshonos nép, a romák és más csoportok jogosultak megőrizni és fejleszteni saját nyelvüket és kultúrájukat. A lappok közhatalmi szervek előtti nyelvhasználatának jogát törvény szabályozza. A jelbeszédet használók, és a fogyatékoság miatt értelmezést vagy fordítást igénylők jogait törvény állapítja meg.

18. cikk. (1) Mindenki jogosult a törvényben meghatározottak szerint a választott munkájából, hivatásából vagy kereskedelmi tevékenységéből való megélhetésre. A közhatalmi szervek felelősséggel tartoznak a munkaerő védelméért.

(2) A közhatalmi szervek előmozdítják a foglalkoztatást és a munkát, abból a célból, hogy mindenki számára biztosítsa a munkához való jogot. A foglalkozásra alkalmassá tevő képzések biztosítását törvény szabályozza.

(3) Törvényes ok nélkül senkit nem lehet munkájából elbocsátani.

19. cikk. (1) Azok, akik nem képesek megteremteni a méltó élethez szükséges feltételeket, a létfenntartáshoz nélkülözhetetlen eszközök biztosítására és gondoskodásra jogosultak.

(2) A törvény mindenki számára biztosítja az alapvető szükségleteket munkanélküliség, betegség, fogyatékosság, gyermekáldás vagy az eltartó elvesztése esetére.

(3) A közhatalmi szervek mindenki számára biztosítják a megfelelő szociális, egészségi és orvosi szolgáltatást a lakosság egészségének megőrzése céljából; a részletszabályokat törvény állapítja meg. Ezenfelül a közhatalmi szervek támogatják a családokat és másokat, akik gyermekek eltartásáért felelősek, oly módon, hogy képesek legyenek biztosítani a gyermekek jólétét és fejlődését.

(4) A közhatalmi szervek előmozdítják mindenki lakhatási jogát, és az otthonteremtés lehetőségét.

20. cikk. (1) A természet, annak biológiai sokfélesége, a környezet és a nemzeti örökség megőrzése mindenki felelőssége.

(2) A közhatalmi szervek törekednek arra, hogy mindenki számára biztosítsák az egészséges környezethez való jogot, és a saját élőkönyezetre vonatkozó döntésekbe való beavatkozás lehetőségét.

21. cikk. (1) Mindenki jogosult arra, hogy ügyét indokolatlan késedelem nélkül illetékes bíróság vagy más hatóság tárgyalja, és arra, hogy a kötelezettségeivel kapcsolatos döntéseket bíróság, vagy az igazságügyi igazgatás más független szerve felülvizsgálja.

(2) Az eljárás nyilvánosságára, a meghallgatás, az indokolt határozat megküldésének és a fellebbezés jogára, valamint a tisztességes tárgyalás és a jó hatalomgyakorlás biztosítására vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

22. cikk. A közhatalmi szervek biztosítják az alapvető szabadságok és az emberi jogok betartását.

23. cikk. (1) Az alapvető jogok és szabadságok alól kivételeket állapíthatók meg, melyek összeegyeztethetőek Finnország emberi jogokra vonatkozó nemzetközi kötelezettségeivel, és amelyek szükségesek a Finnország elleni fegyveres támadás, vagy a nemzetet fenyegető olyan veszélyhelyzet esetén, amelyeket törvény a fegyveres támadással azonos mértékűnek ítél, amelyeket törvény vagy kormányrendeletek állapíthatnak meg, törvénybe foglalt speciális indok alapján, csakis pontosan körülhatárolt alkalmazási körben. A kivételekre vonatkozó alapelveket törvény állapítja meg.

(2) Az alapvető jogok és szabadságok alóli kivételekre vonatkozó kormányrendeleteket haladéktalanul be kell nyújtani a Parlamenthez megfontolás végett. A Parlament dönthet a rendeletek érvényességéről.

Harmadik fejezet

A Parlament és a képviselők

24. cikk. (1) A Parlament egykamarás. Kétszáz képviselőből áll, akiket négy évre választanak.

(2) A Parlament megbízatása a parlamenti választások eredményeinek hitelesítésével kezdődik, és a következő parlamenti választásokig tart.

25. cikk. (1) A képviselőket közvetlenül, arányosan, titkos szavazással választják. Minden választópolgár egyenlő szavazattal rendelkezik.

(2) A parlamenti választások alkalmával az ország a finn állampolgárok arányának figyelembevételével, legkevesebb tizenkettő, legfeljebb tizennyolc körzetre oszlik. Az Íland-szigetek önálló választási körzet, amely egy képviselőt választ meg.

(3) A parlamenti választások során a jelöltállítás joga a bejegyzett politikai pártokat, és törvény alapján választópolgárok csoportjait illeti meg.

(4) A parlamenti választások idejére, a jelölésre, a választások lefolytatására és a választási körzetekre vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.

26. cikk. (1) A köztársasági elnök a miniszterelnök írásbeli javaslatára, a képviselőcsoportok véleményének kikérését követően, a Parlament üléséze alatt, rendkívüli parlamenti választásokat rendelhet el. Ezt követően a Parlament határozza meg munkája befejezésének idejét.

(2) A rendkívüli parlamenti választásokat követően a Parlament a választások elrendelése utáni kilencven napot követő hónap első napján ül össze, kivéve, ha a Parlament korábbi napot határoz meg.

27. cikk. (1) Minden választópolgár, aki nem áll gondnokság alatt, jelölt lehet a parlamenti választásokon.

(2) Katonai tisztséget viselő személy nem választható meg képviselőnek.

(3) A kormány igazságügyi főbiztosa, a parlamenti biztos, a Legfelsőbb Bíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság bírāja és a legfőbb ügyész nem lehet képviselő. Ha a képviselőt köztársasági elnökké választják, vagy a fenti tisztségek valamelyikére nevezik ki, vagy választják, a kinevezés vagy választás napjától elveszíti képviselői megbízatását. A képviselői megbízatás megszűnik abban az esetben is, ha a képviselő elveszíti választójogát.

28. cikk. (1) A képviselői megbízatás felfüggesztődik arra az időre, amíg a képviselő az Európai Parlament tagja. Erre az időre a képviselőt a képviselő-helyettes helyettesíti. A képviselői megbízatás szintén felfüggesztődik a katonai szolgálat letöltésének idejére.

(2) A Parlament kérésére felmenti a képviselőt, amennyiben úgy ítéli meg, hogy a felmentésnek alapos indoka van.

(3) Amennyiben a képviselő súlyosan és ismételten elhanyagolja képviselői feladatait, a Parlament, az Alkotmányjogi Bizottság véleményének kikérése után, megfosztja tisztségétől végérvényesen vagy meghatározott időre, a leadott szavazatok kétharmados többségével elfogadott határozatban.

(4) Amennyiben a megválasztott képviselőt szándékos vagy választási bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélik, a Parlament megvizsgálja, hogy folytathatja-e képviselői megbízatását. Amennyiben a bűncselekmény olyan súlyú, hogy a képviselő elveszítette a megbízatásához szükséges bizalmat és megbecsülést, a Parlament, az Alkotmányjogi Bizottság véleményének kikérése után, kijelenti a képviselői megbízatás megszűntét, a leadott szavazatok kétharmados többségével elfogadott határozatban.

29. cikk. A képviselő megbízatása során a jogot és az igazságot köteles követni; az Alkotmánynak van alárendelve, semmilyen más utasítás nem köti.

30. cikk. (1) A képviselőt nem lehet megakadályozni képviselői feladatainak ellátásában.

(2) A képviselőt nem lehet bíróság előtt vád alá helyezni, vagy szabadságától megfosztani a Parlamentben kifejezett véleménye, vagy valamilyen ügyben való eljárása miatt, kivéve, ha ezt a Parlament jóváhagyja, a leadott szavazatok öthatodos többségével elfogadott határozatban.

(3) Amennyiben a képviselőt őrizetbe veszik, vagy letartóztatják, erről a Házelnököt azonnal értesíteni kell. A képviselő nem vehető őrizetbe és nem tartóztatható le az eljárás megindulása előtt a Parlament jóváhagyása nélkül, kivéve lényeges indokok miatt, ha olyan bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják, amely legkevesebb hathavi szabadságvesztés-büntetéssel fenyegetett.

31. cikk. (1) Minden képviselő jogosult a Parlamentben szabadon felszólalni minden megtárgyalás alatt lévő ügyről, és az arról alkotott véleményükről.

(2) A képviselő méltósággal és tisztelettel jár el, és nem lép fel támadóan más személlyel szemben. Amennyiben ezt a képviselő megszegi, a Házelnök figyelmezteti, vagy megvonja a szót. Azt a képviselőt, aki ezt ismételten megszegi, a Parlament pénzbírságra ítélheti, vagy legfeljebb két hétre felfüggesztheti a Parlament munkájában való részvételben.

32. cikk. Kizárt a tárgyalásból és a döntéshozatalból az a képviselő, akit az ügy személyesen érint. Ennek ellenére részt vehet a Parlament teljes ülésének tanácskozásán. A képviselő kizárt azon bizottsági tárgyalásból is, amely az ő képviselői felelősségével kapcsolatos ügyeket vizsgálja.

Negyedik fejezet A Parlament tevékenysége

33. cikk. (1) A Parlament az általa meghatározott időben, évente ülésezik, azt követően, hogy a köztársasági elnök a parlamenti ülésszakot megnyitotta.

(2) A parlamenti ülésszak addig az időpontig tart, amíg a Parlament a következő ülészakra össze nem ül. A ciklus utolsó parlamenti ülésszaka addig tart, amíg a Parlament nem nyilvánítja munkáját befejezettnek. Ezt követően a köztársasági elnök kijelenti, hogy a Parlament működése az adott választási ciklusra befejezett. A Házelnök a szükséges esetben jogosult összehívni a Parlamentet a választások megtartása előtt.

34. cikk. (1) A Parlament tagjai közül megválasztja a Házelnököt és két helyettesét minden ülésszakban. A Házelnök és helyetteseinek megválasztása során a szavazás titkos. Megválasztottnak kell tekinteni azt a képviselőt, aki megszerezte a leadott szavazatok több, mint felét. Amennyiben ezt a többséget senki nem érte el az első két szavazáson, a harmadik szavazáson a legtöbb szavazatot szerzett képviselőt kell megválasztottnak tekinteni.

(2) A Házelnök, helyettesei és a képviselőcsoportok vezetői alkotják a Házbizottságot. A Házbizottság intézkedéseket hoz a Parlament munkájával kapcsolatban, és – jelen Alkotmány vagy a Hárszabály felhatalmazására – határoz a Parlament elé utalt kérdésekben. A Házbizottság kezdeményezéseket fogadhat el a parlamenti hivatalnokokról szóló törvények, a Hárszabály vagy a Parlament munkáját szabályozó más rendelkezések megalkotásával és módosításával kapcsolatban.

35. cikk. (1) Minden parlamenti ciklusban a Parlament kinevezi a Nagybizottságot, az Alkotmányjogi Bizottságot, a Külügyi Bizottságot, a Pénzügyi Bizottságot, a Számvevőszéki Bizottságot és a Hárszabályban meghatározott más állandó bizottságokat. A Parlament valamely ügy előkészítésére vagy kivizsgálására ideiglenes bizottságot hoz létre.

(2) A Nagybizottság huszonöt tagból áll. Az Alkotmányjogi Bizottság, a Külügyi Bizottság és a Pénzügyi Bizottság legalább tizenhét tagból áll. Más állandó bizottságok legalább tizenegy tagból állnak. Minden bizottság szükséges számú póttaggal rendelkezik.

(3) A bizottság akkor határozatképes, ha tagjai legalább kétharmada jelen van, amennyiben az adott ügyben nincsenek a határozatképességnek szigorúbb feltételei.

36. cikk. (1) A Parlament biztosokat választ a Társadalombiztosítási Intézet igazgatásának és működésének megfigyelésére; a részletszabályokat törvény állapítja meg.

(2) A Parlament az Alkotmány, más törvény vagy a Hárszabály alapján megválaszt egyéb intézményeket.

(3) A nemzetközi egyezményrel alapított szervezetbe, vagy más nemzetközi szervezetbe delegáltak választását törvény vagy a Hárszabály szabályozza.

37. cikk. (1) A bizottságokat és más parlamenti szerveket a ciklus első parlamenti ülészakán nevezik ki az egész ciklusra, kivéve, ha jelen Alkotmány, a Hárszabály vagy külön ügrendek az adott parlamenti szervre eltérően rendelkeznek.

(2) A Házbizottság javaslatára a Parlament hozzájárulhat a bizottság vagy szerv újra kinevezéséhez a ciklus alatt.

(3) A bizottságok és más szervek tagjait a Parlament választja, az egyetértéses választás kivételével arányos szavazással.

38. cikk. (1) A Parlament négy évre kinevezi a parlamenti biztost és két helyettesét, a kiemelkedő jogtudású személyek közül. A parlamenti biztos helyettesének további helyettese lehet, a részletszabályokat törvény állapítja meg. A parlamenti biztosra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni helyettesére is és annak helyettesére is.

(2) A Parlament az Alkotmányjogi Bizottság véleményének beszerzése után, rendkívül súlyos esetben megbízatásának letelte előtt megfoszthatja a parlamenti biztost tisztségétől, a leadott szavazatok kétharmados többségével elfogadott határozattal.

39. cikk. A Parlamentben az ügyek megvitatását kezdeményezheti a kormány, javasolhatja képviselő vagy más, a jelen Alkotmányban vagy a Hárszabályban megjelölt. Képviselő előterjeszthet:

a) törvénykezdeményezéseket, ideértve a törvény megalkotására vonatkozó javaslatot;

b) költségvetési kezdeményezéseket, ideértve a költségvetésben, kiegészítő költségvetésben feltüntetésre tett javaslatot és más költségvetési határozatra vonatkozó kezdeményezést;

c) petíciót, törvény vagy más intézkedés tervezésére vonatkozóan.

40. cikk. A kormányzati javaslatokat, képviselői indítványokat, a Parlamenthez beterjesztett jelentéseket és más ügyeket a bizottságok készítik elő a parlamenti plénumon való végső tárgyalásuk előtt, a jelen Alkotmányban és a Hárszabályban meghatározottak szerint.

41. cikk. (1) A törvényhozó és a Hárszabályra vonatkozó javaslatot a parlamenti plénium két olvasatban tárgyalja. A felfüggesztett törvényjavaslatot és a meg nem erősített törvényt egy olvasatban kell tárgyalni. Minden más ügyet a parlamenti plénium egy olvasatban tárgyal.

(2) A parlamenti plénium a leadott szavazatok egyszerű többségével hozza határozatait, kivéve, ha jelen Alkotmány eltérően rendelkezik. Szavazategyenlőség esetén a határozatot sorshúzással hozzák meg, kivéve, ha a kezdeményezés elfogadásához minősített többség szükséges. A szavazással kapcsolatos részletszabályokat a Hárszabály határozza meg.

42. cikk. (1) A Parlament teljes ülését a Házelnök hívja össze, beterjeszti a napirendet, felügyeli a vitát, és biztosítja az Alkotmány érvényesülését az ügy tárgyalása során.

(2) A Házelnök nem utasíthatja vissza a napirendre történő felvételt és a szavazásra bocsátást, kivéve, ha azt alkotmányellenesnek vagy törvénybe ütközőnek találja, vagy ha úgy ítéli meg, hogy az a Parlament előzetes döntését igényli. Ebben az esetben a Házelnök előadja az elutasítás indokait. Amennyiben a Parlament nem fogadja el a Házelnök döntését, az ügy az Alkotmányjogi Bizottság elé kerül, amely haladéktalanul dönt a Házelnök eljárásának jogszerűségéről.

(3) A Házelnök a parlamenti plénium vitáján és szavazásán nem vesz részt.

43. cikk. (1) Legkevesebb húsz főből álló parlamenti csoport interpellációt intézhet a kormányhoz vagy valamelyik miniszterhez a kormány, illetve a miniszter hatáskörébe tartozó ügyben. Az interpellációra a kormányhoz való beterjesztéstől számított tizenöt napon belül teljes ülésen kell választ adni.

(2) Az interpelláció eredményeképp a Parlament bizalmi szavazást tart, amennyiben a vita során bizalmatlansági indítványt terjesztettek elő a kormánnyal vagy a miniszterrel szemben.

44. cikk. (1) A kormány beszámolót vagy jelentést terjeszt elő a Parlamentnek az ország irányítására és a nemzetközi kapcsolatokra vonatkozó ügyekben.

(2) A beszámoló eredményeképp bizalmi szavazást kell tartani a kormánnyal vagy a miniszterrel szemben, amennyiben a vita során bizalmatlansági indítványt terjesztettek elő a kormánnyal vagy a miniszterrel szemben. A jelentés megvitatása során a kormánnyal vagy a miniszterrel szemben előterjesztett bizalmatlansági indítványnak nincs helye.

45. cikk. (1) Minden képviselő jogosult kérdést feltenni a miniszternek a hatáskörébe tartozó ügyben. A kérdés feltételére és a feleletre vonatkozó szabályokat a Hárszabály állapítja meg.

(2) A miniszterelnök vagy az általa kijelölt miniszter felszólalással fordulhat a Parlamenthez bármilyen időszerű kérdésben.

(3) Az időszerű kérdés vitája a parlamenti plénum előtt folyik, a részletszabályokat a Hárszabály állapítja meg.

(4) Jelen cikkben meghatározott ügyekben a Parlament nem hoz határozatot. Ezen ügyek tárgyalása során kivétel tehető a 31. cikk (1) bekezdésben meghatározott felszólalási jog alól.

46. cikk. (1) A kormány tevékenységéről, parlamenti határozattal kapcsolatban hozott intézkedéseiről, az állam pénzügyeiről és a költségvetés végrehajtásáról éves jelentést tesz a Parlamentnek.

(2) Más jelentést a jelen Alkotmányban, törvényben vagy a Hárszabályban meghatározottak szerint kell betérjeszteni a Parlamentnek.

47. cikk. (1) A Parlament jogosult felvilágosítást kérni a kormánytól, ha az az ügyek megtárgyalásához szükséges. Az illetékes miniszter biztosítja, hogy a bizottságok és más parlamenti szervek a szükséges iratokat és más információt megkapják a hatóságoktól.

(2) A bizottság jogosult felvilágosítást kérni a kormánytól vagy az illetékes minisztériumtól a hatáskörébe tartozó ügyben. A bizottság nyilatkozatot hozhat a felvilágosítás alapján.

(3) A képviselő jogosult a hatóságok birtokában lévő, feladatai teljesítéséhez szükséges információhoz való hozzáférésre, amennyiben az információ nem titkos, és nem tartalmaz adatot a készülöben levő költségvetésre.

(4) A Parlament nemzetközi ügyekben való információs jogát jelen Alkotmány egyéb cikkei is szabályozzák.

48. cikk. (1) A miniszter jogosult jelen lenni és részt venni a parlamenti plénum ülésein, abban az esetben is, ha nem képviselő. A miniszter nem lehet parlamenti bizottság tagja. A köztársasági elnök 59. cikkben meghatározott feladatainak ellátása esetén a miniszter nem vehet részt a parlamenti munkában.

(2) A parlamenti biztos és a kormány igazságügyi főbiztosa jogosult jelen lenni és részt venni a parlamenti plénum ülésein, amikor a jelentéseiket vagy más ügyeiket kezdeményezéseikre vitatják meg.

49. cikk. (1) A parlamenti ülésszakon befejezetlen ügyek tárgyalása a következő parlamenti ülésszakon folytatódik, kivéve, ha időközben parlamenti választásokat tartanak. Amennyiben szükséges, a folyamatban levő nemzetközi ügy tárgyalása a parlamenti választásokat követő ülésszakon is folytatódik.

50. cikk. (1) A parlamenti plénum ülése nyilvános, kivéve, ha a Parlament nagyon súlyos esetben, az adott ügyre vonatkozóan kifejezetten így határoz. A Parlament anyagait közzéteszi, a részletszabályokat a Hárszabály állapítja meg.

(2) A bizottságok ülései nem nyilvánosak. A bizottság nyilvánosnak nyilváníthatja ülését az ügy előkészítéséhez szükséges információgyűjtés során. A bizottság jegyzőkönyveit és más iratait a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni, kivéve, ha a bizottság fontos okból az adott ügyre vonatkozóan eltérően határoz.

(3) A bizottság tagjai megtartják a bizottság által szükségesnek ítélt bizalmassági szintet. A Finnország kapcsolataira vagy az Európai Unióra vonatkozó ügyekben a bizottság tagjai a Külügyi Bizottság vagy a Nagybizottság által, a kormány véleményének kikérése után szükségesnek ítélt bizalmassági szintet tartják meg.

51. cikk. (1) A Parlament munkanyelve a finn és a svéd.

(2) A kormány és más hatóságok a Parlamentben megtárgyalásra kerülő ügyekre vonatkozó iratokat mind finnül, mind svédül előterjesztik. Hasonlóképp a parlamenti válaszok és

közlések, a bizottságok jelentései és beszámolóí, valamint a Házbizottság írásbeli javaslatai mind finnül, mind svédül megszövegezésre kerülnek.

52. cikk. (1) A Parlament eljárására, a Parlament szerveire és munkájára vonatkozó részletszabályokat a Hárszabály állapítja meg. A Hárszabályt teljes ülésen fogadják el, a törvényjavaslatok megtárgyalására vonatkozó eljárás szerint, és közzé kell tenni Finnország Törvénytárában.

(2) A Parlament a belső igazgatás részletes szabályozására, a Parlament általi választások lebonyolítására és a parlamenti munkára intézkedéseket hozhat. A Parlament megállapíthatja az általa kinevezett szervek ügyrendjét.

53. cikk. (1) A véleménynyilvánító népszavazást törvénnyel kell elrendelni, amely tartalmazza a népszavazás idejére vonatkozó rendelkezést és a szavazók elé tárt kérdést.

(2) A népszavazás lefolytatására vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

(3) Legalább 500 ezer finn szavazásra jogosult állampolgárnak joga van a Parlamentben törvényt kezdeményezni, a törvényben meghatározottak szerint.

Ötödik fejezet

A köztársasági elnök és a kormány

54. cikk. (1) A köztársasági elnököt közvetlenül, hat évre választják. A köztársasági elnök Finnországban született állampolgár. Ugyanaz a személy csak két egymást követő ciklusra választható meg köztársasági elnöknek.

(2) Köztársasági elnöknek választott az a személy, aki a választáson megszerzi a leadott szavazatok több, mint felét. Amennyiben a szükséges többséget egyik jelölt sem szerzi meg, új választást kell tartani a két legtöbb szavazatot szerzett személy között. Amennyiben csak egy jelöltet ajánlottak, választás nélkül köztársasági elnökké válik.

(3) A jelöltállítás joga azokat a bejegyzett politikai pártokat illeti meg, akiknek listájáról legalább egy képviselőt megválasztottak a legutóbbi parlamenti választásokon, jelölhetnek továbbá a húszezer választópolgárból álló csoportok. A köztársasági elnök megválasztásának idejét és eljárási szabályait törvény állapítja meg.

55. cikk. (1) A köztársasági elnök a megválasztását követő hónap első napján foglalja el hivatalát.

(2) Az elnöki ciklus a következő köztársasági elnök megválasztásával ér véget.

(3) Amennyiben a köztársasági elnök meghal, vagy a kormány kijelenti, hogy a köztársasági elnök tartósan nem képes hivatalából eredő feladatai ellátására, az új köztársasági elnököt a lehető legkorábban meg kell választani.

56. cikk. A köztársasági elnök a hivatala elfoglalásakor a következő esküt teszi le a Parlament előtt: „Én, (név), a Finnország népe által megválasztott köztársasági elnök ezennel esküszöm, hogy elnöki feladataim ellátása során az Alkotmányt és a Köztársaság törvényeit tisztelettel és lelkiismeretesen megtartom, és legjobb képességeimmel a finn nemzet jólétét szolgálom.”

57. cikk. A köztársasági elnök feladatait jelen Alkotmány és más törvények határozzák meg.

58. cikk. (1) A köztársasági elnök a kormány javaslata alapján kormányzati döntéseket hoz.

(2) Amennyiben a köztársasági elnök nem dönt a kormány által beterjesztett javaslat szerint, az ügy előkészítésre visszakerül a kormányhoz. Ezt követően a kormány új javaslata alapján döntés születik a javaslat fenntartásáról vagy visszavonásáról. Ebben az esetben eze-

ken az ügyeken kívül a törvény jóváhagyására vagy egy hivatalba vagy tisztégre történő kinevezésre vonatkozóan, a Kormány az ügyben jelentést tesz a Parlamentnek. Ha a Kormány indítványozza ezután a jelentést alapján az ügyről a Parlament dönt.

(3) Az (1) bekezdés rendelkezéseit nem érintve, a köztársasági elnök a kormány javaslata nélkül dönt:

- a) a kormány vagy a miniszter kinevezéséről és lemondásuk elfogadásáról;
- b) a rendkívüli parlamenti választások elrendeléséről;
- c) az elnöki kegyelemről és a törvényben meghatározott olyan más ügyekről, melyek magánszemélyeket érintenek, vagy nem igénylik a kormány teljes ülésének tárgyalását;
- d) az Állandó-szigetek autonómiájáról szóló törvénnyel kapcsolatos ügyekben, amelyek nem érintik az Állandó-szigetek pénzügyeit.

(4) Az illetékes miniszter terjeszti elő az ügyeket a köztársasági elnökhöz. Az illetékes kormányzati előadó terjeszti elő a kormány összetételében való változásokat, amennyiben ez az egész kormányt érinti.

(5) A köztársasági elnök valamelyik miniszterrel közösen hoz döntést a hadseregre vonatkozó ügyekben; a részletszabályokat törvény állapítja meg. A köztársasági elnök hoz döntéseket a katonai kinevezésekkel és a Köztársasági Elnök Hivatalával kapcsolatos ügyekben, a törvényben meghatározottak szerint.

59. cikk. Amennyiben a köztársasági elnök akadályoztatva van feladatai ellátásában, azokat a miniszterelnök, vagy amennyiben a miniszterelnök is akadályoztatva van, a miniszterelnök-helyettesként eljáró miniszter veszi át.

60. cikk. (1) A kormány a miniszterelnökből és a szükséges számú miniszterből áll. A miniszterek tisztességes és szaktudással rendelkező személyek.

(2) A miniszterek a Parlamentnek felelősek hivatali tevékenységükért. Minden kormányülésen részt vevő miniszter felelős az ügy tárgyalása során hozott döntésért, kivéve, ha tiltakozása bekerült a jegyzőkönyvbe.

61. cikk. (1) A miniszterelnököt a Parlament választja ki, akit ezt követően a köztársasági elnök kinevez. A többi minisztert a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki.

(2) A miniszterelnök kiválasztása előtt a Parlamentben képvisellellettel rendelkező csoportok egyeztetnek a kormány összetételéről és politikai programjáról. Ezen egyeztetések eredményeképp, a Házelnök és a képviselőcsoportok meghallgatása után a köztársasági elnök tájékoztatja a Parlamentet a miniszterelnök-jelölt személyéről. A jelölt kiválasztott miniszterelnökké válik, ha kiválasztását a Parlament nyilvános szavazáson a leadott szavazatok több mint felével támogatja.

(3) Amennyiben a jelölt nem szerzi meg a szükséges többséget, ugyanezen eljárás alapján új jelöltet kell állítani. Amennyiben a második jelölt sem szerzi meg a leadott szavazatok több mint felét, a miniszterelnököt a Parlament választja nyilvános szavazáson. Ebben az esetben a legtöbb szavazatot szerzett személyt megválasztottnak kell tekinteni.

(4) A kormány kinevezésére és összetétele lényeges módosulására parlamenti ülés alkalmával kerül sor.

62. cikk. A kormány haladéktalanul beterjeszti programját a Parlamentnek, beszámoló formájában. Ezt a szabályt kell alkalmazni abban az esetben is, ha összetétele jelentősen módosul.

63. cikk. (1) Miniszteri tisztség viselése során a kormány tagja nem tölthet be más közhivatalt, és nem vállalhat olyan más feladatot, amely gátolná miniszteri kötelezettségei teljesítésében, vagy megkérdőjelezné a miniszter tevékenységeinek hitelességét.

(2) A miniszter, kinevezése után haladéktalanul, nyilatkozik a Parlamentnek kereskedelmi tevékenységéről, részvényeiről és más jelentős részesedéseiről, minden más, miniszteri tiszt-

ségen kívüli tevékenységéről és minden más olyan érdekeltségről, amely jelentőséggel bírhat a kormány tagjaként való eljárása során.

64. cikk. (1) A köztársasági elnök kérésre elfogadja a kormány vagy a miniszter lemondását. A köztársasági elnök a miniszter lemondását a miniszterelnök kérelmére is elfogadhatja.

(2) A köztársasági elnök felmenti a kormányt és a minisztert, ha nem élvezi a Parlament bizalmát, abban az esetben is, ha kérelmet nem terjesztettek elő.

(3) Amennyiben a minisztert köztársasági elnöknek vagy Házelnöknek választották, a választás napjától fogva miniszteri tisztségéről lemondottnak kell tekinteni.

65. cikk. (1) A kormány az Alkotmányban külön meghatározott feladatokkal bír, valamint más olyan kormányzati és igazgatási feladattal, amelyet a kormányra vagy a miniszterre ruháztak, vagy nincs a köztársasági elnök vagy más hatóság hatáskörébe rendelve.

(2) A kormány végrehajtja a köztársasági elnök határozatait.

66. cikk. (1) A kormány tevékenységét a miniszterelnök irányítja, és felügyeli a kormány hatáskörébe tartozó ügyek előkészítését. A miniszterelnök elnököl a kormány teljes ülésén.

(2) A Miniszterelnök képviseli Finnországot az Európai Tanácsban. Ha a Kormány kivételesen másként nem határoz, a miniszterelnök képviseli Finnországot az Európai Unió azon tevékenységei során, amelyek az állam legmagasabb szintű részvételét igénylik.

(3) Amennyiben a miniszterelnök akadályoztatva van feladatai ellátásában, a feladatokat a miniszterelnök-helyettesnek kijelölt személy veszi át, amennyiben a miniszterelnök-helyettes is akadályoztatva van, a rangidős miniszter.

67. cikk. (1) A kormány hatáskörébe tartozó ügyeket a kormány teljes ülésén kell eldönteni, vagy azon minisztérium keretében, amelyhez az ügy tartozik. A kiemelkedő fontosságú vagy elvi jelentőségű ügyeket, valamint azokat az ügyeket, melyek jelentősége ezt szükségessé teszi, a kormány teljes ülésén kell eldönteni. A kormány döntéshozatalára vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.

(2) A kormány által megvitatásra kerülő ügyeket az illetékes minisztérium készíti elő. A kormány ügyek előkészítésére miniszteri bizottságokat rendelhet.

(3) A kormány teljes ülése öt miniszter jelenléte esetén határozatképes.

68. cikk. (1) A kormány a szükséges számú minisztériummal rendelkezik. Minden minisztérium felelős a kormány által megvitatásra kerülő ügyek előkészítéséért, és az igazgatás megfelelő működéséért. Minden minisztérium élén a miniszter áll.

(2) A minisztériumok számának felső határáról, és a minisztériumok alapítására vonatkozó alapelvekről törvény rendelkezik. A minisztériumok hatásköréről, az ügyek felosztásáról, valamint a kormány más szervezeti formáiról törvény vagy kormányrendelet rendelkezik.

69. cikk. (1) A kormány mellett működik az igazságügyi főbiztos és albiztos, akiket a köztársasági elnök nevez ki a kiemelkedő jogtudással rendelkező személyek közül. A köztársasági elnök kinevezi az igazságügyi albiztos helyettesét, öt évnél nem hosszabb időre. Amikor az igazságügyi albiztos akadályoztatva van feladatai ellátásában, a feladatok ellátásáért az albiztoshelyettes vállalja a felelősséget.

(2) Az igazságügyi főbiztosra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni az igazságügyi albiztosra és helyettesére.

Hatodik fejezet Törvényhozás

70. cikk. Törvény kezdeményezésére vonatkozó javaslatot a Parlamentben előterjeszthet a kormány, kormányjavaslat formájában, és a képviselő, törvénykezdeményezés formájában. Törvénykezdeményezés a parlamenti ülészak során terjeszthető elő.

71. cikk. A kormányjavaslat új kiegészítő javaslat formájában kiegészíthető és visszavonható. Nem lehet kiegészítő javaslatot előterjeszteni, ha a bizottság megküldte jelentését.

72. cikk. (1) Ha az üggyel foglalkozó bizottság megküldte érdemi jelentését, a javaslatot a parlamenti plénum két olvasatban tárgyalja.

(2) A javaslat első olvasatában a bizottsági jelentést kell előterjeszteni és megvitatni, és a javaslat tartalmáról kell döntést hozni. A második olvasatban, amelyre legkorábban az első olvasattól számított három nap elteltével kerülhet sor, a Parlament határoz a javaslat elfogadásáról vagy elutasításáról.

(3) Az első olvasat során a javaslat a Nagybizottság elé utalható megtárgyalásra.

(4) A javaslat tárgyalásával kapcsolatos részletszabályokat a Házsabály állapítja meg.

73. cikk. (1) Az Alkotmány megalkotására, módosítására, hatályon kívül helyezésére vagy részleges lerontására vonatkozó javaslat második olvasatát, a leadott szavazatok többségével, a parlamenti választásokat követő első ülészakig kell elhalasztani. Azt követően, hogy a bizottság előterjesztette jelentését, a javaslatot tárgyi módosítás nélkül, egy olvasatban kell elfogadni, a leadott szavazatok kétharmados többségével elfogadott határozatban.

(2) A javaslat, a leadott szavazatok öthatodos többségével elfogadott határozatban sürgőssé nyilvánítható. Ebben az esetben a javaslatot nem kell elhalasztani, és azt a leadott szavazatok kétharmados többségével elfogadott határozatban a Parlament elfogadhatja.

74. cikk. Az Alkotmányjogi Bizottság nyilatkozik a törvényjavaslatok alkotmányosságáról, az elé utalt más ügyről, valamint ezek kapcsolatáról az emberi jogokról szóló nemzetközi szerződésekkel.

75. cikk. (1) Álland-szigetek önkormányzatáról, valamint az Álland-szigeteken való földtulajdonszerzés jogáról szóló törvények meghozatalának eljárására külön törvényi rendelkezés vonatkozik.

(2) Az Álland-szigetek Törvényhozó Gyűlésének törvényjavaslat-előterjesztési jogát és az általa elfogadott törvényeket az Álland-szigetek autonómiájáról szóló törvény rendezi.

76. cikk. (1) Az Evangélikus Egyház működését és igazgatását az egyházzal szóló törvény szabályozza.

(2) Az egyházakról szóló törvény meghozatalának eljárását, és az ahhoz kapcsolatos törvényjavaslatok előterjesztését a kódex külön rendelkezései szabályozzák.

77. cikk. (1) A Parlament által elfogadott törvényt megerősítés céljából a köztársasági elnöknek kell megküldeni. A köztársasági elnök a megerősítésről a megküldéstől számított három hónapon belül határoz. A köztársasági elnök fenntartásokat tehet a törvénnyel kapcsolatban a Legfelsőbb Bírósághoz és a Legfelsőbb Közigazgatási Bírósághoz.

(2) Amennyiben a köztársasági elnök nem erősíti meg a törvényt, az megfontolásra visszakérül a Parlamenthez. Amennyiben a Parlament tartalmi módosítás nélkül ismételtelen elfogadja a törvényt, az megerősítés nélkül lép hatályba. Amennyiben a Parlament nem fogadja el a visszakérült törvényt, azt megszüntnek kell tekinteni.

78. cikk. Amennyiben a köztársasági elnök a rendelkezésre álló időn belül nem erősíti meg a törvényt, az haladéktalanul visszakérül megfontolásra a Parlamenthez. A bizottság vonatkozó jelentését követően a törvényt tartalmi módosítás nélkül elfogadják vagy elutasítják. Ezt a határozatot teljes ülésen kell meghozni, a leadott szavazatok többségével.

79. cikk. (1) Amennyiben a törvényt az Alkotmányra vonatkozó szabályok szerint hirdetik ki, ezt a törvényben jelölni kell.

(2) A megerősített, vagy a megerősítés nélkül hatályba lépő törvényt a köztársasági elnök írja alá, és az illetékes miniszter ellenjegyzí. Ezt követően a kormány haladéktalanul közzéteszi Finnország Törvénytárában.

(3) A törvény megjelöli hatálybalépésének napját. Különleges indokok miatt a törvényt rendelkezhet úgy, hogy rendelet lépteti hatályba. Amennyiben a törvényt nem tették közzé

addig a napig, amely hatálybalépésének napjaként volt megjelölve, a törvény közzététele napján lép hatályba.

(4) A törvényeket finnül és svédül kell kihirdetni és közzétenni.

80. cikk. (1) A köztársasági elnök, a kormány és a minisztérium jelen Alkotmány vagy más törvény felhatalmazására rendeletet fogadhat el. A természetes személy jogait és kötelezettségeit, valamint más olyan kérdéseket, amelyeket jelen Alkotmány törvényhozási tárgykörnek tekint, törvénnyel kell szabályozni.

(2) Törvény felhatalmazására más hatóságok jogi szabályokat fogadhatnak el meghatározott ügyekben, amennyiben ennek különleges oka van, és a szabályok tartalma nem teszi szükségessé a törvényi vagy rendelettel való szabályozást. A felhatalmazás mértéke pontosan körülírt.

(3) A rendeletek és más jogi szabályok kihirdetésére és hatálybalépésére vonatkozó általános szabályokat törvény állapítja meg.

Hetedik fejezet Közpénzügyek

81. cikk. (1) Az állami adókat törvény szabályozza, amely tartalmazza az adókötelezettség alapját, az adó mértékét és az adózásra kötelezett természetes vagy jogi személyek által igénybe vehető jogorvoslatokat.

(2) A hivatalos tevékenységek, szolgáltatások, más közhatalmi cselekmények utáni illetékeket szabályozó általános elveket törvény állapítja meg.

82. cikk. (1) Az államadósság keletkeztetése a Parlament jóváhagyásán alapul, amely megjelöli az új adósság vagy az össz államadósság legnagyobb mértékét.

(2) Állami védelem és állami garancia a Parlament jóváhagyásával adható.

83. cikk. (1) A Parlament határozza meg az adott költségvetési évre vonatkozó állami költségvetést; ezt Finnország Törvénytárában közzé kell tenni.

(2) Az állami költségvetésre vonatkozó kormány- és más javaslatot a következő költségvetési év előtt, időben kell beterjeszteni. A költségvetési javaslat kiegészítésére és visszavonására a 71. cikk rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3) A képviselők, a költségvetési javaslat alapján, költségvetési kezdeményezés formájában javaslatot tehetnek felhatalmazás vagy más döntés költségvetésbe foglalására.

(4) Amennyiben a Parlament Pénzügyi Bizottsága benyújtotta jelentését, a parlamenti plénum egy olvasatban fogadja el a költségvetést. A költségvetési javaslat parlamenti elfogadásával kapcsolatos részletszabályokat a Házsabály állapítja meg.

(5) Amennyiben az állami költségvetés közzététele az új költségvetési évre tolódik, a kormány költségvetési javaslatát úgy kell alkalmazni, mint a Parlament által elfogadott költségvetés rendelkezéseit.

84. cikk. (1) Az állami költségvetés tartalmazza az állam bevételeinek, felhatalmazásainak és kiadásainak becslését, a felhatalmazások okait és más indokolásokat. Törvény rendelkezhet úgy, hogy a költségvetés tartalmazza egyes bevételek kiadásokkal való összekapcsolását, a bevétel-előrejelzést, valamint a kettő közötti különbözetet.

(2) A költségvetés bevételeinek előrejelzése tartalmazza az azokba foglalt felhatalmazásokat. A felhatalmazások során az állami zárszámadás többlete vagy hiánya törvény alapján figyelembe vehető.

(3) A bevételek előrejelzése és a bevételekhez és kiadásokhoz rendelt felhatalmazások törvény alapján több költségvetési évre is vonatkozhatnak.

(4) Az állami vállalatok funkcióinak és pénzügyeinek alapelveit törvény állapítja meg. Az állami vállalatok bevételi előrejelzését és felhatalmazását csak törvény alapján kell az állami költségvetésbe foglalni. A költségvetés vitája során a Parlament elfogadja az állami vállalatok legfontosabb szolgáltatási és más tárgyait.

85. cikk. (1) A költségvetés felhatalmazásai kötött felhatalmazások, becsült felhatalmazások és átcsoportosítható felhatalmazások lehetnek. A becsült felhatalmazás növekedését és az átcsoportosítható felhatalmazás következő évre való átcsoportosítását törvény határozza meg. Törvény eltérő rendelkezése hiányában a kötött felhatalmazás és az átcsoportosítható felhatalmazás nem növekedhet, és a kötött felhatalmazás nem csoportosítható át.

(2) A költségvetés eltérő rendelkezése hiányában a fejezetek közötti átcsoportosítás nem megengedett; törvény azonban átcsoportosíthat költségvetési felhatalmazást szorosan kapcsolódó fejezethez.

(3) A költségvetés, korlátozott összegre és céllal, a következő költségvetési évek költségvetési kiadásainak és felhatalmazásainak terhére megszorítást tehet.

86. cikk. (1) Amennyiben a költségvetés módosítására megfelelő indok merül fel, a kormány kiegészítő költségvetésre tesz javaslatot a Parlamentnek.

(2) A képviselők kezdeményezhetik a költségvetés módosítását, a kiegészítő költségvetéshez szorosan kapcsolódóan.

87. cikk. Törvény elkülönített költségvetési alapot hozhat létre, ha ez az állam állandó kötelezettségeinek teljesítéséhez elengedhetetlenül szükséges. Az elkülönített költségvetési alapról szóló törvényjavaslat parlamenti elfogadásához, valamint az alap vagy céljai kiterjesztéséhez a leadott szavazatok legalább kétharmada szükséges.

88. cikk. A költségvetéstől függetlenül mindenki jogosult törvényes járandóságait az államtól beszedni.

89. cikk. A Parlament illetékes bizottsága a Parlament nevében az állami hivatalnokok és alkalmazottak szolgálati idejére vonatkozó egyezményeket fogad el, amennyiben az a Parlament jóváhagyását igényli.

90. cikk. (1) A Parlament felügyeli az állam pénzügyi igazgatását, és annak költségvetéssel való összeegyeztethetőségét. Erre a célra a Parlamentnek Számvevőszéki Bizottságot kell létrehoznia. A Számvevőszéki Bizottság beszámol a jelentős felügyeleti megállapításairól.

(2) Az állam pénzügyi igazgatását, és annak költségvetéssel való összeegyeztethetőségét független szerv, az Állami Számvevőszék ellenőrzi. Az Állami Számvevőszék feladataival kapcsolatos részletszabályokat törvény állapítja meg.

(3) A Számvevőszéki Bizottság és az Állami Számvevőszék feladatuk teljesítéséhez jogosultak információt szerezni az ellenőrzésük alá eső közhatalmi szervektől és más szervezettől.

91. cikk. (1) Finnország Bankja a Parlament garanciája mellett és felügyelete alatt működik, a törvényben meghatározottak szerint. Finnország Bankja működésének felügyelete céljából a Parlament kormányzókat választ.

(2) A Parlament illetékes bizottsága és a kormányzók jogosultak megszerezni minden olyan információt, amely Finnország Bankja működésének felügyelete céljából szükséges.

92. cikk. (1) Az állam által gyakorlatban ellenőrzött vállalatok részvényesi jogosultságai gyakorlásának körére és módjára vonatkozó rendelkezéseket törvény állapítja meg. Törvény határozza meg, hogy milyen esetekben szükséges a Parlament jóváhagyása az állam gyakorlati ellenőrzésének megszerzésére és feladására.

(2) Az állami ingatlanokat a Parlament jóváhagyásával, vagy törvény alapján lehet elidegeníteni.

Nyolcadik fejezet Nemzetközi kapcsolatok

93. cikk. (1) Finnország külpolitikáját a köztársasági elnök irányítja, a kormánnyal együttműködésben. A Parlament elfogadja és felmondja Finnország nemzetközi kötelezettségeit, és határoz Finnország nemzetközi kötelezettségeinek hatálybaléptetéséről, a jelen Alkotmányban meghatározottak szerint. Béke és háború kérdésében a köztársasági elnök a Parlament jóváhagyásával határoz.

(2) A kormány felelős az Európai Unió határozatainak nemzeti előkészítéséért, és határoz az ezzel kapcsolatos kísérő intézkedésekről, kivéve, ha a határozat a Parlament jóváhagyását igényli. A Parlament részt vesz az Európai Unió határozatainak nemzeti előkészítésében, a jelen Alkotmányban meghatározottak szerint.

(3) Lényeges külpolitikai ügyekben a más államokkal és nemzetközi szervezetekkel való kapcsolattartásért a külügyekkel megbízott miniszter felelős.

94. cikk. (1) A Parlament jóváhagyása szükséges az olyan szerződésekhez és nemzetközi kötelezettségekhez, amelyek törvényhozási tárgyat tartalmaznak, más okból jelentősek, vagy jelen Alkotmány a Parlament jóváhagyását írja elő. Szintén szükséges a Parlament jóváhagyása az ilyen kötelezettségek felmondásához.

(2) A nemzetközi kötelezettség jóváhagyásáról vagy felmondásáról szóló határozat elfogadásához a leadott szavazatok többsége szükséges. Amennyiben a javaslat érinti az Alkotmányt, vagy módosítja a nemzeti határokat, vagy olyan hatáskör átruházása az Európai Uniónak, egy nemzetközi szervezetnek vagy nemzetközi szervnek, amely jelentősen érinti Finnország szuverenitását a határozat elfogadásához a leadott szavazatok legalább kétharmados többsége szükséges.

(3) Nemzetközi kötelezettség nem veszélyeztetheti az Alkotmány demokratikus alapjait.

95. cikk. (1) A szerződések és más nemzetközi kötelezettségek rendelkezéseit, amennyiben törvényhozási tárgykörök, törvény lépteti hatályba. Más esetekben a nemzetközi kötelezettségeket elnöki rendelet lépteti hatályba.

(2) A nemzetközi kötelezettségek hatálybaléptetéséről szóló kormányjavaslatot a rendes törvényhozási eljárás szabályai szerint, a törvényekre vonatkozó javaslatokra alkalmazott módon kell megtárgyalni. Amennyiben a javaslat érinti az Alkotmányt, vagy módosítja a nemzeti határokat, azt a Parlament, halasztás nélkül, a leadott szavazatok legalább kétharmados többségével fogadja el.

(3) Törvény elrendelheti, hogy a nemzetközi kötelezettséget rendelet lépteti hatályba. A szerződések és nemzetközi kötelezettségek közzétételére vonatkozó általános szabályokat törvény állapítja meg.

96. cikk. (1) A Parlament megtárgyalja azokat a törvényekre, egyezményekre, más intézkedésre vonatkozó javaslatokat, amelyekről az Európai Unió határoz, és jelen Alkotmány szerint a Parlament hatáskörébe tartozna.

(2) A kormány, a Parlament helyzetének meghatározására, a javaslatról való tudomásszerzést követően haladéktalanul, kormányközlés formájában közli az (1) bekezdésben meghatározott javaslatot a Parlamenttel. A javaslatot a Nagybizottság és rendszerint egy vagy több olyan egyéb bizottság tárgyalja meg, amely beszámolót terjeszt a Nagybizottság elé. A kül- és védelmi politikára vonatkozó javaslatokat a Külügyi Bizottság tárgyalja meg. Amennyiben ez szükséges, a Nagybizottság és a Külügyi Bizottság a javaslatról beszámol a kormánynak. A Házbizottság határoz arról, hogy az ügy a plénum elé kerüljön-e, amelyről azonban a Parlament nem hoz határozatot.

(3) A kormány információt szolgáltat az illetékes bizottságnak az ügy Európai Unióban történt megvitatásáról. A Nagybizottságot és a Külügyi Bizottságot el kell látni információval a kormány ügyvel kapcsolatos helyzetére vonatkozóan.

97. cikk. (1) A Parlament Külügyi Bizottsága kérésre, és más szükséges esetben jelentést kap a kormánytól a kül- és védelmi politikával kapcsolatos ügyekről. Ezzel kapcsolatban a Parlament Nagybizottsága jelentést kap más ügyek előterjesztéséről az Európai Unióban. A Házbizottság határoz a jelentés plénum elé viteléről, amelyről azonban a Parlament nem hoz határozatot.

(2) A miniszterelnök tájékoztatja a Parlamentet vagy bizottságát azokról az Európai Tanács által tárgyalt ügyekről, a Tanács ülése előtt, és az után közvetlenül. Ezt kell alkalmazni az Európai Unió alapszerződéseinek módosítása során is.

(3) A Parlament illetékes bizottsága nyilatkozik a kormánynak az előbbieken meghatározott jelentés vagy tájékoztatás alapján.

Kilencedik fejezet

Igazságszolgáltatási igazgatás

98. cikk. (1) Rendes bíróság a Legfelsőbb Bíróság, a Fellebbviteli Bíróság és a kerületi bíróságok.

(2) Rendes igazgatási bíróság a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság és az igazgatási bíróságok.

(3) A különbíróságokra, kifejezetten meghatározott területeken igazgatási bíróságokra vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

(4) Rendkívüli bíróság nem hozható létre.

99. cikk. (1) A Legfelsőbb Bíróság a polgári, kereskedelmi és büntető igazságszolgáltatás legfelsőbb fóruma. A Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság az igazgatási igazságszolgáltatás legfelsőbb fóruma.

(2) A legmagasabb szintű bíróságok felügyelik az igazságszolgáltatás hatáskörükbe tartozó ágát. Javaslatot tehetnek a kormánynak törvényhozási aktus kezdeményezésére.

100. cikk. (1) A Legfelsőbb Bíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság elnökből és szükséges számú bírából áll.

(2) Törvény eltérő rendelkezése hiányában a Legfelsőbb Bíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság akkor határozatképes, ha öt tagja jelen van.

101. cikk. (1) Az Állami Törvényszék foglalkozik a kormány tagja, az igazságügyi főbiztos, a parlamenti biztos és a Legfelsőbb Bíróság vagy a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság tagjai ellen, hivataluk során elkövetett törvénysértés miatti ügyekben.

(2) Az Állami Törvényszék elnöke a Legfelsőbb Bíróság elnöke, tagjai a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság elnöke, a Fellebbviteli Bíróság három rangidős elnöke, és öt, a Parlament által négy évre választott tag.

(3) Az Állami Törvényszék összetételével, határozatképességével és eljárásával kapcsolatos részletszabályokat törvény állapítja meg.

102. cikk. Az állandó bírákat a köztársasági elnök nevezi ki, a törvényben meghatározott elvek szerint. Más bírák kinevezését törvény szabályozza.

103. cikk. (1) Bírák csak bírósági ítélettel lehet hivatalából felfüggeszteni. Bírák nem lehet más hivatalba áthelyezni beleegyezésén kívül, kivéve, ha az áthelyezés az igazságszolgáltatás átszervezésének eredménye.

(2) A bírák lemondási kötelezettségét meghatározott életkor elérése, vagy a cselekvőképesség elvesztése esetére törvény határozza meg.

104. cikk. Az ügyészi szervezet élén a legfőbb ügyész áll, akit a köztársasági elnök nevez ki. Az ügyész szervezetre vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.

105. cikk. (1) A köztársasági elnök, a Legfelsőbb Bíróság nyilatkozatának kikérését követően teljes vagy részleges egyéni kegyelmet gyakorolhat büntetés, vagy bíróság által kiszabott más büntetőjogi joghátrány alól.

(2) Közkegyelmet törvény gyakorolhat.

Tizedik fejezet

Törvényességi felügyelet

106. cikk. Bírósági tárgyalás során, ha a törvény nyilvánvalóan alkotmányellenes, a bíróság az Alkotmányt részesíti előnyben.

107. cikk. Amennyiben rendelet, vagy más, törvénynél alacsonyabb szintű jogszabály törvénybe, vagy Alkotmányba ütközik, a bíróság és más közhatalmi szerv nem alkalmazza.

108. cikk. (1) Az igazságügyi főbiztos vizsgálja a kormány és a köztársasági elnök aktuálisainak törvényességét. Az igazságügyi főbiztos biztosítja, hogy a bíróságok, más közhatalmi szervek, állami hivatalnokok, közalkalmazottak és más közfeladatot végző személyek a törvényeket betartják, és kötelezettségeiket teljesítik. Kötelezettségei teljesítése során az igazságügyi főbiztos vizsgálja az emberi jogok és alapvető szabadságok érvényesülését.

(2) Az igazságügyi főbiztos kérésre jogi ügyekről tájékoztatást és véleményt ad a köztársasági elnöknek, a kormánynak és a minisztereknek.

(3) Az igazságügyi főbiztos tevékenységéről és a törvények betartásáról végzett megfigyeléséről évente beszámol a Parlamentnek és a kormánynak.

109. cikk. (1) A parlamenti biztos biztosítja, hogy a bíróságok, más közhatalmi szervek, állami hivatalnokok, közalkalmazottak és más közfeladatot végző személyek a törvényeket betartják, és kötelezettségeiket teljesítik. Kötelezettségei teljesítése során a parlamenti biztos vizsgálja az emberi jogok és alapvető szabadságok érvényesülését.

(2) A parlamenti biztos tevékenységéről, az igazságszolgáltatási igazgatás állapotáról és a törvényhozási hiányosságokról évente jelentést tesz a Parlamentnek.

110. cikk. (1) Az igazságügyi főbiztos vagy a parlamenti biztos határoz a hivatala során törvényt sértő bíró felelősségre vonásáról. Az igazságügyi főbiztos és a parlamenti biztos más olyan ügyekben is vizsgálódhat, és vádat emelhet, amely törvényességi felügyeletébe tartozik.

(2) Az igazságügyi főbiztos és a parlamenti biztos hatásköreinek megosztására vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, oly módon, hogy egyikük törvényességi felügyeletre vonatkozó hatáskörét se korlátozza.

111. cikk. (1) Az igazságügyi főbiztos és a parlamenti biztos jogosult a közhatalmi szervektől és más, közhatalmi feladatot teljesítőktől olyan tájékoztatást kérni, amely szükséges törvényességi feladatuk végzéséhez.

(2) Az igazságügyi főbiztos jelen van a kormány ülésein, és amennyiben az ügyet a köztársasági elnök elé terjesztik, a kormány elnöki ülésein. A parlamenti biztos jelen lehet ezeken az üléseken és megbeszéléseken.

112. cikk. (1) Amennyiben az igazságügyi főbiztos úgy véli, hogy a kormány, egy miniszter vagy a köztársasági elnök határozatának vagy intézkedésének törvénytelenége észrevételre ad okot, indokolt észrevételt tesz az előbb említett határozattal vagy intézkedéssel kap-

csolatban. Amennyiben az észrevételt nem veszik figyelembe, az igazságügyi főbiztos azt felveszi a kormány jegyzőkönyvébe, és a szükséges esetben egyéb intézkedéseket fogantatosít. A parlamenti biztos szintén jogosult észrevételeket tenni és intézkedéseket fogantatosítani.

(2) Amennyiben a köztársasági elnök határozata törvénytelen, a kormány, az igazságügyi főbiztos nyilatkozatának kikérése után megállapítja, hogy a köztársasági elnök határozata nem hajtható végre, és javaslatot tesz az elnöknek a határozat módosítására vagy megsemmisítésére.

113. cikk. Amennyiben az igazságügyi főbiztos, a parlamenti biztos vagy a kormány úgy véli, hogy a köztársasági elnök hűtlenséget, hazaárulást vagy emberiségellenes bűncselekményt követett el, ezt a Parlamenttel megtárgyalja. Ebben az esetben a Parlament, a leadott szavazatok háromnegyedének többségével felelősségre vonási eljárást kezdeményez, a legfőbb ügyész vádat emel a köztársasági elnök ellen az Állami Törvényszéknél; az eljárás alatt a köztársasági elnök nem gyakorolhatja hivatalát. Más esetekben a köztársasági elnökhivatal során elkövetett cselekményeiért nem vonható felelősségre.

114. cikk. (1) A kormány tagja a hivatal során elkövetett törvénysértésért az Állami Törvényszék előtt vonható felelősségre, a részletszabályokat törvény állapítja meg.

(2) A felelősségre vonási eljárást a Parlament határozza el, az Alkotmányjogi Bizottság miniszter törvénysértő tevékenységére vonatkozó véleményének kikérése után. A felelősségre vonási eljárás elhatározása előtt a miniszternek lehetőséget kell adni a magyarázatra. Ilyen ügy megvitatása során a bizottság akkor határozatképes, ha minden tagja jelen van.

(3) A kormány tagja ellen a vádat a legfőbb ügyész képviseli.

115. cikk. (1) A miniszter hivatalos tevékenysége törvénytelségének vizsgálatát az Alkotmányjogi Bizottság kezdeményezheti a következők alapján:

a) az igazságügyi főbiztos vagy a parlamenti biztos Alkotmányjogi Bizottsághoz címzett beadványa;

b) legalább tíz képviselő által aláírt petíció;

c) más bizottság vagy a Parlament Alkotmányjogi Bizottsághoz címzett vizsgálati kérelme.

(2) Az Alkotmányjogi Bizottság saját kezdeményezésére is vizsgálatot indíthat a miniszter hivatali törvénysértése tárgyában.

116. cikk. A kormány tagja ellen felelősségre vonási eljárás akkor indítható, ha szándékosan vagy súlyos gondatlanságból lényeges miniszteri feladatait hanyagolja el, vagy hivatala során egyéb nyilvánvaló törvénysértést követ el.

117. cikk. A 114. és 115. cikk kormány tagjára vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni az igazságügyi főbiztos és a parlamenti biztos hivatali törvénysértéseinek vizsgálatára, ellenük felelősségre vonási eljárás indítására, és az ilyen ügyek lefolytatására.

118. cikk. (1) Az állami hivatalnokok felelősek a hivataluk során elkövetett törvénysértésekért. Felelős azokért a döntésekért is, amelyet többszemélyes hivatal hozott, ha a döntést támogatta.

(2) Az előadó felelős az előterjesztése alapján hozott döntésekért, kivéve, ha a döntéshez különvéleményt csatolt.

(3) Mindenki, aki állami hivatalnok vagy közfeladatot végző más személy cselekménye vagy mulasztása folytán károsodott, vagy jogai sérelmet szenvedtek, jogosult igényelni a sérelmet okozó állami hivatalnok, közfeladatot végző más személy megbüntetését, és azt, hogy az állami szerv, hivatalnok, közfeladatot végző más személy feleljen a kárért; a részletszabályokat törvény állapítja meg. Nincs helye az igénynek, ha az Alkotmány alapján az Állami Törvényszék eljárásának van helye.

Tizenegyedik fejezet

Közigazgatás és önkormányzat

119. cikk. (1) A kormány és a minisztériumok mellett a központi államigazgatás hivatalokból, intézetekből és más szervekből áll. Az állam rendelkezhet területi és helyi közhatalmi szervekkel is. A Parlamentnek alárendelt közigazgatásra vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.

(2) Az államigazgatás szerveinek irányítására vonatkozó általános elveket törvény állapítja meg, amennyiben feladatukhoz tartozik a közhatalom gyakorlása. Az államigazgatás területi és helyi szervei irányításának elveit szintén törvény állapítja meg. Más tekintetben az államigazgatás egységeire vonatkozó rendelkezéseket rendelet szabályozza.

120. cikk. Az Åland-szigetek önkormányzattal rendelkeznek, az Åland-szigetek autonómiájáról szóló törvényben kiemelten megállapítottakkal összhangban.

121. cikk. (1) Finnország községekre tagozódik, amelyek igazgatásának alapja a lakosok önkormányzata.

(2) A községi önkormányzatok irányításának alapelveire és a községek kötelezettségeire vonatkozó rendelkezéseket törvény állapítja meg.

(3) A községeket megilleti a községi adók beszedésének joga. Az adóterhek és az adó alapjának alapelveire vonatkozó rendelkezéseket, valamint az adózásra kötelezett természetes és jogi személyek által igénybe vehető jogorvoslatokat törvény állapítja meg.

(4) A községnél nagyobb területi egységek önkormányzatára vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Öshonos területeiken a lappok nyelvi és kulturális önkormányzattal rendelkeznek, a törvényben meghatározottak szerint.

122. cikk. (1) A közigazgatás működése során olyan területi egységeket kell kialakítani, hogy a finn ajkú és svéd ajkú lakosság saját nyelvén, egyenlő feltételek mellett jusson hozzá a szolgáltatásokhoz.

(2) A községek beosztására vonatkozó elveket törvény állapítja meg.

123. cikk. (1) Az egyetemek önkormányzattal rendelkeznek, a részletszabályokat törvény állapítja meg.

(2) Az állam vagy a községek által alapított más oktatási intézmények irányítására vonatkozó elveket, és a magán oktatási intézmények alapítására való jogot törvény szabályozza.

124. cikk. Csak törvénnyel vagy törvény alapján lehet közigazgatási feladatot nem közhatalmi szervre átruházni, amennyiben ez a feladat megfelelő elvégzéséhez szükséges, és amennyiben az alapvető jogok és szabadságok, jogorvoslatok, más feltételek és a jó irányítás nincs veszélyeztetve. A közhatalom jelentős gyakorlása csak közhatalmi szervre ruházható át.

125. cikk. (1) Törvény megállapíthatja, hogy meghatározott közhivatalokra vagy feladatokra csak finn állampolgár nevezhető ki.

(2) A közhivatalokra való általános feltételek a képzettség, a tehetség és a bizonyított érdemek.

126. cikk. (1) A Kormány jelöli az állami hivatalnokokat, kivéve ha a jelölés a Köztársasági elnök, Miniszterelnökség vagy más hatóság előjoga.

(2) A köztársasági elnök kinevezi a minisztériumok állandó államtitkárait, a Köztársasági Elnök Hivatala állandó államtitkárait és előadóit, valamint a finn külképviseletek vezetőit.

Tizenkettedik fejezet

Honvédelem

127. cikk. (1) Minden finn állampolgár köteles részt venni a honvédelemben, vagy azt segíteni, a törvényben meghatározottak szerint.

(2) A lelkiismereti okokból való mentesítést a katonai szolgálat alól törvény szabályozza.

128. cikk. (1) A köztársasági elnök a honvédség főparancsnoka. A kormány javaslatára a köztársasági elnök szükséghelyzetben ezt a tisztségét átruházhatja más finn állampolgárra.

(2) A köztársasági elnök kinevezi a honvédség tisztjeit.

129. cikk. A kormány javaslatára a köztársasági elnök elrendeli a honvédség mozgósítását. Amennyiben ebben az időben a Parlament nem ülészik, össze kell hívni.

Tizenharmadik fejezet

Záró rendelkezések

130. cikk. (1) Jelen Alkotmány 2000. március 1-jén lép hatályba.

(2) Az Alkotmány végrehajtásához szükséges részletszabályokat törvény állapítja meg.

131. cikk. Az Alkotmány hatályon kívül helyezi a következő alkotmányos törvényeket:

a) Finnország alkotmányos törvénye, 1919. július 17.;

b) a Parlamentről szóló törvény, 1928. január 13.;

c) az Állami Törvényszékről szóló törvény, 1922. november 25. (273/1922);

d) a Minisztertanács tagjai, az igazságügyi főbiztos és a parlamenti biztos hivatalos cselekményei törvényességének vizsgálatához való parlamenti jogról szóló törvény, 1922. november 25. (274/1922).

FRANCIAORSZÁG

Az alkotmányt 1958. október 4-én fogadták el. Az Alkotmány részét képezi az 1789. évi Ember és Polgár Jogairól szóló Nyilatkozat és az 1946. évi Alkotmány preambulum, valamint a 2004-es Környezeti Kartában foglalt jogok és kötelezettségek is. Az 1958. évi francia Alkotmányt azóta 18 alkalommal módosították. A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a francia Alkotmánytanács honlapján elérhető (<http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/english/constitution/constitution-of-4-october-1958.25742.html>).

Az 1958. évi október 4-i Alkotmány

Preambulum

A francia nép ünnepélyesen kinyilvánítja az 1789-es Deklarációban meghatározott és az 1946-os alkotmány preambuluma által megerősített és kiegészített emberi jogokhoz és a nemzeti szuverenitás alapelveihez, valamint a 2004-es Környezeti Kartában foglalt jogokhoz és kötelezettségekhez való ragaszkodását.

Ezen alapelvek és a népek önrendelkezési jogának értelmében a Köztársaság felajánlja azon tengeren túli területeinek, melyek kinyilvánítják csatlakozási szándékukat, a szabadság, egyenlőség és testvériség közös eszményén alapuló és a maguk demokratikus fejlődése során kialakult új intézményeket.

1. cikk. Franciaország oszthatatlan, világi, demokratikus és szociális köztársaság.

Valamennyi állampolgára számára biztosítja a törvény előtti egyenlőséget származásra, fajra vagy vallásra való megkülönböztetés nélkül. Tiszteletben tart minden vallásos hitet. Berendezkedése decentralizált.

I. Cím Szuverenitás

2. cikk. A Köztársaság nyelve a francia.

A nemzeti jelvény a kék, fehér, piros háromszínű zászló.

A nemzeti himnusz a „Marseillaise”.

A Köztársaság jelszava: „Szabadság, Egyenlőség, Testvériség”.

Alapelve: a nép kormányzása, a nép által, a nép érdekében.

3. cikk. A nemzeti szuverenitás a népé, amely azt képviselői által, valamint népszavazás útján gyakorolja.

Egyetlen népcsoport vagy egyén sem ragadhatja magához annak gyakorlását.

A választójog az Alkotmány rendelkezéseinek megfelelően lehet közvetlen vagy közvetett. Mindig általános, egyenlő és titkos.

Választásra jogosult, a törvény által meghatározott feltételek szerint, mindkét nemhez tartozó nagykorú francia állampolgár, aki polgári és politikai jogokkal rendelkezik.

A törvény elősegíti a nők és férfiak egyenlő esélyeit a választói mandátumok megszerzéséhez és a választott tisztségek betöltéséhez.

4. cikk. A politikai pártok és csoportosulások közreműködnek a szavazati jog gyakorlása alkalmával. Szabadon alakulhatnak és folytathatják tevékenységüket. Tiszteletben kell tartaniuk a nemzeti szuverenitás és a demokrácia alapelveit.

Hozzájárulnak az 1. cikk második bekezdésében foglalt alapelv betartásához a törvény keretein belül.

Törvény garantálja a politikai pártok és csoportok sokszínű véleménynyilvánításának lehetőségét, valamint egyenlő részvételüket a nemzeti demokratikus életben.

II. Cím

A köztársasági elnök

5. cikk. A köztársasági elnök örökdik az alkotmány tiszteletben tartása felett. Döntései útján biztosítja a közhatalom szabályos működését, valamint az állam folytonosságát. A köztársasági elnök a nemzeti függetlenség, a területi sérthetatlenség, a nemzetközi szerződések tiszteletben tartásának védelmezője.

6. cikk. A köztársasági elnököt általános közvetlen választással öt évre választják. Egyszer újraválasztható. E cikk végrehajtásának szabályait organikus törvény szabályozza.

7. cikk. A köztársasági elnököt a leadott szavazatok abszolút többségével választják. Ha ezt a többséget a szavazás első fordulóján egyetlen jelölt sem szerzi meg, második szavazásra kerül sor az első fordulót követő tizennegyedik napon. Ezen csak az első fordulón legtöbb szavazatot kapott két jelölt indulhat, figyelembe véve az előnyös helyzetben lévő jelöltek esetleges visszalépését is.

A szavazást a Kormány írja ki.

Az új köztársasági elnök megválasztására a hivatalban lévő köztársasági elnök megbízatásának lejártá előtt legalább húsz, legfeljebb harmincöt nappal kerülhet sor.

A köztársasági elnöki tisztség bármilyen okból való megüresedése, vagy a köztársasági elnök akadályoztatása esetén, amelyet az Alkotmánytanács, a Kormány kezdeményezése alapján tagjainak abszolút többségével állapít meg, a köztársasági elnök feladatait – az alábbi 11. és 12. cikkeken foglaltak kivételével – ideiglenesen a Szenátus elnöke gyakorolja, ez utóbbi akadályoztatása esetén pedig a Kormány.

A köztársasági elnöki tisztség megüresedése vagy az Alkotmánytanács által véglegesnek nyilvánított akadályoztatás esetén, a megüresedés vagy az akadályoztatás véglegességének megállapításának kezdetétől számított legalább húsz, legfeljebb harmincöt napon belül kerül sor az új köztársasági elnök megválasztására, kivéve, ha az Alkotmánytanács vis maiort állapít meg.

Ha a jelölések benyújtására megállapított határidőt megelőző hét napon belül olyan személy elhalálozik vagy akadályoztatva van, aki ez időpont előtt legfeljebb harminc napon belül nyilvánosan bejelentette azt az elhatározását, hogy jelölteti magát, az Alkotmánytanács a választás elhalasztásáról dönthet.

Ha az első fordulót megelőzően valamelyik jelölt elhalálozik vagy akadályoztatva van, az Alkotmánytanács bejelenti a választás elhalasztását.

Ha a jelölések esetleges visszavonását megelőzően az első fordulóban legtöbb szavazatot elért két jelölt közül az egyik elhalálozik vagy akadályoztatva van, az Alkotmánytanács megállapítja, hogy az egész választást meg kell ismételni; eszerint kell eljárni a második fordulóban esélyes két jelölt valamelyikének elhalálozása vagy akadályoztatása esetén is.

Minden esetben az Alkotmánytanácshoz kell fordulni az alábbi 61. cikk 2. bekezdésében foglalt körülmények fennállása, illetve a jelöltállításra vonatkozóan, a 6. cikk szerinti organikus törvény szerinti feltételek megléte esetén is.

Az Alkotmánytanács meghosszabbíthatja a 3. és az 5. bekezdések szerinti határidőket, anélkül azonban, hogy a szavazásra az Alkotmánytanács határozatának időpontját követő harmincöt napon túl kerülne sor. Ha az e bekezdés szerinti rendelkezések alkalmazására a hivatalban lévő köztársasági elnök tisztségének lejártánál későbbi időpontban kerülne sor, a köztársasági elnök utóda beiktatásáig megőrzi tisztségét.

Nem alkalmazható az alkotmánynak a 49., az 50., sem pedig a 89. cikke a köztársasági elnöki tisztség megüresedése, illetve az alatt az időszak alatt, amely a köztársasági elnök akadályoztatásának véglegessé nyilvánítása és utódjának megválasztása között telik el.

8. cikk. A köztársasági elnök nevezi ki a miniszterelnököt. A köztársasági elnök tisztségéből felmenti a miniszterelnököt, ha az benyújtja a Kormány lemondását.

A miniszterelnök javaslatára kinevezi, és tisztségéből felmenti a Kormány többi tagját.

9. cikk. A köztársasági elnök a Minisztertanács elnöke.

10. cikk. A köztársasági elnök kihirdeti a törvényeket a véglegesen elfogadott törvény Kormánynak történő megküldését követő 15 napon belül.

E határidő lejártát megelőzően felkérheti a Parlamentet a törvény vagy bizonyos cikkei újratárgyalására. Az ismételt tárgyalást nem lehet megtagadni.

11. cikk. A köztársasági elnök a Kormány javaslatára a parlamenti ülés ideje alatt, vagy a Parlament két házának a Hivatalos Közlönyben közzétett együttes indítványára népszavazásra bocsáthat minden, a közhatalom szervezetét, a nemzeti gazdaságpolitikai, szociálpolitikai, közszolgáltatási, illetve ahhoz kapcsolódó reformokat érintő törvénytervezetet, illetve az alkotmányellenesnek nem minősülő, az intézmények működésére kiható nemzetközi szerződések megerősítésére felhatalmazást adó törvénytervezet.

Amennyiben a népszavazást a Kormány kezdeményezte, mindkét ház előtt nyilatkozatot kell tennie, amelyet vita követ.

Népszavazást kezdeményezhet a parlamenti tagok egy ötöde, az elektori listán szereplő electorok egy tizedének támogatása mellett, az első bekezdésben említett tárgykörökben. Ez a kezdeményezés törvényjavaslat formájában történik és nem irányulhat olyan törvényi rendelkezés hatályon kívül helyezésére, amely kihirdetése óta egy év még nem telt el.

Organikus törvény szabályozza az előző bekezdésben említett kezdeményezés benyújtására vonatkozó szabályokat, valamint a tiszteletben tartásuk érdekében az Alkotmánytanács által végzett ellenőrző tevékenységet.

Amennyiben a törvényjavaslatot organikus törvényben megállapított határidőn belül a Parlament két háza nem vizsgálja meg, a köztársasági elnök azt népszavazásra bocsátja.

Amennyiben a francia nép a törvényjavaslatot nem fogadja el, ugyanazon témában a szavazás időpontját követő két év lejártá előtt új népszavazás nem kezdeményezhető.

Amennyiben a népszavazás a törvénytervezet elfogadását eredményezi, a köztársasági elnök a véleménynyilvánító népszavazás eredményének közzétételét követő tizenöt napon belül kihirdeti a törvényt.

12. cikk. A köztársasági elnök, a miniszterelnök és a Parlament két háza elnökével való konzultáció után feloszlatja a Nemzetgyűlést.

Az általános választásokat, a feloszlást követő legalább húsz, legfeljebb negyven napon belül kell megtartani.

A Nemzetgyűlés, jogszabály erejénél fogva, a megválasztását követő második csütörtökön ül össze. Ha erre az ülésre a rendes ülésszakok számára előírt időszakon kívül kerül sor, az ülésszak jogszerűen tizenöt napig tart.

Ismételt feloszlásra a választásokat követő évben nincs lehetőség.

13. cikk. A köztársasági elnök írja alá a Minisztertanács által hozott rendelkezéseket (ordonnance) és rendeleteket (décret).

Ő nevezi ki az állam polgári és katonai tisztségviselőit.

Az Államtanács tagjait, a Becsületrend nagykancellárját, a nagyköveteket és a rendkívüli követeket, a számvevőszéki főtanácsosokat, a prefektusokat, a tengeren túli területek kormányképviselőit, a tábornoki rangban lévő tiszteket, a felsőoktatási intézmények rektorait, a központi közigazgatás vezetőit a Minisztertanács nevezi ki.

Organikus törvény határozza meg azokat az egyéb tisztségeket, amelyek betöltéséről a Minisztertanács gondoskodik, valamint azokat a feltételeket, amelyek mellett a köztársasági elnök kinevezési jogát átruházhatja, hogy azt a nevében gyakorolják.

Organikus törvény határozza meg a harmadik bekezdésben említetteken kívül azokat a jogok és szabadságok, illetve a nemzet gazdasági és szociális életének garantálása érdekében jelentős tisztségeket és funkciókat, amelyekre vonatkozó kinevezési jogot a Parlament mindkét házának állandó bizottsága nyilvános véleménynyilvánítását követően a köztársasági elnök gyakorolja. A köztársasági elnök nem élhet kinevezési jogával amennyiben a bizottságok összesített elutasító szavazatai elérik a leadott szavazatok háromötödét. Törvény határoz a tisztségekre és funkciókra vonatkozó állandó bizottságokról.

14. cikk. A külföldi országokban működő nagyköveteket és rendkívüli követeket a köztársasági elnök bízta meg; ő fogadja a külföldi nagyköveteket és rendkívüli követeket.

15. cikk. A köztársasági elnök a fegyveres erők főparancsnoka. A Nemzetvédelem legfelső tanácsainak és bizottságainak elnöke.

16. cikk. Ha a köztársaság intézményeit, a nemzeti függetlenséget, a köztársaság területének sérthetlenségét vagy nemzetközi szerződések végrehajtását súlyos és közvetlen veszély fenyegeti, és ha az alkotmányos közhatalom működése megszakad, a miniszterelnök, a Parlament két házának elnöke, valamint az Alkotmánytanács hivatalos meghallgatása után a köztársasági elnök megteszi a körülmények által megkövetelt intézkedéseket.

Ezen intézkedésekről üzenetben tájékoztatja a nemzetet.

Ezen intézkedéseket annak az akaratnak kell áthatnia, hogy a lehető legkisebb késedelemmel biztosítani lehessen az alkotmányos közhatalom számára a feladatai ellátásához szükséges eszközöket. Ezzel kapcsolatban ki kell kérni az Alkotmánytanács véleményét.

A Parlament a jogszabály erejénél fogva ül össze.

A Nemzetgyűlést nem lehet felosztatni a kivételes hatalom gyakorlása alatt.

Kivételes hatalom gyakorlása esetén harminc nap elteltével a Nemzetgyűlés elnöke, a Szenátus elnöke, hatvan képviselő vagy hatvan szenátor az Alkotmánytanácshoz fordulhat azért, hogy az megvizsgálja, fennállnak-e az első bekezdésben felsorolt feltételek. Az Alkotmánytanács a lehető legrövidebb határidőn belül véleményt nyilvánít. Az Alkotmánytanács a kivételes hatalomgyakorlás hatvannapos időtartama alatt jogszabály erejénél fogva fogalmazza meg és hirdeti ki véleményét.

17. cikk. A köztársasági elnök gyakorolja az egyéni kegyelmezés jogát.

18. cikk. A köztársasági elnök a Parlament két házával üzenetek útján érintkezik, amelyeket elolvasnak, de nem vitatnak meg.

A köztársasági elnök beszédet mondhat a kongresszusként összehívott Parlament előtt. Nyilatkozata, amennyiben nem vesz részt az ülésen, vita tárgyát képezheti, amely azonban nem bocsátható szavazásra.

Az ülésszakok között a Parlament kifejezetten e célból hívandó össze.

19. cikk. A köztársasági elnök intézkedéseit a 8. cikkben (1. bekezdés), a 11., a 12., a 16., a 18., az 54., az 56. és 61. cikkben foglaltakon kívül a miniszterelnök ellenjegyzí, és ha szükséges, a felelős miniszterek.

III. Cím A Kormány

20. cikk. A Kormány határozza meg és irányítja a nemzet politikáját.

Rendelkezik a közigazgatás és a fegyveres erők fölött.

Felelős a Parlament előtt, a 49. és az 50. cikk szerinti feltételek mellett és eljárások szerint.

21. cikk. A miniszterelnök irányítja a Kormány tevékenységét. Felelős a nemzetvédelemért. Biztosítja a törvények végrehajtását. A 13. cikk rendelkezéseinek betartásával gyakorolja a rendeletalkotási hatáskört, és kinevezi a polgári és katonai tisztségviselőket.

Hatáskörének bizonyos részét a miniszterekre ruházhatja.
Szükség esetén helyettesíti a köztársasági elnököt a 15. cikkben meghatározott tanácsok és bizottságok elnöki tisztségében.

Kivételes eseteken, kifejezett felhatalmazás alapján, meghatározott napirend tekintetében helyettesítheti a köztársasági elnököt a minisztertanácsi ülés elnöki tisztének betöltésében.

22. cikk. A miniszterelnök aktusait, szükség esetén, a végrehajtásukért felelős miniszter ellenjegyzi.

23. cikk. A kormánytagsági funkció összeférhetetlen a parlamenti mandátummal, minden országos szintű szakmai képviseleti feladattal, és minden közhivatal viselésével, szakmai tevékenység folytatásával.

Organikus törvény határozza meg azokat a feltételeket, amelyek mellett a fenti mandátumok, tisztségek vagy hivatalok viselőit helyettesítik.

A Parlament tagjainak helyettesítése a 25. cikk rendelkezései szerint történik.

IV. Cím A Parlament

24. cikk. A Parlament törvényeket alkot. Ellenőrzi a Kormány tevékenységét. Értékeli a nemzeti politikát.

A Parlament a Nemzetgyűlésből és a Szenátusból áll.

A Nemzetgyűlés képviselőit, akik száma nem haladhatja meg az ötszázhetvenhetet, közvetlenül választják.

A Szenátust, amely létszáma nem haladhatja meg a háromszáznegyvennyolcat, közvetlen választják. Biztosítja a Köztársaság területi közösségeinek képviselését. A Franciaországon kívül élő franciákat a Szenátusban képviseleti jog illeti meg.

25. cikk. Organikus törvény határozza meg az egyes házak megbízatásának időtartamát, tagjainak számát, díjazását, választhatóságuk feltételeit, valamint a választhatóságot kizáró okokat és az összeférhetlenség eseteit.

Organikus törvény határozza meg azon személyek megválasztásának feltételeit, akik valamely parlamenti képviselői vagy szenátori hely megüresedése esetén a testület teljes vagy részleges újjáválasztásáig terjedő időtartamra helyettesítésre jogosultak, illetve akik ideiglenes helyettesükként abban az esetben járnak el, ha azok kormányzati tisztséget fogadnának el.

Egy független bizottság, amelynek összetételéről, valamint szervezeti és működési szabályáról törvény rendelkezik, véleményt nyilvánít a képviselők megválasztásának körülményeit körülíró, illetve a parlamenti helyek képviselők és szenátorok közötti felosztásának módját megváltoztató törvényjavaslatról.

26. cikk. A Parlament egyetlen tagja ellen sem indítható büntetőeljárás, nem folyhat nyomozás, nem tartóztatható le, nem vehető őrizetbe, illetve nem ítéltethető el a megbízatása gyakorlása során kinyilvánított véleménye vagy szavazata miatt.

A Parlament egyetlen tagja ellen sem alkalmazható szabadságát kizáró, korlátozó intézkedés büntető- vagy vétségi ügyben, csak annak a háznak az irodája által kiadott engedéllyel, amelynek tagja. Ez az engedély nem kötelező tettenérés, engedélyezett eljárás vagy a végérvényes elítélés esetén.

A Parlament valamely tagjának előzetes letartóztatásának, az ellene alkalmazott szabadságot korlátozó, kizáró intézkedéseknek, illetve az ellene indított büntetőeljárásnak az ülészak idejére történő felfüggesztését a ház, amelynek tagja, kötelezővé teszi.

Az érintett ház rendes ülészakon felüli ülést tart jelen szakasz alkalmazásának engedélyezése céljából.

27. cikk. A kötött mandátum semmis. A Parlament tagjainak szavazati joga személyhez kötött. Organikus törvény kivételesen engedélyezheti a szavazati jog átruházását. Ilyen esetben senkire sem ruházható át egy mandátumnál több.

28. cikk. A Parlament jogszabály erejénél fogva egy rendes ülészakot tart, amely október első munkanapján kezdődik és június utolsó munkanapján ér véget.

Az ülésnapok száma egyik ház esetében sem haladhatja meg a százhuszat. Az ülészeteket mindkét ház maga határozza meg.

A miniszterelnök az érintett ház elnökével való konzultáció után, vagy a két ház tagjainak többségével dönthet a rendes ülészak meghosszabbításáról.

Az ülésnapokról és a napirendről mindkét ház maga határoz házszabályában.

29. cikk. A Parlament rendkívüli ülészakra a miniszterelnök vagy a Nemzetgyűlés tagjainak többsége kérésére, meghatározott napirend tárgyalására ül össze.

Amennyiben a rendkívüli ülészakot a Nemzetgyűlés tagjainak kezdeményezésére tartják meg, a berekesztésről szóló rendelet meghozatalára az összehívás alapjául szolgáló napirend kimerítése után azonnal, vagy legkésőbb az ülés megkezdésétől számított tizenkét nap elteltével kerül sor.

Csak a miniszterelnök kérheti újabb ülészak megtartását a berekesztést kimondó határozatot követő hónap eltelte előtt.

30. cikk. Azokat az eseteket kivéve, amikor a Parlament jogszabály erejénél fogva ül össze, a rendkívüli ülészakokat a köztársasági elnök rendelete nyitja meg és rekeszti be.

31. cikk. A Kormány tagjai részt vehetnek a két ház ülésein. Kérésükre meg kell hallgatni őket.

A Kormány tagjai igényelhetik, hogy kormány megbízottak segítsék munkájukat.

32. cikk. A Nemzetgyűlés elnökét egy törvényhozási időszakra választják. A Szenátus elnökét minden részleges újjáválasztás után megválasztják.

33. cikk. A két ház ülései nyilvánosak. A vitákról szóló részletes beszámolót a Hivatalos Közlönyben teszik közzé.

Mindkét ház zárt bizottságként ülésezhet a miniszterelnök vagy az adott ház tagjai együttes kérésére.

V. Cím

A Parlament és a Kormány közötti kapcsolatok

34. cikk. A törvényt a Parlament szavazza meg.

Törvény szabályozza a következő jogalkotási tárgyakat:

- az állampolgári jogokat, valamint a közszabadságok gyakorlásához az állampolgároknak biztosított alapvető garanciákat; a média szabadságát, sokszínűségét és függetlenségét; az állampolgárok személyes és anyagi nemzetvédelmi kötelezettségeit;
- az állampolgárságot, a személyek jogállását, jogképességét, a házasságot, öröklést és az ajándékozást;
- a büntettek és a vétségek meghatározását, valamint az ezekre kiszabható büntetéseket, a büntetőeljárást, a közkegyelmet, az igazságszolgáltatás újabb rendjének kialakítását és a bírák és ügyészek jogállását;
- minden adónem alapját, mértékét és a behajtásának módjait;
- a pénzkibocsátás rendszerét.

Törvény szabályozza továbbá:

- a parlamenti és a helyi képviselői, a külföldön letelepedett franciák képviseleti szerveire vonatkozó választások rendjét; továbbá a helyi közösségek képviselő testületeinek tagjai megválasztásának és tisztségük gyakorlásának rendjét;
- a közintézmények kategóriáinak létrehozását;
- az állam polgári és katonai alkalmazottait megillető alapvető biztosítékokat;
- a vállalatok államosítását és a vállalati vagyon átruházását a közületi szektorból a magánszektorra.

Törvény határozza meg:

- a nemzetvédelem általános szervezetének;
- a helyi közösségek öngazgatásának, hatáskörének és bevételi forrásainak;
- az oktatásnak;
- a tulajdonjogi, a dologi jogi, valamint a polgári és kereskedelmi jogi kötelezettségek rendszerének;
- a munkajognak, a szakszervezeti jognak és a társadalombiztosítás alapelveit.

A pénzügyi/finanszírozásról szóló törvények határozzák meg az állam pénzügyi forrásainak és kiadásainak rendjét, organikus törvényben előírt feltételek mellett és korlátok között.

A társadalombiztosítás finanszírozásáról szóló törvények teremtik meg annak pénzügyi egyensúlyát, figyelembe véve az előirányzott bevételt és rögzítve a kiadási tervet, organikus törvényben előírt feltételek mellett és korlátok között.

Programtörvények határozzák meg az állam gazdasági és szociális tevékenységének céljait.

Programtörvények határozzák meg a közpénzügyek többéves irányelveit, szem előtt tartva a közigazgatás pénzügyi egyensúlyának kívánalmát.

Az e cikkben foglalt rendelkezéseket organikus törvény pontosíthatja és egészítheti ki.

34-1. cikk. A Parlament, organikus törvény által meghatározott feltételek esetén, határozatokat hozhat.

Elfogadhatatlanok és nem vehetők napirendre azok a határozattervezetek, amelyek elfogadása vagy elvetése a Kormány megítélése szerint annak felelősségét érinti vagy rá vonatkozó parancsot foglal magában.

35. cikk. A hadüzenethez a Parlament jóváhagyása kell.

A Kormány tájékoztatja a Parlamentet, ha a fegyveres erők külföldi bevetéséről dönt, legkésőbb a bevetés kezdetét követő három napon belül. A tájékoztatást vita követheti, vitára azonban nem bocsátható.

Amennyiben a beavatkozás időtartama meghaladja a négy hónapot, a Kormány annak meghosszabbításának kérdését a Parlament jóváhagyására bizza. Felkérheti a Nemzetgyűlést, hogy a kérdésben végső fokon döntsön.

Ha a Parlament nem ülésezik a négy hónapos időtartam lejártakor, a következő ülészakot megnyitottnak nyilvánítja.

36. cikk. Az ostromállapotot a Minisztertanács rendeli el. Tizenkét napon túli meghosszabbítására csak a Parlament hozzájárulásával kerülhet sor.

37. cikk. A törvényi útra nem tartozó kérdéseket rendeleti úton kell szabályozni.

Ilyen kérdésekben törvény formájában kibocsátott szabályok az Államtanács meghallgatása után rendelettel módosíthatók. Jelen alkotmány hatálybalépése után elfogadott, törvény formájában kibocsátott ilyen szabályok rendelettel csak akkor módosíthatók, ha az Alkotmánytanács megállapítja, hogy azok az előbbi bekezdés értelmében rendeletnek minősülnek.

37-1. cikk. Törvény és rendelet is tartalmazhat meghatározott tárgyra és időre átmeneti jellegű intézkedéseket.

38. cikk. A Kormány, programjának végrehajtása érdekében, kérheti a Parlament felhatalmazását ahhoz, hogy meghatározott időtartamra, rendeleti (ordonnance) formában hozzon olyan intézkedéseket, amelyek törvényi útra tartoznak.

A rendeleteket az Államtanács véleményének kikérése után a Minisztertanács bocsátja ki. Kihirdetésükkel egyidejűleg hatályba lépnek, de hatályukat veszítik, ha a megerősítésükre irányuló törvénytervezetet nem terjesztik a Parlament elé a felhatalmazást adó törvény által megállapított határidőn belül.

Csak meghatározott módon erősíthetők meg.

E cikk első bekezdésében említett határidő elteltével a törvényhozói útra tartozó kérdésekben hozott rendeletek csak törvénnyel módosíthatók.

39. cikk. Törvénykezdeményezési joggal a miniszterelnök és a Parlament tagjai együttesen rendelkeznek.

A törvénytervezeteket az Államtanáccsal való konzultáció után a Minisztertanács vitatja meg, majd megküldi az egyik ház irodájába. A költségvetési és a társadalombiztosítás-finanszírozási törvénytervezeteket először a Nemzetgyűlés elé terjesztik. A költségvetés és a társadalombiztosítás finanszírozásáról szóló törvénytervezeteket első ízben a Nemzetgyűlés tárgyalja. A 44. cikk első bekezdésének megsértése nélkül a területi közösségekről szóló és a Franciaország területén kívül élőket képviselő hatóságokat érintő törvénytervezeteket első olvasatban a Szenátus tárgyalja.

A Nemzetgyűlés vagy a Szenátus elé benyújtott törvénytervezetekre vonatkozó (formai) követelményekről organikus törvény rendelkezik.

Törvénytervezetek nem kerülhetnek napirendre, ha az első kamara elnökgyűlése azt állapítja meg, hogy nem felelnek meg az organikus törvény által támasztott követelményeknek. Az elnökgyűlés és a Kormány véleménykülönbsége esetén az érintett ház elnöke vagy a miniszterelnök az Alkotmánytanácshoz fordulhat, amely nyolc napon belül dönt a kérdésben.

Törvény által meghatározott feltételek esetén valamely ház elnöke, véleménynyilvánítás céljából, az Államtanács elé terjeszthet, bizottság általi megvizsgálást megelőzően, képviselő vagy szenátor által benyújtott törvénytervezetet, amennyiben az nem fejezi ki egyet nem értését.

40. cikk. A Parlament tagjai által előterjesztett javaslatok és módosítások nem fogadhatók el, ha azok az állami bevételeket csökkentenék, új közterheket keletkeztetnének, vagy azok növekedését eredményeznék.

41. cikk. Ha a törvényhozási eljárás során az derül ki, hogy valamely javaslat vagy módosítás nem törvényi útra tartozik, vagy ellentétes a 38. cikk szerint átruházott hatáskörrel, a Kormány azt elfogadhatatlannak minősíti.

A Kormány és az érintett ház elnöke közötti véleménykülönbség esetén az Alkotmánytanács valamelyikük kérelmére, nyolcnapos határidőn belül döntést hoz.

42. cikk. A törvénytervezetek és törvényjavaslatok megvitatása a 43. cikk szerint eljáró kijelölt bizottság szövege alapján, ennek hiányában az érintett ház szövege alapján a ház ülésén történik.

Amennyiben az ülés tárgya alkotmánymódosítás, költségvetési törvény vagy társadalombiztosítás finanszírozásáról szóló törvény módosítása, az egyik ház a másik ház által, a Kormány által benyújtott szöveg alapján, megszavazott szövege birtokában a számára átadott szöveget vitatja meg.

A törvénytervezet vagy törvényjavaslat megvitatására az egyik ház által csak a benyújtását követő hat hetet követően kerülhet sor. A másik ház előtti vitára csak a szöveg átadását követő négy hét után kerülhet sor.

Az előző bekezdés nem alkalmazható a 45. cikkben foglalt feltételekkel folytatott gyorsított eljárás esetén. Továbbá nem alkalmazható költségvetési, a társadalombiztosítás finanszírozásáról szóló, illetve válságkezelési törvénytervezetek esetén.

43. cikk. A törvénytervezeteket és törvényjavaslatokat az állandó bizottságok egyikének küldik meg megvizsgálás céljából, amelyek tagjainak száma nyolcra korlátozódik mindkét házban.

A Kormány vagy az eljáró ház kérelmére a törvénytervezeteket vagy törvényjavaslatokat külön e célból létrehozott bizottságnak küldik meg megvizsgálás céljából.

44. cikk. A Parlament és a Kormány tagjait megilleti a módosítási javaslatok előterjesztésének joga. Ezt a jogot házszabályok által meghatározott feltételek szerint ülésen vagy bizottság előtt gyakorolhatják, organikus törvény által meghatározott keretek között.

A vita megnyitása után a Kormány ellenezheti minden olyan módosítási javaslat megvitatását, amelyet előzetesen nem terjesztettek bizottság elé.

A Kormány kérésére az érintett ház egyetlen szavazással dönt a törvénytervezet szövegének egészéről vagy valamely részéről, és ennek során csak a Kormány által javasolt, illetve elfogadott módosításokat veszi figyelembe.

45. cikk. Minden törvénytervezetet vagy törvényjavaslatot a Parlament két háza egymást követően vizsgálja meg, azonos szöveg elfogadása érdekében. A 40. és 41. cikkben foglaltak tiszteletben tartásával minden módosítás az első olvasat alkalmával elfogadható, ha – akár csak közvetetten is – kapcsolódik a benyújtott vagy a másik háznak megküldött szöveghez.

A két ház közötti véleménykülönbség esetén, ha valamely törvényjavaslatot vagy törvénytervezetet – mindkét ház általi kétszeres olvasat után – nem fogadnak el, vagy ha a Kormány sürgősséget jelentett be és az elnökségek együttesen nem tiltakoznak, a mindkét ház általi első olvasat után a miniszterelnök, illetve törvényjavaslat esetén a közösen eljáró házak elnökei jogosultak egy, a mindkét házból egyenlő számban delegált tagokból álló vegyes bizottság létrehozására amelynek feladata a még vitás rendelkezésekre vonatkozó szövegjavaslat előterjesztése.

A vegyes bizottság által kidolgozott szöveget a Kormány a két ház elé terjeszti jóváhagyás végett. A Kormány egyetértése nélkül egyetlen módosítási javaslat sem fogadható el.

Ha a vegyes bizottságnak nem sikerül közös szöveget elfogadnia, vagy ha a szöveg nem felel meg az előző bekezdésben foglalt feltételeknek, a Nemzetgyűlés és a Szenátus általi, ismételt olvasat után, a Kormány felkérheti a Nemzetgyűlést, hogy hozzon végleges döntést. Ilyenkor a Nemzetgyűlés ismételten tárgyalhatja akár a vegyes bizottság által kidolgozott szöveget, akár pedig az általa utolsóként elfogadott, esetleg a Szenátus által elfogadott egy vagy több módosítással változtatott szöveget.

46. cikk. Azok a törvények, amelyeket az alkotmány organikus jellegűnek minősít, az alábbi feltételek szerint fogadhatók el és módosíthatók.

A törvénytervezet vagy törvényjavaslat első olvasata során csak a 42. cikk harmadik bekezdésében meghatározott határidő eltelte után bocsátható a házak általi vitára vagy szavazásra. A 45. cikk szerinti sürgősségi eljárás esetén az a ház, amely elé először terjesztették az ilyen törvénytervezeteket vagy törvényjavaslatokat, csak az előterjesztést követő tizenöt nap elteltével kezdheti meg annak tárgyalását és szavazását.

A 45. cikk szerinti eljárás alkalmazandó. A két ház közötti egyetértés hiányában azonban, a Nemzetgyűlés az utolsó olvasat során csak abszolút többséggel fogadhatja el a szöveget.

A Szenátusra vonatkozó organikus törvényeket a két ház azonos szövegezésben fogadja el.

Az organikus törvényeket csak az Alkotmánytanács alkotmányossági vizsgálata után lehet kihirdetni.

47. cikk. A Parlament a költségvetési törvénytervezeteket organikus törvénnyel megállapított feltételek szerint szavazza meg.

Ha a Nemzetgyűlés az első olvasat alkalmával a tervezet benyújtását követő negyvennapos határidőn belül nem hoz határozatot, a Kormány a Szenátushoz fordul, amelynek tizenöt napon belül határozatot kell hoznia. Ezt követően a 45. cikkben meghatározott módon kell eljárni.

Ha a Parlament hetven napon belül nem dönt, a tervezet rendelkezései rendelet (ordonnance) útján hatályba léptethetők.

Ha egy adott költségvetési év bevételeit és kiadásait megállapító költségvetési törvényt terjesztették elő időben ahhoz, hogy az adott költségvetési év előtt kihirdethető legyen, a Kormány sürgősséggel felhatalmazást kér a Parlamenttől az adók behajtására és arra, hogy rendelettel megnyithassa a megszavazott kötelezettségek fedezésére szükséges hiteleket. Az e cikk szerinti határidők érvényesek, ha a Parlament nem ülésezik. Az Állami Számvevőszék segíti a Parlamentet és a Kormányt a költségvetési törvények végrehajtásának ellenőrzésében.

47-1. cikk. A Parlament a társadalombiztosítás finanszírozásáról szóló törvénytervezeteket organikus törvény által megállapított feltételek szerint szavazza meg. Ha a Nemzetgyűlés a törvénytervezet benyújtását követő húsz napon belül az első olvasat után nem jut döntésre, a Kormány felhívja a Szenátust, hogy tizenöt napon belül hozzon határozatot. Ezt követően a 45. cikk szerint kell eljárni. Ha a Parlament ötven napon belül nem nyilatkozik, a törvénytervezet rendelkezéseit rendeleti formában hatályba lehet léptetni.

Ezen cikk által előírt határidők nem érvényesek, ha a Parlament nem ülésezik, illetve a 28. cikk második bekezdése szerint, két ház által megállapított ülésheteken kívüli időszakban.

A Számvevőszék a Parlamenttel és a Kormánnyal együtt ellenőrzi a társadalombiztosítás finanszírozásáról szóló törvény végrehajtását.

47-2. cikk. A Számvevőszék segíti a Parlamentet a Kormány tevékenységének ellenőrzésében. A Parlamenttel és a Kormánnyal együtt ellenőrzi a költségvetési, a társadalombiztosítás finanszírozásáról szóló törvény végrehajtását, valamint részt vesz az általuk végzett közpolitikai értékelésben. Nyilvános jelentéseiben tájékoztatja az állampolgárokat.

A közigazgatás elszámoltatása rendszeres és hiteles. Megbízható képet ad aktusainak eredményéről, vagyoni helyzetéről és finanszírozási helyzetéről.

48. cikk. A 28. cikk utolsó bekezdésének tiszteletben tartásával a napirendjét mindkét ház maga határozza meg.

Havonta két ülés hét napirendjének meghatározásában a Kormánynak van elsőbbsége, amely tartalmazza a Kormány által beterjesztett törvénytervezetek és az általa elfogadott törvényjavaslatok feletti vitákat.

Továbbá költségvetési, társadalombiztosítási finanszírozásáról szóló, valamint a következő bekezdés szerinti törvénytervezetek, valamely ház által a másiknak legalább hat hete átadott szövegtervek, a válságkezelési tervek és azok, amelyekkel kapcsolatban a 35. cikk szerinti felhatalmazást kéri, a Kormány kérésére, elsőbbséget kapnak a napirendben.

Havonta egy ülés hét napirendjének meghatározásában elsőbbséget élvez a Parlament Kormányt ellenőrző tevékenysége és a közpolitika értékelése.

Havonta egy nap napirendjének meghatározása az érintett ház ellenzéki, valamint a kisebbségi csoportjai számára tartanak fenn.

Legalább heti egy ülést, a 29. cikk szerinti rendkívüli ülésszakokat is ideértve, a Parlament tagjainak kérdéseire és a Kormány válaszainak tartanak fenn.

49. cikk. A miniszterelnök, a Minisztertanáccsal való konzultáció után, a Nemzetgyűlés előtt felvetheti a Kormány felelősségének kérdését programjáért, vagy esetleg valamely általános politikai nyilatkozatáért.

A Nemzetgyűlés bizalmatlansági indítványról való szavazással vetheti fel a Kormány felelősségét. Az indítványt sikeresen csak akkor lehet előterjeszteni, ha a Nemzetgyűlés tagjainak legalább egytizede aláírja. A szavazásra legkorábban az előterjesztést követő negyvennyolc óra múlva kerülhet sor. Csak a bizalmatlansági indítvány mellett leadott szavazatokat számolják össze, amely csak a Nemzetgyűlést alkotó tagok többségi szavazatával fogadható el. Az alábbi bekezdés kivételével egy képviselő háromnál többször ugyanazon rendes ülészakon belül, egynél többször ugyanazon rendkívüli ülészakon belül nem írhat alá bizalmatlansági indítványt.

A miniszterelnök, a Minisztertanácsban való megvitatás után, a Nemzetgyűlés előtt felvetheti a Kormány felelősségének kérdését valamely költségvetési vagy társadalombiztosítás finanszírozásáról szóló törvényjavaslat megszavazásával kapcsolatban. Ebben az esetben a szöveget elfogadottnak tekintik, kivéve, ha az azt követő negyvennyolc órán belül benyújtott bizalmatlansági indítványt megszavazzák az előbbi bekezdés szerinti feltételek szerint. A miniszterelnök emellett az ülészakon kezdeményezheti az újrafelvételt más törvénytervezettel vagy törvényjavaslattal kapcsolatban.

A miniszterelnök kérheti a Szenátustól valamely általános politikai nyilatkozat jóváhagyását.

50. cikk. Ha a Nemzetgyűlés bizalmatlansági indítványt fogad el, vagy nem fogadja el a Kormány valamely programját vagy általános politikai nyilatkozatát, a miniszterelnök köteles benyújtani a köztársasági elnöknek a Kormány lemondását.

50-1. cikk. A Kormány valamely ház előtt a saját vagy az 51-1. cikkben említett parlamenti csoport kezdeményezésére meghatározott témában vitát kezdeményezhet, vagy amennyiben úgy határoz, felelősségét nem érintő szavazásra bocsáthatja.

51. cikk. A rendes és a rendkívüli ülészakok berekesztésének elhalasztása minden további nélkül megengedhető, hogy lehetővé váljék, ha szükséges, a 49. cikk szerinti rendelkezés alkalmazása. Ugyanezen célból a rendes üléseken felüli ülések is tarthatók.

51-1. cikk. Mindkét ház szabályzata tartalmazza az adott házban belüli parlamenti csoportok alakításához való jogot. Speciális szabályokat tartalmaz az érintett ház ellenzéki és a kisebbségi csoportjaira vonatkozóan.

51-2. cikk. Vizsgálóbizottságok hozhatók létre mindkét házban belül az ellenőrző funkció, valamint a 24. cikk első bekezdésében foglalt értékelő tevékenység ellátása céljából, amelyek összegyűjtik, törvény által meghatározott feltételek mellett, az ezekhez szükséges információkat.

VI. Cím

Nemzetközi szerződések és egyezmények

52. cikk. A köztársasági elnök ratifikálja a nemzetközi szerződéseket.

A köztársasági elnököt tájékoztatni kell mindazokról a tárgyalásokról, amelyek a megerősítést nem igénylő nemzetközi egyezmények megkötésére irányulnak.

53. cikk. A békeszerződések, a kereskedelmi szerződések, a nemzetközi szervezetekre, az állam pénzügyeire vonatkozó szerződések, a törvényhozási hatáskört módosító rendelkezések, a személyi állapotra, a területátengedésre, területcserére vagy területcsatolásra vonatkozó nemzetközi szerződések és egyezmények csak törvénnyel erősíthetők meg, illetve hagyhatók jóvá.

Ezek csak megerősítésük, illetve jóváhagyásuk után léphetnek hatályba.

Semmilyen területátengedés, területcsere vagy területátsatolás nem érvényes az érintett területek lakosságának egyetértése nélkül.

53-1. cikk. A Köztársaság azon európai államokkal, amelyek kötelezték magukat a menedékjog, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelme tekintetében, köthet olyan egyezményeket, melyek meghatározzák a hozzájuk benyújtott menedék iránti kérelem megvizsgálását érintő hatáskörüket.

Amennyiben a menedék iránti kérelem ezen egyezmények értelmében nem tartozik hatáskörükbe, a Köztársaság hatóságainak joguk van menedéket adni mindazon külföldinek, akiket a szabadságért folytatott tevékenységük miatt üldöznek, illetve azoknak, akik Franciaországtól egyéb okból kérnek menedéket.

53-2. cikk. Az 1998. július 18-án aláírt nemzetközi szerződés által előírt feltételek szerint a Köztársaság elismerheti a Nemzetközi Büntető Bíróság által hozott döntéseket.

54. cikk. Ha az Alkotmánytanács a köztársasági elnök, a miniszterelnök, valamely ház elnöke, hatvan képviselő vagy hatvan szenátor kezdeményezésére megállapítja, hogy valamely nemzetközi egyezmény az alkotmánnyal ellentétes rendelkezést tartalmaz, az adott nemzetközi egyezmény megerősítésére vagy jóváhagyására vonatkozó felhatalmazásra csak az alkotmány módosítását követően kerülhet sor.

55. cikk. Minden szabályosan megerősített, jóváhagyott nemzetközi szerződés vagy egyezmény, amennyiben azokat a másik szerződő fél is alkalmazza, kihirdetésük után a törvénynél magasabb szintűek.

VII. Cím

Az Alkotmánytanács

56. cikk. Az Alkotmánytanácsnak kilenc tagja van, akiknek megbízatása kilenc évig tart és nem újítható meg. Az Alkotmánytanács tagjainak egyharmadát háromévenként újra kell választani. Tagjai közül hármat a köztársasági elnök, hármat a Nemzetgyűlés elnöke, hármat pedig a Szenátus elnöke nevez ki. A kinevezés a 13. cikk utolsó bekezdésében említett módon történik. A két ház elnökei általi jelölésről az adott ház illetékes állandó bizottsága véleményt nyilvánít.

A kilenc tagon kívül, életük végéig jogszabály erejénél fogva tagjai az Alkotmánytanácsnak a volt köztársasági elnökök.

Az Alkotmánytanács elnökét a köztársasági elnök nevezi ki. Szavazategyenlőség esetén az elnök szava dönt.

57. cikk. Az alkotmánytanács tagja összeférhetetlen a miniszteri tisztséggel vagy a parlamenti tagsággal. Az egyéb összeférhetlenségi eseteket organikus törvény határozza meg.

58. cikk. Az Alkotmánytanács örökdik a köztársasági elnök megválasztásának törvényessége fölött.

Megvizsgálja a szavazással kapcsolatos panaszokat és kihirdeti a népszavazás eredményét.

59. cikk. Kifogás esetén az Alkotmánytanács határozatot hoz a nemzetgyűlési képviselők és a szenátorok megválasztásának törvényességéről.

60. cikk. Az Alkotmánytanács örökdik a népszavazások és a XV. cím törvényessége fölött. Kihirdeti a szavazások eredményeit.

61. cikk. Az organikus törvényeket kihirdetésük előtt, a 11. cikkben említett törvénytervezeteket népszavazásra bocsátásukat megelőzően, a parlament két házának házszabályát pedig alkalmazásba vételük előtt meg kell küldeni az Alkotmánytanácsnak, amely állást foglal alkotmányosságukról.

A köztársasági elnök, a miniszterelnök, a Nemzetgyűlés elnöke, a Szenátus elnöke, hatvan nemzetgyűlési képviselő vagy hatvan szenátor ugyanebből a célból törvényeket kihirdetésük előtt az Alkotmánytanács elé terjeszthet.

A fenti két bekezdés szerinti esetben az Alkotmánytanácsnak egy hónapon belül kell határozatot hoznia. A Kormány kérelmére azonban, sürgősség esetén ez a határidő nyolc napra csökkenthető.

A fenti esetekben az Alkotmánytanácshoz történő előterjesztés meghosszabbítja a kihirdetésre megállapított határidőt.

61-1. cikk. Amennyiben olyan keresetet nyújtanak be bíróság elé, amelyre alkalmazandó törvényi rendelkezés Alkotmányban biztosított jogot vagy szabadságot sért, az Államtanács vagy a Semmítőszék meghatározott határidőn belüli elutasítása esetén az Alkotmánytanácshoz lehet fordulni.

Organikus törvény szabályozza ezen cikk alkalmazásának feltételeit.

62. cikk. A 61. cikk alapján alkotmányellenesnek nyilvánított rendelkezést nem lehet kihirdetni, sem alkalmazni.

A 61-1. cikk alapján alkotmányellenesnek nyilvánított rendelkezést hatályon kívül kell helyezni az Alkotmánytanács határozatának közzététele időpontjában vagy a határozat által megállapított későbbi időpontban. Az Alkotmánytanács meghatározza azokat a feltételeket és korlátozásokat, amelyek a rendelkezés joghatásainak továbbhatásaira vonatkoznak.

Az Alkotmánytanács határozataival szemben jogorvoslatnak nincs helye. Kötelezőek a közhatalmi szervekre, minden közigazgatási hatóságra és a bíróságokra.

63. cikk. Organikus törvény határozza meg az Alkotmánytanács szervezetére és működésére vonatkozó szabályokat, az Alkotmánytanács eljárási szabályait, különös tekintettel a vitás ügyek előterjesztésére nyitva álló határidőkre.

VIII. Cím A bírói hatalom

64. cikk. A köztársasági elnök biztosítja a bírói hatalom függetlenségét.

Ebben a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács támogatja.

Organikus törvény határozza meg a bírák jogállását.

A bírák tisztségükből el nem mozdíthatók.

65. cikk. A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanácsnak két testülete van; az egyik hatáskörébe a bírák, a másik hatáskörébe az ügyészek tartoznak.

Annak a testületnek, amelynek hatáskörébe az ítélembírák tartoznak, az elnöke a Semmítőszék első elnöke. A testület az elnökön felül öt ítélembíróból, egy ügyészből, egy az Államtanács által ajánlott államtanácsosból, egy ügyvédből és hat, sem a Parlamenthez, sem az igazságszolgáltatáshoz, sem a közigazgatáshoz nem tartozó szakértő személyből áll. A szakértők megválasztására a 13. cikk utolsó bekezdésének rendelkezései irányadóak. Őket az érintett ház illetékes állandó bizottsága véleményének kikérése után valamely ház elnöke jelöli.

Annak a testületnek, amelynek hatáskörébe az ügyészek tartoznak, az elnöke a Semmítőszék mellett működő főügyész. A testület a főügyészen felül öt ügyészből, egy bíróból, és az előző bekezdésben említett egy államtanácsosból, egy ügyvédből és a hat további az előző bekezdésben említett személyből áll.

A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács ítélembírói testülete javaslatokat tesz a Semmítőszék bíróinak kinevezésére, a fellebbviteli bíróságok első elnökének, és az Elsőfokú Bíróság

(a 7600 euró feletti pertárgyértékű perek és a törvény által előírt egyéb ügyek elbírálására illetékes bíróság) elnökének kinevezésére. A többi bírát a testület egyetértésével nevezik ki.

A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács ügyészi testülete véleményét adja az ügyészek kinevezésekor.

A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács ítélőbírói testülete a bírák fegyelmi tanácsaként jár el. Ebben az esetben a harmadik bekezdésben említett tagokon kívül egy az ítélőbírói testülethez tartozó ügyész is tagságot kap.

A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács teljes ülést tart a köztársasági elnök 64. cikk alapján benyújtott indítványa megválaszolása céljából. Ugyanilyen formában határoz a bírakat vagy ügyészeket érintő kérdésekben, továbbá minden olyan kérdésben, amelyet az igazságügyi miniszter terjeszt elé és az igazságszolgáltatásra vonatkozik. A teljes ülésen a második bekezdésben említett bírói tanács öt tagjából három, a harmadik bekezdésben említett ügyészi tanács öt tagjából három, továbbá a második bekezdésben említett államtanácsnok, az ügyvéd és a hat szakértő személy vesz részt. A teljes ülés elnöke a Semmitőszék első elnöke, akit az emellett működő főügyész helyettesíthet.

Fegyelmi ügyet kivéve az igazságügyi miniszter részt vehet a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács ülésein.

Organikus törvény által meghatározott feltételek alapján a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanácshoz fordulhat bármely jogalany/bíróság előtt álló személy.

Organikus törvény rendelkezik ezen cikk alkalmazásának feltételeiről.

66. cikk. Senkit sem lehet önkényesen fogva tartani.

A bírói hatalom, az egyéni szabadság védelmezője, törvényben előírt feltételek szerint biztosítja ezen elvnek a tiszteletben tartását.

66-1. cikk. Senkit nem lehet halálra ítélni.

IX. Cím

Felsőbíróság

67. cikk. A köztársasági elnök az 53-2. és a 68. cikkben foglaltakat kivéve nem vonható felelősségre a tisztségének gyakorlása során tett cselekedeteiért.

Megbízatása alatt semmilyen francia bíróság vagy közigazgatási hatóság előtt nem lehet tanúként meghallgatni, sem ellene keresetet benyújtani, továbbá nem részesülhet költség kedvezményben, illetve kedvezőbb vád- vagy nyomozóhatósági eljárásban.

További megszorítás, hogy azon peres és nemperes eljárások, amelyek vele szemben vizsgálatot vagy hátrányt alkalmazhatnak a tisztségének felfüggesztésétől számított egy hónap alatt véget kell érjenek.

68. cikk. A köztársasági elnök csak a megbízatása gyakorlásával összeegyeztethetetlen kötelességszegése miatt mozdítható el tisztségéből. Az elmozdítást a Parlament kezdeményezésére a Felsőbíróság mondja ki.

A Felsőbíróság összehívását a Parlament valamely háza javasolhatja, a másik ház tizenöt napon belül nyilatkozik erről.

A Felsőbíróság elnöke a Nemzetgyűlés elnöke. A Felsőbíróság a köztársasági elnök elmozdításáról egy hónapon belül, titkos szavazással dönt. Döntése azonnali hatályú.

Ezen cikk értelmében hozott döntésekhez az érintett ház vagy a Felsőbíróság tagjai kétharmadának szavazata szükséges. Tilos a megbízott általi szavazás. Csak a Felsőbíróság összehívására vagy a köztársasági elnök elmozdítására vonatkozó javaslattevő szavazatokat számolják össze.

Organikus törvény szabályozza ezen cikk alkalmazásának feltételeit.

X. Cím

A Kormány tagjainak büntetőjogi felelősségéről

68-1. cikk. A Kormány tagjai büntetőjogi felelősséggel tartoznak a hivataluk ellátása során végrehajtott olyan cselekményeikért, amelyek elkövetésükkor büntettnek vagy vétségnek minősülnek.

A cselekmény elbírálása a Köztársaság Igazságügyi Bírósága hatáskörébe tartozik.

A Köztársaság Igazságügyi Bírósága a törvény által meghatározott tényállások szerinti jogkövetkezményeket alkalmazza.

68-2. cikk. A Köztársaság Igazságügyi Bírósága tizenöt bírából áll: tizenkettőt a Nemzetgyűlés és a Szenátus, tagjai közül, egyenlő arányban delegál, minden részleges vagy teljes újjáválasztásukat követően, három pedig a Semmitőszék ítélőbírái közül kerül ki, melyek közül egy elnököl a Köztársaság Igazságügyi Bíróságában.

Mindenki, aki azt állítja, hogy valamely kormánytag hivatalos tevékenysége során jogait megsértette, feljelentést tehet egy fellebbviteli bizottságnak.

A bizottság határozatával lezárhatja az eljárást, valamint átadhatja az ügyet a Semmitőszék ügyészének, hogy az indítsa meg az eljárást a Köztársaság Igazságügyi Bírósága előtt.

A Semmitőszék ügyésze hivatalból, a fellebbviteli bizottság véleményének kikérését követően megindíthatja az eljárást a Köztársaság Igazságügyi Bírósága előtt.

Organikus törvény határozza meg ezen cikk alkalmazásának feltételeit.

68-3. cikk. Ezen cím rendelkezéseit a hatálybalépését megelőzően elkövetett cselekményekre is alkalmazni kell.

XI. Cím

A Gazdasági, Szociális és Környezetvédelmi Tanács

69. cikk. A Gazdasági, Szociális és Környezetvédelmi Tanács a Kormány megkeresésére az elé terjesztett törvény-, rendelkezés- és rendelettervezeteket, valamint törvényjavaslatokat véleményezi.

A Gazdasági, Szociális és Környezetvédelmi Tanács kijelölheti egy tagját arra, hogy ismertesse a két ház előtt a Tanácsnak az eléje terjesztett tervezetről vagy javaslatokról kialakult véleményét.

A Gazdasági, Szociális és Környezetvédelmi Tanácshoz organikus törvény által meghatározott feltételek szerint benyújtott kérelem alapján lehet fordulni. A kérelem megvizsgálása után ismerteti azt a Kormánnyal és a Parlamenttel, majd javaslatot tesz az elbírálásra.

70. cikk. A Kormány és a Parlament kikérheti a Gazdasági, Szociális és Környezetvédelmi Tanács véleményét minden gazdasági, szociális vagy környezetügyi problémáról. A Kormány továbbá megvitathatja a Tanáccsal a többéves közpénzügyi irányvonalakat meghatározó programtörvények tervezeteit is. Minden gazdasági vagy szociális jellegű tervről vagy törvénytervezetről ki kell kérni a Tanács véleményét.

71. cikk. A Gazdasági, Szociális és Környezetvédelmi Tanács, amely tagjainak száma nem haladhatja meg a kétszázharminchármat, összetételét és működési szabályait organikus törvény határozza meg.

XI/A. Cím

Ombudsman

71-1. cikk. Az Ombudsman öröklik a jogok és szabadságok közigazgatás, területi közösségek, közintézmények, valamint minden közszolgáltatást ellátó intézmény általi tiszteletben tartása felett, illetve organikus törvény által meghatározott esetekben.

Aki közszolgáltatást ellátó szerv vagy az első bekezdésben említett szerv működését sértőnek véli, organikus törvény által meghatározott feltételek szerint az Ombudsmanhoz fordulhat. Hivatalból is indítható eljárás.

Organikus törvény határozza meg az ombudsmanni beavatkozás esetköreit és módszereit. Meghatározza továbbá hatáskörének bizonyos mértékű átruházásának feltételeit.

Az Ombudsmant a köztársasági elnök a 13. cikk második bekezdésében említett eljárás alapján nevezi ki hatéves, nem megújítható időtartamra. Tisztsége összeférhetetlen a kormánytagsággal, a parlamenti tagsággal. További összeférhetlenségi okokat organikus törvény szabályoz.

Az Ombudsman tevékenységéről beszámol a köztársasági elnöknek és a Parlamentnek.

XII. Cím

A területi közösségek

72. cikk. A Köztársaság területi közösségei a községek, a megyék, a régiók, a sajátos jogállású területek, valamint a 74. cikk által szabályozott tengeren túli területek. Bármely más területi közösséget törvény hoz létre, adott esetben ezen cikkben említettek közül egy vagy több nevében és helyett.

A területi közösségek feladata az, hogy mindazokban a kérdésekben döntést hozzanak, melyek megvalósítása az ő szintjükön a legideálisabb.

A területi közösségek törvény keretei között választott testülete útján önállóan igazgat és szabályoz közösségi ügyekben.

Az organikus törvény keretei között, kivéve, ha alkotmányos jog vagy szabadságjog gyakorlásának alapvető feltételeiről van szó, a területi közösségek vagy képviselő-testületeik, a törvény vagy rendelet által meghatározott esetben, kísérleti jelleggel, adott területen és ideig a hatáskörüket rögzítő törvényi, rendeleti rendelkezéseket korlátozhatják.

Egyetlen területi közösség sem gyakorolhat gyámságot egy másik felett. Ha mégis egy hatáskör gyakorlása megköveteli több közösség együttműködését, törvény előírhatja, hogy valamely közösség, vagy valamely közösség képviselő-testülete megszervezze együttműködésük módját.

A Köztársaság területi közösségeiben az állam képviselője a Kormány, minden egyes tagját képviselvén, feladata a nemzeti érdekvédelem, a közigazgatási ellenőrzés és a törvények tiszteletben tartása feletti őrködés.

72-1. cikk. Törvény rögzíti azokat a feltételeket, melyek esetén minden egyes területi közösség választópolgára a petíciós jog gyakorlása révén kérheti valamely, a közösség hatáskörébe tartozó kérdés helyi képviselő-testületi ülés napirendre vételét.

Az organikus törvény által meghatározott feltételek esetén a határozattervezetek vagy a közösség hatáskörébe tartozó jogi aktusok tervezetei, a közösség választópolgárainak kezdeményezésére helyi népszavazás tárgyát képezhetik.

A területi közösség sajátos jogállással való felruházása, szervezetének megváltoztatása esetén törvény előírhatja az érintett közösségek választópolgáraival való konzultációt. A terü-

leti közösségek határainak módosítása, a törvényi feltételek fennállása esetén, a választópolgárokkal való konzultáció tárgya lehet.

72-2. cikk. A területi közösségek a törvény keretein belül szabadon gazdálkodnak anyagi javaikkal.

Bármely adóból származó bevétel egy részével vagy egészével szabadon rendelkeznek. Törvény előírhatja, hogy a törvény keretein belül határozzák meg az adóalapot és az adók mértékét.

Minden közösség anyagi forrásainak meghatározó részét képezik a saját bevételek és más saját anyagi források. Organikus törvény rögzíti e cikk alkalmazásának feltételeit.

Az állam és a közösségek közti minden hatáskör-átruházás egyben a végrehajtásukhoz szükséges anyagi javak átruházását is jelenti. Új hatáskör létrehozása, hatáskör bővítése, amely új kiadásokat eredményez, törvény által meghatározott anyagi juttatásokkal jár.

Törvény szabályozza a területi közösségek közti egyenlőség fenntartása érdekében az egyenlő köztelherviseléssel kapcsolatos rendelkezéseket.

72-3. cikk. A Köztársaság tengeren túli területek népeit a francia nép részeként ismeri el, egy, a szabadság, testvériség, egyenlőség elvein nyugvó közösséget megvalósítva.

Guadeloupe, Guyana, Martinique, Réunion, Mayotte, St. Pierre és Miquelon, Wallis és Futuna szigetek és Francia Polinézia tekintetében a 73. cikk rendelkezik, a megyéket, a tengerentúli területeket és a 73. cikk utolsó bekezdése szerint létrehozott területi közösségeket érintő, a 74. cikk pedig az egyéb közösségeket érintő kérdésekben.

Új-Kaledónia helyzetét a XIII. Cím rendezi.

Külön törvény szabályozza az ausztrál és déli-sarki és a Clipperton-szigeteki területek törvényhozó hatalmát és különleges berendezkedését.

72-4. cikk. Minden, a 73. és a 74. cikkek szerinti szervezettel kapcsolatos, a 72-3. cikk második bekezdése által említett közösségeket, vagy azok egy részét érintő változás esetén, a választópolgárok előzetes beleegyezését kell megszerezni a következő bekezdés feltételeinek teljesülése esetén. Ilyen változásról organikus törvény rendelkezik.

A köztársasági elnök, a Hivatalos Közlönyben közzétett, a Kormány parlamenti ülészakideje alatt beadott javaslatára vagy a két ház együttes kezdeményezésére, kikérheti a tengerentúli területi közösségek választópolgárainak véleményét egy, a közösség szervezetét, hatáskörét, törvényhozását érintő kérdésben. Amennyiben a tanácskozás következtében az előző bekezdésben említett változás, a Kormány javaslatára, történik, ezt mindkét házkal közlik, majd vitára bocsátják.

73. cikk. A tengerentúli megyékben és régiókban a törvényeket és rendeleteket teljes joggal kell alkalmazni. A közösségek egyedi tulajdonságaikhoz és körülményeikhez igazíthatják a jogszabályok alkalmazását.

Saját hatáskörükben, törvény felhatalmazása alapján e kiigazításokról maga a közösség dönthet.

Az első bekezdéstől való eltérés esetén, hogy hagyományait megartsák, a jelen cikk rendelkezései által érintett közösségeket a törvény felhatalmazhatja, hogy alkossák meg saját területükön alkalmazandó jogszabályokat a törvényhozási tárgyak által meghatározott keretek között.

E jogszabályoknak nem lehet tárgya: az állampolgárság, az állampolgári jogok, szabadságjogok biztosítékai, a személyek jogképessége és cselekvőképessége, az igazságszolgáltatás szervezete, a büntetőjog, a büntetőeljárás, a külpolitika, a védelmi politika, a közrend és a biztonságpolitika, a pénznem, a hitel és a devizaárfolyam és a választójog. Ezt a felsorolást organikus törvény kiegészítheti.

Az előző két cikk nem alkalmazható Réunion megyéjében és régiójában.

A második és harmadik bekezdésben szabályozott felhatalmazásokról, az érintett közösség kérésére, organikus törvény által meghatározott feltételek és kikötések megtartása mellett kell dönten. Ezen cikk nem alkalmazható, ha valamely szabadságjog és alkotmányos jog gyakorlásának alapvető feltételeit érinti a felhatalmazás.

Egy tengerentúli megye és régió helyébe lépő új közösség törvény általi létrehozása vagy e két közösség közös képviselő-testületének felállítása a 72-4. cikk második bekezdése szerinti eljárás alapján és az adott közösséghez tartozó választópolgárok egyetértésének megszerzésével jöhet csak létre.

74. cikk. Ezen cikk rendelkezései szerinti minden egyes tengerentúli terület a Köztársaságban saját érdekeket megtestesítő jogállással rendelkezik.

Ezen jogállást a képviselő-testület véleményét követően elfogadott organikus törvény határozza meg, mely szabályozza:

- azokat a feltételeket, melyek fennállása esetén a törvények és rendeletek alkalmazhatók;
- az adott közösség hatáskörét; az állam által átruházott hatásköröket, melyek, a közösség által már gyakorolt hatáskör fenntartásával, a 73. cikk negyedik bekezdésében felsorolt, illetve az organikus törvény által részletezett és kiegészített területekre nem vonatkozhatnak;
- a közösség intézményeinek szervezetét, működését és képviselő-testületének megválasztását meghatározó szabályokat;
- azon feltételeket, melyek esetén intézményeinek véleményét ki kell kérni a törvénytervezetokről, törvényjavaslatokról, rendelet-, illetve határozattervezetokről, melyek a közösségre vonatkozó rendelkezéseket tartalmazzak, valamint azon nemzetközi szerződések megerősítéséről, jóváhagyásáról, melyek a közösség hatáskörét érintik.

Az autonómiával rendelkező közösségekkel kapcsolatban az organikus törvény meghatározhatja továbbá azokat a feltételeket, melyek esetén:

- a képviselő-testület által, a törvény keretein belül gyakorolt hatáskörök címén beavatkozáván meghozott bizonyos jogi aktusok felett az Államtanács speciális bírói felügyeletet gyakorol;
- a képviselő-testület módosíthatja a közösség jogállásának hatálybalépését követően kihirdetett törvényt, amennyiben a közösségek kezdeményezésére összeült Alkotmánytanács megállapítja, hogy e törvény a közösség hatáskörébe tartozó kérdésről rendelkezett;
- a közösség a helyi szükségletek által igazolt, a lakosság számára kedvező intézkedéseket hozhat a munkahelyteremtés, a szakmai tevékenységre vállalkozáshoz való jog vagy az ingatlantulajdon védelme kapcsán;
- az állam ellenőrzése alatt, annak egész területén, a közösség hatáskörének gyakorlása során részt vehet a szabadságjogok érvényesülésének ellenőrzésében.

A közösségek e cikk által meghatározott különleges szervezetének egyéb formáit, a képviselő-testület véleményének kikérését követően, törvény határozza meg, illetve módosítja.

74-1. cikk. A tengerentúli területeken, tekintettel a 74. cikkre, és Új-Kaledóniában a Kormány a szükséges változtatásokkal kiegészített rendeletek útján, az anyaországban hatályos állami hatáskörbe tartozó törvényhozási tárgyakat kibővítheti, azzal a feltétellel, hogy törvény kifejezetten nem zárta ki a jogorvoslati lehetőséget.

A rendeleteket az érintett képviselő-testület és az Államtanács véleményének kikérése után a miniszterek Tanácsa hozza. Kihirdetéssel lép hatályba. Ha a kihirdetést követő tizenhét hónapon belül a Parlament nem hagyja jóvá, hatályát veszti.

75. cikk. A Köztársaságnak azon állampolgárai, akik nem rendelkeznek csak a 34. cikkben meghatározott közös jog szerint őket megillető állampolgári jogállással, mindaddig megtartják a személyi jogállásukat, amíg erről le nem mondanak.

75-1. cikk. A regionális nyelvek a Francia nemzet értékeihez tartoznak.

XIII. Cím

Átmeneti rendelkezések Új-Kaledóniával kapcsolatban

76. cikk. Új-Kaledónia lakosságát felhívták, hogy nyilatkozzon 1998. december 31-e előtt az 1998. május 5-én aláírt és 1998. május 27-én a Francia Köztársaság Hivatalos Közlönyében kihirdetett nouméai egyezményről.

Az 1988. évi november 9-i 88-1028. számú törvény második bekezdése által meghatározott feltételek szerinti személyek vehetnek részt a népszavazáson.

A népszavazás megrendezésével kapcsolatos, a miniszterek tanácsa által megvitatott intézkedéseket az Államtanács rendeleti formában bocsátja ki.

77. cikk. Abból a célból, hogy biztosítsa Új-Kaledónia fejlődését az egyezmény szerinti irányvonalak tiszteletben tartásával és a szükséges módok meghatározásával, az egyezmény jóváhagyását követően, a 76. cikk szerinti véleménynyilvánító népszavazás útján és Új-Kaledónia képviselő-testületének véleményét követően hozott organikus törvény rögzíti:

- az állam azon hatásköreit, melyeket véglegesen Új-Kaledónia intézményeire ruház át, ennek módját és lépéseit, valamint az ezzel járó költségek elosztását;

- Új-Kaledónia intézményeinek szervezetét és működését, valamint azokat a feltételeket, melyek esetén az Alkotmánytanács a képviselő-testület bizonyos jogi aktusainak előzetes ellenőrzését végezheti;

- az állampolgársággal, a választási rendszerrel, a foglalkoztatással és a polgári szokásjog szerinti jogállásra vonatkozó jogszabályokat;

- Új-Kaledónia teljes szuverenitásáról való véleménynyilvánító népszavazás feltételeit és határidejét.

A 76. cikk által említett egyezmény megvalósításához szükséges egyéb rendelkezéseket törvény rögzíti.

Új-Kaledónia és a tartományok képviselő testületi tagjait jelölő választó testületek névjegyzékét, amelyet a 76. cikkben említett rendelet és az 1999. március 19-ei 99-209. számú szervezeti törvény 188. és 189. szakasza határoz meg azzal, hogy Új-Kaledónia esetében a névjegyzék a 76. cikk alapján – amely meghatározza, hogy mely személyek nem vehetnek részt a népszavazáson – népszavazásra kell bocsájtani.

78–87. cikkek. (Hatályon kívül helyezve.)

XIV. Cím

A frankofónok és a társulási szerződések

87. cikk. A Köztársaság közreműködik a francia lakosságú államok és népek közötti szolidaritás és együttműködés fejlesztésében.

88. cikk. A Köztársaság társulási szerződéseket köthet más, civilizációjukat fejleszteni kívánó államokkal.

XV. Cím

Az Európai Közösségek és az Európai Unió

88-1. cikk. A Köztársaság részt vesz az államok szabad egyesülésén alapuló Európai Közösségben és az Európai Unióban abból a célból, hogy az alapító szerződések értelmében egyes hatásköreiket együttesen gyakorolják az Európai Unióról szóló szerződés és az Euró-

pai Unió működéséről szóló szerződés, valamint a 2007. december 13-án aláírt lisszaboni szerződés értelmében.

A 2004. október 29-én aláírt, Európai Alkotmányt létrehozó szerződés által meghatározott feltételek szerint részt vehet az Európai Unióban.

88-2. cikk. Törvény állapítja meg az Európai Unió intézményei által elfogadott európai letartóztatási határozatokra/utasításokra vonatkozó szabályokat.

88-3. cikk. A viszonyosság fenntartásával, és az Európai Unióról szóló, 1992. február 7-én aláírt szerződésben rendelt módok szerint, a helyhatósági választásokon való szavazáshoz és választhatósághoz való jog az Európai Uniónak csak a Franciaországban illetőséggel rendelkező állampolgárai számára adható meg. Ezek az állampolgárok nem gyakorolhatják a polgármesteri vagy polgármester-helyettesi funkciókat, és nem vehetnek részt a szenátori elekto- rok jelölésében és a szenátorok megválasztásában. A két házban ugyanolyan szöveggel megszavazott organikus törvény határozza meg e cikk alkalmazásának feltételeit.

88-4. cikk. A Kormány az Európai Unió Tanácsának való átadásukat követően haladéktalanul a Nemzetgyűlés és a Szenátus elé terjeszti a törvényhozási jellegű rendelkezéseket tartalmazó uniós aktusok javaslatait és más uniós aktusokra vonatkozó javaslatokat vagy tervezeteket.

Az ülésszakok során és azokon kívül, az első bekezdésben említett javaslatok és tervezetek, továbbá valamely uniós szervtől származó dokumentumok az egyes házak házszabálya által meghatározott módon fogadhatók el.

Mindkét házban európai ügyekért felelős bizottság működik.

88-5. cikk. A köztársasági elnök népszavazásra bocsát minden olyan törvénykezdeményezést, amely egy állam az Európai Unióhoz és az Európai Közösségekhez való csatlakozási szerződésének ratifikációját engedélyezi.

Minden esetben, ha a Parlament két háza hatomötödös többséggel azonos szöveget fogad el, a Parlament engedélyezheti a törvényjavaslat elfogadását a 89. cikk harmadik bekezdése szerint.

88-6. cikk. A Nemzetgyűlés vagy a Szenátus indokolt véleményt bocsáthat ki arról, hogy egy európai törvényhozási aktus tervezete megfelel-e a szubszidiaritás elvének. A véleményt az adott ház elnöke címezi az Európai Parlament, a Tanács és Bizottság elnökének. A Kormányt erről értesítik.

Bármely ház keresetet fogalmazhat meg az Európai Bíróságnak, ha valamely európai törvényhozási aktus megsérti a szubszidiaritás elvét. Ezt a keresetet a Kormány továbbítja az Európai Bíróságnak.

Ebből a célból a határozatokat, akár ülésszakon kívül is, a javaslatokra és a vitákra vonatkozó házszabályi rendelkezések betartásával kell elfogadni. Ilyen eljárás lefolytatása hatvan képviselő vagy szenátor kérelmére kötelező.

88-7. cikk. A Parlament két háza által azonos szöveg megszavazása esetén a Parlament ellenezheti valamely uniós aktus meghozatalára vonatkozó szabályok változtatását arra hivatkozva, hogy a módosítás hátrányosan érintené a szerződéseket vagy a polgári jogi együttműködés

XVI. Cím

Az alkotmánymódosítás

89. cikk. Az alkotmány módosításának kezdeményezési joga megilleti mind a köztársasági elnököt a miniszterelnök javaslata alapján, mind a Parlament tagjait.

Az alkotmánymódosításra vonatkozó tervezetet vagy javaslatot, a 42. cikk harmadik bekezdésében foglalt kötött határidőn belül, a Parlament két házának azonos szöveggel kell megszavaznia. Az alkotmánymódosítás akkor végleges, ha népszavazás hagyta jóvá.

Az alkotmánymódosítás tervezetét nem terjesztik népszavazásra, ha a köztársasági elnök úgy dönt, hogy azt a Kongresszusként összehívott Parlament elé terjeszti; ebben az esetben az alkotmánymódosítás tervezete csak akkor tekinthető elfogadottnak, ha az a leadott szavazatok háromötödös többségét megszerezte. A Kongresszus irodája a Nemzetgyűlés irodája.

Nem indítható és nem folytatható le alkotmánymódosítás iránti eljárás, ha érinti a terület sérthetlenségét.

A köztársasági államforma nem képezheti alkotmánymódosítás tárgyát.

XVII. Cím

Átmeneti rendelkezések

(Hatályon kívül helyezve.)

**Az Európai Alkotmány létrehozásáról szóló szerződés hatálybalépésétől a XV. Cím ekként módosul:*

XV. Cím

Az Európai Unióról

88-1. cikk. A Francia Köztársaság részt vesz az államok szabad egyesülésén alapuló Európai Unióban, abból a célból, hogy a 2004. október 29-én aláírt, az Európai Alkotmány létrehozásáról szóló szerződés értelmében egyes hatásköreiket együttesen gyakorolják.

88-2. cikk. Törvény rögzíti az Európai Unió intézményei által hozott aktusok alkalmazása vonatkozásában az európai határozatok mandátumára vonatkozó szabályokat.

88-3. cikk. A helyhatósági választásokon való szavazáshoz és választhatósághoz való jog megillet minden, Franciaország területén tartózkodó európai állampolgárt. Ezen állampolgárok nem tölthetnek be polgármesteri vagy polgármester-helyettesi tisztséget, valamint nem vehetnek részt a szenátori elektorok jelölésén és a szenátori választásokon. A két ház által, ugyanolyan szöveggel megszavazott organikus törvény határozza meg ezen cikk alkalmazásának feltételeit.

88-4. cikk. A Kormány az Európai Unió Tanácsának való átadásukat követően haladéktalanul a Nemzetgyűlés és a Szenátus elé terjeszti az európai törvényhozási aktusok tervezetét, valamint az Európai Unió más olyan aktusainak tervezetét vagy javaslatát, melyek törvényhozási jellegű rendelkezéseket tartalmaznak. A Kormány előterjeszthet más tervezeteket, javaslatokat is, vagy valamely európai intézménytől származó bármely dokumentumot is.

88-5. cikk. A Nemzetgyűlés vagy a Szenátus indokolt véleményt bocsáthat ki arról, hogy egy európai törvényhozási aktus tervezete megfelel-e a szubszidiaritás elvének. A véleményt az adott ház elnöke címezi az Európai Parlament, a Tanács és Bizottság elnökének. A Kormányt erről értesítik.

Bármely ház keresetet fogalmazhat meg az Európai Bíróságnak, ha valamely európai törvényhozási aktus megsérti a szubszidiaritás elvét. Ezt a keresetet a Kormány továbbítja az Európai bíróságnak.

Ebből a célból a határozatokat, akár ülészekon kívül is, a javaslatokra és a vitákra vonatkozó házszabályi rendelkezések betartásával kell elfogadni.

88-6. cikk. Az egyes házak házszabálya által meghatározott módon, adott esetben akár ülészsakon kívül is, határozat hozható az előző cikkben meghatározott aktustervezetekről, javaslatokról, dokumentumokról.

88-7. cikk. A köztársasági elnök népszavazásra bocsát minden olyan törvénykezdeményezést, amely egy állam az Európai Unióhoz és az Európai Közösségekhez való csatlakozási szerződésének ratifikációját engedélyezi.

Megjegyzés: az Alkotmány 88-7. cikke nem alkalmazható az Európai Tanács által 2004. július 1-jét megelőzően összehívott kormányközi konferenciát követő csatlakozási eljárásokra.

GÖRÖGORSZÁG

Az alkotmány 1975. június 11-én lépett hatályba.

Az 1975-ös alkotmányt napjainkig háromszor módosították: 1986-ban, 2001-ben és 2008-ban.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a görög Parlament honlapja volt (<http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/001-156%20aggliko.pdf>).

Görögország Alkotmánya

A Szent, Egylényegű és Oszthatatlan Szentháromság Isten nevében,
az Ötödik Görög Felülvizsgáló Parlament elhatározása alapján

Első rész Alapvető rendelkezések

I. fejezet Kormányforma

- 1. cikk.** (1) Görögország kormányformája: parlamentáris köztársaság.
(2) A kormányzás alapja a népszuverenitás.
(3) Minden hatalom a néptől származik, az a nép és a nemzet érdekében áll fenn, és az Alkotmányban előírt módon kell gyakorolni.
- 2. cikk.** (1) Az emberi méltóság tiszteletben tartása és védelme az állam alapvető kötelezettsége.
(2) Görögország a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak megfelelően a békére, az igazságszágrára, valamint a népek és államok közötti baráti viszonyra törekszik.

II. fejezet Az egyház és állam közötti viszony

- 3. cikk.** (1) Görögországban az uralkodó vallás: Krisztus kelet-ortodox egyházának vallása. Elismerve fejének a mi Urunk, Jézus Krisztust, Görögország ortodox egyháza elválaszthatatlanul egyesül hittételeiben a konstantinápolyi Nagy Egyházzal és Krisztusnak minden más azonos hitvallású egyházával, megtartva tántoríthatatlanul a szent apostoli, valamint a zsinatok által felállított kánonokat és a szent hagyományokat. Az egyház önálló, és a hivatali tiszttségükben lévő püspökök Szent Zsinata, és az ebből létrehozott Állandó Szent Zsinat vezeti, melynek összetételét az egyház alaprendtartásának rendelkezései szabják meg, figyelembe véve az 1850. június 29-i Patriarchális Könyv, valamint az 1928. szeptember 4-i zsinati törvény rendelkezéseit.
- (2) Az egyes országrészekeken meglevő egyházi rendtartások nem állhatnak ellentétben az (1) bekezdés rendelkezéseivel.
- (3) A Szentírás szövege változatlan marad. Más nyelvre való hivatalos fordítása Görögország önálló egyházának és a konstantinápolyi Nagy Egyháznak előzetes engedélye nélkül tilos.

Második rész

Egyéni és szociális jogok

4. cikk. (1) A törvény előtt minden görög egyenlő.

(2) A görög férfiaknak és nőknek egyenlő jogaik és kötelezettségeik vannak.

(3) Görög állampolgár mindenki, aki a törvényben meghatározott feltételeknek megfelel. A görög állampolgárságtól akkor lehet valakit megfosztani, ha az érintett önkéntesen másik állampolgárságot szerzett, vagy külföldi államban olyan szolgálatot vállalt, amely ellentétes a nemzeti érdekekkel; a törvényben meghatározott feltételek és eljárás szerint.

(4) Közhivatalt csak görög állampolgár viselhet, a kivételeket törvény állapítja meg.

(5) A görög állampolgárok megkülönböztetés nélkül, anyagi lehetőségeik arányában viselik a közterheket.

(6) Minden fegyverviselésre képes görög köteles hazája védelmét szolgálni, a törvényben meghatározottak szerint.

(7) Görög állampolgárok részére nemesi vagy más megkülönböztető címeket nem lehet adományozni vagy elismerni.

5. cikk. (1) Mindenkinek joga van személyisége szabad kibontakoztatására, az ország társadalmi, gazdasági és politikai életében való részvételre, amennyiben az mások jogait, az Alkotmányt vagy a jóerkölcsöt nem sérti.

(2) A görög területeken élők nemzetiségükre, fajukra, nyelvükre, vallási vagy politikai felfogásukra tekintet nélkül életük, becsületük és szabadságuk feltétlen védelmét élvezik. Ez alól kivétel csak a nemzetközi jogban meghatározott esetekben tehető. Tilos az olyan külföldiek kiadatása, akiket szabadságharcuk miatt üldöznek.

(3) A személyi szabadság sérthetetlen. Senkit nem lehet üldözni, letartóztatni, fogva tartani vagy szabadságában más módon korlátozni a törvényben meghatározott esetekben és módokon kívül.

(4) A görög állampolgárok számára a mozgásszabadságot, az országban való tartózkodást, az abból való szabad kilépést és a hazatérést korlátozó egyéni adminisztratív intézkedés tilos. Ilyen tárgyú korlátozó intézkedésnek csak büntetőbírárság határozata mellett mellékbüntetésként, kivételes szükséghelyzetben, bűncselekmény elkövetésének megelőzése érdekében, a törvényben meghatározott módon van helye. Különösen sürgős esetekben a döntés kibocsátható az adminisztratív intézkedés elrendelése után, legfeljebb három napon belül, különben megszűnik a jogszabály erejénél fogva.

Ertelmező rendelkezés: A (4) bekezdés tilalma nem terjed ki az ügyész által a büntetőeljárás során hozott kiutazási tilalomra, és a közegészségügy vagy a betegek védelmére a törvény keretei között hozott intézkedésekre.

6. cikk. (1) Senki nem tartóztatható le vagy tartható fogva indokolt bírói határozat nélkül, amelyet vele a letartóztatáskor vagy az őrizetbe vétel alkalmával közölni kell, a tettenéréskor történt elfogás kivételével.

(2) A tetten ért, vagy az elfogatóparancs alapján őrizetbe vett személyt az őrizetbe vételtől számított 24 órán belül az illetékes vizsgálóbíró elé kell állítani; amennyiben az őrizetbe vétel nem a vizsgálóbíró székhelyén történt, akkor a szállításhoz feltétlenül szükséges időn belül. A vizsgálóbírónak az őrizetbe vett személyt az előállítás után három napon belül szabadon kell bocsátania, vagy el kell rendelnie előzetes letartóztatását. E határidő két nappal meghosszabbodik az előállított személy kérelmére, vagy az illetékes bírói tanács határozata alapján vis major esetén.

(3) A megjelölt határidők eredménytelen eltelte esetén bármely börtönőr vagy a fogva tartott őrizetével megbízott más személy, polgári vagy katonai alkalmazott köteles a fogva

tartottat azonnal szabadon bocsátani. A fenti előírások megsértőit jogellenes szabadságmegvonás miatt kell megbüntetni, valamint köteles az illetőnek okozott kárt megtéríteni, és őt a nem vagyoni kár miatt a törvényben meghatározott módon pénzben kártalanítani.

(4) A tárgyalás alatti előzetes letartóztatás időtartamának felső határát törvény állapítja meg; ez nem haladhatja meg az egy évet büntettek és a hat hónapot vétségek esetében. Az illetékes bírói tanács határozata alapján, kivételes esetben hat, illetve három hónappal meghosszabbíthatóak.

7. cikk. (1) A tett elkövetése előtt hatályban lévő, és a bűncselekmény elemeit meghatározó törvény nélkül nincs bűncselekmény és nem szabható ki büntetés. A tett elkövetése előtt megállapítottnál súlyosabb büntetés nem szabható ki.

(2) Kínzás, bármilyen testi fenyítés, egészségkárosítás vagy pszichikai kényszer alkalmazása, valamint az emberi méltóság bármely más megsértése tilos, és a törvényben meghatározott módon büntetendő.

(3) A teljes vagyonelkobzás tilos. Halálbüntetés nem szabható ki politikai bűncselekmények esetében, kivéve ha azok más bűncselekménnyel halmazatban állnak.

(4) Törvény állapítja meg azokat a feltételeket, amelyek szerint az állam kártalanítani köteles a bírói döntés alapján igazságtalanul vagy törvénytelenül elítélt, fogságban tartott, vagy szabadságától más módon megfosztott személyt.

8. cikk. Senkit sem szabad akarata ellenére törvényes bírójától elvonni. Ítélező bizottságok és bármely más elnevezésű kivételes bíróságok létrehozása tilos.

9. cikk. (1) Mindenki lakása sérthetetlen. Mindenki magán- és családi élete sérthetetlen. Házkutatást csak a törvényben meghatározott esetekben és módon, a bírói hatalom képviselőjének jelenlétében lehet tartani.

(2) A fenti előírás megsértőjét magánlakás megsértése és hivatali hatalommal való visszaélés miatt kell megbüntetni, és a törvényben meghatározott módon köteles az egész kárt megtéríteni.

10. cikk. (1) Mindenki egyedül vagy másokkal együttesen jogosult arra, hogy az állam törvényeinek megfelelően írásban forduljon a hatóságokhoz. A hatóságok kötelesek a hatályos rendelkezéseknek megfelelően a legrövidebb időn belül intézkedni, és a törvényben meghatározott módon a bejelentőnek írásbeli, indokolt választ adni.

(2) A bejelentésben foglalt jogsértés miatt a bejelentőt csak annak a hatóságnak a végleges döntése után és engedélyével lehet felelősségre vonni, amelyhez a bejelentést benyújtották.

(3) A megkeresésre az illetékes hatóság köteles válaszolni, a törvényben megállapítottak szerint.

11. cikk. (1) A görögöket megilleti a békés és fegyvertelen gyülekezés joga.

(2) A rendőrség csak a szabad ég alatti nyilvános gyülekezésnél lehet jelen. A szabad ég alatti gyülekezést csak a rendőrhatalom indokollással ellátott határozatával lehet megtiltani, a törvényben meghatározott módon, ha a gyülekezés a közbiztonságot veszélyezteti, meghatározott területen pedig akkor, ha a társadalmi és gazdasági életet súlyosan fenyegeti.

12. cikk. (1) Minden görög jogosult nem gazdasági társaságokat és egyesületeket alakítani a törvényeket megtartva, melyek e jog gyakorlását nem tehetik előzetes engedélytől függővé.

(2) Egyesületet a törvény, vagy saját alapszabálya megsértése miatt csak bírósági határozat oszthat fel.

(3) A (2) bekezdés rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni olyan személyegyesülésekre, amelyek nem minősülnek társaságnak.

(4) A köztisztviselők egyesülésére vonatkozó korlátozásokat törvény határozhatja meg. Az egyesülési jog korlátozható önkormányzati irodák, közjogi szabályozás alá eső személyek vagy állami vállalatok vonatkozásában is.

(5) A mezőgazdasági és városi szervezetek minden fajtájának joga van a törvények és alapszabályaik értelmében az önkormányzáshoz, és ennek során az állam védelme és felügyelete alatt állnak, amely köteles fejlődésüket előmozdítani.

(6) Törvény kötelezővé teheti olyan szervezetek létrehozását, amelyek közhasznú célokat, a közérdeket, a mezőgazdasági területek közös hasznosítását, vagy a nemzeti vagyon más forrásait szolgálják; amennyiben a tagok egyenlő elbánása biztosított.

13. cikk. (1) A lelkiismereti szabadság sérthetetlen. A jogok és szabadságok gyakorlása nem függ az egyes személyek vallási meggyőződésétől.

(2) Minden ismert vallás szabad, szertartásait a törvény védelme alatt, háborítatlanul lehet gyakorolni. A szertartások gyakorlása a közrendet és a jó erkölcsöt nem sértheti. A prozelitizmus tilos.

(3) Minden ismert vallás lelkészei azonos állami felügyelet alatt állnak, és ugyanolyan kötelességei vannak az állammal szemben, mint az uralkodó vallás lelkészeinek.

(4) Senki nem mentesülhet vallási felfogása miatt az állam iránti kötelezettségei alól, és nem tagadhatja meg a törvények tiszteletben tartását.

(5) Eskü csak törvény alapján tehető kötelezővé, és törvény szabja meg annak formáját.

14. cikk. (1) Mindenki szabadon kinyilváníthatja és terjesztheti gondolatait szóban, írásban és a sajtó közvetítésével, az állam törvényeivel összhangban.

(2) A sajtó szabad. A cenzúra, és minden más előzetes intézkedés tilos.

(3) Újságok és más nyomdatermek lefoglalása, akár megjelenésük előtt, akár azt követően, tilos. A lefoglalás az ügyész utasítására kivételesen engedélyezett

a) a keresztény, vagy más ismert vallás megsértése esetén;

b) a köztársasági elnök megsértése esetén;

c) olyan írás esetén, mely a haderő, vagy az ország katonai létesítményei összetételét, felszerelését és elosztását, vagy az ország véderéjét felfedi, vagy az államforma erőszakos megdöntését célozza, vagy amely az állam területi sérthetlensége ellen irányul;

d) erkölcstelen írás esetén, amely a közszeméreméretet nyilvánvalóan sérti, a törvényben meghatározott esetekben.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott esetekben az ügyész a lefoglalást követő 24 órán belül az ügyet a bírói tanács elé terjeszti, amely 24 órán belül dönt a lefoglalás fenntartásáról vagy megszüntetéséről, ellenkező esetben a lefoglalás a törvény erejénél fogva hatályát veszti. Az újság, vagy más nyomtatott lap kiadója és az ügyész fellebbezéssel élhet a Fellebbviteli Bírósághoz, vagy a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bírósághoz.

(5) A valótlanságot tartalmazó cikk teljes visszavonására jogszabályban meghatározott módon kerülhet sor.

(6) A (3) bekezdésben meghatározott bűncselekmény miatt öt éven belüli legalább három elítélés után a bíróság rendelkezik a nyomdatermék végleges vagy ideiglenes beszüntetése tárgyában, súlyosabb esetben eltiltja azt elítéltet újságírói hivatalának gyakorlásától. A büntetés vagy eltiltás az ítélet jogerőssé válásával lép hatályba.

(7) A sajtó és más médiumok polgári és büntetőjogi felelősségéről, és az ilyen ügyek azonnali bírósági tárgyalásáról törvény rendelkezik.

(8) Az újságírói hivatás gyakorlásához szükséges feltételeket és képesítést törvény írja elő.

(9) Az újságok és folyóiratok kiadásának módját jogszabály meghatározhatja.

15. cikk. (1) A sajtóvédelemre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatóak filmekre, hangfelvételre, rádióra, televízióra, valamint beszéd vagy kép közvetítésére vonatkozó bármely más eszközre.

(2) A rádió és a televízió az állam közvetlen irányítása alatt áll, amely magában foglalja az előzetes engedélyezést, a tárgyilagos, egyenlő hírközlést, az irodalmi és művészeti alkotások bemutatását szolgálja, a rádió és televízió társadalmi küldetésével összhangban biztosítja a

műsorok színvonalát, az ország kulturális fejlődését, az emberi élet értékét, valamint a gyermekek és az ifjúság védelmét.

16. cikk. (1) A művészet, tudomány, kutatás és oktatás szabad, annak fejlesztése és előmozdítása az állam kötelezettsége. A kutatási szabadság és az oktatás szabadsága nem mentesít az Alkotmány megtartásának kötelezettsége alól.

(2) A képzés az állam alapkötelezettsége, és feladata a görögök erkölcsi, szellemi, szakmai és fizikai nevelése, nemzeti és vallási tudatuk fejlesztése, és felelősségteljes állampolgárokká formálása.

(3) A kötelező iskolai oktatás időtartama nem lehet kevesebb kilenc évnél.

(4) Minden görögnek joga van az állami oktatási intézmények minden fokán az ingyenes képzésre. Az állam anyagilag támogatja a kiváló tanulókat, illetve képességeikkel összhangban azokat, akik segítségre vagy különös védelemre szorulnak.

(5) A felsőfokú képzés kizárólag olyan intézményekben biztosítandó, amelyek közjogi jogi személyek és teljes önkormányzatot élveznek. Ezek az intézetek az állam felügyelete alatt állnak, joguk van állami pénzügyi támogatásra, törvényen alapuló statútumaik szerint működnek. A felsőoktatási intézmények összevonása és szétválasztása minden ezzel ellentétes rendelkezéstől eltérően a törvény szerint végrehajtható. Külön törvény tartalmazza a hallgatói egyesületekre, és az azokban való részvételre vonatkozó szabályokat.

(6) A felsőoktatási tanárok közhivatalnokok. A többi oktató is a törvény szerinti állami hivatalt tölti be. Valamennyi személy állását az egyes felsőoktatási intézmények alapszabálya rendezi. A felsőoktatási intézmények tanárai törvényes hivatali idejük letelte előtt csak a 88. cikk (4) bekezdésben meghatározott feltételeknek megfelelően, és többségében magas beosztású bírói tisztviselők közül álló tanács határozata alapján, a törvényben meghatározott módon bocsáthatók el. Törvény állapítja meg a felsőoktatási intézmények tanárainak nyugdíjkorhatárát. E törvény kibocsátásáig a hivatalban lévő tanárok annak az akadémiai évnél a végével kerülnek nyugdíjba a törvény erejénél fogva, melyben a 67. életévüket betöltik.

(7) A foglalkozási, és minden más különleges képzést az állam legfeljebb hároméves, emelt szintű iskolával biztosítja; a részletszabályokat törvény állapítja meg, mely ezen iskolák végzőseinek hivatásbeli jogait is meghatározza.

(8) Törvény szabályozza a nem állami oktatási intézmények alapítása és működtetése engedélyezésének feltételeit, valamint ezeknek és a tanszemélyzet szolgálatának felügyeletét. Magánszemélyek felsőoktatási intézményt nem alapíthatnak.

(9) A sport az állam legfelsőbb felügyelete és védelme alatt áll. Az állam anyagilag támogatja és ellenőrzi a sportegyesületek szövetségeit, a törvényben meghatározott módon. A támogatás felhasználását a támogatott egyesület céljainak megfelelően törvény szabályozza.

17. cikk. (1) A tulajdon az állam védelme alatt áll, az abból származó jogokat nem szabad azonban a közérdek ellenére gyakorolni.

(2) Tulajdon senkitől nem vonható el, kivéve, ha az bizonyítottan a köz javára történik, a törvényben meghatározott módon, mindig olyan előzetes, teljes kártalanítás fejében, amely megfelel a kisajátított tulajdon értékének a kártalanítás előzetes megállapítására vonatkozó bírósági tárgyalás időpontjában. A végleges kártalanítás közvetlen megállapítására vonatkozó kérelemnél a bírósági tárgyalás időpontjában lévő értéket kell figyelembe venni.

(3) A kisajátítási határozat közzététele utáni, és a kisajátítás tárgyának erre visszavezetendő értékváltozása nem vehető figyelembe.

(4) A kártalanítást minden esetben az illetékes polgári bíróság ítéli meg. A kártalanítást a bíróság előzetesen is megállapíthatja tárgyalás, vagy a jogosult meghallgatása után, aki a bíróság mérlegelése alapján megfelelő biztosítékot köteles szolgáltatni a kártalanítás összegyűjtésére, a törvény alapján.

A bírósági végleges vagy előzetes kártalanítás megfizetése előtt a tulajdonos jogai változatlanul megmaradnak; a tulajdon elfoglalása tilos.

A bíróság által megítélt kártalanítás összegét minden esetben az előzetes kártalanítás megállapításáról szóló határozat kihirdetésének napjától számított másfél éven belül kell megfizetni, a végleges kártalanítás megállapítására vonatkozó kérelem esetén a bírósági döntés kihirdetése után; ellenkező esetben a kisajátítás a törvény erejénél fogva megszűnik.

A kártalanítás nem esik adó, levonás vagy illeték alá.

(5) A törvény a jogosult kötelező kártalanítását rendeli el a kártalanítás teljesítésének időpontjáig a kisajátított ingatlanból elmaradt bevételekért.

(6) Közhasznu, vagy nemzetgazdasági szempontból jelentős tervek megvalósulása esetén a törvény megengedheti olyan területek kisajátítását az állam javára, melyek nagyobbak, mint ami a munka elvégzéséhez szükséges. Ez a törvény meghatározza az ilyen kisajátítás feltételeit, és szabályozza a közérdekű vagy közhasznú célra kiegészítőleg kisajátított földterületek használatát.

(7) Törvény elrendelheti, hogy a nyilvánvalóan közhasznú tervek megvalósítása céljából az állam mint közjogi személy, a helyi önkormányzati testületek, az ellátási üzemek, állami vállalatok javára az alagútépítés a szükséges mélységben kártalanításmentesen történjen, feltéve, hogy ezáltal nem szenved sérelmet a felette lévő ingatlan szokásos használata.

18. cikk. (1) Külön törvények szabályozzák a tulajdonjogot és rendelkezési jogot az érc- és szénbányák, barlangok, régészeti lelőhelyek és kincsek, gyógyforrások, folyó és földalatti vizek és általában a természeti kincsek tekintetében.

(2) Törvény szabályozza a nagy tavak és lagúnák tulajdonjogát, használatát és igazgatását, valamint a rendelkezési jogot az ezek kiszáritásával nyert földterületekre vonatkozóan.

(3) Különleges törvények szabályozzák a tulajdon igénybevételét a fegyveres erők szükségletére háború vagy mozgósítás idején, vagy olyan társadalmi szükséghelyzet megszüntetésére, melyek a közrendet vagy közegészséget veszélyeztetik.

(4) A hatékonyabb földhasználat céljából mezőgazdasági területek újjáalakítása és intézkedések megtétele a mértéktelen felaprózódás elkerülésére vagy a felaprózott mezőgazdasági kistulajdonok egyesülésének megkönnyítésére különleges, törvény által meghatározott eljárás szerint megengedett.

(5) Az előbbi bekezdésben meghatározott eseteken kívül törvény előírhatja a tulajdon hasznélvezetének és szabad használatának a különleges körülményekből folyó más elvonását is. A törvény szabályozza az eljárást, és a jogosultnak a használatért és hasznélvezetért a mindenkori viszonyoknak megfelelően teljesítendő kártalanításra kötelezettek körét.

E bekezdés alkalmazására tett intézkedések hatályukat veszítik, ha megszűnnek azok a különleges okok, melyek azokra indítékot adtak. Az intézkedések indokolatlan meghosszabbítása esetén a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság dönt annak hatálytalanításáról, bárki kérelmére, akinek ahhoz jogos érdeke fűződik.

(6) Törvény szabályozhatja az elhagyott területekre vonatkozó rendelkezési jogot azok népgazdaság javára történő hasznosítása és birtok nélküliek letelepítése céljából. Ez a törvény szabályozza a tulajdonosok részleges vagy teljes kártalanítását, amennyiben ők megfelelő határidőn belül visszatérnek.

(7) Város területén törvény előírhat kötelező közös tulajdont összefüggő ingatlanokon, amennyiben egyik vagy mindegyik ingatlan önálló beépítése nem felel meg az adott területen a jelenlegi vagy a jövőben érvényesítendő beépítési feltételeknek.

(8) Nem sajátíthatók ki Szent Anasztázia Pharmacolytria patriarcha kolostorainak Chalkidikin, Wlata emlékkolostornak Thessalonikin és Szent János evangélista Patmoszban lévő kolostorának mezőgazdasági birtokai, azok külső birtokait kivéve. Nem sajátíthatók ki

továbbá az Alexandriai, Antiochiai és Jeruzsálemi Patriarcha, valamint a Szent Sinai kolostor Görögországban fekvő birtokai.

19. cikk. (1) A levéltitok és bárkinek szabad levelezése vagy egyéb közleménye minden esetben sérthetetlen. Törvény határozza meg azokat a feltételeket, amelyek alapján a bírósági szervek nemzetbiztonsági okokból, vagy különösen súlyos bűncselekmények céljából e titokhoz nincsenek kötve.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott titkosságot biztosító független hatóság megalakításával, működésével és hatáskörével kapcsolatos szabályokat törvény állapítja meg.

20. cikk. (1) Mindenkinek joga van a bírói jogvédelemhez, és előtte érvényesítheti jogait és érdekeit a törvényben meghatározott módon.

(2) Az érintett meghallgatásának joga érvényesül minden olyan igazgatási tevékenységnél vagy intézkedésnél, amely jogait vagy érdekeit érinti.

21. cikk. (1) A család mint a nemzet fenntartásának és haladásának alapja, valamint a házasság, az anyaság és a gyermekek az állam védelme alatt állnak.

(2) A sokgyermekes családok, a háború vagy békeidő sérültjei, a háborús áldozatok, a háborúban elesettek árvái és özvegyei, valamint a gyógyíthatatlan testi és szellemi betegségben szenvedők az állam különleges gondoskodására jogosultak.

(3) Az állam gondoskodik az állampolgárok egészségéről, és különleges intézkedést tesz az ifjúság, az idősek, a fogyatékkal élők védelmére és a szükséglet szenvedők megsegítésére.

(4) A hajléktalanok és a nem megfelelő hajlékkal rendelkezők otthonteremtéséről az állam gondoskodni köteles.

22. cikk. (1) A munka olyan jog, amely az állam védelme alatt áll, törekszik a teljes foglalkoztatás megteremtésére, és a munkavégző falusi és városi lakosság erkölcsi és anyagi előmenetelére.

Nemtől vagy más megkülönböztetéstől függetlenül az egyenlő értékben teljesített munkáért mindenki egyenlő mértékű bérre jogosult.

(2) Az általános munkafeltételeket törvény állapítja meg, és azt a szabad tárgyaláson meghozott kollektív munkaszerződések egészítik ki. A tárgyalások sikertelensége esetén a kiegészítéseket választottbírói eljárás során hozott szabályok pótolják.

(3) A kényszermunka minden fajtája tilos.

Külön törvények szabályozzák a személyi szolgálatok igénybevételét háború és mozgósítás esetén, a honvédelem szükségleteinek vagy árvizek és más katasztrófák folytán olyan sürgős társadalmi veszélyhelyzetek kezelésére, melyek a közegészséget veszélyeztetik, valamint a személyes munkák teljesítését a helyi szükségletek céljára az önkormányzati testületekben.

(4) Az állam gondoskodik a munkavállalók társadalombiztosításáról, a részletszabályokat törvény állapítja meg.

Értelmező rendelkezés: Az általános munkafeltételekhez tartozik a hozzájárulás módjának, és annak kivetésére és beszedésére kötelezettek meghatározása is, amely hozzájárulást a tagok a szakszervezeti szervezetnek az alapszabályaik értelmében megfizetni kötelesek.

23. cikk. (1) Az állam a törvények keretei között megteszi a szükséges intézkedéseket a szövetkezés szabadságának és az azzal összefüggő jogok zavartalan gyakorlásának biztosítására.

(2) A sztrájk: jog, és azt a törvény szerint alakult szakszervezetek vezetik a munkavállalók gazdasági és általános érdekeinek megőrzésére és előmozdítására.

Bírák és biztonsági szervek alkalmazottainak sztrájkja minden formában tilos. Törvény korlátozhatja a sztrájkjogot az állami és községi alkalmazottak, közjogi jogi személyek, közhasznú vagy közületi vállalkozások alkalmazottainak vonatkozásában, ha tevékenységük a

lakosság egésze számára létfontosságú. A korlátozás nem terjedhet ki a sztrájkjog megszüntetésére, vagy jogszerű gyakorlásának megakadályozására.

24. cikk. (1) A természetes és kulturális környezet védelme az állam kötelezettsége és minden ember joga. Az állam annak megőrzése érdekében különleges megelőző és megakadályozó intézkedések megtételére köteles. Az erdők és egyéb erdős területek védelmének módját törvény állapítja meg. A közterdők és erdősített közterületek eredeti céljuktól való elvonása tilos, kivéve, ha annak mezőgazdasági vagy más közérdekű hasznosítása a nemzetgazdaság szempontjából szükséges.

(2) Az ország területi rendezése, városok és más területek kialakítása, fejlesztése, tervezése és bővítése az állam szabályozási és ellenőrzési joga alatt áll, és a települések fejlődését és működőképességét, valamint az elérhető legmagasabb életfeltételek biztosítását kell szolgálnia.

(3) A beépítésre szánt területek kialakításakor azok városépítési hasznosítási céljából a tulajdonosok kötelesek az érintett ingatlanokat kártalanításmentesen utcák, terek és más közterületek létesítése céljából rendelkezésre bocsátani, és a közérdeket szolgáló lényeges létesítmények és berendezések létrehozásának költségeiben osztozni, jogszabályban meghatározott módon.

(4) Törvény elrendelheti, hogy a beépítésre szánt területek ingatlanainak tulajdonosai részesüljenek a jóváhagyott beépítési tervek alapján annak hasznosításában és újjárendezésében azáltal, hogy ellentételezésként azonos értékű épületet vagy lakástulajdont kapnak a beépítésre szánt területen vagy azon levő épületben.

(5) Az előző bekezdések rendelkezései alkalmazandók fennálló építési terület újjárendezésénél is. Az újjárendezésnél szabaddá váló területek közérdeket szolgáló létesítményeknek adhatnak helyet, vagy elidegenítésükre kerülhet sor a városépítési újjárendezés költségeinek fedezésére. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

(6) Az emlékművek, történelmi helyek és tárgyak az állam védelme alatt állnak. Törvény állapítja meg a védelem megvalósításához szükséges tulajdonkorlátozási szabályokat, valamint a tulajdonosok kártalanításának módját.

25. cikk. (1) Az ember egyéni és szociális jogait az állam szavatolja. Az állam minden szerve köteles biztosítani ezek zavartalan gyakorlását.

(2) Az alapvető és elidegeníthetetlen emberi jogok állam által történő elismerése és védelme a társadalmi haladásnak szabadságban és igazságosságban való megvalósítására irányul.

(3) A joggal való visszaélés tilos.

(4) Az állam jogosult minden állampolgártól megkövetelni a társadalmi és nemzeti szolidaritásra irányuló kötelességeinek teljesítését.

Harmadik rész

Az állam szervezete és funkciói

I. fejezet

Az állam felépítése

26. cikk. (1) A törvényhozó hatalom a Parlamentet és a köztársasági elnököt illeti.

(2) A végrehajtó hatalom a köztársasági elnököt és a kormányt illeti.

(3) A bírói hatalom a bíróságokat illeti, melynek ítéleteit a Görög Nép nevében hajtják végre.

27. cikk. (1) Az államhatárok megváltozása csak az összes képviselő abszolút többségével elfogadott törvény útján lehetséges.

(2) Az összes képviselő abszolút többségével elfogadott törvény engedélye nélkül külföldi haderő görög területen nem tartózkodhat, és nem vonulhat át.

28. cikk. (1) A nemzetközi jog általánosan elismert szabályai és a nemzetközi szerződések a törvényi ratifikálásuk és az azokban szabályozottak hatálybalépése után a görög jogrendszer részét képezik, és elsőbbséget élveznek az ellentétes törvényi rendelkezéssel szemben. A nemzetközi jog és a nemzetközi egyezmények rendelkezései csak a kölcsönösség elvének megfelelően alkalmazandóak más államok állampolgárai vonatkozásában.

(2) Fontos nemzeti érdek szolgálata és más államokkal való együttműködés előmozdítása végett szerződésekkel és egyezményekkel nemzetközi szervezetek szerveinek alkotmányos hatáskörök adhatóak. Ilyen szerződések és egyezmények ratifikálási törvényének elfogadásához az összes képviselő háromötödös többsége szükséges.

(3) Görögország, az összes képviselő abszolút többségével elfogadott törvénnyel hozzájárulhat nemzeti szuverenitása gyakorlásának korlátozásához, ha azt lényeges nemzeti érdek megköveteli, amennyiben a korlátozás nem érinti az emberi jogokat és a demokratikus államrend alapjait, és ha az egyenjogúság és viszonyosság fennáll.

29. cikk. (1) A görög állampolgárok, akik választójoggal rendelkeznek, politikai pártokat szabadon alakíthatnak, és azokhoz csatlakozhatnak. A pártok szervezetének és tevékenységének szolgálnia kell a demokratikus államrend szabad működését. Azok az állampolgárok, akiknek még nincs szavazati joguk, pártok ifjúsági szervezeteihez csatlakozhatnak.

(2) A politikai pártok választási és működési kiadásai fedezésére állami támogatásra jogosultak, a törvényben meghatározottak szerint.

(3) Bíróági tisztviselők, a fegyveres erők és a biztonsági szervek tagjai, valamint közszolgálatot végzők semmilyen formában nem nyilváníthatnak véleményt politikai pártokról azok érdekében, valamint nem támogathatják a politikai pártokat a közjogi jogi személyek, a közvállalkozások és a helyi közigazgatási szervek dolgozói sem.

II. fejezet

A köztársasági elnök

A köztársasági elnök választása

30. cikk. (1) A köztársasági elnök szabályozza a köztársaság intézményeinek funkcióit. A Parlament a 32. és 33. cikkek szerint, öt évre választja.

(2) A köztársasági elnök tisztsége összeférhetetlen minden más tisztséggel, hivatallal és tevékenységgel.

(3) A köztársasági elnök megbíratási ideje az eskü letételével kezdődik.

(4) Háború esetén a köztársasági elnök megbíratási ideje a háború végéig meghosszabbodik.

(5) A köztársasági elnök egyszer választható újra.

31. cikk. Köztársasági elnökké választható az a személy, aki legalább öt éve görög állampolgár, apai ágon görög felmenővel rendelkezik, betöltötte 40. életévét és választójoggal bír.

32. cikk. (1) A köztársasági elnököt a Parlament választja titkos szavazással, olyan külön ülésen, melyet a Parlament elnöke hív össze az ügyrend szerint a hivatalában lévő köztársasági elnök megbíratási idejének vége előtt legalább egy hónappal.

Amennyiben a köztársasági elnök folyamatosan nem tudja teljesíteni feladatait a 34. cikk (2) bekezdés rendelkezései szerint, valamint lemondása, halála vagy az Alkotmány rendelkezé-

zései szerinti elmozdítása esetén az elnökválasztó ülést az előző köztársasági elnök megbízási idejének befejezése előtt legkésőbb tíz napon belül kell összehívni.

(2) A köztársasági elnök megválasztása minden esetben az egész megbízási időre szól.

(3) Köztársasági elnökké azt választják, aki megszerzi az összes képviselő kétharmadának támogatását.

Ha ezt a többséget nem éri el, a szavazást öt nap múlva megismétlik.

Amennyiben a második fordulónál a szükséges többséget nem éri el, a szavazást öt nap múlva még egyszer megismétlik; köztársasági elnöknek választott az, aki megszerzi az összes képviselő háromötödös többségét.

(4) Amennyiben a harmadik forduló alkalmával sem éri el a meghatározott minősített többséget, a Parlamentet felosztatják, és új parlamenti választásokat kell kiírni. A szükséges rendelkezést a hivatalban lévő köztársasági elnök egyedül írja alá, ha ilyen nem létezik, akkor a rendelkezést a Parlament elnöke mint ügyvezető köztársasági elnök írja alá.

Az újonnan választott Parlament alakuló ülése után azonnal megválasztja titkos szavazással, az összes képviselő háromötödének többségével a köztársasági elnököt.

Ha ezt a többséget nem éri el, a szavazást öt napon belül megismétlik. Köztársasági elnöknek megválasztott személy az, aki megszerzi az összes képviselő szavazatának többségét. Ha ezt a többséget sem éri el, a szavazást öt nap múlva még egyszer megismétlik azon két személy között, akik a legtöbb szavazatot kapták; megválasztott köztársasági elnöknek kell tekinteni azt a személyt, aki relatív többséget szerzett.

(5) Amennyiben a Parlament nem ülésezik, a köztársasági elnök megválasztására rendkívüli ülésre összehívják, a (4) bekezdés rendelkezései szerint.

Amennyiben a Parlament feloszlott, a köztársasági elnök megválasztása elhalasztódik az új Parlament alakuló ülésének összehívásáig, és a választást legkésőbb húsz napon belül, a (3) és (4) bekezdések rendelkezései szerint, a 34. cikk (1) bekezdés figyelembevételével tartják meg.

(6) Amennyiben az új köztársasági elnök megválasztása az előző bekezdésben meghatározott időben nem fejeződhet be, a hivatalában lévő elnök ellátja feladatainak teljesítését hivatali idejének lejártá után is, az új köztársasági elnök megválasztásáig.

Értelmező rendelkezés: A megbízási idő befejezése előtt lemondott elnök nem vehet részt a lemondása miatt szükségessé vált választáson.

33. cikk. (1) A megválasztott köztársasági elnök a feladatainak teljesítését a leköszönő köztársasági elnök megbízási idejének befejezése utáni napon kezdi meg, minden más esetben a megválasztását követő napon.

(2) A köztársasági elnök beiktatásakor a Parlament előtt a következő esküt teszi le: „A Szent, Egylényegű és Oszthatatlan Szentháromság Isten nevében esküszöm, hogy az Alkotmányt és a törvényeket megtartom, azok hű betartásáról gondoskodom, az ország nemzeti függetlenségét és sérthetlenségét megvédem, a görögök jogait és szabadságát oltalmazom, és a görög nép általános érdekét és haladását szolgálom.”

(3) A köztársasági elnöknek nyújtandó költségtérítést és a feladatai ellátásához szükséges hivatal szervezetét törvény határozza meg.

34. cikk. (1) Ha a köztársasági elnök tíz napnál hosszabb időre külföldre utazott, meghalt, lemondott, elmozdították, alkalmatlanná vált vagy más okból akadályozott, őt a Parlament elnöke, ha nincs Parlament, az előző Parlament elnöke, ha ilyen sincs, vagy nem vállalja, a kabinet testületileg helyettesíti.

A köztársasági elnök helyettesítésének ideje alatt nem alkalmazhatóak a Parlament felosztatására vonatkozó rendelkezések a 32. cikk (4) bekezdés kivételével, valamint nem alkalmazhatóak a kabinet felmentésére és népszavazás kiírására vonatkozó 38. cikk (2) bekezdés és a 44. cikk (2) bekezdés rendelkezései.

(2) Ha az elnök harminc napot meghaladóan képtelen feladatai ellátására, a Parlamentet össze kell hívni, abban az esetben is, ha feloszlatták, és az összes képviselő háromötödös többsége dönt arról, hogy új köztársasági elnököt kell-e választani. A köztársasági elnök hat hónapon túli akadályoztatása esetén az új köztársasági elnök megválasztása nem halasztható el.

A köztársasági elnök hatásköre és döntéseiért való felelőssége

35. cikk. (1) A köztársasági elnök aktusai nem érvényesek és nem hajthatóak végre az illetékes miniszter ellenjegyzése nélkül, aki az ellenjegyzéssel vállalja a felelősséget; az érvényességhez feltétel továbbá a hivatalos lapban való közzététel.

(2) Nem igényel ellenjegyzést

a) a miniszterelnök kinevezése;

b) kormányalakítási megbízatás adományozása, a 37. cikk (2), (3) és (4) bekezdésekkel összhangban;

c) a Parlament feloszlatása a 32. cikk (4) bekezdéssel, a 41. cikk (1) bekezdéssel, amennyiben a miniszterelnök az ellenjegyzést megtagadta és az 53. cikk (1) bekezdéssel összhangban, ha a kabinet az ellenjegyzést megtagadta;

d) a Parlament által elfogadott törvényjavaslat vagy törvénytervezet visszaküldése a 42. cikk (1) bekezdéssel összhangban;

e) a Köztársasági Elnök Hivatala személyzetének kinevezése.

(3) A törvényjavaslatról tartandó népszavazás kitűzéséről szóló határozatot a 44. cikk (2) bekezdése alapján a Parlament elnöke ellenjegyzzi.

36. cikk. (1) A köztársasági elnök képviseli a 35. cikk (1) bekezdés alapján az államot, hadat üzen, béke- és szövetségi szerződéseket, gazdasági együttműködésre és nemzetközi szervezetekben és egyesülésekben való részvételre vonatkozó szerződéseket köt; ezeket a szükséges magyarázatokkal együtt közli a Parlamenttel, amennyiben az állam érdeke és biztonsága ezt megengedi.

(2) Kereskedelmi és adószerveződések, gazdasági és nemzetközi szervezetekben és egyesülésekben való részvételre vonatkozó szerződések, valamint az olyan engedélyezési szerződések érvényességéhez, amelyek az Alkotmány rendelkezései szerint törvény nélkül nem köthetők meg, vagy amelyek a görögöket személy szerint terhelik, alakszerű ratifikációs törvény szükséges.

(3) A szerződés titkos rendelkezései nem hatálytalaníthatják a közzétett rendelkezéseket.

(4) Nemzetközi szerződés ratifikálása nem lehet tárgya a 43. cikk (2) és (4) bekezdések szerinti törvényi felhatalmazásnak.

37. cikk. (1) A köztársasági elnök kinevezi a miniszterelnököt, és javaslatára kinevezi és felmenti a kabinet többi tagját és az államtitkárokat.

(2) Miniszterelnökké annak a pártnak a vezetőjét kell kinevezni, amely megszerezte a parlamenti helyek abszolút többségét. Amennyiben egyetlen párt sem szerzett abszolút többséget, a köztársasági elnök a relatív többséget szerzett párt vezetőjének kormányalakítási megbízást ad azzal, hogy keresse meg az olyan kormány megalakításának lehetőségét, amely élvezze a Parlament bizalmát.

(3) Amennyiben ez a lehetőség nem áll fenn, a köztársasági elnök kormányalakítási megbízást ad a második legtöbb parlamenti helyet szerzett pártnak, és amennyiben ez is sikertelennek bizonyul, a harmadik legtöbb parlamenti helyet szerzett pártnak. Minden kormányalakítási megbízás három napig hatályos. Amennyiben mindegyik kormányalakítási megbízás sikertelennek bizonyul, a köztársasági elnök összehívja a pártok vezetőit, és amennyiben

megegerősítik, hogy lehetetlen olyan kormányt létrehozni, amely élvezné a Parlament bizalmát, kísérletet tesz kormány összeállítására minden parlamenti pártból, a parlamenti választások megtartása céljából. Ennek sikertelensége esetén megbízza a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság elnökét, a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság elnökét vagy a Számvevőszék elnökét, hogy alkosson minél szélesebb körben elfogadott kormányt a Parlament feloszlata és az új választások megtartása céljából.

(4) Az előző bekezdésekkel összhangban adományozott kormányalakítási megbízás esetén, ha a pártnak nincs vezetője és szóvivője, vagy a vezetőt vagy szóvivőt nem választották be a Parlamentbe, a köztársasági elnök a megbízást a képviselőcsoport által javasolt személynek adja. A megbízásra vonatkozó javaslatot három napon belül kell megtenni, attól a naptól számítva, amikor a Parlament elnöke, vagy helyettese a köztársasági elnökkel közölte a Parlamentben megszerzett képviselői helyek eloszlását; ennek a közlésnek meg kell előznie mindenféle megbízás adományozását.

Értelmező rendelkezés: Kormányalakítási megbízás esetén, ha pártok egyenlő számú helyet szereztek a Parlamentben, a több szavazatot elért párt megelőzi a másikat. Egyenlő számú helyek esetén a Házszabály szerint korábban alakult képviselőcsoport megelőzi a később alakultat. Mindkét esetben kormányalakítási megbízás legfeljebb négy pártnak adható.

38. cikk. (1) A köztársasági elnök felmenti a kabinetet feladatai teljesítése alól, ha a kabinet lemond, vagy ha a Parlament a 84. cikkben meghatározottak szerint megvonja a bizalmat. Ilyen esetekben a 37. cikk (2), (3) és (4) bekezdéseket kell megfelelően alkalmazni.

Amennyiben a lemondott kabinet miniszterelnöke a Parlamentben abszolút többséget szerzett párt vezetője vagy szóvivője, a 37. cikk (3) bekezdés harmadik fordulát kell megfelelően alkalmazni.

(2) Amennyiben a miniszterelnök lemond, meghal vagy egészségügyi okokból nem tudja hivatali feladatait ellátni, a köztársasági elnök kinevezi miniszterelnöknek azt a személyt, akit a távozó miniszterelnök pártja javasol. A javaslatot három napon belül kell megtenni.

Az új miniszterelnök kinevezéséig a miniszterelnök feladatai a sorban első miniszterelnök-helyettesre szállnak át, amennyiben nincs miniszterelnök-helyettes kinevezve, a sorban első miniszterre.

Értelmező rendelkezés: A (2) bekezdés rendelkezéseit a köztársasági elnök helyettesítésére is alkalmazni kell, a 34. cikknek megfelelően.

39. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

40. cikk. (1) A köztársasági elnök a Parlamentet évente egyszer hívja össze a 64. cikk (1) bekezdés értelmében rendes ülészsakra, rendkívüli ülészsakra akkor, ha ezt szükségesnek ítéli. A köztársasági elnök személyesen, vagy a miniszterelnök útján nyit meg és rekeszt be minden parlamenti ülészsakot.

(2) A köztársasági elnök a Parlament tevékenységét egy ülészsak alatt egyszer szüneteltetheti azáltal, hogy a megnyitását elhalasztja, vagy ülését elnapolja.

(3) A parlamenti ülészsak szüneteltetése nem tarthat tovább harminc napnál, és ugyanaz az ülészsak alatt a Parlament hozzájárulása nélkül nem ismételtethető.

42. cikk. (1) A köztársasági elnök a megszavazást követő egy hónapon belül kihirdeti és közzéteszi a Parlament által elfogadott törvényeket. A köztársasági elnök az előző mondatban meghatározott határidőn belül visszaküldheti a javaslatot a Parlamentnek, a visszaküldés indokaival együtt.

(2) A köztársasági elnök által visszaküldött javaslatot a plénum elé kell terjeszteni, és amennyiben azt az összes képviselő abszolút többsége támogatja, a 76. cikk (2) bekezdésben meghatározott eljárás szerint, a köztársasági elnök köteles azt a második elfogadást követő tíz napon belül kihirdetni és közzétenni.

(3) (Hatályon kívül helyezve.)

43. cikk. (1) A köztársasági elnök adja ki a törvények végrehajtásához szükséges rendeleteket, a törvény hatályát azonban nem függesztheti fel, és senkit nem mentesíthet végrehajtása alól.

(2) Az illetékes miniszter javaslatára külön törvényi felhatalmazás alapján és keretei között szabályozó rendeletek adhatók ki. Szabályozó rendelet kiadására felhatalmazás adható más közigazgatási szervek részére különleges kérdések vagy helyi érdekű, illetve technikai vagy részlet jellegű kérdések szabályozása céljából.

(3) (Hatályon kívül helyezte az 1986-os alkotmánymódosítás.)

(4) A parlamenti plénum által megszavazott törvények felhatalmazást adhatnak az e törvényben meghatározott ügyek szabályozása céljából szabályozó rendeletek kibocsátására. Ezekben a törvényekben a szabályozás általános alapelvei és irányvonalai, valamint a felhatalmazás időbeli korlátai vannak meghatározva.

(5) Azok a kérdések, amelyek a 72. cikk (1) bekezdés szerint a parlamenti plénum hatáskörébe tartoznak, nem lehetnek az előbbi bekezdésben meghatározott felhatalmazási törvény tárgyai.

44. cikk. (1) Rendkívül sürgős és előre nem látott szükséghelyzet kivételes eseteiben a köztársasági elnök a kabinet javaslatára törvényerejű rendeletet adhat ki. Ezt a 72. cikk (1) bekezdése alapján kibocsátását, vagy a parlamenti ülészak összehívását követő negyven napon belül a Parlament elé kell terjeszteni jóváhagyásra. Ha ezen határidőn belül nem terjesztik a Parlament elé, vagy a Parlament az előterjesztéstől számított három hónapon belül nem hagyja jóvá, akkor az a jövőre nézve hatályát veszti.

(2) A köztársasági elnök lényeges nemzeti kérdésekben, az összes képviselő abszolút többségének határozata után, a kabinet javaslatára népszavazást tűz ki.

A Parlament által jóváhagyott, lényeges társadalmi kérdést szabályozó javaslatról tartott népszavazást, a pénzügyi javaslatokról tartott népszavazás kivételével, a köztársasági elnök az összes képviselő háromötödének többségének határozata után rendeli el, azt követően, hogy az összes képviselő kétötöde, a Hárszabály és a jelen bekezdés alkalmazásáról szóló törvény ezt lehetővé teszi. Egyazon parlamenti ülészak alatt legfeljebb két javaslat tehető népszavazás tárgyává.

Amennyiben a javaslatot megszavazzák, a 42. cikk (1) bekezdésben rögzített határidő a népszavazás megtartásának napján kezdődik.

(3) A miniszterelnök egyetértésével a köztársasági elnök rendkívüli körülmények között üzenetet címezhet a néphez. Ezeket az üzeneteket a miniszterelnök ellenjegyzí, és a kormány hivatalos lapjában kell közzétenni.

45. cikk. A köztársasági elnök a nemzet fegyveres erőinek főparancsnoka, amelynek vezetését a kormány gyakorolja a törvényben meghatározottak szerint. A köztársasági elnök rendfokozatokat adományoz az itt szolgálóknak a törvényben meghatározottak szerint.

46. cikk. (1) A köztársasági elnök a törvényben meghatározott módon kinevezi és felmenti a közhivatalnokokat, amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik.

(2) A köztársasági elnök adományozza az előírt érdemrendeket, a vonatkozó törvények rendelkezései szerint.

47. cikk. (1) Az igazságügyi miniszter javaslatára, és egy többségében bírákból álló tanács meghallgatása után a köztársasági elnök jogosult a bíróságok által kiszabott büntetések elengedésére, átváltoztatására vagy csökkentésére, és a kiszabott és kitöltött büntetések következményeinek eltörlésére.

(2) A köztársasági elnök csak a Parlament hozzájárulásával jogosult a 86. cikk szerint elítélt miniszternek kegyelmet adni.

(3) Politikai bűncselekményekre közkegyemet a parlamenti plénum adhat, az összes képviselő háromötödös többségével elfogadott törvény formájában.

(4) Köztörvényes bűncselekmények esetében törvény sem biztosíthat közkegyelmet.

48. cikk. (1) Háború, vagy külső veszély vagy a nemzetbiztonság közvetlen fenyegetettsége miatti mozgósítás, valamint a demokratikus államrend megdöntését célzó fegyveres államcsíny esetén a kabinet javaslatára a Parlament, az állam egész területére vagy egy részére ostromállapotot rendelhet el, rendkívüli bíróságokat hozhat létre, és részben vagy egészben felfüggesztheti az 5. cikk (4) bekezdés, a 6., 8., 9., 11. cikkek, a 12. cikk (1)–(4) bekezdések, a 14. és 19. cikkek, a 22. cikk (3) bekezdés, a 23. cikk, a 96. cikk (4) bekezdés és a 97. cikk alkalmazását.

A Parlament határozatában megjelöli a meghozott intézkedések időbeli hatályának végét, amely nem lehet hosszabb tizenöt napon.

(2) Amennyiben a Parlament nem ülésezik, és időben történő összehívása lehetetlen, az előző bekezdésben említett intézkedéseket a kabinet javaslatára elnöki rendelet lépteti életbe. A kabinet kezdeményezi a rendelet parlamenti jóváhagyását, miután a Parlament összehívása lehetővé vált, de legkésőbb tizenöt napon belül, abban az esetben is, ha megbízatása lejárt, vagy feloszlott.

(3) Az előző bekezdésekben említett intézkedések időtartamát tizenöt naponként parlamenti határozattal meg kell hosszabbítani; a Parlamentet abban az esetben is össze kell hívni, ha megbízatása lejárt, vagy feloszlott.

(4) Az előző bekezdésekben említett intézkedések az (1), (2) és (3) bekezdésekben rögzített határidő elteltével a törvény erejénél fogva hatályukat veszítik, ha parlamenti határozat nem hosszabbította meg, valamint a háború végével, ha ez volt meghozataluk oka.

(5) Az előző bekezdésben említett intézkedések hatálybalépését követően a kabinet javaslatára a köztársasági elnök törvényerejű rendeletet hozhat a szükségek kielégítése és az alkotmányos intézmények mielőbbi helyreállítása céljából. Ezen aktusokat a meghozataluktól, illetve a Parlament összehívásától számított tizenöt napon belül megerősítésre a Parlament elé kell terjeszteni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem terjesztik a Parlament elé, vagy a Parlament a beterjesztéstől számított tizenöt napon belül nem hagyja azt jóvá, hatályát veszti. Az ostromállapotról szóló törvény annak alkalmazása során nem módosítható.

(6) A (2) és (3) bekezdésben meghatározott parlamenti határozat elfogadásához az összes képviselő többségének, az (1) bekezdésben meghatározott parlamenti határozat elfogadásához az összes képviselő háromötödének szavazata szükséges. Ezekről a kérdésekről a Parlament egyetlen ülésen határoz.

(7) A szükségállapotról szóló intézkedések alkalmazása alatt, jelen cikkel összhangban az Alkotmány 61. és 62. cikkeinek rendelkezéseit a törvény erejénél fogva alkalmazni kell, tekintet nélkül arra, hogy a Parlamentet feloszlatták, vagy megbízatási ideje lejárt.

A köztársasági elnök különleges felelőssége

49. cikk. (1) A köztársasági elnök nem felelős a hivatala gyakorlásával összefüggésben elkövetett cselekményekért, a hazaárulás és az alkotmány szándékos megsértése kivételével. A hivatalával összefüggésben nem levő cselekmények a hivatali idő lejártáig nem üldözendők.

(2) A köztársasági elnök elleni vádemeléshez és a bírósági eljárás megindításához a képviselők legalább egyharmada által aláírt indítvány szükséges. Az indítvány elfogadására vonatkozó határozathoz az összes képviselő kétharmados többsége szükséges.

(3) Amennyiben az indítványt elfogadják, a köztársasági elnök ellen a 86. cikkben meghatározott bírósági eljárást indítják, amely cikk rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

(4) A köztársasági elnök az eljárás megindítása után nem gyakorolhatja hivatalát, helyettesítése a 34. cikk szerint történik. A 86. cikkben meghatározott bírósági általi felmentés esetén hivatalát újra gyakorolhatja, ha megbízási ideje időközben nem járt le.

(5) Jelen cikk alkalmazásának részletszabályait a Parlament teljes ülésen hozott törvény szabályozza.

50. cikk. A köztársasági elnök csak olyan hatáskörrel rendelkezik, amit az Alkotmány és annak alapján a törvények kifejezetten ráruháznak.

III. fejezet

A Parlament

A Parlament választása és összetétele

51. cikk. (1) A Parlament tagjainak számát törvény határozza meg; számuk nem lehet kétszáznál kevesebb és háromszáznál több.

(2) A képviselők a nemzetet képviselik.

(3) A képviselőket közvetlen, általános és titkos szavazással, a választójoggal rendelkező állampolgárok választják, a törvényben meghatározott módon. A törvény a választójogosultságot nem korlátozhatja, kivéve azoknál a személyeknél, akik nem értek el meghatározott életkort, cselekvőképteleneknél és meghatározott büntettek miatt jogerősen elítélteknél.

(4) A parlamenti választásokat az egész állam területén egyidejűleg tartják meg. A külföldön élők választójogának gyakorlását törvény szabályozza.

(5) A választójog gyakorlása kötelező. Kivételeket és szankciókat minden esetben törvény állapít meg.

52. cikk. A népakarat szabad és hamisítatlan megnyilatkozását mint a népszuverenitás kifejeződését minden állami tisztviselő szavatolja, akiknek kötelességük azt minden körülmények között biztosítani. E rendelkezés megsértésének büntetőjogi jogkövetkezményeit törvény állapítja meg.

53. cikk. (1) A képviselőket négy egymást követő évre választják, mely az általános választás napjával kezdődik. A megbízási lejárta követő harminc napon belül a kabinet által ellenjegyzett elnöki rendelet elrendeli az általános parlamenti választások megtartását, valamint további harminc napon belül az új Parlamentet rendes ülésszakra összehívja.

(2) A megbízási utolsó éve alatt megüresedett képviselői helyet nem töltik be időközi választással – ha ez törvényileg előírt volt – mindaddig, míg a betöltetlen helyek száma a képviselők összlétszámának egyötödét meg nem haladja.

(3) Háború esetén a Parlament megbízatása meghosszabbodik a háború egész tartamára. Ha a Parlament feloszlott, a választásokat a háború végéig elhalasztják, addig a Parlament tevékenységét a törvény erejénél fogva folytatja.

54. cikk. (1) A választási rendszert és a választási körzeteket törvény állapítja meg.

(2) Az egyes körzetekben megválasztott képviselők számát az állandó lakosok számának figyelembevételével elnöki rendelet állapítja meg, a helyi névjegyzékbe felvett személyekből elvégzett legfrissebb népszámlálási adatokra támaszkodva, a törvényben meghatározott módon.

(3) A Parlament egy részét, amely nem lehet nagyobb, mint a képviselők összlétszámának egyhuszada, országos listán választhatják meg, melynek során ezek a helyek a görög területen működő pártok általános választási eredményének megfelelően oszlanak meg; a részlet-szabályokat törvény állapítja meg.

Választási akadályok és képviselői összeférhetetlenség

55. cikk. (1) Képviselővé választható az a görög állampolgár, akinek a törvény alapján választójoga van, és a választás napján betöltötte 25. életévét.

(2) Az a képviselő, akinél a fenti feltételek megszűnnek, a törvény erejénél fogva elveszíti képviselői megbízatását.

56. cikk. (1) Fizetett állami tisztségviselők, hivatalnokok, a fegyveres erők vagy a biztonsági szervek tagjai, a helyi önkormányzat vagy más közjogi jogi személy, polgármesterek és közösségi elnökök, közjogi jogi személyek vagy helyi önkormányzati vállalkozások igazgatói, vagy igazgatótanácsi elnökei, közjegyzők, kiadmányozási joggal rendelkező földhivatali dolgozók nem jelölhetők, és nem választhatók meg képviselővé, amennyiben előzetesen tisztségükről nem mondtak le. Ez a lemondás csak írásban érvényes. A lemondott katonai tisztségviselők semmilyen körülmények között nem térhetnek vissza az aktív szolgálatba. A másodfokú önkormányzat egyszemélyes választott szervei nem jelölhetők és nem választhatók képviselővé abban az időben, amelyre választották, lemondásuk esetén sem.

(2) Az előbbi bekezdés korlátozásai nem vonatkoznak a felsőoktatási intézmények oktatóira. Törvény határozza meg a felsőoktatási intézmények képviselővé választott oktatói helyettesítésének módját, akiknek oktatási feladatai a Parlament megbízatási idejére szünetelnek.

(3) Fizetett állami tisztségviselők, fegyveres erők vagy biztonsági szervek aktív tagjai, közjogi jogi személyek alkalmazottai általában, valamint köz- és közösségi vállalatok vagy közösségi jóléti intézmények igazgatói és dolgozói nem jelölhetők és nem választhatók képviselővé azon a helyen, ahol a választások előtti három évben legalább három hónapon keresztül szolgáltak.

Azokra a személyekre, akik a négyéves parlamenti ciklus utolsó hat hónapjában miniszterként szolgáltak, ugyanezek a korlátozások vonatkoznak.

Azokra a személyekre, akiket államtitkárnak jelöltek, valamint a központi államigazgatásban alacsonyabb szinten dolgozóakra nem vonatkoznak ezek a korlátozások.

(4) Azok a polgári tisztségviselők és katonai személyek, akik a törvény értelmében kötelesek egy bizonyos ideig szolgálatban maradni, e kötelezettségük tartama alatt nem jelölhetők, és nem választhatók meg képviselővé.

57. cikk. (1) 1. A képviselői feladat ellátása összeférhetetlen az igazgatótanácsi tagság, igazgató, vezérigazgató vagy ezek más változatai feladatainak ellátásával, olyan kereskedelmi cégnél vagy vállalkozásban való munkavállalással, mely különleges állami privilégiumokat vagy segítséget élvez vagy olyan állami vállalkozásban való munkavállalással, mely állami koncessziót kapott.

2. Az előző szakasz rendelkezései alá tartozó képviselők.

(2) Azoknak a képviselőknek, akikre az előző bekezdés rendelkezései vonatkoznak, választásuk végleges megerősítése utáni nyolc napon belül választaniuk kell a képviselői megbízatás és a másik tevékenység között. Amennyiben e határidőn belül nem nyilatkoznak, a törvény erejénél fogva elveszítik képviselői megbízatásukat.

(3) Azok a képviselők, akik olyan feladatokat teljesítenek, vagy olyan tevékenységet végeznek, melyet az előző cikk, mint választási akadályt, vagy jelen cikk, mint a képviselői

megbízatással összeférhetetlent jelöl meg, a törvény erejénél fogva elvesztik képviselői megbízatásukat.

(4) A képviselői tisztséget betöltő személy nem vállalhat megbízatást, tanulmány vagy felmérés készítését az állam, helyi önkormányzati szervek vagy más közjogi jogi személyek, állami vagy önkormányzati vállalatok, állami vagy helyi adók kivetésével és szedésével foglalkozó szervezetnél, vagy az eddig említett szervek által bérelt ingatlan vonatkozásában.

Jelen bekezdés rendelkezéseinek megsértése a képviselői megbízatástól való megfosztást és a vonatkozó cselekmény érvénytelenségét vonja maga után. A vonatkozó cselekmény akkor is érvénytelen, ha olyan kereskedelmi céghez vagy vállalkozáshoz köthető, melyben a képviselő igazgató, közigazgatási vagy jogi tanácsadó, vagy ha teljes vagy korlátozott felelősségű társ.

(5) A negyedik bekezdésben meghatározott, a képviselő által a választást megelőzően részt vett, elvégzett szerződés folytatásának, átruházásának vagy felbontásának módját törvény szabályozza.

58. cikk. Azokra a parlamenti választásokra vonatkozó felülvizsgálatok és döntések, amelyek érvényességét támadják, akár a választási eljárás megsértése miatt, akár a választhatósági előfeltételek hiánya miatt, a 100. cikkben meghatározott Legfelsőbb Különbíróságra tartoznak.

A képviselők jogai és kötelezettségei

59. cikk. (1) A képviselők megbízatásuk kezdetekor a Parlament üléstermében, nyilvános ülésen a következő esküt teszik le: „Esküszöm, a Szent, Egylényegű és Oszthatatlan Szentháromság Isten nevében, hogy a Hazához és a demokratikus államrendhez hű maradok, az Alkotmánynak és a törvényeknek engedelmeskedem, és kötelezettségeimet lelkiismeretem szerint teljesítem”.

(2) Más vallású vagy hitű képviselők ugyanezt az esküt teszik le a saját vallásuk vagy hitük formájában.

(3) Azok a képviselők, akik a megbízatásukat akkor veszik át, amikor a Parlament nem ülésezik, esküjüket az ülésező Parlament előtt teszik le.

60. cikk. (1) A képviselőknek korlátlan joguk van arra, hogy a lelkiismeretüknek megfelelően véleményt nyilvánítsanak és szavazzanak.

(2) A képviselő jogosult képviselői megbízatásáról lemondani; e jogát a Parlament elnökehez intézett írásbeli nyilatkozattal gyakorolhatja, amelyet nem vonhat vissza.

61. cikk. (1) A képviselő, kötelességének gyakorlása során tett véleménynyilvánítása vagy szavazata miatt semmilyen módon nem üldözhető és nem vehető őrizetbe.

(2) A képviselő csak a törvény szerinti rágalmozás miatt és a Parlament engedélyével vonható felelősségre. Az ilyen ügyeket a Fellebbviteli Bíróság vizsgálja meg. Az engedélyt végérvényesen megtagadottnak kell tekinteni, ha a Parlament az indítvány beérkezésétől számított 45 napon belül nem nyilatkozik. Ha az indítványt megtagadják, vagy a határidő eredménytelenül telt el, a képviselő cselekménye nem üldözhető.

Ez a bekezdés a következő parlamenti ciklustól alkalmazható.

(3) A képviselő nem köteles vallomást tenni arról az információról, amelyhez a kötelességei teljesítése során jutott hozzá, vagy amelyeket továbbított, valamint azokról a személyekről, akik információt adtak neki, vagy akiknek ő adott ilyet.

62. cikk. A képviselő a megbízatási ideje alatt a Parlament engedélye nélkül nem vonható felelősségre, nem fogható el, nem tartóztatható le és szabadságában semmilyen módon nem korlátozható. A feloszlott Parlament képviselője nem üldözhető politikai bűncselekmény

miatt a régi Parlament feloszlatása, és az új parlamenti képviselők megbízatásának átvétele közti időn belül.

Az engedélyt megtagadottnak kell tekinteni, ha az ügyész bűnüldözési indítványának a Parlament elnökéhez való beérkezésétől számítva a Parlament három hónapon belül nem nyilatkozik.

A három hónapos határidőt a parlamenti szünet megszakítja.

Büntett elkövetése közbeni tettenérés esetén engedélyre nincs szükség.

63. cikk. (1) A képviselők tiszteletdíjra és a tisztségük gyakorlásához szükséges költségek állam általi megtérítésére jogosultak; ezek nagyságát a Parlamenti Plénum határozza meg.

(2) A képviselők díjmentességet élveznek a tömegközlekedési eszközök, a posta, a telefon használata során; ezek nagyságát a Parlamenti Plénum határozza meg.

(3) Ha valamely képviselő egy hónapon belül több mint öt ülésről igazolatlanul marad távol, minden hiányzásáért a havi tiszteletdíjának egyharmincada levonandó.

A Parlament szervezete és működése

64. cikk. (1) A Parlament a törvény erejénél fogva minden év októberének első hétfőjén ül össze rendes ülésszakra az évi feladatainak elvégzése céljából, kivéve, ha a köztársasági elnök a 40. cikk értelmében korábbi időpontra hívja össze.

(2) A rendes ülésszak időtartama legalább öt hónap, amelybe nem számít bele a 40. cikk szerinti szünetelés ideje.

A rendes ülésszak meghosszabbodik a 79. cikk értelmében az állami költségvetés jóváhagyásáig, vagy ugyanannak a cikknek értelmében valamely különleges törvény elfogadásáig.

65. cikk. (1) A Parlament a szabad és demokratikus munkavégzési módját a Hárszabályban határozza meg, amelyet a 76. cikk alapján a plénum fogad el, és a Parlament elnökének rendelkezésére a hivatalos lapban közzétesz.

(2) A Parlament a képviselők közül választja meg a Parlament elnökét és az állandó bizottságok tagjait, a Hárszabály rendelkezései értelmében.

(3) Minden parlamenti ciklus elején meg kell választani a Parlament elnökét és alelnökeit.

E rendelkezések nem alkalmazhatóak a folyó Ötödik Felülvizsgáló Parlament által megválasztott elnökre és alelnökre.

Ötven képviselő javaslatára a Parlament megróhatja a Parlament elnökét vagy az állandó bizottság tagját, melynek következménye tisztségének megszűnése.

(4) A Parlament elnöke vezeti a Parlament munkáját, gondoskodik annak akadálytalan végzéséről, biztosítja a képviselők szabad véleményét és annak kifejezését, gondoskodik a rend fenntartásáról. Ennek során fegyelmi intézkedéseket is tehet minden, a Hárszabály ellen vétő képviselővel szemben.

(5) A Hárszabály a törvényhozó tevékenység támogatására parlamenti tudományos szolgálatot létesíthet.

(6) A parlamenti szolgálat szervezetét a Parlament elnöke felügyeletével, valamint az összes személyzeti ügyet az ügyrend szabályozza. A Parlament személyzetére vonatkozó szolgálati állásokra kinevezéssel és felfüggesztéssel összefüggésben tett elnöki intézkedések a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság előtt támadhatóak meg panasszal vagy érvénytelenítési keresettel.

66. cikk. (1) A Parlament nyilvánosan ülésezik a Parlament épületében, zárt ülés tartható a kormány vagy tizenöt képviselő kérelmére, ha a parlamenti többség zárt ülésen így határoz. Ezt követően a parlamenti bizottság dönt arról, hogy ugyanennek a kérdésnek megtárgyalását megismételjék-e nyilvános ülésen.

(2) A miniszterek és államtitkárok szabadon részt vehetnek a Parlament ülésein, és kérélműkre felszólalhatnak.

(3) A Parlament és a parlamenti bizottságok felszólíthatják az illetékes minisztert vagy államtitkárt, hogy legyen jelen egy adott ügy megvitatásánál.

A parlamenti bizottságok bármely köztisztviselőt meghívhatják, ha részvételét munkájuk elvégzéséhez hasznosnak ítélik; erről az illetékes minisztert tájékoztatni kell.

67. cikk. A Parlament határozatához a jelenlevő képviselők abszolút többsége szükséges, ez azonban nem lehet kevesebb a képviselők összlétszámának egynegyedénél.

Szavazategyenlőség esetén a szavazást megismétlik, újabb szavazategyenlőség esetén a javaslat elutasítottnak tekintendő.

68. cikk. (1) Minden rendes ülészak elején a Parlament képviselőkből álló bizottságot hoz létre a törvényjavaslatok és törvénykezdeményezések vizsgálatára és kidolgozására, a Hárszabálynak megfelelően.

(2) Az összes képviselő egyötödének javaslatára a Parlament képviselőkből álló vizsgálóbizottságot hoz létre, az összes képviselő kétötödének többségével.

Külpolitikai és nemzetvédelmi ügyekben vizsgálóbizottság létrehozásához az összes képviselő abszolút többsége szükséges.

E bizottságok megalakításának és működésének szabályait a Hárszabályban kell meghatározni.

(3) A parlamenti és vizsgálóbizottságok, valamint a 70. és 71. cikkeben előírt parlamenti csoportok a Hárszabály alapján a pártok, csoportok és a függetlenek arányában tevődnek össze.

69. cikk. Senki nem jelenhet meg felkérés nélkül a Parlament előtt, hogy valamit szóban vagy írásban előterjessen. A jelentéseket a képviselő adja elő, vagy a Parlament elnökének kézbesítik. A Parlament jogosult a jelentéseket a miniszterekhez vagy államtitkárokhoz eljuttatni, akik kötelesek kérésükre magyarázatot adni.

70. cikk. (1) A parlament törvényhozó tevékenységét a plénumon gyakorolja.

(2) A törvényhozó munka gyakorlására a Hárszabály az abban meghatározott, ciklus alatt alapított és működő parlamenti bizottságokat is felhatalmazhatja a 72. cikk szabályai szerint, az ott meghatározott korlátokkal. A bizottságok szervezetére és működésére vonatkozó rendelkezéseket minden ülészak elején a Parlament összes tagja abszolút többségének kell elfogadnia.

(3) A Hárszabály hasonlóképpen meghatározza az ügyek felosztását a parlamenti bizottságok között a miniszteri tagolódásnak megfelelően.

(4) Eltérő rendelkezés hiányában az Alkotmány Parlamentre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni a plénum formájában és a csoportokban való működésére is.

(5) Egy csoport határozatának elfogadásához a tagok legalább kétötödös többsége szükséges.

(6) A parlamenti ellenőrzést a plénum gyakorolja legalább kétszer hetente, a Hárszabályban meghatározott módon.

71. cikk. A Parlament munkájának félbeszakadása esetén a törvényhozói tevékenységet, amennyiben az a 72. cikk alapján nincs fenntartva a plénumnak, a parlamenti csoportok valamelyike gyakorolja, amely ezt követően a 68. cikk (3) bekezdés és a 70. cikk szerint alakul meg és végzi tevékenységét.

A Hárszabály előírhatja a törvényjavaslatok és törvénykezdeményezések a csoport tagjai közül választott parlamenti bizottság által történő kidolgozását.

72. cikk. (1) A Parlament plénumon tárgyalja és fogadja el a Hárszabályt, a képviselők választásával kapcsolatos törvényeket, a 3., 13., 27., 28. cikkekre, a 36. cikk (1) bekezdésére, az egyéni jogok gyakorlására és védelmére, a politikai pártok működésére, a törvényhozási

hatáskör biztosítására a 43. cikk (4) bekezdése szerint, a miniszteri felelősségre, az ostromállapotra, a köztársasági elnöki kegyelemre vonatkozó javaslatokat és kezdeményezéseket, valamint a törvények kötelező értelmezésére vonatkozó javaslatokat és kezdeményezéseket a 77. cikknek megfelelően, és minden más olyan ügyet, amelyet az Alkotmány vagy minősített többséggel elfogadott rendelkezés ide sorol.

A parlamenti plénum fogadja el a költségvetést és az állam és a Parlament pénzügyi helyzetét.

(2) Minden más javaslat és kezdeményezés megtárgyalása és elfogadása az illetékes parlamenti bizottság hatáskörébe tartozik, a 70. cikk rendelkezései szerint.

(3) A javaslatok és kezdeményezések tárgyában a parlamenti bizottság, tagjai abszolút többségével visszautalhatja az ügy tárgyalását a plénum elé. A plénum határozata kötelező a parlamenti bizottságokra.

(4) A Kormány betérjeshet nagy jelentőségű jogszabályt vitára és szavazásra a plénum elé.

(5) Ha a plénum összes tagjának abszolút többségével megszavazza, hogy egy bizottsági szakban levő törvényjavaslatot megvitassanak és elfogadjanak elveiben és cikkeként, és egészében a teljes gyűlés előtt.

A Parlament törvényhozó tevékenysége

73. cikk. (1) A törvénykezdeményezési jog a Parlamentet és a kormányt illeti meg.

(2) Azok a törvényjavaslatok, melyek bármilyen nyugdíjak engedélyezésére vagy azok előfeltételeire vonatkoznak, csak a pénzügyminiszter útján, a Számvevőszék meghallgatása után nyújthatók be. Azokat a nyugdíjakra vonatkozó törvényjavaslatokat, melyek helyi önkormányzati testületek vagy egyéb közjogi jogi személyek költségvetését terhelik, az illetékes miniszter és a pénzügyminiszter nyújtja be. Nyugdíjakra vonatkozó törvényjavaslatok csak ezt a tárgyat érinthetik, nyugdíjakra vonatkozó törvénybe felvett olyan rendelkezések, melyek más tárgyak szabályozását célozzák, semmiesek.

(3) A Parlament által benyújtott törvényjavaslatok, vagy módosítási és kiegészítési indítványok nem tűzhetők vitára, amennyiben az állam, a helyi önkormányzati testületek, vagy egyéb közjogi jogi személyek terhére kiadásokat, bevétel- vagy vagyonsökkenést foglalnak magukban, és fizetések vagy nyugdíjak megfizetését, vagy általában az egyes személyek előnyét szolgálják.

(4) Pártvezetők vagy a képviselőcsoportok vezetői azonban a 74. cikk (3) bekezdése értelmében módosításokat és kiegészítéseket csak a közigazgatás és az intézmények szervezetére vonatkozó törvényjavaslatokra, melyek a közérdeket szolgálják, az állami tisztviselők, a haderő és a biztonsági szervek tagjai, a helyi önkormányzati testületek és egyéb közjogi jogi személyek, valamint közüzemi vállalatok tisztviselői szolgálati állására általánosan vonatkozó törvényjavaslatokra terjeszthetnek elő.

(5) Azokat a törvényjavaslatokat, melyekkel helyi vagy különadókat, vagy közjogi vagy magánjogi jogi személyek szervezetei javára egyéb terheket vezetnek be, alá kell írniuk az egyeztetést végző minisztereknek és a pénzügyminiszternek.

74. cikk. (1) Minden törvényjavaslatot indokolási résszel kell ellátni, és mielőtt azt a parlament plénumához vagy csoportjához benyújtják, a 65. cikk (5) bekezdésben meghatározott szolgálathoz utalják át, jogtechnikai kidolgozás céljából, a Hárszabályban meghatározott módon.

(2) A Parlamenthez benyújtott törvényjavaslatokat az illetékes parlamenti bizottság elé utalják. Ha az indokolást előterjesztették, vagy a kitűzött határidő eredménytelenül telt el,

a törvényjavaslatot további három nap eltelte után megvitatás céljából a Parlament elé terjesztik, kivéve, ha az illetékes miniszter azt sürgős jelzéssel látta el. A vita az illetékes miniszter és a bizottság előadójának szóbeli jelentéseivel kezdődik.

(3) A képviselők törvényjavaslatra vonatkozó módosítási indítványát a plénum vagy a parlamenti csoport csak akkor vitatja meg, ha azt a tanácskozás megkezdése előtti napon benyújtották, kivéve, ha annak megtárgyalásához a kormány hozzájárult.

(4) A törvényi rendelkezés módosítását célzó törvényjavaslat csak akkor tűzhető vitára, ha az indokolási rész tartalmazza a megváltoztatandó rendelkezés teljes szövegét, és a törvényjavaslat szövege a megváltoztatott formájában tartalmazza az új egész rendelkezést.

(5) Nem terjeszthetők vitára a javaslat vagy kezdeményezés lényeges részeihez nem kapcsolódó rendelkezések.

Nem lehet kiegészítési és módosítási indítványt tenni a javaslat vagy kezdeményezés lényeges részeihez nem kapcsolódó rendelkezésekre vonatkozóan.

Vitás esetben a Parlament határoz.

(6) Havonta egyszer, a Hárszabályban meghatározott napon a folyamatban lévő képviselői egyéni javaslatot tűzik napirendre és tárgyalják meg.

75. cikk. (1) A miniszterek által benyújtott valamennyi törvényjavaslat, mely a költségvetés megterhelését vonja maga után, csak akkor bocsátható vitára, ha ahhoz a Számvevőszék jelentését mellékelik, mely megállapítja a kiadások nagyságát. Ha ilyen törvényjavaslatot a képviselők nyújtanak be, azokat a vita előtt a Számvevőszékhez továbbítják, melynek az erre vonatkozó jelentést 15 napon belül elő kell terjesztenie. Ha ezen határidő eredménytelenül telik el, a vita a jelentés nélkül is lefolytatható.

(2) Ugyanezt kell alkalmazni a módosítási indítványokra is, ha azt az illetékes miniszter kéri. Ebben az esetben a Számvevőszéknek három napon belül kell a Parlament elé terjesztenie a jelentését. A vita a jelentés nélkül csak akkor folytatható le, ha a határidő eredménytelenül telt el.

(3) Ha a kormány javaslata kiadási vagy bevételi változtatásokat foglal magában, csak akkor bocsátható vitára, ha el van látva a fedezése módjára vonatkozó külön jelentéssel, és azt az illetékes miniszter és a pénzügyminiszter aláírta.

76. cikk. (1) Minden javaslatot és kezdeményezést egyszer kell megvitatni és megszavazni elveiben, cikkenként és egészében.

(2) Kivételesen a javaslatokat és kezdeményezéseket kétszer és két ülés során kell megvitatni és megszavazni a plénum előtt, legalább két nap eltéréssel; az első vitanapon elveiben és cikkenként, a másodikon cikkenként és egészében, a plénum összes tagja egyharmadának szavazata alapján, a megvitatás és megszavazás előtt.

(3) Amennyiben a vita során kiegészítéseket vagy módosításokat fogadnak el, a javaslat egészére vonatkozó szavazást a módosítás elfogadásától számított 24 órára el kell halasztani.

(4) A kormány által kiemelten sürgősnek jelzett javaslatokat és kezdeményezéseket korlátozott megvitatás után bocsátják szavazásra az előadók, a miniszterelnök vagy a felelős miniszter, a parlamenti pártok vezetői és minden pártból egy szószóló részvételével. A felszólalások és a vita időtartamát korlátozhatja a Hárszabály.

(5) A kormány kérheti, hogy a különösen jelentős vagy sürgősnek jelzett javaslatokat és kezdeményezéseket meghatározott számú, hármat meg nem haladó ülésen tárgyalják meg. A parlament meghosszabbíthatja a megvitatást két további üléssel, a parlament összes tagjának egytizede igényli. Az összes felszólalás hosszát meghatározza a Hárszabály.

(6) Igazságügyi és közigazgatási kódex-tervezetek, melyeket külön törvények alapján létesített különbizottságok foglalmaztak meg, oly módon is elfogadhatók, hogy a Parlament plénuma azokat külön törvénnyel, egészében erősíti meg.

(7) Hasonló módon kodifikálhatók már meglevő rendelkezések módosításai, valamint a hatályon kívül helyezett törvények – az adójogiak kivételével – ismét hatályba léptethetők.

77. cikk. (1) A törvény autentikus értelmezése a törvényhozó szervet illeti meg.

(2) A törvények, a tisztán értelmező törvények kivételével, kihirdetésükkel lépnek hatályba.

Adó- és pénzügyi igazgatás

78. cikk. (1) Nem lehet adót behajtani a Parlament által elfogadott olyan törvény nélkül, amely meghatározza az adókötelezettet, a megadózendó jövedelmet vagy vagyont, az adóköteles kiadásokat és az ügyletet vagy az ügylet fajtáját.

(2) Adó vagy pénzügyi teher nem vethető ki olyan törvénnyel, mely az adók kivetését megelőző számviteli éven túlmenően hatna vissza.

(3) Kivételesen megengedhető a beviteli vagy kiviteli vámok vagy fogyasztási adók felemelésénél vagy kivetésénél azok behajtása az adott javaslat Parlamenthez való benyújtásának napjától, amennyiben a törvényt a 42. cikk (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül, és legkésőbb az ülészak befejezése után tíz nappal kihirdették.

(4) Az adótárgy, adótétel, adómentesség, a kivételek és a nyugdíjak engedélyezése nem lehet felhatalmazási törvény tárgya. Nem tartoznak e tilalom alá azok a törvényi rendelkezések, amelyek lehetővé teszik, hogy az állam és általában a közjogi jogalanyok a szomszédos magántelkek árverésein felléphessenek, ha az árverésre kizárólag közérdekű építkezési intézkedések miatt került sor.

(5) Kivételesen megengedett valamely kerettörvény alapján mérlegkiegyenlítő díjak vagy vámok kivétele, valamint az ország nemzetközi kapcsolatainak keretében más gazdasági szervezetekre gazdasági rendszabályokat elrendelni, vagy az ország valutahelyzetének biztosítására intézkedéseket tenni.

79. cikk. (1) A Parlament az évi rendes ülészakán megállapítja az állam bevételeinek és kiadásainak következő évre vonatkozó költségvetését.

(2) Az állam valamennyi bevételét és kiadását bele kell foglalni a költségvetésbe és a zárszámadásba.

(3) A költségvetés tervezetét a pénzügyminiszter beterjeszti a Parlamenthez legalább egy hónappal a pénzügyi év kezdete előtt, a Hárszabályban meghatározottak szerint, amely minden politikai képviselőcsoportnak biztosítja véleményük kifejezésének jogát.

(4) Amennyiben a bevételek és kiadások teljesítése a költségvetés alapján nem fogantósítható, azt minden esetben külön törvény alapján kell végrehajtani.

(5) Ha a költségvetés, vagy az előző bekezdésben meghatározott külön törvény elfogadása nem lehetséges a Parlament megbízatásának letelte miatt, akkor a befejezett vagy befejezés előtt álló pénzügyi év költségvetését a kormány indítványára négy hónapra rendelettel meghosszabbítják.

(6) Törvény megszabhatja kétévi költségvetés elkészítését.

(7) A zárszámadást és az államháztartási mérleget a Parlament a pénzügyi év végét követő egy éven belül fogadja el; ezeket a képviselők különbizottsága vizsgálja és a plénum szentesíti, a Hárszabályban meghatározottak szerint.

(8) A gazdasági és szociális fejlesztés terveit a plénum hagyja jóvá, a törvényben meghatározottak szerint.

80. cikk. (1) Fizetések, nyugdíjak, költségek vagy térítések szervezetre vonatkozó vagy más külön törvény nélkül a költségvetésbe nem építhetők be és nem folyósíthatók.

(2) A pénz- és érmekibocsátást törvény szabályozza.

IV. fejezet A kormány

A kormány összetétele és működése

81. cikk. (1) A kormányt a kabinet alkotja, ez a miniszterelnökből és a miniszterekből áll. A kabinet összetételét és működését törvény szabályozza. A miniszterelnök javaslatára rendelettel egy vagy több miniszter miniszterelnök-helyettesé nevezhető ki. Törvény szabályozza a miniszterhelyettesek, tárca nélküli miniszterek és az államtitkárok tisztségét, akik a kormány tagjai lehetnek, valamint az állandó államtitkári tisztséget.

(2) A kormány tagjává vagy államtitkárrá csak az nevezhető ki, aki az 55. cikk értelmében képviselővé választható.

(3) A kormány tagjának, az államtitkároknak és a Parlament elnökének hivatalviselésük idejére meg kell szüntetniük mindenféle foglalkozási tevékenységet.

(4) Törvény elrendelheti, hogy valamely miniszter vagy államtitkár tisztsége összeférhetetlen más tevékenységgel is.

(5) A miniszterelnök-helyettes távolléte esetén a miniszterelnök szükség szerint egy minisztert tehet meg helyettesévé.

82. cikk. (1) A kormány meghatározza és vezeti az ország általános politikáját, az Alkotmány és a törvények rendelkezéseivel összhangban.

(2) A miniszterelnök biztosítja a kormány egységét, és vezeti annak, valamint a közigazgatás tevékenységét a kormánypolitika végrehajtására, a törvény keretei között.

83. cikk. (1) Mindegyik miniszter a törvényben meghatározott jogkörét gyakorolja. A tárca nélküli miniszterek azt a jogkört gyakorolják, melyeket részükre a miniszterelnök határozattal átruházott.

(2) Az államtitkárok azokat a jogköröket gyakorolják, melyeket részükre a miniszterelnök és az illetékes miniszter közös határozattal átruházott.

A Parlament és a kormány viszonya

84. cikk. (1) A kormánynak a Parlament bizalmát kell élveznie. A kormány a miniszterelnök esküvétele utáni tizenöt napon belül köteles, és mindenkor jogosult bizalmi szavazást kérni. Ha a Parlament működése szünetel a kormányalakítás időpontjában, a bizalmi szavazásra tizenöt napon belül össze kell hívni.

(2) A Parlament határozattal megvonhatja a bizalmat a kormánytól, vagy annak valamelyik tagjától. Ha a Parlament egy bizalmatlansági indítványt elutasított, újabb bizalmatlansági indítvány csak hat hónap elteltével terjeszthető elő. A bizalmatlansági indítványt legalább az összes képviselő egyhatodának kell aláírnia, és egyértelműen meg kell határozni a megvitatandó okokat.

(3) Kivételesen hat hónap eltelte előtt is beterjeszthető a bizalmatlansági indítvány, ha azt az összes képviselő többsége aláírta.

(4) A bizalmi szavazás vagy bizalmatlansági indítvány vitája két nappal a beterjesztés után kezdődik, kivéve, ha a kormány a bizalmatlansági indítvány vitájának azonnali megkezdését kéri. A vita nem tarthat tovább a megkezdésétől számított három napnál.

(5) A bizalmi szavazást és a bizalmatlansági indítványról tartott szavazást közvetlenül a vita befejezése után kell lefolytatni, azonban ez a kormány kérésére 48 órával elnapolható.

(6) Bizalmi szavazás csak a jelenlevő képviselők abszolút többségének támogatásával sikeres, ez azonban nem lehet kevesebb, mint az összes képviselő kétötöde. Bizalmatlansági indítvány csak az összes képviselő abszolút többségével fogadható el.

(7) A bizalmi szavazáson és a bizalmatlansági indítvány megszavazásán részt vesznek a miniszterek és államtitkárok is, amennyiben tagjai a Parlamentnek.

85. cikk. A kabinet tagjai és az államtitkárok a kormány általános politikájáért testületileg felelősek; mindegyik felelős a saját hatáskörében elkövetett cselekményéért és mulasztásáért, a miniszteri felelősség törvényi rendelkezései szerint. A köztársasági elnök írásbeli vagy szóbeli utasítása a minisztert és az államtitkárt nem mentesíti a felelősség alól.

86. cikk. (1) Kizárólag a Parlament jogosult eljárni a hivatalban lévő és egykori kabinet-tagok és államtitkárok hivatali tevékenységük során elkövetett bűncselekményeiben, a törvényben meghatározottak szerint. A törvényi miniszteri bűncselekmény intézménye tilos.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott személyekkel szembeni és cselekmények miatti eljárás, bírói nyomozás, ideiglenes bírói nyomozás vagy ideiglenes vizsgálat csak a Parlament előzetes határozata alapján lehetséges, a (3) bekezdéssel összhangban.

Ha egy másik bírói nyomozás, ideiglenes bírói nyomozás, ideiglenes vizsgálat vagy közigazgatási nyomozás során az előző bekezdésben meghatározott személlyel és bűncselekménnyel kapcsolatban merül fel bizonyíték, ezeket a bírói nyomozást, ideiglenes bírói nyomozást, vizsgálatot irányító személy köteles haladéktalanul a Parlamentnek továbbítani.

(3) Az eljárást legkevesebb harminc képviselő kezdeményezi. A Parlament, a tagok abszolút többségével elfogadott határozatban különleges parlamenti bizottságot hoz létre az ideiglenes vizsgálat lefolytatása céljából, ellenkező esetben a kezdeményezést alaptalannak kell tekinteni. Az előzőleg meghatározott bizottság a megállapított tényeket a parlamenti plénum elé terjeszti, amely határoz a jogkövetkezmények alkalmazásáról. Ezt a határozatot a Parlament az összes képviselő abszolút többségével fogadja el.

A Parlament az (1) bekezdésben meghatározott jogkörét a bűncselekmény elkövetésétől számított második rendes ülészak megkezdéséig gyakorolhatja.

A Parlament bármikor hatályon kívül helyezheti határozatát, vagy felfüggesztheti a jogkövetkezmény alkalmazását, valamint az ideiglenes és a főeljárást, a jelen bekezdés első fordulatában meghatározott többséggel és eljárás szerint.

(4) Ezen ügyekben az eljárás a Különleges Bíróság mint a legfelsőbb bírói fórum hatáskörébe tartozik, amely a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság hat tagjából és a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság hét tagjából áll. A különleges bíróság tagjait és póttagjait, az eljárás megindulása után, a Parlament elnöke nyilvános ülésen sorsolással választja ki a két magas rangú bíróság azon tagjai közül, akiket a vizsgálat megkezdése előtt neveztek ki vagy választottak meg. A Különleges Bíróság elnöke a Legfelsőbb Bíróság legmagasabb rangú, sorsolással kiválasztott tagja, amennyiben több egyenlő rangú tagot választottak ki, az idősebb tag.

A Bírói Tanács, amely minden alkalommal a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság két tagjából és a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság három tagjából áll, a jelen bekezdésben meghatározott Különleges Bíróság keretei között működik. A Bírói Tanács tagjai nem lehetnek a Különleges Bíróság tagjai. A Bírói Tanács határozattal valamelyik Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróséghez tartozó tagját vezetőbíróvá nevezheti ki. Az előzetes eljárás utasításra folytatható le.

A Különleges Bíróság és a Bírói Tanács előtt az ügyészi feladatokat a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság Ügyészi Hivatalának tagja látja el, akit helyettesével együtt sorsolás útján választanak ki. Jelen bekezdés második és harmadik fordulatát a Bírói Tanács tagjaira, a második fordulatot az ügyészre is alkalmazni kell.

A hivatalban lévő vagy egykori kabinetttag vagy államtitkár Különleges Bíróság előtti felelősségre vonási eljárása során a bűnsegedeket is felelősségre lehet vonni, a törvényben meghatározottak szerint.

(5) Amennyiben a hivatalban lévő vagy egykori kabinetttag vagy államtitkár felelősségre vonási eljárása bármely okból nem zárul le, ideértve a korlátozási törvényt is, a Parlament kérésére, vagy örökösei kérésére különleges bizottságot hozhat létre a vádak kivizsgálása céljából, melynek magas rangú bírói tisztviselők is tagjai.

V. fejezet

A bírói hatalom

Bírósági tisztviselők és hivatalnokok

87. cikk. (1) Az ítélezést a bíróságok végzik, melyek olyan állandó bírákból állnak, akik szervezeti és személyi függetlenséget élveznek.

(2) A bírák feladataik elvégzése során csak az Alkotmánynak és a törvényeknek vannak alárendelve, semmilyen esetben nem kötik azonban olyan rendelkezések, melyeket az Alkotmány ellenében bocsátottak ki.

(3) Az állandó bírák felügyeletét magasabb rangú bírák és a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság ügyésze és helyettese végzik; az ügyészeket a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság bírái és a magasabb rangú ügyészek felügyelik, a törvényben meghatározott módon.

88. cikk. (1) A bírói tisztviselőket elnöki rendelet nevezi ki életre szólóan olyan törvény alapján, mely meghatározza a képesítési feltételeket és a kiválasztás rendjét.

(2) A bírói tisztviselők jövedelmezése hivatalukkal arányos. A beosztásukkal, jövedelmzésükkel és általános jogállásukkal kapcsolatos kérdéseket törvény szabályozza.

(3) A bírósági tisztviselők részére törvény állandó kinevezésük előtt háromévi kiképzési és próbaidőt írhat elő. Az állandó bírák feladatait ezen idő alatt is végezhetik, a törvényben meghatározottak szerint.

(4) A bírósági tisztviselők csak bírói ítélettel bocsáthatóak el büntetőjogi elítélés vagy súlyos szolgálati alkalmatlanság miatt, a törvényben meghatározottak szerint, a 93. cikk (2) és (3) bekezdések figyelembevételével.

(5) A bírósági tisztviselők a Fellebbviteli Bíróságon betöltött bírói vagy ügyész helyettesi beosztásig bezárólag, valamint az azonos beosztású bírósági tisztviselők a 65. életévük betöltésével, a magasabb beosztású bírósági tisztviselők a 67. életévük betöltésével vonulnak nyugállományba. E rendelkezések alkalmazásánál a bírósági tisztviselő nyugállományba vonulásának napja annak az évnek június 30-a, amelyben a meghatározott életkort eléri.

(6) A bírósági tisztviselők más ágazatba való áthelyezése tilos. Kivételesen lehetséges a rendes bírák áthelyezése, amennyiben a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság Ügyészi Hivatalában a létszámot legalább a felére fel kell tölteni, ugyancsak, ha társbírákat kell kinevezni az elsőfokú bíróságokra, vagy társügyészeket az ügyészségekre; az áthelyezés az érintettek kérelmére történhet, a törvényben meghatározottak szerint.

(7) Az Alkotmány által előírt bíróságoknál és tanácsoknál, amelyekben a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság vagy a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság tagjai vesznek részt, a legmagasabb beosztású elnököl.

Értelmező rendelkezés: A 88. cikk értelmében társtanácsnokok és a tanácsnokok a kinevezésére vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

89. cikk. (1) A bírósági tisztviselők más fizetett tevékenységet nem végezhetnek, és más foglalkozást nem gyakorolhatnak.

(2) Kivételesen a bírósági tisztviselők választott tagjai lehetnek az Akadémiának, oktatói lehetnek egyetemi szintű intézményeknek, és tagjai lehetnek tudományos, vizsgáló vagy bírói természetű tanácsoknak és bizottságoknak, de nem lehetnek vállalatok vagy kereskedelmi társaságok igazgatótanácsának tagjai.

(3) Bírósági tisztviselők igazgatási feladatokra kijelölhetőek fő feladataikkal párhuzamosan vagy meghatározott időtartamra is, törvényben meghatározottak szerint.

(4) A bírósági tisztviselők részvétele a kormányban nem megengedett.

(5) A bírósági tisztviselőknek egyesület alapítása a törvényben meghatározottak szerint engedélyezett.

90. cikk. (1) A bírósági tisztviselők előléptetését, beosztásra kijelölését, áthelyezését, leváltását és másik ágazatba való áthelyezését elnöki rendelet lépteti hatályba, a legfelsőbb bírói tanács határozatát követően. Ez a tanács az érintett legmagasabb bíróság elnökéből és a legalább két évet az adott bíróságon dolgozók közül sorsolással kiválasztott tagjaiból áll, a törvényben meghatározottak szerint. A polgári és büntető legfelsőbb bírói tanácsban a Legfelsőbb Bíróság ügyésze vesz részt, az Allam Főbiztosa pedig a másik tanács tagja.

(2) Az állami tanácsnokoknak, Legfelsőbb Bíróság bíráinak, ügyészhelyetteseinek, számvevőszéki tanácsnokoknak, a Fellebbviteli Bíróság elnöki bíráinak és ügyészeinek előléptetésére, és a Számvevőszék és közigazgatási bíróságok főbiztosai tagjainak kiválasztására vonatkozó döntések esetében az (1) bekezdésben meghatározott tanács további tagokkal egészül ki, a törvényben meghatározottak szerint. Más kérdésekben erre az esetre az (1) bekezdés szabályait kell alkalmazni.

(3) Amennyiben az igazságügyi miniszter nem ért egyet a legfelsőbb bírói tanács döntésével, az érintett legmagasabb bírói fórum teljes ülése elé utalja az ügyet, a törvényben meghatározottak szerint. Ez a jog azokat a bírói tisztviselőket is megilleti, akiket a döntés érint, a törvényben meghatározott feltételek szerint.

(4) A teljes ülés mint másodfokú legfelsőbb bírói tanács elé utalt kérdésben hozott határozata, és azok a legfelsőbb bírói tanács által hozott határozatok, amelyeket az igazságügyi miniszter nem vitatott, reá nézve kötelezőek.

(5) A Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság, Legfelsőbb Bíróság és Számvevőszék elnökének és elnökhelyettesének hivatalába történő előléptetést a kabinet javaslatára hozott elnöki rendelet lépteti hatályba, az érintett magas szintű bíróságok tagjai közüli válogatást követően, a törvényben meghatározottak szerint. A Legfelsőbb Bíróság főügyésze hivatalába történő előléptetést hasonló rendelet lépteti hatályba, a Legfelsőbb Bíróság és az ügyészhelyettesek közüli válogatást követően, a törvényben meghatározottak szerint.

(6) Jelen cikkel összefüggésben hozott szabályok vagy döntések nem képezhetik kárigény alapját a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság előtt.

(6) Az ezen cikk alapján hozott döntések és intézkedések nem támadhatóak meg a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságnál.

91. cikk. (1) A fegyelmi jogkört a Legfelsőbb Fegyelmi Tanács gyakorolja a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróságnál működő bírák vagy ügyészhelyettesek rangjában lévő, valamint az egyéb hasonló rangú tisztség viselői tekintetében, a törvényben meghatározottak szerint.

A fegyelmi eljárást az igazságügyi miniszter kezdeményezi.

(2) A Legfelsőbb Fegyelmi Tanács elnöke a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság elnöke, tagjai a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság két elnökhelyettese vagy tanácsnoka, a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság két elnökhelyettese vagy tagja, a Számvevőszék két elnökhelyettese vagy tanácsnoka és két egyetemi tanár az ország jogi egyetemeiről. A Tanács tagjait sorsolással választják ki azok közül, akik legalább három éve rendelkeznek szolgálati viszinnal a legmagasabb bírósági szinten vagy a jogi egyetemen. Azok a tagok, akik ahhoz

a bírósághoz, ügyészséghez vagy bizottsághoz tartoznak, melynek tagja a fegyelmi tanács elé került, kizárásra kerülnek. Olyan fegyelmi ügyekben, melyek érintik a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság tagját, a Legfelsőbb Fegyelmi Tanács elnöke a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság elnöke.

(3) A fegyelmi jogkört a többi bírói tisztség viselői tekintetében első- és másodfokon azok a tanácsok gyakorolják, melyek az állandó bírákból állnak, és akiket sorsolással választanak ki, a törvényben meghatározottak szerint. A fegyelmi eljárást ebben az esetben is az igazságügyi miniszter kezdeményezi.

(4) Az ezen cikk alapján hozott fegyelmi döntések a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságnál nem támadhatóak meg.

92. cikk. (1) Valamennyi bírósági és ügyészségi hivatal titkársági állományába tartozó hivatalnokokat életre szólóan nevezik ki. Csak büntetőbíróság ítélete alapján, vagy bírói tanács határozatával bocsáthatóak el, valamely súlyos fegyelmi vétség, betegség, testi fogyatékoság vagy szolgálati alkalmatlanság miatt, a törvényben megállapítottak szerint.

(2) A bírósági és ügyészségi hivatal titkársági állományába tartozó hivatalnokok képesítési feltételeit és általános jogállását törvény szabályozza.

(3) Az igazságügyi hivatalnokok csak a bírói tanács hozzájárulásával léptethetők elő, alkalmazhatóak, helyezhetők át, rendelhetők ki, és helyezhetők a bíróság más ágazatába; ellenük a fegyelmi eljárást a magasabb beosztású bíró, ügyész vagy biztos indítja, a törvényben meghatározottak szerint. A bírói hivatalnokok szolgálatával kapcsolatos változásokra vonatkozó határozatok és a bírói tanácsok fegyelmi jogkörben hozott határozata ellen jogorvoslatnak van helye.

(4) A közjegyzőket és a fizetés nélküli, jelzáloggal és tulajdonátruházással foglalkozó telekkönyvvezetőket életre szólóan nevezik ki, amíg szolgálati helyük fennáll. Ezekre az esetekre az előző bekezdés rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

(5) A közjegyzők és a fizetés nélküli telekkönyvvezetők a 70. életévük betöltésével, a többiek a törvényben előírt életkor betöltésével vonulnak nyugalományba.

A bíróság szervezete és ítélkezése

93. cikk. (1) A bíróságok közigazgatási, polgári és büntetőbíróságokra tagozódnak, szervezetüket törvény határozza meg.

(2) Valamennyi bíróság ülése nyilvános, kivéve, ha az illetékes bíróság döntésével megállapítja, hogy a nyilvánossággal a jó erkölcsök szenvednek sérelmet, vagy különös okok állnak fenn az érdekeltek magán- vagy családi életének védelmére.

(3) Minden bírói döntést külön és kimerítően indokolni kell, és nyilvános ülésen ki kell hirdetni. Az előző fordulat megsértésének jogkövetkezményeit és kiszabható joghátrányait törvény határozza meg. A különvélemény közzététele kötelező. A különvélemény jegyzőkönyvbe való felvételét, következményeit és nyilvánossága előfeltételét törvény szabályozza.

(4) A bíróságok nem alkalmazhatnak olyan törvényt, amely tartalma alkotmányellenes.

94. cikk. (1) Az igazgatási viták tárgyalása a létező általános közigazgatási bíróságok hatáskörébe tartozik. Azok az ilyen jellegű viták, melyek még nem ezen bíróságok előtt kerültek tárgyalásra, kötelezően áthelyezésre kerülnek jelen Alkotmány hatálybalépésétől számított öt éven belül. Ezt a határidőt törvény meghosszabbíthatja.

(2) Amíg a fennmaradó igazgatási viták az általános közigazgatási bíróságok hatáskörébe nem kerülnek – akár egészében, akár kategóriánként –, továbbra is a polgári bíróságok hatáskörébe tartoznak, kivéve azon ügyeket, melyek tárgyalására speciális közigazgatási bíróság-

gokat hoztak létre speciális törvényekkel; ezek a bíróságok a 93. cikk (2) és (4) bekezdését követik megfelelően.

(3) A polgári bíróságok ítéleznek minden magánjogi jogvitában, valamint nemperes eljárásokban a törvényben meghatározottak szerint.

(4) Minden más igazgatási természetű hatáskört törvény utalhat polgári vagy közigazgatási bíróságokhoz.

Értelmező rendelkezés: Csak az általános adózási bíróságok számítanak általános közigazgatási bíróságoknak a 3845/1958. határozat alapján.

95. cikk. (1) A Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság hatáskörébe tartozik különösen

a) a közigazgatási hatóságok végrehajtható intézkedései ellen hatáskör túllépése vagy törvénysértés címén emelt megsemmisítésre irányuló kérelmek elbírálása;

b) a rendes közigazgatási bíróságok jogerős döntései ellen benyújtott érvénytelenítési kérelem elbírálása, a törvényben meghatározottak szerint;

c) az Alkotmány és a törvény által hatáskörébe utalt anyagi közigazgatási viták eldöntése;

d) valamennyi szabályozó jellegű rendelet kidolgozása.

(2) Az (1) bekezdés d) pontban meghatározott hatáskör gyakorlásakor a 93. cikk (2) és (3) bekezdések rendelkezései nem alkalmazhatók.

(3) Törvény a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság megsemmisítési hatáskörének ügycsoportjaira vonatkozó döntést rendes közigazgatási bíróságok elé utalhatja, az ügyek természetétől függően. Ezekben az esetekben a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság jár el másodfokon, a törvényben meghatározottak szerint.

(4) A Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság hatáskörének megállapítását és annak gyakorlását törvény szabályozza.

(4) A közigazgatást kötik a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság megsemmisítő döntései. Ezen kötelezettségének a megszegése felelősséget keletkeztet bármely felelős dolgozóval szemben, törvényben meghatározottak szerint.

96. cikk. (1) A rendes büntetőbíróságok hatáskörébe tartozik a bűncselekmények üldözése és a büntetőtörvények szerinti minden egyéb intézkedés.

(2) Törvény átruházhatja

a) azon rendőrségi előírások megszegésére vonatkozó döntéseket, melyek helyszíni bírósággal büntetendőek, a rendőri feladatokat végző hatóságokra;

b) a mezőgazdasági szabálysértésekre és az azokból származó polgári jogi jogvitákra vonatkozó döntéseket a mezőgazdasági rendészeti hatóságokra.

Mindkét esetben a meghozott döntések ellen fellebbezésnek van helye az általánosan illetékes bíróságoknál, a fellebbezésnek a végrehajtásra halasztó hatálya van.

(3) Külön törvények szabályozzák a fiatalkorúakra vonatkozó bíraskodást; ezekben az esetekben nem alkalmazható a 93. cikk (2) bekezdés és a 97. cikk. Ezen esetekben az ítélet kihirdetése zárt ajtók mögött történik.

(4) Külön törvények szabályozzák

a) a szárazföldi erők, a haditengerészet és a légierők katonai bíróságait, amelyek hatáskörei nem terjedhetnek ki polgári személyekre;

b) a zsákmánybíróságokat.

(5) Az előző bekezdés a) pontban meghatározott bíróságok többségükben a haderő bíróságának tagjaiból tevődnek össze, melyek az Alkotmány 87. cikk (1) bekezdés szerint a szervezeti és személyi függetlenség biztosítékait élvezik. E bíróságok üléseire és ítéleteire a 93. cikk (2)–(4) bekezdések alkalmazandók. Jelen bekezdés rendelkezéseinek alkalmazását és hatálybalépésének idejét törvény határozza meg.

97. cikk. (1) A büntettek és politikai bűncselekmények felett állandó bírákból és esküdtekből álló vegyes esküdtszékek ítéleznek, a törvényben meghatározottak szerint. Ezen bíróságok ítéletei ellen a törvényben meghatározott jogorvoslatnak van helye.

(2) Azokat a büntetteket és politikai bűncselekményeket, melyeket jelen Alkotmány hatálybalépéséig alkotmányos aktusok, rendelkezések és különleges törvények a fellebbviteli bíróságok hatáskörébe utaltak, ezen bíróságok hatáskörében maradnak, amennyiben nincsenek a vegyes esküdtszék hatáskörébe utalva.

Törvény a fellebbviteli bíróság hatáskörébe utalhat más büntetteket is.

(3) A sajtó útján elkövetett minden bűncselekmény a rendes büntetőbíróságok hatáskörébe tartozik, a törvényben meghatározottak szerint.

98. cikk. (1) A Számvevőszék hatáskörébe tartozik különösen

a) az állam, a helyi önkormányzatok szervei és más, azonos jogállású jogi személyek kiadásainak vizsgálata, törvény kifejezett rendelkezése alapján;

b) az állam fizetési mérlegéről és az államháztartás helyzetéről szóló parlamenti jelentés beterjesztése.

c) a nyugdíjak, vagy a nyugdíjak megadásához szükséges szolgálati idő elismerését érintő törvényjavaslatokra vonatkozó tanácsadó vélemény megtétele a 73. cikk (2) bekezdéssel összhangban, valamint más, törvényben meghatározott kérdések;

d) a számadásra kötelezett hivatalnokok, önkormányzati szervek és az a) pontban meghatározott jogi személyek beszámolójának vizsgálata;

e) nyugdíjak elismerésével és az elszámolások ellenőrzésével kapcsolatos jogvitákban való eljárás általában;

f) az állam közszolgálati vagy katonai tisztségviselőinek és az önkormányzatok közszolgálati tisztségviselőinek felelősségének ügyében, minden veszteség esetében, melyet szándékosan vagy gondatlanul okoznak, az állam vállal felelősséget a fent említett hivatalok és a jogi személyek helyett.

g) az állam katonai és polgári és katonai hivatalnokai, a helyi önkormányzatok és más magánjogi jogi személyek hivatalnokai felelősségével kapcsolatos eljárás, bármilyen, államnak, helyi önkormányzatnak, más magánjogi jogi személynek szándékosan vagy gondatlanul okozott kár esetén.

(2) Törvény állapítja meg a Számvevőszék hatáskörét és annak gyakorlását.

Az előző bekezdés a)–d) pontjai esetében a 93. cikk (2) és (3) bekezdések nem alkalmazhatóak.

(3) A Számvevőszék (1) bekezdésben meghatározott ügyekben hozott döntéseit a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság nem vizsgálhatja felül.

99. cikk. (1) Bírói tisztviselő elleni, részrehajló jogalkalmazás miatti panaszt külön bíróság bírálja el, melynek elnöke a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság elnöke, tagjai a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság egy tanácsnoka, a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság egy bírása, a Számvevőszék egy tanácsnoka, két egyetemi tanár az ország jogi egyetemeiről és két ügyvéd a Legfelsőbb Fegyelmi Tanács ügyvéd tagjai közül; mindannyiukat sorsolással választják ki.

(2) A külön bíróság tagjai közül minden esetben ki van zárva az, aki az ítékezésnek azon testületéhez vagy ágazatához tartozik, melynek bírása cselekményéről vagy mulasztásáról döntenek. Ha a részrehajló jogalkalmazás miatti panasz a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság vagy a rendes közigazgatási bíróság bírása ellen irányul, a külön bíróság elnöke a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság elnöke.

(3) A részrehajló jogalkalmazás miatti panasz megtételéhez nincs szüksége engedélyre.

100. cikk. (1) Létre kell hozni a Legfelsőbb Külön Bíróságot, melynek hatáskörébe tartozik

a) az 58. cikk szerinti felülvizsgálatok eldöntése;

b) a 44. cikk (2) bekezdés szerint megtartott népszavazás eredményességének és érvényességének vizsgálata;

c) az 55. cikk (2) bekezdés és 57. cikk szerinti képviselői megbíztatás elvesztésére és az összeférhetetlenségre vonatkozó döntés;

d) a bírósági és közigazgatási hatóságok közötti, a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság és a rendes közigazgatási bíróságok közötti, a polgári és büntetőbíróságok közötti és a Számvevőszék és a bíróságok közötti jogviták feloldása;

e) az anyagi alkotmányellenességre, vagy valamely törvény rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozó viták eldöntése, ha a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságnak, a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróságnak és a Számvevőszéknek ellentmondó döntései vannak;

f) a 28. cikk (1) bekezdés szerinti, a nemzetközi általánosan elismert szabályainak jelleghére vonatkozó viták eldöntése.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott Legfelsőbb Külön Bíróság a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság, a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság és a Számvevőszék elnökéből, valamint a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság és a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság minden két évben sorsolással kiválasztott négy-négy tagjából áll. A Legfelsőbb Külön Bíróság elnöke a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság elnöke, vagy a Legfelsőbb Polgári és Büntető Bíróság elnöke, attól függően, hogy melyikük a rangidős.

Az előző bekezdés d) és e) pontjainak eseteiben a Legfelsőbb Külön Bírósághoz tartozik két, sorsolással kiválasztott egyetemi tanár is az ország jogi egyetemeiről.

(3) A Legfelsőbb Külön Bíróság szervezetét és működését, tagjai kinevezését és helyettesítését és eljárását törvény szabályozza.

(4) A Legfelsőbb Külön Bíróság határozatai véglegesek.

Valamely alkotmányellenesnek nyilvánított törvényi rendelkezés a megfelelő döntés kihirdetésével, vagy a döntésben megjelölt időponttól hatálytalan.

VI. fejezet **A közigazgatás**

A közigazgatás szervezete

101. cikk. (1) Az állam igazgatása a decentralizáció elvén épül fel.

(2) Az ország igazgatási tagozódása a gazdaságföldrajzi, társadalmi és közlekedési viszonyokhoz igazodik.

(3) A területi tisztségviselők általános döntési hatáskörrel rendelkeznek a területükre tartozó ügyekben. Az állam központi tisztségviselői, különleges hatáskörök mellett, segítik, összehangolják és törvényességi szempontból ellenőrzik a területi tisztségviselők munkáját, a törvényben meghatározottak szerint.

102. cikk. (1) A helyi ügyek igazgatása a helyi önkormányzati szervekhez tartozik. Az első szintű önkormányzati szervek önkormányzatokból és közösségekből állnak. A többi szintet törvény szabályozza.

(2) A helyi önkormányzati szervek igazgatási és pénzügyi függetlenséget élveznek. Hatóságaikat általános és titkos szavazással választják.

(3) Törvény a helyi önkormányzati szervekhez tartozó munkák végrehajtását, szolgáltatások ellátását, vagy hatáskörök gyakorlását választott hivatalnokok által irányított kötelező vagy önkéntes egyesületekre ruházhatja át.

(4) Jogszabály lehetővé teheti helyi szakmai, tudományos vagy kulturális szervezetek választott képviselőinek részvételét másodfokú helyi önkormányzati szervek munkájában; ezen résztvevők száma nem haladhatja meg az összes tag egyharmadának létszámát.

(5) Az állam felügyeli a helyi önkormányzati szerveket, és nem gátolhatja azok kezdeményezéseit és cselekvési szabadságát. A tisztség törvény erejénél fogva történő megszűnése és felfüggesztése kivételével, a helyi önkormányzati szervek tisztségviselőivel szemben fegyelmi büntetés csak egy többségében bírákból álló testület beleegyezésével szabható ki.

(6) Az állam biztosítja a helyi önkormányzati szerveknek a feladataik ellátásához szükséges anyagi támogatást. Az állam által a helyi önkormányzati szervek javára gyűjtött adók és más terhek helyi önkormányzati szervek közötti kiosztására és felhasználására vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

Hivatali rend

103. cikk. (1) Az állami hivatalnokok végrehajtják az állam akaratát és szolgálják a népet, hűséggel tartoznak az Alkotmányhoz és engedelmességgel a Hazának. Kinevezésük előfeltételeit és eljárását törvény szabályozza.

(2) Hivatalnokokat csak törvényben meghatározott állományi munkahely kijelölésével lehet kinevezni. Kivételeket csak törvény írhat elő, előre nem látott és sürgős szükségletek fedezésére, meghatározott időre szóló személyzet beállításával és magánjogi szerződések keretében.

(3) A különleges tudományos, valamint a technikai és segédszemélyzet állományi munkahelyei magánjogi szerződéssel tölthetők be. Az alkalmazás előfeltételeit és az alkalmazott személyzet javára vonatkozó különleges garanciákat törvény állapítja meg.

(4) Az állományi munkahellyel bíró állami hivatalnokok életre szólóan töltik be hivatalukat, amíg állásuk fennáll. Az életre szóló hivatalnokok a törvény szerinti díjazással haladnak előre; nyugdíjkorhatáruk elérésének és valamely ítélet alapján történő elbocsátásuk kivételével a szolgálati tanács meghallgatása nélkül nem helyezhetők át, a szolgálati tanács döntése nélkül nem fokozhatóak le és a szolgálatból nem bocsáthatóak el; minden szolgálati tanács az életre szóló állami hivatalnokok legalább kétharmadából áll. A szolgálati tanácsok döntései ellen panasznak van helye a Legfelsőbb Közigazgatási Bírósághoz.

(5) Az életre szóló alkalmazás alól kivételt tehet a legfelsőbb közigazgatási hivatalnokok esetében, akiknek állása kívül áll a hivatalnoki életpályán, valamint a közvetlenül követté kinevezettek, az elnökségi hivatal, a miniszterelnöki hivatal, a miniszterek és az államtitkárok hivatalnokai esetében.

(6) Az előbbi bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni a parlamenti hivatalnokokra is, akik más kérdésekben a Házsabálynak vannak alárendelve, valamint a helyi önkormányzati szervek és egyéb közjogi személyek hivatalnokaira.

104. cikk. (1) Az előző cikkben meghatározott hivatalnokok nem tölthetnek be további állást a közszolgálatban, a helyi önkormányzati szervekben, egyéb közjogi jogi személynél, közületi vállalatnál, vagy valamely közhasznú szervezetnél. Kivételesen megengedett a másodállásra való kinevezés a következő cikk rendelkezéseinek figyelembevételével, külön törvény alapján.

(2) A kiegészítő illetmények teljes összege vagy a hivatalnokok díjazása az előző bekezdés értelmében havonta nem lépheti túl az állományi álláshelyek összilletményét.

(3) Az állami hivatalnokok, valamint a helyi önkormányzati szervek vagy egyéb közjogi jogi személyek hivatalnokai elleni bírósági eljárás megindításához nincs szükség előzetes engedélyre.

Az Athos-hegy jogállása

105. cikk. (1) Athos-félsziget, Megali Viglától kezdve, mely az Athos-hegy területét képezi, ősi privilegizált jogállásának megfelelően a Görög Állam önigazgatási része, melynek szuverenitása érintetlenül marad. Egyházi szempontból az Athos-hegy az Ökumenikus Patriarkátus közvetlen fennhatósága alatt áll. Aki oda visszavonul, novíciusi vagy szerzetesi gyakorlatra bocsátásával minden további formalitás nélkül megszerzi a görög állampolgárságot.

(2) Az Athos-hegyet, jogállásának megfelelően húsz Szent Kolostor igazgatja, melyek között van felosztva az egész Athos-félsziget; földje nem sajátítható ki.

Az igazgatást a Szent Kolostorok képviselői gyakorolják, akik a Szent Közösséget képezik. Semmi esetre sem változtatható meg az Athos-hegy igazgatási rendszere vagy kolostorainak száma, még kevésbé változtatható meg hierarchikus rendjük és jogállásuk a nekik alárendeltekkel való kapcsolatban. Más hitűek és szakadárok nem telepedhetnek le azon a területen.

(3) Az Athos-hegy rendjének és működési módjának részletes szabályait az Athos-hegy alapító Chartája határozza meg, melyet az állam képviselőinek közreműködésével a húsz Szent Kolostor fogad el, és az Ökumenikus Patriarkátus és a Parlament erősít meg.

(4) Az Athos-hegy rendjének pontos betartása egyházi szempontból az Ökumenikus Patriarkátus legfelsőbb felügyelete, igazgatási szempontból az állam felügyelete alatt áll, mely utóbbinak kötelessége a közbiztonság és rend fenntartása.

(5) Az Állam előzőekben meghatározott jogosítványait a kormányzó gyakorolja; jogait és kötelezettségeit törvény állapítja meg.

Hasonlóan a törvény szabályozza a kolostorhatóságok és a Szent Közösség által gyakorolt ítélkezést, valamint az Athos-hegy vám- és adóprivilegiumát.

Negyedik rész

Különleges, záró és átmeneti rendelkezések

I. fejezet

Különleges rendelkezések

106. cikk. (1) A társadalmi béke biztosítására és a közérdek védelmére az állam tervezi és hangolja össze az országban a gazdasági tevékenységet; ennek során a nemzetgazdaság valamennyi ágazatában biztosítani törekszik a gazdasági fejlődést. Megteszi a szükséges intézkedéseket a légtérbe, a föld alatti és tenger alatti nemzeti vagyon forrásainak hasznosítására, és intézkedéseket hoz a regionális fejlesztés támogatására, és különösen a hegy, sziget és határterületek kiaknázására.

(2) Gazdasági magánkezdeményezés nem folytatható a szabadság és az emberi méltóság sérelmére, valamint a nemzetgazdaság kárára.

(3) A külföldi tőke kivitelével kapcsolatban – a 107. cikkben meghatározott védelmet nem érintve – törvény szabályozhatja a vállalatok, az állam vagy egyéb közhivatalok kényszer-

részvényének megvételét, amennyiben azok monopol jellegűek, vagy a nemzeti vagyon forrásainak hasznosítása tekintetében döntő jelentőséggel bírnak.

(4) Az állam vagy egyéb közhivatalok kényszerrészvénye tekintetében a vételárat és az ellenértéket minden esetben bíróság állapítja meg, amelynek teljesnek kell lennie, és meg kell felelnie a megvett vállalat vagy részesedés értékének.

(5) Valamely vállalat részvényesei, üzlettársai vagy tulajdonosai, amikor az állam, vagy az államilag ellenőrzött jogosultak a (3) bekezdésben meghatározott kényszerrészvény következtében az ellenőrzést átveszik, kérhetik a vállalati részesedés állam általi átvételét a törvényben meghatározottak szerint.

(6) Törvény meghatározhatja, hogy aki közhasznú, vagy olyan tervek kivitelezéséből részesedik haszonból, melyek általános jelentőséggel bírnak az ország gazdasági fejlődése szempontjából, köteles részesedni a közkiadásokban.

Értelmező rendelkezés: A (4) bekezdésben meghatározott érték nem foglalja magában a vállalat monopoljellegéből származó értéket.

107. cikk. (1) Az 1967. április 21-e előtt a külföldi tőke védelmére vonatkozóan fokozott formai érvényességgel kiadott jogszabályok megtartják a fokozott formai érvényességüket, és a jövőben befolyó tőkére is alkalmazandóak.

Hasonló érvényességi erővel bírnak a 27/75. számú törvény I. rész I–IV. fejezeteinek rendelkezései a hajók megadóztatásáról, a kereskedelmi tengerészet fejlesztéséhez való hozzájárulás kivetéséről, külföldi hajózási vállalatok telephelyéről és az ezzel összefüggésben lévő kérdések szabályozásáról.

(2) Egyszeri, jelen Alkotmány hatálybalépése utáni három hónapon belül kiadott törvény szabályozza a felülvizsgálat feltételeit és eljárását, vagy az 1967. április 21. és 1974. július 23. közötti időben a 2687/1953. számú törvényi rendelkezések alkalmazásának megszüntetését, valamely formában kiadott igazgatási intézkedéseket és megkötött szerződéseket a külföldi tőke beruházására való hivatkozással, azok kivételével, amelyek valamely görög hajójegyzékbe való bejegyzéssel érintettek.

108. cikk. Az állam gondoskodik a külföldi görögökről és az anyaországhoz való kapcsolat fenntartásáról. Gondoskodik továbbá a külföldön dolgozó görögök képzéséről és társadalmi, szakmai előmenetelükről.

109. cikk. (1) Nem megengedett valamely végrendelet vagy ajándékozás feltételeinek vagy tartalmának megváltoztatása, amennyiben azok az állam javára vagy közhasznú célokra vonatkoznak.

(2) Kivételesen megengedett a hagyatékot vagy az ajándékot hasonló, vagy más közhasznú célra az örökhagyó vagy ajándékozó által meghatározott területen vagy területeken előnyösebben felhasználni, vagy arról rendelkezni, ha bírói ítélet állapítja meg, hogy valamely okból az örökhagyó vagy ajándékozó akarata egyáltalán nem, vagy lényegében nem valósulhat meg, és hogy neki teljes mértékben elszámolással tartozik a megváltozott felhasználás miatt; a részletszabályokat törvény állapítja meg.

II. fejezet

Az Alkotmány módosítása

110. cikk. (1) Az Alkotmány rendelkezései módosíthatóak az állam alapjára és a parlamentáris köztársaságra mint kormányformájára vonatkozó rendelkezések, valamint a 2. cikk (1) bekezdés, a 4. cikk (1), (4) és (7) bekezdések, az 5. cikk (1) és (3) bekezdések, a 13. cikk (1) bekezdés és a 26. cikk rendelkezéseinek kivételével.

(2) Az Alkotmány módosításának szükségességét parlamenti határozat állapítja meg, melyet legalább ötven képviselő kezdeményezhet, és az összes képviselő háromötödének szavazatával, két, legalább egyhónapnyi időkülönbséggel tartott szavazással hozható meg. Ezen határozat egyenként rögzíti a módosító rendelkezéseket.

(3) Ha a Parlament elhatározta az Alkotmány módosítását, a legközelebbi Parlament dönt az első ülészakájában az összes képviselő abszolút többségével a módosítandó rendelkezésekről.

(4) Ha az összes képviselő többsége hozzájárul az alkotmánymódosítási indítványhoz, azonban nincs meg a (2) bekezdésben meghatározott többség, a legközelebbi Parlament dönthet az első ülészakájában az összes képviselő háromötödös többségével a módosítandó rendelkezésekről.

(5) Minden elhatározott alkotmánymódosítást az elfogadását követő tíz napon belül a Parlament kihirdeti a kormány hivatalos lapjában, és külön parlamenti határozat lépteti hatályba.

(6) Nincs helye alkotmánymódosításnak az előző befejezésétől számított öt évnél korábban.

III. fejezet Átmeneti rendelkezések

111. cikk. (1) A törvények és rendelet természetű igazgatási aktusok alkotmányellenes rendelkezéseit az Alkotmány hatálybalépésével megsemmisítettnek kell tekinteni.

(2) Azok az alkotmányos törvények, amelyek 1974. július 24. napjától az Ötödik Felülvizsgáló Parlament összehívásáig kerültek kihirdetésre, valamint annak határozatai hatályban maradnak abban az esetben is, ha ellentmondanak jelen Alkotmánynak, ezeket azonban törvény módosíthatja és hatályon kívül helyezheti. Az Alkotmány hatálybalépésével a felsőoktatási tanárok nyugdíjkorhatárára vonatkozó 1974. szeptember 3-i 3. számú alkotmányos törvény 8. cikkének rendelkezése hatályát veszti.

(3) Hatályban maradnak az 1974. október 9-én kelt 700. számú elnöki rendelet 2. cikke az Alkotmány 5., 6., 8., 10., 12., 124., 95. és 97. cikkek részbeni újbóli hatálybaléptetéséről, az 1974. november 16-án kelt 167. számú törvényi rendelkezés a katonai bíróság döntései elleni fellebbezés megengedhetőségéről; ezeket azonban törvény módosíthatja vagy hatályon kívül helyezheti.

(4) Az 1952. április 16/29-i határozat jelen Alkotmány hatálybalépése után hat hónapig marad hatályban. E határidőn belül az ennek a határozatnak 3. cikk (1) bekezdésében említett alkotmányos törvényeket és határozatokat törvény módosíthatja, vagy részben vagy egészben hatályon kívül helyezheti, vagy részben hatályában fenntarthatja, amennyiben a módosított, kiegészített vagy hatályban maradt rendelkezések nem ütköznek jelen Alkotmányba.

(5) Azok a görögök, akiktől jelen Alkotmány hatálybalépéséig valamilyen okból kifolyólag az állampolgárságot megvonták, ismét megszerezhetik bírói tisztviselőkből álló bizottság döntése alapján; a részletszabályokat törvény állapítja meg.

(6) Hatályban marad a 3370/1955. számú törvényerejű rendelet 19. cikkének rendelkezése a görög állampolgársági törvénykönyvről, amíg azt törvény hatályon kívül nem helyezi.

112. cikk. (1) Azok tárgyában, melyek szabályozására az Alkotmány rendelkezései kifejezetten törvény kiadását írják elő, az adott törvény kiadásáig hatályban maradnak az Alkotmány kiadásakor fennálló törvények és jogi rendelkezések, a jelen Alkotmánynak ellentmondóak kivételével.

(2) A 109. cikk (2) bekezdés és a 79. cikk (8) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni az azokban előírt külön törvények hatálybalépésével, melyeket legkésőbb az 1976. év végéig ki

kell adni. A 109. cikk (2) bekezdésben meghatározott törvény hatálybalépéséig jelen Alkotmány hatálybalépésekor fennálló alkotmányos és törvényi szabályozás marad hatályban.

(3) A felsőoktatási tanárok feladatai nem szünetelnek az 1974. október 5-i alkotmányos törvény értelmében képviselővé választásuktól kezdve a törvényhozási időszak alatt, amennyiben az oktatást, kutatást, szerzői és a tudományos tevékenységet saját karuk laboratóriumaiban és szemináriumain fejtik ki, kizárt azonban a részvéte a karok irányításában, általában az oktatók kiválasztásában és a hallgatók vizsgáztatásában.

(4) Az iskolakötelezettség tartamára vonatkozó 16. cikk (3) bekezdés alkalmazását törvény egészíti ki a jelen Alkotmány hatálybalépését követő öt éven belül.

113. cikk. A Hárszabály, valamint az azzal összefüggő határozatok és a Parlament munkarendjére vonatkozó törvények hatályban maradnak az új Hárszabály hatálybalépéséig, amennyiben azok nem mondanak ellent a jelen Alkotmánynak.

A jelen Alkotmány 70. és 71. cikke szerinti parlamenti csoportok munkájára az 1952. január 1-jei alkotmány 33. cikke szerinti külön törvényhozói bizottság legutóbbi ügyrendjének rendelkezései, valamint az 1974. december 24-i „A” alkotmányhatározat 3. cikkének rendelkezései alkalmazandók. Az új Hárszabály hatálybalépéséig az Alkotmány 71. cikke szerinti bizottság hatvan rendes és harminc póttagból áll, akiket a Parlament elnöke valamennyi pártból és pártcsoportból, létszámuknak megfelelően választ ki. Ha az új Hárszabály kiadásáig kétségek merülnek fel az alkalmazandó rendelkezésekkel kapcsolatban, arról a plénum vagy az a parlamenti csoport dönt, amelynek munkájával kapcsolatban a kérdés felmerült.

114. cikk. (1) Az első köztársasági elnök megválasztására legkésőbb az Alkotmány közzététele utáni két hónapon belül sor kell kerülnön a Parlament külön ülésén, melyet elnöke legalább öt nappal előbb hív össze; a Hárszabály elnök megválasztására vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

A megválasztott köztársasági elnök legkésőbb a megválasztását követő 5. napon leteszi az esküt, és megkezdi hivatali feladatainak teljesítését.

A köztársasági elnök felelősségére vonatkozó 49. cikk (4) bekezdés szerinti törvényt 1975. december 31-ig kell meghozni.

A 33. cikk (3) bekezdésben meghatározott törvény hatálybalépéséig az ideiglenes köztársasági elnökre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(2) Jelen Alkotmány hatálybalépéséig és a feladatok végeleges köztársasági elnök általi átvételéig az ideiglenes köztársasági elnök gyakorolja az Alkotmány által a köztársasági elnökre ruházott jogköröket az 1974. december 24-én kelt Ötödik Felülvizsgálati Parlament által elfogadott „B” határozat 2. cikkének korlátozásával.

115. cikk. (1) A 86. cikk (1) bekezdésben meghatározott törvény meghozataláig a 49. cikk (1) bekezdésben és a 85. cikkben meghatározott cselekmények és mulasztások üldözésére, kivizsgálására és elítélésére meghatározottakat kell alkalmazni.

(2) A 100. cikkben meghatározott törvényt az Alkotmány hatálybalépése után legkésőbb egy éven belül kell meghozni. Annak meghozataláig, és a felállítandó Legfelsőbb Külön Bíróság tevékenységének megkezdéséig érvényesül:

a) az 55. cikk (2) bekezdéséből és az 57. cikkből eredő kérdéseket a Parlament határozata oldja fel, a Hárszabály személyi kérdéseket illető rendelkezései szerint;

b) a 44. cikk (2) bekezdés szerint megtartott népszavazás érvényességének és eredményességének vizsgálatát, valamint az 58. cikk szerinti, parlamenti választások érvényessége és eredményessége elleni panaszokat az 1952. január 1-jei alkotmány 73. cikkében meghatározott külön törvényszék bírálja el; ennek során a 650/1974. számú elnöki rendelet 116. cikke szerinti eljárást kell alkalmazni;

c) a 100. cikk (1) bekezdés d) pontja szerinti jogvita-kivizsgálások tekintetében az 1952. január 1-jei alkotmány 65. cikke szerinti konfliktusvizsgáló bíróság illetékes; e bíróság eljárására, szervezetére, munkarendjére vonatkozó törvények ideiglenesen hatályban maradnak.

(3) Az 1952. január 1-jei alkotmány 110. cikke szerinti, a részrehajló jogalkalmazás miatti panaszokat a törvény hatálybalépéséig az ott írt bíróság bírálja el, a jelen Alkotmány kihirdetése időpontjában hatályos eljárás szerint.

(4) A 87. cikk (3) bekezdésben meghatározott törvény hatálybalépéséig, és a 90. cikk (1) és (2) bekezdésekben, valamint a 91. cikkben meghatározott bírósági és fegyelmi tanács felállításáig hatályban maradnak a jelen Alkotmány hatálybalépésekor hatályos vonatkozó rendelkezések. Az ezen kérdéseket szabályozó törvényeket legkésőbb a jelen Alkotmány hatálybalépésétől számított egy éven belül kell meghozni.

(5) A 92. cikkben meghatározott törvény hatálybalépéséig a jelen Alkotmány hatálybalépésekor fennálló rendelkezések maradnak hatályban. Ezeket a törvényeket legkésőbb az Alkotmány hatálybalépésétől számított egy éven belül kell meghozni.

(6) Az 57. cikk (5) bekezdésben meghatározott külön törvényt legkésőbb az Alkotmány hatálybalépésétől számított hat hónapon belül kell meghozni.

116. cikk. (1) Azok a rendelkezések, melyek a 4. cikk (2) bekezdéssel ellentétesek, törvénnyel történő hatálytalantításukig, legkésőbb azonban 1982. december 31-ig maradnak hatályban.

(2) Átmeneti mentesség engedélyezhető a 4. szakasz (2) bekezdésének rendelkezései alól megfelelően indokolt esetekben, törvényben meghatározottak szerint.

(3) A miniszterek által kiadott jogi rendelkezések, a kollektív szerződési rendelkezések, valamint a munka díjazásának szabályozására vonatkozó döntőbíróági határozatok, melyek ellenkeznek a 22. cikk (1) bekezdés rendelkezéseivel, helyettesítésükig hatályban maradnak; ennek azonban be kell következnie legkésőbb az Alkotmány hatálybalépésétől számított három év elteltével.

117. cikk. (1) Az Alkotmány 104. cikke alkalmazásában az 1952. január 1. napjától 1967. április 21. napjáig kiadott törvények nem tekinthetők alkotmányellenesnek, és hatályban maradnak.

(2) A 17. cikktől eltérően, a még fennálló haszonbérletek és más birtokterhek törvényi szabályozása, valamint felbontása, az örökhaszonbérletek az örökhaszonbérlet általi megvétele, valamint a különlegesen sürgős jogviszonyok megszüntetése és szabályozása megengedett.

(3) Azok a köz- vagy magánerdők, erdőterületek, melyeket tűzvész pusztít vagy pusztított, vagy erdő mivolta más okból megszűnt, nem vesztik el pusztulás előtti tulajdonságaikat, és erdősíntető területeknek tekintendők, melyek más célra történő hasznosítása kizárt.

(4) Az olyan erdők vagy erdőterületek kisajátítása, melyek természetes, magán- vagy közjogi jogi személyek tulajdonai, csak a 17. cikk szerint az állam javára, a közösség hasznára lehetséges, az erdő mivoltuk megőrzésével.

(5) A fennálló kisajátítási törvények jelen Alkotmány rendelkezéseikhez való igazításáig elrendelt vagy elrendelendő kisajátítások az elrendelés időpontjában érvényesülő rendelkezések szerint szabályozandók.

(6) A 24. cikk (3) és (5) bekezdések csak az ott meghatározott törvény hatálybalépése után elismert vagy újjáalakított lakóterületekre alkalmazhatóak.

118. cikk. (1) A jelen Alkotmány hatálybalépése után a bírósági tisztviselők a fellebbviteli bírósági elnöki vagy ügyészi, vagy ennek megfelelő rangtól kezdve, mint eddig, a 70. életév betöltésével vonulnak nyugállományba, ez a korhatár 1977. évtől kezdve minden évben eggyel csökken a 67. életévig.

(2) Azok a felsőbírák és ügyészek, akik az igazságszolgáltatás rendjének helyreállításáról szóló, 1974. szeptember 4-5-i alkotmányos intézkedés hatálybalépésekor nem voltak szolgálatban, és ugyanezen alkotmányos intézkedés alapján az elmozdításuk ideje miatt kerültek lefokozásra anélkül, hogy fegyelmi felelősségre vonták volna őket az alkotmányos intézkedés 6. cikke alapján, az illetékes miniszter útján a Legfelsőbb Fegyelmi Tanács elé utalandóak, a jelen Alkotmány hatálybalépésétől számított három hónapon belül.

A Legfelsőbb Fegyelmi Tanács dönt arról, hogy az elmozdítás körülményei az elmozdított tekintélyét és különleges szolgálati állását csorbitotta-e, ugyanígy véglegesen dönt a törvény erejénél fogva elveszített szolgálati rang visszaszerzéséről, és az azzal összefüggő szolgálati jogokról. Szolgálati illetmények, vagy nyugdíj visszamenő hatállyal nem téríthetők. A döntést az ügy odaautalásától számított három hónapon belül meg kell hozni.

Valamely a szolgálati rangban lefokozott, meghalt bírósági tisztviselő közeli hozzátartozója a Legfelsőbb Fegyelmi Tanács előtt gyakorolhat minden, a perben résztvevőket megillető jogot.

(3) A 101. cikk (3) bekezdésben meghatározott törvény meghozataláig alkalmazást nyernek a jogkörök központi és területi szolgálati helyek közti elosztására vonatkozó fennálló rendelkezések. Ezen rendelkezések annyiban módosíthatóak, hogy a központi szolgálati helyek különleges jogkörei a területi szolgálati helyekre ruházhatóak át.

119. cikk. (1) Hatálytalanítási kérelmek tilalmát olyan intézkedések ellen, melyeket 1967. április 21. és 1974. július 23. között tettek, törvény megszüntetheti, akár terjesztettek elő ilyen kérelmet, akár nem, illetményeket azonban nem lehet visszamenőlegesen teljesíteni, a jogos kérelmek alapján sem.

(2) A katonai és polgári alkalmazottak, akik a törvény erejénél fogva visszakerültek korábbi közszolgálati állásukba, amennyiben képviselők lettek, nyolc napon belül választhatnak a képviselői megbízatás és a közszolgálati állás között.

IV. fejezet

Záró rendelkezések

120. cikk. (1) A jelen Alkotmányt, melyet az Ötödik Görög Felülvizsgáló Parlament fogad el, a Parlament elnöke és az ideiglenes köztársasági elnök ír alá, a Minisztertanács által ellenjegyzett rendelkezéssel hirdetik ki a kormány hivatalos lapjában; jelen Alkotmány 1975. június 11-én lép hatályba.

(2) Hűség az Alkotmányhoz és az ezzel összhangban álló törvényekhez, valamint a Hazához és a demokráciához való odaadás a görögök alapkötelessége.

(3) A népszuverenitás mindennemű bitorlása, és az abból származó hatalmaskodás a törvényes rend helyreállítása után üldözendő, a bűncselekmény elévülése csak ebben az időben kezdődik.

(4) Jelen Alkotmány betartása a görögök hazafiasságára van bízva, akik jogosultak és kötelesek mindenkivel szemben, minden eszközzel ellenállni annak, aki megkísérli az Alkotmány erőszakkal való eltörlését.

HOLLANDIA

A jelenleg hatályos alkotmányt 1814-ben fogadták el. Napjainkig összesen huszon-négyszer módosították az alkotmányt.

A fordítás angol nyelvről történt, amelynek forrásaként a holland Kormány honlapja szolgált (<http://www.government.nl/documents-and-publications/regulations/2012/10/18/the-constitution-of-the-kingdom-of-the-netherlands-2008.html>).

A Holland Királyság Alkotmánya

Első fejezet Alapjogok

1. cikk. Mindenki, aki Hollandiában tartózkodik, azonos esetekben azonos elbírálásban részesül. Senkit nem lehet vallása, világnézete, politikai felfogása, faja, neme miatt vagy más okokból megkülönböztetni.

2. cikk. (1) A holland állampolgárságot törvény szabályozza.

(2) Külföldiek beengedését és kiutasítását törvény szabályozza.

(3) Kiadatásnak csak szerződés alapján van helye. A kiadatásra vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.

(4) A törvényben meghatározott esetek kivételével mindenkinek joga van az országot elhagyni.

3. cikk. Minden holland állampolgár azonos mértékben viselhet közhivatalokat.

4. cikk. Minden holland állampolgárnak azonos mértékben van joga az általános képviselői szervek tagjait megválasztani, vagy e szervek tagjává magát megválasztatni, a törvényben meghatározott korlátozások és kivételek mellett.

5. cikk. Mindenkinek joga van írásbeli petíciókat intézni az illetékes szervekhez.

6. cikk. (1) Mindenkinek joga van a vallását vagy világnézetét egyénileg vagy másokkal közösen szabadon megvallani, törvény előtti felelőssége mellett.

(2) E jognak épületeken és zárt helyeken kívüli gyakorlását törvény állapíthatja meg, az egészség védelmére, a közlekedés érdekében és rendbontás kiküszöbölésére vagy elhárítására.

7. cikk. (1) Senkinek sincs szüksége előzetes engedélyre, hogy gondolatait vagy véleményét sajtó útján kinyilvánítsa, a törvény előtti felelőssége mellett.

(2) A rádiót és televíziót érintő szabályokat törvényben kell meghatározni. A rádió- és televízióadások tartalmára nincs előzetes cenzúra.

(3) Gondolatainak vagy véleményének tartalmát illetően senkinek sincs szüksége előzetes engedélyre ahhoz, hogy azokat másokkal, az (1) és (2) bekezdésben meghatározott eszközök útján közölje, a törvény előtti felelőssége mellett. A 16 éven aluli személyek részére tartandó rendezvények a jó erkölcsök védelme érdekében törvénnyel szabályozhatók.

(4) Az előbbi bekezdések nem érvényesek a gazdasági reklámozás tekintetében.

8. cikk. Egyesületek létesítésének joga elismert. Ezt a jogot a közrend érdekében törvény korlátozhatja.

9. cikk. (1) A gyülekezés és tüntetés joga elismert, a törvény előtti felelőssége mellett.

(2) Az egészség védelmére, a közlekedés érdekében és rendbontás megelőzésére vagy elhárítására irányuló szabályokat törvény állapíthatja meg.

10. cikk. (1) Mindenkinek joga van magánéletének védelmére a törvényi vagy törvény erejénél fogva fennálló korlátozások sérelme nélkül.

(2) A magánélet védelmét a személyi adatok tárolásával és továbbadásával összefüggésben törvény szabályozza.

(3) Személyeknek a rájuk vonatkozólag gyűjtött adatok betekintésére, azok felhasználására vagy ilyen adatok helyreigazítására való jogát törvény szabályozza.

11. cikk. Mindenkinnek joga van a törvényi vagy törvény erejénél fogva fennálló korlátozások sérelme nélkül a személyi sérthetlenségére.

12. cikk. (1) Lakásba belépni az ott lakó akarata ellenére csak a törvény által vagy törvény erejénél fogva megjelölt esetekben, a törvény által vagy a törvény erejénél fogva megjelölt személyeknek megengedett.

(2) Valamely lakásba az (1) bekezdés szerinti belépéshez előzetes igazolás és a lakásba belépés céljának közlése szükséges, kivéve a törvény által előírt esetekben.

(3) A lakónak a lehető legrövidebb időn belül írásbeli értesítést kell kapnia a belépésről. Amennyiben a belépés nemzetbiztonsági érdekből vagy büntetőeljárás során történt, az értesítés a törvény által meghatározott ideig elhalasztható. A törvény által meghatározott azon esetekben, melyek nem bírnak nemzetbiztonsági érdekekkel, az értesítés kiküldése nem szükséges.

13. cikk. (1) A levéltitok sérthetetlen; kivételek csak bírói utasításra, a törvény által megjelölt esetekben lehetségesek.

(2) A telefon- és távirati titok sérthetetlen; kivételek csak a törvény által megjelölt esetekben, az erre törvényileg felhatalmazott vagy olyan személyek részére lehetségesek, akik tőlük kaptak meghatalmazást.

14. cikk. (1) Kisajátítás csak a közösség érdekében és előzetesen garantált teljes kártalanítás ellenében megengedett, törvénnyel vagy törvény erejénél fogva kibocsátandó előírások szerint.

(2) A teljes kártalanításnak nem kell előzetesen garantálnak lennie, ha szükséghelyzetben halaszthatatlan kisajátítás szükséges.

(3) A törvény által vagy törvény erejénél fogva megjelölt esetekben teljes vagy részleges kártalanításra vonatkozó igény áll fenn, ha a tulajdont arra illetékesek a közösség érdekében megsemmisítik, vagy használhatatlanná teszik, vagy a tulajdonjog gyakorlását korlátozzák.

15. cikk. (1) A törvény által vagy törvény erejénél fogva megjelölt eseteken kívül senkitől sem vonható el a szabadsága.

(2) Akinek a szabadságát bírói határozat nélkül megvonták, bírónál kérheti a szabadon bocsátását. Ebben az esetben a bíró a törvény által meghatározott időn belül hallgatja meg. A bíró elrendeli az azonnali szabadon bocsátását, ha a szabadságelvonást jogtalanul tartja.

(3) Azt az ügyet, amely miatt valakinek a szabadságát megvonták, észszerű határidőn belül kell tárgyalni.

(4) Akinek a szabadságát jogszerűen vonták meg, korlátozható azoknak az alapjogoknak gyakorlásában, melyek a szabadságelvonással nem egyeztethetők össze.

16. cikk. Valamely cselekmény csak akkor büntethető, ha annak büntetendőségét a cselekmény elkövetésekor törvény állapította meg.

17. cikk. Senki sem akadályozható meg akarata ellenére abban, hogy őt az a bíró hallgassa meg, akihez jogszabály alapján fordulni jogosult.

18. cikk. (1) Mindenki törvényesen képviseltetheti magát jogi vagy igazgatási ügyeiben.

(2) A korlátozott vagyonnal rendelkező személyek részére a jogsegély kirendelését törvényi előírások szabályozzák.

19. cikk. (1) Elegendő munkahely megteremtéséről a hatóságok gondoskodnak.

(2) A dolgozók jogállására, védelmére és együttműködési jogára vonatkozó előírásokat törvény szabályozza.

(3) Minden holland állampolgárnak elismert joga van a szabad munkavállalásra a törvényi vagy törvény erejénél fogva fennálló korlátozások mellett.

20. cikk. (1) A lakosság megélhetéséhez szükséges anyagi eszközök biztosításáról és a javak elosztásáról az állam gondoskodik.

(2) A társadalombiztosításhoz való jogosultságot törvény szabályozza.

(3) Azoknak a Hollandiában lakó holland állampolgároknak, akik a létfenntartásukat fedezni nem tudják, törvény által szabályozandó igényük van a hatóságok által folyósított segélyre.

21. cikk. A hatóságok gondoskodnak az ország lakhatóságáról, valamint a környezet védelméről és fejlesztéséről.

22. cikk. (1) A hatóságok intézkedéseket tesznek a népegészség javítására.

(2) Elegendő lakástér megteremtéséről a hatóságok gondoskodnak.

(3) A hatóságok biztosítják a szociális és kulturális fejlődést és a szabadidős tevékenységeket.

23. cikk. (1) Az oktatásügyről a kormány folyamatosan gondoskodik.

(2) Az oktatás szabad, hatósági felügyelet nélküli, és a jogszabályok által megjelölt oktatási formákban, fenntartva az oktatók alkalmasságának és erkölcsi feddhetetlenségének törvényben meghatározott módon történő vizsgálatát.

(3) A közoktatást a vallási és világnézeti felfogás szabadságának megőrzésével törvény szabályozza.

(4) A hatóságok gondoskodnak arról, hogy az elemi oktatás minden községben kellő számú állami iskolában történjék. Törvényen alapuló előírások ettől eltérést engedhetnek, amennyiben alkalom adódik az oktatás említett fajtájában részt venni, akár állami, akár más iskolában.

(5) Azokat a követelményeket, melyek az egészben vagy részben közpénzből fenntartandó oktatás minőségével szemben felállítandók, törvény szabályozza; amennyiben magániskolákban történő oktatásról van szó, biztosítandó a vallási és világnézeti szabadság.

(6) Ezek a követelmények az elemi iskolai oktatás tekintetében olyanok, hogy a teljesen közpénzből finanszírozott magánoktatás és az állami oktatás minősége egyformán biztosított legyen. E szabályozásnál különösen biztosítandó a magániskolák szabadsága a taneszközök megválasztása és a tantervek alkalmazása során.

(7) A magán elemi iskolákat, melyek a törvény által rögzítendő előfeltételeknek eleget tesznek, ugyanolyan arányban kell közpénzből támogatni, mint az állami iskolákat. Törvény határozza meg, milyen hozzájárulás teljesíthető közpénzekből a magán középfokú és a tudományos előképző oktatás számára.

(8) A kormány évente jelentést tesz a Parlamentnek az oktatás helyzetéről.

Második fejezet

A kormány

A király

24. cikk. A királyi méltóság öröklés útján I. Vilmos király törvényes utódjára, Orániai-Nassau hercegre száll át.

25. cikk. A király halálakor a királyi méltóság öröklés útján a törvényes örökösire száll át, melynek során elsőbbsége a legidősebb gyermeknek van, ugyanez a szabály érvényesül az ő utóda tekintetében. Ha a meghalt királynak nincsenek leszármazói, a királyi méltóság azonos módon előbb a király szüleinek törvényes leszármazóira, azt követően a király nagyszüleinek törvényes leszármazóira száll át az öröklési ágon belül, amennyiben a meghalt király velük a harmadik foknál nem távolabbi vérrokon.

26. cikk. A király halálának időpontjában már megfogant, de még meg nem született gyermeket az öröklés szempontjából már megszületettnek kell tekinteni. Ha halva születik, úgy kell tekinteni, mintha sohasem létezett volna.

27. cikk. A királyi méltóságról való lemondás esetén a trónöröklésre az előző cikkekben foglalt szabályoknak megfelelően kerül sor. A lemondás után született gyermek és leszármazói a trónöröklésből ki vannak zárva.

28. cikk. (1) Ha a király törvényi hozzájárulás nélkül köt házasságot, a királyi méltóságról lemondottnak kell tekinteni.

(2) Ha valaki, aki a királytól megörökölheti a királyi méltóságot, ilyen házasságot köt, ő és az ebből a házasságból született gyermekei és leszármazói az örökségből ki vannak zárva.

(3) A Parlament két kamarája együttesen tanácskozik és hoz határozatot a hozzájárulás megadásáról a törvényi előterjesztés tárgyában.

29. cikk. (1) Ha rendkívüli körülmények megkövetelik, a törvény egy vagy több személyt kizárhat a trónöröklésből.

(2) A megfelelő előterjesztést a király, vagy az ő nevében más személy nyújtja be. A Parlament két kamarája együttes ülésen tanácskozik és hoz döntést e tárgyban. Az előterjesztés elfogadásához a leadott szavazatok kétharmados többsége szükséges.

30. cikk. (1) Ha előreláthatólag nem lesz trónörökös, törvény nevezhet ki utódot. Az előterjesztés a király részéről vagy az ő nevében kerül benyújtásra. Az előterjesztés benyújtása után a kamarák feloszlanak. Az újonnan összehívott kamarák együttes ülésen tanácskoznak és döntenek az előterjesztés tárgyában. Az előterjesztés elfogadásához a leadott szavazatok kétharmados többsége szükséges.

(2) Ha a király halálakor vagy a királyi méltóságról lemondáskor nincs trónörökös, a kamarák feloszlanak. Az újonnan összehívott kamarák a halál vagy lemondás után négy hónapon belül együttes ülésre ülnek össze, hogy a király kijelöléséről döntsenek. Utódot csak a leadott szavazatok legalább kétharmados többségével jelölhetnek ki.

31. cikk. (1) Valamely kijelölt király utódai az öröklés erejénél fogva csak a törvényes leszármazói lehetnek.

(2) Az öröklésre és e cikk (1) bekezdésére vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni a kijelölt trónörökösrő is, amíg nem király.

32. cikk. Tisztségének átvétele után a király esküt tesz, és a lehető leghamarabb a Parlament, két kamarája nyilvános együttes ülésén, Amszterdam fővárosban beiktatja. A király esküszik vagy fogadalmat tesz az Alkotmányhoz való hűségre és tiszte lelkiismeretes gyakorlására. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

33. cikk. A király a tisztét csak tizennyolcadik életévének betöltése után gyakorolhatja.

34. cikk. A kiskorú király feletti gyámságot törvény szabályozza. E tárgyban a Parlament két kamarája együttes ülésén tanácskozik és dönt.

35. cikk. (1) Ha a Minisztertanács azon a véleményen van, hogy a király képtelen a felségjogainak gyakorlására, ezt közli az Államtanáctól e célra kért ajánlás előterjesztésével a Parlament két kamarájával, melyek ezután együttes ülést tartanak.

(2) Ha a Parlament két kamarája osztja ezt a véleményt, akkor határozatba foglalják, hogy a király képtelen felségjogait gyakorolni. E határozatot az együttes ülés elnökének rendelkezésére közzéteszik, és azonnal hatályba lép.

(3) Mihelyt a király ismét képessé válik felségjogainak gyakorlására, ezt törvény nyilvánítja ki. Ebben a kérdésben a Parlament két kamarája együttes ülésen tanácskozik és dönt. A király a felségjogait e törvény közzététele után azonnal gyakorolja.

(4) Szükség esetén törvény szabályozza a király személye feletti gyámságot, ha határozat született arról, hogy képtelen felségjogait gyakorolni. E tárgyban a Parlament két kamarája együttes ülésen tanácskozik és dönt.

36. cikk. A király felségjogainak gyakorlásáról átmenetileg lemondhat és törvény erejénél fogva – melynek előterjesztése a király részéről vagy az ő nevében történik – ezek gyakorlását ismét megkezdheti. A Parlament két kamarája az előterjesztés tárgyában együttes ülésen tanácskozik és dönt.

37. cikk. (1) A király felségjogait régens gyakorolja:

- a) amíg a király be nem tölti a tizennyolcadik életévét;
- b) ha a királyi méltóságot egy még meg nem született gyermek veheti át;
- c) ha határozatba foglalták, hogy a király képtelen a felségjogait gyakorolni;
- d) ha a király a felségjogok gyakorlásáról átmenetileg lemondott;
- e) amíg a király halála vagy a királyi méltóságról lemondása után utóda nincs.

(2) A régens törvény jelöli ki. A Parlament két kamarája erről együttes ülésen tanácskozik és dönt.

(3) Az (1) bekezdés c) és d) pontokban meghatározott esetekben a király leszármazója, aki a feltételezett örököse, a törvénynél fogva régens, ha a tizennyolcadik életévét betöltötte.

(4) A régens esküvel vagy fogadalommal fejezi ki hűségét az Alkotmányhoz és tisztének lelkiismeretes gyakorlását a Parlament két kamarájának együttes ülésén. A régensségre, az utódlásra és a régens képviselőre vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg. A Parlament két kamarája erről együttes ülésen tanácskozik és dönt.

(5) A régensre a 35. és 36. cikkeket megfelelően kell alkalmazni.

38. cikk. Amíg a királyi felségjogok gyakorlása nincs szabályozva, azokat az Államtanács gyakorolja.

39. cikk. A Királyi Ház tagságát törvény szabályozza.

40. cikk. (1) A király törvényi szabályozás szerint éves jelentést kap az államtól. Ez a törvény rendelkezik arról, hogy a Királyi Ház mely más tagjai kapnak az államtól jelentést, valamint szabályozza magát az jelentést.

(2) A Királyi Ház tagjainak az államtól kapott jelentése, valamint a tisztségük gyakorlásához használt vagyontárgyak mentesek a személyi adó alól. Továbbá az, amit a király vagy feltételezett örököse az öröklés során vagy a Királyi Ház valamely tagjától ajándékozás útján kap, mentes az öröklési, a vagyónátruházási és az ajándékozási adóktól. További adómentességeket törvény állapíthat meg.

(3) Az előző bekezdésben megjelölt törvényi előterjesztésnek a Parlament által történő elfogadásához a leadott szavazatok kétharmados többsége szükséges.

41. cikk. A király a közérdek figyelembevételével szervezi udvartartását.

A király és a miniszterek

42. cikk. (1) A kormányt a király és a miniszterek alkotják.

(2) A király felelőtlen; a kormány aktusaiért a miniszterek felelősek.

43. cikk. A miniszterelnököt és a többi minisztert királyi rendelet nevezi ki és menti fel.

44. cikk. (1) Minisztériumokat királyi rendelet létesít. Azokat a miniszterek vezetik.

(2) Tárcán kívüli miniszterek is kinevezhetők.

45. cikk. (1) A miniszterek együtt a Minisztertanácsot alkotják.

(2) A miniszterelnök a Minisztertanács elnöke.

(3) A Minisztertanács megtárgyalja és meghatározza az általános kormányzati politikát és gondoskodik ezen politika egységéről.

46. cikk. (1) Államtitkárok királyi rendelettel nevezhetők ki és menthetők fel.

(2) Az államtitkár miniszteri hatáskörrel intézkedhet a miniszter helyett azokban az esetekben, amelyekben a miniszter szükségesnek tartja; ilyen esetekben a miniszter utasításai-

hoz kötve van. Az államtitkár e minőségében felelős, felelőssége a miniszter felelősségét nem érinti.

47. cikk. Valamennyi törvényt és királyi rendeletet a király és egy vagy több miniszter vagy államtitkár ír alá.

48. cikk. A miniszterelnököt kinevező királyi rendeletet a miniszterelnök ellenjegyzí. A királyi rendeleteket, melyek a többi minisztert és az államtitkárt nevezik ki és mentik fel, a miniszterelnök ellenjegyzí.

49. cikk. Törvény által előírt módon a miniszterek és az államtitkárok tisztségük elfoglalásakor a király előtt feddhetetlenségi esküt vagy fogadalmat tesznek, melyben kijelentik, hogy nem áll fenn jogi akadálya annak, hogy hivatalt viseljenek, és esküvel vagy fogadalommal ígérik az Alkotmányhoz való hűségüket és tisztjuk lelkiismeretes gyakorlását.

Harmadik fejezet

A parlament

Szervezete és összetétele

50. cikk. A Parlament képviseli Hollandia egész népét.

51. cikk. (1) A Parlament a Második Kamarából és az Első Kamarából áll.

(2) A Második Kamarának százötven tagja van.

(3) Az Első Kamarának hetvenöt tagja van.

(4) Az együttes ülés alkalmával a két kamara egy egységnek tekintendő.

52. cikk. (1) Mindkét kamara megbízatási ideje négy évig tart.

(2) Ha a törvény a tartományi tanácsok számára a négy évtől eltérő megbízatási időt ír elő, ennek megfelelően változik az Első Kamara megbízatási ideje is.

53. cikk. (1) Mindkét kamara tagjait az arányos képviselőlet alapján a törvény által megálapított határokon belül választják meg.

(2) A választások titkosak.

54. cikk. (1) A Második Kamara tagjait azok a holland állampolgárok választják meg közvetlen választással, akik a tizennyolcadik életévüket betöltötték, kivéve azokat a holland állampolgárokat, akiket törvény zár ki a választójogból arra tekintettel, hogy nem rendelkeznek Hollandiában állandó lakóhellyel.

(2) Akit valamely törvény által megjelölt bűncselekmény miatt bírósági határozattal legalább egyévi szabadságvesztésre ítélték, és akinek ennek során egyidejűleg a választójogát megvonták nem jogosult szavazni.

55. cikk. Az Első Kamara tagjait a tartományi tanácsok tagjai választják ki. A választás, a Kamara feloszlásának esete kivételével, a tartományi tanács tagjainak megválasztása után három hónapon belül történik.

56. cikk. A Parlament tagja az lehet, aki holland állampolgár, tizennyolcadik életévét betöltötte, és nincs kizárva a választójogból.

57. cikk. (1) Senki sem lehet mind a két kamarának tagja.

(2) A Parlament tagja nem lehet miniszter, államtitkár, az Államtanács tagja, Számvevőszék tagja, nemzeti ombudsman vagy ombudsmanhelyettes, a Legfelsőbb Bíróság tagja, a Legfelsőbb Bíróság mellett működő legfőbb ügyész vagy legfőbb védő.

(3) Az a miniszter vagy államtitkár, aki hivataláról lemondott, tagja lehet a Parlamentnek addig is, míg a lemondás elfogadása tárgyában döntés nem születik.

(4) A törvény meghatározhatja, hogy más köztisztviségeket egyidejűleg nem lehet gyakorolni a Parlamentben vagy valamelyik kamarában viselt tagsággal.

57a. cikk. A Parlament tagjának terhesség, szülési szabadság vagy betegség ideje alatti ideiglenes helyettesítéséről törvény rendelkezik.

58. cikk. Mindegyik kamara megvizsgálja az újonnan kinevezett tagjának megbízólevelét, és dönt a törvény által megállapítandó szabályok figyelembevételével azokról a vitákról, melyek a megbízólevelre vagy magára a választásra vonatkozólag keletkeznek.

59. cikk. A választójogra és a választásra vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.

60. cikk. Törvény által előírt módon a kamarák tagjai tisztségük elfoglalásakor az ülésen feddhetetlenségi esküt, illetőleg nyilatkozatot/fogadalmat tesznek, melyben kijelentik, hogy nem áll fenn jogi akadálya annak, hogy hivatalt viseljenek, és esküvel vagy fogadalommal ígérik az Alkotmányhoz való hűségüket és tisztük lelkiismeretes gyakorlását.

61. cikk. (1) A két kamara mindegyike soraiból elnököt nevez ki.

(2) A két kamara mindegyike jegyzőt nevez ki, aki, hasonlóan a kamarák többi tisztségviselőjéhez, egyidejűleg nem lehet a Parlament tagja.

62. cikk. Az Első Kamara elnöke vezeti az együttes ülést.

63. cikk. A Parlament tagjainak és volt tagjainak, valamint ezek eltartottainak javára pénzügyi ellátmányt törvény állapít meg. A kamarák erre vonatkozó törvényt csak a leadott szavazatok kétharmados többségével fogadhatnak el.

64. cikk. (1) Mindkét kamarát királyi rendelet feloszlathatja.

(2) A feloszlató rendelet egyidejűleg előírást tartalmaz a feloszlott kamara újraválasztására, és az újraválasztott kamara három hónapon belüli összehívására.

(3) A feloszlás azon a napon válik hatályossá, amelyen az újraválasztott kamara összeül.

(4) Törvény állapítja meg a Második Kamara megbízatási időtartamát feloszlása után; az nem lehet hosszabb öt évnél. Feloszlás után az Első Kamara megbízatási ideje abban az időpontban ér véget, amikor a feloszlott kamara választási szakasza letelt volna.

Eljárás

65. cikk. Minden szeptember harmadik keddjén, vagy a törvény által megállapítandó korábbi időpontban a király, vagy az ő nevében más nyilatkozatot tesz a Parlament kamarájának együttes ülésén a kormány által követendő politikáról.

66. cikk. (1) A Parlament ülései nyilvánosak.

(2) A nyilvánosság akkor kizárt, ha a jelen levő tagok egytizede azt kéri, vagy az elnök azt szükségesnek tartja.

(3) A Kamara, illetőleg a kamarák együttes ülésen döntenek arról, hogy a nyilvánosság kizárásával tanácskozzanak és hozzanak döntést.

67. cikk. (1) A kamarák egyenként vagy együttes ülésen csak akkor tanácskozhatnak és dönthetnek, ha tagjainak több mint fele jelen van.

(2) A határozatokat szavazattöbbséggel hozzák.

(3) A tagok a szavazat leadásakor nincsenek a megbízatáshoz vagy utasításhoz kötve.

(4) Az egyéneket nem érintő ügyek részleteiben a szavazás szóban és név szerint történik, ha azt egy tag indítványozza.

68. cikk. A miniszterek és az államtitkárok a kamaráknak külön és együttes ülésben megadják szóban vagy írásban az egy vagy több tag által kért felvilágosítást, ha az nem ellentétes az állam érdekével.

69. cikk. (1) A miniszterek és az államtitkárok az üléseken jelen lehetnek és a tanácskozásokban részt vehetnek.

(2) A kamarák külön és együttes ülése felhívhatja őket az ülésen való részvételre.

(3) Az üléseken őket az általuk megbízott személyek segíthetik.

70. cikk. Mindkét kamarának külön-külön és együttesen a törvény által szabályozott parlamenti vizsgálati joga van.

71. cikk. A Parlament tagjait, a minisztereket, az államtitkárokat és más személyeket, akik a tanácskozásokban részt vesznek, azért, amit a Parlament vagy annak bizottságai ülésein elmondtak vagy írásban előterjesztettek, nem vonhatók perbe vagy más módon felelősségre.

72. cikk. A Parlament kamarái külön és együttes ülésükön ügyrendet fogadnak el.

Negyedik fejezet

Államtanács, Főszámvevőszék,

Nemzeti Ombudsman és állandó tanácsadó testületek

73. cikk. (1) Az Államtanácsot vagy az Államtanács valamely csoportját törvénytervezetek, az általános közigazgatási rendelkezések tervezetei, valamint a szerződésekhez hozzájárulás előterjesztései alkalmával a Parlament meghallgatja. Törvényben meghatározott esetekben a meghallgatás elmaradhat.

(2) Az Államtanács vagy az Államtanács valamely csoportja felelős azoknak a közigazgatási vitáknak a megvizsgálásáért, melyekben királyi rendelettel döntenek; valamint az említett vitában hozandó döntésre irányuló tanácsért.

(3) Törvény a döntést közigazgatási vitákban átruházhatja az Államtanácsra vagy az Államtanács valamely csoportjára.

74. cikk. (1) Az Államtanács elnöke a király. A király feltételezett örökösének részvételi joga van az Államtanácsban, tizennyolcadik életéve betöltése után. Törvénnyel vagy törvény erejénél fogva a Királyi Ház más tagjai is részt vehetnek az Államtanácsban.

(2) Az Államtanács tagjait királyi rendelet életre szólóan nevezi ki.

(3) Felmentésük lemondással vagy a törvény által megállapítandó korhatár elérésekor történik.

(4) A törvény által meghatározott esetekben az Államtanács tagjait felfüggesztheti vagy felmentheti.

(5) Más kérdésekben jogállásukat törvény szabályozza.

75. cikk. (1) Az Államtanács szervezetét, összetételét és hatáskörét törvény szabályozza.

(2) Törvény más feladatokat is átruházhat az Államtanácsra, vagy az Államtanács valamely csoportjára.

76. cikk. A Számvevőszék feladata az állam bevételeinek és kiadásainak vizsgálata.

77. cikk. (1) A Számvevőszék tagjait királyi rendelet nevezi ki életre szólóan a Parlament Második Kamarájának javaslatára, mely mindenkor három jelöltre tesz javaslatot.

(2) Felmentésük lemondással vagy a törvény által meghatározandó korhatár elérésekor történik.

(3) A törvényben meghatározott esetekben a Legfelsőbb Bíróság tagságából felfüggesztheti vagy felmentheti őket.

(4) Más kérdésekben jogállásukat törvény szabályozza.

78. cikk. (1) A Számvevőszék szervezetét, összetételét és hatáskörét törvény szabályozza.

(2) A Számvevőszékre törvény más feladatokat is átruházhat.

78a. cikk. (1) A Nemzeti Ombudsman, kérésre vagy hivatalból, vizsgálja a törvény által vagy törvény erejénél fogva kijelölt állami közigazgatási szervek és egyéb közigazgatási szervek aktusait.

(2) A Nemzeti Ombudsmant és a Helyettes Ombudsmant a Parlament Második Kamarája jelöli ki a törvény által meghatározott időtartamra. Lemondásuk és a megfelelő életkor elérése miatti visszavonulás szabályait törvény határozza meg. Felfüggesztésükre, illetőleg felmentésükre a törvény által meghatározott esetekben a Parlament Második Kamarája által kerül sor. Jogállásuk részleteit törvény szabályozza.

(3) A Nemzeti Ombudsman hatáskörét és eszközeit törvény szabályozza.

(4) Törvénnyel vagy törvény erejénél fogva más feladatok is átruházhatók a Nemzeti Ombudsmanra.

79. cikk. (1) Törvénnyel vagy törvény erejénél fogva a törvényhozás és az államigazgatás területén állandó tanácsadó testületek alakulnak.

(2) Ezen testületek szervezetét, összetételét és hatáskörét törvény szabályozza.

(3) Törvénnyel vagy törvény erejénél fogva ezekre a testületekre más tanácsadói feladatok is átruházhatók.

80. cikk. (1) Az ebben a fejezetben megjelölt testületek szakvéleményei a törvényben meghatározandó szabályok szerint kerülnek közzétételre.

(2) A törvény által megjelölt eseteken kívül azokra a törvénytervezetekre vonatkozó szakvélemények, melyek a király által vagy az ő megbízásából kerülnek benyújtásra, a Parlament elé terjesztendők.

Ötödik fejezet **Törvényalkotás és közigazgatás**

Törvények és más előírások

81. cikk. A törvényeket a Kormány és a Parlament együttesen hozzák.

82. cikk. (1) Törvényjavaslatokat a király, az ő megbízottja, vagy a Parlament Második Kamarája nyújt be.

(2) Azokat a törvényjavaslatokat, melyeket a Parlament együttes ülésén kell tárgyalni, a király vagy az ő megbízásából más, amennyiben ez lehetséges a második fejezetben hivatkozott cikkek szerint, a Parlament együttes ülésére nyújthatják be.

(3) A Második Kamara, illetőleg a Parlament együttes ülése által benyújtandó törvényjavaslatokat a kamarában vagy az együttes ülésen egy vagy több tag terjeszti elő.

83. cikk. A király által vagy megbízásából benyújtott törvényjavaslatot meg kell küldeni a Második Kamarának vagy az együttes ülésnek, ha a Parlament együttes ülése azt kívánja.

84. cikk. (1) Amíg valamely, a király által vagy megbízásából benyújtott törvényjavaslatot nem fogadja el a Második Kamara, illetőleg együttes ülésen a Parlament, azt egy vagy több tag, vagy a kormány indítványára módosíthatják.

(2) Amíg a Második Kamara, illetőleg a Parlament az együttes ülésen valamely általa, illetőleg általuk benyújtandó törvényjavaslatot nem fogadja, illetőleg nem fogadják el, azt egy vagy több tag, vagy az indítványozó, indítványozók indítványára módosíthatja, illetőleg módosíthatják.

85. cikk. Amint a Második Kamara valamely törvényjavaslatot elfogadott, vagy elhatározta előterjesztés benyújtását, azt az Első Kamara elé bocsátja, mely az előterjesztést abban a formában tárgyalja meg, amelyben azt eléje a Második Kamara bocsátotta. A Második

Kamara egy vagy több tagját megbízhatja valamely általa benyújtott előterjesztés megvédésére az Első Kamaránál.

86. cikk. (1) Amíg valamely törvényjavaslatot a Parlament nem fogadott el, azt az, aki benyújtotta vagy megbízottja, visszavonhatja.

(2) Amíg a Második Kamara, illetőleg a Parlament az együttes ülésen valamely általa, vagy általuk benyújtandó törvényi előterjesztést nem fogadott el, illetőleg nem fogadtak el, azt az a tag vagy tagok, akik előterjesztették, visszavonhatják.

87. cikk. (1) A törvényjavaslat törvénnyé válik, amint azt a Parlament elfogadta és a király megerősítette.

(2) A király és a Parlament kölcsönösen tájékoztatják egymást a törvényjavaslatokra vonatkozó határozataikról.

88. cikk. A törvények kihirdetését és a hatálybalépését törvény szabályozza. A törvények csak a kihirdetésük után lépnek hatályba.

89. cikk. (1) Az általános közigazgatási rendelkezések királyi rendelettel jelennek meg.

(2) Azok az előírások, melyek be nem tartása büntetést von maga után, csak törvénnyel szabályozhatók. A büntetéseket törvény határozza meg.

(3) Az általános közigazgatási rendelkezések kihirdetését és hatálybalépését törvény szabályozza. Csak kihirdetésük után lépnek hatályba.

(4) A (2) és (3) bekezdést kell alkalmazni más általánosan kötelező állami rendelkezésre.

Egyéb rendelkezések

90. cikk. A kormány támogatja a nemzetközi jogrend fejlesztését.

91. cikk. (1) A Parlament előzetes hozzájárulása nélkül a Királyság nincs kötve a szerződésekhez, és a szerződéseket nem hirdetik ki. Azokat az eseteket, amikor hozzájárulás nem szükséges, törvény határozza meg.

(2) Törvény határozza meg a hozzájárulás megadásának módját, amely lehet hallgatólagos hozzájárulás is.

(3) Ha a szerződés olyan rendelkezéseket tartalmaz, melyek eltérnek az Alkotmánytól, illetőleg eltérést tesznek szükségessé, a Parlament kamaráinak hozzájárulása csak a leadott szavazatok kétharmados többségével adható meg.

92. cikk. Szerződéssel vagy szerződés erejénél fogva nemzetközi szervezetekre törvényhozási, végrehajtási és ítélkezési hatáskörök ruházhatók át, szükség esetén a 91. cikk (3) bekezdésének figyelembevételével.

93. cikk. Nemzetközi intézmények szerződéseinek vagy határozatainak rendelkezései, melyeknek tartalma minden személyre általánosan kötelező lehet, közzétételük után válnak kötelezővé.

94. cikk. A Királyságon belül érvényesülő törvényi előírások nem kerülnek alkalmazásra, ha alkalmazásuk nem egyeztethető össze nemzetközi intézmények szerződéseinek és határozatainak általánosan kötelező rendelkezéseivel.

95. cikk. Nemzetközi intézmények szerződéseinek és határozatainak közzétételét törvény szabályozza.

96. cikk. (1) Csak a Parlament előzetes hozzájárulásával lehet hadiállapotot kinyilvánítani.

(2) A hozzájárulás nem szükséges, ha már egy ténylegesen fennálló hadiállapot folytán a Parlamenttel való tanácskozás nem mutatkozik lehetségesnek.

(3) A Parlament két kamarája ebben a kérdésben együttes ülésen tanácskozik és dönt.

(4) Az (1) és (3) bekezdés rendelkezései megfelelően érvényesülnek a háború befejezésének kinyilvánítása tekintetében.

97. cikk. A Királyság érdekeinek védelme és megóvása, továbbá a nemzetközi jogrend fenntartása és fejlesztése érdekében fegyveres erőt kell fenntartani.

(2) A fegyveres erők feletti legfőbb hatalom a Kormányt illeti.

98. cikk. (1) A fegyveres erők önkéntesekből és hadkötelezettekkel tevődik össze.

(2) A hadkötelezettséget és az aktív katonai szolgálatra való felhívás elhalasztásának jogát törvény szabályozza.

99. cikk. Törvény határozza meg azokat a feltételeket, melyek esetén a katonai szolgálat alól mentesítés adható komoly lelkiismereti megfontolások miatt.

99a. cikk. A polgári védelem érdekében feladatok ruházhatók át a törvény által lefektetett szabályok szerint.

100. cikk. (1) A Kormány köteles előzetesen értesíteni a Parlamentet, ha a fegyveres erők mozgósítása vagy a nemzetközi jogrend fenntartása és fejlesztése érdekében rendelkezésre állása válik szükségessé. E rendelkezés magában foglalja a fegyveres konfliktus esetén nyújtandó humanitárius segítségnyújtást.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseit nem kell alkalmazni, amennyiben az ilyen előzetes értesítés megadását kényszerítő okok zárják ki. Ebben az esetben a lehető legrövidebb időn belül felvilágosítást kell nyújtani.

101. cikk. (Az 1995. július 10-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikk elévült. A Törvények és Határozatok Tárának 401. számában fellelhető.)

102. cikk. (A 2000. június 22-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikk elévült. A Törvények és Határozatok Tárának 294. számában fellelhető.)

103. cikk. (1) Törvény határozza meg azokat az eseteket, amikor a belső és külső biztonság fenntartásához királyi rendelettel kihirdethető a törvény által meghatározott szükségállapot. A kihirdetés következményeit törvény szabályozza.

(2) A kihirdetés során el lehet térni a tartományok, községek és vízszabályozási társulatok végrehajtó szerveinek hatáskörére vonatkozó alkotmányi rendelkezésektől, a 6. cikkben lefektetett alapjogoktól, amennyiben az ebben a szakaszban foglalt jognak épületeken és zárt helyiségeken kívüli gyakorlásáról van szó, a 7., 8., 9. cikkeken, a 12. cikk (2) és (3) bekezdéseken, a 13. cikkben foglalt alapjogoktól, valamint a 113. cikk (1) és (3) bekezdésektől.

(3) Közvetlenül a szükségállapot kihirdetése után, ha szükségesnek ítéli, addig, amíg a szükségállapot beszüntetéséről királyi rendelet nem rendelkezik a Parlament két kamarája együttes ülésen tárgyal és határoz a szükségállapot időtartamáról.

104. cikk. Állami adók törvény erejénél fogva szedhetők be. Más állami illetékeket törvény szabályoz.

105. cikk. (1) Az állami költségvetés bevételeit és kiadásait törvény állapítja meg.

(2) A király vagy megbízottja minden évben benyújtja a 65. cikkben megjelölt időpontban az általános költségvetési törvényjavaslatot.

(3) A törvényi rendelkezéseknek megfelelően az Állam bevételeire és kiadásaira vonatkozólag a Parlament részére számadás készül. A Számvevőszék által jóváhagyott zárszámadást a Parlament elé terjesztik.

(4) Az állami pénzügyek kezelésére vonatkozó előírásokat törvény állapítja meg.

106. cikk. A pénzügyi rendszert törvény szabályozza.

107. cikk. (1) A polgári jogot, a büntetőjogot, a polgári és büntető eljárásjogot az általános törvénykönyvek szabályozzák; meghatározott tárgyakat külön törvények szabályozhatnak.

(2) A közigazgatási jog általános szabályait törvény tartalmazza.

108. cikk. (Az 1999. február 25-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikk elévült. A Törvények és Határozatok Tárának 133. számában fellelhető.)

109. cikk. A közszolgálati alkalmazottak jogállását törvény szabályozza. A törvény egyidejűleg előírásokat tartalmaz a közszolgálati alkalmazottak munkavédelmére és együttműködésére vonatkozólag.

110. cikk. A kormányzatszervek a törvény által meghatározott módon biztosítják a nyilvánosság számára az információhoz való hozzáférés jogát feladataik végrehajtása során.

111. cikk. Méltóságokat törvény alapít.

Hatodik fejezet

Igazságszolgáltatás

112. cikk. (1) A bíróságok felelőssége az ítélezés a polgári jogvitákban és a követeléseket illetően.

(2) A törvény az ítélezés felelősségét olyan vitás ügyekben, amelyek nem polgári jogi jogviszonyok alapján keletkeztek, vagy bíróságoknak, vagy olyan törvényszékeknek engedi át, melyek nem tartoznak a bíróságokhoz. Ilyen ügyekben az eljárást és a döntések következményeit törvény szabályozza.

113. cikk. (1) A büntetőügyekben való ítélezés szintén a bíróságok felelőssége.

(2) A kormányzati szervek által kezdeményezett fegyelmi eljárást törvény szabályozza.

(3) Szabadságvesztés-büntetést kizárólag bíróság szabhat ki.

(4) A Hollandián kívüli esetekre vonatkozó ítélezésre és a katonai büntetőjogra a törvény eltérő rendelkezést is tartalmazhat.

114. cikk. Halálbüntetés nem szabható ki.

115. cikk. A 112. cikk (2) bekezdésében megjelölt jogvitákban a felsőbb igazgatási hatóságokhoz lehet fordulni.

116. cikk. (1) A törvény meghatározza azokat a törvényszékeket, melyek a bíróságokhoz tartoznak.

(2) A bíróságok szervezetét, összetételét és hatáskörét törvény szabályozza.

(3) A törvény alapján az igazságszolgáltatásban a bíróságok tagjaival együtt olyan személyek is részt vehetnek, akik nem tagjai a bíróságoknak.

(4) Törvény határozza meg a bíróságok azon tagjainak felügyeletét, akik az igazságszolgáltatásban az ügyek eldöntéséért felelősek, valamint azoknak, akik feladataikat az előző bekezdésben foglaltak alapján teljesítik.

117. cikk. (1) A bíróságok igazságszolgáltatásért felelős tagjait és a Legfelsőbb Bíróság mellett működő Legfőbb Ügyészt királyi rendelet nevezi ki életre szólóan.

(2) Nevezettek felmondással vagy a törvényben meghatározott korhatár elérésekor felmenthetők.

(3) A törvényben meghatározott esetekben őket felfüggesztheti vagy elbocsáthatja a törvény által megjelölt, a bíróságokhoz tartozó törvényszék.

(4) Más kérdésekben jogállásukat törvény szabályozza.

118. cikk. (1) Hollandia Legfelsőbb Bíróságának tagjait háromszoros számú jelöltet tartalmazó lista alapján a Parlament Második Kamarája nevezi ki.

(2) A Legfelsőbb Bíróság felelős a törvény által meghatározott esetekben, és a törvényes határokon belül a bírói döntések törvénysértés miatt történő megsemmisítéséért.

(3) Törvény más feladatokat is átruházhat a Legfelsőbb Bíróságra.

119. cikk. A Parlament jelenlegi és korábbi tagjait, a minisztereket és államtitkárokat hivatali bűncselekményeik miatt a Legfelsőbb Bíróság vonja felelősségre. Az eljárás királyi rendelettel vagy a Második Kamara határozatával indul.

120. cikk. A Bíróságok nem bírálhatják el a törvények és nemzetközi szerződések alkotmányosságát.

121. cikk. A törvény által meghatározott esetek kivételével a bírósági tárgyalások nyilvánosak, és az ítéletek tartalmazzák azokat a bizonyítékokat, amelyek azt megalapozzák. Az ítélethirdetés nyilvános.

122. cikk. (1) Az egyéni kegyelem királyi rendelettel gyakorolható, a törvényben meghatározott bíróság ajánlására, és a törvénnyel, vagy törvény alapján megállapított előírások figyelembevételével.

(2) Közkegyelem törvénnyel vagy törvény alapján gyakorolható.

Hetedik fejezet

Tartományok, községek, vízszabályozási társulatok és más köztestületek

123. cikk. (1) Törvény tartományokat és községeket feloszlathat, és újakat létesíthet.

(2) Tartományok vagy községek határainak módosítását törvény szabályozza.

124. cikk. (1) A tartományok és községek saját belső ügyeinek szabályozására és igazgatására vonatkozó hatásköre átruházható azok igazgatási szerveire.

(2) A tartományok és községek igazgatási szervei kötelesek a törvény, vagy törvény alapján megállapított előírások alapján a szabályozást és igazgatást segíteni.

125. cikk. (1) A tartomány élén a tartományi tanács, a község élén a községi tanács áll. Üléseik a törvényben meghatározott esetek kivételével nyilvánosak.

(2) A tartományi közigazgatáshoz tartozik a tartományi végrehajtó kollégium és a Királyi Biztos, a községi közigazgatáshoz a községi végrehajtó kollégium és a polgármester.

126. cikk. Törvény elrendelheti, hogy a kormány hivatalos utasításainak végrehajtása a továbbiakban a Királyi Biztos feladata.

127. cikk. A tartományi gyűlések és a községi tanácsok tartományi, illetőleg községi szabályrendeleteket adnak ki, kivéve a törvényben megjelölt vagy a törvény alapján általuk meghatározott eseteket.

128. cikk. A 123. cikkben megjelölt eseteken kívül a 124. cikk (1) bekezdésben meghatározott hatásköröket a 125. cikkben meghatározott szerveken kívüli más szervekre csak a tartományi tanács, illetőleg a községi tanács ruházhat át.

129. cikk. (1) A tartományi tanács és a községi tanács tagjait a tartományban, illetőleg községben letelepült azok a holland állampolgárok választják közvetlenül, akik a Parlament Második Kamarájának választásához szükséges előfeltételeknek megfelelnek. Mindegyik testület tagsága tekintetében ugyanazok a feltételek érvényesülnek.

(2) A tagokat a törvény által megállapított határokon belül, az arányos képviselő elvének érvényre juttatása alapján választják.

(3) Az 53. cikk (2) bekezdése és az 59. cikk rendelkezéseit kell alkalmazni. Az 57a. cikket is alkalmazni kell.

(4) A tartományi tanács és a községi tanács megbízási ideje a törvény által megjelölt kivételes esetektől eltekintve, négy év.

(5) Törvény határozza meg, hogy a tagsággal egyidejűleg mely hivatalok nem viselhetők. A törvény meghatározhatja, hogy a tagság tekintetében akadályok keletkezhetnek rokonság vagy házasságkötés által, és törvény határozhatja meg azokat a cselekményeket, melyek a tagság elvesztéséhez vezethetnek.

(6) A tagok a szavazatok leadásakor nincsenek a megbízatásukhoz vagy utasításhoz kötve.

130. cikk. A törvény elismerheti a községi tanács tagjai választásának és községi tanács-tagga választhatóság jogát azoknak a letelepülteknek, akik nem holland állampolgárok, amennyiben megfelelnek legalább azoknak a feltételeknek, melyek érvényesülnek a letelepült holland állampolgárok tekintetében.

131. cikk. A Királyi Biztosokat és a polgármestereket királyi rendelet nevezi ki.

132. cikk. (1) A tartományok és községek szervezetét, valamint összetételét és igazgatási szerveik hatásköreit törvény szabályozza.

(2) Az igazgatási szervek felügyeletét törvény szabályozza.

(3) Az igazgatási szervek határozatai csak a törvényben megjelölt vagy törvény alapján meghatározott esetekben lehetnek alávétve valamely előzetes vizsgálatnak.

(4) Az igazgatási szervek határozatait csak királyi rendelet semmisítheti meg, ha azok ellentétben állnak a hatályos joggal vagy közérdekkel.

(5) A 124. cikk (2) bekezdésben említett szabályozás és igazgatás elmulasztása esetére vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. A 125. és 127. cikkektől eltérően a törvény határozza meg a szabályokat arra az esetre, ha a tartomány vagy a község igazgatási szervei feladataikat súlyosan elhanyagolják.

(6) A tartományi és a községi igazgatási szervek által kivethető adókat, továbbá a központi kormánnyal való pénzügyi kapcsolatot törvény szabályozza.

133. cikk. (1) Amennyiben törvény vagy törvény alapján más eltérően nem rendelkezik, a vízszabályozási társulatok létesítését és felosztását, a feladataik és szervezetük szabályozását, beleértve az igazgatási szerveik összetételét is, a törvénynek megfelelő tartományi szabályrendelet állapítja meg.

(2) A vízszabályozási társulatok igazgatási szerveinek jogalkotó és egyéb hatáskörét, valamint az üléseinek a nyilvánosságát törvény szabályozza.

(3) Ezeknek az igazgatási szerveknek tartományi és más testületek által ellátandó felügyeletét törvény szabályozza. Ezeknek az igazgatási szerveknek a határozatait csak akkor lehet megsemmisíteni, ha azok ellentétben állnak a hatályos joggal vagy a közérdekkel.

134. cikk. (1) Törvénnyel vagy törvény alapján szakmai, kereskedelmi kamarák és más köztestületek alapíthatók és oszthatók fel.

(2) Ezen köztestületek feladatait és szervezetét, az igazgatási szerveik összetételét és hatáskörét, valamint üléseik nyilvánosságát törvény szabályozza. Törvénnyel vagy törvény alapján jogalkotó hatáskörük igazgatási szerveikre ruházható át.

(3) Az igazgatási szervek felügyeletét törvény szabályozza. Az igazgatási szervek határozatai csak akkor semmisíthetők meg, ha azok ellentétben állnak a hatályos joggal vagy a közérdekkel.

135. cikk. Törvény állapítja meg azokra az ügyekre vonatkozó szabályokat, melyekben két vagy több köztestület részt vesz. Ezek új köztestület alapítását írhatják elő, ebben az esetben a 134. cikk (2) és (3) bekezdéseit kell alkalmazni.

136. cikk. A köztestületek közti jogvitákat királyi rendelet dönti el, amennyiben azok nem tartoznak a bíróság hatáskörébe, és amennyiben a döntést törvény más testületre nem ruházta át.

Nyolcadik fejezet

Az alkotmány módosítása

137. cikk. (1) Törvény nyilvánítja ki, hogy valamely alkotmánymódosítást a benyújtott formában meg kell tanácskozni.

(2) A Második Kamara a király által vagy megbízásából benyújtott indítvány alapján, vagy saját kezdeményezésére a törvényjavaslatot több külön törvényjavaslatra oszthatja fel.

(3) Az (1) bekezdésben megjelölt törvény kihirdetése után a Második Kamara feloszlik.
(4) Az új Második Kamara megalakulását követően a kamarák az (1) bekezdés szerint, második olvasatban az előterjesztést megtárgyalják. Az elfogadásához a leadott szavazatok legalább kétharmados többsége szükséges.

(5) A Második Kamara a király, vagy a megbízásából benyújtott indítvány alapján, vagy saját kezdeményezésére a leadott szavazatok kétharmados többségével az alkotmánymódosító törvényjavaslatot több külön törvényjavaslatra oszthatja fel.

138. cikk. (1) Mielőtt az Alkotmányt módosító törvényjavaslatot második olvasatra kiadnák, és a király azt megerősítené, törvénybe foglalt rendelkezésekkel

a) az elfogadott előterjesztés és a változatlan alkotmányi rendelkezések, ha az szükséges, egyeztetetők;

b) a fejezetekre, alfejezetekre és cikkekre beosztás, valamint azok címei és számozásai megváltoztathatók.

(2) Olyan törvényjavaslatot, amely az (1) bekezdés a) pontjának megfelelő rendelkezéseket tartalmaz, a két kamara csak a leadott szavazatok kétharmados többségével fogadhatja el.

139. cikk. A Parlament által elfogadott és a király által megerősített alkotmánymódosítások kihirdetésük után azonnal hatályba lépnek.

140. cikk. A hatályos törvények, előírások és más rendeletek, melyek az Alkotmány módosításával ellentétben állnak, mindaddig hatályban maradnak, míg valamely rendelkezés az Alkotmánnyal összhangba hozza őket.

141. cikk. A módosított alkotmány teljes szövegét királyi rendelet hirdeti ki; ennek során fejezetek, alfejezetek és cikkek átszámozhatók, és ennek megfelelően az utalások megváltoztathatók.

142. cikk. Az alkotmányt törvény összhangba hozhatja Hollandia Királyság Statútumával. A 135., 140., és 141. cikkeket megfelelően kell alkalmazni.

Kiegészítő cikkek

I. cikk. Az 57a. cikk és a 129. cikk (3) bekezdés második fordulata négy év múlva, vagy valamely törvénnyel vagy törvény alapján megjelölt korábbi időpontban lép hatályba.

II. cikk. Az 54. cikk (2) bekezdéséhez fűződő kiegészítés öt év múlva, vagy valamely törvénnyel vagy törvény alapján megjelölt korábbi időpontban lép hatályba. Ezen időintervallum törvénnyel további, legfeljebb öt évre meghosszabbítható.

III–VIII. cikk. (Az 1995. július 10-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikkek elévültek. A Törvények és Határozatok Tárának 404. számában fellelhetők.)

IX. cikk. A 16. cikk nem érvényesül azon bűntettek tekintetében, amelyek a háborús bűntettekről szóló rendelet alapján büntetendők.

X. cikk. (Az 1995. július 10-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikk elévült. A Törvények és Határozatok Tárának 404. számában fellelhető.)

XI. cikk. (Az 1999. október 6-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikk elévült. A Törvények és Határozatok Tárának 454. számában fellelhető.)

XII–XVI. cikk. (Az 1995. július 10-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikkek elévültek. A Törvények és Határozatok Tárának 404. számában fellelhetők.)

XVII. cikk. (Az 1999. február 25-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikk elévült. A Törvények és Határozatok Tárának 135. számában fellelhető.)

XVIII. cikk. (Az 1995. július 10-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikk elévült. A Törvények és Határozatok Tárának 404. számában fellelhető.)

XIX. cikk. Az 1972. évi alkotmány 81. cikkében rögzített kihirdetési formula, és az 1972. alkotmány 123., 124., 127., 128., 130. cikkeiben lefektetett szabályok, azon üzenetek és törvényjavaslatok tekintetében, melyeket az egyik kamara küld a másik kamarának vagy a királynak, valamint a király azon üzenetei a Parlamentnek, melyek tartalmazzák a törvényjavaslatról szóló döntését, hatályban marad, amíg e tekintetben eltérő szabályozást nem hoznak.

XX. cikk. (Az 1995. július 10-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikk elévült. A Törvények és Határozatok Tárának 402. számában fellelhető.)

XXI. cikk. (Az 1999. október 6-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikk elévült. A Törvények és Határozatok Tárának 454. számában fellelhető.)

XXII–XXIII. cikk. (Az 1995. július 10-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikkek elévültek. A Törvények és Határozatok Tárának 404. számában fellelhetőek.)

XXIV–XXV. cikk. (Az 1999. február 25-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikkek elévültek. A Törvények és Határozatok Tárának 135. számában fellelhetőek.)

XXVI–XXIX. cikk. (Az 1995. július 10-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikkek elévültek. A Törvények és Határozatok Tárának 404. számában fellelhetőek.)

XXX. cikk. (Az 1999. október 6-i Királyságról szóló törvénnyel összhangban e cikk elévült. A Törvények és Határozatok Tárának 454. számában fellelhető.)

Az 1972. és 1983. évi alkotmány továbbra is hatályban lévő cikkei

54. cikk (2) bekezdés Az alábbi személyek nem jogosultak választani:

a. akit valamely törvény által megjelölt bűncselekmény miatt bírósági határozattal legalább egyévi szabadságvesztésre ítélték, és akinek ennek során egyidejűleg a választójogát megvonták;

b. akit szellemi fogyatékosága miatt jogerős bírósági ítélettel cselekvőképtelennek nyilvánítottak.

81. cikk A jogszabály kihirdetésének formája a következő:

<<Mi>> stb. <<Hollandia Királya,>> stb.

<<Üdvözlét mindazoknak, kik látják és hallják mindezt! tudvalevőleg:

<<Ahol mi megfontolás alá vettük>> stb.

(A jogszabály szükségességének okai)

<<Ezáltal Mi, meghallgatván az Államtanácsot, konzultálva a parlamenttel, általuk jóváhagyva és határozva, jóváhagyjuk és határozzuk>> stb.

(A jogszabály tartalmának ismertetése.)

<<Kiadva>>, stb.

Abban az esetben, ha Királynő uralkodik vagy a királyi felségjogokat régens vagy az Államtanács gyakorolja, a szükséges módosításokat ebben a formában kell megtenni.

130. cikk A Parlament által elfogadott törvényjavaslatról a Királynak, függetlenül attól, hogy jóváhagyja-e vagy sem a törvényjavaslatot, a lehető legrövidebb időn belül értesítenie kell a Parlamentet. Az értesítésben az alábbiak közül valamely szerepel:

<<A Király jóváhagyja a törvényjavaslatot.>>

vagy:

<<A Király megfontolja a törvényjavaslatot.>>

HORVÁTORSZÁG

Az Alkotmányt az 1990. december 22. napján fogadták el.

Az 1992-es alkotmány elfogadott alkotmányt, 1997-ben, 2000-ben, 2001-ben és 2010-ben.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a horvát parlament honlapja volt.
(<http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=2410>)

A Horvát Köztársaság Alkotmánya

Történelmi Alapvetéseink

Deklarálva az Alkotmány ezeréves nemzeti önazonosságát és állami létét, melyet a teljes történelmi eseménysorozat megerősített a különböző államformákban, s a horvát nemzet történelmi jogán alapuló teljes állami szuverenitásra való jogot kifejező nemzeti eszme fenntartásával és fejlesztésével, ami megnyilvánult:

- a VII. századi horvát fejedelemségek létrehozásában;
- a IX. században alapított középkori önálló Horvát állam megalakulásában;
- a Horvát Királyság X. századi megalapításában – a horvát államiség megőrzésében a horvát-magyar perszonális unió keretében;
- a Habsburg uralkodóházból való király megválasztásáról szóló 1527. évi önálló és szuverén parlamenti határozatban;
- az 1712. évi Pragmatica Sanctió elfogadásáról önálló és szuverén parlamenti határozatban;
- a Horvát országgyűlés 1848. évi határozataiban a horvát nemzet történelmi, állami és természetes joga alapján történő Hármaskör Horvát Királyság egységének felújításáról a báni hatalom alatt;
- a két ország jogi hagyományai és az 1712. évi Pragmatica Sanctió alapján: Dalmácia, Horvátország és Szlavónia-i Királyság és a Magyar Királyság közötti viszony rendezéséről szóló 1868. évi horvát-magyar kiegyezésben;
- a Horvát országgyűlés 1918. október 29-i határozatában Horvátországnak az Ausztria-Magyarországgal való államjogi viszonyának megszüntetéséről és ezzel egy időben a nemzet történelmi és természeti jogra való hivatkozással, az önálló Horvátország csatlakozásáról a Habsburg Monarchia területén kikiáltott Szlovénok, Horvátok és Szerbek Államához;
- abban a tényben, hogy a Horvát országgyűlés soha nem szentesítette a Szlovénok, Horvátok és Szerbek Állami Nemzeti Tanácsának határozatát a Szerbiával és Montenegróval való egyesülésről a Szerbek, Horvátok és Szlovénok Királyságában (1918. december 1-jén), amely később (1929. október 3.) Jugoszláv Királyságnak kiáltotta ki magát;
- a Horvát Bánság 1939-ben történt megalakulásában, amellyel megújult a horvát állami önazonosulás a Jugoszláv Királyságban;
- az állami szuverenitás alapjainak lefektetésében a Második Világháború időszakában, amely a Független Horvát Állam (1941) kikiáltásával szemben került kifejezésre a Horvátország Népfelszabadító Országos Antifasiszta Tanács határozataiban (1943), majd ezután a Horvát Népköztársaság Alkotmányában (1947), illetve később a Horvát Szocialista Köztársaság alkotmányaiban (1963–1990).
- a kommunista rendszer elutasításának és a nemzetközi rendben történő európai változások történelmi fordulóján megtartott első demokratikus választásokon (1990) a horvát nemzet szabadon kifejezett akaratából megerősítette az ezeréves állami önazonosulását;
- a Horvát Köztársaság új Alkotmányában (1990) a horvát nemzet és a horvát honvédek győzelmében, a honvédelmi és felszabadító Honvédő Háborúban (1991–1995), amelyben a

horvát nemzet kifejezte az önálló és független, szuverén és demokratikus Horvát Köztársaság államának létrehozására és megóvására irányuló elszántságát és készségét.

A leírt történelmi tényekből és a modern világban általánosan elfogadott elvekből, valamint a horvát nemzetnek az elidegeníthetetlen, eloszthatatlan, átruházhatatlan önrendelkezési jogából és állami szuverenitásából kiindulva, beleértve az elszakadásra és az egyesülésre való sérthetetlen jogot is, mint a nemzetközi rend békéjének és stabilitásának alap előfeltételeit, a Horvát Köztársaság a horvát nép nemzeti államaként állapíttat meg. Ahová beletartoznak a nemzeti kisebbségek – a szerbek, csehek, szlovákok, olaszok, magyarok, zsidók, németek, osztrákok, ukránok, ruszinok, bosnyákok, szlovénok, montenegróiak, macedónok, oroszok, bolgárok, lengyelek, romák, románok, törökök, vlahok, albánok és mások – akik a Horvát állam egyenlő jogú polgárai. A nemzeti kisebbségeknek biztosított az egyenjogúság a horvát nemzetiségű állampolgárokkal együtt, valamint a nemzeti jogaik megvalósulása, az ENSZ és a szabad világ országainak demokratikus normáival összhangban.

Tiszteletben tartva a horvát nép minden polgárának a szabad választásokon határozottan kifejezett akaratát, a Horvát Köztársaság megalakul és fejlődik, mint szuverén és demokratikus állam, amelyben garantált és biztosított az emberek és állampolgárok egyenjogúsága, szabadsága és joga, valamint támogatják azok gazdasági és kulturális fejlődését, szociális jólétét.

II. Alapvetések

1. cikk. (1) A Horvát Köztársaság egységes, oszthatatlan, demokratikus és szociális állam.

(2) A Horvát Köztársaságban a hatalom a néptől ered és a néphez tartozik, mint az ország szabad és egyenrangú állampolgárainak közösségéhez.

(3) A hatalom gyakorlását a nép képviselőinek megválasztásával, közvetlen döntéshozatal útján valósítja meg.

2. cikk. A Horvát Köztársaság szuverenitása elidegeníthetetlen, oszthatatlan és átruházhatatlan.

A Horvát Köztársaság szuverenitása kiterjed az ország szárazföldi részére, folyóira, tavaira, csatornáira, belső tengeri vizeire, területi tengerére és mindezek feletti légköri területre.

A Horvát Köztársaság a nemzetközi joggal összhangban gyakorolja szuverenitásból eredő jogait és törvénykezik az Adriai-tenger vizeinek térségben és a tenger alján az állami határon kívül is a szomszédok határáig.

A horvát Parlament a nép akaratával, az alkotmánnyal és a törvénnyel összhangban határoz:

- a Horvát Köztársaság gazdasági, jogi és politika berendezkedéséről,
- a természeti és kulturális gazdaság megóvásáról és használatáról,
- a más államokkal való egyesülésről.

Más államokkal a Horvát Köztársaság úgy lép szövetségre, hogy megtartja magának azt a szuverén jogot, hogy maga döntsön az átruházott jogosítványokról és a szövetségből való szabad kilépési jogáról.

3. cikk. A szabadság, az egyenlőség, a nemzeti és a nemek közötti egyenjogúság, a békeszeretet, a szociális igazságosság, az emberi jogok tiszteletben tartása, a tulajdon sérthetlensége, a természet és emberi környezet megőrzése, a jogállamiság és a demokratikus többpárti rendszer alkotják a Horvát Köztársaság alkotmányos berendezésének legfőbb értékeit.

4. cikk. A Horvát Köztársaságban az állami hatalom a törvényhozói, végrehajtói és igazságszolgáltatási hatalmi ágakra történő hatalommegosztás elve alapján működik, amelyet korlátoz az alkotmány által garantált helyi és területi önkormányzatisághoz való jog.

A hatalommegosztás elve tartalmazza, hogy a hatalom gyakorlói – az alkotmányban és a törvényekben szabályozott módon – egymást kölcsönösen fékezik és ellensúlyozzák.

5. cikk. A Horvát Köztársaságban a törvényeknek az alkotmánnyal kell összhangban állni, a többi jogszabálynak pedig az alkotmánnyal és a törvényekkel.

Mindenki köteles tiszteletben tartani az alkotmányt és a törvényeket valamint tisztelni a Horvát Köztársaság jogrendjét.

6. cikk. A politikai pártok alapításának a joga korlátlan.

A politikai pártok belső szervezetének összhangban kell lennie az alapvető alkotmányos demokratikus elvekkel.

A pártok kötelesek nyilvánosan feltárni eszközeinek és vagyonának eredetét.

Alkotmányellenesek az olyan politikai pártok, melyek programjukkal vagy erőszakos cselekményeivel a Horvát Köztársaság szabad demokratikus rendszerének megdöntésére irányulnak vagy veszélyeztetik a Horvát Köztársaság létét.

Az alkotmányellenességről a Horvát Köztársaság Alkotmánybírósága dönt.

A politikai pártok helyzetét és finanszírozását törvény határozza meg.

7. cikk. A Horvát Köztársaság fegyveres erői óvják az ország szuverenitását és függetlenségét és védik a területi egységét.

A Horvát Köztársaságnak az ország szuverenitásának és függetlenségének megővésében és a területi egységének védelmében segítséget nyújthatnak a szövetséges államok is, a megkötött nemzetközi szerződésekkel összhangban.

A szövetséges államok fegyveres erői átléphetik a határt és bevonulhatnak a Horvát Köztársaság területére vagy működhetnek a határain belül a megkötött nemzetközi szerződésekkel összhangban vagy a Horvát Köztársaság kormányának javaslatára és a Horvát Köztársaság elnökének előzetes hozzájárulása mellett, a horvát országgyűlés által meghozott határozata alapján.

A Horvát Köztársaság segítséget nyújthat a szövetséges államoknak, ha azok közül egyet vagy több államot fegyveres támadás ér, amennyiben az összhangban van a megkötött nemzetközi szerződésekkel, ha azt javasolja a Horvát Köztársaság kormánya, a Horvát Köztársaság elnökének előzetes hozzájárulása mellett, a horvát országgyűlés határozata alapján.

A Horvát Köztársaság fegyveres erői átléphetik az államhatárt vagy közreműködhetnek az ország határain kívül a Horvát Köztársaság kormányának javaslatára és a Horvát Köztársaság elnökének előzetes hozzájárulása mellett a horvát országgyűlés által meghozott határozata alapján.

A jelen cikk 3., 4. és 5. bekezdésében leírt esetek akkor érvényesek, amennyiben azt az országgyűlés valamennyi képviselőjének szavazattöbbségével fogadja el.

Ha a Horvát Köztársaság elnöke a jelen cikk 3., 4. és 5. bekezdésben leírt esetekben megvonja a beleegyezését, akkor a horvát országgyűlés a határozatot valamennyi képviselőjének kétharmados szavazattöbbségével fogadja el.

A Horvát Köztársaság fegyveres erői átléphetik a Horvát állam határait, amennyiben az nemzetközi szervezetek keretein belül történő hadgyakorlat vagy kiképzési célt szolgál, akkor, ha olyan szervezetekhez csatlakozott vagy csatlakozik, amely nemzetközi szerződésen alapszik, vagy humanitárius segély nyújtása miatt a Horvát Köztársaság kormánya úgy dönt és a Horvát Köztársaság elnökének előzetes hozzájárulása megtörtént.

A Horvát Köztársaság kormányának döntése és a Horvát Köztársaság elnökének előzetes hozzájárulása alapján, azoknak a szövetséges államoknak a fegyveres erői léphetik át a Horvát Köztársaság határait – a nemzetközi szervezetek keretein belül történő hadgyakorlat vagy kiképzés céljából – amely szervezetekhez a Horvát Köztársaság csatlakozott vagy csatlakozik, a nemzetközi szerződések alapján, vagy humanitárius segély nyújtása miatt.

Az alkotmány 17. és 101. cikkében leírt esetekben a fegyveres erők alkalmazhatók – ha ezt a veszély természete megkívánja – a rendőrség vagy más állami hatóságok kíségetésére.

A Horvát Köztársaság fegyveres erői alkalmazhatók a tűzvédelmi szervek kíségetésére is, továbbá tengeri mentésre és ellenőrzésre, a Horvát Köztársaság jogainak tengeren történő védelmére.

A Horvát Köztársaság védelmi rendszerét, a Fegyveres Erők vezetését-parancsnokságát, azok irányítását és demokratikus ellenőrzését az alkotmány és a törvény szabályozzák.

8. cikk. A Horvát Köztársaság határai csak a horvát parlament határozatával módosíthatók.

9. cikk. A horvát állampolgárság valamennyi kérdését, annak megszerzését és elvesztését törvény határozza meg.

A Horvát Köztársaság állampolgára nem utasítható ki a Horvát Köztársaságból és nem fosztható meg állampolgárságától, nem adható ki más államnak sem kivéve, ha a nemzetközi szerződéssel vagy az Európai Unió jogi hagyománnyal összhangban meghozott kiadatási vagy átadási határozat végrehajtásáról van szó.

10. cikk. A Horvát Köztársaság védi a külföldön élő vagy tartózkodó állampolgárainak jogát és érdekeit, valamint elősegíti az anyaországgal való kapcsolattartásukat.

A más országokban élő horvát nemzetiségűek számára a Horvát Köztársaság különös gondoskodást és védelmet garantál.

11. cikk. A Horvát Köztársaság címere a történelmi horvát címer, melynek alapját 25 egymást váltó piros és fehér (ezüst) mező alkotja.

A Horvát Köztársaság lobogója három színből áll: a vörösből, fehérből és kékből, a történelmi horvát címerrel a közepén.

A Horvát Köztársaság himnusza a „Szép hazánk”.

A történelmi horvát címer és lobogó leírása, a himnusz szövege valamint ezek és más állami jelképek használata és védelme törvényben kerül meghatározásra.

12. cikk. A Horvát Köztársaság hivatalos nyelve a horvát és a hivatalos írásmód latin betűs írás.

Egyes helyi területi egységben a horvát nyelv és a latin betűs írás mellett hivatalos használatba bevezethető más nyelv, valamint a cirill betűs vagy más írásmód is a törvényben meghatározott feltételek esetén.

13. cikk. A Horvát Köztársaság fővárosa Zágráb.

Törvény határozza meg Zágráb főváros jogállását, hatáskörét és berendezkedését.

III. Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelme – közös rendelkezések

14. cikk. A Horvát Köztársaságban mindenkit megilletnek az alapvető emberi jogok és szabadságok függetlenül származásától, bőrszínétől, nemétől, nyelvétől, vallásától, politikai vagy egyéb meggyőződésétől, nemzeti vagy szociális hozzátartozásától, vagyontól, születésétől, képzettségétől, társadalmi helyzetétől vagy más tulajdonságoktól.

A törvény előtt mindenki egyenlő.

15. cikk. A Horvát Köztársaságban a nemzeti kisebbségek minden tagjának garantált az egyenjogúsága.

A nemzeti kisebbségek egyenjogúságát és jogainak védelmét alkotmányos törvény határozza meg, amelyet a sarkalatos törvények elfogadásához előírt eljárás alapján szavazzák meg. A nemzeti kisebbségek tagjainak az általános választási jog mellett törvényben biztosít

tani lehet azt a különös jogot is, hogy saját képviselőket választhassanak a horvát országgyűlésbe.

Minden nemzeti kisebbség tagjainak biztosított a nemzetiségi hovatartozás kifejezésének szabadsága, a kisebbségi nyelv és írás szabad használata és a kulturális autonómia.

16. cikk. A szabadság- és egyéb jogokat csak törvényben lehet korlátozni más emberek szabadságának és egyéb jogainak ellenében, továbbá a jogrend, a közérkölc és az egészség megóvása érdekében.

A szabadságok és jogok valamennyi korlátozása minden esetben arányos kell, hogy legyen a korlátozást kiváltó ok természetével.

17. cikk. Hadiállapot vagy az állami függetlenség és egység közvetlen fenyegetése, illetve a nagy természeti katasztrófák esetében korlátozhatók bizonyos alkotmányban garantált szabadságok és jogok. Erről a horvát parlament dönt valamennyi képviselőjének kétharmados szavazattöbbségével, ha pedig a horvát parlament nem tud összeülni, akkor a kormány javaslatára és a miniszterelnök ellenjegyzése mellett a köztársasági elnök dönt.

A korlátozás mértéke megfelelő kell, hogy legyen a veszély természetével, annak következménye nem lehet az egyenjogúság megsértése faji, bőrszíni, nemi, nyelvi, vallási, nemzeti vagy szociális származási alapon.

Az állam fennmaradásának közvetlen veszélyeztetése esetében sem korlátozható az alkotmányban az életre való joghoz, a kínzás tilalmára, a kegyetlen és megalázó eljárásra vagy büntetésre, a büntetendő cselekmények és büntetések jogi minősítésére illetve a gondolat, lelkiismereti és vallásgyakorlási szabadságokra vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazása.

18. cikk. Mindenkinél biztosítani kell a jogorvoslathoz való jogot minden elsőfokú bírósági vagy más hatósági határozat ellen.

A jogorvoslathoz való jog kivételesen kizárható a törvényben előírt esetekben, ha biztosított más egyéb jogi védelem.

19. cikk. A közmeghatalmazással bíró államigazgatási hatóságok és szervek egyéni határozatai kötelezően a törvényen alapulnak.

Biztosítani kell a közmeghatalmazással megbízott közigazgatási hatóságok és szervek egyéni döntéseinek bírósági ellenőrzése.

20. cikk. Aki megsérti az emberi jogokról és az alapszabadságokról szóló alkotmányos rendelkezéseket, személyes felelősséggel tartozik, és nem mentesülhet a felsőbb utasításokra való hivatkozásra.

2. Személyi és politikai szabadságok és jogok

21. cikk. Minden embernek joga van az élethez.

A Horvát Köztársaságban nincs halálbüntetés.

22. cikk. Az ember szabadsága és személyisége sérthetetlen.

Senkitől sem fosztható meg vagy korlátozható a szabadsága, kivéve, ha ezt törvény határozza meg, s erről a bíróság dönt.

23. cikk. Senkit sem lehet alávetni bántalmazásnak vagy hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérleteknek.

Tilos a kényszer- és a kötelező munka.

24. cikk. Senkit sem szabad letartóztatni vagy őrizetbe venni az írásban kiadott, törvényen alapuló bírósági végzés nélkül. Az ilyen végzést a letartóztatásnál fel kell olvasni és átnyújtani a letartóztatottnak.

Bírósági végzés hiányában a rendőrség letartóztathatja a törvényben előírt súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsított személyt, de köteles a letartóztatottat azonnal

átadni a bíróságnak. Az őrizetbe vett személyt a neki érthető módon haladéktalanul értesíteni kell a letartóztatás okairól és ismertetni kell őt a törvényben előírt jogairól. Minden letartóztatott vagy őrizetbe vett személy jogosult fellebbezni a bírósághoz, amely haladéktalanul határoz a szabadság megfosztásának törvényességéről.

25. cikk. Minden őrizetbe vett és elítélt személlyel emberségesen kell bánni és tiszteletben tartani a méltóságát.

A bűncselekmény elkövetésének vádjával őrizetbe vett és megvádolt személy jogosult a törvényben előírt legrövidebb időn belül a bíróság elé állni, és őt a törvényben rögzített határidőn belül szabadon kell bocsátani, vagy elítélni.

Az őrizetbe vett személy a törvényes óvadék letétele mellett szabadlábról védekezhet.

Mindenki, akit törvénytörten módon fosztottak meg szabadságától vagy ítélték el, jogosult – a törvénnyel összhangban – kárának megtérítésére és nyilvános bocsánatkérésre.

26. cikk. A Horvát Köztársaság állampolgárai és a külföldiek egyenrangúak a bíróságok és más állami hatóságok és egyéb közfelhatalmazással bíró szervek előtt.

27. cikk. Az Ügyészség, mint önálló és független hatóság a törvénnyel összhangban mindenki számára biztosítja a jogsegélyt.

28. cikk. Mindenkit ártatlannak kell tartani, és senki sem tekinthető bűnösnek a bűncselekmény elkövetése miatt mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős ítélete nem állapította meg.

29. cikk. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság részrehajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül döntsön a jogairól és kötelességeiről, illetve a bűncselekmény elkövetésével kapcsolatos gyanúról vagy vádról.

A bűncselekmény elkövetésével kapcsolatos gyanú vagy annak fennállása esetén, a gyanúsított és vádlott jogosultak:

- a legrövidebb időn belül a számára érthető nyelven részletesen értesülni az ellene emelt vád természetéről és okairól valamint a terhelő bizonyítékokról,

- a védelem elkészítéséhez szükséges időhöz és a védelem elkészítésének lehetőségére,

- védőügyvédre és a vele való zavartalan kapcsolattartásra, amely jogáról őt értesíteni kell,

- hogy önállóan vagy a maga által választott védőügyvéd segítségével ellássa a védelmét, ha pedig nincs elég anyagi eszköze, hogy kifizethesse a védőügyvédet, akkor joga van ingyen jogi képviselőre a törvényben előírt feltétel mellett,

- hogy személyesen részt vegyen a bírósági eljárásban, ha a bíróság számára elérhető,

- hogy a vád tanúinak kérdéseket tegyen fel vagy kérje azok kihallgatását, és hogy kérje a védelem tanúinak jelenlétének biztosítását és kihallgatását ugyanazon feltételek mellett, melyek szerint történt a vád tanúinak kihallgatása,

- a tolmács ingyen szolgálatára, ha nem érti, vagy nem beszél a bírósági eljárásban használt nyelvet.

A gyanúsított és vádlott nem kényszeríthető a beismerő vallomásra.

A törvénytelen módon szerzett bizonyítékok nem használhatók fel a bírósági eljárásban.

Büntetőeljárás csak a bíróság előtt kezdeményezhető az illetékes ügyész indítványára.

30. cikk. A súlyos és különösen méltatlan bűncselekményekért kiszabott ítélet – a törvény-nyel összhangban – a bizonyos dolgok elvégzésére vonatkozó már megszerzett jogok elve-
szítésével vagy az erre vonatkozó jogok megszerzésének egy időre szóló tilalmával járhat, ha ezt megkívánja a jogrend megóvása.

31. cikk. Senki sem büntethető olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején nem volt a törvényben vagy nemzetközi szerződésben bűncselekményként megállapítva, és nem szabható ki számára az a büntetés, amely a törvényben nem volt előírva.

Ha az elkövetett cselekmény után a törvény enyhébb szankciót írt elő, akkor ez utóbbi büntetés kerül kiszabásra.

Senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltethető el olyan bűncselekményért, amely miatt a törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.

Csak a törvényben, az alkotmánynak megfelelően és a nemzetközi szerződésben rögzíthetők a jelen cikk 2. bekezdésében leírt eljárás felújításának esetei és az arra szolgáló okok.

Nem évülnek el azok a törvényben előírt cselekmények, amelyek a Honvédelmi Házban és a békés re integráció, a hadi állapot és az ország függetlenségének és területi egységének közvetlen fenyegetésének idején követtek el. Mint a háborús nyereszkedés, illetve az átalakulás és privatizáció eljárásból származó bűncselekmények vagy azok a bűncselekmények, amelyek a nemzetközi jog alapján nem évülnek el. Elkobzásra kerül a vagyoni haszon, amely ezekkel a cselekményekkel valósult meg vagy azokkal kapcsolatosan.

32. cikk. Mindenkinnek, aki törvényesen tartózkodik a Horvát Köztársaság területén, joga van a szabad mozgáshoz és tartózkodási helyének szabad megválasztásához.

A Horvát Köztársaság minden állampolgárának joga van bármikor elhagyni az állam területét és tartósan vagy ideiglenesen külföldön letelepedni, és bármikor visszatérni a hazájába.

A Horvát Köztársaság területén való mozgás jogát, az országba való belépés vagy kilépés jogát kivételesen korlátozni lehet a törvényben, ha ez szükséges a jogrend, vagy az emberek egészsége, jogai és kötelességei védelme miatt.

33. cikk. A külföldi állampolgárok, továbbá a hontalanok menedéket kaphatnak a Horvát Köztársaságban kivéve, ha nem-politikai bűntettek és a nemzetközi jog alapelveivel ellentétes cselekmények miatt üldözik őket.

A Horvát Köztársaság területén törvényesen tartózkodó külföldi nem utasítható ki és nem adható ki, kivéve a nemzetközi szerződésnek és törvénynek megfelelően hozott határozat végrehajtásának esetét.

34. cikk. A magánszemély háza, lakása, otthona sérthetetlen.

Az otthon vagy más személyes helyiség átkutatását csak a bíróság rendelheti el a törvénynek megfelelően kiadott indokolt írásbeli határozatával.

A magánszemély joga, hogy az otthon vagy más helyiség átkutatásánál jelen legyen személyesen vagy képviselője által és kötelezően két tanú jelenlétében.

A törvényben előírt feltételeknek megfelelően, a rendészeti hatóságok a bírósági határozat vagy a lakás birtokosának beleegyezése nélkül is bemehetnek az otthonba vagy helyiségbe és átkutathatják azt a tanúk jelenléte nélkül, ha ez nélkülözhetetlen a letartóztatási parancs végrehajtása, vagy a bűncselekmény elkövetőjének elfogása érdekében, illetve az emberek életét és egészségét fenyegető komoly veszély elhárítása vagy nagyobb méretű vagyon megóvása miatt.

Csak tanúk jelenlétében lehet lefolytatni az olyan bizonyítékok felkutatására és biztosítására irányuló házkutatást, amely bizonyítékokra nézve alaposan gyanúsítható, hogy azok a bűncselekmény elkövetőjének otthonában találhatók.

35. cikk. Mindenkinnek biztosítani kell a személyi és családi életének, méltóságának, tekintélyének és becsületének tiszteletben tartását és jogi védelmét.

36. cikk. Biztosított és sérthetetlen a levelezés és minden más kapcsolattartás formájának szabadsága és titoktartása.

Csak törvényben szabályozhatók az állam biztonságának megvédését vagy a büntetőeljárás végrehajtását szolgáló szükséges korlátok.

37. cikk. Mindenkinnek biztosítani kell a személyi adatainak biztonságát és titoktartását. A megkérdezett beleegyezése nélkül a személyes adatok csak a törvényben előírt feltételek mellett gyűjthetők, feldolgozhatóak és használhatóak.

Törvény határozza meg a személyes adatok védelmét és az állami informatikus rendszerek működését. Magánszemélytől begyűjtött személyes adatok felhasználása tilos, a begyűjtés indokával ellentétes célra.

38. cikk. Mindenkinnek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

A véleménynyilvánítás szabadsága magában foglalja – főként – a sajtó és más kommunikációs eszköz szabadságát, a beszéd és nyilvános fellépés szabadságát és a közmédia minden intézményének szabad alapítását.

Tilos a cenzúra. Az újságíróknak joguk van minden általuk megismert információk hozzáférésére, azok korlátozás nélküli tudósításra.

Az állam biztosítja a közhatalmi szervek által birtokolt információkhoz való hozzáférést. Az információkhoz való hozzáférés korlátozásának minden esetben arányosnak kell lennie a korlátozás szükségének természetével és nélkülözhetetlenek a szabad demokratikus társadalomban, valamint a törvényben előírtaknak.

Az állam mindenki számára garantálja a cáfolás lehetőségét, akinek a nyilvánosan leírtak közlésével megsérült az Alkotmányban és a törvényben rögzített személyiségi joga.

39. cikk. Tilos és büntetendő a háborúra vagy az erőszak alkalmazására, a nemzeti, faji vagy vallási gyűlöletre, illetve a türelmetlenség bármilyen formájára való minden felhívás vagy uszítás.

40. cikk. Mindenkinnek biztosítani kell a lelkiismereti és a vallásfelekezeti szabadságot és a vallás vagy más meggyőződés szabad nyilvános kinyilatkoztatását.

41. cikk. Minden vallási közösség egyenjogú a törvény előtt és az államtól különváltan működik.

A vallási közösségek a törvénynek megfelelően szabadon gyakorolják a vallási szertartásokat, iskolákat, oktatási intézményeket, más alapítványokat, szociális és jótékonyági intézményeket alapíthatnak és irányíthatják azokat, a működésük során élvezik az állam védelmét és segítségét.

42. cikk. Mindenkinnek joga van a nyilvános gyülekezéshez és békés tiltakozáshoz a törvénynek megfelelően.

43. cikk. Minden magánszemélynek joga van szabadon létrehozni saját egyesületet, érdekeik védelme vagy a szociális, gazdasági, politikai, nemzeti, kulturális és egyéb meggyőződések és célok megvalósítása érdekében. Ennek érdekében mindenki szabadon alapíthat szakszervezeteket és más egyesületeket, csatlakozhat azokhoz vagy kiléphet belőlük, a törvénynek megfelelően.

A szabad egyesülés jogát korlátozza a demokratikus alkotmányos berendezés és a Horvát Köztársaság függetlenségének, egységének és területi épségének erőszakos fenyegetésnek tilalma.

44. cikk. A Horvát Köztársaság minden állampolgára jogosult egyforma feltételek mellett részt venni a közügyek intézésében és a közszolgálatban foglalkoztatottá válni.

45. cikk. A 18. életévét betöltött horvát állampolgárok (választópolgárok) általános és egyenlő választási joggal rendelkeznek a horvát parlamenti, a Horvát Köztársaság elnöki és az európai parlamenti választásokon, valamint az országos népszavazási döntéshozatalon, a törvénnyel összhangban.

A Horvát Köztársaság területén állandó lakcímmel nem rendelkező választópolgárok a horvát parlamenti választásokon három képviselő megválasztására jogosultak, a törvénynek megfelelően.

A horvát parlamenti, a Horvát Köztársaság elnöki és az európai parlamenti választásokon, valamint az országos népszavazási döntéshozatalon a választójog gyakorlása a közvetlen választásokon titkos szavazás által történik.

Amennyiben a választópolgár nem rendelkezik a Horvát Köztársaság területén állandó lakcímmel, akkor a választójogukat az általuk lakott külföldi országban a Horvát Köztársaság diplomáciai-konzulátus képviselőitől való választóhelyeken gyakorolhatják.

A horvát parlamenti, a Horvát Köztársaság elnöki és az európai parlamenti választásokon, valamint az országos népszavazási döntéshozatalon a Horvát Köztársaság biztosítja a választójog érvényesülését a Horvát Köztársaság területén állandó lakhelyen élő állampolgárainak, akik a választás idején külföldön tartózkodnak, akként, hogy a tartózkodásuk országa szerinti Horvát Köztársasági diplomáciai-konzulátus képviselőitől vagy a törvényben meghatározott más módon szavazzon.

46. cikk. Mindenkinek joga van beadványokat, javaslatokat, valamint panaszokat benyújtani az állami és más közügyeket intéző testületeknek, s azokra választ kapni.

47. cikk. Minden olyan horvát állampolgárnak – aki arra alkalmas – állampolgári kötelezettsége a hadkötelezettség és a Horvát Köztársaság védelme.

A törvény engedélyezi a lelkiismereti meggyőződésre való hivatkozást azok számára, akik vallási vagy erkölcsi meggyőződésük miatt nem hajlandók részt venni a hadseregen belüli katonai kötelesek teljesítésében. Ezek a személyek kötelesek a más, törvényben előírt feladatokat teljesíteni.

3. Gazdasági, szociális és kulturális jogok

48. cikk. A horvát állam mindenki számára biztosítja a tulajdonjogot.

A tulajdon kötelez. A tulajdonjog címzettjei és használói kötelesek hozzájárulni a közöség gyarapodásához.

A külföldi állampolgár tulajdonjogot szerezhet a törvényben leírt feltételek szerint.

Mindenkinek joga van az örökléshez.

49. cikk. A Horvát Köztársaság gazdasági berendezésének alapja a vállalkozás szabadsága és a piacsabadság.

Az állam minden vállalkozónak biztosítja az egyenlő jogi helyzetet a piacon. Tilos a törvényben meghatározott monopolhelyezettel való visszaélés.

Az állam támogatja a gazdasági haladást és az állampolgárok szociális jólétét, fejlődését, gyarapodását és gondoskodik valamennyi térségének gazdasági fejlődéséről is.

A gazdasági tőke befektetésével szerzett jogok nem csökkenthetők törvénnyel vagy más jogszabállyal.

A külföldi befektetőnek garantált a nyereség és a befektetett tőke szabad kivitele.

50. cikk. Törvényben előírt esetekben a magántulajdon korlátozható, vagy megfosztható – a piaci érték kifizetése ellenében – ha az a Horvát Köztársaság érdekeit szolgálja.

A vállalkozás szabadsága és a tulajdonjogok kivételesen korlátozhatóak – a törvényben meghatározott esetekben – ha az a Horvát Köztársaság érdekeit, biztonságát, a természet, a környezet és az emberi egészség védelmét szolgálja.

51. cikk. Gazdasági lehetőségeihez mérten mindenki köteles hozzájárulni a közügyi költségekben.

Az adórendszer az egyenlőség és igazságosság elvein alapul.

52. cikk. Az állam kivételes védelmét élvez a tenger, a tengerpart-szigetek, vizek, a légtér, az ércikincsek és már természeti kincsek, valamint a földek, az erdők, a növény- és állatvilág, a természet más részei. Továbbá kivételes védelmet élveznek még az ingatlanok és a különös jelentőségű kulturális, történelmi gazdasági és ökológiai tárgyak, melyeket a törvény a Horvát Köztársaság érdekeként jelölt meg.

A törvény meghatározza a Horvát Köztársaság érdekeit képező javaknak a jogosultak és tulajdonosok általi használatának és felhasználásának módját, illetve a korlátozásuk miatti kártalanítást.

53. cikk. A Horvát Nemzeti Bank a Horvát Köztársaság központi bankja.

A Horvát Nemzeti Bank önálló és független, működéséről jelentést tesz a Horvát parlamentnek.

A Horvát Nemzeti Bank élén az elnök áll, aki ott irányítja és vezeti az üzleti tevékenységét.

Törvény határozza meg a Horvát Nemzeti Bank szervezeti felépítését, célját, feladatait és hatáskörét.

54. cikk. Az Állami Számvevőszék a Horvát Köztársaság legmagasabb ellenőrző szerve, amely működésében önálló és független.

Az Állami Számvevőszék elnöke, a szerv működéséről beszámol a Horvát parlamentnek.

Törvény határozza meg az Állami Számvevőszék alapítását, szervezeti felépítését, hatáskörét és működésének módját.

55. cikk. Mindenkinél joga van a munkához és a szabad munkavállaláshoz. Mindenkinél joga van a hivatás és a foglalkozás szabad megválasztásához, és mindenkinél egyforma feltételek mellett hozzáférhető valamennyi munkahely és beosztás.

56. cikk. Minden foglalkoztatottnak joga van olyan keresetre, amellyel magának és családjának szabad és méltóságteljes életet tud biztosítani.

Törvény határozza meg a munkaidő leghosszabb időtartamát.

Minden foglalkoztatottnak joga van heti pihenőidőre és fizetett évi szabadságra, mely jogairól ő nem mondhat le.

A foglalkoztatottak – a törvénynek megfelelően – részesülhetnek a vállalat döntéshozatalában.

57. cikk. A munkahelyen foglalkoztatottak és azok családtagjait megilleti a szociális biztonság és társadalombiztosításhoz való jog, mely a törvénynek megfelelően a kollektív szerződésben kerül rögzítésre.

Törvény határozza meg a szüléssel, anyasággal és gyermekneveléssel kapcsolatos jogokat.

58. cikk. Az állam biztosítja az alapvető életszükségleteik fedezésére való segély jogát a rászorulóknak (betegeknek, sérülteknek, vagy egyéb okok miatt munkaképtelennek), akik munkanélküliségük vagy munkaképtelenségük miatt nem tudnak gondoskodni a megélhetésükről.

Az állam különös gondoskodást szentel a fogyatékos személyek védelmére és a társadalmi életbe való bekapcsolódásukhoz.

Az állam különösen gondoskodik a horvát honvédek, a horvát hadirokkantak, az elesett horvát honvédek özvegyeinek, szüleinek és gyermekeinek védelméről.

Nem tiltható meg a külföldről érkezett humanitárius segély fogadása.

59. cikk. Mindenkinél biztosítani kell az egészségügyi védelmet a törvénynek megfelelően.

60. cikk. A minden munkavállaló – gazdasági és szociális érdekeik megóvása érdekében – jogosult szakszervezetet alapítani és azokhoz szabadon csatlakozni vagy kilépni a soraikból.

A szakszervezetek szövetségeket hozhatnak létre és egyesülhetnek nemzetközi szakszervezeti szervezetekbe.

A törvény korlátozhatja a szakszervezeti szerveződést a fegyveres erőkben és a rendészeti szervekben.

A munkáltatók jogosultak egyesületeket alapítani és azokhoz szabadon csatlakozni vagy kilépni a soraikból.

61. cikk. Biztosítani kell a sztrájkhoz való jogot. A sztrájkhoz való jog korlátozható a fegyveres erőkből, a rendészeti szervekben, az államigazgatásban és a törvényben meghatározott közszolgálatokban.

62. cikk. A horvát állam külön védelmében részesül a család egysége. Törvény határozza meg a házasságot és a házassági és élettársi közösségen belüli jogviszonyokat.

63. cikk. Az állam védi az anyaságot, a gyermekeket és ifjúságot. Ehhez olyan a szociális, kulturális, nevelési, anyagi és egyéb más feltételeket kell teremtenie, amelyekkel támogatja a megfelelő élethez való jog megvalósítását.

64. cikk. A szülők kötelesek a gyermekeiket nevelni, eltartani és iskoláztatni, melyhez jogukban áll szabadon, önállóan dönteni.

A szülők felelősséggel tartoznak biztosítani a gyermek személyiségének teljes és harmonikus fejlődését.

A testileg és lelkileg sérült és szociálisan elhanyagolt gyermek jogosult különös ápolásra, oktatásra és gondoskodásra.

A gyermekek kötelesek gondoskodni idős és tehetetlen szülőikről.

Az állam különös figyelmet szentel a kiskorú árváknak és azon kiskorúaknak, akikről szüleik nem gondoskodnak.

65. cikk. Minden szülő köteles védeni a gyermekeket és a magukról gondoskodni nem képes személyeket.

A gyermekek nem foglalkoztathatók a törvényben meghatározott korhatár betöltése előtt, s nem kényszeríthetők az egészségükre és erkölcsükre, káros munkára, amely munka egyébként is tilos.

Külön munkavédelemre jogosultak az édesanyák, a fiatalok és a fogyatékos személyek.

66. cikk. A Horvát Köztársaságban az oktatás mindenki számára hozzáférhető, egyforma feltételek mellett, képességeinek megfelelően.

A kötelező oktatás ingyenes a törvénynek megfelelően.

67. cikk. A törvényben meghatározott feltételek mellett magániskolák és tanintézetek alapíthatók.

68. cikk. Biztosítani kell az egyetemek autonómiáját.

Az egyetem önállóan dönt a szervezetről és működéséről, a törvénynek megfelelően.

69. cikk. Biztosítani kell a tudományos, kulturális és művészeti alkotás szabadságát.

Az állam támogatja és segíti a tudomány, kultúra és művészet fejlődését.

Az állam védi a tudományos, kulturális és művészeti alkotásokat, mint a nép szellemi értékeit.

Garantálja a tudományos, kulturális, művészeti, intellektuális és más alkotásokból származó erkölcsi és anyagi jogok védelmét.

Az állam támogatja és segíti a testnevelésről és a sportról való gondoskodást.

70. cikk. A horvát állam minden polgárának joga van az egészséges élethez.

Az állam biztosítja az egészséges környezethez való jog megvalósításának feltételeit.

Mindenki köteles a saját hatáskörének és tevékenységének keretében, különös figyelemmel lenni az emberi egészség, a természet és az emberi környezet védelmére.

IV. Az államszervezet

1. A horvát parlament

71. cikk. A horvát parlament a népképviselői szerv és a Horvát Köztársaságban a törvényhozó hatalom letéteményese.

72. cikk. A horvát parlamentnek legalább 100 és legfeljebb 160 képviselője van, akiket az általános és egyenlő választójog alapján titkos szavazással közvetlenül választanak meg.

73. cikk. A horvát parlament képviselőit négyéves időre választják.

Törvény határozza meg a horvát parlament képviselőinek számát, a választás feltételeit és az eljárást.

74. cikk. A horvát parlament képviselőinek megválasztását legkésőbb a megbízatás megszűnését vagy a horvát parlament felosztását követő 60 napon belül kell megtartani.

A horvát parlament első ülését legkésőbb a választásokat követő 20 napon belül kell megtartani.

A horvát parlament megalakul a parlament elnökének megválasztásával az első ülésen, amelyen jelen van a képviselők többsége.

75. cikk. A horvát parlament képviselőinek nincsen kötelező mandátuma.

A horvát parlament képviselői állandó anyagi juttatást kapnak és a törvényben meghatározott egyéb jogokkal bírnak.

76. cikk. A horvát parlament képviselői mentelmi joggal rendelkeznek.

A képviselő nem vonható büntetőjogi felelősségre, nem vehető őrizetbe és nem büntethető a horvát parlamentben kifejtett véleménye vagy szavazata miatt.

A horvát parlament hozzájárulása nélkül a képviselő nem tartóztatható le és ellene nem indítható büntetőeljárás.

A horvát parlament hozzájárulása nélkül a képviselő csak akkor vehető őrizetbe, ha tetten érték olyan bűncselekmény elkövetése során, amelyért öt évnél hosszabb időre szóló szabadságvesztés-büntetés szabható ki. Az ilyen esetről értesíteni kell a horvát parlament elnökét.

Ha a horvát parlament nem ülésezik, akkor a képviselő őrizetbe vételéhez vagy az ellene indított büntetőeljárás folytatásához szükséges hozzájárulás megadásáról és az ő mentelmi jogáról a mandátummentelmi bizottság dönt, azzal, hogy annak döntését utólag a horvát parlamentnek meg kell erősítenie.

77. cikk. A horvát parlament képviselőinek megbízatása csak a háború vagy az Alkotmány 17. és 101. cikkében meghatározott esetekben törvény szerint hosszabbítható meg.

78. cikk. A horvát parlament felosztható az idő előtti választások kiírása érdekében, ha a képviselők többsége így dönt

A köztársasági elnök feloszthatja a horvát parlamentet az Alkotmány 104. cikkében meghatározottak szerint.

79. cikk. A horvát parlament rendszeresen évente két naptári időszakban ülésezik: először január 15. és július 15. között, másodszor szeptember 15. és december 15. között.

A horvát parlament rendkívüli ülésekre ül össze a köztársasági elnök, a kormány vagy a képviselők többségének indítványára.

A horvát parlament elnöke is összehívhatja a parlamentet rendkívüli ülésre, ha erről előzetesen megkapta a parlamenti pártok frakcióinak véleményét.

80. cikk. A horvát parlamentnek elnöke és egy vagy több alelnöke van.

Házaszály írja elő a horvát parlament belső szervezetét és működési rendjét.

A házaszály az összes képviselő szavazattöbbségével kerül elfogadásra.

81. cikk. A horvát parlament:

- megalkotja és módosítja az Alkotmányt,

- törvényeket alkot,

- elfogadja az állami költségvetést,

- dönt háború és béke kérdésében,

- határozatokat hoz, amelyekkel kifejezi a horvát parlament politikáját,

- a Horvát Köztársaság nemzeti biztonságának stratégiáját és a Horvát Köztársaság védelmi stratégiáját alkotja,

- polgári ellenőrzést gyakorol a Horvát Köztársaság fegyveres erői és a biztonsági szolgálatai felett,
- a Horvát Köztársaság határainak módosításáról dönt,
- elrendeli népszavazás megtartását,
- választásokat, kinevezéseket és felmentéseket végez az Alkotmánnyal és a törvénnyel összhangban,
- felügyeli a Horvát Köztársaság Kormánya és a horvát parlamentnek felelősséggel tartozó más közfelhatalmazású szervek működését az Alkotmánynak és a törvénynek megfelelően,
- közkegyelmet gyakorol,
- az Alkotmányban meghatározott más feladatokat lát el.

82. cikk. Ha az Alkotmány másképpen nem rendelkezik, akkor a horvát parlament döntéseit szavazattöbbséggel fogadja el akkor, ha az ülésen jelen van a képviselők többsége.

A képviselők személyesen szavaznak.

83. cikk. A nemzeti kisebbségek jogait szabályozzák a sarkalatos (organikus) törvények, melyeket a horvát parlament valamennyi képviselőjének kétharmados többségével fogad el.

A sarkalatos (organikus) törvényeket, amelyek az Alkotmányban rögzített emberi jogokat, alapszabadságokat, a választási rendszert, az államigazgatási szervek berendezését, hatáskörét és működését valamint a helyi és területi (regionális) önkormányzatok szervezeti felépítését és hatáskörét szabályozzák, a horvát parlament összes képviselőjének többségével fogadja el.

Az Alkotmány 8. cikkében leírt határozatot a horvát parlament összes képviselő kétharmados többségével fogadja el.

84. cikk. A horvát parlament ülései nyilvánosak.

85. cikk. Minden képviselő, parlamenti frakció és a horvát parlament munkatestületei, valamint a Horvát Köztársaság Kormánya jogosultak a törvény kezdeményezésére.

86. cikk. A horvát parlament képviselőinek joga van képviselői kérdésekkel fordulni a Horvát Köztársaság Kormányához és annak egyes miniszteréhez.

A horvát parlament képviselőinek legalább egytizede interpellációt nyújthat be a Horvát Köztársaság Kormányához vagy egyes tagjaihoz.

Házszabály írja elő a képviselői kérdések feltevésének és az interpelláció benyújtásának módját és eljárását.

87. cikk. A horvát parlament népszavazást rendelhet el az Alkotmány módosításáról, törvényjavaslatról vagy más egyéb hatáskörébe tartozó kérdéstről.

A köztársasági elnök a kormány javaslatára és a miniszterelnök ellenjegyzése mellett alkotmánymódosító népszavazást rendelhet el: a Horvát Köztársaság függetlensége, egysége és fennmaradása számára fontos kérdésben.

A jelen cikk 1., 2. bekezdésében leírt kérdésekről a horvát parlament népszavazást rendel el, a törvénynek megfelelően, ha ezt a Horvát Köztársaság összes választópolgárának tíz százaléka kezdeményezi.

A népszavazáson szavazók szavazattöbbségével hozzák meg a döntést.

A népszavazáson hozott döntés kötelező.

A népszavazás kérdését törvény szabályozza. A törvényben meghatározhatók a véleménynyilvánító népszavazás elrendelésének feltételei is.

88. cikk. A horvát parlament legfeljebb egy év időtartamra felhatalmazhatja a Horvát Köztársaság Kormányát, hogy rendeletekkel szabályozza a hatáskörébe tartozó egyes kérdéseket, kivéve azokat, amelyek az Alkotmányban rögzített emberi jogokra és alapszabadságokra, a nemzeti jogokra, a választási rendszerre, az államigazgatási szervek és a helyi önkormányzatok berendezésére, hatáskörére és működésére vonatkoznak.

A törvényes felhatalmazáson alapuló rendeleteknek nem lehet visszaható hatálya.

A törvényes felhatalmazás alapján hozott rendeletek érvényessége megszűnik a felhatalmazás megadásának napjától számított egy év elteltével, ha a horvát parlament másként nem határoz.

89. cikk. A horvát parlament által elfogadott törvényeket a köztársasági elnök nyolc napon belül kihirdeti.

Ha a köztársasági elnök a kihirdetett törvényt az Alkotmánnyal ellentétesnek tartja, akkor a Horvát Köztársaság Alkotmánybírósága előtt elindíthatja a törvény alkotmányossága felülvizsgálatának eljárását.

90. cikk. A törvények és az állami testületek más jogszabályai hatálybalépésük előtt kihirdetésre kerülnek a Horvát Köztársaság „Nemzeti Újság” (Narone novine) nevű hivatalos közlönyében.

A közfelhatalmazással bíró szervek jogszabályai hatálybalépésük előtt kötelezően kihirdetésre kerülnek megfelelő módon a törvénnyel összhangban.

A törvény hatályba lép legkorábban a kihirdetésétől számított nyolcadik napon, kivéve, ha a törvény különösen indokolt okokból nem rendelkezik másként.

A törvényeknek és az állami testületek valamint a közfelhatalmazással rendelkező testületek más jogszabályainak nem lehet visszaható hatálya.

Különösen indokolt okokból a törvény csupán némely rendelkezéseinek visszaható hatálya lehet.

91. cikk. Az állami költségvetésben kerülnek megállapításra az állam bevételei és kiadásai.

A horvát parlament az állami költségvetést az összes képviselőjének szavazattöbbségével fogadja el.

Abban a törvényben, melynek alkalmazásához pénzeszközökre van szükség meg kell tervezni a pénzforrásokat is.

92. cikk. A horvát parlament vizsgálóbizottságokat alapíthat minden közérdekű kérdésben.

A vizsgálóbizottságoknak a törvényben meghatározott összeállítása, hatásköre és jogosítványa van.

A vizsgálóbizottság elnökét a képviselők többsége választja meg az ellenzéki képviselők köréből.

93. cikk. A népi jogvédő (ombudsman) a horvát parlament felhatalmazottja, aki támogatja és védi az Alkotmányban, a törvényekben és a Horvát Köztársaság által elfogadott az emberi jogokról és szabadságokról szóló nemzetközi jogszabályokban rögzített emberi jogokat és szabadságokat.

Mindenki fordulhat panasszal a népi jogvédőhöz, ha megítélése szerint az állami szervek, a helyi vagy területi (regionális) önkormányzat szervek és a közfelhatalmazással rendelkező szervek törvénytelen vagy szabálytalan működése következményeként veszélybe kerültek vagy megsérültek az alkotmányos vagy törvényes jogai.

A népi jogvédőt a horvát parlament választja meg nyolcéves mandátumra. A népi jogvédő működésében önálló és független.

Törvény írja elő a népi jogvédő és helyettesei megválasztásának és visszahívásának feltételeit, a hatáskörét és működésének módját. Törvényben – az alap alkotmányos jogok védelme érdekében – a népi jogvédőre rábízhatók bizonyos – jogi és természetes személyekre vonatkozó – jogosítványok is.

A népi jogvédő és a horvát parlament által az emberi jogok és alapszabadságok támogatása és védelme miatt felhatalmazott személyek mentelmi joggal rendelkeznek, mint a horvát parlament képviselői.

2. A Horvát Köztársaság elnöke

94. cikk. A Horvát Köztársaság elnöke képviseli a Horvát Köztársaságot belföldön és külföldön.

A köztársasági elnök biztosítja az államszervezet szabályos és kiegyensúlyozott működését és stabilitását.

A köztársasági elnök felel a Horvát Köztársaság függetlenségének és területi egységének védelméért.

95. cikk. A köztársasági elnököt általános és egyenlő választójog alapján közvetlen választásokon titkos szavazással választják meg ötéves időtartamra.

A köztársasági elnök kettőnél többször nem választható meg. A köztársasági elnököt az összes érvényesen szavazó választópolgár többségének szavazatával választják meg. Ha egyik jelölt sem kapja meg a szükséges többséget, akkor 14 nap elteltével a választások megismétlésére kerül sor.

A megismételt választásokon az a két jelölt indulhat, akik az első választásokon a legtöbb szavazatot kapták. Ha valamelyik jelölt visszalép, akkor választhatóvá válik az a jelölt, aki utána a legtöbb szavazatot kapta.

A köztársasági elnök választására a korábbi köztársasági elnök megbízatásának lejártától legalább harminc, legfeljebb hatvan nappal kerül sor.

A hivatalba lépése előtt a köztársasági elnök a Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke előtt ünnepélyes esküt tesz, amelyben az Alkotmány iránti hűségre kötelezi el magát.

Törvény határozza meg a köztársasági elnök választását, az esküt és annak letételét.

96. cikk. A köztársasági elnök nem viselhet más közhivatalt és nem lehet más kereső tevékenysége.

Megválasztása után a köztársasági elnök lemond a politikai párti tagságáról, amiről értesíti a horvát parlamentet.

97. cikk. Rövidebb ideig tartó – távollét, betegség vagy rendes szabadság miatti – akadályoztatása esetében a köztársasági elnök megbízhatja a horvát parlament elnökét, hogy helyettesítse. A hivatalba visszatérésről a köztársasági elnök dönt.

A köztársasági elnök tartós akadályoztatása esetében betegség vagy a feladatok ellátására való képtelenség miatt, és főként, ha a köztársasági elnök nem képes dönteni a hivatal ideiglenes helyettesének való átadásáról, az ideiglenes köztársasági elnöki tisztséget a horvát parlament elnöke veszi át az Alkotmánybíróság döntése alapján. Az Alkotmánybíróság erről a Kormány javaslatára dönt.

A köztársasági elnök halála esetében – az Alkotmányban foglaltak alapján – a horvát parlament elnöke veszi át az ideiglenes köztársasági elnöki tiszteket.

A Horvát Köztársaság Alkotmánybíróság elnökének benyújtandó lemondásakor, amelyről a horvát parlament elnökét értesíteni kell, vagy amikor az Alkotmánybíróság megállapítja a köztársasági elnök megbízatásának megszűnését kiváltó ok fennállását.

Amennyiben a horvát parlament elnöke, mint ideiglenes köztársasági elnök aláírja a törvény kihirdetéséről szóló határozatot, akkor azt a Horvát Köztársaság miniszterelnökének is ellen kell jegyezni.

Az új köztársasági elnöki választásokat meg kell tartani a 3. bekezdésben leírtak szerint az ideiglenes köztársasági elnöki tisztté vált napjától számított 60 napon belül.

98. cikk. A köztársasági elnök:

- kitűzi a horvát parlamenti választásokat és összehívja annak alakuló ülését,
- kitűzi a népszavazást az Alkotmánynak megfelelően,
- megbízza a kormányalakítással azt a személyt, aki a horvát parlamenten belüli képviselőhelyek elosztása és a konzultációk alapján élvezzi a képviselők többségének bizalmát,

- kegyelmet gyakorol,
- a törvényben meghatározott kitüntetések és elismeréseket adományoz,
- más, Alkotmányban meghatározott feladatokat lát el.

99. cikk. A köztársasági elnök és a Horvát Köztársaság Kormánya együttműködnek a külpolitika formálásában és végrehajtásában.

A köztársasági elnök a Kormány indítványára és a miniszterelnök ellenjegyzése mellett dönt a Horvát Köztársaság külföldi diplomáciai missziók és a konzulátusok alapításáról.

A köztársasági elnök a Kormány indítványára és a horvát parlament illetékes bizottságának véleménye mellett dönt a Horvát Köztársaság külföldi diplomáciai missziók vezetőinek kinevezéséről és visszahívásáról a Horvát Köztársaság miniszterelnökének előzetes ellenjegyzése mellett.

A köztársasági elnök fogadja a külföldi diplomáciai missziók vezetőinek megbízó és visszahívó leveleit.

100. cikk. A köztársasági elnök a Horvát Köztársaság fegyveres erőinek főparancsnoka.

A köztársasági elnök kinevezi és felmenti a katonai parancsnokokat, a törvénynek megfelelően.

A horvát parlament döntése alapján a köztársasági elnök hadat üzen és békét köt.

Az állam függetlenségének, egységének és fennmaradásának közvetlen fenyegetése esetében a köztársasági elnök a miniszterelnök ellenjegyzése mellett elrendelheti a fegyveres erők bevetését, jöllehet a hadi állapot kihirdetésére nem kerül sor.

101. cikk. Hadiállapot idején a horvát parlamenttől kapott jogosítványok alapján és annak keretében a köztársasági elnök törvényerejű rendeleteket hozhat. Amennyiben a horvát parlament nem ülésezik, akkor a köztársasági elnök jogosult törvényerejű rendeletekkel szabályozni minden hadi állapottal kapcsolatos kérdést.

Az állam függetlenségének, egységének és fennmaradásának közvetlen fenyegetése esetében, vagy, ha az államhatalmi szervek akadályozottak az alkotmányos feladataik rendszeres ellátásában, a köztársasági elnök a miniszterelnök javaslatára és ellenjegyzése mellett törvényerejű rendeleteket hozhat.

A köztársasági elnök köteles megerősítés véget benyújtani a törvényerejű rendeleteket a horvát parlamentnek, amint az ismét összeül.

A törvényerejű rendelet hatályát veszíti, ha a köztársasági elnök nem nyújtja be a horvát parlamentnek megerősítés véget a törvényerejű rendeletét a jelen cikk 3. bekezdése szerint, vagy, ha a horvát parlament azt nem erősíti meg.

A jelen cikk 1. és 2. bekezdésének esetében a köztársasági elnök jogosult kormányülést összehívni és elnökölni az így összehívott kormányülésen.

102. cikk. A köztársasági elnök indítványozhatja a Kormánynál az ülés megtartását és egyes kérdések megvitatását.

A köztársasági elnök jelen lehet a Kormányülésen és részt vehet a vitában.

103. cikk. A köztársasági elnök és a Horvát Köztársaság Kormánya az Alkotmánnyal és a törvénnyel összhangban együttműködnek a biztonsági szolgálatok irányításában.

A biztonsági szolgálatok vezetőinek kinevezését – a horvát parlament illetékes bizottságának előzetes véleménye mellett – a köztársasági elnök és a Horvát Köztársaság miniszterelnöke ellen jegyzi.

104. cikk. A köztársasági elnök a Kormány indítványára és a miniszterelnök ellenjegyzése mellett, a parlamenti pártok frakcióinak képviselőivel való tanácskozást követően feloszthatja a horvát parlamentet, ha a bizalmi szavazáson a horvát parlament bizalmatlanságot szavaz neki vagy, ha a javaslatlételtől számított 120 napon belül a parlament nem fogadja el az állami költségvetést.

A köztársasági elnök nem oszthatja fel a horvát parlamentet a Kormány indítványára, amíg tart az alkotmánysértés miatti felelősségvonásra irányuló eljárás.

105. cikk. A köztársasági elnök felel a működése során elkövetett alkotmánysértésért.

A köztársasági elnök speciális felelősségére irányuló eljárást kezdeményezheti a horvát parlament összes képviselőinek kétharmados szavazattöbbségével.

A köztársasági elnök speciális felelősségéről a Horvát Köztársaság Alkotmánybírósága dönt valamennyi bíró kétharmados szavazattöbbségével.

Az Alkotmánybíróság a Horvát Köztársaság elnökének alkotmánysértés miatti felelősségről szóló döntését köteles meghozni a köztársasági elnök alkotmány sértésének megállapítását indítványozó javaslat érkezésének napjától számított 30 napon belül.

Amennyiben a Horvát Köztársaság Alkotmánybírósága megállapítja az államfő felelősségét, akkor a köztársasági elnök megbízatása megszűnik az Alkotmányban foglaltak alapján.

106. cikk. A köztársasági elnök mentelmi joggal rendelkezik.

A köztársasági elnök nem vehető őrizetbe és ellene büntetőjogi eljárás sem indítható az Alkotmánybíróság előzetes beleegyezése nélkül.

Az Alkotmánybíróság előzetes beleegyezése nélkül a köztársasági elnök csak akkor vehető őrizetbe, ha tetten érték olyan bűncselekmény elkövetése során, amelyért öt évnél hosszabb időre szóló szabadságvesztés-büntetés szabható ki. Az ilyen esetben a köztársasági elnököt őrizetbe vett állami szerv köteles azonnal értesíteni kell az Alkotmánybíróság elnökét.

107. cikk. A köztársasági elnöknek feladatai elvégzésében tanácsadó testületek segítenek. Ezeknek a testületeknek tagjait a köztársasági elnök nevezi ki és menti fel.

Tilosak az olyan kinevezések, amelyek ellentétesek a hatalommegosztás elvével.

A tanácsadó, szakmai és más ügyeket a Köztársasági Elnöki Hivatal végzi. A Hivatal szervezését és hatáskörét a köztársasági elnök határozatával rendezi. A Köztársasági Elnöki Hivatal és a Horvát Köztársaság Kormányának apparátusa együttműködnek a közös érdekeltségű feladatok ellátásában. A Köztársasági Elnöki Hivatal munkájára szükséges eszközöket a Horvát Köztársaság állami költségvetés keretében biztosítják.

3 A Horvát Köztársaság Kormánya

108. cikk. A Horvát Köztársaság Kormánya látja el a végrehajtó hatalmat az Alkotmánynyal és a törvénnyel összhangban.

109. cikk. A Horvát Köztársaság Kormányát a miniszterelnök, egy vagy több alelnök és a miniszterek alkotják.

A Kormány hozzájárulása nélkül a miniszterelnök és a Kormány tagjai nem viselhetnek semmilyen más közhivatalt és nem lehet más kereső tevékenységük.

110. cikk. A Kormány tagjait a köztársasági elnök által a kormányalakítással megbízott személy javasolja.

Azonnal a kormányalakítást követően, de legkésőbb a megbízatás elvállalásától számított 30 napon belül a miniszterelnök-jelölt köteles a horvát parlament elé terjeszteni a Kormány programját és bemutatni a Kormány tagjait, illetve kérni a bizalmi szavazást.

A Kormány hivatalba lép, amikor megnyeri a horvát parlament képviselői többségének bizalmát.

A miniszterelnök és a Kormány tagjai ünnepélyes esküt tesznek a horvát parlament előtt. Az eskü szövegét törvény állapítja meg.

A horvát parlament által a Horvát Köztársaság Kormányának bizalmi szavazása alapján a köztársasági elnök kinevezi a miniszterelnököt, amely határozatot ellenjegyzí a horvát parla-

ment elnöke, amíg a Kormány tagjainak kinevezéséről szóló határozatot a miniszterelnök hozza meg a horvát parlament elnökének ellenjegyzésével.

111. cikk. A köztársasági elnök legfeljebb újabb 30 napig meghosszabbíthatja a miniszterelnök-jelölt megbízását, ha ő a megbízás elfogadásának napjától számított 30 napon belül nem képes összeállítani a Kormányt.

Ha a miniszterelnök-jelölt ezen határidőn belül sem tudja összeállítani a Kormányt, vagy ha a javasolt Kormánynak a horvát parlament nem szavaz bizalmat, a köztársasági elnök más személyt bíz meg a kormány alakításával.

112. cikk. A köztársasági elnök ideiglenes ügyvezető kormányt nevez ki, ha a Kormány megalakítására nem kerül sor az Alkotmány 110. és 111. cikkével összhangban, és ezzel egy időben kiírja a horvát parlamentbe választandó képviselők idő előtti választását.

113. cikk. A Horvát Köztársaság Kormánya:

- törvények és más jogszabályok elfogadását terjeszt elő a horvát parlamentnek,
- az állami költségvetést és zárszámadást javasolja,
- a horvát parlament által hozott törvények és más határozatok végrehajtását végzi,
- a törvények végrehajtása érdekében rendeleteket hoz,
- irányítja a kül- és a belpolitikát,
- irányítja és ellenőrzi az államigazgatás működését,
- ügyel az ország gazdasági fejlődésére,
- irányítja a közszolgálatok működését és fejlődését,
- más, Alkotmányban és törvényben előírt feladatokat lát el.

114. cikk. Törvény és szabályzat írja elő a Kormány szervezetét, működési rendjét, döntéshozatal módját, és az általa hozott jogszabályok fajtáit.

115. cikk. A Kormány a horvát parlamentnek tartozik felelősséggel.

A miniszterelnök és a Kormány tagjai közösen felelnek a Kormány által hozott döntésekért és főként a saját működési területükért.

116. cikk. A horvát parlamenti képviselők legalább egyötödének indítványára: a miniszterelnökkel, a Kormány valamely tagjával vagy a teljes Kormánnyal szemben bizalmi szavazás kezdeményezhető.

A miniszterelnök is indítványozhat bizalmi szavazást a Kormányával szemben.

A bizalmatlansági indítványról nem lehet tárgyalni és szavazni a betérjesztésétől számított hét nap letelte előtt.

A bizalmatlansági indítványról legkésőbb a betérjesztésétől számított harminc napon belül kell tárgyalni és szavazni.

Bizalmatlanságot szavazott meg a parlament, ha a horvát parlament összes képviselőinek többsége szavazott a döntésre.

Ha a horvát parlament elutasítja a bizalmatlansági indítványt, akkor az indítványt betérjesztő képviselők újabb ilyen beadványt nem nyújthatnak be hat hónap letelte előtt.

A kormányfő és a kormánya benyújtja a lemondást, ha bizalmatlanságot szavaztak a miniszterelnökkel vagy az egész Kormánnyal szemben. Ha 30 napon belül a miniszterelnök-jelölt nem kapja meg a bizalmat magára nézve és az általa javasolt Kormány tagjaira, akkor a Kormány alakulásának sikertelenségéről a parlament elnöke értesíti a Horvát Köztársaság elnökét. A horvát parlament elnökétől kapott értesülés után a köztársasági elnök azonnal dönt a horvát parlament felosztásáról és azzal egy időben kiírja a parlamenti választásokat.

Ha a Kormány egyes tagjának szavaztak bizalmatlanságot, akkor a miniszterelnök helyette a horvát parlamenttől bizalmi szavazást kérhet az általa javasolt másik tagról, vagy a kormányfő és a Kormánya benyújthatják a lemondásukat.

A jelen cikk 7. bekezdésében leírtak kerülnek alkalmazásra minden esetben, amikor a miniszterelnök vagy a Kormány lemond.

117. cikk. Törvény szabályozza az államigazgatás szervezetét és ügyeit, illetve azok végzésének módját.

Törvény egyes államigazgatási ügyeket rábízhatja a helyi és területi (regionális) önkormányzatok testületeire és a közfelhatamazással rendelkező jogi személyekre.

Törvény és más jogszabály rendezi az államigazgatási alkalmazottak státusát és a foglalkoztatottak munkajogi státusát.

4. Bírói hatalom

118. cikk. A bírói hatalmat a bíróságok gyakorolják.

A bírói hatalom önálló és független.

A bíróságok az Alkotmány, a törvények, a nemzetközi szerződések és más hatályos jogforrások alapján ítélik meg.

119. cikk. A Horvát Köztársaság Legfelsőbb Bírósága, mint legfelsőbb bíróság biztosítja az egységes jogalkalmazást és mindenki számára az egyenjogúságot a jogszolgáltatásban.

A Horvát Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának elnökét, a Horvát Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának Közgyűlésének és a horvát parlament illetékes bizottságának előzetes beleegyezésével, a köztársasági elnök javaslatára a horvát parlament választja meg és hívhatja vissza. A Horvát Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának elnökét négy éves mandátumra választják.

Törvény szabályozza a bíróságok alapítását, hatáskörét, összetételét és szervezetét, valamint a bíróságok előtti eljárást.

120. cikk. A bírósági tárgyalások nyilvánosak, az ítéleteket is a nyilvánosság előtt hirdetik ki a Horvát Köztársaság nevében.

A nyilvánosság kizárható az egész tárgyalásról vagy annak egyik részéről olyan okokból, amelyek a demokratikus társadalomban szükségesek az erkölcs, közrend vagy állami biztonság megóvása érdekében. Főként a kiskorúak pereit, vagy az ügyfelek magánéletének védelme érdekében, vagy házassági perekben, a gyámsággal és örökbefogadással kapcsolatos eljárásokban, vagy a katonai, szolgálati és üzleti titok megőrzése, illetve a Horvát Köztársaság biztonságának és védelmének megóvása miatt. A nyilvánosság kizárása csak abban a terjedelemben rendelhető el, amely a bíróság megítélése szerint feltétlenül szükséges azokban a különös körülményekben, melyekben a nyilvánosság ártalmas lehetne az igazságosság érdekeire.

121. cikk. A bírói hivatást hivatásos bírák látják el.

Az ítélezésben részt vesznek – a törvénynek megfelelően – esküdtbírák és bírói tanácsadók.

122. cikk. A bírácoknak mentelmi joguk van a törvénynek megfelelően.

Az ítélezésben részt vevő bírák és esküdtbírák nem vonhatók felelősségre az ítélethozatal folyamán kifejtett véleményük vagy szavazásuk miatt, hacsak a bíró nem sértette meg a törvényt és ezzel bűncselekményt követett el.

A bírói hivatás gyakorlása során elkövetett bűncselekmény miatt indított eljárásban a bírót nem lehet letartóztatni sem őrizetbe venni az Állami Bírói Tanács jóváhagyása nélkül.

123. cikk. A bírói hivatás állandó.

A bíró felmenthető bírói hivatása alól:

- ha ezt maga kérvényezi,
- ha tartósan elveszíti a hivatás gyakorlásához szükséges képességét,
- ha olyan bűncselekmény miatt ítélték el, amely méltatlanná teszi a bírói hivatás gyakorlásához,

– ha a törvénynek megfelelően, súlyos fegyelmi vétség elkövetése miatt, így határoz az Állami Bírói Tanács,

– a hetvenedik életév betöltését követően.

A felmentéséről szóló határozat ellen a bíró a határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül panasszal fordulhat a Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságához, amelyről az Alkotmánybíróság dönt a Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságáról szóló alkotmányos törvényben leírt módon és összetételben.

Az Állami Bírói Tanácsnak a bíró fegyelmi felelősségéről szóló határozata ellen a bíró a határozat kézbesítésétől számított 15 napon belül panasszal fordulhat a Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságához. A panaszról az Alkotmánybíróság dönt a Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságáról szóló alkotmányos törvényben leírt módon és összetételben.

A jelen cikk 3. és 4. bekezdésben leírt esetekben az Alkotmánybíróság köteles dönteni a panasz beérkezését követő 30 napon belül. Az Alkotmánybíróság határozata kizárja az alkotmányos panaszra való jogot.

A bíró akaratára ellenére nem helyezhető át, kivéve azt az esetet, ha a törvénnyel összhangban a bíróság megszűnésére vagy átszervezésére kerül sor.

A bíró nem folytathat olyan hivatást vagy munkát, amelyet a törvény a bírói hivatással összeférhetetlennek minősített.

124. cikk. Az Állami Bírói Tanács önálló és független testület, amely a Horvát Köztársaságban biztosítja a bírói hatalom önálló és független gyakorlását.

Az Állami Bírói Tanács az Alkotmánnyal és a törvénnyel összhangban önállóan dönt – kivéve a Horvát Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának elnökét – a bírák és a bíróságok elnökeinek kinevezéséről, előmeneteléről, áthelyezéséről, visszahívásáról és fegyelmi felelősségéről.

A jelen cikk 2. bekezdésben leírt döntéseket az Állami Bírói Tanács részrehajlás nélkül hozza meg a törvényben előírt kritériumok alapján.

Az Állami Bírói Tanács részt vesz a bírák és más igazságszolgáltatási személyzet kiképzésében és továbbképzésében.

Az Állami Bírói Tanács tizenegy tagból áll, akik közül heten bírók, ketten egyetemi jogászprofesszorok és ketten parlamenti képviselők, melyek közül az egyik az ellenzék soraiból kerül ki.

Az Állami Bírói Tanács tagjai egymás közül megválasztják az elnököt.

A bíróságok elnökei nem választhatóak meg az Állami Bírói Tanács tagjává.

Az Állami Bírói Tanács tagjait négy évre szóló mandátumra választják meg, azzal, hogy senki sem lehet két mandátumnál többször az Állami Bírói Tanács tagja.

Törvény rendezi az Állami Bírói Tanács hatáskörét, szervezetét, működését és tagjai megválasztásának módját.

5. Államügyészség

125. cikk. Az Államügyészség önálló és független igazságszolgáltatási szerv, amely jogosult és köteles eljárni a bűncselekmények és más büntetendő cselekmények elkövetői ellen és jogi intézkedéseket tenni a Horvát Köztársaság vagyonának védelme érdekében és jogi orvoslásokat benyújtani az Alkotmány és a jog védelme érdekében.

A Horvát Köztársaság legfőbb államügyészét a Horvát Köztársaság Kormányának javaslatára és a horvát parlament illetékes bizottságának előzetes véleménye szerint a horvát parlament nevezi ki négy éves mandátumra.

Az államügyész helyetteseket az Alkotmánnyal és a törvénnyel összhangban az Államügyési Tanács nevezi ki, menti fel és dönt a fegyelmi felelősségükről.

A jelen cikk 3. bekezdésében leírt döntéseket az Államügyési Tanács részrehajlás nélkül fogadja el a törvényben előírt kritériumok alapján.

Az államügyész-helyettesek az államügyési hivatásukat állandóan gyakorolják.

Az Államügyési Tanács tizenegy tagból áll, akik közül heten államügyész-helyettesek, ketten egyetemi jogászprofesszorok és ketten parlamenti képviselők, melyek közül az egyik az ellenzék soraiból kerül ki.

Az Államügyési Tanács tagjait négy évre szóló mandátumra választják meg, azzal, hogy senki sem lehet két mandátumnál többször az Államügyési Tanács tagja.

Az Államügyési Tanács tagjai egymás közül megválasztják az elnököt.

Az államügyészségek vezetői nem választhatók Államügyési Tanács tagjaivá.

Törvény rendezi az Államügyési Tanács hatáskörét, szervezetét, működését és tagjai megválasztásának módját.

Törvény szabályozza az Államügyészség alapítását, szervezetét, hatáskörét és illetékességét.

V. A Horvát Köztársaság Alkotmánybírósága

126. cikk. A Horvát Köztársaság Alkotmánybírósága tizenhárom bíróból álló testület, amelynek tagjait a horvát parlament választja meg az összes képviselőjének kétharmados szavazattöbbségével. Ezek kimagasló tudású jogászok, főként a bírák, államügyészek, ügyvédek és jogászprofesszorok köréből kerülnek ki, az alkotmányos törvényben szabályozott módon és eljárás szerint. Az Alkotmánybíróság bírójának megbízatása nyolc évig tart és meghosszabbítandó amíg az új alkotmánybíró nem lép hivatalába, abban az esetben, ha a megbízatás lejártáig az új alkotmánybíró még nem választották meg vagy még nem lépett hivatalba, de kivételesen legfeljebb hat hónapig.

Az alkotmánybírák jelölési eljárását és a horvát parlamentben való megválasztásának javaslattételét az Alkotmányért illetékes parlamenti bizottság végzi.

A Horvát Köztársaság Alkotmánybírósága választja meg az elnökét négyéves mandátumra.

127. cikk. A Horvát Köztársaság Alkotmánybíróság bírái nem viselhetnek semmilyen más közhivatalt és nem gyakorolhatnak semmilyen más hivatást.

A Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságának bírái mentelmi joggal rendelkeznek, ugyanúgy, mint a horvát parlament képviselői.

128. cikk. A Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságának bírása megbízatásának lejártá előtt felmenthető, ha maga kéri a felmentését, ha börtönbüntetésre ítélték, vagy ha tartósan elvesztette feladatának ellátásához szükséges képességét, amit maga az Alkotmánybíróság állapít meg.

129. cikk. A Horvát Köztársaság Alkotmánybírósága:

- dönt a törvények az Alkotmánnyal való összhangjáról,
- dönt a más jogszabályoknak az Alkotmánnyal és törvénnyel való összhangjáról,
- felülvizsgálja a törvények és a megszűnt egyéb jogszabályok alkotmányosságát és törvényességét, ha a megszűnéstől a kérelem vagy az indítvány benyújtásáig nem telt el több mint egy év,

– dönt az állami szervek, helyi és területi (regionális) önkormányzatok testületei és a közfelhatalmazott jogi személyek egyéni határozatait ellen benyújtott alkotmányos panaszokról,

ha a határozatok sértik a Horvát Köztársaság Alkotmányában garantált emberi jogokat és alapszabadságokat, valamint a helyi és területi (regionális) önkormányzatiságra való jogot,

- ügyel az alkotmányosság és törvényesség megvalósítására, a megállapított alkotmány-sértésekről és törvénysértésekről értesíti a horvát parlamentet,
- dönt a törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalom szervei közötti hatásköri összeütközésekről,
- az Alkotmánnyal összhangban dönt a köztársasági elnök felelősségéről,
- felügyeli a politikai pártok programjainak és működésének alkotmányosságát és az Alkotmánnyal összhangban betilthatja a működésüket,
- felügyeli a választások és az országos népszavazás alkotmányosságát és törvényességét és dönt azokról a választási vitákról, melyek nem tartoznak a bíróságok hatáskörébe,
- más Alkotmányban előírt feladatokat lát el.

130. cikk. Ha az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az illetékes szerv nem alkotta meg az Alkotmány, a törvények és más jogszabályok rendelkezéseinek végrehajtásához szükséges jogszabályt, jöllehet ezt a szabályt köteles volt megalkotni, akkor erről értesíti a Kormányt, azokról a jogszabályokról pedig, amelyeket a Kormány mulasztott el megalkotni, tájékoztatja a horvát parlamentet.

131. cikk. (1) A Horvát Köztársaság Alkotmánybírósága, ha egy törvényt alkotmányellenesnek talál, megsemmisíti.

(2) A Horvát Köztársaság Alkotmánybírósága, ha egy rendeletet alkotmányellenesnek vagy törvényellenesnek talál, megsemmisíti.

(3) A 129. cikk (1) bekezdésének 3. alpontjában meghatározott esetben, az alkotmányellenességről Alkotmánybíróság határozat formájában megállapítja, hogy a vizsgált jogszabály ellentétes az Alkotmánnyal vagy más törvénnyel, ha az Alkotmánybíróság egy törvényt nem talál összeegyeztethetőnek az Alkotmánnyal vagy a törvénnyel vagy más rendelet nem egyeztethető össze az Alkotmánnyal vagy a törvénnyel.

132. cikk. (1) A Horvát Köztársaság alkotmánybírái jelölésének feltételeit és eljárási szabályait, a hivatali idejüket, az alkotmányosság és törvényesség kivizsgálásának feltételeit és határidejét, az eljárási és jogi hatását a döntéseinek, az Alkotmány által garantált emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét, és egyéb, az Alkotmánybíróság munkájához és kötelezettségeinek teljesítéséhez szükséges tényezőket alkotmányos törvényben kell meghatározni.

(2) Az ilyen alkotmányos törvényeket az Alkotmány módosítására vonatkozó eljárási szabályokkal összhangban kell elfogadni.

(3) A Horvát Köztársaság Alkotmánybíróságának belső szervezetét az ügyrendben kell meghatározni.

133. cikk. (1) Az állampolgároknak biztosítani kell a helyi és a regionális önkormányzathoz való jogát.

(2) A helyi és a regionális önkormányzathoz való jogot titkos szavazással közvetlen, egyenlő és általános választáson választott tagokból álló helyi és/vagy regionális képviselői szerveken keresztül gyakorolhatják.

(3) Az állampolgárok közvetlenül is részt vehetnek a közügyek intézésében gyűléseken, népszavazáson vagy a közvetlen hatalomgyakorlás más módjain keresztül a törvényekkel és a helyi rendeletekkel összhangban.

(4) Az ebben a cikkben meghatározott jogot az uniós polgárok is gyakorolhatják összhangban a törvénnyel és az Európai Unió jogával.

134. cikk. (1) A községek és a városok önkormányzati társulásokat hozhatnak létre, és a területük a törvényben előírt módon kerül meghatározásra. Más önkormányzati társulások a törvényen alapulhatnak.

(2) A megyék regionális önkormányzatokat hozhatnak létre. A megyék területe a törvényben előírt módon kerül meghatározásra.

(3) A főváros, Zágráb a megyékkel azonos jogállású lehet a törvény alapján. A Horvát Köztársaság nagyobb városa a törvény alapján megyei hatáskört kaphatnak.

(4) Helyi szintű önkormányzat létrehozható egy községben vagy annak egy részében is.

135. cikk. (1) A helyi önkormányzatok társulásai igazgatják a helyi közügyeket, hogy az állampolgárok szükségleteit teljesítsék, különösen helységgel és lakhatással, övezet és város-tervezéssel, közüzemekkel, gyermekellátással, szociális jóléttel, elsődleges egészségügyi szolgáltatással, oktatással és általános iskolákkal, kultúrával, testneveléssel és sporttal, fogyasztóvédelemmel, környezetvédelemmel és -fejlesztéssel, tűzvédelemmel és polgári védelemmel kapcsolatos ügyekben.

(2) A regionális önkormányzatok társulásai igazgatják a regionális jelentőségű ügyeket különösen az oktatással, közegészségüggyel, övezet és várostervezéssel, gazdasági fejlődéssel, közlekedéssel és közlekedés infrastruktúrájával, oktatási hálózat fejlődésével, egészségügyi, szociális és kulturális szervezetekkel kapcsolatos ügyeket.

(3) A helyi és a regionális önkormányzatok társulásai hatáskörébe tartozó ügyeket a törvény határozza meg. Ilyen jellegű ügyek átruházásakor elsődlegesen azzal a szervvel kell megegyezni, amely az állampolgárokhoz a legközelebb van.

(4) A helyi és a regionális önkormányzatok társulásai hatásköreinek meghatározásakor az ügy kiterjedését és természetét, követelmények hatékonyságát és a gazdaságot is számításba kell venni.

136. cikk. (1) A helyi és a regionális önkormányzatok társulásainak joga van a törvényben meghatározott korlátok között a saját alapszabályán keresztül önállóan szabályozhatja a belső szervezetrendszerét és a hatáskörébe tartozó szerveit, és őket helyi igényekhez és kapacitásokhoz igazíthatja.

137. cikk. (1) A hatáskörébe tartozó ügyek intézésében, a helyi és a regionális önkormányzatok társulásai autonómak csak a hatáskörrel rendelkező nemzeti kormányzati szervek általi csak alkotmányossági és törvényességi vizsgálatának van alávetve.

138. cikk. (1) A helyi és a regionális önkormányzatok társulásainak saját bevétele lehet és ezzel saját maga rendelkezhet a hatáskörébe tartozó feladatok teljesítése céljából.

(2) A helyi és a regionális önkormányzatok társulásainak bevétele a jogkörével arányosnak kell lennie az alkotmány és a törvény céljára tekintettel.

Nemzetközi kapcsolatok

Nemzetközi szerződések

139. cikk. Figyelemmel az Alkotmányra, a törvényekre és a nemzetközi jog szabályaira a nemzetközi szerződése természetétől és tartalmától függően a Horvát Parlament, az köztársasági elnök és a Horvát Köztársaság kormánya nemzetközi szerződést köthet.

140. cikk. (1) A horvát parlament ratifikálja az összes nemzetközi szerződést, amelyhez törvénymódosítás szükséges, a katonai és a politikai természetű nemzetközi szerződéseket és azokat a nemzetközi szerződéseket, amelyek a Horvát Köztársaság pénzügyi kötelezettségeit növeli.

(2) Azokat a nemzetközi szerződéseket, amelyek a Horvát Köztársaság Alkotmányából eredő jogot engednek át nemzetközi szervezetnek vagy szövetségnek, a horvát parlament összes képviselő kétharmados többségével kell ratifikálni.

(3) Ezen cikk (1) és (2) bekezdése alapján ratifikált nemzetközi szerződés esetén, a köztársasági elnök írja alá a ratifikációs dokumentumot, a nemzetközi szerződéshez csatlakozást, nemzetközi szerződés elfogadását és beleegyezését.

(4) Azok a nemzetközi szerződések, amelyek nincsenek a horvát parlament általi ratifikációnak alávetve, megköthetők a köztársasági elnök által, a kormány előterjesztése alapján vagy a Horvát Köztársaság kormánya által.

141. cikk. (1) Azok a nemzetközi szerződések, amelyek az alkotmánnyal összhangban lettek megkötve és ratifikálva, ki kell hirdetni és, amelyik hatályba lépett a Horvát Köztársaság belső jogrendjének részévé válik és elsőbbséget élvez a belső joggal szemben. A nemzetközi szerződésekben meghatározott feltételekkel és módon, valamint a nemzetközi jog általános elveivel összhangban a nemzetközi szerződések rendelkezései megváltoztathatják, vagy hatályon kívül helyezhetik a jogszabályokat.

Csatlakozás és kilépés

142. cikk. (1) A horvát parlament képviselőinek legalább egyharmada, a köztársasági elnök és a Horvát Köztársaság kormánya kezdeményezhet olyan eljárást, amely a Horvát Köztársaság csatlakozását vonja maga után más államokkal való szövetséghez.

(2) Minden olyan eljárás, amely más államokkal olyan szövetséghez való csatlakozásra irányul, ha az ilyen szövetség a délszláv államok uniójának megújítására irányul vagy bármilyen módon Balkán állam megerősítésére irányul, tilos.

(3) A Horvát Köztársaság bármilyen csatlakozásról először a horvát parlament összes képviselője kétharmadának kell döntenie.

(4) A Horvát Köztársaság csatlakozásáról szóló döntésről népszavazást kell tartani az összes választópolgár többségének részvételével.

(5) A népszavazást a horvát parlament határozatát követő 30 napon belül kell megtartani.

(6) Ezen cikk csatlakozással kapcsolatos rendelkezései a Horvát Köztársaság kilépési felvételi és eljárásának is

Európai Unió

A tagság jogalapja és az alkotmányos hatalom átruházása

143. cikk. (1) Az Alkotmány 142. cikke alapján a Horvát Köztársaság az Európa Unió tagállamaként részt vesz az európai egység kialakításában, annak érdekében, hogy más európai államokkal együtt biztosítsák a tartós békét, szabadságot, biztonságot és jólétet és más közös célok elérését az Európai Unió alapvető elveinek és értékeinek megőrzésével.

(2) Az Alkotmány 140. és 141. cikke alapján a Horvát Köztársaság jogok gyakorlásához és a tagságból eredő kötelezettségek teljesítéséhez szükséges hatásköröket az Európai Unió intézményeire átruházza.

Az Európai Unióban való részvétel

144. cikk. (1) A Horvát Köztársaság állampolgárait az Európai Parlamentben közvetlenül képviselik a választott képviselők, ahol az őket érintő ügyekben hoznak döntést.

(2) A horvát parlament az Európai Unió alapító szerződéseiben lefektetett módon részt vesz az európai jogalkotási eljárásban.

(3) A Horvát Köztársaság Kormánya beszámol a horvát parlamentnek az Európai Unió intézményei részvételével készülő rendelettervezetek és határozattervezetek elfogadásáról. Tiszteletben tartva az ilyen rendelettervezeteket és határozattervezeteket, a horvát parlament határozatot fogadhat el, amely a kormány tevékenységeinek alapját képezik az Európai Unió intézményeiben.

(4) A Horvát Köztársaság Kormányának az Európai Unió intézményeiben való tevékenységének a horvát parlament általi parlamenti ellenőrzését törvényben kell meghatározni.

(5) A Horvát Köztársaságot a Tanácsban és az Európai Tanácsban a kormány és a köztársasági elnök képviseli az őket megillető alkotmányos hatáskörökkel összhangban.

Az Európai Unió joga

145. cikk. (1) Az Európai Unió jogából eredő jogok gyakorlását a horvát törvényekből eredő jogokkal egyenlően kell gyakorolni.

(2) Az összes jogi aktus és határozat, amelyet a Horvát Köztársaság elfogad az Európai Unió intézményeiben közvetlenül alkalmazandó a Horvát Köztársaságban, összhangban az Európai Unió jogával.

(3) A horvát bíróságoknak védeniük kell az Európai Unió jogán alapuló jogokat.

(4) A közhatalommal felruházott helyi és a regionális önkormányzatok társulásainak önkormányzati ügynökségei, szervei és a jogi személyek az Európai Unió jogát közvetlenül alkalmazzák.

Unió polgárok jogai

146. cikk. (1) A Horvát Köztársaság állampolgárai uniós polgárok és megilleti őket az Európai Unió jogában garantált jogok, különösen:

- a szabad mozgás és letelepedés joga a tagállamok területén,
- aktív és passzív választójog az európai parlamenti választásokon és a helyi önkormányzati választásokon egy másik tagállamban, másik tagállam törvényeivel összhangban,
- ha a Horvát Köztársaságnak nincs harmadik országban diplomáciai-konzuli képviselete, a diplomáciai és konzuli védelemhez való jog bármelyik tagállam által, ami a saját államainak nyújtott védelemmel azonos, – petíció benyújtásához való jog az Európai Parlamenthez, panasz benyújtása az Európai Ombudsmanhoz és az Európai Unió intézményeihez és tanácsadó szerveihez való fordulás joga horvát nyelven, csak úgy mint az Európai Unió bármely hivatalos nyelvén és a válasz fogadása a benyújtottal azonos nyelven.

(2) A jogokat az Európai Unió alapító szerződéseiben lefektetett feltételek és korlátok között gyakorolhatók és a megteendő intézkedéseket ugyanezen szerződésekben lefektetettek szerint kell elvégezni.

(3) A Horvát Köztársaságban az Európai Unió jogában biztosított összes jog minden uniós polgárt megillet.

Az Alkotmány módosítása

147. cikk. (1) A Horvát Köztársaság Alkotmányának módosítását a horvát Parlament képviselőinek legalább egyötöde, a köztársasági elnök és a Horvát Köztársaság Kormánya kezdeményezheti.

148. cikk. (1) A Horvát Parlament az összes képviselőjének több mint a fele dönt arról, hogy kezdeményezik vagy nem az Alkotmány módosítását.

(2) Az Alkotmány módosításának a tervezetét a Horvát Parlament összes képviselője több mint a felének kell meghatároznia.

149. cikk. (1) Az Alkotmány módosításáról való döntéshez az összes képviselő kétharmada szükséges.

150. cikk. (1) Az Alkotmány módosítását a horvát Parlamentnek kell kihirdetni.

Záró rendelkezések

151. cikk. (1) A Horvát Parlament a Horvát Köztársaság Alkotmányának módosítás kihirdetésének napjától, 2010. június 16. napjától számított hat hónapon belül elrendeli az alkotmány kiegészítését.

152. cikk. (1) Az Alkotmány módosítása a kihirdetés napján, 2010. június 16. napján lép hatályba, a 9. cikk (2) bekezdés kivételével a kiadatásról és a megadásról szóló határozatok végrehajtása vonatkozásában az Európai Unió jogával összhangban és az Alkotmány 133. cikk (4) bekezdés és a 144., 145., 146. cikke, amely a Horvát Köztársaságnak az Európai Unióhoz való csatlakozását követően lép hatályba.

ÍRORSZÁG

Írország 1937-ben vívta ki függetlenségét, ugyanebben az évben, július 1-jén népszavazással elfogadták az állam alkotmányát, amely 1937. december 29-én lépett hatályba. Napjainkig harmincháromszor módosították az alkotmányt.

A fordítás angol nyelvről történt, amelynek forrásaként az ír legfőbb ügyész hivatala által összeállított Ír Törvények Könyvének honlapja szolgált (<http://www.irishstatutebook.ie/en/constitution/>).

Írország Alkotmánya

A legszentebb Szentháromság nevében, akié minden hatalom, és akitől mint végzetünktől, mind az emberek, mind az államok tevékenysége ered,
mi, Írország népe,
alázatosan elismerve kötelezettségeinket a mi Urunk, Jézus Krisztus felé, aki átsegítette atyáinkat évszázados megpróbáltatásaikon,
hálásan emlékezve hősie és lankadatlan küzdelmükre, hogy visszanyerjék Nemzetünk jogos függetlenségét,
keresve a Gondosság Igazság és Jótékonyosság elvein keresztül a közjó érvényesülését, az egyén méltóságának és szabadságának biztosítását, a társadalmi igazság elérését, országunk egységének helyreállítását és az egyetértést más államokkal,
ezennel elfogadjuk, törvénybe iktatjuk, és magunknak adományozzuk a jelen Alkotmányt.

A nemzet

1. cikk. Az ír nemzet ezennel kijelenti elidegeníthetetlen, sérthetetlen és szuverén jogát kormányformájának megválasztására, más államokkal való viszonyának meghatározására, életének, politikájának, gazdaságának és kultúrájának fejlesztésére tehetségével és hagyományaival összhangban.

2. cikk. A nemzet területét Írország teljes szigete, a hozzá tartozó szigetek és tengeri területek alkotják.

3. cikk. A nemzet területének függőben lévő újraegyesítése, és a Parlament és Kormány Alkotmány által alapított azon jogának sérelme nélkül, mellyel az állam teljes területe felett joghatóságot gyakorol, a Parlament által elfogadott törvényeknek azonos hatálya és alkalmazási köre – és extraterritoriális hatálya – van, mint a Szabad Ír Állam törvényeinek.

Az állam

4. cikk. Írország hivatalos neve „Éire”, vagy angol nyelven „Ireland”.

5. cikk. Írország szuverén, független, demokratikus állam.

6. cikk. (1) Minden kormányzó, törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalom Istennek alávetten a néptől ered, amely jogosult meghatározni az állam elöljáróit, és végső soron dönteni a nemzet irányvonalait érintő kérdésekről, a közjó kívánalmaival összhangban.

(2) Ezen kormányzati hatáskörök csak a jelen Alkotmányban meghatározott állami szervek útján, vagy azok felhatalmazására gyakorolhatóak.

7. cikk. A nemzeti zászló zöld, fehér és narancsszínű trikolor.

- 8. cikk.** (1) Az ír, mint nemzeti nyelv az első számú hivatalos nyelv.
(2) Az angol második számú hivatalos nyelvként elismert.
(3) Törvény elrendelheti az említett nyelvek valamelyikének kizárólagos használatát, hivatalos okból vagy okokból, az állam egész területén vagy annak egy részén.
- 9. cikk.** (1) 1. Az Alkotmány hatálybalépésével mindenki, aki a Szabad Ír Állam állampolgára volt közvetlenül a jelen Alkotmány hatálybalépése előtt, Írország állampolgárává válik.
2. Az ír állampolgárság jövőbeni megszerzését és elvesztését törvény szabályozza.
3. Neme alapján az ír állampolgárság senkitől nem vonható meg.
(2) A hűség a nemzethez és az államhoz minden állampolgár alapvető politikai kötelezettsége.
- 10. cikk.** (1) Minden természeti erőforrás, ideértve a levegőt és a lehetséges energia minden formáját, amely jelen Alkotmány alapján a Parlament és a kormány hatáskörébe tartozik, valamint minden jogdíj és franchise ezen körön belül az államhoz tartozik, bármely személy vagy szerv birtokaira és érdekeire vonatkozóan.
(2) Minden föld, bányá, ásvány és víz, amely a Szabad Ír Államhoz tartozott közvetlenül a jelen Alkotmány hatálybalépése előtt, az államra száll, olyan mértékben, amilyenben a Szabad Ír Állam tulajdonában volt.
(3) Törvény meghatározhatja a jelen cikk alapján államhoz kerülő vagyon igazgatását és időleges vagy állandó elidegenítésének ellenőrzését.
(4) Törvény szintén meghatározhatja a jelen Alkotmány hatálybalépését követően állami tulajdonba kerülő földek, bányák, ásványok és vizek igazgatását és az így megszerzett föld, bányá, ásvány és víz időleges vagy állandó elidegenítésének ellenőrzését.
- 11. cikk.** Az állam minden bevétele, forrásától függetlenül, a törvényben meghatározott kivételekkel egyetlen alapot képez, amelyet a törvényben megállapított és szabályozott okokból, módon és felelősséggel kell felhasználni.

Az elnök

- 12. cikk.** (1) Írország elnöke (a továbbiakban elnök), elsőbbséget élvez az államban minden más személlyel szemben, és teljesíti és gyakorolja a jelen Alkotmányban vagy törvényben ráruházott feladatokat és hatásköröket.
(2) 1. Az elnököt a nép közvetlenül választja.
2. Minden állampolgár, aki jogosult részt venni a Képviselőház tagjainak megválasztásán, jogosult részt venni az elnökválasztáson.
3. A szavazás titkos, a választás az arányos képviselő elve alapján, szavazatátruházó rendszerben történik.
(3) 1. Az elnök megbízatása hivatalba lépésétől számított hét évig tart, kivéve, ha megbízatásának lejártá előtt meghal, lemond, hivatalából elmozdítják, vagy ha tartósan nem képes feladatait ellátni; ezt a legutóbbit a Legfelsőbb Bíróság legalább öt bíróból álló testülete állapítja meg.
2. A hivatalban levő, vagy egyszer már ilyen hivatalt viselt elnök egyszer és csak egyszer választható újra.
3. Az elnökválasztást nem később, s nem korábban, mint az elnök hivatali idejének lejártá előtti hatvanadik napon kell lefolytatni, az elnök elmozdítása, halála, lemondása vagy az előzőekben meghatározott (akár hivatalába lépését megelőzően, akár azt követően bekövetkező) tartós cselekvőképtelensége esetén az elnökválasztást az okot adó eseményt követő hatvan napon belül kell megtartani.

- (4) 1. Minden állampolgár, aki betöltötte 35. életévét, elnökké választható.
2. A jelölteket, a korábbi vagy visszavonuló elnök kivételével, a következők állíthatják:
a) a Parlament Házainak legalább húsz tagja;
b) legalább négy igazgatási megye (ideértve a megyei jogú városokat) tanácsa, a törvényben meghatározottak szerint.
3. Senki, és semelyik tanács sem állíthat ugyanazon az elnökválasztáson egynél több jelöltet.
4. A korábbi és visszavonuló elnökök jelentkezésükkel jelöltté válnak.
5. Amennyiben csak egyetlen jelölt indul az elnökválasztáson, nem szükséges a szavazást lefolytatni.
(5) A jelen cikk rendelkezései szerinti elnökválasztás szabályait törvény állapítja meg.
(6) 1. Az elnök nem lehet tagja a Parlament egyik házának sem.
2. Amennyiben a Parlament valamelyik házának tagját választják meg elnöknek, a házban elfoglalt helyét megüresedettnek kell tekinteni.
3. Az elnök nem tölthet be más hivatalt vagy jövedelemmel járó tisztséget.
(7) Az első elnök a megválasztását követő lehető legkorábbi időpontban hivatalba lép, a következő elnökök elődjük hivatali idejének lejártát követő napon lépnek hivatalba, vagy amennyiben elődjét elmozdították, meghalt, lemondott, vagy a (3) bekezdés alapján tartósan nem képes feladatait ellátni, a megválasztását követő lehető legkorábbi időpontban.
(8) Az elnök a nyilvánosan, a Parlament mindkét háza, a Legfelsőbb Bíróság, a Felsőbíró-ság bírái és egyéb közjogi méltóságok előtt letett és aláírt nyilatkozattal foglalja el hivatalát. A nyilatkozat szövege a következő: „A Mindenható Isten jelenlétében én, (név), ünnepélyesen és őszintén ígérem és kijelentem, hogy Írország Alkotmányát és törvényeit megtartom, kötelezettségeimet hűségesen és lelkiismeretesen teljesítem, az Alkotmánnyal és a törvényekkel összhangban, és képességeimet Írország népének jólétére és szolgálatára szentelem. Isten engem úgy segítjen.”
(9) Az elnök hivatali ideje alatt a kormány jóváhagyása nélkül nem hagyhatja el az országot.
(10) 1. Az elnök kifogásolható magatartás esetén felelősségre vonható.
2. A vádat a Parlament valamelyik háza terjeszti elő, a jelen cikkben meghatározott szabályokkal összhangban.
3. Az elnök elleni jelen bekezdés szerinti vádemelési javaslatot nem lehet elfogadni, amíg az írásbeli javaslatot a beterjesztő ház legkevesebb harminc tagja alá nem írja.
4. A javaslatot a Parlament kezdeményező háza összes tagjának kétharmados többségével meghozott határozatban fogadja el.
5. Amennyiben a vádat a Parlament valamelyik háza elfogadta, azt a másik ház vizsgálja, vagy adja ki vizsgálatra.
6. A vád vizsgálata során az elnök jogosult jelen lenni és magát képviseltetni.
7. Amennyiben a vizsgálat eredményeként a Parlament vizsgálatot lefolytató vagy arra utasítást adó háza összes tagjának kétharmados többségével határozatot fogad el, amely kijelenti, hogy az elnök ellen felhozott vád helytállónak bizonyult, és a vád tárgyává tett kifogásolható magatartás olyan súlyú, hogy ellehetleníti a hivatal folytatását, a határozat rendelkezik az elnök hivatalból való elmozdításáról.
(11) 1. Az elnök hivatali rezidenciája Dublin városában vagy annak vonzáskörzetében található.
2. Az elnök a törvényben meghatározott jövedelmekben és juttatásokban részesül.
3. A jövedelmek és juttatások az elnök hivatali ideje alatt nem csökkenthetők.

13. cikk. (1) 1. Az elnök a Képviselőház jelölése alapján kinevezi a kormányfőt, a miniszterelnököt (Taoiseach).

2. Az elnök a miniszterelnök jelölése alapján, a Képviselőház előzetes jóváhagyásával kinevezi a kormány többi tagját.

3. Az elnök, a miniszterelnök javaslatára, elfogadja a kormány valamely tagjának lemondását vagy kinevezésének megszüntetését.

(2) 1. A Képviselőházat a miniszterelnök javaslatára az elnök hívja össze és oszlatja fel.

2. Az elnök saját hatáskörben megtagadhatja a Képviselőház felosztatását, ha a felosztásra javaslatot tevő miniszterelnök nem élvezi a Képviselőház tagjai többségének támogatását.

3. Az elnök az Államtanács véleményének kikérése után bármikor összehívhatja a Parlament valamelyik vagy mindkét házát.

(3) 1. Minden, a Parlament mindkét háza által elfogadott, vagy elfogadottnak tekintett törvényjavaslat érvényességéhez az elnök aláírása szükséges.

2. A Parlament által alkotott törvényeket az elnök hirdeti ki.

(4) Az elnök gyakorolja a honvédelmi erők feletti legfőbb parancsnokságot.

(5) 1. A honvédelmi erők feletti legfőbb parancsnokság gyakorlását törvény szabályozza.

2. A honvédelmi erők minden megbízott tisztje az elnöktől nyeri megbízatását.

(6) A kegyelmezési jog és a bíróság által büntetőítéletben kiszabott büntetések enyhítésének és mellőzésének joga az elnököt illeti meg, az enyhítés és mellőzés joga, kivéve a kiemelt jelentőségű ügyekben azonban törvény alapján más hatóságokat is megillettehet.

(7) 1. Az elnök az Államtanáccsal való egyeztetést követően bármely országos fontosságú vagy közérdekű kérdésben üzenetet vagy állásfoglalást intézhet a Parlament házaihoz.

2. Az elnök az Államtanáccsal való egyeztetést követően bármikor, bármilyen ügyben üzenetet címezhet a néphez.

3. Minden üzenetnek és állásfoglalásnak meg kell szereznie a kormány jóváhagyását.

(8) 1. Az elnök a Parlament házainak és a bíróságoknak nem felel hivatali hatáskörei és feladatai gyakorlásáért és teljesítéséért, vagy bármilyen, ezen hatáskörök és feladatok gyakorlása és teljesítése során elkövetett vagy előkészületben lévő cselekményeiért.

2. Az elnök magatartását a jelen Alkotmány 12. cikk (10) bekezdés alapján a Parlament valamelyik háza vagy bíróság, vagy a Parlament által a hivatkozott cikk (10) bekezdésben vizsgálatra kijelölt vagy kinevezett hatóság felülvizsgálhatja.

(9) A jelen Alkotmányban az elnökre ruházott hatáskörök és feladatok csak a kormány javaslatára, személyesen gyakorolhatóak és teljesíthetőek, kivéve, ha jelen Alkotmány alapján az elnök saját hatáskörben, vagy az Államtanács véleményének kikérését követően, vagy azzal együttesen, vagy más szerv vagy személy javaslata, jelölése, vagy bármely más kommunikációs úton történő közlése alapján hozhat döntést.

(10) Jelen Alkotmány alapján törvény az elnökre egyéb hatásköröket és feladatokat is ruházhat.

(11) A törvény által az elnökre ruházott hatáskört és feladatot, kivéve a kormány által javasoltat, csak személyesen gyakorolhatja, teljesítheti.

14. cikk. (1) Az elnök távolléte, ideiglenes vagy a 12. cikk (3) bekezdésben meghatározott tartós cselekvőképzetlensége, valamint halála, lemondása, hivatalából való elmozdítása vagy hatáskörei és feladatai vagy azok egy része gyakorlásának és teljesítésének elhanyagolása esetén, vagy bármely más esetben, ha az elnök hivatala megüresedik, az elnök jelen Alkotmányban vagy az alapján meghatározott hatásköreit és feladatait a jelen cikk (2) bekezdésben meghatározott Bizottság gyakorolja és teljesíti.

(2) 1. A Bizottság a következő személyekből áll, név szerint: a Legfelsőbb Bíróság elnöke, a Képviselőház elnöke és a Szenátus elnöke.

2. A Felsőbíróóság elnöke a Legfelsőbb Bíróóság elnöke helyett eljár a Bizottság tagjaként minden olyan esetben, amikor a Legfelsőbb Bíróóság elnöki posztja megüresedett, vagy képtelen ellátni feladatát.

3. A Képviselőház alelnöke a Képviselőház elnöke helyett eljár a Bizottság tagjaként minden olyan esetben, amikor a Képviselőház elnökének hivatala megüresedett, vagy képtelen ellátni feladatát.

4. A Szenátus alelnöke a Szenátus elnöke helyett eljár a Bizottság tagjaként minden olyan esetben, amikor a Szenátus elnökének hivatala megüresedett, vagy képtelen ellátni feladatát.

(3) A Bizottság bármely két tagjának egyetértésével jár el, tagságának megüresedésére tekintet nélkül.

(4) Az Államtanács tagjai többségével hozhat olyan rendelkezést, amely meglátásuk szerint szükséges az Alkotmány által vagy alapján, az elnökre ruházott hatáskörök és feladatok gyakorlásához és teljesítéséhez, bármely olyan esetben, amelyről ezen cikk korábbi rendelkezései nem rendelkeznek.

(5) 1. A jelen Alkotmány azon rendelkezéseit, melyek az elnökre jelen Alkotmány által vagy az alapján ruházott hatáskörök és feladatok gyakorlásával és teljesítésével kapcsolatosak, a jelen cikkben meghatározott hatáskörök és feladatok gyakorlására és teljesítésére alkalmazni kell a jelen bekezdést követő rendelkezéseket.

2. Abban az esetben, ha az elnök nem gyakorolja vagy teljesíti bármely hatáskörét vagy feladatát, amelyet az elnöknek az Alkotmány által vagy alapján gyakorolnia kell meghatározott időn belül, az előbbi hatáskört vagy feladatot jelen cikk alapján kell gyakorolni vagy teljesíteni, a meghatározott idő lejártát követő lehető leghamarabb időn belül.

A Nemzeti Parlament

Alkotmány és hatáskörök

15. cikk. (1) 1. A nemzeti Parlament bevett, jelen Alkotmányban használt megnevezése: Parlament.

2. A Parlament az elnökből és két kamarából, a Képviselőházból és a Szenátusból áll.

3. A Parlament kamarái Dublin városában vagy annak közelében, vagy alkalmanként más meghatározott helyen ülésezik.

(2) 1. A Parlament egyedül és kizárólagos módon gyakorolja az állam törvényhozó hatalmát: az államban semmilyen más szerv nem rendelkezik törvényhozó hatáskörrel.

2. Törvény rendelkezhet alárendelt jogalkotók létrehozásáról vagy elismeréséről, és ezek hatásköreiről és feladatairól.

(3) 1. A Parlament biztosíthatja a nép társadalmi és gazdasági életének ágazatait képviselő működési vagy szakmai tanácsok megalakítását vagy elismerését.

2. Az ilyen tanácsot létrehozó vagy elismerő törvény meghatározza annak jogait, hatásköröit és kötelezettségeit, valamint a Parlamenttel és a kormánnyal való viszonyát.

(4) 1. A Parlament nem fogadhat el olyan törvényt, amely bármely módon ellentétes a jelen Alkotmánnyal, vagy annak valamely rendelkezésével.

2. A Parlament által elfogadott, a jelen Alkotmányba vagy annak valamely rendelkezésébe ütköző törvény alkotmányellenes része érvénytelen.

(5) A Parlament nem minősíti törvénytörtőnek azokat a jogszabályokat, amelyek a kibocsátásuk idejében nem voltak törvénytörtők.

(6) 1. A hadsereg és a fegyveres erők létrehozásának és fenntartásának joga kizárólag a Parlamentet illeti meg.

2. A Parlament által létrehozott és fenntartott hadsereg és fegyveres erő kivételével más hadsereg vagy fegyveres erő semmilyen célból nem hozható létre, és nem tartható fenn.

(7) A Parlament évente legalább egy ülősszakot tart.

(8) 1. A Parlament mindkét kamarájának ülése nyilvános.

2. Kivételes szükséghelyzet esetén bármelyik kamara zárt ülést tarthat, jelenlevő tagjai kétharmadának határozata alapján.

(9) 1. A Parlament mindkét kamarája tagjai közül elnököt és alelnököt választ, és meghatározza hatásköreiket és kötelezettségeiket.

2. A kamarák elnökeinek és alelnökeinek jövedelmezését törvény szabályozza.

(10) Mindkét kamara megalkotja saját szabályzatát és ügyrendjét, jogosult büntetést fűzni azok megsértéséhez, biztosítja a vita szabadságát, védi hivatalos és tagjai magániratait, továbbá védi magát és tagjait minden olyan személytől vagy személyektől, aki vagy akik tagjait kötelezettségeik gyakorlásában zavarják, zaklatják vagy megvesztegetni próbálják.

(11) 1. Jelen Alkotmány eltérő rendelkezése hiányában mindkét kamara az adott kérdésekben a jelen levő tagjai szavazatainak többségével határoz, oly módon, hogy az elnök, vagy az ülést vezető tag nem szavaz.

2. Az elnök, illetve az ülést vezető tag szavazati jogát szavazategyenlőség esetén gyakorolhatja.

3. Mindkét kamarában a határozatképességet jelentő számot, mely a hatáskörök gyakorlásához szükséges, a kamara ügyrendje állapítja meg.

(12) A Parlament, vagy valamelyik kamarájának hivatalos jelentése, kiadványa vagy valamelyik kamara közleménye a kibocsátás helyétől függetlenül védelemben részesül.

(13) A Parlament mindkét kamarájának tagjai, kivéve a hazaárulás Alkotmányban meghatározott formájának esetét, súlyos bűncselekményt vagy köznyugalom elleni bűncselekményt, nem tartóztathatóak le bármely kamarába való menetelük vagy onnan való eljöveteleik során, valamint bármely kamara környékén, és a kamara közleményét figyelembe véve, nem vonhatóak felelősségre semelyik bíróság vagy más hatóság által, kizárólag az adott kamara által.

(14) Senki nem lehet egyidejűleg tagja a Parlament mindkét házának; amennyiben olyan személy szerzi meg valamelyik kamara tagságát, aki a másik kamarának már tagja, a korábban megszerzett helyét megüresedettnek kell tekinteni.

(15) A Parlament törvény formájában rendelkezhet a kamarák tagjainak költségtérítéséről, népképviselési feladataik ellátása érdekében, és számukra ingyenes utazást és a Parlament által meghatározott feladataival összefüggésben más kedvezményeket (ha vannak) biztosíthat.

A Képviselőház

16. cikk. (1) 1. Nemre való megkülönböztetés nélkül minden állampolgár, aki betöltötte 21. életévét, és jelen Alkotmány vagy törvény alapján nem helyezték cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alá, a Képviselőház tagjává választható.

2. Minden állampolgár nemre való megkülönböztetés nélkül, aki a 18. életévét betöltötte, törvény nem zárta ki, a képviselőházi tagsági választással kapcsolatos törvényi rendelkezéseknek eleget tesz, választójoggal rendelkezik a képviselőházi választásokon.

3. Nem léphet hatályba olyan törvény, amely valamely állampolgárt nemi alapon nyilvánít cselekvőképességében korlátozottnak vagy kizártnak képviselőházi tagságra vonatkozóan,

vagy valamely állampolgárt vagy más személyt ilyen alapon zár ki a képviselőházi választásokon választóként való részvételből.

4. A képviselőházi választásokon semelyik választó sem adhat le egynél több szavazatot, a szavazás titkos.

(2) 1. A Képviselőházat a törvényben meghatározott választókerületeket képviselő tagok alkotják.

2. A tagok számát minden alkalommal törvény rögzíti, de a Képviselőház összlétszáma nem lehet kevesebb, mint a lakosság harmincezred, vagy nem lehet több, mint a lakosság húszezred része.

3. A választókerületben megválasztandó képviselők száma és a választókerület lakossága közötti arány, ahogyan az a legutóbbi népszámlálás alapján megállapítható, lehetőség szerint az egész országban azonos.

4. A Parlament legalább egyszer minden tizenkét évben felülvizsgálja a választókerületeket, a lakosságmegoszlás változásaira tekintettel, de a választókerületek módosítása nem léphet hatályba azon képviselőházi ülészak ideje alatt, melyben ezen felülvizsgálat megtörtént.

5. A képviselőket az arányos képviselet elve alapján, szavazatátruházó rendszerben választják.

6. Nem fogadható el olyan törvény, amely alapján valamely választókerület képviselőinek száma három alá csökkenne.

(3) 1. A Képviselőházat a jelen Alkotmány 13. cikk (2) bekezdés alapján kell összehívni és felosztatni.

2. A képviselőházi általános választásokat a Képviselőház feloszlását követő harminc napon belülre kell kiírni.

(4) 1. A képviselőházi általános választásokat lehetőség szerint az egész ország területén egy napon kell megtartani.

2. A Képviselőház a választás napját követő harminc napon belül összeül.

(5) Azonos összetételű Képviselőház nem működhet az első ülést követő hét évnél tovább: rövidebb időt törvény állapíthat meg.

(6) Törvény rendelkezése alapján azon képviselőházi tagot, aki közvetlenül a Képviselőház feloszlása előtt az Elnök volt, tényleges választás nélkül, képviselőházi taggá választottnak kell tekinteni a következő általános választásokon.

(7) Jelen cikk fenti rendelkezései szerinti képviselőházi választásokat, ideértve az ideiglenes üresedések feltöltését, törvény szabályozza.

17. cikk. (1) 1. A Képviselőháznak történő betérjesztést követő legrövidebb időn belül a Költségvetés jelen Alkotmány 28. cikke szerinti kézhezvételét, és az Állam becsült költség-ráfordításainak Költségvetését minden pénzügyi évben a Képviselőház vitatja meg.

2. Amennyiben külön jogszabály az adott esetre vonatkozóan elrendeli, az éves zárszámadást, az adott évben törvénybe kell foglalni.

(2) A Képviselőház nem tart szavazást, nem hoz határozatot és nem fogad el törvényt a bevételekre és más közpénzekre vonatkozó felhatalmazásokról, kivéve ha a felhatalmazási szándékot a Képviselőháznak a miniszterelnök által ellenjegyzett kormányüzenet ajánlja.

A Szenátus

18. cikk. (1) A Szenátus hatvan tagból áll, ebből tizenegy tag kinevezett, negyvenkilenc választott.

(2) A Szenátus tagjává választható személy választható kell legyen a Képviselőházba.

(3) A Szenátus kinevezett tagjait előzetes beleegyezésükkel azon miniszterelnök nevezi ki, aki az előbb említett tagok kinevezése miatt feloszlott Képviselőház újra összeülését követően lett kinevezve.

(4) 1. A Szenátus választott tagjainak választási rendje a következő:

- a) három szenátort választ Írország Nemzeti Egyeteme;
- b) három szenátort választ a Dublini Egyetem;
- c) negyvenhárom szenátort választ a későbbiekben meghatározott jelölőbizottság.

2. A választásra vonatkozó törvény rendelkezése alapján, a törvényi rendelkezésekben megállapított módon, egy vagy több a következő intézményekből, név szerint:

- a) az 1. albekezdésben meghatározott egyetemek,
- b) más felsőoktatási intézmények az államban

annyi törvényben meghatározott számú tagot választhatnak a Szenátusba, amely egyenlő az 1. albekezdés a) és b) pont alapján megválasztott tagok számával.

A Szenátus tagját vagy tagjait jelen albekezdés alapján intézmények együttesen, vagy önállóan is választhatják.

3. Ezen cikk rendelkezései nem jelentik azt, hogy ezen bekezdés 1. albekezdésében említett egyetemek valamelyikének feloszlásának tilalmát.

(5) A Szenátus választott tagjainak megválasztása az arányos képviselet elve alapján, szavazatátruházó rendszerben történik, titkos postai szavazással.

(6) A Szenátus egyetemek által megválasztott tagjait a törvényben meghatározott módon kell megválasztani.

(7) 1. A Szenátus tagjainak jelölőbizottságok általi általános választásokon való megválasztása előtt öt jelölőbizottságot kell létrehozni a törvényben meghatározott módon, azok közül, akik elméleti és gyakorlati ismerettel rendelkeznek a következő témakörökben, név szerint:

- a) nemzeti nyelv és kultúra, irodalom, művészet, oktatás, és más, a jelölőbizottság szándéka alapján, törvényben meghatározott hivatás;
- b) mezőgazdaság és kapcsolódó területek, halászat;
- c) munka, akár szervezett, akár nem szervezett;
- d) ipar és kereskedelem, ideértve a bankügyeket, a finanszírozást, a számvitelt, mérnöki tudományok és építészet;
- e) közigazgatás és szociális szolgáltatás, ideértve az önkéntes szociális tevékenységet.

2. Mindegyik jelölőbizottság legfeljebb tizenegy, és a 19. cikk rendelkezéseire tekintettel legalább öt szenátort választ.

(8) Az általános szenátusi választásokra a Képviselőház feloszlását követő kilencven napon belül kerül sor; az általános választást követő első ülés napját a miniszterelnök javaslatára az elnök határozza meg.

(9) A Szenátus minden tagja, hacsak korábban nem halálozik el, nem mond le vagy nem zárják ki, megtartja hivatalát a választását vagy kinevezését követő általános szenátusi választás napját megelőző napig.

(10) 1. A jelen cikk rendelkezésein túlmenően a választott szenátorok választásának szabályait törvény állapítja meg.

2. Valamelyik kinevezett szenátor helyének megüresedése esetén a megüresedett helyet miniszterelnök általi kinevezéssel kell betölteni a kinevezett személy előzetes beleegyezésével.

3. Valamelyik választott szenátor helyének megüresedése esetén a megüresedett helyet a törvényben meghatározott módon kell betölteni.

19. cikk. Törvényi rendelkezés rendelkezhet törvényben meghatározott számú szenátor működési vagy szakmai csoportok, egyesületek vagy tanácsok általi közvetlen választásáról, amely szám egyenlő kell, hogy legyen a jelen Alkotmány 18. cikke alapján alapított jelölőbizottságok által választott szenátorok számával.

Törvényhozás

20. cikk. (1) A Képviselőház által kezdeményezett és elfogadott javaslatot meg kell küldeni a Szenátusnak, amelyen az – a pénzügyi tárgyú javaslatok kivételével – módosítást tehet, amely módosítást a Képviselőház megtárgyal.

(2) 1. A Szenátus által kezdeményezett nem pénzügyi tárgyú javaslatokat, amennyiben azokat a Szenátus elfogadja, a Képviselőház elé kell terjeszteni.

2. Amennyiben a Szenátus által kezdeményezett javaslatot a Képviselőház módosítja, azt akként kell megtárgyalni, mintha a Képviselőház által kezdeményezett javaslat lenne.

(3) Bármely kamara által elfogadott, és a másik kamara által jóváhagyott javaslatot mindkét kamara által elfogadott javaslatnak kell tekinteni.

Pénzügyi tárgyú javaslatok

21. cikk. (1) 1. Pénzügyi tárgyú javaslatot kizárólag a Képviselőház terjeszthet elő.

2. A Képviselőház által elfogadott pénzügyi tárgyú javaslatot véleményezésre fel kell terjeszteni a Szenátushoz.

(2) 1. A Szenátushoz véleményezésre felterjesztett pénzügyi tárgyú javaslatot a felterjesztéstől számított huszonegy napon belül vissza kell küldeni a Képviselőházhoz, amely elfogadja vagy elutasítja a Szenátus véleményének egészét vagy annak egy részét.

2. Amennyiben a pénzügyi tárgyú javaslatot a Szenátus nem küldi vissza huszonegy napon belül a Képviselőházhoz, vagy a huszonegy nap alatt véleményekkel együtt visszaérkezik a Képviselőházhoz a Szenátus véleménye, melyet a Képviselőház nem fogad el, a javaslatot a huszonegyedik nap elteltével mindkét kamara által elfogadott törvényjavaslatnak kell tekinteni.

22. cikk. (1) 1. Pénzügyi tárgyú javaslat az a javaslat, amely kizárólag olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek a következő témakörök egészével vagy azok egy részével foglalkoznak, nevesül: adók kivetése, eltörlése, elengedése, módosítása vagy szabályozása; adósság megfizetésének vagy más közpénzügyi illeték kivetése, vagy ilyen illeték módosítása vagy eltörlése; hitel; közpénzek előirányzatai, bevételei, felülete, kibocsátása vagy pénzügyi ellenőrzése; kölcsönök emelése vagy garantálása vagy azok visszafizetése; valamint ezeknek vagy ezek egy részének alárendelt vagy ezekhez vagy ezek egy részéhez járulékosan kapcsolódó ügyek.

2. Jelen meghatározásban szereplő „adó”, „közpénz” és „kölcsön” fogalmak nem vonatkoznak a helyi hatóságok és más szervek helyi érdekű adó-, közpénz- és kölcsönügyeire.

(2) 1. A Képviselőház elnöke minden javaslatot, amely meglátása szerint pénzügyi tárgyú, pénzügyi tárgyú javaslatnak nyilvánít, és minősítése, az alábbi bekezdés rendelkezései kivételével végleges és jogerős.

2. A Szenátus, olyan ülésen, amelyen legkevesebb harminc tagja jelen van, határozatot hozhat, amelyben felkéri az elnököt, hogy utalja a javaslat pénzügyi tárgyú voltának kérdését külön bizottságra.

3. Az elnök, az Államtanács véleményének kikérését követően határoz a különbizottság létrehozásáról. A különbizottság egyenlő számú képviselőből és szenátorból áll, elnöke a Legfelsőbb Bíróság bírója, kinevezésükre az Államtanács véleményének kikérését követően kerül sor. A bizottság elnöke csak szavazategyenlőség esetén jogosult szavazni.

4. Az elnök a kérdést a kinevezett különbizottság hatáskörébe utalja, a bizottság a javaslat Szenátushoz való felterjesztését követő huszonegy napon belül megküldi jelentését az elnöknek.

5. A bizottság döntése végleges és jogerős.

6. Amennyiben az elnök az Államtanács véleményének kikérését követően úgy határoz, hogy nem teljesíti a Szenátus felkérését, vagy a különbizottság a fentebb meghatározott határidőn belül nem tesz jelentést, a Képviselőház elnökének minősítését megerősítettnek kell tekinteni.

A javaslatok tárgyalási ideje

23. cikk. (1) 1. Jelen cikk rendelkezéseit kell alkalmazni a Képviselőház által elfogadott és Szenátushoz felterjesztett javaslatokra, a pénzügyi tárgyú, és a Szenátus által a 24. cikkben meghatározottak szerint lerövidített határidejű javaslatok kivételével.

2. Amennyiben egy olyan javaslatot, amelyre a jelen cikk vonatkozik, és a következő albekezdésben meghatározott időkeretek között a Szenátus azt akár elutasította, akár módosításokkal fogadta el, és a módosításokkal a Képviselőház nem értett egyet, vagy a Szenátus nem fogadta el (módosításokkal vagy anélkül), de nem is utasította el a meghatározott időn belül, a Képviselőház, a meghatározott határidő leteltét követő száznolcvan napon belül meghozott határozata alapján a Parlament mindkét kamarája által elfogadott javaslatnak kell tekinteni, a határozat elfogadásának napjától számítva.

3. A meghatározott időkereten kilencven napot kell érteni, melynek kezdőnapja az a nap, amelyen a Képviselőház először felterjesztette a Szenátushoz vagy a Parlament kamarái együttesen hosszabb határidőben is megállapodhatnak.

(2) 1. A jelen cikk következő bekezdését kell alkalmazni az olyan javaslatokra, amelyeket a Szenátus kezdeményezett és fogadott el, a Képviselőház módosított, és így azokat a Képviselőház által kezdeményezett javaslatnak kell tekinteni.

2. Ezen javaslatokra vonatkozó időkeret kezdőnapja az a nap, amelyen a Képviselőház a módosítást követően a javaslatot először terjesztette fel a Szenátushoz.

24. cikk. (1) Az alkotmánymódosításra vonatkozó javaslatok kivételével, amennyiben a Képviselőház elfogad egy javaslatot, a miniszterelnök írásban üzenetet címez az elnökhöz és a Parlament mindkét kamarájának elnökéhez, ha a kormány meglátása szerint a javaslat sürgős és haladéktalanul szükséges a béke és közbiztonság megőrzése céljából, vagy hazai vagy nemzetközi szükséghelyzet indokolja, a Szenátus számára a javaslat megtárgyalására nyitva álló időkeret – amennyiben a Képviselőház így határoz, és az elnök, az Államtanács véleményének kikérését követően egyetért – a határozatban megjelölt időre lerövidül.

(2) Amennyiben a Szenátus számára nyitva álló határidő a jelen cikkben meghatározottak szerint lerövidül, a határozatban megjelölt időkeret leteltének időpontjában a javaslatot a Parlament mindkét kamarája által elfogadott javaslatnak kell tekinteni a következő esetekben:

a) a pénzügyi javaslatnak nem minősülő javaslatot a Szenátus elutasította, vagy olyan módosításokkal fogadta el, amellyel a Képviselőház nem ért egyet, vagy a Szenátus a javaslatot nem fogadta el, de nem is hagyta jóvá; vagy

b) pénzügyi tárgyú javaslat esetében a Szenátus olyan véleménnyel küldte vissza a javaslatot, amelyet a Képviselőház nem fogad el, vagy a javaslatot a Szenátus nem küldte vissza.

(3) Amennyiben a jelen cikk alapján lerövidített határidejű javaslat törvényerőre emelkedik, a kibocsátástól számított kilencven napig marad hatályban, kivéve, ha a határidő letelte előtt a kamarák megegyeznek a törvény hosszabb ideig való hatályosulásában, és az így megállapított határidőt mindkét kamara által elfogadott határozatba foglalják.

Törvények aláírása és kihirdetése

25. cikk. (1) Az alkotmánymódosításra vonatkozó javaslatok kivételével, a Parlament kamarái által elfogadott, vagy elfogadottnak tekintett javaslatokat a miniszterelnök aláírásra és törvénykénti kihirdetésre felterjeszti az elnökhöz, a jelen cikk rendelkezéseivel összhangban.

(2) 1. Amennyiben jelen Alkotmány eltérően nem rendelkezik, az elnök, a hozzá aláírásra és törvénykénti kihirdetésre felterjesztett minden javaslatot legkorábban a felterjesztéstől számított ötödik, legkésőbb a hetedik napon írja alá.

2. A kormány kérésére, a Szenátus előzetes jóváhagyása alapján az elnök a javaslatot a felterjesztéstől számított ötödik nap előtt is aláírhatja.

(3) A 24. cikk alapján lerövidített határidejű javaslatokat az elnök az aláírásra és törvénykénti kihirdetésre való felterjesztés napján írja alá.

(4) 1. Jelen Alkotmány alapján minden javaslat az elnök általi aláírás napján és attól fogva törvényerőre emelkedik, és eltérő rendelkezés hiányában hatályba lép.

2. Az elnök a jelen Alkotmány alapján aláírt javaslatokat kihirdeti, az Iris Oifigiúilban közzéteszi, és kijelenti, hogy a javaslat törvényerőre emelkedett.

3. Az elnök minden javaslatot abban a szövegezésben ír alá, amelyben azt a Parlament mindkét kamarája elfogadta, vagy elfogadottnak tekintette; amennyiben a javaslat mindkét hivatalos nyelven megszövegezésre került, az elnök mindkét hivatalos nyelven aláírja.

4. Amennyiben a javaslatot az elnök csak az egyik hivatalos nyelven írja alá, a másik hivatalos nyelven hiteles fordítást kell készíteni.

5. A javaslat aláírását és törvényként való kihirdetését követően a törvény elnök által aláírt szövegét, vagy amennyiben az elnök mindkét hivatalos nyelven aláírta, mindkét aláírt szöveget a Legfelsőbb Bíróság Irratára iktatja, és az iktatott szöveg vagy szövegek hitelesen tanúsítják a törvény rendelkezéseit.

6. Amennyiben a jelen bekezdés alapján iktatott mindkét hivatalos nyelven készült szövegek között összeütközés van, a nemzeti nyelvű szöveget kell előnyben részesíteni.

(5) 1. A miniszterelnöknek lehetősége van időről időre, az általa szükségesnek vélt alkalmon jelen Alkotmány szövegét felülvizsgálni (mindkét hivatalos nyelven), és a módosítás előtt abban változást tenni.

2. Minden olyan szövegmásolatot, amelyet a miniszterelnök és a Legfelsőbb Bíróság elnöke aláírásával hitelesített, az elnöknek alá kell írnia és iktatni kell a Legfelsőbb Bíróság Irratárában.

3. A fenti módon aláírt és iktatott legkésőbbi másolat hitelesen tanúsítja az Alkotmány ezen legkésőbbi iktatáskori szövegét, és megelőzi az Alkotmány szövegének minden más, korábban iktatott másolatát.

4. Amennyiben az Alkotmány jelen bekezdés alapján iktatott különböző másolatainak szövegei között összeütközés van, a nemzeti nyelvű szöveget kell előnyben részesíteni.

A javaslatok Legfelsőbb Bíróság általi véleményezése

26. cikk. Jelen cikk rendelkezéseit kell alkalmazni azokra a javaslatokra, amelyeket a Parlament mindkét kamarája elfogadott, vagy elfogadottnak tekint, a pénzügyi tárgyú javaslatok, az alkotmánymódosító javaslatok és jelen Alkotmány 24. cikke alapján a Szenátus számára rövidített határidejű javaslatok kivételével.

(1) 1. Az elnök, az Államtanács véleményének kikérését követően a Legfelsőbb Bíróságnak véleményezésre küldhet minden, a jelen cikk hatálya alá tartozó javaslatot, abból a célból, hogy az döntsön a javaslat vagy annak egyes rendelkezésének vagy rendelkezéseinek alkotmányellenességéről.

2. Véleményezésre küldésre a javaslat miniszterelnök általi aláírásra felterjesztéstől számított hét napon belül van lehetőség.

3. Az elnök a jelen cikk alapján a Legfelsőbb Bíróságnak véleményezésre küldött javaslatot a Bíróság döntésének kihirdetéséig nem írja alá.

(2) 1. A Legfelsőbb Bíróság legalább öt bíróból álló testülete dönt az elnök által jelen cikk alapján véleményezésre küldött kérdésben, és a legfőbb ügyész vagy a nevében eljáró más személy, valamint a Bíróság által kijelölt tanács meghallgatását követően, a lehető legrövidebb időn, de legfeljebb a véleményezésre küldéstől számított hatvan napon belül, nyilvánosan kihirdeti határozatát.

2. Jelen cikk alkalmazásában a Legfelsőbb Bíróság bírái többségének határozatát a bíróság határozatának kell tekinteni, amelyet a bíróság által kijelölt bíró hirdet ki, és semmilyen más, akár többségi, akár különvélemény, sem ezek léte nem tehető közzé.

(3) 1. Amennyiben a Legfelsőbb Bíróság úgy határoz, hogy a véleményezésre küldött javaslat valamely rendelkezése alkotmányosértő, vagy az Alkotmány valamely rendelkezésébe ütközik, az elnök a javaslat aláírását megtagadja.

2. Azokban az esetekben, amikor az Alkotmány 27. cikkét kell alkalmazni, jelen cikk alapján az elnökhöz petíciót kell intézni, azon cikk rendelkezéseivel összhangban.

3. Minden más esetben az elnök a Legfelsőbb Bíróság határozatának kihirdetését követő legrövidebb időn belül aláírja a javaslatot.

A javaslatok nép általi véleményezése

27. cikk. Jelen cikk rendelkezéseit kell alkalmazni minden javaslatra, amelyet a 23. cikk alapján a Parlament mindkét háza által elfogadott javaslatnak kell tekinteni, az alkotmánymódosító javaslatok kivételével.

(1) A szenátorok többsége, és a képviselők legalább egyharmada az elnökhöz címzett együttes petícióban jelen cikk alapján kérheti az elnököt a javaslat aláírásának és törvényként való kihirdetésének megtagadására minden, jelen cikk hatálya alá tartozó javaslat esetében, azon az alapon, hogy a javaslat olyan mértékben nemzeti fontosságú, hogy indokolt a nép véleményének kikérése.

(2) A petíció írásban, aláírással ellátva terjeszthető be, az aláírásokat a törvényben meghatározott módon kell hitelesíteni.

(3) A petíció tartalmazza a kérelem okát vagy okait, és azt legkésőbb négy nappal azt követően kell az elnöknek betérjeszteni, hogy a javaslatot a Parlament mindkét kamarája által elfogadottnak kell tekinteni.

(4) 1. A jelen cikkben foglalt petíció kézhezvételét követően azt az elnök megvizsgálja, és az Államtanács véleményének kikérését követően, tíz napon belül azt követően, hogy a petí-

cióval érintett javaslatot a Parlament mindkét kamarája által elfogadottnak kell tekinteni, kihirdeti határozatát.

2. Amennyiben a javaslatot, vagy annak valamely rendelkezését a 26. cikk alapján a Legfelsőbb Bírósághoz küldték véleményezésre, az elnök nem köteles megvizsgálni a petíciót, kivéve, ha a Legfelsőbb Bíróság olyan határozatot hoz, amely szerint a javaslat vagy annak egyes rendelkezései nem alkotmányellenesek és nem sértik az Alkotmány rendelkezéseit; a Legfelsőbb Bíróság ilyen határozatának kihirdetése esetén az elnök nem köteles hat napon belül kihirdetni a petícióval kapcsolatos döntését.

(5) 1. Amennyiben az elnök úgy határoz, hogy a javaslat olyan mértékben nemzeti fontosságú, hogy indokolt a nép véleményének kikérése, tájékoztatja a miniszterelnököt és a Parlament kamaráinak elnökeit, írásban, kézjeggyel és pecséttel ellátva, és megtagadja a javaslat aláírását és törvényként való kihirdetését mindaddig, amíg a javaslatot nem hagyja jóvá

a) népszavazáson a nép, jelen Alkotmány 47. cikk (2) bekezdés rendelkezéseivel összhangban, az elnök határozatát követő tizennyolc hónapon belül; vagy

b) a megadott határidőn belül a feloszlott és újra összehívott Képviselőház határozata.

2. Amennyiben jelen cikk alapján a petícióval érintett javaslatot a nép vagy a képviselőház jelen bekezdés szabályai szerint jóváhagyta, azt a lehető legrövidebb időn belül aláírásra és törvényként való kihirdetésre be kell terjeszteni az elnökhöz, aki azt annak megfelelően aláírja és törvényként kihirdeti.

(6) Amennyiben az elnök úgy határoz, hogy a javaslat nem olyan mértékben nemzeti fontosságú, hogy indokolt lenne a nép véleményének kikérése, tájékoztatja a miniszterelnököt és a Parlament kamaráinak elnökeit, írásban, kézjeggyel és pecséttel ellátva, és tizenegy napon belül azt követően, hogy a javaslatot a Parlament kamarái által elfogadottnak kell tekinteni, a javaslatot törvényként kihirdeti.

A kormány

28. cikk. (1) A kormány legkevesebb hét, és legfeljebb tizenöt tagból áll, akiket jelen Alkotmány rendelkezéseivel összhangban az elnök nevez ki.

(2) Az állam jelen Alkotmány rendelkezései szerinti végrehajtó hatalmát a kormány, vagy felhatalmazása alapján más szerv gyakorolja.

(3) 1. Kizárólag a Képviselőház hozzájárulásával lehet hadiállapotot kihirdetni és háborúban részt venni.

2. Támadás esetén a kormány minden beavatkozást megtehet, amit az állam védelme érdekében szükségesnek ítél, és amennyiben a Képviselőház nem ülészik, a lehető legkorábbi időpontra össze kell hívni.

3. Jelen Alkotmány rendelkezései nem használhatóak fel a Parlament által hozott egyetlen olyan törvény érvénytelenítésére sem, amely kifejezetten a közbiztonság és az állam megőrzésére irányul háborús idő vagy fegyveres lázadás esetén, illetve nem semmisíthet meg háborús idő vagy fegyveres lázadás idején hozott, vagy hozni szándékozott törvényt. Jelen albekezdés alkalmazásában a háborús idő olyan idő, amikor fegyveres konfliktus történik, amelyben az állam nem vesz részt, de amellyel kapcsolatban a Parlament mindkét kamarája úgy határozott, hogy az említett fegyveres konfliktus miatt nemzeti szükségállapot áll fenn, amely befolyásolja az állam alapvető érdekeit, a háborús idő vagy fegyveres lázadás továbbá magában foglalja bármely háború véget érését követő ilyen helyzetet, vagy bármely, előbb említett fegyveres konfliktust vagy fegyveres lázadást, melyek akkor szűnnek meg, ha a Parlament mindkét kamarája úgy határoz, hogy a háború, fegyveres konfliktus vagy fegyveres lázadás által okozott szükségállapot megszűnt létezni.

- (4) 1. A kormány a Képviselőháznak tartozik felelősséggel.
2. A kormány testületileg ülésezik és hoz határozatot, és testületileg felel a kormány tagjai által irányított minisztériumok tevékenységéért.
3. A kormány minden pénzügyi évben becsléseket készít az állami költségvetés bevételeiről és kiadásairól, és azokat megfontolásra bemutatja a Képviselőháznak.
- (5) 1. A kormány feje, a miniszterelnök, akit jelen Alkotmány alapján Taoiseach-nak neveznek.
2. A miniszterelnök általános jelleggel tájékoztatja az elnököt a hazai és nemzetközi politikáról.
- (6) 1. A miniszterelnök a kormány tagjai közül kinevezi helyettesét.
2. A miniszterelnök-helyettes minden tekintetben eljárhat a miniszterelnök helyett, amennyiben a miniszterelnök meghal vagy tartósan cselekvőképtelenné válik, ameddig az új miniszterelnököt nem nevezik ki.
3. A miniszterelnök-helyettes a miniszterelnök ideiglenes távolléte esetén is eljárhat a miniszterelnök helyett vagy nevében.
- (7) 1. Miniszterelnök, miniszterelnök-helyettes és a Pénzügyminisztérium élén álló kormánytag olyan személy lehet, aki tagja a Képviselőháznak.
2. A többi kormánytag tagja kell legyen a Képviselőháznak vagy a Szenátusnak, de közülük legfeljebb kettő lehet szenátor.
- (8) A kormány minden tagja jogosult megjelenni és felszólalni a Parlament kamaráinak ülésein.
- (9) 1. A miniszterelnök az elnökhöz eljuttatott lemondással bármikor lemondhat hivataláról.
2. A kormány többi tagja lemondását a miniszterelnökhöz juttatja el, aki azt felterjeszti az elnökhöz.
3. Az elnök a miniszterelnök javaslatára – a miniszterelnök kivételével – elfogadja a kormány tagjainak lemondását.
4. A miniszterelnök, általa elegendőnek tekintett okból bármikor lemondásra szólíthatja fel a kormány valamely tagját. Amennyiben ennek a kormánytag nem tesz eleget, kinevezését a miniszterelnök javaslatára az elnök megszünteti.
- (10) A miniszterelnök lemond hivataláról, amennyiben elveszíti a Képviselőház többségének támogatását, kivéve, ha javaslatára az elnök feloszlatja a Képviselőházat, és a feloszlátás után újra összeült Képviselőház többsége támogatásáról biztosítja a miniszterelnököt.
- (11) 1. Amennyiben a miniszterelnök lemond hivataláról, a többi kormánytagot is lemondottnak kell tekinteni, a miniszterelnök és a kormánytagok azonban az utódaik kinevezéséig ellátják feladataikat.
2. A Képviselőház feloszlátásának idején hivatalban levő kormány tagjai utódaik kinevezéséig hivatalban maradnak.
- (12) A következő ügyeket törvényben kell szabályozni, név szerint, minisztériumok szervezete és tevékenységeik egymás közötti megosztása, a kormány tagjainak adott minisztérium irányításával való megbízása, a kormány tagjának hivatali feladatainak ellátása ideiglenes távolléte vagy cselekvőképtelen állapota esetén, valamint a kormány tagjainak jövedelmezése.

Nemzetközi kapcsolatok

29. cikk. (1) Írország támogatja a béke és a nemzetközi igazságon és erkölcsön alapuló, nemzetek közötti baráti együttműködés eszméit.

(2) Írország támogatja a nemzetközi viták nemzetközi választottbírószágon vagy bírói döntésein alapuló békés rendezését.

(3) Írország elismeri a nemzetközi jog általánosan elfogadott elveit, mint más államokkal való viszonya alakításának zsinórmértékét.

(4) 1. Az állam nemzetközi ügyeiben, vagy azzal kapcsolatban a végrehajtó hatalmat a jelen Alkotmány 28. cikkével összhangban a kormány, vagy annak felhatalmazása alapján más szerv gyakorolja.

2. Az állam nemzetközi ügyeiben, vagy azzal kapcsolatban a végrehajtó hatalom gyakorlása céljából a kormány, a törvényben meghatározott mértékben és feltételek mellett, elfogadhat olyan szervet, intézményt vagy eljárási módszert, amelyet hasonló célból olyan államok csoportja vagy szövetsége alkalmaz vagy fogad el, amelyekkel az állam nemzetközi együttműködés keretében, a közös ügyekben már szövetséges vagy azzá fog válni.

3. Az állam tagja lehet az Európai Szén- és Acél Közösségnek (melyet 1951. április 18-án a Párizsi Szerződés hozott létre), az Európai Gazdasági Közösségnek (melyet 1957. március 25-én a Római Szerződés hozott létre) és az Európai Atomenergia Közösségnek (melyet 1957. március 25-én a Római Szerződés hozott létre). Az Alkotmány rendelkezései nem érvénytelenítik azoknak a hatályos törvényeknek, állam által elfogadott aktusoknak és intézkedéseknek, amelyek a Közösségekben való tagságból eredő kötelezettségek teljesítéséhez szükségesek, vagy nem akadályozzák azoknak a hatályos törvényeknek, elfogadott aktusoknak és intézkedéseknek, amelyeket a Közösségek vagy azok intézményei fogadtak el, az állam területén való hatályosulását.

(5) 1. Minden nemzetközi egyezményt, amellyel az állam részes félle válik, a Képviselőház elé kell terjeszteni.

2. A közalapokat terhelő nemzetközi egyezmények az államot csak akkor kötik, ha azokat a Képviselőház jóváhagyta.

3. Ez a bekezdés nem vonatkozik a technikai vagy igazgatási egyezményekre és megállapodásokra.

(6) A nemzetközi egyezmények csak abban az esetben képezik a belső jog részét, ha a Parlament erről így rendelkezett.

Az államügyész

30. cikk. (1) Az államügyész a kormány tanácsadója jogi ügyekben, számára jogi véleményt ad, és gyakorolja és teljesíti azokat a hatásköröket, feladatokat és kötelezettségeket, amelyeket Alkotmány vagy törvény ráruház, vagy reá átruház.

(2) Az államügyészt a miniszterelnök jelölésére az elnök nevezi.

(3) A gyorsított eljárású bíróságok kivételével az Alkotmány 34. cikkében meghatározott bíróságok előtt indult bűncselekmények és szabálysértések során a vádat a Nép nevében, az államügyész, vagy a törvény alapján ilyen célból felhatalmazott más személy képviseli.

(4) Az államügyész nem lehet tagja a kormánynak.

(5) 1. Az államügyész bármikor lemondhat hivataláról, lemondásának miniszterelnökhöz való eljuttatásával, aki azt felterjeszti az elnökhöz.

2. A miniszterelnök, általa elegendőnek tekintett okból, bármikor lemondásra szólíthatja fel az államügyészt.

3. Amennyiben ennek az államügyész nem tesz eleget, kinevezését a miniszterelnök javaslatára az elnök megszünteti.

4. A miniszterelnök lemondása esetén az államügyész visszavonul hivatalától, de teljesíti feladatait, míg a miniszterelnök nem nevezi ki utódját.

(6) Jelen cikk alapján az államügyész hivatalára vonatkozó további rendelkezéseket, ideértve a hivatal viselőjének díjazását, törvény állapítja meg.

Az Államtanács

31. cikk. (1) Az Államtanács segíti, és tanáccsal látja el az elnököt minden olyan ügyben, amelyben az elnök, jelen Alkotmányban meghatározott hatáskörei és feladatai gyakorlásával és teljesítésével kapcsolatban kikérheti az Államtanács véleményét. Az Államtanács ellátja az Alkotmányban ráruházott egyéb feladatokat.

(2) Az Államtanács tagjai a következők:

a) hivatalból tagja a miniszterelnök, a miniszterelnök-helyettes, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, a Felsőbírószág elnöke, a Képviselőház elnöke, a Szenátus elnöke és az államügyész;

b) minden személy, aki képes és kész az Államtanács munkájában részt venni, és korábban betöltötte az elnök, a miniszterelnök, a Legfelsőbb Bíróság elnöke vagy a Szabad Ír Állam végrehajtó tanácsa elnökének tisztét.

c) Az elnök által az Államtanács tagjává kinevezett más személyek.

(3) Az elnök bármikor és időről időre, kézjeggyével és pecsétjével ellátott határozatában, saját hatáskörben kinevezhet az Államtanács tagjává olyan személyeket, akiket arra alkalmasnak tart, de egyidejűleg legfeljebb hét így kinevezett személy lehet az Államtanács tagja.

(4) Az Államtanács minden tagja az első ülésen, amin részt vesz, a következő nyilatkozatot teszi le, és írja alá: „A mindenható Isten jelenlétében Én, ..., ünnepélyesen és teljes szívből fogadom és kijelentem, hogy az Államtanács tagjaként hűségesen és lelkiismeretesen ellátom az ebből eredő feladataimat”.

(5) Az Államtanács minden, elnök által kinevezett tagja – a halál, lemondás, tartós cselekvőképzetlenség és elmozdítás eseteit kivéve – addig tölti be hivatalát, amíg a kinevező elnököt hivatali rendben követő elnök hivatalba lép.

(6) Az Államtanács minden, elnök által kinevezett tagja az elnökhöz eljuttatott lemondással lemondhat hivataláról.

(7) Az elnök, általa elegendőnek látott ok esetén, kézjeggyével és pecsétjével ellátott utasításban megszüntetheti az Államtanács általa kinevezett tagjának kinevezését.

(8) Az Államtanács üléseit az elnök hívja össze, az általa meghatározott helyen és időben.

32. cikk. Az Államtanács összehívása és jelen levő tagjainak meghallgatása nélkül az elnök nem gyakorolhatja és nem teljesítheti azokat a hatásköröket és feladatokat, amelyek jelen Alkotmány értelmében az Államtanács véleményének kikérését követően gyakorolhatóak vagy teljesíthetőek.

A számvevő és a főszámvevő

33. cikk. (1) A számvevő és a főszámvevő az állam érdekében ellenőrzi a kifizetéseket, és vizsgálja a számlákat, amelyeket a Parlament vagy felhatalmazása alapján más igazgat.

(2) A számvevőt és a főszámvevőt a Képviselőház javaslatára az elnök nevezi ki.

(3) A számvevő és a főszámvevő nem lehet a Parlament kamaráinak tagja, és nem tölthet be más jövedelmezéssel járó tisztséget vagy hivalt.

(4) A számvevő és a főszámvevő a törvényben meghatározott időközönként jelentést tesz a Képviselőháznak.

(5) 1. A számvevő és a főszámvevő csak méltatlanság vagy cselekvőképtelenség esetén mozdítható el hivatalából, a Képviselőház és a Szenátus által elfogadott, elmozdítását kijelentő határozatban.

2. Amennyiben a Képviselőház és a Szenátus ilyen határozatot fogad el, a miniszterelnök haladéktalanul értesíti az elnököt, és másolatot küld részére a Parlament kamaráinak elnökei által hitelesített határozatokról.

3. Ilyen bejelentés és a határozatokról való másolatok megküldése esetén az elnök, kézjegyével és pecséttel ellátott utasításban hivatalából haladéktalanul elmozdítja a számvevőt és a főszámvevőt.

(6) A fentebbiekkel kapcsolatban, a számvevő és a főszámvevő hivatalának feltételeit törvény állapítja meg.

A bíróságok

34. cikk. (1) Az igazságszolgáltatás a törvénnyel létrehozott bíróságokon, az Alkotmányban meghatározott módon kinevezett bírák által történik, a törvényben meghatározott rendkívüli és korlátozott esetek kivételével nyilvánosan.

(2) A bíróságokat az elsőfokú bíróságok és a főfellebbviteli bíróság alkotják.

(3) 1. Az elsőfokú bíróságok tartalmazzak Felsőbíróságot, amely teljes és eredeti igazságszolgáltatási jogkörrel rendelkezik, és hatáskörébe tartozik mind a tény-, mind a jogkérdések eldöntése, mind büntető-, mind polgári ügyben.

2. Jelen cikk eltérő rendelkezése hiányában a Felsőbíróság hatásköre kiterjed a törvények alkotmányosságának vizsgálatára; ilyen kérdés – akár kérelemmel, akár vita során, akár más módon – a Felsőbíróság és a Legfelsőbb Bíróság kivételével más, az Alkotmány jelen vagy más cikke alapján létrejött bíróság előtt nem merülhet fel.

3. A bíróságoknak nincs hatásköre törvény, törvény rendelkezése, az elnök által a 26. cikk alapján a Legfelsőbb Bíróság elé utalt törvényjavaslat érvényességének vizsgálatára. Érvényesség vizsgálatának nincs helye abban az esetben sem, ha a törvényjavaslat érintett rendelkezését az elnök, a 26. cikk alapján a Legfelsőbb Bíróság elé utalta.

4. Az elsőfokú bíróság tartalmazza a helyi és korlátozott fellebbezési hatáskörrel rendelkező bíróságokat, a törvényben meghatározottak szerint.

(4) 1. A főfellebbviteli bíróság a Legfelsőbb Bíróság.

2. A Legfelsőbb Bíróság elnöke a legfőbb bíró.

3. A törvényben meghatározott kivételekkel és szabályok mellett a Felsőbíróság, és a törvényben meghatározott más bíróságok minden határozatával szemben a Legfelsőbb Bírósághoz lehet fellebbezni.

4. A Legfelsőbb Bíróság előtti ügyek fellebbezési ítékezésén kívül semmilyen olyan törvény nem léphet hatályba, amelyben felmerül az Alkotmány rendelkezéseinek érvényessége.

5. A Legfelsőbb Bíróság valamely törvény alkotmányosságával kapcsolatos döntését a bíróság, általa elrendelt módon, az általa kijelölt bíró hirdeti ki, és semmilyen más, akár párhuzamos, akár különvélemény, sem ezek léte nem tehető közzé.

6. A Legfelsőbb Bíróság határozata minden esetben végleges és jogerős.

(5) 1. A jelen Alkotmány alapján bírónak kinevezett személy a következő nyilatkozatot teszi le és írja alá: „A mindenható Isten jelenlétében Én, (név), ünnepélyesen és teljes szívemből fogadom és kijelentem, hogy pontosan, hűségesen és legjobb képességeim és erőm szerint töltöm be a Legfelsőbb Bíróság elnöke (az adott esettől függően) hivatalát, félelemtől, vesztegetéstől, elfogultságtól vagy rosszindulattól mentesen, és megtartom az Alkotmányt és a törvényeket. Isten engem úgy segítjen.”

2. Ezt a nyilatkozatot a Legfelsőbb Bíróság elnöke az elnök előtt, a Legfelsőbb Bíróság más bírái, a Felsőbírók bírái és minden más bíróság bírái a Legfelsőbb Bíróság elnöke vagy a Legfelsőbb Bíróság legidősebb, elérhető bírája előtt teszik le és írják alá; minden esetben nyilvánosan.

3. A nyilatkozatot minden bíró hivatalba lépése előtt teszi meg és írja alá, minden esetben legkésőbb a kinevezést követő tíz napon belül, vagy az elnök által meghatározott későbbi időpontban.

4. Megüresedettnek kell tekinteni azon bíró hivatalát, aki megtagadja, vagy visszautasítja a fenti nyilatkozat letételét.

35. cikk. (1) A Legfelsőbb Bíróság, a Felsőbírók és minden más, a 34. cikk alapján létrejött bíróság bíráit az elnök nevezi ki.

(2) A bírák ítélkező tevékenységük során függetlenek, és csak az Alkotmánynak és a törvénynek vannak alárendelve.

(3) Bíró nem választható a Parlament kamaráinak tagjává, és a bírák nem tölthetnek be más jövedelemmel járó tisztséget vagy hivatalt.

(4) 1. A Legfelsőbb Bíróság vagy a Felsőbírók bírája csak méltatlanság vagy cselekvőképzetlenség esetén mozdítható el hivatalából, a Képviselőház és a Szenátus által elfogadott, elmozdítását kijelentő határozatban.

2. Amennyiben a Képviselőház és a Szenátus ilyen határozatot fogad el, a miniszterelnök haladéktalanul értesíti az elnököt, és másolatot küld részére a Parlament kamaráinak elnökei által hitelesített határozatokról.

3. Ilyen bejelentés és a határozatokról való másolatok megküldése esetén az elnök, kézjeggyel és pecséttel ellátott utasításban hivatalából haladéktalanul elmozdítja az érintett bírót.

(5) A bírák jövedelme hivatali idejük során nem csökkenthető.

36. cikk. Az Alkotmány fenti, bíróságra vonatkozó rendelkezéseivel kapcsolatban a következő ügyeket törvényekkel összhangban kell szabályozni, s törvény állapítja meg:

a) a Legfelsőbb Bíróság és a Felsőbírók bíráinak számát, jövedelmét, nyugdíjkorhatárát és a nyugdíj mértékét;

b) más bíróságok bíráinak számát és kinevezésük rendjét; valamint

c) a fenti bíróságok alapítását és szervezetét, a bíróságok és a bírák hatásköri és munkamegosztását, valamint az eljárási kérdéseket.

37. cikk. (1) A büntetőügyek kivételével, jelen Alkotmányban semmilyen rendelkezés nem érvényteleníti a bírói természetű korlátozott feladatok és hatáskörök gyakorlását olyan személyek vagy személyek szervezetének, akik törvény által felhatalmazottak ezen feladatok és hatáskörök gyakorlására, amennyiben az adott személy, vagy személyek szervezete nem a jelen Alkotmány alapján kinevezett vagy alapított bírák vagy bíróságok egyike.

(2) Valamely személy bírói kinevezése nem lép hatályba vagy nem tekinthető hatályba lépettnak, amely jelen Alkotmány hatálybalépését követően érvényesül a Parlament által hozott törvények alapján, valamint az erre, ilyen törvények által felhatalmazott személy vagy szerv által kibocsátott rendelet eredményeként, csak akkor érvénytelen, ha e személy vagy szerv nem jelen Alkotmány által alapított bíróság vagy kinevezett bíró volt.

Bűncselekmények tárgyalása

38. cikk. (1) Csak a törvényben meghatározott okok alapján lehet valaki ellen vádat emelni.

(2) Kisebb bűncselekményeket gyorsított eljárású bíróságok tárgyalhatnak.

(3) 1. Törvény különbírókat hozhat létre meghatározott bűncselekmények tárgyalására, amennyiben a törvény rendelkezése szerint a rendes bíróságok nem tudják megfelelően biztosítani az igazságszolgáltatás hatékony működését, és a béke és a közrend megőrzését.

2. A különbírók létrehozását, hatásköreit, illetékességét és eljárását törvény állapítja meg.

(4) 1. Katonai törvényszék hozható létre a katonai törvény hatálya alá tartozó személyek cselekményeinek tárgyalására, valamint a hadiállapottal és a fegyveres felkeléssel kapcsolatos ügyekre.

2. A honvédelmi erők aktív szolgálatot nem teljesítő tagja ellen nem folytatható eljárás katonai törvényszék vagy más katonai tanács előtt olyan cselekmény miatt, amely a rendes bíróság hatáskörébe tartozik, kivéve, ha a katonai fegyelem érvényesítése érdekében törvény a cselekmény elbírálását katonai törvényszék vagy más katonai tanács elé rendeli.

(5) A jelen cikk (2), (3) és (4) bekezdéseiben meghatározott cselekmények tárgyalása kivételével büntetőügy esküdtszék nélkül nem tárgyalható.

(6) Az Alkotmány 34. és 35. cikkeinek rendelkezései nem alkalmazhatóak a jelen cikk (3) és (4) bekezdések szerint felállított bíróságokra, törvényszékekre vagy tanácsokra.

39. cikk. Kizárólag a következő cselekmények minősülnek hazaárulásnak: az állam elleni háborúviselés, más állam vagy személy segítése vagy háborús uszítás vagy szervezkedés olyan személlyel, aki háborút visel az állam ellen, az Alkotmányban meghatározott kormányzati szervek fegyveres vagy egyéb más erőszakos módon való megdöntésének kísérlete, vagy ilyen kísérletben való részvétel, abban való érdekeltség vagy uszítás vagy szervezkedés olyan személlyel, aki ilyen kísérletet hajt végre, ilyenben vesz részt vagy érdekelt.

Alapvető jogok

Személyhez fűződő jogok

40. cikk. (1) Minden állampolgár mint emberi lény, a törvény előtt egyenlő.

Ezen rendelkezés nem jelenti, hogy az állam nem tesz különbséget polgárai között fizikai és erkölcsi teljesítőképességük, valamint a társadalomban betöltött szerepük szerint.

(2) 1. Az állam nem adományoz nemesi címeket.

2. Nemesi címet vagy érdemrendet állampolgár csak a kormány előzetes jóváhagyásával fogadhat el.

(3) 1. Az állam biztosítja, hogy törvényeiben elismeri, és a lehetőségekhez mérten védi és érvényesíti az állampolgár személyhez fűződő jogait.

2. Az állam, különösen a törvényeken keresztül jogtalan támadás és jogellenes helyzet esetén érvényesíti az állampolgárok élethez, személyiséghez, jó hírnévhez és tulajdonhoz fűződő jogait.

(4) 1. A törvényben meghatározott esetek kivételével senki nem fosztható meg személyes szabadságától.

2. Amennyiben valaki, vagy érdekében más, panaszt nyújt be a Felsőbíróhoz, vagy annak valamely bírójához, arra hivatkozva, hogy őt törvénytelenül tartják fogva, a Felsőbíró és annak bírója, akihez a panaszt címezték, haladéktalanul megvizsgálja a panaszt, és utasítást ad az őrizetben lévő személy Felsőbíró előtti, meghatározott napon való megjelenésére. Ezt követően írásban megjelöli az őrizet okait, és a Felsőbíró – az őrizetbe vett személy előtt, lehetőséget adva számára észrevételeinek megtételére – elrendeli az őrizetbe

vett személy szabadlábra helyezését, kivéve, ha őrizetbe vételének fenntartása törvényesnek bizonyult.

3. Amennyiben valamely személyt a törvénytelen őrizetbe vételre hivatkozás miatt jelen bekezdés szerinti utasítással a Felsőbírótság elé állítanak, és az az őrizetbe vétel fenntartását törvényesnek látja, de a hivatkozott törvény az Alkotmányba való ütközés miatt érvénytelen, a Felsőbírótság a törvény érvényességének kérdését a Legfelsőbb Bírótság elé utalja, és annak határozatáig meghatározott feltételek mellett elrendelheti az őrizetbe vett személy óvadék ellenében történő szabadlábra helyezését.

4. Amennyiben valamely személyt a törvénytelen őrizetbe vételre hivatkozás miatt jelen bekezdés szerinti utasítással a Felsőbírótság elé állítanak, ha a Felsőbírótság elnöke, vagy amennyiben nem elérhető, a Bírótság legidősebb elérhető bírása az adott ügyben így rendelkezik, a tanács három bíróból áll, minden más esetben egyesbíró dönt.

5. Amennyiben a Felsőbírótság vagy annak bírójának, jelen bekezdés szerinti utasítása szerint, a halálos ítélettel sújtott személyt a Felsőbírótság elé állítják, a Felsőbírósnak vagy annak bírójának további utasítást kell hoznia, mely szerint az említett halálos ítélet végrehajtását fel kell függeszteni mindaddig, míg a Felsőbírótság elé nem állt az elítélt, és fogva tartásának jogszerűsége be nem bizonyosodik, és ha, ezen felfüggesztést követően, az elítélt fogva tartása jogszerűnek bizonyul, a Felsőbírótság kitűz egy napot az előbb említett halálos ítélet végrehajtására, s az ítélet hatályban marad, azzal, hogy az eredetileg végrehajtásra kitűzött nap helyébe az újonnan kitűzött nap lép.

6. Jelen bekezdés nem tiltja, ellenőrzi vagy zavarja a honvédelmi erők cselekményeit hadiállapot vagy fegyveres felkelés idején.

(5) Minden állampolgár magánlakása sérthetetlen, abba a törvényben meghatározott esetek kivételével nem lehet erővel bemenni.

(6) 1. Az állam biztosítja a következő jogok gyakorlásának szabadságát a közrendnek és az erkölcsnek megfelelően:

a) Az állampolgárok véleménye és meggyőződése szabad kifejezésének joga.

A közvélemény formálása során, a közjó szempontjából különösen nagy jelentőségű ügyekben az állam biztosítani törekszik, hogy a közvélemény szervei, mint rádió, sajtó, televízió a véleménynyilvánítás jogos szabadságát gyakorolva – amelybe beletartozik a kormány politikájának kritizálása – ne rontsa a közrendet, a közerkölcsöt és az állam hatalmát.

Az istenkáromló, lázító és erkölcstelen anyagok megjelentetése vagy kinyilatkoztatása bűncselekménynek minősül és a törvény alapján büntetendő.

b) Az állampolgárok békés és fegyvertelen gyülekezésének joga.

Törvény rendelkezhet gyülekezés előzetes betiltásáról vagy ellenőrzéséről, amennyiben törvény által meghatározottak szerint valószínűsíthetően a béke megzavarására alkalmas, a közrendet sérti vagy veszélyezteti, vagy ha azt a Parlament valamelyik kamarája közelében tartják.

c) Az állampolgárok egyesületek és szervezetek alakításához való joga.

Ezen jog gyakorlását törvény közérdekből szabályozhatja vagy ellenőrizheti.

2. Az egyesületek és szervezetek alakítását, valamint a gyülekezést szabályozó törvény nem alkalmazhat politikai, vallási vagy társadalmi osztályon alapuló megkülönböztetést.

A család

41. cikk. (1) 1. Az állam elismeri a családot mint a társadalom természetes, elsődleges és alapvető közösségét, és mint elidegeníthetetlen és sérthetetlen jogokkal rendelkező erkölcsi intézményt, mely a pozitív jognál előbbre való és felsőbbrendű.

2. Az állam ebből kifolyólag alkotmányában és szervein keresztül biztosítja a család védelmét mint a társadalmi rend szükséges alapját, amely a nemzet és az állam jóléte szempontjából nélkülözhetetlen.

(2) 1. Így különösen az állam elismeri, hogy a nők az otthonteremtésben betöltött szerepükkel olyan támogatást adnak az államnak, amely nélkül a közjó nem érhető el.

2. Ebből kifolyólag az állam biztosítani törekszik, hogy az anyák gazdasági okból kifolyólag ne kényszerüljenek munkába állni, elhanyagolva otthoni feladataikat.

(3) 1. Az állam különös gondot fordít a házasság intézményére, amelyen a család alapszik, és azt védi minden támadással szemben.

2. Nem fogadható el olyan törvény, amely elősegíti a házasság felbontásának jóváhagyását.

3. Az a személy, akinek házasságát más állam polgári joga szerint felbontották, de az a jelen Alkotmány által létrehozott kormány és parlament hatályos jogszabályai szerint érvényesen fennáll, nem köthet érvényes házasságot jelen jogszabályok hatálya alatt, az így felbontott házassággal bíró házastársa életében.

Oktatás

42. cikk. (1) Az állam elismeri, hogy a gyermek elsődleges és természetes nevelője a család, és biztosítja a szülők elidegeníthetetlen jogainak és kötelezettségeinek tiszteletben tartását, lehetőségeikhez mérten, valamint gyermekeik vallási, erkölcsi, értelmi, testi és szociális nevelését.

(2) A szülők szabadon megválaszthatják a nevelés formáját otthon, magániskolában és az állam által alapított vagy elismert iskolákban.

(3) 1. Az állam nem kötelezi a szülőket, hogy meggyőződésük és törvényes lehetőségeik ellenére állam által alapított vagy bármilyen más típusú, állam által kijelölt iskolába küldjék gyermekeiket.

2. Az állam ennek ellenére örködik a közjó felett, és a körülményekre tekintettel elvárja, hogy a gyermekek részesüljenek a minimális erkölcsi, értelmi és szociális nevelésben.

(4) Az állam ingyenes alapfokú oktatást biztosít, és törekszik támogatni és indokolt segítséget adni a magán és testületi oktatási kezdeményezésekhez, és, amennyiben azt a közjó megkívánja, más oktatási kedvezményeket és intézményeket biztosít, figyelembe véve a szülők jogait, különösen a vallási és erkölcsi neveléssel kapcsolatban.

(5) Kivételes esetekben, amennyiben a szülők testi vagy erkölcsi okokból kifolyólag nem képesek ellátni gyermekeikkel szembeni kötelezettségeiket, az állam a közjó őrzőjeként megfelelő eszközökkel betölteni törekszik a szülők helyét, minden esetben a gyermek természetes és sérthetetlen jogaira tekintettel.

Magántulajdon

43. cikk. (1) 1. Az állam elismeri, hogy az embernek, személyiségéből kifolyólag természetes, a pozitív jogot megelőző joga van a magántulajdonhoz.

2. Az állam vállalja, hogy nem hoz olyan törvényt, amely megszünteti a magántulajdont, vagy az átruházás, a hagyományozás és az öröklés jogát.

(2) 1. Az állam elismeri, hogy a jelen cikk előző rendelkezéseiben meghatározott jogok gyakorlását, egy polgári társadalomban, a társadalmi igazságosság alapelveinek megfelelően kell szabályozni.

2. Az állam ezzel összhangban, alkalmanként törvényben korlátozhatja a fenti jogok gyakorlását, és azt a közjó szükségleteihez igazíthatja.

Vallás

44. cikk. (1) Az állam elismeri, hogy a Mindenható Istent illeti a közimádat hódolata. Tiszteletben tartja az Ő nevét, és tiszteli és becsüli a vallást.

(2) 1. A lelkiismereti szabadság és a szabad vallásgyakorlás a közrend és az erkölcs tiszteletben tartása mellett minden állampolgárt megillet.

2. Az állam vállalja, hogy anyagilag nem támogat vallást.

3. Vallási hivatás, hit vagy jogállás alapján az állam nem tesz megkülönböztetéseket.

4. Az iskoláknak nyújtott törvényhozói támogatás nem különbözteti meg azokat irányítóik vallási hovatartozására tekintettel, és a gyermekek iskolába járáshoz való jogának közpénzzel való segítése nem jelenti azt, hogy az iskolában nem kaphat vallási nevelést.

5. Minden vallási felekezet jogosult saját ügyeinek intézésére, tulajdonszerzésre és az azzal való rendelkezésre, ingóra és ingatlanra és vallási vagy karitatív célú intézmények fenntartására.

6. A vallási felekezet vagy az oktatási intézmény tulajdonát nem lehet más célra fordítani; e szabály alól kivételt jelent a közcélú szükséges munkák elvégzése és a kártalanítás kifizetése.

A szociális politikára vonatkozó alapelvek

45. cikk. A szociális politika jelen cikkben meghatározott alapelvei felett a Parlament általános jelleggel őrökdi. Kizárólag a Parlament hatáskörébe tartozik az alapelvek alkalmazása a törvényhozás során, és azokat jelen Alkotmány rendelkezései alapján bíróság nem vizsgálhatja.

(1) Az állam biztosítani törekszik az egész nemzet jólétét a társadalmi rend lehető legteljesebb védelmén keresztül, amelyben a nemzet életének intézményeit az igazságosság és karitativitás vezeti.

(2) Az állam az irányvonalak kialakítása során külön figyelmet fordít annak biztosítására, hogy:

a) az állampolgárok (mindannyian, férfiak és nők egyenlő mértékben, jogosultak a megfelelő megélhetésre) hivatásukkal biztosítsák a szükségleteik kielégítéséhez szükséges javakat;

b) a tulajdon és a közösség anyagi forrásai megfelelően legyenek elosztva az egyének és a különböző osztályok között, a közjó legmegfelelőbb szolgálata érdekében;

c) a szabad verseny ne vezessen a tulajdon vagy az alapvető cikkek ellenőrzésének néhány magánszemély kezén való egyesüléséhez a köz sérelmére;

d) beletartozik, hogy a hitelek ellenőrzésének állandó és előre meghatározott célja a nép jóléte legyen;

e) a föld annyi családnak jelentsen gazdasági biztonságot, amennyinek a körülmények között lehetséges.

(3) 1. Az állam támogatja, és amennyiben szükséges, kiegészíti a magánkezdeménnyezést az ipar és a kereskedelem területén.

2. Az állam biztosítani törekszik, hogy a magánvállalkozás irányítása akként legyen megszervezve, hogy az hatékonyan vegyen részt a javak termelésében és elosztásában, és védje a közt a jogtalan kizsákmányolással szemben.

(4) 1. Az állam kiemelten őrökdi a társadalom alacsonyabb osztályainak gazdasági érdekei felett, és, amennyiben szükséges, támogatja a betegeket, özvegyeket, árvákat és időseket.

2. Az állam biztosítani törekszik a dolgozók erejének és egészségének megőrzését, férfiakét és nőket egyaránt, a gyermekkor zavartalanságát, valamint azt, hogy az állampolgárok gazdasági szükséglet miatt ne kényszerüljenek olyan munkába állni, amely nem felel meg nemüknek, koruknak vagy erejüknek.

Az Alkotmány módosítása

46. cikk. (1) Jelen Alkotmány valamennyi rendelkezése módosítható, megváltoztatáson, kiegészítésen vagy hatályon kívül helyezésen keresztül, a jelen cikkben meghatározottak szerint.

(2) Alkotmánymódosításra vonatkozó javaslatot törvényjavaslat formájában a Képviselőház kezdeményezhet, és azt a Parlament mindkét kamarája általi elfogadása vagy elfogadottnak minősítése után népszavazás erősíti meg, a népszavazásra vonatkozó, mindenkor hatályos törvény rendelkezései szerint.

(3) Az alkotmánymódosító törvényjavaslaton fel kell tüntetni: „Az Alkotmányt módosító törvény”.

(4) Az Alkotmány egy vagy több pontban való módosítására vonatkozó törvényjavaslat más rendelkezést nem tartalmazhat.

(5) Az Alkotmány módosítására vonatkozó törvényjavaslatot az elnök írja alá, haladéktalanul azt követően, hogy meggyőződött jelen cikk rendelkezéseinek betartásáról, valamint arról, hogy azt a nép jelen Alkotmány 47. cikk (1) bekezdés szerint jóváhagyta. Az elnök a javaslatot törvény formájában haladéktalanul kihirdeti.

A népszavazás

47. cikk. (1) Minden alkotmánymódosító javaslatot, melyet az Alkotmány 46. cikke szerint népszavazásra kell bocsátani, abban az esetben kell elfogadottnak tekinteni, ha a népszavazáson a leadott szavazatok többsége a javaslat törvényerőre emelkedését támogatja.

(2) 1. Minden más, nem alkotmánymódosításra vonatkozó, népszavazásra bocsátott javaslatot akkor kell elutasítottnak tekinteni, ha a népszavazáson a leadott szavazatok többsége a javaslat törvényerőre emelkedését ellenzi, és a javaslat ellen leadott szavazatok kiteszik a szavazásra jogosultak harminchárom és egyharmad százalékát.

2. Minden más, nem alkotmánymódosításra vonatkozó, 27. cikk szerint népszavazásra bocsátott javaslatot akkor kell elfogadottnak tekinteni, ha azt a nép, az előző albekezdésnek megfelelően nem ellenezte.

(3) Minden állampolgár, aki választójoggal rendelkezik a képviselőházi választásokon, jogosult részt venni a népszavazáson.

(4) A népszavazásra vonatkozó további szabályokat törvény állapítja meg.

*A Szabad Ír Állam Alkotmányának hatályon kívül helyezése
és a jogfolytonosság*

48. cikk. A Szabad Ír Állam Alkotmánya, amely közvetlenül jelen Alkotmány hatálybalépése előtt volt hatályban, valamint a Szabad Ír Állam Alkotmányáról szóló 1922-es törvény vagy egyes rendelkezéseinek akkor hatályban levő részei hatályon kívül helyezettek.

49. cikk. (1) A Szabad Ír Állam által vagy rá tekintettel bármely módon gyakorolt minden hatáskör, feladat, jog és prerogátiva, amellyel közvetlenül 1936. december 11. napja előtt rendelkezett, akár az akkor hatályban lévő alkotmány alapján vagy másképp, a Szabad Ír Állam végrehajtó hatalmának gyakorlása során, ezennel a népre száll.

(2) A jelen Alkotmány, vagy a hatáskörök, feladatok, jogok és prerogatívák jelen Alkotmány alapján alapított szervei általi gyakorlásáról szóló törvény rendelkezéseinek kivételével, az említett hatásköröket, feladatokat, jogokat és prerogatívákat az Állam nem gyakorolhatja vagy nem lehet képes azok gyakorlására, kivéve a kormányt, vagy általa felhatalmazott szervet.

(3) A kormány a Szabad Ír Állam kormányának jogutódja annak tulajdona, vagyona, jogai és kötelezettségei tekintetében.

50. cikk. (1) Jelen Alkotmány alapján, az azzal összeegyeztethetetlen törvények kivételével a Szabad Ír Állam hatályban lévő törvényei az Alkotmány hatálybalépését követően teljes mértékben hatályban maradnak, ameddig azokat a Parlament nem helyezi hatályon kívül, vagy nem módosítja.

(2) A jelen Alkotmány hatálybalépése előtt megalkotott, de azt követően hatályba lépő törvények, a Parlament eltérő rendelkezése hiányában a megjelölt időben lépnek hatályba.

Írország legyen kegyes népéhez

LENGYELORSZÁG

Az alkotmány elfogadására (április 2.), majd a nép általi megerősítésére (május 25.) és hatálybalépésére (október 17.) egyaránt 1997-ben került sor.

A lengyel alkotmány módosítására mind ez idáig egyszer került sor.

A fordítás angol nyelvről történt, amelynek forrásaként a lengyel Parlament honlapja szolgált (<http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>).

A Lengyel Köztársaság Alkotmánya

Preambulum

Figyelembe véve Szülőföldünk létét és jövőjét,
amely 1989-ben újjáalakult, megteremtve annak lehetőségét, hogy sorsát szuverén és demokratikus alapokra helyezze,
mi, a Lengyel Nemzet – a Köztársaság valamennyi állampolgára,
mindazok, akik hisznek Istenben mint az igazság, jószág és szépség forrásában,
mindazokkal, akik nem osztoznak ebben a hitben, de tiszteletben tartanak más forrásokból származó egyetemes értékeket,
egyenlő módon osztotva mind a jogokban, mind a kötelezettségekben, a közös érték, Lengyelország irányában,
hálás szívvel őseinknek; munkájukért, a függetlenség eléréséért nagy áldozatokkal folytatott küzdelmükért, a nemzet keresztény hagyományaiban és egyetemes emberi értékekben megnyilvánuló kulturális gyökereinkért,
felidézve az Első és a Második Köztársaság legjobb hagyományait,
érezve a kötelezettséget, hogy ezeréves örökségünk mindezen értékeit a jövő generációkra hagyományozzuk,
közösséget vállalva a világban szétszórta élő honfitársainkkal,
szem előtt tartva az összes állammal való együttműködés szükségességét az Emberiség Családja érdekében,
nem felejtve azon idők keserű tapasztalatait, amikor az alapvető jogokat és szabadságokat Hazánkban megsértették,
vágyakozva arra, hogy minden időkre biztosítsuk az állampolgárok jogait és az állami szervek működésének gyorsaságát és hatékonyságát,
ismerve felelősségünket Isten és saját lelkiismeretünk előtt,
ezennel megalkotjuk a Lengyel Köztársaság Alkotmányát mint az Állam alaptörvényét, amely a szabadság és igazság tiszteletben tartásán, az állami szervek együttműködésén, a társadalmi párbeszéden és a polgárok és közösségeik jogai segítésének és megerősítésének elvén nyugszik.

Felhívunk mindenkit, aki alkalmazni fogja a jelen Alkotmányt a Harmadik Köztársaság érdekében, hogy tartsa tiszteletben az ember vele született méltóságát, szabadsághoz való jogát, a másokkal vállalt szolidaritás kötelezettségét mint a Lengyel Köztársaság megrengethetetlen alapjait.

Első fejezet A Köztársaság

- 1. cikk.** A Lengyel Köztársaság valamennyi állampolgára közös értéke.
- 2. cikk.** A Lengyel Köztársaság demokratikus jogállam, mely alkalmazza a társadalmi igazságosság elvét.
- 3. cikk.** A Lengyel Köztársaság unitárius állam.
- 4. cikk.** (1) A Lengyel Köztársaságban a legfőbb hatalom a népé.
(2) A nép ezt a hatalmát közvetlenül vagy választott képviselői útján gyakorolja.
- 5. cikk.** A Lengyel Köztársaság védelmezi függetlenségét és területi integritását, és biztosítja az állampolgári és emberi jogokat és szabadságokat, az állampolgárok biztonságát. Védelmezi a nemzet örökségét, és biztosítja a természeti környezet védelmét a fenntartható fejlődés elvének megfelelően.
- 6. cikk.** (1) A Lengyel Köztársaság biztosítja az emberek egyenlő hozzáféréseinek feltételeit a kulturális javakhoz, amelyek a Nemzet önazonosságának, folytonosságának és fejlődésének forrásai.
(2) A Lengyel Köztársaság segítséget nyújt a határokon kívül élő lengyeleknek a nemzeti kulturális örökséggel való kapcsolat fenntartásához.
- 7. cikk.** A közhatalmi szervek törvény alapján és annak keretei között működnek.
- 8. cikk.** (1) Az Alkotmány a Lengyel Köztársaság legfelsőbb szintű törvénye.
(2) Amennyiben az Alkotmány eltérően nem rendelkezik, az Alkotmány rendelkezései közvetlenül alkalmazandóak.
- 9. cikk.** A Lengyel Köztársaság tiszteletben tartja a számára kötelező nemzetközi jogot.
- 10. cikk.** (1) A Lengyel Köztársaság kormányzati rendszere a törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalmak elválasztásán és egyensúlyán alapul.
(2) A törvényhozó hatalom a Képviselőházat és a Szenátust, a végrehajtó hatalom a Lengyel Köztársaság elnökét és a Minisztertanácsot, a bírói hatalom a bíróságokat és a törvényszékeket illeti.
- 11. cikk.** (1) A Lengyel Köztársaság biztosítja a politikai pártok alapításának és működésének szabadságát. Politikai párt az önkéntesség és a lengyel állampolgárok egyenlőségének elvei szerint alapítható, célja az állami politika demokratikus eszközökkel történő formálása.
(2) A politikai pártok finanszírozása nyilvános.
- 12. cikk.** A Lengyel Köztársaság biztosítja a szakszervezetek, a gazdálkodók társadalmi-foglalkoztatási szerveinek, egyesületek, állampolgári kezdeményezések és más önkéntes egyesületek és alapítványok alapításának és működésének szabadságát.
- 13. cikk.** Tilos olyan politikai pártok és más szervezetek működése, amelyek programjai totalitárius eszméket, illetve náci, fasiszta vagy kommunista tevékenységeket hirdetnek, valamint amelyek programjai vagy tevékenységei faji vagy nemzetiségi gyűlöletet keltenek, erőszakot alkalmaznak a hatalom megszerzése, vagy az állami politika befolyásolása céljából, vagy titkos tagsággal vagy szervezettel rendelkeznek.
- 14. cikk.** A Lengyel Köztársaság biztosítja a sajtószabadságot és a társadalmi kommunikáció más eszközeit.
- 15. cikk.** (1) A Lengyel Köztársaság területi rendszere biztosítja a közhatalom decentralizációját.
(2) Az állam alapvető területi beosztását törvény állapítja meg, engedélyezve a társadalmi, gazdasági és kulturális kapcsolatokat, amelyek biztosítják a területi egységek erejét ahhoz, hogy eleget tegyenek kötelezettségeiknek.
- 16. cikk.** (1) Az alapvető területi egységek lakosai önkormányzatot alkotnak, a törvénnyel összhangban.

(2) A helyi önkormányzat részt vesz a közhatalom gyakorlásában. Azon kötelezettségek lényeges részét, amelyeket a helyi önkormányzat törvény alapján teljesíthet, saját nevében és felelősségére végzi.

17. cikk. (1) Törvény alapján önkormányzat létesíthető közbizalmat élvező szakmán belül, amely megállapítja az adott foglalkozás gyakorlásának szabályait a közérdekkel összhangban, és annak védelme érdekében.

(2) Törvény alapján egyéb önkormányzati formák is létesíthetők. Ezen önkormányzatok nem érinthetik a foglalkozás gyakorlásának szabadságát, és nem korlátozhatják a gazdasági vállalkozás szabadságát.

18. cikk. A házasság mint a férfi és a nő egysége, a család, az anyaság és az apaság a Lengyel Köztársaság védelmét és gondoskodását élvezi.

19. cikk. A Lengyel Köztársaság kiemelten gondoskodik a függetlenségi harc veteránjairól, különösen a háborús sérültekről.

20. cikk. A Lengyel Köztársaság gazdasági rendjének alapja a gazdasági tevékenységek szabadságán, a magántulajdonon, szolidaritáson és a felek párbeszédén és együttműködésén alapuló szociális piacgazdaság.

21. cikk. (1) A Lengyel Köztársaság védi a tulajdont és az öröklés jogát.

(2) Kisajátítás csak közérdekből, igazságos kártalanítás mellett lehetséges.

22. cikk. A gazdasági tevékenységek szabadsága csak törvény alapján és lényeges közérdekből korlátozható.

23. cikk. Az Állam mezőgazdasági rendjének alapja a családi gazdaság. Ezen elv nem érinti a 21. és 22. cikkek rendelkezéseit.

24. cikk. A Lengyel Köztársaságban a munka védelmet élvez. Az állam felügyeli a munkakörülményeket.

25. cikk. (1) Az egyházak és más vallási szervezetek egyenlő jogokat élveznek.

(2) A Lengyel Köztársaság közhatalmi szervei pártatlanok a vallási és filozófiai tekintetű személyes meggyőződés kérdésében, a világnézetben, és biztosítják a véleménynyilvánítás szabadságát a közéletben.

(3) Az állam és az egyházak, valamint más vallási szervezetek kapcsolata az autonómia és a saját területen való kölcsönös függetlenség tiszteletben tartásának, és az egyéni és közös érdekében való együttműködés elvén alapul.

(4) A Lengyel Köztársaság és a Római Katolikus Egyház kapcsolatát a Szentszékkal kötött nemzetközi szerződés és törvény szabályozza.

(5) A Lengyel Köztársaság más egyházakkal és vallási szervezetekkel való kapcsolatát arra kijelölt képviselők és a Minisztertanács által kötött megállapodás alapján elfogadott törvények szabályozzák.

26. cikk. (1) A Lengyel Köztársaság Fegyveres Erői védelmezik az Állam függetlenségét és területi integritását, és biztosítják a határok védelmét és sérthetetlenségét.

(2) A Fegyveres Erők semlegesek politikai kérdésekben civil és demokratikus ellenőrzés alá esnek.

27. cikk. A Lengyel Köztársaság hivatalos nyelve a lengyel. Ezen rendelkezés nem érinti a nemzeti kisebbségek ratifikált nemzetközi megállapodásokból eredő jogait.

28. cikk. (1) A Lengyel Köztársaság címere egy koronás ezüst sas, vörös pajzson.

(2) A Lengyel Köztársaság nemzeti színei a vörös és a fehér.

(3) A Lengyel Köztársaság nemzeti himnusza a „Dabrowski's Mazurka”.

(4) A Lengyel Köztársaság címere, nemzeti színei és nemzeti himnusza jogi védelmet élveznek.

(5) A címer, nemzeti színek és nemzeti himnusz részletszabályait törvény állapítja meg.

29. cikk. A Lengyel Köztársaság fővárosa Varsó.

Második fejezet

Emberi és állampolgári szabadságok, jogok és kötelezettségek

Általános alapelvek

30. cikk. Az ember veleszületett és elidegeníthetetlen méltósága az emberi és állampolgári szabadságok és jogok forrása. Ez a jog sérthetetlen; tiszteletben tartása és védelme a közhatalmi szervek kötelezettsége.

31. cikk. (1) A személyi szabadság jogi védelmet élvez.

(2) Mindenki köteles tiszteletben tartani mások szabadságait és jogait. Senki nem kötelezhető arra, hogy olyat tegyen, amit törvény nem ír elő.

(3) Az alkotmányos jogok és szabadságok gyakorlását csak törvény korlátozhatja, és csak olyan esetekben, mikor ez egy demokratikus államban a biztonság, a közrend, a természetes környezet, az egészség, a közérkölc, vagy mások szabadságai és jogai védelmében szükséges. Ezen korlátozások nem sérthetik a szabadságok és jogok lényeges tartalmát.

32. cikk. (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Mindenkinek joga van a közhatalmi szervek előtti egyenlő elbánásra.

(2) Senkit nem lehet politikai, társadalmi vagy gazdasági életében bármilyen okból megkülönböztetni.

33. cikk. (1) A Lengyel Köztársaságban férfiak és nők egyenlő jogokat élveznek a családi, politikai, társadalmi és gazdasági életben.

(2) A férfiak és nők egyenlő jogokat élveznek, különösen az oktatás, foglalkoztatás és előmenetel területén; egyenlő munkáért egyenlő bérre jogosultak, egyenlő mértékben jogosultak a társadalombiztosításra, hivatalviselésre, érdemrendekre és kitüntetésekre.

34. cikk. (1) A lengyel állampolgárságot születéssel szerzik meg azok, akiknek szülei lengyel állampolgárok. A lengyel állampolgárság megszerzésének egyéb módjait törvény határozza meg.

(2) Lengyel állampolgár a lemondás kivételével nem veszti el állampolgárságát.

35. cikk. (1) A Lengyel Köztársaság biztosítja állampolgárainak a nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozás jogát, valamint saját nyelvük fenntartásának és fejlesztésének, szokásaik és hagyományaik megőrzésének és kultúrájuk fejlesztésének szabadságát.

(2) A nemzeti és etnikai kisebbségek jogosultak oktatási, kulturális és vallási önazonosság védelme céljából létrehozott intézményeket alapítani, valamint a kulturális identitásukkal kapcsolatos problémamegoldásokban részt venni.

36. cikk. A lengyel állampolgárok külföldi tartózkodásuk során a Lengyel Állam védelmét élvezik.

37. cikk. (1) Mindenki, aki a Lengyel Állam fennhatósága alatt áll, élvezi az Alkotmányban rögzített jogokat és szabadságokat.

(2) Ezen elv alóli kivételeket a külföldiek vonatkozásában törvény tartalmazza.

Személyes szabadságok és jogok

38. cikk. A Lengyel Köztársaság minden ember számára biztosítja az élet jogi védelmét.

39. cikk. Senkit nem lehet önkéntes beleegyezése nélkül tudományos kísérletnek, ideértve az orvosi kísérleteket is, alávetni.

40. cikk. Senkit sem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni. Tilos testi büntetés alkalmazása.

41. cikk. (1) Mindenki számára biztosított a személyes sérthetlenség és biztonság. Szabadság megvonásának vagy korlátozásának csak törvényben rögzített elvek alapján, és az abban meghatározott eljárás szerint van helye.

(2) Mindenki, akit szabadságától megfosztottak, a bírói ítélettel megfosztottak kivételével, jogosult bírósághoz fellebbezni azonnali döntésért a szabadságmegvonás törvényességének kérdésében. Minden szabadságmegvonást azonnal közölni kell a szabadságától megvont személy családjával, illetve az általa megjelölt személlyel.

(3) Minden őrizetbe vett személyt azonnal és általa érthető módon tájékoztatni kell az őrizetbe vétel okáról. Az őrizetbe vett személyt, az őrizetbe vételtől számított 48 órán belül bíróság elé kell állítani, hogy az döntsön az ügyében. Az őrizetbe vett személyt szabadlábra kell helyezni, kivéve, ha a bíróság a rendelkezésére álló 48 órán belül elrendelte előzetes letartóztatását, és meghatározta az ellene felhozott vádat.

(4) Mindenkit, akit szabadságától megfosztottak, emberséges bánásmódban kell részesíteni.

(5) Mindenki, akit szabadságától jogellenesen fosztottak meg, kártérítésre jogosult.

42. cikk. (1) Büntetőjogilag csak olyan személy vonható felelősségre, aki olyan cselekményt követett el, amelyet az elkövetés pillanatában hatályos törvény tilalmazott és büntetni rendelt. Ez az elv nem érvényes olyan cselekmények esetében, amelyek az elkövetés pillanatában nemzetközi jogi bűncselekményeket képeztek.

(2) Mindenkit, akit büntetőeljárás alá vonnak, megillet a védelem joga az eljárás minden szakaszában. Így különösen védőt fogadhat, vagy – törvényben meghatározott elveknek megfelelően – bíróság által kijelölt védő segítségét élvezi.

(3) Mindenkit ártatlannak kell tekinteni mindaddig, amíg bűnösségét jogerős bírósági határozat nem mondja ki.

43. cikk. Nincs helye olyan törvénynek, amely ezeket a jogokat háborús és emberiesség elleni bűncselekmények esetében korlátozza.

44. cikk. Közhivatalnok által, illetve utasítására elkövetett olyan cselekménnyel kapcsolatos korlátozó törvények, amelyekben politikai okokból nem került sor eljárásra, kiterjednek arra az időre, amíg azon okok fennállnak.

45. cikk. (1) Mindenkinél joga van arra, hogy ügyét illetékes, pártatlan és független bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, indokolatlan késedelem nélkül tárgyalja.

(2) A tárgyalás nyilvánossága alól kivételt lehet tenni, ha azt az erkölcsi okok, nemzetbiztonság, közrend, valamelyik fél magánéletének védelme, vagy egyéb nyomós magánérdek indokolja. Az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni.

46. cikk. Tulajdont elkobozni csak törvényben meghatározott esetekben, jogerős bírósági határozat alapján lehet.

47. cikk. Mindenki jogosult magán- és családi élete, becsülete, jó hírneve jogi védelmére, és a magánéletével kapcsolatos szabad döntéshozatalra.

48. cikk. (1) A szülők jogosultak arra, hogy saját meggyőződésük szerint neveljék gyermeküket. A nevelésnek figyelembe kell vennie a gyermek fejlettségi szintjét és lelkiismeretének, hitének és meggyőződésének szabadságát.

(2) A szülői jogok korlátozása vagy megvonása csak törvényben meghatározott esetekben, jogerős bírósági határozat alapján lehetséges.

49. cikk. A közlés szabadsága és titkossága biztosított. Ennek korlátozása csak törvényben meghatározott esetekben és módon lehetséges.

50. cikk. A magánlakás sérthetlensége biztosított. Lakás, helyiség vagy jármű átkutatása csak törvényben meghatározott esetekben és módon lehetséges.

51. cikk. (1) A törvényben meghatározott kivételekkel senki nem kötelezhető arra, hogy személyével kapcsolatban adatot szolgáltatson.

(2) Közhatalmi szervek nem szerezhethetnek meg, gyűjthetnek, vagy tehetnek közzé adatot az állampolgárokról másként, mint ahogy az egy demokratikus jogállamban szükséges.

(3) Mindenki jogosult hozzáférni a rá vonatkozó hivatalos dokumentumokhoz és adatgyűjteményekhez. Ezen jog korlátait törvény határozza meg.

(4) Mindenki jogosult a valótlan vagy hibás, vagy a törvényben foglaltaknak ellentmondóan megszerzett információk kijavítását vagy törlését követelni.

(5) Az információ gyűjtésének és hozzáféréseinek elveit és eljárásait törvény határozza meg.

52. cikk. (1) A mozgásszabadság, valamint a lakóhely, és a Lengyel Köztársaságon belül a tartózkodási hely szabad megválasztása mindenki számára biztosított.

(2) Mindenki szabadon elhagyhatja a Lengyel Köztársaság területét.

(3) Az (1) és (2) bekezdésekben rögzített szabadságok korlátait törvény határozza meg.

(4) Lengyel állampolgárt nem lehet kiutasítani, és nem lehet az országba való visszatérésüket megtiltani.

(5) Mindenki, akinek lengyel származása a törvény alapján bizonyított, letelepedhet Lengyelországban.

53. cikk. (1) A lelkiismereti és vallásszabadság mindenki számára biztosított.

(2) A vallásszabadság magában foglalja a vallás személyes döntésen alapuló megvallásának vagy elfogadásának szabadságát, valamint a vallás gyakorlását egyénileg vagy másokkal együtt, nyilvánosan vagy zártkörűen, istentisztelet, imádkozás, szertartásokban való részvétel és ceremóniák megtartása vagy tanítás útján. A vallásszabadság szintén magában foglalja a szent helyek, valamint az istentiszteletre szolgáló egyéb helyek birtoklását a hívők igényeihez mérten, továbbá az egyének jogát arra, hogy a vallási tevékenységből haszonhoz jussanak, helyszíntől függetlenül.

(3) A szülők jogosultak meggyőződésüknek megfelelően biztosítani gyermekeik erkölcsi és vallási neveltetését és taníttatását. A 48. cikk (1) bekezdése megfelelően alkalmazandó.

(4) Valamely egyház, vagy más, törvényesen bejegyzett vallási szervezet vallása az iskolában tanítható, de ez nem sértheti más személyek lelkiismereti és vallásszabadságát.

(5) A vallás nyilvános megvallásának szabadsága csak törvénnyel korlátozható, és csak olyan esetekben, amikor ez az állambiztonság, a közrend, egészség, erkölcs vagy mások jogai és szabadságai védelmének érdekében szükséges.

(6) Senkit nem lehet kényszeríteni vallás gyakorlására vagy az attól való tartózkodásra.

(7) A közhatalmi szervek senkit nem kényszeríthetnek életfilozófiájának, vallásos meggyőződésének vagy hitének megvallására.

54. cikk. (1) Mindenki számára biztosított a véleménynyilvánítás, az információ megszerzésének és terjesztésének szabadsága.

(2) A társadalmi kommunikáció eszközeinek előzetes cenzúrája és a sajtó engedélyezése tilos. Törvény előírhatja rádió- és televízióállomás működésének engedélyhez kötését.

55. cikk. (1) Lengyel állampolgár kiadatása tilos, kivéve a (2) és (3) bekezdésben foglalt eseteket.

(2) Lengyel állampolgár kiadatása engedélyezhető egy idegen állam vagy nemzetközi bírósági szerv kérelmére, amennyiben ezen lehetőség egy Lengyelország által ratifikált nemzetközi szerződésből vagy egy olyan nemzetközi szervezet, amelynek a Lengyel Köztársaság a tagja, által elfogadott jogintézmény átültetését megvalósító törvényből származik, a kiadati kérelem az alábbi cselekmények körét fedi le:

1. a cselekményt a Lengyel Köztársaság területén kívül követték el, és

2. bűncselekményt valósít meg a Lengyel Köztársaságban hatályos jog alapján, vagy bűncselekményt valósítana meg a Lengyel Köztársaságban hatályos jog alapján, ha a Len-

gyel Köztársaság területén követték volna el; a 2. pont mindkét esetében az elkövetés ideje és a kérelem beadásának ideje számít.

(3) Nem szükséges a (2) bekezdés 1. és 2. pontjában foglalt feltételeknek megfelelni, ha a kiadatási kérelem egy Lengyelország által ratifikált nemzetközi szerződés alapján felállított nemzetközi bírósági szervezettől származik, genocídiummal, emberiesség elleni, háborús bűncselekményekkel vagy agresszió bűncselekményével kapcsolatban, amelyre az adott szervezet hatásköre kiterjed.

(4) Fegyvertelen politikai bűncselekmény elkövetésével gyanúsított személy kiadatása tilos, akárcsak az olyan kiadatás, amely személyek és állampolgárok jogait és szabadságait sérti.

(5) A kiadatás megengedhetőségéről bíróság határoz.

56. cikk. (1) A külföldi állampolgárok menedékjogot élveznek a Lengyel Köztársaság területén, törvényben meghatározott elvek szerint.

(2) Azok a külföldiek, akik elnyomás alól keresnek menedéket a Lengyel Köztársaságban, menekültstátust kapnak, azoknak a nemzetközi egyezményeknek megfelelően, amelyeknek a Lengyel Köztársaság részese.

Politikai szabadságok és jogok

57. cikk. A békés gyülekezés szabadsága és az ezekben való részvétel mindenki számára biztosított. Ezen szabadságot törvény korlátozhatja.

58. cikk. (1) Az egyesülés szabadsága mindenki számára biztosított.

(2) Tilos minden olyan egyesülés, amelynek céljai vagy tevékenységei ellentétesek az Alkotmánnyal vagy a törvényekkel. A bíróság határoz az egyesületek bejegyzésének engedélyezéséről, valamint az egyesületek ilyen tevékenységektől való eltiltásáról.

(3) Törvény meghatározza azokat az egyesülési formákat, amelyek bírói bejegyzést igényelnek, a bejegyzési eljárást és az ilyen egyesületek felügyeletének módjait.

59. cikk. (1) A szakszervezeti egyesülés, a gazdálkodók társadalmi-foglalkoztatási szervezete és a munkáltatói szervezetek egyesülési szabadsága biztosított.

(2) A szakszervezeteknek, a munkáltatóknak és szerveiknek egyeztetési joguk van, különösen kollektív viták megoldása, valamint kollektív munkaszerződések és más megállapodások megkötése céljából.

(3) A szakszervezetek jogosultak arra, hogy sztrájkot, vagy a tiltakozás más módját megszervezzék, amely jog csak a törvényben meghatározott esetekben korlátozható. A közérdek védelmében a törvény korlátozhatja, vagy megtilthatja a sztrájkot meghatározott munkavállalói körökben vagy területeken.

(4) A szakszervezetek és munkáltatói szervezetek szabadsága hatályának törvényi korlátozása csak azon nemzetközi egyezményekkel összhangban engedhető meg, amelyeknek a Lengyel Köztársaság tagja.

60. cikk. A teljes jogú lengyel állampolgárok az egyenlőség elve alapján férhetnek hozzá a közszolgálathoz.

61. cikk. (1) Az állampolgárok jogosultak arra, hogy információt szerezzenek a közhatalmi szervek és a közhivatalt viselő személyek tevékenységeiről. Ez a jog magában foglalja a gazdasági vagy szakmai önkormányzatokkal, más, közhatalmi feladatokat ellátó személyekkel vagy szervezeti egységekkel, azon területeken, ahol a kötelezettségeiket ellátják, és az Államkincstár közvagyon vagy -tulajdon kezelésével kapcsolatos információszerzés jogát.

(2) Az információszerzés joga biztosítja az iratokhoz való hozzáférést, az általánosan választott kollektív közhatalmi szervek üléseire való belépést és a kép- és hangfelvételek készítésének lehetőségét.

(3) Az (1) és (2) bekezdésekben foglalt jogokat törvény korlátozhatja, kizárólag más személyek és gazdasági alanyok szabadságainak és jogainak, a közrend, az állambiztonság vagy az Állam fontos gazdasági érdeke védelmében.

(4) Az (1) és (2) bekezdésekben foglalt információszerzés rendjét törvény, valamint a Képviselőház és a Szenátus ügyrendjei szabályozzák.

62. cikk. (1) A lengyel állampolgár, amennyiben legkésőbb a szavazás napján betöltötte 18. életévét, jogosult részt venni népszavazáson és a köztársasági elnöki, képviselőházi, szenátusi és helyi önkormányzati választásokon.

(2) Azon személyek, akiket jogerős bírósági határozat cselekvőképtelennek nyilvánított, vagy közügyektől, illetve a választói jogoktól megfosztott, nem rendelkeznek a népszavazáson való részvétel jogával és a választójoggal.

63. cikk. Mindenkinnek joga van arra, hogy közérdekből, saját, vagy más személy érdekében – annak beleegyezésével – petíciót, javaslatot vagy panaszt nyújtson be a közhatalmi szervekhez, valamint szervezetekhez és szociális intézményekhez a közigazgatás területén kijelölt feladataik teljesítésével kapcsolatban. A petíció, javaslat, panasz megfontolásának rendjét törvény határozza meg.

Gazdasági, szociális és kulturális szabadságok és jogok

64. cikk. (1) Mindenki számára biztosított a tulajdonjog, más tulajdonosi jogok és az öröklés joga.

(2) Mindenki tulajdonjoga, más tulajdonosi joga és örökléshez való joga egyenlő alapon, jogi védelmet élvez.

(3) A tulajdonjog csak törvénnyel korlátozható, és csak abban az esetben, amennyiben a korlátozás a jog lényegi tartalmát nem sérti.

65. cikk. (1) Mindenkit megillet a foglalkozás megválasztásának és gyakorlásának, valamint a munkahely megválasztásának a szabadsága. A kivételeket törvény állapítja meg.

(2) Munkakötelezettséget csak törvény állapíthat meg.

(3) Tilos 16 éven aluli gyermek állandó jellegű foglalkoztatása. A megengedhető foglalkoztatás típusait és jellegét törvény állapítja meg.

(4) A minimálbért, valamint a bérezési szintek megállapításának módját törvény határozza meg.

(5) A közhatalmi szervek olyan politikát követnek, amely a teljes és produktív foglalkoztatásra törekszik a munkanélküliség felszámolását célzó programok alkalmazásával, ideértve a foglalkoztatási tanácsadás és képzések szervezését és támogatását, a közmunkát és a gazdasági beavatkozást.

66. cikk. (1) Mindenkinnek joga van a biztonságos és egészséges munkakörülményekhez. Ezen jog alkalmazásának módját és a munkáltató kötelezettségeit törvény határozza meg.

(2) A munkavállalóknak joguk van a törvényben meghatározott szabadnapokhoz és az éves fizetett szabadsághoz. A megengedett maximális munkaidőt törvény állapítja meg.

67. cikk. (1) Az állampolgároknak joguk van a szociális biztonsághoz a betegségből, rokkantságból bekövetkező munkaképtelenség, illetve a nyugdíjkorhatár elérése esetére. A szociális biztonság terjedelmét és formáit törvény határozza meg.

(2) Azokat az állampolgárokat, akik akaratukon kívül munkanélküliek, és támogatásukra más eszköz nincsen, megilleti a szociális biztonsághoz való jog, a törvényben meghatározott mértékben.

68. cikk. (1) Mindenkinek joga van egészsége megőrzésére.

(2) A közhatalmi szervek a közalapokból finanszírozva egyenlő mértékben biztosítják az állampolgároknak az egészségügyi szolgáltatásokat, tekintet nélkül vagyoni helyzetükre. A biztosított szolgáltatás feltételeit és mértékét törvény állapítja meg.

(3) A közhatalmi szervek különös egészségügyi gondoskodást biztosítanak a gyermekek, állapotos nők, fogyatékkal élők és idősek számára.

(4) A közhatalmi szervek fellépnek a járványos betegségekkel szemben, és megelőzik a környezet romlásának hátrányos egészségügyi következményeit.

(5) A közhatalmi szervek támogatják a testkultúra fejlesztését, különösen a gyermekek és fiatalok között.

69. cikk. A közhatalmi szervek a törvénnyel összhangban segítséget nyújtanak a fogyatékkal élő személyek számára, hogy biztosítsák megélhetésüket, a munkához és társadalmi együttéléshez való alkalmazkodásukat.

70. cikk. (1) Mindenkit megillet az oktatáshoz való jog. Az oktatás 18 éves korig kötelező. Az iskoláztatási kötelezettségek teljesítésének módját törvény határozza meg.

(2) Az állami iskolákban történő oktatás ingyenes. Törvény megállapíthat fizetési kötelezettséget egyes, felsőoktatási szervek által biztosított szolgáltatásokért.

(3) A szülők jogosultak arra, hogy gyermekeik számára nem állami iskolát válasszanak. Az állampolgárok és intézmények jogosultak általános és középiskolák, felsőoktatási intézmények és oktatási-fejlesztési intézmények alapítására. A nem állami iskolák alapításának és működésének feltételeit, az ilyen intézmények közhatalmi szervek által történő támogatását, valamint az ilyen iskolák és oktatási-fejlesztési intézmények szakmai felügyeletének elveit törvény határozza meg.

(4) A közhatalmi szervek általánosan és egyenlően biztosítják az állampolgároknak az oktatáshoz való hozzáférést. Ebből a célból diákok és hallgatók részére egyéni pénzügyi és szervezeti segítségnyújtási rendszereket hoznak létre és támogatnak. Ezen segítségnyújtás feltételeit törvény határozza meg.

(5) A felsőoktatási intézmények autonómiája a törvényben foglalt elvekkel összhangban biztosított.

71. cikk. (1) Az Állam szociális és gazdasági politikájában figyelembe veszi a családok érdekeit. A nehéz anyagi és társadalmi körülményekben lévő családok, különösen a többgyermekes és csonka családok a közhatalmi szervek különös segítségére jogosultak.

(2) Az anya, a szülés előtt és után, a közhatalmi szervek különös gondoskodására jogosult, a törvényben meghatározott mértékben.

72. cikk. (1) A Lengyel Köztársaság biztosítja a gyermek jogainak védelmét. Mindenki jogosult követelni a közhatalmi szervektől, hogy védjék meg a gyermekeket az erőszaktól, kegyetlenségtől, kizsákmányolástól, s azon cselekményektől, amelyek megrontják az erkölcsi érzéküket.

(2) A szülői gondoskodástól megfosztott gyermekek a közhatalmi szervek gondoskodására és segítségére jogosultak.

(3) A közhatalmi szervek és a gyermekekért felelős személyek a gyermekek jogainak meg alapozása érdekében figyelembe veszik, és lehetőség szerint előnyben részesítik a gyermek véleményét.

(4) A gyermekjogi biztos hatáskörét és kinevezési eljárását törvény állapítja meg.

73. cikk. A művészeti alkotás és tudományos kutatás, valamint ezek eredményei terjesztésének szabadsága, a tanítás szabadsága és a kulturális javakhoz való hozzáférés mindenki számára biztosított.

74. cikk. (1) A közhatalmi szervek olyan politikákat követnek, amelyek által a jelen és a jövő generációk számára biztosítják az ökológia biztonságát.

(2) A környezetvédelem a közhatalmi szervek kötelezettsége.

(3) Mindenki jogosult arra, hogy a környezet minőségéről és védelméről információt szerezzen.

(4) A közhatalmi szervek támogatják az állampolgárok környezetet védő és minőségét fejlesztő tevékenységeit.

75. cikk. (1) A közhatalmi szervek olyan politikákat követnek, amelyek által az állampolgárok lakásigényének kielégítését segítik elő, különösen a hajléktalanság felszámolását, az alacsony jövedelmű háztartások fejlesztését és az olyan tevékenységek támogatását, amelyek azt célozzák, hogy minden állampolgár lakást szerezzen.

(2) A bérlők jogainak védelmét törvény állapítja meg.

76. cikk. A közhatalmi szervek védik a fogyasztókat, vásárlókat, kölcsönzőket és bérlőket az egészségüket, magánszférájukat és biztonságukat fenyegető tevékenységekkel és a tisztességtelen piaci magatartásokkal szemben. A védelem terjedelmét törvény állapítja meg.

A szabadságok és jogok védelmének eszközei

77. cikk. (1) Mindenki jogosult kártérítésre, amennyiben valamilyen közhatalmi szerv jogellenes cselekménye neki bárminemű sérelmet okozott.

(2) Törvény nem akadályozhatja a személyek azon jogát, hogy szabadságaik vagy jogaik megsértésére hivatkozva bírósághoz forduljanak.

78. cikk. Minden fél számára biztosított a fellebbezés joga az első fokon hozott ítéletekkel és más határozatokkal szemben. Az ezen elv alóli kivételeket és a fellebbezés rendjét törvény állapítja meg.

79. cikk. (1) A törvényben meghatározott elvekkel összhangban mindenki, akinek alkotmányos jogát vagy szabadságát megsértették, jogosult az Alkotmánybírósághoz fordulni, hogy az döntsön az olyan törvény vagy más normatív aktus alkotmányosságáról, amelyre hivatkozással bíróság vagy közhatalmi szerv Alkotmányban rögzített szabadságairól, jogairól, vagy kötelezettségeiről jogerős döntést hozott.

(2) Az (1) bekezdés nem vonatkozik az 56. cikkben meghatározott jogokra.

80. cikk. A törvényben meghatározott elvekkel összhangban mindenki jogosult az állampolgári jogok biztosához fordulni, hogy segítséget kérjen a szabadságai és jogai közhatalmi szervek által történő megsértése elleni védelemhez.

81. cikk. A 65. cikk (4) és (5) bekezdéseiben, a 66., 69., 71. és 74–76. cikkeken meghatározott jogok csak a törvényben meghatározottak szerint korlátozhatóak.

Kötelezettségek

82. cikk. A Lengyel Köztársaság iránti hűség és a közjával való törődés minden lengyel állampolgár kötelezettsége.

83. cikk. Mindenki köteles megtartani a Lengyel Köztársaság jogszabályait.

84. cikk. Mindenki köteles felelősségteljesen eleget tenni közjogi kötelezettségeinek, ideértve az adók megfizetését a törvényben meghatározottak szerint.

- 85. cikk.** (1) A Haza védelme minden lengyel állampolgár kötelezettsége.
(2) Az alternatív szolgálat jellegét törvény határozza meg.
(3) Minden állampolgár, akinek vallási meggyőződése vagy erkölcsi elvei nem engedik meg a katonai szolgálatban való részvételt, alternatív szolgálatban való részvételre köteles, a törvényben meghatározott elvekkel összhangban.
- 86. cikk.** Mindenki köteles a környezet állapotának megőrzésére, és felelős annak károsításáért. Ezen felelősség elveit törvény állapítja meg.

Harmadik fejezet

A jogforrások

- 87. cikk.** (1) A Lengyel Köztársaság általánosan kötelező jogának forrásai: az Alkotmány, a törvények, a ratifikált nemzetközi egyezmények és a rendeletek.
(2) A helyi szervek által kibocsátott helyi jogszabályok a Lengyel Köztársaság általánosan kötelező joga forrásainak minősülnek azon a területen, amelyen a helyi szerv kibocsátotta.
- 88. cikk.** (1) A törvények, rendeletek és helyi jogszabályok hatálybalépésének előfeltétele a kihirdetés.
(2) A normatív aktusok kihirdetésének elveit és eljárását törvény állapítja meg.
(3) A törvény előzetes jóváhagyásával ratifikált nemzetközi egyezményt a törvényekkel azonos eljárás szerint kell kihirdetni. Az egyéb nemzetközi egyezmények kihirdetésének elveit törvény határozza meg.
- 89. cikk.** (1) A nemzetközi egyezmények Lengyel Köztársaság általi ratifikálásához és felmondásához törvény előzetes jóváhagyása szükséges, amennyiben az egyezmény a következő témakörökre vonatkozik:
- a) békekötés, szövetség, politikai vagy katonai szerződések;
 - b) állampolgárok Alkotmányban rögzített szabadságai, jogai és kötelezettségei;
 - c) a Lengyel Köztársaság nemzetközi szervezetekben való részvétele;
 - d) az Állam számottevő pénzügyi felelősségvállalása;
 - e) egyéb, törvényben meghatározott témakörök, vagy olyan témakörök, amelyeket az Alkotmány alapján törvényben kell szabályozni.
- (2) A Minisztertanács elnöke (a miniszterelnök) tájékoztatja a Képviselőházat a köztársasági elnök ratifikálásra való előterjesztési szándékáról, minden olyan nemzetközi egyezmény esetén, amelynek ratifikálása nem igényli törvény jóváhagyását.
- (3) A nemzetközi egyezmények megkötésének és felmondásának elveit és eljárásait törvény állapítja meg.
- 90. cikk.** (1) A Lengyel Köztársaság, nemzetközi egyezmény alapján, meghatározott ügyekben átruházhatja állami szervek hatásköreit nemzetközi szervezetekre vagy nemzetközi intézményekre.
(2) Az (1) bekezdésben meghatározott nemzetközi egyezmény ratifikálásának jóváhagyásához szükséges törvény Képviselőház által történő elfogadásához a képviselők több mint felének jelenlétében, a jelen levő képviselők kétharmadának szavazata szükséges; a Szenátus által történő elfogadáshoz a szenátorok több mint felének jelenlétében, a jelen levő szenátorok kétharmadának szavazata szükséges.
(3) Az (1) bekezdésben meghatározott nemzetközi egyezmény ratifikálásának jóváhagyása országos népszavazás útján is elfogadható, a 125. cikk rendelkezéseivel összhangban.
(4) A ratifikálás jóváhagyásával kapcsolatos eljárás megválasztásáról szóló határozatot a Képviselőház a képviselők több mint felének jelenlétében, abszolút többséggel fogadja el.

91. cikk. (1) A Lengyel Köztársaság Hivatalos Lapjában történő közzététel után a ratifikált nemzetközi egyezmény a belső jogrend részét képezi, és közvetlenül alkalmazandó, kivéve, ha alkalmazása törvény elfogadásához kötött.

(2) A törvény előzetes jóváhagyásával ratifikált nemzetközi egyezmény – amennyiben nem összeegyeztethető a törvények rendelkezéseivel – elsőbbséget élvez a törvényekkel szemben.

(3) Amennyiben a Lengyel Köztársaság által ratifikált egyezményben megalakított nemzetközi szervezet így rendelkezik, az általa kibocsátott jogszabályok közvetlenül alkalmazandóak, és összeütközés esetén elsőbbséget élveznek.

92. cikk. (1) Az Alkotmányban meghatározott szervek törvény kifejezett felhatalmazása alapján, a törvény alkalmazása céljából rendeleteket bocsáthatnak ki. A felhatalmazás meghatározza a rendelet kibocsátására jogosult szervet, a szabályozandó tárgyak körét, továbbá útmutatót ad a jogszabály rendelkezéseire vonatkozóan.

(2) A rendelet kibocsátására jogosult szerv ezt a jogát az (1) bekezdésre hivatkozással nem adhatja tovább más szervnek.

93. cikk. (1) A Minisztertanács határozatait és a miniszterelnök utasításait belső jellegűek, és a kibocsátó szerv alá rendelt szervezeti egységekre kötelezőek.

(2) Utasítás csak törvény alapján bocsátható ki. Nem szolgálhatnak állampolgárokat, jogi személyeket, más alanyokat érintő döntések alapjául.

(3) A határozatok és utasítások az általánosan kötelező jog vizsgálata alá esnek.

94. cikk. Törvény alapján és annak keretei között a helyi önkormányzati szervek és az államigazgatás területi szervei saját területi-működési egységükön alkalmazandó jogszabályokat bocsáthatnak ki. A helyi jogszabályok elfogadására vonatkozó elveket és eljárásokat törvény határozza meg.

Negyedik fejezet A Képviselőház és a Szenátus

95. cikk. (1) A Lengyel Köztársaságban a törvényhozó hatalmat a Képviselőház és a Szenátus gyakorolja.

(2) A Képviselőház ellenőrzi a Minisztertanács tevékenységét az Alkotmány és törvények rendelkezéseinek megfelelő terjedelemben.

A választások és a megbízási idő

96. cikk. (1) A Képviselőház 460 képviselőből áll.

(2) A képviselőházi választás általános, egyenlő, közvetlen, arányos; a szavazás titkos.

97. cikk. (1) A Szenátus 100 szenátorból áll.

(2) A szenátusi választás általános, közvetlen; a szavazás titkos.

98. cikk. (1) A Képviselőházat és a Szenátust négy évre választják. A Képviselőház és a Szenátus megbízási ideje azon a napon kezdődik, amikor a Képviselőház első ülése összeül, és addig a napig tart, amíg a következő megbízási időre megválasztott Képviselőház össze nem ül.

(2) A képviselőházi és a szenátusi választásokat a köztársasági elnök rendeli el, legkésőbb kilencven nappal a Képviselőház és a Szenátus négyéves megbízási idejének lejártá előtt. A választásokat munkaszüneti napra kell kitűzni, a Képviselőház és a Szenátus négyéves megbízási idejének lejártát megelőző harminc napon belülre.

(3) A Képviselőház lerövidítheti megbízási idejét az összes képviselő legalább kétharmados többsége által elfogadott határozatával. A Képviselőház megbízási idejének lerövidülése maga után vonja a Szenátus megbízási idejének lerövidülését. Ilyen esetekben az (5) bekezdés rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

(4) A köztársasági elnök, a Képviselőház elnöke és a Szenátus elnöke véleményének kikérését követően, az Alkotmányban meghatározott esetekben lerövidítheti a Képviselőház megbízási idejét. Minden esetben, amikor a Képviselőház megbízási ideje lerövidül, a Szenátus megbízási ideje is lerövidül.

(5) A köztársasági elnök, amennyiben elrendeli a Képviselőház megbízási idejének lerövidülését, egyidejűleg elrendeli a képviselőházi és a szenátusi választásokat, legkésőbb a Képviselőház megbízási idejének lerövidülését kimondó köztársasági elnöki rendelkezés hivatalos kihirdetését követő 45. napra. A köztársasági elnök legkésőbb a választást követő 15. napra összehívja az újonnan megválasztott Képviselőház első ülését.

(6) A Képviselőház megbízási idejének lerövidülése esetén az (1) bekezdés rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

99. cikk. (1) Minden állampolgár jogosult részt venni a képviselőházi választásokon; aki legkésőbb a választás napján betöltötte 21. életévét, képviselővé választható.

(2) Minden állampolgár jogosult részt venni a szenátusi választásokon; aki legkésőbb a választás napján betöltötte 30. életévét, szenátorrá választható.

(3) Nem választható képviselővé vagy szenátorrá, akit jogerős ítélet szándékosan elkövetett bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítelt.

100. cikk. (1) Képviselőket és szenátorokat politikai pártok vagy választópolgárok jelölhetnek.

(2) Senki nem vehet részt a képviselőházi és szenátusi választásokon egyidejűleg.

(3) A jelölésnek, a választások lefolytatásának és a választások érvényességének elveit és eljárását törvény állapítja meg.

101. cikk. (1) A Legfelsőbb Bíróság határoz a képviselőházi és szenátusi választások érvényességéről.

(2) A választópolgárok jogosultak panaszt benyújtani a Legfelsőbb Bírósághoz a választás érvényességével kapcsolatban, a törvényben meghatározott elveknek megfelelően.

Képviselők és szenátorok

102. cikk. Senki nem lehet egyidejűleg képviselő és szenátor.

103. cikk. (1) A képviselői megbízási összeférhetetlen a Lengyel Nemzeti Bank elnökének, az Állami Számvevőszék elnökének, az állampolgári jogok biztosának, a gyermekjogok biztosának vagy ezek helyetteseinek tisztségével, a képviselő nem lehet tagja a Monetáris Tanácsnak, a Nemzeti Rádió és Televízió Tanács tagja, nagykövet, a Képviselőház Hivatalának, a Szenátus Hivatalának, illetve a Köztársasági Elnök Hivatalának alkalmazottja és államigazgatási alkalmazott. Ez a tilalom nem vonatkozik a Minisztertanács tagjai és az államtitkárok államigazgatási munkájára.

(2) Bíró, ügyész, köztisztviselő, aktív katonai szolgálatban lévő katona, a rendőrségben vagy az államvédelemben szolgálatot teljesítő személy nem gyakorolhatja képviselői megbízási idejét.

(3) Törvény megállapíthat egyéb okokat, amelyek összeférhetetlenek a képviselői megbízási idejével, vagy kizárják a megbízási idejű gyakorlását más közjogi tisztséggel.

104. cikk. (1) A képviselők az egész nemzet képviselői. Nincsenek kötve a választói utasításokhoz.

(2) A képviselők, megbízatásuk gyakorlásának megkezdését megelőzően, a Képviselőház előtt a következő esküt teszik: „Ünnepélyesen esküszöm, hogy szorgalmasan és lelkiismeretesen teljesítem a kötelezettségemet a Nemzet felé, megvédem az Állam szuverenitását és érdekeit, minden erőmmel a Haza és az állampolgárok jólétén munkálkodom, és megóvom a Lengyel Köztársaság Alkotmányát és más törvényeit.” Az eskü a következő mondat hozzátételével is lehet: „Isten engem úgy segítjen.”

(3) Az eskü letételének megtagadása a megbízatásról való lemondásnak minősül.

105. cikk. (1) A képviselő nem vonható felelősségre a képviselői minőségében elkövetett tevékenységeiért, sem megbízatási ideje alatt, sem azt követően. Ilyen tevékenységekért a képviselő csak a Képviselőház előtt vonható felelősségre, és amennyiben megsérti harmadik személy jogait, bírósági eljárás alá vonni csak a Képviselőház beleegyezésével lehet.

(2) A választások eredményének kihirdetése napjától a megbízatás megszűntének napjáig a képviselőt nem lehet a Képviselőház jóváhagyása nélkül büntetőjogi felelősségre vonni.

(3) A képviselővel szemben megválasztása napja előtt kezdeményezett büntetőeljárást a Képviselőház kérésére fel kell függeszteni a megbízatás megszűntéig. Ilyen esetekben az elévülési idő a megbízatásból hátralevő ideig nyugszik.

(4) A képviselő beleegyezhet büntetőjogi felelősségre vonásába. Ilyen esetekben a (2) és (3) bekezdések rendelkezései nem alkalmazhatók.

(5) A képviselőt a Képviselőház jóváhagyása nélkül nem lehet őrizetbe venni vagy letartóztatni, kivéve a tettenérés esetét, illetve amikor az őrizetbe vétel szükséges az eljárás megfelelő biztosítása céljából. Ilyen esetekben haladéktalanul értesíteni kell a Képviselőház elnökét, aki elrendelheti a képviselő azonnali elengedését.

(6) A képviselő büntetőjogi felelősségre vonásának részletes elveit és eljárásait törvény állapítja meg.

106. cikk. A képviselő feladatai hatékony teljesítésének megfelelő feltételeit, és megbízatása gyakorlásából eredő jogainak védelmét törvény állapítja meg.

107. cikk. (1) A képviselők, a törvényben meghatározott kivételekkel, nem végezhetnek üzleti tevékenységet, beleértve, hogy nem szerezhetnek hasznot az Államkincstár és a helyi önkormányzatok vagyonaiból, illetve nem szerezhetnek ilyen tulajdont.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott tilalom megsértése esetén a képviselőt, a Képviselőház elnökének indítványára, a Képviselőház határozata alapján az Állami Törvényszék felelősségre vonja, és határoz a megbízatástól való megfosztásról.

108. cikk. A 103–107. cikkek rendelkezései megfelelően alkalmazandók a szenátorokra.

Szervezet és működés

109. cikk. (1) A Képviselőház és a Szenátus ülésein tárgyalásokat folytat.

(2) A Képviselőház és a Szenátus első ülését a köztársasági elnök hívja össze legkésőbb a választások napját követő harmincadik napra, a 98. cikk (3) és (5) bekezdésekben foglalt esetek kivételével.

110. cikk. (1) A Képviselőház tagjai közül megválasztja a Képviselőház elnökét és alelnökeket.

(2) A Képviselőház elnöke vezeti a Képviselőház üléseit, védelmezi a Képviselőház jogait, és képviseli a Képviselőházat külső ügyekben.

(3) A Képviselőház kinevezi az állandó bizottságokat és kinevezhet különbizottságokat.

111. cikk. (1) A Képviselőház meghatározott ügy kivizsgálása céljából vizsgálóbizottságokat hozhat létre.

(2) A vizsgálóbizottság munkájára vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

112. cikk. A Képviselőház belső szervezetét, munkarendjét, a kinevezések rendjét, a szervek működését és az állami szervek Képviselőházzal kapcsolatos alkotmányos és törvényes kötelezettségei teljesítésének módját a Képviselőház által elfogadott Házsabály határozza meg.

113. cikk. A Képviselőház nyilvánosan ülésezik. A Képviselőház, a képviselők több mint felének jelenlétében abszolút többséggel zárt ülés tartását rendelheti el.

114. cikk. (1) Az Alkotmányban meghatározott esetekben a Képviselőház és a Szenátus együttes ülésen, Nemzetgyűlésként jár el, a Képviselőház elnöke, távollétében a Szenátus elnöke elnökletével.

(2) A Nemzetgyűlés saját ügyrendet fogad el.

115. cikk. (1) A miniszterelnök és a Minisztertanács más tagjai az interpellációkra és a képviselők kérdéseire 21 napon belül választ adnak.

(2) A miniszterelnök és a Minisztertanács más tagjai a Képviselőház ülésein felmerült ügyekben adnak választ.

116. cikk. (1) A Képviselőház a Lengyel Köztársaság nevében kihirdeti a hadiállapotot és a békekötést.

(2) A Képviselőház csak a Lengyel Köztársaság területe elleni fegyveres támadás esetén, valamint abban az esetben, amikor nemzetközi egyezmény agresszióval szembeni közös védelmi kötelezettséget ír elő, rendel el hadiállapotot. Amennyiben a Képviselőház akadályoztatva van, a hadiállapotot a köztársasági elnök hirdeti ki.

117. cikk. A Fegyveres Erők Lengyel Köztársaság határain belüli bevetésének elveit ratifikált nemzetközi egyezmény vagy törvény határozza meg. Idegen csapatok Lengyel Köztársaság területén történő tartózkodásának feltételeit és a területen belüli csapatmozgásokat ratifikált egyezmény vagy törvény határozza meg.

118. cikk. (1) A törvénykezdeményezés joga a képviselőket, a Szenátust, a köztársasági elnököt és a Minisztertanácsot illeti.

(2) Törvénykezdeményezésre jogosult 100 000 olyan állampolgár is, akik jogosultak a képviselőházi választásokon részt venni. Az ilyen esetekre vonatkozó eljárást törvény állapítja meg.

(3) A törvényjavaslat előterjesztői a Képviselőházhoz való benyújtáskor megjelölik a kezdeményezés végrehajtásának pénzügyi vonzatait.

119. cikk. (1) A Képviselőház három olvasatban tárgyalja a törvényjavaslatokat.

(2) A törvényjavaslat képviselőházi tárgyalása során az előterjesztő, a képviselők és a Minisztertanács módosító indítványt terjeszthet be.

(3) A Képviselőház elnöke visszautasíthatja minden olyan módosító indítvány szavazásra bocsátását, amelyet előzőleg bizottság nem vizsgált meg.

(4) Az előterjesztő a Képviselőház törvényhozási eljárása során a második olvasat lezárásáig visszavonhatja a törvényjavaslatot.

120. cikk. A Képviselőház egyszerű többséggel, a képviselők legalább felének jelenlétében fogadja el a törvényjavaslatokat, kivéve, ha az Alkotmány eltérő többséget rendel. Ezt az eljárást kell alkalmazni a képviselőházi határozatok elfogadásánál, kivéve, ha törvény vagy képviselőházi határozat eltérően nem rendelkezik.

121. cikk. (1) Az elfogadott törvényjavaslatot a Képviselőház elnöke megküldi a Szenátusnak.

(2) A Szenátus a javaslat kézhezvételétől számított harminc napon belül módosítás nélkül elfogadhatja a javaslatot, módosítást fogadhat el, vagy a teljes elutasításról határoz. Amennyiben a javaslat kézhezvételétől számított harminc napon belül a Szenátus nem fogad el érdemi határozatot, a javaslatot a Képviselőház által továbbított szövegezésben elfogadottnak kell tekinteni.

(3) A Szenátus javaslatot elutasító, vagy módosítást javasló határozatát elfogadottnak kell tekinteni, kivéve, ha a Képviselőház abszolút többségi szavazattal, tagjai több mint felének jelenlétében, visszautasítja.

122. cikk. (1) A 121. cikkben meghatározott eljárás lefolytatása után a Képviselőház elnöke megküldi az elfogadott javaslatot a köztársasági elnöknek aláírásra.

(2) A köztársasági elnök a kézhezvételtől számított 21 napon belül aláírja a javaslatot és elrendeli a Lengyel Köztársaság Hivatalos Lapjában történő közzétételét.

(3) A köztársasági elnök a javaslatot aláírása előtt megküldheti az Alkotmánybírósághoz a javaslat alkotmányosságáról való döntés céljából. A köztársasági elnök nem tagadhatja meg az olyan javaslat aláírását, amelyet az Alkotmánybíróság elbírált és alkotmányosnak talált.

(4) A köztársasági elnök megtagadja a javaslat aláírását, amennyiben azt az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek találta. Amennyiben az alkotmányellenesség a javaslat egyes részeire vonatkozik, és az Alkotmánybíróság nem ítélte ezeket a részeket az egész javaslatról elválaszthatatlannak; a köztársasági elnök, a Képviselőház elnöke véleményének kikérése után, aláírja a javaslatot az alkotmányellenesnek nyilvánított részek kivételével, vagy visszautalja a Képviselőházhoz az alkotmányellenesség megszüntetése céljából.

(5) Amennyiben a köztársasági elnök nem küldte meg a javaslatot az Alkotmánybírósághoz a (3) bekezdés szerint, indokolással visszaküldheti a javaslatot a Képviselőháznak megfontolás céljából. Amennyiben a Képviselőház háromötödös többséggel, a képviselők legalább felének jelenlétében, újra elfogadja a javaslatot, a köztársasági elnök azt hét napon belül aláírja, és elrendeli a Lengyel Köztársaság Hivatalos Lapjában történő közzétételét. Amennyiben a javaslatot a Képviselőház újra elfogadta, a köztársasági elnök nem jogosult azt megküldeni az Alkotmánybíróságnak a (3) bekezdésben meghatározott eljárásban.

(6) Amennyiben a köztársasági elnök a javaslatot megküldi az Alkotmánybírósághoz a javaslat alkotmányosságáról való döntés céljából, vagy a javaslatot megfontolás céljából visszaküldi, a (2) bekezdésben meghatározott aláírási határidő megszűnik.

123. cikk. (1) A Minisztertanács az általa elfogadott javaslatokat, az adójavaslatokat, köztársasági elnöki, képviselőházi, szenátusi és helyi önkormányzati választásokat szabályozó javaslatokat, a közhatalmi szervek felépítését és hatáskörét szabályozó javaslatokat, valamint a törvénykönyvek tervezetének kivételével sürgősnek nyilváníthatja.

(2) A Képviselőház ügyrendje és a Szenátus ügyrendje meghatározzák a jogalkotási eljárás eltéréseit sürgősnek nyilvánított javaslatok esetében.

(3) A jogalkotási eljárásban a sürgősnek nyilvánított javaslatok esetében a Szenátusnak 14 nap áll rendelkezésére a megvitatásra, a köztársasági elnöknek 7 nap áll rendelkezésre az aláírásra.

124. cikk. A 110., 112., 113. és 120. cikkeket megfelelően alkalmazni kell a Szenátusra.

Népszavazás

125. cikk. (1) Az Állam kiemelten fontos kérdéseiben országos népszavazás tartható.

(2) Országos népszavazást jogosult elrendelni a Képviselőház, abszolút többséggel, tagjai több mint felének jelenlétében, valamint a köztársasági elnök, a Szenátus abszolút többségének, tagjai több mint felének jelenlétében tett, jóváhagyásával.

(3) Az országos népszavazás eredménye kötelező, amennyiben azon a választásra jogosultak több mint fele részt vett.

(4) Az országos népszavazás, valamint a 235. cikk (6) bekezdésében meghatározott népszavazás érvényességéről a Legfelsőbb Bíróság határoz.

(5) A népszavazás tartásának elveit és eljárásait törvény határozza meg.

Ötödik fejezet

A Lengyel Köztársaság Elnöke

126. cikk. (1) A Lengyel Köztársaság Elnöke a Lengyel Köztársaság legfelsőbb képviselője, és az államhatalom folytonosságának megtestesítője.

(2) A köztársasági elnök örökös az Alkotmány felett, védelmezi az Állam szuverenitását és biztonságát és a területi integritás sérthetetlenségét.

(3) A köztársasági elnök feladatait az Alkotmány és a törvények által meghatározott körben, és azok elveivel összhangban gyakorolja.

127. cikk. (1) A köztársasági elnököt a nemzet választja, általános, egyenlő és közvetlen választáson, titkos szavazással.

(2) A köztársasági elnököt ötéves hivatali időre választják, egyszer újraválasztható.

(3) Köztársasági elnöknek választható az a lengyel állampolgár, aki legkésőbb a választások napján betöltötte 35. életévét, és teljes joggal részt vehet a képviselőházi választásokon. Az minősül jelöltnek, akit 100 000 olyan állampolgár, aki jogosult részt venni a képviselőházi választásokon, aláírásával támogat.

(4) Az a jelölt, aki megszerzi az érvényes szavazatok több mint felét, megválasztott köztársasági elnöknek tekinthető. Amennyiben egyik jelölt sem szerzi meg a megkívánt többséget, az első választást követő 14. napon megismételt választást kell tartani.

(5) A megismételt választáson az a két jelölt vesz részt, akik az első választáson a legtöbb szavazatot kapták. Amennyiben a két jelölt közül valamelyik a jelöléstől visszalép, elveszti választójogát, vagy meghal, az első választáson következő legtöbb szavazatot szerzett jelölt lép a helyébe. Ilyen esetekben a megismételt választást további 14 nappal el kell halasztani.

(6) Megválasztott köztársasági elnök az a jelölt, aki a megismételt választáson több szavazatot szerez.

(7) A jelöltállítás elveit és eljárásait, a választás lefolytatását és a köztársasági elnök választásának érvényességi feltételeit törvény állapítja meg.

128. cikk. (1) A köztársasági elnök megbízási ideje hivatalának elfoglalásával kezdődik.

(2) A köztársasági elnök választását a Képviselőház elnöke rendeli el legkorábban 100 nappal, legkésőbb 75 nappal a hivatalban lévő köztársasági elnök megbízatásának lejártá előtti; amennyiben a köztársasági elnök hivatala megüresedik, 14 napon belül kijelöli a választás napját az elrendelést követő 60 napon belülre, valamelyik munkaszüneti napra.

129. cikk. (1) A Legfelsőbb Bíróság határoz a köztársasági elnök választásának érvényességéről.

(2) A választó jogosult panaszt benyújtani a Legfelsőbb Bírósághoz a köztársasági elnök választásának érvényességével kapcsolatban, a törvényben meghatározott elvekkel összhangban.

(3) Amennyiben a köztársasági elnök választását érvénytelennek nyilvánítják, a köztársasági elnök hivatala megüresedésére vonatkozó 128. cikk (2) bekezdés szerint új választást kell kiírni.

130. cikk. A köztársasági elnök a Nemzetgyűlés előtti, következő szövegű eskü letételével foglalja el hivatalát: „A Nemzet akaratából elfoglalom a Lengyel Köztársaság Elnöke hivatalát. Ünnepelesen esküszöm, hogy hűséges leszek az Alkotmány rendelkezéseire; fogadom, hogy állhatatosan védem a Nemzet méltóságát, az Állam függetlenségét és biztonságát, és a Haza és az állampolgárok érdekét mindörökké legfőbb kötelezettségemnek tekintem”. Az eskü a következő mondat hozzátételével is letehető: „Isten engem úgy segéljen”.

131. cikk. (1) Amennyiben a köztársasági elnök időlegesen nem képes ellátni hivatalából eredő feladatait, közli ezt a Képviselőház elnökével, aki ideiglenesen ellátja a köztársasági

elnök feladatait. Amennyiben a köztársasági elnök nincs olyan helyzetben, hogy értesíteni tudja a Képviselőház elnökét arról, hogy hivatalából eredő kötelezettségeit nem képes ellátni, a Képviselőház elnökének kérelmére az Alkotmánybíróság határoz a köztársasági elnök hivatalának gyakorlásában való akadályoztatás fennálltáról. Amennyiben az Alkotmánybíróság így határoz, felkéri a Képviselőház elnökét, hogy ideiglenesen lássa el a köztársasági elnök feladatait.

(2) A Képviselőház elnöke, az új köztársasági elnök megválasztásáig ideiglenesen ellátja a köztársasági elnök feladatait a következő esetekben:

- a) köztársasági elnök halála;
- b) köztársasági elnök tisztségről való lemondása;
- c) a köztársasági elnök választásának bírói érvénytelenné nyilvánítása, vagy egyéb ok, amely miatt a köztársasági elnök a választás után nem tudja betölteni hivatalát;
- d) a Nemzetgyűlés határozata arról, hogy a köztársasági elnök egészségi állapota miatt tartósan nem tudja gyakorolni feladatait; ilyen határozat abban az esetben hozható, ha a Nemzetgyűlés tagjainak kétharmados többségével fogadja el;
- e) a köztársasági elnököt az Állami Törvényszék tisztségétől megfosztja.

(3) Amennyiben a Képviselőház elnöke képtelen a köztársasági elnök feladatainak ellátására, úgy azokat a Szenátus elnöke látja el.

(4) A köztársasági elnök feladatait ellátó személy nem rövidítheti meg a Képviselőház megbízatásának idejét.

132. cikk. A köztársasági elnök nem viselhet más hivatalt, és nem tölthet be más közjogi tisztséget, azok kivételével, amelyek hivatali feladataival kapcsolatosak.

133. cikk. (1) A köztársasági elnök képviseli az Államot a külkapcsolatokban, így:

- a) ratifikálja és felmondja a nemzetközi egyezményeket, és ezekről értesíti a Képviselőházat és a Szenátust;
- b) kinevezi és visszahívja a Lengyel Köztársaság más országokba, vagy nemzetközi szervezetekhez delegált állandó képviselőit;
- c) elfogadja a megbízóleveleket, és visszahívja más államok és nemzetközi szervezetek hozzá akkreditált diplomáciai képviselőit.

(2) A köztársasági elnök a nemzetközi egyezmény ratifikálása előtt az Alkotmánybírósághoz fordulhat a nemzetközi egyezmény alkotmányosságáról való döntés céljából.

(3) A külpolitikai kérdésekben a köztársasági elnök együttműködik a miniszterelnökkel és az illetékes miniszterrel.

134. cikk. (1) A köztársasági elnök a Lengyel Köztársaság Fegyveres Erőinek főparancsnoka.

(2) A köztársasági elnök békeidőben a nemzetvédelmi miniszteren keresztül irányítja a Fegyveres Erőket.

(3) A köztársasági elnök meghatározott időre kinevezi a vezérkari főnököt és a Fegyveres Erők ágainak parancsnokait. Megbízatásuk időtartamát, idő előtti felmentésük eljárását és feltételeit törvény állapítja meg.

(4) A köztársasági elnök hadiállapot idején a miniszterelnök kérelmére kinevezi a Fegyveres Erők vezénylő főparancsnokát. Ugyanezen eljárás mentén felmentheti a Fegyveres Erők vezénylő főparancsnokát. A Fegyveres Erők vezénylő főparancsnokának hatáskörét, a Lengyel Köztársaság alkotmányos szerveinek való alárendeltségének elveit törvény állapítja meg.

(5) A köztársasági elnök a nemzetvédelmi miniszter kérelmére, törvény alapján katonai rangokat adományoz.

(6) A köztársasági elnök Fegyveres Erők főparancsnoki tisztségéből eredő hatásköreinek részleteit törvény szabályozza.

135. cikk. A köztársasági elnök tanácsadó testülete az Állam belső és külső biztonsági ügyeiben a Nemzetbiztonsági Tanács.

136. cikk. Az Állam közvetlen külső fenyegetettsége esetén a köztársasági elnök a miniszterelnök kérelmére a Lengyel Köztársaság védelme érdekében elrendeli a Fegyveres Erők általános vagy részleges mozgósítását és bevetését.

137. cikk. A köztársasági elnök lengyel állampolgárságot adományoz, és elfogadja a lengyel állampolgárságról való lemondást.

138. cikk. A köztársasági elnök rendeleteket és kitüntetések adományoz.

139. cikk. A köztársasági elnököt megilleti az egyéni kegyelmezés joga. Az egyéni kegyelmezés nem gyakorolható olyan személyekkel szemben, akiket az Állami Törvényszék ítél el.

140. cikk. A köztársasági elnök üzenetet küldhet a Képviselőháznak, a Szenátusnak vagy a Nemzetgyűlésnek. Az üzenetről nem tanácskoznak.

141. cikk. (1) A köztársasági elnök meghatározott ügyekben összehívhatja a Kabinet Tanácsot. A Kabinet Tanács tagjai a Minisztertanács azon tagjai, akik tárgyalásain a köztársasági elnök elnököl.

(2) A Kabinet Tanács nem rendelkezik a Minisztertanács hatásköreivel

142. cikk. (1) A köztársasági elnök rendeleteket és végrehajtási utasításokat fogad el a 92. és 93. cikkeiben foglalt elvek szerint.

(2) A köztársasági elnök egyéb jogköreiben eljárva döntést hoz.

143. cikk. A Köztársasági Elnök Hivatala a köztársasági elnök segítő szerve. A köztársasági elnök megalkotja a Köztársasági Elnök Hivatalának szabályzatát, valamint kinevezi és felmenti annak vezetőjét.

144. cikk. (1) A köztársasági elnök alkotmányos és törvényes hatalmát gyakorolva hivatalos aktusokat fogad el.

(2) A köztársasági elnök hivatalos aktusainak érvényességéhez a miniszterelnök ellenjegyzése szükséges, aki ellenjegyzésével vállalja a felelősséget a Képviselőház felé.

(3) A (2) bekezdés nem vonatkozhat:

- a) képviselőházi és szenátusi választások kitűzésére;
- b) az újonnan megválasztott Képviselőház és Szenátus első ülésének összehívására;
- c) a Képviselőház megbízási idejének Alkotmányban rögzített okokból történő lerövidítésére;
- d) jogalkotás kezdeményezésére;
- e) országos népszavazás kitűzésére;
- f) törvényjavaslat aláírására, vagy ennek visszautasítására;
- g) törvény, vagy nemzetközi egyezmény a Lengyel Köztársaság Hivatalos Lapjában történő kihirdetésének elrendelésére;
- h) a Képviselőházhoz, Szenátushoz vagy Nemzetgyűléshez címzett üzenet küldésére;
- i) az Alkotmánybírósághoz fordulásra;
- j) az Állami Számvevőszék általi vizsgálattartási kérelemre;
- k) a miniszterelnök jelölésére és kinevezésére;
- l) a Minisztertanács tagjai lemondásának elfogadására és az arra való kötelezésre, hogy ideiglenesen folytassák kötelezettségeik teljesítését;
- m) a Képviselőházhoz fordulásra abból a célból, hogy kezdeményezze a Minisztertanács tagjának Állami Törvényszék előtti felelősségre vonását;
- n) azon miniszter felmentésére, akivel szemben a Képviselőház bizalmatlanságot szavazott.
- o) a Kabinet Tanács összehívására;
- p) rendeletek és kitüntetések adományozására;
- q) bírák kinevezésére;

- r) egyéni kegyelem gyakorlására;
- s) lengyel állampolgárság adományozására és a lengyel állampolgárságról való lemondás elfogadására;
- t) a Legfelsőbb Bíróság Első Elnökének kinevezésére;
- u) az Alkotmánybíróság elnökének és alelnökének kinevezésére;
- v) a Közigazgatási Felsőbíróság elnökének kinevezésére;
- w) a Legfelsőbb Bíróság elnökeinek és a Közigazgatási Felsőbíróság alelnökeinek kinevezésére;
- x) a Lengyel Nemzeti Bank elnöke Képviselőház általi kinevezésének kérelmére;
- y) a Monetáris Tanács tagjainak kinevezésére;
- z) a Nemzetbiztonsági Tanács tagjainak kinevezésére és felmentésére;
- aa) a Nemzeti Rádió és Televízió Tanács tagjainak kinevezésére;
- bb) a Köztársasági Elnök Hivatala szabályzatának megalkotására és a Köztársasági Elnök Hivatala vezetőjének kinevezésére és felmentésére;
- cc) a 93. cikkben meghatározott elvek szerinti utasítás elfogadására;
- dd) a köztársasági elnök hivataláról való lemondására.

145. cikk. (1) A köztársasági elnök az Alkotmány vagy a törvények megsértése, vagy bűncselekmény elkövetése esetén az Állami Törvényszék előtt felelősségre vonható.

(2) A köztársasági elnök elleni vádiratot a Nemzetgyűlés legalább 140 tagjának indítványára, a Nemzetgyűlés, tagjai kétharmados többségével, határozatban fogadja el.

(3) Amely napon a köztársasági elnökkel szembeni vádiratot az Állami Törvényszékhez benyújtják, a köztársasági elnök hivatalából eredő funkcióinak ellátása felfüggesztésre kerül. A 131. cikk rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

Hatodik fejezet

A Minisztertanács és az államigazgatás

146. cikk. (1) A Minisztertanács irányítja a Lengyel Köztársaság belső ügyeit és külpolitikáját.

(2) A Minisztertanács vezeti az Állam olyan ügyeit, amelyek nem tartoznak más állami szervek vagy helyi önkormányzatok hatáskörébe.

(3) A Minisztertanács irányítja az államigazgatást.

(4) Az Alkotmány és a törvényekben meghatározott elvek szerint és mértékben a Minisztertanács különösen:

- a) biztosítja a törvények végrehajtását;
- b) rendeleteket alkot;
- c) összehangolja és felügyeli az államigazgatási szervek munkáját;
- d) védi az Államkincstár érdekeit;
- e) megalkotja az állami költségvetés tervezetét;
- f) felügyeli az állami költségvetés végrehajtását, határozatot hoz a zárszámadásról, és jelentést tesz a költségvetés végrehajtásáról;
- g) biztosítja az Állam belső biztonságát és a közrendet;
- h) biztosítja az Állam külső biztonságát;
- i) általános ellenőrzést gyakorol a más államokkal és nemzetközi szervezetekkel fenntartott kapcsolatok területén;
- j) megkötö a ratifikálást igénylő nemzetközi egyezményeket, valamint jóváhagy és felmond egyéb nemzetközi egyezményeket;

k) általános ellenőrzést gyakorol a honvédelem területén, és évente meghatározza az aktív katonai szolgálat teljesítésére köteles állampolgárok számát;

l) meghatározza saját szervezetét és munkarendjét.

147. cikk. (1) A Minisztertanács a Minisztertanács elnökéből (miniszterelnök) és a miniszterekből áll.

(2) A Minisztertanács alelnökeit (miniszterelnök-helyetteseit) a Minisztertanács tagjai közül lehet kinevezni.

(3) A miniszterelnök és a miniszterelnök-helyettesek betölthetnek miniszteri feladatköröket.

(4) A törvényben meghatározott bizottságok elnökei a Minisztertanács tagjaivá nevezhetők ki.

148. cikk. (1) A miniszterelnök

a) képviseli a Minisztertanácsot;

b) irányítja a Minisztertanács munkáját;

c) rendeletet alkot;

d) biztosítja a Minisztertanács által elfogadott programok végrehajtását, és meghatározza ezek végrehajtásának módját;

e) összehangolja és ellenőrzi a Minisztertanács tagjainak munkáját;

f) az Alkotmányban és törvényekben meghatározott módon és keretek között felügyeletet gyakorol a helyi önkormányzatok felett;

g) az államigazgatás alkalmazottainak hivatali felettese.

149. cikk. (1) A miniszterek az államigazgatás meghatározott ágát irányítják, vagy a miniszterelnök által kijelölt feladatokat teljesítik. A miniszter államigazgatási ágat irányító hatáskörét törvény állapítja meg.

(2) A miniszter az államigazgatás ágának irányítása során rendeletet ad ki. A miniszterelnök kérelmére a Minisztertanács hatályon kívül helyezheti a miniszteri rendeletet és utasítást.

(3) Az államigazgatás ágát irányító miniszterre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a 147. cikk (4) bekezdésben meghatározott bizottságok elnökeire.

150. cikk. A Minisztertanács tagja semmilyen, közfeladatával összeférhetetlen tevékenységet nem folytathat.

151. cikk. A miniszterelnök, a miniszterelnök-helyettesek és a miniszterek a köztársasági elnök előtt a következő esküt teszik: „Elfoglalva a miniszterelnök (miniszterelnök-helyettes, miniszter) hivatalát, ünnepélyesen esküszöm, hogy hűséges leszek az Alkotmány és a Lengyel Köztársaság más törvényeinek rendelkezéseihez, és a Haza és az állampolgárok jólétét mindörökké legfőbb kötelezettségemnek tekintem”. Az eskü a következő mondat hozzátételével is letehető: „Isten engem úgy segítjen”.

152. cikk. (1) A vajda a Minisztertanács képviselője a vajdaságban.

(2) A vajda hatáskörét, kinevezésének és felmentésének eljárásait törvény állapítja meg.

153. cikk. (1) A polgári szolgálati testületek az államigazgatás szerveiben működnek az állami kötelezettségek szakszerű, hatékony, pártatlan, politikailag semleges teljesítésének biztosítása céljából.

(2) Ezen polgári szolgálati testületek feje a miniszterelnök.

154. cikk. A köztársasági elnök jelöli a miniszterelnököt, aki javaslatot tesz a Minisztertanács összetételére. A köztársasági elnök a Képviselőház első ülését, vagy az előző Minisztertanács lemondásának elfogadását követő 14 napon belül kinevezi a miniszterelnököt és a Minisztertanács többi tagját, és elfogadja az újonnan kinevezett Minisztertanács tagjainak hivatali esküjét.

(2) A miniszterelnök a köztársasági elnök általi kinevezését követő 14 napon belül beterjeszti a Minisztertanács programját a Képviselőházhoz, és egyben bizalmi szavazást indítvá-

nyoz. A Képviselőház abszolút többséggel, a képviselők több mint felének jelenlétében szavaz bizalmat.

(3) Amennyiben a Minisztertanácsot az (1) bekezdés alapján nem nevezik ki, vagy a (2) bekezdés alapján nem szerez bizalmat, a Képviselőház az (1) és (2) bekezdésekben meghatározott 14 napos határidőn belül kiválasztja a miniszterelnököt és javaslatára a minisztertanácsi tagokat, abszolút többséggel, a képviselők legalább felének jelenlétében. A köztársasági elnök kinevezi a kiválasztott Minisztertanácsot, és elfogadja tagjai hivatali esküjét.

155. cikk. (1) Amennyiben a Minisztertanácsot nem nevezik ki a 154. cikk (3) bekezdésnek megfelelően, a köztársasági elnök 14 napon belül kinevezi a miniszterelnököt és jelölésére a Minisztertanács többi tagját. A Képviselőház, a Minisztertanács köztársasági elnök által történő kinevezését követő 14 napon belül, a képviselők több mint felének jelenlétében bizalmi szavazást tart.

(2) Amennyiben a Minisztertanács az (1) bekezdés alapján nem szerez bizalmat, a köztársasági elnök lerövidíti a Képviselőház megbízatási idejét, és választást rendel el.

156. cikk. (1) A Minisztertanács tagjai az Állami Törvényszéknek tartoznak felelősséggel az Alkotmány és a törvények megsértéséért, és a hivatali tevékenységükkel kapcsolatos bűncselekmények elkövetéséért.

(2) A köztársasági elnök vagy legalább 115 képviselő indítványára a képviselők háromtőlös többsége határozhat a Minisztertanács tagjának Állami Törvényszék előtti felelősségre vonásáról.

157. cikk. (1) A Minisztertanács tagjai együttesen felelnek a Képviselőháznak a Minisztertanács tevékenységéért.

(2) A Minisztertanács tagjai egyénileg felelnek a Képviselőháznak a hatáskörükbe tartozó, valamint a miniszterelnök által rájuk ruházott ügyekért.

158. cikk. (1) A Képviselőház legalább 46 képviselő indítványára, a miniszterelnöknek jelölt személy megnevezésével, a képviselők többségének szavazatával bizalmatlansági indítványt fogad el. Amennyiben a Képviselőház ilyen határozatot hoz, a köztársasági elnök elfogadja a Minisztertanács lemondását, és kinevezi a Képviselőház által kiválasztott új miniszterelnököt és jelölésére a Minisztertanács többi tagját, és elfogadja hivatali esküjüket.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott határozat meghozatalára vonatkozó indítványról legkorábban a beterjesztéstől számított hét napon belül lehet szavazást tartani. Hasonló tartalmú indítvány legkorábban az előző indítvány benyújtásának napjától számított három hónap elteltével terjeszthető elő. Hasonló tartalmú indítvány a három hónap eltelte előtt akkor terjeszthető elő, amennyiben azt legalább 115 képviselő indítványozza.

159. cikk. (1) A Képviselőház a miniszterekkel szemben egyénileg is bizalmatlansági indítványt fogadhat el. Ilyen esetben a bizalmatlansági indítvány legalább 69 képviselő terjesztheti elő. A 158. cikk (2) bekezdést kell megfelelően alkalmazni.

(2) A köztársasági elnök visszahívja azt a minisztert, akivel szemben a Képviselőház a képviselők többségének szavazatával elfogadta a bizalmatlansági indítványt.

160. cikk. A miniszterelnök a Képviselőház előtt bizalmi szavazást indítványozhat a Minisztertanácsról. A Minisztertanácsnak a képviselők többsége szavaz bizalmat, amennyiben a képviselők több mint fele jelen van.

161. cikk. A miniszterelnök kérelmére a köztársasági elnök változtathat a Minisztertanács összetételén.

162. cikk. (1) A miniszterelnök beterjeszti a Minisztertanács lemondását az újonnan megválasztott Képviselőház első ülésén.

(2) A miniszterelnök szintén beterjeszti a Minisztertanács lemondását a következő esetekben:

- a) amennyiben a Képviselőház a bizalmi szavazáson nem szavazott bizalmat a Minisztertanácsnak;
 - b) amennyiben a bizmatlansági indítványt elfogadták a Minisztertanács ellenében;
 - c) amennyiben a miniszterelnök lemond a hivataláról.
- (3) A köztársasági elnök a Minisztertanács lemondásának elfogadásakor kötelezi azt arra, hogy folytassa feladatai ellátását az új Minisztertanács kinevezéséig.
- (4) A köztársasági elnök a (2) bekezdés c) pontja esetén megtagadhatja a Minisztertanács lemondásának elfogadását.

Hetedik fejezet

Helyi önkormányzatok

163. cikk. A helyi önkormányzatok azokat a közfeladatokat látják el, amelyeket az Alkotmány és a törvények nem utalnak más közhatalmi szerv hatáskörébe.

164. cikk. (1) A község a helyi önkormányzat alapvető egysége.

(2) A területi és/vagy helyi önkormányzatok egyéb egységeit törvény határozza meg.

(3) A község ellát minden olyan helyi önkormányzati feladatot, amely nem tartozik más helyi önkormányzati egységhez.

165. cikk. (1) A helyi önkormányzati egységek jogi személyek. Tulajdonjoggal és más tulajdonosi jogokkal rendelkeznek.

(2) A helyi önkormányzati egységek önkormányzatisága bírósági védelmet élvez.

166. cikk. (1) Az önkormányzatisággal rendelkező közösségek igényeinek kielégítését célzó közfeladatokat a helyi önkormányzati egységek látják el, amelyért közvetlen felelősséggel tartoznak.

(2) Amennyiben az Állam alapvető igénye megkívánja, törvény kötelezheti a helyi önkormányzati egységeket más közfeladatok ellátására. Ezen feladatok átruházásának és teljesítésének módját törvény határozza meg.

(3) A közigazgatási bíróságok eldöntik a helyi önkormányzati egységek és az állam-igazgatási egységek közötti hatásköri vitákat.

167. cikk. (1) A helyi önkormányzati egységek számára, kijelölt feladataikkal arányos mértékben, támogatási alap biztosított.

(2) A helyi önkormányzati egységek bevételei saját bevételeikből és az állami költségvetésből származó általános és különös támogatásokból állnak.

(3) A helyi önkormányzati egységek bevételi forrásait törvény határozza meg.

(4) A helyi önkormányzati egységek feladat- és hatáskörétől való eltérés a közbevételekből való részesedéstől történő megfelelő eltéréssel lehetséges.

168. cikk. A törvényben megállapított mértékben a helyi önkormányzati egységek jogosultak helyi adók és illetékek mértékét megállapítani.

169. cikk. (1) A helyi önkormányzati egységek jogalkotó és végrehajtó szerveken keresztül teljesítik feladataikat.

(2) A jogalkotó szervekbe való választás általános, közvetlen és egyenlő, a szavazás titkos. A jelölés és a választások lefolytatásának elveit és eljárásait, valamint a választás érvényességi feltételeit törvény állapítja meg.

(3) A helyi önkormányzati egységek végrehajtó szervei megválasztásának és felmentésének elveit és eljárásait törvény állapítja meg.

(4) A helyi önkormányzati egységek belső szervezetének felépítését törvény keretei között a jogalkotó szerveik állapítják meg.

170. cikk. Az önkormányzattal bíró közösség tagjai népszavazáson keresztül dönthetnek a közösségre vonatkozó ügyekben, ideértve a közvetlenül választott helyi önkormányzati szerv felmentését. A helyi népszavazás lefolytatásának elveit és eljárásait törvény állapítja meg.

171. cikk. (1) A helyi önkormányzatok tevékenységének jogszerűsége törvényességi felügyelet alá esik.

(2) A helyi önkormányzati egységek tevékenysége felett a miniszterelnök, a vajdák és pénzügyi kérdésekben a területi számvevőszékek gyakorolnak felügyeletet.

(3) A miniszterelnök indítványára a Képviselőház feloszthatja a helyi önkormányzat jogalkotó szervét, amennyiben az súlyosan megsérti az Alkotmányt vagy a törvényeket.

172. cikk. (1) A helyi önkormányzati egységeket megilleti az egyesülés joga.

(2) A helyi önkormányzati egységek jogosultak csatlakozni helyi és területi közösségek nemzetközi egyesüléseihez, valamint együttműködni más államok helyi és nemzetközi közösségeivel.

(3) A helyi önkormányzati egységek (1) és (2) bekezdésekben foglalt jogaik gyakorlásának elveit törvény állapítja meg.

Nyolcadik fejezet

Bíróságok és törvényszékek

173. cikk. A bíróságok és törvényszékek külön hatalmi ágat alkotnak, és függetlenek a többi hatalmi ágtól.

174. cikk. A bíróságok és törvényszékek a Lengyel Köztársaság nevében hirdetnek ítéletet.

175. cikk. (1) A Lengyel Köztársaság igazságszolgáltatási szervezete a Legfelsőbb Bíróságból, a rendes bíróságokból, a közigazgatási bíróságokból és a katonai bíróságokból áll.

(2) Rendkívüli, vagy rögtönítélő bíróságok csak hadiállapot idején alakíthatók.

176. cikk. (1) A bírósági eljárás legalább kétfokú.

(2) A bíróságok szervezeti felépítését, ítélkezését és eljárását törvény határozza meg.

177. cikk. A rendes bíróságok járnak el minden olyan ügyben, amelyet törvény nem utal más bíróságok hatáskörébe.

178. cikk. (1) A bírák hivataluk gyakorlása során függetlenek és csak az Alkotmánynak és a törvényeknek vannak alárendelve.

(2) A bírák hivataluk méltóságának és feladatkörüknek megfelelő munkafeltételekre és jövedelemre jogosultak.

(3) A bíró nem lehet tagja politikai pártnak, szakszervezetnek, valamint nem folytathat olyan köztevékenységet, amely összeegyeztethetetlen a bíróságok és bírák függetlenségének elvével.

179. cikk. A bírákat a Nemzeti Bírói Tanács indítványára a köztársasági elnök nevezi ki határozatlan időre.

180. cikk. (1) A bírákat nem lehet elmozdítani.

(2) A bírákat hivatalukból visszahívni, felfüggesztetni, akaratuk ellenére más bíróságra vagy beosztásba áthelyezni csak bírósági ítélet alapján, a törvényben meghatározott esetekben lehetséges.

(3) A bírákat hivatali feladataik teljesítését kizáró betegség vagy gyengeség esetén nyugdíjazni lehet. Ennek, valamint az ilyen döntés elleni fellebbezésnek az eljárását törvény állapítja meg.

(4) A törvény megállapítja azt a korhatárt, amely fölött a bírát nyugdíjazni kell.

(5) A bírósági rendszer átszervezése vagy az illetékességi területek változása esetén a bírót, jövedelme teljes megtartása mellett, másik bíróságra át lehet helyezni, illetve nyugdíjazni lehet.

181. cikk. A törvényben meghatározott előzetes bírósági hozzájárulás nélkül a bírát nem lehet büntetőjogilag felelősségre vonni vagy szabadságától megfosztani. A bírát, kivéve, ha bűncselekmény elkövetése közben tetten érték, és őrizetben vétele szükséges az eljárás megfelelő biztosításához, nem lehet letartóztatni vagy őrizetbe venni. Az illetékes helyi bíróság elnökét haladéktalanul értesíteni kell az őrizetbe vételről, aki elrendelheti az őrizetbe vett személy azonnali szabadon bocsátását.

182. cikk. A törvény meghatározza az állampolgárok részvételét az igazságszolgáltatásban.

183. cikk. (1) A Legfelsőbb Bíróság felügyeletet gyakorol a rendes és a katonai bíróságok ítéletei felett.

(2) A Legfelsőbb Bíróság ellátja az Alkotmányban vagy törvényekben ráruházott egyéb feladatokat.

(3) A Legfelsőbb Bíróság Első Elnökét a köztársasági elnök nevezi ki hat évre a Legfelsőbb Bíróság Bírói Közgyűlése által javasolt jelöltek közül.

184. cikk. A Közigazgatási Felsőbíróság és más közigazgatási bíróságok a törvényben meghatározott mértékben ellenőrzést gyakorolnak a közigazgatás működése felett. Ez az ellenőrzés kiterjed a helyi önkormányzati szervek határozatainak és az államigazgatás területi szervei normatív aktusainak törvényességi ellenőrzésére.

185. cikk. A Közigazgatási Felsőbíróság elnökét a köztársasági elnök nevezi ki hat évre a Közigazgatási Felsőbíróság Bírói Közgyűlése által javasolt jelöltek közül.

186. cikk. (1) A Nemzeti Bírói Tanács őrködik a bíróságok és a bírák függetlensége felett.

(2) A Nemzeti Bírói Tanács kérelmet nyújthat be az Alkotmánybíróságnak a normatív aktusok alkotmányossága kérdésében, amennyiben azok érintik a bíróságok és a bírák függetlenségét.

187. cikk. (1) A Nemzeti Bírói Tanács tagjai:

a) a Legfelsőbb Bíróság Első Elnöke, az igazságügyi miniszter, a Közigazgatási Felsőbíróság elnöke és a köztársasági elnök által kinevezett személy;

b) 15 bíró a Legfelsőbb Bíróság, a rendes bíróságok, a közigazgatási bíróságok és a katonai bíróságok bírái közül;

c) a Képviselőház által kiválasztott négy képviselő, és a Szenátus által kiválasztott két szenátor.

(2) A Nemzeti Bírói Tanács tagjai közül elnököt és két elnökhelyettest választ.

(3) A Nemzeti Bírói Tanács választott tagjainak megbízási ideje négy év.

(4) A Nemzeti Bírói Tanács szervezeti felépítését, hatáskörét, munkarendjét, valamint tagjai kiválasztásának rendjét törvény állapítja meg.

Az Alkotmánybíróság

188. cikk. Az Alkotmánybíróság a következő ügyekben határoz:

a) törvények és nemzetközi egyezmények alkotmányossága;

b) törvények összeegyeztethetősége olyan ratifikált nemzetközi egyezményekkel, amelyek ratifikálásához törvény előzetes jóváhagyása szükséges;

c) központi állami szervek aktusainak összeegyeztethetősége az Alkotmánnyal, a ratifikált nemzetközi egyezményekkel és a törvényekkel;

d) politikai pártok céljainak, tevékenységeinek alkotmányossága;

e) alkotmányos sérelmekre vonatkozó panaszok elbírálása a 79. cikk (1) bekezdésben meghatározottak szerint.

189. cikk. Az Alkotmánybíróság eldönti a központi állami szervek közötti hatásköri vitákat.

190. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság határozatai általánosan kötelező jelleggel alkalmazandók és véglegesek.

(2) Az Alkotmánybíróság 188. cikk szerinti határozatait azonnal közzé kell tenni abban a hivatalos lapban, amelyben az eredeti normatív határozatot közzétették. Amennyiben a normatív aktust nem tették közzé, a határozatot a Lengyel Köztársaság hivatalos közlönyében kell közzétenni.

(3) Az Alkotmánybíróság határozata közzététele napján lép hatályba, amennyiben az Alkotmánybíróság nem határoz meg más napot a normatív aktus kötelező ereje végének. Ez a határidő nem lehet hosszabb 18 hónapnál törvény, és 12 hónapnál más normatív aktus esetén. Amennyiben a határozatnak költségvetésben nem rendezett pénzügyi kihatása van, az Alkotmánybíróság a Minisztertanács véleményének kikérése után határozza meg a normatív aktus kötelező erejének végét.

(4) Az Alkotmánybíróság nemzetközi egyezmény vagy törvény, más normatív aktus alkotmányellenességét kimondó határozata esetén, az azokon alapuló joghatályos bírósági ítélet, jogerős közigazgatási határozat vagy más döntés ellen perújításnak, vagy a határozat, más döntés megsemmisítésének van helye, az azon eljárásra vonatkozó rendelkezésekben meghatározott módon és elvek szerint.

(5) Az Alkotmánybíróság szavazattöbbséggel hozza meg határozatát.

191. cikk. (1) A következő személyek és szervek kezdeményezhetik az Alkotmánybíróság 188. cikk szerinti eljárását:

a) a köztársasági elnök, a Képviselőház elnöke, a Szenátus elnöke, a miniszterelnök, 50 képviselő, 30 szenátor, a Legfelsőbb Bíróság Első Elnöke, a Közigazgatási Felsőbíróság elnöke, a legfőbb ügyész, az Állami Számvevőszék elnöke és az állampolgári jogok biztosa;

b) a Nemzeti Bírói Tanács a 186. cikk (2) bekezdés szerinti mértékben;

c) a helyi önkormányzati egységek jogalkotó szervei;

d) a szakszervezetek országos szervei és a munkáltatói és foglalkoztatási szervezetek országos szervei;

e) az egyházak és vallási szervezetek;

f) a 79. cikkben meghatározott alanyok az ott megjelölt mértékben.

(2) Az (1) bekezdés c)–e) pontjaiban meghatározott alanyok akkor rendelkeznek kezdeményezési joggal, ha a normatív aktus kapcsolódik a tevékenységi körükbe tartozó ügyekhez.

192. cikk. A 189. cikkben meghatározott ügyekben a következő személyek kezdeményezhetik az Alkotmánybíróság eljárását: a köztársasági elnök, a Képviselőház elnöke, a Szenátus elnöke, a miniszterelnök, a Legfelsőbb Bíróság Első Elnöke, a Közigazgatási Felsőbíróság elnöke és az Állami Számvevőszék elnöke.

193. cikk. Bármely bíróság az Alkotmánybírósághoz fordulhat jogkérdésben, valamint normatív aktus, ratifikált nemzetközi egyezmény vagy törvény alkotmányossága kérdésében, amennyiben az arra adott válasz befolyásolja az előtte lévő ügy eldöntését.

194. cikk. Az Alkotmánybíróság 15 bíróból áll, akiket a Képviselőház 9 évre egyenként választ a kiemelkedő jogtudású személyek közül. A bírák nem újraválaszthatók.

(2) Az Alkotmánybíróság elnökét és alelnökét a köztársasági elnök nevezi ki az Alkotmánybíróság Bírói Közgyűlése által javasolt jelöltek közül.

195. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság bírái hivataluk gyakorlása során függetlenek és csak az Alkotmánynak vannak alárendelve.

(2) Az Alkotmánybíróság bírái hivataluk méltóságának és feladatkörüknek megfelelő munkafeltételekre és jövedelemre jogosultak.

(3) Az Alkotmánybíróság bírása hivatali ideje alatt nem lehet tagja politikai pártnak, szak-szervezetnek, valamint nem folytathat olyan köztevékenységet, amely összeegyeztethetetlen a bíróságok és bírák függetlenségének elvével.

196. cikk. Az Alkotmánybíróság előzetes hozzájárulása nélkül az Alkotmánybíróság bírását nem lehet büntetőjogilag felelősségre vonni, vagy szabadságától megfosztani. A bírát, kivéve, ha bűncselekmény elkövetése közben tetten érték, és őrizetbe vétele szükséges az eljárás megfelelő biztosításához, nem lehet letartóztatni vagy őrizetbe venni. Az Alkotmánybíróság elnökét haladéktalanul értesíteni kell az őrizetbe vételről, aki elrendelheti az őrizetbe vett személy azonnali szabadon bocsátását.

197. cikk. Az Alkotmánybíróság szervezetét és eljárásának rendjét törvény állapítja meg.

Állami Törvényszék

198. cikk. (1) A következő személyek az Alkotmány, valamint hivatali tevékenységükkel összefüggésben törvény megsértéséért alkotmányjogi felelősségre vonhatóak az Állami Törvényszék előtt: köztársasági elnök, miniszterelnök és a Minisztertanács tagjai, a Lengyel Nemzeti Bank elnöke, az Állami Számvevőszék elnöke, a Nemzeti Rádió és Televízió Tanács tagjai, olyan személyek, akiket a miniszterelnök minisztérium irányításával bízott meg és a fegyveres erők vezénylő főparancsnoka.

(2) A 107. cikkben meghatározottak szerint a képviselők és szenátorok is alkotmányjogi felelősségre vonhatók az Állami Törvényszék előtt.

(3) Az Állami Törvényszék által kiszabható büntetés nemét törvény állapítja meg.

199. cikk. (1) Az Állami Törvényszék az elnökből, két elnökhelyettesből és 16, a Képviselőház által, a Képviselőház megbízatásának időtartamára, választott olyan tagból áll, akik nem képviselők vagy szenátorok. Az elnökhelyettesek és a tagok legalább fele rendelkezik a bírói tisztséghez megkívánt követelményekkel.

(2) Az Állami Törvényszék elnöke a Legfelsőbb Bíróság Első Elnöke.

(3) Az Állami Törvényszék tagjai tisztségük gyakorlása során függetlenek és csak az Alkotmánynak és a törvényeknek vannak alárendelve.

200. cikk. Az Állami Törvényszék előzetes hozzájárulása nélkül az Állami Törvényszék tagját nem lehet büntetőjogilag felelősségre vonni vagy szabadságától megfosztani. Az Állami Törvényszék tagját, kivéve, ha bűncselekmény elkövetése közben tetten érték és őrizetbe vétele szükséges az eljárás megfelelő biztosításához, nem lehet letartóztatni vagy őrizetbe venni. Az Állami Törvényszék elnökét haladéktalanul értesíteni kell az őrizetbe vételről, aki elrendelheti az őrizetbe vett személy azonnali szabadon bocsátását.

201. cikk. Az Állami Törvényszék szervezetét és eljárásának rendjét törvény állapítja meg.

Kilencedik fejezet Az állami ellenőrzés és a jogok védelmének szervei

Az Állami Számvevőszék

202. cikk. (1) Az Állami Számvevőszék az állami ellenőrzés legfőbb szerve.

(2) Az Állami Számvevőszék a Képviselőháznak alárendelten működik.

(3) Az Állami Számvevőszék a kollegialitás elve mentén működik.

203. cikk. (1) Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az államigazgatás szerveinek, a Lengyel Nemzeti Bank, az állami jogi személyek és más állami szervezeti egységek tevékenységét törvényességi, célszerűségi, eredményességi és hatékonysági szempontokból.

(2) Az Állami Számvevőszék ellenőrzi a helyi önkormányzatok szerveinek, a közösségi jogi személyek és más közösségi szervezeti egységek tevékenységét törvényességi, célszerűségi és hatékonysági szempontokból.

(3) Az Állami Számvevőszék törvényességi és célszerűségi szempontból ellenőrzi más szervezeti egységek és gazdasági alanyok tevékenységét, amennyiben állami vagy közösségi tulajdont vagy forrásokat használnak, vagy ha pénzügyi kötelezettségeket teljesítenek az Állam felé.

204. cikk. (1) Az Állami Számvevőszék benyújtja a Képviselőháznak:

a) az állami költségvetés végrehajtásának elemzését és a monetáris politikai terveket;

b) a Minisztertanács által beterjesztett, előző évre vonatkozó zárszámadás elfogadásáról alkotott véleményét;

c) az ellenőrzés eredményeit, következtetéseket és előterjesztéseket, a törvényben meghatározottak szerint.

(2) Az Állami Számvevőszék évente beszámol tevékenységéről a Képviselőháznak.

205. cikk. (1) Az Állami Számvevőszék elnökét a Képviselőház, a Szenátus egyetértésével, 6 évre nevezi ki, tisztsége egyszer 6 évre meghosszabbítható.

(2) Az Állami Számvevőszék elnöke az felsőoktatási intézményben való oktatói megbízatáson kívül más tisztséget nem vállalhat, és nem láthat el más szakmai tevékenységet.

(3) Az Állami Számvevőszék elnöke nem lehet tagja politikai pártnak, szakszervezetnek, és nem folytathat hivatala méltóságával összeférhetetlen köztevékenységet.

206. cikk. A Képviselőház előzetes hozzájárulása nélkül az Állami Számvevőszék elnökét nem lehet büntetőjogilag felelősségre vonni vagy szabadságától megfosztani. Az Állami Számvevőszék elnökét, kivéve, ha bűncselekmény elkövetése közben tetten érték és őrizetbe vétele szükséges az eljárás megfelelő biztosításához, nem lehet letartóztatni vagy őrizetbe venni. A Képviselőház elnökét haladéktalanul értesíteni kell az őrizetbe vételről, aki elrendelheti az őrizetbe vett személy azonnali szabadon bocsátását.

207. cikk. Az Állami Számvevőszék szervezetét és munkarendjét törvény állapítja meg.

Az állampolgári jogok biztosa

208. cikk. (1) Az állampolgári jogok biztosa őrökdi az Alkotmányban és más normatív aktusokban rögzített emberi és állampolgári szabadságok és jogok felett.

(2) Az állampolgári jogok biztosának hatáskörét és munkarendjét törvény állapítja meg.

209. cikk. (1) Az állampolgári jogok biztosát a Képviselőház, a Szenátus egyetértésével, 5 évre nevezi ki.

(2) Az állampolgári jogok biztosa az felsőoktatási intézményben való oktatói megbízatáson kívül más tisztséget nem vállalhat, és nem láthat el más szakmai tevékenységet.

(3) Az állampolgári jogok biztosa nem lehet tagja politikai pártnak, szakszervezetnek, és nem folytathat hivatala méltóságával összeférhetetlen köztevékenységet.

210. cikk. Az állampolgári jogok biztosa tevékenysége során független más állami szervektől, és csak a Képviselőháznak felelős a törvényben meghatározott elvekkel összhangban.

211. cikk. A Képviselőház előzetes hozzájárulása nélkül az állampolgári jogok biztosát nem lehet büntetőjogilag felelősségre vonni vagy szabadságától megfosztani. Az állampolgári jogok biztosát, kivéve, ha bűncselekmény elkövetése közben tetten érték, és őrizetbe vétele szükséges az eljárás megfelelő biztosításához, nem lehet letartóztatni vagy őrizetbe venni. A Képviselőház elnökét haladéktalanul értesíteni kell az őrizetbe vételről, aki elrendelheti az őrizetbe vett személy azonnali szabadon bocsátását.

212. cikk. Az állampolgári jogok biztosa tevékenységéről évente beszámol a Képviselőháznak és a Szenátusnak, és jelentést tesz az emberi és állampolgári szabadságok és jogok tiszteletben tartásának mértékéről.

A Nemzeti Rádió és Televízió Tanács

213. cikk. (1) A Nemzeti Rádió és Televízió Tanács örökdik a szólásszabadság, az információhoz való jog felett, és védelmezi a közérdeket a rádiózás és televíziózás területén.

(2) A Nemzeti Rádió és Televízió Tanács rendeleteket hoz, és egyedi ügyekben határozatot fogad el.

214. cikk. (1) A Nemzeti Rádió és Televízió Tanács tagjait a Képviselőház, a Szenátus és a köztársasági elnök nevezi ki.

(2) A Nemzeti Rádió és Televízió Tanács tagja nem lehet tagja politikai pártnak, szakszervezetnek, és nem folytathat hivatala méltóságával összeférhetetlen köztevékenységet.

215. cikk. A Nemzeti Rádió és Televízió Tanács elveit és munkarendjét, szervezetét és a tagok kinevezésére vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.

Tizedik fejezet Közpénzügyek

216. cikk. (1) A közcélokra szánt pénzügyi forrásokat a törvényben meghatározott módon kell begyűjteni és felhasználni.

(2) Az Államkincstár, a Lengyel Nemzeti Bank és más állami jogi személy a törvényben meghatározott elvek és eljárások szerint szerezhethet meg, használhat, illetve terhelhet meg tulajdont, részvényt, értékpapírt és államkötvényt.

(3) Monopóliumot törvény hozhat létre.

(4) Az Állam a törvényben meghatározott elvek és eljárások szerint vehet fel kölcsönt, vállalhat garanciát és adhat pénzügyi biztosítékot.

(5) Nincs helye olyan kölcsönfelvételnek, garanciavállalásnak és pénzügyi biztosíték adásának, amely olyan nemzeti adósságot eredményez, am eléri az éves bruttó hazai össztermék értékének háromötöd részét. Az éves bruttó hazai össztermék értéke és a nemzeti adósság számolásának módját törvény határozza meg.

217. cikk. Az adók és más közterhek kiszabását, az adók és azok mértékének részleteit, az adómentességek és elengedések elveit és az adómentes alanyok körét törvény állapítja meg.

218. cikk. Az Államkincstár szervezetét és vagyona igazgatásának módját törvény állapítja meg.

219. cikk. (1) A Képviselőház elfogadja az állami költségvetést az adott pénzügyi évre vonatkozó költségvetési törvényben.

(2) Az állami költségvetés tervezete elkészítésének és a költségvetés végrehajtásának elveit és szabályait, valamint a költségvetési tervezet részleteinek és követelményeinek meghatározását törvény állapítja meg.

(3) Kivételes esetekben az Állam bevételeit és kiadásait egy évnél rövidebb időre átmeneti költségvetés rendezheti. Az átmeneti költségvetés tervezetére az állami költségvetés tervezetére vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(4) Ha az állami költségvetés vagy az átmeneti költségvetés nem lép hatályba a pénzügyi év kezdetének napján, akkor a Minisztertanács irányítja az állami pénzügyeket a költségvetés tervezetének megfelelően.

220. cikk. (1) A Minisztertanács által tervezett kiadások növekedése vagy bevételek csökkenése nem vezethet a költségvetés tervezetében szereplőnél magasabb szintű hiány Képviselőház által történő elfogadásához.

(2) A költségvetés nem biztosíthatja a hiány fedezetét oly módon, hogy az állam központ bankjával szerződik annak hitelkötelezettsége terhére.

221. cikk. A költségvetésre, az átmeneti költségvetésre, a költségvetés módosítására irányuló jogalkotás és a közadósságra és állam általi pénzügyi garanciákra vonatkozó törvény kezdeményezése a Minisztertanács kizárólagos joga.

222. cikk. A Minisztertanács a pénzügyi év kezdete előtt legkésőbb három hónappal előterjeszti a Képviselőháznak a következő évre vonatkozó költségvetés-tervezetét. Kivételes okok miatt a tervezet később is beterjeszthető.

223. cikk. A Szenátus a költségvetés kézhezvételétől számított húsz napon belül módosításokat fogadhat el.

224. cikk. (1) A köztársasági elnök a kézhezvételtől számított hét napon belül aláírja a Képviselőház elnöke által felterjesztett költségvetést, átmeneti költségvetést, és elrendeli a Lengyel Köztársaság Hivatalos Lapjában történő közzétételét. Költségvetés és átmeneti költségvetés esetében a 122. cikk (5) bekezdés nem alkalmazható.

(2) Amennyiben a köztársasági elnök a költségvetés vagy az átmeneti költségvetés aláírása előtt az Alkotmánybírósághoz fordul a költségvetés vagy az átmeneti költségvetés alkotmányossága kérdésében, az Alkotmánybíróság a hozzá történő beterjesztés napjától számított legkésőbb két hónapon belül határozatot hoz.

225. cikk. Amennyiben a Képviselőház a költségvetés tervezetének beterjesztése napjától számított négy hónapon belül nem fogadja el a költségvetést, vagy nem terjeszti fel a köztársasági elnöknek aláírásra, a köztársasági elnök a következő tizennégy napon belül elrendelheti a Képviselőház megbízatási idejének lerövidítését.

226. cikk. (1) A Minisztertanács a pénzügyi év végét követő öt hónapon belül jelentést tesz a Képviselőháznak a költségvetés végrehajtásáról és az államadósság helyzetéről.

(2) A jelentés kézhezvételétől számított kilencven napon belül a Képviselőház megtárgyalja a jelentést, és az Állami Számvevőszék véleményének kikérése után határozatot hoz a Minisztertanács által beterjesztett pénzügyi beszámoló elfogadásáról vagy elutasításáról.

227. cikk. (1) A Lengyel Nemzeti Bank az Állam központi bankja. Kizárólagos joga van a pénzkibocsátásra, és a monetáris politika alakítására és végrehajtására. A Lengyel Nemzeti Bank felelős a lengyel valuta értékéért.

(2) A Lengyel Nemzeti Bank szervei: a Lengyel Nemzeti Bank elnöke, a Monetáris Tanács és a Lengyel Nemzeti Bank Igazgatósága.

(3) A köztársasági elnök kérelmére a Képviselőház hat évre kinevezi a Lengyel Nemzeti Bank elnökét.

(4) A Lengyel Nemzeti Bank elnöke nem lehet tagja politikai pártnak, szakszervezetnek, és nem folytathat hivatala méltóságával összeférhetetlen köztevékenységet.

(5) A Monetáris Tanács tagja és elnöke a Lengyel Nemzeti Bank elnöke, tagjai a pénzügyekben kiemelkedő ismerettel rendelkező szakemberek, akiket egyenlő számban a köztársasági elnök, a Képviselőház és a Szenátus nevez ki hat évre.

(6) A Monetáris Tanács évente kialakítja a monetáris politika céljait, és a Minisztertanács költségvetés-tervezetének betérjesztésével egyidejűleg jelenti a Képviselőháznak. A pénzügyi év végét követő öt hónapon belül a Monetáris Tanács jelentést tesz a Képviselőháznak a monetáris politika céljaiban megfogalmazottak eredményeiről.

(7) A Lengyel Nemzeti Bank szervezetét és tevékenységének elveit, valamint az egyes szervekbe való kinevezés és felmentés részletszabályait törvény állapítja meg.

Tizenegyedik fejezet **Rendkívüli intézkedések**

228. cikk. (1) Különös veszély esetén, amikor az általános alkotmányos intézkedések elégtelenek, a következő rendkívüli állapotok vezethetők be: hadiállapot, szükségállapot és veszélyhelyzet.

(2) Rendkívüli intézkedéseket törvény felhatalmazása alapján rendelettel lehet hozni, amelyet utólagosan közzé kell tenni.

(3) Rendkívüli állapot idejére a közhatalmi szervek tevékenységének elveit és az emberi és állampolgári szabadságok és jogok korlátozásának lehetőségét törvény állapítja meg.

(4) Törvény meghatározza a rendkívüli intézkedéseket szükségessé tevő időben bekövetkező emberi és állampolgári szabadságok és jogok korlátozásából eredő vagyoni hátrány kárpótlásának elveit, mértékét és módját.

(5) A rendkívüli intézkedésekkel bevezetett cselekményeknek arányosnak kell lenniük a veszély mértékéhez, és célozniuk kell az Állam rendes működésének leggyorsabb helyreállítását.

(6) Rendkívüli állapot idején nem lehet megváltoztatni az Alkotmányt, a Képviselőház, a Szenátus és a helyi önkormányzatok szerveinek választásáról és a köztársasági elnök választásáról szóló, valamint a rendkívüli állapotról rendelkező törvényeket.

(7) Rendkívüli állapot és annak megszűnését követő kilencven napon belül a Képviselőház megbízási ideje nem rövidíthető le, és nem lehet országos népszavazást, képviselőházi, szenátusi és helyi önkormányzati választásokat tartani, és nem lehet a köztársasági elnököt megválasztani, ezen szervek és személyek megbízási ideje meghosszabbodik. A helyi önkormányzati szervek megválasztására azokon a helyeken van lehetőség, ahol rendkívüli intézkedéseket nem vezettek be.

229. cikk. Az Állam külső fenyegetettsége, a Lengyel Köztársaság területe ellen elkövetett fegyveres agresszió esetén, valamint ha nemzetközi egyezmény agresszióval szembeni közös védelmi kötelezettséget ír elő, a Minisztertanács kérelmére a köztársasági elnök az Állam egész területére, vagy annak valamelyik részére kihirdeti a hadiállapotot.

230. cikk. (1) Az Állam alkotmányos rendjének, az állampolgárok vagy a közrend fenyegetettsége esetén a Minisztertanács kérelmére a köztársasági elnök kilencven napnál nem hosszabb, meghatározott időre az Állam egész területére, vagy annak valamelyik részére kihirdeti a szükségállapotot.

(2) A szükségállapotot egyszer, hatvan napnál nem hosszabb időre, a Képviselőház jóváhagyásával lehet meghosszabbítani.

231. cikk. A köztársasági elnök a hadiállapot, szükségállapot bevezetésétől számított 48 órán belül kezdeményezi a rendelet képviselőházi ellenjegyzését. A Képviselőház a kezdeményezést haladéktalanul megtárgyalja. A Képviselőház a képviselők legalább felének jelenlétében, abszolút többséggel hatályon kívül helyezheti a köztársasági elnök rendeletét.

232. cikk. Természeti katasztrófa, vagy ahhoz hasonló jellegű műszaki baleset következményeinek megelőzése vagy elhárítása céljából a Minisztertanács harminc napnál nem hosszabb, meghatározott időre az Állam egész területére, vagy annak valamelyik részére kihirdeti a veszélyhelyzetet. A veszélyhelyzet kiterjesztéséhez a Képviselőház jóváhagyása szükséges.

233. cikk. (1) Az emberi és állampolgári szabadságok és jogok hadiállapot, szükségállapot esetén történő korlátozásának mértékét szabályozó törvény nem korlátozhatja a 30. cikkben (emberi méltóság), a 34. és a 36. cikkeken (állampolgárság), a 38. cikkben (élet védelme), a 39., a 40. cikkeken és a 41. cikk (4) bekezdésben (emberi bánásmód), a 42. cikkben (büntetőjogi felelősség), a 45. cikkben (bírószághoz fordulás), a 47. cikkben (személyhez fűződő jogok), az 53. cikkben (lelkiismeret és vallás), a 63. cikkben (petíció), valamint a 48. és a 72. cikkeken (család és gyermekek) foglalt szabadságokat és jogokat.

(2) Nem lehet az emberi és állampolgári szabadságokat és jogokat kizárólag fajra, nemre, nyelvre, vallásra vagy annak hiányára, társadalmi helyzetre, származásra vagy tulajdonra tekintettel korlátozni.

(3) Az emberi és állampolgári szabadságok és jogok veszélyhelyzet esetére vonatkozó korlátozásának mértékét meghatározó törvény korlátozhatja a 22. cikkben (gazdasági tevékenység szabadsága), a 41. cikk (1), (3) és (5) bekezdésekben (személyes szabadság), az 50. cikkben (magánlakás sérthetlensége), az 52. cikk (1) bekezdésben (mozgásszabadság és a Lengyel Köztársaság területén való letelepedés), az 59. cikk (3) bekezdésben (sztrájkjog), a 64. cikkben (tulajdonhoz való jog), a 65. cikk (1) bekezdésben (munkához való jog), a 66. cikk (1) bekezdésben (biztonságos és egészséges munkakörülményekhez való jog) és a 66. cikk (2) bekezdésben (pihenéshez való jog) meghatározott jogokat és szabadságokat.

234. cikk. (1) Hadiállapot esetén, amennyiben a Képviselőház az ülésezésben akadályoztatva van, a Minisztertanács javaslatára, és a 228. cikk (3)–(5) bekezdésekben meghatározott mértékben és keretek között a köztársasági elnök törvényi erővel bíró rendeletet adhat ki. Az ilyen rendeletet a Képviselőháznak következő ülésén jóvá kell hagynia.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott rendelet általánosan kötelező jogszabálynak minősül.

Tizenkettedik fejezet

Az Alkotmány módosítása

235. cikk. (1) Az Alkotmány módosítását kezdeményezheti a képviselők egyötöde, a Szenátus és a köztársasági elnök.

(2) Az Alkotmányt csak a Képviselőház által elfogadott törvénnyel lehet módosítani, amennyiben azt a Szenátus 60 napon belül azonos szövegezésben elfogadta.

(3) Az Alkotmány módosítására vonatkozó javaslat első olvasatára legkorábban a Képviselőházhoz való beterjesztéstől számított 30 napon belül kerülhet sor.

(4) Az Alkotmány módosítására vonatkozó javaslatot a Képviselőház a képviselők legalább felének jelenlétében, legalább kétharmados többséggel, a Szenátus a szenátorok legalább felének jelenlétében, abszolút többséggel fogadja el.

(5) Az Alkotmány első, második és tizenkettedik fejezetére vonatkozó képviselőházi módosítási javaslatokat legkorábban az első olvasattól számított 60 nap letelte után lehet elfogadni.

(6) Amennyiben az Alkotmány módosítására vonatkozó javaslat érinti az első, második vagy tizenkettedik fejezet rendelkezéseit, az (1) bekezdésben meghatározott személyek és szervek a javaslat szenátusi elfogadását követő 45 napon belül megerősítő népszavazást kezdeményezhetnek. A kezdeményezést a Képviselőház elnökéhez kell benyújtani, aki a kézhezvételtől számított 60 napon belül elrendeli a népszavazást. Az Alkotmány módosítása akkor tekinthető elfogadottnak, ha azt a szavazók többsége kifejezetten támogatta.

(7) A (4) és (6) bekezdésekben meghatározott eljárás után a Képviselőház elnöke az elfogadott törvényt aláírásra felterjeszti a köztársasági elnöknek. A köztársasági elnök a felterjesztéstől számított 21 napon belül aláírja a törvényt, és elrendeli annak kihirdetését a Lengyel Köztársaság Hivatalos Lapjában.

Tizenharmadik fejezet

Átmeneti és záró rendelkezések

236. cikk. (1) Az Alkotmány hatálybalépésétől számított két éven belül a Minisztertanács beterjeszti a Képviselőháznak azokat a tervezeteket, amelyek szükségesek az Alkotmány végrehajtásához.

(2) A 176. cikk (1) bekezdés érvényesülését biztosító törvények közigazgatási bíróság előtti eljárásra vonatkozó részét az Alkotmány hatálybalépése napjától számított ötödik év végéig kell elfogadni. A Közigazgatási Felsőbíróság általi ítéletek rendkívüli felülvizsgálatára vonatkozó rendelkezés hatályban marad mindaddig, amíg a fenti törvény hatályba nem lép.

237. cikk. (1) Az Alkotmány hatálybalépését követő legfeljebb négy évig a vétségeket a helyi bíróság mellett működő Vétségi Tanács vizsgálja ki és bírálja el, de szabadságvesztés-büntetést csak bíróság szabhat ki.

(2) A Vétségi Tanács határozata elleni jogorvoslatokról bíróság határoz.

238. cikk. (1) A közhatalom alkotmányos szervei és az azokat alkotó személyek – amelyeket, illetve akiket az Alkotmány hatálybalépése előtt választottak vagy neveztek ki – megbízási ideje azon idő elteltével jár le, amely az Alkotmány hatálybalépése előtti napon az adott szervre vagy személyre vonatkozott.

(2) Amennyiben az Alkotmány hatálybalépése előtt hatályos rendelkezés nem tartalmazta a megbízási időt, és a választás vagy kinevezés óta az Alkotmányban meghatározottnál hosszabb idő telt el, a közhatalom alkotmányos szervei és az azokat alkotó személyek megbízási ideje az Alkotmány hatálybalépésének napjától számított egy év elteltével jár le.

(3) Amennyiben az Alkotmány hatálybalépése előtt hatályos rendelkezés nem tartalmazta a megbízási időt, és a választás vagy kinevezés óta az Alkotmányban meghatározottnál rövidebb idő telt el, a fenti szervek és személyek korábbi rendelkezések szerinti működése az Alkotmányban meghatározott működési időbe beleszámít.

239. cikk. (1) Az Alkotmány hatálybalépésének napjától számított két évig az Alkotmány hatálybalépése előtt elfogadott törvények alkotmányossága tárgyában az Alkotmánybíróság határozatai nem véglegesek, hanem a Képviselőház jóváhagyásához kötött, amely a képviselők fele jelenlétében, kétharmados többséggel elutasíthatja az Alkotmánybíróság határozatát. Ez a rendelkezés nem alkalmazható azokban az esetekben, amikor az Alkotmánybíróság jogkérdésre ad választ.

(2) Az Alkotmány hatálybalépése előtt indult eljárások, amelyek azt célozták, hogy az Alkotmánybíróság adja meg törvények általánosan kötelező értelmezését, megszűnnek.

(3) Az Alkotmány hatálybalépése napján az Alkotmánybíróság törvények értelmezését tartalmazó határozatai elvesztik általánosan kötelező jellegüket, de az Alkotmánybíróság törvények általánosan kötelező értelmezését figyelembe vevő jogerős bírói határozatok, és a közhatalmi szervek más jogerős döntései hatályban maradnak.

240. cikk. Az Alkotmány hatálybalépésétől számított egy évig a költségvetés megengedheti, hogy a költségvetési hiány fedezésére szerződést kötödjön az Állam központi bankjával.

241. cikk. (1) A Lengyel Köztársaság által korábban, az Alkotmány ratifikálás kori szabályai szerint ratifikált, és a Lengyel Köztársaság Hivatalos Lapjában kihirdetett nemzetközi egyezmények törvény előzetes jóváhagyásával ratifikált nemzetközi egyezménynek minősülnek, és az Alkotmány 91. cikkének rendelkezései alá esnek, amennyiben a nemzetközi egyezmény a 89. cikk (1) bekezdésben meghatározott tárgyú egyezmények közé tartozik.

(2) Az Alkotmány hatálybalépésétől számított két éven belül a Minisztertanács beterjeszti a Képviselőháznak azon nemzetközi egyezmények listáját, amelyek rendelkezései alkotmányellenesek.

(3) Az Alkotmány hatálybalépésének napja előtt megválasztott szenátorok, akik nem töltötték be 30. életévüket, megválasztásuk szerinti megbízási idejük lejártáig megőrzik hivatalukat.

(4) A képviselői vagy szenatori megbízással egyidejűleg, a 103. cikk által tiltott tisztség vagy foglalkozás vállalása esetén a megbízással az Alkotmány hatálybalépésének napjától számított egy hónap elteltével megszűnik, kivéve, ha a képviselő vagy szenátor lemond tisztségéről, vagy a foglalkoztatás megszűnik.

(5) Azokat a jogalkotási eljárásokat, valamint Alkotmánybíróság, Állami Törvényszék előtti eljárásokat, amelyek az Alkotmány hatálybalépése előtt kezdődtek, az eljárás megindulása napján hatályos alkotmányos rendelkezések szerint kell lefolytatni.

(6) Az Alkotmány hatálybalépésétől számított két éven belül a Minisztertanács megjelöli, hogy melyek azok, az Alkotmány hatálybalépésének napja előtt elfogadott vagy meghozott minisztertanácsi határozatok és miniszteri vagy más államigazgatási szervek általi utasítások – melyek megfelelnek az Alkotmány 87. cikk (1) bekezdésben és a 92. cikkben meghatározott feltételeknek –, amelyeket a Minisztertanács által Képviselőháznak beterjesztett törvény felhatalmazására rendelettel kell helyettesíteni. Ezzel egyidejűleg a Minisztertanács tervezetet nyújt be a Képviselőháznak, amelyben megjelöli, hogy melyek azok, az Alkotmány hatálybalépésének napja előtt kiadott államigazgatási normatív aktusok, amelyek a továbbiakban az Alkotmány 93. cikke szerinti határozatnak vagy utasításnak minősülnek.

(7) A helyi jogszabályok és a közösségek által kibocsátott rendelkezések a továbbiakban az Alkotmány 87. cikk (2) bekezdés szerinti helyi jogszabálynak minősülnek.

242. cikk. A következők hatályukat veszítik:

a) az 1992. október 17-i alkotmányos törvény a Lengyel Köztársaság törvényhozó és végrehajtó hatalmának egymással való viszonyáról és a helyi önkormányzatokról (Lengyel Köztársaság Hivatalos Lapja 1992/84/426; 1995/38/184; 1995/150/729 és 1996/106/488);

b) az 1992. április 23-i alkotmányos törvény a Lengyel Köztársaság Alkotmánya megalkotásának és hatálybaléptetésének szabályairól (Lengyel Köztársaság Hivatalos Lapja 1992/67/336 és 1994/61/251).

243. cikk. A Lengyel Köztársaság Alkotmánya a kihirdetéstől számított három hónap elteltével lép hatályba.

LETTORSZÁG

A lett alkotmányt 1922. február 15-én fogadták el, és módosították 2014. június 19-én.
A fordítás angol nyelvről történt, amelynek forrásaként a lett Parlament honlapja szolgált (<http://www.saeima.lv/en/legislation/constitution>).

A Lett Köztársaság Alkotmánya

A lett nép, a szabadon választott Alkotmányozó Nemzetgyűlés által, a következő Alkotmányt fogadta el:

Az 1918. november 18-án kikiáltott Lett Állam, amely történelmi lett területek egyesítésével alakult meg, a lett nemzet megingathatatlan akaratának alapkövének mindazért, hogy önálló államisággal bírjon, és gyakorolja az elidegeníthetetlen önrendelkezéshez való jogát annak érdekében, hogy garantálja a lett nemzet létét és fejlődését, annak nyelvét és évszázados kultúráját, továbbá biztosítsa a szabadságot és előmozdítsa a közjót Lettország népének és minden egyénnek.

Lettország népe elnyerte államiságát a Felszabadulási Háborúban. Megerősítette a kormányzati berendezkedést, és új alkotmányt fogadott el a szabadon választott Alkotmányozó Nemzetgyűlés útján.

Lettország népe nem fogadta el az öt elfoglaló rezsimeket, ellenállt azoknak és visszaszerelte szabadságát, mikor 1990. május 4-én visszaállította nemzeti függetlenségét az állam folytonosságának alapkövének. Tiszteleg szabadságharcosai előtt, emléket állít az idegen erők áldozatai előtt, elítéli a kommunista és nemzetiszocialista totalitárius rezsimeket és azok bűneit.

Lettország mint demokratikus, társadalmilag felelős nemzetállam a jogállamiságon és az emberi méltóság és szabadság tiszteletén alapszik; elismeri és védelmezi az alapvető emberi jogokat, és tiszteletben tartja az etnikai kisebbségeket. Lettország népe védelmezi szuverenitását, nemzeti függetlenségét, területét, területi integritását és a Lett Állam demokratikus kormányzati berendezkedését.

Ősi időktől fogva, Lettország identitása az európai kultúrkörben a lett és lív kultúra hagyományai, a lett népi bölcsesség, a lett nyelv, az egyetemes emberi és keresztény értékek nyomán formálódott. A Lettországhoz való hűség, a lett nyelv mint hivatalos nyelv, szabadság, egyenlőség, szolidaritás, igazság, őszinteség, munkaerkölcs és család képezik az alapját ezen összetartozó társadalomnak. Minden egyes egyén gondoskodik önmagáról, rokonairól és a társadalmi közjóról azáltal, hogy felelősen cselekszik más népekkel, a jövő generációival, a környezettel és a természettel szemben.

A nemzetközi közösségben való egyenlő státuszát tudomásul véve, Lettország védelmezi nemzeti érdekeit, és előmozdítja az egyesült Európa és a világ fenntartható és demokratikus fejlődését.

Isten áldja Lettországot!

I. fejezet

Általános rendelkezések

- 1. cikk.** Lettország független, demokratikus köztársaság.
- 2. cikk.** A lett állam szuverenitását a lett nép gyakorolja.
- 3. cikk.** A Lett Állam a nemzetközi szerződésekben megállapított határokon belül Vidzeme, Latgale, Kurzeme és Zemgale területekből áll.
- 4. cikk.** A Lett Köztársaságban a hivatalos nyelv a lett. Lettország nemzeti zászlaja vörös színű, egy fehér csíkkal. (1998. október 15.)

II. fejezet

A Parlament

- 5. cikk.** A Parlament száz képviselőből áll.
- 6. cikk.** A Parlament megválasztására az arányos képviselet elve alapján, általános, egyenlő, közvetlen és titkos választással kerül sor.
- 7. cikk.** Lettország különböző választókerületekre oszlik. Egy választókerületből annyi parlamenti képviselő kerülhet ki, amennyi a választókerületben levő választók arányának megfelel.
- 8. cikk.** Minden lett állampolgár, akinek állampolgári jogai nem korlátozottak, és a szavazás napjáig betöltötte a 18. életévét, választójogosultsággal rendelkezik.
- 9. cikk.** Bármelyik lett állampolgár, aki a választás első napjáig betöltötte 21. életévét, megválasztható a Parlament tagjává.
- 10. cikk.** A Parlamentet négy évre választják.
- 11. cikk.** A Parlament megválasztását október első szombatján kell megtartani.
- 12. cikk.** Az újonnan választott Parlament első ülését november első keddjén tartja, amely napon az előző Parlament megbízatása lejár.
- 13. cikk.** Amennyiben a Parlament megválasztására az előző Parlament feloszlása miatt az év egy más időpontjában kerülne sor, az ily módon megválasztott Parlament a megválasztását követő legkésőbb egy hónapon belül összeül, és mandátuma három év múlva, november első keddjén, az új Parlament összeülésének napján jár le.
- 14. cikk.** A választásra jogosultak legalább egy tizede kezdeményezheti népszavazás tartását a Parlament visszahívásáról. Ha a szavazók többsége, valamint, ha a legutóbbi parlamenti választásokon részt vevő szavazók legalább kétharmada a népszavazás során a Parlament visszahívása mellett szavaz, akkor a Parlamentet visszahívottnak kell tekinteni. A Parlament visszahívásával kapcsolatos népszavazás kezdeményezésének joga nem gyakorolható a Parlament megalakulását követő és megbízatásának lejártá előtti egy évben, az Elnök megbízatásának megszűnése előtti hat hónapban, úgyszintén az előző Parlament visszahívásával kapcsolatos népszavazást követő hat hónapnál korábban. A választók egyéni parlamenti képviselőt nem hívhatnak vissza (2009. április 8.).
- 15. cikk.** A Parlament Rigában ülésezik, más helyen csak kivételes esetekben ülésezhet.
- 16. cikk.** A Parlament Elnökséget választ, amely az elnökből, két helyetteséből és a titkárokból áll. Az Elnökség a Parlament megbízatási ideje alatt folyamatosan végzi munkáját.
- 17. cikk.** Az újonnan megválasztott Parlament első ülését az előző Parlament elnöke vagy az Elnökség egy másik tagja nyitja meg.

18. cikk. A Parlament megvizsgálja képviselői megbízatását. A parlamenti képviselőnek megválasztott személy által nyeri el parlamenti képviselői mandátumát, hogy a következő ünnepélyes fogadalmat teszi:

„Én, a parlamenti képviselői feladataim megkezdésekor, Lettország népének színe előtt, esküszöm (ünnepélyesen fogadom), hogy Lettországhoz hű leszek, erősítem annak szuverenitását és a lett nyelvet, mint az egyetlen hivatalos nyelvet, megvédem Lettországot, mint független és demokratikus Államot, és feladataim becsületesen és lelkiismeretesen látom el. Vállalom, hogy Lettország alkotmányát és törvényeit megtartom.”

19. cikk. Az Elnökség hívja össze a parlamenti ülésszakot, és beütemezi a rendes és rendkívüli üléseket.

20. cikk. Az Elnökség a Parlament üléseit a Köztársasági Elnök, a miniszterelnök vagy a képviselők legalább egyharmadának indítványára hívja össze.

21. cikk. A Parlament Házszabályt alkot belső eljárásainak szabályozása céljából. A Parlament munkanyelve a lett.

22. cikk. A Parlament ülései nyilvánosak. Tíz képviselő, a Köztársasági Elnök, a miniszterelnök vagy bármelyik miniszter indítványára a Parlament a jelenlévő képviselők kétharmadának többségével zárt ülés tartásáról határozhat.

23. cikk. A Parlament csak akkor ülésezhet, ha a képviselők legalább fele jelen van.

24. cikk. Ha az Alkotmány eltérően nem rendelkezik, a Parlament a képviselők abszolút többségének szavazatával hozza határozatait.

25. cikk. A Parlament bizottságokat hoz létre, megállapítja létszámukat és feladataikat. A bizottságok jogosultak az illetékes minisztertől és az önkormányzati szervektől bármely, a munkájukhoz szükséges információt, magyarázatot megkérni, valamint jogosultak az illetékes minisztériumok és önkormányzati szervek felelős képviselőit üléseikre meghívni magyarázatkérés céljából. A bizottságok az ülésszakok között is végezhetik munkájukat.

26. cikk. A képviselők legalább egyharmadának indítványára a Parlament vizsgálóbizottságot hoz létre meghatározott kérdések vizsgálata céljából.

27. cikk. A Parlament jogosult arra, hogy a miniszterelnökhöz, vagy bármelyik másik miniszterhez beadványokkal és kérdésekkel forduljon, amelyeket ők – vagy az általuk felhatalmazott felelős tisztségviselők – kötelesek megválaszolni. A Parlamentnek vagy bizottságainak kérésére a miniszterelnök vagy bármelyik miniszter köteles a vonatkozó iratokat és rendelkezéseket bemutatni.

28. cikk. A képviselők mentesek minden bírósági, közigazgatási vagy fegyelmi eljárás alól szavazataik és feladataik teljesítése közben kifejtett véleményeik miatt. A képviselők hivatali feladataik kapcsán is felelősséggel tartoznak:

a) olyan rágalmozásért, amelyről tudják, hogy hamis, valamint

b) a magán- és családi életet érintő rágalmozó információ terjesztéséért.

29. cikk. A képviselők nem tartóztathatóak le, és nem vethetőek alá motozásnak, valamint személyi szabadságukban semmilyen módon nem korlátozhatóak a Parlament hozzájárulása nélkül. A képviselők bűncselekményen való tettenérés esetén letartóztathatóak. Az Elnökséget a letartóztatást követő 24 órán belül értesíteni kell bármelyik képviselő letartóztatásáról. Az Elnökségnek a Parlament legközelebbi ülésén jelentést kell benyújtania, amelynek alapján a Parlament határoz az érintett képviselő szabadon bocsátásáról vagy letartóztatásban hagyásáról. Két ülésszak között az Elnökség dönt arról, hogy az érintett képviselő letartóztatásban marad-e.

30. cikk. A Parlament hozzájárulása nélkül a képviselő ellen nem lehet büntetőeljárást indítani és közigazgatási bírságot kiszabni.

- 31. cikk.** A képviselők jogosultak megtagadni a bizonyíték szolgáltatását
- 1) olyan személyekkel kapcsolatban, akik rájuk mint népképviselőkre bizonyos tényeket vagy adatokat bíztak,
 - 2) olyan személyekkel kapcsolatban, akikre ők mint népképviselők bizonyos tényeket vagy adatokat bíztak; vagy
 - 3) a fentiekkel összefüggő tényekre és adatokra.
- 32. cikk.** A képviselők nem vállalhatnak állami megbízásokat, és nem kaphatnak állami koncessziókat saját nevükben, vagy bármely más személy neve alatt. Jelen cikk rendelkezései a miniszterekre is vonatkoznak, abban az esetben is, ha nem képviselők.
- 33. cikk.** A képviselők az állami költségvetés terhére illetményben részesülnek.
- 34. cikk.** Senki nem vonható felelősségre azért, hogy beszámolókat terjeszt a Parlament vagy bizottságai üléséről, amennyiben e beszámolók megfelelnek a valóságnak. A Parlament vagy valamely bizottsága zárt üléséről szóló beszámolót csak az Elnökség, illetve az érintett bizottság hozzájárulásával lehet közzéadni. (1994. január 27.; 1997. december 4.; 1998. október 15.; 2002. április 30., 2009. április 8.)

III. fejezet

A Köztársasági Elnök

- 35. cikk.** A Köztársasági Elnököt a Parlament négy évre választja.
- 36. cikk.** A Köztársasági Elnököt titkos szavazással kell megválasztani a képviselők többségével, legalább ötvenegy szavazattal.
- 37. cikk.** Mindenki, akinek állampolgári jogai nem korlátozottak, és betöltötte negyvenedik életévét, Köztársasági Elnöknek választható. Kettős állampolgár nem választható Köztársasági Elnöknek.
- 38. cikk.** A Köztársasági Elnök tisztsége összeférhetetlen minden más tisztséggel. Ha a Köztársasági Elnök parlamenti képviselő, akkor képviselői tisztségéről le kell mondania.
- 39. cikk.** Ugyanaz a személy nyolc egymást követő évnél hosszabb ideig nem töltheti be a Köztársasági Elnök tisztségét.
- 40. cikk.** A Köztársasági Elnök hivatalba lépése alkalmával, a megválasztását követő első parlamenti ülésen a következő ünnepélyes esküt teszi:
- „Esküszöm, hogy minden örömmel Lettország népének javára tevékenykedem. Mindent megteszek, ami hatalmamban áll, hogy a Lett Köztársaságnak és népének jólétét előmozdítsam. Lettország Alkotmányát és az állam törvényeit sérthetetlennek tekintem és betartom. Igazságos leszek minden emberhez, és feladataimat legjobb képességeim szerint fogom ellátni.”
- 41. cikk.** A Köztársasági Elnök képviseli az államot a nemzetközi kapcsolatokban; megbízza Lettország külföldi követeit, és fogadja a külföldi államok megbízott követeit. Végrehajtja a Parlament nemzetközi szerződések ratifikálására vonatkozó döntéseit.
- 42. cikk.** A Köztársasági Elnök az állam fegyveres erőinek főparancsnoka. Háború idején főparancsnokot nevez ki.
- 43. cikk.** A Köztársasági Elnök a Parlament döntése alapján bejelenti a hadiállapotot.
- 44. cikk.** A Köztársasági Elnök jogosult az ország katonai védelméhez szükséges lépések megtételére, ha egy másik állam hadat üzen Lettországnak, vagy ellenség támadja meg a lett határokat. Ezekkel egy időben, késedelem nélkül, a Köztársasági Elnök haladéktalanul összehívja a Parlament ülését, amely dönt a hadüzenet kérdésében, valamint a hadi tevékenység megkezdéséről.

45. cikk. A Köztársasági Elnök jogosult egyéni kegyelemben részesíteni a szabadságvesztésüket töltő bűnözőket. A kegyelmi jogkör nem vonatkozik olyan esetekre, amelyekben külön törvény más kegyelmi módot határoz meg. A közkegyelmet a Parlament gyakorolja.

46. cikk. A Köztársasági Elnök jogosult rendkívüli kormányülés összehívására, az azon való elnöklésre és a napirend meghatározására.

47. cikk. A Köztársasági Elnök jogosult törvényalkotást kezdeményezni.

48. cikk. A Köztársasági Elnök jogosult a Parlament felosztatását kezdeményezni, amelyet népszavazás követ. Ha a népszavazás során a szavazatok több mint felét a Parlament felosztatására adják le, a Parlamentet felosztatottnak kell tekinteni, és új választásokat kell kiírni. Az új választásokat a Parlament felosztatását követő két hónapon belül kell megtartani.

49. cikk. A Parlament felosztatása vagy visszahívása esetén a képviselők jogállása megmarad az újonnan megválasztott Parlament első üléséig. Az előző Parlament csak akkor ülésezhet, ha az ülést a Köztársasági Elnök hívja össze. Az ilyen ülések napirendjét a Köztársasági Elnök határozza meg. Az új parlamenti választásokat a Parlament visszahívását követő legalább egy hónap elteltével, de legkésőbb két hónapon belül kell megtartani. (2009. április 8.)

50. cikk. Ha a népszavazás során a szavazatok több, mint fele a Parlament felosztatása ellen szavaz, a Köztársasági Elnököt hivatalából eltávolítotttnak kell tekinteni, és a Parlament új Köztársasági Elnököt választ a hivatalából eltávolított Köztársasági Elnök hátralevő idejére.

51. cikk. Az összes képviselő legalább felének kezdeményezésére a Parlament zárt ülésen, az összes képviselő legalább kétharmados többségével határozhat a Köztársasági Elnök felmentéséről.

52. cikk. Amennyiben a Köztársasági Elnök lemond, meghal, vagy hivatali idejének lejártá előtt felmentik, feladatkörét a Parlament elnöke veszi át az új Köztársasági Elnök megválasztásáig. Hasonlóképpen a Parlament elnöke látja el a Köztársasági Elnök teendőit, ha ő nincs Lettország területén, vagy bármely más módon akadályoztatva van feladatai ellátásában.

53. cikk. A Köztársasági Elnök elnöki kötelezettségeinek ellátása során megvalósított tetteiért nem tartozik politikai felelősséggel. A Köztársasági Elnök minden rendelkezését a miniszterelnök vagy az illetékes miniszter ellenjegyzí, akik viselik a teljes felelősséget a rendelkezésekért, kivéve a 48. és 56. cikkeken leírt ügyeket.

54. cikk. A Köztársasági Elnök büntetőjogi felelősségre vonásához a képviselők kétharmados többséggel hozott jóváhagyása szükséges. (1997. december 4.; 2007. május 3.)

IV. fejezet A Kormány

55. cikk. A Kormányt a miniszterelnök és az általa kinevezett miniszterek alkotják.

56. cikk. Kormányt az a személy alakít, akinek a Köztársasági Elnök kormányalakítási megbízást ad.

57. cikk. A miniszterek számát, felelősségi körüket és a kormányiszervek közötti kapcsolatokat törvény állapítja meg.

58. cikk. Az államigazgatási intézmények a Kormánynak alárendelten működnek.

59. cikk. A miniszterelnöknek és minisztereinek feladataik ellátásához el kell nyerniük a Parlament bizalmát, amelynek tevékenységükért felelősséggel tartoznak. Ha a Parlament

bizalmatlanságot szavaz a miniszterelnökkel szemben, az egész Kormánynak le kell mondania. Ha a Parlament bizalmatlanságot szavaz valamelyik miniszterrel szemben, akkor az érintett miniszternek le kell mondania, és a miniszterelnök köteles más személyt kinevezni a helyére.

60. cikk. A Kormány ülésein a miniszterelnök, távollétében az általa megbízott miniszter elnököl.

61. cikk. A Kormány megvitatja a minisztériumok által készített törvényjavaslatokat, valamint azon tevékenységeket, melyek egynél több minisztériumhoz kapcsolódnak, valamint további, az állami politikával kapcsolatos, a kormánytagok által felvetett egyéb ügyeket.

62. cikk. Ha az államot külső ellenség fenyegeti, vagy a fennálló államrendet veszélyeztető vagy azzal fenyegető zavargás támad az országban vagy az ország valamely részében, a Kormány jogosult rendkívüli állapotot bevezetni. Ilyen rendkívüli állapot bevezetése esetén az Elnökséget a Kormány 24 órán belül értesíti, amely a kormánydöntést haladéktalanul a Parlament elé terjeszti.

63. cikk. A miniszterek, még ha nem is képviselők, valamint az általuk meghatalmazott kormányzati tisztségviselők, jogosultak a Parlament vagy annak bizottságai ülésein részt venni, és a törvényjavaslatokhoz kiegészítést fűzni, módosító indítványokat előterjeszteni.

V. fejezet A törvényhozás

64. cikk. A törvényalkotás joga a Parlamentet és a népet illeti, az Alkotmányban rögzített eljárás szerint és keretek között.

65. cikk. A Parlament elé törvényjavaslatot a Köztársasági Elnök, a Kormány, a Parlament bizottságai, legalább öt parlamenti képviselő, illetve az Alkotmányban meghatározott esetekben és módon a választópolgárok tíz százaléka terjeszthet.

66. cikk. Évente, minden pénzügyi év kezdete előtt a Parlament jóváhagyja az állami költségvetést, amelynek javaslatát a Kormány készíti el. Ha a Parlament olyan határozatot hoz, amely a költségvetésben nem szereplő költségeket von maga után, ugyanezen határozatban meg kell jelölnie azokat a forrásokat, amelyek a költségek kiegyenlítését fedezik. A költségvetési év végét követően, a Kormány köteles egy, a költségvetési kiadásokról készült beszámolót, jóváhagyás céljából a Parlament elé terjeszteni.

67. cikk. A Parlament dönt a fegyveres erők méretéről békeidőben.

68. cikk. A Parlament ratifikálása szükséges minden olyan nemzetközi szerződéshez, amely törvényhozási eljárás során rendezendő kérdést érint. A fentebb említett nemzetközi szerződésekbe való belépéssel Lettország, a demokrácia erősítésének szándékával, egyes, állami intézmények által gyakorolt hatásköröket a nemzetközi intézményekre delegál. A Parlament ratifikálhat olyan nemzetközi szerződéseket, amelyekben egyes, az állami intézmények által gyakorolt hatásköröket nemzetközi intézményekre delegál, mindezt olyan ülésen teheti, amelyen legalább az összes képviselő kétharmada részt vesz, s a jelenlévők kétharmados többsége szükséges a ratifikációhoz. Lettország Európai Unió tagságáról nemzeti népszavazás útján kell dönteni, mely népszavazás tartását a Parlament indítványozza. Lettország Európai Unió tagságára vonatkozó feltételekben beálló lényeges változást nemzeti népszavazás útján kell eldönteni, mely népszavazást legalább a parlamenti képviselők fele kezdeményezi.

69. cikk. A Köztársasági Elnök a Parlament által hozott törvényt az elfogadását követő legkorábban tizedik, legkésőbb huszonegyedik nappal kihirdeti. Ha más időtartam nincs meghatározva, a törvények a kihirdetésük után tizennégy nappal lépnek hatályba.

70. cikk. A Köztársasági Elnök a törvényeket a következő módon hirdeti ki:

„A Parlament (a Nép) elfogadta, és a Köztársasági Elnök kihirdeti a következő törvényt: (a törvény szövege)”.

71. cikk. A törvény Parlament általi elfogadását követő tíz napon belül a Köztársasági Elnök jogosult a Parlament elnökéhez intézett, indokolt, írásbeli kérelmében indítványozni a törvény újratárgyalását. Ha a Parlament nem módosítja a törvényt, a Köztársasági Elnök nem emelhet további kifogásokat.

72. cikk. A Köztársasági Elnök jogosult egy törvény kihirdetését két hónapra felfüggeszteni. Köteles felfüggeszteni a törvény kihirdetését, ha azt a képviselők legalább egyharmada kéri. Ezt a jogot a Köztársasági Elnök vagy a képviselők egyharmada az adott törvény Parlament általi elfogadását követő tíz napon belül gyakorolhatja. Az ily módon felfüggesztett törvény népszavazás elé kerül, ha a választópolgárok nem kevesebb, mint tíz százaléka kéri. Ha ilyen kérés nem fogalmazódik meg a fent említett két hónapon belül, akkor az időtartam lejártakor a törvényt kihirdetik. Nem kerül sor népszavazásra, ha a Parlament a törvényt újra szavazásra bocsátja, és az összes képviselő legalább háromnegyede a törvény elfogadását támogatja.

73. cikk. A költségvetés, kölcsönök, adók, vámtételek, vasúti tarifák, katonai szolgálat, hadüzenet és háború kezdeményezése, békeszerződések, rendkívüli állapot kihirdetése és befejezése, mozgósítás, leszerelés és más államokkal kötött szerződések kérdésében népszavazás iránti igény nem terjeszthető elő.

74. cikk. A Parlament által elfogadott és a 72. cikkben foglalt eljárás útján felfüggesztett törvényt nemzeti népszavazás akkor helyezhet hatályon kívül, ha a részt vevő választópolgárok száma legalább fele az előző parlamenti választásokon részt vett választópolgárok számának, és a többség a törvény hatályon kívül helyezésére szavaz.

75. cikk. Ha a Parlament egy törvény sürgős voltát kétharmados többséggel megállapítja, akkor a Köztársasági Elnök nem kérheti a törvény újratárgyalását, a törvény nem bocsátható népszavazásra, és a Köztársasági Elnöknek a törvény kézhezvételétől számított legkésőbb harmadik napon ki kell hirdetnie.

76. cikk. A Parlament csak olyan ülésen módosíthatja az Alkotmányt, amelyen legalább az összes képviselő kétharmada jelen van. A módosításokat három olvasatban kell elfogadni, a jelenlévő képviselők legalább kétharmadának szavazattöbbségével.

77. cikk. Ha a Parlament az Alkotmány 1., 2., 3., 4., 6. vagy 77. cikkeit módosítja, a módosítás csak akkor lép hatályba, ha népszavazás megerősítette.

78. cikk. A választópolgárok nem kevesebb, mint tíz százaléka jogosult a Köztársasági Elnöknek benyújtani egy teljesen kidolgozott javaslatot az Alkotmány módosításáról vagy egy törvényről, amelyet a Köztársasági Elnök köteles a Parlament elé terjeszteni. Ha a Parlament a javaslatot tartalmi változtatás nélkül nem fogadja el, úgy azt népszavazásra kell bocsátani.

79. cikk. Olyan alkotmánymódosítást, amelyet népszavazásra terjesztettek elő, akkor kell elfogadottnak tekinteni, ha a választásra jogosultak legalább fele a módosítás mellett foglalt állást.

Olyan törvényjavaslatot, Lettország Európai Unió tagságával kapcsolatos döntést vagy ezen tagság feltételeiben bekövetkező lényeges változásokat, melyek népszavazásra lettek előterjesztve, akkor kell elfogadottnak tekinteni, ha a részt vevő választók száma legalább a fele az előző parlamenti választáson részt vett választópolgárok számának, és a többség a

törvényjavaslat, Lettország Európai Unió tagsága vagy a tagság feltételeiben bekövetkező lényeges változások mellett szavazott.

80. cikk. Minden lett állampolgár, aki jogosult a parlamenti választáson részt venni, a népszavazáson is jogosult szavazni.

81. cikk. (2007. május 3.)

(1933. március 21.; 1997. december 4.; 1998. október 15.; 2003. május 8.; 2004. szeptember 23.; 2007. május 3.)

VI. fejezet

A bíróságok

82. cikk. Lettországban a bírósági ügyeket a kerületi (városi) bíróságok, a területi bíróságok, a Legfelsőbb Bíróság, hadi- vagy rendkívüli állapot idején a katonai bíróságok tárgyalják.

83. cikk. A bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alárendelve.

84. cikk. A bírák kinevezését a Parlament erősíti meg, tisztségükből elmozdíthatatlanok. A Parlament a bírót akarata ellenére hivatalából csak a törvényben meghatározott esetekben mozdíthatja el, a Bírói Fegyelmi Testület vagy bíróság büntetőügyben hozott ítélete alapján. A bírák nyugdíjkorhatárát törvény határozza meg.

85. cikk. Lettországban Alkotmánybíróság működik, amely a törvényben meghatározott hatáskörén belül vizsgálja a törvények alkotmányosságára vonatkozó eseteket, valamint más olyan kérdéseket, amiket törvény hatáskörébe utal. Az Alkotmánybíróság jogosult törvényeket és más aktusokat érvénytelennek nyilvánítani. Az Alkotmánybíróság bírának kinevezését a Parlament erősíti meg a törvényben meghatározott időre, legalább ötvenegy képviselő titkos szavazatával, melyek a szavazatok többségét jelentik.

86. cikk. Csak olyan hatóságok hozhatnak a bírósági eljárásban határozatokat, amelyeket erre törvény hatalmaz fel, és csak a törvényben meghatározott módon. A hadbíróság működését külön törvény szabályozza.

(1996. június 5.; 1997. december 4.; 1998. október 15.)

VII. fejezet

Az Állami Számvevőszék

87. cikk. Az Állami Számvevőszék független testület.

88. cikk. A számvevőket a bírakkal azonos eljárás alapján kell kinevezni és kinevezésüket megerősíteni, azonban kizárólag határozott időtartamra, amely idő alatt őket tisztségüktől csak bírói ítélettel lehet elmozdítani. Az Állami Számvevőszék szervezetét és felelősségét külön törvény határozza meg.

VIII. fejezet

Alapvető emberi jogok

89. cikk. Az állam elismeri és védi az alapvető emberi jogokat jelen Alkotmánnyal, a törvényekkel és a Lettországra kötelező nemzetközi szerződésekkel összhangban.

90. cikk. Mindenki jogosult jogai megismerésére.

91. cikk. Lettorszáiban minden ember egyenlő a törvény és a bíróságok előtt. Az emberi jogokat minden megkülönböztetés nélkül kell érvényre juttatni.

92. cikk. Mindenki jogosult jogai és jogos érdekei pártatlan bíróság előtti védelmére. Mindenkit ártatlannak kell vélelmezni mindaddig, amíg bűnössége a törvény alapján be nem bizonyosodik. Mindenki, akinek jogait alaptalanul sértik, arányos kárpótlásra jogosult. Mindenki jogosult védő segítségének igénybevételére.

93. cikk. Az élethez való jogot mindenki számára törvény védi.

94. cikk. Mindenki jogosult a személyes szabadságra és biztonságra. A törvényben meghatározott eseteken kívül senkit nem lehet szabadságától megfosztani, vagy abban más módon korlátozni.

95. cikk. Az állam védi az emberi becsületet és méltóságot. Kínzás vagy más kegyetlen, megalázó bánásmód minden emberrel szemben tilos. Senkit sem lehet embertelen, megalázó büntetésnek alávetni.

96. cikk. Mindenki jogosult magánélete, otthona, levelezése sérthetlenségére.

97. cikk. Mindenki, aki törvényesen tartózkodik Lettország területén, joga van a szabad mozgáshoz, és lakóhelye szabad megválasztásához.

98. cikk. Mindenki joga van ahhoz, hogy szabadon elhagyja Lettországot. Mindenki, aki lett útlevéllel külföldön tartózkodik, az állam védelmét élvez, és szabadon visszatérhet Lettorszáiba. Lett állampolgár külföldi államnak nem adható ki, kivéve azon eseteket, melyeket a Parlament által ratifikált nemzetközi szerződések előírnak, amennyiben a kiadással az Alkotmányban foglalt alapvető emberi jogok nem kerülnek megsértésre.

99. cikk. Mindenkit megillet a gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság. Az egyház az államtól elválasztva működik.

100. cikk. Mindenkit megillet a véleménynyilvánítás szabadsága, amely magában foglalja az információ szabad megszerzésének, tartásának, terjesztésének jogát és a meggyőződés kifejezésének szabadságát. A cenzúra tilos.

101. cikk. Minden lett állampolgárt – a törvényben foglaltak szerint – megillet az a jog, hogy részt vegyen az állam és a helyi önkormányzat tevékenységében, és közhivatalt viselhesen. A helyi önkormányzatokat lett állampolgárok, valamint az Európai Unió azon állampolgárai választják, akik Lettorszáiban bírnak állandó tartózkodási hellyel. Minden olyan európai uniós állampolgár, aki Lettorszáiban bír állandó tartózkodási hellyel jogosult, a törvényben foglaltak szerint, a helyi önkormányzatok tevékenységében részt venni. A helyi önkormányzatok munkanyelve a lett nyelv.

102. cikk. Mindenki jogosult egyesület, politikai párt és más nyilvános szervezet alapítására és az ezekhez való csatlakozásra.

103. cikk. Az állam védi az előzetesen bejelentett békés gyűlések, utcai rendezvények és tüntetések szabadságát.

104. cikk. Mindenki jogosult arra, hogy felhívást intézzon az állam vagy a helyi önkormányzat szerveihez, valamint arra, hogy ezekre érdemi választ kapjon. Mindenki joga van a választ lett nyelven kapnia.

105. cikk. Mindenki joga van a magántulajdonhoz. A tulajdont nem lehet a közérdekkel ellentétes célra használni. A tulajdonjog kizárólag a törvénnyel összhangban korlátozható. A közérdekből történő kisajátítás csak kivételes esetben, külön törvény alapján és tiszteességes kártalanítás mellett lehetséges.

106. cikk. Mindenki joga van arra, hogy képességeihez és tanulmányaihoz mérten szabadon válassza meg munkáját és munkahelyét. A kényszermunka tilos. A katasztrófák és következményeik elhárításában történő közreműködés, valamint a bírósági határozatban megállapított munka nem tekinthető kényszermunkának.

107. cikk. Minden foglalkoztatott személy jogosult az elvégzett munkájával arányos jövedelemre, amely nem lehet kevesebb, mint az állam által megállapított minimálbér; jogosult továbbá a heti pihenőnapokhoz és a fizetett éves szabadsághoz.

108. cikk. A foglalkoztatott személyek jogosultak kollektív szerződés megkötésére és a sztrájkra. Az állam védi a szakszervezetek szabadságát.

109. cikk. Mindenkinnek joga van a szociális biztonsághoz öregség, munkaképtelenség, munkanélküliség és törvényben megállapított más esetekben.

110. cikk. Az állam védi és támogatja a házasság – egy kötelék férfi és nő között –, a család intézményét, valamint a szülők és a gyermekek jogait. Az állam különleges támogatást biztosít a fogyatékkal élő, szülői gondoskodás nélküli, valamint az olyan gyermekeknek, akik az erőszak áldozatai.

111. cikk. Az állam védi az emberi egészséget, és mindenki számára biztosítja az alapvető orvosi ellátásokat.

112. cikk. Mindenkit megillet az oktatáshoz való jog. Az állam mindenki számára biztosítja az ingyenes alap- és középfokú oktatást. Az alapfokú oktatás kötelező.

113. cikk. Az állam elismeri a tudományos kutatás, művészeti és más alkotó tevékenység szabadságát, és védi a szerzői jogot és a szabadalmi jogokat.

114. cikk. Az etnikai kisebbséghez tartozó személyek jogosultak megőrizni és fejleszteni nyelvüket és etnikai és kulturális önazonosságukat.

115. cikk. Az állam védi mindenki egészséges környezethez való jogát, azzal, hogy tájékoztatást ad a környezet állapotáról, és előmozdítja a környezet megóvását és fejlesztését.

116. cikk. Az Alkotmány 96., 97., 98., 100., 102., 103., 106. és 108. cikkeiben foglalt jogok törvényben meghatározott esetekben, más személyek jogai, az állam demokratikus berendezkedése, a közbiztonság, a jólét és a közérkölcés érdekében korlátozhatóak. A jelen cikkben meghatározott feltételekkel vallási nézetek kifejezése is korlátozható.

(1998. október 15.; 2002. április 30.; 2004. szeptember 23.; 2005. december 15.)

Elfogadva 1922. február 15-én Lettország Alkotmányozó Nemzetgyűlése által.

Az Alkotmányozó Nemzetgyűlés Elnöke J. Čakste

Az Alkotmányozó Nemzetgyűlés Titkára R. Ivanovs

LITVÁNIA

Az alkotmány 1992. október 25. napján fogadták el.

Az 1992-es alkotmányt napjainkig négyszer módosították: 1996-ban, 2002-ben, 2003-ban és 2004-ben.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a litván Parlament honlapja volt.
(<http://www3.lrs.lt/home/Konstitucija/Constitution.htm>)

A Litván Köztársaság Alkotmánya

A litván nemzet, amely

- megalapította a litván államot sok évszázaddal ezelőtt,
- megteremtette a jogi alapokat a litván törvényekben és a Litván Köztársaság Alkotmányában,
- évszázadokon át védte szabadságát és függetlenségét,
- megőrizte szellemét, nyelvét, írását és szokásait,
- képviseli a nemzet és minden ember veleszületett jogát arra, hogy szabadon éljen és tevékenykedjen atyái és ősatyái földjén, a független litván államban,
- előmozdítja a nemzeti megegyezést Litvánia területén,
- küzd egy nyílt, igazságos, harmonikus polgári társadalomért és jogállamért,
- az újjászületett litván állam polgárainak akaratából elfogadja és deklarálja

a Litván Köztársaság Alkotmányát.

I. fejezet A litván állam

- 1. cikk.** A litván állam független és demokratikus köztársaság.
- 2. cikk.** A litván államot a nép alkotja. A szuverenitást a nép gyakorolja.
- 3. cikk.** (1) Senki sem korlátozhatja a nép szuverenitását, és nem formálhat igényt a nép szuverén hatalmára.
(2) A nemzetnek és minden állampolgárnak joga van fellépni mindenkivel szemben, aki erőszakosan megsérti a litván állam függetlenségét, területi integritását vagy alkotmányos rendjét.
- 4. cikk.** A nép a legfőbb hatalmat közvetlenül vagy demokratikus úton választott képviselőin keresztül gyakorolja.
- 5. cikk.** (1) Az államhatalmat a Parlament (Seimas), a Köztársasági Elnök és a Kormány, valamint a bíróságok gyakorolják.
(2) A hatásköröket az Alkotmány határozza meg.
(3) A hatalom intézményei a népet szolgálják.
- 6. cikk.** (1) Az Alkotmány egységes és közvetlenül alkalmazandó alaptörvény.
(2) Minden ember jogosult arra, hogy jogait az Alkotmányra alapozva védelmezze.
- 7. cikk.** (1) Az Alkotmánnyal ellentétes törvény vagy más jogszabály érvénytelen.
(2) Csak a kihirdetett törvények érvényesek.
(3) A törvény nem ismerete senkit nem mentesít a felelősség alól.
- 8. cikk.** Az államhatalom vagy az állam bármely intézményének erőszakos kisajátítása alkotmányellenes cselekedetnek minősül, amely törvénytelen és érvénytelen.

9. cikk. (1) A népet és az államot érintő legfontosabb kérdésekben népszavazásnak kell döntenie.

(2) A népszavazást a Parlament rendeli el a törvényben meghatározott esetekben.

(3) A népszavazást akkor is el kell rendelni, ha azt legalább 300 000 választópolgár kéri.

(4) A népszavazás elrendelésére és megtartására vonatkozó eljárási szabályokat törvény állapítja meg.

10. cikk. (1) Az állam területe egységes, és nem osztható fel államjellegű egységekre.

(2) Az államhatárok csak a Litván Köztársasággal kötött nemzetközi szerződés keretében módosíthatóak, melynek ratifikálásához a parlamenti képviselők 4/5-ének többsége szükséges.

11. cikk. Az állam területének közigazgatási felosztását és az egységek határait törvény állapítja meg.

12. cikk. (1) A Litván Köztársaság állampolgárságát születéssel, vagy más, törvényben meghatározott módon lehet megszerezni.

(2) A törvényben meghatározott egyedi eseteket kivéve senki sem lehet egyidejűleg a Litván Köztársaság és egy másik állam állampolgára.

(3) A Litván Köztársaság állampolgársága megszerzésének és elvesztésének eljárási szabályait törvény állapítja meg.

13. cikk. (1) Az állam védi a külföldön tartózkodó állampolgárait.

(2) Tilos az állampolgárt más államnak kiadni, kivéve, ha a Litván Köztársaság által elfogadott nemzetközi szerződés eltérően rendelkezik.

14. cikk. A hivatalos nyelv a litván.

15. cikk. (1) Az állami zászló színei: a sárga, zöld és piros.

(2) Az állami címer vörös alapon egy ezüst lovag.

(3) Az állami zászlóról és címerről, valamint azok használatáról törvény rendelkezik.

16. cikk. A nemzeti himnusz Vincas Kudirka: „Tautiška Giesmė”.

17. cikk. A Litván Köztársaság fővárosa Vilnius, az állam régóta fennálló, történelmi fővárosa.

II. fejezet

Az egyén és az állam

18. cikk. Az egyén jogai és szabadságai veleszületettek.

19. cikk. A törvény védi az egyén élethez való jogát.

20. cikk. (1) A személyes szabadság sérthetetlen.

(2) Senkit sem lehet önkényesen letartóztatni vagy őrizetbe venni. Senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott esetekben és eljárások szerint megfosztani.

(3) A tetten ért és őrizetbe vett személyt 48 órán belül bíróság elé kell állítani, a letartóztatás jogosságának az őrizetbe vett személy jelenlétében történő megállapítása céljából. Amennyiben a bíróság nem hoz döntést az őrizetbe vett személy letartóztatásáról, azonnali hatállyal szabadon kell bocsátani.

21. cikk. (1) Az egyén sérthetetlen.

(2) Az emberi méltóságot törvény védi.

(3) Tilos az embert kínzásnak, megalázó bánásmódnak alávetni, bántalmazni, vagy ellene ilyen büntetést alkalmazni.

(4) Senkit sem szabad belegyézése nélkül tudományos vagy orvosi kísérletnek alávetni.

22. cikk. (1) A magánélet sérthetetlen.

(2) A személyes levelezés, a telefonbeszélgetések, a táviratok és más távközléssel továbbított üzenetek titkossága sérthetetlen.

(3) Valamely személy magánéletéről csak indokolt bírósági rendelkezés alapján és a törvénnyel összhangban lehet információt gyűjteni.

(4) A törvény és a bíróság védi az egyéneket a magán- vagy családi életükbe való önkényes vagy törvénytelen beavatkozástól, valamint becsületük és méltóságuk megsértésétől.

23. cikk. (1) A tulajdon sérthetetlen.

(2) A tulajdonosi jogokat törvény védi.

(3) Tulajdont csak a társadalom érdekében, a törvényben meghatározott eljárás szerint és csak megfelelő kártalanítás ellenében lehet kisajátítani.

24. cikk. (1) A lakás sérthetetlen.

(2) A lakó(k) hozzájárulása nélkül a lakásba belépés csak bírósági határozat, vagy a törvényben meghatározott olyan eljárás alapján lehetséges, amelynek célja a közrend védelme, bűncselekményt elkövető személy letartóztatása, vagy ember életének, egészségének vagy tulajdonának megmentése.

25. cikk. (1) Mindenki jogosult saját meggyőződésének kialakítására és annak kifejezésre juttatására.

(2) Senkit nem szabad megakadályozni abban, hogy információt vagy gondolatot gyűjtsön, megszerezzen és terjesszen.

(3) A meggyőződés kifejezésének, valamint az információ megszerzésének és terjesztésének szabadságát csak törvényben meghatározott módon lehet korlátozni, ha az az egészség, a becsület és méltóság, a magánélet, az erkölcs vagy az alkotmányos rend védelme érdekében szükséges.

(4) A meggyőződés kifejezésének, vagy az információ közlésének szabadsága nem egyeztethető össze bűncselekménnyel: nemzeti, faji, vallási vagy társadalmi gyűlöletkeltéssel, erőszakra vagy diszkriminációra való felhívással, rágalmak vagy tévinformációk közlésével.

(5) Minden állampolgár – a törvényben meghatározott módon – jogosult az állami szervektől a róla szóló információt megszerezni.

26. cikk. (1) A gondolat-, a lelkiismereti és a vallásszabadság nem korlátozható.

(2) Mindenkinek joga van arra, hogy szabadon válasszon bármely vallást vagy hitet, és akár egyénileg, akár másokkal közösségben, nyilvánosan, vagy a nyilvánosság kizárásával vallását vagy hitét istentisztelet, szertartás, lelkigyakorlatok vagy tanítás formájában kifejezésre juttassa.

(3) Senki sem kényszeríthető, illetve nem kényszeríthet más személyt arra, hogy valamely vallást vagy hitet elfogadjon, vagy gyakoroljon.

(4) Valamely személy vallásának vagy hitének gyakorlása és terjesztése csak a törvényben meghatározott feltételekkel korlátozható, és csak olyan esetekben, ha az a társadalom biztonsága, a közrend, az egészség, a közérkölcse vagy más személyek alapvető jogai és szabadságai védelmében szükséges.

(5) A szülőknek és gondviselőknek joguk van arra, hogy gyermekeik vallási és erkölcsi nevelését saját meggyőződésükkel összhangban biztosítsák.

27. cikk. Valamely személyt meggyőződése, gyakorolt vallása vagy hite nem hatalmazhatja fel arra, hogy bűncselekményt vagy más törvénytisértést kövessen el.

28. cikk. A jogok és szabadságok gyakorlása közben be kell tartani a Litván Köztársaság Alkotmányát és törvényeit, és tilos megsérteni más személyek jogait és szabadságait.

29. cikk. (1) Mindenki egyenlő a törvény, a bíróság, valamint más állami szervek és tisztségviselők előtt.

(2) Senkinek a jogai nem korlátozhatók, illetve nem élvezhet többtletjogokat nem, faj, nemzetiség, nyelv, származás, társadalmi helyzet, vallási meggyőződés vagy vélemény miatt.

30. cikk. (1) Alkotmányos jogainak és szabadságainak sérelme miatt bárki bírósághoz fordulhat.

(2) A valamely személyt ért anyagi vagy erkölcsi kárért járó kártérítés szabályait törvény állapítja meg.

31. cikk. (1) Mindenkit ártatlannak kell tekinteni mindaddig, amíg a törvényben megállapított eljárás a bűnösségét be nem bizonyítja, és amíg jogerős bírósági ítélet bűnösségét ki nem mondja.

(2) Minden megvádoltnak joga van független és pártatlan bíróság által lefolytatott igazságos és nyilvános tárgyalásra. Senki sem kötelezhető arra, hogy tanúvallomást tegyen a bíróság előtt saját maga, családtagjai vagy közeli hozzátartozói ellen.

(3) Büntetéseket csak a törvény alapján lehet kiszabni és végrehajtani.

(4) Senki sem büntethető kétszer ugyanazért a bűncselekményért.

(5) A letartóztatás, vagy az első vallomás pillanatától kezdve a bűncselekménnyel gyanúsított, vagy azzal vádolt személy védelemre és védőügyvéd igénybevételére jogosult.

32. cikk. (1) Az állampolgárok szabadon költözhetnek, és szabadon választhatják meg lakóhelyüket, valamint saját akaratuk szerint elhagyhatják az országot.

(2) E jog csak a törvényben megállapítottak szerint korlátozható, abban az esetben, ha azt az állambiztonság védelme, az emberek egészsége vagy az igazságszolgáltatás megkívánja.

(3) Az állampolgárnak nem tiltható meg, hogy visszatérjen az országba.

(4) Minden litván nemzetiségű személy jogosult az országban letelepedni.

33. cikk. (1) Az állampolgárok jogosultak az állam kormányzásában mind közvetlenül, mind szabadon választott képviselőik útján részt venni, és egyenlő esélyük van arra, hogy a Litván Köztársaság állami hivatalaiban szolgálatot teljesíthessenek.

(2) Minden állampolgár jogosult bírálni az állami intézmények és tisztségviselők tevékenységét, és jogosult döntéseiket megfellebbezni. Az ilyen bírálat miatti üldözés tilos.

(3) Az állampolgárok jogosultak petíciót benyújtani, e jog gyakorlásának szabályait törvény állapítja meg.

34. cikk. (1) Azok az állampolgárok, akik a választás napjáig betöltötték 18. életévüket, választójoggal rendelkeznek.

(2) A választhatóság jogát a Litván Köztársaság Alkotmánya és a választási törvények állapítják meg.

(3) A bíróság által cselekvőképtelennek nyilvánított állampolgárok nem vehetnek részt a választásokon.

35. cikk. (1) Az állampolgárok jogosultak arra, hogy szabadon létrehozzanak egyesületeket, politikai pártokat és más társaságokat, feltéve, hogy azok célja nem ellentétes az Alkotmánnyal és a törvényekkel.

(2) Senki sem kényszeríthető arra, hogy valamely egyesület, politikai párt vagy más társaság tagja legyen.

(3) Politikai pártok, valamint más politikai és nyilvános szervezetek működését törvény szabályozza.

36. cikk. (1) Az állampolgároknak nem tiltható meg, illetve nem akadályozhatóak meg abban, hogy fegyvertelen, békés tüntetéseken részt vegyenek.

(2) Ezt a jogot csak a törvények által meghatározott esetekben lehet korlátozni, ha ez az állam vagy a közösség biztonságának, a közrendnek, az emberek egészségének, az erkölcsnek vagy más személy jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.

37. cikk. Az etnikai közösségekhez tartozó állampolgárok jogosultak nyelvüket, kultúrájukat és szokásaikat ápolni.

III. fejezet

A társadalom és az állam

- 38. cikk.** (1) A család a társadalom és az állam alapegysége.
(2) A család, az anya, az apa és a gyermek az állam védelme és gondoskodása alatt áll.
(3) A házasság a férfi és a nő szabad döntésével jön létre.
(4) Az állam nyilvántartja a házasságokat, a születéseket és a halálozásokat. Az állam elismeri a házasságok egyházi nyilvántartását is.
(5) A családban a házastársak egyenjogúak.
(6) A szülők joga és kötelessége, hogy gyermekeiket becsületes emberekké és jogtisztelő állampolgárokká neveljék, valamint nagykorúságukig eltartsák őket.
(7) A gyermekek kötelessége, hogy tiszteljék szüleiket, gondoskodjanak róluk idős korukban és megőrizték örökségüket.
- 39. cikk.** (1) Az állam gondoskodik a gyermekeket otthon nevelő családokról, és a törvényben megállapított módon támogatást biztosít számukra.
(2) A törvény az anyák számára a gyermek születése előtt és után fizetett szülési szabadságot, továbbá kedvező munkafeltételeket és más előjogokat biztosít.
- 40. cikk.** (1) Az állam és a helyi önkormányzat nevelő- és oktatóintézményei világi jellegűek. A szülők kérésére az iskolák biztosítanak vallásoktatást.
(2) A törvényben meghatározott szabályok alapján nem állami nevelő- és oktatóintézmények is alapíthatók.
(3) A felsőoktatási intézmények autonómiával rendelkeznek.
(4) Az állam ellenőrzi a nevelő- és oktatóintézmények tevékenységét.
- 41. cikk.** (1) A tizenhat éven aluli személyek tankötelesek.
(2) Az állami és a helyi önkormányzati közép-, szak- és felsőfokú iskolákban az oktatás ingyenes.
(3) Mindenki azonos eséllyel juthat be felsőoktatási intézménybe egyéni képességei alapján. Azok az állampolgárok, akik megfelelő tanulmányi előmenetelt mutatnak, a felsőoktatási intézményekben ingyenes oktatásban részesülnek.
- 42. cikk.** (1) A kultúra, a tudomány, a kutatás és az oktatás nem korlátozható.
(2) Az állam támogatja a kultúrát és a tudományt, gondja van a litván történelem, művészet, valamint más kulturális emlékek és kincsek védelmére és támogatására.
(3) A tudományos, műszaki, kulturális és művészeti területen dolgozó szerzők szellemi és vagyoni érdekeit törvény védi.
- 43. cikk.** (1) Az állam elismeri a történelmi litván egyházakat és vallási szervezeteket. Más egyházakat és vallási szervezeteket azzal a feltétellel ismer el, hogy van társadalmi támogatottságuk, és tanításaik, szertartásaik nem ütköznek a közérkölcshöz vagy törvénybe.
(2) Az állam által elismert egyházak és vallási szervezetek jogi személyek.
(3) Az egyházak és vallási szervezetek szabadon hirdethetik hitük tanításait, gyakorolhatják vallásuk szertartásait, és rendelkezhetnek imaházakkal, jótékonyági intézményekkel, valamint lelkészképzésre szolgáló oktatási intézetekkel.
(4) Az egyházak és vallási szervezetek szabadon működhetnek saját kánonjoguk és jogszabályaik szerint.
(5) Az egyházak és vallási szervezetek államon belüli jogállását egyezmény vagy törvény határozza meg.
(6) Az egyházak és vallási szervezetek által hirdetett tanítások, egyéb vallási tevékenységek és az imaházak nem használhatók fel olyan célokra, amelyek az Alkotmánnyal és a törvényekkel ellentétesek.
(7) Litvániában nincs államvallás.

- 44. cikk.** (1) A tömegtájékoztató eszközök cenzúrája tilos.
- (2) Az állam, a politikai pártok, a politikai és társadalmi szervezetek, valamint egyéb intézmények és személyek nem sajátíthatják ki a tömegtájékoztató eszközöket.
- 45. cikk.** Az állampolgárok etnikai közösségei függetlenül intézhetik az etnikai kultúrájukra, oktatásukra, szervezeteikre, karitatív tevékenységükre és kölcsönös segélyezésükre vonatkozó ügyeket. Az állam támogatja az etnikai közösségeket.

IV. fejezet

Nemzetgazdaság és munka

- 46. cikk.** (1) Litvánia gazdasága a magántulajdonon, az egyén gazdasági tevékenységének szabadságán és kezdeményezőkézségén alapszik.
- (2) Az állam támogatja a közösség számára hasznos gazdasági erőfeszítéseket és kezdeményezéseket.
- (3) Az állam a gazdasági tevékenységeket olyan módon szabályozza, hogy az a nép általános jólétét szolgálja.
- (4) A törvény tiltja a piac és a termelés monopolizálását, és védi a tisztességes verseny szabadságát.
- (5) Az állam védi a fogyasztók érdekeit.
- 47. cikk.** (1) A föld méhének kincsei, a belvizek, az erdők és a parkok, valamint az állam számára jelentős történelmi, régészeti és kulturális tárgyak a Litván Köztársaság kizárólagos tulajdonában állnak.
- (2) A Litván Köztársaság kizárólagos tulajdonjoggal rendelkezik a területe feletti légtér, a kontinentális talapzat és a Balti-tenger gazdasági övezete felett.
- (3) A Litván Köztársaságban külföldiek a föld, belvív, erdők és parkok tulajdonjogát alkotmányos törvény alapján szerezhetik meg.
- (4) Külföldi állam rendelkezhet telkek tulajdonjogával, diplomáciai és konzuli feladatok ellátása céljából, a törvényben meghatározott feltételek és szabályok szerint.
- 48. cikk.** (1) Mindenki szabadon választhat magának foglalkozást vagy üzletágot, valamint jogosult megfelelő, biztonságos és egészséges munkafeltételekre, a munkájáért járó megfelelő díjazásra, és a társadalombiztosítás támogatására munkanélküliség esetén.
- (2) A külföldiek munkavállalását a Litván Köztársaságban törvény szabályozza.
- (3) A kényszerszermunka tilos.
- (4) A katonai vagy alternatív szolgálat, valamint a háború, természeti csapás, járvány, vagy más rendkívüli körülmények között végzett munka nem minősül kényszerszermunkának.
- (5) Szintén nem tekinthető kényszerszermunkának az elítéltek által a büntetés-végrehajtási intézetben végzett, törvényben szabályozott munka.
- 49. cikk.** (1) Mindenkinek joga van a pihenésre és a szabadidőre, valamint éves fizetett szabadságra.
- (2) A munkaidőt törvény szabályozza.
- 50. cikk.** (1) Szakszervezetek szabadon alapíthatók, és függetlenül működhetnek. A szakszervezetek védik a munkavállalók szakmai, gazdasági és társadalmi jogait és érdekeit.
- (2) A szakszervezetek jogai azonosak.
- 51. cikk.** (1) Az alkalmazottaknak joguk van sztrájkolni gazdasági és társadalmi érdekeik védelmében.
- (2) E jog korlátozásait, valamint érvényesítésének feltételeit és szabályait törvény állapítja meg.

52. cikk. Az állam biztosítja állampolgárai számára az öregségi és rokkantsági nyugdíjhoz, valamint a társadalombiztosítás igénybevételéhez való jogot munkanélküliség, betegség, özvegység, az eltartó elvesztése, valamint más, törvényben meghatározott ok esetén.

53. cikk. (1) Az állam gondoskodik az emberek egészségéről, betegség esetén biztosítja az orvosi segítséget és az egészségügyi szolgáltatásokat. Az állampolgárok állami egészségügyi intézményben történő ingyenes orvosi segítséghez jutásának szabályait törvény állapítja meg.

(2) Az állam elősegíti a lakosság testkultúrájának fejlődését, támogatja a sportot.

(3) Az állam és minden személy köteles védeni a környezetet a káros hatásoktól.

54. cikk. (1) Az állam gondoskodik a természetes környezet, az állatvilág, a növényvilág, a természet egyes tárgyai és a különleges értékkel bíró területek védelméről, ellenőrzi a természeti erőforrások mértékletes felhasználását, helyreállítását és gyarapítását.

(2) A föld és a föld alatti terület károsítását, a vizek és a levegő szennyezését, a radioaktivitás előidézését, valamint az állatvilág és növényvilág kifosztását törvény tiltja.

V. fejezet **A Parlament**

55. cikk. (1) A Parlament a nép képviselőiből áll. A Parlamentnek 141 tagja van, akiket négy évre választanak titkos szavazással, az általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján.

(2) A Parlament megalakul, ha tagjainak legalább háromötödét megválasztották.

(3) A választási eljárást törvény szabályozza.

56. cikk. (1) A Litván Köztársaság bármely állampolgára, akit eskü vagy fogadalom nem köt külföldi államhoz, és aki a választás napjáig betölti 25. életévét, és állandó lakóhelye van az országban, a Parlament tagjává választható.

(2) Nem választhatók meg a Parlament tagjává azok, akik még nem töltötték ki a bíróság által kiszabott büntetésüket, valamint azok, akiket a bíróság cselekvőképtelennek nyilvánított.

57. cikk. (1) A parlament tagjainak általános választását az előző parlamenti tagok megbízatásának lejártának évében október második vasárnapján kell tartani.

(2) Az előrehozott választásokat követő választásokat az (1) bekezdésben meghatározottak szerint kell megtartani.

58. cikk. (1) A Parlament rendkívüli választásáról a képviselők háromötödös többsége által elfogadott határozatban kell dönteni.

(2) A Litván Köztársaság Elnöke a következő esetekben tűzhet ki rendkívüli parlamenti választást:

a) ha a Parlament a benyújtást követő harminc napon belül nem dönt a Kormány új programjáról, vagy ha a Parlament egymást követő két alkalommal elutasítja a kormányprogramot, az első benyújtást követő hatvan napon belül;

b) a Kormány javaslatára, ha a Parlament közvetlen bizalmatlanságot nyilvánít a Kormány iránt.

(3) A Litván Köztársaság Elnöke nem tűzheti ki a Parlament rendkívüli választását, ha a Köztársasági Elnök hivatali idejéből kevesebb, mint hat hónap van hátra, vagy ha nem telt még el hat hónap a Parlament korábbi rendkívüli megválasztása óta.

(4) Az új Parlament választásának napját a Parlament rendkívüli megválasztásáról szóló parlamenti határozatban, illetve köztársasági elnöki rendeletben kell meghatározni. Az új

Parlament megválasztását a Parlament rendkívüli megválasztásáról szóló határozat elfogadását követő három hónapon belül kell megtartani.

59. cikk. (1) A képviselők megbízatása azon a napon kezdődik, amikor az újonnan megválasztott Parlament először összeül. Az előző ciklusra megválasztott képviselők megbízatása az újonnan megválasztott Parlament első ülésének megnyitásakor szűnik meg.

(2) Az újonnan megválasztott képviselők az összes, képviselőt megillető joggal csak a Litván Köztársaság iránti, a Parlament előtt letett hűségesküjük után rendelkeznek.

(3) Azok a képviselők, akik nem teszik le az esküt a törvény által előírt módon, vagy feltételekhez kötött esküt tesznek, elveszítik képviselői mandátumukat. Ilyen esetben erről a Parlament határozatot hoz.

(4) A hivatalban lévő képviselők tevékenysége összhangban áll a Litván Köztársaság Alkotmányával, az állam érdekeivel és saját lelkiismeretükkel. A képviselők mandátuma szabad.

60. cikk. (1) A képviselők megbízatása, a Parlamentben végzett tevékenység kivételével, összeegyeztethetetlen bármely más állami intézményben vagy szervezetben vállalt szolgálattal, valamint a kereskedelem, üzleti vagy más magánintézményben vagy vállalatnál végzett munkával. Hivatali idejük alatt a képviselők mentesek a katonai szolgálat alól.

(2) Miniszterelnökké vagy miniszterré csak képviselő nevezhető ki.

(3) A képviselők díjazásban részesülnek, és parlamenti tevékenységükből eredő minden költségüket az állami költségvetés megtéríti. A képviselő az alkotó tevékenységért kapott juttatás kivételével semmilyen juttatást nem kaphat.

(4) A képviselők kötelességeit, jogait, működésük garanciáit törvény állapítja meg.

61. cikk. (1) A képviselő jogosult kérdést intézni a miniszterelnökhöz, a miniszterekhez és a Parlament által alakított vagy választott intézmények vezetőihez. Az említett személyek és testületek kötelesek szóban vagy írásban válaszolni a Parlament ülésén, a Parlament által meghatározott módon.

(2) A Parlament ülésein a képviselők legalább egyötödéből álló csoport interpellációt intézhet a miniszterelnökhöz, vagy valamelyik miniszterhez.

(3) A miniszterelnök vagy valamelyik miniszter interpellációra adott válaszában mérlegelésekor a Parlament dönthet úgy, hogy a válasz nem kielégítő, és a képviselők több mint felének szavazatával bizalmatlanságot nyilváníthat a miniszterelnök vagy valamelyik miniszter iránt.

(4) A szavazási eljárást törvény állapítja meg.

62. cikk. (1) A képviselő személye sérthetetlen.

(2) A Parlament hozzájárulása nélkül a képviselő nem vonható büntetőjogi felelősségre, nem tartóztatható le, és személyes szabadsága semmilyen módon nem korlátozható.

(3) A képviselő nem üldözhető leadott szavazataért, vagy a Parlamentben elmondott beszéde miatt. Jogi eljárás indítható a képviselő ellen, az általános szabályok szerint, ha becsületsértést vagy rágalmozást követett el.

63. cikk. A parlamenti képviselő megbízatása véget ér:

a) megbízatása időtartamának lejártával, vagy a rendkívüli választásokon megválasztott Parlament első ülésének összehívásával,

b) halállal,

c) lemondással,

d) a bíróság cselekvőképtelennek nyilvánító határozatával,

e) a mandátum vádemelési eljárás keretében történő visszavonásával,

f) abban az esetben, ha választása érvénytelen, vagy ha a választási törvényt súlyosan megsértették,

g) abban az esetben, ha képviselői minőségével összeférhetetlen alkalmazásba lép, vagy ha ilyen alkalmazásról nem mond le,

h) a Litván Köztársaság állampolgárságának elvesztésével.

64. cikk. (1) A Parlament minden évben két rendes ülősszakot tart: ősszel és tavasszal. A tavaszi ülősszak március 10. napján kezdődik, és június 30. napján ér véget. Az őszi ülősszak szeptember 10. napján kezdődik és december 2. napjáig tart. A Parlament határozhat úgy, hogy az ülősszakot meghosszabbítja.

(2) A Parlament Elnöke rendkívüli ülősszakot hív össze a képviselők legalább egyharmada javaslatára, illetve az Alkotmányban meghatározott esetekben a Köztársasági Elnök kérésére.

65. cikk. Az újonnan megválasztott Parlament első ülését a Köztársasági Elnök hívja össze, legkésőbb a Parlament megválasztását követő 15. napra. Ha a Köztársasági Elnök elmulasztja a Parlament első ülését összehívni, a képviselők a tizenöt napos határidő lejártát követő napon gyűlnek össze.

66. cikk. (1) A Parlament ülésein a Parlament Elnöke vagy Alelnöke elnököl.

(2) A Parlament választások utáni első ülését a Parlament legidősebb tagja nyitja meg.

67. cikk. A Parlament

a) megvitatja és elfogadja az Alkotmány módosításait;

b) törvényeket hoz;

c) határozatot fogad el népszavazás megtartásáról;

d) kitűzi a Litván Köztársaság Elnökének megválasztását;

e) törvényben meghatározott állami intézményeket hoz létre, kinevezi és felmenti ezek vezetőit;

f) elfogadja vagy elutasítja a Köztársasági Elnök által előterjesztett miniszterelnök-jelölt személyét;

g) mérlegeli a miniszterelnök által benyújtott kormányprogramot, és dönt annak elfogadásáról vagy elutasításáról;

h) a Kormány javaslata alapján létrehozza és megszünteti a Litván Köztársaság minisztériumait;

i) ellenőrzést gyakorol a Kormány tevékenysége felett, és bizalmatlanságot nyilváníthat a miniszterelnök, vagy valamelyik miniszter iránt;

j) kinevezi az Alkotmánybíróság és a Legfelsőbb Bíróság bíráit és elnökeit;

k) kinevezi és felmenti az Állami Főszámvevőt és Litvánia Nemzeti Bankja igazgatótanácsának elnökét;

l) kitűzi a helyi önkormányzati választásokat;

m) létrehozza a Központi Választási Bizottságot, és módosítja annak összetételét;

n) elfogadja az állami költségvetést, és ellenőrzi annak végrehajtását;

o) megállapítja az állami adókat és más kötelező illetékeket;

p) ratifikálja és felmondja a Litván Köztársaság nemzetközi szerződéseit, valamint mérlegel más külpolitikai kérdéseket;

q) meghatározza a Litván Köztársaság közigazgatási beosztását;

r) megállapítja a Litván Köztársaság állami díjait;

s) közkegyelmet gyakorol;

t) bevezeti a közvetlen kormányzást és a statáriális jogot, elrendeli a rendkívüli állapotot, bejelenti a mozgósítást és dönt a fegyveres erők bevetéséről.

68. cikk. (1) A Parlamentben törvényjavaslatot a képviselők, a Köztársasági Elnök és a Kormány terjeszthet elő.

(2) Törvényjavaslatot a Litván Köztársaság állampolgárai is kezdeményezhetnek: 50 000 választópolgár benyújthat törvényjavaslatot a Parlamenthez. A Parlament köteles a javaslatot megtárgyalni.

69. cikk. (1) A Parlament a törvényeket a törvényben meghatározott eljárás szerint fogadja el.

(2) Törvény elfogadásához az ülésen jelen levő képviselők többségének szavazata szükséges.

(3) A Litván Köztársaság alkotmányos törvényeinek elfogadásához a képviselők több mint felének szavazata szükséges. A Litván Köztársaság alkotmányos törvényeinek módosításához a képviselők legalább háromötödös többsége szükséges.

(4) A Litván Köztársaság törvényeinek rendelkezéseit népszavazás is elfogadhatja.

70. cikk. (1) A Parlament által elfogadott törvény a Köztársasági Elnök aláírása és a hivatalos kihirdetés után lép hatályba, amennyiben maga a törvény későbbi időpontot nem jelöl meg.

(2) A Parlament által elfogadott egyéb aktusokat és a Parlament ügyrendjét a Parlament Elnöke írja alá, amelyek a kihirdetést követő napon lépnek hatályba, amennyiben maguk az aktusok későbbi időpontot nem jelölnek meg.

71. cikk. (1) A Parlament által elfogadott törvényt a megérkezését követő tíz napon belül a Köztársasági Elnök vagy aláírja és hivatalosan kihirdeti, vagy indoklással visszaküldi a Parlamenthez újbóli megfontolásra.

(2) Abban az esetben, ha a Parlament által elfogadott törvényt a Köztársasági Elnök a megadott határidőn belül sem nem küldi vissza, sem nem írja alá, a törvény a Parlament Elnökének aláírása és hivatalos kihirdetése után lép hatályba.

(3) A Köztársasági Elnök öt napon belül köteles aláírni és kihirdetni azokat a törvényeket, amelyeket népszavazás fogadott el.

(4) Abban az esetben, ha a Köztársasági Elnök a megadott határidőn belül nem írja alá az ilyen törvényeket, ezek a törvények a Parlament Elnökének aláírása és hivatalos kihirdetése után lépnek hatályba.

72. cikk. (1) A Parlamentnek joga van újratárgyalni és hatályba léptetni azokat a törvényeket, amelyeket a Köztársasági Elnök újbóli megfontolásra visszaküldött.

(2) A parlamenti újratárgyalás után a törvény akkor elfogadott, ha a Köztársasági Elnök módosításait és kiegészítéseit elfogadták, vagy a képviselők több mint fele, alkotmányos törvényénél a képviselők háromötöde a törvény mellett szavazott.

(3) A Köztársasági Elnök három napon belül köteles aláírni és kihirdetni a Parlament által újból elfogadott törvényt.

73. cikk. (1) A Parlament ellenőrei megvizsgálják az állampolgároktól érkező, az állami és helyi önkormányzati tisztviselők (kivéve a bírák) által elkövetett, a hatalommal való visszaélésre és a közigazgatásra vonatkozó panaszokat. Az ellenőröknek joguk van arra, hogy a felelős tisztviselő bírósági úton való elmozdítására javaslatot tegyenek.

(2) A Parlament ellenőreinek jogkörét törvény állapítja meg.

(3) Szükség esetén a Parlament más ellenőrzési intézményeket is létrehozhat. Az ilyen intézmények szervezetét és jogkörét törvény állapítja meg.

74. cikk. Az Alkotmány súlyos megsértése, esküszegés, vagy bűncselekmény elkövetése esetén a Parlament a képviselők háromötödének szavazatával megfoszthatja hivatalától a Köztársasági Elnököt, az Alkotmánybíróság elnökét és bírait, a Legfelsőbb Bíróság elnökét és bírait, a Fellebbviteli Bíróság elnökét és bírait, a képviselőket, vagy visszavonhatja valamely képviselő mandátumát. Ilyen intézkedésre a Parlament ügyrendjében meghatározott felelősségre vonási eljárással összhangban kerülhet sor.

75. cikk. A Parlament által kinevezett vagy választott tisztviselők – a 74. cikkben foglalt személyek kivételével – a képviselők többségének szavazatával menthetők fel, amennyiben az illető tisztviselő iránt bizalmatlanságot nyilvánítanak.

76. cikk. A Parlament szervezetét és tevékenységének rendjét a Parlament ügyrendje állapítja meg. A Parlament ügyrendjének törvényereje van.

VI. fejezet

A Köztársasági Elnök

77. cikk. (1) Az állam feje a Köztársasági Elnök.

(2) A Köztársasági Elnök képviseli az államot, ellátja továbbá az Alkotmányban és törvényekben meghatározott feladatait.

78. cikk. (1) Köztársasági Elnöknek bárki megválasztható, aki születéssel szerzett állampolgárságot, a választást megelőző három évben az országban élt, a választás napja előtt betöltötte negyvenedik életévét és parlamenti képviselővé választható.

(2) A Köztársasági Elnököt a Litván Köztársaság állampolgárai választják öt évre, titkos szavazással, az általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján.

(3) Ugyanazt a személyt egymást követően legfeljebb kétszer lehet a Litván Köztársaság Elnökévé választani.

79. cikk. (1) Elnökjelöltnek azt a személyt jegyzik be, aki teljesíti a 78. cikk (1) bekezdésében foglalt feltételeket, és összegyűjtötte legalább 20 000 választópolgár aláírását.

(2) Az elnökjelöltek száma nem korlátozott.

80. cikk. Az elnökválasztást a hivatalban lévő Köztársasági Elnök megbízatásának lejártá előtt két hónappal, az adott hónap utolsó vasárnapján kell megtartani.

81. cikk. (1) Megválasztottnak kell tekinteni azt az elnökjelöltet, aki az első fordulóban megszerezte a leadott szavazatok több mint felét, feltéve, hogy az első fordulóban a választásra jogosultak legalább fele részt vett. Ha a választáson a nyilvántartott választópolgárok kevesebb mint fele jelenik meg, a legtöbb szavazatot – de legalább az összes szavazat egyharmadát – megszerzett elnökjelöltet kell megválasztottnak tekinteni.

(2) Ha az első fordulóban egyetlen jelölt sem szerzi meg a szükséges számú szavazatot, második forduló kell tartani két héttel később, a két legtöbb szavazatot kapott elnökjelölt között. A második fordulóban a több szavazatot elnyert elnökjelöltet kell megválasztottnak tekinteni.

(3) Ha az első fordulóban nem több, mint két személy vett részt, és egyik sem szerzi meg a szükséges számú szavazatot, új választást kell tartani.

82. cikk. (1) A megválasztott Köztársasági Elnök hivatali tevékenységét az előző Köztársasági Elnök hivatali idejének lejártát követő napon kezdi meg, miután a nép képviselőinek, a parlamenti képviselőknek jelenlétében, Vilniusban esküt tett a népnek arra, hogy hűséges lesz a Litván Köztársasághoz és annak Alkotmányához, lelkiismeretesen teljesíti elnöki teendőit, és egyformán igazságos lesz mindenkihez. A Köztársasági Elnök újraválasztás esetén ismét esküt tesz.

(2) A Köztársasági Elnök esküjének okmányát aláírja a Köztársasági Elnök és az Alkotmánybíróság elnöke, vagy távolléte esetén az Alkotmánybíróság egy bírása.

83. cikk. (1) A Köztársasági Elnök nem lehet parlamenti képviselő, és nem viselhet semmilyen más hivatalt, és nem kaphat semmilyen más jövedelmet a megállapított elnöki fizetésen, valamint alkotói díjakon kívül.

(2) A Köztársasági Elnöknek megválasztott személy köteles felfüggeszteni politikai pártokban vagy szervezetekben végzett tevékenységét az új elnökválasztási kampány kezdetéig.

84. cikk. A Köztársasági Elnök

a) döntéseket hoz alapvető külpolitikai ügyekben, és a Kormánnyal együtt megvalósítja a külpolitikát;

b) aláírja a Litván Köztársaság nemzetközi szerződéseit, és benyújtja azokat a Parlamentnek ratifikálás céljából;

c) a Kormány javaslatára kinevezi és felmenti a Litván Köztársaság külföldi államokhoz és nemzetközi szervezetekhez delegált diplomáciai képviselőit, valamint átveszi külföldi

államok diplomáciai képviselőinek megbízó- és visszahívó leveleit, legmagasabb diplomáciai rangokat és címeket adományoz;

d) a Parlament jóváhagyásával kinevezi a miniszterelnököt, megbízza a kormányalakítással, és jóváhagyja annak összetételét;

e) a Parlament jóváhagyásával felmenti hivatalából a miniszterelnököt;

f) elfogadja a Kormány jogköreinek visszaadását az új Parlament megválasztásakor, és megbízza az ügyek továbbvitelével az új Kormány megalakításáig;

g) elfogadja a Kormány lemondását, és szükség esetén megbízza az ügyek továbbvitelével, vagy megbíz egy minisztert a miniszterelnöki funkciók ellátásával az új Kormány megalakításáig; elfogadja egyes miniszterek lemondását, és felkéri őket hivatali teendőik ellátására az új miniszter kinevezéséig;

h) a Kormány lemondása vagy jogköreinek visszaadása esetén tizenöt napon belül javaslatot tesz a Parlamentnek a miniszterelnök személyére;

i) a miniszterelnök javaslatára kinevezi és felmenti a minisztereket;

j) a megfelelő eljárás szerint kinevezi és felmenti a törvényben meghatározott állami tisztviselőket;

k) javaslatot tesz a Parlamentnek a Legfelsőbb Bíróság bírójelöltjeinek személyére, és a Legfelsőbb Bíróság bírának kinevezése után egyiküket ajánlja a Parlamentnek, hogy nevezze ki a Legfelsőbb Bíróság Elnökévé; a Parlament jóváhagyásával kinevezi a Fellebbviteli Bíróság elnökét és bíráit; kinevezi a területi és a helyi bíróságok bíráit és elnökeit, és dönt áthelyezésükről; a törvényben meghatározott esetekben javasolja a Parlamentnek bírák felmentését; a Parlament jóváhagyásával kinevezi és felmenti a Litván Köztársaság Legfőbb Ügyészét;

l) javaslatot tesz a Parlamentnek három alkotmánybíró személyére, és az Alkotmánybíróság összes bírójának kinevezése után javasolja egyiküket a Parlamentnek az Alkotmánybíróság elnökéül;

m) javaslatot tesz a Parlamentnek az Állami Főszámvevő és Litvánia Nemzeti Bankja igazgatótanácsának elnöke személyére, illetve szükség esetén indítványozza a Parlamentnek, hogy vonja meg bizalmát a fenti tisztviselőktől;

n) a Parlament egyetértésével kinevezi és felmenti a hadsereg parancsnokát és a Biztonsági Szolgálat vezetőjét;

o) adományozza a legmagasabb katonai rangokat;

p) az állami szuverenitást és területi integritást fenyegető fegyveres támadás esetén döntéseket hoz a fegyveres agresszióval szembeni védelemről, a statáriális jog és a mozgósítás elrendeléséről, és ezeket a döntéseket jóváhagyásra a Parlament következő ülése elé terjeszti;

q) rendkívüli állapotot vezet be a törvényben meghatározott esetekben és eljárások szerint, és ezeket a döntéseket jóváhagyásra a Parlament következő ülése elé terjeszti;

r) éves jelentést tesz a Parlamentnek Litvánia helyzetéről és a Litván Köztársaság bel- és külpolitikájáról;

s) az Alkotmányban meghatározott esetekben összehívja a Parlament rendkívüli üléseit;

t) kitűzi a Parlament általános választását, és az Alkotmány 58. cikk (2) bekezdésében meghatározott esetekben kitűzi a Parlament rendkívüli választását;

u) megadja a Litván Köztársaság állampolgárságát, a törvényben meghatározott szabályok szerint;

v) állami kitüntetéseket adományoz;

w) elítélt személyeknek kegyelmet ad;

x) aláírja és kihirdeti a Parlament által elfogadott törvényeket, vagy megfontolásra visszaküldi azokat a Parlamentnek, az Alkotmány 71. cikkében meghatározott eljárás szerint.

85. cikk. A Köztársasági Elnök a ráruházott hatalmánál fogva rendeletet alkot. A Köztársasági Elnöknek az Alkotmány 84. cikk *c), o), q)* és *u)* pontjai alapján hozott rendelkezései csak a miniszterelnök vagy az illetékes miniszter ellenjegyzésével érvényesek. Ezekért a rendeletekért a felelősség a miniszterelnököt vagy az ellenjegyző minisztert terheli.

86. cikk. (1) A Köztársasági Elnök személye sérthetetlen, hivatali ideje alatt a Köztársasági Elnököt nem lehet letartóztatni, sem büntető- vagy közigazgatási eljárás alá helyezni.

(2) A Köztársasági Elnököt hivatalától megfosztani csak az Alkotmány súlyos megsértéséért, hivatali esküjének megszegéséért vagy bűncselekmény elkövetését megállapító ítélet esetén lehet. A Parlament határoz arról, hogy a Köztársasági Elnököt a felelősségre vonási eljárás eredményeként megfosztja-e tisztségétől.

87. cikk. (1) Ha az Alkotmány 58. cikk (2) bekezdésének értelmében a Köztársasági Elnök kitzúzi a Parlament rendkívüli választását, akkor az újonnan megválasztott Parlament jogosult a képviselők háromötödének többségével, az első ülését követő harminc napon belül kitzúzni a Köztársasági Elnök rendkívüli megválasztását.

(2) Ha a Köztársasági Elnök indulni kíván a választáson, automatikusan jelöltnek tekintendő.

(3) Ha a rendkívüli választáson a Köztársasági Elnököt újraválasztják, akkor második ciklusra megválasztott elnöknek tekintendő, amennyiben a választás előtt az előző ciklusból több mint három év telt el. Amennyiben az előző ciklusból kevesebb, mint három év telt el, a Köztársasági Elnököt a ciklus hátralévő tartamára választották újra, mely nem tekintendő második ciklusnak.

(4) Amennyiben a Köztársasági Elnök rendkívüli választását az elnök második ciklusa alatt tűzik ki, a hivatalban lévő Köztársasági Elnök csak a második ciklus hátralévő részére választható meg.

88. cikk. A Köztársasági Elnök megbízatása véget ér

a) hivatali idejének lejártával;

b) rendkívüli elnökválasztás esetén;

c) hivataláról való lemondással;

d) halálával;

e) abban az esetben, ha a Parlament felelősségre vonási eljárás eredményeként megfosztja tisztségétől;

f) abban az esetben, ha a Parlament, az Alkotmánybíróság döntését figyelembe véve, a képviselők háromötödének többségével úgy határoz, hogy egészségügyi okokból képtelen hivatalát ellátni.

89. cikk. (1) Abban az esetben, ha a Köztársasági Elnök meghal, felelősségre vonási eljárás eredményeként megfosztják tisztségétől, vagy ha a Parlament úgy határoz, hogy a Köztársasági Elnök egészségügyi okokból képtelen hivatali teendőit ellátni, a Köztársasági Elnök feladatait ideiglenesen a Parlament Elnöke látja el. Ilyen esetekben a Parlament tíz napon belül kitzúzi a Köztársasági Elnök-választást, melyet két hónapon belül meg kell tartani. Ha a Parlament nem tud összeülni, és nem tudja kitzúzni a választást, a választást a Kormány tűzi ki.

(2) A Parlament Elnöke helyettesíti a Köztársasági Elnököt, ha ideiglenesen az ország határain kívül tartózkodik, vagy betegség miatt ideiglenesen képtelen hivatali teendőinek ellátására.

(3) A Köztársasági Elnök helyettesítése idején a Parlament Elnöke nem tűzhet ki rendkívüli parlamenti választást, valamint nem nevezhet ki és nem menthet fel minisztereket a Parlament jóváhagyása nélkül. Az adott időtartam alatt a Parlament nem vethet fel bizalmatlansági indítványt a Parlament Elnökével szemben.

(4) A Köztársasági Elnök jogkörét egyéb esetekben más személy vagy szervezet nem gyakorolhatja.

90. cikk. A Köztársasági Elnök rezidenciával rendelkezik. A Köztársasági Elnök fizetéséről és az elnöki rezidencia fenntartásáról törvény rendelkezik.

VII. fejezet

A Litván Köztársaság Kormánya

91. cikk. A Litván Köztársaság Kormánya a miniszterelnökből és a miniszterekből áll.

92. cikk. (1) A miniszterelnököt a Parlament jóváhagyásával a Köztársasági Elnök nevezi ki és menti fel. A minisztereket a miniszterelnök javaslata alapján a Köztársasági Elnök nevezi ki.

(2) A miniszterelnök a kinevezését követő tizenöt napon belül bemutatja a Parlamentnek az általa alakított, és a Köztársasági Elnök által jóváhagyott Kormányt, valamint előterjeszti a Parlamentnek a kormányprogramot.

(3) A Kormány a jogköreit visszaadja a Köztársasági Elnöknek a parlamenti választások, illetve a Köztársasági Elnök választása után.

(4) Az új Kormány elfogadásához az szükséges, hogy a Parlament jóváhagyja a kormányprogramot, a jelen levő képviselők többségének szavazatával.

93. cikk. Hivatalba lépésük alkalmával a miniszterelnök és a miniszterek esküt tesznek a Parlament előtt, hogy hűségesek lesznek a Litván Köztársasághoz, és megtartják annak Alkotmányát és törvényeit. Az eskü szövegét a Kormányról szóló törvény tartalmazza.

94. cikk. A Litván Köztársaság Kormánya

a) intézi az ország ügyeit, védi a Litván Köztársaság területének sérthetlenségét, biztosítja az állam biztonságát és a közrendet;

b) végrehajtja a törvényeket, a Parlament törvények végrehajtására vonatkozó határozatait és a Köztársasági Elnök rendeleteit;

c) összehangolja a minisztériumok és más kormányzati szervek működését;

d) elkészíti és benyújtja a Parlamentnek az állami költségvetés tervezetét, végrehajtja az állami költségvetést, és jelentést tesz a Parlamentnek a költségvetés végrehajtásáról;

e) törvényjavaslatokat készít, és ezeket a Parlament elé terjeszti;

f) diplomáciai kapcsolatokat létesít és tart fenn külföldi államokkal és nemzetközi szervezetekkel;

g) ellátja az Alkotmány és a törvények által meghatározott egyéb feladatait.

95. cikk. (1) A Litván Köztársaság Kormánya ülésein dönt az államigazgatás ügyeiben, döntéseiről a Kormány tagjainak többsége által elfogadott rendeletet alkot. Az Állami Főszámvevő jogosult a Kormány ülésein részt venni.

(2) A kormányrendeletet a miniszterelnök és az illetékes miniszter írja alá.

96. cikk. (1) A Litván Köztársaság Kormánya testületileg felel a Parlamentnek a Kormány általános tevékenységéért.

(2) A miniszterek a rájuk bízott igazgatási terület irányításáért felelősek a Parlamentnek, a Köztársasági Elnöknek, és közvetlenül alárendeltek a miniszterelnöknek.

97. cikk. (1) A miniszterelnök képviseli a Litván Köztársaság Kormányát és irányítja annak tevékenységét.

(2) A miniszterelnök távollétében, vagy ha képtelen feladatai ellátására, javaslatára bízza meg a Köztársasági Elnök az egyik minisztert a miniszterelnök helyettesítésével, legfeljebb

hatvan napra. Javaslát hiányában a Köztársasági Elnök megbízza valamelyik minisztert a miniszterelnök helyettesítésével.

98. cikk. (1) A miniszter irányítja a hozzá tartozó minisztériumot, dönt a minisztérium hatáskörébe tartozó kérdésekben, valamint ellát egyéb, törvényben előírt feladatokat.

(2) A minisztert ideiglenesen a miniszterelnök által kinevezett kormánytag helyettesítheti.

99. cikk. A miniszterelnök és a miniszterek nem tölthetnek be semmilyen, kinevezés vagy választás útján elnyerhető hivatal, nem léphetnek alkalmazásba üzleti, kereskedelmi vagy egyéb magánintézménynél vagy vállalatnál, és nem kaphatnak semmilyen más jövedelmet, mint az adott kormány megbízatáshoz kötődő fizetést, illetve az alkotói díjakat.

100. cikk. A miniszterelnök és a miniszterek nem helyezhetők vád alá, nem tartóztathatók le, és szabadságuk semmilyen egyéb módon nem korlátozható a Parlament előzetes hozzájárulása, vagy ha a Parlament nem ülésezik, a Köztársasági Elnök hozzájárulása nélkül.

101. cikk. (1) A Parlament kérésére a Kormány vagy valamelyik miniszter köteles beszámolni tevékenységéről a Parlament előtt.

(2) Ha a miniszterek több mint fele kicserélődik, a Kormánynak újra felhatalmazást kell kérnie a Parlamenttől. Ellenkező esetben a Kormánynak le kell mondania.

(3) A Kormánynak szintén le kell mondania, ha

a) a Parlament egymás után kétszer elutasítja az újonnan létrejött Kormány programját,

b) a képviselők többsége titkos szavazással bizalmatlanságot nyilvánít a Kormánnyal vagy a miniszterelnökkel szemben,

c) a miniszterelnök lemond vagy meghal,

d) a parlamenti választások után új Kormány alakul.

(4) A miniszternek le kell mondania, ha a képviselők többsége titkos szavazással bizalmatlanságot nyilvánít személye iránt.

(5) A Köztársasági Elnök köteles elfogadni a Kormány vagy valamelyik miniszter lemondását.

VIII. fejezet

Az Alkotmánybíróság

102. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság határoz arról, hogy a Parlament által elfogadott törvények és aktusok összhangban állnak-e az Alkotmánnyal, illetve arról, hogy a Köztársasági Elnök és a Kormány aktusai sértik-e az Alkotmányt és a törvényeket.

(2) Az Alkotmánybíróság jogállását és hatásköre gyakorlásának módját a Litván Köztársaság Alkotmánybíróságára vonatkozó törvény állapítja meg.

103. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság kilenc bíróból áll, akiket kilencéves, nem megújítható időtartamra neveznek ki. Minden három évben az Alkotmánybíróság egyharmada kicserélődik. A Parlament kinevez három alkotmánybíró a Litván Köztársaság Elnöke, három alkotmánybíró a Parlament Elnöke, és három alkotmánybíró a Legfelsőbb Bíróság Elnöke által jelölt személyek közül.

(2) A Köztársasági Elnök javaslatára a Parlament kinevezi az Alkotmánybíróság elnökéül az Alkotmánybíróság egyik bíróját.

(3) Az Alkotmánybíróság tagjának jelölhető az a litván állampolgár, aki feddhetetlen, elsőfokú jogi végzettséggel rendelkezik, és legalább tíz évet töltött jogi hivatásban, vagy a joggal kapcsolatos területek oktatásában.

104. cikk. (1) Tevékenységük végzése közben az Alkotmánybíróság bírái minden más intézménytől, személytől vagy szervezettől függetlenül működnek, és csak a Litván Köztársaság Alkotmányára vannak tekintettel.

(2) Hivatalba lépésük előtt az Alkotmánybíróság bírái a Parlament előtt hűségesküt tesznek a Litván Köztársaságra és az Alkotmányra.

(3) A bírósági bírákra vonatkozó hivatásbeli és politikai korlátozások az Alkotmánybíróság bíráira is érvényesek.

(4) Az Alkotmánybíróság bírái a parlamenti képviselőkkel azonos mentelmi jogot élveznek.

105. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság mérlegelés után határozatot hoz arról, hogy a Litván Köztársaság törvényei és a Parlament által elfogadott aktusok összhangban állnak-e a Litván Köztársaság Alkotmányával.

(2) Az Alkotmánybíróság szintén vizsgálja, hogy

a) a Köztársasági Elnök aktusai, és

b) a Kormány aktusai összhangban állnak-e az Alkotmánnyal.

(3) Az Alkotmánybíróság határozatot hoz

a) a választási törvények megsértéséről az elnökválasztás vagy a parlamenti választás idején;

b) arról, hogy a Litván Köztársaság Elnökének egészségi állapota korlátozza-e őt hivatala ellátásában;

c) a Litván Köztársaság nemzetközi szerződéseinek Alkotmánnyal való összhangjáról;

d) a képviselők és más állami tisztviselők tevékenységének alkotmányosságáról, ha ellenük felelősségre vonási eljárást indítottak.

106. cikk. (1) A 105. cikk (1) bekezdésében foglalt aktusok vonatkozásában a Kormány, a képviselők legalább egyötöde, valamint a bíróságok fordulhatnak az Alkotmánybírósághoz.

(2) A Köztársasági Elnök aktusai és az Alkotmány és a törvények összhangjára vonatkozóan a képviselők egyötöde és a bíróságok fordulhatnak az Alkotmánybírósághoz.

(3) A Kormány aktusai és az Alkotmány és a törvények összhangjára vonatkozóan a képviselők egyötöde, a bíróságok és a Köztársasági Elnök fordulhatnak az Alkotmánybírósághoz.

(4) Ha a Köztársasági Elnök előterjesztése vagy a Parlament határozata megkérdőjelezi egy törvény Alkotmánnyal való összeegyeztethetőségét, a törvény alkalmazását fel kell függeszteni.

(5) A Parlament kérheti az Alkotmánybíróság állásfoglalását. A Parlament választásával és a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatban ez a jog a Köztársasági Elnököt is megilleti.

(6) Az Alkotmánybíróság jogosult arra, hogy visszautasítsa valamely ügy megvizsgálását, vagy ne hozzon azokban döntést, ha a kérelem jogalapja hiányzik.

107. cikk. (1) A Litván Köztársaság törvényei (vagy annak részei), a Parlament bármely egyéb aktusa (vagy annak részei), a Litván Köztársaság Elnökének aktusai, a Kormány aktusai (vagy annak részei) nem alkalmazhatók attól a naptól fogva, hogy az Alkotmánybíróság kihirdette azt a határozatát, hogy a kérdéses aktus (vagy annak része) ellentétes a Litván Köztársaság Alkotmányával.

(2) Az Alkotmánybíróság olyan határozatait, amelyeket az Alkotmány a hatáskörébe utalt, véglegesek és megfellebbezhetetlenek.

(3) Az Alkotmánybíróság határozata alapján a Parlament végső döntést hoz az Alkotmány 105. cikk (3) bekezdés c) pontjában említett kérdésekben.

108. cikk. Az Alkotmánybíróság bírójának hivatali ideje megszűnik

a) hivatali idejének lejártával,

b) halálával,

c) önkéntes lemondásával,

d) abban az esetben, ha feladatainak ellátására egészségügyi okból képtelen,

e) abban az esetben, ha a Parlament felelősségre vonási eljárás eredményeként tisztségétől megfosztja.

IX. fejezet

A Bíróság

109. cikk. (1) A Litván Köztársaságban az igazságszolgáltatás kizárólagos joga a bíróságok illeti meg.

(2) Az igazságszolgáltatásban a bírák és a bíróságok függetlenek.

(3) Az ügyek tárgyalásánál a bírák csak a törvénynek vannak alárendelve.

(4) A Bíróság a határozatait a Litván Köztársaság nevében hozza.

110. cikk. (1) A bírák nem alkalmazhatnak olyan törvényt, mely ellentétes az Alkotmánnyal.

(2) Olyan esetben, amikor megalapozott az a feltételezés, hogy egy bizonyos ügyben alkalmazandó törvény vagy más aktus ellentétes az Alkotmánnyal, a bíró köteles felfüggeszteni az ügyet és az Alkotmánybírósághoz fordulni annak érdekében, hogy az határozzon a kérdéses törvény vagy más aktus alkotmányosságáról.

111. cikk. (1) A Litván Köztársaság bírósági szervezete a Legfelsőbb Bíróságból, a Fellebbviteli Bíróságból, a területi és helyi bíróságokból áll.

(2) Közigazgatási, munkaügyi, családjogi és egyéb peres ügyekre a törvény alapján különleges bíróságok alapíthatók.

(3) A Litván Köztársaságban nem alakíthatók békeidőben különleges jogkörű bíróságok. A bíróságok alakításáról és hatásköreiről a Litván Köztársaság bíróságairól szóló törvény rendelkezik.

112. cikk. (1) Litvániában csak a Litván Köztársaság állampolgára tölthet be bírói tisztséget.

(2) A Legfelsőbb Bíróság bíráit, valamint a közülük választott elnököt a Köztársasági Elnök javaslatára a Parlament nevezi ki és menti fel.

(3) A Fellebbviteli Bíróság bíráit, valamint a közülük választott elnököt a Parlament jóváhagyásával a Köztársasági Elnök nevezi ki és menti fel.

(4) A területi bíróságok, a helyi bíróságok és a különleges bíróságok bíráit és elnökeit a Köztársasági Elnök nevezi ki és – szükség esetén – helyezi át.

(5) A törvény által meghatározott különleges bírói testület javaslatot tesz a Köztársasági Elnöknek a bírák kinevezésére, előléptetésére, áthelyezésére és felmentésére.

(6) A bíróvá kinevezett személy a törvényben meghatározott szabályok szerint esküt tesz arra, hogy hűséges lesz a Litván Köztársasághoz, és az igazságszolgáltatást csak a törvény alapján végzi.

113. cikk. (1) A bírák nem lehetnek semmilyen más választott vagy kinevezett állásban, és nem állhatnak semmilyen üzleti, kereskedelmi vagy magánintézmény, vagy vállalat alkalmazásában. Nem kaphatnak továbbá semmilyen más fizetést, mint a bírák számára megállapított illetményt, valamint oktatói, tudományos, vagy alkotótevékenységük utáni díjazást.

(2) Bírák nem vehetnek részt politikai pártok és más politikai szervezetek tevékenységében.

114. cikk. (1) Tilos az államhatalmi és államigazgatási intézmények, a képviselők és más parlamenti tisztviselők, politikai pártok, közszolgálati szervezetek és az állampolgárok számára, hogy beavatkozzanak egy bíró vagy egy bíróság tevékenységébe. Ennek megsértése felelősségre vonást von maga után.

(2) Bírókat nem lehet felelősségre vonni, letartóztatni, vagy személyes szabadságukban korlátozni a Parlament hozzájárulása, vagy ha a Parlament nem ülészik, a Köztársasági Elnök engedélye nélkül.

115. cikk. A Litván Köztársaság bíróságainak bíráit hivatalukból elmozdítani a törvényben megállapított eljárással lehet, az alábbi esetekben:

- a) saját akaratából;
- b) megbízatása lejártával, vagy a törvényben meghatározott nyugdíjkorhatár elérésével;
- c) egészségügyi okokból;
- d) más hivatalba való kinevezés, vagy más hivatali helyre való önkéntes távozás esetén;
- e) amennyiben bírói tisztségükhöz méltatlan magatartást tanúsítanak;
- f) amennyiben jogerős bírósági határozattal elítélik.

116. cikk. Ha a Legfelsőbb Bíróság vagy a Fellebbviteli Bíróság elnöke vagy bírái súlyos alkotmányértéstartást vagy bűncselekményt követnek el, vagy megszegik esküjüket, a Parlament felelősségre vonási eljárás eredményeként megfoszthatja őket tisztségüktől.

117. cikk. (1) Az ügyek tárgyalása minden bíróságnál nyilvános. Zárt bírósági tárgyalás tartható az állampolgár vagy családja magánéletének tiszteletben tartása érdekében, vagy ha ez állam-, szakmai vagy üzleti titok megőrzése érdekében szükséges.

(2) A Litván Köztársaságban a bírósági tárgyalások nyelve a litván.

(3) A litván nyelvet nem beszélő személyeknek joguk van arra, hogy a tárgyaláson és a bírósági eljárásban tolmács segítségét vegyék igénybe.

118. cikk. (1) Az ügyész szervezi és felügyeli a nyomozást, valamint büntetőügyekben az állam nevében vádat emel.

(2) A törvényben meghatározott esetekben az ügyész védi valamely személy, a társadalom vagy az állam jogát és jogos érdekét.

(3) Feladatának ellátása során az ügyész független, és csak a törvénynek van alárendelve.

(4) A Litván Köztársaság ügyészi szervezete a Legfőbb Ügyészségből és a területi ügyészség szerveiből áll.

(5) A Legfőbb Ügyészt a Parlament jóváhagyásával a Köztársasági Elnök nevezi ki és menti fel.

(6) Az ügyészek kinevezésének, elmozdításának és jogállásának szabályait törvény állapítja meg.

X. fejezet

A helyi önkormányzatok és a helyi közigazgatás

119. cikk. (1) Az állam területén lévő, a törvény által meghatározott közigazgatási egységeknek önkormányzati joguk van. Ezt a jogot a helyi tanácsokon keresztül lehet gyakorolni.

(2) A helyi tanácsok tagjait a közigazgatási egység területén élő litván állampolgárok és más állandó lakosok négy évre választják az adott területen élő állampolgárok és más állandó lakosok közül, titkos szavazással, az általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján.

(3) Az önkormányzati szervek megszervezésének és tevékenységének szabályait törvény állapítja meg.

(4) A Litván Köztársaság törvényeinek, a Kormány és a helyi tanács határozatainak közvetlen alkalmazása érdekében a helyi tanács neki felelős végrehajtó szerveket hoz létre.

120. cikk. (1) Az állam támogatja a helyi önkormányzatokat.

(2) A helyi önkormányzatok az Alkotmány és a törvények által meghatározott hatáskörükön belül szabadon és függetlenül működhetnek.

121. cikk. (1) A helyi önkormányzatok megtervezik és jóváhagyják saját költségvetésüket.

(2) A helyi tanácsok a törvényben meghatározott keretek között és eljárások szerint jogosultak helyi adót kivetni. A helyi tanácsok saját költségvetésük terhére adó- és illetékkedvezményeket biztosíthatnak.

122. cikk. A helyi tanácsok jogaik megsértése esetén bírósághoz fordulhatnak.

123. cikk. (1) Magasabb igazgatási egységekben az igazgatást a Kormány szervezi meg, a törvényben meghatározott szabályok szerint.

(2) A Kormány önkormányzati megbízottat nevez ki az Alkotmány és a törvények betartásának ellenőrzésére és a Kormány határozatainak végrehajtására.

(3) A Kormány önkormányzati megbízottjainak hatáskörét és működésük szabályait törvény állapítja meg.

(4) A törvény által meghatározott esetekben és eljárások szerint a Parlament jogosult ideiglenesen közvetlen igazgatást bevezetni a helyi önkormányzat területén.

124. cikk. A helyi önkormányzatok, valamint végrehajtó testületeik és tisztviselőik cselekedeteit és aktusait bíróság előtt meg lehet támadni, ha azok sértik az állampolgárok és szervezetek jogait.

XI. fejezet

Pénzügyek és az állami költségvetés

125. cikk. (1) A Litván Köztársaság központi bankja a Litván Nemzeti Bank, amely az állam tulajdonában van.

(2) A Litván Nemzeti Bank szervezetének és tevékenységének eljárását, hatáskörét, az elnök jogállását, valamint felmentésének eseteit törvényben kell meghatározni.

126. cikk. (1) A Litván Nemzeti Bankot a bank igazgatótanácsa irányítja, amely az igazgatótanács elnökéből, elnökhelyetteseiből és tagjaiból áll.

(2) A Litván Nemzeti Bank igazgatótanácsának elnökét a Köztársasági Elnök javaslata alapján a Parlament öt évre nevezi ki.

127. cikk. (1) A Litván Köztársaság költségvetési rendszere a Litván Köztársaság független állami költségvetéséből, és a független helyi önkormányzati költségvetésekből áll.

(2) Az állami költségvetés bevételei adókból, kötelező befizetésekből, illetékekből, állami tulajdonból és egyéb forrásokból származnak.

(3) Az adókat, az egyéb költségvetési tételeket és az illetékeket a Litván Köztársaság törvényei állapítják meg.

128. cikk. (1) Állami kölcsönökről és egyéb tulajdoni tartozásokról a Kormány javaslata alapján a Parlament határoz.

(2) Az állami tulajdon feletti rendelkezést, annak felhasználását és kezelését törvény szabályozza.

129. cikk. A költségvetési év január 1. napján kezdődik, és december 31. napján ér véget.

130. cikk. A Litván Köztársaság Kormánya elkészíti az állami költségvetés-tervezetet, és azt benyújtja a Parlamentnek, legkésőbb hetvenöt nappal a költségvetési év vége előtt.

131. cikk. (1) Az állami költségvetés-tervezetet a Parlament megtárgyalja, és törvény formájában az új költségvetési év kezdete előtt elfogadja.

(2) Az állami költségvetés-tervezet tárgyalása során a Parlament csak úgy növelhet kiadásokat, ha meghatározza a kérdéses kiadások pénzügyi forrásait. A törvényben megállapított költségek csak a vonatkozó törvények módosításával csökkenthetők.

132. cikk. (1) Ha az állami költségvetést az előírt időpontig nem fogadják el, a havi költségvetési kiadások az év elején nem haladhatják meg az előző év kiadásainak egytizenketted részét.

(2) A költségvetési év során a Parlament – a költségvetés elfogadására vonatkozó szabályok szerint – módosíthatja a költségvetést, szükség esetén pótköltségvetést fogadhat el.

XII. fejezet

Az Állami Számvevőszék

- 133. cikk.** (1) Az Állami Számvevőszék szervezetét és hatáskörét törvény állapítja meg.
(2) Az Állami Számvevőszék az Állami Főszámvevőnek van alárendelve, akit a Köztársasági Elnök javaslatára a Parlament nevez ki öt évre.
(3) Hivatalba lépése előtt az Állami Főszámvevő esküt tesz. Az eskü szövegét törvény állapítja meg.
- 134. cikk.** (1) Az Állami Számvevőszék ellenőrzi az állami tulajdon felhasználásának és kezelésének törvényességét, valamint az állami költségvetés végrehajtását.
(2) Az Állami Főszámvevő az állami költségvetés éves végrehajtásáról beszámol a Parlamentnek.

XIII. fejezet

Külpolitika és nemzetvédelem

- 135. cikk.** (1) A külpolitika terén a Litván Köztársaság a nemzetközi jog általánosan elismert elveit és normáit követi, küzd a nemzetbiztonság és függetlenség védelméért, az állampolgárok alapvető jogaiért, szabadságaiért és jólétéért, és részt vesz a jogon és igazságon alapuló, észszerű nemzetközi rend megteremtésében.
(2) A Litván Köztársaságban tilos a háborús uszítás.
- 136. cikk.** A Litván Köztársaság részt vesz a nemzetközi szervek munkájában, ha ez nem mond ellent az állam érdekeinek és függetlenségének.
- 137. cikk.** A Litván Köztársaság területén nem lehetnek tömegpusztító fegyverek és külföldi katonai támaszpontok.
- 138. cikk.** (1) A Parlament ratifikálja és felmondja a Litván Köztársaság következő eseteire vonatkozó nemzetközi szerződéseit:
a) a Litván Köztársaság államhatárainak kiigazítása;
b) politikai együttműködés külföldi államokkal, kölcsönös segítségnyújtási vagy nemzetvédelmi szerződések;
c) az erőszak alkalmazásáról, illetve az azzal való fenyegetésről való lemondás, valamint a békeszerződések;
d) a Litván Köztársaság fegyveres erőinek külföldi állam területén való állomásoztatása és ottani jogállása;
e) Litvánia részvétele univerzális vagy regionális nemzetközi szervezetekben;
f) multilaterális vagy hosszú lejáratú gazdasági egyezmények.
(2) Törvények és nemzetközi szerződések előírhatnak olyan eseteket, amelyekben a Parlamentnek kell a Litván Köztársaság szerződéseit ratifikálnia.
(3) A Litván Köztársaság Parlamentje által ratifikált nemzetközi szerződések a litván jogrendszer szerves részét képezik.
- 139. cikk.** (1) Az országot ért idegen fegyveres támadás elleni védekezés minden litván állampolgár joga és kötelessége.
(2) A litván állampolgárok kötelesek nemzetvédelmi vagy alternatív szolgálatot teljesíteni, a törvényben megállapított módon.
(3) A nemzetvédelem megszervezését törvények állapítják meg.
- 140. cikk.** (1) A nemzetvédelem fő kérdéseit a Honvédelmi Tanács tárgyalja meg és hangolja össze; tagjai a Litván Köztársaság Elnöke, a miniszterelnök, a Parlament Elnöke, a nemzetvédelmi miniszter és a hadsereg parancsnoka. A Honvédelmi Tanácsot a Litván Köz-

társaság Elnöke vezeti. A Honvédelmi Tanács megalakulására, tevékenységére és jogkörére vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

(2) A fegyveres erők főparancsnoka a Litván Köztársaság Elnöke.

(3) A Kormány, a nemzetvédelmi miniszter és a hadsereg parancsnoka felelősek a Parlamentnek az állam fegyveres erőinek ellátásáért és irányításáért. A nemzetvédelmi miniszter nem lehet olyan szolgálatot teljesítő katona, aki nem vonult vissza az aktív szolgálattól.

141. cikk. Nem lehetnek tagjai a Parlamentnek és a helyi tanácsoknak az aktív katonai vagy alternatív szolgálatot teljesítő katonák, a nemzetvédelem, a rendőrség és a belügyi szolgálat tisztjei, nem hivatásos tisztek, újra besorozott személyek, akik nem vonultak vissza a szolgálattól, valamint a katonai és biztonsági szolgálat egyéb fizetett tisztviselői. A fentiek nem tölthetnek be választott vagy kinevezett hivatalt az állami közigazgatásban, és nem vehetnek részt politikai pártok vagy szervezetek tevékenységében.

142. cikk. (1) A Parlament jogosult rendkívüli állapotot bevezetni, a mozgósítást vagy a leszerelést kihirdetni, valamint dönteni a fegyveres erők bevetéséről az ország védelme, vagy Litvánia nemzetközi kötelezettségeinek teljesítése céljából.

(2) Az állam szuverenitását vagy területi integritását veszélyeztető fegyveres támadás esetén a Litván Köztársaság Elnöke azonnal határoz a fegyveres agresszió elleni védelemről, rendkívüli állapotot vezet be az ország egész területén, vagy annak egyes részein, kihirdeti a mozgósítást, és e döntéseit a Parlament következő ülése elé terjeszti; az két ülásszak között azonnal összehívja a Parlament rendkívüli ülését. A Parlament a Köztársasági Elnök határozatát jóváhagyja vagy hatályon kívül helyezi.

143. cikk. Abban az esetben, ha általános választás esedékes háborús időben, a Parlament vagy a Köztársasági Elnök határozatot hoz a Parlament, a Köztársasági Elnök és a helyi tanácsok megbízatásának meghosszabbításáról. Ilyen esetekben a választásokat a háború végétől számított három hónapon belül kell megtartani.

144. cikk. (1) Abban az esetben, ha az állam rendje vagy az alkotmányos rend fenyegetett helyzetben van, a Parlament jogosult szükségállapotot elrendelni az ország egész területén vagy annak egyes részein, hat hónapot meg nem haladó időre.

(2) Sürgős esetben, ha a Parlament nem ülésezik, a Köztársasági Elnök jogosult ilyen döntést hozni, és ezzel egyidejűleg összehívja a Parlament rendkívüli ülését a kérdés megvitatására. A Parlament a Köztársasági Elnök határozatát jóváhagyja vagy hatályon kívül helyezi.

(3) A szükségállapotot törvény szabályozza.

145. cikk. Rendkívüli vagy szükségállapot esetén az Alkotmány 22., 24., 25., 32., 35. és 36. cikkeiben meghatározott jogok és szabadságok ideiglenesen korlátozhatók.

146. cikk. (1) Az állam gondoskodik azokról a katonákról, akiket egészségügyi károsodás ért katonai szolgálatuk teljesítése közben, valamint a szolgálatuk során életüket vesztett katonák családjáról.

(2) Az állam gondoskodik az olyan állampolgáiról is, akiket egészségügyi károsodás ért a haza védelme közben, valamint az olyan állampolgárok családjairól, akik életüket veszteszték a haza védelmében.

XIV. fejezet

Az Alkotmány módosítása

147. cikk. (1) A Litván Köztársaság Alkotmányának módosítására vagy kiegészítésére javaslatot nyújthat be a képviselők egynegyede, vagy legalább 300 000 választópolgár.

(2) Rendkívüli vagy szükségállapot idején alkotmánymódosításra nem kerülhet sor.

148. cikk. (1) Az Alkotmány 1. cikkének rendelkezését, mely szerint a litván állam független és demokratikus köztársaság, csak népszavazás módosíthatja; a módosítás érvényességéhez a litván szavazók háromnegyedes többségére van szükség.

(2) Az I. fejezet (A litván állam) és a XIV. fejezet (Az Alkotmány módosítása) rendelkezéseit csak népszavazás módosíthatja.

(3) Az Alkotmány egyéb fejezeteinek módosításáról a Parlament kétszer tárgyal és szavaz. A szavazások között legalább három hónapnak kell eltelnie. Az Alkotmány módosítására irányuló törvényjavaslatot akkor kell a Parlament által elfogadottnak tekinteni, ha mindkét szavazáson a képviselők kétharmada az elfogadás mellett szavazott.

(4) A Parlament által elutasított alkotmánymódosító javaslatot egy év elteltéig nem lehet a Parlament elé terjeszteni újratárgyalás céljából.

149. cikk. (1) Az Alkotmány módosítására irányuló elfogadott törvényt a Litván Köztársaság Elnöke írja alá, és öt napon belül hivatalosan kihirdeti.

(2) Ha a Litván Köztársaság Elnöke nem írja alá, és nem hirdeti ki az ilyen törvényt a megadott határidőn belül, a törvényt a Parlament Elnöke írja alá és hirdeti ki.

(3) Az Alkotmány módosítására irányuló törvény legkorábban az elfogadását követő egy hónap eltelte után lép hatályba.

Záró rendelkezések

150. cikk. A Litván Köztársaság Alkotmányának részei:

- az 1991. február 11-i alkotmánytörvény a Litván Államról,
- az 1992. június 8-i alkotmánytörvény a Litván Köztársaság el nem kötelezettségéről a szovjet utódállamok keleti szövetségei vonatkozásában.

151. cikk. A Litván Köztársaság Alkotmánya a népszavazás eredményének hivatalos kihirdetését követő napon lép hatályba, feltéve, hogy a népszavazáson a litván választópolgárok több mint fele elfogadta.

152. cikk. Az Alkotmány végrehajtásának szabályait és más rendelkezéseket a Litván Köztársaság Alkotmányának végrehajtási szabályiról szóló törvény állapítja meg; ezt az Alkotmánnyal együtt népszavazásnak kell elfogadnia.

153. cikk. Az Alkotmány népszavazás általi elfogadását követően a Litván Köztársaság Parlamentje jogosult arra, hogy 1993. október 25-ig bezárólag a képviselők háromötödének többségével módosítsa a Litván Köztársaság Alkotmányának 47., 55., 56. cikkeit, az 58. cikk (2) bekezdésének *b*) pontját, a 65., 68., 69. cikkeit, a 84. cikk *k*) és *l*) pontjait, a 87. cikk (1) bekezdését, a 96., 103., 118. cikkeit és a 119. cikk (4) bekezdését.

154. cikk. A Litván Köztársaság Alkotmányának és a Litván Köztársaság Alkotmányának végrehajtási szabályairól szóló törvény népszavazás általi elfogadását követően az Alkotmányt és a fenti törvényt a Litván Köztársaság Legfelsőbb Tanácsának Elnöke írja alá és hirdeti ki tizenöt napon belül.

A LITVÁN KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYÁNAK VÉGREHAJTÁSI SZABÁLYAI

1. cikk. A Litván Köztársaság Alkotmányának hatálybalépésével egyidejűleg a Litván Köztársaság Alaptörvénye hatályát veszti.

2. cikk. Törvények, más aktusok, vagy ezek részei, melyek hatályban voltak a Litván Köztársaság területén a Litván Köztársaság Alkotmányának elfogadása előtt, továbbra is hatályban maradnak, feltéve, hogy nem ellentétesek az Alkotmánnyal vagy jelen törvénnyel, mindaddig, amíg semmisnek nem nyilvánítják azokat, vagy nem hozzák azokat összhangba az Alkotmány rendelkezéseivel.

3. cikk. A Litván Köztársaság olyan törvényeinek rendelkezései, amelyek az államhatalom és a Litván Köztársaság közigazgatása legfelsőbb szerveinek, valamint a képviselők és a helyi önkormányzatok jogállását meghatározzák, addig maradnak hatályban, míg a megválasztott Parlament másképpen nem dönt.

4. cikk. (1) A Legfelsőbb Tanács és tagjainak megbízatása véget ér a Litván Köztársaság Parlamentje első ülésével.

(2) A képviselők a két választási forduló után, a Központi Választási Bizottság ama bejelentését követően, hogy a Parlament legalább háromötödét megválasztották, a harmadik munkanapon ülnek össze első ülésükre.

5. cikk. (1) A képviselők számára megállapított eskü szövege a következő: „Én (teljes név), esküszöm, hogy hűséges leszek a Litván Köztársasághoz. Tisztelem és betartom az Alkotmányt és a törvényeket, és védem az ország területi integritását. Legjobb képességeim szerint megszilárdítom Litvánia függetlenségét, és lelkiismeretesen szolgálom hazámat, a demokráciát és Litvánia népének jólétét. Isten engem úgy segítjen.”

(2) Az eskü az utolsó mondat elhagyásával is lehetősé.

6. cikk. (1) Addig, amíg nincs Köztársasági Elnök, a jogi helyzet az Alkotmány 89. cikkében említett helyzettel azonos.

(2) Szükség esetén a képviselők többsége a 89. cikkben meghatározott határidőt legfeljebb négy hónappal meghosszabbíthatja.

7. cikk. (1) A Litván Köztársaság Alkotmánybíróságának bíráit, beleértve az Alkotmánybíróság elnökét, a Köztársasági Elnök megválasztását követő legfeljebb egy hónapon belül ki kell nevezni.

(2) Az Alkotmánybíróság bíráinak első kinevezésekor három bírót három évre, három bírót hat évre, három bírót pedig kilenc évre kell kinevezni.

(3) A Köztársasági Elnök, a Parlament Elnöke és a Legfelsőbb Bíróság Elnöke az alkotmánybírák kinevezésére vonatkozó javaslataikban megjelölik, hogy mely bírakat javasolják három, hat, illetve kilenc évre kinevezni.

(4) Azok az alkotmánybírák, akiket három vagy hat évre neveztek ki, még egyszer betölthetik ezt a hivatalt, egy legalább hároméves intervallum után.

8. cikk. A Litván Köztársaság Alkotmánya 20. cikk (3) bekezdésének rendelkezéseit akkor kell alkalmazni, amikor a Litván Köztársaság büntetőeljárási jogát összhangba hozták az Alkotmánnyal.

A LITVÁN ÁLLAMRÓL

Annak a ténynek a tükrében, hogy az 1991. február 9-én megtartott népszavazáson Litvánia választópolgárainak több mint háromnegyede titkos szavazással elfogadta, hogy a litván állam független és demokratikus köztársaság legyen,

nyomatékosan hangsúlyozva, hogy szuverén jogainak gyakorlásával és akaratának kifejezésével Litvánia népe újjólag megerősítette változatlan álláspontját a litván állam függetlenségének kérdésében,

értékelve a népszavazás eredményeit úgy, hogy az az egész nemzet elszántságát tükrözi Litvánia függetlenségének megszilárdítására és megvédésére, valamint egy demokratikus köztársaság létrehozására, továbbá

végrehajtva Litvánia népének akaratát

a Litván Köztársaság Legfelsőbb Tanácsa elfogadja és ünnepélyesen kihirdeti a következő törvényt.

1. cikk. Az az állítás, hogy „A litván állam független és demokratikus köztársaság” a Litván Köztársaság alkotmányos normája és az állam alapelve.

2. cikk. A törvény 1. cikkében említett alkotmányos normát és állami alapelvet kizárólag népszavazás útján lehet módosítani, ha Litvánia választópolgárainak legalább háromnegyede a módosítás mellett szavaz.

A LITVÁN KÖZTÁRSASÁG EL NEM KÖTELEZETTSÉGÉRŐL

A SZOVJET UTÓDÁLLAMOK KELETI SZÖVETSÉGEI VONATKOZÁSÁBAN

A Litván Köztársaság Legfelsőbb Tanácsa

kiindulva az 1989. február 16-i és 1990. március 11-i törvényekből a litván független állam visszaállításáról, valamint az egész nemzet akaratából, amely 1991. február 9-én nyilvánult, valamint

látva azokat a kísérleteket, amelyek arra irányulnak, hogy megőrizték a korábbi Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségével és a meghódított területekkel való hasonlóságot, valamint azon szándékokat, hogy Litvánia legyen részese a poszt-szovjet keleti blokk védelmi, gazdasági, pénzügyi és egyéb zónáinak,

a következő határozatot hozza:

1. cikk. Fejleszteni kell a kölcsönösen előnyös kapcsolatokat minden állammal, amely korábban a Szovjetunió része volt, de soha és semmiképpen nem szabad olyan új politikai, katonai, gazdasági vagy egyéb állami vagy közös piaci szerződéshez csatlakozni, amely a korábbi Szovjetunió alapjain szerveződik.

2. cikk. Az olyan tevékenység, amely a litván állam bevonására irányul az alkotmánytörvény 1. cikkében említett állami vagy közös piaci szövetségekbe, Litvánia függetlenségét veszélyeztető tevékenységnek minősül, és törvény előtti felelősségre vonást von maga után.

3. cikk. A Litván Köztársaság területén Oroszország, a Független Államok Közössége, illetve annak tagállamai katonai támaszpontokat nem tarthatnak fenn, és katonai egységeket ott nem állomásoztathatnak.

ALKOTMÁNYOS RENDELKEZÉSEK A LITVÁN KÖZTÁRSASÁG EURÓPAI UNIÓS TAGSÁGÁRÓL

A Litván Köztársaság Parlamentje

a Litván Köztársaság állampolgárainak akaratát végrehajtva, melyet a Litván Köztársaság Európai Uniói tagságáról szóló, 2003. május 10–11-én tartott népszavazáson fejezték ki,

kifejezve meggyőződését, hogy az Európai Unió tiszteletben tartja az emberi jogokat és az alapvető szabadságjogokat és, hogy a Litván Köztársaság tagsága az Európai Unióban hozzájárul majd az emberi jogok és alapvető szabadságjogok hatékonyabb védelméhez,

megjegyezve, hogy az Európai Unió tiszteletben tartja a nemzeti identitást és tagállamainak alkotmányos hagyományait,

keresve, hogy biztosíthassa a Litván Köztársaság teljes körű részvételét az európai integrációban, akárcsak a Litván Köztársaság biztonságát és lakosainak jólétét.

A 2003. április 16-án aláírt Európai Uniói Csatlakozási Szerződést, mely a Belga Királyság, a Dán Királyság, a Német Szövetségi Köztársaság, a Görög Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, az Olasz Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Holland Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Portugál Köztársaság, a Finn Köztársaság, a Svéd Királyság, az Egyesült Királyság és a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság, a Szlovák Köztársaság

elfogadja és kihirdeti ezen Alkotmányos Törvényt:

1. cikk. A Litván Köztársaság az Európai Unió tagállamaként megosztja a hatásköreit az Európai Unió intézményeivel azon területeken, melyeket az Európai Unió alapító szerződesei meghatároznak a számukra, együttesen teljesíti a tagsággal járó kötelezettséget ezeken a területeken, valamint élvezi a tagsági jogokat.

2. cikk. Az Európai Unió jogi normái a Litván Köztársaság jogrendszerének részei. Ahol az Európai Unió alapító szerződesei előírják, az Európai Unió jogi normáit közvetlenül kell alkalmazni, a litván jogszabályokkal való kollíziója esetén az Európai Unió normáinak a szupremáciája érvényesül a Litván Köztársaság jogszabályaival és más aktsaival szemben.

3. cikk. A Kormány tájékoztatja a Parlamentet az Európai Unió jogi aktusának elfogadására irányuló előterjesztésről. A Európai Unió jogi aktusának elfogadására irányuló előterjesztés által szabályozandó terület a Litván Köztársaság Alkotmányát vagy a Parlament hatáskörét érinti, a Kormány konzultál a Parlamenttel. Tiszteletben tartva az előterjesztéseket a Parlament javaslatot tehet a Kormánynak a Litván Köztársaság álláspontjára. A Parlament Európai Ügyekkel foglalkozó bizottsága és a Külügyi Bizottság – a Parlament házszabályában meghatározott eljárás szerint – benyújtja a Kormánynak a Parlament véleményét az Európai Unió jogi aktusának elfogadására irányuló előterjesztés vonatkozásában. A Kormány értékeli a Parlament vagy a Parlament bizottságai által benyújtott ajánlásokat és véleményeket és tájékoztatja a Parlamentet azoknak a törvényben meghatározott eljárás szerinti végrehajtásáról.

4. cikk. A törvényekben meghatározott eljárás szerint a Kormánynak kötelessége előterjesztéseket benyújtania az Európai Unió aktusainak elfogadására. Tekintettel ezen előterjesztésekre, a Kormány a belső jogba való átültetéshez végrehajtási rendeleteket vagy határozatokat hozhat, amikre az Alkotmány 95. cikkének rendelkezései nem vonatkoznak.

LUXEMBURG

Az alkotmány 1868. október 17-én lépett hatályba. Azóta több alkalommal módosították.

A fordítás francia nyelvről történt, melynek forrása a Luxemburgi Nagyhercegség igazságszolgáltatással foglalkozó honlapján elérhető.
(<http://www.justice.public.lu/fr/legislation/textes-organisation-judiciaire/index.html>).

Luxemburg Nagyhercegség Alkotmánya

Az 1919. május 15-i, 1948. április 28-i, 1948. május 6-i, május 15-i és május 21-i, 1956. július 27-i és 1956. október 25-i, 1972. január 27-i, 1979. június 13-i, 1983. november 25-i, 1988. december 20-i, 1989. március 31-i és április 20-i, 1989. június 13-i, június 16-i és június 19-i, 1994. december 23-i, 1996. július 12-i, 1998. január 12-i, 1999. április 29-i és június 2-i, 2000. augusztus 8-i, 2003. február 18-i, 2003. december 19-i, valamint a két 2004. május 26-i alkotmánymódosító törvényekkel módosított 1868. október 17-i Alkotmány.

I. fejezet

Az államról, az államterületről és a Nagyhercegről

1. cikk. A Luxemburgi Nagyhercegség demokratikus, szabad, független és oszthatatlan állam.

2. cikk. Az igazságszolgáltatási és közigazgatási területek, a megyék és a községek határait és székhelyeit csak törvény változtathatja meg.

3. cikk. A Nagyhercegség Koronája a Nassau családban öröklődik az 1783. június 30-i megállapodásnak, az 1815. június 9-i Bécsi szerződés 71. cikkének, valamint az 1867. május 11-i Londoni szerződés 1. cikkének megfelelően.

4. cikk. A Nagyherceg személye sérthetetlen.

5. cikk. (1) A Luxemburgi Nagyherceg tizennyolcadik életévének betöltésével válik nagykorúvá. Amikor trónra kerül, amint ez lehetséges, esküt tesz a Képviselőház vagy egy a Képviselőház által kijelölt küldöttség jelenlétében a következő szöveggel:

(2) „Esküszöm, hogy a Luxemburgi Nagyhercegség Alkotmányát és törvényeit megtartom, a nemzeti függetlenséget és az ország területi épségét, valamint a személyes és egyéb szabadságjogokat megőrzöm.” (1983. november 25-i alkotmánymódosítás.)

6. cikk. Ha a Nagyherceg halálakor örököse kiskorú, a régensi hatalom a családi szerződésben meghatározott módon gyakorolandó.

7. cikk. Ha a Nagyherceg számára uralkodói hatalmának gyakorlása lehetetlenné válik, a kiskorúság esetére meghatározott régensi hatalomról kell gondoskodni a számára.

A trón megüresedése esetén a Képviselőház gondoskodik ideiglenesen a régensi hatalomról. Egy kétszeres létszámmal harmincnapos határidőn belül összehívott új Képviselőház rendezi véglegesen a trón megüresedésének kérdését.

8. cikk. Hivatalba lépésekor a Régens az alábbi esküt teszi:

„Hűséget esküszök a Nagyhercegnek. Esküszöm, hogy megőrzöm az ország Alkotmányát és törvényeit.” (1983. november 25-i alkotmánymódosítás.)

II. fejezet

A luxemburgiakról és jogaikról

9. cikk. A luxemburgi jogállás megszerzését, megőrzését és elvesztését törvény szabályozza.

Jelen Alkotmány és az állampolgári jogokról szóló egyéb törvények meghatározhatják e jogálláson kívül az e jogok gyakorlásához szükséges feltételeket.

A megelőző bekezdés kivételeként törvény nem luxemburgiak számára is lehetővé teheti állampolgári jogok gyakorlását.

10. cikk. Hatályon kívül helyezte a 2008. október 23-ai alkotmánymódosítás.

10/A. cikk (1999. április 29-i alkotmánymódosítás.)

(1) A luxemburgiak a törvény előtt egyenlőek.

(2) Minden polgári és katonai köztisztviségre alkalmazhatók, e megbízásokra a nem luxemburgiak alkalmazását törvény szabályozza.

11. cikk. (1) Az állam biztosítja a személyek és a családok alapvető jogait. (2007. március 29-ei alkotmánymódosítás.)

(2) A nők és a férfiak jogaikban és kötelezettségeiket illetően egyenlőek.

Az állam közreműködik a nők és férfiak közötti egyenlőség megteremtését gátló tényezők csökkentésében. (2006. július 13-ai alkotmánymódosítás.)

(3) Az állam biztosítja a magánélet védelmét, kivéve törvényben megállapított eseteket. (2007. március 29-ei alkotmánymódosítás.)

(4) Törvény biztosítja a munkához való jogot, és lehetővé teszi minden állampolgár számára e jog gyakorlását. Törvény biztosítja a szakszervezetek szabadságát és a sztrájkjogot.

(5) Törvény határozza meg a társadalombiztosítás rendjét, az egészség megőrzésének módját és a dolgozók jogait, a szegénység elleni fellépés, valamint a fogyatékkal élők szociális integrációjának elveit.

(6) Törvény biztosítja az iparüzés és a kereskedelem szabadságát, a szabadfoglalkozások és a mezőgazdasági munka gyakorlását, e jogok gyakorlását azonban a törvényhozó korlátozhatja.

A szabad munkavállalást érintő kérdésekben meghatározott civil szakszervezetek rendeletalkotási jogkört kaphatnak.

Törvény ezeket a rendeleteket jóváhagyási, megsemmisítési vagy felfüggesztési eljárás alá vonhatja, a rendes és közigazgatási bíróságok hatásköreinek sérelme nélkül. (2004. november 19-ei alkotmánymódosítás.)

11/A. cikk. Az állam biztosítja az épített és a természetes környezet védelmét, támogatja a fenntartható környezetvédelmet szolgáló intézményeket, különösen a megújuló erőforrások használatát, valamint a jelen és a jövő generáció szükségleteit biztosító eljárásokat.

Elősegíti az állatvédelmet és az állatok jólétét. (2007. március 29-ei alkotmánymódosítás.)

12. cikk. A személyi szabadság mindenki számára biztosított.

Körözésre csak a törvényben meghatározott esetekben és a törvény által előírt módon kerülhet sor.

Letartóztatásra vagy őrizetbe vételre csak a törvényben meghatározott esetekben és a törvény által előírt módon kerülhet sor.

A tettenérés esetét kivéve bárkit letartóztatni csak bíró által indokolt határozat alapján lehet, mely határozatot a letartóztatás pillanatában, de legkésőbb huszonnégy órán belül meg kell jelölni.

Minden személyt késedelem nélkül értesíteni kell a segítségkérés azon törvényes módozatairól, melyek szabadságának visszanyeréséhez a rendelkezésére állnak.

13. cikk. Senkit nem lehet megfosztani attól a bíróságtól, melyet számára a törvény kijelöl.

14. cikk. Büntetést kiszabni, illetve végrehajtani csak törvény alapján lehet.

15. cikk. A lakóhely sérthetetlen. Házkutatásra csak a törvényben meghatározott esetekben és a törvény által előírt módon kerülhet sor.

16. cikk. Tulajdonától bárkit megfosztani csak közérdek esetén lehet, törvényben meghatározott esetekben és módon, igazságos és előzetes kártalanítás ellenében.

17. cikk. Büntető intézkedésként vagyonelkobzás nem állapítható meg.

18. cikk (1999. április 29-i alkotmánymódosítás.)

Halálbüntetés nem állapítható meg.

19. cikk. A vallásszabadság mindenki számára biztosított, vallását bárki közösségben és nyilvánosan szabadon gyakorolhatja, továbbá vallási hovatartozását szabadon hangoztathatja, kivéve, ha e szabadságjogok gyakorlásával bűncselekményt követ el.

20. cikk. Senkit sem lehet megakadályozni vallási cselekményeinek gyakorlásában, egy adott vallás szertartásain való részvételben vagy az ahhoz kapcsolódó ünnepnapok megtartásában.

21. cikk. Az egyházi esküvői szertartást minden esetben polgári házasságkötésnek kell megelőznie.

22. cikk. Az állam beavatkozását az egyházfők kinevezésébe és beiktatásába, a többi egyházi szolgálatot ellátó személy kinevezésének és visszahívásának módjába, az előbbi és utóbbi személyek azon lehetőségébe, hogy feljebbvalóikkal kapcsolatot tartsanak, és nyilatkozataikat nyilvánosságra hozzák, továbbá az Egyház és az állam kapcsolatát olyan megállapodások szabályozzák, melyeknek az ilyen beavatkozást szükségessé tevő rendelkezéseiről a Képviselőház dönt.

23. cikk (1999. június 2-i alkotmánymódosítás.)

Az állam felügyeli az általános oktatás megszervezését, mely oktatás kötelező és ingyenes, valamint a Nagyhercegség valamennyi lakosa számára elérhető. Az egészségügyi és szociális segítségnyújtást törvény szabályozza.

Az állam létrehozza az ingyenes középiskolai intézményeket és a szükséges felsőoktatási képzéseket.

Törvény határozza meg a közoktatás támogatásának módját, valamint a Kormány és a községek oktatási felügyeletének feltételeit; szabályozza továbbá az oktatáshoz kapcsolódó valamennyi kérdést, és létrehozza az általa meghatározott feltételek szerint a tanulók, diákok és hallgatók anyagi támogatásának rendszerét.

Mindenki szabadon folytathat tanulmányokat a Nagyhercegségben vagy külföldön, továbbá az általa választott egyetemen, kivéve azon törvényi rendelkezéseket, melyek valamely tisztség betöltéséhez vagy szakma gyakorlásához feltételeket határoznak meg.

24. cikk (2004. május 26-i alkotmánymódosítás.)

A vélemény szabadsága bármivel összefüggésben, valamint a sajtószabadság biztosított, kivéve, ha e szabadságjogok gyakorlása során bűncselekményt követnek el.

Cenzúrát felállítani nem lehet.

25. cikk (1999. június 2-i alkotmánymódosítás.)

Az Alkotmány biztosítja a békés és fegyvertelen gyülekezés jogát az e jog gyakorlását szabályozó törvények tiszteletben tartása mellett anélkül, hogy ezt előzetes engedélyhez köthetnék.

Ez a rendelkezés nem alkalmazható a szabadtéri politikai, vallási vagy más jellegű gyűlésekre; e gyűlésekről teljes mértékben a törvények és a rendőrségi szabályzatok rendelkeznek.

26. cikk (1999. június 2-i alkotmánymódosítás.)

Az alkotmány biztosítja az egyesülési jogot az e jog gyakorlását szabályozó törvények tiszteletben tartása mellett anélkül, hogy ezt előzetes engedélyhez köthetnék.

27. cikk. Mindenkit megillet az a jog, hogy a közintézményekhez egy vagy több személy által aláírt kérelmet vagy panaszt nyújtson be.

Csak az alkotmányos intézményeket illeti meg az a jog, hogy testületileg nyújtsanak be kérelmet vagy panaszt.

28. cikk. A levéltitok sérthetetlen.

Törvény határozza meg, hogy mely alkalmazottak felelnek a postára adott levelek titkának megsértéséért.

Törvény szabályozza a távirat titkosságának biztosítékait.

29. cikk (1948. május 6-i alkotmánymódosítás.)

Törvény szabályozza a nyelvhasználatot a közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban.

30. cikk. A köztisztviselők ellen előzetes engedély nélkül kezdeményezhető eljárás igazgatási tevékenységük miatt, kivéve a Kormány tagjainál meghatározottakat.

31. cikk. A közalkalmazottakat, bármely testülethez tartozzanak is, kivéve a Kormány tagjait, állásuktól, tiszteletbeli címüktől és járadékuktól megfosztani csak a törvény által meghatározott módon lehet.

III. fejezet A szuverenitásról

32. cikk. (1) A szuverenitás a Nemzeté.

A Nagyherceg ezt a hatalmat jelen Alkotmánnyal és az ország törvényeivel összhangban gyakorolja.

(2) Csak azon hatalmi jogosultságokkal rendelkezik, melyeket az Alkotmány kifejezetten, vagy az Alkotmány alapján meghozott különleges törvények számára kijelölnek, mindezek teljességével anélkül, hogy jelen Alkotmány 3. cikke sérülne.

(3) Az Alkotmány által meghatározott törvényhozási tárgyokban a Nagyherceg csak törvény által meghatározott feltételekkel és módon alkothat rendeleteket és határozatokat.

(4) Nemzetközi válsághelyzet esetén azonban a Nagyherceg, sürgős esetben, bármilyen tárgyban alkothat rendeletet, törvényi rendelkezések megsértésével is. Ezen rendeletek három hónapig érvényesek. (2004. november 19-ei alkotmánymódosítás.)

32/A. cikk. A politikai pártok a népakarat megtestesítőiként és az általános választójog szerint alakulnak. A pártok a plurális demokrácia megtestesítői.

1. szakasz A Nagyherceg jogosítványairól

33. cikk (1998. január 12-i alkotmánymódosítás.)

A Nagyherceg az államfő, a nemzeti egység jelképe, ő biztosítja a nemzeti függetlenséget. Az Alkotmánnyal és az ország törvényeivel összhangban gyakorolja a végrehajtó hatalmat.

34. cikk (2009. március 12-ei alkotmánymódosítás)

A törvényeket a Nagyherceg hirdeti ki a képviselőházi szavazást követő három hónapon belül hozza nyilvánosságra.

35. cikk. A Nagyherceg nevezi ki a polgári és katonai tisztségviselőket a törvénnyel összhangban és az abban meghatározott kivételek megtartásával.

Állam által fizetett tisztséget csak törvényhozói rendelkezéssel lehet létrehozni.

36. cikk. A Nagyherceg meghozza a törvények végrehajtásához szükséges rendeleteket és határozatokat anélkül, hogy magukat a törvényeket felfüggeszthetné, vagy végrehajtásuk alól magát mentesíthetné.

37. cikk. A Nagyherceg köti a nemzetközi szerződéseket. E szerződések csak törvény általi jóváhagyásuk és a törvények kihirdetésére előírt módon történő kihirdetésük után lépnek hatályba.

A III. fejezet 4. szakasz 49/A. cikkben említett nemzetközi szerződéseket a 114. cikk (5) pontban meghatározott feltételek szerinti szavazással jóváhagyják.

A titkos szerződéseket eltörölték.

A Nagyherceg meghozza a nemzetközi szerződések végrehajtásához szükséges rendeleteket és határozatokat a törvények végrehajtásához szükséges intézkedéseknél meghatározott módon, az ezen intézkedésekhez fűzött joghatásokkal anélkül, hogy az Alkotmányban a törvénynek fenntartott szabályozási tárgyakat sértené.

Területről lemondani, azt elcserélni, vagy az országhoz csatolni csak törvény alapján lehetséges.

A Nagyherceg vezeti a fegyveres erőket, dönt a hadüzenetről és a háború beszüntetéséről, miután a Képviselőház erre a 114. cikk (5) pontban meghatározott feltételek szerinti szavazással felhatalmazta.

38. cikk. A Nagyherceg jogában áll a bíróságok által meghatározott büntetéseket elengedni vagy azok mértékét csökkenteni, kivéve azon büntetéseket, amelyekkel a Kormány tagjait sújtották.

39. cikk. A Nagyherceget illeti törvény végrehajtásaként a pénzverés joga.

40. cikk. A Nagyherceget illeti a nemesi címek adományozásának joga anélkül, hogy e címekhez bármilyen előjogot fűzhetne.

41. cikk. A Nagyherceg adományoz polgári és katonai kitüntetéseket, betartva e tekintetben a törvényi előírásokat.

42. cikk. A Nagyherceg képviselétét Királyi Hercegre bízhatja, aki elnyeri a Nagyherceg Helytartója címet, és a Nagyhercegségben tartózkodik.

E képviselő hatalma gyakorlásának kezdete előtt esküt tesz az Alkotmány megtartására.

43. cikk (1948. május 6-i alkotmánymódosítás.)

A civilista mértéke évi háromszázezer aranyfrank.

E mérték minden Nagyherceg uralkodásának kezdetén törvénnyel megváltoztatható. A költségvetési törvény minden évben kiutalhatja az Uralkodói Háznak a megjelenési költségek fedezéséhez szükséges összeget.

44. cikk (1948. május 6-i alkotmánymódosítás.)

A nagyhercegi Palota Luxemburgban és a Bergi Kastély a Nagyherceg lakóhelye.

45. cikk (1989. június 13-i alkotmánymódosítás.)

A Nagyherceg rendelkezéseit a Kormány felelős tagjának kell ellenjegyezni.

2. szakasz

A törvényhozásról

46. cikk. Törvény megalkotásához a Képviselőház hozzájárulása szükséges.

47. cikk. A Nagyherceg a Képviselőháznak megküldi azon törvényjavaslatokat vagy tervezeteket, melyeket elfogadásra javasol.

A Képviselőháznak jogában áll törvénytervezeteket terjeszteni a Nagyherceg elé.

48. cikk. Törvényt hatóságilag csak törvény értelmezhet.

3. szakasz

Az igazságszolgáltatásról

49. cikk. Az igazságszolgáltatást a törvényszékek és a bíróságok végzik a Nagyherceg nevében.

A bírósági határozatokat és ítéleteket a Nagyherceg nevében végrehajtják.

4. szakasz

Nemzetközi hatáskörök

49/A. cikk. (1956. október 25-i alkotmánymódosítás.)

Az Alkotmányban a törvényhozó és a végrehajtó hatalom, valamint az igazságszolgáltatás számára meghatározott jogosultságok gyakorlása szerződés értelmében időlegesen nemzetközi jogi intézményre átszállhat.

IV. fejezet

A Képviselőhárról

50. cikk. A Képviselőház az országot képviseli. A képviselők szavazataik leadásakor a döntést nem bízák a választóikra, egyedül a Nagyhercegség érdekeit tartják szemük előtt.

51. cikk. (1) (1948. május 21-i alkotmánymódosítás.)

A Luxemburgi Nagyhercegség parlamentáris demokrácia.

(2) (1948. május 21-i alkotmánymódosítás.)

A Képviselőház szervezetét törvény szabályozza.

(3) (1948. május 21-i alkotmánymódosítás.)

A Képviselőház 60 képviselőből áll. A 114. cikk (5) pontban meghatározott feltételek szerint elfogadott törvény határozza meg a választókerületenként megválasztható képviselők számát.

(4) (1948. május 21-i alkotmánymódosítás.)

A választás közvetlen.

(5) (1948. május 21-i alkotmánymódosítás.)

A képviselőket egyszerű, egyetemes választójog alapján, listás szavazáson, arányos képviseleti rendszer szerint, a legkisebb szükséges szavazati arány elvének megfelelően, a törvény által meghatározott szabályokkal összhangban választják.

(6) (2003. február 18-i alkotmánymódosítás.)

Az ország négy választókerületre oszlik:

– Dél-Luxemburg, azaz Esch-sur-Alzette és Capellen megyék;

– Közép-Luxemburg, azaz Luxemburg és Mersch megyék;

– Észak-Luxemburg, azaz Diekirch, Redange, Wiltz, Clervaux és Vianden megyék;

– Kelet-Luxemburg, azaz Grevenmacher, Remich és Echternach megyék.

(7) (1948. május 21-i alkotmánymódosítás.)

A választók véleménye népszavazás útján, a törvény által meghatározott esetekben és feltételekkel kikérhető.

52. cikk (1972. január 27-i alkotmánymódosítás.)

Az a személy választhat, aki

1. luxemburgi állampolgár;

2. állampolgári és politikai jogokkal rendelkezik;
3. betöltötte a tizennyolcadik életévét.
Továbbá e három követelmény mellett törvényben meghatározott további követelményeknek is megfelel.

Cenzus nem követelhető.

Az a személy választható meg, aki

1. luxemburgi állampolgár;
2. állampolgári és politikai jogokkal rendelkezik;
3. betöltötte a tizennyolcadik életévét; (2003. február 18-i alkotmánymódosítás.)
4. a Nagyhercegségben állandó lakóhellyel rendelkezik.

A választhatósághoz más feltételt támasztani nem lehet.

53. cikk (1989. június 13-i alkotmánymódosítás.)

Nem választhat, és nem választható az a személy, akit

1. súlyos bűncselekmény miatt jogerősen elítéltek;
2. büntetőjogi eljárásban szavazati jogától bírósági ítélettel megfosztottak;
3. gondnokság alá helyeztek.

A választójogból való kizárásra más esetet nem lehet előírni.

A választójog kegyelem gyakorlásával visszaadható azon személyeknek, akik azt büntető-ítélet miatt veszítették el.

54. cikk (1948. május 15-i alkotmánymódosítás.)

(1) Összeférhetetlen a képviselői megbízatás

1. a Kormánytagsággal;
2. az Államtanácsi tagsággal;
3. a bírói tisztséggel;
4. a Számvevőszéki tagsággal;
5. a kerületi biztosi tisztséggel;
6. az állami adófelügyelői és számvevői tisztséggel;
7. a szolgálati állományban lévő hivatásos katonai tisztséggel.

(2) Összeférhetlenség esetén a tisztségviselőnek joga van választani képviselői megbízatása és tisztsége között.

(3) Az a képviselő, akit Kormánytaggá neveztek ki, és képviselői megbízatásáról lemondott, teljes jogú tagként kerül vissza első helyettesítőnek arra a listára, melyen megválasztották.

Ugyanez vonatkozik azon helyettesítő képviselőre, aki, miután Kormánytaggá nevezték ki, lemondott az e tisztség miatt neki juttatott képviselői megbízatásáról.

Több jogosult versengése esetén, a választásokon megszerzett szavazatok száma szerint kerülnek vissza a listára.

55. cikk. Az összeférhetlenség fenti cikkben előírt esetei nem akadályozzák, hogy törvény a jövőben más eseteket határozzon meg.

56. cikk (1956. július 27-i alkotmánymódosítás.)

A képviselőket öt évre választják.

57. cikk (1983. november 25-i alkotmánymódosítás.)

(1) A Képviselőház igazolja tagjai jogosultságait, és ítélik az e tárgyban emelt kifogások kapcsán.

(2) A képviselők megbízatásuk kezdetén az alábbi esküt teszik: „Hűséget esküszök a Nagyhercegnek, engedelmességet az Alkotmánynak és az ország törvényeinek.”

(3) Ezt az esküt nyilvános ülésen, a Képviselőház elnökének teszik.

58. cikk. Az a képviselő, akit a Kormány olyan fizetett tisztségre nevez ki, melyet ő elfogad, ekkortól nem vehet részt az üléseken, és megbízatását csak újabb választások alkalmával nyerheti vissza.

59. cikk. Minden törvényt második szavazásnak vetnek alá, kivéve, ha a Képviselőház, az Államtanács egyetértésével, nyilvános ülésen másképpen határoz.

A két szavazás között legalább három hónapnak kell elteltie.

60. cikk (1948. május 6-i alkotmánymódosítás.)

Minden ülésszak kezdetén a Képviselőház kinevezi elnökét és alelnökeit, és létrehozza titkárságát.

61. cikk. A Képviselőház ülései a szabályzatban meghatározott kivételektől eltekintve nyilvánosak.

62. cikk. Minden határozatot abszolút szavazattöbbséggel hoznak. A szavazatok megoszlása esetén a szavazásra bocsátott javaslat elvetettnek tekintendő.

A Képviselőház határozatot csak akkor fogadhat el, ha tagjainak többsége azt támogatja.

63. cikk. (Hatályon kívül helyezte a 2004. május 26-i alkotmánymódosítás.)

64. cikk. A Képviselőháznak vizsgálati joga van. E jog gyakorlását törvény szabályozza.

65. cikk (2004. május 26-i alkotmánymódosítás.)

A Képviselőház a törvény egészéről szavaz. E szavazás név szerint történik.

Legalább öt képviselő kérésére, a törvény egészéről való szavazást a törvény meghatározott cikkére vagy cikkeire való szavazás előzheti meg.

A meghatalmazás útján való szavazás lehetséges. Mindazonáltal egynél több meghatalmazást senki sem fogadhat el.

66. cikk. A Képviselőháznak módosítási joga van, továbbá joga van a cikkeket és a javasolt módosításokat felosztani.

67. cikk. A Képviselőház elé kérelmet személyesen nem lehet beterjeszteni.

A Képviselőháznak joga van a Kormány elé terjeszteni a neki címzett kérelmeket. A Kormány tagjai magyarázatot adnak azok tartalmáról, ha a Képviselőház ezt kéri.

A Képviselőház nem foglalkozik egyéni érdekeket szolgáló kérelmekkel, kivéve, ha azok a Kormány vagy a hatóságok törvényellenes cselekményeiből származó sérelmek helyrehozatalát célozzák, vagy ha a kérelem alapján meghozandó döntés a Képviselőház jogkörébe tartozik.

68. cikk. A képviselőket megbízatásuk gyakorlása során hangoztatott véleményeik és leadott szavazataik miatt nem lehet felelősségre vonni vagy előállítani.

69. cikk (2006. június 1-jei alkotmánymódosítás)

Képviselők büntetőjogi eljárás alá vonhatók ülésszak idején is, a 68. cikkben foglalt esetek kivételével.

Azonban az ülésszak ideje alatt letartóztatásukra, tettenérés esetét kivéve, csak a Képviselőház előzetes engedélye alapján kerülhet sor.

A Képviselőház engedélye nem akadályozza meg a képviselővel szembeni büntetések végrehajtását, a szabadságelvonással járó intézkedéseket sem.

70. cikk. A Képviselőház szabályzatában határozza meg jogosítványai gyakorlásának módját.

71. cikk. A Képviselőház üléseit a Nagyhercegség közigazgatási székhelyén tartja.

72. cikk. (1) A Képviselőház minden évben, a szabályzatában megállapított időszakban tartja rendes ülésszakát.

(2) A Nagyherceg a Képviselőházat rendkívüli ülésszakra hívhatja össze; a képviselők egyharmadának kérésére ezt köteles megtenni.

(3) Minden ülésszakot vagy személyesen a Nagyherceg, vagy az ő nevében az e célra kinevezett meghatalmazottja nyit meg, és zár be.

- 73. cikk.** (Hatályon kívül helyezte az 1998. január 12-i alkotmánymódosítás.)
- 74. cikk.** A Nagyherceget megilleti a Képviselőház feloszlításának joga.
A feloszlatast követően legfeljebb három hónapon belül új választásokat kell kiírnia.
- 75. cikk** (1948. május 6-i alkotmánymódosítás.)
A Képviselőház tagjai utazási költségeik megtérítésén kívül törvényben meghatározott feltételek mellett az ugyancsak ott meghatározott mértékű tiszteletdíjra jogosultak.

V. fejezet

A Nagyhercegség kormányáról

- 76. cikk.** A Nagyherceg határozza meg Kormányának szervezetét, melynek legalább három tagja van.
A 36. és 37. cikk negyedik bekezdésében meghatározott feladatok teljesítése érdekében a Nagyherceg, meghatározott feltételek mellett, megbízhatja a Kormány valamely tagját, hogy intézkedjen a végrehajtásról. (2004. november 19-ei alkotmánymódosítás)
- 77. cikk.** A Kormány tagjait a Nagyherceg nevezi ki, és ő hívja vissza.
- 78. cikk.** A Kormány tagjai felelősek.
- 79. cikk.** A Kormány tagjai és a Nagyherceg közt nincs közvetítő hatóság.
- 80. cikk** (1998. január 12-i alkotmánymódosítás.)
A Kormány tagjainak szabad bejárása van a Képviselőházba, és meghallgatásuk, amikor csak kéri, kötelező.
A Képviselőház jelenlétüket kérheti.
- 81. cikk.** A Nagyherceg írott vagy szóbeli utasítása semmilyen esetben sem szüntetheti meg a Kormány tagjának felelősségét.
- 82. cikk.** A Képviselőháznak joga van a Kormány tagjait vádolni.
A felelősség eseteit, a kiszabható büntetéseket és a Képviselőház által elfogadott vádról vagy a sértett fél eljárás alá vonásáról szóló eljárások módját törvény határozza meg.
- 83. cikk.** A Nagyherceg kegyelmi jogát az elítélt Kormánytagokkal szemben csak a Képviselőház kérésére gyakorolhatja.

V/A. fejezet

Az Államtanácsról

- 83/A. cikk.** (1996. július 12-i alkotmánymódosítás.)
Az Államtanács véleményt mond a törvényjavaslatokról és tervezetekről, továbbá az ezekhez benyújtott módosító javaslatokról, valamint minden olyan más kérdésről, melyet a Kormány vagy törvény számára átad. A 65. cikk alapján megszavazott törvénycikkeket a törvényben meghatározott határidőn belül véleményezi.
Az Államtanács szervezetét és jogosítványai gyakorlásának módját törvény szabályozza.

VI. fejezet

Az igazságszolgáltatásról

- 84. cikk.** A polgári jogi tárgyú jogviták tekintetében a bíróságok kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek.

85. cikk. A politikai jogokkal kapcsolatos jogviták a törvényben meghatározott kivételekkel a bíróságok hatáskörébe tartoznak.

86. cikk. Bíróság vagy más peres ügyekkel foglalkozó joghatóság csak törvény alapján hozható létre. Bármilyen elnevezésű ilyen ügyekkel foglalkozó bizottságokat vagy rendkívüli bíróságokat nem lehet létrehozni.

87. cikk. A Legfelsőbb Bíróság szervezetről törvény rendelkezik.

88. cikk. A bírósági tárgyalások nyilvánosak, ez alól kivétel akkor tehető, ha a nyilvánosság közérkölcse vagy közrendre veszélyes, és erről a bíróság határozatot hozott.

89. cikk. Minden bírósági határozatot indokolni kell. A határozatokat nyilvános tárgyaláson hirdetik ki.

90. cikk. A békebírákat és a rendes bírákat közvetlenül a Nagyherceg nevezi ki.

A törvényszéki tanácsosokat, a kerületi bíróságok elnökeit és elnökhelyetteseit a Nagyherceg a Legfelsőbb Bíróság véleménye alapján nevezi ki.

91. cikk. A békebírák, a kerületi bíróságok bírái és a törvényszéki tanácsosok elmozdíthatatlanok. (1989. április 20-i alkotmánymódosítás.)

Őket tisztségüktől megfosztani, vagy annak gyakorlásában felfüggeszteni csak ítélettel lehet.

E bírákat áthelyezni csak új kinevezéssel és az ő beleegyezésük mellett lehet.

Mindazonáltal testi gyengélkedésük, vagy kifogásolható magatartásuk esetén tisztségük gyakorlásában felfüggeszthetők, visszahívhatók, vagy áthelyezhetők a törvényben meghatározott feltételek szerint.

92. cikk. A bírói testület tagjainak ellátásáról törvény dönt.

93. cikk. A törvényben előírt kivételektől eltekintve bírák nem tölthetnek be olyan tisztségeket, melyekre őket a Kormány nevezné ki, kivéve, ha e tisztséget ingyen gyakorolják anélkül, hogy ez sértené a törvényben meghatározott összeférhetetlenségi eseteket.

94. cikk. Külön törvény rendelkezik a katonai bíróságok szervezetről, hatásköréről és illetékességéről, továbbá e bíróságok tagjainak jogairól és kötelezettségeiről, és tisztségük időtartamáról.

95. cikk. A törvényszékek és a bíróságok az országos és helyi rendeleteket és határozatokat csak akkor alkalmazzák, ha azok összhangban állnak a törvényekkel.

Hatásköri és illetékességi összeütközések kapcsán a Legfelsőbb Bíróság dönt a törvényben meghatározott módon.

95/A. cikk. (1996. július 12-i alkotmánymódosítás.)

(1) A közigazgatási jogviták a közigazgatási bíróságok és törvényszékek hatáskörébe tartoznak. E bírói testületek járnak el az adóügyi jogvitákban, a törvényben meghatározott esetekben és feltételek mellett.

(2) Törvény más közigazgatási bíróságok létrehozataláról is rendelkezhet.

(3) A Közigazgatási Törvényszék a legfelsőbb bírói testület közigazgatási ügyekben.

(4) A közigazgatási bíróságok szervezetről, hatásköréről és illetékességéről törvény rendelkezik.

(5) A Közigazgatási Törvényszék és a közigazgatási bíróság tisztviselőit a Nagyherceg nevezi ki. A Közigazgatási Törvényszék tagjainak, valamint a közigazgatási bíróság elnökének és elnökhelyetteseinek kinevezése, az első kinevezések kivételével, a Közigazgatási Törvényszék véleménye alapján történik.

(6) A 91., 92. és 93. cikkek rendelkezéseit a Közigazgatási Törvényszék és a közigazgatási bíróság tagjaira is alkalmazni kell.

95/B. cikk. (1996. július 12-i alkotmánymódosítás.)

(1) Az Alkotmánybíróság határozat útján dönt a törvények alkotmányosságáról.

(2) Az Alkotmánybíróságot, a nemzetközi szerződéseket jóváhagyó törvények kivételével, bármely törvény alkotmányosságáról szóló előzetes határozat meghozatalára törvényben meghatározott módon kérheti minden bírói testület.

(3) Az Alkotmánybíróság tagjai a Legfelsőbb Bíróság elnöke, a Közigazgatási Törvényszék elnöke, a Semmitőszék két tanácsosa, valamint öt, a Legfelsőbb Bíróság és a Közigazgatási Törvényszék együttes véleménye alapján a Nagyherceg által kinevezett tisztségviselő.

(4) Az Alkotmánybíróság szervezetéről és jogosítványai gyakorlásának módjáról törvény rendelkezik.

VII. fejezet

A fegyveres erőkről

96. cikk. A fegyveres erőkre vonatkozó valamennyi kérdést törvény szabályozza.

97. cikk (1989. június 13-i alkotmánymódosítás.)

A rendvédelmi erők szervezetéről és hatásköréről törvény rendelkezik.

98. cikk. Polgárőrség hozható létre, melynek szervezetét törvény szabályozza.

VIII. fejezet

A pénzügyekről

99. cikk. Államnak fizetendő adót csak törvény állapíthat meg.

Az államot terhelő hitelt felvenni csak a Képviselőház beleegyezésével lehet.

Állami tulajdonban álló ingatlant csak különleges törvényi felhatalmazással lehet elidegeníteni. Mindazonáltal törvény megállapíthat egy olyan határértéket, mely alatt a Képviselőház különleges engedélye az ingatlan elidegenítéséhez nem szükséges.

Jelentősebb ingatlan állam általi megszerzéséhez, számottevő építési vagy infrastrukturális terv kivitelezéséhez és az állam nagyobb pénzügyi kötelezettségvállalásához különleges törvényi felhatalmazás szükséges. Törvény állapítja meg azt a határértéket, mely felett ez az engedély szükséges. (1989. június 16-i alkotmánymódosítás.)

Az államháztartás terhére költségvetési időszakon átnyúló kötelezettség csak különleges törvényi rendelkezéssel vállalható.

Helyi adót, közterhet csak a helyi testület egyetértésével lehet kivetni.

Törvény határozza meg azon kivételeket, melyek szükségessége a gyakorlatban igazolt a helyi adók kapcsán.

100. cikk. Az államnak fizetendő adókról évente szavaznak.

Az adóterhekről rendelkező törvények, amennyiben nem újítják meg őket, egy év után hatályukat veszítik.

101. cikk. Adókkal kapcsolatos előjog nem állapítható meg. Adófizetés alóli mentességről vagy adócsökkentésről csak törvény rendelkezhet.

102. cikk. A törvényben kifejezetten megállapított esetektől eltekintve az állampolgároktól és a közintézményektől az adón kívül az állam vagy a község javára semmilyen más befizetés nem követelhető.

103. cikk. Bármiféle járadék, állandó juttatás, jutalom az államháztartás terhére csak törvény alapján állapítható meg.

104. cikk. Minden évben a Képviselőház fogadja el a zárszámadásról és a költségvetésről szóló törvényeket.

A zárszámadásban és a költségvetésben minden állami bevételt és kiadást fel kell tüntetni.

105. cikk (1999. június 2-i alkotmánymódosítás.)

(1) Az állami szervezetek, közigazgatási szervek és hivatalok pénzügyi gazdálkodását a Számvevőszék hivatott ellenőrizni; e szervre törvény a közpénzekkel való gazdálkodás kapcsán más ellenőrzési feladatokat is bízhat.

(2) A Számvevőszék hatásköréről és szervezetéről, a Képviselőházhoz kapcsolódó viszonyáról és az általa végzendő ellenőrzés módjáról törvény rendelkezik.

(3) A Számvevőszék tagjait a Nagyherceg nevezi ki a Képviselőház javaslata alapján.

(4) Az államnak a Számvevőszék észrevételeivel kísért zárszámaait a Képviselőház elé kell terjeszteni.

106. cikk. Az egyházi tisztviselőknek fizetendő juttatások és járadékok az államot terhelik, ezeket törvény szabályozza.

IX. fejezet A községekről

107. cikk. (1) A községek területi alapon szerveződő, jogi személyiséggel felruházott önkormányzatokat alkotnak, és szerveik által rendelkeznek vagyonukról és saját érdekeltségeikről. (1979. június 13-i alkotmánymódosítás.)

(2) Minden község a község lakosai által közvetlenül választott községi tanáccsal rendelkezik; arról, hogy ki választhat, és ki választható, törvény rendelkezik. (1994. december 23-i alkotmánymódosítás.)

(3) A község költségvetését és zárszámadását a községi tanács fogadja el évente. A sürgősség esetének kivételével a tanács fogadja el a községi rendeleteket. A Nagyherceg jóváhagyásával a tanács helyi adóterheket állapíthat meg. A Nagyhercegnek joga van feloszlítani a tanácsot. (1979. június 13-i alkotmánymódosítás.)

(4) A községet a polgármesterek és alpolgármesterek testülete irányítja, mely testület tagjait a községi tanácsosok közül választják. Azon állampolgársági feltételeket, melyeket a polgármesterek és alpolgármesterek testületének tagjai számára írtak elő, az Alkotmány 114. cikk 5. pontjában meghatározott feltételek szerint elfogadott törvény állapítja meg. (1994. december 23-i alkotmánymódosítás.)

(5) A községi szervek összetételét, szervezetét és jogosítványait törvény szabályozza. E törvény határozza meg a községi tisztviselők jogállását. A község az oktatás működtetésében a törvény által előírt módon vesz részt. (1979. június 13-i alkotmánymódosítás.)

(6) A községek gazdálkodásának ellenőrzését törvény szabályozza. E törvény a községi szervek jogcselekményeihez felügyeleti hatóságok jóváhagyását, törvénytelenység, vagy a közérdekkel való összeférhetlenség esetén azok megsemmisítését vagy felfüggesztését írhatja elő. (1979. június 13-i alkotmánymódosítás.)

108. cikk. Az anyakönyv és más jegyzékek vezetése a községi hatóságok kizárólagos hatásköre.

X. fejezet

A közintézmények

108/A. cikk. (2004. november 19-ei alkotmánymódosítás.)

Törvény közintézményeket hozhat létre, amelyek polgári jogi jogalanyisággal rendelkeznek, valamint megállapítja szervezetüket és céljukat. Hatáskörükbe tartozó kérdésekben – törvényi felhatalmazás alapján – rendeleteket alkothatnak, amelyeket felügyeleti jóváhagyáshoz lehet kötni, illetve jogszabályba ütközésük esetén eltörlésüket vagy felfüggesztésüket is kilátásba lehet helyezni, a rendes és közigazgatási bíróságok hatásköreinek sérelme nélkül.

XI. fejezet

Általános rendelkezések

109. cikk. Luxemburg város a Nagyhercegség fővárosa és a Kormány székhelye.

A Kormány székhelyét csak időlegesen, komoly indokkal lehet áthelyezni.

110. cikk (1983. november 25-i alkotmánymódosítás.)

(1) Eskütételi kötelezettséget csak törvény írhat elő, mely törvény az eskü szövegét is meghatározza.

(2) A polgári, állami tisztségviselők hivatalba lépésük előtt a következő esküt teszik: „Hűséget esküszök a Nagyhercegnek, engedelmességet az Alkotmánynak és az ország törvényeinek. Ígérem, hogy tisztségemet becsületesen, lelkiismeretesen és pártatlanul gyakorlom.”

111. cikk. A Nagyhercegség területén tartózkodó valamennyi külföldi, törvényben meghatározott kivételekkel, személyi és vagyoni védelmet élvez.

112. cikk. Törvény, országos vagy helyi közigazgatási határozat vagy rendelet csak a törvényben meghatározott módon történő kihirdetése után válik hatályossá.

113. cikk. Az Alkotmány rendelkezéseit felfüggeszteni nem lehet.

114. cikk (2003. december 19-i alkotmánymódosítás.)

Az Alkotmány módosításához a Képviselőháznak egymást követő két szavazás alkalmával kell elfogadnia ugyanazt a szöveget, mely két szavazás között legalább három hónapnak kell elteltie.

Az alkotmánymódosítás elfogadásához a Képviselőház tagjai legalább kétharmadának szavazata szükséges, megbízás útján való szavazás nem lehetséges.

Az első szavazás során a Képviselőház által elfogadott szövegtervezetet népszavazásra kell bocsátani, és ez esetben nincs szükség a Képviselőház második szavazására, ha ezt az első szavazást követő két hónapon belül a Képviselőház tagjainak több mint egynegyede vagy huszonötezer a törvényhozói választások választói névjegyzékén szereplő választópolgár kéri. Az alkotmánymódosítás elfogadásához az érvényes szavazatok többsége szükséges. A népszavazás lebonyolításának módjáról törvény rendelkezik.

115. cikk (1998. január 12-i alkotmánymódosítás.)

Régensség időszakában az Alkotmány a Nagyherceg alkotmányos jogosítványait, jogállását és öröklési szabályait érintő rendelkezései nem módosíthatók.

XII. fejezet

Átmeneti és kiegészítő rendelkezések

116. cikk. A törvényi rendelkezés elfogadásáig a Képviselőháznak szabad mérlegelési joga van a Kormány tagjainak vád alá helyezéséről, ilyen esetben a Legfelsőbb Bíróság teljes tanácsa hoz ítéletet, meghatározza az elkövetett bűncselekményt, és kiszabja a büntetést.

Mindamellet a büntetés mértéke elérheti a szabadságvesztés-büntetést anélkül, hogy ezzel kifejezetten sértené a büntetőtörvényekben előírt eseteket.

(A második bekezdést hatályon kívül helyezte az 1979. június 13-i alkotmánymódosítás.)

117. cikk. Az Alkotmány végrehajthatóságának kezdőnapjától valamennyi vele ellentétes törvény, rendelet, határozat és más jogcselekmény hatályát veszti.

118. cikk. Az Alkotmány rendelkezései nem akadályozzák sem a Nemzetközi Büntetőbíróság 1998. július 17-én Rómában elfogadott Alapokmányának jóváhagyását, sem az általa előírt kötelezettségek teljesítését a fent említett Alapokmányban előírt feltételek megléte esetén.

(E cikket az 1999. április 29-i alkotmánymódosítás hatályon kívül helyezte – az új cikket a 2000. augusztus 8-i alkotmánymódosítás iktatta be.)

119. cikk. A 22. cikkben meghatározott megállapodások megkötéséig az egyházakat érintő jelenlegi rendelkezések hatályban maradnak.

120. cikk. Az Alkotmányban előírt törvények és rendeletek kihirdetéséig a jelenleg hatályos törvények és rendeletek alkalmazandók.

121. cikk. (Hatályon kívül helyezte az 1989. március 31-i alkotmánymódosítás.)

MAGYARORSZÁG

Az alkotmányt 2011. április 25-én fogadták el, 2012. január elsején lépett hatályba.
Az Alaptörvény azóta 6 alkalommal módosították, legutóbb 2016. június 14-én.
A szöveg forrása a Köztársasági Elnöki Hivatal honlapján elérhető:
(http://www.keh.hu/magyarorszag_alaptorvenye/1515-Magyarorszag_Alaptorvenye&pnr=1).

Magyarország Alaptörvénye

(2011. április 25.)

Isten, áldd meg a magyart!

NEMZETI HITVALLÁS

MI, A MAGYAR NEMZET TAGJAI, az új évezred kezdetén, felelősséggel minden magyarért, kinyilvánítjuk az alábbiakat:

Büszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette.

Büszkék vagyunk az országunk megmaradásáért, szabadságáért és függetlenségéért küzdő őseinkre.

Büszkék vagyunk a magyar emberek nagyszerű szellemi alkotásaira.

Büszkék vagyunk arra, hogy népünk évszázadokon át harcokban védte Európát, s tehetségével, szorgalmával gyarapította közös értékeit.

Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait.

Ígérjük, hogy megőrizzük az elmúlt évszázad viharaiban részekre szakadt nemzetünk szellemi és lelki egységét. Kinyilvánítjuk, hogy a velünk élő nemzetiségek a magyar politikai közösség részei és államalkotó tényezők.

Vállaljuk, hogy örökségünket, egyedülálló nyelvünket, a magyar kultúrát, a magyarországi nemzetiségek nyelvét és kultúráját, a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.

Hisszük, hogy nemzeti kultúránk gazdag hozzájárulás az európai egység sokszínűségéhez.

Tiszteljük más népek szabadságát és kultúráját, együttműködésre törekszünk a világ minden nemzetével.

Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság.

Valljuk, hogy az egyéni szabadság csak másokkal együttműködve bontakozhat ki.

Valljuk, hogy együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet.

Valljuk, hogy a közösség erejének és minden ember becsületének alapja a munka, az emberi szellem teljesítménye.

Valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelességét.

Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése.

Valljuk, hogy népracionalom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi.

Tiszteletben tartjuk történeti alkotmányunk vívmányait és a Szent Koronát, amely megtestesíti Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és a nemzet egységét.

Nem ismerjük el történeti alkotmányunk idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztését. Tagadjuk a magyar nemzet és polgárai ellen a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúra uralma alatt elkövetett embertelen bűnök elévülését.

Nem ismerjük el az 1949. évi kommunista alkotmányt, mert egy zsarnoki uralom alapja volt, ezért kinyilvánítjuk érvénytelenségét.

Egyetértünk az első szabad Országgyűlés képviselőivel, akik első határozatukban kimondták, hogy mai szabadságunk az 1956-os forradalmunkból sarjadt ki.

Hazánk 1944. március tizenkilencedikén elvesztett állami önrendelkezésének visszaálltát 1990. május másodikától, az első szabadon választott népképviselő megalakulásától számítjuk. Ezt a napot tekintjük hazánk új demokráciája és alkotmányos rendje kezdetének.

Valljuk, hogy a huszadik század erkölcsi megrendüléshez vezető évtizedei után múlhatatlanul szükségünk van a lelki és szellemi megújulásra.

Bízunk a közösen alakított jövőben, a fiatal nemzedékek elhivatottságában. Hisszük, hogy gyermekeink és unokáink tehetségükkel, kitartásukkal és lelkierejükkel ismét nagyra teszik Magyarországot.

Alaptörvényünk jogrendünk alapja, szövetség a múlt, a jelen és a jövő magyarjai között. Élő keret, amely kifejezi a nemzet akaratát, azt a formát, amelyben élni szeretnénk.

Mi, Magyarország polgárai készen állunk arra, hogy országunk rendjét a nemzet együttműködésére alapítsuk.

Alapvetés

A) cikk. HAZÁNK neve Magyarország.

B) cikk. (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

(2) Magyarország államformája köztársaság.

(3) A közhatalom forrása a nép.

(4) A nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja.

C) cikk. (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.

(2) Senkinek a tevékenysége nem irányulhat a hatalom erőszakos megszerzésére vagy gyakorlására, illetve kizárólagos birtoklására. Az ilyen törekvésekkel szemben törvényes úton mindenki jogosult és köteles fellépni.

(3) Az Alaptörvény és a jogszabályok érvényre juttatása érdekében kényszer alkalmazására az állam jogosult.

D) cikk. Magyarország az egységes magyar nemzet összetartozását szem előtt tartva felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, egyéni és közösségi jogaik érvényesítését, közösségi önkormányzataik létrehozását, a szülőföldön való boldogulásukat, valamint előmozdítja együttműködésüket egymással és Magyarországgal.

E) cikk. (1) Magyarország az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében.

(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig – az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja.

(3) Az Európai Unió joga – a (2) bekezdés keretei között – megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.

(4) A (2) bekezdés szerinti nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazáshoz az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

F) cikk. (1) Magyarország fővárosa Budapest.
(2) Magyarország területe fővárosra, megyékre, városokra és községekre tagozódik. A fővárosban és a városokban kerületek alakíthatók.

G) cikk. (1) Születésével a magyar állampolgár gyermeke magyar állampolgár. Sarkalatos törvény a magyar állampolgárság keletkezésének vagy megszerzésének más eseteit is meghatározhatja.

(2) Magyarország védelmezi állampolgárait.

(3) Senkit nem lehet születéssel keletkezett vagy jogszerűen szerzett magyar állampolgárságától megfosztani.

(4) Az állampolgárságra vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

H) cikk. (1) Magyarországon a hivatalos nyelv a magyar.

(2) Magyarország védi a magyar nyelvet.

(3) Magyarország védi a magyar jelnyelvet mint a magyar kultúra részét.

I) cikk. (1) Magyarország címere hegyes talpú, hasított pajzs. Első mezeje vörössel és ezüsttel hétszer vágott. Második, vörös mezejében zöld hármashalumnak arany koronás kiemelkedő középső részén ezüst kettős kereszt. A pajzsban a magyar Szent Korona nyugszik.

(2) Magyarország zászlaja három, egyenlő szélességű, sorrendben felülről piros, fehér és zöld színű, vízszintes sávból áll, amelyben a piros szín az erő, a fehér szín a hűség, a zöld szín a remény jelképe.

(3) Magyarország himnusza Kölcsey Ferenc Himnusz című költeménye Erkel Ferenc zenéjével.

(4) A címer és a zászló a történelmileg kialakult más formák szerint is használható. A címer és a zászló használatának részletes szabályait, valamint az állami kitüntetések sarkalatos törvény határozza meg.

J) cikk. (1) Magyarország nemzeti ünnepei:

a) március 15. napja, az 1848–49. évi forradalom és szabadságharc emlékére;

b) augusztus 20. napja, az államalapítás és az államalapító Szent István király emlékére;

c) október 23. napja, az 1956. évi forradalom és szabadságharc emlékére.

(2) A hivatalos állami ünnep augusztus 20. napja.

K) cikk. Magyarország hivatalos pénzneme a forint.

L) cikk. (1) Magyarország védi a házasság intézményét mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját. A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony.

(2) Magyarország támogatja a gyermekvállalást.

(3) A családok védelmét sarkalatos törvény szabályozza.

M) cikk. (1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.

(2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország felép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.

N) cikk. (1) Magyarország a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét érvényesíti.

(2) Az (1) bekezdés szerinti elv érvényesítéséért elsődlegesen az Országgyűlés és a Kormány felelős.

(3) Az Alkotmánybíróság, a bíróságok, a helyi önkormányzatok és más állami szervek feladatuk ellátása során az (1) bekezdés szerinti elvet kötelesek tiszteletben tartani.

O) cikk. Mindenki felelős önmagáért, képességei és lehetőségei szerint köteles az állami és közösségi feladatok ellátásához hozzájárulni.

P) cikk. (1) A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

(2) A termőföld és az erdők tulajdonjogának megszerzése, valamint hasznosítása (1) bekezdés szerinti célok eléréséhez szükséges korlátait és feltételeit, valamint az integrált mezőgazdasági termelés-szervezésre és a családi gazdaságokra, továbbá más mezőgazdasági üzemekre vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

Q) cikk. (1) Magyarország a béke és a biztonság megteremtése és megőrzése, valamint az emberiség fenntartható fejlődése érdekében együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával.

(2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

(3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

R) cikk. (1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.

(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkre kötelezőek.

(3) Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.

S) cikk. (1) Alaptörvény elfogadására vagy az Alaptörvény módosítására irányuló javaslatot a köztársasági elnök, a Kormány, országgyűlési bizottság vagy országgyűlési képviselő terjeszthet elő.

(2) Alaptörvény elfogadásához vagy az Alaptörvény módosításához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

(3) Az elfogadott Alaptörvényt vagy az Alaptörvény elfogadott módosítását az Országgyűlés elnöke öt napon belül aláírja, és megküldi a köztársasági elnöknek. A köztársasági elnök a megküldött Alaptörvényt vagy az Alaptörvény megküldött módosítását a kézhezvételétől számított öt napon belül aláírja, és elrendeli a hivatalos lapban való kihirdetését. Ha a köztársasági elnök úgy ítéli meg, hogy az Alaptörvénynek vagy az Alaptörvény módosításának a megalkotására vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelményeket nem tartották meg, ennek vizsgálatát kéri az Alkotmánybíróságtól. Ha az Alkotmánybíróság a vizsgálata során nem állapítja meg e követelmények megsértését, a köztársasági elnök az Alaptörvényt vagy az Alaptörvény módosítását haladéktalanul aláírja, és elrendeli annak a hivatalos lapban való kihirdetését.

(4) Az Alaptörvény módosításának kihirdetés során történő megjelölése a címet, a módosítás sorszámát és a kihirdetés napját foglalja magában.

T) cikk. (1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.

(2) Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.

(3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.

(4) A sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

U) cikk. (1) Az 1990-ben lezajlott első szabad választások révén a nemzet akaratából létrehozott, a jog uralmán alapuló állami berendezkedés és a megelőző kommunista diktatúra összeegyeztethetetlenek. A Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődei, valamint a kommunista ideológia jegyében kiszolgálásukra létrehozott egyéb politikai szervezetek bűnöző szervezetek voltak, amelyek vezetői el nem évülő felelősséggel tartoznak

a) az elnyomó rendszer fenntartásáért, irányításáért, az elkövetett jogsértésekért és a nemzet elárulásáért;

b) a második világháborút követő esztendőök többpártrendszerre épülő demokratikus kísérletének szovjet katonai segítséggel történő felszámolásáért;

c) a kizárólagos hatalomgyakorlásra és törvényteleniségre épülő jogrend kiépítéséért;

d) a tulajdon szabadságán alapuló gazdaság felszámolásáért és az ország eladásáért;

e) Magyarország gazdaságának, honvédelmének, diplomáciájának és emberi erőforrásainak idegen érdekek alá rendeléséért;

f) az európai civilizációs hagyomány értékeinek módszeres pusztításáért;

g) az állampolgárok és egyes csoportjaik alapvető emberi jogaitól való megfosztásáért vagy azok súlyos korlátozásáért, különösen emberek meggyilkolásáért, idegen hatalomnak való kiszolgáltatásáért, törvénytelen bebörtönzéséért, kényszermunkatáborba hurcolásáért, megkínzásáért, embertelen bánásmódban részesítéséért; a polgárok vagyonuktól történő önkényes megfosztásáért, a tulajdonhoz fűződő jogaik korlátozásáért; a polgárok szabadságjogainak teljes elvételéért, a politikai vélemény- és akaratnyilvánítás állami kényszer alá vonásáért; az emberek származásukra, világnézetükre vagy politikai meggyőződésükre tekintettel történő hátrányos megkülönböztetéséért, a tudáson, szorgalmon és tehetségen alapuló előremenetelének és érvényesülésének akadályozásáért; az emberek magánéletének törvénytelen megfigyelésére és befolyásolására törekvő titkosrendőrség létrehozásáért és működtetéséért;

h) az 1956. október 23-án kirobbant forradalom és szabadságharc szovjet megszállókkal együttműködésben történt vérbe fojtásáért, az azt követő rémuralomért és megtorlásáért, kétszáz ezer magyar ember hazájából való kényszerű elmeneküléséért;

i) mindazokért az igazságszolgáltatás politikai indítékból követtek el, és amelyeket az igazságszolgáltatás politikai indítékból nem üldözött.

A demokratikus átmenet során a Magyar Szocialista Munkáspárt jogutódjaként jogi elismerést nyert politikai szervezetek a törvénytelenül felhalmozott vagyon örököseként is osztoznak elődjek felelősségében.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakra tekintettel a kommunista diktatúra működésének valószínű feltárását és a társadalom igazságérzetét a (3)–(10) bekezdésben meghatározottak szerint kell biztosítani.

(3) A kommunista diktatúrával kapcsolatos emlékezet állami megőrzése érdekében Nemzeti Emlékezet Bizottsága működik. A Nemzeti Emlékezet Bizottsága feltárja a kommunista diktatúra hatalmi működését, a kommunista hatalmat birtokló személyek és szervezetek szerepét, és tevékenysége eredményeit átfogó jelentésben, valamint további dokumentumokban közlést teszi.

(4) A kommunista diktatúra hatalombirtokosai a diktatúra működésével összefüggő szerepükre és cselekményeikre vonatkozó tényállításokat – a szándékosan tett, lényegét tekintve valótlan állítások kivételével – tűrni kötelesek, az e szerepükkel és cselekményeikkel összefüggő személyes adataik nyilvánosságra hozhatók.

(5) A kommunista diktatúra törvényben meghatározott vezetői részére az állam által jogszabály alapján biztosított nyugdíj vagy más juttatás törvényben meghatározott mértékben csökkenthető; az ebből származó bevételt törvényben meghatározottak szerint a kommunista

diktatúra által okozott sérelmek enyhítésére és az áldozatok emlékének ápolására kell fordítani.

(6) Nem tekinthető elévültnek azoknak a törvényben meghatározott, a pártállam nevében, érdekében vagy egyetértésével a kommunista diktatúrában Magyarország ellen vagy személyek ellen elkövetett súlyos bűncselekményeknek a büntethetősége, amelyeket az elkövetéskor hatályos büntetőtörvény figyelmen kívül hagyásával politikai okból nem üldöztek.

(7) A (6) bekezdés szerinti bűncselekmény büntethetősége az elkövetés időpontjában hatályos büntetőtörvény szerinti, az Alaptörvény hatálybalépésének napjától számított időtartam elteltével évül el, feltéve, hogy a bűncselekmény elkövetésének időpontjában hatályos büntetőtörvény szerint az elévülés 1990. május 1-jéig bekövetkezett volna.

(8) A (6) bekezdés szerinti bűncselekmény büntethetősége az elkövetés időpontja és 1990. május 1-je közötti, az Alaptörvény hatálybalépésének napjától számított időtartam elteltével évül el, feltéve, hogy a bűncselekmény elkövetésének időpontjában hatályos büntetőtörvény szerint az elévülés 1990. május 2-a és 2011. december 31-e között történt volna meg, és az elkövetőt a bűncselekmény miatt nem üldözték.

(9) Az 1990. május 2-át megelőzően az életüktől vagy szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak és az állam által a tulajdonukban igazságtalanul okozott károk folytán károsodottak számára pénzbeli vagy más vagyoni juttatást biztosító új kárpótlási jogcím jogszabályban nem állapítható meg.

(10) A kommunista állampártnak, az annak közreműködésével létrehozott, illetve a közvetlen befolyása alatt álló társadalmi és ifjúsági szervezeteknek, valamint a szakszervezeteknek a kommunista diktatúrában keletkezett iratai az állam tulajdonát képezik, azokat a közfeladatot ellátó szervek irattári anyagához tartozó iratokkal azonos módon, közlevéltárban kell elhelyezni.

Szabadság és felelősség

I. cikk. (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2) Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

(4) A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.

II. cikk. Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

III. cikk. (1) Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.

(2) Tilos emberen tájékoztatáson alapuló, önkéntes hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni.

(3) Tilos az emberi fajnemésítést célzó gyakorlat, az emberi test és testrészek haszonszerzési célú felhasználása, valamint az emberi egyedmásolás.

IV. cikk. (1) Mindenkinnek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.

(2) Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.

(3) A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell bocsátani, vagy bíróság elé kell állítani. A bíróság köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábra helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul dönteni.

(4) Akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénysértően korlátozták, kárának megtérítésére jogosult.

V. cikk. Mindenkinnek joga van törvényben meghatározottak szerint a személye, illetve a tulajdona ellen intézett vagy az ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához.

VI. cikk. (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.

(2) Mindenkinnek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

(3) A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóság ellenőrzi.

VII. cikk. (1) Mindenkinnek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

(2) Az azonos hitelveket követők vallásuk gyakorlása céljából sarkalatos törvényben meghatározott szervezeti formában működő vallási közösséget hozhatnak létre.

(3) Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. A vallási közösségek önállóak.

(4) Az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek. Az együttműködésről a vallási közösség kérelme alapján az Országgyűlés dönt. Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyházaknak a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel az állam sajátos jogosultságokat biztosít.

(5) A vallási közösségekre vonatkozó közös szabályokat, valamint az együttműködés feltételeit, a bevett egyházakat és a rájuk vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

VIII. cikk. (1) Mindenkinnek joga van a békés gyülekezéshez.

(2) Mindenkinnek joga van szervezeteket létrehozni, és joga van szervezetekhez csatlakozni.

(3) Pártok az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek. A pártok közreműködnek a nép akaratának kialakításában és kinyilvánításában. A pártok közhatalmat közvetlenül nem gyakorolhatnak.

(4) A pártok működésének és gazdálkodásának részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

(5) Szakszervezetek és más érdek-képviselői szervezetek az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek.

IX. cikk. (1) Mindenkinnek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.

(3) A demokratikus közvélemény kialakulásához választási kampányidőszakban szükséges megfelelő tájékoztatás érdekében politikai reklám médiaszolgáltatásban kizárólag ellenérték nélkül, az esélyegyenlőséget biztosító, sarkalatos törvényben meghatározott feltételek mellett közölhető.

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.

(5) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. Az ilyen közösséghez tartozó személyek - törvényben meghatározottak szerint - jogosultak a közösséget sértő véleménynyilvánítás ellen, emberi méltóságuk megsértése miatt igényeiket bíróság előtt érvényesíteni.

(6) A sajtószabadságra, valamint a médiaszolgáltatások, a sajtótermékek és a hírközlési piac felügyeletét ellátó szervre vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

X. cikk. (1) Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá - a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében - a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát.

(2) Tudományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni, tudományos kutatások értékelésére kizárólag a tudomány művelői jogosultak.

(3) Magyarország védi a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia tudományos és művészeti szabadságát. A felsőoktatási intézmények a kutatás és a tanítás tartalmát, módszereit illetően önállóak, szervezeti rendjüket törvény szabályozza. Az állami felsőoktatási intézmények gazdálkodási rendjét törvény keretei között a Kormány határozza meg, gazdálkodásukat a Kormány felügyeli.

XI. cikk. (1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

(2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

(3) Törvény a felsőfokú oktatásban való részesülés anyagi támogatását meghatározott időtartamú olyan foglalkoztatásban való részvételhez, illetve vállalkozási tevékenység gyakorlásához kötheti, amelyet a magyar jog szabályoz.

XII. cikk. (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.

(2) Magyarország törekszik megteremteni annak feltételeit, hogy minden munkaképes ember, aki dolgozni akar, dolgozhasson.

XIII. cikk. (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.

XIV. cikk. (1) Magyar állampolgár Magyarország területéről nem utasítható ki, és külföldről bármikor hazatérhet. Magyarország területén tartózkodó külföldit csak törvényes határozat alapján lehet kiutasítani. Tilos a csoportos kiutasítás.

(2) Senki nem utasítható ki olyan államba, vagy nem adható ki olyan államnak, ahol az a veszély fenyegeti, hogy halálra ítélik, kínozzák vagy más embertelen bánásmódnak, büntetésnek vetik alá.

(3) Magyarország - ha sem származási országuk, sem más ország nem nyújt védelmet - kérelemre menedékjogot biztosít azoknak a nem magyar állampolgároknak, akiket hazájukban vagy a szokásos tartózkodási helyük szerinti országban faji, nemzeti hovatartozásuk, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk, vallási, illetve politikai meggyőződésük miatt üldöznek, vagy az üldöztetéstől való félelmük megalapozott.

XV. cikk. (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.

(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

XVI. cikk. (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.

(3) A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.

(4) A nagykorú gyermekek kötelesek rászoruló szüleikről gondoskodni.

XVII. cikk. (1) A munkavállalók és a munkaadók – a munkahelyek biztosítására, a nemzetgazdaság fenntarthatóságára és más közösségi célokra is figyelemmel – együttműködnek egymással.

(2) Törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, amely magában foglalja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát.

(3) Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.

(4) Minden munkavállalónak joga van a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz.

XVIII. cikk. (1) Gyermekek foglalkoztatása – testi, szellemi és erkölcsi fejlődésüket nem veszélyeztető, törvényben meghatározott esetek kivételével – tilos.

(2) Magyarország külön intézkedésekkel biztosítja a fiatalok és a szülők munkahelyi védelmét.

XIX. cikk. (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.

(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

(3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.

(4) Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.

XX. cikk. (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sport-

tolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.

XXI. cikk. (1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

(2) Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt – törvényben meghatározottak szerint – helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.

(3) Elhelyezés céljából tilos Magyarország területére szennyező hulladékot behozni.

XXII. cikk. (1) Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.

(2) Az emberhez méltó lakhatás feltételeinek a megteremtését az állam és a helyi önkormányzatok azzal is segítik, hogy törekszenek valamennyi hajlék nélkül élő személy számára szállást biztosítani.

(3) Törvény vagy helyi önkormányzat rendelete a közrend, a közbiztonság, a közegészség és a kulturális értékek védelme érdekében, a közterület meghatározott részére vonatkozóan jogellenessé minősítheti az életvitelszerűen megvalósuló közterületi tartózkodást.

XXIII. cikk. (1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

(2) Az Európai Unió más tagállamának magyarországi lakóhellyel rendelkező minden nagykorú állampolgárának joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

(3) Magyarországon menekültként, bevándoroltként vagy letelepedettként elismert minden nagykorú személynek joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó legyen.

(4) Sarkalatos törvény a választójogot vagy annak teljességét magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételekhez kötheti.

(5) A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán a választópolgár lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén választhat. A választópolgár a szavazás jogát lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén gyakorolhatja.

(6) Nem rendelkezik választójoggal az, akit bűncselekmény elkövetése vagy belátási képességének korlátozottsága miatt a bíróság a választójogból kizárt. Nem választható az Európai Unió más tagállamának magyarországi lakóhellyel rendelkező állampolgára, ha az állampolgársága szerinti állam jogszabálya, bírósági vagy hatósági döntése alapján hazájában kizárták e jog gyakorlásából.

(7) Mindenkinek joga van országos népszavazáson részt venni, aki az országgyűlési képviselők választásán választó. Mindenkinek joga van helyi népszavazáson részt venni, aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó.

(8) Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen. Törvény határozza meg azokat a közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be.

XXIV. cikk. (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

(2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.

XXV. cikk. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez.

XXVI. cikk. Az állam – a működésének hatékonysága, a közszolgáltatások színvonalának emelése, a közügyek jobb átláthatósága és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében – törekszik az új műszaki megoldásoknak és a tudomány eredményeinek az alkalmazására.

XXVII. cikk. (1) Mindenkinek, aki törvényesen tartózkodik Magyarország területén, joga van a szabad mozgáshoz és tartózkodási helye szabad megválasztásához.

(2) Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy külföldi tartózkodásának ideje alatt Magyarország védelmét élvezze.

XXVIII. cikk. (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

(4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.

(5) A (4) bekezdés nem zárja ki valamely személy büntetőeljárás alá vonását és elítélését olyan cselekményért, amely elkövetése idején a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai szerint bűncselekmény volt.

(6) A jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltethető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

XXIX. cikk. (1) A Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők. Minden, valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van önazonossága szabad vállalásához és megőrzéséhez. A Magyarországon élő nemzetiségeknek joguk van az anyanyelvhasználathoz, a saját nyelven való egyéni és közösségi névhasználathoz, saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz.

(2) A Magyarországon élő nemzetiségek helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.

(3) A Magyarországon élő nemzetiségek jogaira vonatkozó részletes szabályokat, a nemzetiségeket és a nemzetiségként való elismerés feltételeit, valamint a helyi és országos nemzetiségi önkormányzatok megválasztásának szabályait sarkalatos törvény határozza meg. Sarkalatos törvény a nemzetiségként való elismerést meghatározott idejű honossághoz és meghatározott számú, magát az adott nemzetiséghez tartozónak valló személy kezdeményezéséhez kötheti.

XXX. cikk. (1) Teherbíró képességének, illetve a gazdaságban való részvételének megfelelően mindenki hozzájárul a közös szükségletek fedezéséhez.

(2) A közös szükségletek fedezéséhez való hozzájárulás mértékét a gyermeket nevelők esetében a gyermeknevelés kiadásainak figyelembevételével kell megállapítani.

XXXI. cikk. (1) Minden magyar állampolgár köteles a haza védelmére.

(2) Magyarország önkéntes honvédelmi tartalékos rendszert tart fenn.

(3) Rendkívüli állapot idején vagy ha arról megelőző védelmi helyzetben az Országgyűlés határoz, a magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú, magyar állampolgárságú férfiak katonai szolgálatot teljesítenek. Ha a hadkötelezett lelkiismereti meggyőződésével a fegyve-

res szolgálat teljesítése összeegyeztethetetlen, fegyver nélküli szolgálatot teljesít. A katonai szolgálat teljesítésének formáit és részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

(4) Magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgárok számára rendkívüli állapot idejére – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – honvédelmi munkakötelezettség írható elő.

(5) Magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgárok számára honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – polgári védelmi kötelezettség írható elő.

(6) Honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében - sarkalatos törvényben meghatározottak szerint - mindenki gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére kötelezhető.

Az állam

Az Országgyűlés

1. cikk. (1) MAGYARORSZÁG legfőbb népképviselői szerve az Országgyűlés.

(2) Az Országgyűlés

a) megalkotja és módosítja Magyarország Alaptörvényét;

b) törvényeket alkot;

c) elfogadja a központi költségvetést, és jóváhagyja annak végrehajtását;

d) felhatalmazást ad a feladat- és hatáskörébe tartozó nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére;

e) megválasztja a köztársasági elnököt, az Alkotmánybíróság tagjait és elnökét, a Kúria elnökét, az Országos Bírósági Hivatal elnökét, a legfőbb ügyészt, az alapvető jogok biztosát és helyetteseit, valamint az Állami Számvevőszék elnökét;

f) megválasztja a miniszterelnököt, dönt a Kormánnyal kapcsolatos bizalmi kérdésről;

g) feloszlatja az alaptörvény-ellenesen működő képviselő-testületet;

h) határoz a hadiállapot kinyilvánításáról és a békekötésről;

i) különleges jogrendet érintő, valamint katonai műveletekben való részvétellel kapcsolatos döntéseket hoz;

j) közkegyelmet gyakorol;

k) az Alaptörvényben és törvényben meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.

2. cikk. (1) Az országgyűlési képviselőket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják.

(2) A Magyarországon élő nemzetiségek részvételét az Országgyűlés munkájában sarkalatos törvény szabályozza.

(3) Az országgyűlési képviselők általános választását – az Országgyűlés feloszlása vagy feloszlása miatti választás kivételével – az előző Országgyűlés megválasztását követő negyedik év április vagy május hónapjában kell megtartani.

3. cikk. (1) Az Országgyűlés megbízatása az alakuló ülésével kezdődik, és a következő Országgyűlés alakuló üléséig tart. Az alakuló ülést – a választást követő harminc napon belüli időpontra – a köztársasági elnök hívja össze.

(2) Az Országgyűlés kimondhatja feloszlását.

(3) A köztársasági elnök a választások egyidejű kitűzésével feloszthatja az Országgyűlést, ha

a) a Kormány megbízásának megszűnése esetén a köztársasági elnök által miniszterelnöknek javasolt személyt az Országgyűlés az első személyi javaslat megtételének napjától számított negyven napon belül nem választja meg, vagy

b) az Országgyűlés az adott évre vonatkozó központi költségvetést március 31-ig nem fogadja el.

(4) Az Országgyűlés feloszlása előtt a köztársasági elnök köteles kikérni a miniszterelnöknek, az Országgyűlés elnökének és az országgyűlési képviselőcsoportok vezetőinek véleményét.

(5) A köztársasági elnök a (3) bekezdés a) pontja szerinti jogát addig gyakorolhatja, amíg az Országgyűlés meg nem választja a miniszterelnököt. A köztársasági elnök a (3) bekezdés b) pontja szerinti jogát addig gyakorolhatja, amíg az Országgyűlés a központi költségvetést nem fogadja el.

(6) Az Országgyűlés feloszlásától vagy feloszlásától számított kilencven napon belül új Országgyűlést kell választani.

4. cikk. (1) Az országgyűlési képviselők jogai és kötelezettségei egyenlők, tevékenységüket a köz érdekében végzik, e tekintetben nem utasíthatók.

(2) Az országgyűlési képviselő mentelmi jog és a függetlenségét biztosító javadalmazás illeti meg. Sarkalatos törvény meghatározza azokat a közhivatalokat, amelyeket országgyűlési képviselő nem tölthet be, valamint más összeférhetlenségi eseteket is megállapíthat.

(3) Az országgyűlési képviselő megbízása megszűnik

a) az Országgyűlés megbízásának megszűnésével;

b) halálával;

c) összeférhetlenség kimondásával;

d) lemondásával;

e) ha a megválasztásához szükséges feltételek már nem állnak fenn;

f) ha egy éven keresztül nem vesz részt az Országgyűlés munkájában.

(4) Az országgyűlési képviselő megválasztásához szükséges feltételek hiányának megállapításáról, az összeférhetlenség kimondásáról, valamint annak megállapításáról, hogy az országgyűlési képviselő egy éven keresztül nem vett részt az Országgyűlés munkájában, az Országgyűlés a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával határoz.

(5) Az országgyűlési képviselők jogállására és javadalmazására vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

5. cikk. (1) Az Országgyűlés ülései nyilvánosak. A Kormány vagy bármely országgyűlési képviselő kérelmére az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával zárt ülés tartásáról határozhat.

(2) Az Országgyűlés tagjai sorából elnököt, alelnököket és jegyzőket választ.

(3) Az Országgyűlés országgyűlési képviselőkből álló állandó bizottságokat alakít.

(4) Az országgyűlési képviselők tevékenységük összehangolására a házszabályi rendelkezésekben meghatározott feltételek szerint országgyűlési képviselőcsoportot alakíthatnak.

(5) Az Országgyűlés akkor határozatképes, ha az ülésen az országgyűlési képviselőknek több mint a fele jelen van.

(6) Ha az Alaptörvény eltérően nem rendelkezik, az Országgyűlés határozatait a jelen lévő országgyűlési képviselők több mint a felének szavazatával hozza meg. A házszabályi rendelkezések egyes döntések meghozatalát minősített többséghez köthetik.

(7) Az Országgyűlés a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott házszabályi rendelkezésekben állapítja meg működésének szabályait és tárgyalási rendjét. Az Országgyűlés zavartalan működésének biztosítása és méltóságának megőrzése érdekében az Országgyűlés elnöke a házszabályi rendelkezésekben meghatározott rendszeti és fegyelmi jogkört gyakorol.

(8) Az Országgyűlés rendszeres ülésezését biztosító rendelkezéseket sarkalatos törvény határozza meg.

(9) Az Országgyűlés biztonságáról országgyűlési őrség gondoskodik. Az országgyűlési őrség működését az Országgyűlés elnöke irányítja.

6. cikk. (1) Törvényt a köztársasági elnök, a Kormány, országgyűlési bizottság vagy országgyűlési képviselő kezdeményezhet.

(2) Az Országgyűlés – a törvény kezdeményezője, a Kormány, illetve az Országgyűlés elnöke zárószavazás előtt megtett indítványára – az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára megküldheti az Alkotmánybíróságnak. Az Országgyűlés az indítványról a zárószavazást követően határoz. Az indítvány elfogadása esetén az Országgyűlés elnöke az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára haladéktalanul megküldi az Alkotmánybíróságnak.

(3) Az elfogadott törvényt az Országgyűlés elnöke öt napon belül aláírja, és megküldi a köztársasági elnöknek. A köztársasági elnök a megküldött törvényt öt napon belül aláírja, és elrendeli annak kihirdetését. Ha az Országgyűlés a (2) bekezdés szerint a törvényt az Alaptörvénnyel való összhangja vizsgálatára megküldte az Alkotmánybíróságnak, az Országgyűlés elnöke csak akkor írhatja azt alá, és küldheti meg a köztársasági elnöknek, ha az Alkotmánybíróság nem állapított meg alaptörvény-ellenességet.

(4) Ha a köztársasági elnök a törvényt vagy annak valamely rendelkezését az Alaptörvénnyel ellentétesnek tartja – és a (2) bekezdés szerinti vizsgálatra nem került sor –, a törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak megküldi.

(5) Ha a köztársasági elnök a törvénnyel vagy annak valamely rendelkezésével nem ért egyet, és a (4) bekezdés szerinti jogával nem élt, a törvényt az aláírás előtt észrevételeinek közlésével egy alkalommal megfontolásra visszaküldheti az Országgyűlésnek. Az Országgyűlés a törvényt újra megtárgyalja, és elfogadásáról ismét határoz. A köztársasági elnök e jogával akkor is élhet, ha az Országgyűlés határozata alapján lefolytatott vizsgálat során az Alkotmánybíróság nem állapított meg alaptörvény-ellenességet.

(6) Az Alkotmánybíróság a (2) és a (4) bekezdés szerinti indítványról soron kívül, de legkésőbb harminc napon belül határoz. Ha az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenességet állapít meg, az Országgyűlés a törvényt az alaptörvény-ellenesség megszüntetése érdekében újratárgyalja.

(7) Ha az Alkotmánybíróság a köztársasági elnök kezdeményezésére lefolytatott vizsgálat során nem állapít meg alaptörvény-ellenességet, a köztársasági elnök a törvényt haladéktalanul aláírja, és elrendeli annak kihirdetését.

(8) Az Országgyűlés által a (6) bekezdés szerint megtárgyalt és elfogadott törvény Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata a (2) és a (4) bekezdés szerint ismételtén kérhető az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság az ismételt indítványról soron kívül, de legkésőbb tíz napon belül határoz.

(9) Ha a köztársasági elnök egyet nem értése folytán visszaküldött törvényt az Országgyűlés módosítja, az Alaptörvénnyel való összhang vizsgálata a (2), illetve (4) bekezdés szerint kizárólag a módosított rendelkezések tekintetében vagy arra hivatkozással kérhető, hogy a törvény megalkotására vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek. Ha a köztársasági elnök egyet nem értése folytán visszaküldött törvényt az Országgyűlés változatlan szöveggel fogadja el, a köztársasági elnök a törvény megalkotására vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesülésére tekintettel kérheti az Alaptörvénnyel való összhang vizsgálatát.

7. cikk. (1) Az országgyűlési képviselő kérdést intézhet az alapvető jogok biztosához, az Állami Számvevőszék elnökéhez, a legfőbb ügyészhez és a Magyar Nemzeti Bank elnökéhez a feladatkörükbe tartozó bármely ügyben.

(2) Az országgyűlési képviselő interpellációt és kérdést intézhet a Kormányhoz és a Kormány tagjához a feladatkörükbe tartozó bármely ügyben.

(3) Az országgyűlési bizottságok vizsgálati tevékenységét, a bizottságok előtti megjelenés kötelezettségét sarkalatos törvény szabályozza.

Országos népszavazás

8. cikk. (1) Legalább kétszázezer választópolgár kezdeményezésére az Országgyűlés országos népszavazást rendel el. A köztársasági elnök, a Kormány vagy százezer választópolgár kezdeményezésére az Országgyűlés országos népszavazást rendelhet el. Az érvényes és eredményes népszavazáson hozott döntés az Országgyűlésre kötelező.

(2) Országos népszavazás tárgya az Országgyűlés feladat- és hatáskörébe tartozó kérdés lehet.

(3) Nem lehet országos népszavazást tartani

a) az Alaptörvény módosítására irányuló kérdésről;

b) a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, központi adónemről, illetékről, járulékról, vámról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvény tartalmáról;

c) az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásáról szóló törvények tartalmáról;

d) nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségről;

e) az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi és szervezeti alakítási kérdésről;

f) az Országgyűlés feloszlásáról;

g) képviselő-testület feloszlásáról;

h) hadiállapot kinyilvánításáról, rendkívüli állapot és szükségállapot kihirdetéséről, valamint megelőző védelmi helyzet kihirdetéséről és meghosszabbításáról;

i) katonai műveletekben való részvétellel kapcsolatos kérdésről;

j) közkegyelem gyakorlásáról.

(4) Az országos népszavazás érvényes, ha az összes választópolgár több mint fele érvényesen szavazott, és eredményes, ha az érvényesen szavazó választópolgárok több mint fele a megfogalmazott kérdésre azonos választ adott.

A köztársasági elnök

9. cikk. (1) Magyarország államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét, és őrökdi az államszervezet demokratikus működése felett.

(2) A köztársasági elnök a Magyar Honvédség főparancsnoka.

(3) A köztársasági elnök

a) képviseli Magyarországot;

b) részt vehet és felszólalhat az Országgyűlés ülésein;

c) törvényt kezdeményezhet;

d) országos népszavazást kezdeményezhet;

e) kitűzi az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választását, valamint az európai parlamenti választás és az országos népszavazás időpontját;

f) különleges jogrendet érintő döntéseket hoz;

- g) összehívja az Országgyűlés alakuló ülését;
 - h) feloszlathatja az Országgyűlést;
 - i) az elfogadott Alaptörvényt és az Alaptörvény módosítását a megalkotására vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelményekkel való összhangjának vizsgálatára megküldheti az Alkotmánybíróságnak, az elfogadott törvényt az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára megküldheti az Alkotmánybíróságnak, vagy megfontolásra visszaküldheti az Országgyűlésnek;
 - j) javaslatot tesz a miniszterelnök, a Kúria elnöke, az Országos Bírószági Hivatal elnöke, a legfőbb ügyész és az alapvető jogok biztosa személyére;
 - k) kinevezi a hivatásos bírákat és a Költségvetési Tanács elnökét;
 - l) megerősíti tisztségében a Magyar Tudományos Akadémia elnökét és a Magyar Művészeti Akadémia elnökét;
 - m) kialakítja hivatala szervezetét.
- (4) A köztársasági elnök
- a) az Országgyűlés felhatalmazása alapján elismeri a nemzetközi szerződés kötelező hatályát;
 - b) megbízza és fogadja a nagyköveteket és a követeket;
 - c) kinevezi a minisztereket, a Magyar Nemzeti Bank elnökét, alelnökeit, az önálló szabályozó szerv vezetőjét és az egyetemi tanárokat;
 - d) megbízza az egyetemek rektorait;
 - e) kinevezi és elölépteti a tábornokokat;
 - f) törvényben meghatározott kitüntéseket, díjakat és címeket adományoz, valamint engedélyezi külföldi állami kitüntetések viselését;
 - g) gyakorolja az egyéni kegyelmezés jogát;
 - h) dönt a feladat- és hatáskörébe tartozó területszervezési kérdésekben;
 - i) dönt az állampolgárság megszerzésével és megszűnésével kapcsolatos ügyekben;
 - j) dönt mindazokban az ügyekben, amelyeket törvény a hatáskörébe utal.
- (5) A köztársasági elnöknek a (4) bekezdésben meghatározott minden intézkedéséhez és döntéséhez a Kormány tagjának ellenjegyzése szükséges. Törvény rendelkezhet úgy, hogy a törvény által a köztársasági elnök hatáskörébe utalt döntéshez ellenjegyzés nem szükséges.
- (6) A köztársasági elnök a (4) bekezdés b)–e) pontjában foglaltak teljesítését megtagadja, ha a jogszabályi feltételek hiányoznak, vagy alapos okkal arra következtet, hogy az az állam-szervezet demokratikus működésének súlyos zavarát eredményezné.
- (7) A köztársasági elnök a (4) bekezdés f) pontjában foglaltak teljesítését megtagadja, ha az az Alaptörvény értékrendjét sértené.

10. cikk. (1) A köztársasági elnököt az Országgyűlés öt évre választja.

(2) Köztársasági elnökké megválasztható bármely magyar állampolgár, aki a harmincötödik életévét betöltötte.

(3) A köztársasági elnököt e tisztségre legfeljebb egy alkalommal lehet újraválasztani.

11. cikk. (1) A köztársasági elnököt a korábbi köztársasági elnök megbízatásának lejártától előtti legalább harminc, legfeljebb hatvan nappal, ha pedig a megbízatás idő előtt szűnt meg, a megszűnéstől számított harminc napon belül kell megválasztani. A köztársasági elnök választását az Országgyűlés elnöke tűzi ki. Az Országgyűlés a köztársasági elnököt titkos szavazással választja.

(2) A köztársasági elnök választását jelölés előzi meg. A jelölés érvényességéhez az országgyűlési képviselők legalább egyötödének írásbeli ajánlása szükséges. A jelölést az Országgyűlés elnökéhez a szavazás elrendelése előtt kell benyújtani. Minden országgyűlési képviselő egy jelöltet ajánlhat. Annak, aki több jelöltet ajánl, mindegyik ajánlása érvénytelen.

(3) Az első szavazás alapján megválasztott köztársasági elnök az, aki az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatát megkapta.

(4) Ha az első szavazás eredménytelen volt, második szavazást kell tartani. A második szavazás során a két legtöbb szavazatot kapott jelőltre lehet szavazni. Ha az első szavazáskor az első helyen szavazategyenlőség alakul ki, azokra a jelöltekre lehet szavazni, akik a legmagasabb számú szavazatot kapták. Ha az első szavazáskor csak a második helyen áll elő szavazategyenlőség, azokra a jelöltekre lehet szavazni, akik a két legmagasabb számú szavazatot kapták. A második szavazás alapján megválasztott köztársasági elnök az, aki – tekintet nélkül a szavazásban részt vevők számára – a legtöbb érvényes szavazatot kapta. Ha a második szavazás is eredménytelen, ismételt jelölés alapján új választást kell tartani.

(5) A szavazási eljárást legfeljebb két egymást követő nap alatt be kell fejezni.

(6) A megválasztott köztársasági elnök a korábbi köztársasági elnök megbízatásának lejártakor, a megbízatás idő előtti megszűnése esetén a választás eredményének kihirdetését követő nyolcadik napon lép hivatalba, hivatalba lépését megelőzően az Országgyűlés előtt esküt tesz.

12. cikk. (1) A köztársasági elnök személye sérthetetlen.

(2) A köztársasági elnöki tisztség összeegyeztethetetlen minden más állami, társadalmi, gazdasági és politikai tisztséggel vagy megbízatással. A köztársasági elnök más keresőfoglalkozást nem folytathat, és egyéb tevékenységéért – a szerzői jogi védelem alá eső tevékenység kivételével – díjazást nem fogadhat el.

(3) A köztársasági elnök megbízatása megszűnik

a) megbízatási idejének lejártával;

b) halálával;

c) ha kilencven napot meghaladó időn át képtelen feladatköreinek ellátására;

d) ha a megválasztásához szükséges feltételek már nem állnak fenn;

e) összeférhetetlenség kimondásával;

f) lemondásával;

g) a köztársasági elnöki tisztségtől való megfosztással.

(4) A köztársasági elnök feladatkörei ellátását kilencven napon túl lehetetlenné tevő állapotának és a megválasztásához szükséges feltételek hiányának megállapításáról, valamint az összeférhetetlenség kimondásáról az Országgyűlés a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával határoz.

(5) A köztársasági elnök és a volt köztársasági elnök jogállásának részletes szabályait és javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg.

13. cikk. (1) A köztársasági elnök ellen büntetőeljárást csak megbízatásának megszűnése után lehet indítani.

(2) Az Alaptörvényt vagy tisztsége gyakorlásával összefüggésben valamely törvényt szándékosan megsértő, illetve a szándékos bűncselekményt elkövető köztársasági elnökkel szemben az országgyűlési képviselők egyötöde indítványozhatja a tisztségtől való megfosztást.

(3) A megfosztási eljárás megindításához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

(4) Az Országgyűlés határozatának meghozatalától kezdődően a megfosztási eljárás befejezéséig a köztársasági elnök nem gyakorolhatja hatásköreit.

(5) A megfosztási eljárás lefolytatása az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik.

(6) Ha az Alkotmánybíróság az eljárás eredményeként a köztársasági elnök közjogi felelősségét megállapítja, a köztársasági elnököt tisztségétől megfoszthatja.

14. cikk. (1) A köztársasági elnök átmeneti akadályoztatása esetén az akadályoztatás megszűnéséig vagy a köztársasági elnök megbízatásának megszűnése esetén az új köztársasági

elnök hivatalba lépéséig a köztársasági elnök feladat- és hatásköreit az Országgyűlés elnöke gyakorolja.

(2) A köztársasági elnök átmeneti akadályoztatásának tényét a köztársasági elnök, a Kormány vagy bármely országgyűlési képviselő kezdeményezésére az Országgyűlés állapítja meg.

(3) A köztársasági elnök helyettesítése idején az Országgyűlés elnöke országgyűlési képviselői jogait nem gyakorolhatja, és helyette az Országgyűlés elnökének feladatait az Országgyűlés által kijelölt alelnök látja el.

A Kormány

15. cikk. (1) A Kormány a végrehajtó hatalom általános szerve, amelynek feladat- és hatásköre kiterjed mindarra, amit az Alaptörvény vagy jogszabály kifejezetten nem utal más szerv feladat- és hatáskörébe. A Kormány az Országgyűlésnek felelős.

(2) A Kormány a közigazgatás legfőbb szerve, törvényben meghatározottak szerint államigazgatási szerveket hozhat létre.

(3) Feladatkörében eljárva a Kormány törvényben nem szabályozott tárgykörben, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján rendeletet alkot.

(4) A Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes.

16. cikk. (1) A Kormány tagjai a miniszterelnök és a miniszterek.

(2) A miniszterelnök rendeletben a miniszterek közül egy vagy több miniszterelnök-helyettest jelöl ki.

(3) A miniszterelnököt az Országgyűlés a köztársasági elnök javaslatára választja meg.

(4) A miniszterelnök megválasztásához az országgyűlési képviselők több mint a felének szavazata szükséges. A miniszterelnök a megválasztásával hivatalba lép.

(5) A köztársasági elnök a (3) bekezdés szerinti javaslatát,

a) ha a miniszterelnök megbízatása az újonnan megválasztott Országgyűlés megalakulásával szűnt meg, az új Országgyűlés alakuló ülésén teszi meg;

b) ha a miniszterelnök megbízatása lemondásával, halálával, összeférhetlenség kimondásával, a megválasztásához szükséges feltételek hiánya miatt vagy azért szűnt meg, mert az Országgyűlés a bizalmi szavazáson a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezte ki, a miniszterelnök megbízatása megszűnésétől számított tizenöt napon belül teszi meg.

(6) Ha az (5) bekezdés szerint miniszterelnöknek javasolt személyt az Országgyűlés nem választotta meg, a köztársasági elnök az új javaslatát tizenöt napon belül teszi meg.

(7) A minisztert a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki. A miniszter a kinevezésében megjelölt időpontban, ennek hiányában a kinevezésével hivatalba lép.

(8) A Kormány a miniszterek kinevezésével alakul meg.

(9) A Kormány tagja az Országgyűlés előtt esküt tesz.

17. cikk. (1) A minisztériumok felsorolásáról törvény rendelkezik.

(2) Tárca nélküli miniszter a Kormány által meghatározott feladatkör ellátására nevezhető ki.

(3) A Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve a fővárosi és megyei kormányhivatal.

(4) Sarkalatos törvény minisztérium, miniszter vagy közigazgatási szerv megjelölésére vonatkozó rendelkezését törvény módosíthatja.

(5) A kormánytisztviselők jogállását törvény szabályozza.

18. cikk. (1) A miniszterelnök meghatározza a Kormány általános politikáját.

(2) A miniszter a Kormány általános politikájának keretei között önállóan irányítja az államigazgatásnak a feladatkörébe tartozó ágazatait és az alárendelt szerveket, valamint ellátja a Kormány vagy a miniszterelnök által meghatározott feladatokat.

(3) A Kormány tagja törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján, feladatkörében eljárva, önállóan vagy más miniszter egyetértésével rendeletet alkot, amely törvénnyel, kormányrendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes.

(4) A Kormány tagja tevékenységéért felelős az Országgyűlésnek, valamint a miniszter a miniszterelnöknek. A Kormány tagja részt vehet és felszólalhat az Országgyűlés ülésein. Az Országgyűlés és az országgyűlési bizottság az ülésén való megjelenésre kötelezheti a Kormány tagját.

(5) A Kormány tagja jogállásának részletes szabályait, javadalmazását, valamint a miniszterek helyettesítésének rendjét törvény határozza meg.

19. cikk. Az Országgyűlés tájékoztatást kérhet a Kormánytól az Európai Unió kormányzati részvételével működő intézményeinek döntéshozatali eljárásában képviselendő kormányálláspontról, és állást foglalhat az eljárásban napirenden szereplő tervezetről. A Kormány az európai uniós döntéshozatal során az Országgyűlés állásfoglalásának alapulvételével jár el.

20. cikk. (1) A miniszterelnök megbízatásának megszűnésével a Kormány megbízatása megszűnik.

(2) A miniszterelnök megbízatása megszűnik

a) az újonnan megválasztott Országgyűlés megalakulásával;

b) ha az Országgyűlés a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezi ki, és új miniszterelnököt választ;

c) ha az Országgyűlés a miniszterelnök által kezdeményezett bizalmi szavazáson a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezi ki;

d) lemondásával;

e) halálával;

f) összeférhetetlenség kimondásával;

g) ha a megválasztásához szükséges feltételek már nem állnak fenn.

(3) A miniszter megbízatása megszűnik

a) a miniszterelnök megbízatásának megszűnésével;

b) a miniszter lemondásával;

c) felmentésével;

d) halálával.

(4) A miniszterelnök megválasztásához szükséges feltételek hiányának megállapításáról és az összeférhetetlenség kimondásáról az Országgyűlés a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával határoz.

21. cikk. (1) Az országgyűlési képviselők egyötöde a miniszterelnökkel szemben írásban – a miniszterelnöki tisztségre javasolt személy megjelölésével – bizalmatlansági indítványt nyújthat be.

(2) Ha az Országgyűlés a bizalmatlansági indítványt támogatja, ezzel bizalmatlanságát fejezi ki a miniszterelnökkel szemben, egyben miniszterelnöknek megválasztja a bizalmatlansági indítványban miniszterelnöki tisztségre javasolt személyt. Az Országgyűlés döntéséhez az országgyűlési képviselők több mint a felének szavazata szükséges.

(3) A miniszterelnök bizalmi szavazást indítványozhat. Az Országgyűlés a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezi ki, ha a miniszterelnök javaslatára tartott bizalmi szavazáson az országgyűlési képviselők több mint a fele nem támogatja a miniszterelnököt.

(4) A miniszterelnök indítványozhatja, hogy a Kormány által benyújtott előterjesztés feletti szavazás egyben bizalmi szavazás legyen. Az Országgyűlés a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezi ki, ha a Kormány által benyújtott előterjesztést nem támogatja.

(5) Az Országgyűlés bizalmi kérdésről való döntését a bizalmatlansági indítvány vagy a miniszterelnöknek a (3) és (4) bekezdés szerinti indítványa beterjesztésétől számított három nap után, de legkésőbb a beterjesztéstől számított nyolc napon belül hozza meg.

22. cikk. (1) A Kormány a megbízatása megszűnésétől az új Kormány megalakulásáig ügyvezető kormányként gyakorolja hatáskörét, nemzetközi szerződés kötelező hatályát azonban nem ismerheti el, rendeletet csak törvény felhatalmazása alapján, halaszthatatlan esetben alkothat.

(2) Ha a miniszterelnök megbízatása lemondásával vagy az újonnan megválasztott Országgyűlés megalakulásával szűnik meg, a miniszterelnök az új miniszterelnök megválasztásáig ügyvezető miniszterelnökként gyakorolja hatáskörét, miniszter felmentésére vagy új miniszter kinevezésére azonban javaslatot nem tehet, rendeletet csak törvény felhatalmazása alapján, halaszthatatlan esetben alkothat.

(3) Ha a miniszterelnök megbízatása halálával, összeférhetetlenség kimondásával, a megválasztásához szükséges feltételek hiánya miatt vagy azért szűnt meg, mert az Országgyűlés bizalmi szavazáson a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezte ki, az új miniszterelnök megválasztásáig a miniszterelnök hatáskörét a (2) bekezdésben meghatározott korlátozásokkal a miniszterelnök-helyettes vagy – több miniszterelnök-helyettes esetén – az első helyen kijelölt miniszterelnök-helyettes gyakorolja.

(4) A miniszter a miniszterelnök megbízatásának megszűnésétől az új miniszter kinevezéséig vagy az új Kormány más tagjának a miniszteri feladatok ideiglenes ellátásával való megbízásáig ügyvezető miniszterként gyakorolja hatáskörét, rendeletet azonban csak halaszthatatlan esetben alkothat.

Önálló szabályozó szervek

23. cikk. (1) Az Országgyűlés sarkalatos törvényben a végrehajtó hatalom körébe tartozó egyes feladat- és hatáskörök ellátására és gyakorlására önálló szabályozó szerveket hozhat létre.

(2) Az önálló szabályozó szerv vezetőjét a miniszterelnök vagy – a miniszterelnök javaslatára – a köztársasági elnök nevezi ki sarkalatos törvényben meghatározott időtartamra. Az önálló szabályozó szerv vezetője kinevezi helyettesét vagy helyetteseit.

(3) Az önálló szabályozó szerv vezetője az önálló szabályozó szerv tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.

(4) Az önálló szabályozó szerv vezetője törvényben kapott felhatalmazás alapján, sarkalatos törvényben meghatározott feladatkörében rendeletet ad ki, amely törvénnyel, kormányrendelettel, miniszterelnöki rendelettel, miniszteri rendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes. Az önálló szabályozó szerv vezetőjét rendelet kiadásában az általa rendeletben kijelölt helyettese helyettesítheti.

Az Alkotmánybíróság

24. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve.

(2) Az Alkotmánybíróság

a) az Alaptörvénnyel való összhang szempontjából megvizsgálja az elfogadott, de ki nem hirdetett törvényeket;

b) bírói kezdeményezésre soron kívül, de legkésőbb kilencven napon belül felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját;

c) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját;

d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;

e) a Kormány, az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész vagy az alapvető jogok biztosa kezdeményezésére felülvizsgálja a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját;

f) vizsgálja a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközését;

g) az Alaptörvényben, illetve sarkalatos törvényben meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.

(3) Az Alkotmánybíróság

a) a (2) bekezdés b), c) és e) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést;

b) a (2) bekezdés d) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést;

c) a (2) bekezdés f) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisítheti a nemzetközi szerződésbe ütköző jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést;

illetve sarkalatos törvényben meghatározott jogkövetkezményt állapít meg.

(4) Az Alkotmánybíróság a jogszabály felülvizsgálni nem kért rendelkezését csak abban az esetben vizsgálhatja, illetve semmisítheti meg, ha az a felülvizsgálni kért jogszabályi rendelkezéssel szoros tartalmi összefüggésben áll.

(5) Az Alkotmánybíróság az Alaptörvényt és az Alaptörvény módosítását csak a megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények tekintetében vizsgálhatja felül. E vizsgálatot

a) az elfogadott, de még ki nem hirdetett Alaptörvény és Alaptörvény-módosítás tekintetében a köztársasági elnök,

b) a kihirdetéstől számított harminc napon belül a Kormány, az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész vagy az alapvető jogok biztosa kezdeményezheti.

(6) Az Alkotmánybíróság az (5) bekezdés szerinti indítványról soron kívül, de legkésőbb harminc napon belül határoz. Ha az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény vagy az Alaptörvény módosítása nem felelt meg az (5) bekezdésben meghatározott eljárási követelményeknek, az Alaptörvényt vagy az Alaptörvény módosítását

a) az (5) bekezdés a) pontja szerinti esetben az Országgyűlés újratárgyalja,

b) az (5) bekezdés b) pontja szerinti esetben az Alkotmánybíróság megsemmisíti.

(7) Az Alkotmánybíróság sarkalatos törvényben meghatározottak szerint a jogszabály megalkotóját, a törvény kezdeményezőjét vagy képviselőjüket meghallgatja, illetve véleményüket eljárása során beszerzi, ha az ügy a személyek széles körét érinti. Az eljárás ezen szakasza nyilvános.

(8) Az Alkotmánybíróság tizenöt tagból álló testület, amelynek tagjait az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával tizenkét évre választja. Az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával az Alkotmánybíróság tagjai közül elnököt választ, az elnök megbízatása az alkotmánybírói hivatali ideje lejártáig tart. Az Alkotmánybíróság tagjai nem lehetnek tagjai pártoknak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

(9) Az Alkotmánybíróság hatáskörének, szervezetének, működésének részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

A bíróság

25. cikk. (1) A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. A legfőbb bírósági szerv a Kúria.

(2) A bíróság dönt

a) büntetőügyben, magánjogi jogvitában, törvényben meghatározott egyéb ügyben;

b) a közigazgatási határozatok törvényességéről;

c) az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről;

d) a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról.

(3) A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.

(4) A bírósági szervezet többszintű. Az ügyek meghatározott csoportjaira külön bíróságok létesíthetők.

(5) A bíróságok igazgatásának központi feladatait az Országos Bírósági Hivatal elnöke végzi. Az Országos Bírói Tanács felügyeli a bíróságok központi igazgatását. Az Országos Bírói Tanács és más bírói önkormányzati szervek közreműködnek a bíróságok igazgatásában.

(6) Az Országos Bírósági Hivatal elnökét a bírák közül kilenc évre a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja. Az Országos Bírósági Hivatal elnökének megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. Az Országos Bírói Tanács tagja a Kúria elnöke, további tagjait sarkalatos törvényben meghatározottak szerint a bírák választják.

(7) Törvény egyes jogvitákban más szervek eljárását is lehetővé teheti.

(8) A bíróságok szervezetének, igazgatásának és központi igazgatása felügyeletének, a bírák jogállásának részletes szabályait, valamint a bírák javadalmazását sarkalatos törvény határozza meg.

26. cikk. (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírakat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

(2) A hivatásos bírakat – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – a köztársasági elnök nevezi ki. Bíróvá az nevezhető ki, aki a harmincadik életévét betöltötte. A Kúria elnöke és az Országos Bírósági Hivatal elnöke kivételével a bíró szolgálati jogviszonya az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig állhat fenn.

(3) A Kúria elnökét a bírák közül kilenc évre a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja. A Kúria elnökének megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

27. cikk. (1) A bíróság – ha törvény másképpen nem rendelkezik – tanácsban ítéلkezik.

(2) Törvény által meghatározott ügyekben és módon nem hivatásos bírák is részt vesznek az ítéلkezésben.

(3) Egyesbíróként és a tanács elnökeként csak hivatásos bíró járhat el. Törvény által meghatározott ügyekben, egyesbíró hatáskörében bírósági titkár is eljárhat, akire e tevékenysége során alkalmazni kell a 26. cikk (1) bekezdését.

(4)

28. cikk. A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

Az ügyészség

29. cikk. (1) A legfőbb ügyész és az ügyészség független, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként mint közvádó az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője. Az ügyészség üldözi a bűncselekményeket, fellép más jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szemben, valamint elősegíti a jogellenes cselekmények megelőzését.

(2) A legfőbb ügyész és az ügyészség

a) törvényben meghatározottak szerint jogokat gyakorol a nyomozással összefüggésben;

b) képviseli a közvádat a bírósági eljárásban;

c) felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett;

d) a közérdek védelmezőjeként az Alaptörvény vagy törvény által meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.

(3) Az ügyészi szervezetet a legfőbb ügyész vezeti és irányítja, kinevezi az ügyészeket. A legfőbb ügyész kivételével az ügyész szolgálati jogviszonya az általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig állhat fenn.

(4) A legfőbb ügyészt az ügyészek közül a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja kilenc évre. A legfőbb ügyész megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

(5) A legfőbb ügyész évente beszámol tevékenységéről az Országgyűlésnek.

(6) Az ügyészek nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

(7) Az ügyészség szervezetének és működésének, a legfőbb ügyész és az ügyészek joglásának részletes szabályait, valamint javadalmazásukat sarkalatos törvény határozza meg.

Az alapvető jogok biztosa

30. cikk. (1) Az alapvető jogok biztosa alapjogvédelmi tevékenységet lát el, eljárását bárki kezdeményezheti.

(2) Az alapvető jogok biztosa az alapvető jogokkal kapcsolatban tudomására jutott viaszasságokat kivizsgálja vagy kivizsgáltatja, orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez.

(3) Az alapvető jogok biztosát és helyetteseit az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával hat évre választja. A helyettesek a jövő nemzedékek érdekeinek, valamint a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét látják el. Az alapvető jogok biztosa és helyettesei nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

(4) Az alapvető jogok biztosa évente beszámol tevékenységéről az Országgyűlésnek.

(5) Az alapvető jogok biztosára és helyetteseire vonatkozó részletes szabályokat törvény határozza meg.

A helyi önkormányzatok

31. cikk. (1) Magyarországon a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében helyi önkormányzatok működnek.

(2) A helyi önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozó ügyről törvényben meghatározottak szerint helyi népszavazást lehet tartani.

(3) A helyi önkormányzatokra vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

32. cikk. (1) A helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között

- a) rendeletet alkot;
- b) határozatot hoz;
- c) önállóan igazgat;
- d) meghatározza szervezeti és működési rendjét;
- e) gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat;
- f) meghatározza költségvetését, annak alapján önállóan gazdálkodik;
- g) e célra felhasználható vagyonával és bevételeivel kötelező feladatai ellátásának veszélyeztetése nélkül vállalkozást folytathat;
- h) dönt a helyi adók fajtájáról és mértékéről;
- i) önkormányzati jelképeket alkothat, helyi kitüntetések és elismerő címeket alapíthat;
- j) a feladat- és hatáskörrel rendelkező szervtől tájékoztatást kérhet, döntést kezdeményezhet, véleményt nyilváníthat;
- k) szabadon társulhat más helyi önkormányzattal, érdek-képviselői szövetséget hozhat létre, feladat- és hatáskörében együttműködhet más országok helyi önkormányzatával, és tagja lehet nemzetközi önkormányzati szervezetnek;
- l) törvényben meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.

(2) Feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkot.

(3) Az önkormányzati rendelet más jogszabállyal nem lehet ellentétes.

(4) A helyi önkormányzat az önkormányzati rendeletet a kihirdetését követően haladéktalanul megküldi a fővárosi és megyei kormányhivatalnak. Ha a fővárosi és megyei kormányhivatal az önkormányzati rendeletet vagy annak valamely rendelkezését jogszabálysértőnek találja, kezdeményezheti a bíróságnál az önkormányzati rendelet felülvizsgálatát.

(5) A fővárosi és megyei kormányhivatal kezdeményezheti a bíróságnál a helyi önkormányzat törvényen alapuló rendeletalkotási vagy határozathozatali kötelezettsége elmulasztásának megállapítását. Ha a helyi önkormányzat a rendeletalkotási vagy határozathozatali kötelezettségének a bíróság által a mulasztást megállapító döntésben meghatározott időpontig nem tesz eleget, a bíróság a fővárosi és megyei kormányhivatal kezdeményezésére elrendeli, hogy a mulasztás orvoslásához szükséges önkormányzati rendeletet vagy önkormányzati határozatot a helyi önkormányzat nevében a fővárosi és megyei kormányhivatal vezetője alkossa meg.

(6) A helyi önkormányzatok tulajdona köztulajdon, amely feladataik ellátását szolgálja.

33. cikk. (1) A helyi önkormányzat feladat- és hatásköreit a képviselő-testület gyakorolja.

(2) A helyi képviselő-testületet a polgármester vezeti. A megyei képviselő-testület elnökét a megyei képviselő-testület saját tagjai közül választja megbízatásának időtartamára.

(3) A képviselő-testület sarkalatos törvényben meghatározottak szerint bizottságot választhat, és hivatalt hozhat létre.

34. cikk. (1) A helyi önkormányzat és az állami szervek a közösségi célok elérése érdekében együttműködnek. A helyi önkormányzat részére kötelező feladat- és hatáskört törvény állapíthat meg. A helyi önkormányzat kötelező feladat- és hatásköreinek ellátásához azokkal arányban álló költségvetési, illetve más vagyoni támogatásra jogosult.

(2) Törvény elrendelheti a helyi önkormányzat kötelező feladatának társulásban történő ellátását.

(3) Törvény vagy törvényi felhatalmazáson alapuló kormányrendelet a polgármester, a megyei képviselő-testület elnöke, valamint a képviselő-testület hivatalának vezetője vagy ügyintézője számára kivételesen államigazgatási feladat- és hatáskört is megállapíthat.

(4) A Kormány a fővárosi és megyei kormányhivatal útján biztosítja a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletét.

(5) Törvény a költségvetési egyensúly megőrzése érdekében a helyi önkormányzat törvényben meghatározott mértékű kölcsönfelvételét vagy más kötelezettségvállalását feltételhez, illetve a Kormány hozzájárulásához kötheti.

35. cikk. (1) A helyi önkormányzati képviselőket és polgármestereket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják.

(2) A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választását a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek előző általános választását követő ötödik év október hónapjában kell megtartani.

(3) A képviselő-testület megbízatása a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásának napjáig tart. Jelöltek hiányában elmaradt választás esetén a képviselő-testület megbízatása meghosszabbodik az időközi választás napjáig. A polgármester megbízatása az új polgármester megválasztásáig tart.

(4) A képviselő-testület – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – kimondhatja feloszlását.

(5) Az Országgyűlés a Kormány – az Alkotmánybíróság véleményének kikérését követően előterjesztett – indítványára feloszlítja az alaptörvény-ellenesen működő képviselő-testületet.

(6) A feloszlás és a feloszlítás a polgármester megbízatását is megszünteti.

A közpénzek

36. cikk. (1) Az Országgyűlés minden évre vonatkozóan törvényt alkot a központi költségvetésről és a központi költségvetés végrehajtásáról. A központi költségvetésről és a központi költségvetés végrehajtásáról szóló törvényjavaslatokat a Kormány törvényben előírt határidőben az Országgyűlés elé terjeszti.

(2) A központi költségvetésről és az annak végrehajtásáról szóló törvényjavaslatoknak azonos szerkezetben, átlátható módon és ésszerű részletezettséggel kell tartalmazniuk az állami kiadásokat és bevételeket.

(3) A központi költségvetésről szóló törvény elfogadásával az Országgyűlés felhatalmazza a Kormányt az abban meghatározott bevételek beszedésére és kiadások teljesítésére.

(4) Az Országgyűlés nem fogadhat el olyan központi költségvetésről szóló törvényt, amelynek eredményeképpen az államadósság meghaladná a teljes hazai össztermék felét.

(5) Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Országgyűlés csak olyan központi költségvetésről szóló törvényt fogadhat el, amely az államadósság a teljes hazai össztermékhez viszonyított arányának csökkentését tartalmazza.

(6) A (4) és (5) bekezdésben foglaltaktól csak különleges jogrend idején, az azt kiváltó körülmények okozta következmények enyhítéséhez szükséges mértékben, vagy a nemzetgazdaság tartós és jelentős visszaesése esetén, a nemzetgazdasági egyensúly helyreállításához szükséges mértékben lehet eltérni.

(7) Ha a központi költségvetésről szóló törvényt az Országgyűlés a naptári év kezdetéig nem fogadta el, a Kormány jogosult a jogszabályok szerinti bevételeket beszedni és az előző naptári évre a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott kiadási előirányzatok keretei között a kiadásokat időarányosan teljesíteni.

37. cikk. (1) A Kormány a központi költségvetést törvényesen és célszerűen, a közpénzek eredményes kezelésével és az átláthatóság biztosításával köteles végrehajtani.

(2) A központi költségvetés végrehajtása során – a 36. cikk (6) bekezdésében meghatározott kivételekkel – nem vehető fel olyan kölcsön, és nem vállalható olyan pénzügyi kötelezettség, amely azt eredményezné, hogy az államadósság meghaladja a teljes hazai össztermék felét.

(3) Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja – a 36. cikk (6) bekezdésében meghatározott kivételekkel – a központi költségvetés végrehajtása során nem vehető fel olyan kölcsön, és nem vállalható olyan pénzügyi kötelezettség, amelynek következtében az államadósságnak a teljes hazai össztermékhez viszonyított aránya a megelőző évben fennállóhoz képest növekedne.

(4) Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés *b)-e)* pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.

(5) A (4) bekezdést azon törvényi rendelkezések esetében, amelyek abban az időszakban léptek hatályba, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladta, ezen időszak tekintetében akkor is alkalmazni kell, ha az államadósság a teljes hazai össztermék felét már nem haladja meg.

(6) Az államadósság és a teljes hazai össztermék számítási módját, valamint a 36. cikkben és az (1)–(3) bekezdésben foglaltak végrehajtására vonatkozó szabályokat törvény határozza meg.

(7)

38. cikk. (1) Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. A nemzeti vagyon megőrzésének, védelmének és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodásnak a követelményeit sarkalatos törvény határozza meg.

(2) Az állam kizárólagos tulajdonának és kizárólagos gazdasági tevékenységének körét, valamint a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon elidegenítésének korlátait és feltételeit az (1) bekezdés szerinti célokra tekintettel sarkalatos törvény határozza meg.

(3) Nemzeti vagyont csak törvényben meghatározott célból lehet átruházni, törvényben meghatározott kivételekkel az értékarányosság követelményének figyelembevétele mellett.

(4) Nemzeti vagyon átruházására vagy hasznosítására vonatkozó szerződés csak olyan szervezettel köthető, amelynek tulajdonosi szerkezete, felépítése, valamint az átruházott vagy hasznosításra átengedett nemzeti vagyon kezelésére vonatkozó tevékenysége átlátható.

(5) Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek törvényben meghatározott módon, önállóan és felelősen gazdálkodnak a törvényesség, a célszerűség és az eredményesség követelményei szerint.

39. cikk. (1) A központi költségvetésből csak olyan szervezet részére nyújtható támogatás, vagy teljesíthető szerződés alapján kifizetés, amelynek tulajdonosi szerkezete, felépítése, valamint a támogatás felhasználására irányuló tevékenysége átlátható.

(2) A közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet köteles a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásával. A közpénzeket és a nemzeti vagyont az átláthatóság és a közélet tisztaságának elve szerint kell kezelni. A közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekű adatok.

40. cikk. A közteherviselés és a nyugdíjrendszer alapvető szabályait a közös szükségletek kielégítéséhez való kiszámítható hozzájárulás és az időskori létbiztonság érdekében sarkalatos törvény határozza meg.

41. cikk. (1) A Magyar Nemzeti Bank Magyarország központi bankja. A Magyar Nemzeti Bank sarkalatos törvényben meghatározott módon felelős a monetáris politikáért.

(2) A Magyar Nemzeti Bank ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét.

(3) A Magyar Nemzeti Bank elnökét és alelnökeit a köztársasági elnök hat évre nevezi ki.

(4) A Magyar Nemzeti Bank elnöke a Magyar Nemzeti Bank tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.

(5) A Magyar Nemzeti Bank elnöke törvényben kapott felhatalmazás alapján, sarkalatos törvényben meghatározott feladatkörében rendeletet ad ki, amely törvénnyel nem lehet ellentétes. A Magyar Nemzeti Bank elnökét rendelet kiadásában az általa rendeletben kijelölt alelnök helyettesítheti.

(6) A Magyar Nemzeti Bank szervezetének és működésének részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

42. cikk.

43. cikk. (1) Az Állami Számvevőszék az Országgyűlés pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve. Az Állami Számvevőszék törvényben meghatározott feladatkörében ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtását, az államháztartás gazdálkodását, az államháztartásból származó források felhasználását és a nemzeti vagyon kezelését. Az Állami Számvevőszék ellenőrzéseit törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontok szerint végzi.

(2) Az Állami Számvevőszék elnökét az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával tizenkét évre választja meg.

(3) Az Állami Számvevőszék elnöke az Állami Számvevőszék tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.

(4) Az Állami Számvevőszék szervezetének és működésének részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

44. cikk. (1) A Költségvetési Tanács az Országgyűlés törvényhozó tevékenységét támogató szerv, amely a központi költségvetés megalapozottságát vizsgálja.

(2) A Költségvetési Tanács törvényben meghatározott módon közreműködik a központi költségvetésről szóló törvény előkészítésében.

(3) A központi költségvetésről szóló törvény elfogadásához a 36. cikk (4) és (5) bekezdésében foglaltak betartása érdekében a Költségvetési Tanács előzetes hozzájárulása szükséges.

(4) A Költségvetési Tanács tagja a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Nemzeti Bank elnöke és az Állami Számvevőszék elnöke. A Költségvetési Tanács elnökét a köztársasági elnök nevezi ki hat évre.

(5) A Költségvetési Tanács működésének részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

A Magyar Honvédség

45. cikk. (1) Magyarország fegyveres ereje a Magyar Honvédség. A Magyar Honvédség alapvető feladata Magyarország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme, nemzetközi szerződésből eredő közös védelmi és békefenntartó feladatok ellátása, valamint a nemzetközi jog szabályaival összhangban humanitárius tevékenység végzése.

(2) A Magyar Honvédség irányítására – ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik – az Alaptörvényben és sarkalatos törvényben meghatározott keretek között az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Honvédelmi Tanács, a Kormány, valamint a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter jogosult. A Magyar Honvédség működését a Kormány irányítja.

(3) A Magyar Honvédség közreműködik a katasztrófák megelőzésében, következményeik elhárításában és felszámolásában.

(4) A Magyar Honvédség hivatásos állományú tagjai nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

(5) A Magyar Honvédség szervezetére, feladataira, irányítására és vezetésére, működésére vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok

46. cikk. (1) A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.

(2) A rendőrség működését a Kormány irányítja.

(3) A nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladata Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése.

(4) A nemzetbiztonsági szolgálatok működését a Kormány irányítja.

(5) A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos állományú tagjai nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

(6) A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok szervezetére, működésére vonatkozó részletes szabályokat, a titkosszolgálati eszközök és módszerek alkalmazásának szabályait, valamint a nemzetbiztonsági tevékenységgel összefüggő szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

Döntés katonai műveletekben való részvételről

47. cikk. (1) A Kormány dönt a Magyar Honvédség és a külföldi fegyveres erők határátlépéssel járó csapatmozgásairól.

(2) Az Országgyűlés a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával dönt – a (3) bekezdésben meghatározott esetek kivételével – a Magyar Honvédség külföldi vagy magyarországi alkalmazásáról, külföldi állomásozásáról, valamint a külföldi fegyveres erők magyarországi vagy Magyarország területéről kiinduló alkalmazásáról, magyarországi állomásozásáról.

(3) A Kormány dönt a Magyar Honvédség és a külföldi fegyveres erők (2) bekezdés szerinti, az Európai Unió vagy az Észak-atlanti Szerződés Szervezete döntésén alapuló alkalmazásáról, valamint más csapatmozgásáról.

(4) A Kormány – a köztársasági elnök egyidejű tájékoztatása mellett – haladéktalanul beszámol az Országgyűlésnek a (3) bekezdés alapján, valamint a Magyar Honvédség békefenntartásban való részvételének vagy külföldi hadműveleti területen végzett humanitárius tevékenységének engedélyezése tárgyában hozott döntéséről.

A különleges jogrend

A rendkívüli állapotra és a szükségállapotra vonatkozó közös szabályok

48. cikk. (1) Az Országgyűlés

a) hadiállapot kinyilvánítása vagy idegen hatalom fegyveres támadásának közvetlen veszélye (háborús veszély) esetén kihirdeti a rendkívüli állapotot, és Honvédelmi Tanácsot hoz létre;

b) a törvényes rend megdöntésére vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények, továbbá az élet- és vagyonbiztonságot tömeges méretekben veszélyeztető, fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos, erőszakos cselekmények esetén szükségállapotot hirdet ki.

(2) A hadiállapot kinyilvánításához, a békekötéshez, valamint az (1) bekezdés szerinti különleges jogrend kihirdetéséhez az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

(3) A köztársasági elnök jogosult a hadiállapot kinyilvánítására, a rendkívüli állapot kihirdetésére és a Honvédelmi Tanács létrehozására, valamint a szükségállapot kihirdetésére, ha az Országgyűlés e döntések meghozatalában akadályoztatva van.

(4) Az Országgyűlés e döntések meghozatalában akkor van akadályoztatva, ha nem ülésezik, és összehívása az idő rövideje, továbbá a hadiállapotot, a rendkívüli állapotot vagy a szükségállapotot kiváltó események miatt elháríthatatlan akadályba ütközik.

(5) Az akadályoztatás tényét, továbbá a hadiállapot kinyilvánításának, a rendkívüli állapot vagy a szükségállapot kihirdetésének indokoltságát az Országgyűlés elnöke, az Alkotmánybíróság elnöke és a miniszterelnök egybehangzóan állapítja meg.

(6) Az Országgyűlés a hadiállapot kinyilvánításának, a rendkívüli állapot vagy a szükségállapot kihirdetésének indokoltságát az akadályoztatásának megszűnése utáni első ülésén felülvizsgálja, és dönt az alkalmazott intézkedések jogszerűségéről. E döntéshez az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

(7) Rendkívüli állapot vagy szükségállapot idején az Országgyűlés nem mondhatja ki feloszlását, és nem osztható fel. Az országgyűlési képviselők általános választását rendkívüli állapot és szükségállapot idején nem lehet kitűzni, és nem lehet megtartani, ilyen esetben a rendkívüli állapot vagy a szükségállapot megszűnésétől számított kilencven napon belül új Országgyűlést kell választani. Ha az országgyűlési képviselők általános választását már megtartották, de az új Országgyűlés még nem alakult meg, a köztársasági elnök az alakuló ülést a rendkívüli állapot vagy a szükségállapot megszűnésétől számított harminc napon belül időpontra hívja össze.

(8) A feloszlott vagy feloszlott Országgyűlést rendkívüli állapot idején a Honvédelmi Tanács, szükségállapot idején a köztársasági elnök is összehívhatja.

A rendkívüli állapot

49. cikk. (1) A Honvédelmi Tanács elnöke a köztársasági elnök, tagjai az Országgyűlés elnöke, az országgyűlési képviselőcsoportok vezetői, a miniszterelnök, a miniszterek és – tanácskozási joggal – a Honvéd Vezérkar főnöke.

(2) A Honvédelmi Tanács gyakorolja

a) az Országgyűlés által rá átruházott jogokat;

b) a köztársasági elnök jogait;

c) a Kormány jogait.

(3) A Honvédelmi Tanács dönt

a) a Magyar Honvédség külföldi vagy magyarországi alkalmazásáról, békefenntartásban való részvételéről, külföldi hadműveleti területen végzett humanitárius tevékenységéről, valamint külföldi állomásozásáról;

b) a külföldi fegyveres erők magyarországi vagy Magyarország területéről kiinduló alkalmazásáról, valamint magyarországi állomásozásáról;

c) sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedések bevezetéséről.

(4) A Honvédelmi Tanács rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

(5) A Honvédelmi Tanács rendelete a rendkívüli állapot megszűnésével hatályát veszti, kivéve, ha az Országgyűlés a rendelet hatályát meghosszabbítja.

A szükségállapot

50. cikk. (1) A Magyar Honvédséget szükségállapot idején akkor lehet felhasználni, ha a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok alkalmazása nem elegendő.

(2) A szükségállapot idején az Országgyűlés akadályoztatása esetén a köztársasági elnök dönt a Magyar Honvédség (1) bekezdés szerinti felhasználásáról.

(3) Szükségállapot idején a sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket rendeleti úton a köztársasági elnök vezeti be. A köztársasági elnök rendeletével – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

(4) A köztársasági elnök a bevezetett rendkívüli intézkedésekről haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlés elnökét. A szükségállapot idején az Országgyűlés – akadályoztatása esetén az Országgyűlés honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottsága – folyamatosan ülésezik. Az Országgyűlés – akadályoztatása esetén az Országgyűlés honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottsága – a köztársasági elnök által bevezetett rendkívüli intézkedések alkalmazását felfüggesztheti.

(5) A rendeleti úton bevezetett rendkívüli intézkedések harminc napig maradnak hatályban, kivéve, ha hatályukat az Országgyűlés – akadályoztatása esetén az Országgyűlés honvédelmi ügyekkel foglalkozó bizottsága – meghosszabbítja.

(6) A köztársasági elnök rendelete a szükségállapot megszűnésével hatályát veszti.

A megelőző védelmi helyzet

51. cikk. (1) Az Országgyűlés külső fegyveres támadás veszélye esetén vagy szövetségi kötelezettség teljesítése érdekében meghatározott időre kihirdeti a megelőző védelmi helyzetet, ezzel egyidejűleg felhatalmazza a Kormányt sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedések bevezetésére. A megelőző védelmi helyzet időtartama meghosszabbítható.

(2) Az (1) bekezdés szerinti különleges jogrend kihirdetéséhez, meghosszabbításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

(3) A Kormány rendeletben a megelőző védelmi helyzet kihirdetésének kezdeményezését követően a közigazgatás, a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek működését érintő törvényektől eltérő intézkedéseket vezethet be, amelyekről a köztársasági elnököt és az Országgyűlés tárgykör szerint feladat- és hatáskörrel rendelkező állandó bizottságait folyamatosan tájékoztatja. Az így bevezetett intézkedések hatálya az Országgyűlés megelőző védelmi helyzet kihirdetésére vonatkozó döntéséig, de legfeljebb hatvan napig tart.

(4) A Kormány a megelőző védelmi helyzet idején rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

(5) A Kormány rendelete a megelőző védelmi helyzet megszűnésével hatályát veszti.

Terrorveszélyhelyzet

51/A. cikk. (1) Az Országgyűlés a Kormány kezdeményezésére terrortámadás jelentős és közvetlen veszélye vagy terrortámadás esetén meghatározott időre kihirdeti a terrorveszélyhelyzetet, ezzel egyidejűleg felhatalmazza a Kormányt sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedések bevezetésére. A terrorveszélyhelyzet időtartama meghosszabbítható.

(2) Az (1) bekezdés szerinti különleges jogrend kihirdetéséhez, meghosszabbításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

(3) A Kormány rendeletben a terrorveszélyhelyzet kihirdetésének kezdeményezését követően a közigazgatás, a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek és a nemzetbiztonsági szolgálatok szervezetét, működését és tevékenysége ellátását érintő törvényektől eltérő, valamint sarkalatos törvényben meghatározott intézkedéseket vezethet be, amelyekről a köztársasági elnököt és az Országgyűlés tárgykör szerint feladat- és hatáskörrel rendelkező állandó bizottságait folyamatosan tájékoztatja. Az így bevezetett intézkedések hatálya az Országgyűlés terrorveszélyhelyzet kihirdetésére vonatkozó döntéséig, de legfeljebb tizenöt napig tart.

(4) A Kormány a terrorveszélyhelyzet idején rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

(5) A Magyar Honvédséget a (3) bekezdés szerinti intézkedések hatályossága és a terrorveszélyhelyzet idején akkor lehet felhasználni, ha a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok alkalmazása nem elegendő.

(6) A Kormány rendelete a terrorveszélyhelyzet megszűnésével hatályát veszti.

A váratlan támadás

52. cikk. (1) A Kormány külső fegyveres csoportoknak Magyarország területére történő váratlan betörése esetén a támadás elhárítására, Magyarország területének a honi és szövetséges légvédelmi és repülő készségi erőkkel való oltalmazására, a törvényes rend, az élet-

és vagyonbiztonság, a közrend és a közbiztonság védelme érdekében – szükség esetén a köztársasági elnök által jóváhagyott fegyveres védelmi terv szerint – a szükségállapot vagy a rendkívüli állapot kihirdetésére vonatkozó döntésig a támadással arányos és arra felkészített erőkkel azonnal intézkedni köteles.

(2) A Kormány az (1) bekezdés alapján megtett intézkedéséről haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlést és a köztársasági elnököt.

(3) A Kormány váratlan támadás esetén sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be, valamint rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

(4) A Kormány rendelete a váratlan támadás megszűnésével hatályát veszti.

A veszélyhelyzet

53. cikk. (1) A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be.

(2) A Kormány a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

(3) A Kormány (2) bekezdés szerinti rendelete tizenöt napig marad hatályban, kivéve, ha a Kormány – az Országgyűlés felhatalmazása alapján – a rendelet hatályát meghosszabbítja.

(4) A Kormány rendelete a veszélyhelyzet megszűnésével hatályát veszti.

A különleges jogrendre vonatkozó közös szabályok

54. cikk. (1) Különleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható.

(2) Különleges jogrendben az Alaptörvény alkalmazása nem függeszthető fel, az Alkotmánybíróság működése nem korlátozható.

(3) A különleges jogrendet a különleges jogrend bevezetésére jogosult szerv megszünteti, ha kihirdetésének feltételei már nem állnak fenn.

(4) A különleges jogrendben alkalmazandó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

Záró és vegyes rendelkezések

1. Magyarország Alaptörvénye 2012. január 1-jén lép hatályba.

2. Ezt az Alaptörvényt az Országgyűlés az 1949. évi XX. törvény 19. § (3) bekezdés a) pontja és 24. § (3) bekezdése alapján fogadja el.

3. Az Alaptörvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezéseket a 8–26. pont tartalmazza.

4. A Kormány köteles az Alaptörvény végrehajtásához szükséges törvényjavaslatokat az Országgyűlés elé terjeszteni.

5. Az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítik. E rendelkezés nem érinti az ezen határozatok által kifejtett joghatásokat.

6. Április 25. napja – az Alaptörvény kihirdetésének emlékére – az Alaptörvény napja.

7. A helyi önkormányzati képviselőknek és polgármestereknek az Alaptörvény hatálybalépését követő első általános választására 2014 októberében kerül sor.

8. Az Alaptörvény hatálybalépése nem érinti a hatálybalépése előtt alkotott jogszabályok, kibocsátott közjogi szervezetszabályozó eszközök és állami irányítás egyéb jogi eszközei, meghozott egyedi döntések, valamint vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek hatályát.

9. A feladat- és hatáskört a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény szerint gyakorló szerv jogutódja a feladat- és hatáskört az Alaptörvény alapján gyakorló szerv.

10. Magyarországra való utalásként a Magyar Köztársaságra utaló elnevezés a 2011. december 31-én hatályos jogszabályi rendelkezések szerint az Alaptörvény hatálybalépését követően is használható mindaddig, amíg az Alaptörvény szerinti megnevezés használatára való áttérés a felelős gazdálkodás elvei szerint meg nem valósítható.

11. Az Alaptörvény hatálybalépése – a 12–18. pontban meghatározottak szerinti kivétellel – nem érinti az Országgyűlés, a Kormány és a helyi önkormányzati képviselő-testületek, valamint az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően kinevezett vagy megválasztott személyek megbízatását.

12. Az Alaptörvény

a) 3. és 4. cikkét a hivatalban levő Országgyűlés és országgyűlési képviselő,

b) 12. és 13. cikkét a hivatalban levő köztársasági elnök,

c) 20. és 21. cikkét a hivatalban levő Kormány és a Kormány hivatalban levő tagja,

d) 27. cikk (3) bekezdését a hivatalban levő bírósági titkár,

e) 33. cikk (2) bekezdését a megyei közgyűlés hivatalban levő elnöke és

f) 35. cikk (3)–(6) bekezdését a hivatalban levő helyi önkormányzati képviselő-testület és polgármester megbízatása tekintetében is alkalmazni kell.

13. Az Alaptörvény 4. cikk (3) bekezdés f) pontja szerinti határidő számítása az Alaptörvény hatálybalépésével kezdődik.

14. (1) A Legfelsőbb Bíróság, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács és elnöke jogutódja az ítélezési tevékenység tekintetében a Kúria, a bíróságok igazgatása tekintetében – sarkalatos törvényben meghatározott kivétellel – az Országos Bírósági Hivatal elnöke.

(2) A Legfelsőbb Bíróság elnöke, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnöke és tagjai megbízatása az Alaptörvény hatálybalépésével megszűnik.

15. (1) Az Alaptörvény 26. cikk (2) bekezdésben meghatározott legalacsonyabb életkor követelményét – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – az Alaptörvény hatálybalépését követően kiírt pályázat alapján kinevezett bíróra kell alkalmazni.

(2) Ha a kinevezésre törvényben meghatározottak szerint pályázat kiírása nélkül kerül sor, a legalacsonyabb életkor követelményét az Alaptörvény hatálybalépését követően kinevezett bíróra kell alkalmazni.

16. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa tisztségének elnevezése az Alaptörvény hatálybalépésétől alapvető jogok biztosa. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának, a nemzeti és etnikai jogok országgyűlési biztosának és a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának jogutódja az alapvető jogok biztosa. A hivatalban lévő nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa az Alaptörvény hatálybalépésétől az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese; a hivatalban lévő jövő nemzedékek országgyűlési biztosa az Alaptörvény hatálybalépésétől az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese; megbízatásuk megszűnik az alapvető jogok biztosa megbízatásának megszűnésével.

17. A hivatalban lévő adatvédelmi biztos megbízatása az Alaptörvény hatálybalépésével megszűnik.

18. A megyei közgyűlés elnöke tisztségének elnevezése az Alaptörvény alkalmazásában, annak hatálybalépésétől a megyei képviselő-testület elnöke. Az Alaptörvény szerinti megyei képviselő-testület a megyei közgyűlés jogutódja.

19. (1) Az Alaptörvény rendelkezéseit – a (2)–(5) bekezdésben foglaltak kivételével – a folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell.

(2) Az Alaptörvény 6. cikkét az Országgyűlésnek az Alaptörvény hatálybalépését követően kezdődő első ülésétől kell alkalmazni.

(3) Az Alaptörvény alapján indítványozási joggal már nem rendelkező indítványozó által az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény hatálybalépése előtt benyújtott indítvány alapján indult eljárás – ha az eljárás az Alaptörvény hatálybalépésétől más szerv hatáskörébe tartozik, az indítvány áttétele mellett – megszűnik. Az indítványozó az indítványt – sarkalatos törvényben meghatározott feltételek szerint – ismételten benyújthatja.

(4) A 2012. január 1-jén fennálló szerződésekre és támogatási jogosultságokra, valamint a folyamatban lévő, szerződéskötésre vagy támogatás nyújtására irányuló eljárásokra az Alaptörvény 38. cikk (4) bekezdését és 39. cikk (1) bekezdését törvény erre irányuló rendelkezése esetén, a törvényben meghatározottak szerint kell alkalmazni.

(5) A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2011. december 31-én hatályos 70/E. § (3) bekezdés harmadik mondatát a 2011. december 31-én hatályos szabályok szerint nyugellátásnak minősülő ellátásokra azok feltételeinek, jellegének és összegének megváltoztatása, más ellátássá alakításuk vagy megszüntetésük tekintetében 2012. december 31-éig alkalmazni kell.

20. A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2011. december 31-én hatályos 26. § (6) bekezdését, 28/D. §-át, 28/E. §-át, 31. § (2) és (3) bekezdését az Alaptörvény hatálybalépésekor folyamatban lévő ügyekben az Alaptörvény hatálybalépését követően is alkalmazni kell.

21. A Magyarországon élő nemzetiségeknek az Országgyűlés munkájában való, az Alaptörvény 2. cikk (2) bekezdése szerinti részvételét először az országgyűlési képviselőknek az Alaptörvény hatálybalépését követő első általános választását követően megalakuló Országgyűlés munkájában kell biztosítani.

22. Az Alaptörvény hatálybalépése nem érinti a hatálybalépése előtt az Országgyűlésnek vagy a Kormánynak – a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény szerinti – a Magyar Honvédség országon belüli vagy külföldi alkalmazásáról, külföldi fegyveres erők magyarországi vagy az ország területéről kiinduló alkalmazásáról, valamint a Magyar Honvédség külföldi, illetve a külföldi fegyveres erők magyarországi állomásozásáról hozott döntéseit.

23. Kihirdetett

a) rendkívüli állapotra az Alaptörvény rendkívüli állapotra,

b) szükségállapotra, ha az az alkotmányos rend megdöntésére vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények, illetve az élet- és vagyonbiztonságot tömeges méretekben veszélyeztető, fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos erőszakos cselekmények miatt került kihirdetésre, az Alaptörvény szükségállapotra,

c) szükségállapotra, ha az az élet- és vagyonbiztonságot tömeges méretekben veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség miatt került kihirdetésre, az Alaptörvény veszélyhelyzetre,

d) megelőző védelmi helyzetre az Alaptörvény megelőző védelmi helyzetre,

e) a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 19/E. §-a szerinti helyzetre az Alaptörvény váratlan támadásra és

f) veszélyhelyzetre az Alaptörvény veszélyhelyzetre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazni kell.

24. (1) Aki az Alaptörvény hatálybalépésekor jogerős ítélet alapján a közügyek gyakorlásától eltiltás hatálya alatt áll, annak hatálya alatt választójoggal nem rendelkezik.

(2) Aki az Alaptörvény hatálybalépésekor jogerős ítélet alapján a cselekvőképességét korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt áll, nem rendelkezik választójoggal a gondnokság megszüntetéséig, vagy amíg választójogának fennálltát a bíróság meg nem állapítja.

25. (1) A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2011. december 31-én hatályos 12. § (2) bekezdését helyi önkormányzati tulajdonnak az állam vagy más helyi önkormányzat részére való átadására 2013. december 31-ig alkalmazni kell.

(2) A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2011. december 31-én hatályos 44/B. § (4) bekezdését 2012. december 31-ig alkalmazni kell. 2011. december 31-ét követően törvény vagy törvényi felhatalmazás alapján kormányrendelet államigazgatási feladat- és hatáskört állapíthat meg a jegyzőnek.

(3) A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2011. december 31-én hatályos 22. § (1) és (3)–(5) bekezdését az Alaptörvény 5. cikk (8) bekezdése szerinti sarkalatos törvény hatálybalépéséig alkalmazni kell. Az Alaptörvény 5. cikk (8) bekezdése és 7. cikk (3) bekezdése szerinti sarkalatos törvényt az Országgyűlés 2012. június 30-ig alkotja meg.

(4) 2012. december 31-ig az Országgyűlés egyes döntéseinek meghozatalát sarkalatos törvény minősített többséghez kötheti.

26. Hatályát veszti

a) a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény,

b) az 1949. évi XX. törvény módosításáról és a Magyar Népköztársaság Alkotmányának egységes szövegéről szóló 1972. évi I. törvény,

c) az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény,

d) a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi XVI. törvény,

e) a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi XXIX. törvény,

f) a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi XL. törvény,

g) az Alkotmány 2010. május 25-ei módosítása,

h) az Alkotmány 2010. július 5-ei módosítása,

i) az Alkotmány 2010. július 6-ai módosításai,

j) az Alkotmány 2010. augusztus 11-ei módosításai,

k) a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2010. évi CXIII. törvény,

l) a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2010. évi CXIX. törvény,

m) a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2010. évi CLXIII. törvény,

n) a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvénynek az Alaptörvény-nyel összefüggő egyes átmeneti rendelkezések megalkotása érdekében szükséges módosításáról szóló 2011. évi LXI. törvény,

o) a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2011. évi CXLVI. törvény, és

p) a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2011. évi CLIX. törvény.

Mi, a 2010. április 25-én megválasztott Országgyűlés képviselői, Isten és ember előtti felelősségünk tudatában, élve alkotmányozó hatalmunkkal, Magyarország első egységes Alaptörvényét a fentiek szerint állapítjuk meg.

Legyen béke, szabadság és egyetértés.

MÁLTA

A máltai alkotmányt 1961. szeptember 21-én fogadták el, s azóta összesen huszonnyolcszor módosították. A fordítás angol nyelvről történt, amelynek forrásaként a máltai Parlament honlapja szolgált (<http://www.parlament.mt/constituion-of-malta>).

Málta Alkotmánya

Első fejezet A Máltai Köztársaság

1. cikk. A Köztársaság és annak területei

(1) Málta munkán és az egyének alapvető jogai és szabadságai tiszteletben tartásán alapuló demokratikus köztársaság.

(2) Málta területe azokból a területekből áll, melyek a kijelölt napot közvetlenül megelőzően Máltához tartoztak, ideértve a területéhez tartozó vizeket, valamint azokat a területeket és vizeket, melyeket a Parlament időről időre törvényben meghatároz.

(3) Málta semleges állam, mely aktívan törekszik a nemzetek közötti béke, biztonság és szociális fejlődés elérésére, alkalmazza a be nem avatkozás elvét, és elutasítja a katonai szövetségekben való részvételt. Ezen rendelkezés magában foglalja a következőket:

a) külföldi katonai bázis nem létesíthető Málta területén;

b) idegen fegyveres erő katonai eszközei csak Málta kormányának kérésére, és csak a következő esetekben alkalmazhatók:

1. az elidegeníthetetlen önvédelmi jog érvényesítése érdekében, amennyiben idegen fegyveres erő megsérti a Máltai Köztársaság szuverenitását, vagy olyan intézkedés és akció végrehajtása érdekében, melyet az ENSZ Biztonsági Tanácsa rendelt el,

2. amennyiben a Máltai Köztársaság szuverenitását, függetlenségét, semlegességét, egységét vagy területi integritását veszély fenyegeti;

c) a fenti eseteken kívül semmilyen máltai létesítmény nem használható oly módon és mértékben, amely idegen erők máltai jelenlétét jelentené;

d) a fenti kivételek mellett külföldi fegyveres erő tagja csak abban az esetben engedhető be Málta területére, amennyiben jövetelének célja nem katonai jellegű, vagy ha polgári munkák és más tevékenységek elvégzése vagy ezek segítése, vagy a Máltai Köztársaság védelmének segítése miatt indokolt számú technikai személyzet tagjaként;

e) a Máltai Köztársaság hajóflottája polgári-kereskedelmi célra használható, észszerű idő- és mennyiségi korlátok mellett használható katonai, de nem harci felszerelések javítására, felszerelések létesítésére, továbbá a be nem avatkozás elvének megtartása mellett ezen hajóflotta megtagadja a két szuperhatalom katonai felszereléseit.

2. cikk. Vallás

(1) Málta vallása az apostoli római katolikus vallás.

(2) Az Apostoli Római Katolikus Egyház szervei jogosultak és kötelesek a jó és rossz tanítására.

(3) Az apostoli római katolikus vallás tanítása a kötelező oktatás részeként minden állami iskolában biztosított.

3. cikk. Nemzeti zászló

(1) Málta nemzeti zászlaja két egyenlő függőleges sávból áll, bal oldala fehér, jobb oldala vörös.

(2) A Szent György kereszt jele, melyet Őfelsége, VI. György király adományozott Máltának 1942. április 15-én, vörössel keretezve a fehér tartományban helyezkedik el.

4. cikk. Nemzeti himnusz

Málta nemzeti himnusza a „L-Innu Malti”, melynek kezdő sora „Lil din l-Art helwa l-Omm li tatna isimha”.

5. cikk. Nyelv

(1) Málta hivatalos nyelve a máltai.

(2) A máltai, az angol és a Parlament által – a Képviselőház összes tagja kétharmadával – meghatározott más nyelv Málta hivatalos nyelveinek minősülnek, és ezeket a nyelveket a közigazgatás használja; amennyiben valaki a hivatalos nyelven intéz beadványt, a közigazgatás azon a nyelven válaszol.

(3) A bíróságok nyelve a máltai. A Parlament rendelkezése alapján, az általa meghatározott esetekben és feltételek mellett az angol nyelv is használható.

(4) A Képviselőház a Hárszabályban meghatározza azt a nyelvet vagy nyelveket, melyek a Parlament eljárása és jegyzőkönyve során használatos, illetve használatosak.

6. cikk. Alkotmány, mint legfelsőbb jogszabály

Jelen Alkotmány 47. cikk (7) és (9) bekezdései és a 66. cikke figyelembevételével, ha más jogszabály ellentétes az Alkotmánnyal, az Alkotmányt kell alkalmazni, és a másik jogszabályt az alkotmányellenesség mértékéig semmisnek kell tekinteni.

Második fejezet Alapelvek

7. cikk. Munkához való jog

Az állam elismeri az állampolgárok munkához való jogát, és megteremti azokat a feltételeket, amelyek ezen jog gyakorlását elősegítik.

8. cikk. Kultúra fejlesztése

Az állam biztosítja a kultúra fejlődését, és a tudományos és technikai kutatást.

9. cikk. Természeti, történeti és művészeti örökség feletti őrködés

Az állam őrködik a természeti, történeti és művészeti nemzeti örökség felett.

10. cikk. Kötelező és ingyenes általános iskolai oktatás

Az általános iskola kötelező, és az állami iskolákban ingyenes.

11. cikk. Oktatási érdekek

(1) A tehetséges és azt kiérdeklő diákok, abban az esetben is, ha nem rendelkeznek megfelelő anyagi forrással, jogosultak a legmagasabb szintű oktatásra.

(2) Az állam ezt a jogot ösztöndíjon, a diákok családjai támogatásán és más, versenyvizsgán alapuló rendelkezéseken keresztül érvényesíti.

12. cikk. Munka védelme

(1) Az állam védi a munkát.

(2) Biztosítja a dolgozók szakmai képzését és kedvezményeit.

13. cikk. Munkaidő

(1) A munkaidő napi maximális mértékét törvény állapítja meg.

(2) A dolgozó jogosult heti pihenőnapra és éves fizetett szabadságra; ezen jogairól nem mondhat le.

14. cikk. Férfiak és nők egyenlő jogai

Az állam biztosítja a férfiak és nők egyenlő jogát a gazdasági, szociális, kulturális, polgári és politikai jogok gyakorlásához, és ebből a célból megfelelő intézkedéseket tesz a nemen alapuló, bármilyen személy, szervezet vagy vállalat általi megkülönböztetés bármilyen formájának megszüntetésére. Az állam különösen biztosítani törekszik, hogy a női dolgozók a férfakkal azonos jogokban részesüljenek és velük azonos jövedelmezést kapjanak.

15. cikk. Fizetett munkavállalás alsó korhatára

A fizetett munkavállalás alsó korhatárát törvény állapítja meg.

16. cikk. Fiatalkorú munkavállalók feletti őrködés

Az állam őrködik a fiatalkorú munkavállalók felett, és biztosítja számukra az egyenlő munkáért egyenlő bérezéshez való jogot.

17. cikk. Szociális segítség és biztosítás

(1) A munkavégzésre képtelen állampolgár, akinek nem állnak rendelkezésére a létfenntartáshoz szükséges anyagi források, megfelelő támogatásra és szociális segítségre jogosult.

(2) A dolgozók észszerű, hozzájáruláson alapuló biztosításra jogosultak baleset, betegség, rokkantság, öregség és önhibán kívül bekövetkező munkanélküliség esetére.

(3) A rokkant és munkavégzésre képtelen személyek oktatásra és szakmai képzésre jogosultak.

18. cikk. Magán gazdasági vállalkozás támogatása

Az állam támogatja a magán gazdasági vállalkozást.

19. cikk. Iparos szervezetek védelme

Az állam biztosítja az iparos szervezetek védelmét és fejlődését.

20. cikk. Szövetkezetek támogatása

Az állam elismeri a társadalmi funkciót betöltő szövetkezeteket, és támogatja azok fejlődését.

20A. cikk. Külföldön élő máltai állampolgárok részvétele

Az állam segíti a külföldön élő máltai állampolgárok részvételét Málta politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális életében.

21. cikk. Jelen fejezetben foglalt elvek alkalmazása

Jelen fejezet rendelkezései nem kényszeríthetők ki bíróság előtt, mindazonáltal jelen elvek alapvető jelentőséggel bírnak az ország kormányzásában, továbbá az állam célja ezen elvek alkalmazása a jogalkotás során.

Harmadik fejezet Állampolgárság

22. cikk. Törvény által szabályozott állampolgárság

(1) A máltai állampolgárság megszerzését, birtoklását, az arról való lemondást és elvesztését törvény szabályozza.

(2) A kettős vagy többes állampolgárság a Máltán mindenkor hatályos törvények szerint engedélyezett.

23. cikk. Nemzetközösség állampolgárai

(1) Minden személy, aki jelen alkotmány vagy törvény alapján máltai állampolgár, vagy hatályban lévő jogszabály alapján olyan állam állampolgára, amelyre a jelen cikk vonatkozik, ezen állampolgárságnál fogva Nemzetközösség állampolgári státusszal is bír.

(2) Azok a személyek, akik brit alattvalók, de az 1948. évi Brit Állampolgársági Törvény alapján nem brit állampolgárok, vagy a fenti törvény 2. cikke értelmében brit alattvalók maradnak, ezen státuszuknál fogva Nemzetközösség állampolgári státusszal is bírnak.

(3) Azon országok listáját, amelyekre a jelen cikk alkalmazható, a jelen Alkotmány negyedik melléklete tartalmazza.

(4) A köztársasági elnök rendelettel módosíthat, hozzáadhat, törölhet, vagy kicserélhet országokat az Alkotmány negyedik mellékletében.

24. cikk. Nemzetközösség állampolgárainak büntetőjogi felelőssége

(1) A Nemzetközösség azon polgára, valamint az Ír Köztársaság azon állampolgára, aki nem máltai állampolgár, nem mondható ki bűnösnek máltai törvény megsértésében a Nemzetközösség területén elkövetett tetteért vagy mulasztásáért, kivéve Máltán vagy az Ír Köztársaság vagy külföldi államban elkövetett tette vagy mulasztása miatt, kivéve, ha:

a) a tett vagy mulasztás külföldiek esetében is bűncselekmény; és

b) a tett vagy mulasztás a Nemzetközösségben vagy az Ír Köztársaságban akkor is bűncselekmény, ha azt külföldi államban követték el.

(2) Jelen cikk alkalmazásában

„külföldi” az a személy, aki nem a Nemzetközösség állampolgára, nem brit védnökség alatt álló személy, vagy nem az Ír Köztársaság állampolgára;

„brit védnökség alatt álló személy” az a személy, aki az 1948. évi Brit Állampolgársági Törvény vagy ezen törvényt helyettesítő bármely más egyesült királysági törvény alapján brit védnökség alatt áll;

„külföldi állam” az az állam – az Ír Köztársaság kivételével – amelyik nem tagja a Nemzetközösségnek.

25. cikk. Állampolgárság megszerzése születéssel vagy a kijelölt napon vagy azt követően született személytől való leszármazással

A 2000. évi III. törvény által hatályon kívül helyezve.

26. cikk. Máltai állampolgárral való házasságkötés

A 2000. évi III. törvény által hatályon kívül helyezve.

27. cikk. Kettős állampolgárság

A 2000. évi III. törvény által hatályon kívül helyezve.

28–29. cikk. A 2000. évi III. törvény által átszámozásra kerültek.

30. cikk. Parlament hatáskörei

A 2000. évi III. törvény által hatályon kívül helyezve.

31. cikk. Értelmezés

A 2000. évi III. törvény által hatályon kívül helyezve.

Negyedik fejezet Az egyének alapvető jogai és szabadságai

32. cikk. Egyének alapvető jogai és szabadságai

Máltán mindenkit megilletnek az egyének alapvető jogai és szabadságai, fajra, származásra, politikai meggyőződésre, színre, vallásra vagy nemre tekintet nélkül, tiszteletben tartva mások jogait és szabadságait és a közérdeket. Mindenkit megilletnek a következő jogok és szabadságok, nevesül:

- a) élet, szabadság, személyes biztonság, a tulajdon és a jogi védelem;
- b) lelkiismereti szabadság, a véleménynyilvánítás szabadsága, valamint a békés gyülekezés és egyesülés szabadsága;
- c) a magán- és családi élet tiszteletben tartása.

A jelen fejezet következő rendelkezései a meghatározott jogok és szabadságok védelmét a jelen fejezetben meghatározott korlátozásokkal biztosítják, figyelembe véve, hogy a jogok és szabadságok védelmének korlátozása biztosítani rendeli, hogy más személyek jogai és szabadságai, valamint a közérdek ne sérüljön.

33. cikk. Élethez való jog védelme

(1) Senkit nem lehet életétől szándékosan megfosztani a jogerős bírósági ítélet végrehajtásának kivételével, ha az elkövetőt máltai törvényben meghatározott bűncselekmény elkövetésében bűnösnek találták.

(2) Ellentétes tartalmú törvény rendelkezéseit nem érintve az erő alkalmazása nem minősül az élethez való jog megsértésének, egy személy nem fosztott meg valakit jelen cikkel ellentétesen az életétől, ha az erő alkalmazásának eredményeként az adott személy meghal, s ez észszerűen jogosnak tekinthető az alábbi körülmények esetén –

- a) más személy erőszaktól való védelme, illetve tulajdonvédelem;
- b) törvényes letartóztatás foganatosítása, vagy a törvényes őrizetből való szökés megakadályozása;
- c) lázadás, felkelés, zendülés leverése; vagy
- d) bűncselekmény ezen személy általi elkövetésének megakadályozása, vagy ha az adott személy jogos háborús cselekmény folytán hal meg.

34. cikk. Önkényes letartóztatással és őrizetbe vétellel szembeni védelem

- (1) A következő esetek kivételével senkit nem lehet személyes szabadságától megfosztani:
- a) büntetőjogi váddal szembeni nem megfelelő védelem következményeként;
 - b) bírósági ítélet vagy határozat végrehajtása céljából, akár Máltán, akár máshol elkövetett bűncselekmény miatt, amely miatt elítélték;
 - c) a bíróság, másik bíróság, vagy törvényszék megsértéséért, valamint a Képviselőház vagy tagjainak vagy privilégiumainak megsértéséért kiszabott büntetés végrehajtása céljából;
 - d) törvényes kötelezettség teljesítésének biztosítását elrendelő bírósági határozat végrehajtása céljából;
 - e) bírósági vagy képviselőházi idézés végrehajtása céljából;
 - f) bűncselekmény elkövetésének vagy előkészületének alapos gyanúja miatt;
 - g) 18. életévét be nem töltött személy esetében az oktatás vagy jólét biztosítása céljából;
 - h) járvány vagy ragályos betegség terjedésének megakadályozása céljából;
 - i) kóros elmeállapotú vagy alapos okkal annak vélt személyek, kábítószerfüggők, alkoholisták vagy csavargók gondozása vagy kezelése, vagy a közösség védelme céljából; vagy
 - j) a Máltára való törvénytelen belépés megakadályozása, vagy a kiutasítás, kiadatás vagy a más hasonló törvényes intézkedés keretében Máltáról történő eltávolítás vagy ezekhez kapcsolódó eljárások során, valamint olyan személy megfékezésére, akit kiadatása vagy elítélt rabként egyik országból egy másikba való eltávolítása során Máltán keresztül szállítanak át.
- (2) Minden letartóztatott vagy őrizetbe vett személyt a letartóztatáskor vagy az őrizetbe vételkor általa beszélt nyelven tájékoztatni kell a letartóztatás, illetve őrizetbe vétel okairól. Amennyiben tolmács igénybevétele van szükség, és tolmács nem elérhető, vagy a jelen bekezdés teljesítése más okból lehetetlennek bizonyul, a tájékoztatásra a lehető leghamarabb kell sort keríteni.
- (3) Minden letartóztatott vagy őrizetbe vett személyt
- a) a bírói határozatra történő bíróság elé állítás végrehajtása; vagy
 - b) bűncselekmény elkövetésének vagy előkészületének alapos gyanúja miatt, amennyiben nem engedték szabadon, legkésőbb 48 órán belül bíróság elé kell állítani, és amennyiben a b) pont alapján letartóztatott vagy őrizetbe vett személy ellen észszerű időn belül nem kerül sor tárgyalásra, a további eljárási cselekményekre tekintet nélkül vagy feltétel nélkül, vagy észszerű feltételek mellett szabadon kell bocsátani; észszerű feltételnek minősül különösen az, hogy a terhelt köteles a tárgyaláson vagy a tárgyalás előtti eljárási cselekményeken megjelenni.
- (4) A bárki által törvénytelenül letartóztatott vagy őrizetbe vett személy kártérítésre jogosult az őt letartóztató vagy őrizetbe vevő személytől.
- (5) Nem jelenti jelen cikk sérelmét, ha törvény a 47. cikk (2) bekezdés a) vagy c) pontjaiban meghatározott veszélyhelyzet esetén és idejére eltérő rendelkezéseket állapít meg, amennyiben azok indokoltan a veszélyhelyzet feloldását célozzák.
- (6) Minden, az (5) bekezdés alapján törvényesen őrizetbe vett személy, az őrizetbe vétel alatt, az előző kérelemtől számított hat hónapot követően kérheti, hogy ügyét független, pártatlan, törvénnyel létrehozott, bírákból, volt bírákból vagy Máltán bírónak kinevezhető személyekből álló törvényszék vizsgálja felül.
- (7) A törvényszék által lefolytatott, a (6) bekezdésben meghatározott, az őrizetbe vett személy kérelmére lefolytatott felülvizsgálat következtében a törvényszék javaslatot tehet az őrizetbe vételt fogantató hatóság számára az őrizetbe vétel fenntartásának szükségességéről és célszerűségéről. A javaslat az őrizetbe vételt fogantató hatóságot nem köti, kivéve, ha törvény másként rendelkezik.

35. cikk. Kényszermunkával szembeni védelem

- (1) Senkit nem lehet kényszermunkára kötelezni.
- (2) Jelen bekezdés alkalmazásában nem minősül kényszermunkának
 - a) a bírósági ítéletben vagy határozatban meghatározott munka;
 - b) az olyan munka, amelyet a bírósági ítélet vagy határozat alapján törvényesen őrizetben tartott személynek észszerűségről szükséges a higiénia, vagy azon helyiség fenntartása érdekében, ahol őrizetben tartják, vagy ha őrizetben tartása, ellátása, kezelése, oktatása vagy jóléte érdekében került rá sor, illetve ennek érdekében köteles;
 - c) a sorkatonai szolgálat során végzett munka, vagy amennyiben lelkiismereti okból kifelől a haditengerésznél, szárazföldi alakulatnál vagy légierőnél végzett szolgálatot megtagadják, az ahelyett végzett, törvényben meghatározott munka.
 - d) Az életet és a közösség jólétét fenyegető veszélyhelyzet, vagy bármely más vészhelyzet, vagy természeti csapás során végzett munka.

36. cikk. Embertelen bánásmóddal szembeni védelem

- (1) Senkit nem lehet embertelen vagy megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak alávetni.
- (2) Nem jelenti jelen cikk sérelmét, ha törvény alapján, a törvényben meghatározott mértékig olyan büntetést alkalmaznak, amely közvetlenül a kijelölt nap előtt Máltán törvényes.
- (3)
 - a) Törvény nem rendelkezhet kollektív büntetésről.
 - b) Jelen bekezdés nem érinti a fegyveres erők tagjaira kiszabott, törvényben meghatározott kollektív büntetést.

37. cikk. A kártalanítás nélküli tulajdontól való megfosztással szembeni védelem

- (1) Tulajdon birtoklásának elvételére, vagy tulajdoni jog vagy érdek elvételére csak törvény rendelkezése alapján kerülhet sor, a következő feltételek mellett:
 - a) megfelelő kártalanítás;
 - b) a kártalanítást igénylő személy részére független és pártatlan, törvénnyel létrehozott bíróság vagy törvényszék biztosítása, a tulajdoni jog és érdek, valamint a kártalanítás mértékének meghatározása, valamint a kártalanítás összegéhez való hozzájutás céljából; és
 - c) a bíróság kártalanítást meghatározó döntése ellen a Máltai Fellebbviteli Bírósághoz való fellebbezési jogának biztosítása.Különleges esetekben a Parlament, amennyiben azt a nemzet érdekében szükségesnek látja, törvényben meghatározott feltételek mellett – ideértve azokat a tényezőket és körülményeket, amelyeket figyelembe kell venni – a kártalanítás mértékét tulajdon elvételének tiszteltetésével kell meghatározni és ezek szerint kell ilyen esetekben a kártalanítást megfizetni.
- (2) Nem jelenti jelen cikk sérelmét, ha a tulajdon elvételére a következő esetekben kerül sor:
 - a) adó, vám vagy illeték megfizetése;
 - b) törvénysértésért kiszabott bírság vagy büntetés megfizetése, mind polgári jogi, mind büntetőjogi alapon;
 - c) tulajdon jogellenes kivételének vagy behozatalának kísérlete;
 - d) törvényben meghatározott mintavétel;

- e) amennyiben a tulajdon állat, ha az elkóborolt vagy birtokháborítást okoz;
- f) bérbeadás, bérlet, licencia, előjog, zálog, jelzálog, illeték, eladási teher, biztosíték vagy más szerződés esetén;
- g) amennyiben a jogosult helyett annak érdekében és javára a tulajdont más birtokolja, vagy azzal más rendelkezik, visszterhes ügyletként vagy szívességi használóként, vagy ha a tulajdonos csődbe ment, vagy egyébként fizetésképtelen, kóros elmeállapotú vagy meghalt, vagy ha a jogi személy tulajdonos feloszlott vagy felszámolták;
- h) bírósági ítélet vagy határozat végrehajtása esetén;
- i) amennyiben a tulajdon veszélyes, vagy emberek, állatok vagy növények egészségére ártalmas állapotban van;
- j) törvény alapján, a meghatározott korlátozások mellett, annak tulajdonszerzési rendelkezései szerint a máltai kormányzatot megillető elhagyott földek, kincslet, holtkéz vagy törvényes öröklés útján szerzett vagy;
- k) földbirtok esetében, a vizsgálatához, nyomozáshoz, tárgyaláshoz, eljárás lefolytatásához szükséges mértékű használat
 - i. talajminőség vagy más természeti erőforrás megőrzése vagy háborús károsodás elhárítása érdekében; vagy
 - ii. mezőgazdasági fejlődés vagy fejlesztés érdekében, ha azt a tulajdonos, vagy a földterület használója kéri, és ez nem ellenkezik törvényes és indokolt kifogásokkal.
- (3) Jelen bekezdés rendelkezéseivel nem ellentétes az olyan törvény, amely előírja, hogy földalatti ásványok, vizek és régiségek csak a máltai kormányzat tulajdonában lehetnek.
- (4) Jelen bekezdés rendelkezéseivel nem ellentétes, ha a tulajdon vagy tulajdoni jog, érdek elvételére közérdekből, olyan jogi személy javára kerül sor, amely törvény alapján közérdekből került megalakításra, és amelyik kizárólag máltai jogalkotás útján biztosított pénzeszközökből működik.

38. cikk. A magánlakás és más tulajdon védelme

- (1) Saját beleegyezésén vagy a szülői felügyeleti jog gyakorlásán kívül senkit nem lehet motozásnak alávetni, tulajdonát átkutatni vagy helyiségeibe másnak belépni.
- (2) Nem jelenti jelen cikk sérelmét, ha törvény olyan rendelkezéseket hoz, amelyek
 - a) indokoltan szükségesek a honvédelem, a közbiztonság, a közrend, a közérkölc, a köznyugalom, közegészség, ország- és várostervezés, az ásványi erőforrások vagy más tulajdon köz javára történő fejlesztése és felhasználása érdekében;
 - b) indokoltan szükségesek más személyek alapvető jogainak és szabadságainak érvényesítése céljából;
 - c) felhatalmazzák a máltai kormányzat valamelyik minisztériumát, valamelyik helyi önkormányzatot vagy törvénnyel létesített közttestületet, hogy belépjenek bármely személy helyiségeibe, azok, vagy az ott található dolgok adó, vám, illeték szempontjából történő vizsgálata céljából, vagy tulajdonnal vagy felszereléssel kapcsolatos munkálatok elvégzésére, ha azok az adott minisztérium, helyi önkormányzat vagy közttestület tulajdonában állnak; vagy
 - d) a bírói ítélet vagy határozat kikényszerítése érdekében felhatalmazást tartalmaznak személy vagy annak tulajdona átkutatására, vagy helyiségbe való belépésre, vagy, ha ez szükséges bűncselekmény megelőzése vagy felderítése érdekében, kivéve, ha a rendelkezés, vagy esetlegesen, a felhatalmazás alapján tett cselekmény észszerűen nem tekinthető jogosnak egy demokratikus társadalomban.

39. cikk. Jogvédelmet biztosító rendelkezések

(1) Minden bűncselekmény elkövetésével vádolt személy észszerű időn belül független és pártatlan, törvény által alakított bíróság előtt tisztességes tárgyalásra jogosult, kivéve, ha a vádat elejtették.

(2) A bíróság és a törvényben meghatározott, polgári jogi jogok és kötelezettségek elbírálására létrehozott más igazságszolgáltató hatóság független és pártatlan; az ügyeket észszerű időn belül, tisztességesen tárgyalják.

(3) Amennyiben a felek eltérően nem rendelkeznek, a bíróság és a törvényben meghatározott, polgári jogi jogok és kötelezettségek elbírálására létrehozott más igazságszolgáltató hatóság előtti minden eljárási cselekmény – ideértve a határozat kihirdetését – nyilvános.

(4) A (3) bekezdés sérelme nélkül a bírák a feleken és jogi képviselőiken kívül mindenkit kizárhatnak a tárgyalásról a következő esetekben:

a) az alávetésen alapuló bíróság eljárása esetén, vagy olyan eljárás során, amely a máltai bíróságok joggyakorlata alapján ezzel azonos természetű;

b) adókkal kapcsolatos tárgyalások; vagy

c) amennyiben a bíróság vagy más hatóság meglátása alapján

i. fontolóra kell vennie annak szükségességét és célszerűségét, hogy a tárgyalás nyilvánossága veszélyezteti-e az igazságszolgáltatás érdekeit;

ii. a nemzetvédelmet, a közbiztonságot, közrendet, közérkölcset vagy köznyugalmat, tizennyolc év alatti személyek jólétét vagy az eljárásban részt vevők magánéletének védelmét.

(5) Minden bűncselekmény elkövetésével vádolt személyt ártatlannak kell tekinteni mindaddig, amíg bűnössége be nem bizonyosodik vagy bűnösnek nem vallja magát. Nem jelenti jelen cikk sérelmét, ha törvény, vagy annak felhatalmazása alapján egyes tények bizonyítása a vádlottat terheli.

(6) Minden bűncselekmény elkövetésével vádolt személy jogosult arra, hogy

a) írásban, általa beszélt nyelven, részletesen tájékoztassák a vád természetéről;

b) megfelelő idő és lehetőség álljon rendelkezésére a védekezéshez való felkészülésre;

c) magát személyesen vagy jogi képviselő útján védje; amennyiben anyagi okokból nem tud jogi képviselőt meghatalmazni, és az az igazságszolgáltatás érdekeivel egyezik, számára a köz költségén a bíróság jogi képviselőt rendel ki;

d) személyesen vagy jogi képviselőjén keresztül a vád által ellene tanúként felhozott személyek vallomását jelen legyen, és nekik kérdéseket tegyen fel, s az ehhez szükséges, észszerű költségeit megtérítsék neki, valamint saját tanút a bíróság – a vád tanúival azonos feltételek mellett – meghallgassa; és

e) tolmács ingyenes segítségét vegye igénybe, amennyiben nem érti a tárgyalás nyelvét.

A vádlott jóváhagyása nélkül távolléte esetén nem folytatható ellene az eljárás, kivéve, ha olyan magatartást tanúsít, amely az eljárás folytatásának megghiúsítását célozza, és a bíróság elrendeli kivezetését és a tárgyalás távollétében való folytatását.

(7) Minden bűncselekmény elkövetésével vádolt, vagy nevében más személy jogosult arra, hogy törvényben meghatározott észszerű térítés ellenében, az ítéletet követő észszerű időn belül rendelkezésére bocsássák a tárgyalás során a bíróság által, vagy nevében készített valamennyi jegyzőkönyv másolatát.

(8) Senkit nem lehet bűncselekmény elkövetésében bűnösnek nyilvánítani olyan cselekményért vagy mulasztásért, amely az elkövetés idejében nem minősült bűncselekménynek, és nem lehet olyan büntetést kiszabni, amely súlyosabb, mint az a büntetés, amellyel az elkövetéskor hatályban lévő törvény maximálisan fenyegetett.

(9) Aki igazolja, hogy illetékes bíróság, ügyében – vagy olyan ügyben, amiért a tárgyalás során felelősségre vonható lett volna – korábban eljárta, akár elítélték, akár felmentették, nem vonható újabb eljárás alá, kivéve, ha magasabb bírói fórum fellebbezés vagy rendkívüli jogorvoslat folytán ezt elrendeli. Nem vonható büntetőeljárás alá az, aki igazolja, hogy az adott bűncselekményre kegyelmet kapott:

Nem minősül jelen bekezdés sérelmének, ha törvény felhatalmazza a bíróságot, hogy a fegyveres erők tagjának felelősségre vonása esetén büntetést szabjon ki abban az esetben is, ha a fegyveres erők tagját a szolgálati törvény alapján már elítélték vagy felmentették, ellenben ilyen személy elítélése és büntetésének kiszabása során figyelembe kell venni a szolgálati törvény által kiszabott büntetést.

(10) Senki nem kényszeríthető arra, hogy a büntetőeljárás során maga ellen bizonyítékot szolgáltatson.

(11) Jelen cikk alkalmazásában „jogi képviselő” az a személy, aki Máltán ügyvédi tevékenységet folytat vagy – amennyiben az adott szintű bíróságon eljárhat – a jogtanácsos.

40. cikk. Lelkiismereti és vallásszabadság védelme

(1) Máltán mindenkit megillet a teljes lelkiismereti szabadság, vallását mindenki szabadon gyakorolhatja.

(2) Senki számára nem biztosítható vallási útmutatás vagy vallásgyakorlás bemutatása az érintett – tizenhatodik életévet be nem töltött személyek esetében a törvényes képviselő – beleegyezése nélkül.

Nem állapítható meg jelen cikk sérelme, ha az útmutatás vagy a szertartás bemutatása szükséges a vallásoktatás céljából, vagy a papságba vagy vallási rendbe való belépéshez, vagy más vallási célból, ha az nem összeegyeztethetetlen a demokratikus társadalom rendjével.

(3) Nem jelenti az (1) bekezdés sérelmét, ha törvény, vagy annak felhatalmazása alapján a törvény észszerűen szükséges rendelkezéseket állapít meg a közbiztonság, közrend, közérkölc, köznyugalom, közegészség vagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében, ha azok észszerűen jogosak a demokratikus társadalomban.

41. cikk. Véleménynyilvánítás szabadságának védelme

(1) Senkitől nem fosztható meg a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása; ez a szabadság magában foglalja a vélemény akadálytalan kialakítását, az eszmék és információ befogadását és azok közlését – mind a köz számára, mind meghatározott személynek, mind személycsoportnak – és a levelezés szabadságát. Ezt a szabadságot az érintett beleegyezése, valamint a szülői felügyeleti jog korlátozhatja.

(2) Nem jelenti az (1) bekezdés sérelmét, ha törvény, vagy annak felhatalmazása alapján a törvény olyan rendelkezéseket állapít meg, amelyek

a) észszerűen szükségesek

i. a honvédelem, közbiztonság, közrend, közérkölc vagy köznyugalom vagy közegészség; vagy

ii. mások hírnevének, jogainak és szabadságainak védelme érdekében vagy az eljárásban érintettek magánélete, a bizalmas információ nyilvánosságra hozatalának megelőzése, a bíróságok hatalmának és függetlenségének fenntartása céljából, vagy a Parlament privilégiumainak védelme céljából, vagy a telefonra, telegráfra, postára, vezeték nélküli közvetítésre, tele-

vízióra vagy a közlés más formáira, közkiállításokra vagy közszórakoztatásra vonatkozó szabályozáshoz; vagy

b) korlátozásokat határoznak meg a köztisztviselők esetében, a rendelkezésnek, vagy a felhatalmazása alapján tett cselekménynek minden esetben észszerűen jogosnak kell lennie a demokratikus társadalomban.

(3) Minden máltai lakcímmel rendelkező személy napilapot és más időszaki folyóiratot szerkeszthet és adhat ki. Törvény rendelkezése alapján

a) a napilapok és folyóiratok 21 évet be nem töltött személy általi szerkesztése vagy kiadása megtiltható vagy korlátozható;

b) a napilapok vagy folyóiratok szerkesztője vagy kiadója kötelezhető arra, hogy a hatóságot életkoráról és lakhelyének esetleges változásáról tájékoztassa.

(4) Amennyiben a rendőrség, bűncselekményre hivatkozással, elkobozza a folyóirat valamelyik számát, az elkobzástól számított 24 órán belül az ügyet az illetékes bíróság elé kell vinni, és amennyiben a bíróság nincs első látásra meggyőzve az elkobzás jogosságáról, az elkobzott folyóiratot vissza kell adni annak, akitől elkobozták.

(5) A 30. cikk (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott állampolgárságtól vagy perbeli cselekvőképességtől való megfosztásra nem kerülhet sor politikai meggyőződés miatt.

42. cikk. Gyülekezés és egyesülés szabadságának védelme

(1) Senkitől nem fosztható meg a gyülekezés és egyesülés szabadságának gyakorlása; ez a szabadság magában foglalja a békés gyülekezés, a másokkal való egyesülés, különösen a szakszervezet vagy más szervezet vagy érdekvédelmi szervezet alakításának és az ahhoz való tartozásnak szabadságát. Ezt a szabadságot az érintett beleegyezése, valamint a szülői felügyeleti korlátozhatja.

(2) Nem jelenti jelen cikk sérelmét, ha törvény, vagy annak felhatalmazása alapján a törvény olyan rendelkezéseket állapít meg, amelyek

a) észszerűen szükségesek

i. a honvédelem, közbiztonság, közrend, közérköcs vagy köznyugalom vagy közegészség; vagy

ii. mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében; vagy

b) korlátozásokat határoznak meg a köztisztviselők esetében, a rendelkezésnek, vagy a felhatalmazása alapján tett cselekménynek minden esetben észszerűen jogosnak kell lennie a demokratikus társadalomban.

(3) Jelen cikk alapján azok a törvényi rendelkezések, amelyek megtiltják a gyűléseket és tüntetéseket egyes városokban, körzetekben vagy községekben, nem tekinthetők észszerűen jogosnak a demokratikus társadalomban.

43. cikk. Kiadatás tilalma

(1) Kiadatásra csak nemzetközi szerződés vagy törvény alapján kerülhet sor.

(2) Politikai bűncselekmény miatt senki nem adható ki.

(3) Kiadatási eljárás vagy a jelen Alkotmány 44. cikk (3) bekezdés *b)* pontjára hivatkozó törvényben foglaltak kivételével máltai állampolgárt nem lehet Máltáról eltávolítani.

(4) Nem jelentik a (2) bekezdés sérelmét az 1978-as kiadatási törvény, vagy az annak alapján meghozott rendelkezések, amelyek személyek Máltáról más, Nemzetközösséghez tartozó államba büntetőeljárás lefolytatása vagy büntetés végrehajtása céljából történő kiada-

tásáról rendelkeznek az adott ország területén elkövetett bűncselekmények miatt, nem jelentik a (2) bekezdés sérelmét továbbá a Nemzetközösség államai közötti kiadatási tárgyú nemzetközi szerződések, amelyeket Málta elismer. Ezen törvényt és nemzetközi szerződéseket úgy kell tekinteni, hogy megfelelnek az (1) bekezdés feltételeinek, továbbá a (2) bekezdés nem alkalmazható, ezen rendelkezések vagy megállapodások alapján, személy eltávolítása vagy kiadatása kapcsán.

44. cikk. Mozgásszabadság védelme

(1) Máltai állampolgárt nem lehet mozgásszabadságától megfosztani. Jelen cikk alkalmazásában ez a szabadság magában foglalja a Máltán való szabad mozgást és letelepedést, valamint Málta elhagyásának és a visszatérésnek szabadságát.

(2) Nem jelenti jelen cikk sérelmét a jogszerű őrizetben tartott személyek mozgásszabadságának korlátozása.

(3) Nem jelenti jelen cikk sérelmét, ha törvény, vagy annak felhatalmazása alapján a törvény olyan rendelkezéseket állapít meg, amelyek

a) észszerű korlátozásokat állapítanak meg a honvédelem, közbiztonság, közrend, közérköcs vagy köznyugalom vagy közegészség érdekében, amennyiben azok észszerűen jogosak a demokratikus társadalomban;

b) korlátozzák az olyan máltai állampolgárok mozgásszabadságát, akik nem állampolgárok a hatályos 2000. évi Módosított Máltai Állampolgársági Törvény 3. cikk (1) bekezdés vagy az 5. cikk (1) bekezdés alapján;

c) korlátozzák az köztisztviselők mozgás- és letelepedési szabadságát; vagy

d) korlátozzák az ország elhagyásának jogát, ha az szükséges törvényben meghatározott kötelezettség teljesítése érdekében, ha a korlátozás észszerűen jogos a demokratikus társadalomban.

(4) Jelen cikk alkalmazásában a hatályos 2000. évi Módosított Máltai Állampolgársági Törvény 3. cikk (1) bekezdés vagy az 5. cikk (1) bekezdés szerinti máltai állampolgárnak kell tekinteni azt a személyt, aki

a) Máltáról kivándorolt (akár a kijelölt napon, azt megelőzően, vagy azt követően), és a hatályos 2000. évi Módosított Máltai Állampolgársági Törvény 3. cikk (1) bekezdés vagy az 5. cikk (1) bekezdés szerinti máltai állampolgár volt, és állampolgársága a kivándorlás miatt megszűnt; vagy

b) Máltáról a kijelölt napot megelőzően kivándorolt, és – mivel a kijelölt nap előtt Egyesült Királysághoz vagy gyarmataihoz fűződő állampolgársága megszűnt – hatályos 2000. évi Módosított Máltai Állampolgársági Törvény 3. cikk (1) bekezdés alapján máltai állampolgár lett volna;

c) az a) vagy b) pontban említett személy házastársa, vagy olyan személy házastársa, aki a hatályos 2000. évi Módosított Máltai Állampolgársági Törvény 3. cikk (1) bekezdés vagy az 5. cikk (1) bekezdés alapján máltai állampolgár és legalább öt éve házasságban, együtt élnek, vagy az ilyen személy 21 éven aluli gyermeke; vagy

d) az a) vagy b) pontban említett személy özvegye vagy olyan személy özvegye, aki halála pillanatában hatályos 2000. évi Módosított Máltai Állampolgársági Törvény 3. cikk (1) bekezdés vagy az 5. cikk (1) bekezdés alapján máltai állampolgár, és halála pillanatában az adott személlyel együtt és legalább öt éve házasságban élt, vagy öt éve házasságban élne, ha a személy nem hunyt volna el, vagy az ilyen személy 21 éven aluli gyermeke.

Továbbá, ha a máltai állampolgárságért felelős miniszter bármikor rendeletben úgy nyilatkozik, hogy a c) pontban meghatározott házastárs, vagy d) pontban említett özvegy, vagy a c)

és d) pontban említett tizenhét éven felüli gyermek állampolgárrá nyilvánítása, vagy annak fenntartása ellentétes a közérdekkel, ezen házastárs, özvegy vagy gyermek máltai állampolgárságát megszüntetnek kell tekinteni.

Továbbá, a máltai állampolgárságért felelős miniszter semmilyen okból sem ruházhatja át a közvetlenül ezt megelőző rendelkezésre vonatkozó rendeletkibocsátást és a miniszter ilyen rendelettel kapcsolatos döntése nem lehet tárgya bíróság előtti fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak.

(5) Az a személy, akinek mozgásszabadságát a (3) bekezdés a) pontja alapján korlátozták, a korlátozás során bármikor, legkorábban a korlátozás elrendelésétől vagy az utolsó kérelem-től számított hat hónap elteltével kérheti, hogy ügyét független, pártatlan, törvénnyel létrehozott, bírásból, volt bírásból vagy Máltán bírósá kinevezhető személyekből álló törvényszék vizsgálja felül.

Jelen bekezdés alapján nincs helye kérvénynek, ha a mozgásszabadság korlátozása általános módon mindenre, vagy valamilyen embercsoportra kiterjed, kivéve, ha ezt a polgári bíróság első tanácsa jóváhagyja.

(6) Jelen cikkben meghatározott, mozgásszabadság korlátozásával kapcsolatos ügy felülvizsgálata során a törvényszék javaslatot tehet a korlátozás fenntartásának vagy megszüntetésének szükségességére vagy célszerűségére annak a hatóságnak, amelyik a korlátozást elrendelte; törvény eltérő rendelkezése hiányában a javaslat a hatóságot nem köti.

45. cikk. Faji és egyéb alapon történő megkülönböztetéssel szembeni védelem

(1) Jelen cikk (4), (5) és (7) bekezdései kivételével törvény semmilyen megkülönböztetést nem állapíthat meg, és nem eredményezhet ilyen hatást.

(2) Jelen cikk (6), (7) és (8) bekezdései kivételével senkit nem lehet megkülönböztetni, olyan által, aki írott jogszabály alapján cselekszik, vagy közhivatali funkció teljesítése során vagy közhatalmi szervként jár el.

(3) Jelen cikk alkalmazásában a „megkülönböztetés” különböző elbánást jelent, amely egészben vagy főként fajon, származáson, politikai meggyőződésen, bőrszínen, vallási meggyőződésen vagy nemem vagy fogyatékoságon alapul, oly módon, hogy a fenti különbözőségek alapján egyes, azonos tulajdonságokkal bíró személyek többletjogokat vagy előnyöket élveznek más, azonos tulajdonságokkal bíró személyekkel szemben.

(4) Jelen cikk (1) bekezdése nem alkalmazható, ha törvény a következő rendelkezéseket állapítja meg

a) a közbevételek és más közalapok felhasználásáról; vagy

b) olyan személyek tekintetében, akik nem máltai állampolgárok; vagy

c) örökbefogadás, házasság, házasság felbontása, temetkezés, halál esetén történő vagyonmegosztás vagy más, személyes joggal kapcsolatos ügy esetére; vagy

d) azon személyek, akik jelen cikk (3) bekezdésében meghatározott bármely fogyatékoság vagy korlátozás vagy bármilyen többletjog vagy előnyök alanyai, amelyek természetüknél fogva az adott személyekre vagy bármely hasonló tulajdonságokkal bíró személyekre, vagy jelen Alkotmány bármely rendelkezésére vonatkoznak, és észszerűen jogosak egy demokratikus társadalomban; vagy;

e) veszélyhelyzet esetére, annak tartama alatt, ha az intézkedés szükséges a veszélyhelyzet ideje alatt felmerülő helyzet kezelése érdekében.

A c) pont alapján nem alkalmazható olyan törvény, amelynek bármely rendelkezése magában vagy hatásában diszkriminatív, különböző bánásmódot állapít meg különböző tulajdonsággal bíró személyeknek egészében vagy főként nemem alapulva.

(5) Nem jelenti az (1) bekezdés sérelmét, ha törvény – az alkotmányos keretek között – rendelkezést állapít meg

a) a fegyveres erők szolgálati feltételeivel és a szolgálatra való alkalmassággal kapcsolatban; vagy

b) köztisztviselői és helyi önkormányzati tisztviselői vagy köztestületben betöltött munkakörre való alkalmassággal (amely nemhez kifejezetten nem kapcsolódó) kapcsolatban.

(6) A (2) bekezdés nem alkalmazható a (4) vagy (5) bekezdésben meghatározott törvényben kifejezett, vagy alkalmazásához szükséges intézkedések esetén.

(7) Nem jelenti jelen cikk sérelmét, ha törvény vagy annak felhatalmazása alapján törvény (a nemhez kifejezetten nem kapcsolódó rendelkezésekkel) a (3) bekezdésben meghatározottak szerint megkülönböztetésre kerülő személyek a jelen Alkotmány 38., 40., 41., 42. és 44. cikkeiben meghatározott jogok és szabadságok korlátozásának alanyaivá válnak, amely korlátozásra felhatalmazást a 38. cikk (2) bekezdése, a 40. cikk (2) bekezdése, a 41. cikk (2) bekezdése, a 42. cikk (2) bekezdése és a 44. cikk (3) bekezdése nyújt.

(8) A (2) bekezdés rendelkezése nem vonatkozik a jelen Alkotmány vagy törvény alapján lefolytatott polgári és büntetőeljárás intézményére, lefolytatására vagy megszüntetésére.

(9) Az Apostoli Római Katolikus Egyház azon rendelkezése, hogy csak ezen vallást gyakorló személyek taníthatják a vallást, nem minősül jelen cikk sérelmének.

(10) 1991. július 1-jétől kezdve két évig nem állapítható meg az 1991. július 1-je előtt elfogadott törvények jelen cikkbe ütközése, ha a törvény különböző személyek számára különböző elbánást biztosít egészében vagy főként nemi hovatartozásuk miatt.

(11) Jelen cikk rendelkezései nem vonatkoznak az olyan törvényre vagy annak felhatalmazása alapján hozott cselekvésre, vagy eljárásra, vagy megegyezésre, amely különleges intézkedéseket állapít meg a férfiak és nők tényleges egyenlősége érdekében, amennyiben ezen intézkedések figyelembe veszik Málta társadalmi berendezkedését, és észszerűen jogosnak mutatkoznak a demokratikus társadalomban.

46. cikk. Jogvédő rendelkezések kikényszerítése

(1) A jelen cikk (6) és (7) bekezdések kivételével mindenki, aki azt állítja, hogy a jelen Alkotmány 33-tól 45-ig terjedő cikkeit reá, vagy más személyre vonatkozóan megsértették, vagy ilyen sérelem veszélye áll fenn, jogorvoslat érdekében a polgári bíróság első tanácsához fordulhat. Ez a jogorvoslat a lehetséges egyéb jogorvoslatok igénybevételét nem érinti.

(2) A polgári bíróság első tanácsa eredeti hatáskörrel rendelkezik az (1) bekezdésben meghatározott jogorvoslat kivizsgálásában és eldöntésében, és meglátása szerint utasításokat és határozatokat bocsáthat ki, irányelveket adhat a kérelmező 33-tól 45-ig terjedő jogainak és szabadságainak kikényszerítése vagy kikényszerítésének biztosítása és védelme érdekében.

Amennyiben a bíróság szükségesnek látja, a jelen bekezdésben meghatározott hatáskörének gyakorlását elutasíthatja, ha kielégítőnek tartja bármely más törvény által nyújtott megfelelő intézkedéseit a jogsértés orvoslására, vagy a kérelmező számára bármely más törvény alapján egyéb jogorvoslati lehetőségek is elérhetőek.

(3) Amennyiben a polgári bíróság első tanácsán vagy az Alkotmánybíróságon kívüli más bíróság előtti eljárásban felmerül a 33-tól 45-ig terjedő cikkek megsértése, a bíróság az ügyet a polgári bíróság első tanácsa elé utalja, kivéve, ha meglátása szerint a kérdés egyszerű. Ezen bíróságoknak a jelen bekezdésben és jelen cikk (4) bekezdésében felmerült kérdésekről dönteniük kell, és azon bíróságnak, amely előtt a kérdés felmerült, rendeznie kell a kérdést, az előzőekben említett bíróságok döntéseinek megfelelően.

(4) Bármely fél, akinek eljárása jelen cikk folytán a polgári bíróság első tanácsa elé került, fellebbezéssel fordulhat az Alkotmánybírósághoz.

(5) Jelen cikk alapján nincs helye fellebbezésnek, ha a kérdés megítélése egyszerű.

(6) Törvényben vagy az alapján a jelen cikkben meghatározott hatáskörökön kívül további hatáskörök ruházhatóak a polgári bíróság első tanácsára, ha az szükséges a bíróság jelen cikkből eredő hatásköreinek hatékonyabb gyakorlása érdekében.

(7) Az arra hatáskörrel felruházott személy vagy hatóság megállapíthatja a máltai bíróságok eljárására és gyakorlatára vonatkozó ügyrendet, és biztosítja, hogy az eljárás kérelemre indul, és a lehető leggyorsabb és leghatékonyabb.

47. cikk. Negyedik fejezet értelmezése

(1) Jelen fejezet alkalmazásában, amennyiben a szövegből eltérő nem következik, a következő kifejezések jelentéstartalma a következő:

– „jogsértés” és az ezzel rokon kifejezések, a kötelezettség teljesítésének sikertelenségét is beleértve jelentik;

– „bíróság” a Máltán törvénnyel létesített bíróság, a 33. és 35. cikkek alapján, vagy a szolgálati törvényben vagy az alapján létesített – beleértve a szolgálati törvénybe ütköző bűncselekmények elbírálásával foglalkozó – bíróságok kivételével;

– „szolgálati törvény” az a törvény, amely szabályozza

a) a fegyveres erőket; vagy

b) a szabadságvesztés-büntetést töltő személyek jogállását;

– „fegyveres erők” körébe tartozik

a) a máltai kormányzat haditengerészete, szárazföldi hadereje vagy légierije;

b) a máltai rendőrség;

c) máltai törvényben létesített más rendvédelmi szerv;

d) a máltai büntetés-végrehajtási intézmények;

a fegyveres erők vonatkozásában „tag” az a személy, aki a szolgálati törvény hatálya alá tartozik.

(2) Jelen fejezet alkalmazásában „veszélyhelyzet tartama” az az idő,

a) amely alatt Málta háborút visel; vagy

b) amikor a köztársasági elnök kihirdette a veszélyhelyzetet, és annak hatálya még fennáll;

c) amikor a Képviselőház az összes képviselő legalább kétharmadának többségével olyan határozatot fogad el, amely megállapítja a demokratikus intézmények felforgatás általi veszélyeztetettségét.

(3) a) A veszélyhelyzet kihirdetéséről haladéktalanul tájékoztatni kell a Képviselőházat, amennyiben a Képviselőház elnapolás vagy szünetelés miatt nem ülésezik, a köztársasági elnök tíz napon belül, öt napon belülre összehívja a Képviselőházat, amely köztársasági elnök által megjelölt napon folytatja üléseit, oly módon, mintha elnapolásra vagy szünetelésre nem került volna sor.

b) A veszélyhelyzet – amennyiben azt a köztársasági elnök korábban nem vonta vissza – a kihirdetéstől számított tizennégy nap elteltével hatályát veszti. Hosszabb határidő a c) pontban meghatározott esetekben lehetséges, de a veszélyhelyzet hatályának lejártának napján vagy az előtt újabb veszélyhelyzet hirdethető ki.

c) Amennyiben veszélyhelyzet van hatályban – ideértve a jelen pont szerinti esetet – a Képviselőház határozatot fogadhat el a veszélyhelyzet legfeljebb három hónapig való hatályban tartásáról. A meghosszabbított veszélyhelyzet kezdőnapja az a nap, amikor a köztársasági elnök kihirdette a veszélyhelyzetet.

sági elnök által kihirdetett veszélyhelyzet hatálya lejár, kivéve, ha a veszélyhelyzetet korábban visszavonták.

(4) A (2) bekezdés *c)* pontjában meghatározott határozat – amennyiben azt a Képviselőház korábban vissza nem vonja – az elfogadástól számított tizenkét hónap, vagy a határozatban megjelölt rövidebb idő elteltével hatályát veszti. A határozat hatályának lejártának napján vagy az előtt újabb határozat fogadható el.

(5) A fegyveres erők tagjával kapcsolatban, hatályos törvények alapján, a szolgálati törvény felhatalmazása alapján hozott intézkedés nem összeegyeztethetetlen jelen fejezet rendelkezéseivel, kivéve a 33., 35. és 36. cikkeket.

(6) A fegyveres erők jogszerűen Máltán jelen lévő tagjával kapcsolatos minden más, a hatályos szolgálati törvény felhatalmazása alapján hozott intézkedés nem tekinthető jelen fejezet rendelkezéseivel ellentétesnek.

(7) 1993. június 30-ig a jelen Alkotmány első mellékletében meghatározott törvény, valamint a kijelölt naptól számított három évig, a kijelölt nap előtt elfogadott minden más törvény, valamint az ilyen törvények felhatalmazása alapján tett cselekmények, nem tekinthetők jelen fejezet 33–45. cikkeivel ellentétesnek.

(8) Amennyiben a kijelölt nap előtt megalkotott törvény bármely rendelkezése sérti jelen fejezet 33–45. cikkeit, nem igényelhető ezen törvény rendelkezései miatti kártalanítás mindaddig, amíg a törvényt nem minősítették alkotmányellenesnek.

(9) Jelen Alkotmány 37. cikkének rendelkezései nem érintik az 1962. március 3-a előtt hatályos törvényeket, vagy az aznap, vagy azt követően elfogadott ezeket módosító vagy ezek helyébe lépő törvények (vagy azon törvényeket, amelyek időről-időre módosították vagy helyébe léptek a jelen bekezdésben említett törvényeknek) alkalmazását, és ezek

a) nem egészíti ki az birtokba vehető tulajdon, vagyoni jogok, érdekek körét;

b) nem egészíti ki a birtokba vehető vagy szerzett tulajdon birtokba vételének, szerzésének módjait vagy körülményeit;

c) nem módosítja kedvezőtlenebbre a kártalanítás feltételeit vagy mértékét az abban érdekeltek számára;

d) senkit nem foszt meg jelen Alkotmány 37. cikk (1) bekezdés *b)* vagy *c)* pontjaiban rögzített jogoktól.

Ötödik fejezet

A köztársasági elnök

48. cikk. Köztársasági elnök hivatalának létrejötte

(1) Létrejön a köztársasági elnök intézménye. A köztársasági elnököt a Képviselőház határozatban nevezi ki.

(2) Nem nevezhető ki köztársasági elnökké, aki

a) nem máltai állampolgár; vagy

b) a legfőbb bíró, vagy a Felsőbíróság bírója, vagy korábban ilyen hivatalt töltött be; vagy

c) aki jelen Alkotmány 109., 118. és 120. cikkei alapján nem tölthet be közhivatalt.

(3) A köztársasági elnök hivatala megüresedik

a) a kinevezésétől számított öt év elteltével; vagy

b) amennyiben a köztársasági elnököt a Képviselőház határozatával tisztségétől megfosztja, azon az alapon, hogy szellemi vagy testi állapota vagy bármely más ok miatt nem képes hivatali feladatait ellátni, vagy hivatalához méltatlan magatartást tanúsít.

49. cikk. Üresedés ideje alatti köztársasági elnöki funkcióellátás

Amennyiben a köztársasági elnök hivatala ideiglenesen megüresedik, az új köztársasági elnök kinevezéséig, valamint ha a köztársasági elnök nem tartózkodik Máltán, vagy szabadságát tölti, vagy bármilyen okból nem képes a jelen Alkotmányban meghatározott feladatait ellátni, a miniszterelnök, az ellenzék vezetője véleményének kikérését követően helyettest nevezhet ki. Amennyiben nem neveznek ki olyan személyt, aki képes ellátni a köztársasági elnök feladatait, a helyettesítést a legfőbb bíró látja el.

50. cikk. Köztársasági elnöki eskü

A köztársasági elnöknek kinevezett, vagy ilyen feladatot ellátó személy, hivatalba lépése előtt leteszi és aláírja a jelen Alkotmány második mellékletében található hivatali esküt. A 48. cikk (1) bekezdés alapján köztársasági elnöknek kinevezett személy a hivatali esküt a Képviselőház előtt teszi le.

Hatodik fejezet A Parlament

A Parlament összetétele

51. cikk. Parlament megalakulása

A Parlament a köztársasági elnökből és a Képviselőházból áll.

52. cikk. Képviselőház összetétele

(1) Jelen fejezet rendelkezései alapján a Képviselőház annyi képviselőből áll, amennyit a Parlament időről időre törvényben meghatároz; ez a szám minden esetben páratlan és osztható a választókerületek számával. A tagokat a Máltán hatályban lévő törvények alapján választják, az 56. cikkben meghatározott választókerületek arányosságának megtartásával; minden választókerület legkevesebb öt, legfeljebb hét tagot választ, a pontos számot törvény állapítja meg. A megválasztott tagok „képviselőnek” minősülnek.

Amennyiben

i) az általános választások során valamelyik politikai párt (jelen cikkben a továbbiakban az abszolút többségű párt) összesítve megszerzi az érvényesen leadott szavazatok több mint ötven százalékát, és a Választási Bizottság a szavazatok első összeszámlálásakor ezt igazolja a jelölteknek; vagy

ii) az olyan általános választások során, amelyen több mint két politikai párt méretteti meg magát, és csak két párt jelöltjei szereznek mandátumot, és a politikai párt megszerzi az érvényesen leadott szavazatok meghatározott százalékát, és a Választási Bizottság a szavazatok első összeszámlálásakor ezt igazolja a jelölteknek (jelen cikkben a továbbiakban a relatív többségű párt), és amely szám nagyobb, mint bármely más párt által megszerzett szavazatszám (jelen cikkben a továbbiakban kisebbségi párt), továbbá

az abszolút többségű párt vagy a relatív többségű párt megválasztott jelöltjeinek aránya a Képviselőház összes megválasztott képviselőjének viszonylatában kevesebb, mint az ezen

jelöltekre az első szavazatszámláláskor leadott szavazatok aránya az ezen első szavazatszámláláskor az összes párt összes jelöltjére leadott összes szavazat viszonylatában; ezen pártok megválasztott jelöltjeinek száma továbbiakkal emelkedhet a 2007. szeptember 30-án hatályba léptetett általános választási törvény tizenharmadik mellékletének az általános választások szabályai negyedik rész rendelkezéseiben és az ezen melléklethez tartozó függelékben (szavazólapok válogatása, időközi választások, kooptálás) (továbbiakban releváns szabályozások) meghatározott körülmények alapján vagy azok szerint, illetve a (3) bekezdésben foglaltak szerint utólagosan módosítható vagy helyettesíthető; továbbá

i) amennyiben az előző bekezdés i) pontjában foglalt rendelkezésében meghatározott választási eredmény esetén, ha azonban csak egy kisebbségi párt; vagy

ii) amennyiben az előző bekezdés ii) pontjában foglalt rendelkezésében meghatározott választási eredmény esetén,

a kisebbségi párt megválasztott jelöltjeinek aránya a Képviselőház összes megválasztott képviselőjének viszonylatában kevesebb, mint az ezen jelöltekre az első szavazatszámláláskor leadott szavazatok aránya az ezen első szavazatszámláláskor az összes párt összes jelöltjére leadott összes szavazat viszonylatában; ezen kisebbségi párt megválasztott jelöltjeinek száma továbbiakkal emelkedhet a 2007. szeptember 30-án hatályba léptetett releváns szabályozások alapján vagy azok szerint, illetve a (3) bekezdésben foglaltak szerint utólagosan módosítható vagy helyettesíthető,

jelen bekezdésben i) és ii) pontokban felsorolt esetekben a győztes párt számára a Választási Bizottság jelöli ki azokat a személyeket, akik a jelen bekezdésben meghatározott póthelyeket betöltik. A Választási Bizottság a póthely betöltésére azt a személyt jelöli ki, aki a legtöbb vagy második legtöbb, mandátumhoz nem vezető szavazatot kapta, függetlenül attól, hogy a szavazatok melyik választókerületben születtek.

(2) Amennyiben a Képviselőház olyan személyt választ házelnöknek, aki nem képviselő, a tisztségénél fogva póthelyet szerez.

Ilyen esetben a házelnök a törvényjavaslatról való szavazás során és a 66. cikkben meghatározott esetekben nem minősül képviselőnek.

(3) A 2007. szeptember 30-i általános választási törvény tizenharmadik mellékletének az általános választások szabályai negyedik rész és az ezen melléklethez tartozó függelék (szavazólapok válogatása, időközi választások, kooptálás) rendelkezései, a jelen bekezdés hatálybalépésekor hatályos állapota, a 66. cikk (2) bekezdésben meghatározott törvényjavaslat útján törölhető, módosítható vagy helyettesíthető.

53. cikk. Képviselővé válási követelmények

Az 54. cikk rendelkezéseit nem érintve, képviselővé választható az a személy, aki az 57. cikk alapján aktív választójoggal rendelkezik. Ennek hiányában senki nem választható képviselőnek.

54. cikk. Képviselővé válást kizáró körülmények

(1) Nem választható képviselővé az a személy,

a) aki külföldi állam állampolgára, és állampolgárságát önkéntesen szerezte, vagy a külföldi államnak hűséget esküdött;

b) aki közhivatalt visel vagy ilyen minőségben jár el, vagy a Máltai Kormány fegyveres erőinek tagja, kivéve, ha a Parlament eltérően rendelkezik;

c) aki olyan korlátlan felelősségű társaság tagja, partnere, vagy olyan vállalat igazgatója vagy vezetője, amely a kormánnyal munkavégzésre irányuló vagy közszolgáltatásra vonatkozó kereskedelmi szerződést kötött, és a választások előtt legalább egy hónappal a hivatalos lapban nem tette közzé a szerződést, valamint saját maga és vállalata érdekeltségeit;

d) aki ellen hatályos máltai törvény alapján bírói ítélettel vagy más módon csődeljárást folytattak;

e) akit máltai bíróság cselekvőképtelennek nyilvánított, vagy tékozló életmódja miatt pénzügyeinek önálló vitelétől eltiltott, vagy más módon kóros elmeállapotúnak nyilvánított;

f) akit máltai bíróság halálra ítélt, vagy bíróság vagy helyette eljáró hatóság által kiszabott bármilyen formájú, tizenkét hónapot meghaladó szabadságvesztés-büntetését tölti, abban az esetben is, ha más büntetési nemet szabott ki ezen bíróság;

g) aki olyan tisztséget tölt be, vagy olyan minőségben jár el, amely kapcsolatos, vagy amely alapján felelős a képviselőházi választások lefolytatásáért, vagy a választói névjegyzék összeállításáért vagy felülvizsgálataért;

h) akinek passzív választójogát, a máltai hatályos jog szerinti választási bűncselekmény elkövetése miatt megvonták.

(2) Az (1) bekezdés f) pontja alkalmazásában

a) amennyiben az adott személy két vagy több ítéletben kiszabott büntetését folyamatosan tölti (összbüntetés), azokat külön ítéletnek kell tekinteni, ha egyik sem haladja meg a tizenkét hónapot; amennyiben azonban valamelyik meghaladja a tizenkét hónapot, az ítéleteket egy ítéletnek kell tekinteni;

b) nem tekinthető szabadságvesztésnek, ha az a pénzbüntetés mellett alternatív büntetesként szerepel, vagy pénzbüntetést változtattak át szabadságvesztésre.

(3) Az (1) bekezdés b) pontja alkalmazásában nem tekinthető közhivatalalt viselő, vagy ilyen minőségben eljáró személynek az, aki

a) lemondás folytán nem áll a közhivatal aktív állományában;

b) a Máltai Egyetem oktatója, aki hivatalánál fogva nincs kizárva a magántevékenység folytatása alól, és a máltai kormányzat teljes munkaidőben nem alkalmazza.

55. cikk. Képviselői megbízatás ideje

(1) A képviselői megbízatás megszűnik

a) a Parlament következő feloszlásával, ha arra a képviselő megválasztását követően került sor;

b) a házelnökhöz – a házelnöki poszt be nem töltöttsége vagy akadályoztatása esetén az alelnökhöz – címzett írásbeli lemondással;

c) aki a kormánnyal munkavégzésre irányuló vagy közszolgáltatásra vonatkozó kereskedelmi szerződést köt, vagy korlátlan felelősségű társaság tagjaként vagy vállalat igazgatójaként vagy vezetőjeként ilyen szerződés részesévé válik, vagy, ha olyan korlátlan felelősségű társaságnak lesz tagja, illetve vállalatnak igazgatója vagy vezetője, amely a kormánnyal korábban ilyen szerződést kötött;

Amennyiben jelen pontban meghatározott esetben a képviselő nem szünteti meg megbízatását, mielőtt szerződéses féllé válna, vagy az előtt vagy után a lehető leghamarabb, amint egyéb módon érdekeltté válik a szerződésben, közli a házelnökkel a szerződés természetét, valamint saját maga és vállalata érdekeltségeit, és a Képviselőház határozatával mentesíti jelen pont rendelkezései alól.

d) amennyiben a képviselő a Hárszabályban meghatározott ideig és feltételek mellett hiányzik az ülésekről;

e) amennyiben a képviselő máltai állampolgársága megszűnik;
f) amennyiben elveszíti a képviselőházi választásokon való aktív választójogát;
g) a (2) bekezdésben meghatározott olyan esetekben, amikor elveszítené választójogát, ha nem lenne képviselő.

(2) a) Az (1) bekezdés g) pontjában meghatározott okok fellépnek, ha a képviselőt halálra, vagy szabadságvesztés-büntetésre ítélték, cselekvőképtelenné nyilvánították, ellene csődeljárást indítottak, vagy ha a képviselő választási bűncselekményt követett el. Ilyen esetekben, ha a képviselőt megilleti a jogorvoslati jog (vagy bírósági vagy más hatósági engedély vagy engedély nélkül), a képviselői megbízatás harminc nap elteltével szűnik meg, de a megbízatás ez idő alatt nem gyakorolható.

A harmincnapos határidőt a házelnök további harminc nappal többször meghosszabbíthatja a képviselő jogorvoslati joga gyakorlásának elősegítése érdekében. A Képviselőház határozatban történő jóváhagyása szükséges, ha a határidő a meghosszabbítások miatt a százötven napot meghaladja.

b) Amennyiben a jogorvoslat során a korábbi határozatot hatályában fenntartották, és további jogorvoslatra nincs lehetőség, vagy ha a jogorvoslat előterjesztésére a határidő letelte vagy más ok miatt nincs lehetőség, a jogorvoslati jog megszűnik, s vele haladéktalanul a képviselői megbízatás is megszűnik.

c) Amennyiben a jelen cikkben meghatározott okokból kifolyólag a képviselői megbízatás megszüntetésének van helye, de a képviselő az a) pontban megjelölt határidőn belül a megszüntetési okot elhárítja, a képviselő továbbra is elláthatja feladatait.

d) Jelen bekezdés alkalmazásában jogorvoslat magában foglalja az önkéntes alávétésen alapuló joghatóságú bíróság képviselőt cselekvőképtelenné nyilvánító határozatával szembeni minden olyan cselekményt, amely arra irányul, hogy a bíróság ezen határozatát a polgári bíróság első tanácsa vizsgálja felül.

56. cikk. Választásokon való szavazás

(1) A képviselőket az arányos képviselőlet elvének figyelembevételével szavazatátruházó rendszerben választják. A választókerületek száma az a kilenc és tizenöt közötti páratlan szám, amelyeket a Parlament időről időre meghatároz.

(2) Tilos a képviselőházi választás törvénytelen vagy korrupt befolyásolása, valamint az abba való külföldi beavatkozás.

(3) A Választási Bizottság feladata a választások felfüggesztése – akár az összes, akár egy választókerületben, akár a választókerületek egy részében –, ha alapos okkal arra lehet következtetni, hogy a választásokat törvénytelen eszközökkel vagy korrupt vagy egyéb más módon befolyásolják, vagy abba külföldiek beavatkoznak, ha a cselekmény vagy beavatkozás széles körre kiterjed, vagy olyan természetű, hogy befolyásolja a választások végeredményét az összes, vagy egy választókerületben, vagy azok egy részében.

(4) Amennyiben a választásokat a (3) bekezdés alapján felfüggesztették, a Választási Bizottság elnöke jelentést tesz az Alkotmánybíróságnak, és kéri annak határozatát.

(5) Amennyiben felmerülnek a (3) bekezdésben meghatározott okok, és a választásokat nem függesztették fel, vagy ha a választásokat törvénytelen eszközökkel vagy korrupt módon befolyásolták, vagy abba külföldiek beavatkoztak, és valószínűsíthető, hogy ennek kihatása volt a választások eredményére az összes, vagy egy, vagy több választókerületben, minden választópolgár a választások hivatalos eredményének kihirdetésétől számított három napon belül az Alkotmánybírósághoz fordulhat, annak döntéséért.

(6) Amennyiben a (4) vagy (5) bekezdés alapján az Alkotmánybírósághoz fordultak, az Alkotmánybíróság a hatályos törvények alapján határozatot hoz. Ilyen esetekben az Alkotmánybíróság jogosult megsemmisíteni a választások eredményét akár az összes, akár egy választókerületben, akár azok egy részében a fenti bekezdésekben meghatározott esetekben, és olyan utasításokat és iránymutatásokat adhat a kijavítás és jogorvoslat tárgyában, amelyeket az adott körülmények között megfelelőnek tart a megsemmisítéssel érintett választókerületekben történő szabad választások mielőbbi lefolytatása érdekében.

(7) Amennyiben a választások eredményét a (6) bekezdés alapján megsemmisítették, a választások eredménye nem teljes mindaddig, amíg az összes választókerületben az érvényes választások hivatalos eredményét kihirdették.

(8) A 66. cikk (2) bekezdésében meghatározott törvényjavaslat elfogadásának kivételével nem hozható olyan módosítás egy törvényben, amely

a) a törvénytelen, korrupt cselekmény vagy mulasztás vagy külföldi beavatkozás jogellenességét megszüntetné; vagy

b) módosítaná vagy kiegészítené azokat a körülményeket és feltételeket, amely alapján a cselekmény vagy mulasztás törvénytelennek, korruptnak vagy külföldi beavatkozásnak minősül; vagy

c) csökkenti a büntetést az ilyen cselekmények elkövetéséért felelős személyeknél.

A 66. cikk (7) bekezdését kell alkalmazni azokban az esetekben, amelyekben az alkotmánymódosítás törvénymódosítást eredményezne.

(9) Nem vehet részt a képviselőházi választásokon az a személy, aki nem szerepel az adott választókerület hatályos törvények szerinti választói névjegyzékén.

(10) A képviselőházi választások során

a) a szavazás titkos, a szavazatból nem lehet következtetni a választó személyére; és

b) nem engedélyezhető a választó más általi helyettesítése.

A választópolgár vaksága, más fizikai ok vagy írástudatlansága esetén a szavazólap megfelelő megjelölését nevében és irányítása mellett más személy is elvégezheti, aki hivatalosan felügyeli a szavazóhelyen való választásokat.

Amennyiben a választópolgár vaksága miatt nem képes a szavazólapon a megfelelő jelölést megtenni, törvényi rendelkezés alapján, ezen személy kérheti, hogy olyan megfelelő és speciális segítséget kapjon, ami lehetővé teszi számára, hogy szavazólapját függetlenül, segédlet szükséglete nélkül ki tudja tölteni.

(11) A szavazólapokat olyan módon kell megalkotni, hogy írástudatlan személyek is megállapíthassák, hogy melyik jelölt melyik párthoz tartozik.

(12) A jelöltek és megbízottjaik lehetőséget kapnak arra, hogy figyelemmel kísérjék az urnák szállítását, lepecsételését és a pecsét felbontását.

(13) A jelen bekezdésben szereplő „korrupt módon”, „képviseelőházi választási bűncselekmény” és „külföldi beavatkozás” fogalmakat a választási eljárásról vagy a választásokkal kapcsolatos külföldi beavatkozásról szóló hatályos törvény értelmezi, figyelembe véve a választás elveit, a 32–47-ig terjedő cikkek rendelkezéseit, amelyek észszerűen szükségesek és jogosak a közrend és a demokratikus társadalom érdekében.

57. cikk. Választójogosultság feltételei

Az 58. cikk rendelkezéseit nem érintve, az a személy szerepel a képviselőházi választások választói névjegyzékén, aki

a) máltai állampolgár;

b) betöltötte 18. életévét; és

c) máltai lakóhellyel rendelkezik, és a névjegyzék összeállítását megelőző tizennyolc hónapból egybefüggően vagy összesen hat hónapot Máltán töltött.

A c) pont nem vonatkozik arra a személyre, aki Máltán állandó lakóhellyel rendelkezik, de külföldön végzett közszolgálatra – ideértve a 124. cikk (3) bekezdésben meghatározott, valamint a 47. cikkben meghatározott fegyveres erőknél ellátott szolgálat – miatt a c) pontban meghatározott feltételeket nem teljesíti.

58. cikk. Választójogosultságból való kizárás

Nem szerepel a képviselői választások választói névjegyzékén az a személy,

a) akit szellemi állapota miatt a máltai bíróság cselekvőképtelennek, vagy egyébként kóros elmeállapotúnak nyilvánított;

b) akit máltai bíróság halálra ítélt, vagy bíróság vagy helyette eljáró hatóság által kiszabott bármilyen formájú, tizenkét hónapot meghaladó szabadságvesztés-büntetését tölti, abban az esetben is, ha más büntetési nemet szabott ki ezen bíróság, vagy ha a büntetés végrehajtását felfüggesztették; vagy

c) akinek választójogát, Máltán hatályos törvényben vagy az alapján, választási bűncselekmény elkövetése miatt megvonták.

59. cikk. Képviselőház elnöke és alelnöke

(1) A Képviselőház az általános választásokat követő első ülésén, minden más ügyet megelőzően, megválasztja a házelnököt. Amennyiben a házelnök hivatala a Parlament feloszlása előtt megüresedik, a Képviselőház a lehető leghamarabb új házelnököt választ.

(2) A házelnök megválasztható

a) azon képviselők közül, akik nem miniszterek vagy államtitkárok; vagy

b) azon személyek közül, akik nem képviselők, de megfelelnek a képviselővé választás feltételeinek.

(3) A Képviselőház az általános választásokat követő első ülésén, minden más ügyet megelőzően, a házelnök megválasztását kivéve, alelnököt választ. Nem választható alelnöknek miniszter vagy államtitkár. Amennyiben az alelnök hivatala a Parlament feloszlása előtt megüresedik, a Képviselőház a lehető leghamarabb új alelnököt választ.

(4) A házelnök és az alelnök megbízatása megszűnik

a) amennyiben a képviselők közül választották:

1. ha elveszíti képviselői megbízatását; amennyiben a képviselői megbízatás a Parlament feloszlása miatt szűnt meg, a házelnöki vagy alelnöki megbízatás az új Képviselőház első ülésén szűnik meg;

2. miniszternek vagy államtitkárnak nevezik ki.

b) amennyiben nem a képviselők közül választották:

1. az új Képviselőház első ülésén;

2. ha olyan ok merül fel, amely miatt elveszíti képviselőházi választójogát.

c) amennyiben bejelenti a Képviselőháznak a tisztségéről való lemondását, vagy ha a lemondást a házelnök a jegyzőhöz, az alelnök a házelnökhöz (vagy, amennyiben a házelnök tisztsége megüresedett, vagy Máltától távol tartózkodik, a jegyzőhöz) juttatja el írásban; vagy

d) az alelnök esetében: ha házelnöknek választják.

(5) *a)* Amennyiben a házelnök vagy az alelnök az 55. cikk (2) bekezdés alapján nem láthatja el képviselői feladatait, házelnöki, illetve alelnöki feladatait sem láthatja el. Ilyen esetekben a tisztség megüresedése idején, vagy feladatai ellátásának folytatásáig a helyettesítést

1. a házelnök esetében az alelnök látja el; vagy amennyiben az alelnök tisztsége is megüresedett, vagy ha az 55. cikk (2) bekezdés alapján nem láthatja el feladatait, az a személy, aki nem miniszter vagy államtitkár, és akit a Képviselőház megválaszt;

2. az alelnök esetében az a személy, aki nem miniszter vagy államtitkár, és akit a Képviselőház megválaszt;

b) Amennyiben a házelnök vagy az alelnök az 55. cikk (2) bekezdés alapján újra elláthatja képviselői feladatait, házelnöki, illetve alelnöki feladatait is újra elláthatja.

60. cikk. Választási Bizottság megalakulása

(1) Létrejön a Máltai Választási Bizottság.

(2) A Választási Bizottság élén a Választási Bizottság elnöke áll, akit a közszoigálatból kell erre a tisztségre kinevezni. A Választási Bizottság további legkevesebb négy tagból áll a hatályos máltai törvények szerint.

(3) A Választási Bizottság tagjait a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki. A javaslatétel előtt a miniszterelnök kikéri az ellenzék vezetőjének véleményét.

(4) Nem lehet a Választási Bizottság tagja miniszter, államtitkár, képviselő vagy képviselőjelölt vagy köztisztviselő.

(5) A Választási Bizottság tagjának megbízatása megszűnik

a) a kinevezésétől számított három év elteltével, vagy a kinevezési okiratban megállapított korábbi időpontban; vagy

b) ha olyan körülmény lép fel, amely folytán megszűnnek azok a feltételek, amelyek a kinevezéshez szükségesek.

(6) A (7) bekezdésben meghatározott esetben a Választási Bizottság tagját a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök elmozdíthatja.

(7) A Választási Bizottság tagja csak akkor mozdítható el, ha – akár testi, akár szellemi, akár más okból – nem képes hivatalából eredő feladatait ellátni, vagy hivatalához méltatlan magatartást tanúsít.

(8) Amennyiben a Választási Bizottság tagjának hivatala megüresedik, vagy bármilyen okból nem tudja ellátni hivatali feladatait, a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök kinevez helyére egy olyan személyt, aki ideiglenesen alkalmas a Választási Bizottság tagja feladatainak ellátására. A javaslatétel előtt a miniszterelnök kikéri az ellenzék vezetőjének véleményét. Az így kinevezett személy megbízatása – az (5), (6) és (7) bekezdések rendelkezésein túlmenően – megszűnik, ha a tisztségre állandó jelleggel új személyt neveznek ki, vagy ha az a tag, akit helyettesít, újra el tudja látni hivatali feladatait.

(9) Hivatali feladataik ellátása során a Választási Bizottság tagjait semmilyen hatóság vagy személy nem utasíthatja vagy ellenőrizheti.

61. cikk. Választókerületek

(1) A Választási Bizottság felülvizsgálja az 56. cikk (1) bekezdésben meghatározott választókerületek határait, legkorábban az előző felülvizsgálattól számított két éven, legkésőbb öt éven belül, és amennyiben a felülvizsgálat fényében szükségesnek tartja, a jelen cikk rendelkezéseivel összhangban módosítja azokat.

A Választási Bizottság abban az esetben is lefolytatja a felülvizsgálatot és jelen cikk rendelkezéseivel összhangban módosítja a választókerületek határait, ha a Parlament módosítja a választókerületek számát. Ilyen esetben a Választási Bizottság bármikor felülvizsgálatot tarthat, és a jelen cikk rendelkezéseivel összhangban módosíthatja a választókerületek határait, ha azt az arányos képviselő érdekeiben szükségesnek tartja.

(2) A Parlament választókerületek számát módosító határozata egyidejűleg lép hatályba a választókerületek határainak (1) bekezdés szerinti módosításával.

(3) Minden esetben, amikor a Választási Bizottság módosítja a választókerületek határait

a) a Választási Bizottság elnöke a lehető legrövidebb időn belül tájékoztatja a miniszterelnököt és az ellenzék vezetőjét;

b) a tájékoztatástól számított két hónapon belül a miniszterelnök a módosítást a Képviselőház elé terjeszti megfontolásra;

c) a miniszterelnök előterjesztésétől számított öt hónapon belül a Képviselőház határozatban elfogadja a módosítást, vagy azt visszautalja a Választási Bizottsághoz;

d) a miniszterelnök tájékoztatásától számított hat hónapon belül, vagy ha a Képviselőház a módosítást elfogadta vagy a Választási Bizottsághoz visszautalta, az ettől számított két hónapon belül a Választási Bizottság elnöke a módosítást az eredeti, vagy a Választási Bizottság által módosított formában közzéteszi a hivatalos lapban; és

e) minden ilyen módosítás akkor lép hatályba, amikor a hivatalos lapban történő d) pont szerinti közzétételt követően a Parlament legközelebb feloszlik.

Az e) pont rendelkezése nem jelenti azt, hogy a választói névjegyzéket nem lehet a feloszlás előtt a módosításnak megfelelően összeállítani, a máltai hatályos törvények alapján.

(4) A választókerületek határainak jelen cikk szerinti módosítására olyan módon kerülhet sor, hogy biztosítsa a Bizottság felülvizsgálatának idején, hogy minden választókerületben a hatályos választói névjegyzékben szereplő választók számának és az adott választókerületben megválasztható képviselők számának hányadosa közel egyenlő legyen.

A választókerületek határainak módosítását követően, a Bizottság felülvizsgálatának idején, a választókerületbe tartozó választók száma több vagy kevesebb, mint a választási kvóta és megválasztható képviselők szorzata, de ezen eltérés nem haladhatja meg az öt százalékot. A választókerületek határainak megállapításakor figyelembe kell venni a földrajzi sajátosságokat, a népsűrűséget és más lényeges tényezőket.

Továbbá, Gozo szigetét és a máltai szigetvilág szigeteit, kivéve Málta szigetét, egy választókerületnek kell kezelni, és nem oszthatóak két vagy több választókerületre.

4A. A választókerületek határainak a 2007. szeptember 1-jét követően, a Parlament feloszlása után tartandó általános választások miatt, azon határokat kell tekinteni, amelyek fennálltak a 4B. rendelkezései szerint végrehajtott szabályozás napján, s ezen szabályozás szükséges volt annak érdekében, hogy a (4) bekezdés második fordulatának rendelkezései és jelen Alkotmány 61A. cikke szerinti választókerületek kialakításra kerüljenek.

4B. Jelen cikk (1) bekezdésének ellenére, a Választási Bizottság nem vizsgálja felül a választókerületek határait, azok 2007. szeptember elsejei állapotában, kivéve amíg a közvetlenül a felülvizsgálat lefolytatásának napját követően, közvetlenül a Parlament feloszlását követően tartandó általános választások után, a jelen cikk (1) bekezdése szerint történő hivatalos választási eredmények kihirdetését vagy egyéb (1) bekezdés rendelkezéseiben meghatározott körülmények esetén.

Továbbá, a Választási Bizottságnak, a 2007. szeptember elsejei állapot alapján, a szükséges mértékben felül kell vizsgálnia a választókerületek határait, de csak olyan mértékben kell szabályoznia őket, hogy azok megfeleljenek a jelen cikk (4) bekezdésében foglaltaknak; ezen szabályozásnak, minden jelen cikkben foglalt egyéb rendelkezés ellenére, hatályba kell lépni a választói névjegyzék kihirdetésének napján, 2007. szeptember harmincadikán.

(5) Jelen cikk alkalmazásában „választási kvóta” az összes, választói névjegyzékben szereplő máltai választópolgár (a Bizottság által lefolytatott felülvizsgálat idején hatályos választói névjegyzék alapján) és a Parlament feloszlását követő általános választásokon betöltendő képviselői helyek számának hányadosa.

(6) Minden választókerületben a választások lefolytatását és a 66. cikk (3) bekezdés szerinti szavazást a Választási Bizottság irányítja és felügyeli.

61A. cikk. Gozo és a máltai szigetvilág szigetei, Málta szigetének kivételével, nem oszthatóak

(1) Jelen cikk következő rendelkezéseit akkor kell alkalmazni, amikor jelen Alkotmány 61. cikkének rendelkezései alapján a választókerületek határait felül kell vizsgálni, és a Választási Bizottságnak, a 61. cikk (4) bekezdés második fordulata ellenére, fel kell osztania Gozo szigetét és a máltai szigetvilág szigeteit, Málta szigetének kivételével, vagy annak egy részét, két vagy több választókerületre.

(2) A Választási Bizottságnak:

a) Gozo szigetét a máltai szigetvilág szigeteivel együtt, Málta szigetének kivételével, egy választókerületté kell alakítania; és

b) jelen Alkotmány 61. cikk (4) és (5) bekezdésének rendelkezéseit kell alkalmaznia, tekintettel a Málta szigeten szavazókra és kerületekre, anélkül, hogy beleértene a számításhoz a Gozo szigetét és a máltai szigetvilág szigeteit alkotó kerületeket és azok szavazóit.

(3) Jelen cikk (2) bekezdés b) pontja alapján, amikor Málta szigetének választókerületeibe tartozó választók számát számítják, az összes választókerület az általános választásokról szóló törvény 17. cikkében meghatározott választókerületi szám eggyel csökkentett száma.

62. cikk. Megüresedett hely betöltése

Amennyiben valamelyik képviselő helye megüresedik, a megüresedett hely betöltésének szabályait a Máltán hatályos törvény állapítja meg.

63. cikk. Képviselői megbízással kapcsolatos kérdések feloldása

A Máltán hatályos törvényben meghatározottakkal összhangban az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartoznak a következő ügyek:

a) annak eldöntése, hogy érvényesen választották-e a jelöltet képviselővé;

b) a képviselői hely megüresedéséről való döntés, valamint annak eldöntése, hogy alkalmazhatóak-e az 55. cikk (2) bekezdés hivatali feladat ellátásának tilalmára vonatkozó szabályai; vagy

c) a házelnök megválasztásának érvényessége, ha a házelnököt nem a képviselők közül választották, valamint a házelnök hivatalának megüresedéséről való döntés.

64. cikk. Képviselőház jegyzője és annak hivatala

(1) Létrejön a Képviselőház jegyzőjének tisztsége.

(2) A Képviselőház jegyzője és hivatalának alkalmazottai közhivatalnokok.

64/A. cikk. Ombudsman hivatala

(1) Létrejön a közigazgatási vizsgálatokért felelő biztos, az ombudsman, akinek feladatai közé tartozik, hogy megvizsgálja a kormány vagy annak nevében végrehajtott cselekményeket, vagy bármely más törvényben meghatározott hatóság, szerv vagy személy (beleértve a jelen Alkotmány által létrehozott hatóságot, szervet vagy hivatalt) közigazgatási funkciójának gyakorlása során elkövetett cselekményeit.

(2) Az ombudsman kinevezését, hivatali idejét, hivatalából való elmozdítását vagy felfüggesztését, további kiegészítő vagy eseti, vagy egyéb szükségesnek vagy ajánlatosnak vélt intézkedéseit, amelyek az (1) bekezdésben foglalt funkciójának ellátáshoz szükségesek, törvény határozza meg.

A Parlament hatáskörei és eljárása

65. cikk. Jogalkotói hatáskör

(1) Jelen Alkotmány rendelkezései alapján a Parlament Málta békéje, rendje és jó kormányzata érdekében törvényeket alkot. Tiszteletben tartja az emberi jogokat, a nemzetközi jog általánosan elfogadott alapelveit, és Málta nemzetközi és regionális kötelezettségeit, különösen a 2003. április 16-án, Athénban aláírt, az Európai Unióhoz való csatlakozási szerződés által keletkeztetetteket.

(2) Az (1) bekezdés megtartása mellett, a (3), (4) és (5) bekezdések rendelkezéseit nem érintve a Parlament törvényben meghatározza a Képviselőház és a képviselők jogait, mentességeit és hatásköreit.

(3) Képviselő ellen nem lehet polgári vagy büntetőeljárást indítani a Képviselőházban vagy annak bizottságaiban elmondott beszédéért, vagy az azokhoz címzett írásos jelentéséért, illetve olyan ügyben, ami kérelemmel, javaslattal, határozattal, indítvánnyal vagy más hasonlóval kapcsolatos.

(4) Képviselőt az ülések alatt nem lehet polgári jogi adósság miatt letartóztatni, kivéve, ha a tartozás bűncselekménynek minősül.

(5) Nem kezdeményezhető polgári eljárás és nem hajtható végre polgári bíróság ítélete az ülésező Képviselőház területén belül, illetve a házelnökön, jegyzőn vagy a képviselőház más tisztviselőjén keresztül.

66. cikk. Alkotmánymódosítás

(1) Jelen cikk rendelkezéseinek megtartása mellett a Parlament módosíthatja a jelen Alkotmány, valamint az 1964-es Máltai Függetlenségi Törvény (a máltai jogrend részét képező mértékig) bármely rendelkezését.

(2) *a)* Jelen cikk; vagy

b) az 1. cikk, 2. cikk (2) bekezdés, 3. cikk (1) bekezdés, 5. cikk (1) bekezdés, 6. cikk, 32–48. cikkek, 51., 52., 56., 57., 60., 61. és 64/A. cikkek, 65. cikk (3) bekezdés, 75. cikk (2) bekezdés, 76. cikk [a (2) bekezdés kivételével], 77., 78., 80. és 91. cikkek, 95–100. cikkek, 102–110. cikkek, 113., 114., 115/A., 118., 119. vagy 120. cikkek; vagy

c) 124. cikk és annak alkalmazása jelen bekezdés *a)* és *b)* pontjában foglalt rendelkezések módosításához az szükséges, hogy a javaslatot a zárószavazáson az összes képviselő legalább kétharmada támogassa.

(3) A jelen bekezdésre vagy jelen cikk (4) bekezdésére, vagy a 76. cikk (2) bekezdésére vonatkozó módosítás esetén a javaslat akkor terjeszthető a Parlament elé, ha azt a Képviselőház a (2) bekezdésben meghatározott módon elfogadta, és az elfogadásától számított három hónap elteltével, de hat hónapon belül a választópolgárok elé terjesztette, és a választók többsége megerősítette azt.

(4) Amennyiben a javaslatot a (3) bekezdés alapján a választópolgárok elé terjesztik, a szavazásra jogosultság megállapításához az 56. cikk (10) bekezdést kell alkalmazni, a Parlament által meghatározott szabályokkal összhangban.

(5) Azok a javaslatok, amelyek a jelen Alkotmány (2) és (3) bekezdéseiben fel nem sorolt rendelkezéseit hivatottak módosítani, akkor tekinthetők elfogadottnak, ha azt a zárószavazáson az összes képviselő többsége támogatja.

(6) Annak a törvénynek a hatálya, amely a Képviselőház létszámát módosítja, csak a következő parlamenti ciklusra terjed ki.

(7) Jelen cikk alkalmazásában

a) a jelen Alkotmány vagy az 1964-es Máltai Függetlenségi Törvény rendelkezéseire való utaláson érteni kell azokat a rendelkezéseket is, amelyek kiegészítik vagy a helyükbe lépnek; és

b) a jelen Alkotmány vagy az 1964-es Máltai Függetlenségi Törvény rendelkezéseinek módosításán érteni kell az adott rendelkezés mindenfajta megváltoztatását, kiegészítését, vagy a kiegészítéssel vagy megváltoztatással vagy ezek nélküli újbóli hatálybaléptetését, az adott rendelkezés felfüggesztését vagy hatályon kívül helyezését vagy kicserélését is.

67. cikk. Képviselőház eljárásának szabályai

(1) Jelen Alkotmány rendelkezései alapján a Képviselőház megállapítja ügyrendjét.

(2) A Képviselőház eljárhat abban az esetben is, ha valamelyik képviselői hely megüresedik, ideértve azt az esetet, amikor a kijelölt nap után, vagy a megválasztott Parlament első ülésén vagy a Parlament feloszlása után valamelyik helyet nem töltik be. A Képviselőház eljárását nem teszi érvénytelenné az, hogy olyan személy vesz részt, vagy van jelen, aki erre nem lenne jogosult.

(3) Az (1) bekezdés rendelkezéseinek figyelembevétele mellett a Képviselőház a kiemelkedő fontosságú ügyek megvizsgálására bizottságokat hoz létre. Amennyiben a Képviselőház ezt megfelelőnek tartja, a bizottságokat úgy kell létrehozni, hogy tükrözze a parlamenti erőviszonyokat.

68. cikk. Képviselői eskü

(1) A Képviselőház eljárásában (kivéve az eskütételi eljárást) csak az a képviselő vehet részt, aki a Képviselőház előtt letette és aláírta az esküt.

A házelnök és az alelnök megválasztására az eskü letétele és aláírása előtt kerül sor.

69. cikk. Képviselőház elnöklete

(1) A Képviselőház ülésein elnököl

a) a házelnök; vagy

b) a házelnök távollétében az alelnök; vagy

c) a házelnök és az alelnök távollétében az a képviselő, aki nem miniszter vagy államtitkár, és akit a Képviselőház erre a célra megválaszt.

(2) Jelen cikk alkalmazásában a házelnök és az alelnök távollétén azt az esetet is érteni kell, amikor a házelnök és az alelnök hivatala megüresedett.

70. cikk. Képviselőház határozatképessége

(1) A Képviselőház ülése során bármelyik képviselő felhívhatja az ülést vezető személy figyelmét a határozatképesség hiányára. Az ügyrendben meghatározott szünetet követően, ha az ülést vezető személy megállapítja, hogy a határozatképesség még mindig hiányzik, az ülést elnapolja.

(2) Jelen cikk alkalmazásában

a) a Képviselőház akkor határozatképes, ha tizenöt képviselő jelen van; és

b) a határozatképesség vizsgálatakor az ülést vezető személyt nem számítják.

71. cikk. Szavazás

(1) Amennyiben jelen Alkotmány eltérően nem rendelkezik, a Képviselőház döntéséhez a jelenlevő képviselők többségének támogatása szükséges.

(2) A házelnök csak abban az esetben szavazhat, ha a leadott szavazatok egyenlők; ilyen esetekben döntő szavazattal rendelkezik.

(3) Amennyiben az ülést nem a házelnök vezeti, az ülést vezető személy rendes szavazati jogát gyakorolja, és ha a leadott szavazatok egyenlők, döntő szavazattal is rendelkezik.

72. cikk. Jogalkotói hatáskör gyakorlásának módja

(1) A Parlament a jogalkotó hatáskörét a Képviselőház által elfogadott és a köztársasági elnök által jóváhagyott javaslatokon keresztül gyakorolja.

(2) Amennyiben egy javaslatot jóváhagyásra a köztársasági elnök elé terjesztenek, azt haladéktalanul jóváhagyja.

(3) A javaslat csak akkor emelkedik törvényerőre, ha azt a jelen Alkotmány alapján fogadták el és hagyták jóvá.

(4) A köztársasági elnök által jóváhagyott törvényeket haladéktalanul kihirdetik a hivatalos lapban; törvény a kihirdetése előtt nem léphet hatályba, de a Parlament a hatálybalépést elhalaszthatja, és visszaható hatályt állapíthat meg.

73. cikk. Bizonyos pénzügyi intézkedésekkel kapcsolatos korlátozás

Amennyiben a köztársasági elnök nem tesz miniszter által ellenjegyzett javaslatot, a Képviselőház nem jogosult

a) eljárni olyan javaslattal kapcsolatban (ideértve a módosító javaslatokat), amelyek az ülést vezető személy meglátása szerint adók kiszabására vagy növelésére, illetékek, bevételek vagy más alapok kiszabására vagy növelésére vonatkoznak, vagy növelnek bármilyen más terhet, illetve konszolidálják vagy elengedik Málta követeléseit;

- b) eljárni olyan javaslattal kapcsolatban (ideértve a módosító javaslatokat), amelyek az ülést vezető személy meglátása szerint a fenti hatást eredményezik; vagy
- c) olyan kérelmet elfogadni, amely az ülést vezető személy meglátása szerint a fenti hatást eredményezi.

74. cikk. Jogszabályok nyelve

Amennyiben a Parlament eltérően nem rendelkezik, valamennyi jogszabályt mind máltai, mind angol nyelven el kell fogadni; amennyiben a két szöveg között ellentmondás van, a máltait kell alkalmazni.

Összehívás, elnapolás, feloszlás és felosztatás

75. cikk. Parlament ülészeit

(1) Minden parlamenti ülés az azon a napon kezdődik, amelyet a köztársasági elnök rendeletben kijelöl, és azon a helyen, amelyet a köztársasági elnök rendeletben kijelöl vagy amelyet a Képviselőház időről időre megfelelőnek tartva kijelöl.

(2) A Parlament legalább évente egy alkalommal ülészeit tart, oly módon, hogy ne teljen el tizenkét hónap az előző ülészeit legutolsó ülése és az adott ülészeit legelső ülése között.

(3) A Képviselőház legkésőbb két hónappal azt követően, hogy a Választási Bizottság közzétette az általános választások hivatalos végeredményét, összeül, a köztársasági elnök által meghatározott napon.

76. cikk. Parlament elnapolása és felosztatása

(1) A köztársasági elnök rendeletben elnapolhatja vagy feloszlathatja a Parlamentet.

(2) A (3) bekezdés kivételével, amennyiben a Parlament korábban nem oszlik fel, az első ülésétől számított öt évig működik, és azt követően kimondja feloszlását.

(3) Amennyiben Málta háborúban áll, a Parlament a (2) bekezdésben meghatározott ötéves határidőt időről időre, legfeljebb tizenkét hónappal meghosszabbíthatja. A jelen bekezdésben meghatározott meghosszabbítás az öt évet nem haladhatja meg.

(4) Amennyiben a Parlament feloszlott, de az általános választásokon a következő Képviselőházat még nem választották meg, és olyan veszélyhelyzet keletkezik, amely miatt a miniszterelnök meglátása szerint szükséges a Parlament visszahívása, a köztársasági elnök rendeletben összehívhatja a feloszlott Parlamentet. Az összehívott Parlamentet [a 77. cikk, valamint a következő általános választások szempontjából a 61. cikk (3) bekezdés és a 66. cikk (6) bekezdés kivételével] úgy kell tekinteni, mintha nem oszlott volna fel, hanem (a fenti kivételekkel) a feloszlásra a következő általános választások napján került volna sor.

(5) A jelen cikkben meghatározott hatásköröket a köztársasági elnök a miniszterelnök javaslatai szerint gyakorolja.

Amennyiben

a) a Képviselőház az összes képviselő többségének szavazatával olyan határozatot fogad el, amelyben bizalmatlanságot nyilvánít ki a kormánnyal szemben, és a miniszterelnök három

napon belül nem mond le, vagy nem kezdeményezi a Parlament feloszlását, a köztársasági elnök a Parlamentet feloszthatja;

b) a miniszterelnök hivatala megüresedik, és a köztársasági elnök meglátása szerint észszerű időn belül nem nevezhető ki olyan személy, aki élvezi a Képviselőház többségének támogatását, a köztársasági elnök a Parlamentet feloszthatja;

c) a miniszterelnök a Parlament feloszlását javasolja, és a köztársasági elnök úgy látja, hogy a máltai kormányzat érdekei a feloszlítás nélkül is megvalósíthatóak, és a feloszlítás nem egyezik Málta érdekeivel, a javaslatot elutasíthatja.

77. cikk. Általános választások

Az általános képviselőházi választásokat a Parlament feloszlásától vagy feloszlásától számított három hónapon belül kell megtartani, a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök által rendeletben kijelölt napon.

Hetedik fejezet A végrehajtó hatalom

78. cikk. Málta végrehajtó hatalma

(1) A végrehajtó hatalom Máltán a köztársasági elnököt illeti.

(2) A végrehajtó hatalmat Máltán a köztársasági elnök gyakorolja, közvetlenül, vagy a neki alárendelt tisztviselőkön keresztül, a jelen Alkotmány rendelkezéseivel összhangban.

(3) Jelen cikk rendelkezései nem zárják ki, hogy a Parlament a köztársasági elnökön kívül más személyre vagy hatóságra ruházzon jogköröket.

79. cikk. Kabinet

(1) A Máltai Kabinet a miniszterelnökből és a 80. cikkel összhangban kinevezett miniszterekből áll.

(2) A kabinet általános jelleggel irányítja és ellenőrzi a máltai kormányzatot, és testületileg felelős a Parlamentnek.

80. cikk. Miniszterek kinevezése

Minden alkalommal, amikor miniszterelnök kinevezésére kerül sor, a köztársasági elnök kinevezi miniszterelnöknek azt a képviselőt, aki meglátása szerint a leginkább élvezi a Képviselőház támogatását, és a miniszterelnök javaslatára a képviselők közül kinevezi a minisztereket.

Amennyiben a miniszterelnök vagy miniszter kinevezésére akkor kerül sor, amikor a Parlament feloszlott, olyan személy nevezhető ki miniszterelnöknek vagy miniszternek, aki közvetlenül a feloszlás előtt képviselő volt, és ha nem került volna sor a feloszlásra, képviselő lenne. Az így kinevezett személy hivatala megüresedik a Parlament következő ülésén, ha akkor nem képviselő.

81. cikk. Miniszterek hivatali ideje

(1) Amennyiben a Képviselőház az összes képviselő többségének szavazatával olyan határozatot fogad el, amelyben kinyilvánítja bizalmatlanságát a kormánnyal szemben, a köztársasági elnök hivatalából elmozdíthatja a miniszterelnököt. Ezt a jogát a köztársasági elnök csak három nap elteltével gyakorolhatja, ha nem dönt a Parlament 76. cikk szerinti feloszlása mellett.

(2) Megüresedik a miniszterelnök hivatala továbbá,

a) amikor a köztársasági elnök a Parlament feloszlását vagy feloszlását követően tájékoztatja, hogy újra kinevezi, vagy más személyt nevez ki miniszterelnöknek;

b) ha elveszíti képviselői megbízatását, a Parlament feloszlása kivételével; vagy

c) ha az 55. cikk (2) bekezdés alapján képviselői feladatait nem gyakorolhatja.

(3) A miniszter hivatala, a miniszterelnök hivatalának kivételével, megüresedik

a) a miniszterelnök kinevezésével vagy újbóli kinevezésével;

b) ha a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök a kinevezését megszünteti;

c) ha elveszíti képviselői megbízatását, a Parlament feloszlása kivételével; vagy

d) ha az 55. cikk (2) bekezdés alapján képviselői feladatait nem gyakorolhatja.

82. cikk. Miniszteri tárcák

(1) Jelen Alkotmány rendelkezéseivel összhangban a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök írásban megbízhatja a miniszterelnököt vagy valamelyik másik minisztert a máltai kormányzat meghatározott ügyeinek vitelével, ideértve valamelyik minisztérium igazgatását.

(2) Jelen cikk rendelkezései nem jogosítják fel a köztársasági elnököt arra, hogy olyan hatásköröket és feladatokat ruházzon a miniszterre, amelyek a jelen Alkotmány vagy törvény alapján más személy vagy hatóság hatáskörébe tartoznak.

83. cikk. Miniszterelnöki feladatellátás

(1) Amennyiben a miniszterelnök nem tartózkodik Máltán, vagy szabadságát tölti, vagy betegség miatt nem képes hivatalából eredő feladatait ellátni, a köztársasági elnök felhatalmazhatja a kabinet egy másik tagját a feladatok ellátására (a jelen cikkben átruházott feladatok kivételével), a felhatalmazás visszavonásáig.

(2) A jelen cikkben meghatározott hatáskört a köztársasági elnök a miniszterelnök javaslatára gyakorolja. Amennyiben a köztársasági elnök meglátása szerint megvalósíthatatlan a miniszterelnök javaslatának megszerzése távolléte vagy betegsége folytán, annak hiányában is eljárhat.

84. cikk. Ideiglenes miniszterek

(1) Amennyiben a miniszterelnökön kívül más miniszter betegség vagy távollét miatt nem képes hivatalából eredő feladatait ellátni, a köztársasági elnök kinevezhet egy másik képviselőt ideiglenes miniszternek.

Amennyiben az ideiglenes miniszter kinevezésére akkor kerül sor, amikor a Parlament feloszlott, olyan személy nevezhető ki ideiglenes miniszternek, aki közvetlenül a feloszlás előtt képviselő volt, és ha nem került volna sor a feloszlásra, képviselő lenne. Az így kinevezett személy hivatala megüresedik a Parlament következő ülészakájának kezdetén, ha akkor nem képviselő.

(2) A 81. cikk rendelkezései mellett az ideiglenes miniszter hivatalát addig látja el, amíg a köztársasági elnök értesíti, hogy a miniszter, akinek akadályoztatása miatt a kinevezésére szükség volt, újra el tudja látni hivatalából eredő feladatait, vagy amíg az adott miniszter hivatala betöltetlen.

(3) A jelen cikkben meghatározott hatáskört a köztársasági elnök a miniszterelnök javaslata szerint gyakorolja.

85. cikk. Köztársasági elnöki feladatok gyakorlása

(1) Feladatai gyakorlása során a köztársasági elnök a kabinet, vagy a kabinet általános felhatalmazása alapján eljáró miniszter javaslatára jár el, kivéve, ha jelen Alkotmány vagy törvény rendelkezései alapján a köztársasági elnök más személy vagy szerv javaslata alapján jár el.

A köztársasági elnök saját belátása szerint jár el a következő ügyekben:

- a) a Parlament feloszlása a 76. cikk (5) bekezdés alapján;
- b) a miniszterelnök kinevezése és hivatalából való elmozdítása, a 80. cikk és a 81. cikk (1) bekezdés alapján;
- c) a 83. cikkben megjelölt hatáskör gyakorlása során (amikor a miniszterelnök távolléte, szabadsága vagy betegsége miatt nem tudja ellátni feladatát), a 83. cikk (2) bekezdésében meghatározott esetben;
- d) az ellenzék vezetőjének kinevezése és elmozdítása, a 90. cikk alapján;
- e) a köztársasági elnök hivatalába történő kinevezés jóváhagyása, a 110. cikk (4) bekezdés alapján.

(2) Amennyiben jelen Alkotmány alapján a köztársasági elnök valamely személy vagy hatóság javaslata alapján jár el, az a kérdés, hogy volt-e javaslat, vagy annak megfelelően járt-e el a köztársasági elnök, nem tehető bírói vizsgálat tárgyává.

(3) Az (1) bekezdésben a köztársasági elnök feladataira vonatkozó utalás kiterjed minden hatáskörre és kötelezettségre, amelyet a köztársasági elnök a végrehajtó hatalom gyakorlása során ellát, valamint amit a jelen Alkotmány vagy más törvény, vagy azok alapján a köztársasági elnökre ruház.

86. cikk. Miniszterelnöki feladatok gyakorlása

(1) Amennyiben jelen Alkotmány alapján a miniszterelnök más személy vagy hatóság ajánlása alapján jár el, a miniszterelnök az ajánlás szerint jár el.

a) A miniszterelnök az ajánlást egyszer visszaküldheti megfontolásra az ajánlattevő személynek vagy hatóságnak.

b) Amennyiben az előző pont alapján az érintett személy vagy hatóság az ajánlást megfontolja, és módosított formában küldi vissza, a módosított ajánlásra az eredeti ajánlásra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(2) Amennyiben jelen Alkotmány alapján a miniszterelnök kikéri valamely személy vagy hatóság véleményét, a vélemény a miniszterelnököt nem köti.

(3) Amennyiben jelen Alkotmány alapján a miniszterelnök más személy vagy hatóság ajánlása alapján, vagy véleményének kikérését követően jár el, az a kérdés, hogy az ajánlást megfogadta, vagy a véleményt kikérte-e, nem tehető bírói vizsgálat tárgyává.

87. cikk. Köztársasági elnök tájékoztatása a kormányzati ügyekről

A miniszterelnök teljeskörűen tájékoztatja a köztársasági elnököt a máltai kormányzat ügyeinek általános viteléről, és kérésére közli vele a valamely meghatározott ügygel kapcsolatos információt.

88. cikk. Államtitkárok

(1) A miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök a képviselők közül, a miniszterek hivatali feladatainak segítésére kinevezi az államtitkárokat.

Amennyiben az államtitkár kinevezésére akkor kerül sor, amikor a Parlament feloszlott, olyan személy nevezhető ki államtitkárnak, aki közvetlenül a feloszlás előtt képviselő volt, és ha nem került volna sor a feloszlásra, képviselő lenne. Az így kinevezett személy hivatala megüresedik a Parlament következő ülészakájának kezdetén, ha akkor nem képviselő.

(2) A 81. cikk (3) bekezdés rendelkezését a miniszterekkel azonos módon kell alkalmazni az államtitkárokra.

89. cikk. Miniszteri eskü

A miniszter vagy az államtitkár, hivatalba lépése előtt leteszi és aláírja a jelen Alkotmány harmadik és második mellékleteiben található esküt.

90. cikk. Ellenzék vezetője

(1) Az ellenzék vezetőjét a köztársasági elnök nevezi ki.

(2) Amennyiben az ellenzék vezetőjének kinevezésére kerül sor, a köztársasági elnök kinevezi azt a személyt, aki

a) ha van olyan ellenzéki párt, amely a többi ellenzéki párttal szemben számbeli fölényben van a Képviselőházban, az adott párt vezetője; vagy

b) ha több, azonos számú képviselővel rendelkező ellenzéki párt található a Képviselőházban, vagy nincs ellenzéki párt, az ellenzék vezetője az *a)* pont alapján nem nevezhető ki, az a személy, aki a köztársasági elnök meglátása szerint legjobban élvezi az ellenzéki pártok támogatását.

(3) Az ellenzék vezetőjének tisztsége megüresedik

a) amikor a köztársasági elnök a Parlament feloszlását vagy feloszlátását követően tájékoztatja, hogy más személyt nevez ki az ellenzék vezetőjének;

b) ha elveszíti képviselői megbízatását, a Parlament feloszlása kivételével;

c) ha az 55. cikk (2) bekezdés alapján képviselői feladatait nem gyakorolhatja; vagy

d) ha kinevezését jelen cikk (4) bekezdése alapján visszavonják.

(4) Amennyiben a köztársasági elnök meglátása szerint nem az ellenzék vezetője az a képviselő, aki a Képviselőházban legerősebb ellenzéki párt vezetője, vagy az ellenzéki vezető

elveszíti az ellenzék támogatását, a köztársasági elnök az ellenzék vezetőjének kinevezését visszavonja.

(5) A (4) bekezdés rendelkezései nem alkalmazhatóak, ha a Parlament feloszlott.

91. cikk. Legfőbb ügyész

(1) Létrejön a legfőbb ügyész intézménye. A legfőbb ügyész köztisztviselő, akit a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevez ki.

(2) Az a személy nevezhető ki legfőbb ügyésznek, aki megfelel azoknak a feltételeknek, amelyeket a Felsőbíróóság bírásaival szemben támasztanak.

(3) A legfőbb ügyész hatáskörébe tartozik a büntetőeljárás kezdeményezése, a vádemelés és a vád elejtése, valamint a törvényben meghatározott egyéb feladatok ellátása; feladatai ellátása során a legfőbb ügyészt más személy vagy hatóság nem utasíthatja, és nem ellenőrizheti.

(4) Az (5) bekezdést nem érintve a legfőbb ügyész a 65. életéve betöltéséig látja el feladatát.

(5) A 97. cikk (2) és (3) bekezdéseket kell megfelelően alkalmazni a legfőbb ügyészre is.

92. cikk. Állandó titkárok és a minisztériumok vezetői

(1) Az a miniszter, akit minisztérium irányításával bíztak meg, általános irányítást és ellenőrzést gyakorol a minisztérium felett; ilyen irányítás és ellenőrzés mellett a minisztériumot állandó titkár is felügyelheti.

Az állandó titkár felügyelete alá kettő vagy több minisztérium is helyezhető.

(2) A miniszterelnök felelős a minisztériumok állandó titkárok számára történő kijelöléséért.

(3) Az állandó titkárokat a köztisztviselők közül a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki és menti fel. A javaslatétel előtt a miniszterelnök kikéri a Közzolgálati Bizottság véleményét.

(4) A minisztériumok vezetőit – ha a kinevezésről a jelen Alkotmány eltérően nem rendelkezik – a rangidős köztisztviselők közül a miniszterelnök nevezi ki. A kinevezés előtt a miniszterelnök kikéri a Közzolgálati Bizottság véleményét.

93. cikk. Kegyelmi jog

(1) A köztársasági elnök hatáskörébe tartozik

a) a bűncselekmény elkövetése miatt elítélt személyek számára az egyéni kegyelem gyakorlása, akár feltétel nélkül, akár törvényes feltételek mellett;

b) a büntetések végrehajtásának elhalasztása, akár határozatlan, akár meghatározott időre;

c) a büntetések csökkentése, bármilyen bűncselekmény esetén; vagy

d) büntetések teljes vagy részleges elengedése bármilyen bűncselekmény vagy kihágás esetén, az állam nevében.

(2) a) Amennyiben valakit máltai bíróság halálra ítélt, a köztársasági elnököt a tárgyaló bíró, bírói tanács esetén a tanácselnök írásban tájékoztatja, és megadja a jegyzőkönyvben vagy máshol szereplő kért információt. A jelentést a köztársasági elnök továbbítja az igazságügyért felelős miniszternek.

b) Az igazságügyért felelős miniszter a jelentést és a kapott információt megküldi a kabinetnek, amely javaslatot tesz a köztársasági elnöknek, hogy az gyakorolja-e a jelen cikkben meghatározott kegyelmezési vagy büntetéselengedési jogot.

94. cikk. Kabinetfőnök

(1) A kabinetfőnököt a köztisztviselők közül a miniszterelnök nevezi ki.
(2) A miniszterelnök utasításaival összhangban a kabinetfőnök felelős a kabinet üléseinek szervezéséért és a jegyzőkönyv elkészítéséért, a kabinet határozatainak érintett személyekkel vagy hatóságokkal való közléséért, és más, a miniszterelnök által meghatározott feladatok ellátásáért.

Nyolcadik fejezet

A bíróság

95. cikk. Felsőbíróságok

(1) A Felsőbíróságok Máltán gyakorolják a hatályos törvényben rájuk ruházott hatásköröket az illetékességi területeiken.

(2) Az egyik Felsőbíróság, amelyik a hatályos törvénnyel összhangban három olyan bíróból áll, akik a Fellebbviteli Bíróság tagjai lehetnének, alkotja az Alkotmánybíróságot, amelynek hatáskörébe tartozik

a) a 63. cikkben meghatározott kérdések eldöntése;

b) az 56. cikk, valamint a képviselők választásával kapcsolatos bármely törvény alapján hozott döntés;

c) a polgári bíróság első tanácsának döntése elleni fellebbezések elbírálása, a 46. cikk alapján;

d) a rendes bíróság döntése elleni fellebbezések elbírálása a jelen Alkotmány értelmezése tárgyában, a 46. cikk kivételével;

e) a rendes bíróság döntése elleni fellebbezések elbírálása a törvények érvényessége tárgyában, a 46. cikk kivételével; és

f) minden olyan kérdés elbírálása, amit rendes bíróság az előző bekezdésekkel együtt bírált el, és amelyek ellen az Alkotmánybírósághoz fellebbeztek.

Az f) pont rendelkezése nem jelenti azt, hogy nem lehet az adott kérdésben a hatályos törvény alapján külön fellebbezni a Fellebbviteli Bírósághoz.

(3) A (2) bekezdés rendelkezéseit nem érintve, amennyiben a (2) bekezdés d) vagy e) pontjában meghatározott kérdés először merül fel a másodfokon eljáró bíróság eljárásában, a bíróság az ügyet az első fokon eljáró bírósághoz utalja vissza, kivéve, ha meglátása szerint a kérdés eldöntése egyszerű. Az első fokon eljáró bíróság határozatot hoz, amellyel szemben a (2) bekezdés alapján fellebbezésnek van helye.

(4) A 46. cikk (6) és (7) bekezdések vonatkoznak az Alkotmánybíróságra, és az azokra a bekezdésekre vonatkozó utalást a jelen bekezdésre való utalásnak kell tekinteni.

(5) Amennyiben a képviselőházi választások során, és az azt követő harminc napon belül az Alkotmánybíróság a jelen cikk alapján nem jön létre, ha törvény eltérően nem rendelkezik, az Alkotmánybíróság tagja a három rangidős bíró, ideértve a legfőbb bírót vagy a helyette eljáró más személyt. Amennyiben más esetben az Alkotmánybíróság tizenöt napon túl nem

alakul meg a jelen cikknek megfelelően, a tizenöt napos határidő elteltével az Alkotmánybíróság a jelen bekezdés alapján alakul meg, az előbb meghatározott három rangidős bíróval, ha törvény eltérően nem rendelkezik.

(6) A Felsőbíróságok a legfőbb bíróból és a hatályos törvényben meghatározott számú bíróból állnak. A Felsőbíróságok bíráinak hivatala beleegyezésük nélkül nem szüntethető meg.

96. cikk. Bírói kinevezés

(1) A Felsőbíróságok bíráit a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki.

(2) A Felsőbíróságok bírójának kinevezhető az a személy, aki folyamatosan vagy összesen legalább tizenkét éve Máltán ügyvédi tevékenységet folytat, vagy magisztrátusi tisztségben van, vagy mindkét tevékenységet gyakorolta a tizenkét év során.

97. cikk. Bírák hivatali ideje

(1) A jelen cikk rendelkezéseit nem érintve, a Felsőbíróságok bíráinak kinevezése megszűnik a 65. életév betöltésével.

(2) A Felsőbíróságok bíróját a köztársasági elnök az összes képviselő kétharmadának többségével meghozott képviselőházi nyilatkozat alapján elmozdíthatja. Ilyen nyilatkozatra akkor kerülhet sor, ha a bíró – testi, szellemi vagy más okból – nem képes hivatalából eredő feladatait ellátni, vagy hivatalához méltatlan magatartást tanúsít.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott nyilatkozat benyújtásának, kivizsgálásának szabályait, feladatai ellátásának képtelenségének vagy méltatlanságának bizonyítását a Parlament törvényben állapíthatja meg.

98. cikk. Legfőbb bíró és a bírák helyettesítése

(1) Amennyiben a legfőbb bíró tisztsége megüresedik, vagy bármilyen okból nem képes hivatalából eredő feladatait ellátni, az új legfőbb bíró kinevezéséig, vagy addig, amíg a legfőbb bíró nem tudja ismét ellátni feladatait, a legfőbb bíró hatásköreit (törvényben meghatározott kivételekkel) a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök által kijelölt felsőbírósági bíró látja el.

(2) Amennyiben a legfőbb bírón kívül a Felsőbíróság más bírójának tisztsége üresedik meg, vagy az adott bírót legfőbb bíró helyett eljárónak nevezték ki, vagy bármilyen okból nem képes a hivatalából eredő feladatait ellátni, a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök helyére kinevez egy, a felsőbírósági bírói követelményeknek megfelelő személyt.

Nem nevezhető ki a Felsőbíróság bírójának az a személy, aki betöltötte 65. életévét.

(3) A (2) bekezdés alapján kinevezett személy a kinevezésben meghatározott ideig látja el feladatait, amennyiben a kinevezésben nem volt határidő meghatározva, addig, amíg a kinevezést a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök vissza nem vonja.

99. cikk. Alsóbb szintű bíróságok

Az alsóbb szintű bíróságok Máltán és annak érdekeiért a hatályos törvényben meghatározott hatásköreiket, az illetékességi területeiken gyakorolják.

100. cikk. Magisztrátusok

(1) Az alsóbb szintű bíróságokon magisztrátusok járnak el. A magisztrátusokat a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki.

(2) Magisztrátusnak kinevezhető az a személy, aki folyamatosan vagy összesen legalább hét éve Máltán ügyvédi tevékenységet folytat.

(3) A (4) bekezdés rendelkezéseit nem érintve, az alsóbb szintű bíróságon eljáró magisztrátus megbízatása megszűnik a 65. életév betöltésével.

(4) A 97. cikk (2) és (3) bekezdések rendelkezéseit a magisztrátusokra is alkalmazni kell.

101. cikk. Bírák és magisztrátusok esküje

A Felsőbíróságok bírása vagy az alsóbb szintű bíróságon eljáró magisztrátus hűségesküt tesz és ír alá, és megesküszik, hogy hivatalát a hatályos törvényekkel összhangban gyakorolja.

101/A. cikk. Bírói Igazgatás Bizottsága

(1) Létrejön a Bírói Igazgatás Bizottsága, amely a köztársasági elnökből, aki az elnök, és kilenc tagból áll. A Bírói Igazgatás Bizottságának tagjai:

a) a legfőbb bíró mint elnökhelyettes, aki elnököl a Bizottság elnökének távollétében;

b) a legfőbb ügyész, hivatalból;

c) két tag, akiket a Felsőbíróságok bírái maguk közül négy évre választanak;

d) két tag, akiket az alsóbb szintű bíróságok magisztrátusai maguk közül négy évre választanak;

e) két, négy évre választott tag, egyiket a miniszterelnök, a másikat az ellenzék vezetője nevezi ki azok közül a közmegebecsülésnek örvendő és köztiszteltetben álló személyek közül, akik betöltötték 45. életévüket;

f) az Ügyvédi Kamara elnöke, hivatalból.

(2) A köztársasági elnöknek csak ügydöntő szavazata van, amennyiben az elnökhelyettes jár el, az elnökhelyettes mind az általános, mind az ügydöntő szavazati jogát gyakorolja.

(3) A Bírói Igazgatás Bizottsága tagjainak választott személyeket a 46. cikk (7) bekezdés figyelembevételével kell megválasztani.

(4) *a)* Nem nevezhető ki a Bírói Igazgatás Bizottságának tagjává, illetve nem folytathat ilyen tisztséget, aki

1. miniszter, államtitkár, a Képviselőház tagja vagy önkormányzati képviselő; vagy

2. szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény elkövetése miatt elítélték; vagy

3. az 54. cikk (1) bekezdés *a)*, *c)*, *d)*, *e)*, *f)*, *g)* vagy *h)* pontjainak alapján elveszítette képviselőházi választójogát.

b) A Bírói Igazgatás Bizottsága tagjának hivatala megüresedik, ha olyan körülmény lép fel, amely miatt nem lenne a tisztségre kinevezhető vagy választható. A Bírói Igazgatás Bizottságának tagjai a Felsőbíróságok bíráival azonos módon felelősségre vonhatóak.

(5) *a)* Amennyiben a Bírói Igazgatás Bizottsága tagjának hivatala megüresedik – a megbízatási idő letelte kivételével – a helyét betöltő tag megbízatási ideje csak a ki nem töltött megbízatási időre vonatkozik.

b) Amennyiben a Bírói Igazgatás Bizottságának tagját felelősségre vonták, a köztársasági elnök saját hatáskörben kinevez egy olyan helyettest a Bizottság tagjának, aki megfelel a Bírói Igazgatás Bizottságának tagjával szemben támasztott követelményeknek.

c) Az (1) bekezdés c) és d) pontja alapján választott, illetve az e) pont alapján kinevezett tagokat a köztársasági elnök felhívásától számított két héten belül nem választják meg, illetve nem nevezik ki, a köztársasági elnök saját hatáskörben kinevez olyan személyeket, akik megfelelnek a Bírói Igazgatás Bizottságának tagjával szemben támasztott követelményeknek.

(6) a) A Bírói Igazgatás Bizottságának alárendelten működik az Ügyvédek és Jogtanácsosok Testülete (jelen cikkben a továbbiakban: Testület), amelynek összetételét, működését, hatásköreit és feladatait törvény állapítja meg. A Bírói Igazgatás Bizottsága az ügyvédekkel és jogtanácsosokkal kapcsolatos feladatait a Testületen keresztül gyakorolja, a törvényben meghatározott módon és ellenőrzés mellett.

b) Az a) pont rendelkezéseit nem érintve, a Bírói Igazgatás Bizottsága tájékoztatja a Testületet az ügyvédek vagy jogtanácsosok szakmájuk gyakorlása során elkövetett fegyelmi vétségeiről. A fellebbezés esetét kivéve ilyen ügyekben a Bírói Igazgatás Bizottsága a Testület észrevételei alapján jár el. Amennyiben a Testület a tájékoztatástól számított két hónapon, vagy a Bírói Igazgatás Bizottsága által engedélyezett hosszabb határidőn – amely csak rendkívüli esetekben haladhatja meg a további négy hónapot – belül nem terjeszti be az észrevételeit a Bírói Igazgatás Bizottságához, a Bizottság maga folytatja le a vizsgálatot és hoz határozatot az ügyben.

c) Az előző pontok rendelkezéseit nem érintve, a Bizottság kinevezhet más testületeket a segítségére, a hatáskörébe tartozó ügyekben.

(7) A Bírói Igazgatás Bizottságának, valamint testületeinek tagjai munkájuk ellátása során függetlenek, más személy vagy hatóság őket nem utasíthatja, vagy ellenőrizheti.

(8) A Bírói Igazgatás Bizottságának testületeire a 121. cikk (2) és (3) bekezdéseket kell megfelelően alkalmazni.

(9) Létrejön a Bírói Igazgatás Bizottságának titkársága, amely ellátja a Bizottság testületeinek titkári teendőit is. A Bizottság titkárát a Bizottság nevezi ki, a bírósági tisztségviselők vagy más jogászok közül. A titkár kinevezése Bizottság általi megszüntetéséig látja el feladatát.

(10) A Bírói Igazgatás Bizottsága vagy testületei tagjának kinevezett személyt a köztársasági elnök elmozdíthatja annak a szervnek a javaslatára, amelynek tagja. A Bizottság és testületeinek tagja csak akkor mozdítható el, ha – akár testi, akár szellemi, akár más okból – nem képes hivatalából eredő feladatait ellátni, vagy hivatalához méltatlan magatartást tanúsít.

(11) A Bírói Igazgatás Bizottságának feladata:

a) a Felsőbíróságok és az alsóbb szintű bíróságok munkájának felügyelete, és olyan javaslatok benyújtása az igazságügyért felelős miniszternek, amelyek a bíróságok hatékonyabb működését célozzák;

b) javaslatok benyújtása az igazságügyért felelős miniszternek a bírói igazgatás szervezétére vonatkozóan;

c) a miniszterelnök kérelmére kinevezési javaslat a 96., 98. és 100. cikkekben meghatározott esetekben;

d) etikai kódex megalkotása a bírák számára;

e) az Ügyvédek és Jogtanácsosok Testületének javaslatára etikai kódex megalkotása az adott szakmák gyakorlóira vonatkozóan;

Amennyiben ilyen javaslatra a Bizottság által megállapított határidőn belül nem kerül sor, az etikai kódexet a Bizottság a javaslat hiányában alkotja meg.

f) a bírák vagy magisztrátusok figyelmének felhívása minden olyan ügyre, amely akadályozza a bíróság hatékony és megfelelő működését, valamint az olyan esetekre, amelyek a

bíróba vagy magisztrátusba vetett közbizalmat megdönthetik, vagy amelyek ellentétesek a rá vonatkozó etikai kódexszel;

g) eljárás az ügyvédek és jogtanácsosok fegyelmi ügyeiben, a törvény rendelkezéseivel összhangban; és

h) a törvényben meghatározott feladatok ellátása.

(12) A Bírói Igazgatás Bizottsága minden évben beszámol éves tevékenységéről az igazságügyért felelős miniszternek. A miniszter valamely meghatározott ügyről bármikor jelentést kérhet.

(13) A köztársasági elnök a bírák és magisztrátusok helyettesítésére és feladataik meghatározására vonatkozó hatásköreit az igazságügyért felelős miniszter javaslatára gyakorolja. A javaslattevél során a miniszter megfogadja a legfőbb bíró ajánlásait.

Amennyiben a legfőbb bíró nem tesz ajánlást a miniszternek, és a miniszter ezt szükségesnek látja, az ajánlás nélkül tesz javaslatot a köztársasági elnöknek. Ilyen esetekben a miniszter az ajánlás elmaradásának és a javaslattevél tényét, valamint indokait közzéteszi a hivatalos lapban, és legkésőbb a Képviselőház második ülésén tájékoztatja azt a köztársasági elnöknek tett javaslatról.

(14) Az a kérdés, hogy a Bírói Igazgatás Bizottsága érvényesen gyakorolja-e a jelen Alkotmányban vagy az alapján ráruházott feladatait, nem tehető bírói vizsgálat tárgyává.

Kilencedik fejezet Pénzügyek

102. cikk. Egyesített Alap

(1) Málta valamennyi bevételét és más pénzüsszegét – ide nem értve azokat a bevételeket, amelyeket hatályos törvényben vagy az alapján valamely meghatározott célra létrehozott alapba kell befizetni – az Egyesített Alapba kell befizetni, ha a Parlament eltérően nem rendelkezik.

(2) Az Egyesített Alapból csak akkor vonható el pénzüsszeg, ha a kiadás jelen Alkotmány vagy más hatályos törvény alapján az Egyesített Alapot terheli, vagy ha azt a költségvetési törvény vagy a 104. cikk lehetővé teszi.

(3) Más közalapból csak akkor vonható el pénzüsszeg, ha azt hatályos törvény, vagy törvényi felhatalmazás lehetővé teszi.

(4) Az Egyesített Alapból és más közalapból csak a törvényben vagy az alapján meghatározott módon vonható el pénzüsszeg.

(5) Az Egyesített Alap összegyűjtésével és irányításával kapcsolatos kiadások, terhek és rendkívüli költségek az Alapot terhelik.

103. cikk. Egyesített Alapból való kiadásokra való felhatalmazás

(1) A pénzügyekért felelős miniszter a pénzügyi év kezdete előtt, vagy legkésőbb harminc nappal utána tájékoztatja a Képviselőházat az éves várható bevételekről és kiadásokról.

(2) A becsült kiadások főösszegét – az Egyesített Alap jelen Alkotmányban vagy más hatályos törvényben meghatározott kiadásai kivételével – a költségvetési javaslatba kell foglalni, abból a célból, hogy az Egyesített Alap biztosítsa a kiadások fedezését és a meghatározott célok megvalósulását.

- (3) Amennyiben a pénzügyi év során kiderül, hogy
- a) a költségvetési törvényben meghatározott főösszeg bármilyen okból nem megfelelő, vagy olyan kiadást kell fedezni, ami a költségvetési törvényben nem szerepel; vagy
 - b) a kiadások bármilyen okból meghaladták a költségvetési törvényben meghatározott mértéket,
- olyan pótköltségvetési javaslatot kell benyújtani a Képviselőházhoz, amely tartalmazza a szükséges vagy elköltött pénzösszegeket, valamint az új főösszeget.

104. cikk. Költségvetés előtti kiadásokra való felhatalmazás

A Parlament hozhat olyan rendelkezést, amely alapján, ha a költségvetési törvény nem lép hatályba a pénzügyi év elején, a pénzügyekért felelős miniszter felhatalmazást adhat a pénzösszegek Egyesített Alapból történő kivonására a máltai kormányzat számára szükségesnek tartott kiadások teljesítése céljából, a pénzügyi év első négy hónapjában, vagy a költségvetési törvény hatálybalépéséig, attól függően, hogy melyik következik be korábban.

105. cikk. Rendkívüli Alap

(1) A Parlament Rendkívüli Alapot hozhat létre, és felhatalmazhatja a pénzügyekért felelős minisztert, hogy amennyiben sürgős és előre nem látható esetben szükséges olyan kiadás merül fel, amely máshonnan nem fedezhető, a kiadásokat ebből az alapból fedezze.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott alap felhasználása esetén kiegészítő becsléseket kell végezni, és a lehető legrövidebb időn belül pótköltségvetési javaslatot kell benyújtani az alap kiegészítése érdekében.

106. cikk. Államadósság

(1) Málta államadóssága az Egyesített Alapot és más alapokat terhel.

(2) Jelen cikk alkalmazásában Málta államadósságán érteni kell minden tartozást, törlesztést és visszafizetést, valamint az adósságkezeléssel kapcsolatos költségeket.

107. cikk. Egyes hivatalok javadalmazása

(1) A jelen cikkben meghatározott köztisztviselők a törvényben vagy az alapján meghatározott fizetésre jogosultak.

(2) A jelen cikkben meghatározott köztisztviselők fizetése és más juttatása az Egyesített Alapot terheli.

(3) A jelen cikkben meghatározott köztisztviselők fizetése – ide nem értve a juttatásokat – kinevezésük után nem változhat kedvezőtlenebbre, és – jelen bekezdés alkalmazásában – amennyiben a fizetés vagy a szolgálati feltételek a személy döntésétől függenek, az általa választott fizetésnek vagy szolgálati feltételeknek számára sokkal kedvezőbbnek kell lenniük, mint a bármely másik opció, amit választhatott volna.

(4) Jelen cikket a 48., 91. cikkeken, a 95. cikk (6) bekezdésben, a 100., 109., 118. és 120. cikkeken meghatározott köztisztviselőkre kell alkalmazni.

108. cikk. Főszámvevő

(1) A főszámvevői tisztség létrejön, s ezen hivatal közhivatal. A főszámvevő hatásköreit jelen cikk rendelkezései állapítják meg.

(2) A főszámvevő a Képviselőház tisztségviselője, akit az összes képviselő legalább kétharmadának támogatásával megszavazott képviselőházi határozat alapján, a köztársasági elnök nevez ki.

Amennyiben egy személyt, aki nem képviselő, megválasztanak a Képviselőház elnökének, ezen személy nem tekinthető képviselőnek az ezen bekezdésben foglalt többség kialakulása szempontjából.

(3) *a)* A (4) bekezdés rendelkezéseit nem érintve, a főszámvevő hivatalát a kinevezésétől számított öt évig viseli és egyszer, újabb öt évre, újra kinevezhető.

b) Amennyiben a főszámvevő a köztisztviselők közül kerül kinevezésre, és kinevezésének lejártakor még nem érte el a közszolgálati nyugdíjkorhatárt, vissza kell helyezni a közszolgálatba, és élvezzi a (6) bekezdésben foglalt fizetést és juttatásokat.

c) A főszámvevő, hivatali ideje alatt, jogszerűen más keresettel járó hivatalt vagy a Máltai Kormányban hivatalt nem viselhet, vagy egyéb kereskedelmi vagy kereső szakmai tevékenységet nem végezhet. A tisztség megüresedik a 60. életév betöltésével.

(4) *a)* A főszámvevőt, az összes képviselő legalább kétharmados többségével meghozott képviselőházi nyilatkozat alapján, a köztársasági elnök bármikor elmozdíthatja vagy felfüggesztheti. Ilyen nyilatkozatra akkor kerülhet sor, ha a főszámvevő – testi, szellemi vagy más okból – nem képes hivatalából eredő feladatait ellátni, vagy hivatalához méltatlan magatartást tanúsít. A (3) bekezdés *a)* pontjában és a (2) bekezdésben foglalt rendelkezéseket alkalmazni kell a jelen bekezdésben foglalt többség kialakulására.

b) Amikor a Parlament nem ülésezik, a köztársasági elnök, saját belátása alapján, felfüggesztheti a főszámvevőt, amiért az nem képes hivatalából eredő feladatait ellátni vagy hivatalához méltatlan magatartás tanúsítását kielégítően bizonyítottnak véli a köztársasági elnök; ellenben ezen felfüggesztés a Parlament következő ülésszakának kezdetétől számított két hónapnál tovább nem maradhat hatályban.

(5) *a)* A máltai kormányzat minden minisztériumának és hivatalának – ideértve a Közszolgálati Bizottságot, a Képviselőház jegyzőjének hivatalát, a Felsőbíróságokat és az alsóbb szintű bíróságokat – és

b) minden egyéb közhatalmi vagy egyéb szervnek, amely igazgatja, tárolja, vagy használja a hatályos törvényben vagy az alapján meghatározottak szerint a Máltai Kormányhoz közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó alapokat, számláit a főszámvevő vizsgálja, és azokról évente beszámol a Képviselőháznak. Ebből a célból a főszámvevő és az általa felhatalmazott személy a könyvelésbe, jegyzőkönyvbe és a számlákkal kapcsolatos iratokba betekinthez.

(6) *a)* A főszámvevő olyan fizetésre és juttatásokra jogosult, amilyen fizetést és juttatásokat egy felsőbírósági bírának időről időre megállapítanak.

b) Ezen fizetés és juttatások az Egyesített Alapot terhelik, valamint a 107. cikk (3) bekezdését ezen fizetésre alkalmazni kell.

(7) A főszámvevő akkor léphet hivatalába, ha a köztársasági elnök előtt letette és aláírta a hivatali esküt, mely eskü a hivatalának ellátása érdekében a hatályos máltai törvények alapján kerül meghatározásra.

(8) A Parlament időről időre meghatározhat olyan ügyeket, amelyekben a főszámvevő beszámolni köteles.

(9) *a)* Létrejön a főszámvevő-helyettes hivatala, mely közhivatal. A főszámvevő-helyettes ellátja azon feladatokat, amelyeket a főszámvevő időről időre átruház rá, és gyakorolja a főszámvevő hatásköreit, amennyiben a főszámvevői tisztség ideiglenesen megüresedik az új

főszámvevő kinevezéséig, vagy amennyiben a főszámvevő Máltától távol tartózkodik, vagy szabadságát tölti, vagy bármilyen okból képtelen hivatali feladatainak ellátására.

b) Jelen cikk (2) bekezdését, (3) bekezdés *a)* és *c)* pontját, (4) bekezdését, (6) bekezdés *b)* pontját és a (7) bekezdést a főszámvevő-helyettesre is alkalmazni kell.

c) A főszámvevő-helyettes olyan fizetésre és juttatásokra jogosult, amilyen fizetést és juttatásokat egy alsóbb szintű bíróság magisztrátusának időről időre megállapítanak.

d) Amennyiben a főszámvevő-helyettes a köztisztviselők közül kerül kinevezésre, és kinevezésének lejártakor még nem érte el a közzszolgálati nyugdíjkorhatárt, vissza kell helyezni a közzszolgálatba, és élvezzi a jelen bekezdésben foglalt fizetést és juttatásokat.

(10) *a)* Létrejön az Állami Számvevőszék, amelynek elnöke a főszámvevő, és tagjai a főszámvevő-helyettes és más köztisztviselők, akiket a főszámvevő nevezi ki, ha úgy ítéli meg, hogy feladatai megfelelőbb ellátását elősegítik ezen kinevezések. A 110. cikk rendelkezései nem alkalmazandók az Állami Számvevőszékbe kinevezett köztisztviselőkre.

b) A Parlament időről időre törvényben meghatározza azon alapokat, amelyeket az Állami Számvevőszéknek juttat, s azon ügyeket, amelyekben az Állami Számvevőszék számláit vizsgálják és azokról jelentést tesznek.

(11) Jelen cikk rendelkezései nem zárják ki, hogy hatályos törvényben vagy az alapján további hatásköröket vagy feladatokat ruházzon a főszámvevőre vagy az Állami Számvevőszékre.

(12) Jelen Alkotmányban meghatározott feladatai gyakorlása során a főszámvevőt és a főszámvevő-helyettest más személy nem utasíthatja vagy ellenőrizheti.

Tizedik fejezet

A közzszolgálat

109. cikk. Közzszolgálati Bizottság

(1) Létrejön Málta Közzszolgálati Bizottsága, amely elnökből, alelnökből és tagokból áll. A tagok száma egytől háromig terjed.

(2) A Közzszolgálati Bizottság tagjait a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki. A javaslatétel előtt a miniszterelnök kikéri az ellenzék vezetőjének véleményét.

(3) Nem lehet a Közzszolgálati Bizottság tagja miniszter, államtitkár, parlamenti képviselő vagy képviselőjelölt, önkormányzati képviselő vagy köztisztviselő.

(4) A Közzszolgálati Bizottság tagja a megbízatása lejártától számított három évig nem tölthet be más közhivatalt.

(5) Jelen cikk rendelkezéseit nem érintve, a Közzszolgálati Bizottság tagjának hivatala megüresedik

a) a kinevezéstől számított öt év, vagy a kinevezésben meghatározott rövidebb idő elteltével; vagy

b) amennyiben olyan körülmény lép fel, amely alapján nem lehetne a Közzszolgálati Bizottság tagjának kinevezni.

(6) A Közzszolgálati Bizottság tagját a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök elmozdíthatja, ha – akár testi, akár szellemi, akár más okból – nem képes hivatalából eredő feladatait ellátni, vagy hivatalához méltatlan magatartást tanúsít.

(7) Amennyiben a Közzszolgálati Bizottság tagjának hivatala megüresedik, vagy a tag bármilyen okból nem képes a hivatalából eredő feladatait ellátni, a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök kinevezhet egy, a követelményeknek megfelelő személyt a Közzszolgálati

Bizottság ideiglenes tagjának. A javaslattevél előtt a miniszterelnök kikéri az ellenzék vezetőjének véleményét. Az így kinevezett személy, az (5) és (6) bekezdések rendelkezésein túlmenően, elveszíti megbízatását abban az esetben is, ha annak a tagnak a helyét, aki helyett eljár, betöltik, vagy a tag újra ellátja feladatait.

110. cikk. Köztisztviselők kinevezése, elmozdítása, felügyelete

(1) Jelen Alkotmány rendelkezéseit nem érintve, a köztisztviselők kinevezésének és elmozdításának, valamint a felügyeleti jogkör gyakorlásának joga a miniszterelnököt illeti meg, aki a Közzolgálati Bizottság javaslatára alapján jár el.

A Közzolgálati Bizottság javaslatára a miniszterelnök a jelen bekezdésben meghatározott jogkörét írásban átruházhatja köztisztviselőre vagy hatóságra, az átruházó okiratban meghatározott feltételek szerint.

(2) A jelen cikkben meghatározott hatáskör átruházása

a) nem zárja ki, hogy az adott hatáskörben a miniszterelnök a Közzolgálati Bizottság javaslatára eljárjon;

b) felhatalmazhatja az érintett köztisztviselőt vagy hatóságot mind a Közzolgálati Bizottság javaslatára való, mind az önálló eljárásra; és

c) a közhivatalok közzolgálaton kívüli betöltése esetén – kivéve, ha a felvételre a hivatalos lapban meghirdetett nyilvános pályázat alapján kerül sor – csak nem közalaphól fedezett olyan munkáltatói szolgálaton keresztül gyakorolható, amely biztosítja, hogy a kiválasztás során politikai nézete miatt senkit nem különböztetnek meg, zárnak ki, vagy ér előny vagy hátrány, és a munkáltatói jogok gyakorlása a közzolgálat érdekeit és az általános nemzeti érdekeket szolgálja.

(3) a) Az (1) bekezdésben meghatározott hatáskör átruházása esetén, ha az átruházott hatáskörben eljáró személy vagy hatóság valamelyik köztisztviselőt elmozdítja, a döntés elleni fellebbezés tárgyában a Közzolgálati Bizottság javaslatára a miniszterelnök jár el.

Az (1) bekezdés szerint átruházott hatáskörben hozott döntés elleni fellebbezés nem érinti a 121. cikk (1) bekezdésben meghatározott egyéb jogorvoslati jog gyakorlását.

b) A jelen cikkben meghatározott fellebbezési jog a Közzolgálati Bizottság 121. cikk (1) bekezdés alapján meghozott eljárási szabályaival összhangban gyakorolható. Az eljárás minden köztisztviselő számára azonos.

c) Amennyiben valamelyik köztisztviselő a b) pont alapján fellebbezést nyújt be, jogosult arra, hogy a Közzolgálati Bizottság személyesen meghallgassa, továbbá arra, hogy szakszervezeti képviselőt (amely szakszervezethez tartozik) vegyen igénybe.

(4) Jelen cikk alapján nem nevezhető ki köztisztviselő a köztársasági elnök hivatalába, kivéve, ha a köztársasági elnök jóváhagyja.

(5) Jelen cikk rendelkezéseinek hatálya nem terjed ki

a) a 91. cikkben, a 92. cikkben [a (4) bekezdés kivételével], a 94. cikkben, a 95. cikk (6) bekezdésben, a 100., 108. és 111. cikkeken meghatározott hivatalokra;

b) a két hónapra vagy annál rövidebb időre szóló kinevezésre, ha a kinevezés a Közzolgálati Bizottság javaslatához kötött; vagy

c) a 92. cikk (4) bekezdésben meghatározott hivatalokra, valamint a 112. cikkben meghatározott átruházott hatáskörre.

(6) A (2) bekezdésben meghatározott munkáltatói szolgálaton keresztül kell betölteni a jelen Alkotmány vagy más törvény alapján létrejött szervek hivatali állásait, valamint az

olyan szervek és társaságok hivatali állásait, amelyekben a máltai kormányzat ellenőrző részesedéssel rendelkezik, vagy amelyeket a gyakorlatban ellenőriz, kivéve, ha az állás betöltésére előre meghirdetett, nyilvános pályázat alapján kerül sor.

111. cikk. Málta külföldi képviselete

(1) A jelen cikkben meghatározott tisztségekre történő kinevezés és elmozdítás hatáskörét a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök gyakorolja.

Mielőtt a miniszterelnök a köztisztviselők közül javasolna valakit a jelen cikkben meghatározott tisztségre történő kinevezésre, kikéri a Közzolgálati Bizottság véleményét. A kinevezett személy elmozdítás esetén visszaszerzi azt a besorolást, amely közvetlenül a kinevezés előtt megillette.

(2) Jelen cikk hatálya kiterjed a nagykövetre, a főbiztosra és Málta más magas rangú képviselőire bármelyik országban.

112. cikk. Egyes tisztségviselők áthelyezése

(1) A jelen cikkben meghatározott tisztségviselők áthelyezésének joga a miniszterelnököt illeti meg, aki az áthelyezés előtt kikéri a Közzolgálati Bizottság véleményét. A jelen cikk alapján áthelyezett személy visszaszerzi azt a besorolást, amely közvetlenül az áthelyezés előtt megillette.

(2) Jelen cikk hatálya kiterjed

a) azon tisztségek viselőire, akiknek feladatuk megfelelő teljesítése érdekében Máltán kívül kell tartózkodniuk; és

b) a külügyekért felelős minisztérium azon tisztségviselőire, akiket időről időre a miniszterelnök kijelöl.

113. cikk. Nyugdíjjal kapcsolatos jogok védelme

(1) A 114. cikk rendelkezéseit nem érintve, a jelen cikk hatálya alá tartozó személyek juttatásairól szóló törvény az adott nap után nem módosulhat kedvezőtlenebbre.

(2) Jelen cikk alkalmazásában „adott nap”

a) a kijelölt nap előtt folyósított juttatások esetében a folyósítás napja;

b) a kijelölt napon folyósított, vagy a kijelölt napon vagy azt követően esedékes juttatások esetében, vagy – ha az érintett a kijelölt nap előtt köztisztviselő volt – a kijelölt nap előtti nap; és

c) a kijelölt napon vagy az után folyósított, vagy a kijelölt napon vagy azt követően esedékes juttatások esetében – ha az érintett a kijelölt napon, vagy azt követően lett köztisztviselő – az a nap, amelyen köztisztviselő lett.

(3) Amennyiben valamely személy jogosult választani, hogy reá vonatkozóan melyik törvényt alkalmazzák, a kiválasztott törvényt jelen cikk alkalmazásában kedvezőbbnek kell tekinteni.

(4) A jelen cikkben meghatározott kedvezmények – amennyiben azokat nem más közalapról fedezik – az Egyesített Alapot terhelik.

(5) Jelen cikk alkalmazásában kedvezménynek minősül a törvényben meghatározott, köztisztviselőnek, volt köztisztviselőnek vagy szolgálatára tekintettel özvegyének, gyermekei-

nek, eltartottainak vagy halál esetére kirendelt ügygondokainak folyósított nyugdíj, juttatás vagy kárpótlás.

(6) A jelen cikkben meghatározott kedvezményekről szóló törvényre vonatkozó utalás kiterjed – annak általános jellegét nem érintve – arra a törvényre, amely a nyugállományba vonulás idejét és módját szabályozza, a kedvezmények igénybevételére vonatkozóan.

(7) Nem ütközik jelen cikkbe az olyan törvényi rendelkezés, amely csökkenti vagy megvonja a kedvezményeket

a) abban az esetben, ha az érintett betölti 60. életévét vagy a törvényben vagy az alapján meghatározott alacsonyabb életkort, amennyiben olyan jövedelemben részesül, amelyre jelen cikk vonatkozik; annak érdekében, hogy az ilyen jövedelem és a változatlan kedvezmények összege ne haladja meg a törvényben vagy az alapján meghatározott, nyugdíjnál nem kisebb összeget, amely figyelembe veszi a nyugdíjba vonulás előtt folyósított fizetést; vagy

b) az a) pontban meghatározott jogi követelmények biztosítása érdekében; vagy

c) abban az esetben, ha az érintett máltai állampolgársága megszűnik.

(8) A (7) bekezdés alkalmazásában „jövedelem” magában foglal minden, foglalkoztatásért, munkáért, szolgáltatásért, hivatalért, kereskedelmi, üzleti, szakmai vagy hivatali tevékenységért kapott vagy abból származó díjazást, nyugdíjat, juttatást vagy más hasonló kifizetést.

114. cikk. Nyugdíj megadása és megvonása

(1) A jelen cikkben meghatározott kedvezményeket törvény alapján bármely személy vagy hatóság megvonhatja, csökkentheti vagy felfüggesztheti a Közzszolgálati Bizottság egyetértésével. Nincs szükség egyetértésre a 113. cikk (7) bekezdésben meghatározottakra hivatkozó törvény általi kedvezmények megvonása vagy csökkentése esetén.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott egyetértést a Közzszolgálati Bizottság nem adja meg azon az alapon, hogy a 91. cikkben, 95. cikk (6) bekezdésben, 100. és 108. cikkekben meghatározott hivatal viselője hivatalához méltatlan magatartást tanúsított, kivéve, ha emiatt hivatalából elmozdították.

(3) Jelen cikk hatálya kiterjed minden, törvényben meghatározott kedvezményre, nyugdíjra, díjazásra vagy kárpótlásra, amelyet köztisztviselőnek, volt köztisztviselőnek vagy szolgálatára tekintettel özvegyének, gyermekeinek, eltartottainak vagy halál esetére kirendelt ügygondokainak folyósítanak.

115. cikk. Közzszolgálati Bizottság jogi eljárásokkal szembeni védelme

Nincs helye bírói vizsgálatnak abban a kérdésben, hogy

a) a Közzszolgálati Bizottság érvényesen gyakorolta-e a jelen Alkotmányban vagy alapján meghatározott hatásköreit;

b) a Közzszolgálati Bizottság tagja vagy köztisztviselő vagy más hatóság érvényesen gyakorolta-e a reá a 110. cikk (1) bekezdés alapján átruházott hatáskört; vagy

c) a Közzszolgálati Bizottság tagja vagy köztisztviselő vagy más hatóság érvényesen látta-e el a Bizottság munkájával vagy a b) ponttal kapcsolatos egyéb feladatait.

Tíz/A. fejezet Helyi Tanácsok

115/A. cikk. Helyi Tanácsok

Az államnak létre kell hoznia egy olyan önkormányzati rendszert, amelyben Málta területét törvényben időről időre meghatározott számú helységekre osztja, és minden helységet az adott helység lakói által megválasztott Helyi Tanács igazgat, s ezen Helyi Tanácsok a hatályos törvényben időről időre meghatározott feltételek mellett alakulnak meg és működnek.

Tizenegyedik fejezet Vegyes rendelkezések

116. cikk. Törvények érvénytelenítésére vonatkozó eszközök

Megkülönböztetés nélkül bárki, személyes érdekeltiségének igazolása nélkül, kérelmet terjeszthet elő, ha törvényt bármely okból érvénytelennek tart, kivéve, ha a törvény – meglátása szerint – a jelen Alkotmány 33–45. cikkeibe ütközik.

117. cikk. Egyes egyesülések tilalma

(1) Törvénytelen olyan személyegyesülés létrehozása, fenntartása vagy az ahhoz való csatlakozás, amelyik a politikai hatalom befolyásolása céljából fizikai erőszakot alkalmaz, valamint ha a személyegyesülés ilyen célra szervezett és felkészített vagy felszerelt.

(2) A jelen cikkben foglalt rendelkezések kikényszerítésének szabályait a Parlament állapítja meg.

118. cikk. Televíziós Testület

(1) Létrejön Málta Televíziós Testülete, amely az elnökből és a hatályos törvényben meghatározott számú, legalább négy tagból áll.

(2) A Televíziós Testület tagjait a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki. A javaslatétel előtt a miniszterelnök kikéri az ellenzék vezetőjének véleményét.

(3) Nem lehet a Televíziós Testület tagja miniszter, államtitkár, parlamenti képviselő vagy képviselőjelölt, helyi önkormányzati képviselő vagy köztisztviselő.

(4) A Televíziós Testület tagja a megbízatása lejártától számított három évig nem tölthet be más közhivatalt.

(5) Jelen cikk rendelkezéseit nem érintve, a Televíziós Testület tagjának hivatala megüresedik

a) a kinevezéstől számított öt év, vagy a kinevezésben meghatározott rövidebb idő elteltével; vagy

b) amennyiben olyan körülmény lép fel, amely alapján nem lehetne a Televíziós Testület tagjának kinevezni.

(6) A Televíziós Testület tagját a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök elmozdíthatja, ha – akár testi, akár szellemi, akár más okból – nem képes hivatalából eredő feladatait ellátni, vagy hivatalához méltatlan magatartást tanúsít.

(7) Amennyiben a Televíziós Testület tagjának hivatala megüresedik, vagy a tag bármilyen okból nem képes a hivatalából eredő feladatait ellátni, a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök kinevezhet egy, a követelményeknek megfelelő személyt a Televíziós Testület ideiglenes tagjának. A javaslatétel előtt a miniszterelnök kikéri az ellenzék vezetőjének véleményét. Az így kinevezett személy, az (5) és (6) bekezdések rendelkezésein túlmenően, elveszíti megbízatását abban az esetben is, ha annak a tagnak a helyét, aki helyett eljár, betöltik, vagy a tag újra ellátja feladatait.

(8) A 119. cikk (1) bekezdésben meghatározott hatáskör gyakorlása során a Televíziós Testületet más személy vagy hatóság nem irányíthatja vagy ellenőrizheti.

119. cikk. Televíziós Testület feladata

(1) A Televíziós Testület feladata, hogy a lehetőségekhez mérten biztosítsa a hang- és képi közvetítéseket Máltán, politikai vagy ipari vitákban vagy az adott politikai irányvonalban való részrehajlás nélkül. A közvetítési lehetőség a pártok között – időben és közvetítési létesítmények tekintetében – arányosan megosztott.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott feladaton túlmenően hatályos törvény egyéb feladat ellátását is a Televíziós Testületre ruházhatja.

120. cikk. Foglalkoztatási Bizottság

(1) Létrejön a Máltai Foglalkoztatási Bizottság, amely az elnökből és négy tagból áll.

(2) A Foglalkoztatási Bizottság elnökét a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki. A javaslatétel előtt a miniszterelnök kikéri az ellenzék vezetőjének véleményét. A köztársasági elnök a Foglalkoztatási Bizottság két tagját a miniszterelnök, két tagját az ellenzék vezetőjének javaslata alapján nevezi ki.

(3) Nem lehet a Foglalkoztatási Bizottság tagja miniszter, államtitkár, parlamenti képviselő vagy képviselőjelölt, helyi önkormányzati képviselő vagy köztisztviselő.

(4) A Foglalkoztatási Bizottság tagja a megbízatása lejártától számított három évig nem tölthet be más közhivatalt.

(5) Jelen cikk rendelkezéseit nem érintve, a Foglalkoztatási Bizottság tagjának hivatala megüresedik

a) a kinevezéstől számított három év elteltével; vagy

b) amennyiben olyan körülmény lép fel, amely alapján nem lehetne a Foglalkoztatási Bizottság tagjának kinevezni.

(6) A Foglalkoztatási Bizottság tagját a kinevezésre a (2) bekezdés alapján javaslatot tevő személy javaslatára a köztársasági elnök elmozdíthatja, ha – akár testi, akár szellemi, akár más okból – nem képes hivatalából eredő feladatait ellátni, vagy hivatalához méltatlan magatartást tanúsít.

(7) Amennyiben a Foglalkoztatási Bizottság tagjának hivatala megüresedik, vagy a tag bármilyen okból nem képes a hivatalából eredő feladatait ellátni, a (2) bekezdés alapján javaslatot tevő személy javaslatára a köztársasági elnök kinevezhet egy, a követelményeknek megfelelő személyt a Foglalkoztatási Bizottság ideiglenes tagjának. A javaslatétel előtt a miniszterelnök kikéri az ellenzék vezetőjének véleményét. Az így kinevezett személy, az (5)

és (6) bekezdések rendelkezésein túlmenően, elveszíti megbízatását abban az esetben is, ha annak a tagnak a helyét, aki helyett eljár, betöltik, vagy a tag újra ellátja feladatait.

(8) A Foglalkoztatási Bizottság feladata, hogy biztosítsa a foglalkoztatás során minden egy adott személy politikai nézetei miatt való megkülönböztetés, kizárás vagy előnyben részesítés mellőzését, amelyek nem fogadhatóak el egy demokratikus társadalomban.

(9) Mindenki, a fent meghatározott megkülönböztetés, kizárás vagy előnyben részesítés esetén, meghatározott időn belül és feltételek mellett a Foglalkoztatási Bizottsághoz fordulhat jogorvoslatért.

(10) A Parlament felruhazza a Foglalkoztatási Bizottságot azokkal a hatáskörökkel, amelyek a feladata ellátásához szükségesek vagy hasznosak, biztosítja számára a hatékony jogorvoslati eszközöket és a jelen Alkotmányban meghatározott feladatainak teljesítését.

121. cikk. Bizottságok hatáskörei és eljárása

(1) A jelen Alkotmány alapján létrejött bármely bizottság, a miniszterelnök vagy a miniszterelnök által felhatalmazott más miniszter jóváhagyásával, határozatban vagy más módon megállapíthatja saját ügyrendjét, valamint hatásköröket és feladatokat ruházhat a máltai kormányzat bármely köztisztviselőjére vagy hatóságára feladatai ellátása érdekében.

(2) A jelen Alkotmány alapján létrejött bizottság tagjai által betöltött pozíciók megüresedése vagy tagjai távolléte esetén is eljárhat, és eljárását nem teszi érvénytelenné az, hogy az eljárásban olyan személy vesz részt, vagy van jelen, aki erre nem lenne jogosult.

(3) A jelen Alkotmány alapján létrejött bizottság összes tagjának többségével hozza döntéseit, amennyiben a tagok szavazatai egyenlően oszlanak meg, az ülést vezető személynek döntő szavazata van.

(4) A (3) bekezdés alkalmazásában a Választási Bizottság tagjaira tett utalás esetén a Bizottság elnökét is érteni kell.

(5) A jelen cikk rendelkezései kiterjednek a jelen Alkotmány alapján létrejött Televíziós Testületre.

122. cikk. Lemondás

(1) Mindenki, aki kinevezés, választás vagy egyébként kiválasztás útján jelen Alkotmányban meghatározott hivatalra tölt be – ideértve a miniszterelnököt vagy a minisztert vagy az államtitkárt – írásban lemondhat tisztségéről annál a személynél vagy hatóságnál, akitől vagy ameltől a kinevezést kapta, választotta vagy kiválasztotta.

(2) A fenti tisztségről való lemondás akkor lép hatályba, amikor a címzett személy vagy hatóság, vagy az általa felhatalmazott személy azt megkapta.

123. cikk. Újrakinevezés

(1) Amennyiben jelen Alkotmány eltérően nem rendelkezik, valamely, jelen Alkotmány által létrehozott hivatal megüresedik, ideértve a miniszterelnököt vagy a minisztert vagy az államtitkár hivatalát, amennyiben megfelel a feltételeknek, újra kinevezhető, megválasztható vagy más módon kiválasztható, a jelen Alkotmány rendelkezéseivel összhangban.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható a köztársasági elnök tisztségére, de alkalmazható arra a személyre, akit a 49. cikk alapján a köztársasági elnök feladatainak ellátására kineveztek.

(3) Amennyiben jelen Alkotmány alapján a valamely tisztségre való kinevezésre vonatkozó hatáskör átruházott, a tisztségre abban az esetben is ki lehet valakit nevezni, ha az adott tisztség betöltött, és a tisztség viselője lemondási idejét tölti. Amennyiben kettő vagy több személyt neveztek ki ugyanarra a tisztségre a jelen bekezdésben foglalt kinevezések okán, az utolsónak kinevezettnek kell a tisztség egyetlen viselőjének tekinteni.

124. cikk. Értelmező rendelkezések

- (1) Jelen Alkotmány alkalmazásában, amennyiben a szövegből eltérő nem következik:
- „törvény” jelent minden, Parlament által alkotott jogszabályt;
 - a „kijelölt nap” 1964. szeptember 21.;
 - a „kabinet” a 79. cikk szerinti kabinetet jelenti;
 - a „Nemzetközösség” jelenti Máltát, azokat az országokat, amelyekre a 23. cikket alkalmazni kell, valamint az ezektől az országoktól függő országokat;
 - az „Egyesített Alap” a 102. cikk szerinti Egyesített Alapot jelenti;
 - az „Alkotmánybíróság” a 95. cikk szerinti Alkotmánybíróságot jelenti;
 - „pénzügyi év” az az egymást követő tizenkét hónap, amely december 31-én ér véget, kivéve, ha a Parlament eltérően rendelkezik;
 - a „hivatalos lap” a Máltai Kormányzat Hivatalos Lapját jelenti, továbbá az azt helyettesítő más folyóiratokat, amelyeket a máltai kormányzat utasítására adnak ki;
 - a „Ház” az 51. cikk szerinti Képviselőházat jelenti;
 - „törvényen” érteni kell minden törvényerejű rendelkezést, valamint az íratlan szokásjogot; a „törvényes” és „törvényesen” szavakat ennek megfelelően kell értelmezni;
 - „Málta” jelenti Málta szigetét, Gozo szigetét, és a máltai szigetvilág egyéb szigeteit, beleértve ezek felségvizeit;
 - a „hűségeskü” a jelen Alkotmány harmadik mellékletében meghatározott hűségesküt, vagy a Parlament által meghatározott más esküt jelenti;
 - a „Parlament” a Máltai Parlamentet jelenti;
 - a „közhivatal” a közszolgálatban betöltött fizetett hivatalt jelenti;
 - „köztisztviselő” a közhivatal viselője, vagy az ilyen hivatalra kinevezett személy;
 - a „közszolgálat” – a (2) és (3) bekezdések rendelkezéseit nem érintve – a máltai kormányzat civil szolgálatát jelenti;
 - a „ciklus” a Képviselőház üléseit jelenti, amely a jelen Alkotmány hatálybalépését, vagy az előző Parlament feloszlását vagy feloszlátását követően a Képviselőház első ülésével kezdődik, és akkor ér véget, amikor a Parlament feloszlott vagy feloszlatták;
 - az „ülésszak” a Képviselőház folyamatos, elnapolás nélküli üléseit jelenti, ideértve a bizottságok üléseit;
 - a „házelnök” és az „alelnök” az 59. cikk alapján megválasztott személyeket jelenti.
- (2) Jelen Alkotmány alkalmazásában, amennyiben a szövegből eltérő nem következik, közszolgálatnak minősül a Felsőbíróságok bírúinak szolgálata, a főszámvevő és a főszámvevő-helyettes szolgálata, az alsóbb szintű bíróságok magisztrátusainak szolgálata, valamint a Máltai Rendőrség tagjainak hivatala.
- (3) Jelen Alkotmány alkalmazásában nem minősül közszolgálatnak
- a) a miniszterelnök vagy miniszter, az államtitkár, a házelnök, az alelnök, a parlamenti képviselő, valamint a jelen Alkotmány alapján létrejött bizottság tagjának hivatala;
 - b) a nagykövet, a főbiztos, valamint Málta más magas rangú képviselőinek megbízatása, kivéve, ha a tisztség viselőjét a közszolgálatból választották ki; vagy

c) a Parlament rendelkezése alapján a tanács, testület, panel, bizottság vagy más törvény-nyel vagy az alapján létrehozott hasonló szerv tagjának hivatala.

(4) Jelen Alkotmány alkalmazásában senki nem tekinthető köztisztviselőnek csupán az alapon, hogy közszolgálatára tekintettel kap nyugdíjat vagy más juttatást.

(5) Jelen Alkotmány alkalmazásában, amennyiben a szövegből eltérő nem következik,

a) valamely tisztségre való kinevezés joga magában foglalja az előléptetés és az áthelye-zés jogát, valamint a helyettes kinevezésének a jogát, ha a hivatal megüresedett, vagy a kine-vezett szabadságát tölti, vagy távolléte vagy szellemi vagy testi állapota vagy más ok miatt nem képes hivatali feladatait ellátni; és

b) a jelen Alkotmány alapján létrehozott vagy más kijelölt közhivatal viselőjén érteni kell azt a köztisztviselőt, aki az adott feladatot törvényesen ellátja.

(6) Amennyiben jelen Alkotmány alapján valamely személyt vagy hatóságot megillet az a jog, hogy helyettest nevezzen ki egy meghatározott hivatalra vagy feladatok ellátására, ezt a jogot csak abban az esetben gyakorolhatja, ha a hivatal eredeti viselője nem tudja feladatait ellátni.

(7) Jelen Alkotmányban a köztisztviselő elmozdítása magában foglalja a köztisztviselő kényszernyugdíjazását és nyugdíjba vonulásának engedélyezését is.

a) jelen bekezdés alapján semmilyen személynek vagy hatóságnak nincs joga kényszer-nyugdíjazni a 91. cikkben, 95. cikk (6) bekezdésben, 100. cikkben vagy 108. cikk (1) vagy (9) bekezdéseiben meghatározott tisztségek viselőit.

b) jelen bekezdés rendelkezései nem érintik a törvény alapján történő nyugdíjba vonulás engedélyezését, ha azt bizonyított egészségügyi okokból kérelmezték.

(8) Jelen Alkotmány rendelkezései, amelyek felruháznak meghatározott személyeket vagy hatóságokat köztisztviselők elmozdítására, nem sértik a felruházott személyek vagy hatóság által történő hivatal megszüntetésére való hatáskörét, vagy az olyan törvényt, amely megha-tározott életkor betöltése esetére általános jelleggel, vagy a köztisztviselők egy csoportjának kötelező nyugdíjba vonulását írja elő.

(9) Amennyiben jelen Alkotmány rendelet, utasítás, szabályozás vagy iránymutatás kiadá-sára, vagy kijelölésre ad felhatalmazást, a felhatalmazás magában foglalja az adott rendelet, utasítás, szabályozás, iránymutatás vagy kijelölés módosításának vagy visszavonásának jogát is.

(10) A jelen Alkotmány azon rendelkezései, melyek szerint valamely személy vagy ható-ság jelen Alkotmány szerinti feladatai gyakorlása során nem irányítható vagy nem ellenőriz-hető, nem értelmezhető oly módon, hogy nincs helye bírói felülvizsgálatnak abban a kérdés-ben, hogy az adott személy vagy hatóság eljárása megfelelt-e a jelen Alkotmánynak vagy a törvényeknek.

(11) Amennyiben jelen Alkotmány valamely személy számára eskü letételét teszi kötele-zővé, az érintett kérésére engedélyezni kell, hogy eskü helyett fogadalmat tegyen.

(12) Amennyiben jelen Alkotmány a hatálybalépése előtti törvényre hivatkozik, amennyiben a szövegből más nem következik, a közvetlenül a kijelölt nap előtt hatályban lévő törvényt kell érteni.

(13) Amennyiben jelen Alkotmány törvény módosítására vagy kicserélésére utal, érteni kell minden változtatást, újbóli hatálybaléptetést (akár módosítással vagy változtatással, akár módosítás vagy változtatás nélkül), vagy helyettesítő rendelkezést.

(14) Amennyiben a Parlament törvényben meghatározza törvények vagy jogszabályok értelmezését – abban az esetben is, ha kifejezetten csak a megalkotást követő törvényekre kell alkalmazni – azt a jelen Alkotmányra is alkalmazni kell, mintha a jelen Alkotmány a törvény hatálybalépését követően elfogadott törvény lenne.

Ameddig a Parlament nem hoz ilyen irányú törvényt, a jelen Alkotmány értelmezésére a kijelölt napon hatályban lévő törvényt kell alkalmazni.

Első Melléklet

47. cikk (7) bekezdés

Büntető törvénykönyv (9. fejezet)
Rendőrségi törvények könyve (10. fejezet)
Szervezeti és polgári eljárásjogi törvénykönyv (12. fejezet)
Kereskedelmi törvénykönyv (13. fejezet)
Polgári törvénykönyv (16. fejezet)

Második Melléklet

Hivatali eskü (50. és 89. cikkek)

a) **Köztársasági elnöki hivatali eskü** Én, ..., ünnepélyesen esküszöm/fogadom, hogy Málta köztársasági elnöki hivatalát hűségesen ellátom (a köztársasági elnöki feladatokat ellátom), és legjobb képességeim szerint megóvom, védelmezem és megvédem Málta Alkotmányát. (Isten engem úgy segítjen).

b) **Miniszterelnöki vagy miniszteri vagy államtitkári hivatali eskü** Én, ..., ünnepélyesen esküszöm/fogadom, hogy miniszterelnök/miniszteri/államtitkári feladataim hűségesen és lelkiismeretesen, a Málta Alkotmányával és a törvényeivel összhangban, fellelem és kivételezés nélkül, ellátom. (Isten engem úgy segítjen).

Harmadik Melléklet

Hűségeskü (124. cikk (1) bekezdés)

Én, ..., ünnepélyesen esküszöm/fogadom, hogy igaz hittel és hűséggel viselek a Máltai Köztársaság, annak népe és Alkotmánya iránt. (Isten engem úgy segítjen).

Negyedik Melléklet

Nemzetközösség államainak felsorolása, Málta kivételével (23. cikk)

Antigua és Barbuda; Ausztrália; Bahama-szigetek; Banglades; Barbados; Belize; Botswana; Brunei; Kamerun; Kanada; Ciprus; Dominikai Közösség; Gambia; Ghána; Grenada; Guyana; India; Jamaica; Kenya; Kiribati; Lesotho; Malawi; Malajzia; Maldív-szigetek; Mauritius; Mozambik; Namíbia; Nauru; Új-Zéland; Nigéria; Pakisztán; Pápua Új-Guinea; St. Kitts és Nevis; Saint Lucia; Saint Vincent és a Grenadine-szigetek; Seychelle-szigetek; Sierra Leone; Szingapúr; Salamon-szigetek; Dél-afrikai Köztársaság; Sri Lanka; Szváziföld; Tanzánia; Tonga; Trinidad és Tobago; Tuvalu; Uganda; Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága és Kolóniái; Vanuatu; Szamoa; Zambia; Zimbabwe

NÉMETORSZÁG

A bonni Alaptörvény 1949. május 24-én lépett hatályba.

Az Alaptörvényt 2003-ig ötvénszer módosították, legutóbb 2012-ben.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a német Parlament honlapja volt (https://www.bundestag.de/blob/284870/ce0d03414872b427e57fccb703634dcd/basic_law-data.pdf).

A Német Szövetségi Köztársaság alaptörvénye

Bonn, 1949. május 23.

A Parlamenti Tanács 1949. május 23-án Bonnbán tartott nyilvános ülésén megállapította, hogy a Német Szövetségi Köztársaságnak az 1949. év május 8-án a Parlamenti Tanács által meghozott alaptörvényét az 1949. május 16. és 22. közötti héten a részes tartományok népképviselőinek 2/3 része elfogadta.

Ezen megállapítás alapján a Parlamenti Tanács, melyet az elnöksége képviselt, ezen alaptörvényt kiállította és kihirdette.

Az Alaptörvény a 145. cikkely (3) bekezdése alapján a Szövetség hivatalos lapjában közzététetik.

Preambulum

Isten és ember előtti felelőssége tudatában, attól az akaratától áthatva, hogy mint az egyesült Európa egyenjogú tagja a világbékét szolgálja, a német nép alkotmányozó hatalmánál fogva meghatározza alaptörvényét.

A németek Bajorország, Berlin, Brandenburg, Bréma, Hamburg, Hessen, Alsó-Szászország, Észak-Rajna-Westfália, Mecklenburg-Vorpomeránia, Rajnavidék-Pfalz, Saar-vidék, Schleswig-Holstein, Szászország, Szászország-Anhalt, Tübingia és Baden-Württemberg tartományokban megvalósították Németország egységét és szabadságát. Az alaptörvény az egész német népre érvényes.

I. Az alapjogok

1. cikk. Emberi méltóság – Emberi jogok – Alapjogok jogi kötőereje

(1) Az emberi méltóság sérthetetlen. Annak tisztelete és védelmezése kötelező minden állami hatalom számára.

(2) A német nép ezért elismeri, hogy a sérthetetlen és elidegeníthetetlen emberi jogok képezik az alapját a világon minden emberi közösségnek, békének és igazságosságnak.

(3) Az alább felsorolt alapjogok mint közvetlenül hatályos jog, kötik a törvényhozást, a végrehajtó hatalmat és az igazságszolgáltatást.

2. cikk. Személyi szabadság

(1) Mindenkinek joga van arra, hogy saját személyiségét szabadon kibontakoztassa, amennyiben az mások jogait nem sérti és nem ütközik az alkotmányos rendbe, vagy az erkölcsi törvénybe.

(2) Mindenkinnek joga van az életre és a testi épségre. A személyi szabadság sérthetetlen. E jogokba csak törvény alapján lehet beavatkozni.

3. cikk. Törvény előtti egyenlőség

(1) A törvény előtt minden ember egyenlő.

(2) A férfiak és nők egyenjogúak. Az állam támogatja a nők és férfiak közötti egyenjogúság megvalósítását, és lépéseket tesz a jelenleg létező hátrányok kiküszöbölésére.

(3) Senkit nem lehet nemi hovatartozása, származása, faja, nyelve, hazája vagy eredete, meggyőződése, vallási vagy politikai nézetei miatt hátránnyal sújtani vagy előnyben részesíteni. Senkit nem lehet fogyatékosága miatt hátrányban részesíteni.

4. cikk. Vallás- és lelkiismereti szabadság

(1) A hit, a lelkiismeret, a vallás és a világnézet szabadsága sérthetetlen.

(2) A zavartalan vallásgyakorlás biztosított.

(3) Senkit sem lehet lelkiismerete ellenére fegyveres hadi szolgálatra kényszeríteni. A részleteket szövetségi törvény szabályozza.

5. cikk. Véleménynyilvánítás szabadsága, művészet és tudomány

(1) Mindenkinnek joga van arra, hogy véleményét szóban, írásban és képen szabadon kifejezze és terjessze, valamint arra, hogy az általánosan hozzáférhető forrásokból akadálytalanul tájékozódjék. A sajtószabadság és a rádió, valamint film útján történő hírközlés szabadsága biztosított. Cenzúrának nincs helye.

(2) E jogok korlátait az általános törvények, az ifjúság védelmét szolgáló törvényes előírások és az egyéni becsület joga tartalmazza.

(3) A művészet és a tudomány, a kutatás és a tanítás szabad. A tanítás szabadsága nem választható el az alkotmány iránti hűségtől.

6. cikk. Házasság, család, gyermekek

(1) A házasság és család az állam különleges védelme alatt áll.

(2) A gyermekek gondozása és nevelése a szülők természetes joga és elsőrendű kötelessége. Tevékenységük felett az állami közösség őrökdi.

(3) A nevelésre jogosultak akarata ellenére gyermekeket csak törvény alapján lehet a családtól elvonni, ha a nevelésre jogosultak kötelességüket nem teljesítik, vagy ha a gyermekek egyéb okokból az elhanyagolás veszélyének vannak kitéve.

(4) Minden anyának joga van a közösség védelmére és gondoskodására.

(5) A törvényhozás a házasságon kívül született gyermekek testi és szellemi fejlődése és társadalmi helyzete tekintetében ugyanolyan feltételeket állapít meg, mint amelyek a házasságban született gyermekeket megilletik.

7. cikk. Oktatási rendszer

- (1) Az oktatásügy egésze állami ellenőrzés alatt áll.
- (2) A nevelésre jogosítottaknak joguk van arra, hogy döntsenek a gyermekek vallási oktatásban történő részvételéről.
- (3) A nem egyházi iskolák kivételével a nyilvános iskolákban a vallásoktatás rendes tantárgy. Az állami felügyelet jogának csorbitása nélkül, a vallásoktatást a vallási közösségek alapelveinek megfelelően kell folytatni. Akarata ellenére nem lehet oktatót arra kötelezni, hogy vallásoktatást folytasson.
- (4) Magániskolák létesítésének joga biztosított. A nyilvános iskolákat kiegészítő magániskolák állami jóváhagyást igényelnek és rájuk a tartományi törvények vonatkoznak. A jóváhagyást meg kell adni, ha a magániskolák oktatási célkitűzéseik, felszereltségük, valamint tanterőik tudományos felkészültsége tekintetében nem maradnak el a nyilvános iskolák mögött, és ha nem kívánnak különbséget tenni a tanulók között a szülők vagyoni helyzete szerint. A jóváhagyást meg kell tagadni, ha a tanterv anyagi és jogi helyzete nem kellően biztos.
- (5) Magán népiskolát csak akkor lehet engedélyezni, ha az oktatási igazgatás különleges pedagógiai érdeket ismert el, vagy ha a nevelésre jogosítottak javaslata alapján mint együttes felekezeti vagy világnézeti iskolát kell létesíteni, és ha ilyen jellegű nyilvános népiskola a községben nem működik.
- (6) Az előkészítő iskolák tilalma érvényben marad.

8. cikk. Gyülekezési jog

- (1) Minden németnek joga van arra, hogy bejelentés vagy engedély nélkül békésen fegyvertelenül gyülekezzen.
- (2) A szabad ég alatt tartott gyűlések tekintetében ez a jog törvénnyel vagy törvény alapján korlátozható.

9. cikk. Egyesülési jog

- (1) Minden németnek joga van arra, hogy egyesületeket és társaságokat alapítson.
- (2) Tilosak olyan egyesülések, melyek célja vagy tevékenysége a büntető törvénykönyvbe ütközik, illetve ha az az alkotmányos rend vagy a népek közötti megértés gondolata ellen irányul.
- (3) A munka- és gazdasági feltételek védelmére és javítására szolgáló társulások alakítására szolgáló jog mindenkit és minden foglalkozási ágat megillet. E jog korlátozására vagy akadályozására irányuló megállapodások semmiek, az ilyen célt szolgáló intézkedések jogellenesek. Azok az intézkedések, amelyeket a 12/A. cikk, a 35. cikk (2) és (3) bekezdése, a 87/A. cikk (4) bekezdése és a 91. cikk alapján fogadtak el, nem irányulhatnak azon bérharcok ellen, amelyeket az első mondatban megjelölt egyesületek vezetnek a munka- és gazdasági feltételek védelme és javítása érdekében.

10. cikk. Levéltitok, posta- és távközlési titok

- (1) A levéltitok, valamint a posta- és távközlési titok sérthetetlen.
- (2) Korlátozásokat csak törvény alapján lehet elrendelni. Ha a korlátozó intézkedések a Szövetség vagy valamelyik tartomány szabad és demokratikus alaprendjének vagy biztonság-

gának védelmét szolgálják, törvény úgy rendelkezhet, hogy ezeket az intézkedéseket nem hozzák az érintett személy tudomására, és ezt bírósági eljárás helyett a népképviselő által kinevezett szerv és segítő szervei vizsgálják felül.

11. cikk. Mozgásszabadság

(1) Minden német az egész szövetségi területen szabadon mozoghat.

(2) Ezt a jogot csak a törvényben vagy törvény alapján és csak olyan esetekben lehet korlátozni, amikor nincsenek meg a kellő életfeltételek és ha a közösség számára ebből külön terhek származnak, valamint ha az a szövetség vagy valamely tartomány szabad és demokratikus alaprendjét fenyegető veszély elhárítása, járvány elleni harc, természeti katasztrófa vagy más különlegesen súlyos szerencsétlenség esetén, az ifjúság erkölcsi romlás elleni védelme vagy büntetendő cselekmények megelőzése érdekében szükséges.

12. cikk. Foglalkozás szabad megválasztása

(1) Minden németnek joga van arra, hogy foglalkozását, munkahelyét és képzési helyét szabadon megválaszthassa. A foglalkozás gyakorlását törvényben vagy törvény alapján lehet szabályozni.

(2) Senkit nem lehet meghatározott munkára kötelezni, kivéve, ha az a szokásos általános, mindenkire nézve azonos, nyilvános szolgáltatási kötelezettség keretein belül történik.

(3) Kényszermunka csak a bíróság által kiszabott szabadságelvonás esetén engedhető meg.

12/A. cikk. Kötelező katonai vagy kiegészítő civil szolgálat

(1) A 18. életévüket betöltött férfiak a fegyveres erők, a szövetségi határőrség vagy a polgári védelem kötelékében szolgálatra kötelezhetők.

(2) Aki lelkiismereti okok miatt a fegyveres hadi szolgálatot megtagadja, kiegészítő szolgálatra kötelezhető. A kiegészítő szolgálat időtartama a fegyveres szolgálat időtartamát nem haladhatja meg. A részleteket törvény szabályozza, amely nem korlátozhatja a lelkiismereti döntés szabadságát s olyan kiegészítő szolgálat lehetőségét is előírhatja, amely szoros összefüggésben van a fegyveres erők és a szövetségi határőrség kötelékével.

(3) Azok a hadkötelesek, akiket az (1) vagy a (2) bekezdés alapján szolgálatra nem hívtak be, a védelem szükségességének idején törvényben vagy törvény alapján védekező célú polgári szolgálatteljesítésre – beleértve a polgári lakosság védelmét is – munkaviszonyban kötelezhetők; a közjogi szolgálati viszonyon alapuló kötelezettségek csak rendészeti vagy hasonló központi közigazgatási feladatok ellátására közjogi szolgálati viszonyban teljesíthetők törvényesen. A jelen bekezdés első mondatában megjelölt munkaviszonyok teljesíthetők a fegyveres erőknél, a fegyveres erők ellátó szolgálatánál, úgyszintén a közigazgatásban; e kötelezettségek munkaviszonyban a polgári lakosság ellátása terén csak akkor törvényesek, ha azok létszükségleteket fedeznek vagy azok védelmét szolgálják.

(4) A védelem szükségességének idején a szolgálatteljesítés a polgári egészségügy és gyógyítás területén, úgyszintén az állandó katonai kórházban nem önkéntes alapon látandó el, tizennyolcadik életévüket betöltött nők ötvenöt éves korukig törvénnyel vagy törvény alap-

ján hasonló polgári szolgálatteljesítésre vonultathatók be. Ők fegyveres szolgálatra semmilyen esetben sem kötelezhetők.

(5) A védelmi helyzetet megelőző időszakban a (3) bekezdésben megjelölt kötelezettségek csak a 80/A. cikk (1) bekezdése alapján állapíthatók meg. A (3) bekezdés szerinti olyan szolgálatteljesítés előkészítésére, amelyben különleges ismeretek vagy jártasságok szükségesek, törvényben vagy törvény alapján kiképzésben való kötelező részvétel írható elő. Ebben az esetben az első mondat nem alkalmazható.

(6) Ha a védelem szükségességének alapján a (3) bekezdés második mondatában megjelölt területen olyan munkaerőigény áll elő, amelyet önkéntes alapon nem lehet kielégíteni, e szükséglet kielégítése céljából a németek hivatásuk betöltésére vagy munkahelyválasztására elismert jogai törvényben vagy törvény alapján felfüggeszthetők. A védelmi helyzet beállta előtt az ötödik bekezdés első mondata megfelelően alkalmazandó.

13. cikk. Magánlakás sérthetlensége

(1) A magánlakás sérthetetlen.

(2) Házkutatást csak bíró, valamint a késlekedés veszélye esetén a törvényben meghatározott egyéb szervek rendelhetnek el; és a törvényben előírt formában kell lefolytatni.

(3) Ha bizonyos tények megalapozzák a gyanút, hogy valaki törvény által meghatározott különösen súlyos bűncselekményt követett el, bírósági határozat alapján technikai eszközök alkalmazhatók azon lakások lehallgatása céljából, ahol a gyanúsított vélhetően tartózkodik, ha a tényállás felderítését más módszer alkalmazása aránytalanul megnehezítené vagy kilátástalanná tenné. Az engedély meghatározott időre szól. A döntést három bíróságból álló bírói tanács hozza. Késedelem veszélye esetében egyes bíró is hozhat döntést.

(4) A közbiztonságot fenyegető sürgős veszély, különösen közveszély vagy életveszély esetén a lakás védelmét szolgáló technikai eszközöket csak bírósági határozat alapján lehet alkalmazni. Késedelem veszélye esetén a szükséges intézkedéseket törvényben meghatározott más szerv is elrendelheti, a bírósági határozatot ebben az esetben haladéktalanul pótolni kell.

(5) Ha a technikai eszközök alkalmazását kizárólag olyan személyek védelme érdekében rendelik el, akik az alkalmazás során a lakásban tartózkodnak, az intézkedést törvényben meghatározott hatóság hozhatja meg. Az ennek során megszerzett ismeretek egyéb módon történő értékelése csak büntetés-végrehajtás céljából vagy veszély elhárítása érdekében és csak akkor lehetséges, ha megelőzően az intézkedés jogszerűségét a bíróság megállapította; késedelem veszélye esetén a bírósági határozatot haladéktalanul pótolni kell.

(6) A Szövetségi Kormány évente tájékoztatja a Szövetségi Gyűlést a (3) bekezdés szerint, valamint a (4) bekezdés szerint a Szövetség hatásköréről, illetve, amennyiben bírósági felülvizsgálat szükséges, az (5) bekezdés alapján bevetett technikai eszközök alkalmazásáról. A Szövetségi Gyűlés által választott bizottság gyakorolja ezen jelentés alapján a parlamenti ellenőrzést. A tartományok biztosítják az egyenértékű parlamenti ellenőrzést.

(7) Beavatkozás és korlátozás egyébként csak törvény alapján általános veszély, egyes személyeket érintő életveszély, valamint a közbiztonságot és közrendet veszélyeztető azonnali veszély megelőzése, különösen lakáshiány enyhítése, járványveszély leküzdése, valamint veszélyeztetett fiatalkorúak védelme érdekében lehetséges.

14. cikk. Tulajdonjog, öröklési jog, kisajátítás

(1) A tulajdon és az öröklési jog biztosított. Ezek tartalmát és korlátait törvény határozza meg.

(2) A tulajdon kötelez. A tulajdon használata egyúttal a közjót is szolgálja.

(3) kisajátítás csak a közjó érdekében engedhető meg. Erre csak olyan törvény útján vagy törvény alapján kerülhet sor, amely a kártalanítás módját és mértékét szabályozza. A kártalanítás a közösség és az érintettek érdekeinek igazságos mérlegelése alapján állapítandó meg. Vítás esetekben a kártalanítás összege tekintetében a rendes bíróságok előtti törvényes út nyitva áll.

15. cikk. Községi tulajdonba vétel

Telket és földet, természeti kincseket, valamint termelési eszközöket a kártalanítás módját és mértékét szabályozó törvény útján közös tulajdonba vagy közös gazdaság egyéb formáiba lehet venni. A kártalanítás tekintetében a 14. cikk (3) bekezdés harmadik és negyedik mondata megfelelően alkalmazandó.

16. cikk. Állampolgárok kiadatása

(1) A német állampolgárságot nem lehet elvonni. Az állampolgárság elvesztése csak törvény alapján és az érintett személy akarata ellenére csak akkor lehetséges, ha az érintett személy ezzel nem válik hontalanná.

(2) Németet idegen állam számára nem lehet kiadni. Törvény eltérő szabályozást állapíthat meg arra az esetre, ha a kiadatás az Európai Unió egy tagállama, vagy nemzetközi bíróság számára történik, amennyiben a jogállami elvek betartása biztosítva van.

16/A. cikk. Menedékjog

(1) A politikai üldözöttek menedékjogot élveznek.

(2) Az (1) bekezdésre nem hivatkozhat, aki az Európai Közösség egy tagállamából vagy egy olyan harmadik államból menekül, ahol biztosított a Menekültek Jogállásáról Szóló Egyezmény, illetve az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről Szóló Konvenció alkalmazása. Azon Európai Közösségen kívüli államokat, melyekre az első mondatot alkalmazni kell, törvény határozza meg, melyet a Szövetségi Tanács hagy jóvá. Az első mondat által meghatározott esetekben tartózkodást megszüntető intézkedések az ezek ellen bevezetett jogsegélytől függetlenül végrehajthatók.

(3) A Szövetségi Tanács által jóváhagyott törvény meghatározhatja azon államokat, ahol a jogi helyzetre, a jogalkalmazásra és az általános politikai viszonyokra tekintettel biztosított-nak tűnik, hogy a menekült ott sem politikai üldözésnek, sem embertelen vagy lealacsonyító büntetésnek vagy bánásmódnak nem lesz kitéve. Vélelem szól amellet, hogy egy ilyen államból származó külföldit nem üldöznek, amíg nem követ el olyan cselekményt, amely megalapozza annak elfogadását, hogy ezen cselekmény elkövetésének feltételezése miatt őt politikailag üldözzék.

(4) A (3) bekezdésben foglalt esetekben a nyilvánvalóan alaptalan vagy nyilvánvalóan alaptalannak minősülő tartózkodást megszüntető intézkedések végrehajtását bíróság csak

akkor függesztheti fel, ha komoly kétség merül fel az intézkedés jogszerűségét illetően, a mérlegelési jogkör korlátozható és a késedelmesen előadott tények nem vehetők figyelembe. A továbbiakat törvény szabályozza.

(5) Az (1)–(4) bekezdésben foglaltak nem állnak ellentétben az Európai Közösség tagállamainak egymással, illetve harmadik államokkal kötött azon egyezményeivel, melyek a Menekültek Jogállásáról Szóló Egyezményben, illetve az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről Szóló Konvencióban foglalt és a szerződő államokban biztosítandó kötelezettségek mellett hatásköri szabályokat állapítanak meg a menedékkérelmek vizsgálatára, illetve az egymás menedékjogról szóló kérelmeinek kölcsönös elismerésére vonatkozóan.

17. cikk. Petíciós jog

Mindenkinek joga van arra, hogy egyedül vagy másokkal együttesen írásban kérelmet vagy panaszt terjesszen az illetékes hatóságok és a népképviselő elé.

17/A. cikk. Alapjogok korlátozása különleges esetekben

(1) A katonai és kiegészítő szolgálatról rendelkező törvények elrendelhetik, hogy a fegyveres erők és a kiegészítő szolgálat tagjainak a katonai vagy kiegészítő szolgálat idején a szóban, írásban és képből történő szabad véleménynyilvánításhoz és annak terjesztéséhez való jog [5. cikk (1) bekezdés első mondat első félmondata], a gyülekezési szabadsághoz való alapjog (8. cikk), a petíciós jog (17. cikk), amennyiben a jog biztosítja, hogy kérelmet vagy panaszt másokkal együttesen elő lehessen terjeszteni, korlátozva legyen.

(2) Azok a törvények, amelyek a honvédelmet – beleértve a polgári lakosság védelmét is – szolgálják, meghatározzák a szabad mozgás (11. cikk) és a lakás sérthetlenségére vonatkozó alapvető jog (13. cikk) korlátozását.

18. cikk. Alapjogok elvesztése

Az, aki a véleménynyilvánítás szabadságát, különösen a sajtószabadságot [5. cikk (1) bekezdés], a tanítás szabadságát [5. cikk (3) bekezdés], a gyülekezési szabadságot (8. cikk), az egyesülési szabadságot (9. cikk), a levél-, postai és távközlési titkot (10. cikk), a tulajdon szabadságát (14. cikk) vagy a menedékjogot [16. cikk (2) bekezdés] a szabad, demokratikus alaprend elleni küzdelem céljaira történő visszaélésekre használja fel, ezeket az alapjogokat elveszíti. Az elvesztést és annak terjedelmét a Szövetségi Alkotmánybíróság állapítja meg.

19. cikk. Alapjogok korlátozása, jogorvoslathoz való jog

(1) Amennyiben a jelen alaptörvény értelmében alapjogot törvénnyel vagy törvény alapján korlátozni lehet, a törvény általánosságban és nemcsak egyedi esetben hatályos. Ezenkívül a törvénynek meg kell jelölnie az alapjogra vonatkozó cikket.

(2) Alapjog lényeges tartalmát semmiképpen nem lehet érinteni.

(3) Az alapjogok belföldi jogi személyekre is vonatkoznak, amennyiben azok lényegükénél fogva az alapjogok alkalmazása alá esnek.

(4) Amennyiben a közhatalom valakinek jogait megsérti, annak számára a törvényes út nyitva áll jogorvoslatra. Amennyiben egyéb hatáskör megállapítására nincs alap, a rendes bíróságokhoz kell fordulni. Ez nem érinti a 10. cikk (2) bekezdésének második mondatát.

II. A Szövetség és a tartományok

20. cikk. Alkotmányos alapelvek, ellenállási jog

- (1) A Német Szövetségi Köztársaság demokratikus és szociális szövetségi állam.
- (2) Minden államhatalom a néptől származik. A nép az államhatalmat választások, szavazások, valamint a törvényhozás, a végrehajtó hatalom és az igazságszolgáltatás meghatározott szervei útján gyakorolja.
- (3) A törvényhozást az alkotmányos rend, a végrehajtó hatalmat és az igazságszolgáltatást a törvény és jog köti.
- (4) Minden német jogosult ellenállást kifejteni azzal szemben, aki e rend megbontására törekszik, ha más eszköz igénybevételére nincs lehetőség.

20/A. cikk A természetes életfeltételek és az állatok védelme

Az állam a jövő generációival szembeni felelőssége alapján védi a természetes életfeltételeket és állatokat az alkotmányos rend keretein belül a törvényhozás, valamint a törvényeknek és a jognak megfelelően a végrehajtó hatalom és az igazságszolgáltatás segítségével.

21. cikk. Politikai pártok

- (1) A pártok közreműködnek a nép politikai akaratának kialakításában. A pártok alapítása szabad, belső rendjük összhangban kell, hogy álljon a demokratikus alapelvekkel. A pártok kötelesek anyagi eszközeik eredetéről és felhasználásáról nyilvános számadást közölni.
- (2) Azok a pártok, amelyek célkitűzéseikben vagy tagjaik magatartásából kitűnőleg arra törekszenek, hogy a szabad demokratikus alaprendet csorbítsák vagy azt megszüntessék, illetve hogy a Német Szövetségi Köztársaság helyzetét veszélyeztessék, alkotmányellenesek. Az alkotmányellenesség kérdésében a Szövetségi Alkotmánybíróság határoz.
- (3) A részleteket szövetségi törvények szabályozzák.

22. cikk. Szövetségi főváros, szövetségi zászló

- (1) A Német Szövetségi Köztársaság fővárosa Berlin. A Szövetség felelőssége, hogy a nemzet mint egész kerüljön képviseletre a fővárosban. A részleteket szövetségi törvények szabályozzák.
- (2) A szövetségi zászló fekete-vörös-arany színű.

23. cikk. Európai Unió, alapjogvédelem, a szubszidiaritás alapelve

(1) A Német Szövetségi Köztársaság az egyesült Európa megvalósításához hozzájárul az Európai Unió létrehozásán keresztül, melyet a demokratikus, a jogállami, a társadalmi és a föderatív alapelvek, valamint a szubszidiaritás elve köteleznek és az ezen alaptörvény által biztosított jogvédelemhez lényegében hasonló jogvédelmet biztosít. A Szövetség ehhez a Szövetségi Tanács által jóváhagyott törvényen keresztül felségjogokat ruházhat át. Az Európai Unió alapítása, szerződéses alapjainak megváltoztatása, valamint olyan hasonló szabályok vonatkozásában, melyek ezen alaptörvény tartalmát megváltoztatják vagy kiegészítik, illetve ilyen módosításokat vagy kiegészítéseket lehetővé tesznek, a 79. cikk (2) és (3) bekezdése érvényes.

(1a) A Szövetségi Gyűlés és a Szövetségi Tanács jogában áll az Európai Unió Bíróságához fordulni abban az esetben, ha úgy vélik, hogy az Európai Unió valamely rendelkezése sérti a szubszidiaritás alapelvét. A Szövetségi Gyűlés köteles az eljárást megindítani tagjai egyetgyedének kérésére. A Szövetségi Tanács hozzájárulását igénylő rendelkezés esetében – a 42. cikk (2) bekezdése első mondatának, valamint az 52. cikk (2) bekezdése első mondatának kivételével – lehetséges a Szövetségi Gyűlés és a Szövetségi Tanács jogainak gyakorlása az Európai Unió szerződéses alapjainak megfelelően.

(2) Az Európai Unió ügyeiben a Szövetségi Gyűlés, illetve a Szövetségi Tanácson keresztül a tartományok közreműködnek. A Szövetségi Kormány a Szövetségi Gyűlést és a Szövetségi Tanácsot a lehető legkorábbi időpontban tájékoztatja.

(3) A Szövetségi Kormány lehetőséget ad a Szövetségi Gyűlésnek, hogy megfogalmazza álláspontját az Európai Unió jogalkotási tevékenységében való közreműködésére vonatkozóan. A Szövetségi Kormány figyelembe veszi a Szövetségi Gyűlés állásfoglalását a tárgyalások lefolytatásánál. A továbbiakat törvény szabályozza.

(4) A Szövetségi Tanács részt vesz a szövetségi döntéshozatalban, amennyiben közreműködik egy megfelelő belső intézkedés meghozatalában, illetve amennyiben a tartományok rendelkeznek belső hatáskörrel.

(5) Amennyiben a Szövetség külső hatásköreinek szabályozási tárgya a tartományok érdekeit érinti vagy amennyiben egyébként a Szövetség rendelkezik törvényhozási hatáskörrel, a Szövetségi Kormány figyelembe veszi a Szövetségi Tanács állásfoglalását. Ha az adott szabályozandó tárgykör a tartományok törvényhozási hatáskörét, hatóságaik felállítását vagy közigazgatási eljárásukat érinti, a Szövetség akaratának kialakításánál a Szövetségi Tanács állásfoglalását figyelembe kell venni, ebben az esetben a szövetség tartozik felelősséggel azokban az ügyekben, amelyek a szövetség kiadásainak növelését, illetve bevételeinek csökkentését eredményezhetik, a Szövetségi Kormány hozzájárulása szükséges.

(6) Ha a kizárólagos törvényhozási hatáskör szabályozási tárgya a tartományok érdekeit érinti az oktatás, a kultúra vagy a műsorszolgáltatás területén, a Szövetség azon jogok gyakorlását, melyekkel Németország az Európai Unió tagállamaként rendelkezik, a Szövetség a Szövetségi Tanács által megnevezett tartományi képviselőre ruházhatja. E jogok gyakorlása a Szövetségi Kormány részvételével és beleegyezésével történik, a szövetségi szintű felelősséget meg kell őrizni.

(7) A (4) és a (6) bekezdések esetében a továbbiakat egy, a Szövetségi Tanács hozzájárulásával hozott törvény szabályozza.

24. cikk. Állami felségjogok átruházása

(1) A Szövetség törvény útján felségjogokat nemzetközi intézményekre ruházhat át.

(1a) Amennyiben az állami hatáskörök gyakorlásáért és az állami feladatok ellátásáért a tartományok felelősek, a Szövetségi Kormány hozzájárulásával a szomszédos tartományok intézményeire felségjogokat ruházhatnak át.

(2) A Szövetség a béke biztosítása céljából kölcsönös kollektív biztonsági rendszerben vehet részt; ez esetben hozzájárul felségjogainak olyan korlátozásához, amely Európa békés és tartós rendjének, valamint a világ népei közötti megértés biztosítására irányul.

(3) Államok közötti viták elintézése érdekében a Szövetség csatlakozik az általános, átfogó, kötelező nemzetközi döntőbíróvási megállapodásokhoz.

25. cikk. A nemzetközi jog primátusa

A nemzetközi jog általános szabályai a szövetségi jog részét képezik. Megelőzik a törvényeket és a szövetségi terület lakosai számára közvetlenül állapítanak meg jogokat és kötelezettségeket.

26. cikk. A nemzetközi béke megőrzése

(1) Olyan cselekedetek, amelyek alkalmasak arra és amelyeket az a szándék vezérel, hogy megzavarják a népek együttélését, különösen, amelyek támadó háború viselését készítik elő, alkotmányellenesek. E cselekedetek büntetendők.

(2) Hadviselésre szolgáló fegyvereket csak a szövetségi kormány jóváhagyásával lehet előállítani, fejleszteni és forgalomba hozni. A részleteket szövetségi törvény szabályozza.

27. cikk. Kereskedelmi flotta

Az összes német tengeri kereskedelmi hajó egységes kereskedelmi hajóhadat alkot.

28. cikk. Tartományi alkotmányok, a községek függetlensége

(1) A tartományok alkotmányos rendje összhangban kell, hogy álljon a jelen alaptörvény értelmében felfogott köztársasági, demokratikus és szociális jogállam alapelveivel. A tartományokban, a járásokban és községekben a népnek képviselte van, amely általános, közvetlen, szabad, egyenlő és titkos választás útján jön létre.

Az Európai Községek jogának megfelelően a járási és községi választásokon választhat és választható az a személy, aki az Európai Község bármely tagállamának állampolgára.

(2) A községek számára biztosítani kell azt a jogot, hogy a helyi község ügyeit a törvények határain belül saját felelősségük alapján szabályozzák. A községszövetségek is rendelkeznek önkormányzati joggal törvényes feladatkörük határain belül és a törvénynek megfelelően. Az önkormányzáshoz való jog kiterjed a pénzügyi függetlenségre; valamint részét képezi a községek joga arra, hogy a gazdasági teljesítőképesség alapján meghatározzák az adóbevételt és annak mértékét.

(3) A Szövetség biztosítja, hogy a tartományok alkotmányos rendje megfeleljen az alapjoknak, valamint az (1) és (2) bekezdés rendelkezéseinek.

29. cikk. A szövetség területének újrafelosztása

(1) A szövetségi területet szövetségi törvénnyel lehet felosztani újra, úgy, hogy a tartományok nagyságuk és gazdasági lehetőségeik alapján képesek legyenek teljesíteni a rájuk háruló feladatokat. A felosztásnál figyelemmel kell lenni a helyi lakossági kötelezettségekre, a történelmi és kulturális összefüggésekre, a gazdasági célszerűségekre, valamint a terület és tervezés sajátosságából folyó követelményekre.

(2) A szövetségi terület újrafelosztását népszavazással jóváhagyott szövetségi törvénnyel végzik. Az érintett tartományokat meghallgatják.

(3) A népszavazást azokban a tartományokban tartják, amelyek területén alakítják ki az új tartományt, vagy amelynek határait újból megállapítják (érintett tartományok). A népszavazást arról a kérdéssel tartják, hogy maradjanak az érintett tartomány határai vagy új tartományt kell alakítani, illetve határait újból megállapítani. A változtatások akkor tekintendők elfogadottnak, ha az új területen és annak az érintett tartománynak egész területén vagy területének egy részén, amelynek státusát meg kell változtatni, a többség a változtatásra szavaz. Ezek a változtatások nem tekintendők elfogadottnak, ha valamely érintett tartomány területén a többség elveti a javasolt változtatásokat; ez az említett elvetés azonban nem veendő figyelembe, ha azon a területen, amelynek hovatartozását meg kell változtatni, a szavazók 2/3-os többsége egyetért a változtatásokkal, kivéve, ha az érintett tartományok egész területén 2/3-os többséggel elvetik a javasolt változtatásokat.

(4) Az összefüggő, körülhatárolható településen vagy gazdasági körzetben, amely területének egy része több tartomány területén van, s bennük legalább egymillió lakos él, a Szövetségi Gyűlésbe választójoggal rendelkező és a területen élő lakók egytizedének népi kezdeményezése szükséges ahhoz, hogy e területre egységes tartományi hovatartozást állapítsanak meg, úgy hogy két éven belül kibocsátott szövetségi törvény vagy azt határozza meg, hogy a tartományi hovatartozás a (2) bekezdés szerint változik meg, vagy hogy az érintett tartományokban népszavazást tartanak.

(5) A népszavazás dönt a területi hovatartozás törvényben előírt változtatásának jóváhagyásáról. A népszavazásra bocsátott törvény legfeljebb két különböző javaslatot tartalmazhat. Ha a tartományi hovatartozás javasolt megváltoztatását a többség jóváhagyja, két éven belül szövetségi törvény határozza meg, hogy a tartományi hovatartozás a (2) bekezdés szerint megváltozik-e. Ha a népszavazásra bocsátott fenti javaslatot a (3) bekezdés harmadik és negyedik mondatában rögzített módon fogadják el, a népszavazást követő két éven belül szövetségi törvényt adnak ki az indítványozott tartomány megalakításáról, ezt jóváhagyás céljából nem kell népszavazásra bocsátani.

(6) A népszavazáson elért többségnek akkor számít a leadott szavazatok többsége, ha az legalább a Szövetségi Gyűlésbe választójogosultak létszámának egynegyedét eléri. Egyébként a népszavazás, a népóhaj kifejezésének és a nép megkérdezésének részleteit szövetségi törvény határozza meg; ez előírhatja, hogy a népóhaj ilyen kifejezésére 5 éven belül nem kerülhet sor.

(7) A tartományok területi státusának egyéb változásai az érdekelt tartományok államszerződéseivel vagy a Szövetségi Tanács egyetértésével kiadott Szövetségi törvénnyel hajthatók végre, ha azon a területen tartományi hovatartozásának megváltoztatása napirenden van, legfeljebb 50.000 lakos él. A részleteket a Szövetségi Tanácsnak és a Szövetségi Gyűlés képviselői többségének egyetértésével kiadott törvény határozza meg. Ez előírhatja az érintett községek és körzetek meghallgatását.

(8) A tartományok hozzájuk tartozó területek, illetve területrészek felosztását a (2) és a (7) bekezdések rendelkezéseitől eltérően államszerződéssel szabályozhatják. Az érintett községeket és körzeteket meg kell hallgatni. Államszerződést minden részes tartományban népszava-

zással kell megerősíteni. Az államszerződés a tartományok részterületeit érinti, a népszavazás általi megerősítés ezekre a részterületekre korlátozható, az 5. mondat második félmondata nem alkalmazható. Egy szavazáson elért többségnek akkor számít a leadott szavazatok többsége, ha az legalább a Szövetségi Gyűlésbe jogosultak létszámának egynegyedét eléri. A részleteket törvény határozza meg. Az államszerződés létrejöttéhez szükséges a Szövetségi Gyűlés hozzájárulása.

30. cikk. A tartományok állami hatáskörei

A tartományok gyakorolják az állami hatásköröket és látják el az állami feladatokat, amennyiben a jelen alaptörvény nem rendelkezik eltérően, illetve nem tesz lehetővé más szabályozást.

31. cikk. A szövetségi jog elsőbbsége

A szövetségi jog lerontja a tartományi jogot.

32. cikk. Külföldi államokkal való kapcsolattartás

- (1) Külföldi államokkal való kapcsolatok fenntartása a Szövetség hatáskörébe tartozik.
- (2) Olyan szerződés megkötése előtt, amely valamely tartomány különleges viszonyait érinti, a tartomány véleményét kellő időben meg kell hallgatni.
- (3) Amely kérdésben a tartományok törvényhozói hatáskörrel rendelkeznek, a szövetségi kormány hozzájárulásával külföldi államokkal szerződéseket köthetnek.

33. cikk. Egyenlő állampolgári jogok, közszolgálat

- (1) Minden német minden tartományban egyenlő jogokkal és kötelességekkel rendelkezik.
- (2) Minden német rátermettségének, képességének, s szakmai teljesítményének megfelelően minden közhivatalt viselhet.
- (3) A polgári és állampolgári jogok élvezete, közhivatalok viselése, valamint a közszolgálatban megszerzett jogok függetlenek a vallási meggyőződéstől. Senkit nem lehet vallási vagy világnézeti hovatartozása, valláshoz, vagy világnézethez való nem tartozása miatt hátránnyal sújtani.
- (4) A felségjogokból eredő hatáskör gyakorlása állandó állami feladatként kerülnek átruházásra azon közszolgálati alkalmazottakra, akik közjogi szolgálati és hűségi viszonyban állnak.
- (5) A közszolgálati jogot a hivatásos közszolgálat említett alapelveinek figyelembevételével kell szabályozni.

34. cikk. Hivatali kötelesség megsértése

Amennyiben valaki egy rábízott közhivatal gyakorlása során megsérti harmadik személlyel szemben fennálló hivatali kötelességét, a felelősség alapvetően az államra vagy arra a testületre hárul, melynek szolgálatában áll. Szándékosság vagy súlyos gondatlanság esetén visszkérésre van lehetőség. A kártérítési igény és visszkérés esetén a rendes törvényes utat nem lehet kizárni.

35. cikk. Hivatali és jogsegély természeti katasztrófa esetén

(1) A Szövetség és a tartományok minden hatósága egymást kölcsönösen hivatali és jogsegélyben részesíti.

(2) A közbiztonság és a rend fenntartása vagy helyreállítása céljából különösen jelentős esetben a tartomány igénybe veheti a szövetségi határőrség erőit és eszközeit saját rendőrsége támogatására, ha a rendőrség a feladatát e támogatás nélkül nem, vagy csak nagy nehézségek között tudná ellátni. Természeti katasztrófa vagy különösen súlyos szerencsétlenség esetén segítségnyújtás céljára a tartomány a másik tartomány rendfenntartó erőit, más hatóságok erőit és eszközeit, valamint a szövetségi határőrséget és a fegyveres erőket veheti igénybe.

(3) Ha a természeti katasztrófa vagy szerencsétlenség egynél több tartomány területét veszélyezteti, a szövetségi kormány, ha az eredményes védekezéshez szükséges, elrendelheti a tartományi kormányoknak, hogy rendfenntartó erőiket bocsássák más tartományok rendelkezésére, úgyszintén, hogy a szövetségi határőrség és rendőrség egységeit vessék be a rendfenntartó erők támogatására. A szövetségi kormánynak az első mondat alapján tett intézkedései a Szövetségi Tanács kívánságára bármikor, egyébként a veszély megszűnésekor haladéktalanul hatályukat veszítik.

36. cikk. Legfelsőbb szövetségi hatóságok hivatalnokai

(1) A legfelsőbb szövetségi hatóságoknál minden tartományból megfelelő arányban kell hivatalnokokat alkalmazni. Az egyéb szövetségi hatóságokhoz rendszerint abból a tartományból kell kiválasztani az alkalmazottakat, amelyekben működnek.

(2) A honvédelmi törvényeknek is figyelembe kell venniük a Szövetség tartományi beosztását és a különleges nemzetiségi viszonyokat.

37. cikk. Szövetségi végrehajtás

(1) Amennyiben valamely tartomány az alaptörvény vagy más szövetségi törvény által rá rótt szövetségi kötelezettségeit nem teljesíti, a szövetségi kormány a Szövetségi Tanács hozzájárulásával megteheti a szükséges intézkedéseket, hogy a tartomány szövetségi kényszer útján teljesítse kötelezettségeit.

(2) A szövetségi kényszerintézkedés végrehajtása céljából a szövetségi kormány vagy annak meghatalmazottja utasítási joggal bír minden tartománnyal és azok hatóságaival szemben.

III. A Szövetségi Gyűlés

38. cikk. Választások

(1) A Német Szövetségi Gyűlés képviselőit általános, közvetlen, szabad, egyenlő és titkos választás útján választják. A képviselők az egész népet képviselik, őket megbízás vagy utasítás nem köti és csak lelkiismeretüknek vannak alávetve.

(2) Választójogosult az, aki tizennyolcadik életévét betöltötte, választható az, aki a nagykorúsághoz szükséges életkort elérte.

(3) A részleteket a szövetségi törvény szabályozza.

39. cikk. Törvényhozási időszak, összehívás

(1) A Szövetségi Gyűlést – összhangban az alábbi rendelkezésekkel – négy évre választják. A törvényhozási időszak akkor ér véget, amikor az új Szövetségi Gyűlés összeül. Az új választásokat a törvényhozási időszak kezdetétől számított legalább 46 és legfeljebb 48 hónap elteltével kell megtartani. A Szövetségi Gyűlés elosztása esetén a választást 60 napon belül kell lebonyolítani.

(2) A Szövetségi Gyűlés legkésőbb a választást követő 30. napon ül össze.

(3) A Szövetségi Gyűlés határozza meg ülésszakai berekesztését és újbóli megnyitását. A Szövetségi Gyűlés elnöke a gyűlést előbb is összehívhatja. Az összehívás kötelező, ha a kancellár ezt kívánja.

40. cikk. Elnök, eljárási rend

(1) A Szövetségi Gyűlés megválasztja elnökét, annak helyettesét és jegyzőit. Meghatározza saját ügyrendjét.

(2) Az elnök örökdik a házszabályok betartásán és gyakorolja a rendfenntartó hatalmat a Szövetségi Gyűlés épületében. Jóváhagyása nélkül nem lehet a Szövetségi Gyűlés helyiségeiben házkutatást vagy lefoglalást foganatosítani.

41. cikk. A választások felülvizsgálata

(1) A választások felülvizsgálatára a Szövetségi Gyűlés jogosult. A Szövetségi Gyűlés határoz abban arról is, hogy a Szövetségi Gyűlés képviselője elveszítette-e mandátumát.

(2) A Szövetségi Gyűlés határozata ellen a Szövetségi Alkotmánybírósághoz panasz nyújtható be.

(3) A részleteket szövetségi törvény szabályozza.

42. cikk. Nyilvános tanácskozás, többségi döntések

(1) A Szövetségi Gyűlés tanácskozásai nyilvánosak. A tagok egytizedének, illetve a szövetségi kormány javaslata alapján kétharmados szótöbbséggel a nyilvánosságot ki lehet zárni. Az ilyen javaslatról zárt ülésen kell dönteni.

(2) A Szövetségi Gyűlés határozathozatalához, amennyiben a jelen alaptörvény nem rendelkezik eltérően, a leadott szavazatok többsége szükséges. A Szövetségi Gyűlés által foganatosított választások tekintetében az ügyrend kivételeket állapíthat meg.

(3) Az igazságnak megfelelő tudósítások a Szövetségi Gyűlés és bizottságai üléseiről mentesek minden felelősségtől.

43. cikk. Jelenléti, belépési és meghallgatási jog

(1) A Szövetségi Gyűlés és bizottságai megkívánhatják a szövetségi kormány minden tagjának jelenlétét.

(2) A Szövetségi Tanács és a szövetségi kormány tagjai, valamint megbízottaik szabadon beléphetnek a Szövetségi Gyűlés és bizottságai minden ülésére. Őket minden esetben meg kell hallgatni.

44. cikk. Vizsgálóbizottságok

(1) A Szövetségi Gyűlésnek joga és a tagjai egynegyed részének előterjesztése alapján kötelessége, hogy vizsgálóbizottságot állítson fel, amely nyilvános tárgyalás során lefolytatja a szükséges bizonyítást. A nyilvánosságot ki lehet zárni.

(2) A bizonyítási eljárás tekintetében a büntetőeljárás rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell. A levél-, postai és távközlési titok sérthetetlen.

(3) A bíróságok és közigazgatási hatóságok jog- és hivatali segélyre kötelezettek.

(4) A vizsgáló bizottságok határozatait nem lehet bírói úton felülvizsgálni. Az alapul fekvő tények elbírálása és megítélése tekintetében a bíróságok szabadok.

45. cikk. Az Európai Unió ügyeinek Bizottsága

A Szövetségi Gyűlés felállítja az Európai Unió ügyeinek Bizottságát. Ezt a bizottságot felhatalmazhatja, hogy a Szövetségi Gyűlés a 23. cikk szerinti jogait a Szövetségi kormánnyal szemben gyakorolja. Arra is felhatalmazhatja, hogy gyakorolja az Európai Unió alapszerződéseiben a Szövetségi Gyűlésnek biztosított jogokat.

45/A. cikk. Külügyi és Honvédelmi Bizottság

(1) A Szövetségi Gyűlés külügyi, valamint honvédelmi bizottságot alakít.

(2) A honvédelmi bizottságot megilletik a vizsgálóbizottság jogai. Tagjai egynegyed részének előterjesztése alapján köteles valamely ügyet megvizsgálni.

(3) A 44. cikk (1) bekezdése a védelem terén nem alkalmazható.

45/B. cikk. Katonai megbízott

Az alapjogok védelmére és a Szövetségi Gyűlés segítő szerveként a parlamenti ellenőrzés gyakorlása céljából a Szövetségi Gyűlés katonai megbízottját ki kell jelölni. A részleteket szövetségi törvény szabályozza.

45/C. cikk. Petíciós Bizottság

(1) A Szövetségi Gyűlés petíciós bizottságot nevez ki, amely köteles megvizsgálni azokat a kérelmeket és panaszokat, amelyeket a 17. cikk alapján nyújtottak be a Szövetségi Gyűléshez.

(2) A bizottság hatáskörét a panaszok felülvizsgálatában szövetségi törvény szabályozza.

45/D. cikk Parlamentáris Kontroll Bizottság

- (1) A Szövetségi Gyűlés egy bizottságot nevez ki, amely megvizsgálja a Szövetség titkos-szolgálati tevékenységét.
- (2) A részleteket szövetségi törvény szabályozza.

46. cikk. Képviselői mentelmi jog

- (1) Képviselőt semmikor nem lehet szavazata vagy a Szövetségi Gyűlésen, illetve annak bizottságában kinyilvánított véleménye miatt bírói vagy hivatali eljárás alá vonni, és nem lehet a Szövetségi Gyűlésen kívül egyéb módon felelősségre vonni. Ez nem vonatkozik a rágalmozásokra.
- (2) Büntetéssel fenyegetett cselekedet miatt képviselőt csak a Szövetségi Gyűlés jóváhagyásával lehet felelősségre vonni vagy letartóztatni, kivéve a tettenérést, illetve, ha azt a következő napon fogatosítják.
- (3) A Szövetségi Gyűlés jóváhagyása szükséges továbbá a képviselők minden egyéb személyi szabadságát érintő korlátozás, illetve a 18. cikk alapján folytatott eljárás esetén.
- (4) A képviselők elleni büntetőeljárást, a 18. cikk alapján folytatott eljárást, őrizetbe vételt, valamint személyi szabadságaik minden egyéb korlátozását a Szövetségi Gyűlés kívánságára fel kell függeszteni.

47. cikk. A vallomás megtagadásának joga

A képviselőknek joguk van arra, hogy olyan személyekkel kapcsolatban, akik számukra képviselői minőségükben, illetve olyanokkal kapcsolatban, akiknek a képviselők ilyen minőségükben bizalmas tényeket közöltek, valamint e tényekről megtagadják a tanúvallomást. Amire a vallomás megtagadásának a joga terjed, arra vonatkozóan iratok lefoglalása tilos.

48. cikk. Pályázat, tagság védelme, díjazás

- (1) Aki Szövetségi Gyűlésben mandátumra pályázik, jogosult a választás előkészítéséhez szükséges szabadság igénybevételére.
- (2) Senkit nem szabad abban akadályozni, hogy a képviselői tisztelet elvállalja és gyakorolja. Ilyen okokból történő felmondás vagy elbocsátás tilos.
- (3) A képviselőknek joguk van megfelelő és függetlenségüket biztosító díjazásra. Joguk van arra, hogy minden állami közlekedési eszközt szabadon igénybe vegyenek. A részleteket szövetségi törvény szabályozza.

49. cikk. (Az 1976. augusztus 23-i törvény hatályon kívül helyezte.)

IV. A Szövetségi Tanács

50. cikk. Funkciók

A tartományok a szövetségi törvényhozás és közigazgatás munkájában a Szövetségi Tanács útján vesznek részt az Európai Uniót érintő kérdések vonatkozásában.

51. cikk. Összetétel, szavazatok súlya

(1) A Szövetségi Tanács a tartományok kormányainak tagjaiból áll, akiket a tartományok neveznek ki és hívnak vissza. A tartományokat kormányaik más tagjai is képviselhetik.

(2) Az egyes tartományok legalább 3 szavazattal rendelkeznek; a több mint kétmillió lakosú tartományok 4, a több mint hatmillió lakosú tartományok 5, a több mint hétmillió lakosú tartományok pedig 6 szavazattal bírnak.

(3) Minden tartomány annyi tagot jelölhet ki, ahány szavazattal rendelkezik. Egy tartomány szavazatait csak egységesen és csak a jelenlévő tagok, illetve azok képviselői útján lehet leadni.

52. cikk. Elnök, döntések, eljárási rend

(1) A Szövetségi Tanács egy évre választja meg elnökét.

(2) Az elnök hívja össze a Szövetségi Tanácsot. Köteles azt összehívni, ha legalább két tartomány képviselői vagy a szövetségi kormány azt kívánja.

(3) A Szövetségi Tanács határozatait a leadott szavazatok legalább többségével hozza. Megállapítja saját ügyrendjét. Tárgyalásai nyilvánosak. A nyilvánosságot ki lehet zárni.

(3a) Az Európai Unió ügyeinek vitelére a Szövetségi Tanács egy Európai Kamarát alakíthat, melynek határozatai Szövetségi Tanács határozataiként érvényesülnek. Az 51. cikk (2) bekezdése megfelelően alkalmazandó a szavazások egységességének biztosítása érdekében.

(4) A Szövetségi Tanács bizottságainak tagjai lehetnek a tartományi kormányok más tagjai vagy meghatalmazottai is.

53. cikk. A szövetségi kormány tagjainak részvétele

A szövetségi kormány tagjai jogosultak és kérelemre kötelesek a Szövetségi Tanács és bizottságai tárgyalásain részt venni. Őket minden esetben meg kell hallgatni. A szövetségi kormány köteles a Szövetségi Tanácsot az ügyek viteléről folyamatosan tájékoztatni.

IV/A. Közös Bizottság

53/A. cikk. Összetétel, eljárási rend

(1) A Közös Bizottság kétharmad részben a Szövetségi Gyűlés képviselőiből, egyharmad részben a Szövetségi Tanács tagjaiból áll. A képviselőket a Szövetségi Gyűlés a frakciók erőviszonyainak megfelelően nevezi ki; ők azonban nem lehetnek tagjai a szövetségi kormánynak. Minden tartományt a Bizottságban a Szövetségi Tanács egy-egy általa kinevezett

tagja képvisel, ezeket a tagokat semmiféle utasítások nem kötik. A Közös Bizottság szervezetét és eljárását ügyrend szabályozza, amelyet a Szövetségi Gyűlés fogad el és szükséges hozzá a Szövetségi Tanács egyetértése.

(2) A szövetségi kormány köteles tájékoztatni a Közös Bizottságot a védelmi helyzet eseteire tervezett intézkedéseiről. A Szövetségi Gyűlésnek és bizottságainak a 43. cikk (1) bekezdésében meghatározott jogai változatlanok.

V. A szövetségi elnök

54. cikk. Választás, megbízatás

(1) A szövetségi elnököt a Szövetségi Közgyűlés (Bundesversammlung) vita nélkül választja meg. Megválasztható minden olyan német, aki a Szövetségi Gyűlésbe választható és negyvenedik életévét betöltötte.

(2) A szövetségi elnök megbízása öt évre szól. Újraválasztása csak egy alkalommal lehetséges.

(3) A Szövetségi Közgyűlés a Szövetségi Gyűlés tagjaiból és ugyanolyan számú olyan tagból áll, akiket a tartományi népképviseltek az arányos választás alapelveinek megfelelően választottak meg.

(4) A Szövetségi Közgyűlés legkésőbb a szövetségi elnök hivatali megbízatásának lejártá előtt harminc nappal, az elnöki tiszt idő előtti megüresedése esetén legkésőbb az ezt követő harmincadik napon ül össze. A Közgyűlést a Szövetségi Gyűlés elnöke hívja össze.

(5) A törvényhozási időszak lejártá után a (4) bekezdés első mondatában meghatározott határidő a Szövetségi Gyűlés első összeülésével kezdődik.

(6) Azt a személyt kell megválasztottnak tekinteni, aki a Szövetségi Közgyűlés tagjai többségének szavazatát elnyerte. Amennyiben ezt a többséget két választási menetben egy pályázó sem nyeri el, az tekintendő megválasztottnak, akire a következő választási menetben a legtöbb szavazat esett.

(7) A részleteket szövetségi törvény szabályozza.

55. cikk. Összeférhetetlenség

(1) A szövetségi elnök nem lehet a kormány, illetve szövetségi vagy tartományi törvényhozó testület tagja.

(2) A szövetségi elnök nem folytathat más, díjazással járó foglalkozást, hivatást, ilyen hivatalt nem viselhet, és nem tartozhat profitszerzést célzó vállalat vezetőségéhez vagy felügyelő bizottságához.

56. cikk. Eskü

A szövetségi elnök hivatalba lépése alkalmával a Szövetségi Tanács és a Szövetségi Gyűlés egybegyűlt tagjai előtt az alábbi esküt teszi le:

„Esküszöm, hogy erőmet a német nép jólétének szentelem, javát elősegítem, károsodását elhárítom, a Szövetség alaptörvényét és törvényeit megtartom és védelmezem, kötelességeimet lelkiismeretesen teljesítem és mindenkivel szemben az igazságosságot gyakorlom. Isten engem úgy segítse!”

Az esküt vallási kinyilvánítás nélkül is le lehet tenni.

57. cikk. Helyettesítés

A szövetségi elnök hatáskörét akadályoztatása vagy hivatalának idő előtti megüresedése esetén a Szövetségi Tanács elnöke gyakorolja.

58. cikk. Ellenjegyzés

A szövetségi elnök rendeleteinek és intézkedéseinek érvényességéhez a szövetségi kancellár vagy az illetékes szövetségi miniszter ellenjegyzése szükséges. Ez nem vonatkozik a szövetségi kancellár kinevezésére és felmentésére, a Szövetségi Gyűlés 63. cikk alapján történő feloszlására és a 69. cikk (3) bekezdésében meghatározott felkérésre.

59. cikk. A Szövetség képviselte nemzetközi jogi viszonylatban

(1) A szövetségi elnök nemzetközi jogi viszonylatban képviseli a Szövetséget. A Szövetség nevében külföldi államokkal szerződéseket köt. Megbízta és fogadja a követeket.

(2) A Szövetség politikai kapcsolatait szabályozó, illetve szövetségi törvényhozás tárgyaira vonatkozó szerződéseket a szövetségi törvényhozás abban az időben illetékes testületének szövetségi törvény formájában kifejezett jóváhagyása vagy közreműködése útján lehet megkötöni. Igazgatási jellegű megállapodások tekintetében a szövetségi igazgatásra vonatkozó rendelkezések megfelelően alkalmazandók.

59/A. cikk. (Az 1968. június 24-i törvény hatályon kívül helyezte.)

60. cikk. Szövetségi tisztségviselők kinevezése, kegyelem, immunitás

(1) A szövetségi elnök nevezi ki és menti fel a szövetségi bírakat, a szövetségi tisztviselőket, tiszteket és altiszteket, ha a törvény másként nem rendelkezik.

(2) Egyedi ügyekben a szövetségi elnök a Szövetség nevében kegyelmezési jogot gyakorol.

(3) E hatáskört más hatóságokra átruházhatja.

(4) A 46. cikk (2)–(4) bekezdései a szövetségi elnökre megfelelően alkalmazandók.

61. cikk. Vádemelés a Szövetségi Alkotmánybíróság előtt

(1) A Szövetségi Gyűlés vagy a Szövetségi Tanács a szövetségi elnök ellen a Szövetségi Alkotmánybíróság előtt az alaptörvény vagy más szövetségi törvény szándékos megsértése miatt vádat emelhet. A vádemelésre vonatkozó indítványt a Szövetségi Gyűlés tagjainak legalább egynegyed része vagy a Szövetségi Tanácsban leadott szavazatok egynegyed része útján lehet előterjeszteni. A vádemelésre vonatkozó határozathoz a Szövetségi Gyűlés tagjainak kétharmados többsége vagy a Szövetségi Tanácsban leadott szavazatok kétharmad része szükséges. A vádat a vádemelő testület megbízottja képviseli.

(2) Amennyiben a Szövetségi Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szövetségi elnök vétkes az alaptörvény vagy más szövetségi törvény szándékos megsértésében, hivatalból megfosztottnak nyilváníthatja. Ideiglenes rendelkezésként a vádemelés után megállapíthatja, hogy az elnök hivatala ellátásában akadályozva van.

VI. A szövetségi kormány

62. cikk. Összetétel

A szövetségi kormány a szövetségi kancellárból és a szövetségi miniszterekből áll.

63. cikk. A szövetségi kancellár megválasztása

(1) A szövetségi kancellárt a szövetségi elnök javaslatára a Szövetségi Gyűlés vita nélkül választja.

(2) Az tekinthető megválasztottnak, aki a Szövetségi Gyűlés tagjai többségének szavazatát elnyerte. A megválasztott személyt a szövetségi elnök nevezi ki.

(3) Amennyiben az előterjesztett jelöltet nem választják meg, a Szövetségi Gyűlés a választást követő 14 napon belül tagjai több mint felének szavazatával szövetségi kancellárt választhat.

(4) Amennyiben e határidőn belül a szövetségi kancellárt nem választhatják meg, haladéktalanul új választásra kerül sor, melynek során azt a személyt kell megválasztottnak tekinteni, aki a legtöbb szavazatot elnyerte. Amennyiben a megválasztott személy a Szövetségi Gyűlés tagjai többségének szavazatát elnyerte, a szövetségi elnök köteles a választást követő hét napon belül kinevezni. Amennyiben a megválasztott személy ezt a többséget nem érte el, a szövetségi elnök köteles hét napon belül e személyt kinevezni vagy a Szövetségi Gyűlést feloszlatni.

64. cikk. Szövetségi miniszterek kinevezése és felmentése, eskütétel

(1) A szövetségi minisztereket a szövetségi kancellár javaslatára a szövetségi elnök nevezi ki és menti fel.

(2) A szövetségi kancellár és a szövetségi miniszterek hivatalba lépésük alkalmával a Szövetségi Gyűlés előtt az 56. cikkben meghatározott esküt teszik le.

65. cikk. Politikai irányvonalak meghatározása, kollegiális felelősség

A szövetségi kancellár határozza meg a politika irányvonalait és azokért viseli a felelősséget. Ezeken az irányvonalakon belül minden szövetségi miniszter hatáskörében önállóan jár el és azért felelős. A szövetségi miniszterek közötti véleményeltérések esetében a szövetségi kormány dönt. A szövetségi kancellár a szövetségi kormány ügyeit a szövetségi kormány által meghatározott és a szövetségi elnök által jóváhagyott ügyrend alapján intézi.

65/A. cikk. A fegyveres erők irányítása

A szövetségi honvédelmi miniszter a fegyveres erők fölött parancsnoklási és vezénylési jogkörrel rendelkezik.

66. cikk. Összeférhetetlenség

A szövetségi kancellár és a szövetségi miniszterek nem tölthetnek be más, díjazással járó tisztséget, nem gyakorolhatnak foglalkozást vagy hivatást, és nem lehetnek profitszerzést célzó vállalatok vezetőségének, illetve a Szövetségi Gyűlés hozzájárulása nélkül azok felügyelő bizottságának tagjai.

67. cikk. Bizalmatlansági indítvány

(1) A Szövetségi Gyűlés a szövetségi kancellárral szemben bizalmatlanságát csak abban az esetben fejezheti ki, ha tagjai többségével megválasztja utódját és megkeresi a szövetségi elnököt, hogy mentse fel a szövetségi kancellárt. A szövetségi elnök köteles a megkeresésnek eleget tenni és a megválasztott személyt kinevezni.

(2) Az indítvány és a választás között negyvennyolc órának el kell telnie.

68. cikk. Bizalmi szavazás

(1) Amennyiben a szövetségi kancellárnak azt az indítványát, hogy irányában bizalmat nyilvánítson, a Szövetségi Gyűlés tagjainak többsége nem fogadja el, a szövetségi elnök a szövetségi kancellár előterjesztésére a Szövetségi Gyűlést huszonegy napon belül feloszlathatja. A feloszlatastra vonatkozó jog hatályát veszti, amennyiben a Szövetségi Gyűlés tagjainak többségével másik szövetségi kancellárt választ.

(2) Az indítvány és a szavazás között negyvennyolc órának el kell telnie.

69. cikk. A szövetségi kancellár helyettesítése

(1) A szövetségi kancellár a szövetségi miniszterek közül nevezi ki helyettesét.

(2) A szövetségi kancellár vagy a szövetségi miniszter megbízatása minden esetben megszűnik az új Szövetségi Gyűlés összeülésével, a szövetségi miniszter megbízatása ezen kívül a szövetségi kancellár megbízatásának más esetben történő megszűnése alkalmával is véget ér.

(3) A szövetségi elnök felkérésére a szövetségi kancellár, vagy a szövetségi elnök felkérésére a szövetségi miniszter köteles az ügyeket utódja kinevezéséig tovább intézni.

VII. A Szövetségi törvényhozás

70. cikk. Hatalommegosztás a Szövetség és a tartományok között

(1) A tartományokat megilleti a törvényhozás joga, amennyiben a jelen alaptörvény nem ruházza a Szövetségre a törvényhozói jogkört.

(2) A Szövetség és a tartományok jogkörének elhatárolását a jelen alaptörvénynek a kizárólagos és konkuráló törvényhozásról szóló rendelkezései szabályozzák.

71. cikk. A Szövetség kizárólagos törvényhozási jogköre

A Szövetség kizárólagos törvényhozói jogkörén belül a tartományok csak akkor és annyiban rendelkeznek törvényhozói jogkörrel, amennyiben azokat szövetségi törvény erre kifejezetten felhatalmazta.

72. cikk. Konkurráló törvényhozás

(1) A konkurráló törvényhozás körén belül a tartományok annyiban rendelkeznek törvényhozói jogkörrel, amíg és amennyiben a Szövetség nem él saját törvényhozói jogaival.

(2) A Szövetségnek e körben törvényhozói joga van a 74. cikk (1) bekezdésének 4, 7, 11, 13, 15, 19a, 20, 22, 25 és 26 pontjai vonatkozásában, amennyiben szövetségi törvényhozásra van szükség, mert a jog- és gazdasági egység biztosítása, különösen az egy tartomány területén túlmutató életviszonyok egységességének biztosítása azt megköveteli.

(3) Ha a Szövetség élt törvényhozói jogkörével, a tartományok ezzel ellentétes jogszabályt fogadhatnak el a következők tekintetében:

1. vadászat (kivéve a vadászati engedélyt)
2. természetvédelem és tájrendezés (kivéve a természetvédelemre, a növények és állatfajták védelmére vagy a tengeri élőlények védelmére vonatkozó általános elveket)
3. földelosztás
4. regionális tervezés
5. vízkészlet-gazdálkodás (kivéve az eszközökre és felszerelésekre vonatkozó szabályozást)
6. felsőfokú oktatási intézménybe való felvétel és annak követelményei.

Ezekre a kérdésekre vonatkozó szövetségi törvények legalább hat hónappal a kihirdetésüket követően lépnek hatályba, kivéve, ha a Szövetségi Tanács is hozzájárul az ettől való eltéréshez. A szövetségi jog és a tartományok joga közötti kapcsolat vonatkozásában: az utolsónaként elfogadott jogszabályé az elsőbbség, figyelembe véve az első mondatban meghatározottakat.

(4) Szövetségi törvény úgy is rendelkezhet, hogy az olyan szövetségi törvényi rendelkezés, amellyel kapcsolatban már nem áll fenn a (2) bekezdésben említett szükségesség, tartományi törvény útján pótolható.

73. cikk. A Szövetség kizárólagos törvényhozási jogkörei

(1) A szövetség kizárólagos törvényhozói joggal rendelkezik az alábbi ügyekben:

1. Külügyek, valamint a honvédelem, beleértve a polgári lakosság védelmét;
2. A szövetségi állampolgárság;
3. A szabad mozgás, az útlevelügy, lakhely-regisztráció, személyazonosság, a be- és kivándorlás és a kiadatás;
4. A valuta, a pénz- és érmeügy, a mértékek és súlyok, valamint az időmeghatározás;
5. A vám- és kereskedelmi terület egysége, a kereskedelmi és hajózási szerződések, a szabad áruforgalom, áru- és fizetési forgalom külfölddel, beleértve a vám- és határvédelmet;
5. A német kulturális vagyon védelme az országból való kivitel ellen;
6. légi közlekedés

6/a. pont: a vasúti közlekedés, mely egészében vagy részben a szövetség tulajdonában áll (szövetségi vasutak) szövetségi vasúti pályák építése, fenntartása és üzemeltetése, valamint az ezen vasúti pályák használatáért való díjszabás;

7. A posta és távközlés;

8. A szövetségi szolgálatban, valamint a Szövetségnek közvetlenül alárendelt közjogi testületekben alkalmazott személyek jogviszonyai;

9. Az ipari jogvédelem, a szerzői és kiadói jog;

9a. A szövetségi rendőrség védelme a nemzetközi terrorizmus veszélyeivel szemben, ha egy fenyegetés túlnyúl egy tartomány határain, ha a tartomány rendőrségének hatásköre nem állapítható meg vagy egy tartomány legfelsőbb hatóságai kérik a szövetségi felelősség megállapítását;

10. Együttműködés a Szövetség és a tartományok között

a) a bünygyi rendészet terén;

b) a szabad demokratikus alaprend a szövetségi és valamely tartomány létének és biztonságának védelmében (alkotmányvédelem) és

c) a szövetség területén jelentkező olyan törekvések elleni védekezésben, amelyek erőszak alkalmazásával vagy annak előkészítésével veszélyeztetik a Német Szövetségi Köztársaság külső érdekeit;

valamint egy szövetségi bűnüldözési hivatal felállítása és a nemzetközi bűnözés elleni harc;

11. A szövetség céljait szolgáló statisztika;

12. A fegyverekre és robbanóanyagokra vonatkozó jogszabályok;

13. A hadirokkantak és hadiárvák ellátása, és a volt hadifoglyokról való gondoskodás;

14. A nukleáris energia előállítása és felhasználása békés célokra, ezeket a célokat szolgáló létesítmények létrehozása és működtetése, védelem a nukleárisenergia-kibocsátás vagy az ionizáló sugárzás kockázatai ellen, valamint a nukleáris anyagok ártalmatlanítása.

(2) Az (1) bekezdés 9a. pontja szerinti törvények kibocsátásához a Szövetségi Tanács hozzájárulása szükséges.

74. cikk. Konkurráló törvényhozási területek

(1) A konkuráló törvényhozás a következő területekre terjed ki:

1. A polgári jog, a büntetőjog, a bírói szervezet, a bírósági eljárás (kivéve javítóintézeti törvény tárgyalás előtti őrizetbe vételre vonatkozó részét), az ügyvédség, a közjegyzőség és a jogi tanácsadás;

2. A személyi állapottal összefüggő anyakönyvi ügyek;

3. Az egyesülési és gyülekezési jog;

4. A külföldiek tartózkodási és letelepedési joga;

4/a. (Hatályon kívül helyezve.);

5. (Hatályon kívül helyezve.);

6. A menekültek és kényszer-áttelepítettek ügyei;

7. közjóléti intézményrendszer szabályozása (kivéve a szociális szállásokra vonatkozó jogot)

8. (Hatályon kívül helyezve.);

9. A háborús károk és kártalanítás;

10. A hadirokkantak és hadiárvák ellátása, és a volt hadifoglyokról való gondoskodás;

10/a. (Hatályon kívül helyezve.)

11. A gazdasági jog (bányászat, ipar, energiagazdálkodás, kézműipar, üzemek, kereskedelem, banki és tőzsdeügy, a magánjogi biztosításügy), kivéve a boltok nyitvatartására, az étter-

mekre, a játéktermekre, egyes személyekre, szakmai vásárokra, kiállításokra és piacokra vonatkozó jogszabályokat;

11/a. (Hatályon kívül helyezve.)

12. A munkajog, beleértve az üzemi szabályzatot, a munkavédelmet, a munkaközvetítést, valamint a társadalombiztosítást, beleértve a munkanélküliség esetére szóló biztosítást;

13. A kultúra támogatásának szabályozása és a tudományos kutatás fejlesztése;

14. A kisajátítás joga annyiban, amennyiben a 73. és 74. cikkelyekben meghatározott tárgyakat érinti;

15. A telek és földterület, természeti kincsek és termelési eszközök közös tulajdonba vagy a közös gazdaság egyéb formáiban történő átvitele;

16. A gazdasági hatalmi helyzetből eredő visszaélések elhárítása;

17. A mező- és erdőgazdasági termelés fejlesztése (kivéve a területrendezésre vonatkozó jogszabályokat), az élelmezés biztosítása, mező- és erdőgazdasági termékek behozatala és kivitele, a nyílt tengeri és parti halászat, valamint a partvédelem;

18. Az ingatlanforgalom, a földjog (kivéve a fejlesztési díjra vonatkozó jogszabályokat), bérleti támogatással, régi kölcsönök támogatásával, a házépítési kölcsönrel, bányászok házáépítésével és kisgazdaságaival kapcsolatos ügyek;

19. Intézkedés a közveszélyes és fertőző emberi és állati betegségek ellen, az orvosi és egyéb gyógyító hivatás engedélyezése, valamint a gyógyászati eszközöket előállító ipart, gyógyszereket, gyógyászati és kábítószereket, valamint mérgek forgalmát érintő ügyek;

19/a. A kórházak gazdasági fenntartása és a kórházi ápolási díjak szabályozása;

20. Az élelmiszer-előállításra – beleértve az eljárás során felhasznált állatokat is –, az alkohol- és dohánytermékekre vonatkozó jogszabályok, védelem az élelmiszerekkel, élvezeti és szükségleti cikkekkel, takarmánnyal, mező- és erdőgazdasági vetőmagvakkal és növényekkel kapcsolatos forgalomban, a növények védelme betegségek és kártevők ellen, úgyszintén az állatvédelem;

21. A nyílt tengeri és parti hajózás, valamint az időjárásjelző szolgálat, a tengeri csatornák és az általános forgalmat szolgáló belső vízi utak;

22. A közúti közlekedés, a gépjármű ügyek, a távolsági forgalmat szolgáló tartományi utak építése és fenntartása, valamint a közutak járművel történő használatáért járó illetékek beszedése és elosztása;

23. A szövetségi vasutakhoz nem tartozó vágányvasutak, a hegyi vasutak kivételével;

24. A hulladékeltávolítás, a levegőtisztaság védelme és a zaj elleni küzdelem (kivéve az emberi tevékenységgel okozott zaj elleni védelmet);

25. Az állami felelősség;

26. A mesterséges megtermékenyítés, a genetikai információáramlás vizsgálata és mesterséges megváltoztatása, valamint a szervek, a végtagok és a sejtek átültetésére vonatkozó szabályozás;

27. A tartományi, községi és más állami szervek köztisztviselőinek, valamint a bírácoknak törvényben meghatározott jogai és kötelezettségei, kivéve az előmenetelre, a javadalmazásra és a nyugdíjra vonatkozó szabályokat;

28. vadászat;

29. természetvédelem és tájrendezés;

30. földelosztás;

31. regionális tervezés;

32. vízkészlet-gazdálkodás;

33. felsőfokú oktatási intézménybe való felvétel és annak követelményei.

(2) Az (1) bekezdés 25. és 27. pontja alapján hozott törvények a Szövetségi Tanács hozzájárulását igénylik.

74/A. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

75. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

76. cikk. Törvényjavaslatok

(1) A Szövetségi Gyűlésben törvényjavaslatokat a szövetségi kormány, a Szövetségi Gyűlés tagjai, valamint a Szövetségi Tanács terjeszthet elő.

(2) A Szövetségi Kormány javaslatait elsőként a Szövetségi Tanács elé kell terjeszteni. A Szövetségi Tanácsnak joga van, hogy hat héten belül állást foglaljon az ilyen javaslat tekintetében. Fontos okból különösen a javaslat terjedelmére tekintettel, ha a határidő meghosszabbítására van szükség, akkor a határidő kilenc hét. A Szövetségi Kormány a javaslatot, ha azt a Szövetségi Tanács elé terjesztéskor kivételesen sürgősnek nyilvánította, három hét múlva, vagy ha a Szövetségi Tanács a 3. mondat szerinti kívánságát kifejezte, hat hét múlva akkor is beterjesztheti a Szövetségi Gyűlés elé, ha a Szövetségi Tanács állásfoglalása még nem érkezett meg hozzá. A Szövetségi Tanács állásfoglalását megérkezése után köteles haladéktalanul a Szövetségi Gyűlésnek átadni. Ezen alaptörvény megváltoztatására vonatkozó felségjogoknak a 23., illetve a 24. cikkely szerinti átruházására vonatkozó javaslatok tekintetében az állásfoglalás határideje kilenc hét; a negyedik mondat nem alkalmazható.

(3) A Szövetségi Tanács javaslatait a Szövetségi Kormány hat héten belül a Szövetségi Gyűlés elé terjeszti. Ez alkalommal a Kormány ismerteti felfogását. Amennyiben fontos okból – különösen a javaslat terjedelmére tekintettel – a határidő meghosszabbítására van szüksége, akkor ez a határidő kilenc hét. Ha a Szövetségi Tanács a javaslatot kivételesen sürgősnek nyilvánította, akkor ez a határidő három hét, vagy ha a Szövetségi Kormány a harmadik mondat szerinti kívánságát kifejezte, hat hét. Olyan alaptörvény megváltoztatására, illetve a felségjogoknak a 23. vagy a 24. cikkely szerinti átruházására irányuló javaslatok esetében a határidő kilenc hét, a negyedik mondat nem alkalmazható. A Szövetségi Gyűlés a javaslatokat megfelelő határidőn belül megtárgyalja, és azokról határozatot hoz.

77. cikk. Törvényhozási eljárás, Közös Bizottság

(1) A Szövetségi törvényeket a Szövetségi Gyűlés fogadja el. Ezeket elfogadásuk után a Szövetségi Gyűlés elnöke haladéktalanul megküldi a Szövetségi Tanácsnak.

(2) A Szövetségi Tanács az elfogadott törvényjavaslatok megküldését követő három héten belül követelheti, hogy a javaslatok együttes megtárgyalására alakított bizottságot hívják össze. E bizottság összetételét és eljárását ügyrend szabályozza, amelyet a Szövetségi Gyűlés állapít meg és a Szövetségi Tanács hagy jóvá. A Szövetségi Tanács e bizottságba kiküldött tagjait utasítások nem kötik. Amennyiben valamely törvényhez a Szövetségi Tanács jóváhagyása szükséges, a Szövetségi Gyűlés és a szövetségi kormány is követelheti az összehívást. Amennyiben a bizottság az elfogadott törvényjavaslat megváltoztatását javasolja, a Szövetségi Gyűlésnek újból határozatot kell hoznia.

(2a) Amennyiben egy törvény elfogadásához a Szövetségi Tanács beleegyezése szükséges, annak megadásáról a Szövetségi Tanácsnak belátható időn belül határozatot kell hoznia, ha a (2) bekezdés első mondata szerinti javaslatot nem terjesztették elő, vagy a közvetítő eljárás anélkül zárult le, hogy a törvényjavaslat megváltoztatására javaslatot terjesztettek volna elő.

(3) Amennyiben valamely törvényhez a Szövetségi Tanács hozzájárulása nem szükséges, a Szövetségi Tanács a második bekezdésben meghatározott eljárás befejeztével a Szövetségi

Gyűlés által elfogadott törvény ellen két héten belül óvást emelhet. Az óvás határideje a (2) bekezdés utolsó mondatában meghatározott esetben a Szövetségi Gyűlés által újból elfogadott határozat megérkezésével kezdődik; minden egyéb esetben a határidő akkor kezdődik, amikor megérkezik a második bekezdésben meghatározott bizottság elnökétől az általa vezetett bizottság eljárásának befejezéséről szóló jelentés.

(4) Amennyiben az óvást a Szövetségi Tanács szavazattöbbséggel fogadta el, azt a Szövetségi Gyűlés tagjai többségének határozatával elutasíthatja. Amennyiben a Szövetségi Tanács az óvást legalább kétharmados szavazattöbbséggel fogadta el, a visszautasításhoz a Szövetségi Gyűlésben kétharmados többség, de legalább a Szövetségi Gyűlés tagjai többségének szavazata szükséges.

78. cikk. Szövetségi törvények elfogadása

A Szövetségi Gyűlés által elfogadott törvény akkor érvényes, ha azt a Szövetségi Tanács jóváhagyja, ha a 77. cikk (2) bekezdése alapján indítványt nem terjesztettek elő, ha a 77. cikk (3) bekezdésében meghatározott határidőn belül óvást nem nyújtottak be vagy azt visszavonták, vagy ha a Szövetségi Gyűlés az óvást elutasította.

79. cikk. Az Alaptörvény módosítása

(1) Az alaptörvényt csak olyan törvény módosíthatja, amely az alaptörvény szövegét kifejezetten megváltoztatja vagy kiegészíti. Olyan nemzetközi jogi szerződések esetén, amelyek tárgya a békés rendezés, a békés rendezés előkészítése vagy a megszállás jogi rendszerének megszüntetése, vagy amelyek a Köztársaság védelmét szolgálják, annak megállapításához, hogy az alaptörvény rendelkezései nincsenek ellentétben a szerződések megkötésével és hatálybalépésével, elég az alaptörvény szövegének olyan kiegészítése, amely erre a megállapításra korlátozódik.

(2) Ilyen törvényhez a Szövetségi Gyűlés tagjai kétharmadának és a Szövetségi Tanács szavazatai kétharmados többségének jóváhagyása szükséges.

(3) A jelen alaptörvény olyan megváltoztatása, mely a Szövetség tartományokra való felosztását, a tartományok alapvető közreműködését a törvényhozásban vagy az I. és 20. cikkeiben megállapított alapelveket érintené, nem megengedett.

80. cikk Rendelet kibocsátása

(1) A törvény felhatalmazhatja a szövetségi kormányt, a szövetségi minisztereket vagy a tartományi kormányokat rendeletek kibocsátására. Egyidejűleg az adott felhatalmazás tartalmát, célját és terjedelmét a törvényben meg kell jelölni. A rendeletben meg kell jelölni a jogalapot. Amennyiben a törvény úgy rendelkezik, hogy a felhatalmazást át lehet ruházni, a felhatalmazás átruházásához rendelet szükséges.

(2) A szövetségi törvény eltérő rendelkezése hiányában a Szövetségi Tanács jóváhagyása szükséges a szövetségi kormány vagy szövetségi miniszterek olyan rendeleteihez, amelyek a szövetségi vasutak, a posta és távközlés, a vasútépítés és üzemben tartás tekintetében az alapelveket és e berendezések használatáért járó térítést érintik, valamint az olyan rendeletekhez, amelyeket olyan szövetségi törvény alapján bocsátottak ki, amelyekhez a Szövetségi

Tanács jóváhagyása szükséges, vagy amelyeket a tartományok a Szövetség felhatalmazása alapján vagy mint saját ügyüket hajtják végre.

(3) A Szövetségi Tanács javaslatot tehet a Szövetségi Kormánynak olyan rendeletek kibocsátására, amelyek elfogadásához a Szövetségi Tanács beleegyezése szükséges.

(4) Amennyiben a szövetségi törvény vagy szövetségi törvény alapján a tartományi kormányokat felhatalmazza arra, hogy rendeleteket bocsásson ki, a tartományok törvény általi szabályozásra is jogosultak.

80/A. cikk Szükséghelyzet

(1) Ha a jelen alaptörvény, vagy más szövetségi törvény a védelemről rendelkezik, beleértve a polgári lakosság védelmét is, e rendelkezések csak e cikk figyelembevételével alkalmazhatók, úgy, hogy alkalmazásuk a védelmi helyzetten kívül csak akkor megengedett, ha a Szövetségi Gyűlés megállapítja a szükséghelyzet beálltát, vagy ha az alkalmazását külön jóváhagyják. A szükséghelyzet megállapításához és a külön jóváhagyáshoz a 12. cikk (5) bekezdésének első mondata és a (6) bekezdés második mondata esetén a leadott szavazatok kétharmados többsége szükséges.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezések alapján tett intézkedéseket hatályon kívül kell helyezni, ha a Szövetségi Tanács azt kívánja.

(3) Az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérően e rendelkezések alkalmazása ugyanúgy megengedett annak a határozatnak az alapján és értelmében, amelyet nemzetközi szerv fogadott el a szövetségi szerződés keretei között a szövetségi kormány hozzájárulásával. A jelen bekezdés alapján elfogadott intézkedéseket hatályon kívül kell helyezni, ha azt a Szövetségi Tanács tagjainak többsége kívánja.

81. cikk. Törvényhozási szükséghelyzet

(1) Amennyiben a 68. cikk alapján meghatározott esetben a Szövetségi Gyűlést nem osztatják fel, a szövetségi elnök a szövetségi kormány előterjesztésére a Szövetségi Tanács jóváhagyásával valamely törvényjavaslat kapcsán kihirdetheti a törvényhozási szükségállapotot, amennyiben a Szövetségi Gyűlés azt elveti, jöllehet a szövetségi kormány azt sürgősnek nyilvánította. Ugyanez vonatkozik arra az esetre, ha a törvényjavaslatot elvetették, jöllehet a szövetségi kancellár azt a 68. cikkben meghatározott javaslattal együttesen terjesztette elő.

(2) Amennyiben a Szövetségi Gyűlés a törvényhozási szükségállapot kihirdetését követően a törvényjavaslatot újra elveti vagy azt a szövetségi kormány számára elfogadhatatlan szövegezésben fogadja el, a törvényt elfogadottnak kell tekinteni, amennyiben a Szövetségi Tanács jóváhagyja. Ugyanez érvényes arra az esetre, ha a javaslatot a Szövetségi Gyűlés a megismételt megküldéstől számított négy héten belül nem tárgyalja meg.

(3) A szövetségi kancellár hivatalviselése idején a Szövetségi Gyűlés által elvetett egyéb törvényjavaslatokat is az (1) és (2) bekezdésben meghatározott törvényhozási szükségállapot első kihirdetését követő hat hónapon belül lehet elfogadni. E határidő lejártával ugyanazon szövetségi kancellár hivatalviselése idején a törvényhozási szükségállapotot újból nem lehet kihirdetni.

(4) Az alaptörvényt a (2) bekezdés alapján elfogadott törvény sem egészében, sem részlegesen nem módosíthatja és helyezheti hatályon kívül.

82. cikk. Közzététel, kihirdetés, hatálybalépés

(1) A jelen alaptörvény rendelkezéseinek megfelelően létrejött törvényeket a Szövetségi elnök ellenjegyzés után kiadmányozza és a szövetségi Hivatalos Közlönyben kihirdeti. A rendeleteket a kibocsátó szerv kiadmányozza és eltérő törvényes rendelkezés hiányában a szövetségi Hivatalos Közlönyben hirdeti ki.

(2) A törvények és rendeletek meghatározzák hatálybalépésük napját. Amennyiben az nincs meghatározva, a szövetségi Hivatalos Közlöny kibocsátása napját követő 14. napon lépnek hatályba.

VIII. A szövetségi törvények végrehajtása és a szövetségi igazgatás

83. cikk. Tartományi végrehajtás

Amennyiben a jelen alaptörvény másként nem rendelkezik, vagy nem tesz más eljárást lehetővé, a tartományok a szövetségi törvényeket mint saját ügyüket hajtják végre.

84. cikk. Tartományi igazgatás, szövetségi felügyelet

(1) Amennyiben a tartományok a szövetségi törvényeket mint saját ügyüket hajtják végre, megállapítják a hatóságok szervezetét és az igazgatási eljárást. Ha a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvények másként nem rendelkeznek, a tartományok elfogadhatnak eltérő szabályozást. Ha egy tartomány a második mondatnak megfelelő törvényt fogad el, az ezután elfogadott, a hatóságok szervezetét és igazgatási eljárásukat szabályozó szövetségi törvények hatálybalépése legalább hat hónappal kihirdetésük után történhet, biztosítva, hogy más döntést nem hoztak a Szövetségi Tanács beleegyezésével. A 72. cikk (2) bekezdésének harmadik mondata megfelelően alkalmazandó. Kivételes esetben, amennyiben különösen fontos a szövetségi jogalkotás egységessége, a Szövetség szabályozhatja az igazgatási eljárást az önálló tartományi jogalkotás lehetősége nélkül. Ezen törvények a Szövetségi Tanács beleegyezést igénylik. A szövetségi törvények nem bízhatják meg a községeket és a községek szövetségeit ehhez kapcsolódó feladatokkal.

(2) A szövetségi kormány a Szövetségi Tanács jóváhagyásával általános igazgatási rendelkezéseket bocsáthat ki.

(3) A szövetségi kormány felügyeletet gyakorol afölött, hogy a tartományok a szövetségi törvényeket a hatályos jognak megfelelően hajtják végre. A szövetségi kormány e célból meghatalmazottakat küldhet a tartományok felső hatóságaihoz, ezek jóváhagyásával, illetve e jóváhagyás megtagadása esetén a Szövetségi Tanács jóváhagyásával ilyen meghatalmazottakat küldhet az alárendelt hatóságokhoz is.

(4) Amennyiben a szövetségi kormány által a szövetségi törvények végrehajtásával kapcsolatban a tartományokban észlelt hiányosságokat nem szüntetik meg, a szövetségi kormány vagy a tartományi kormány javaslatára a Szövetségi Tanács eldönti, hogy a tartomány jogsértést követett-e el. A Szövetségi Tanács határozata ellen a Szövetségi Alkotmánybíró-sághoz lehet fordulni.

(5) A Szövetségi Kormány számára a Szövetségi Tanács hozzájárulásával elfogadott szövetségi törvény állapíthat meg hatáskört a szövetségi törvény végrehajtása céljából meghatározott esetekben egyedi utasítások kibocsátására. Az utasításokat, amennyiben a Szövetségi Kormány azokat nem tartja sürgősnek, a tartományi felső hatóságokhoz kell intézni.

85. cikk. Tartományi végrehajtás szövetségi felhatalmazás alapján

(1) Amennyiben a tartományok a szövetségi törvényeket a Szövetség felhatalmazása alapján hajtják végre, a hatóságok szervezése a tartományok ügye marad, amennyiben a szövetségi törvények a Szövetségi Tanács jóváhagyásával eltérően nem rendelkeznek. A szövetségi törvények nem bízhatják meg a községeket és a községek szövetségeit ehhez kapcsolódó feladatokkal.

(2) A szövetségi kormány a Szövetségi Tanács jóváhagyásával általános igazgatási előírásokat bocsáthat ki. A szövetségi kormány szabályozhatja a hivatalnokok és alkalmazottak egyetemes képzését. A középszintű hatóságok vezetőit e hatóságok hozzájárulásával kell kinevezni.

(3) A tartományi hatóságok számára az illetékes szövetségi felső hatóságok utasításokat bocsáthatnak ki. Az utasításokat, kivéve, ha azokat a szövetségi kormány sürgősnek tartja, a tartományi felső hatóságokhoz kell intézni. Az utasítások végrehajtását a tartományi felső hatóságok biztosítják.

(4) A szövetségi felügyelet a végrehajtás törvényességére és célszerűségére terjed ki. A szövetségi kormány ebből a célból tevékenységükről jelentést és okmányokat kérhet és minden hatósághoz meghatalmazottakat küldhet ki.

86. cikk. Szövetségi igazgatás

Amennyiben a Szövetség a törvényeket a saját szövetségi igazgatása, illetve közvetlenül a Szövetség alá rendelt testületek vagy közjogi intézmények útján hajtja végre, a törvény eltérő rendelkezése hiányában a szövetségi kormány általános igazgatási előírásokat bocsát ki. A törvény eltérő rendelkezése hiányában a szövetségi kormány meghatározza a hatóságok szervezetét.

87. cikk. Egyéb ügyek

(1) A Szövetség saját igazgatása körében saját igazgatási szervezete útján vezeti a külügyi szolgálatot, a szövetségi pénzügyi igazgatást, a szövetségi vasutakat, a szövetségi postát és a 89. cikknek megfelelően a szövetségi víziutak és a hajózás igazgatását. Szövetségi törvény létesíthet szövetségi határvédelmi hatóságokat; a rendőri felvilágosítást és hírközlést szolgáló központi hivatalokat, valamint az alkotmányvédelem céljára és a bűnügyi rendőrség számára, illetve az erőszaknak a Szövetség területén való alkalmazására irányuló törekvések elleni, úgyszintén az erőszakra irányuló előkészületi cselekmények elleni védekezés számára szükséges adatok összegyűjtésére szolgáló hatóságokat.

(2) A Szövetségnek közvetlenül alárendelt közjogi testületekként igazgatják azokat a társadalombiztosítási intézményeket, melyek illetékessége túlterjed egy tartomány területén. Azokat a társadalombiztosítási intézményeket, amelyek illetékessége túlterjed egy tartomány területén, de nem terjed túl három tartomány területén, tartománynak közvetlenül alárendelt közjogi testületekként igazgatják, ha az érintett tagállamok meghatározták a felügyeletet gyakorló tartományt.

(3) Ezenkívül olyan ügyek tekintetében, melyekre vonatkozóan a Szövetségnek van törvényhozó hatásköre, önálló szövetségi hatóságokat és új, a Szövetségnek közvetlenül alárendelt közjogi testületeket és intézményeket lehet szövetségi törvény útján létesíteni. Amennyiben a Szövetség törvényhozó hatáskörébe tartozó ügyek körében új feladatok merülnek fel, sürgős szükség esetén szövetségi közép- és alsóbb fokú hatóságokat lehet felállítani a Szövetségi Tanács, valamint a Szövetségi Gyűlés tagjai többségének jóváhagyásával.

87/A. cikk. Fegyveres erők

(1) A Szövetség a védelem érdekében fegyveres erőket állít fel. Ezek létszámának és szervezése alapvonásainak a költségvetésből ki kell tűnni.

(2) A védelmen kívül a fegyveres erők csak akkor vethetők be, ha azt a jelen alaptörvény kifejezetten lehetővé teszi.

(3) Védelmi helyzetben és szükséghelyzetben a fegyveres erők látják el a polgári objektumok védelmét és a forgalomszabályozás felügyeletét oly mértékben, amennyire ezt a védelmi feladatok teljesítése szükségessé teszi. Ezenkívül védelmi helyzetben és szükséghelyzetben a fegyveres erőknek adható át azoknak a polgári objektumoknak a védelme is, amelyeket rendőri intézkedésekkel kell fenntartani, ez esetben a fegyveres erők együttműködnek az illetékes hatóságokkal.

(4) A Szövetség vagy valamely tartomány létét vagy szabad és demokratikus rendjét fenyegető veszély elhárítása céljából a szövetségi kormány, ha a 91. cikk (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállnak, vagy ha a rendőri erők és a szövetségi határőrség erői nem elegendők, igénybe veheti a fegyveres erőket a rendőrség és a szövetségi határőrség kíségetésére a polgári lakosság védelmére, valamint a szervezett és fegyveres felkelők elleni harc céljára. Bármely igénybevételt meg kell szüntetni a Szövetségi Gyűlés vagy a Szövetségi Tanács kérésére.

87/B. cikk. Szövetségi véderő

(1) A szövetségi véderőket a szövetségi igazgatás keretében saját szervezettel kell igazgatni. A szövetségi véderő-igazgatás a személyi ügyek intézését és a fegyveres erők dologi szükségleteinek közvetlen fedezését szolgálja. A károsultakról való gondoskodást, valamint az építkezés feladatait a szövetségi véderő-igazgatásra csak a Szövetségi Tanács jóváhagyását igénylő szövetségi törvény alapján lehet átruházni. A Szövetségi Tanács jóváhagyását igénylik továbbá olyan törvények, amelyek a szövetségi véderő-igazgatást harmadik személy jogaiban való beavatkozásra hatalmazzák fel; ez nem vonatkozik a személyi ügyekre vonatkozó törvényekre.

(2) Egyébként a szövetségi törvények, amelyek a védelmet, beleértve a hadkiegészítést és a polgári lakosság védelmét szolgálják, a Szövetségi Tanács jóváhagyásával meghatározhatják, hogy azokat teljesen vagy egyes részeikben a szövetségi igazgatás saját igazgatási szervezetével hajtja végre vagy a Szövetség felhatalmazása alapján a tartományok hajtják végre. Amennyiben az ilyen törvényeket a Szövetség felhatalmazása alapján a tartományok hajtják végre, azok a Szövetségi Tanács jóváhagyásával elrendelhetik, hogy a szövetségi kormányra és az illetékes felsőbb szövetségi hatóságokra a 85. cikk alapján ráruházott hatáskört teljesen vagy részben a Szövetség felsőbb hatóságai kapják meg; emellett elrendelhető, hogy e hatóságoknak a 85. cikk (2) bekezdés első mondata értelmében kibocsátott általános igazgatási előírások tekintetében nem kell kikérniük a Szövetségi Tanács jóváhagyását.

87/C. cikk. Nukleáris energia előállítása és felhasználása

A 73. cikk 14. pontjának (1) bekezdése alapján elfogadott törvények a Szövetségi Tanács jóváhagyásával úgy rendelkezhetnek, hogy azokat a Szövetség felhatalmazása alapján a tartományok léptetik hatályba.

87/D. cikk. Légügyi igazgatás

(1) A légügy szövetségi igazgatás alatt áll. Légügyi igazgatási szolgáltatások biztosíthatók olyan külföldi légi igazgatási szolgáltatók által is, mely az európai közösségi jognak megfelelő engedéllyel bír.

(2) A Szövetségi Tanács jóváhagyásával elfogadott szövetségi törvény alapján a légügyi igazgatás feladatait mint felhatalmazáson nyugvó igazgatást a tartományokra át lehet ruházni.

87/E. cikk Vasúti közlekedési igazgatás

(1) A vasúti közlekedés, tekintettel a szövetségi vasútvonalakra, szövetségi igazgatás alatt áll. Szövetségi törvény alapján a vasúti közlekedési igazgatás feladatait mint saját igazgatást a tartományokra át lehet ruházni.

(2) A Szövetség gyakorolja a vasúti közlekedési igazgatásnak a szövetségi vasutak körében adódó azon feladatait, amelyeket szövetségi törvény rá ruház.

(3) A Szövetség a szövetségi vasutakat magánjogi gazdasági vállalkozásként vezeti. Ezek a Szövetség tulajdonában állnak, amennyiben a gazdasági vállalkozások tevékenysége a vasúti sínpályák építésére, fenntartására és üzemeltetésére irányul. A Szövetség vállalaton belüli részesedésének a második mondat szerinti megszerzése törvényen alapul, az ezen vállalatokban való részesedések többsége a Szövetség tulajdonában marad.

(4) A Szövetség biztosítja a közjó figyelembevételét, különösen a szövetségi vasúti sínhálózat kiépítése és fenntartása, valamint azoknak az ezen sínhálózatokra vonatkozó ajánlatai terén, amennyiben az nem a helyi érdekű személyi vasúti közlekedés körébe tartozik. A részleteket szövetségi törvény szabályozza.

(5) Az (1)–(4) bekezdések alapján meghozott törvények elfogadásához a Szövetségi Tanács hozzájárulása szükséges. A Szövetségi Tanács elfogadása szükséges továbbá azon törvények elfogadásához, amelyek a vasúti közlekedési vállalatok felszámolását, összeolvadását és szétválását, a Szövetség vasúti sínpályáinak harmadik személyekre történő átruházását, valamint a Szövetség vasúti sínpályáinak lefektetését szabályozzák, illetve, amelyek kihatnak a helyi érdekű személyi vasúti közlekedésre.

87/F. cikk. Posta és távközlés

(1) A Szövetség egy, a Szövetségi Tanács hozzájárulásával meghozott törvény által meghatározott mértékben biztosítja a posta és a távközlés területén a megfelelő és kielégítő hézagpótló szolgáltatások teljesítését.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szolgáltatásokat mint magángazdasági tevékenységet, a Német Posta különvagyonából létrehozott vállalkozások és más privát ajánlattevők végzik. A posta és a távközlés terén a Szövetség a felségjogokat saját közigazgatásán keresztül gyakorolja.

(3) A (2) bekezdés 2. mondatától függetlenül a Szövetség közvetlen irányítása alatt álló közjogi intézmény formájában látja el azokat a feladatokat, amelyek a Német Posta különvagyonából létrehozott vállalkozásokkal kapcsolatban szövetségi törvény határoz meg.

88. cikk. Szövetségi bank, Európai Központi Bank

A Szövetség szövetségi bankként valuta- és jegybankot állít fel. Feladatai és hatáskörei átruházhatók az Európai Unió keretében működő Európai Központi Bankra, mely független és elsőrendű célként köteles biztosítani az árstabilitást.

89. cikk. Szövetségi víziutak, a víziutak igazgatása

(1) A Szövetség a korábbi birodalmi víziutaknak a tulajdonosa.

(2) A Szövetség a szövetségi víziutakat saját hatóságai útján igazgatja. A Szövetség az egy tartomány hatáskörét meghaladó belső hajózás állami feladatai és a tengeri hajózás feladatai tekintetében felügyeletet gyakorol, amennyiben azt a törvény a Szövetségre ruházta. A Szövetség a szövetségi víziutak igazgatását, amennyiben azok egy tartomány területén vannak, átruházhatja e tartományra mint felhatalmazáson alapuló igazgatást. Amennyiben egy víziút több tartomány területét érinti, a Szövetség az igazgatással megbízhatja azt a tartományt, amelyet erre az érintett tartományok javasolnak.

(3) A víziutak igazgatása, kiépítése és újraépítése során a tartományi kultúra és a vízgazdálkodás követelményeit a tartományokkal egyetértésben kell figyelembe venni.

90. cikk. Szövetségi autópályák

(1) A Szövetség a tulajdonosa a korábbi birodalmi autópályáknak és birodalmi utaknak.

(2) A tartományok vagy a tartományi törvény szerint illetékes önkormányzati testületek szövetségi felhatalmazás alapján intézik a szövetségi autópályákkal és a távolsági közlekedést szolgáló egyéb szövetségi utakkal összefüggő ügyeket.

(3) Valamely tartomány előterjesztése alapján a Szövetség birodalmi autópályákat és egyéb távolsági közlekedési birodalmi utakat, amennyiben azok a tartomány területén vannak, szövetségi igazgatás alá vonhat.

91. cikk. Belső vészhelyzet

(1) A Szövetség vagy valamely tartomány létét, illetve szabad demokratikus alaprendjét fenyegető veszély elhárítása céljából a tartomány igénybe veheti más tartományok rendőri erőit, úgyszintén egyéb intézmények, valamint a szövetségi határőrség személyi állományát és anyagi eszközeit.

(2) Amennyiben a tartomány, amelyet a veszély fenyeget, egyedül nem kész vagy nem képes a veszély leküzdésére, a szövetségi kormány e tartomány, valamint más tartományok rendőri erőit utasításai alá vonhatja, úgyszintén igénybe veheti a szövetségi határőrség egységeit is. A rendelkezést a veszély elhárítása, egyébként a Szövetségi Tanács kérésére minden esetben hatályon kívül kell helyezni. Ha a veszély egynél több tartomány területét fenyegeti, a szövetségi kormány oly mértékben, amennyire a hatékony védekezés érdekében az szükséges, utasíthatja a tartományok kormányait; nem érintve az első és a második mondatban foglaltakat.

VIII/A. Községi feladatok

91/A. cikk.

(1) A Szövetség hozzájárul azoknak a tartományi feladatoknak a teljesítéséhez, amelyek az összesség számára jelentősek, és a Szövetség közreműködése szükséges az életviszonyok javításához (közös feladatok) a következő területeken:

1. a regionális gazdasági struktúra javítása;
2. az agrárstruktúra és a partvédelem javítása.

(2) A Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény részletesebben meghatározza a Szövetség feladatait.

(4) Az (1) bekezdés 1. pontjában megjelölt esetekben a Szövetség fedezi a kiadások felét minden tartományban. Az (1) bekezdés 2. pontjában foglalt esetben a Szövetség a kiadásoknak legalább a felét fedezi; a részesedést minden tartomány számára egyenlően kell megállapítani. A részleteket törvény határozza meg. Az anyagi eszközöket a Szövetség és a tartományok költségvetésében kell biztosítani.

(4) (Hatályon kívül helyezve.)

(5) (Hatályon kívül helyezve.)

91/B. cikk. Oktatási programok és a tudományos kutatás támogatása

A Szövetség és a tartományok megállapodás alapján együttműködhetnek a következő regionális jelentőséget túllépő területek támogatásában:

1. kutatóintézetek és projektek, melyek nem felsőoktatási intézmények keretében működnek;
2. tudományos projektek és kutatás felsőoktatási intézmények keretében;
3. intézmények létrehozatala felsőoktatási intézmények keretében, beleértve jelentős tudományos berendezéseket.

Az (1) bekezdés 2. pontja alapján létrejött megállapodásokhoz szükséges az összes tartomány beleegyezése.

(2) A Szövetség és a tartományok megállapodás alapján együttműködhetnek az oktatási rendszerekre vonatkozó, a nemzetközi összehasonlításban fontos beszámolók és ajánlások elkészítésében.

(3) A költségek megosztása a vonatkozó megállapodásban kerül szabályozásra.

91/C. cikk. Információs rendszerek

(1) A Szövetség és a tartományok megállapodás alapján együttműködhetnek az információs rendszerek tervezésében, létrehozatalában és működtetésében, felelősségük meghatározásának szükségességével. A Szövetség és a tartományok megállapodhatnak azon standardok és biztonsági követelmények részletezésében, melyek szükségesek az információs rendszerek közötti cseréhez. Az első mondatban meghatározott együttműködésekre vonatkozó megállapodások lehetővé tehetik, hogy részletes szabályok kerüljenek elfogadásra az egyéni felelősség tartalmára és kiterjedésére vonatkozóan – a Szövetség és a tartományok minősített többségével –, a megállapodásoknak megfelelően. Ehhez szükséges a Szövetségi Tanács, valamint a résztvevő tartományok törvényhozó testületeinek jóváhagyása; ezen megállapo-

dásokból való kilépést nem lehet kizárni. A megállapodások meghatározzák a költségmegosztás szabályait is.

(2) A tartományok megállapodhatnak az információs rendszerek közös létrehozataláról és üzemeltetéséről.

(3) A Szövetség és a tartományok információs hálózatainak összekapcsolására a Szövetség létrehozhat egy csatlakozási hálózatot. A csatlakozási hálózat létrehozatalára és az üzemeltetésére vonatkozó szabályokat szövetségi törvénybe kell foglalni, melynek elfogadásához a Szövetségi Tanács hozzájárulása szükséges.

91/D. cikk. A teljesítmény összehasonlítása

Az igazgatási tevékenységük felméréshez és fejlesztéséhez szükséges mértékben a Szövetség és a tartományok készíttethetnek összehasonlító vizsgálatokat, és ezek eredményeit nyilvánosságra hozhatják.

91/E. cikk. Együttműködés az álláskeresők támogatásában

(1) Az álláskeresők támogatására vonatkozó szövetségi törvények végrehajtása során a Szövetség és a tartományok vagy a községek és a tartományi jogszabályok alapján felelős községek szövetségei általában közös intézmények keretében működnek együtt.

(2) A Szövetség kérésükre felhatalmazhat korlátozott számú községet vagy községek szövetségét a legfelsőbb szintű tartományi hatóság beleegyezésével arra, hogy az (1) bekezdésben meghatározott feladatok alóli mentesítést nyerjenek. Ebben az esetben a Szövetség viseli a szükséges költségeket, beleértve azon feladatok igazgatási költségeit, melyek alól a Szövetség mentesülne az (1) bekezdés alapján.

(3) A részleteket szövetségi törvény szabályozza, melynek elfogadásához a Szövetségi Tanács hozzájárulása szükséges.

IX. Az igazságszolgáltatás

92. cikk. Szervezetrendszer

Az igazságszolgáltató hatalom a bírákra van ruházva; ezt a Szövetségi Alkotmánybíróság, a jelen alaptörvényben meghatározott szövetségi bíróságok és a tartományi bíróságok útján gyakorolják.

93. cikk. A Szövetségi Alkotmánybíróság hatásköre

(1) A Szövetségi Alkotmánybíróság dönt az alábbi ügyekben:

1. a jelen alaptörvény értelmezésével kapcsolatos vita esetén, valamely legfelsőbb szövetségi szerv vagy más érdekelt jogai és kötelességei terjedelme tekintetében, ha a szervek és az érdekelt a jelen alaptörvény, illetve valamely legfelsőbb szövetségi szerv ügyrendje értelmében saját jogokkal bírnak;

2. a szövetségi vagy tartományi törvénynek a jelen alaptörvénnyel való formai és tartalmi összhangja, illetve a tartományi törvény szövetségi törvénnyel való összhangja tekintetében fennálló véleményeltérés vagy kétség esetén a szövetségi kormány, egy tartományi kormány vagy a Szövetségi Gyűlés tagjai egyharmadának előterjesztése alapján;

2/a. azzal kapcsolatban fennálló véleményeltérés esetén, hogy vajon egy törvény a 72. cikk (2) bekezdésben foglalt rendelkezéseknek megfelel-e, a Szövetségi Tanács vagy egy tartományi kormány vagy törvényhozó testület előterjesztése alapján;

3. a Szövetség és a tartományok jogaira és kötelességeire vonatkozó véleményeltérések kapcsán, különösen a szövetségi törvény tartományok által történő végrehajtása és a szövetségi felügyelet gyakorlása tekintetében;

4. a Szövetség és a tartományok, illetve az egyes tartományok között, valamint az egyes tartományokon belül kialakuló egyéb közjogi viták esetén, amennyiben más törvényes út nem áll nyitva;

4/a. az olyan alkotmányjogi panaszokat illetően, amelyeket bárki benyújthat, kifogásolva, hogy a közhatalom megsértette valamely alapvető jogát vagy valamely, a 20. cikk (4) bekezdésében, a 33., 38., 101., 103. és 104. cikkben foglalt jogát;

4/b. az olyan alkotmányjogi panaszokat illetően, amelyeket községek és községsszövetségek nyújtanak be a 28. cikkben biztosított önkormányzati jogaiknak törvény által történő megsértése miatt, tartományi törvény esetében azonban csak akkor, ha a panasz a tartományi alkotmánybíróságnál nem nyújtható be;

4/c. az olyan alkotmányjogi panaszokat, amelyeket egyesületek nyújtanak be a szövetségi választásokon pártként való részvételük elutasítása ellen;

5. a jelen alaptörvényben meghatározott egyéb esetek.

(2) A Szövetségi Tanács, egy tartományi kormány vagy törvényhozó testület kérésére a Szövetségi Alkotmánybíróság döntést hoz abban az esetben is, ha a 72. cikk (4) bekezdése alá tartozó ügyekben a szövetségi törvénynek való szabályozási szükséglet már nem áll fenn, vagy a 125/A. cikk (2) bekezdés 1. pontjába foglaltak szerinti ügyekre vonatkozó szövetségi törvény már nem fogadható el. A bíróság döntése arról, hogy a szükségesség megszűnt vagy a szövetségi törvényt már nem lehet elfogadni, helyettesíti a szövetségi törvényt a 72. cikk (4) bekezdésének vagy a 125/A. cikk (2) bekezdés 2. pontjának megfelelően. A kérés csak akkor fogadható be, ha a 72. cikk (4) bekezdése vagy a 125/A. cikk (2) bekezdés második mondata alá tartozó törvényjavaslatot a Német Szövetségi Gyűlés elutasította, vagy egy éven belül nem került megtárgyalásra és döntésre, vagy a Szövetségi Tanács elutasított hasonló törvényjavaslatot.

(3) A Szövetségi Alkotmánybíróság eljár továbbá a szövetségi törvény által eléje utalt egyéb esetekben is.

94. cikk. A Szövetségi Alkotmánybíróság összetétele

(1) A Szövetségi Alkotmánybíróság szövetségi bírákból és egyéb tagokból áll. A Szövetségi Alkotmánybíróság tagjait fele-fele arányban a Szövetségi Gyűlés, illetve a Szövetségi Tanács választja. A Szövetségi Alkotmánybíróság tagjai nem lehetnek sem a Szövetségi Gyűlés, sem a Szövetségi Tanács, sem a szövetségi kormány, illetve az egyes tartományok megfelelő szerveinek tagjai.

(2) A Szövetségi Alkotmánybíróság alapokmányát és eljárását szövetségi törvény szabályozza, és meghatározza, hogy határozatai mely esetekben bírnak törvényi erővel. Törvény az alkotmányjogi panasz benyújtásához előzetes feltételként írhatja elő a rendes bírósági út igénybevételét és különleges panaszfelvételi eljárást állapíthat meg.

95. cikk. Legfelsőbb szövetségi bíróságok

(1) Az általános, a közigazgatási, a pénzügyi, a munkaügyi és a szociális igazságszolgáltatás gyakorlása céljából a Szövetség létrehozza legfelsőbb bíróságokként a Szövetségi Bíróságot, a Szövetségi Közigazgatási Bíróságot, a Szövetségi Pénzügyi Bíróságot, a Szövetségi Munkaügyi Bíróságot és a Szövetségi Társadalombiztosítási Bíróságot.

(2) E bírák kinevezéséről a tárgy szerint illetékes mindenkori szövetségi miniszter a Bíróválasztási Bizottsággal együtt dönt, amely tárgy szerint illetékes mindenkori tartományi miniszterekből és a Szövetségi Gyűlés által választott ugyanannyi számú tagból áll.

(3) Az igazságszolgáltatás egységének biztosítása céljából az (1) bekezdésben meghatározott bíróságok közös Jogegységi Tanácsát kell létrehozni. A részleteket szövetségi törvény szabályozza.

96. cikk. Egyéb szövetségi bíróságok

(1) A Szövetség az ipari jogvédelemmel kapcsolatos ügyek elbírálására szövetségi bíróságot hozhat létre.

(2) A Szövetség a fegyveres erők számára szövetségi bíróságként katonai bíróságokat hozhat létre. Ezek a büntetőbíráskodást csak védelmi helyzetben, valamint azon fegyveres erők kötelékébe tartozók esetében gyakorolhatják, amelyeket külföldre küldtek vagy hadihajókon teljesítenek szolgálatot. A részleteket szövetségi törvény szabályozza. Ezek a bíróságok a szövetségi igazságügy-miniszter hatáskörébe tartoznak. A hivatásos bírónak rendelkeznie kell a bírói hivatáshoz előírt képesítéssel.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben megjelölt bíróságok számára a Szövetségi Bíróság a legfelsőbb bíróság.

(4) A Szövetség a vele közjogi szolgálati viszonyban álló személyek számára szövetségi bíróságokat állíthat fel a fegyelmi eljárásban és a panasz eljárásban való döntéshozatal céljából.

(5) A Szövetségi Tanács által jóváhagyott törvény előírhatja, hogy az alábbi területeken a büntetőeljárás során a Szövetség igazságszolgáltatását a tartományok bíróságai gyakorolják:

1. népiértés;
2. az emberiség elleni nemzetközi bűncselekmények;
3. háborús bűncselekmények;
4. egyéb cselekmények, amelyek alkalmasak és arra irányulnak, hogy a népek békés együttélését megzavarják [26. cikk (1) bekezdés];
5. az állam védelme.

97. cikk. Bírói függetlenség

(1) A bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alárendelve.

(2) A hivatásos és a szabályszerűen végleges alkalmazásban lévő bírákat akaratuk ellenére csak bírói határozat alapján és csak a törvényben meghatározott okokból és az azokban megállapított formák között lehet hivatali idejük lejártá előtt felmenteni, tartósan vagy ideiglenesen hivataluktól felfüggeszteni, áthelyezni vagy nyugállományba helyezni. A törvényhozás korhatárt állapíthat meg, melynek elérése alkalmával az életük tartamára kinevezett bírák nyugalmába vonulnak. A bíróságok szervezetének, vagy működési területének megváltoztatása alkalmával bírákat más bírósághoz át lehet helyezni vagy teljes javadalmazásuk megtartásával hivatalukból el lehet bocsátani.

98. cikk. Bírák jogállása, felelősségre vonás

- (1) A szövetségi bírák jogállását külön szövetségi törvény szabályozza.
- (2) Amennyiben a szövetségi bíró hivatalos vagy nem hivatalos minőségben megsérti az alaptörvény elveit vagy valamely tartományi alkotmányos rendjét, a Szövetségi Gyűlés kérelmére a Szövetségi Alkotmánybíróság tagjai kétharmadának többségével elrendelheti a bíró más hivatalba történő áthelyezését vagy nyugállományba helyezését. Szándékos megsértés esetén a bíró elbocsátását is el lehet határozni.
- (3) Tartományi bírák jogállását külön tartományi törvények szabályozzák. A Szövetség keretszabályozást bocsáthat ki, ha a 74. cikk (1) bekezdésének 27. pontja másként nem rendelkezik.
- (4) A tartományok elrendelhetik, hogy a tartományi bírák alkalmazása tekintetében a tartományi igazságügy-miniszter a bírói választóbizottsággal együttesen határozzon.
- (5) A tartományok a tartományi bírák tekintetében bevezethetnek a (2) bekezdésnek megfelelő szabályozást. A hatályos tartományi alkotmányt e szabályozás nem érinti. A bíró elleni vádemelésről a Szövetségi Alkotmánybíróság dönt.

99. cikk. Tartományon belüli alkotmányjogi viták

Tartományi törvény a tartományon belül felmerült alkotmányjogi vitákat a Szövetségi Alkotmánybíróság elé, a tartományi jog alkalmazásával kapcsolatos vitákat jogerős döntés céljából a 95. cikk (1) bekezdésében megjelölt legfelsőbb bíróságok elé utalhatja.

100. cikk. Bírói kezdeményezés alkotmányossági kérdésben

- (1) Amennyiben valamely bíróság alkotmányellenesnek tart olyan törvényt, melynek érvényessége döntését érinti, az eljárást felfüggeszti, és amennyiben valamely tartományi alkotmány megsértéséről van szó, a tartományi alkotmányos viták tekintetében illetékes bíróság döntését, amennyiben a jelen Alaptörvény megsértéséről van szó, a Szövetségi Alkotmánybíróság döntését kéri ki. Ez arra az esetre is vonatkozik, ha a jelen alaptörvényt a tartományi jog megsérti, vagy a tartományi törvény és a szövetségi törvény ellentétben áll.
- (2) Amennyiben a bírósági eljárás során kétség merül fel a tekintetben, hogy a nemzetközi jog valamelyik szabálya a szövetségi jog alkotó részét képezi és hogy közvetlenül jogokat és kötelezettségeket állapít-e meg az egyének számára (25. cikk), a bíróság kikéri a Szövetségi Alkotmánybíróság döntését.
- (3) Amennyiben valamely tartományi alkotmánybíróság a jelen alaptörvény értelmezése során a Szövetségi Alkotmánybíróság vagy egy más tartományi alkotmánybíróság döntésétől eltérni szándékozik, az alkotmánybíróság kikéri a Szövetségi Alkotmánybíróság döntését.

101. cikk. Rendkívüli bíróságok létrehozatalának tilalma

- (1) Rendkívüli bíróságokat nem lehet alakítani. Senkit nem szabad törvényes bírāja elől elvonni.
- (2) Különleges ügycsoportokra bíróságokat csak törvény alapján lehet alakítani.

102. cikk. Halálbüntetés tilalma

A halálbüntetés tilos.

103. cikk. Tisztességes eljáráshoz való jog

- (1) A bíróság előtt mindenkinek joga van a törvényes meghallgatásra.
- (2) Valamely cselekményt csak abban az esetben lehet büntetni, ha a büntethetőséget a törvény a cselekmény elkövetése előtt kimondta.
- (3) Senkit nem lehet ugyanazon cselekményért az általános büntetőtörvények alapján több alkalommal elítélni.

104. cikk. Személyi szabadság megvonása

- (1) A személyi szabadságot csak alakszerű törvény alapján és az abban meghatározott formák között lehet korlátozni. A fogva tartott személyeket sem lelkileg, sem testileg nem lehet kínozni.
- (2) A szabadságelvonás lehetősége és tartama tekintetében csak a bíró határoz. A nem bírói intézkedésen alapuló szabadságelvonást haladéktalanul bírói döntés elé kell bocsátani. A rendőrség saját hatáskörében a letartóztatást követő nap végénél hosszabb ideig senkit sem tarthat őrizetben. A részleteket törvény szabályozza.
- (3) Büncselekmény elkövetésével gyanúsított, ideiglenesen őrizetbe vett minden személyt legkésőbb az őrizetbe vételt követő napon bíró elé kell állítani, akinek kötelessége az őrizetbe vétel okait közölni, őt meghallgatni és kifogásainak megtételére alkalmat adni. A bíró kötelessége, hogy haladéktalanul indokolással ellátott írásbeli letartóztatási parancsot bocsásson ki vagy elrendelje a szabadlábra helyezést.
- (4) A szabadságelvonás elrendelésére vagy fenntartására vonatkozó minden bírói határozatról a fogvatartott hozzátartozóját vagy bizalmát élvező személyt értesíteni kell.

X. Pénzügyek

104/A. cikk. A költségek felosztása, pénzügyi rendszer, felelősség

- (1) A jelen alaptörvény eltérő rendelkezése hiányában a Szövetség és a tartományok külön viselik azokat a kiadásokat, amelyek egymás iránti kötelezettségeikből erednek.
- (2) Ha a tartományok a Szövetség megbízásából járnak el, a Szövetség viseli az ebből eredő kiadásokat.
- (3) A pénzzolgáltatások teljesítéséről szóló és a tartományok által végrehajtandó szövetségi törvények előírhatják, hogy a pénzzolgáltatásokat egészen vagy részben a Szövetség teljesíti. Ha a törvény azt írja elő, hogy a kiadások felét vagy nagyobb részét a Szövetség viseli, a végrehajtás a Szövetség megbízásából történik. Ha a törvény azt írja elő, hogy a tartományok viselik a kiadások negyedét vagy annál többet, akkor a Szövetségi Tanács jóváhagyása szükséges.
- (4) A Szövetség a tartományoknak pénzügyi támogatást nyújthat a tartományok és a közösségek (községsszövetségek) különösen jelentős beruházásaihoz, amelyek a népgazdasági egyensúly zavarainak elhárításához vagy a Szövetség területén a különböző gazdasági erők kiegyenlítéséhez vagy a gazdasági fejlődés előmozdításához szükségesek.

(4) Azon szövetségi törvények, melyek arra kötelezik a tartományokat, hogy biztosítsanak pénzadományokat, természetbeni hozzájárulásokat vagy ezeknek megfelelő szolgáltatásokat harmadik személyeknek, melyek a tartományok által saját jogukon végrehajtandók, vagy a (3) bekezdés második mondatának megfelelően a szövetségi bizottság feladata, szükséges a Szövetségi Tanács hozzájárulása, ha az ebből származó költségeket a tartományok viselik.

(5) A Szövetség és a tartományok viselik a hatóságaiknál keletkezett igazgatási kiadásokat és egymás közötti viszonyukban felelnek a megfelelő igazgatásért. A részleteket a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény szabályozza.

(6) A hatáskörök és felelősségek belső felosztása során a Szövetség és a tartományok viselik a költségeit a Németországra háruló szupranacionális és nemzetközi jog szerinti kötelezettségek megsértése esetében. Abban az esetben, ha az Európai Unió olyan pénzügyi korrekciókat tesz, mely hatással van egy bizonyos tartományra, a Szövetség és a tartományok a költségeket 85-15 arányban osztják meg. Ebben az esetben a tartományok szolidaritásból egyként felelősek a teljes teher 35 százalékáért az általános szabálynak megfelelően; a teljes teher 50 százalékát azok a tartományok viselik, melyek a kiváltói a megterhelésnek, hozzáigazítva a kapott összegekhez. A részleteket olyan szövetségi törvény szabályozza, melynek elfogadásához a Szövetségi Tanács hozzájárulása szükséges.

104/B. cikk. Beruházások pénzügyi támogatása

(1) Jelen alaptörvényben meghatározott törvényalkotási jogkörön belül a Szövetség biztosíthat a tartományoknak pénzügyi támogatást különösen fontos tartományi és községi (köz-ségsszövetségi) beruházásokhoz, melyek szükségeseek:

1. az általános gazdasági egyensúly megzavarásának megelőzéséhez;
2. a szövetségi területen levő eltérő gazdasági kapacitások kiegyenlítéséhez;
3. a gazdasági növekedés támogatásához.

Az első mondatból való eltéréshez a Szövetség biztosíthat pénzügyi támogatást a törvényhozói jogkörét túllépve is olyan természeti katasztrófák vagy kivételes vészhelyzetek esetében, melyek túllépik a kormányzati kontrollt és jelentősen veszélyeztetik az állam pénzügyi kapacitását.

(2) A részleteket, különös tekintettel arra, hogy milyen típusú beruházások kerülnek támogatásra, olyan szövetségi törvény szabályozza, melynek elfogadásához a Szövetségi Tanács hozzájárulása szükséges, vagy a szövetségi költségvetési törvényre alapozott végrehajtási megállapodás. A hozzájárulások időtartama korlátozott, és a hozzájárulásokat szabályos időközönként felül kell vizsgálni, tiszteletben tartva felhasználásuk módját. A pénzügyi támogatást csökkenő éves hozzájárulások formájában kell létrehozni.

(3) Kérésre a Szövetségi Gyűlést, a szövetségi kormányt, valamint a Szövetségi Tanácsot is értesíteni kell ilyen rendelkezések végrehajtásáról és az elért eredményekről.

105. cikk. Feladatmegosztás adójogi szempontból

(1) A Szövetségnek kizárólagos törvényhozási joga van a vámok és pénzügyi monopóliumok tekintetében.

(2) A Szövetségnek konkuráló törvényhozási joga van egyéb adók megállapítására, ha azok egészben vagy részben a Szövetséget illetik, vagy a 72. cikk (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállnak.

(2a) A tartományok jogosultak törvényalkotásra a helyi fogyasztási és fénvüzési adókról, amíg és amennyiben azok nem a szövetségi törvény által szabályozott adókkal egyneműek. Jogukban áll meghatározni az ingatlanadó mértékét.

(3) Azokat a szövetségi törvényeket, amelyek a tartományokat, községeket (községsszövet-ségeket) egészben vagy részben megillető adókról intézkednek, a Szövetségi Tanácsnak jóvá kell hagynia.

106. cikk. Pénzügyi monopóliumok jövedékei és adóbevételek felosztása

(1) A pénzügyi monopóliumok jövedékei és az alábbi adóbevételek a Szövetséget illetik:

1. a vámok,
2. a fogyasztási adók, amennyiben a (2) bekezdés értelmében nem a tartományokat, a (3) bekezdés értelmében a Szövetséget és a tartományokat közösen, vagy a (6) bekezdés értelmében a községeket illetik,
3. a közúti fuvarozási adó, gépjárműadó, valamint egyéb, a gépjárművekhez kapcsolódó adók vagy tranzakciók;
4. a tőkeforgalmi adó, a biztosítási adó és a váltóilleték,
5. az egyszeri vagyonadó, valamint a pénzügyi terhek kiegyenlítésére szolgáló kiegyenlítő járulékok,
6. a jövedelmi és társasági adó kiegészítő járulékai,
7. az Európai Közösség keretei között befolyt adók.

(2) Az alábbi adóbevételek a tartományokat illetik:

1. a vagyonadó,
2. az örökösödési adó,
3. a gépjárműadó,
4. a forgalmi adó, amennyiben azok az (1) bekezdés értelmében nem a Szövetséget vagy a (3) bekezdés értelmében a Szövetséget és a tartományokat közösen illetik,
5. a söradó,
6. a játéktermek adói.

(3) A jövedelemadó, a társasági adó és a forgalmi adó bevételei a Szövetséget és a tartományokat közösen illetik meg (közös adók), amennyiben a jövedelemadó bevételei jelen cikk (5) és (5a) bekezdései értelmében nem a községeket illetik. A jövedelemadó és a társasági adó bevételeiből a Szövetség és a tartományok egyenlő arányban részesednek. A Szövetség és a tartományok részesedését a forgalmiadó-bevételekből a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény állapítja meg. A megállapításnál az alábbi alapelvekből kell kiindulni:

1. a folyó bevételek keretei között a Szövetségnek és a tartományoknak egyaránt igényük van szükséges kiadásai fedezésére. Ezenkívül a kiadások mértékét több évre szóló pénzügyi tervben kell meghatározni.

2. a Szövetség és a tartományok fedezetszükségleteit úgy kell egymással összehangolni, hogy igazságos kiegyenlítés jöjjön létre, az adózók túlterhelését elkerüljék és a Szövetség területén az életviszonyok egységességét megőrizték.

A Szövetség és a tartományok forgalmiadó-bevételekből való részesedésének megállapításánál azokat az adót csökkentő bevételeket figyelembe kell venni, amelyek a tartományoknak 1996. január 1-je óta a gyermekekre tekintettel a jövedelemadót szabályozó törvény alapján a rendelkezésükre állnak. A részleteket olyan szövetségi törvény szabályozza, amely jelen bekezdés harmadik mondatának megfelelően került elfogadásra.

(4) A Szövetség és a tartományok részesedését a forgalmiadó-bevételekből újból kell szabályozni, ha a Szövetség és a tartományok bevételei és kiadásai közötti viszony jelentősen megváltozik; azokat az adót csökkentő jövedelmeket, amelyek a (3) bekezdés ötödik mondata alapján a forgalmiadó-bevételben történő részesedés megállapításánál pótlólag figyelembe kell venni, itt nem jönnek számításba. A tartományokra a szövetségi törvény többletkiadásokat róhat vagy bevételeiket elvonhatja; e többletkiadás a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény alapján, valamint pénzügyi kiutalás útján kiegyenlíthető, ha az rövid időre korlátozódik. A törvényben meg kell határozni e pénzügyi kiutalások méretezésének és a tartományok közötti felosztásának alapelveit.

(5) A községek megkapják a jövedelemadó bevételének egy részét, amelyeket a tartományok utalnak át a községek számára lakosságuk jövedelemadó-befizetési alapján. A részleteket a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény határozza meg. Ez elrendelheti, hogy a községek állapítsák meg az adókivetési százalékkulcsot a községek egyes részeire.

(5a) A községek 1998. január 1-je óta megkapják a forgalmi adó bevételének egy részét. A tartományok ezt egy helyi és gazdasági szempontok alapján meghatározott kvóta szerint továbbítják a községeknek. A részleteket a Szövetségi Tanács által jóváhagyott törvény szabályozza.

(6) Az ingatlanadók bevételei a községeket, a helyi fogyasztási és fénnyüzési adók bevételei pedig a községeket vagy a tartományi törvényhozás alapján a község-szövetségeket illetik. A községek a törvény keretei között maguk határozzák meg az adókivetési százalékkulcsot. Ha a tartományban nincsenek községek, az ingatlanadó, valamint a helyi fogyasztási és fénnyüzési adók bevételei a tartományt illetik. A Szövetség és a tartományok egyaránt részesednek az ipari adóbevételekből. Az elosztás részleteit a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény határozza meg. A tartományi törvényhozás által megállapított elosztás szerint a reáladót és a jövedelemadó bevételéből való községi részesedést lehet elosztási alapként megállapítani.

(7) A községek és község-szövetségek együtt kapják az összbevétel tartományokra eső részének a tartományi törvényhozás által meghatározott százalékát. Egyébként a tartományi törvényhozás állapítja meg, hogy a községeket (község-szövetségeket) megilleti-e és milyen mértékben a tartományi adóbevétel.

(8) Amennyiben a Szövetség az egyes tartományokban, községekben (község-szövetségekben) külön intézmények megalakítását rendeli el, amelyek a tartományok, községek (község-szövetségek) számára közvetlenül többletkiadásokat, illetve bevételecsökkenést (külön terheket) okoznak, a Szövetség biztosítja a megkívánt kiegyenlítést, amennyiben az a tartományoktól, községektől (község-szövetségektől) nem várható, hogy a külön megterhelésnek eleget tegyenek. Harmadik személyek kártalanítását és azokat a pénzügyi előnyöket, amelyekben e tartományok, községek (község-szövetségek) ilyen intézmények megalakítása eredményeként részesülnek, a kiegyenlítésnél tekintetbe kell venni.

(9) A jelen cikk értelmében a tartományok bevételei és kiadásai magukban foglalják a községek (község-szövetségek) bevételeit és kiadásait.

106/A. cikk. Pénzügyi hozzájárulás a helyi tömegközlekedéshez

1996. január elsejétől a tartományok jogosultak a szövetségi adóbevételek egy részére a helyi tömegközlekedés céljára. A részleteket olyan szövetségi törvény szabályozza, melynek elfogadásához a Szövetségi Tanács hozzájárulása szükséges. A jelen szakasz első mondatának megfelelő részesedéseket nem veszik figyelembe a tartomány pénzügyi kapacitásának megállapításánál a 107. cikk (2) bekezdésének esetében.

106/B. cikk. A gépjárműadó tartományok közti felosztása

2009. július elsejétől a tartományok jogosultak a Szövetség adóbevételeiből való részesedésre a gépjárműadó esetében. A részleteket olyan szövetségi törvény szabályozza, melynek elfogadásához a Szövetségi Tanács hozzájárulása szükséges.

107. cikk. Adóbevétel felosztása, a tartományok pénzügyi lehetőségeinek kiegyenlítése, kiegészítő hozzájárulások

(1) A tartományi adóbevételből, valamint a jövedelem- és társasági adóbevételből a tartományi részesedés annyiban illeti meg az egyes tartományokat, amennyiben azok területén azt a pénzügyi hatóságok behajtották (helyi bevétel). A Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény állapítja meg a társasági adó és a munkabéradó elkülönítésével kapcsolatos részletes rendelkezéseket, valamint a helyi bevételek szétosztásának módját és mértékét. A törvény megállapíthatja más helyi adóbevételek elkülönítését és elosztását is. A tartományok részesedése a forgalmi adók bevételeiből az egyes tartományok lakosságszámának arányában történik; a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény kiegészítő részesedésről rendelkezhet, amely nem lépheti túl a tartományi részesedések legnagyobb összegének egynegyedét, olyan tartományok számára, amelyek tartományi bevételei, valamint a lakosság jövedelem- és társulati adókból származó bevételei, valamint a 106/B. cikkben meghatározott adóbevételei együttesen alatta maradnak a tartományok átlagának; tiszteletben tartva az ingatlanforgalmi adót, a figyelembe véve bevételgeneráló kapacitását.

(2) A törvény biztosítja, hogy a tartományok eltérő pénzügyi lehetőségei megfelelően kiegyenlítést nyerjenek, ennél figyelembe kell venni a községek (községsszövetségek) pénzügyi lehetőségeit és igényeit. A kiegészítésre jogosult tartományok kiegészítési igényének feltételeit és a kiegészítésre kötelezettségét, valamint a kiegészítő szolgáltatások nagyságát a törvényben kell meghatározni. A törvény azt is előírhatja, hogy a Szövetség a saját eszközeiből a pénzügyileg gyengébb tartományok számára általános pénzügyi szükségleteik kiegészítő fedezése céljából hozzájárulást folyósítson (kiegészítő hozzájárulás).

108. cikk. Szövetségi és tartományi pénzügyi igazgatás, pénzügyi bíraskodás

(1) A vámokat, a pénzügyi monopóliumokat, a szövetségi törvénnyel szabályozott fogyasztási adókat, beleértve az importforgalmi adókat, a gépjárműadót és más tranzakciós adókat 2009. július elsejétől, és az Európai Közösség keretei között teljesített kiadásokat is, a szövetségi pénzügyi hatóságok igazgatják. E hatóságok szervezetét szövetségi törvény szabályozza. A középfokú hatóságok vezetőit a tartományi kormányokkal egyetértésben kell kinevezni.

(2) Egyéb adókat a tartományi pénzügyi hatóságok igazgatnak. A Szövetség a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény útján szabályozhatja e hatóságok szervezetét és a hivatalnokok egységes képzését. A középfokú hatóságok vezetőit a Szövetségi kormánnyal egyetértésben kell kinevezni.

(3) Amennyiben az adók egészben vagy részben a Szövetséget illetik, a tartományi pénzügyi hatóságok a Szövetség felhatalmazása alapján járnak el. A 85. cikk (3) és (4) bekezdése azzal a változtatással érvényes, hogy a szövetségi kormány helyébe szövetségi pénzügyminiszter lép.

(4) A Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény előírhatja az adóigazgatásban a szövetségi és tartományi pénzügyi hatóságok együttműködését, valamint az (1) bekezdésben megjelölt adókra vonatkozóan a tartományi pénzügyi hatóságok igazgatását és más adókra vonatkozóan a szövetségi pénzügyi hatóságok igazgatását, ha ezáltal az adótörvények végrehajtása jelentősen javul vagy könnyebb lesz. Ezért azoknak az adóknak az igazgatását, amelyek csak a községekhez (községsszövetségekhez) folynak be, a tartományi pénzügyi hatóságok egészben vagy részben a községeknek (községsszövetségeknek) átadhatják.

(5) A szövetségi pénzügyi hatóságok által alkalmazandó eljárást szövetségi törvény állapítja meg. A tartományi pénzügyi hatóságok, valamint a (4) bekezdés második mondatában meghatározott esetben a községek (községsszövetségek) által alkalmazandó eljárást a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény állapítja meg.

(6) A pénzügyi bíraskodást szövetségi törvény egységesen szabályozza.

(7) A szövetségi kormány általános igazgatási előírásokat bocsáthat ki a Szövetségi Tanács jóváhagyásával, amennyiben az igazgatás a tartományi pénzügyi hatóságok vagy a községek (községsszövetségek) feladata.

109. cikk. A Szövetség és a tartományok pénzügyi gazdálkodása

(1) A Szövetség és a tartományok költségvetési gazdálkodásukban önállóak és egymástól függetlenek.

(2) A Szövetség és a tartományok együttesen teljesítik a Német Szövetségi Köztársaság az Európai Unió jogi rendelkezéseiből származó kötelezettségeit, melyek a költségvetési fegyelem fenntartásának érdekében az Európai Uniót létrehozó szerződés 104. cikkének megfelelően; mindeközben figyelembe véve az általános gazdasági egyensúlyt.

(3) A Szövetség és a tartományok költségvetési egyensúlyát hitelfelvétel nélkül kell fenntartani. A Szövetség és a tartományok bevezethetnek olyan szabályokat a piacfejlesztésre vonatkozóan, melyek akkor érvényesülnek fellendülés vagy csökkenés idején arányosan, melyek eltérnek a normális feltételektől, valamint természeti katasztrófák és kivételes veszélyzetek esetében, melyek túllépik a kormányzati hatáskört, és súlyos veszélyt jelentenek az állam pénzügyi kapacitására. Ilyen kivételes esetekben megfelelő törlesztési tervet kell elfogadni. A Szövetség költségvetésének részletes szabályait a 115. cikk határozza meg, azzal a fenntartással, hogy az első mondat nem érvényesül, ha a hitelbevétel nem haladja meg névleges bruttó belföldi termék értékének 0,35 százalékát. A tartományok szabályozhatják a részleteket saját alkotmányos hatalmuk határain belül, azzal a fenntartással, hogy az első mondat nem érvényesül, ha nem történt hitelfelvétel.

(4) A Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény a Szövetség és a tartományok számára a költségvetési jogban együttesen érvényes alapelveket, konjunktúraérzékeny költségvetési gazdálkodást és több évre szóló pénzügyi tervezést írhat elő.

(5) Az Európai Közösség által az Európai Közösséget létrehozó szerződés 104. cikke alapján a költségvetési fegyelem fenntartásának érdekében kirótt szankciót a Szövetség és a tartományok 65 százalék–35 százalék arányban viselik. A tartományok szolidaritásból egyként felelősek a teher 35 százalékáért, lakosság számuk arányában; a teher 65 százalékáért pedig a tartományok annak arányában felelnek, hogy milyen mértékben felelősek a kárért.

A részleteket szövetségi törvény szabályozza, melynek elfogadásához a Szövetségi Tanács hozzájárulása szükséges.

109/A. cikk. Költségvetési vészhelyzetek

A költségvetési vészhelyzetek elkerülésének érdekében a Szövetségi Tanács hozzájárulását igénylő szövetségi törvény a következőket hozza létre:

1. Szövetség és a tartományok költségvetési irányításának folytatólagos ellenőrzése érdekében egy közös testület (Stabilitási Tanács),
2. költségvetési vészhelyzet elkerülésének biztosítására szolgáló feltételek és eljárások,
3. költségvetési vészhelyzetek megoldására létrehozott és működtetett programok alapelvei.

A Stabilitási Tanács döntéseit és a kapcsolódó dokumentumokat nyilvánosságra kell hozni.

110. cikk. Szövetségi költségvetés

(1) A Szövetség valamennyi bevételeit és kiadását a költségvetésbe fel kell venni; a szövetségi vállalatoknál és az elkülönített vagyontömegeknél csak a befizetéseket vagy a beszolgáltatásokat kell felvenni. A költségvetésben a bevételeket és a kiadásokat ki kell egyenlíteni.

(2) A költségvetést egy vagy több számviteli évre, évenként szétválasztva, az első számviteli év kezdetétől költségvetési törvény hagyja jóvá. A költségvetés fejezetei előírhatják, hogy azok számviteli évenként szétválasztva, több időszakra szólnak.

(3) A (2) bekezdés első mondatában meghatározott törvény javaslatát, valamint a költségvetési törvény és a költségvetés módosítására irányuló javaslatokat egyidejűleg be kell nyújtani a Szövetségi Tanácsnak és a Szövetségi Gyűlésnek; a Szövetségi Tanács hat héten belül, módosítási javaslatok esetén három héten belül állást foglal a javaslatokkal kapcsolatban.

(4) A költségvetési törvénybe csak olyan előírásokat szabad fölvenni, amelyek a Szövetség bevételeire és kiadásaira, valamint arra az időszakra vonatkoznak, amelyikre a költségvetést elfogadták. A költségvetési törvény előírhatja, hogy a rendelkezések a következő költségvetési törvény kihirdetésével azonnal, vagy pedig a 115. cikkben foglalt felhatalmazás alapján egy későbbi időszakban hatályukat veszítik.

111. cikk. Ideiglenes költségvetés

(1) Amennyiben a költségvetési év végéig a törvény a költségvetést a következő évre nem állapítja meg, annak hatálybalépéséig a szövetségi kormány felhatalmazással bír az alábbi, szükséges kiadások teljesítésére:

a) a törvény által létesített intézmények fenntartása és a törvényben meghatározott intézkedések végrehajtása;

b) a Szövetség jogilag megalapozott kötelezettségeinek teljesítése;

c) építkezések, létesítmények és egyéb tevékenységek folytatása, illetve ilyen célokból támogatás biztosítása, amennyiben az előző évi költségvetés erre nézve kiadást irányzott elő.

(2) Amennyiben a külön törvényben meghatározott bevételek az első bekezdésben meghatározott kiadások fedezésére az adókból, járulékokból, egyéb forrásokból vagy üzemi befizetésekből nem teljesíthetők, a szövetségi kormány a gazdasági vezetés folyamatossága érdekében szükséges eszközöket az elmúlt költségvetési évben meghatározott végösszeg 1/4-ének megfelelő összegben hitel igénybevétele útján fedezheti.

112. cikk. Költségvetési előirányzat túllépése

A költségvetési előirányzat túllépéséhez és a terven kívüli kiadások teljesítéséhez a szövetségi pénzügyminiszter jóváhagyása szükséges. A jóváhagyást csak előre nem látott és kikerülhetetlen szükség esetén lehet megadni. A részleteket szövetségi törvény állapítja meg.

113. cikk. Költségvetési kiadások emelése

(1) Azok a törvények, amelyek a szövetségi kormány által előirányzott költségvetési kiadásokat emelik, vagy új kiadásokat foglalnak magukban, vagy a jövőre vonatkozóan új kiadásokat jelentenek, a szövetségi kormány jóváhagyását igénylik. Ez vonatkozik azokra a törvényekre is, amelyek bevételecsökkenést írnak elő vagy tesznek lehetővé a jövőre nézve. A szövetségi kormány követelheti, hogy a Szövetségi Tanács az ilyen törvény elfogadásával kapcsolatos szavazást halassza el. Ebben az esetben a szövetségi kormány hat héten belül köteles álláspontját a Szövetségi Tanács elé terjeszteni.

(2) Azt követően, hogy a Szövetségi Tanács a törvényt elfogadta, a szövetségi kormány négy héten belül követelheti, hogy a Szövetségi Tanács újra szavazzon.

(3) Ha a törvényt a 78. cikknek megfelelően fogadták el, a szövetségi kormány a hozzájárulását csak hat héten belül és csak azt követően tagadhatja meg, hogy előzőleg az (1) bekezdés harmadik és negyedik mondatában vagy a (2) bekezdésben meghatározott eljárást megindította. Ezen határidő eltelte után a hozzájárulást megadottnak kell tekinteni.

114. cikk. A pénzügyi elszámolás benyújtása és ellenőrzése

(1) A szövetségi pénzügyminiszter köteles a szövetségi kormány nevében a Szövetségi Gyűléshez és a Szövetségi Tanácshoz a következő számviteli év összes bevételeit és kiadásait, valamint követelését és tartozását tartalmazó pénzügyi elszámolást előterjeszteni.

(2) A bírói függetlenséget élvező tagokból álló Szövetségi Számvevőszék felülvizsgálja a pénzügyi elszámolást, valamint a költségvetés és gazdálkodás gazdaságosságát és helyességét. A Szövetségi Számvevőszék köteles a szövetségi kormányon kívül a Szövetségi Gyűlést és a Szövetségi Tanácsot évenként közvetlenül tájékoztatni. Egyébként a Szövetségi Számvevőszék hatáskörét szövetségi törvény szabályozza.

115. cikk. Hitelfelvétel határai

(1) Hitel felvételéhez, valamint a következő számviteli évre áthúzódó kezesség, garancia vagy egyéb jótállás vállalásához határozott vagy a meghatározható legmagasabb összeget tartalmazó szövetségi törvénybe foglalt felhatalmazás szükséges.

(2) A bevételek és kiadások kiegyensúlyozása során a hitelfelvételekre vonatkozó bevételeket általában nem kell figyelembe venni. Azt tekinthetjük általános esetnek, ha a kölcsönből kapott bevétel nem haladja meg a névleges bruttó belföldi termék 0,35 százalékát. Emellett, amennyiben a gazdasági fejlődés eltér a normális feltételektől, a fellendülés vagy csökkenés hatását a költségvetés arányosan figyelembe kell venni. Az első-harmadik mondatban meghatározott hitelfelvétel-határt túllépő valós kölcsönöket rögzíteni szükséges egy kontroll-számlán; a névleges bruttó belföldi termék 1,5 százalékküszöböt meghaladó hiányt csökkenteni kell a gazdasági ciklusnak megfelelően. Szövetségi törvényben szükséges szabályozni a

következőket: a részletek, különös tekintettel a bevétel és a kiadás igazítására, figyelemmel a pénzügyi tranzakciókra és az éves nettó hitelfelvétel-határ kiszámításának eljárására, figyelembe véve a gazdasági ciklust annak az eljárásnak az alapján, mely a ciklust az valós hitelfelvételek eltéréseinek kontrolljával és kiegyensúlyozásával együtt vizsgálja.

Olyan természeti katasztrófák vagy kivételes vészhelyzetek esetében, melyek túllépik a kormányzati kontrollt és jelentősen veszélyeztetik az állam pénzügyi kapacitását, ezek a hitelhatárok túlléphetők a Szövetségi Gyűlés tagjainak többségi döntésével. A döntéshez amortizációs terv elkészítése elengedhetetlen. A hatodik mondatnak megfelelő hitelfelvétel visszafizetésére megfelelő időtartamnak kell rendelkezésre állnia.

X/A. Védelmi helyzet

115/A. cikk. Védelmi helyzet megállapítása

(1) Annak megállapítására, hogy a Szövetség területét fegyveres hatalom támadta meg, vagy hogy egy ilyen támadás közvetlenül fenyeget, a Szövetségi Tanács jóváhagyásával a Szövetségi Gyűlés jogosult (védelmi helyzet). A megállapítás a szövetségi kormány javaslatára történik, és a Szövetségi Tanács tagjai több mint felének jelenléte esetén a leadott szavazatok kétharmados többségére van szükség.

(2) Ha a helyzet halaszthatatlanul azonnali cselekvést követel, és a Szövetségi Gyűlés időben történő összeülése leküzdhetetlen akadályokba ütközik vagy nem határozatképes, akkor a Közös Bizottság jogosult a megállapításra tagjai több mint felének jelenléte esetén a leadott szavazatok kétharmados többségével.

(3) A megállapítást a szövetségi elnök a 82. cikknek megfelelően a Szövetség Hivatalos Közlönyében kihirdeti. Ha ez időben nem lehetséges, akkor más módon hirdeti ki; amint a körülmények lehetővé teszik, a Szövetség Hivatalos Közlönyében is közzé kell tenni.

(4) Ha a Szövetség területét fegyveres hatalom támadta meg, és az illetékes szövetségi szervek képtelenek azonnal az (1) bekezdés első mondata szerinti megállapításra, akkor ez a megállapítás a támadás kezdetétől megtörténtnek és kihirdetettnek számít. A szövetségi elnök köteles ezt az időpontot ismertetni, amikor a körülmények lehetővé teszik.

(5) Ha a védelmi helyzet megállapítását kihírdették és a Szövetség területét fegyveres hatalom támadta meg, akkor a szövetségi elnök a Szövetségi Tanács jóváhagyásával nemzetközi jogi nyilatkozatot tehet a védelmi helyzet fennállásáról. A (2) bekezdésben megjelölt feltételek között a Szövetségi Tanács helyébe a Közös Bizottság lép.

115/B. cikk. A szövetségi kancellár parancsolási és vezénylési joga

A védelmi helyzet kihirdetésével a fegyveres erők parancsnoklási és vezénylési joga a szövetségi kancellárra száll át.

115/C. cikk.

(1) Védelmi helyzetben a Szövetség a konkuráló törvényhozás jogával rendelkezik azokban a tárgyokban is, amelyek a tartományok törvényhozási hatáskörébe tartoznak. E törvényekhez a Szövetségi Tanács jóváhagyására van szükség.

(2) Amennyiben a körülmények a védelmi helyzet idején megkívánják, szövetségi törvény a védelmi helyzetre előírhat

1. kisajátításnál a 14. cikk (3) bekezdés második mondatában megjelölttől eltérő, ideiglenes kártalanítást;

2. szabadságelvonások esetére a 104. cikk (2) bekezdés harmadik mondatában és a (3) bekezdés első mondatában megjelölttől eltérő időtartamot, ez azonban legfeljebb négy nap lehet arra az esetre megállapítva, hogy a bíró a normális körülményekre előírt határidőben nem tudja teljesíteni kötelezettségeit.

(3) Ha váratlan vagy közvetlenül fenyegető támadás elhárítása érdekében szükséges, a védelmi helyzet idejére a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény a Szövetség és a tartományok igazgatását és pénzügyeit a VIII., a VIII/A., és a X. fejezetektől eltérően szabályozhatja, de eközben a tartományok, a községek és a községsszövetségek életképességét, különösen pénzügyi szempontból, meg kell őrizni.

(4) Az (1) bekezdésben, valamint a (2) bekezdés 1. pontjában megjelölt szövetségi törvények végrehajtásának előkészítése már a védelmi helyzet bekövetkezése előtt megtörténhet.

115/D. cikk.

(1) A szövetségi törvényhozás védelmi helyzetben a 76. cikk (2) bekezdéstől, a 77. cikk (1) bekezdés második mondatától és a (2) bekezdéstől a (4) bekezdésig, a 78. cikktől és a 82. cikk (1) bekezdéstől eltérően a jelen cikk (2) és (3) bekezdéseinek szabályai szerint történik.

(2) A szövetségi kormány a törvényjavaslatait, amelyeket sürgősnek nyilvánít, a Szövetségi Gyűléshez történő benyújtással egyidejűleg a Szövetségi Tanácshoz is beterjeszti. A Szövetségi Gyűlés és a Szövetségi Tanács e javaslatokat haladéktalanul együtt megvitatja. Amennyiben valamely törvényhez a Szövetségi Tanács jóváhagyása szükséges, a törvény létrejöttéhez szavazataik többségének jóváhagyása kell. A részleteket a Szövetségi Gyűlés által elfogadott és a Szövetségi Tanács által jóváhagyott ügyrend szabályozza.

(3) A törvény kihirdetésére a 115. cikk (3) bekezdés második mondatában foglaltak az irányadók.

115/E. cikk. Közös Bizottság

(1) Ha védelmi helyzetben a Közös Bizottság tagjai több mint felének jelenléte esetén a leadott szavazatok kétharmados többségével azt állapítja meg, hogy a Szövetségi Gyűlés időben történő összeülése leküzdhetetlen akadályokba ütközik vagy nem határozatképes, akkor a Közös Bizottság helyettesíti a Szövetségi Gyűlést és a Szövetségi Tanácsot, és veszi át egységesen azok jogait.

(2) A Közös Bizottság a törvényével az alaptörvényt sem megváltoztatni, sem egészben vagy részben hatályon kívül helyezni vagy felfüggeszteni nem jogosult. A 23. cikk (1) bekezdésének második mondatában, a 24. cikk (1) bekezdésében és a 29. cikkben foglaltak törvényi szabályozására a Közös Bizottság nem jogosult.

115/F. cikk. Szövetségi határőrség, kiterjesztett jogkörök

(1) Amennyiben azt a körülmények szükségessé teszik, védelmi helyzetben a szövetségi kormány

1. a szövetségi határőrséget a Szövetség egész területén bevetheti;

2. a szövetségi igazgatáson kívül, ha sürgetően szükségesnek tartja, a tartományi kormányoknak is adhat utasításokat, és hatáskörüket átruházhatja a tartományi kormányok meghatalmazott tagjaira.

(2) A Szövetségi Gyűlést, a Szövetségi Tanácsot és a Közös Bizottságot az (1) bekezdés alapján elfogadott intézkedésekről haladéktalanul tájékoztatni kell.

115/G. cikk. Szövetségi Alkotmánybíróság

A Szövetségi Alkotmánybíróságnak és bíráinak alkotmányos helyzetét és alkotmányos feladatainak teljesítését nem lehet korlátozni. A Szövetségi Alkotmánybíróságról szóló törvény a Közös Bizottság által kibocsátott törvénnyel csak annyiban módosítható, amennyiben az a Szövetségi Alkotmánybíróság véleménye szerint is szükséges a Bíróság funkciói ellátásának fenntartásához. Ilyen törvény kiadásáig a Szövetségi Alkotmánybíróság jogosult a Bíróság munkaképességének fenntartásához szükséges intézkedések megtételére. A második és harmadik mondatban megjelölt döntéseket a Szövetségi Alkotmánybíróság a jelenlevő bírák többségével hozza meg.

115/H. cikk. Megbízatások megszűnése

(1) A Szövetségi Gyűlés vagy a tartományok népképviselői szerveinek a védelmi helyzet idején lejárt megbízatása a védelmi helyzet megszűnését követően hat hónap múlva ér véget. Ha a szövetségi elnök megbízatása a védelmi helyzet idején jár le, úgyszintén, ha tisztsége idő előtt akkor üresedik meg, hatáskörét a Szövetségi Tanács elnöke tölti be, akinek a felhatalmazása a védelmi helyzet megszűnését követően kilenc hónap múlva ér véget. A Szövetségi Alkotmánybíróság tagjainak a védelmi helyzet idején lejárt megbízatása a védelmi helyzet megszűnését követően hat hónap múlva ér véget.

(2) Ha a szövetségi kancellárnak a Közös Bizottság által történő új választása válik szükségessé, akkor az az új kancellárt tagjainak többségével választja meg; a javaslatot a szövetségi elnök terjeszti a Közös Bizottság elé. A Közös Bizottság a szövetségi kancellárral szemben bizalmatlanságot csak azáltal nyilváníthat, ha tagjai kétharmados többségével utódját megválasztja.

(3) A védelmi helyzet időtartama alatt a Szövetségi Gyűlést nem lehet felosztatni.

115/I. cikk. Tartományi kormányok intézkedései

(1) Ha az illetékes szövetségi szervek meg vannak fosztva attól a lehetőségtől, hogy megtegyék a veszély elhárításához szükséges intézkedéseket és a helyzet halaszthatatlanul követeli az azonnali önálló cselekményeket a Szövetség területének egyes részein, akkor a tartományi kormányok, vagy általuk kijelölt hatóságok vagy megbízottak jogosultak, hatáskörük keretei között, a 115/F. cikk (1) bekezdésben foglalt intézkedéseket megtenni.

(2) Az (1) bekezdés alapján tett intézkedéseket a szövetségi kormány, úgyszintén a tartományi hatóságok és az alárendelt szövetségi hatóságok viszonylatában a tartományok miniszterelnökei bármikor megsemmisíthetik.

115/K. cikk. A kiadott rendelkezések minősítése és időbeli hatálya

(1) A 115/C., 115/E. és a 115/G. cikkeken megjelölt törvények és az e törvények alapján kiadott rendeletek alkalmazásának idején az ezekkel ellentétes jogszabályok nem alkalmazandók. Ez nem vonatkozik a 115/C., 115/E. és a 115/G. cikkeken alapján korábban kibocsátott jogszabályokra.

(2) A Közös Bizottság által kibocsátott törvények, valamint az e törvény alapján kiadott rendeletek legkésőbb a védelmi helyzet megszűnését követően hat hónap múlva hatályukat veszítik.

(3) Azok a törvények, amelyek a 91/A., 91/B., 104/A., 106. és 107. cikkeken foglaltaktól eltérő rendelkezéseket tartalmaznak, legkésőbb a védelmi helyzet megszűnését követő második számveteli év végéig maradhatnak hatályban. Ezek a védelmi helyzet megszűnését követően a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvénnyel módosíthatók, hogy biztosítva legyen az átmenet a VIII. és a X. fejezetekben foglalt rendelkezésekhez.

115/L. cikk. A kiadott rendelkezések hatályon kívül helyezése, békekötés

(1) A Szövetségi Gyűlés a Szövetségi Tanács által jóváhagyott törvénnyel a Közös Bizottság által kiadott törvényt bármikor hatályon kívül helyezheti. A Szövetségi Tanács indítványozhatja, hogy a Szövetségi Gyűlés döntsön e kérdésben. A Közös Bizottság vagy a szövetségi kormány minden más, a veszély elhárítására tett intézkedése hatályát veszti, ha a Szövetségi Gyűlés és a Szövetségi Tanács úgy határoz.

(2) A Szövetségi Gyűlés a Szövetségi Tanács jóváhagyásával a szövetségi elnök által kihirdetett határozattal a védelmi helyzetet bármikor megszüntnek nyilváníthatja. A Szövetségi Tanács indítványozhatja, hogy a Szövetségi Gyűlés döntsön e kérdésben. A védelmi helyzetet haladéktalanul megszüntnek kell nyilvánítani, ha a megállapítását kiváltó feltételek nem állnak fenn.

(1) A békekötésről szövetségi törvényben kell határozni.

XI. Átmeneti és záró rendelkezések

116. cikk. „Német” fogalma, állampolgárság helyreállítása

(1) A jelen alaptörvény értelmében egyéb törvényi szabályozást fenntartva német az, aki német állampolgárságú áttelepített vagy mint menekült, illetve mint kényszeráttelepített a német néphez tartozik, úgyszintén akinél házastársa vagy leszármazója az 1937. december 31-i állapotnak megfelelő német birodalmi területen ilyenként elismerést nyernek.

(2) Volt német állampolgárok, akiknek állampolgárságát 1933. január 30-a és 1945. május 8-a között politikai, faji vagy vallási okokból megvonták, s azok leszármazói, kérelmükre ismét állampolgárságot nyernek. E személyeket úgy kell tekinteni, hogy nem szűnt meg állampolgárságuk, amennyiben 1945. május 8-a után lakóhelyüket Németországba helyezték át és ellenkező akaratukat nem juttatták kifejezésre.

117. cikk. Két alapjog felfüggesztett hatálybalépése

(1) A 3. cikk (2) bekezdésével ellentétben álló jog a jelen Alaptörvény e rendelkezésével történő összehangolásáig, legkésőbb 1953. március 31-ig hatályban marad.

(2) Olyan törvények, amelyek a szabad mozgást a jelenlegi lakáshiányra tekintettel korlátozzák, hatályban maradnak mindaddig, amíg azokat szövetségi törvény hatályon kívül helyezi.

118. cikk. Baden és Württemberg új határkijelölése

A Baden, Württemberg-Baden és Württemberg-Hohenzollern tartományokat magában foglaló területen az új területi felosztás az érdekelt tartományok megállapodása útján a 29. cikk rendelkezéseitől eltérően valósítható meg. Amennyiben a megállapodás nem jön létre, az új területi beosztást szövetségi törvény szabályozza, melynek népszavazásról kell intézkednie.

118/A. cikk. Berlin és Brandenburg új határkijelölése

A Berlin és Brandenburg tartományokat magában foglaló területeken az új területi felosztás a két tartomány megállapodása útján választójoggal rendelkező lakosaik részvételével a 29. cikk rendelkezéseitől eltérően valósítható meg.

119. cikk. Menekültek és kényszeráttelepítettek

A menekültek és kényszeráttelepítettek ügyei tekintetében, különösen ami azok egyes tartományok között történő elosztását illeti, szövetségi törvényben történő szabályozás megtörténteig a szövetségi kormány a Szövetségi Tanács jóváhagyásával törvényerejű rendeleteket bocsáthat ki. Egyes esetekben a szövetségi kormány egyedi utasítások kibocsátására is felhatalmazható. Az utasításokat, amennyiben a késedelem nem fenyeget veszéllyel, a legfelsőbb tartományi hatóságokhoz kell intézni.

120. cikk. Megszállási költségek, háborús terhek

(1) A Szövetség viseli a megszállási költségekkel járó kiadásokat, valamint az egyéb külső és belső háborús terheket, úgy, ahogy azt részleteiben szövetségi törvény megállapítja. Amennyiben e háborús következményekből eredő terheket 1969. október 1-jéig szövetségi törvények szabályozták, a Szövetség és a tartományok egymás közötti viszonyukban a kiadásokat e szövetségi törvények rendelkezései alapján viselik. Amennyiben e háborús következményekből eredő terhekből folyó kiadásokat szövetségi törvények nem szabályozták és 1965. október 1-jéig nem is szabályozták, azokat a tartományok, községek (községsszövetségek) vagy azok az egyéb szervek viselik, amelyek a tartományok vagy a községek feladatait teljesítik; a Szövetség ez időpont után nem köteles ilyen kiadások átvállalására. A Szövetség fedezi a hozzájárulásokat a társadalombiztosítás költségeihez, beleértve a munkanélküliség elleni biztosítást és a munkanélküli segélyt is. A háborús következményekből eredő terhek-

nek a Szövetség és a tartományok közötti, jelen bekezdésben rögzített felosztása nem érinti a háborús következményekért fennálló kártérítési igények törvényi szabályozását.

(2) A bevételek attól az időponttól kezdve illetik a Szövetséget, amikor a Szövetség a kiadásokat vállalja.

120/A. cikk. A terhek kiegyenlítése

(1) Olyan törvények, amelyek a terhek kiegyenlítésének végrehajtását szolgálják, a Szövetségi Tanács jóváhagyásával intézkedhetnek arról, hogy a kiegyenlítés teljesítésének területén azokat részben a Szövetség, részben a Szövetség meghatalmazása alapján a tartományok hajtják végre, valamint, hogy a szövetségi kormányt és az illetékes legfelsőbb szövetségi hatóságokat a 85. cikk alapján ennyiben megillető hatáskört teljesen vagy részben a Szövetségi Kiegyenlítési Hivatal vegye át. A Szövetségi Kiegyenlítési Hivatalnak e hatáskör gyakorlása során nincs szüksége a Szövetségi Tanács jóváhagyására; utasításait, a sürgősség esetét kivéve, a legfelsőbb tartományi hatóságokhoz (tartományi kiegyenlítési hivatalokhoz) intézi.

(2) A 87. cikk (3) bekezdésének második mondata nem változik.

121. cikk. Többség fogalma

A Szövetségi Gyűlés és a Szövetségi Közgyűlés tagjainak többsége a jelen alaptörvény értelmében a törvényes taglétszámuk többségét jelenti.

122. cikk. Törvényhozási jogkör átszállása

(1) A Szövetségi Gyűlés összeülését követően a törvényhozás kizárólag a jelen alaptörvényben meghatározott törvényhozó hatalmat illeti.

(2) A törvényhozó és a törvényhozás során tanácskozási joggal közreműködő testületek, amelyek hatásköre az (1) bekezdés alapján megszűnik, abban az időpontban feloszlanak.

123. cikk. Korábbi jog folytatólagos hatálya

(1) A Szövetségi Gyűlés összeülését megelőző időben hatályos jog hatályban marad, amennyiben a jelen alaptörvénnyel nem áll ellentétben.

(2) A Német Birodalom által megkötött olyan államszerződések, amelyek a jelen alaptörvény értelmében a tartományi törvényhozás hatáskörébe tartoznak, megmaradnak, amennyiben az általános jogelvek értelmében hatályosak és érvényesülnek; az érdekelt jogait és ellenvetéseit, amíg a jelen alaptörvény szerint az illetékes szervek új megállapodásokat kötnek, illetve, ha azok lejártá az azokban foglalt rendelkezéseknek megfelelően bekövetkezik, fenn kell tartani.

124. cikk. Kizárólagos törvényhozási tárgyakra vonatkozó jog folytatólagos hatálya

Az olyan jog, amely a kizárólagos szövetségi törvényhozás tárgyait érinti, érvényesülési körén belül szövetségi jogot képez.

125. cikk. Konkurráló törvényhozási jogkört érintő jog folytatólagos hatálya

Az olyan jog, melynek tárgyai a Szövetség konkuráló törvényhozási jogkörét érintik, érvényességi körén belül szövetségi jogot képez

1. amennyiben ez egy vagy több megszállási övezetben egységesen érvényesül;
2. amennyiben olyan jogról van szó, amely az 1945. május 8-át követően az előző birodalmi jogot módosította.

125/A. cikk Szövetségi jog folytatólagos hatálya, tartományi joggal való pótlás

Az a jog, amelyet szövetségi jogként alkottak meg, de a 74. cikk (1) bekezdésének változása, a 84. cikk (1) bekezdés hetedik mondatának, a 85. cikk (1) bekezdés második mondatának vagy a 105. cikk (2a) bekezdés második mondatának beillesztése, vagy a 74/A. és 75. cikkeknek vagy a 98. cikk (3) bekezdés második mondatának hatályon kívül helyezése következtében szövetségi jogként többé nem bocsátható ki, szövetségi jogként érvényesül. Ez a jog tartományi joggal pótolható.

(2) Az a jog, amelyet a 72. cikk (2) bekezdésének 1994. november 15-ig érvényes változata alapján alkottak meg, szövetségi jogként érvényesül. Szövetségi törvény alapján tartományi joggal pótolható.

(3) Az a jog, amelyet tartományi jogként alkottak meg, de a 73. cikk módosítása következtében tartományi jogként többé nem bocsátható ki, tartományi jogként érvényesül. Ezt a rendelkezést a szövetségi jog felülírhatja.

125/B. cikk. Kerettörvények folytatólagos hatálya, a tartományok eltérési lehetősége

(1) Az a törvény, mely a 75. cikk 2006. szeptember elsején hatályos szövegének megfelelően került elfogadásra, és amely ezen dátum után is szövetségi jogként került elfogadásra, hatályban marad mint szövetségi jog. A tartományok joga és kötelezettsége a törvényhozásra ebben a tekintetben változatlan marad. A 72. cikk (3) bekezdésében meghatározott területek lehetővé tehetik az ettől a törvénytől való eltérést; azonban azon területek vonatkozásában, melyekre a 72. cikk első mondatának 2., 5. és 6. pontja vonatkozik, lehetőség nyílik eltérésre a tartományok számára annyiban, amennyiben a Szövetség élt törvényhozói jogkörével 2006. szeptember elseje után, a 2. és 5. pont esetében legkésőbb 2010. január elsejéig, a 6. pont esetében legkésőbb 2008. augusztus elsejéig.

(2) A tartományok elfogadhatnak a szövetségi szabályozástól eltérő szabályokat a 84. cikk (1) bekezdésének megfelelően, ahogy az 2006. szeptember elsején fennállt; 2008. december 31-től azonban csak abban az esetben lehetséges az igazgatási eljárási szabályoktól való eltérés, ha 2006. szeptember elseje után az igazgatási eljárási szabályokra vonatkozó releváns szövetségi jogot módosították.

125/C. cikk. A közös feladatokra vonatkozó jog folytatólagos hatálya

(1) A 91/A. cikk (2) bekezdése alapján elfogadott jogszabály, egységesen az (1) bekezdés 1. pontjával, ahogy az 2006. szeptember elsején hatályos volt, hatályban marad 2006. december 31-ig.

(2) Azok a szabályok, melyek a helyi közlekedés finanszírozására és a szociális szállások támogatására vonatkoznak a 104/A. cikk (4) bekezdése 2006. szeptember elsején hatályos szövegének megfelelően, hatályban maradnak 2006. december 31-ig. Azok a szabályok, melyek a helyi közlekedés finanszírozására a helyi közlekedési törvény 6. cikk (1) bekezdésében meghatározott speciális programokra vonatkoznak, valamint azok a rendelkezések, melyek a 104/A. cikk (4) bekezdés 2006. szeptember elsején hatályos szövegének hatálya alá tartoznak, hatályban maradnak 2019. december 31-ig, amennyiben korábbi hatályon kívül helyezés nem történt vagy történik.

126. cikk. Birodalmi jog folytatólagos hatálya

A jog mint birodalmi jog folytatólagos hatálya kapcsán felmerült véleményeltérések esetén a Szövetségi Alkotmánybíróság dönt.

127. cikk. Jogkiterjesztés a francia zónára és Berlinre

A szövetségi kormány az érdekelt tartományok kormányaival egyetértésben az egyesített gazdasági területek igazgatási jogát, amennyiben az a 124. vagy a 125. cikk értelmében mint szövetségi jog hatályban van, a jelen alaptörvény kihirdetését követő egy éven belül Baden, Nagy-Berlin, Rajna-vidék-Pfalz és Württemberg-Hohenzollern tartományokban hatályba léptetheti.

128. cikk. Utasítási jogkör folytatólagossága

Amennyiben a hatályban maradó jog a 84. cikk (5) bekezdése értelmében utasítási jogról rendelkezik, azok az eltérő törvényi szabályozás megtörténteig hatályban maradnak.

129. cikk. Folytatólagosság igazgatási cselekmények vonatkozásában

(1) Amennyiben szövetségi jogként hatályban maradó jogszabályok, rendeletek, általános igazgatási előírások kibocsátására, valamint igazgatási cselekmények elvégzésére vonatkozó felhatalmazást tartalmaznak, azokra a tárgyak szerint illetékes szervek jogosultak. Kétség esetén a szövetségi kormány a Szövetségi Tanáccsal egyetértve dönt; a határozatot nyilvánosságra kell hozni.

(2) Amennyiben a szövetségi jogként hatályban maradó jogszabályok erre vonatkozó felhatalmazást tartalmaznak, azt a tartományi törvény szerint illetékes szervek gyakorolják.

(3) Amennyiben az (1) és (2) bekezdésben meghatározott jogszabályok módosításukra, illetve kiegészítésükre, vagy a törvények helyett más jogszabályok kibocsátására szóló felhatalmazást tartalmaznak, e felhatalmazás megszűntnek tekintendő.

(4) Az (1) és (2) bekezdés rendelkezései megfelelően alkalmazandók, amennyiben a jogszabályok hatályon kívül helyezett rendelkezésekre, illetve megszünt intézményekre vonatkoznak.

130. cikk. Létező igazgatási szervek

(1) Az igazgatási szervek és a közigazgatást vagy igazságszolgáltatást szolgáló egyéb intézmények, melyek nem a tartományi jog, vagy a tartományok között létrejött államszerződés alapján működnek, valamint a dél-nyugatnémet vasutak üzemi egyesülése, továbbá a francia megszállási övezet posta és távközlési igazgatótanácsa a szövetségi kormány hatáskörébe tartozik. A szövetségi kormány a Szövetségi Tanács jóváhagyásával szabályozza ilyen testületek átadását, feloszlását vagy felszámolását.

(2) Ezeknek az igazgatási testületeknek és intézményeknek alkalmazottai tekintetében a legfelsőbb fegyelmi szerv az illetékes szövetségi miniszter.

(3) A tartományok által közvetlenül nem ellenőrzött és nem a tartományok között létrejött államszerződések alapján működő közjogi testületek és intézmények az illetékes legfelsőbb szövetségi hatóság felügyelete alatt állnak.

131. cikk. Korábbi közszolgálati jogviszonyban állók

Olyan személyek jogviszonyait, beleértve a menekülteket és kényszeráttelepítetteket, akik 1945. május 8-án közszolgálatban álltak, és akik nem hivatali vagy bérjogi okokból váltak ki a közszolgálatból, és eddig nem nyertek alkalmazást, illetve nem előző hivataluknak megfelelő alkalmazásban vannak, szövetségi törvény szabályozza. Ez megfelelően vonatkozik olyan személyekre, beleértve a menekülteket és kényszeráttelepítetteket, akik 1945. május 8-án nyug- vagy más ellátásra jogosultak voltak, és nem hivatali vagy bérjogi okok következtében ellátásban egyáltalán nem, vagy nem megfelelő módon részesülnek. A szövetségi törvény hatálybalépéséig eltérő tartományi jogi rendelkezés hiányában erre vonatkozó igényt nem lehet érvényesíteni.

132. cikk. Köztisztviselők nyugállományba helyezése

(1) Azokat a tisztviselőket és bírákat, akik a jelen alaptörvény hatálybalépése idején életfogytig történt kinevezés alapján viselik hivatalukat, a Szövetségi Gyűlés első összeülését követő hat hónapon belül nyugállományba, rendelkezési állományba vagy alacsonyabb illetménnyel járó hivatalba lehet helyezni, amennyiben személyi okokból vagy szakmai rátermettségük hiánya miatt hivataluk ellátására nem alkalmasak. Fel nem mondható szolgálati viszonyban álló alkalmazottakra nézve ez a rendelkezés megfelelően alkalmazandó. Olyan alkalmazottak tekintetében, akiknek szolgálati viszonya felmondható, a díjszabás szabályozását meghaladó felmondási határidőt ugyanazon határidőn belül meg lehet szüntetni.

(2) Ez a rendelkezés nem alkalmazható olyan közszolgálati alkalmazottakra, akiket a „nemzeti szocializmustól és militarizmustól való mentesülésre” vonatkozó rendelkezések nem érintenek, amennyiben személyükkel kapcsolatban nem áll fenn fontosabb ok.

(3) Az érintettek számára a 19. cikk (4) bekezdésében meghatározott törvényes út nyitva áll.

(4) A részleteket a szövetségi kormánynak a Szövetségi Tanács jóváhagyásával kiadott rendelete állapítja meg.

133. cikk. Az egyesített gazdasági terület igazgatása

Az egyesített gazdasági terület igazgatásának jogai és kötelességei a Szövetségre szállnak át.

134. cikk. A Birodalom vagyonának jogutódlása

- (1) A Birodalom vagyonát általában szövetségi vagyonná válik.
- (2) Amennyiben ilyen vagyon az eredeti célkitűzés szerint túlnyomóan olyan igazgatási feladatok céljait szolgálta, mely feladatok a jelen alaptörvény értelmében nem képezik a Szövetség igazgatási feladatait, az ingyenesen a feladatok elvégzésére azóta illetékes szervekre, illetve tartományokra száll át, amennyiben a jelenlegi nemcsak átmeneti használatot jelentő olyan igazgatási feladatokat szolgál, amelyeket a jelen alaptörvény értelmében a tartományoknak kell ellátniuk. A Szövetség a tartományoknak egyéb vagyont is átadhat.
- (3) A tartományok, községek (községsszövetségek) által a Birodalom számára ingyenesen rendelkezésre bocsátott vagyon ismét a tartományok, községek (községsszövetségek) vagyonát, amennyiben azt a Szövetség saját igazgatási feladatainak ellátása céljából nem igényli.
- (4) A részleteket a Szövetségi Tanács által jóváhagyott szövetségi törvény szabályozza.

135. cikk. Vagyon a tartományi területváltozások esetében

- (1) Amennyiben 1945. május 8-a és a jelenlegi alaptörvény hatálybalépése közötti időben valamely területi tartomány hovatartozása megváltozott, a tartomány e területén lévő vagyonát azt a tartományt illeti, melyhez a terület jelenleg tartozik.
- (2) A megszűnt tartományok és a megszűnt közzjogi testületek és intézetek vagyonát, amennyiben az eredeti célkitűzése értelmében túlnyomórészt igazgatási feladatok ellátását szolgálta, vagy a jelenlegi nem csupán átmeneti jellegű felhasználása túlnyomórészt igazgatási feladatok ellátását szolgálja, arra a tartományra, közzjogi testületre vagy intézetre száll át, mely ezeket a feladatokat ellátja.
- (3) A megszűnt tartományok ingatlanvagyonát, tartozékait is beleértve, amennyiben nem tartozik az első bekezdésben meghatározott vagyonhoz, azt a tartományt illeti, melynek területén fekszik.
- (4) Amennyiben a Szövetség nyomós érdeke vagy egy testület különleges érdeke megkívánja, a szövetségi törvény az (1)–(3) bekezdésekben meghatározott módtól eltérő szabályozást rendelhet el.
- (5) Egyébként a jogutódlást és a vagyonfelosztást, amennyiben azt 1952. január 1-jéig az érintett tartományok, illetve közzjogi testületek, intézmények megállapodás útján nem rendezik, a Szövetségi Tanács jóváhagyásával kibocsátott szövetségi törvény szabályozza.
- (6) A volt porosz tartomány magánjogi vállalkozásokban lévő részesedései a Szövetséget illetik. A részleteket szövetségi törvény szabályozza, amely eltérő rendelkezéseket tartalmazhat.
- (7) Amennyiben olyan vagyonról, amely e cikk (1)–(3) bekezdései alapján valamely tartományt, közzjogi testületet vagy intézményt illetne, az akkori jogosult, tartományi törvényt értelmében, tartományi törvény alapján, vagy más módon a jelen Alaptörvény hatálybalépésekor már rendelkezett, a vagyonátzállást e rendelkezést megelőzően végrehajtottnak kell tekintetni.

135/A. cikk. Régi kötelezettségek

(1) A 134. cikk (4) és a 135. cikk (5) bekezdésében a Szövetség részére fenntartott törvényhozási jogkör megállapítható, ha az alábbiak teljesítése nem, vagy nem teljes mértékben történhet meg:

1. a Birodalom, a volt porosz tartomány és a megszűnt közjogi testületek, intézmények kötelezettségei;

2. a Szövetség vagy más közjogi testületek és intézmények kötelezettségei, amelyek, a 89., 90., 134. és 135. cikk alapján összefüggésben vannak a vagyonátruházással és azon jogosultak kötelezettségei, amelyek az (1) bekezdésben meghatározott jogosultak intézkedésein alapulnak;

3. a tartományok, községek (községsszövetségek) olyan kötelezettségei, amelyek 1945. augusztus 1-je előtt a megszálló hatalmak rendelkezései végrehajtása céljából, vagy a háborús szükségállapot megszüntetése érdekében, a Birodalom által átruházott igazgatási feladatok ellátása céljából, e jogosultak által tett intézkedésekből keletkeztek.

(2) Az (1) bekezdés megfelelően alkalmazandó a Német Demokratikus Köztársaság vagy jogutódjainak kötelezettségeire, valamint a Szövetség, illetve egyéb közjogi testületek és intézmények azon kötelezettségeire, amelyek a Német Demokratikus Köztársaság vagyoni értékeinek a Szövetségre, a tartományokra és a községekre átruházásával összefüggésben állnak, és amelyek a Német Demokratikus Köztársaság vagy jogutódjaik intézkedésein alapulnak.

136. cikk. A Szövetségi Tanács első ülése

(1) A Szövetségi Tanács első ízben a Szövetségi Gyűlés első napján ül össze.

(2) Az első szövetségi elnök megválasztásáig annak hatáskörét a Szövetségi Tanács elnöke gyakorolja. Őt nem illeti meg a Szövetségi Gyűlés feloszlatásának joga.

137. cikk. Köztisztviselők megválaszthatóságának korlátozása

(1) A köztisztviselőknek, a közszolgálati alkalmazottaknak, a hivatásos és önkéntes szolgálatot teljesítő katonáknak meghatározott időre történő, valamint a bírának a Szövetségben, a tartományokban és a községekben való megválaszthatóságát törvény útján korlátozni lehet.

(2) Az első Szövetségi Gyűlés, az első Szövetségi Közgyűlés és a Szövetségi Köztársaság első szövetségi elnökének megválasztását a Parlamenti Tanács által megállapítandó választási törvény szabályozza.

(3) A Szövetségi Alkotmánybíróság megalakításáig a 41. cikk (2) bekezdésében megállapított hatáskörét az egyesített gazdasági területek német felsőbbírósága látja el, amely saját eljárási rendje alapján működik.

138. cikk. Dél-német közjegyzőségek

A jelenleg meglévő közjegyzői szervezet megváltozásához Baden, Bajorország, Württemberg-Baden és Württemberg-Hohenzollern tartományokban a tartományok kormányainak jóváhagyása szükséges.

139. cikk. Nemzetszocializmustól való mentesítés folytatólágossága

A „Német nép nemzetiszocializmustól és militarizmustól való mentesítése” érdekében kibocsátott jogszabályokat a jelen alaptörvény rendelkezései nem érintik.

140. cikk. Vallásos felekezetekre vonatkozó jog

Az 1919. augusztus 11-i német alkotmány 136–139. és 141. cikkeiben foglalt rendelkezések a jelen alaptörvény alkotó részét képezik.

141. cikk. „Bréma-klauzula”

A 7. cikk (3) bekezdés első mondata nem alkalmazandó abban a tartományban, amelyben 1949. január 1-jén más tartományi jogi szabályozás állt fenn.

142. cikk. Az alapjogok tartományi alkotmányokban való megőrzése végett

A 31. cikk rendelkezéseinek ellenére a tartományi alkotmányok rendelkezései annyiban is hatályban maradnak, amennyiben azok a jelen alaptörvény 1–18. cikkével összhangban az alapjogokat biztosítják.

142/A. cikk. (Az 1968. június 24-i törvény hatályon kívül helyezte.)

143. cikk. Az Alaptörvénytől való eltérések hatálya

(1) Az Egyesülési Szerződés 3. cikkében megnevezett területen alkalmazott jog legkésőbb 1992. december 31-ig térhet el ezen alaptörvény rendelkezéseitől, amennyiben és amíg a különböző viszonyok következtében az alaptörvényhez való teljes illeszkedés még nem érhető el. Az eltérések nem sérthetik a 19. cikk (2) bekezdését, nem egyeztethetők össze a 79. cikk (3) bekezdésében meghatározott alapelvekkel.

(2) A II., VIII., VIII/A., XI., X. és XI. fejezetek rendelkezéseitől legkésőbb 1995. december 31-ig lehet érvényesen eltérni.

(3) Az Egyesülési Szerződés 41. cikkének és a végrehajtására szolgáló szabályoknak az (1) és a (2) bekezdések rendelkezéseitől függetlenül érvényben marad azon része, amelyik előírja, hogy nem lehet érvényteleníteni azokat a beavatkozásokat, amelyeket e szerződés 3. cikke alapján tettek meg.

143/A. cikk. Kizárólagos törvényhozási hatáskör a szövetségi vasutak vonatkozásában

(1) A Szövetség kizárólagos hatáskörrel rendelkezik mindazon ügyekben, amelyek a szövetségi közigazgatásban lévő vasutaknak a gazdasági vállalkozásba történő átalakításából adódnak. A 87/E. cikk (5) bekezdése megfelelően alkalmazandó. A Szövetségi vasút hivatal-

nokai törvény által jogállásuk megőrzése és a munkaadó felelőssége mellett egy magánjogi keretek között működő szövetségi vasúthoz szolgálat teljesítésére átirányíthatók.

(2) Az (1) bekezdés szerinti törvényeket a Szövetség hozza meg.

(3) A Szövetségi vasutak helyi érdekű személyi közlekedésének körébe tartozó feladatok ellátása 1995. december 31-ig a Szövetség hatáskörébe tartozik. Ez a vasúti igazgatás megfelelő feladatainak ellátására is érvényes. A továbbiakat egy, a Szövetségi Tanács beleegyezésével meghozott törvény szabályozza.

143/B. cikk. A Német Szövetségi Posta privatizációja

(1) A Német Szövetségi Posta különvagyona szövetségi törvény által meghatározott mértékben magánjogi vállalkozássá alakul át. A Szövetség kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden ebből adódó üggyel kapcsolatos törvény meghozatalára.

(2) A Szövetségnek az átalakulás előtti kizárólagos jogai szövetségi törvény által egy átmeneti időszakra a POSTDIENST Német Postából és a TELEKOM Német Postából létrejött vállalatokra átruházhatók. A POSTDIENST Német Posta utódvállalatainál felhalmozódó tőketöbbletről a szövetség legkorábban a törvény hatálybalépését követő 5 év elteltével mondhat le. Ehhez a Szövetségi Tanács hozzájárulásával elfogadott szövetségi törvény szükséges.

(3) A német szövetségi postánál dolgozó szövetségi közalkalmazottakat jogállásukra tekintettel és munkaadójuk felelőssége mellett magánvállalatoknál fogják foglalkoztatni. A vállalkozások gyakorolják a munkaadót megillető jogosítványokat. A további részleteket szövetségi törvény határozza meg.

143/C. cikk. Kárpótlás a közös feladatok megszűnése miatt

(1) 2007. január elsejétől 2019. december 31-ig a tartományok jogosultak éves kifizetésekre a szövetségi költségvetésből kárpótlásként azért, mert elvesztették a Szövetség pénzügyi hozzájárulását, melynek oka a közös feladatok megszüntetése volt a következő területeken: felsőoktatási intézmények bővítése és építése, beleértve az egyetemi kórházakat és az oktatás tervezését, a helyi közlekedési infrastruktúra fejlesztése és szociális szállások támogatása. 2013. december 31-ig ezek az összegek a Szövetség 2000 és 2008 közötti költségmegosztás átlagolásának alapján kerülnek meghatározásra.

(2) 2013. december 31-ig az (1) bekezdésben meghatározott kifizetések a tartományok között a következők szerint kerülnek felosztásra:

1. rögzített éves kifizetések, melyek a tartományok 2000 és 2003 közötti költségmegosztása átlagolásának alapján kerülnek meghatározásra;

2. a korábbi közös finanszírozás funkcionizálására előírt összeg.

(3) 2013 végéig a Szövetség és a tartományok felülvizsgálják annak terjedelmét, hogy az egyes tartományok számára meghatározott pénzügyi rendelkezések közül melyek megfelelőek és szükségesek még feladataik végrehajtásához az (1) bekezdésben meghatározottak szerint. 2014. január elsejétől a (2) bekezdés 2. pontjába foglalt előírányzatok az (1) bekezdés szerinti pénzügyi rendelkezések vonatkozásában megszűnnek; az előírányzás a fejlesztési célok összegére változatlan marad.

A második Szolidaritási Paktumból származó megállapodásokra ezek a rendelkezések nem rendelkeznek kihatással.

(4) A részleteket szövetségi törvény szabályozza, melynek elfogadásához a Szövetségi Tanács hozzájárulása szükséges.

143/D. cikk. Átmeneti rendelkezések a konszolidációs segítségnyújtás vonatkozásában

(1) A 109. és a 115. cikk 2009. július 31-ig hatályos szövege utoljára a 2010-es költségvetésre vonatkozik. A 109. és a 115. cikk 2009. július 31-től hatályos szövege először a 2011-es költségvetésre vonatkozik; a korábban létező speciális letétek vonatkozásában a 2010. december 31-én fennálló követelési meghatalmazások változatlanok maradnak. A 2011. január elseje és 2019. december 31-e közötti időszakban a tartományok eltérhetnek a 109. cikk (3) bekezdésétől az alkalmazandó jogszabályaiknak megfelelően. A tartományok költségvetéseit oly módon kell megtervezni, hogy a 2020. évi költségvetés megfeleljen a 109. cikk (3) bekezdés ötödik mondatában foglalt követelményeknek. A 2011. január elseje és 2015. december 31-e közötti időszakban a Szövetség eltérhet a 115. cikk (2) bekezdés második mondatától. A létező hiányok csökkentése a 2011. évi költségvetéssel veszi kezdetét. Az éves költségvetéseket oly módon kell megtervezni, hogy a 2016. évi költségvetés megfeleljen a 115. cikk (2) bekezdés második mondatába foglaltaknak; a részleteket szövetségi törvény szabályozza.

(2) A segítségnyújtás a 109. cikk (3) bekezdésében foglaltak szerint 2020 január elseje után Berlin, Bréma, Szászország, Szászország-Anhalt és Schleswig-Holstein konszolidációs segítségnyújtást kap a 2011 és 2019 közötti időszakért a szövetségi költségvetésből összesen 800 millió euró összegben évente. A megfelelő összegek: 300 millió euró Brémának, 260 millió euró Szászországnak és 80 millió euró Berlinnek, Szászország-Anhaltnak és Schleswig-Holsteinnek fejenként. Az összegek meghatározásának alapja igazgatási megállapodás a Szövetségi Tanács hozzájárulását igénylő szövetségi törvény rendelkezéseinek megfelelően. Ezek az átruházások a pénzügyi hiányok teljes csökkenését igénylik 2020 végéig. A részleteket – különös tekintettel a pénzügyi hiányok csökkentésére vonatkozó éves lépésekre, a pénzügyi hiány csökkenésének ellenőrzésére a Stabilitási Tanács által, valamint a lépésről lépésre történő csökkentés kudarcának következményeire –, szövetségi törvény szabályozza, melynek elfogadásához a Szövetségi Tanács hozzájárulása szükséges, valamint adminisztratív megállapodás. Nem lehetséges egyszerre biztosítani konszolidációs segítségnyújtást és újrakezdeti támogatást kivételes költségvetési vészhelyzet esetében.

(3) A konszolidációs segítségnyújtás biztosításából származó pénzügyi terhet a Szövetség és a Tartományok egyenlő arányban viselik, az értéknövekedési adóból származó bevételük-ből. A részleteket szövetségi törvény szabályozza, melynek elfogadásához a Szövetségi Tanács hozzájárulása szükséges.

144. cikk. Az Alaptörvény elfogadása, Berlin

(1) A jelen alaptörvényt azon német tartományok kétharmad részének népképviselői kell, hogy elfogadják, amelyekben az leghamarabb érvényessé válik.

(2) Amennyiben a jelen alaptörvényt a 23. cikkben felsorolt tartományok egyikében vagy annak egy részében korlátokkal alkalmazzák, a tartománynak vagy a tartomány egy részének joga van a 38. cikk értelmében a Szövetségi Gyűlésbe és az 50. cikk értelmében a Szövetségi Tanácsba képviselőket küldeni.

145. cikk. Az Alaptörvény hatálybalépése

- (1) A Parlamenti Tanács nyilvános ülésben Nagy-Berlin képviselőinek közreműködésével megállapítja a jelen alaptörvény elfogadását, azt elkészíti és kihirdeti.
- (2) A jelen alaptörvény a kihirdetés napját követő napon lép hatályba.
- (3) A jelen alaptörvényt a Szövetség Hivatalos Közlönyében közzé kell tenni.

146. cikk. Az Alaptörvény hatálya

A jelen alaptörvény, mely a német egység és szabadság megteremtését követően az egész német népre nézve érvényes lesz, hatályát veszti azon a napon, amelyen a német nép szabad elhatározásával elfogadott alkotmány hatályba lép.

OLASZORSZÁG

Az alkotmány 1948. január 1-jén lépett hatályba.

Az 1948-as alkotmányt napjainkig többször módosították: 1967-ben, 1996–2001 között négyszer, 2002-ben, 2003-ban, 2007-ben, valamint 2012-ben.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása az olasz Parlament honlapja volt (https://www.senato.it/documenti/repository/istituzione/costituzione_inglese.pdf).

Az Olasz Köztársaság Alkotmánya

(Az Ideiglenes Államfő
figyelembe véve az Alkotmányozó Nemzetgyűlés 1947. december 22-én tartott ülésén
hozott határozatát, amely jóváhagyta az Olasz Köztársaság Alkotmányát,
a XVIII. záró rendelkezésre tekintettel
a következő szövegben kihirdeti
az Olasz Köztársaság Alkotmányát.)

Alapelvek

- 1. cikk.** (1) Olaszország munkára alapozott demokratikus köztársaság.
(2) A szuverenitás a népet illeti, amely azt az Alkotmány által meghatározott formában és keretek között gyakorolja.
- 2. cikk.** A Köztársaság elismeri és biztosítja az ember sérthetetlen jogait, amelyek mint egyént vagy mint olyan társadalmi szervezet tagját illetik meg, amelyben személyisége kibontakozik, és megköveteli a politikai, gazdasági és társadalmi szolidaritásból fakadó megmásíthatatlan kötelezettségek teljesítését.
- 3. cikk.** (1) Minden állampolgár egyenlő társadalmi megbecsülést élvez, és a törvény előtt nemre, fajra, anyanyelvre, vallásra, politikai hovatartozásra, személyi és társadalmi körülményekre tekintet nélkül egyenlő.
(2) A Köztársaság feladata, hogy megszüntesse azokat a gazdasági és társadalmi akadályokat, amelyek lényegesen korlátozva az állampolgárok egyenlőségét és szabadságát, meggátolják a személyiség kibontakozását és minden dolgozó tényleges részvételét az ország politikai, gazdasági és társadalmi életében.
- 4. cikk.** (1) A Köztársaság elismeri minden állampolgár munkához való jogát, és előmozdítja azokat a feltételeket, amelyek ezt a jogot ténylegessé tehetik.
(2) Minden állampolgár kötelessége, hogy saját lehetősége és választása szerint olyan munkát végezzen vagy tevékenységet folytasson, amely elősegíti a társadalom anyagi és szellemi fejlődését.
- 5. cikk.** Az egy és oszthatatlan Köztársaság elismeri és támogatja a helyi önkormányzatokat, az állami közszolgáltatás területén megvalósítja a legszélesebb körű igazgatási decentralizációt, jogalkotásának elveit és módszereit az önkormányzat és a decentralizáció igényeinek megfelelően alakítja.
- 6. cikk.** A Köztársaság megfelelő szabályokkal védi a nyelvi kisebbségeket.
- 7. cikk.** (1) Az állam és a katolikus egyház saját rendjükben egymástól függetlenek és szuverének.
(2) Viszonyukat a Lateráni Egyezmény szabályozza. Az Egyezmény felek által elfogadott módosításához nem szükséges az alkotmánymódosítási eljárás betartása.

- 8. cikk.** (1) A törvény előtt minden vallási felekezet egyformán szabad.
(2) A katolikustól eltérő vallási felekezeteknek joguk van saját statútumaik szerint működni, ha azok az olasz jogrenddel nem ellentétesek.
(3) Az államhoz való viszonyukat a képviselőikkel kötött megegyezés alapján törvény szabályozza.
- 9. cikk.** (1) A Köztársaság előmozdítja a kultúra fejlődését, a tudományos és technikai kutatást.
(2) Védi a környezetet, óvja a nemzet történelmi és művészeti értékeit.
- 10. cikk.** (1) Az olasz jogrendszer alkalmazkodik a nemzetközi jog általánosan elismert szabályaihoz.
(2) A külföldiek jogi helyzetét a nemzetközi egyezményeknek és szabályoknak megfelelően törvény szabályozza.
(3) Az a külföldi, akit saját hazájában meggátoltak az olasz alkotmányban biztosított szabadságjogok gyakorlásában, a törvényben meghatározott feltételek mellett a Köztársaság területén menedékjogot élvez.
(4) Politikai bűncselekmény miatt külföldi nem adható ki.
- 11. cikk.** Olaszország elutasítja a háborút mint más népek szabadságának megsértését és a nemzetközi viták megoldásának eszközt; más államokkal egyenlő feltételek mellett hozzájárul szuverenitása korlátozásához egy olyan rendszer létrehozása érdekében, amely biztosítja a békét és a nemzetek közötti igazságosságot, valamint előmozdítja és támogatja az ilyen céllal alakult nemzetközi szervezeteket.
- 12. cikk.** A Köztársaság zászlaja az olasz trikolor, amely egymás mellett függőlegesen elhelyezkedő, egyenlő nagyságú zöld, fehér és piros sávokból áll.

I. rész Az állampolgárok jogai és kötelességei

I. fejezet Állampolgári jogok

- 13. cikk.** (1) A személyes szabadság sérthetetlen.
(2) A személyek fogvatartása, zaklatása vagy megmotozása, illetve a személyes szabadság bármilyen más módon való korlátozása csak a törvényben meghatározott esetekben, és csak az igazságügyi hatóságok indokolással ellátott határozata alapján lehetséges.
(3) Törvényben külön meghatározott sürgős és rendkívüli esetekben a rendőri szervek ideiglenes intézkedéseket fogantathatnak, amelyekről 48 órán belül értesíteni kell az igazságügyi hatóságokat. Ha ezek újabb 48 órán belül az intézkedéseket nem hagyják jóvá, visszavonnak, illetve semmisnek kell őket tekinteni.
(4) A szabadságukban bármilyen módon korlátozott személyekkel szemben alkalmazott fizikai vagy pszichikai erőszak büntetendő.
(5) Törvény határozza meg az előzetes letartóztatás leghosszabb lehetséges időtartamát.
- 14. cikk.** (1) A magánlakás és a személyek lakóhelye sérthetetlen.
(2) Magánlakásban szemle, házkutatás vagy lefoglalás csak a törvényben meghatározott esetekben és módon végezhető, a személyi szabadság védelmére előírt biztosítékok betartásával.
(3) Az adóügyi és gazdasági céllal vagy közérdekből és egészségügyi okokból tartandó vizsgálatot és szemlét külön törvények szabályozzák.

15. cikk. (1) A levelezés és a közlés minden egyéb formájának szabadsága és titkossága sérthetetlen.

(2) Ezek korlátozása csak az igazságügyi hatóságok indokolással ellátott határozata alapján, a törvényben előírt biztosítékok betartása mellett lehetséges.

16. cikk. (1) Törvény által biztonsági vagy egészségügyi okok miatt általánosan megjelölt területek kivételével minden állampolgár szabadon mozoghat és tartózkodhat az ország területének bármely részén. Politikai okok miatt semmilyen korlátozás nem alkalmazható.

(2) Minden állampolgár szabadon elhagyhatja a Köztársaság területét, és oda szabadon visszatérhet, a törvényben meghatározott esetek kivételével.

17. cikk. (1) Az állampolgároknak joguk van békésen és fegyver nélkül gyülekezni.

(2) A gyűléseket, még ha nyilvános helyen tartják is, nem kötelező előre bejelenteni.

(3) Közterületen tartandó gyűlésekről a hatóságokat előzetesen értesíteni kell, és ezek a gyűlések megtartását csak bizonyított biztonsági okból vagy közérdekből tilthatják meg.

18. cikk. (1) Az állampolgárok jogosultak szabadon, előzetes engedély nélkül szervezeteket létrehozni, olyan céllal, amit az egyénnek a büntetőtörvények nem tiltanak.

(2) Tilos a titkos és az akárcsak közvetetten is politikai célt szolgáló katonai jellegű szervezetek létrehozása.

19. cikk. Mindenkinnek joga van arra, hogy szabadon megvallja vallását, akár egyénileg, akár csoportosan, terjessze annak tanait, részt vegyen annak zártkörű vagy nyilvános szertartásain, ha ezek nem ellentétesek a közérkölcssel.

20. cikk. Valamely egyesület vagy intézmény egyházi jellege, vallásos vagy kultikus célja nem lehet oka sem különleges törvényi korlátozásoknak, sem megalakításukkal, jogképességgükkel vagy bármely tevékenységükkel kapcsolatos különleges adóztatásnak.

21. cikk. (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy szóban, írásban vagy a közlés bármely más módján gondolatait szabadon kinyilvánítsa.

(2) A sajtóközleményeket nem lehet előzetes engedélynek vagy cenzúrának alávetni.

(3) Sajtótermék lefoglalására csak az igazságügyi hatóság indokolással ellátott határozata alapján kerülhet sor, a sajtótörvény által kifejezetten megjelölt bűncselekmények esetében, vagy ha az ugyanennek a törvénynek a felelősök feltüntetésére vonatkozó szabályait szegik meg.

(4) Kifejezetten sürgős esetben, amikor az igazságügyi hatóság azonnali beavatkozása nem lehetséges, a rendszeresen megjelenő sajtótermék lefoglalását a büntetőügyi rendőrség tisztjei is végrehajthatják, akiknek azonban a tényt azonnal, de legkésőbb 24 órán belül jelenteniük kell az igazságügyi hatóságnak. Ha ez utóbbi az intézkedést 24 órán belül nem hagyja jóvá, azt visszavontnak és semmisnek kell tekinteni.

(5) Törvény általános jellegű normákkal előírhatja, hogy a rendszeresen megjelenő sajtó pénzügyi forrásait nyilvánosságra kell hozni.

(6) A közérkölcssel ellentétes sajtóközlemény, előadás vagy nyilvánosságra hozatal bármilyen formája tilos.

22. cikk. Politikai okok miatt senki sem fosztható meg jogképességétől, állampolgárságától és nevétől.

23. cikk. Semmilyen személyi vagy anyagi jellegű szolgáltatás nem kényszeríthető ki, ha törvény nem írja elő.

24. cikk. (1) Bárki bírósághoz fordulhat jogainak és jogos érdekeinek védelmére.

(2) A védelemhez való jog az eljárás bármely szintjén és szakaszában sérthetetlen.

(3) A kellő vagyonnal nem rendelkezők számára a megfelelő intézmények biztosítják, hogy bármely bíróság előtt eljárni és védekezni tudjanak.

(4) A bírói tévedések orvoslásának módjait és feltételeit törvény határozza meg.

25. cikk. (1) Senkit nem lehet törvényes bírójától elvonni.

(2) Mindenki csak törvény alapján büntethető, és csak olyan cselekményért, amit a törvény hatálybalépése után követett el.

(3) Biztonsági intézkedéseket csak a törvényben meghatározott esetekben lehet alkalmazni.

26. cikk. (1) Állampolgár kiadatására csak az ezt kifejezetten előíró nemzetközi egyezmény alapján kerülhet sor.

(2) Politikai bűncselekmény esetén nincs helye kiadatásnak.

27. cikk. (1) A büntetőjogi felelősség egyéni. A vádlott nem tekinthető bűnösnek a jogerős ítélet meghozataláig.

(2) A büntetés nem lehet ellentétes az emberi méltósággal, és az elítélt átnevelésére kell irányulnia.

(3) Halálbüntetésnek nincs helye.

28. cikk. Az állam és a közintézmények tisztviselői és alkalmazottai a büntető, polgári és igazgatási törvények szerint közvetlenül felelősek a jog megsértésével hozott aktusaikért. Ezekben az esetekben a polgári jogi felelősség kiterjed az államra és a közintézményekre is.

II. fejezet

Erkölcsei és társadalmi kapcsolatok

29. cikk. (1) A Köztársaság elismeri a család mint a házasságon alapuló természetes közösség jogait.

(2) A házasság a törvény által a családi egység biztosítékaiként rögzített korlátokkal a házastársak erkölcsi és jogi egyenlőségén alapul.

30. cikk. (1) A szülők kötelessége és joga, hogy eltartsák, taníttassák és neveljék gyermekeiket, a házasságon kívül születetteket is.

(2) Ha a szülők erre nem képesek, feladataik ellátásáról törvény rendelkezik.

(3) A törvény biztosítja a házasságon kívül született gyermekeknek a teljes család tagjainak jogaival összeegyeztethető összes társadalmi és jogi védelmet.

(4) Az apaság bizonyításának szabályait és korlátait törvény állapítja meg.

31. cikk. A Köztársaság anyagi támogatással és más intézkedésekkel segíti a családalapítást és az ezzel kapcsolatos feladatok ellátását, különös tekintettel a nagycsaládokra. Védi az anyaságot, a gyermekeket és fiatalokat, és ennek érdekében meghozza a szükséges intézkedéseket.

32. cikk. (1) A Köztársaság alapvető egyéni jogként és közösségi érdekként védi az egészséget, és biztosítja a betegeknek az ingyenes orvosi ellátást.

(2) A törvény rendelkezésein túlmenően senki sem kötelezhető meghatározott orvosi kezelésre. A törvény egyetlen esetben sem sértheti meg az ember személyiségének tiszteletéből eredő korlátokat.

33. cikk. (1) A művészet, a tudomány és ezek oktatása szabad.

(2) A Köztársaság meghatározza az oktatásra vonatkozó általános szabályokat, és létrehozza a különböző fajtájú és szintű állami iskolákat.

(3) A természetes és jogi személyek jogosultak arra, hogy állami segítség nélkül iskolákat és más oktatási intézményeket alapítsanak.

(4) A törvénynek az egyenlőségért folyamodó nem állami iskolák jogainak és kötelességeinek meghatározásakor biztosítania kell azok részére a teljes szabadságot, tanulóiknak pedig az állami iskolák tanulóival azonos iskolai bánásmódot.

(5) A különböző fajtájú és szintű iskolákba való felvételhez, az iskolai tanulmányok befejezéséhez és a tanult foglalkozás gyakorlásának engedélyezéséhez állami vizsgát kell tenni.

(6) A főiskoláknak, egyetemeknek és akadémiáknak az állam törvényei által meghatározott keretek között joguk van saját szabályokat alkotni.

34. cikk. (1) Az iskola mindenki számára hozzáférhető.

(2) A legalább nyolc évig tartó alapfokú oktatás kötelező és ingyenes.

(3) A tehetségeseknek és arra érdemeseknek akkor is joguk van a legmagasabb szintű iskolákba eljutni, ha nem rendelkeznek az ehhez szükséges anyagi eszközökkel. A Köztársaság ezt a jogot pályázati úton megítélt ösztöndíjakkal, családi pótlékokkal és egyéb intézkedésekkel érvényesíti.

III. fejezet Gazdasági kapcsolatok

35. cikk. (1) A Köztársaság védi a munka minden formáját és összes megnyilvánulását.

(2) Gondoskodik a dolgozók szakmai képzéséről és fejlődéséről.

(3) Előmozdítja és támogatja a munkához való jog biztosítását célzó nemzetközi egyezményeket és szervezeteket.

(4) A törvény által a közérdek védelmében meghatározott kötelezettségek teljesítése mellett elismeri a kivándorlás szabadságát és védi az olasz munkát külföldön.

36. cikk. (1) A dolgozónak joga van olyan jövedelemre, amely megfelel végzett munkája mennyiségének és minőségének, és mindenképp elegendő, hogy magának és családjának szabad és méltó életet biztosítson.

(2) A napi munkaidő leghosszabb tartamát törvény határozza meg.

(3) A dolgozónak joga van a heti pihenőhöz, az évi fizetett szabadsághoz, és ezekről nem mondhat le.

37. cikk. (1) A dolgozó nő ugyanazok a jogok, és azonos munka esetén ugyanaz a fizetés illeti meg, mint a férfiakat. A munkakörülményeknek lehetővé kell tenniük, hogy elsődleges családi funkcióját elláthassa, az anya és a gyermek számára pedig megfelelő védelmet kell biztosítaniuk.

(2) Törvény határozza meg a fizetett munka végzéséhez szükséges legalacsonyabb életkort.

(3) A Köztársaság különleges szabályokkal védi a kiskorúak munkáját és egyenlő munka esetén biztosítja számukra az egyenlő bérhez való jogot.

38. cikk. (1) Minden munkaképtelen és a megélhetéshez szükséges eszközökkel nem rendelkező állampolgárnak joga van az állami támogatásra és eltartásra.

(2) A dolgozónak joguk van arra, hogy baleset, betegség, rokkantság, öregség és önhibájukon kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén biztosítva legyenek számukra a megélhetéshez szükséges eszközök.

(3) A megváltozott munkaképességűeknek és a rokkantaknak joguk van az oktatáshoz és a szakmai képzéshez.

(4) A jelen cikkben meghatározott feladatokat állami intézmények végzik.

(5) A magánbiztosítás szabad.

39. cikk. (1) A szakszervezeti tevékenység szabad.

(2) A szakszervezeteket nem lehet másra kötelezni, mint a törvényben meghatározott módon történő, helyi vagy központi hivatalok általi nyilvántartásba vételre.

(3) A nyilvántartásba vétel feltétele, hogy a szakszervezetek alapokmányai belső szervezetüket demokratikus alapon rögzítsék.

(4) A nyilvántartásba vett szakszervezetek jogi személyek. Taglétszámuk arányának megfelelően képviseltetve magukat, közösen köthetnek olyan kollektív szerződéseket, amelyek az adott szakmában mindenkire kötelezőek.

- 40. cikk.** A sztrájkjog az ezt szabályozó törvények keretei között gyakorolható.
- 41. cikk.** (1) A gazdaságban a magánkezdeményszerzés szabad.
- (2) Ez nem lehet ellentétes a társadalmi hasznossággal, és nem károsíthatja a biztonságot, szabadságot és az emberi méltóságot.
- (3) Törvény határozza meg a terveket és végrehajtásuk megfelelő ellenőrzését annak érdekében, hogy a magán- és állami gazdasági tevékenység társadalmi célok elérésére irányuljon.
- 42. cikk.** (1) A tulajdon köztulajdon vagy magántulajdon. A gazdasági javak tulajdonosai az állam, a jogi és a természetes személyek. A törvény elismeri és biztosítja a magántulajdont, meghatározza megszerzésének és használatának módjait és korlátait, a társadalmi rendeltetés biztosítása és a mindenki számára hozzáférhetővé tétele céljából.
- (2) A törvényben meghatározott esetekben kártalanítás ellenében a magántulajdon közérdekből kisajátítható.
- (3) A törvényes és végrendeleti öröklés szabályait és korlátait, valamint az állam örökléssel kapcsolatos jogait törvény állapítja meg.
- 43. cikk.** Közérdekből a törvény eredetileg fenntarthat, vagy kártalanítás ellenében történő kisajátítás útján az államra, jogi személyre, dolgozók vagy fogyasztók csoportjára ruházhat át olyan vállalatokat vagy vállalat típusokat, amelyek létfontosságú szolgáltatásokat végeznek, energiaforrások felett rendelkeznek vagy monopolhelyzetben vannak, és termékük olyan szükségleti cikk, amelyet közérdekből feltétlenül biztosítani kell.
- 44. cikk.** (1) A föld észszerű kihasználása és méltányos társadalmi körülmények kialakítása érdekében a törvény kötelezettségeket ír elő, és korlátokat állapít meg a földmagántulajdonra, régióként és mezőgazdasági övezetenként megszabja a földterület nagyságának felső határát, elmozdítja és kötelezővé teszi a talajjavítást, a nagybirtok átalakítását és a termelőegységek rekonstrukcióját, segíti a kis- és középgazdaságokat.
- (2) A törvény a hegyi területek javára kedvezményes intézkedéseket hoz.
- 45. cikk.** (1) A Köztársaság elismeri a kölcsönös segítségen alapuló és spekulációs célokat mellőző szövetkezetek társadalmi rendeltetését. A törvény elmozdítja, és alkalmas eszközökkel segíti terjedésüket, és megfelelő ellenőrzéssel biztosítja eredeti jellegük és céljuk megtartását.
- (2) Törvény rendelkezik a kisiparosság védelméről és fejlődéséről.
- 46. cikk.** A munka gazdasági és társadalmi felemelése érdekében, és a termelés igényeinek megfelelően a Köztársaság elismeri a dolgozók azon jogát, hogy a törvényben meghatározott módokon és keretek között részt vegyenek az üzemek igazgatásában.
- 47. cikk.** (1) A Köztársaság bátorítja és védi a takarékoskodás minden formáját; szabályozza, összehangolja és ellenőrzi a hiteltevékenységet.
- (2) Segíti a lakosságot, hogy takarékbetétjei révén lakáshoz, mezőgazdasági termelőeszközhez jusson, és közvetlen vagy közvetett módon az ország nagy termelőegységeinek részvényesévé váljon.

IV. fejezet

Politikai jogok

- 48. cikk.** (1) Minden nagykorú állampolgár, férfi és nő egyaránt, választójogosult.
- (2) A szavazat személyes és egyenlő, szabad és titkos. A szavazás állampolgári kötelezettség.
- (3) A törvény meghatározza, hogy milyen feltételek mellett és módon gyakorolhatják a külföldön tartózkodó állampolgárok a választójogot. Ebből a célból a kamarákba történő választás során külföldi választókerületet kell létrehozni, amelyben a megszerezhető helyek

számát alkotmányos törvény határozza meg, a törvényben meghatározott elvekkel összhangban.

(4) A szavazati jogot csak a polgári jogképesség hiánya, jogerős büntetőítélet és a törvény által meghatározott erkölcsi méltatlanság esetei korlátozhatják.

49. cikk. Minden állampolgár szabadon alakíthat pártokat abból a célból, hogy demokratikus módszerekkel részt vegyen a nemzeti politika alakításában.

50. cikk. Minden állampolgár petíciót terjeszthet be mindkét háznak, törvényhozói intézkedés kérése, vagy közös szükségletek előterjesztése céljából.

51. cikk. (1) A törvényben meghatározott feltételek megléte esetén minden női és férfi állampolgár betölthet közhivatalokat és választott tisztségeket. E célból a Köztársaság hozhat különös rendelkezéseket a nők és férfiak közti esélyegyenlőség biztosításának érdekében.

(2) A közhivatalok és választott tisztségek betöltése céljából törvény a nem a Köztársaság területén élő olaszokat az állampolgárokkal egyenjogúvá teheti.

(3) Akit köztisztségre megválasztottak, annak biztosítani kell a feladat ellátásához szükséges időt, és joga van előző munkaviszonyának fenntartásához.

52. cikk. (1) A Haza védelme az állampolgárok szent kötelezettsége.

(2) A katonai szolgálat, a törvényben meghatározott módon és keretek között, kötelező. E kötelezettség teljesítése miatt nem származhat hátrány az állampolgárok számára sem munkahelyén, sem a politikai jogok gyakorlásában.

(3) A fegyveres erők rendszere a Köztársaság demokratikus szelleméhez igazodik.

53. cikk. (1) Anyagi lehetőségeinek megfelelően mindenki köteles hozzájárulni a közterhek viseléséhez.

(2) Az adórendszer a progresszivitás elvén alapul.

54. cikk. (1) Minden állampolgár kötelessége, hogy hű maradjon a Köztársasághoz, és tiszteletben tartsa az Alkotmányt és a törvényeket.

(2) A közhivatalt betöltő állampolgárok kötelesek feladataikat fegyelmezetten és becsülettel ellátni, és a törvényben meghatározott esetekben esküt tenni.

II. rész

A Köztársaság szervezete

I. fejezet

A Parlament

A Kamarák

55. cikk. (1) A Parlament a Képviselőházból és a Köztársaság Szenátusából áll.

(2) A Parlament együttes ülésre csak az Alkotmány által előírt esetekben ül össze.

56. cikk. (1) A Képviselőház tagjait általános és közvetlen választás alapján választják.

(2) A képviselők létszáma 630, ebből tizenkettőt a külföldi választókerületben (Estero) választanak.

(3) Képviselőnek megválasztható minden választópolgár, aki a választás napján betöltötte 25. életévét.

(4) Az egyes választókerületekben megszerezhető mandátumok számát úgy állapítják meg, hogy a Köztársaság lakosainak legutóbbi népszámlálás szerinti létszámát elosztják hat-száztizennyolccal, és a mandátumokat arányosan a hányadosok, illetve a legmagasabb maradékszámok alapján állapítják meg.

57. cikk. (1) A Köztársaság Szenátusát a régiómegoszlás alapján választják, a külföldi választókerület (Estero) számára fenntartott helyek kivételével.

(2) A szenátorok létszáma 315, ebből hatot a külföldi választókerületben (Estero) választanak.

(3) Egyetlen régiónak sem lehet hénél kevesebb szenátora; Molise-ben kettő, Valle d'Aosta-ban egy szenátort választanak.

(4) A régiók között a mandátumok elosztása az előző cikk rendelkezéseinek alkalmazásával a régió lakosainak a legutóbbi népszámlálás szerinti lélekszámahoz viszonyítva a teljes hányadosoknak és a legmagasabb maradékoknak megfelelően arányosan történik.

58. cikk. (1) A szenátorokat a 25. életévüket betöltött választópolgárok választják általános és közvetlen választójog alapján.

(2) Szenátornak választható az a választópolgár, aki betöltötte 40. életévét.

59. cikk. (1) A Köztársaság volt elnökei, a lemondás esetét kivéve, hivatalból életük végéig szenátorok.

(2) A Köztársaság elnöke életük végéig szenátorrá nevezhet ki öt olyan állampolgárt, aki a hazának magas szintű társadalmi, tudományos, művészeti vagy irodalmi érdemekkel elismerést szerzett.

60. cikk. (1) A Képviselőházat és a Köztársaság Szenátusát öt évre választják.

(2) Bármelyik kamara megbízatásának meghosszabbítására csak törvény alapján, és csak háború esetén kerülhet sor.

61. cikk. (1) Az új kamarák megválasztását az előző megbízatásának lejártától számított 70 napon belül kell megtartani. Az új kamarák első ülését a választásoktól számított 20 napon belül kell megtartani.

(2) Az új kamarák összeüléseig a hatásköröket az előző kamarák gyakorolják.

62. cikk. (1) A kamarák február és október első munkanapján hivatalból összeülnek.

(2) Bármely kamara rendkívüli ülésre hívható össze elnökének, a köztársasági elnök vagy tagjai egyharmadának kezdeményezésére.

(3) Amennyiben az egyik kamarát rendkívüli ülésre összehívták, hivatalból össze kell hívni a másikat is.

63. cikk. (1) Mindkét kamara tagjai közül megválasztja az elnököt és az elnöki hivatal tagjait.

(2) Amennyiben a Parlament együttes ülést tart, az elnöki és elnöki hivatali teendőket a Képviselőház ilyen tisztségviselői látják el.

64. cikk. (1) Tagjai szavazatának abszolút többségével mindkét kamara megalkotja ügyrendjét.

(2) Az ülések nyilvánosak. Bármelyik kamara és az együttes ülésre összeült Parlament zárt ülés tartásáról határozhat.

(3) A két kamara és a Parlament határozatai nem érvényesek, ha az ülésen tagjai többsége nincs jelen, és a határozatokat nem a jelenlevők többségének szavazatával hozzák, kivéve, ha az Alkotmány a határozat érvényességéhez eltérő többséget ír elő.

(4) A kormány tagjai – abban az esetben is, ha nem tagjai a kamaráknak – jogosultak, ilyen irányú kérés esetén kötelesek részt venni az üléseken. Kérésükre minden esetben szót kapnak.

65. cikk. (1) Törvény határozza meg a képviselői és szenátori megbízatással való összeférhetlenség és a meg nem választhatóság eseteit.

(2) Senki nem lehet egyidejűleg mindkét kamara tagja.

66. cikk. Mindkét kamara megvizsgálja tagjai mandátumának érvényességét, és dönt a meg nem választhatóság és összeférhetlenség utólag felmerült eseteiben.

67. cikk. A Parlament minden tagja a nemzetet képviseli, és feladatait mandátumának korlátozása nélkül gyakorolja.

68. cikk. (1) A Parlament tagjai a feladatuk gyakorlása során leadott szavazataik és kifejtett véleményük miatt nem üldözhetőek.

(2) Annak a kamarának hozzájárulása nélkül, amelynek tagja, a Parlament egyetlen tagja ellen sem lehet büntetőeljárást indítani, nem lehet letartóztatni vagy személyes szabadságától más módon megfosztani, nem lehet házkutatásnak vagy motozásnak alávetni, kivéve, ha olyan bűncselekmény elkövetésén érték tetten, amelynél az őrizetbe vétel kötelező.

(3) Hasonló hozzájárulás szükséges a Parlament bármelyik tagja elleni jogerős ítélet végrehajtásával kapcsolatos letartóztatásához vagy fogva tartásának fenntartásához. Hasonló hozzájárulás szükséges a Parlament bármely tagjának megfigyeléséhez alá helyezéséhez vagy levezése ellenőrzéséhez.

69. cikk. A Parlament tagjainak jövedelmezését törvény állapítja meg.

A törvényalkotás menete

70. cikk. A törvényhozás feladatát a kamarák együtt gyakorolják.

71. cikk. (1) A törvénykezdeményezés joga a kormányt, a Parlament minden tagját és az alkotmányos törvény által feljogosított intézményeket és szerveket illeti meg.

(2) A nép a törvénykezdeményezést a legalább ötvenezer választó által aláírt és cikkekbe szerkesztett tervezet előterjesztése útján gyakorolja.

72. cikk. (1) A törvényjavaslatot bármelyik kamarához be lehet nyújtani, azokat az ügyrend szerint először egy bizottság, utána az a kamara vizsgálja és fogadja el, amelyhez benyújtották, először szakaszonként, majd záró szavazással.

(2) A sürgősnek minősített törvényjavaslatok elfogadására az ügyrend rövidített eljárást állapít meg.

(3) Az ügyrend meghatározhatja, hogy a törvényjavaslatok tárgyalását és elfogadását milyen esetekben és formákban végzik a képviselőcsoportok arányát visszatükröző bizottságok, ideértve az állandó bizottságokat. A törvényjavaslat a végső elfogadása előtt ezekben az esetekben is a kamara elé kerül, ha a kormány, a kamara tagjainak egytizede, vagy a bizottság tagjainak egyötöde azt kéri, hogy maga a kamara vitassa és szavazza meg, vagy a végső elfogadás egyszerű szavazással történjen. Az ügyrend meghatározza a bizottságok munkája nyilvánosságra hozatalának formáit.

(4) A kamara előtti közvetlen vitát és a kamara általi elfogadást mindig meg kell tartani az alkotmányi és választási vonatkozású törvényhozó hatáskör átruházására irányuló, valamint a nemzetközi szerződések ratifikálására felhatalmazó és a pénzügyi mérlegeket jóváhagyó törvényjavaslatok esetében.

73. cikk. (1) A törvényeket az elfogadásuktól számított egy hónapon belül a köztársasági elnök hirdeti ki.

(2) Ha mindkét kamara abszolút többséggel kijelenti a törvény sürgősségét, akkor azt a benne meghatározott időpontig ki kell hirdetni.

(3) A törvényeket a kihirdetés után haladéktalanul közzéteszik, és az ettől számított 15. napon lépnek hatályba, kivéve, ha az adott törvény más időpontot állapít meg.

74. cikk. (1) A törvények kihirdetése előtt a köztársasági elnök indokolással ellátott üzenetben kérheti a kamaráktól, hogy hozzanak új döntést.

(2) Amennyiben a kamarák nem változtatják meg döntésüket, a törvényt ki kell hirdetni.

75. cikk. (1) Népszavazást kell tartani egy törvény vagy törvényerejű jogszabály részleges vagy teljes hatályon kívül helyezéséről, ha azt ötszázezer választópolgár vagy öt régió tanácsa kéri.

(2) Nem lehetnek a népszavazás tárgyai az adóügyi, a költségvetési, a közkegyelemről és a büntetés elengedéséről szóló, a nemzetközi szerződések ratifikálására felhatalmazó törvények.

(3) A népszavazáson részt vehet minden olyan állampolgár, aki részt vehet a képviselőházi megválasztásokon.

(4) A népszavazásra terjesztett javaslatot elfogadottnak kell tekinteni, ha a szavazáson részt vett a jogosultak többsége, és a javaslat megszerezte az érvényes szavazatok többségét.

76. cikk. A törvényhozási feladatokat a kormányra csak korlátozott időre, meghatározott tárgykörben, az alap- és irányelvek rögzítésével lehet átruházni.

77. cikk. (1) A kormány a kamarák felhatalmazása nélkül nem hozhat törvényerejű rendeleteket.

(2) Amennyiben rendkívüli és sürgős esetben a kormány saját felelősségére törvényerejű rendeletet hoz, azokat törvénnyé átalakítás céljából még aznap be kell mutatnia a kamaráknak, amelyek ebből a célból öt napon belül akkor is összeülnek, ha előzőleg feloszlatták.

(3) A kormány rendeletei a kibocsátásra visszamenő hatállyal érvénytelenek, ha a közlésüktől számított hatvan napon belül nem válnak törvénnyé. A kamarák megfelelő törvényekkel szabályozhatják a törvényekké nem vált rendeletek alapján keletkezett jogviszonyokat.

78. cikk. A kamarák hirdetik ki a hadiállapotot és adják meg a kormánynak a megfelelő felhatalmazást.

79. cikk. (1) Közkegyelmet és büntetések elengedését a mindkét kamara kétharmados többségével elfogadott parlamenti törvény ad; a szavazást cikkenként és egészében kell lefolytatni.

(2) A közkegyelmet vagy a büntetés elengedését biztosító törvény megjelölheti alkalmazása határidejét.

(3) A közkegyelem vagy a büntetés elengedése semmilyen esetben sem alkalmazható azokra a bűncselekményekre, amelyeket a javaslat benyújtása után követtek el.

80. cikk. A kamarák megfelelő törvényekkel felhatalmazást adnak a politikai természetű, választottbíróági és jogi szabályozásra irányuló, a területváltozást eredményező, a pénzügyi terhekkel járó vagy törvénymódosítást igénylő nemzetközi szerződések ratifikálására.

81. cikk. (1) A kamarák minden évben elfogadják a kormány által előterjesztett költségvetést és a pénzügyi mérleget.

(2) A költségvetés ideiglenes alkalmazása csak törvény alapján, és összesen legfeljebb négyhónapos időtartamra engedhető meg.

(3) A pénzügyi mérleg elfogadásáról szóló törvényben nem hagyhatók jóvá újabb adók és kiadások.

(4) Minden újabb törvénynek, mely új vagy nagyobb kiadásokat irányoz elő, rendelkezniük kell a megvalósításukhoz szükséges eszközökről.

82. cikk. (1) Bármelyik kamara vizsgálatot indíthat közérdekű kérdésekben.

(2) Ebből a célból tagjai közül a képviselőcsoportok arányát visszatükröző bizottságot hozhat létre. A vizsgálóbizottság a nyomozást és a vizsgálatot ugyanolyan hatáskörrel és korlátokkal végzi, mint az igazságügyi hatóságok.

II. fejezet

A köztársasági elnök

83. cikk. (1) A köztársasági elnököt a Parlament választja meg tagjai együttes ülésén.

(2) A választáson régióként három küldött vesz részt. Ezeket a régió tanácsai választják oly módon, hogy a nemzeti kisebbségek képviselte is biztosítva legyen. Valle d'Aosta csak egy küldöttel rendelkezik.

(3) A köztársasági elnököt titkos szavazással választják, a gyűlés kétharmados többségével. A harmadik forduló után elegendő az abszolút többség.

84. cikk. (1) Köztársasági elnöknek megválasztható minden olyan állampolgár, aki betöltötte 50. életévét, és rendelkezik a polgári és politikai jogokkal.

(2) A köztársasági elnök tisztsége összeférhetetlen minden más megbízással.

(3) A köztársasági elnök fizetését és juttatásait törvény állapítja meg.

85. cikk. (1) A köztársasági elnököt hét évre választják.

(2) Harminc nappal a köztársasági elnök megbízatásának lejártáig a Képviselőház elnöke együttes ülésre hívja össze a Parlamentet és a régiók küldötteit, az új köztársasági elnök megválasztása céljából.

(3) Amennyiben a kamarákat feloszlatták, vagy megbízatásuk lejártáig három hónapnál kevesebb idő van hátra, a választást az új kamarák első ülésétől számított tizenöt napon belül kell megtartani. Eddig az ideig a köztársasági elnök hivatalban marad.

86. cikk. (1) Akadályoztatása esetén a köztársasági elnök feladatait minden esetben a Szenátus elnöke látja el.

(2) Huzamosabb ideig tartó akadályoztatás, halál vagy lemondás esetén a Képviselőház elnöke tizenöt napon belüli időpontra kitűzi az új köztársasági elnök megválasztását; amennyiben a kamarákat feloszlatták vagy megbízatásuk lejártáig három hónapnál kevesebb idő van hátra, a hosszabb határidőt kell betartani.

87. cikk. (1) A köztársasági elnök az államfő, és képviseli a nemzet egységét.

(2) Üzeneteket küldhet a kamaráknak.

(3) Kitűzi a parlamenti választásokat és az új kamarák első ülésnapját.

(4) Jövőhagyja a kormány által kezdeményezett törvényjavaslatok Parlamentben való előterjesztését.

(5) Kihirdeti a törvényeket, kibocsáthat törvényerejű rendeleteket és más utasításokat.

(6) Az Alkotmányban meghatározott esetekben népszavazást tűz ki.

(7) A törvényben meghatározott esetekben kinevezi az állami tisztviselőket.

(8) Megbízta és fogadja a diplomáciai képviselőket, és elismeri azon nemzetközi szerződések kötelező hatályát, amelyekre, szükség esetén, a kamarák felhatalmazták.

(9) A köztársasági elnök a fegyveres erők főparancsnoka, a törvény alapján létrehozott Legfelsőbb Védelmi Tanács elnöke, kihirdeti a kamarák által kinyilvánított hadiállapotot.

(10) A köztársasági elnök a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács elnöke.

(11) Egyéni kegyelmet gyakorol, és csökkenti a büntetéseket.

(12) Adományozza a Köztársaság kitüntéseit.

88. cikk. (1) A köztársasági elnök a Parlament elnökeinek meghallgatása után feloszlathatja akár az egyik, akár mindkét kamarát.

(2) Ez a hatáskör az elnöki ciklus utolsó hat hónapjában nem gyakorolható, kivéve, ha ez részben vagy teljesen egybeesik a törvényhozói ciklus utolsó hat hónapjával.

89. cikk. (1) A köztársasági elnök aktusai nem érvényesek, ha azokat az előterjesztő miniszterek nem ellenjegyezték, akik ezzel a felelősséget átvállalják.

(2) A törvényerejű és az egyéb törvény által megjelölt aktusokat a Minisztertanács elnökének is ellenjegyeznie kell.

90. cikk. (1) A köztársasági elnök a hazaárulás és az alkotmányértés esetét kivéve nem felelős az ebben a minőségben végzett tevékenységéért.

(2) A hazaárulás és alkotmányértés miatt a köztársasági elnököt a Parlament együttes ülése, a szavazatok abszolút többségével helyezheti vád alá.

91. cikk. A köztársasági elnök hivatalba lépése előtt a Parlament együttes ülésén hűségeskürt tesz a Köztársaságra és az Alkotmány tiszteletben tartására.

III. fejezet

A kormány

A Minisztertanács

92. cikk. (1) A Köztársaság kormánya a Tanács elnökéből és a miniszterekből áll, akik együtt alkotják a Minisztertanácsot.

(2) A köztársasági elnök nevezi ki a Minisztertanács elnökét, majd javaslatára a minisztereket.

93. cikk. A Minisztertanács elnöke és a miniszterek hivatalba lépéskor esküt tesznek a köztársasági elnök előtt.

94. cikk. (1) A kormánynak rendelkeznie kell mindkét kamara bizalmával.

(2) A bizalmat mindkét kamara indoklással ellátott és név szerint megszavazott indítvánnyal adja meg vagy vonja vissza.

(3) A bizalom elnyerése céljából a kormány megalakulásától számított tíz napon belül megjelenik a kamarák előtt.

(4) Nem jelent lemondási kötelezettséget az, ha egyik vagy mindkét kamara a kormány javaslata ellen szavaz.

(5) A bizalmatlansági indítványt legalább a kamara tagjai egytizedének alá kell írnia, és nem bocsátható vitára a benyújtásától számított három hónapon belül.

95. cikk. (1) A Minisztertanács elnöke irányítja a kormány általános politikáját és viseli érte a felelősséget. A miniszterek tevékenységének támogatásával és összehangolásával biztosítja a politikai és igazgatási irányvonal egységét.

(2) A miniszterek együttesen felelnek a Minisztertanács és egyénileg saját ágazatuk aktuálisaiért.

(3) A Minisztertanács belső rendjét törvény szabályozza, mely meghatározza a minisztériumok számát, feladatát és szervezetét.

96. cikk. A Minisztertanács elnöke és a miniszterek, abban az esetben is, ha lemondtak, a hivataluk során elkövetett bűncselekményekért a Köztársaság Szenátusa vagy a Képviselőház felhatalmazására rendes bíróság előtt vonhatóak felelősségre, az alkotmányos törvényben meghatározott szabályokkal összhangban.

A közigazgatás

97. cikk. (1) A közhivatalokat a törvényi rendelkezések alapján úgy szervezik, hogy biztosítva legyen a gyors ügyintézés és a közigazgatás pártatlansága.

(2) A hivatalok belső szervezetében minden tisztviselőnek saját hatásköre, feladata és felelőssége van.

(3) A közigazgatási munkaköröket a törvényben meghatározott esetek kivételével pályázattal kell betölteni.

98. cikk. (1) A köztisztviselők a nemzet kizárólagos szolgálatában állnak.
(2) Amennyiben tagjai a Parlamentnek, magasabb tisztségbe csak a rangsor szerint léptethetők elő.
(3) Bírák, aktív szolgálatban lévő hivatásos katonák, közrendőrök és rendőrségi tisztviselők, külföldön lévő konzuli és diplomáciai képviselők politikai pártokba való belépésére vonatkozóan a törvény korlátokat állapíthat meg.

Egyéb szervek

99. cikk. (1) A Gazdaság és Munka Nemzeti Tanácsa a törvény által meghatározott módon a termelő kategóriák szakértőiből és képviselőiből áll, oly módon, hogy a képviseleti arányok kialakításánál figyelembe kell venni az egyes kategóriák mennyiségi és minőségi jelentőségét.

(2) A törvényben meghatározott tárgyakban és feladatokon belül a kamarák és a kormány tanácsadó testülete.

(3) Törvényt kezdeményezhet és közreműködik a gazdasági és társadalmi törvényhozásban, a törvényben meghatározott alapelvek mellett és korlátok között.

100. cikk. (1) Az Államtanács jogi-igazgatási tanácsadó szerv, amely biztosítja a közigazgatás törvényességét.

(2) A Számvevőszék előzetes törvényességi ellenőrzést gyakorol a kormány aktusai felett, és utólagosan is ellenőrizheti az állami költségvetés kezelését. A törvényben meghatározott esetekben és módon részt vesz az állam által rendszeresen támogatott intézmények pénzügyeinek ellenőrzésében. Az ellenőrzés eredményéről közvetlenül a kamaráknak tesz jelentést.

(3) Az előző két intézmény és tagjai kormánnyal szembeni függetlenségét törvény biztosítja.

IV. fejezet **A bíráskodás**

Az igazságszolgáltatás szervezete

101. cikk. (1) Az igazságot a nép nevében szolgáltatják.

(2) A bírák csak a törvénynek vannak alárendelve.

102. cikk. (1) Az igazságszolgáltatási feladatot az igazságszolgáltatás szervezetéről szóló szabályok által létesített és szabályozott rendes bíróságok gyakorolják.

(2) Rendkívüli vagy különleges bíróságok nem létesíthetők. Csak a rendes bíróságok mellett állíthatók fel meghatározott tárgyakra szakosított ágazatok, beleértve a bíróság szervezetén kívül álló, arra alkalmas állampolgárok részvételét.

(3) Törvény meghatározza a nép közvetlen részvételének eseteit és formáit az igazságszolgáltatás gyakorlásában.

103. cikk. (1) Az Államtanács és az igazgatási ügyekben eljárni jogosult egyéb szervek hatásköre a jogos érdekeknek és a törvényben megjelölt esetekben az alanyi jogoknak a köz-igazgatási szervekkel szembeni védelmére terjed ki.

(2) A Számvevőszéknek az állami számvitelt érintő és a törvényben külön meghatározott más ügyekben van hatásköre.

(3) A katonai bíróságok háború idején a törvényben meghatározott hatáskörrel rendelkeznek. Békeidőben hatáskörük csak a fegyveres erők tagjai által elkövetett katonai bűncselekményekre terjed ki.

104. cikk. (1) A bíróságok minden más hatalomtól független, önálló szervezetet alkotnak.

(2) A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács elnöke a köztársasági elnök.

(3) Hivatalból tagja a Semmitőszék első elnöke és főügyésze.

(4) Tagjainak kétharmadát a kinevezett bírák választják a különböző csoportokból, egyharmadát a Parlament együttes ülése választja a jogi tárgyakat oktató egyetemi tanárok és a legalább tizenöt éves gyakorlattal rendelkező ügyvédek közül.

(5) A Tanács a Parlament által jelölt tagok közül egy elnökhelyettest választ.

(6) A Tanács választott tagjainak megbízatása négy évre szól, és közvetlenül nem választhatók újra.

(7) Hivatali idejük alatt nem szerepelhetnek a szakmai névjegyzékekben, nem lehetnek tagjai a Parlamentnek vagy valamelyik tartományi tanácsnak.

105. cikk. Az igazságszolgáltatás szervezetéről szóló jogszabályok alapján a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács dönt a bírák kinevezéséről, beosztásáról, áthelyezéséről, előléptetéséről és fegyelmi eljárás alá vonásáról.

106. cikk. (1) A bírák kinevezésére pályázati úton kerül sor.

(2) Az igazságszolgáltatás szervezetéről szóló törvény megengedheti az egyes bírák által betölthető bármely tisztségre tiszteletbeli vagy választott bírák kinevezését.

(3) A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács jelölése alapján, érdemeik elismeréseként semmitőszéki tanácsosnak meghívhatók a jogi tárgyakat oktató egyetemi tanárok és a felsőbb szintű jogszolgáltatás különleges névjegyzékébe bejegyzett, legalább tizenöt éves gyakorlattal rendelkező ügyvédek.

107. cikk. (1) A bírák elmozdíthatatlanok. Hivatalukból felmenteni vagy felfüggeszteni, őket más bírósághoz vagy beosztásba áthelyezni csak a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács az igazságszolgáltatás szervezetéről szóló törvényben meghatározott okokon alapuló döntése alapján, az előírt védekezési lehetőség biztosítása mellett, vagy saját hozzájárulásukkal lehet.

(2) A fegyelmi eljárást az igazságügyi miniszter kezdeményezheti.

(3) A bírákat csak feladataik alapján lehet megkülönböztetni.

(4) Az ügyészt az igazságszolgáltatás szervezetéről szóló jogszabályokban felsorolt biztosítékok illetik meg.

108. cikk. (1) Az igazságszolgáltatás szervezetéről és a bíróságokról szóló szabályokat törvény állapítja meg.

(2) Törvény biztosítja a különleges hatáskörű bírók, a melléjük rendelt ügyészek és az igazságszolgáltatás gyakorlásában részt vevő külső személyek függetlenségét.

109. cikk. A bíróság közvetlen utasítási jogkörrel rendelkezik az igazságügyi rendőrség felett.

110. cikk. A Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács hatáskörét nem érintve az igazságügyi minisztert illetik meg az igazságszolgáltatás szervezetével és működésével kapcsolatos feladatok.

Az igazságszolgáltatás szabályai

111. cikk. (1) Az igazságot törvényben meghatározott tisztességes tárgyalás útján szolgáltatják.

(2) Minden tárgyalás a független és pártatlan bíró előtt a fegyverek egyenlőségén alapul. Törvény biztosítja az eljárás észszerű idejét.

(3) Büntetőtárgyalások során a törvény biztosítja, hogy a vádlott a lehető legrövidebb időn belül teljes körű tájékoztatást kapjon az ellene felhozott vádak természetéről és okairól, oly módon, hogy ideje és lehetősége legyen a védekezéshez való felkészülésre. A vádlott kérdéseket tehet és tehet fel a bíróságon ellene tanúskodó személyeknek. Igényelheti, hogy a mellette tanúskodó személyeket a vád tanúival azonos módon idézzék és vizsgálják, és igényelheti, hogy minden mellette szóló bizonyítékot értékeljenek, továbbá igénybe veheti tolmács segítségét, amennyiben nem érti vagy beszéli az eljárás nyelvét.

(4) Büntetőeljárás során a bizonyítás csak a fegyverek egyenlősége elvének figyelembevételével történhet. A vádlott bűnössége nem tekinthető bizonyítottnak tanúvallomás alapján, ha a tanú szabad akaratából, szándékosan elkerüli a vádlott vagy a védelem keresztkérdéseit.

(5) Törvény meghatározza, milyen esetekben sérti a bizonyítás a fegyverek egyenlőségének elvét, akár a vádlott jóváhagyásával, akár bizonyított vétség eredményeként.

(6) Minden bírói határozatot indokolni kell.

(7) A rendes vagy különleges bírói szervek által hozott, a személyi szabadság ellen irányuló intézkedések és ítéletek ellen, törvénysértés miatt minden esetben fellebbezni lehet a Semmitőszékhez. E szabály alól csak a katonai bíróságok háború esetén hozott döntései képeznek kivételt.

(8) Az Államtanács és a Számvevőszék döntései ellen a Semmitőszékhez csak hatásköri kérdésben lehet fellebbezni.

112. cikk. Az ügyész bűnüldöző tevékenységet végez.

113. cikk. (1) A jogok és jogos érdekek közigazgatási aktusok elleni védelme a rendes és igazgatási bíróságok előtt minden esetben megengedett.

(2) Ezen jogi védelem nem zárható ki, és nem korlátozható sajátos eszközökre vagy tárgyakra.

(3) A törvény meghatározza azokat a szerveket, amelyek a törvényben megjelölt esetekben és hatállyal megsemmisítik a közigazgatás aktusait.

V. fejezet

Régiók, tartományok és községek

114. cikk. (1) A Köztársaság községekből, tartományokból, nagyvárosokból, régiókból és az államból áll.

(2) A községek, tartományok, nagyvárosok és régiók önálló egységek, amelyek saját státútumokkal, hatáskörökkel és feladatokkal rendelkeznek, az Alkotmányban meghatározott elvekkel összhangban.

(3) A Köztársaság fővárosa Róma. Jogállását állami törvény szabályozza.

115. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

116. cikk. (1) Friuli Venezia Giulia, Szardínia, Szicília, Dél-Tirol és Valle d'Aosta az önállóság különleges formáit és feltételeit élvezi, alkotmányos törvényen alapuló státútumaikkal összhangban.

(2) Dél-Tirol régió az önálló Trento és Bolzano tartományokból áll.

(3) Az érintett régió kezdeményezésére, az érintett önkormányzatokkal való tárgyalást követően állami törvény az autonómia egyéb formáit és feltételeit is a régiókhoz utalhatja, a 119. cikkben meghatározott elvekkel összhangban. Ezen formák és feltételek érintik a 117. cikk (3) bekezdésben, a (2) bekezdés *j)* pontban – kizárólag a békeidőben való bírászkodás hivatalainak szervezetére tekintettel – *n)* és *s)* pontokban meghatározott ügyeket. Ezen törvényt a kamarák tagjaik többségével hagyják jóvá, az állam és az érintett régió közötti egyezmény alapján.

117. cikk. (1) A törvényhozó hatalmat az állam és a régiók gyakorolják, az Alkotmánnyal, az Európai Unió által meghatározott korlátozásokkal és a nemzetközi kötelezettségekkel összhangban.

(2) Az államnak kizárólagos törvényhozási hatásköre van a következő ügyekben:

a) az állam külpolitikája és nemzetközi kapcsolatai, az állam és az Európai Unió viszonya, a menedéjog és az Európai Unióhoz nem tartozó állampolgárok jogállása;

b) bevándorlás;

c) a Köztársaság és a vallási felekezetek viszonya;

d) honvédelem és fegyveres erők, nemzetbiztonság, fegyverek, lőszer és robbanóanyagok;

e) pénz, megtakarítások védelme, pénzügy, versenyvédelem, valutarendszer, állami adóztatási és számviteli rendszer, a régiók pénzügyi helyzetének kiegyenlítése;

f) állami szervek és megválasztásuk szabályai, országos népszavazás, Európai Parlamenti választások;

g) az állam és az országos közszervek szervezete és igazgatása;

h) törvény, rend és biztonság, a helyi igazgatási rendőrség kivételével;

i) állampolgárság, a személyi állapot és a lakóhely bejegyzése;

l) igazságszolgáltatási és eljárási törvények, polgári és büntetőtörvények, igazgatási törvénysszékek;

m) azon polgári és szociális jogok alapszintjeinek meghatározása, amelyeket az ország egész területén biztosítani kell;

n) az oktatás általános szabályai;

o) szociális biztonság;

p) választási rendszer, a község, tartomány és nagyváros helyi önkormányzata és alapvető funkciói;

q) vámok, államhatár védelme és nemzetközi megelőző intézkedések;

r) súlyok, mérőeszközök és időstandardok; az állami, regionális és helyi igazgatási adatok informatikai, statisztikai és információtechnikai kérdéseinek összehangolása, szellemi tulajdon;

s) környezetvédelem, a természetes környezet és a nemzeti örökség védelme.⁵

(3) Az állam és a régiók párhuzamos hatáskörébe tartoznak a következő ügyek: a régiók nemzetközi és Európai Unióval való kapcsolata; külkereskedelem; munkavédelem és munkabiztonság; oktatás, az iskolák és más intézmények önállóságának megsértése nélkül, a szakképzés kivételével; szakmák; tudományos és technikai kutatás és a termelő szektor innovációs támogatása; egészségvédelem; élelmiszerek; sportszabályozás; katasztrófa-elhárítás; földhasználati szabályozás és tervezés; kikötők és polgári repülőterek; nagyobb szállítások és navigációs hálózatok; média- és kommunikációs szabályozás; energiatermelés, -szállítás és nemzeti felhasználása; kötelező és egységes nyugdíjrendszer; a közsféra költségvetési szabályainak harmonizálása, és a közfinanszírozás és az adózási rendszer összehangolása; a környezeti és kulturális örökség támogatása, valamint a kulturális tevékenységek támogatása és szervezése; takarékpénztárak, mezőgazdasági együttműködési bankok, regionális bankok; regionális mezőgazdasági és földfejlesztési hitelintézetek. A párhuzamos hatáskörű ügyekben a régiók rendelkeznek törvényalkotási jogkörrel, az alapelvek kivételével, amelyek az állam számára vannak fenntartva.

⁵ A 117. cikk (2) bekezdésében a számozásból kimaradt a j) és a k) pont, többféle fordításban is ez a változat szerepel, ezért így került átvételre a magyar fordításban is.

(4) A régió rendelkezik minden olyan törvényhozási hatáskörrel, amely nincs kifejezetten az állam számára fenntartva.

(5) A hatáskörükbe tartozó ügyekben a régiók és Trento és Bolzano önálló tartományok résztvesznek minden olyan döntésben, amely a közösségi jog alakítására vonatkozik. A régiók és az önálló tartományok biztosítják a nemzetközi kötelezettségek és az Európai Unió aktusainak végrehajtását, az állami törvényben meghatározott felügyelet mellett. Az állami törvény meghatározza azokat az eljárási szabályokat, amelyek mentén az állam a régiók helyett eljárhat, abban az esetben, ha az nem látja el kötelezettségeit.

(6) A másodlagos törvény kibocsátásának joga az államot illeti meg azokban az ügyekben, amelyek kizárólagos hatáskörébe tartoznak, kivéve, ha ezt a hatáskört a régióra átruházta. Minden más esetben a másodlagos törvény kibocsátásának joga a régiót illeti meg. A községeknek, tartományoknak és nagyvárosoknak szabályozó jogkörük van a számukra kijelölt feladatok szervezése és ellátása végett.

(7) A regionális törvény elhárít minden akadályt a férfi és női egyenlőség teljes megvalósulása elől a társadalmi, kulturális és gazdasági életben, és férfiak és nők számára egyenlő hozzáférést biztosít a választott hivatalokhoz.

(8) Regionális törvény ratifikálja azokat a régiók közötti egyezményeket, amelyek feladataik hatékonyabb ellátását célozzák, ideértve a közös intézmények létrehozását.

(9) A hatáskörükbe tartozó ügyekben a régió más államokkal egyezményeket, más államok területi egységeivel megállapodásokat köt, az állami törvényben meghatározott esetekben és módon.

118. cikk. (1) Minden igazgatási funkció a községre tartozik, kivéve, ha az a tartomány, nagyváros, régió vagy az állam elé utalt, annak egységes gyakorlása céljából, a szubszidiaritás, differenciálás és a megfelelés elveinek megtartásával.

(2) A községek, tartományok és a nagyvárosok saját igazgatási funkcióval rendelkeznek, amelyek mellé az állam és a régió törvény útján, hatásköreik figyelembevételével, feladatokat utalhatnak.

(3) A 117. cikk (2) bekezdés *b)* és *h)* pontokban meghatározott ügyek esetében az állam és a régió összehangolásának módjait állami törvény határozza meg, amely meghatározza továbbá a kulturális ügyek védelmére vonatkozó ügyek megállapodásainak és összehangolásának módjait.

(4) A szubszidiaritás elvének megtartásával az állam, a régiók, a nagyvárosok, a tartományok és a községek támogatják az állampolgárok önálló kezdeményezéseit, azok egyéni vagy együttes formáit, a közérdek ellátásának céljából.

119. cikk. (1) A községek, tartományok, nagyvárosok és régiók pénzügyi önállóságot élveznek, a bevételekre és kiadásokra tekintettel.

(2) A községek, tartományok, nagyvárosok és régiók önálló forrásokkal rendelkeznek. Meghatározzák és behajtják saját adóikat és bevételeiket, az Alkotmánnyal és a közpénzügyek és adózási rendszer elveivel összhangban. Területükhöz mérten részesednek az állami adókból származó bevételekből.

(3) Állami törvény kiegyenlítő alapot határoz meg azon területek támogatására, ahol a lakosság anyagi teljesítőképessége alacsonyabb, a juttatás korlátozása nélkül.

(4) Az előző bekezdésben meghatározott forrásokból származó alapok alkalmasak arra, hogy biztosítsák a községek, tartományok, nagyvárosok és régiók számára a kijelölt feladatok teljes ellátását.

(5) A gazdasági fejlődés, társadalmi összefogás és szolidaritás biztosítása, a gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek elhárítása, az emberi jogok gyakorlati érvényesülésének elősegítése, a rendes feladatokon kívüli egyéb feladatok ellátása céljából az állam járulékos forrás-

sokat utalhat ki, vagy különleges tevékenységek útján támogathat meghatározott községeket, tartományokat, nagyvárosokat és régiókat.

(6) A községek, tartományok, nagyvárosok és régiók saját vagyonnal rendelkeznek, amelyet számukra az állami törvényben meghatározott általános feltételek mentén kell kiutalni. Kizárólag pénzügyi beruházás céljából köthetnek hitelszerződést. Ezen hiteleknel az állami garanciavállalás kizárt.

120. cikk. (1) A régió nem szabhat ki import- és exportvámot, régiók közötti tranzitvámot, és nem fogadhat el semmilyen olyan rendelkezést, amely bármilyen formában akadályozza a régiók között a személyek és áruk szabad mozgását, vagy korlátozza a munkához való jogot a nemzet bármilyen területén.

(2) A régió, nagyváros, tartomány vagy község hatóságai helyett a kormány eljárhat, amennyiben azok megsértik a nemzetközi jogrendet vagy szerződéseket, vagy a közösségi jogot, amennyiben a közbiztonság súlyosan veszélyeztetett, és amennyiben ilyen helyettesítés szükséges a nemzet jogi vagy gazdasági egységének, különösen a jóléti életszínvonallal kapcsolatos polgári és szociális jogok védelme céljából, a helyi önkormányzatok határai figyelembevételének mellőzésével.

(3) Törvény meghatározza a megfelelő eljárásokat a helyettesítési hatáskörök a szubszidiaritás és tisztességes együttműködés elvei által meghatározott keretek közötti gyakorlásának biztosítását.

121. cikk. (1) A régió szervei: a regionális tanács, a regionális kabinet és annak elnöke.

(2) A régió tanácsa gyakorolja a regionális törvényhozó hatalmat, és minden más, Alkotmányban vagy törvényben meghatározott hatáskört. A kamaráknál törvényt kezdeményezhet.

(3) A regionális kabinet a régió végrehajtó szerve.

(4) A regionális kabinet elnöke képviseli a régiót, meghatározza a regionális kabinet általános irányvonalait, és azokért felelősséggel tartozik; kihirdeti a regionális törvényeket és rendeleteket, és ellátja az állam által a központi kormányzás rendelkezéseivel összhangban a régiónak átruházott igazgatási feladatokat.

122. cikk. (1) A választási rendszert, az elnök, a regionális kabinet és regionális tanács más tagjai választási kizárásának és összeférhetetlenségének számát és eseteit regionális törvény állapítja meg, az állami törvényben meghatározott keretek között és alapelvek figyelembevételével, amely szintén meghatározza a választott szervek megbízási idejét.

(2) Senki nem lehet tagja egyidejűleg a regionális tanácsnak, a regionális kabinetnek, a Parlament bármelyik házának, más regionális tanácsnak vagy regionális kabinetnek, vagy az Európai Parlamentnek.

(3) A végrehajtó hivatal elnökét és tagjait a regionális tanács tagjai közül választja.

(4) A regionális tanácsnokok nem vonhatóak felelősségre a hivataluk gyakorlása során kifejtett véleményük és leadott szavazatuk miatt.

(5) A regionális kabinet elnökét általános és közvetlen választáson választják, kivéve, ha regionális statútum eltérően rendelkezik. A megválasztott elnök kinevezi és felmenti a regionális kabinet tagjait.

123. cikk. (1) Minden régiónak statútuma van, amely meghatározza a régió kormányformáját és szervezetének és működésének alapelveit, az Alkotmánnyal összhangban. A statútum szabályozza a regionális törvényekkel és igazgatási döntésekkel kapcsolatos népszavazást és népi kezdeményezést, valamint a regionális törvények és rendeletek kihirdetését.

(2) A statútumot a regionális tanács fogadja el és módosítja, tagjai többsége által kétszer jóváhagyott törvénnyel; a két szavazás között két hónapnak kell eltelnie. Ezen törvényt nem kezdeményezheti a kormánybiztos. Közzétételét követő harminc napon belül a központi kor-

mányzat az Alkotmánybíróság előtt kezdeményezheti a regionális statútum alkotmányossági felülvizsgálatát.

(3) A statútumot népszavazás elé kell terjeszteni, amennyiben a közzétételtől számított három hónapon belül ezt a régió választópolgárainak egyötvened része, vagy a regionális kabinet egyötöd része kéri. A népszavazás elé terjesztett statútumot csak akkor lehet kihirdetni, ha azt az érvényes szavazatok többsége megerősíti.

(4) Minden régió statútuma tanácsot biztosít a helyi önkormányzatok számára, amelyek a régió és a helyi hatóságok közötti közvetítő szervként működnek.

124. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

125. cikk. (1) A köztársasági törvénynek megfelelően minden régióban működnek első fokú igazgatási bíróságok. Ezek csoportjai a régió székhelyén kívül is működhetnek.

126. cikk. (1) A köztársasági elnök indokolt rendelettel elrendelheti a regionális tanács feloszlását és a regionális kabinet elnökének felmentését, amennyiben alkotmányellenesen jártak el, vagy a törvényt súlyosan megsértették. A feloszlítás vagy felmentés nemzetbiztonsági okokból is elrendelhető. A rendelet meghozatala előtt ki kell kérni a regionális ügyek bizottságának véleményét, amely szenátorokból és képviselőkkel áll, és a köztársasági törvénnyel összhangban alakul meg.

(2) A regionális tanács bizalmatlanságot nyilváníthat a kabinet elnökével szemben, tagjai egyötöde által aláírt, indokolt nyilatkozattal, amelyet név szerinti szavazáson, a tagok többsége fogad el. A nyilatkozatot a beterjesztésétől számított három napon belül nem lehet vitára bocsátani.

(3) Az általános és közvetlen választáson megválasztott elnökkel szembeni sikeres bizalmatlansági indítvány, megfosztás, állandó akadályoztatás, halál vagy lemondás maga után vonja a regionális kabinet lemondását és a tanács feloszlását. Ugyanezt a joghatást váltja ki az, ha a tanács tagjainak többsége lemond.

127. cikk. (1) Amennyiben a kormány meglátása szerint a regionális törvény túllépte a régió hatáskörét, a törvény közzétételétől számított hatvan napon belül alkotmányossági felülvizsgálatot kezdeményezhet az Alkotmánybíróságnál.

(2) Amennyiben a régió meglátása szerint az állami törvény vagy más törvényerejű aktus, vagy más régió törvénye megsérti saját hatásköreit, a törvény vagy más törvényerejű aktus közzétételétől számított hatvan napon belül alkotmányossági felülvizsgálatot kezdeményezhet az Alkotmánybíróságnál.

128. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

129. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

130. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

131. cikk. A következő régiók léteznek:

Piemonte; Lazio;
Valle d'Aosta; Lombardia;
Abruzzi; Dél-Tirol;
Molise; Veneto;
Campania; Friuli-Venezia Giulia;
Puglia; Liguria;
Basilicata; Emilia-Romagna;
Calabria; Toscana;
Szicília; Umbria;
Szardínia; Marche.

132. cikk. (1) Alkotmányos törvény a régió tanácsainak meghallgatása után elrendelheti két régió egyesítését vagy legalább egymillió lakossal rendelkező új régiók létesítését, ha ezt

legalább a lakosság egyharmada kéri, és a javaslatot az érdekelt lakosság többsége népszavazás útján támogatja.

(2) Az érintett tartomány vagy tartományok, valamint az érintett község vagy községek lakossága többségének népszavazáson kifejezett egyetértésével, a regionális tanács véleményének kikérését követően állami törvény lehetőséget adhat tartományoknak és községeknek valamely régióból való kiszakadásra és másikkal csatlakozásra.

133. cikk. (1) Egy régióon belül a tartományi keretek változását és új tartományok létesítését a községek kezdeményezésére, a régió véleményének kikérését követően köztársasági törvény rendeli el.

(2) A régió, az érdekelt lakosság meghallgatását követően saját területén új községeket létesíthet, megváltoztathatja körzetüket és elnevezésüket.

VI. fejezet

Alkotmányos biztosítékok

Az Alkotmánybíróság

134. cikk. Az Alkotmánybíróság határoz:

a) törvények és más állami és regionális törvényerejű jogszabályok alkotmányossági felülvizsgálatáról;

b) az állam és a régiók, valamint a régiók közötti hatásköri vitában;

c) a köztársasági elnök és a miniszterek vád alá helyezéséről, az Alkotmány rendelkezéseivel összhangban.

135. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság tizenöt bírából áll, tagjainak egyharmadát a köztársasági elnök, egyharmadát a Parlament együttes ülése, egyharmadát a legfelsőbb szintű rendes és igazgatási bíróságok nevezik ki.

(2) Az Alkotmánybíróság bírait a legfelsőbb szintű rendes és igazgatási bíróság akár már nyugdíjban levő bírái, a jogi tárgyakat oktató egyetemi tanárok és a legalább húszéves gyakorlattal rendelkező ügyvédek közül választják ki.

(3) Az Alkotmánybíróság minden tagjának megbízatása az eskütételtől számított kilenc évre szól, és nem nevezhető ki újra.

(4) A határidő leteltével a bírák megbízatása és funkciója megszűnik.

(5) Az Alkotmánybíróság saját tagjai közül a törvényben meghatározott szabályok szerint elnököt választ, aki három évig marad tisztségben, és újraválasztható, ha azt az alkotmánybírói megbízatására megállapított határidő lehetővé teszi.

(6) Az Alkotmánybíróság bírása nem lehet tagja a Parlamentnek, vagy valamelyik régió tanácsának, nem folytathat ügyvédi gyakorlatot, és nem töltheti be a törvényben meghatározott tisztségeket és hivatalokat.

(7) A köztársasági elnök elleni felelősségre vonási eljárás során az Alkotmánybíróság rendes tagjain kívül részt vesz egy olyan listáról kisorsolt tizenhat, szenátornak is választható állampolgár, amelyet minden kilenc évben a Parlament állít össze a rendes bírák kinevezésére vonatkozó szabályok betartásával.

136. cikk. (1) Ha az Alkotmánybíróság megállapítja egy törvény vagy más törvényerejű jogszabály alkotmányellenességét, az a határozat közzétételét követő napon hatályát veszti.

(2) Az Alkotmánybíróság döntését közzé kell tenni, és meg kell küldeni a kamaráknak és az érintett régiók tanácsának, hogy azok, amennyiben szükségesnek látják, az alkotmányos keretek között eljárassanak.

137. cikk. (1) Törvény meghatározza az alkotmányossági ügyek kezdeményezésének feltételeit, formáit és határidejét, valamint a bírák függetlenségének biztosítékait.

(2) Törvény szabályozza az Alkotmánybíróság megalakításához és működéséhez szükséges egyéb körülményeket.

(3) Az Alkotmánybíróság határozata ellen nincs helye fellebbezésnek.

Az Alkotmány módosítása. Alkotmányos törvények

138. cikk. (1) Az Alkotmányt módosító és egyéb alkotmányos törvényeket mindkét kamara két, legalább három hónapos szünettel tartott ülésén vitatják meg, és akkor tekinthető elfogadottnak, ha a második szavazásnál megkapják mindkét kamara tagjai szavazatának abszolút többségét.

(2) Az ilyen törvényeket népszavazásra kell bocsátani, ha azt, annak közzétételétől számított három hónapon belül valamelyik kamara tagjainak egyötöde, ötszázezer választópolgár vagy öt régió tanácsa kéri. A népszavazásra bocsátott törvényt nem lehet kihirdetni, ha nem kapta meg az érvényes szavazatok többségét.

(3) Nincs helye népszavazásnak, ha a törvényt a második szavazásnál mindkét kamarában a tagok kétharmados többségével fogadták el.

139. cikk. A köztársasági államforma nem lehet alkotmánymódosítás tárgya.

Átmeneti és záró rendelkezések

I. Az Alkotmány hatálybalépésével az Ideiglenes Államfő felveszi a köztársasági elnök címet, és gyakorolja annak hatásköreit.

II. Ha a köztársasági elnök választásának idejére nem alakult meg az összes régió tanácsa, a választáson csak a két kamara tagjai vesznek részt.

III. A köztársaság első Szenátusának megalakításakor a köztársasági elnök rendelettel szenátorrá nevezi ki az Alkotmányozó Gyűlés azon tagjait, akik rendelkeznek a szenátorrá választás törvényi feltételeivel, és

a) a Minisztertanács elnökei vagy a törvényhozó gyűlések elnökei voltak;

b) tagjai voltak a felosztatott Szenátusnak;

c) akiket az Alkotmányozó Gyűlést is beleértve háromszor megválasztottak;

d) akik megbízatását a Képviselőház 1926. november 9-i ülése szüntette meg;

e) akik a különleges fasiszta bíróságok által az állam védelmében hozott ítéletek alapján öt évnél nem rövidebb fegyházbüntetést töltöttek le.

A köztársasági elnök rendelettel szintén szenátornak nevezi ki a felosztatott Szenátus tagjait, akik részt vettek a Nemzeti Tanácsban.

A szenátorrá nevezés jogáról a kinevezési okmány aláírása előtt le lehet mondani. A politikai választáson való jelölés elfogadása a szenátorrá való kinevezés jogáról való lemondásnak minősül.

IV. Az első Szenátus megválasztásánál Molise önálló régióként szerepel, annyi szenátort választ, amennyi öt a lakosság létszámának megfelelően megilleti.

V. Az Alkotmány 80. cikke, az államra pénzügyi terheket róvó vagy törvénymódosítást igénylő nemzetközi szerződésekre vonatkozó rendelkezése a kamarák összehívásának napján lép hatályba.

VI. Az Alkotmány hatálybalépésétől számított öt éven belül az Államtanács, a Számvevőszék és a Katonai Bíróságok kivételével felül kell vizsgálni a különleges jogalkalmazó szerveket.

A fenti határidőtől számított egy éven belül a 111. cikkel kapcsolatban törvénnyel kell visszaállítani a Legfelsőbb Katonai Bíróságot.

VII. Mindaddig, amíg nem születik meg az Alkotmánynak megfelelő új bírósági szervezeti törvény, a hatályban levő szabályokat kell alkalmazni.

VIII. A régiók tanácsai és a tartományi választott igazgatási szervek választását az Alkotmány hatálybalépésétől számított egy éven belül kell kitűzni.

A közigazgatás minden ágában köztársasági törvények határozzák meg a régiókra átruházott állami feladatokat. Mindaddig, amíg nem történik intézkedés a helyi szervek igazgatási funkciójának újrarendezését és elosztását illetően, a tartományok és községek megtartják jelenlegi funkciójukat, és gyakorolják azokat is, amelyekre őket a régió felhatalmazza.

Köztársasági törvény szabályozza az aktív központi állományú állami hivatalnokok és tisztviselők áthelyezését a régiókba, ha ezt az új rendszer szükségessé teszi. Saját hivatalaik létrehozásánál a régióknak, a kényszerhelyzet eseteit kivéve, személyi állományukat az állami központi állományú és helyi hivatalnokokból kell kialakítani.

IX. A Köztársaság, az Alkotmány hatálybalépésétől számított három éven belül a helyi autonómia igényeinek és a régiókra átruházott hatásköröknek megfelelően alakítja át törvényeit.

X. Friuli-Venezia Giulia régióra a 116. cikkben meghatározott rendelkezések helyett a második rész V. fejezetének általános szabályait kell ideiglenesen alkalmazni, a 6. cikk által a nemzeti kisebbségek védelméről szóló rendelkezések tiszteletben tartásával.

XI. Az Alkotmány hatálybalépésétől számított öt éven belül alkotmányos törvénnyel, akár a 132. cikk (1) bekezdésben felsorolt feltételek mellőzésével is, minden esetben az érintett lakosság véleményének meghallgatását követően a 131. cikkben felsoroltakon kívül újabb régiók is alakíthatóak.

XII. Tilos a feloszlatott fasiszta párt bármilyen formában történő újjászervezése.

A 48. cikk rendelkezéseitől eltérően az Alkotmány hatálybalépését követő öt évnél nem hosszabb időre a törvények ideiglenesen korlátozzák a fasiszta rendszer felelős vezetőinek szavazati jogát és választhatóságát.

XIII. (Hatályon kívül helyezve.)

XIV. A nemesi címek nem elismertek.

Az 1922. október 28-a előtt már létező nemesi utóneveket a név részének kell tekinteni.

A Szent Mauritius rend gyógyító rendként fennmarad, és a törvényben meghatározott módon működik.

A Nemesi Tanács megszűnéséről törvény rendelkezik.

XV. Az Alkotmány hatálybalépésével az ideiglenes államrendről szóló 1944. június 25-i 1512. sz. kormányzói törvényerejű rendelet törvényerőre emelkedik.

XVI. Az Alkotmány hatálybalépésétől számított egy éven belül intézkedni kell a korábbi, kifejezetten vagy hallgatólagosan hatályon kívül nem helyezett alkotmányos törvények felülvizsgálatáról, és Alkotmánnyal való összehangolásáról.

XVII. 1948. január 31-ig az Alkotmányozó Gyűlés elnöke összehívja a testületet, a Köztársaság Szenátusának választásáról, a különleges regionális státútumokról és a sajtóról szóló törvények megalkotása céljából.

Az új Parlament megválasztásáig az Alkotmányozó Gyűlést össze lehet hívni, ha az 1946. március 16-i 98. sz. törvényerejű rendelet 2. cikk (1) és (2) bekezdés, valamint a 3. cikk (1) és (2) bekezdés által a hatáskörükbe utalt kérdésekről kell dönteni.

Ebben az időszakban az állandó bizottságok folytatják működésüket. A jogalkotással foglalkozó bizottságok a hozzájuk érkezett törvényjavaslatokat esetleges észrevételeik és módosítási javaslataik csatolásával megküldik a kormánynak.

A képviselők írásban megválaszolandó kérdéseket intézhetnek a kormányhoz.

Az Alkotmányozó Gyűlés elnöke összehívja a testületet a (2) bekezdésben meghatározott kérdések miatt a kormány vagy legalább kétszáz képviselő indokolással ellátott kérelmére.

XVIII. Jelen Alkotmányt az Ideiglenes Államfő az Alkotmányozó Gyűlés által történő elfogadástól számított öt napon belül kihirdeti és 1948. január 1-jén lép hatályba.

Az Alkotmány szövegét 1948 végéig ki kell tenni minden község városházájában, hogy azt az állampolgárok megismerhessék.

Az állami pecséttel ellátott Alkotmány bekerül a Köztársaság törvényeinek és rendeleteinek hivatalos gyűjteményébe.

Az Alkotmányt mint a Köztársaság alaptörvényét hűen kell tisztelni minden állampolgárnak és az állam összes szervének.

PORTUGÁLIA

Az alkotmány 1976-ban lépett hatályba.

Az 1976-os alkotmányt napjainkig ötször módosították: 1982-ben, 1989-ben, 1992-ben, 1997-ben és legutóbb 2005-ben.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a portugál Alkotmánybíróság honlapja volt (<http://www.tribunalconstitucional.pt/tc/conteudo/files/constituicaoingles.pdf>).

A Portugál Köztársaság Alkotmánya

Preambulum

1974. április 25-én a fegyveres Erők Mozgalma, betetőzve a portugál nép hosszú ellenálását és megvalósítva legmélyebb érzelmeit, megdöntötte a fasiszta rezsimet.

Felszabadulva a diktatúra, az elnyomás és a kolonializmus alól, Portugália forradalmi változáson ment keresztül, és a portugál társadalom számára történelmi fordulat vette kezdetét.

A Forradalom visszaadta a portugáloknak az emberi jogokat és alapvető szabadságokat. Ezeket az emberi jogokat és szabadságokat megvalósítandó, összegyűltek a nép törvényes képviselői, hogy kidolgozzanak egy, az ország óhajának megfelelő Alkotmányt.

Az Alkotmányozó Nemzetgyűlés megerősíti a portugál nép elhatározását, hogy védelmezze a nemzeti függetlenséget, garantálja az alapvető állampolgári jogokat, megvalósítsa a demokrácia alapelveit, biztosítsa a demokratikus jogállam elsődlegességét, és megnyissa az utat egy szocialista társadalom felé a portugál nép akaratának megfelelően egy még szabadabb, még igazságosabb és még emberibb ország építése érdekében.

Az 1976. április 2-i Alkotmányozó Nemzetgyűlés plenáris ülése a Portugál Köztársaság következő alkotmányát hagyja jóvá és teszi közzé.

Alapelvek

1. cikk. Portugál Köztársaság

Portugália az emberi méltóságon és a népakaraton alapuló szuverén köztársaság, mely egy, közös céljainak megvalósításában egyesülő, szabad és igazságos társadalom építése mellett kötelezi el magát.

2. cikk. Jogállamiságon alapuló demokratikus állam

A Portugál Köztársaság demokratikus állam, mely a jogállamiságon, a nép szuverenitásán, a demokratikus véleménynyilvánítás és politikai szerveződés pluralizmusán alapul, az alapvető jogok és szabadságok tiszteletben tartása és hatékony biztosítása, valamint a hatalmi jogkörök szétválasztása és kölcsönös függősége mellett, és melynek célja a gazdasági, szociális és kulturális demokrácia megteremtése és a demokratikus részvétel elmélyítése.

3. cikk. Szuverenitás és törvényesség

1. A szuverenitás, mely egységes és oszthatatlan, a népet illeti, és a nép ezt a jogkörét az Alkotmányban előírt módon és formában gyakorolja.

2. Az Állam alá van rendelve az Alkotmánynak, és a demokratikus törvényességen alapszik.

3. Az Állam, az autonóm régiók, a helyi önkormányzatok és bármely más közhatalmi szervek törvényei és egyéb rendelkezései akkor érvényesek, ha az Alkotmánnyal nem ellentétesek.

4. cikk. Portugál állampolgárság

Portugál állampolgár mindenki, akit a törvény vagy nemzetközi egyezmény akként ismer el.

5. cikk. Terület

1. Portugália az európai kontinensen történelmileg meghatározott területből, valamint az Azori-szigetek és Madeira szigetéből áll.

2. Törvényben kell meghatározni a területi vizek kiterjedését és határait, a kizárólagos gazdasági övezetet, valamint Portugália jogait a vele szomszédos tengerfenékre.

3. Az Állam nem adhatja át semmilyen, Portugáliához tartozó terület tulajdonjogát, sem az ilyen területeken gyakorolt szuverén jogait, kivéve határok helyreigazításának céljából.

6. cikk. Egységes állam

1. Az Állam egységes kormányzat alatt áll, mely szerkezetileg a szigetek autonóm rendszerének és másodlagosságának szabályai szerint került kialakításra és ennek megfelelően működik, valamint tiszteletben tartja a helyi közigazgatási szervek autonómiájának és a közigazgatás demokratikus decentralizálásának elveit.

2. Az Azori-szigetek és Madeira autonóm régiók, melyek saját politikai-adminisztratív alapokmánnyal és önkormányzati szervekkel rendelkeznek.

7. cikk. Nemzetközi kapcsolatok

1. Portugáliát a nemzetközi kapcsolatokban a nemzeti függetlenségnek, az emberi jogok tiszteletben tartásának, a népek önrendelkezéshez és függetlenséghez való jogának, az Államok közötti egyenlőségnek, a nemzetközi kapcsolatok békés úton való rendezésének, a más államok belügyeibe való be nem avatkozásnak, valamint az emberiség felszabadításáért és haladásáért a többi néppel való együttműködésnek elvei vezérlik.

2. Portugália támogatja az imperializmus, a kolonializmus és az agresszió minden formájának megsemmisítését, és fellép más népek elnyomása és kizsákmányolása ellen, csakúgy, mint az egyidejű és ellenőrzött általános leszerelésért, a politikai-katonai blokkok feloszlásáért, közös biztonsági rendszer megteremtéséért egy olyan nemzetközi rend létrehozása érdekében, mely képes fenntartani a békét és az igazságot a népek közötti kapcsolatban.

3. Portugália elismeri a népek önrendelkezési, függetlenséghez és haladáshoz való jogát, valamint azon jogát, hogy szembeszálljanak az elnyomás valamennyi formájával.

4. Portugália kiváltságos baráti és együttműködési kapcsolatokat tart fenn a portugál nyelvű országokkal.

5. Portugália elkötelezi magát az európai identitás megerősítése és az európai államok demokráciával, békével, gazdasági haladással és a népek közötti kapcsolatokban megnyilvánuló igazságossággal szembeni kötelezettségvállalásának támogatása mellett.

6. A kölcsönösség biztosításának esetén, tiszteletben tartva a demokratikus jogállamiság alapelveit és a szubszidiaritást, figyelemmel a gazdasági, szociális és területi kohézió eredményeként létrejövő térségre, ahol a szabadság, a biztonság és az igazság érvényesül, valamint tekintettel a közös kül-, biztonság- és védelmi politikára, Portugália részt vehet olyan, a hatalom gyakorlására vonatkozó megállapodásokban – akár az Unói intézményeivel közösen, akár az Unió intézményein keresztül –, melyek szükségesek az Európai Unió létrehozatalához és megerősítéséhez. Az Európai Unió létrehozásához szükséges hatalom közös gyakorlására vonatkozó olyan megállapodásokban, melyek kellő mértékben figyelembe veszik a szubszidiaritás elvét, valamint a gazdasági és társadalmi kohézió célkitűzéseit.

7. Portugália elfogadja a Nemzetközi Büntetőbíróság hatáskörét, tekintettel a nemzetközi igazságszolgáltatásra, mely elősegíti a nemzetközi emberi jogok tiszteletben tartását, valamint figyelembe véve a kölcsönösség elvét, valamint más, a Római Statútumban meghatározott elveket.

8. cikk. Nemzetközi jog

1. Az általános vagy szokásjogon alapuló nemzetközi jog előírásai és alapelvei szerves részét képezik a portugál jognak.

2. A nemzetközi szerződések szabályosan ratifikált vagy elfogadott előírásai, ezek hivatalos közzétételét követően és amennyiben ezek a Portugál Államra nézve a továbbiakban is kötelező érvényűek, a belső jogrendben alkalmazásra kerülnek.

3. A hatáskörrel rendelkező olyan nemzetközi szervezetek által megalkotott előírások, melyeknek Portugália is tagja, közvetlenül alkalmazásra kerülnek a belső jogrendben olyan mértékben, ahogy ezt az előírásokat életre hívó egyezmény megállapítja.

4. Az Európai Unióról szóló szerződések rendelkezései, valamint az európai uniós intézmények által kibocsátott jogi normák felelősségük vonatkozásában érvényes részét képezik a portugál belső jognak, az Európai Unió jogának megfelelően, tiszteletben tartva a demokratikus jogállamiság alapelveit.

9. cikk. Az Állam alapvető kötelezettsége

Az Állam alapvető feladatai:

a) A nemzeti függetlenség garantálása és azoknak a politikai, gazdasági, szociális és kulturális feltételeknek a létrehozása, melyek ezt elősegítik;

b) Az emberi jogok és alapvető szabadságok biztosítása és a demokratikus jogállam alapelveinek tiszteletben tartása;

c) A politikai demokrácia védelme és az állampolgárok demokratikus részvételének előmozdítása az országot érintő kérdések megoldásában;

d) a nép jólétének és életminősége javításának elősegítése, valamint a gazdasági és szociális szerkezet átalakításának és modernizálásának segítségével, tényleges egyenlőséget biztosítani a portugálok között gazdasági, szociális, kulturális és környezethez való jogaik gyakorlásában;

e) a portugál nép kulturális örökségének védelme és gyarapítása, a természet és a környezet védelme, valamint a természeti erőforrások megóvása, az ország területével kapcsolatos megfelelő tervezés biztosítása érdekében;

f) a portugál nyelv oktatásának és folyamatos fejlesztésének biztosítása, használatának védelme és nemzetközi elismertségének előmozdítása;

g) az ország egész területe harmonikus fejlődésének előmozdítása, különös figyelmet fordítva Azori-szigetek és Madeira perifériális elhelyezkedésére;

h) a férfiak és nők közötti egyenjogúság előmozdítása.

10. cikk. Általános választójog és politikai pártok

1. A politikai hatalmat a nép gyakorolja általános, egyenlő, közvetlen, titkos és rendszeres időközönként megtartott választások révén, népszavazáson keresztül vagy egyéb, az Alkotmányban előírt módokon.

2. A politikai pártok részt vesznek a népakarat kialakításának és kifejezésének véghezvitelében, és tiszteletben tartják a nemzeti függetlenség elveit, az Állam egységét és a politikai demokráciát.

11. cikk. Nemzeti jelképek

1. A nemzeti lobogó mint a Köztársaság szuverenitásának és a függetlenségnek, valamint az egységnek és Portugália egységes voltának jelképe, az 1910. október 5-i Forradalom által kikiáltott Köztársaság által elfogadott zászló.

2. A nemzeti himnusz az „A Portuguesa”.

3. A hivatalos nyelv a portugál.

I. cím

Alapvető jogok és köteleességek

I. rész

Általános elvek

12. cikk. Az egyetemesség elve

1. Minden állampolgár rendelkezik azokkal a jogokkal, és alá van vetve azoknak a kötelezettségeknek, amelyeket az Alkotmány előír.

2. A jogi személyek rendelkeznek azokkal a jogokkal és alá vannak vetve azoknak a kötelezettségeknek, melyek jellegüknél fogva rájuk vonatkoznak.

13. cikk. Egyenlőség elve

1. Minden állampolgár egyforma társadalmi ranggal rendelkezik, és a törvény előtt egyenlő.

2. Senki sem tehet szert előjogra vagy kiváltságra, nem vonatkozik rá mástól eltérő jog, nem fosztható meg semmilyen jogától és nem mentesülhet semmilyen kötelessége alól szar-

mazása, neme, faja, nyelve, származási helye, vallása, politikai vagy ideológiai meggyőződése, tanultsága, gazdasági helyzete vagy társadalmi körülményei vagy szexuális irányultsága alapján.

14. cikk. Külföldön élő portugál állampolgárok

Azok a portugál állampolgárok, akik külföldön tartózkodnak vagy élnek, az Állam védelmét élvezik jogaik gyakorlásában, és vonatkoznak rájuk mindazon köteleességek, amelyek nem összeegyeztethetetlenek az országtól való távollétükkel.

15. cikk. Külföldiek, hontalanok, európai polgárok

1. Az ideiglenesen vagy tartósan Portugáliában élő külföldiekre és hontalanokra ugyanazok a jogok és köteleességek vonatkoznak, mint a portugál állampolgárokra.

2. Az (1) bekezdésben meghatározottak alól kivételt képeznek a politikai jogok, azon köztisztségek gyakorlásának joga, melyek túlnyomórészt nem szakmai jellegűek, vagy azok a jogok és köteleességek, melyek gyakorlását az Alkotmány vagy a törvény kizárólag portugál állampolgárok számára tartja fenn.

3. Azon portugál nyelvű országok állampolgárait, nemzetközi egyezmény útján és a kölcsönösség feltétele mellett, akik tartósan Portugáliában tartózkodnak, fel lehet ruházni azokkal a jogokkal, melyek egyébként külföldieket nem illetnek meg, kivéve az alábbiakat: jelölés a köztársasági elnöki tisztségre, a Nemzetgyűlés elnöke tisztségére, a miniszterelnök tisztségére, valamint bármely legfelsőbb bíróság elnökének tisztségére, valamint a fegyveres testületekben és a diplomáciai testületeknél való szolgálat.

4. Amennyiben a kölcsönösség elve érvényesül, a törvény szavazati jogot adhat azoknak a külföldieknek is, akik az ország területén élnek, valamint lehetővé teszi számukra, hogy helyi önkormányzati szervek tagjai közé választhatók legyenek.

5. Amennyiben a kölcsönösség elve érvényesül, a törvény szavazati jogot biztosíthat az Európai Unió tagországainak Portugáliában élő polgárai részére, valamint lehetővé teszi számukra, hogy az Európai Parlament tagjai közé választhatók legyenek.

16. cikk. Alapvető jogok: hatáskör és értelmezés

1. Az Alkotmányban foglalt alapvető jogok nem zárják ki a nemzetközi jog alkalmazható előírásaiból következő vagy a törvények által meghatározott bármely más alapvető jogokat.

2. Az alapvető jogokra vonatkozó alkotmányos és törvényes szabályokat az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával összhangban kell magyarázni és értelmezni.

17. cikk. Jogok, szabadságok és biztosítékok rendszere

A jogok, a szabadságok és biztosítékok rendszere magában foglalja a II. részben ismertetett jogokat és az ezekkel megegyező típusú alapvető jogokat.

18. cikk. Jogalkalmazás

1. A jogokra, szabadságokra és biztosítékokra vonatkozó alkotmányos szabályokat közvetlenül kell alkalmazni, és azok egyaránt kötelezőek a közjogi és magánjogi társaságokra.

2. A törvény csak az Alkotmány által kifejezetten előírt esetekben korlátozhatja a jogokat, szabadságokat és azok biztosítékait; a korlátozásoknak csak a szükséges mértékben kell érvényesülniük oly módon, hogy azok biztosítsák a jelen Alkotmány által oltalmazott egyéb jogok és érdekek védelmét.

3. A jogokat, szabadságokat és biztosítékokat korlátozó törvényeknek általános és elméleti jellegűeknek kell lenniük, nem lehet visszaható hatályuk és mértéküket vagy hatókörüket tekintve, nem korlátozhatják az alkotmányos előírások lényegi tartalmát.

19. cikk. Jogok gyakorlásának felfüggesztése

1. A legfelsőbb hatalom szervei, sem együttesen, sem külön nem függeszthetik fel a jogok, szabadságok és azok biztosítékainak gyakorlását, kivéve az Alkotmány által előírt formában deklarált ostromállapot vagy rendkívüli állapot esetét.

2. Az ostromállapot vagy rendkívüli állapot a nemzeti terület egészére vagy részére csak külföldi erők által okozott tényleges vagy fenyegető veszély, a demokratikus alkotmányos rend súlyos fenyegetettsége vagy megzavarása, illetve általános katasztrófa esetén hirdethető ki.

3. Szükségállapot abban az esetben hirdethető ki, ha a (2) bekezdésben leírtaknál enyhébb körülmények állnak fenn; legfeljebb bizonyos olyan jogok, szabadságok és biztosítékok felfüggesztését vonhatja maga után, melyek alkalmasak a felfüggesztésre.

4. Az ostromállapot vagy a rendkívüli állapot közötti választásnál az arányosság elvét kell szem előtt tartani a két állapot valamelyike melletti döntés meghozatala és annak érvényesítése során; különös tekintettel kell lenni az alkalmazás mértékére, és időtartamának, valamint a foganatosított intézkedéseknek mindössze az alkotmányos rend megfelelő módon történő helyreállítására kell szorítkoznia.

5. Az ostromállapot vagy rendkívüli állapot kihirdetésének megfelelően megalapozottnak kell lennie, és tartalmaznia kell azoknak a jogoknak, szabadságoknak és azok biztosítékainak a meghatározását, amelyek gyakorlását felfüggeszti. Hatálya nem lépheti túl a 15 napos időtartamot, vagy, amennyiben kihirdetésére hadüzenet kapcsán kerül sor, a törvény által meghatározott időtartamot, ugyanakkor lehetőség van megújítására azonos időtartamra, a fenti feltételek mellett.

6. Az ostromállapot kihirdetése semmilyen esetben sem érintheti az élethez való jogot és a személyes sérthetlenség jogát, az önazonosságot, valakinek polgári minőségét és állampolgárságát, a büntetőjog visszaható hatályának tilalmát, a vádlott védelméhez való jogát, a lelkiismereti szabadságot és a vallásszabadságot.

7. Az ostromállapot vagy a szükségállapot meghirdetése csak az Alkotmányban és a törvényben meghatározott mértékben befolyásolhatja az alkotmányos rendet; főként nem lehet hatással, sem a legfelsőbb hatalmat gyakorló szervek és az autonóm területeken működő önkormányzat jogkörére és működésére vonatkozó alkotmányos előírások hatálybaléptetésére, sem tagjainak jogaira és mentességére.

8. Az ostromállapot vagy a rendkívüli állapot kihirdetése felhatalmazza a hatáskörrel rendelkező szerveket, hogy szükséges és megfelelő intézkedéseket hozzanak az alkotmányos rend azonnali helyreállítására.

20. cikk. Törvény és hatékony jogi védelem rendelkezésre állása

1. Mindenki számára biztosított a törvényhez való hozzáférés, valamint, hogy bírósághoz forduljon jogai és a jog által óvott érdekeinek megvédése érdekében; az igazságszolgáltatás nem tagadható meg senkitől anyagi eszközeinek elégtelensége miatt.

2. Mindenkinek joga van, a törvénynek megfelelően, jogi tanácshoz vagy tájékoztatáshoz, valamint jogi segítségnyújtáshoz és ahhoz, hogy bármely hatóság előtt ügyvéd általi képviselést kapjon.

3. A törvénynek biztosítani kell a bünyügyi eljárások titkosságának meghatározását, és megfelelő megtartását.

4. Mindenki jogosult arra, hogy ügyét belátható időn belül tisztességes bíróság tárgyalja.

5. A személyi jogok, szabadságok és azok biztosítékainak védelme érdekében a törvénynek olyan jogi eljárásokat kell biztosítani az állampolgárok számára, amelyeket a gyorsaság és az elsőbbség jellemez, oly módon, amely hatékony és megfelelő időben történő védelmet biztosít az ezen jogok megsértésével szemben.

21. cikk. Ellenálláshoz való jog

Mindenkinek joga van megtagadni bármilyen rendelkezés végrehajtását, mely veszélyezteti jogait, szabadságait és biztosítékait, valamint ellenszegülni bármilyen agresszióknak abban az esetben, ha a közhatalomhoz való fordulása nem lehetséges.

22. cikk. Köztisztviselők kötelezései

Az Állam és más köztisztviselők közösen vagy egyenként, a felügyeletük alá tartozó szervek vezetőivel, munkatársaival és megbízottaival együttesen felelősséggel tartoznak a polgári jog szerint feladataik gyakorlása során végrehajtott azon cselekedeteikért vagy mulasztásaiért, melyek a jogok, szabadságok és azok biztosítékainak megsértését eredményezik, vagy kárt okoznak másoknak.

23. cikk. Ombudsman

1. Az állampolgárok a köztisztviselők tevékenységeivel vagy mulasztásaival kapcsolatos panasszal élhetnek az ombudsmannál, mely azt döntési jog nélkül köteles megvizsgálni, és megküldeni az illetékes szerveknek a szükséges ajánlásokat a törvénytelenségek megelőzése és orvoslása érdekében.

2. Az ombudsman intézkedése független a jelen Alkotmányban vagy a törvény által biztosított bármilyen kezeltési vagy jogorvoslati intézkedéstől.

3. Az ombudsmani hivatal független szerv; az Igazságügyi Hivatalt a Nemzetgyűlés hívja életre a törvény által megszabott időtartamra.

4. A Köztisztviselők Hivatal szerveinek és személyzetének kötelezése az ombudsmannal együttműködni kötelezéseinek teljesítésében.

II. rész

Jogok, szabadságok és biztosítékaik

I. fejezet

Személyiséghez fűződő jogok, szabadságok és biztosítékaik

24. cikk. Élethez való jog

1. Az emberi élet sérthetetlen.
2. Halálbüntetés semmilyen esetben sem szabható ki.

25. cikk. Személyi sérthetlenséghez való jog

1. A személy erkölcsi és fizikai sérthetlenségét tiszteletben kell tartani.
2. Senkit nem lehet alávetni kínzásnak, kegyetlen, megalázó vagy embertelen bánásmódnak vagy büntetésnek.

26. cikk. Egyéb személyiségi jogok

1. Mindenkinek joga van saját személyiségéhez, személyiségének kifejezéséhez, polgári minőségéhez, állampolgárságához, nevének és hírnevének megtartásához, véleményének kinyilvánításához, magán- és családi életének védelméhez, valamint bármilyen megkülönböztetés elleni jogi védelemhez.
2. A törvény hatékony biztosítékot nyújt a magán- és családi életre vonatkozó információval való visszaélése vagy azoknak az emberi méltósággal össze nem egyeztethető módon való felhasználása ellen.
3. A törvénynek biztosítania kell az emberi lény személyes méltóságát, faji és nemi identitását, különös tekintettel a technológiai kialakításának, továbbfejlesztésének és alkalmazásának, valamint a tudományos kísérletek területére.
4. Az állampolgárságtól való megfosztás és a polgári minőség korlátozása ténylegesen csak törvény által előírt körülmények és feltételek mellett lehetséges, és alapjukat nem képezhetik politikai megfontolások.

27. cikk. Szabadsághoz és biztonsághoz való jog

1. Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a biztonsághoz.
2. Senkit sem lehet, sem teljes mértékben, sem részben megfosztani szabadságától, kivéve, ha ez a törvény által szabadságvesztéssel sújtható cselekmény elkövetése miatt hozott bírósági ítélet, vagy bíróság által fogatosított biztonsági intézkedés következményeként valósul meg.
3. Ez a biztosíték nem vonatkozik azokra, az alábbiakban felsorolt esetekre, ahol a személyes szabadságtól való megfosztás a törvény által meghatározott időszakra és módon valósul meg:
 - a) őrizetbe vétel tettenérés esetén;
 - b) őrizetbe vétel vagy letartóztatás 3 évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetéssel sújtható bűntény elkövetésének alapos gyanúja felmerülése esetén;

c) bírói ellenőrzés tárgyát képező letartóztatás, fogva tartás vagy egyéb kényszerintézkedés alkalmazása olyan személy esetén, aki törvénytelenül behatolt az ország területére, tartózkodik ott, vagy aki ellen kiadatási vagy kiutasítási eljárás van folyamatban;

d) katonai személy fenyegetés céljából történő fogva tartása azzal a garanciával, hogy ügyével az erre illetékes bírósághoz fordulhat;

e) kiskorú személy őrizetbe vétele védelmi, támogatási vagy oktatási intézkedések megtétele céljából az erre megfelelő intézményben, ahogyan azt az erre illetékes bíróság elrendelte;

f) bíróság által elrendelt őrizet bírósági határozat megszegése miatt vagy a megfelelő igazságszolgáltatási hatóság előtti megjelenés biztosítása céljából;

g) gyanúsított őrizetben tartása azonosítási célból, csak abban az esetben és olyan időtartamra, ami feltétlenül szükséges;

h) pszichiátriai rendellenességben szenvedő egyén megfelelő terápiás intézetben történő elzárása az erre illetékes bíróság hatóság rendeletére és jóváhagyásával.

4. Minden személyt, akit megfosztottak szabadságától, a legrövidebb időn belül, számára érthető módon tájékoztatni kell letartóztatásának vagy fogva tartásának okairól és jogairól.

5. A személyi szabadság alkotmány- vagy törvényellenes korlátozása esetén az Állam köteles a törvényben lefektetett módon elégtételt nyújtani a személy részére.

28. cikk. Vizsgálati fogságban tartás

1. A fogva tartást 48 órán belül bírói hatóság vizsgálja felül, amely elrendeli az érintett személy szabadon bocsátását vagy megfelelő kényszerintézkedés alkalmazását. A bíró tájékoztodik a fogva tartás okáról, erről a fogva tartott személyt tájékoztatja, őt kihallgatja, és biztosítja számára védő jelenlétének lehetőségét.

2. Az előzetes letartóztatás kivételes jellegű intézkedés és nem rendelhető el, valamint nem tartható fenn abban az esetben, ha helyettesíthető óvadék megfizetésével, vagy más, a törvény által biztosított, kedvezőbb intézkedéssel.

3. Annak a bíróságnak, amely a személy szabadságának megfosztása vagy fogva tartásának meghosszabbítása felől intézkedett, haladéktalanul tájékoztatnia kell a fogva tartott személy által megjelölt személyt az általa hozott intézkedésről, mely személy lehet a fogva tartott rokona vagy más, olyan személy, akiben a fogva tartott megbízik.

4. Az előzetes letartóztatást a törvényben meghatározott időtartamra korlátozottan lehet foganatosítani.

29. cikk. Büntetőjog alkalmazása

1. Senkit sem lehet büntetőjogi felelősségre vonni, csak amennyiben a végrehajtott cselekedetet vagy mulasztást előzőleg a törvény bűncselekménynek nyilvánítja, valamint nem lehet senkit védőőrizetnek alávetni, amennyiben ennek indokait előzőleg törvényben nem határozták meg.

2. Az 1. bekezdésben meghatározottakkal nem áll ellentétben az ország belső jogának megfelelően kiszabott olyan büntetés, amely a cselekmény vagy mulasztás pillanatában az általánosan elismert nemzetközi jog alapelvei szerint bűncselekménynek minősül.

3. Nem lehet foganatosítani olyan ítéleteket vagy biztonsági intézkedéseket, amelyeket előzőleg törvény kifejezetten meg nem határozott.

4. Senkit sem lehet az elkövetés pillanatában az előírtnál súlyosabb ítélettel vagy biztonsági intézkedéssel sújtani, a büntetőtörvényeket a vádlott szempontjából a legelőnyösebben kell visszamenőleg alkalmazni.

5. Senkit sem lehet többször elítélni ugyanazon bűncselekmény elkövetéséért.

6. Azok az állampolgárok, akiket törvénysértően találtak bűnösnek, a törvény által előírt feltételek mellett jogosultak arra, hogy az ellenük hozott ítéletet felülvizsgálják és az elszenvedett károkért elégtételt kapjanak.

30. cikk. Ítéletekkel és biztonsági intézkedésekkel kapcsolatos korlátozások

1. Nem lehet ítéleteket vagy szabadságvesztéssel vagy korlátozással járó biztonsági intézkedéseket hozni folyamatos jelleggel, korlátlan vagy meghatározatlan időtartammal.

2. Súlyos, kezelhetetlen elmebeli rendellenesség komoly veszélye esetében szabadságvesztéssel vagy korlátozással járó biztonsági intézkedéseket lehet fogyanatosítani és fenntartani, minden esetben bírósági határozat alapján, addig, amíg ez az állapot fennáll.

3. A büntetőjogi felelősség nem átruházható.

4. Egyetlen büntetés sem vonhatja maga után szükségképpen következményként a polgári, hivatásbeli vagy politikai jogok elvesztését.

5. A bünvádi eljárás keretében, szabadságvesztéssel járó ítélettel vagy biztonsági intézkedéssel sújtott személyek alapvető jogai továbbra is fennállnak, melyek a bünvádi eljárással és az ítélet végrehajtásával összefüggésben, a szükséges mértékű korlátozás tárgyát képezik.

31. cikk. Habeas corpus

1. Az illetékes bíróságnak habeas corpust kell fogyanatosítani a hatalommal való visszaélés, illegális bebörtönzés vagy letartóztatás formájában megnyilvánuló eseteiben.

2. A habeas corpus fogyanatosítását kérheti maga a fogva tartott személy, vagy bármely más állampolgár, élve politikai jogaival.

3. A bíróság nyolc napon belül, mindkét fél együttes jelenlétében történő tárgyalás keretében határoz a habeas corpus fogyanatosítása iránti kérelem ügyében.

32. cikk. Bünvádi eljárással kapcsolatos biztosítékok

1. A bünvádi eljárás minden garanciát biztosít a védelem számára, beleértve a jogorvoslati jog gyakorlására vonatkozó garancia biztosítását is.

2. Minden vádlottat ártatlannak kell tekinteni mindaddig, amíg bűnösnek nem találják, és a védelmi garanciák biztosítását is lehetővé tévő legrövidebb időn belül le kell folytatni a tárgyalást.

3. A vád alá helyezett személynek joga van védőt választani és képviseleti segítségét igénybe venni az eljárás valamennyi szakaszában. A törvény előírja, hogy mely esetekben, eljárási szakaszokban kötelező az ügyvéd közreműködése.

4. Az előzetes vizsgálati eljárás valamennyi fázisa a bíró hatáskörébe tartozik, aki a törvénynek megfelelően átruházhatja az eljárás lefolytatásának jogát más személyre, mindazokban az ügyekben, amelyek alapvető jogokat közvetlenül nem érintenek.

5. A büntetőeljárás vádemelési jellegű, és a törvényben meghatározott eljárás, valamint az előzetes vizsgálat ilyen jellegű részei azon az elven alapulnak, mely szerint a bíróság mindkét felet meghallgatja.

6. A törvény meghatározza azokat a körülményeket, melyek fennállása esetén felfüggeszthető az alperes vagy vádlott jelenléte az eljárás egyes szakaszaiban, beleértve a tárgyalást is, mindvégig biztosítva a védelemhez való jogot.

7. A sértettnek jogában áll a törvényben előírt módon részt venni az eljárásban.

8. Minden olyan bizonyíték semmisnek tekintendő, amelyet az alábbi módokon szereztek: kínzás, kényszer, a személy fizikai vagy morális sérthetlenségének semmibe vevése, a magánéletbe való beavatkozás, magánlaksértés, levéltitok és a telekommunikációs kapcsolatok titkosságának megsértése.

9. Nem lehet olyan ügyet elvonni a bíróságtól, melynek hatáskörébe tartozott korábbi törvény hatálya alapján.

10. Szabálysértési eljárásoknál, csakúgy, mint más olyan eljárásnál, ahol valószínűsíthető valamilyen büntetés kiszabása, a vádlott részére nemcsak a védelemhez való jogot, de tárgyaláson való meghallgatásának jogát is garantálni kell.

33. cikk. Kiutasítás, kiadatás és menedékjog

1. Portugál állampolgárokat a nemzet területéről nem lehet erőszakkal kitelepíteni.

2. Olyan személy kitelepítésére vonatkozó döntés, aki az ország területére lépett vagy állandó jelleggel ott tartózkodik és tartózkodási engedéllyel rendelkezik, vagy akinek menedékjogra beadott kérelme nem került visszautasításra, csak törvényszéki testület által hozható; a törvénynek rendelkeznie kell az ilyen ügyek gyors rendezése felől.

3. Portugál állampolgár kiadatása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben ilyen értelmű kölcsönös nemzetközi megállapodás van érvényben, terrorista cselekmények esetén vagy nemzetközi szervezett bűn esetekben, és azzal a feltétellel, hogy a kiadatást kérelmező állam biztosítékot ad az igazságos és méltányos bírósági tárgyalás lefolytatására vonatkozólag.

4. A kiadatást kérő állam törvényei szerint életfogytiglan vagy határozatlan ideig tartó szabadságvesztéssel büntethető cselekménnyel kapcsolatos kiutasítás csak abban az esetben engedélyezhető, ha ilyen értelmű kölcsönös nemzetközi megállapodás van hatályban, és azzal a feltétellel, hogy a kiadatást kérelmező állam biztosítékot ad arra vonatkozólag, hogy a fent meghatározott büntetést nem szabják ki, vagy azt nem hajtják végre.

5. Az előző bekezdések rendelkezései nem hátráltathatják a büntető bíróságok együttműködésére vonatkozó európai uniós szabályainak érvényesülését.

6. Politikai indokok miatt, vagy olyan bűncselekmény elkövetésének esetében, amelyek a kiadatást kérő állam joga szerint halálbüntetéssel vagy a személy fizikai sérthetlenségét visszafordíthatatlanul károsító büntetéssel sújtható, senki nem adható ki.

7. A kiadatásról és kiutasításról szóló döntést csak bírói szerv hozhatja meg.

8. Biztosított a menedékjog azoknak a külföldieknek és hontalanoknak, akiket a demokrácia, a társadalmi és nemzeti szabadság, a népek közötti béke, az ember szabadságának és jogainak érdekében kifejtett tevékenysége miatt üldöznek.

9. A politikai menekültek jogállását törvény határozza meg.

34. cikk. Magánlakás és levelezés sérthetatlensége

1. A magánlakás, a levelezés és a magánjellegű kommunikáció egyéb módjainak titkosága sérthetetlen.

2. Az állampolgárok lakásába akaratuk ellenére való behatolás csak az arra jogosult bírói szervek utasítása alapján történhet, a törvény által előírt esetekben és formák szerint.

3. Senki sem hatolhat be valamely személy lakásába az éjszaka folyamán az illető engedélye nélkül, kivéve a tettenérést, vagy a bírói felhatalmazást különösen erőszakos vagy szervezett bűnözést érintő esetekben, beleértve a terrorizmust, az ember-, fegyver- vagy narkotikum-kereskedelmet, a törvényben meghatározottak szerint.

4. Tilos a közhatalmi szervek mindenféle beavatkozása a levelezésekbe és a telekommunikációs kapcsolatokba, kivéve a büntetőeljárásra vonatkozó törvény által előírt eseteket.

35. cikk. Számítógépes adatok használata

1. Minden állampolgárnak joga van a törvénynek megfelelően hozzáférni a személyére vonatkozó számítógépes adatokhoz, valamint tájékozódni arról, hogy ezek az adatok milyen céllal kerülnek felhasználásra; jogában áll továbbá kérni a dossziék és jelentések tartalmának kijavítását és aktualizálását.

2. A törvénynek meg kell határoznia a személyes adatok fogalmát, valamint az automatikus adatfeldolgozásra, kapcsolatteremtésre, adattovábbításra és az ebből adódó felhasználásra alkalmazható feltételeket, valamint független adminisztrációs testületen keresztül biztosítania kell ezek védelmét.

3. A számítógépes adattár nem használható fel a személy ideológiai vagy politikai meggyőződésével, párt- vagy szakszervezeti tagságával, vallásos hitével, magánéletével vagy etnikai hovatartozásával kapcsolatos információkra, kivéve az adatok alanyának kifejezett hozzájárulása, megkülönböztetés mellőzésére vonatkozó garanciákat tartalmazó törvényes felhatalmazás eseteit, valamint azokat az adatokat, amelyek a személy azonosíthatósága nélkül kerülnek felhasználásra statisztikai célokra.

4. Harmadik személy számára tilos hozzáférhetővé tenni a személyes adatokat, kivéve a törvényben meghatározott különleges eseteket.

5. Az állampolgároknak nem adható minden célra alkalmas, országos felhasználású személyi azonosítószám.

6. Mindenki számára szabad hozzáférést kell biztosítani a nyilvános információs hálózatokhoz és a törvénynek meg kell határoznia az átmeneti adatok áramlására alkalmazható szabályokat és a személyes adatok, valamint a nemzetérdek miatt védelem alá tartozó adatok védelmének szabályait.

7. A papíron rögzített személyes adatoknak, a törvény értelmében, ugyanolyan védelmet kell élvezniük, mint a fenti cikkekben említett adatoknak.

36. cikk. Család, házasság és leszármazás

1. Mindenkinek jogában áll családot alapítani és házasságot kötni a teljes egyenjogúság feltételei mellett.

2. A törvény szabályozza a házasság megkötésének és halál vagy felbontás okából történő megszűnésének feltételeit és következményeit, függetlenül attól, hogy azt milyen formában kötötték meg.

3. A házastársak egyenlő jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek a polgári és politikai minőségükre, valamint a gyermekek nevelésére és eltartására vonatkozóan.

4. A házasságon kívül született gyermekeknek semmiféle megkülönböztetésben nem lehet részüik ezen az alapon; a leszármazással kapcsolatban diszkriminatív szabályok nem alkalmazhatók törvényi vagy hivatali, esetleg szolgáltatási szinten sem.

5. A szülőknek joguk és kötelességük nevelni és eltartani gyermekeiket.

6. A gyermekeket nem lehet elválasztani szüleiktől, kivéve, ha azok nem teljesítik velük szemben alapvető kötelességeiket; minden ilyen esetben bírói döntés szükséges.

7. Az örökbefogadást törvény szabályozza és védi, mely az eljárás azonnali végrehajtását biztosítja.

37. cikk. A véleménynyilvánítás és a tájékoztatás szabadsága

1. Mindenkinek joga van szóban, írásban vagy más módon kifejezni és szabadon hangoztatni gondolatait, valamint tájékozódni és tájékoztatást kapni akadályoztatás és diszkrimináció nélkül.

2. Ezen jogok gyakorlását nem akadályozhatja meg, illetve nem korlátozhatja semmilyen fajtájú vagy formájú cenzúra.

3. E jogok gyakorlásának megakadályozása a törvény büntető rendelkezéseinek vagy a szabálysértésekre vonatkozó törvény rendelkezéseinek hatálya alá esik, mely annak kivizsgálását, a törvénynek megfelelően, bíróság, illetve független adminisztratív testület hatáskörébe utalja.

4. Minden magán- vagy jogi személynek egyenlő és hatékony módon biztosított joga van a válaszadásra és a helyesbítésre, valamint joga van az őt ért károk utáni kártérítésre.

38. cikk. A sajtó és a tömegkommunikációs eszközök szabadsága

1. A sajtó szabadsága biztosított.

2. A sajtószabadság magában foglalja:

a) az újságírók, az újságírásban közreműködő munkatársak szólás- és alkotási szabadságát, az adott tömegkommunikációs eszköz, újságírói minőségben történő szerkesztői igazgatását, kivéve, ha ez utóbbi hitelvi vagy felekezeti jellegű;

b) a törvénynek megfelelő módon történő hozzáférés jogát, az információ forrásait, a szakmai függetlenség és bizalmasság védelmének és szerkesztői tanács megválasztásának jogát;

c) újság vagy más kiadvány alapításának jogát előzetes, adminisztratív jellegű engedélyezés, letét elhelyezése és egyéb megszorítások nélkül.

3. A törvény általános formában előírja a tömegkommunikációs eszköz tulajdoni viszonyainak és a finanszírozás módjának nyilvánosságát.

4. Az állam garantálja a tömegkommunikációs eszköz politikai vagy gazdasági hatalommal szembeni szabadságát és függetlenségét; előírja az általános tájékoztatást végző tömegkommunikációs eszköz szakmai jellegének elvként történő szem előtt tartását a tulajdonosi felügyeletet ellátó vállalatok számára; a törvény ezeket a vállalatokat megkülönböztetés nélkül kezeli és támogatja, valamint óvja – különös tekintettel – az összetevődő vagy egymással összefonódó pénzügyi érdekeken keresztül történő központosítási törekvéstől.

5. Az állam garantálja a közszolgálati rádió és televízió létezését és működését.

6. A közszolgálati médiát úgy kell kialakítani és működtetni, hogy a kormánytól és a közszolgálati hivataloktól, valamint más szervektől független legyen, és biztosítani kell a különböző nézetek kifejezésének és egymással szembeállításának lehetőségét.

7. A rádió- és televízióállomások a törvénynek megfelelően, a céltevékenységre, nyilvános versenyeztetés eredményeként kiadott engedély alapján működnek.

39. cikk. A tömegkommunikációs eszközök felügyeleti szerve

1. Egy független közigazgatási testület felelős a következők biztosításáért a tömegkommunikáció területén:

- a) a tájékoztatáshoz való jog és a sajtószabadság;
 - b) a médiatulajdon koncentrációjának elkerülése;
 - c) a média politikai és gazdasági hatalmakkal szembeni függetlensége;
 - d) az egyéni jogok, szabadságok és garanciák tiszteletben tartása;
 - e) a média szabályozására vonatkozó törvények és egyéb jogszabályok tiszteletben tartása;
 - f) a különböző nézetek kifejezésének és ezek ütköztetésének a lehetősége;
 - g) a műsorszórási időhöz való jog, a válaszadáshoz és a politikai vitához való jog biztosítása.
2. Jogszabály határozza meg az előző bekezdésben meghatározott szerv összetételét, felelősségét, szervezetét és eljárását, tagjainak státusával és szerepével együtt. Tagjait a Köztársaság Nemzetgyűlése választja meg, valamint a megválasztott tagok kooptálják a többi tagot.

40. cikk. Műsorszórási időhöz, válaszadáshoz és politikai vitához való jog

1. A politikai pártokat, a szakszervezeteket, szakmai egyesületeket és gazdasági érdekeket képviselő szervezeteket, csakúgy, mint az országos kiterjedésű társadalmi szervezeteket műsorszórási időhöz való jog illeti meg a köztulajdonban lévő rádiókban és televíziókban, fontosságuk, és képviseleti értékük mértékének megfelelően, és aszerint, hogy a törvény által előírt célszempontoknak mennyiben felelnek meg.

2. A Köztársaság Nemzetgyűlésében képviselt, de a Kormányban magukat nem képviseltető politikai pártok műsorszórási időhöz való joggal rendelkeznek a köztulajdonban lévő rádiókban és televíziókban, képviseltségük mértékének megfelelően, valamint jogosultak a válaszadásra és politikai nézetek egymással történő szembeállítására, figyelembe véve a Kormány politikai állásfoglalásait és a törvény rendelkezéseit. Ezeket a jogokat – időben és fontosságban – egyenlő módon kell biztosítani a kormányzó, és a kormányon kívüli pártoknak. A regionális törvényhozási gyűléseken magukat képviseltető pártok regionális szinten egyforma jogokat élveznek.

3. A választások idején a jelölteknek joguk van az országos és regionális fontosságú rádió- és televíziós állomásokon rendszeres és méltányos elosztású műsorszórási időhöz, a törvénynek megfelelően.

41. cikk. Lelkiismereti, vallás- és vallásgyakorlási szabadság

1. A lelkiismereti, vallás- és vallásgyakorlási szabadság sérthetetlen.

2. Senkit sem lehet üldözni, jogaitól megfosztani vagy megbízatásai, illetve polgári kötelezettségei alól felmenteni vallási meggyőződése vagy vallásának gyakorlása miatt.

3. Egyetlen hatóság sem tehet fel senkinek kérdéseket vallási meggyőződésére vagy annak gyakorlására vonatkozóan, kivéve a statisztikai adatok gyűjtését, amennyiben az nem teszi lehetővé az egyén azonosítását és a válasz megtagadásáért nem vonható felelősségre az illető.

4. Az egyházak és a vallási közösségek az államtól függetlenek és szabadon határozzák meg szervezetük felépítését, szertartásaikat és istentiszteleteiket.

5. Biztosított a vallás hittételeinek szabadon történő tanítása, valamint a nyilvánosság tájékoztatása a vallási közösség saját tevékenységéről.

6. A szolgálat lelkiismereti okokból történő megtagadásának jogát a törvény biztosítja.

42. cikk. Kulturális eredetiség szabadsága

1. Az intellektuális, tudományos és művészeti eredetiség szabadsága nem korlátozható.

2. E szabadság a tudományos, irodalmi és művészeti alkotások létrehozásának, bemutatásának és terjesztésének jogát, valamint a szerzői jog védelmét foglalja magában.

43. cikk. Tanulás és oktatás szabadsága

1. A tanulás és az oktatás szabadsága garantált.

2. Az állam az oktatás és a kultúra fejlesztési programját nem helyezheti filozófiai, esztétikai, politikai vagy vallási alapokra.

3. A közoktatás nem kötődhet felekezethez.

4. A magán- és szövetkezeti iskolák alapításának joga garantált.

44. cikk. Utazáshoz és áttelepüléshez való jog

1. Minden állampolgár számára biztosított a helyváltoztatás és a szabad letelepedés joga az ország területének bármely részén.

2. Az áttelepülés vagy az ország területének elhagyása, valamint a visszatérés joga mindenki számára biztosított.

45. cikk. Gyülekezéshez és tüntetéshez való jog

1. Minden állampolgárnak joga van békésen, fegyvertelenül összegyűlni, akár nyilvános helyen is, előzetes engedély nélkül.

2. A tüntetéshez való jog minden állampolgár számára elismert.

46. cikk. Egyesülési jog

1. Minden állampolgárnak joga van szabadon és előzetes engedély nélkül egyesülést létrehozni, amennyiben annak nem tartozik céljai közé az erőszak terjesztése, valamint, ha ezek nem ütköznek a büntető törvénykönyv előírásaiba.

2. Az egyesülések szabadon követhetik céljaikat a közigazgatási szervek beavatkozása nélkül, és azokat az állam nem oszthatja fel, illetve tevékenységüket nem függesztheti fel, kivéve a törvényben előírt esetekben és bírói döntés alapján.

3. Senki számára sem tehető kötelezővé, hogy valamely egyesülés tagja legyen és nem kényszeríthető arra, hogy annak tagja maradjon.

4. Fegyveres, félkatonai, katonai vagy katonai jellegű egyesülés, az államon vagy a Fegyveres testületen kívül nem hozható létre, valamint tiltott minden rasszista vagy fasiszta ideológiát magáénak valló szervezet megalakítása.

47. cikk. Foglalkozás szabad választása és civil szervezetbe lépés joga

1. Mindenkinek joga van szabadon megválasztania foglalkozását vagy a munka fajtáját, mely törvény általi korlátozások tárgyát képezi, figyelembe véve a közérdeket vagy az adott foglalkozás természetét.

2. Minden állampolgárnak egyenlő és korlátozások nélküli joga van közhivatal viselésére, nyilvános pályázat alapján.

II. fejezet

Politikai részvétel jogai, szabadsága és biztosítékai

48. cikk. Közéletben való részvétel

1. Minden állampolgárnak közvetlenül vagy szabadon választott képviselői útján joga van részt venni a politikai életben és az ország közügyeinek irányításában.

2. Minden állampolgárnak joga van, hogy objektív felvilágosítást kapjon az állam és a közhatalmi szervek tevékenységéről, valamint, hogy a kormány és más hatóságok tájékoztassák a közügyek irányítására vonatkozóan.

49. cikk. Választójog

1. Minden, 18. életévét betöltött állampolgár választójogosult, kivéve az általános törvényben meghatározott cselekvőképzetlenség eseteit.

2. A választójog gyakorlása személyhez kötött és az állampolgári kötelességek közé tartozik.

50. cikk. Közhivatal betöltéséhez való jog

1. Minden állampolgárnak egyenlő és korlátozások nélküli joga van közhivatal viseléséhez.

2. Senkivel szemben sem lehet hátrányos megkülönböztetést alkalmazni hivatali posztjára, állására, szakmai előmenetelére vagy szociális juttatásaira vonatkozóan, politikai jogainak gyakorlására vagy közhivatali funkció betöltésére való tekintettel.

3. A törvény csak olyan megkötéseket írhat elő a választáson alapuló hivatal betöltésére vonatkozóan, amely a választók szabad választásának jogát, a részrehajlás kiküszöbölését és a függetlenséget hivatott biztosítani a hivatali tisztség felelős betöltésében.

51. cikk. Politikai egyesülések és pártok

1. Az egyesülés szabadsága az egyesületek és a politikai pártok létrehozásának, és az azokban való részvétel szabadságát jelenti, valamint azt a jogot, hogy ezeken keresztül demokratikus módon törekedjenek a népakarat megvalósítására és a politikai hatalom megszervezésére.

2. Senki sem lehet egyszerre több politikai párt tagja, és nem rendelkezhet olyan jogokkal, amelyek abból fakadnak, hogy valamely törvényesen működő párt tagja vagy nem tagja.

3. A pártok programjukból eredő ideológiai vagy filozófiai megfontolások nélkül, elnevezésükben nem használhatnak olyan kifejezéseket, melyek közvetlenül kapcsolatosak valamely vallással vagy egyházzal, és jelvényükben nem szerepelhetnek nemzeti vagy vallási szimbólumok.

4. Semmilyen párt nem jöhet létre olyan néven vagy céllal, amely területi jellegre vagy működési körre utal.

5. A politikai pártokat a nyíltság, a demokratikus szerveződés és vezetés elve által vezérelten, minden tagjának bevonásával kell vezetni.

6. A törvény szabályozza a politikai pártok finanszírozásának kérdését, különös tekintettel a közfinanszírozási követelményekre és annak hatáira, valamint a pártok tulajdonának és pénzügyi elszámolásának nyilvánosságára vonatkozóan.

52. cikk. Kereset és közérdekű kereset (actio popularis) benyújtásához való jog

1. Minden állampolgár joga, hogy egyénileg vagy kollektívan, a legfelsőbb hatalmi szervekhez vagy hatóságokhoz kereseteket, ellenvetéseket, kérvényeket, panaszokat nyújtson be abból a célból, hogy érdekeit, a jelen Alkotmányt, a törvényt vagy az általános érdekeket védje, valamint ugyancsak megilleti az a jog, hogy a felmerült ügy kivizsgálásának eredményéről elfogadható időn belül tájékoztatást kapjon.

2. A törvény rendelkezik a Nemzetgyűlés elé terjesztett közös petíciók plenáris ülésen való kivizsgálásának feltételeiről.

3. Mindenki, személyesen vagy olyan egyesülésen keresztül, melynek célja a szóban forgó érdekek védelme, élvezi az actio popularis és a sértett fél vagy felek nevében történő képviselésének jogát a törvény által meghatározott esetekben és feltételek szerint, beleértve az alábbiakban felsorolt eseteket is:

a) a közegészségügy, a fogyasztói jogok, az élet minősége, a környezetvédelem és a kulturális örökség elleni sérelmek megelőzésének, visszaszorításának és üldözésének előmozdítása;

b) az állam, az autonóm területek és a helyi önkormányzatok vagyonának megóvása.

III. fejezet

A munkavállalók jogai, szabadságai és biztosítékai

53. cikk. Foglalkoztatás biztonsága

A munkavállalók számára a foglalkoztatás biztonsága garantált. Tilos a valós ok nélküli vagy politikai, illetve ideológiai okból történő elbocsátás.

54. cikk. Munkásbizottságok

1. A munkavállalóknak joguk van munkásbizottságok léhozásához érdekeik védelmében, valamint abból a célból, hogy biztosítsák demokratikus részvételüket a vállalat vezetésében.

2. A bizottságok létrehozását a munkavállalók határozzák meg, akik elfogadják annak összetételét és közvetlen, titkos szavazással megválasztják tagjait.

3. Koordinációs bizottságokat is létre lehet hozni a gazdasági átszervezésben való hatékonyabb közreműködés céljából, valamint a munkavállalói érdekek biztosításának megtartása érdekében.

4. A bizottsági tagok ugyanazokat a jogokat élvezik, amelyeket a törvény a szakszervezeti küldöttekre vonatkozóan megállapít.

5. A munkásbizottságok jogosultak:

- a) hozzáférni minden olyan információhoz, amely működésükhöz szükséges;
- b) a vállalat irányításának nyomon követésére;
- c) a vállalat átszervezésében való részvételre, különösképpen a szakképzési kezdeményezéseket és azokat a változtatásokat illetően, amelyek a munkakörülményeket befolyásolják;
- d) a munkatörvények és a területüket érintő szociális és gazdasági tervek kidolgozásában való részvételre;
- e) a vállalat szociális tevékenységének irányítására, vagy az irányításban való részvételre;
- f) a munkásképviseleknek, az állam vagy más testületek irányítása alatt álló vállalati irányítási szervekbe történő beválasztásának támogatására.

55. cikk. Szakszervezeti szabadság

1. A munkavállalók szabadon alakíthatnak szakszervezeteket, amelyek előfeltételei és biztosítékai a jogaik és érdekeik védelméhez szükséges szolidaritás kiépítésének.

2. A szakszervezeti szabadságok, különösen az alábbiak, a munkavállalók részére megkülönböztetés nélkül biztosítottak:

- a) szakszervezetek bármilyen szinten történő létrehozásának szabadsága;
- b) tagsági viszony szabadsága; egyetlen munkavállalót sem lehet arra kötelezni, hogy tagdíjat fizessen olyan szakszervezetnek, melynek nem tagja;
- c) szabadság a szervezeten belül és a szakszervezetek belső szabályaiban;
- d) a szakszervezeti tevékenység végzésének szabadsága a vállalati életben;
- e) politikai nézethez való jog, a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak formáknak megfelelően.

3. A szakszervezeti szövetségeket a vezető szervek időszakos és titkos választásán alapuló demokratikus szervezési és irányítási elvek szerint kell működtetni, függetlenül minden engedélytől és alárendeltségtől, a munkavállalók aktív közreműködésére támaszkodva a szakszervezeti tevékenység minden területén.

4. A szakszervezeti szövetségek függetlenek a munkáltatótól, az államtól, vallási csoportoktól, a politikai pártoktól és más politikai szervezetektől, és a törvény köteles e szabadságnak megfelelő garanciát szabni, mely a munkavállaló osztályok szolidaritásának alapját képezi.

5. A szakszervezeti szövetségeknek joguk van kapcsolatokat kiépíteni vagy belépni nemzetközi szakszervezeti egyesülésekbe.

6. Törvény biztosítja a munkavállalók választott képviselőinek jogát a tájékozódáshoz és tanácskéréshez, valamint védelmüket funkcióik törvényes gyakorlásával szemben támasztott mindenféle kényszerből, szervezeti akadályoktól vagy korlátozásoktól.

56. cikk. Szakszervezeti jogok és kollektív szerződések

1. A szakszervezeti szövetségeknek joguk van az általuk képviselt munkavállalók jogainak védelméhez, valamint jogaik és érdekeik védelmének előmozdításához.

2. A szakszervezetek az alábbi jogokkal rendelkeznek:

- a) a munkaügyi törvények kidolgozásában való részvétel;
- b) a társadalombiztosítási intézmények és más, olyan testületek irányításában való részvétel, melyek célja a munkavállaló osztályok érdekeinek védelme;
- c) a gazdasági és szociális tervekkel kapcsolatos véleményük kifejtéséhez, valamint azok megvalósításához való jog;
- d) szociális ügyek egyeztetésében részt vevő testületekben való képviselői joga, a törvény előírásainak megfelelően.

e) részvétel a vállalati átszervezési folyamatokban, különösen, amennyiben ezek szakképzési kezdeményezésekhez vagy olyan változtatásokhoz kapcsolódnak, amelyek befolyásolják a munkakörülményeket.

3. A szakszervezetek rendelkeznek a kollektív szerződések kötéséhez szükséges jogok gyakorlásának jogával, melyet a törvény garantál.

4. A kollektív munkaügyi megállapodások megkötésének jogkörét irányító szabályokat és az intézkedések érvényességét törvény írja elő.

57. cikk. Sztrájkjog és a munkáskizárás tilalma

1. A sztrájkhoz való jog biztosított.

2. A munkavállalók jogában áll annak meghatározása, hogy mely érdekeket kell sztrájkkal védeni; ezen érdekek körét a törvény nem korlátozhatja.

3. A törvény meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett a sztrájk ideje alatt olyan szolgálatok végzése valósul meg, amelyek a berendezések és a felszerelések biztonságához és karbantartásához, valamint az alapvető szociális igények kielégítéséhez szükségesek.

4. A munkáskizárás tiltott.

III. rész

Gazdasági, szociális és kulturális jogok és kötelességek

I. fejezet

Gazdasági jogok és kötelességek

58. cikk. Munkához való jog

1. Mindenkinnek joga van a munkához.

2. A munkához való jog biztosításának érdekében az állam az alábbiak megvalósítását támogatja:

- a) a teljes foglalkoztatottsági politika érvényesülését;
- b) a foglalkoztatás vagy a munka fajtája megválasztásának egyenlő lehetőségét és annak feltételeit, hogy nemi hovatartozás miatt ne lehessen megakadályozni vagy korlátozni valakinek valamely megbízatáshoz, munkához való hozzáférését, illetve foglalkozási kategóriában való munkavégzését;
- c) a munkavállalók kulturális, műszaki és szakmai képzését.

59. cikk. Munkavállalók jogai

1. Minden munkavállalónak, korra, nemre, fajra, állampolgárságra, származási helyre, vallásra, politikai vagy ideológiai meggyőződésre való tekintet nélkül joga van:

a) a munka mennyisége, természete és minősége szerinti díjazásra, szem előtt tartva az egyenlő munkáért egyenlő bér elvét, ezáltal biztosítva a megfelelő életminőség lehetőségét;

b) a munka emberhez méltó körülményeinek megszervezéséhez és az önmegvalósításhoz, oly módon, hogy eközben a szakmai aktivitás és a családi élet közötti harmónia fenntartásának szükséglete kielégíthető legyen;

c) biztonságos és egészséges munkafeltételekhez;

d) a pihenéshez, a szabadidőhöz, a munkanap időtartamának maximalálásához, a heti pihenéshez és a rendszeres, fizetett ünnepnapokhoz;

e) anyagi támogatáshoz, amennyiben a munkavállaló alkalmazása önhibáján kívül kerül megszakításra;

f) támogatáshoz és igazságos kártérítéshez a munkahelyi balesetek és foglalkozási ártalom következtében szerzett betegségek áldozatainak.

2. Az államnak kötelessége biztosítani a feltételeket a munkához, a díjazáshoz, a pihenéshez, a munkavállalókat megillető jog szerint. Az állam feladata különösen:

a) a fizetési minimum országos szinten történő megállapítása és aktualizálása, figyelembe véve többek között a munkavállalók szükségleteit, a megélhetési költségek emelkedését, a termelési ágazatok fejlődésének különböző mértékét, a gazdasági stabilitás követelményeit és a fejlesztésre szánt tökenövelést;

b) a munkaidő országos szintű megállapítása;

c) a speciális munkavédelem a nők számára terhességük ideje alatt és a szülés után, a kis-korúak és a csökkent munkaképességűek részére, illetve azok számára, akik különösen kimerítő tevékenységet folytatnak vagy egészségtelen, mérgező vagy veszélyes körülmények között dolgoznak;

d) a társadalmi szervezetekkel együttműködve, pihenő- és szabadidőközpontok hálózatának tervszerű kiépítése;

e) a munkafeltételek védelme, és a szociális javak biztosítása a külföldön munkát vállalók számára;

f) a munkafeltételek biztosítása diák munkavállalók számára.

3. A munkabérek, a törvényben biztosítottaknak megfelelően, különleges garanciákat élveznek.

60. cikk. Fogyasztói jogok

1. A vásárlóknak joguk van a jó minőségű áruhoz és szolgáltatáshoz, az ezzel kapcsolatos felvilágosításhoz és tájékoztatáshoz, az egészség, a biztonság és a gazdasági érdekek védelméhez, valamint a sérülés esetén történő kártérítéshez.

2. A reklámozást törvény szabályozza. A burkolt, közvetett vagy megtévesztő reklámozás tilos.

3. A vásárlói egyesületek és szövetségek a törvénnyel összhangban állami támogatásra jogosultak, a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos kérdésekben az állam kikéri véleményüket. Egyesületek, tagjaik vagy általános érdekek védelme céljából jogi eljárást kezdeményezhetnek.

61. cikk. Magánvállalkozás, szövetkezetek és munkásigazgatás

1. A gazdasági magánvállalkozás gyakorlata szabadon végezhető a jelen Alkotmány és a törvények előírásainak megfelelően, az általános érdekek kellő figyelembevételével.

2. Mindenkinek joga van szabadon létrehozni szövetkezeteket a szövetkezeti alapelvek megtartása mellett.

3. A szövetkezetek korlátozások nélkül folytathatják tevékenységüket a törvények keretei között, csatlakozhatnak egyesülésekhez, szövetségekhez és társulásokhoz, valamint bármilyen más, a törvénynek megfelelő szervezethez.

4. A törvény előírja a köztulajdoni résszel bíró szövetkezetekre vonatkozó szervezeti követelményeket.

5. A törvényben meghatározottak szerint a munkavállalói igazgatás joga elismert.

62. cikk. Magántulajdonhoz való jog

1. A jelen Alkotmánynak megfelelően, mindenki számára biztosított a magántulajdonhoz való jog, és annak életében vagy halála után való átruházása.

2. Igénybevétel vagy közhasználatra való kisajátítás csak igazságos kártalanítás esetén hajtható végre, törvényes keretek között.

II. fejezet

Társadalmi jogok és kötelességek

63. cikk. Társadalombiztosítás és szolidaritás

1. Mindenkinek joga van a társadalombiztosításra.

2. Az állam kötelessége megszervezni, összehangolni és anyagilag támogatni egy egységes és decentralizált társadalombiztosítási rendszert a szakszervezeti szövetségek, a munkavállalók más képviselői szerveinek és más kedvezményezetteket képviselő szervezeteknek a részvételével.

3. A társadalombiztosítási rendszer az állampolgárok számára védelmet nyújt betegség, idős kor, munkaképtelenség, megözvegyülés, árvaság és munkanélküliség esetén, valamint minden olyan helyzetben, amelyben a létfenntartási eszközök vagy a munkaképesség hiányoznak vagy csökkennek.

4. A munkában töltött idő, függetlenül attól, hogy a munkavégzés mely tevékenységi körben valósult meg, a törvény előírásainak megfelelően beszámításra kerül az öregségi vagy rokkantsági nyugdíj kiszámításánál.

5. Az állam a törvényben meghatározott módon támogatja és felügyeli az elismerten közcélokat szolgáló és a jelen, valamint a 67. cikk (2) bekezdés b) pontjában, a 69. cikkben, a 70. cikk (1) bekezdés e) pontjában, 71. és 72. cikkeiben megfogalmazott társadalombiztosítási célkitűzések megvalósítását szolgáló, társadalmi szolidaritási magán- vagy közhasznú intézményeinek tevékenységét és működését.

64. cikk. Egészség

1. Mindenkinnek joga van óvni egészségét, valamint kötelessége azt védeni és ápolni.
2. Az egészség megóvásának joga a következőkben valósul meg:
 - a) az országos egészségügyi szolgálat mindenki számára ingyenesen hozzáférhető mindaddig, amíg azt az állampolgárok gazdasági és szociális körülményei szükségessé teszik;
 - b) azoknak a gazdasági, szociális, kulturális és környezeti feltételeknek a megteremtése, melyek mindenekelőtt garantálják a gyermekek, az ifjúság és az idősök védelmét; a megélhetés és a munka feltételeinek szisztematikus javítását; az iskolások és a lakosság fizikai kondícióját, sportolásának lehetőségét; az egészségügyi felvilágosítás és az egészséges életmód gyakorlatának fejlesztését.
3. Az egészség megóvásához való jog biztosítása érdekében az állam elsődleges feladata:
 - a) minden állampolgár számára biztosítani, gazdasági körülményeitől függetlenül, mind a betegségmegelőző, mind pedig a gyógyító orvosi ellátást és rehabilitációt;
 - b) garantálni az egészségügyi ellátás humán erőforrásainak és egységeinek észszerű és hatékony rendszerét országos szinten;
 - c) programját úgy irányítani, hogy az orvosi ellátás és a gyógyszerek költségei közpénzekből kerüljenek finanszírozásra;
 - d) a magánalapból finanszírozott orvosi ellátás szabályozása és felügyelete, annak összehangolása az országos egészségügyi ellátással, annak érdekében, hogy a hatékonysági és a minőségi előírások mind az állami, mind a magánfinanszírozású egészségügyi intézményekben biztosítható legyen;
 - e) a kémiai, biológiai és gyógyszerészeti termékek gyártásának, elosztásának, értékesítésének és felhasználásának, valamint egyéb, gyógyászati és diagnosztikai módszerek szabályozása és felügyelete;
 - f) irányelvek meghatározása a visszaélészerű droghasználat megelőzésére és kezelésére.
4. A nemzeti egészségügyi szolgálat decentralizált és kedvezményezettjei részvételével megvalósuló irányítás alatt áll.

65. cikk. Lakáskérdés és várostervezés

1. Mindenkinnek joga van maga és családja számára olyan, megfelelő méretű lakással rendelkezni, mely megfelel a higiéniai követelményeknek és alkalmas a család magánéletének megóvására.
2. A lakáshoz való jog biztosítása érdekében az állam köteles:
 - a) az általános területrendezési tervekbe bekapcsolt lakáspolitikai kidolgozására és végrehajtására, ami a városrendezési tervekre támaszkodik és biztosítja a közlekedés és a szociális létesítmények megfelelő hálózatát;
 - b) az autonóm régiókkal és a helyi önkormányzatokkal együttesen támogatni a gazdaságos és szociális lakásépítéseket;
 - c) ösztönözni a magánépítkezést, ha közérdek úgy kívánja, és biztosítani a magánkézben lévő vagy bérelt lakásokhoz való hozzájutást;
 - d) ösztönözni és támogatni a helyi közösségek kezdeményezéseit lakásproblémáik megoldására és lakásépítő szövetkezetek és önerős lakásépítési projektek létrehozására;
3. Az állam olyan lakbérrendszer kialakítását célzó politikát valósít meg, amely összeegyeztethető a családi jövedelmekkel és elősegíti a saját tulajdonú lakáshoz jutást.
4. Az állam, az autonóm területek és az önkormányzatok, elsősorban tervezési eszközök segítségével, meghatározzák a városi területek felhasználásának, átalakításának és birtokba

vételének szabályait az országos szintű tervekre és városfejlesztési elképzelésekre vonatkozó törvények keretein belül, és a közösségi városfejlesztési érdekeknek megfelelően megszerzik az ehhez szükséges területeket.

5. Az érdekelt felek számára biztosított a terület tényleges kialakításának terveihez szükséges tervezési eszközök kidolgozásában való részvétel.

66. cikk. Környezet és életminőség

1. Mindenkinnek joga van egészséges és ökológiailag kiegyensúlyozott emberi környezethez, valamint kötelessége azt megvédeni.

2. Az állam köteles saját szervezetein keresztül, valamint a lakosság bevonásával és részvételével eljárni annak érdekében, hogy a tartós fejlődés figyelembevételével mellett biztosítható legyen a fent leírt környezethez való jog gyakorlása, oly módon, hogy:

a) megelőzi és irányítja alatt tartja a környezet szennyeződését, annak hatásait, valamint az erózió káros formáit;

b) megszervezi és előmozdítja az országos szintű tervezést a különböző tevékenységek végzéséhez szükséges megfelelő helyszínek kialakításának, valamint a gazdasági és társadalmi fejlődés közti harmónia megteremtésének igényével, a vidék fejlesztése mellett;

c) tájvédelmi körzeteket, parkokat, valamint pihenőövezeteket hoz létre és fejleszt ki; rendszerbe sorolja és védi a vidéket annak érdekében, hogy biztosítsa a természetvédelmet, a történelmi és művészeti értéket képviselő kulturális hagyatékot;

d) elősegíti a természeti erőforrások racionális kihasználását, megóvjaa annak megújódási képességét és az ökológiai egyensúlyt, figyelembe véve a generációk közötti összetartás elvét;

e) a helyi önkormányzatokkal együttesen elősegíti a lakott területek és a város életkörnyezetének minőségét, különös tekintettel az építészetre és a történelmi zónák megóvására;

f) a környezetvédelmi célkitűzések különböző politikai területekbe való bevonását előmozdítja;

g) a környezetvédelmi oktatás és a környezeti értékek tiszteletben tartását elősegíti;

h) biztosítja, hogy az adópolitika összeegyeztethetővé tegye a gazdasági fejlődést a környezetvédelemmel és az élet minőségével.

67. cikk. Család

1. A család mint a társadalom alapvető egysége, jogosult a társadalom és az állam védelmére, valamint minden olyan feltétel megteremtésére, amely lehetővé teszi tagjainak személyes kibontakozását.

2. A család védelme érdekében az állam feladata mindenekelőtt:

a) elősegíteni a családi egységek szociális és gazdasági függetlenségét;

b) elősegíteni az anya- és gyermekgondozás országos rendszerének, a napközi gondozóközpontok és családtámogatási hálózat országos rendszerének, valamint egy, az időskorúakra vonatkozó politika kialakítását;

c) együttműködni a szülőkkel a gyermekek nevelésében;

d) a személyes szabadság tiszteletben tartása mellett biztosítani a családtervezéshez való jogot, előmozdítani a tájékoztatást, valamint a vonatkozó módszerekhez és eszközökhöz való hozzáférést, és megteremteti az apaság és az anyaság megtervezését lehetővé tevő jogi és technikai feltételeket;

- e) az asszisztált rekreáció szabályozása, figyelembe véve az emberi méltóság megővésének szempontjait;
- f) az adókat és a szociális juttatásokat oly módon szabályozni, hogy azok tükrözzék a család kötelességeit;
- g) a családokat képviselő szervezetekkel történt konzultáció után, általános és integrált családpolitika meghatározása és végrehajtása;
- h) összhangban a különböző szektoriális irányelvekkel, támogatni a szakmai és családi élet összeegyeztethetőségét.

68. cikk. Apaság és anyaság

1. A szülőket, gyermekekkel kapcsolatos egyedülálló tevékenységük végzésében, különösen azok nevelésével kapcsolatban, megilleti a társadalom és az állam védelme, szakmai önmegvalósításukra és az ország állampolgári életében való részvételükre vonatkozó garanciák biztosítása mellett.
2. Az apaság és az anyaság kiemelkedő társadalmi érték.
3. A terhesség ideje alatt és a gyermekszülés után a nők különleges védelemre jogosultak, és a munkavállaló nők jogosultak megfelelő ideig távol maradni a munkától anélkül, hogy elvesztenék jövedelmüket vagy egyéb jogaikat.
4. A törvény a gyermekek és a családi közösség érdekeinek megfelelően szabályozza az apák és az anyák számára a munkától való távollétük ideje alatti, megfelelő mértékű juttatásokat.

69. cikk. Gyermekek

1. A gyermekeknek joguk van a társadalom és az állam védelmére fejlődésük minden szakaszában, különösen az elhagyás, a diszkrimináció, az elnyomás bármilyen formájával, valamint a hatalommal való visszaéléssel szemben a családban vagy más intézményekben.
2. Az árván maradt, elhagyott vagy családjuktól bármilyen más módon megfosztott gyermekek az állam megkülönböztetett védelmét élvezik.
3. A munkavégzés, a törvénynek megfelelően, kiskorú iskolás gyermekek számára tiltott.

70. cikk. Fiatalok

1. A fiatalok különleges védelmet élveznek, hogy gyakorolhassák gazdasági, szociális és kulturális jogaikat, különös tekintettel az alábbiakra vonatkozóan:
 - a) oktatás, szakmai képzés és kultúra;
 - b) az első alkalmazásba vételhez, a munkához és a társadalombiztosításhoz való jog;
 - c) lakhatáshoz való jog;
 - d) testedzéshez és sportoláshoz való jog;
 - e) a szabadidő kihasználásához való jog.
2. Az ifjúságpolitika elsődleges célja a fiatalok személyiségének fejlesztése, valamint azoknak a feltételeknek a megteremtése, melyek lehetővé teszik a teljes és aktív élet folytatását, és kialakítják az eredetiségre való törekvés és a közösség szolgálatának igényét.
3. Az állam, a családdal, az iskolákkal, a munkahelyekkel, a lakossági szervezetekkel, a kulturális egyesületekkel és alapítványokkal, valamint a kulturális és a szórakoztató csoportokkal együttműködve előmozdítja és támogatja az ifjúsági szervezeteket célkitűzéseik elérésében és a fiatalok nemzetközi cserekapcsolatainak kialakításában.

71. cikk. Fogyatékossgal élő állampolgárok

1. A fizikailag vagy szellemileg fogyatékos állampolgárok teljes mértékben élvezik az alkotmányban biztosított jogokat és kötelességeket, kivéve azokat, melyek gyakorlására vagy teljesítésére képtelennek bizonyulnak.

2. Az állam köteles a fogyatékosokkal kapcsolatban olyan országos politikát megvalósítani, mely szem előtt tartja a megelőzést, a gyógyítást, a rehabilitációt és a társadalomba való beilleszkedésüket fogyatékossgukkal együtt, valamint családjuk támogatását, ezenkívül felvilágosítja a társadalmat velük szembeni feladataikkal és szolidaritási kötelezettségükkel kapcsolatban, valamint biztosítja, hogy teljes mértékben élvezhessék – szüleik és gyámjaik jogainak és kötelességeinek függvényében – jogaik gyakorlását.

3. Az állam támogatja a fogyatékossgal élő állampolgárok szerveződéseit.

72. cikk. Időskorúak

1. Az idős korban lévők jogosultak olyan gazdasági biztonságra, lakás-, családi és közösségi körülményekre, mely tekintettel van személyes autonómiájukra, és amely megelőzi vagy enyhíti elszigeteltségüket és a társadalomban elfoglalt marginális szerepüket.

2. Az idős korban lévőkre vonatkozó politika magában foglalja azokat a gazdasági, szociális és kulturális intézkedéseket is, amelyek biztosítani törekednek az idős emberek számára a társadalmi életben való aktív részvételen keresztüli önmegvalósítást.

III. fejezet

Kulturális jogok és kötelességek

73. cikk. Oktatás, kultúra és tudomány

1. Mindenkinnek joga van a tanuláshoz és a kultúrához.

2. Az állam elősegíti a nevelés demokratizálását és olyan körülmények létrehozását, melyek között az iskola és más nevelő intézmények által megvalósított oktatás elősegíti egyenlő esélyek megteremtését, a gazdasági, társadalmi és kulturális egyenlőtlenségek leküzdését, és a személyiség, a tolerancia szellemisége, a kölcsönös egyetértés, szolidaritás és a felelősségvállalás fejlődését, a társadalmi haladás és a közösségi életben való demokratikus részvétel előrehaladásának céljából.

3. Az állam elősegíti a kultúra demokratizálását, ösztönzi és biztosítja valamennyi állampolgárnak a kulturális alkotás gyümölcseinek élvezetét, együttműködve a tömegkommunikációs eszközökkel, kulturális és szórakoztatással foglalkozó csoportokkal, a kulturális örökség védelmével foglalkozó társaságokkal, lakossági szervezetekkel és más kulturális körökkel.

4. A tudományos tevékenységet és kutatást, a technológiai innovációt az állam ösztönzi és támogatja oly módon, hogy eközben biztosítja annak szabadságát és önállóságát, valamint a tudományos intézmények és vállalatok közti kapcsolatokat.

74. cikk. Oktatás

1. Mindenkinnek joga van a tanuláshoz, az oktatás hozzáférhetőségének és a tanulás sikeres megvalósításához való egyenlő lehetőségek jogának biztosítása mellett.

2. Az állam, oktatáspolitikájának megvalósítása keretében, az alábbi feladatokat végzi:

- a) biztosítja a kötelező, ingyenes alapoktatást mindenki számára;
- b) állami rendszert vezet be, és kialakítja az iskolát megelőző oktatás általános rendszerét;
- c) biztosítja az oktatás folytonosságát, és megszünteti az írástudatlanságot;
- d) biztosítja minden állampolgár számára, képességeiknek megfelelően, hogy lehetőséget kapjanak a legmagasabb iskolai végzettség elérésére, tudományos kutatásra és művészeti tevékenységre;
- e) fokozatosan megvalósítja az ingyenességet az oktatás valamennyi szintjén;
- f) iskolákat biztosít a hivatala alá tartozó közösségekben, és összehangolja az oktatást a gazdasági, szociális és kulturális tevékenységekkel;
- g) elősegíti és támogatja a hátrányos helyzetűek oktatását és a speciális képzést az arra rászorulóknak számára;
- h) védi és támogatja a portugál nyelv jelbeszédese formáját mint kulturális kifejezésformát és az oktatáshoz, valamint az esélyegyenlőséghez való hozzáférés eszközeit;
- i) biztosítja a portugál nyelv oktatását és a portugál kultúrához való hozzáférést a kívándorlók gyermekei számára;
- j) biztosítja, hogy a bevándorlók gyermekei megfelelő támogatásban részesüljenek az oktatáshoz való joguk érvényesítéséhez.

75. cikk. Állami, magán- és szövetkezeti oktatás

1. Az állam a közoktatási intézmények olyan hálózatát hozza létre, mely az egész lakosság igényeit kielégíti.

2. Az állam, a törvénynek megfelelően, elismeri és felügyeli a magán- és a szövetkezeti oktatást.

76. cikk. Egyetem és magasabb szintű oktatáshoz való jog

1. Az egyetemekre és más felsőoktatási intézményekbe való bejutásra vonatkozó szabályoknak mindenki számára garantálniuk kell az esélyegyenlőséget és az oktatási rendszer demokratizálását; ezeknek figyelembe kell venniük a diplomás szakemberek iránti szükségletet, valamint az ország oktatási, kulturális és tudományos színvonalának fejlesztésére irányuló igényeket.

2. Az egyetemek, a törvénynek megfelelően, önállóak saját szabályaik kialakításában, valamint tudományos, adminisztrációs és pénzügyi önállóságot élveznek, függetlenül az oktatás minőségének megfelelő módon történő értékelésétől.

77. cikk. Az oktatásban való demokratikus részvétel

1. Az oktatóknak és a hallgatóknak joguk van részt venni iskolájuk demokratikus vezetésében, a törvénynek megfelelően.

2. A törvény szabályozza az oktatók szövetsége, a hallgatók és a szülők, valamint a tudományos közösségek és intézmények az oktatáspolitikai meghatározásában való részvételének módját.

78. cikk. Kultúrához és kulturális tevékenységhez való jog

1. Mindenkinnek joga van a kultúrához és kulturális tevékenység folytatásához, és mindenki kötelessége a kulturális örökség védelme és gyarapítása.

2. Ezen kötelessége teljesítésének keretében az állam, minden kulturális szervezettel közreműködve:

a) ösztönzi és biztosítja minden állampolgár, különösen a munkavállalók számára, hogy hozzájussanak a kulturális tevékenység anyagi és tárgyi eszközeihez és, hogy kiegyenlítsék az országban ebből a szempontból meglévő egyenlenségeket;

b) támogatja az egyéni és kollektív alkotást ösztönző kezdeményezéseket, sokféle formában és kifejezőmódban, valamint a minőségi műalkotások és kulturális értékek szélesebb körű megismertetését;

c) elősegíti a kulturális örökség védelmét és felhasználását annak a közös kulturális tudat élő részévé tételével;

d) fejleszti a kulturális kapcsolatokat minden néppel, különösen a portugál nyelvű népekkel, és biztosítja a portugál kultúra védelmét és támogatását külföldön;

e) összehangolja a kultúrpolitikát más politikai irányelvekkel.

79. cikk. Testnevelés és sport

1. Mindenkinnek joga van a testneveléshez és a sporthoz.

2. Az iskolákkal, sporttal foglalkozó csoportokkal és társaságokkal együttműködve az állam köteles elősegíteni, ösztönözni, irányítani és támogatni a testnevelés és a sport gyakorlását és terjesztését, valamint megakadályozni az erőszakot a sportban.

II. cím

Gazdasági rendszer

I. rész

Általános elvek

80. cikk. Alapelvek

A szociális és gazdasági rendszer a következő alapelveken nyugszik:

a) a gazdasági hatalom alárendelése a politikai hatalomnak;

b) az állami, magán- és szövetkezeti, valamint a szociális szektorok együttélése a termelőeszközök birtoklásában;

c) az üzleti kezdeményezések és szerveződések szabadsága a vegyes gazdaság keretein belül;

d) a természeti erőforrások és termelőeszközök állami tulajdonban tartása mindenhol, ahol azt közérdek diktálja;

e) gazdasági és szociális fejlődés demokratikus tervezése;

f) a termelőeszközök szövetkezeti és szociális szektor általi tulajdonlásának megóvása;

g) A munkás-képviselői szervezetek és a gazdasági tevékenységeket képviselő szervezetek részvétele a főbb gazdasági és szociális intézkedések meghatározásában.

81. cikk. Az állam elsődleges feladatai

Az állam elsődleges feladatai gazdasági és szociális téren:

- a) előmozdítani a nép, különösen a leghátrányosabb helyzetben lévők szociális és gazdasági jólétét és életminőségét, a tartós fejlődés stratégiájának megfelelően;
- b) elősegíteni a szociális igazságosság megvalósulását az esélyegyenlőség biztosításán, valamint a vagyon- és jövedelemelosztás egyenletlenségeinek megszüntetése érdekében szükséges módosítások megtételén keresztül, elsősorban az adópolitika eszközeivel;
- c) biztosítani a termelőerők teljes kihasználását, különösen szemmel tartva az állami szektor hatékonyságát;
- d) irányítani a gazdasági és társadalmi fejlődést az egyes ágazatok és területek kiegyensúlyozott növekedése érdekében, valamint fokozatosan megszüntetni a város és a falu, valamint a tengerpart és az ország belseje között lévő szociális és gazdasági különbségeket;
- e) irányítani az eltérések korrekcióját, amelyek az autonóm régiók elkülönült természetéből fakadnak és támogatni az említett régiók progresszív integrációját a szélesebb körű gazdasági területek vonatkozásában nemzeti vagy nemzetközi szintén;
- f) biztosítani a piacok hatékony működését, valamint teret adni a vállalatok közötti kiegyenlített versenynek, megakadályozni a monopolisztikus törekvésű szervezeti formák kialakulását, valamint visszaszorítani hatalmi pozícióval való visszaéléseket és más, az általános érdekekre nézve káros gyakorlatokat;
- g) fejleszteni a gazdasági kapcsolatokat minden néppel, állandóan védelmezve a nemzeti függetlenséget és a portugál érdekeket, valamint az ország gazdaságát;
- h) véget vetni a túlméretezett birtokoknak és átszervezni a nagyon kis méretű gazdaságokat;
- i) biztosítani a fogyasztók érdekeinek és jogainak védelmét;
- j) létrehozni a gazdasági és szociális fejlődés demokratikus tervezéséhez szükséges jogi és technikai struktúrákat;
- l) olyan politikát kidolgozni a tudomány és a technológia számára, amely továbbviszi az ország fejlődési törekvéseit;
- m) olyan energiapolitikát kialakítani, amely megőrzi a természeti erőforrásokat és fenntartja az ökológiai egyensúlyt, miközben elősegíti a nemzetközi együttműködést ezen a területen.
- n) kialakítani egy, a vízkészletek észszerű felhasználását, tervezését és irányítását meghatározó vízügyi politikát.

82. cikk. Termelőeszközök tulajdonosi szektorai

1. Biztosított a 3 szektor együttlétezése, ami a termelőeszközök birtoklását illeti.
2. Az állami szektor magában foglalja azokat a termelőeszközöket, amelyek az állam vagy egyéb köztestület tulajdonát képezik és azok irányítása alatt állnak.
3. A magánszektor azokat a termelőeszközöket foglalja magában, amelyek a (4) bekezdésben meghatározottak szerint magánszemélyek vagy magántestületek tulajdonát képezik.
4. A szövetkezeti és szociális szektor az alábbiakat foglalják magukban:
 - a) azokat a termelőeszközöket, amelyek a szövetkezeti elveknek megfelelően, a szövetkezetek birtokában vagy irányítása alatt vannak, függetlenül a törvény által, az állami részvétellel működő szövetkezetekre vonatkozó előírásoktól, melyek azok különleges természetéből fakadóan kerültek meghatározásra;
 - b) a közösségek által birtokolt és azok irányítása alatt álló termelőeszközöket;

- c) a munkavállalói közösségek által használt termelőeszközöket;
- d) azokat a termelőeszközöket, melyek olyan közhasznú testületek birtokában és irányítása alatt vannak, melyeknek elsődleges célkitűzése a társadalmi, és különösen a kölcsönösségen alapuló szolidaritás.

83. cikk. Állami tulajdonnal szemben támasztott követelmények

A törvény meghatározza a kollektív beavatkozás és a termelőeszközök birtoklásának formáit és módjait, valamint az ebből adódó kompenzáció kritériumait.

84. cikk. Állami birtok

1. Az alábbiak az állami birtok részét képezik:
 - a) a területi vizek és azok medrei, a szárazfölddel határos tengerfenék, tavak és hajózható vízi utak, medreikkel együtt;
 - b) a portugál területek feletti légtér, tekintettel a tulajdonosi vagy bérleti jogok miatti elismert korlátozásokra;
 - c) ásványianyag-lelőhelyek, orvosi ásványvízforrások, természetes földalatti üregek a kőzeteken kívüli általában, közönséges föld és más, általában építkezéshez használt anyagok;
 - d) utak;
 - e) nemzeti vasútvonalak;
 - f) egyéb olyan tulajdon, amelyet a törvény az állami tulajdon részeként jelöl meg.
2. A törvény meghatározza, hogy a közbirtok mely része tartozik az állam, az autonóm területek és a helyhatóságok birtokába; valamint azt, hogy melyek a közbirtokok használatára és határaitra vonatkozó szabályok.

85. cikk. Szövetkezetek és munkásirányítás alatt álló vállalatok

1. Az állam ösztönzi és támogatja a szövetkezetek létesítését és működtetését.
2. A szövetkezeteknek nyújtott adó- és pénzügyi engedményeket, valamint más, kedvezményes kölcsönfeltételek és technikai segítségnyújtást a törvény határozza meg.
3. Az állam támogatja azokat a munkásirányítás alatt álló vállalatokat, amelyek életképesnek bizonyulnak.

86. cikk. Magánvállalkozások

1. Az állam ösztönzi az üzleti tevékenységet, különösen a kis- és közepes méretű üzleti vállalkozásokat, és felügyeli az ezekre vonatkozó jogi kötelezettségek teljesítését, különösen azoknak a vállalkozásoknak az esetében, amelyek általános gazdasági érdekeket szolgáló üzleti tevékenységet fejtenek ki.
2. Az állam, kizárólag ideiglenes jelleggel, bírósági döntés alapján részt vállalhat a magánvállalkozások irányításában, abban az esetben, ha erre a törvény kifejezetten felhatalmazza.
3. A törvény meghatározhatja azokat az alapvető szektorokat, amelyekben a magánvállalkozások vagy hasonló jellegű jogi személyek jelenléte tiltott.

87. cikk. Gazdasági tevékenység és külföldi beruházás

Külföldi személyek (akár természetes, akár jogi személyek) gazdasági tevékenysége és beruházásai a törvény által szabályozott módon valósíthatók meg annak érdekében, hogy garantálható legyen az ország fejlődéséhez való hozzájárulásuk, valamint, hogy a nemzet függetlensége és a munkavállalók érdekei megvédhetők legyenek.

88. cikk. Elhagyott termelőeszközök

1. Az elhagyott termelőeszközök kötelező jelleggel megvásárolhatók olyan feltételek mellett, amelyeket a törvény ír elő annak figyelembevételével, hogy az azt elhagyó munkavállalók milyen különleges tulajdonjogi helyzetben állnak.

2. Az alapos indok nélkül elhagyott termelőeszközök a törvényben meghatározott feltételek mellett kötelező bérletbe vagy haszonbérletbe adhatóak.

89. cikk. Munkavállalói részvétel az irányításban

Az állami szektor termelőegységeinek biztosítaniuk kell a munkavállalók hatékony részvételét azok irányításában.

II. rész *Tervezés*

90. cikk. Tervezési célkitűzések

A gazdasági és társadalmi fejlődésre vonatkozó tervek célkitűzései: a gazdasági növekedés előmozdítása, a gazdasági szektorok és régiók kiegyenlített és integrált fejlődése, a nemzeti termék igazságos megosztása az egyén és a tájegységek között, a gazdaságpolitika összehangolása a szociális, oktatás- és kultúrpolitikával, a falusi élet védelme, az ökológiai egyensúly megóvása és a környezet és a portugál nép életminőségének védelme.

91. cikk. Tervek előkészítése és megvalósítása

1. Az országos terveket a törvényekkel összhangban kell elkészíteni a nagyobb horderejű kérdések tekintetében, és ezek tartalmazhatnak egyedi, területi és körzeti jellegű programokat is.

2. Az egyes tervekre vonatkozó főbb alternatívákat tartalmazó törvénytervezetet az alapját képező jelentéssel együtt kell benyújtani.

3. Az országos tervek bevezetését decentralizált módon kell végrehajtani, figyelembe véve a tájegységeket és a körzeteket egyaránt.

92. cikk. Gazdasági és Szociális Tanács

1. A Gazdasági és Szociális Tanács a gazdasági és szociális politikáért felelős konzultációs testület; részt vesz a fontosabb javaslatok és gazdasági, szociális fejlesztésekre vonatkozó tervek előkészítésében, valamint egyéb, a törvény által előírt feladatok végrehajtását végzi.

2. A Gazdasági és Szociális Tanács összetételét a törvény határozza meg; elsősorban a kormány, a munkások, a családok, az autonóm területek és a helyi önkormányzatok gazdasági érdekeit képviselő szervezetek képviselőit foglalja magában.

3. A törvény ugyancsak rendelkezik a Gazdasági és Szociális Tanács szervezetéről és működéséről, valamint tagjai jogállásáról.

III. rész

Mezőgazdasági, kereskedelmi és iparpolitika

93. cikk. A mezőgazdasági politika célkitűzései

1. A mezőgazdasági politika célkitűzései az alábbiak:

a) növelni a mezőgazdaság termelését és termelékenységét megfelelő infrastruktúrával, munkaerővel, technikai és pénzügyi segítséggel támogatva azt, ami egyre inkább biztosítja az ország jobb ellátását és az export növekedését;

b) elősegíteni a falusi munkavállalók gazdasági, szociális és kulturális helyzetének javulását, a mezőgazdaság rendszerének átalakítása útján és azáltal, hogy fokozatosan átadják a föld és megműveléséhez közvetlenül használt termelőeszközök fölötti rendelkezést azoknak, akik azzal dolgoznak;

c) létrehozni a szükséges feltételeket a mezőgazdaságban és más területeken munkavállalók tényleges egyenlőségének eléréséhez, megszüntetni az egyéb területekhez képest hátrányos cserearányokat a mezőgazdasági szektor számára;

d) biztosítani a föld és a meglévő természeti erőforrások észszerű felhasználását és igazgatását, valamint fenntartani azok újratemelő képességét;

e) összefogásra és a föld közvetlen használatára ösztönözni a gazdákat.

2. Az állam ösztönzi a falutervezésnek, valamint a mezőgazdasági hasznosításra szánt földek diverzifikált felhasználásának és az erdőfejlesztésnek az ország ökológiai és szociális körülményeit teljes mértékben figyelembe vevő politikáját.

94. cikk. A túl nagy méretű földbirtokok megszüntetése

1. A törvény rendelkezik a mezőgazdasági politika megítélése szerint túl nagy méretű mezőgazdasági egységek nagyságának megváltoztatásáról; a törvény feljogosítja a földbirtok tulajdonosát a tőle hivatali kényszerrel átvett birtok utáni kártérítési igény érvényesítésére, valamint akkora földterület megtartására, amely méreténél fogva lehetővé teszi annak észszerű és a gyakorlatban kivitelezhető hasznosítását.

2. A hivatali kényszerrel átvett földeket, a törvénynek megfelelően, tulajdonba vagy bérbe kell adni kisgazdálkodóknak, lehetőleg családi gazdálkodások, mezőgazdasági munkavállalók vagy kisgazdálkodók szövetkezetei, vagy más felhasználási módot alkalmazó csoportok részére; fenti intézkedések nem mentesítenek a próbaidőre vonatkozó intézkedés foganatosítása alól, melyre a teljes, birtokra vonatkozó jogosultság átadását megelőzően kerül sor annak érdekében, hogy igazolható legyen a földterület hatékonyan és észszerűen történő használata.

95. cikk. A túl kis méretű gazdaságok átalakítása

Az állam, a törvénynek megfelelően, a tulajdonjogot érintő hatás elkerülése mellett ösztönzi az olyan, használatba vett földterületek méretének megváltoztatását, amelyek a mezőgazdasági politika megítélése szerint a szükségesnél kisebbek; különösen ösztönzi jogi, adóügyi és hitelpolitikai kezdeményezések segítségével a gazdálkodó egységek szerkezeti, vagy ennek hiányában, azok gazdasági értelemben vett, elsősorban szövetkezeti vagy részvénytársasági formák kialakítása révén történő integrációját.

96. cikk. Harmadik fél által birtokolt földek használatának formái

1. A törvény szabályozza a harmadik fél tulajdonában lévő földbirtok bérleti vagy más formában történő hasznosítását a gazdálkodók biztonságának és törvényes érdekeinek védelme érdekében.

2. A bérbeadási és kolonizációs rendszerek alkalmazása tilos, és a gazdák védelme érdekében olyan körülményeket kell teremteni, melyek keretében a mezőgazdasági részes bérlet gyakorlata hatékonyan megszüntethető.

97. cikk. Állami segítségnyújtás

1. A mezőgazdasági politika megvalósításának keretében az állam elsőbbségi támogatást nyújthat a kis- és középgazdáknak, különösképpen abban az esetben, ha egyénileg vagy szövetkezeti tagként, családi gazdálkodási formába tömörülve fejtik ki tevékenységüket, vagy a szövetkezetek és más, munkavállalók általi földhasználati formák részére.

2. Az állami támogatás elsősorban a következőket jelenti:

- a) technikai segítség nyújtása;
- b) a termelés előtt vagy utáni értékesítés támogatására létrehozott támogatási formák;
- c) az előre nem látott vagy ellenőrizhetetlen éghajlati és növényi kártevők okozta csapások kockázatának társadalmasítása;
- d) a falusi munkavállalók és gazdálkodók tömörülésének támogatása, különösen a termelésre, beszerzésre, értékesítésre, a munkavállalók részére történő szolgáltatások és egyéb eszközök nyújtására létrehozott szövetkezet ösztönzése és támogatása.

98. cikk. A mezőgazdasági politika tervezésében való részvétel

A mezőgazdasági politika tervezésében való részvétel a mezőgazdasági munkavállalók és gazdálkodók számára a képviselői szervezeteiken keresztül biztosított.

99. cikk. Kereskedelempolitikai célkitűzések

A kereskedelempolitikai célkitűzések az alábbiak:

- a) egészséges verseny a kereskedelemben résztvevők között;
- b) az elosztócsatornák racionalizálása;

- c) szembehelyezkedés a spekulatív és korlátozó jellegű kereskedelmi gyakorlatokkal;
- d) a külső gazdasági kapcsolatok fejlesztése és diverzifikálása;
- e) a fogyasztók védelme.

100. cikk. Iparpolitikai célkitűzések

Az iparpolitikai célkitűzések az alábbiak:

- a) az ipari termelés fokozása a modernizáció, a társadalmi és gazdasági érdekek szabályozásának és a portugál gazdaságnak a világ gazdaságba való integrálásának keretein belül;
- b) az ipari és technológiai innováció erősítése;
- c) az ipari ágazat versenyképességének és termelékenységének fokozása;
- d) segítségnyújtás a kis és közepes méretű üzleti vállalkozások részére, általánosabban fogalmazva, olyan kezdeményezések és üzleti vállalkozások részére, amelyek munkahelyeket teremtenek, növelik az importot vagy importhelyettesítő tevékenységet folytatnak;
- e) azoknak a kezdeményezéseknek a támogatása, melyek elősegítik a portugál vállalatok nemzetközi hírnevének öregbítését.

IV. rész

Pénzügyi és adórendszer

101. cikk. Pénzügyi rendszer

A pénzügyi rendszer felépítését a törvény határozza meg, garantálva a megtakarításokat és azok biztonságát, valamint a termelőerők növeléséhez szükséges pénzügyi eszközök biztosítását.

102. cikk. Portugál Nemzeti Bank

A Portugál Nemzeti Bank mint központi bank, a törvénynek és azoknak a nemzetközi szabályoknak megfelelően jár el, amelyek a Portugál Államot kötik.

103. cikk. Adórendszer

1. Az adórendszer felépítését a törvény határozza meg, szem előtt tartva a vagyonok és jövedelmek egyenlő elosztását, és az Állam pénzügyi szükségleteinek kielégítését.

2. Az adókat a törvény határozza meg, megállapítva azok kivetésének eseteit, nagyságrendjét, a kedvezményeket és az adófizetők garanciáit.

3. Senkit sem lehet kötelezni olyan adó fizetésére, melyet nem az Alkotmány szerint határoztak meg, melyek visszaható hatályúak, és melynek kivetése vagy behajtása nem törvényben előírt formák szerint történik.

104. cikk. Adók

1. A személyes jövedelmekre kivetett adó az egyenlőtlenségek csökkenését célozza, figyelembe véve a szükségleteket, és a kapcsolódó családi jövedelmeket.
2. A vállalatok adóztatása alapvetően reáljövedelmük szerint történik.
3. A vagyona kivetett adó az állampolgárok közti egyenlőség biztosítását szolgálja.
4. A fogyasztási cikkek kivetett adó a gazdasági fejlődés és a társadalmi igazságosság változó szükségleteihez igyekszik hozzáigazítani a fogyasztás struktúráját, legfőképpen a luxusfogyasztást.

105. cikk. Költségvetés

1. Az állami költségvetés tartalmazza:
 - a) az állami bevételek és kiadások tételes felsorolását, beleértve az elkülönített alapok és szolgáltatások jövedelmét és költségeit is;
 - b) társadalombiztosítási költségvetést.
2. A költségvetést úgy készítik elő, hogy az összhangban legyen a terv főbb irányvonalai-val és figyelembe vegye a törvény szerinti, valamint a szerződéses kötelezettségeket.
3. A költségvetést egységes formában kell elkészíteni, melynek tartalmaznia kell a költségeknek az adott szervezeti és funkcionális besorolásra való hivatkozással történő meghatározását, annak érdekében, hogy ezáltal kizárható legyen a költségvetésbe titkosan beállított összegek és alapok létezése; felépítése kialakítható az egyes programokra való hivatkozásokkal is.
4. A költségvetésnek biztosítani kell a költségek fedezésére szolgáló alapokat, a törvény meghatározza azokat a szabályokat, amelyek hatályba helyezik a költségvetést, az állami kölcsön kibocsátásának feltételeit, valamint azokat a kritériumokat, amelyek alapján a kormány a Nemzetgyűlés által elfogadott egyes költségvetési programokat érintő általános hatáskörének gyakorlásán keresztül korrekciókat vezethet be a költségvetés hatálybaléptetése mellett, az egyes költségvetésbe besorolt szervek vonatkozásában, azok maradéktalan megvalósítása érdekében.

106. cikk. A költségvetés előkészítése

1. A költségvetést az önálló pénzügyi alapok és szolgáltatások költségvetésének előkészítése és bevezetésének szabályai vonatkozásában is intézkedő kerettörvény előírásainak megfelelően, éves szinten kell előkészíteni, strukturálni, életbe léptetni és bevezetni.
2. A költségvetést tervezet formájában kell előterjeszteni és a törvény által előírt határidőn belül szavazásra kell bocsátani, mely törvény rendelkezik arról is, hogy mi az eljárás abban az esetben, ha ezek a határidők nem tarthatók.
3. A költségvetési tervet az alábbiakat tartalmazó jelentések egészítik ki:
 - a) a költségvetésre, a pénzkinálatra és a kapcsolódó forrásokra hatást gyakorló főbb makrogazdasági mutatók előre jelzett irányai;
 - b) a várható bevételek és kiadások közti különbségek okai, összehasonlítva a korábbi költségvetés vonatkozó adataival;
 - c) államadósság, kincstári ügyletek és kincstári kimutatás;
 - d) az önálló alapokra és szolgáltatásokra vonatkozó állásfoglalás;
 - e) költségvetési juttatások az autonóm területek és helyi önkormányzatok részére;
 - f) a költségvetést terhelő pénzügyi alapok átutalása Portugália és más államok között;
 - g) adókedvezmények és az ebből adódó, várható pénzügyi veszteség.

107. cikk. Felügyelet

A költségvetés végrehajtását a Számvevőszék és a Nemzetgyűlés ellenőrzi; a Számvevőszék véleményezése alapján a Nemzetgyűlés megvizsgálja és jóváhagyja az állam elszámolását, beleértve a társadalombiztosítási elszámolásokat is.

III. cím **Politikai hatalom szervezete**

I. rész *Általános elvek*

108. cikk. Hatalom forrása és gyakorlása

A politikai hatalom a népé, melyet az Alkotmánynak megfelelően gyakorol.

109. cikk. Állampolgári részvétel a politikai életben

Az állampolgárok közvetlen és aktív részvétele a politikai életben a demokratikus rendszer megszilárdításának alapvető feltétele és eszköze. A törvény ösztönzi az állampolgári és politikai jogoknak az egyenlőség elvén alapuló gyakorlását, valamint a nemi alapú diszkriminációmentességet a politikai pozíciók megszerzésében.

110. cikk. A legfelsőbb hatalom szervei

1. A legfelsőbb hatalom szervei: a Köztársasági elnök, a Nemzetgyűlés, a kormány és a bíróságok.

2. A legfelsőbb hatalom szerveinek létrehozását, összetételét, hatáskörét és tevékenységét az Alkotmány határozza meg.

111. cikk. Elválasztás és kölcsönös függőség

1. A legfelsőbb hatalom szerveinek meg kell őrizniük az Alkotmányban meghatározott önállóságukat és kölcsönös függőségüket.

2. A legfelsőbb hatalomnak, autonóm területnek vagy helyi önkormányzatoknak egyetlen szerve sem ruházhatja át hatalmát más szervekre, kivéve az Alkotmány és a törvény által kifejezetten előírt esetekben és feltételek mellett.

112. cikk. Jogalkotás

1. A jogalkotás törvényeket, törvényerejű rendeleteket és regionális törvényhozói rendeleteket foglal magában.

2. A törvények és a törvényerejű rendeletek egyenlő erejűek, és azoknak a törvényerejű rendeleteknek vannak alárendelve, amelyek a törvényhozó hatóság által kerültek kihirdetésre és amelyek a jogrendszer általános alapjaiból következnek.

3. Az alaptörvények mellett a csak kétharmados többséggel elfogadható törvények, valamint azok a törvények rendelkeznek nagyobb jogerővel, amelyek az Alkotmányos követelményeknek megfelelően más törvények szükségszerű jogi előfeltételei, vagy amelyekkel más törvényeknek megegyezőeknek kell lenniük.

4. A regionális törvényhozói rendeletek olyan, kifejezetten a régiót érintő ügyekre vonatkoznak, amelyek nem tartoznak a Nemzetgyűlés vagy a Kormány kizárólagos hatáskörébe; a Köztársaság általános törvényeinek alapvető elveivel nem lehetnek összeegyeztethetetlenek, kivéve a 227. cikk (1) bekezdés b) és c) pontjaiban meghatározott eseteket.

5. Egyetlen törvény sem hozhat létre újabb kategóriákat a jogalkotás terén, és más természetű normákat nem ruházhat fel olyan erővel, amely kiterjeszti hatáskörét, értelmez, kiegészít, módosít, felfüggeszt vagy hatályon kívül helyez más rendelkezéseket.

6. A kormány rendelkezései szabályozó rendeletek formájában jelennek meg, amikor is törvény határozza meg, mit szabályoznak, illetve önállóan is szabályozhatnak.

7. A rendelkezések pontosan meghatározzák, hogy mely törvényre épülve fogalmaznak meg rendelkezéseket, vagy, hogy melyek azok a törvények, amelyek hatálya alatt készültek, és milyen körülmények között.

8. Az Európai Unió jogi normáinak belső jogrendszerbe való átültetése törvény, rendelet, vagy jelen cikk (4) szakaszának megfelelően regionális törvényhozó rendelet útján kerül megvalósításra.

113. cikk. Választási törvény általános elvei

1. A közvetlen, titkos és időszakos választás az az általános elv, mely szabályozza a legfelsőbb hatalom, az autonóm területek és helyi önkormányzatok választott szerveiben a tisztségek betöltését.

2. A választók összeírása kötelező, állandó és hivatalból kezdeményezett. Minden olyan választás esetében, mely közvetlen és általános szavazással történik, egységes összeírási rendszer van érvényben, figyelemmel a 15. cikk (4) és (5) bekezdések, valamint a 121. cikk (2) bekezdés előírásaira.

3. A választási kampányok lefolytatása az alábbi elvek szerint történik:

- a) szavazategyűjtési szabadság;
- b) esélyegyenlőség és azonos elbánás minden jelölt számára;
- c) az állami szervek pártatlansága a jelöltekkel szemben;
- d) a választási költségek nyilvánossága és felügyelete.

4. Az állampolgárok kötelesek a törvényben meghatározott módon együttműködni a választási szervekkel.

5. A szavazatok mandátumokká való átváltása az arányos képviselő elvével összhangban történik.

6. A közvetlen választáson alapuló testületi szervek feloszlatási eljárása során meg kell állapítani az új választás időpontját, amely annak megtörténtétől számított 60 napon belül, a feloszlatás időpontjában hatályos választási törvény szerint valósul meg; ennek hiányában a feloszlatás érvénytelen.

7. A választások megfelelő lefolytatásának és érvényességének megállapítása a bíróságok hatáskörébe tartozik.

114. cikk. Politikai pártok és ellenzéki jogok

1. A politikai pártok általános szavazással választott szervek működésében vesznek részt olyan mértékű képviselettel, ahogy azt szavazataik számukra lehetővé teszik.

2. A kisebbségek demokratikus ellenzéki pozícióhoz való joga biztosított, a jelen Alkotmányban meghatározott feltételek mellett és a törvény értelmében.

3. Azoknak a politikai pártoknak, amelyek képviseltetik magukat a Köztársaság Nemzetgyűlésében, viszont a Kormányban nem, jogukban áll rendszeres és közvetlenül a Kormány által nyújtott tájékoztatást kapni a közérdeklődésre számot tartó, fontosabb ügyek állásáról; azok a politikai pártok, amelyek képviseltetik magukat a regionális törvényhozó testületekben vagy olyanokban, amelyek közvetlen szavazás útján kerültek megalakításra, viszont nem vesznek részt az ezekhez kapcsolódó végrehajtó szervek munkájában, ugyanazokat a jogokat élvezik, mint ezek a szervek.

115. cikk. Népszavazás

1. Az ország területén bejegyzett, választójoggal rendelkező állampolgárok felszólíthatók véleményük közvetlenül, kötelező formában, népszavazás útján tett kifejezésére a Köztársaság elnöke, a Nemzetgyűlés vagy a kormány javaslata alapján, a hatáskörükbe tartozó ügyekben hozott döntésükkel kapcsolatban, az Alkotmányban és a törvényben meghatározott és előírások tárgyát képező körülmények között.

2. Népszavazás tartható az állampolgárok által a Köztársaság Nemzetgyűléséhez intézett kezdeményezésre is, mely a törvény által meghatározott szabályok szerint és időszakokon belül kerül ismertetésre és mérlegelésre.

3. A népszavazás tárgyát csak olyan országos fontosságú ügyek képezhetik, melyek vonatkozásában a Nemzetgyűlés vagy a kormány döntéshozó hatalma érvényesül nemzetközi egyezmény vagy törvényhozói rendelkezés alapján.

4. Az alábbi ügyek nem bocsáthatók népszavazásra:

- a) az Alkotmány módosítása;
- b) költségvetési, adó- és pénzügyi témák és intézkedések;
- c) A jelen Alkotmány 161. cikkében felsorolt témák, fenntartással az alábbi bekezdésre;
- d) a jelen Alkotmány 164. cikkében meghatározott ügyek, kivéve az i) pontban felsorolt intézkedések.

5. A fenti bekezdés rendelkezései nem érintik kiemelt fontosságú ügy népszavazásra bocsátását, ha az a 161. cikk i) pontja alapján nemzetközi szerződés tárgya, kivéve, ha békekötéssel vagy a határok kiigazításával kapcsolatos.

6. Egy népszámlálás csak egy üggyel foglalkozik; a kérdéseket tárgyilagos formában, érthetően és pontosan kell megfogalmazni, úgy, hogy azok lehetővé tegyék az igennel vagy nemmel történő választadást; a törvény megszabja a feltehető kérdések legnagyobb számát, valamint azokat a követelményeket, amelyek mellett a népszavazások megfogalmazhatók és lebonyolíthatók.

7. Népszavazás nem rendelhető el és nem írható ki a legfelsőbb hatalmi szervek, az önkormányzati szervek, az autonóm területek önkormányzatainak, a helyi kormányzatoknak vagy az Európa Parlament szerveinek megválasztását szolgáló általános választások kiírása és lefolytatása közti időpontokban.

8. A köztársasági elnök a Nemzetgyűlés vagy a kormány részére az alkotmánnyal és a törvénnyel való megegyezés előzetes felülvizsgálata céljából eljuttatott javaslatokat népszavazásra terjeszti elő.

9. A 113. cikk (1), (2), (3), (4) és (7) bekezdések rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni a népszavazásra.

10. A köztársasági elnök által vagy a szavazók nemleges szavazata miatt visszautasított népszavazási javaslatok nem újíthatók meg ugyanabban a törvényhozási ciklusban, kivéve új köztársasági nemzetgyűlési választás vagy a kormány leváltása esetén.

11. A népszavazás kötelező erejű minden esetben, ha a szavazók száma nagyobb, mint az összeírási területen regisztrált szavazók számának fele.

12. Külföldi állandó lakhellyel rendelkező állampolgárok és azok, akik a 121. cikk (2) bekezdés előírásainak értelmében rendszerint beszámításra kerülnek az összeírási területen regisztráltak közé, felhívhatók az olyan népszavazásokon való részvételre, amelyek különösen őket érintik.

13. Lehetséges regionális népszavazást tartani a 232. cikk (2) bekezdésének megfelelően.

116. cikk. Testületi szervek

1. Az autonóm területek vagy a helyi kormányzatok legfelsőbb hatalmi jogkörrel rendelkező szervként működő gyűléseinek értekezleteit nyilvánosan kell megtartani, a törvényben meghatározott esetek kivételével.

2. A testületi szervek határozatai a tagság többségének jelenléte esetén hozhatók meg.

3. A testületi szervek határozatai egyszerű többséggel, a tartózkodások összeszámlálása nélkül hozhatók meg, kivéve az Alkotmányban, a törvényben vagy a szervezet saját szabályaiban meghatározott eseteket.

117. cikk. Politikai köztisztviselők státusa

1. A politikai funkciót betöltő személyek politikai, polgári és büntetőjogi felelősséggel tartoznak megbízatásuk gyakorlása során elkövetett cselekményeikért és mulasztásaikért.

2. A törvény meghatározza a politikai hivatali tisztségviselők feladatait, kötelezettségeit és cselekvőképességének határait, valamint az ezen követelményeknek való megfelelés elmulasztása esetén fennálló következményeket, és az ehhez kapcsolódó jogosultságokat és mentelmi jogot.

3. A törvény meghatározza azokat a kötelezettség elmulasztásából származó cselekményeket, melyekért a politikai funkciót betöltő személyek felelősségre vonhatók, valamint az erre vonatkozó büntető rendelkezéseket és következményeket, melyek között szerepelhet az illető személy hivatalból való elmozdítása vagy hatáskörének megvonása.

118. cikk. A tisztújítás elve

1. Országos, regionális vagy helyi politikai tisztség viselésére vonatkozó megbízatás nem szólhat élethossziglan.

2. Törvény állapíthat meg korlátokat az újraválasztások vonatkozásában a végrehajtási politikai tisztségek betöltésének esetében.

119. cikk. A jogalkotás és a határozatok nyilvánosságra hozatala

- 1.** A Köztársaság hivatalos lapjában, a Diário da Republicában közzé kell tenni:
- a)* az Alkotmányos törvényeket;
 - b)* a nemzetközi szerződéseket és a ratifikálást, valamint egyéb arra vonatkozó bejelentést;
 - c)* a törvényeket, törvényerejű rendeleteket és regionális törvényhozó rendelkezéseket;
 - d)* a Köztársaság elnökének rendeleteit;
 - e)* a Nemzetgyűlés, valamint az autonóm régiók törvényhozó gyűléseinek határozatait;
 - f)* a Nemzetgyűlés, az Államtanács, az autonóm régiók törvényhozó gyűléseinek állandó rendelkezéseit;
 - g)* az Alkotmánybíróság, valamint azon más bíróságok határozatait, amelyeket a törvény általánosan kötelező jelleggel ruházott fel;
 - h)* a kormány szabályozó rendeleteit, egyéb rendeleteit és rendelkezéseit, valamint a Köztársaság minisztereinek az autonóm régiókra vonatkozó rendeleteit és a regionális szabályozó rendeleteket;
 - i)* A legfelsőbb hatalommal felruházott szervek, az autonóm területek szerveinek és a helyi közigazgatási szervek, valamint az Európai Parlament szerveinek választásával kapcsolatos eredményeket, csakúgy, mint az országos és regionális népszavazások eredményeit.
- 2.** Az előző bekezdés *a)–h)* pontjaiban meghatározott normák vagy határozatok, valamint az önálló régiók vagy helyi önkormányzatok legfelsőbb szervei általános jellegű határozatai kihirdetésének elmulasztása azok érvénytelenségét vonja maga után.
- 3.** Törvény határozza meg az egyéb aktusok közzétételének módjait, valamint ezek elmaradásának következményeit.

II. rész

A köztársasági elnök

I. fejezet

Jogállás és megválasztás

120. cikk. Meghatározás

A Köztársasági elnök képviseli a Portugál Köztársaságot, és elidegeníthetetlenül garantálja a nemzeti függetlenséget, állami egységet és a demokratikus intézmények megfelelő működését, valamint hivatalból a Fegyveres Erők főparancsnoka.

121. cikk. Megválasztása

- 1.** A Köztársasági elnököt az ország területén összeírt portugál állampolgárságú választók, valamint a külföldön élő portugál állampolgárok választják, általános, közvetlen és titkos választáson, az alábbi részben leírtaknak megfelelően.
- 2.** A külföldön élő portugál állampolgárok szavazójogának gyakorlását a törvény szabályozza, figyelembe véve a nemzet közösségével való tényleges kapcsolatukat.
- 3.** A nemzet területén a választójog személyesen gyakorolható.

122. cikk. Választhatóság

Választható minden választásra jogosult, portugál származású, 35. életévét betöltött állampolgár.

123. cikk. Újraválasztás

1. Nem megengedett a háromszor egymás utáni, vagy a megszakítás nélküli harmadik megbízatás lejártát követő 5 éven belüli újraválasztás.

2. Ha a Köztársasági elnök lemond tisztségéről, nem indulhat jelöltként a következő választásokon, sem pedig azokon, amelyeket a lemondását közvetlenül követő 5 éven belül tartanak.

124. cikk. Jelölések

1. A Köztársasági elnök posztjának betöltésére a jelölteket minimum 7500 és maximum 15000 választójoggal rendelkező állampolgárnak kell javasolni.

2. A jelölteknek a választás kitűzött időpontját legalább harminc nappal megelőzően szándékukat be kell jelenteni az Alkotmánybíróságon.

3. Bármely jelölt halála vagy elnökjelöltségi funkciójának betöltésére bármilyen okból alkalmatlanná válása esetén a választási eljárást a törvényben meghatározott határidőn belül újra le kell folytatni.

125. cikk. Választás időpontja

1. A Köztársasági elnököt hatvan nappal elődje megbízatásának lejárta előtt, vagy a tisztség megüresedését követő hatvan napon belül választják meg.

2. Nem lehet a választást kilencven nappal a nemzetgyűlési választások előtt vagy után tartani; a lejárt elnöki megbízatás a szükséges időszakra automatikusan meghosszabbodik.

3. A 2. bekezdésben leírt körülmények esetén a választásokat tíz nappal a meghatározott időszak végét követően kell megtartani, és a leköszönő elnök tisztsége automatikusan meghosszabbodik a meghatározott időszak végéig.

126. cikk. Választási rendszer

1. A Köztársasági elnöki posztot az a jelölt nyeri el, aki a leadott érvényes szavazatoknak több mint felét megszerzi; a kitöltetlen szavazólapokat figyelmen kívül kell hagyni.

2. Ha egyetlen jelölt sem szerez ennyi szavazatot, második szavazást tartanak, legkésőbb az elsőt követő huszonegyedik napon.

3. Ezen a választáson már csak az a két jelölt indul, aki az előző alkalommal a legtöbb szavazatot kapta és nem vonta vissza jelöltségét.

127. cikk. Beiktatás és eskütétel

1. A megválasztott köztársasági elnök beiktatási eskütétele a Nemzetgyűlés előtt történik.
2. A beiktatás a leköszönő elnök megbízatásának utolsó napján, vagy megüresedés miatt kiírt választások esetén az eredmény kihirdetését követő nyolcadik napon történik.
3. A megválasztott köztársasági elnök beiktatása alkalmával a következő esküt teszi:
„Esküszöm a becsületemre, a rám ruházott tisztséget legjobb tudásom szerint ellátom, védelmezem és betartom a Portugál Köztársaság Alkotmányát.”

128. cikk. Megbízatás időtartama

1. A köztársasági elnök megbízatása öt évre szól és a megválasztott új elnök beiktatásáig tart.
2. A hivatal megüresedése esetén a megválasztott új köztársasági elnök megbízatása teljes időszakra szól.

129. cikk. Az ország területéről való távollét

1. A köztársasági elnök nem hagyhatja el az ország területét a Nemzetgyűlés vagy az Állandó Bizottságnak a jóváhagyása nélkül, amennyiben az előbbi nem ülésezik.
2. A Nemzetgyűlés jóváhagyása nem szükséges átutazás vagy tranzit esetén, illetve olyan nem hivatalos jellegű utazásnál, mely öt napnál nem tart tovább, a Köztársasági elnök azonban arról előzetesen értesíti a Köztársaság Nemzetgyűlését.
3. Az (1) bekezdésben foglaltak elmulasztása a megbízatás elvesztését vonja maga után.

130. cikk. Büntetőjogi felelősség

1. A megbízatása gyakorlása során elkövetett bűncselekményekért a Köztársasági elnök a Legfelsőbb Bíróság előtt felel.
2. A eljárást a Nemzetgyűlés indítja tagjai egyötödének kezdeményezésére, de a vádemelés csak a képviselők kétharmados szótöbbségével jóváhagyott határozattal történik.
3. A vád alá helyezés a tisztségtől való megfosztással és az újraválasztásból való kizárással jár.
4. Azokért a bűncselekményekért, melyeket a Köztársasági elnök nem funkciójának gyakorlása közben követett el, megbízatásának lejártá után rendes bíróság előtt felel.

131. cikk. Lemondás

1. A Köztársaság Nemzetgyűléséhez benyújtott nyilatkozatban a Köztársasági elnök lemondhat megbízatásáról.
2. A lemondás akkor válik ténylegessé, ha a nyilatkozatot a Nemzetgyűlés tudomásul veszi és azt a Diário da República c. hivatalos lapban nyilvánosságra hozzák.

132. cikk. A köztársasági elnök helyettesítése

1. A Köztársasági elnök átmeneti akadályoztatása vagy a hivatal megüresedése esetén, ha az újonnan választott elnök még nem foglalta el hivatalát, az elnöki teendőket a Nemzetgyűlés elnöke, vagy ha ő is akadályoztatva van, helyettese látja el.

2. A Nemzetgyűlés elnöke – vagy az ő helyettese – a Köztársaság elnökének átmeneti helyettesítése idején nem gyakorolhatja képviselői megbízatását.

3. A köztársasági elnök az alatt az idő alatt is megőrzi hivatalával járó jogait és kiváltságait, amíg átmenetileg akadályoztatva van feladati ellátásában.

4. A hivatalát gyakorló köztársasági elnök élvezi a hivatalával együtt járó tiszteletet és előjogokat, de jogai azokra korlátozódnak, amelyeket a hivatali tisztségbe választásával kapott.

II. fejezet ***Hatáskörök***

133. cikk. Az egyéb szervekre vonatkozó hatáskörök

Az egyéb szervekre vonatkozóan a Köztársaság elnökének hatáskörébe tartozik:

- a) az Államtanács elnöki tisztségének betöltése;
- b) a választási törvénnyel összhangban a Köztársasági elnök, a Nemzetgyűlés, az Európai Parlament és a regionális nemzetgyűlés tagjai megválasztása időpontjának kitűzése;
- c) a Nemzetgyűlés rendkívüli összehívása;
- d) üzenetek címzése a Köztársaság Nemzetgyűléséhez és a regionális törvényhozó gyűléseknek;
- e) a Nemzetgyűlés feloszlatása, figyelembe véve a 172. cikk rendelkezéseit, meghallgatva az itt és az Államtanácsban képviselt pártokat;
- f) a miniszterelnök kinevezése a 187. cikk (1) bekezdésében leírtaknak megfelelően;
- g) a 195. cikk (2) bekezdés előírásainak megfelelően a kormány, valamint a 186. cikk (4) bekezdése előírásainak megfelelően a miniszterelnök felmentése;
- h) a miniszterelnök javaslata alapján a kormány tagjainak kinevezése és felmentése;
- i) a miniszterelnök felkérése alapján elnökölés a Minisztertanács ülésén;
- j) az autonóm régiók szerveinek saját kezdeményezésére vagy a kormány javaslatára történő feloszlatása a Nemzetgyűlés és az Államtanács véleményének kikérését követően;
- l) a Köztársaság autonóm régiókkal foglalkozó minisztereinek kinevezése és felmentése az Államtanács véleményének kikérését követően;
- m) a kormány javaslatára a köztársaság Számvevőszéke elnökének és a Köztársaság főállamügyészének kinevezése és felmentése;
- n) az Államtanács öt tagjának és a Köztársasági Főbíróság két tagjának kinevezése;
- o) a Legfelsőbb Nemzetvédelmi Tanács ülésén való elnökölés;
- p) a kormány javaslatára, a Fegyveres Erők Főparancsnoksága főnökének, a Fegyveres Erők Főparancsnoksága főnökhelyettesének, ha egy van, és a Fegyveres Erők három fegyvernemi főnökének kinevezése, az utóbbi két esetben a Fegyveres Erők Főparancsnoksága főnöke véleményének kikérését követően.

134. cikk. Személyes hatáskörök

A Köztársaság elnökének személyes hatáskörébe tartoznak az alábbiak:

- a) a Fegyveres Erők Legfelsőbb Parancsnoka tisztségének betöltése;
- b) a Nemzetgyűlés törvényei, a törvényerejű rendeletek és szabályozó rendeletek hatálybaléptetése és kihirdetése, valamint a nemzetközi egyezményeket jóváhagyó nemzetgyűlési határozatok és más kormányrendeletek aláírása;
- c) a 115. cikknek megfelelően az országos érdekeket érintő, valamint a 232. cikk (2) bekezdésben és a 256. cikk (3) bekezdésben meghatározott ügyek népszavazásra bocsátása;
- d) ostromállapot vagy rendkívüli állapot kihirdetése, figyelemmel a 19. és 138. cikkekre;
- e) nyilatkozattétel az ország életét súlyosan fenyegető veszély esetén;
- f) kegyelmezés vagy ítélet megváltoztatása a kormány véleményének kikérését követően;
- g) az Alkotmánybíróságtól a törvények, törvényerejű rendeletek és nemzetközi egyezmények kötelező normái alkotmányossága előzetes értékelésének kezdeményezése;
- h) nyilatkozatkérés az Alkotmánybíróságtól a jogi normák alkotmányellenességéről, úgyszintén a mulasztással elkövetett alkotmányvétség fennállásának igazolásáról;
- i) kitüntetések odaítélése a törvénynek megfelelően, valamint a portugál becsületrend nagymesteri tisztségének gyakorlása.

135. cikk. Nemzetközi kapcsolatokra vonatkozó hatáskörök

A nemzetközi kapcsolatok terén a Köztársaság elnökének hatáskörébe tartozik:

- a) a Kormány javaslata alapján a nagykövetek és követek kinevezése, valamint a külföldi diplomáciai képviselők akkreditálásának elfogadása;
- b) a megfelelő jóváhagyás után a nemzetközi szerződések ratifikálása;
- c) hadüzenet tényleges vagy várható agresszió esetén, valamint békekötés a kormány javaslatára az Államtanács meghallgatását követően, a Nemzetgyűlés felhatalmazása alapján, amikor ez utóbbi nem ülésezik vagy haladéktalan összehívása lehetetlen, Állandó Bizottsága felhatalmazása alapján.

136. cikk. Kihirdetés és vétőjog

1. A Köztársasági elnök a Nemzetgyűlés rendeletének kézhezvételétől vagy az Alkotmánybíróság alkotmányellenességet nem megállapító határozatának kihirdetésétől számított húsz napon belül a jogszabályt törvényként kihirdeti, vagy üzenet formájában vétőjoggal él, és lényeges okra hivatkozva a jogszabályt megfontolásra visszaküldi.

2. Ha a Nemzetgyűlés a mandátummal rendelkező képviselők abszolút többségének szavazatával azt megerősíti, a Köztársasági elnök az elfogadásától számított nyolc napon belül a dokumentumot kihirdeti.

3. Az organikus törvények elfogadásához, valamint a következő szabályozási területekre vonatkozó rendeletek megerősítéséhez a Nemzetgyűlés jelenlevő tagjai kétharmadának szavazata szükséges, amennyiben ez kiteszi az összes képviselő több mint felét:

- a) külügyek;
- b) az állami, magán- és szövetkezeti tulajdoni szektorok közötti határok, tekintettel a termelőeszközök tulajdonviszonyára;
- c) a jelen alkotmányban meghatározott választások szabályozása azokban az esetekben, ahol azok nem az általános törvényeknek megfelelően kerülnek szabályozásra.

4. A Köztársasági elnök a kormány rendeletének kézhezvételétől vagy az Alkotmánybíróság alkotmányellenességet nem megállapító határozatának kihirdetésétől számított negyven napon belül a rendeletet kihirdeti, vagy vétőjoggal él, és észrevételeit megküldi a kormánynak.

5. A Köztársasági elnök ezen kívül vétőjogával él a 278. és 279. cikkeken meghatározott esetekben.

137. cikk. A kihirdetés vagy aláírás elmaradása

A 134. cikk *b)* pontjában foglalt minden aktus esetén a Köztársasági elnök által végzendő kihirdetés vagy aláírás hiánya azok érvénytelenségét vonja maga után.

138. cikk. Ostromállapot vagy rendkívüli állapot kihirdetése

1. Ostromállapot vagy rendkívüli állapot kihirdetése előtt meg kell hallgatni a kormányt és kérni kell a Nemzetgyűlés felhatalmazását, amennyiben nem ülésezik, illetve haladéktalan összeülése lehetetlen, a megfelelő állandó bizottságot.

2. Ostromállapot vagy rendkívüli állapot kihirdetését, amikor a felhatalmazást a Nemzetgyűlés Állandó Bizottsága adja, a teljes Nemzetgyűlésnek jóvá kell hagynia, amint lehetősége van ülést tartani.

139. cikk. A Köztársaság ideiglenes elnökének hatáskörei

1. A Köztársaság ideiglenes elnöke nem járhat el a 133. cikk *e)* és *n)* pontjaiban, valamint a 134. cikk *c)* pontjában meghatározott esetekben.

2. A Köztársaság ideiglenes elnöke a 133. cikk *b)*, *c)*, *f)*, *m)* és *p)* pontjaiban, a 134. cikk *a)* pontjában, valamint a 135. cikk *a)* pontjában említett esetekben előzetesen köteles kikérni az Államtanács véleményét.

140. cikk. Miniszteri ellenjegyzés

1. A köztársasági elnöknek a 133. cikk *h)*, *j)*, *l)*, *m)* és *p)* pontok, a 134. cikk *b)*, *d)* és *f)* pontok, valamint a 135. cikk *a)*, *b)* és *c)* pontok alapján gyakorolt hatásköreit a kormánynak ellenjegyeznie kell.

2. Az ellenjegyzések hiánya az aktus jogi érvénytelenségét vonja maga után.

III. fejezet ***Államtanács***

141. cikk. Meghatározás

Az Államtanács a Köztársaság elnökének politikai tanácsadó testülete.

142. cikk. Összetétel

Az Államtanács elnöke a köztársasági elnök. Az Államtanács a következő tagokból áll:

- a)* a Nemzetgyűlés elnöke;
- b)* a miniszterelnök;
- c)* az Alkotmánybíróság elnöke;
- d)* az ombudsman;
- e)* a régiók kormányainak elnökei;
- f)* a jelen Alkotmány hatálybalépése után választott korábbi köztársasági elnök, akit nem mozdítottak el hivatalából;
- g)* a köztársasági elnök által megbízási idejére kinevezett öt állampolgár;
- h)* a Nemzetgyűlés által megbízási idejére az arányos képviselő elvének megtartásával választott öt állampolgár.

143. cikk. Beiktatás és hivatalba lépés

- 1.** Az Államtanács tagjait a Köztársasági elnök iktatja be.
- 2.** Az Államtanácsnak a 142. cikk *a)* és *e)* pontjában felsorolt tagjai addig töltik be a pozíciót, míg a megfelelő hivatalt viselik.
- 3.** Az Államtanácsnak a 142. cikk *g)* és *h)* pontjában felsorolt tagjai addig töltik be a funkciót, amíg utódikat be nem iktatják a megfelelő hivatal gyakorlásába.

144. cikk. Szervezeti felépítés és működés

- 1.** Az Államtanács jogosult megállapítani saját ügyrendjét.
- 2.** Az Államtanács ülései nem nyilvánosak.

145. cikk. Hatáskörök

Az Államtanács jogosult:

- a)* véleményt nyilvánítani a Nemzetgyűlés és az autonóm régiók szerveinek felosztatásáról;
- b)* véleményt nyilvánítani a kormány felmentéséről, a 195. cikk (2) bekezdésében foglalt esetekben;
- c)* véleményt nyilvánítani a hadüzenetről és a békekötésről;
- d)* véleményt nyilvánítani a Köztársaság ideiglenes elnökének aktusairól a 139. cikkben foglaltak szerint;
- e)* véleményt nyilvánítani az alkotmány által előírt egyéb esetekben, és általában tanácsot adni a Köztársaság elnökének hivatala gyakorlásával kapcsolatban, ha kéri.

146. cikk. Véleménynyilvánítás

Az Államtanács a 145. cikk *a)* és *e)* pontjában foglalt véleményét és tanácsát a köztársasági elnök által e célból összehívott ülésén alakítja ki, és akkor hozza nyilvánosságra, amikor azt az aktust, amelyet véleményez, végrehajtották.

III. rész *A Nemzetgyűlés*

I. fejezet *Jogállása és megválasztása*

147. cikk. Meghatározás

A Nemzetgyűlés minden portugál állampolgárt képviselő gyűlés.

148. cikk. Képviselők száma

A választási törvénynek megfelelően a Nemzetgyűlés minimum száznyolcvan, maximum kétszázharminc képviselőből áll.

149. cikk. Választókerzetek

1. A képviselőket a választókerületekben választják, amelynek határozatait törvény állapítja meg. A törvény biztosítja az egymandátumos és többmandátumos választókerületek működését, azok fajtáit és kiegészítését az arányos képviselet megvalósítása érdekében. A mandátumok megállapításánál a d'Hondt rendszert kell alkalmazni.

2. Az országos választókerület esetének kivételével a többmandátumos választókerületben a képviselők száma arányos a választókerületben névjegyzékbe vett választópolgárok számával.

150. cikk. Választójogi minőség

A választójoggal rendelkező portugál állampolgárok választhatóak, azok kivételével, akik helyi kizárás alá esnek, vagy meghatározott tisztségek betöltése miatt összeférhetetlenek.

151. cikk. Jelölések

1. A jelölteket, a törvény keretei között, közösen vagy külön-külön a politikai pártok állítják, és a listára felvehetnek olyan állampolgárokat is, akik nem tartoznak az adott párthoz.

2. Senki sem lehet egynél több választókerületben jelölt, kivéve az országos választókerületi választásnál, és mindenki csak egy listán szerepelhet.

152. cikk. Politikai képviselet

1. A törvény a szavazatok mandátummá alakítása során nem állapít meg választási küszöböt.

2. A képviselők nem választókerületüket, hanem az egész országot képviselik.

153. cikk. A megbízási idő kezdete és időtartama

1. A képviselői megbízási idő az általános választásokat követő első nemzetgyűlési ülésen kezdődik, és az azt követő választások utáni első üléssel ér véget, a megbízási idő felfüggesztése vagy az elmozdítás kivételével.

2. A Nemzetgyűlésben a megüresedések betöltését, valamint indokolt esetben a képviselők ideiglenes helyettesítését a törvény szabályozza.

154. cikk. Összeférhetetlenség és akadályoztatás

1. Azok a képviselők, akiket a kormány tagjaivá neveztek ki, e megbízási idő lejártáig nem gyakorolhatják mandátumukat, és a 153. cikkben meghatározott módon helyettesítik őket.

2. A törvény egyéb összeférhetetlenségeket is meghatároz.

3. A törvény szabályozza azokat a körülményeket és feltételeket, amelyek között a képviselőknek engedélyt kell kérniük a nemzetgyűléstől esküdtszéki tagság, választottbírói funkció ellátására, szakértői vagy tanúként történő közreműködésre.

155. cikk. Képviselők hivatali működése

1. A képviselőknek biztosítottak a megfelelő feltételek funkcióik szabad gyakorlásához, különösen a névjegyzékben szereplő választókkal fenntartandó elengedhetetlen kapcsolathoz és a folyamatos tájékoztatáshoz.

2. A törvény meghatározza azokat a körülményeket, amelyek esetében a képviselő – a Nemzetgyűlés ülése vagy kiküldetés miatt – igazoltan nem látja el a Nemzetgyűléssel össze nem függő feladatait.

3. A közhivatalok kötelesek a törvényben leírtaknak megfelelően együttműködni a képviselőkkel hivatali funkcióik ellátásában.

156. cikk. Képviselői hatáskörök

A képviselői hatáskörök a következők:

- a) alkotmánymódosítási javaslat beterjesztése;
- b) törvény- és határozattervezetek, házszabályok és határozatok beterjesztése, különös tekintettel a népszavazásra, és indítványok megvitatásának kezdeményezése a napirendben meghatározottaknak megfelelően;
- c) a Házszabálynak megfelelően részvétel és felszólalás a parlamenti vitákban;
- d) kérdés intézése a kormányhoz annak vagy az államigazgatásnak valamely tevékenységével kapcsolatban, ezzel kapcsolatban elfogadható időn belül tájékoztatás az államtitokról szóló törvény figyelembevételével;
- e) olyan adatok, információk és hivatalos közlemények megkérése a kormánytól vagy más állami intézménytől, melyeket hivataluk betöltéséhez hasznosíthatónak ítélnék meg;
- f) parlamenti vizsgálóbizottság felállításának indítványozása;
- g) más olyan hatáskörök, amelyeket a Házszabály meghatároz.

157. cikk. Mentelmi jog

1. A képviselők funkciójuk gyakorlása során leadott szavazataikért és kifejtett állásfoglalásaikért nem tartoznak polgári, büntetőjogi vagy fegyelmi felelősséggel.

2. A Nemzetgyűlés engedélye nélkül a képviselők nem hallgathatók ki tanúként vagy terheltként. Az utóbbi esetben az engedély megadása kötelező jellegű, amennyiben olyan súlyos bűncselekmény fennforgásának alapos gyanúja merül fel, mely három évnél hosszabb időre történő szabadságvesztéssel büntethető.

3. A Nemzetgyűlés engedélye nélkül egyetlen képviselőt sem lehet szabad mozgásában korlátozni vagy letartóztatni vagy bebörtönözni, kivéve, ha olyan büntett elkövetése során érték tetten, amely szabadságvesztéssel büntetendő a fenti bekezdésekben leírtaknak megfelelően.

4. Amennyiben a bűncselekmény elkövetésével vádolt képviselő ellen büntető intézkedéseket foganatosítanak, a Nemzetgyűlés határoz a képviselői minőség felfüggesztéséről az eljárás további folytatása érdekében. Az előző bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetése esetén a felfüggesztés kötelező.

158. cikk. Jogok és kiváltságok

1. A képviselők a következő jogokkal és kiváltságokkal rendelkeznek:

- a) a katonai és polgári szolgálat vagy polgári mozgósítás alóli ideiglenes felmentés;
- b) szabad mozgás és külföldre való hivatalos utazásaikhoz különleges útlevél;
- c) különleges személyazonossági igazolvány;
- d) a törvény által meghatározott anyagi juttatás.

159. cikk. Kötelességek

A képviselők kötelességei:

- a) részvétel a plenáris üléseken, és annak a bizottságnak az ülésein, melynek tagjai;
- b) megbízatásuk gyakorlása a Nemzetgyűlésben és azon tisztségek betöltése, melyeket Nemzetgyűlés megfelelő csoportja ruházott rájuk;
- c) részvétel a szavazásokban.

160. cikk. Felfüggesztés és lemondás

1. Elvesztik hivatali tisztségüket azok a képviselők:

- a) akikre nézve a törvényben előírtak alapján alkalmatlanságot vagy összeférhetetlenséget állapítanak meg;
- b) akik nem foglalják el helyüket a Nemzetgyűlésben, vagy akik a házszabályban megengedett hiányzások számát túllépik;
- c) akik a választáson őket jelölő párton kívüli más pártba lépnek;
- d) akiket bírósági ítélet bűnösnek mond ki hivatali minőségben elkövetett bűncselekmény elkövetése miatt, vagy akiket rasszista vagy fasiszta ideológiájú szervezetben való részvétel miatt jogerősen elítéltek.

2. A képviselők írásban lemondhatnak megbízatásukról.

II. fejezet ***Hatáskörök***

161. cikk. Politikai és törvényhozói hatáskörök

A Nemzetgyűlés az alábbi hatáskörökkel rendelkezik:

- a)* alkotmánymódosítás elfogadása a 284–289. cikkek szerint;
- b)* az autonóm régiók politikai és adminisztratív szabályzatának, valamint a törvényhozó gyűlés képviselőinek megválasztására vonatkozó törvények elfogadása;
- c)* törvényhozás minden területen, kivéve az Alkotmány által a kormány számára fenntartott területeket;
- d)* a jogalkotói jogkör átruházása a kormánynak;
- e)* a jogalkotói jogkör átruházása a regionális törvényhozó gyűlésekre a 227. cikk (1) bekezdés *b)* pontjának megfelelően;
- f)* közkegyelem biztosítása és általános kegyelmezés;
- g)* a kormány által benyújtott főbb országos tervjavaslatokra és az állami költségvetésre vonatkozó törvények elfogadása;
- h)* a kormány felhatalmazása hitelnyújtásra és más, nem változó pénznemben történő hitelműveletek végrehajtására, meghatározva a megfelelő általános feltételeket és megállapítva a kormány által minden évben biztosított párhuzamos jóállás felső határait;
- i)* nemzetközi szerződések, különösen Portugália nemzetközi szervezetben való részvételére vonatkozó, baráti, béke-, védelmi, határokat kiigazító, katonai tárgykört érintő és más olyan szerződés jóváhagyása, amelynek megkötése a kormány hatáskörébe tartozik, vagy amely megfontolását igényli;
- j)* javaslatétel a köztársasági elnöknek az egész országot érintő népszavazásra vonatkozó kérdések benyújtására;
- l)* felhatalmazás ostromállapot és rendkívüli állapot kihirdetésére, és azok megerősítése;
- m)* Köztársaság elnökének felhatalmazása hadüzenetre és békekötésre;
- n)* a törvénynek megfelelően véleménynyilvánítás az Európai Unió szerveinél függőben lévő és döntésre váró olyan ügyekben, amelyek kihatással vannak a kizárólagos törvényhozói hatáskörökre;
- o)* az Alkotmányban vagy törvényben meghatározott egyéb feladatok ellátása.

162. cikk. Felügyeleti hatáskörök

A felügyeleti tevékenység területén a Nemzetgyűlés hatáskörébe tartozik:

- a)* az Alkotmány és a törvények betartásának figyelemmel kísérése, valamint a kormány és az államigazgatás tevékenységének értékelése;
- b)* az ostromállapot vagy rendkívüli állapot kihirdetésének felülvizsgálata;
- c)* érvényességük befejezése vagy módosítása szempontjából a kormány törvényerejű rendeleteinek felülvizsgálata, kivéve azokat, melyek annak kizárólagos törvényhozói hatáskörébe tartoznak, valamint a 227. cikk (1) bekezdés *b)* pontban meghatározott regionális törvényerejű rendeleteket;
- d)* az Állam és a törvény által meghatározott más társadalmi szervek elszámolásának átvétele, melyet az adott év december 31. napjáig kell benyújtani a Számvevőszék beszámolójával – amennyiben elkészült – és a megtárgyaláshoz szükséges egyéb okmányokkal együtt;
- e)* az országos terv teljesítéséről szóló beszámoló vizsgálata.

163. cikk. Más szervekkel összefüggő hatáskörök

Az egyéb szervekkel kapcsolatban a Nemzetgyűlés hatáskörébe tartozik:

- a) a köztársasági elnök beiktatásának tanúsítása;
- b) a köztársasági elnök ország területéről való távollétének jóváhagyása;
- c) az alkotmányos védeljárás elrendelése a köztársasági elnök ellen feladatainak gyakorlása során elkövetett bűncselekményekért, valamint határozat a kormány tagjainak felfüggesztéséről a 196. cikkben előírt esetekben;
- d) a kormány programjának megvitatása;
- e) szavazás bizalmatlansági indítványokról és bizalmi szavazások tartása a kormánnyal kapcsolatban;
- f) a törvénynek megfelelően Portugália Európai Unió működési folyamatában való részvételének figyelemmel kísérése és értékelése;
- g) részarányos részvétel alapján 5 tag választása az Államtanácsba, valamint az Államügyesség Legfelsőbb Tanácsába azoknak a tagoknak a megválasztása, akik kijelölésére a Nemzetgyűlés jogosult;
- i) az Alkotmánybíróság 10 bírójának, az ombudsman, a Gazdasági és Szociális Tanács elnökének, a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács 7 tagjának, a médiaszabályozó szerv tagjainak és az Alkotmányban meghatározott más tisztségek betöltőinek megválasztása; kétharmados szavazattöbbséggel, úgy, hogy az kitegye az összes képviselő több mint felét;
- j) a törvénynek és a házszabálynak megfelelően Portugália külföldön tartózkodó katonai kontingensének figyelemmel kísérése.

164. cikk. Kizárólagos törvényhozói hatáskörök

A Nemzetgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik a törvények kibocsátása a következő témakörökben:

- a) a legfelsőbb állami szervek hivatali tisztségviselőinek megválasztása;
- b) népszavazások jogi szabályai;
- c) az Alkotmánybíróság szervezete, működése és eljárása;
- d) a nemzetvédelem megszervezése, az ezzel járó kötelezettségek és általános szerkezetének, valamint a fegyveres erők működésének, átcsoportosításának és fegyelmi kérdéseinek meghatározása;
- e) ostromállapot és rendkívüli állapot;
- f) a portugál állampolgárság elnyerése, elvesztése vagy újbóli elnyerése;
- g) a területi vizek határainak, a kizárólagos gazdasági övezetnek, Portugália parti övezet-határaihoz való jogának megállapítása;
- h) politikai pártok és egyesületek;
- i) oktatási rendszer felépítése;
- j) képviselők választása az autonóm régiók törvényhozó gyűléseibe;
- l) hivatali tisztségviselők megválasztása a helyi önkormányzatok szerveibe, valamint a közvetlen, általános szavazással választott és minden más alkotmányügyi szerv tisztségviselőinek megválasztása;
- m) a legfelsőbb hatalmi szervek és a helyi önkormányzatok tisztségviselőinek jogállása, valamint más alkotmányügyi és egyéb szervek közvetlen, általános szavazással választott tisztségviselőinek jogállása;
- n) helyi önkormányzatok és rendszerük létrehozása, megszüntetése vagy átalakítása az autonóm területek hatásköreit nem érintve;

- o)* a katonai személyek és a katonai szervezetben tényleges szolgálatot teljesítő katonai vagy biztonsági alkalmazottak és a biztonsági szolgálatot ellátó ügynökök alapvető jogai gyakorlásának korlátozása;
- p)* tagok Európai Unióba – kivéve annak Bizottságába – történő kinevezésével kapcsolatos szabályok;
- q)* a hírszerzésre és az államtitokra vonatkozó szabályrendszer;
- r)* az állami, az autonóm régiók és a helyhatóságok költségvetésével kapcsolatos szabályok;
- s)* a nemzeti szimbólumokkal kapcsolatos szabályok;
- t)* az autonóm régiók pénzügyeire vonatkozó szabályok;
- u)* az államvédelmi szolgálattal kapcsolatos szabályok;
- v)* a köztársasági elnököt támogató szolgálatok szervezeti, adminisztratív és pénzügyi autonómiájával kapcsolatos szabályok.

165. cikk. Részlegesen kizárólagos törvényhozói hatáskörök

1. A Nemzetgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik a törvényhozás a következő ügyekben, kivéve, ha azt a kormány hatáskörébe utalták:

- a)* a személyek jogállása és jogi minősége;
- b)* jogok, szabadságok és garanciák;
- c)* a bűncselekmények, büntetések, biztonsági intézkedések és megfelelő indítványok, valamint a büntetőeljárás;
- d)* a fegyelmi szabályszegések, valamint a jogsértő cselekmények büntetésének alapvető szabályai, valamint az ezekhez kapcsolódó eljárások;
- e)* a közcélből történő igénybevétel és kisajátítás alapvető jogi szabályai;
- f)* a társadalombiztosítási rendszer és az országos egészségügyi szolgálat;
- g)* a környezet, ökológiai egyensúly és a kulturális örökség védelmi rendszerének alapjai;
- h)* a községi és városi haszonbérlet általános rendszere;
- i)* adók megállapítása és az adórendszer, valamint az adózás és más, közhivataloknak fizetendő pénzügyi hozzájárulások rendszere;
- j)* a termelési eszközök tulajdoni szektorainak meghatározása, beleértve azoknak az alapvető szektoroknak a meghatározását is, amelyekben a magántársaságok és más hasonló természetű intézmények működése tilos;
- l)* a termelési eszközökbe való beavatkozás, azok államosításának és privatizációjának módjai és eszközei, valamint a kártalanítás megállapításának szempontjai;
- m)* a gazdasági és szociális fejlesztési tervekre és a Gazdasági és Szociális Tanács összetételére vonatkozó szabályok;
- n)* az agrárreform alapjai, beleértve a magánművelésű mezőgazdasági egységek alsó és felső határainak megállapításához szükséges szempontokat;
- o)* monetáris rendszer, súly- és mértékegységek;
- p)* a bíróság és az államügyészség és az alternatív megoldások megvitatására jogosult, nem jogi jellegű szervek szervezete és hatásköre, valamint ezek tisztviselőinek jogállása;
- q)* a helyi hatalmi szervek jogállása, beleértve a helyi pénzügyek igazgatását is;
- r)* a lakosok egyesületeinek részvétele a helyi önkormányzatokban;
- s)* a társadalmi szervezetek, azok igazgatásának és polgári jogi felelősségének garanciái;
- t)* köztisztviselőkre vonatkozó szabályok alapjai és hatásköreik;
- u)* állami tulajdonú vállalatok és közalapítványok jogállásának általános alapjai;

- v) az állami szektorban lévő tulajdon meghatározása és az ilyen tulajdonnal kapcsolatos rendezési lehetőségek;
 - x) termelőeszközökkel kapcsolatos jogi szabályok a szövetkezeti és a szociális szektorban;
 - z) területrendezés és urbanizáció alapjai;
 - aa) városi rendőrségi szervezetek rendszere és formája.
2. A törvényhozási felhatalmazásról szóló törvény meghatározza a felhatalmazás tárgyát, célját, terjedelmét és időtartamát, mely meghosszabbítható.
3. Törvényhozási felhatalmazás legfeljebb egyszer adható, ez nem vonatkozik azok részleges végrehajtására.
4. A felhatalmazás érvényét veszti annak a kormánynak a lemondásával, amelyre a felhatalmazás vonatkozott, vagy a Nemzetgyűlés feloszlásával.
5. Jelen cikk hatálya kiterjed a költségvetési törvényben a kormányra átruházott jogalkotási felhatalmazásra. Az ilyen felhatalmazás a költségvetési év végéig nem szűnik meg.

166. cikk. Jogi aktusok formái

1. A 161. cikk *a)* pontjában előírt aktusok alkotmánytörvény formáját öltik.
2. A 164. cikk *a)–f)* és *h), j), l)* (első rész), *q)* és *t)* pontjaiban, valamint a 255. cikkben meghatározott aktusok alaptörvény formáját öltik.
3. A 161. cikk *b)–h)* pontjaiban leírt aktusok törvény formáját öltik.
4. A 163. cikk *d)* és *e)* pontjaiban meghatározott aktusai indítvány formáját öltik.
5. A Nemzetgyűlés egyéb aktusa, valamint a 179. cikk (3) bekezdés *e)* és *f)* pontjaiban meghatározott, Állandó Bizottság által hozott aktusok határozat formáját öltik.
6. A határozatokat kihirdetés nélkül közzé kell tenni.

167. cikk. Törvénykezdeményezés és népszavazás

1. A törvénykezdeményezés joga illeti a képviselőket, parlamenti csoportokat, a kormányt és a törvénynek megfelelő módon és feltételekkel a választópolgárok csoportjait, valamint autonóm régiók esetében a megfelelő regionális gyűléseket.
2. A képviselők, a képviselőcsoportok, az autonóm régiók törvényhozó gyűlései, valamint regisztrált elektorok nem terjeszthetnek be olyan törvénytervezetet vagy módosító javaslatot, mely a költségvetési törvényben előírtakhoz képest növelné a kormány kiadásait vagy csökkentené annak bevételeit a költségvetési évben.
3. A képviselők, parlamenti csoportok és a választópolgárok csoportjai nem terjeszthetnek be népszavazási javaslatot az adott év állami költségvetésének a költségvetési tervben meghatározottaktól eltérő növelésével vagy csökkentésével kapcsolatban.
4. A határozottan elutasított törvénytervezetet vagy -javaslatot nem lehet ugyanazon az ülészen on ismét beterjeszteni, kivéve, ha új Nemzetgyűlést választottak.
5. Azokat a törvénytervezeteket és javaslatokat, melyekről nem szavaztak azon az ülészen on, melyen beterjesztették, a következő ülészen on nem szükséges ismételt en beterjeszteni, kivéve, ha a törvényhozási ciklus lejárt.
6. A kormány által benyújtott törvényjavaslatok és népszavazási javaslatok hatályukat veszti k a kormány feloszlásával.
7. Regionális törvényhozói gyűlések törvényhozási kezdeményezései érvényüket veszti k a törvényhozási ciklus végén, kivéve, amennyiben azok első olvasatban elfogadásra kerül-

nek, mely esetben azok a nemzetgyűlés törvényhozási ciklusának végével veszítik érvényüket.

8. A parlamenti bizottságok jogosultak alternatív törvénytörvények benyújtására; azonban ezek nincsenek befolyással azokra a törvényjavaslatokra, -tervezetekre vagy népszavazási javaslatokra, amelyek a vissza nem vont kezdeményezésekre hivatkoznak.

168. cikk. Vita és szavazás

1. A törvénytervezeteket és -javaslatokat első olvasatban általános, második olvasatban részletes vitán tárgyalják.

2. A szavazás magában foglalja az első olvasatot követő szavazást, a második olvasatot követő szavazást, valamint a zárószavazást.

3. Amennyiben a Nemzetgyűlés hozzájárul, az általános vitában jóváhagyott szövegről speciális bizottságban szavaznak, tiszteletben tartva a Nemzetgyűlés fellebbezési jogát és azt a jogát, hogy végleges szavazást tartsanak az általános jóváhagyás érdekében.

4. a 164. cikk *a)–f), h), n)* és *o)* pontjaiban, valamint a 165. cikk (1) bekezdés *q)* pontjában meghatározott kérdésekre vonatkozó törvényeket plenáris ülésen részletes szavazással kell jóváhagyni.

5. Az általános törvényeket a zárószavazáson a képviselők abszolút többsége fogadja el. A 255. cikkben meghatározott területi határmegállapításra vonatkozó határozatokat a Nemzetgyűlés a második olvasatban a plenáris ülésen a képviselők abszolút többsége fogadja el.

6. A jelen lévő képviselők kétharmados többségével kell elfogadtatni, feltéve, hogy a legalább az összes tag kétharmada, és valamint legalább a szavazásra jogosult képviselők abszolút többsége jelen van a következőket:

- a)* a médiaszabályozási testületre vonatkozó törvény;
- b)* a 118. cikk (2) bekezdése rendelkezéseire vonatkozó szabályok;
- c)* a 121. cikk (3) bekezdésében szabályozott jog gyakorlására vonatkozó jogszabály;
- d)* a 148. és a 149. cikkben meghatározott kérdésekre vonatkozó jogszabályi rendelkezések, valamint a választási rendszerre és eljárásra vonatkozó, a 239. cikk (3) bekezdésében meghatározott szabályok;
- e)* a 164. cikkben meghatározott kérdésekre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket;
- f)* az autonóm régiók politikai és közigazgatási törvényeire vonatkozó jogszabályok, melyek meghatározzák, hogy mely kérdések tartoznak az autonóm régiók törvényhozási hatalmának körébe.

169. cikk. Törvényhozói aktusok parlament általi elfogadása

1. A törvényerejű rendeletek, azok kivételével, amelyeket a kormány különleges törvényhozási hatásköre gyakorlása során fogadott el, Nemzetgyűlés általi vizsgálatra terjesztendő elő kiegészítésük vagy érvényességük megszüntetése céljából, amennyiben ezt legalább tíz képviselő kéri azok harminc napon belül történő közzététele után, mely időszakba nem számítanak bele azok a napok, amikor a Nemzetgyűlés működése fel van függesztve.

2. Amennyiben átruházott hatáskörben alkotott, megfontolásra beterjesztett törvényerejű rendelethez módosító javaslatot fűznek, a Nemzetgyűlés részben vagy egészben felfüggesztheti a törvényerejű rendelet alkalmazását mindaddig, amíg a módosítást elfogadják vagy elutasítják.

3. A felfüggesztés a végső döntés nélkül végződő 10 plenáris ülés után közvetlenül megszűnik.

4. Amennyiben az érvényesség-megszüntetés elfogadásra kerül, az intézkedés az erre vonatkozó határozatnak a Köztársasági Közlönyben (Diário da República) való közzétételét követően hatályát veszti, és nem tehető ismét közzé ugyanabban a törvényhozói ciklusban.

5. Az eljárás megszűnik, amennyiben a törvényerejű rendelet vizsgálatra történő benyújtását követően a Nemzetgyűlés arról nem hoz döntést, vagy amennyiben a kiegészítés megtételére vonatkozóan hozott döntést követően az adott törvényhozási ciklus során, annak 15 plenáris ülése után sem születik olyan törvény, amely azt hatályba helyezi.

6. A törvényerejű rendeletek Nemzetgyűlés általi vizsgálata a házszabály szerint elsőbbséget élvez.

170. cikk. Sürgősségi eljárás

1. Valamelyik képviselő, bármely parlamenti csoport vagy a kormány kezdeményezésére a Nemzetgyűlés sürgősnek nyilváníthatja valamely törvénytervezet, -javaslat vagy határozat megvizsgálását.

2. A Nemzetgyűlés az autonóm régiók törvényhozó gyűléseinek kezdeményezésére sürgősnek nyilváníthatja bármely, általuk kezdeményezett törvényjavaslat megvizsgálását.

III. fejezet

Szervezet és működés

171. cikk. Törvényhozási időszak

1. A törvényhozási megbízatás négyéves időtartamra szól.

2. Felosztatás esetén az újonnan megválasztott Nemzetgyűlés új törvényhozási időszakot kezd, amelynek időtartama meghosszabbodik annyival, amennyi hátra volt még a következő választások időpontjáig.

172. cikk. Felosztatás

1. A Köztársaság Nemzetgyűlését nem lehet felosztatni a megválasztását követő hat hónapon belül, a Köztársasági elnök hivatali idejének utolsó félévében, valamint ostromállapot vagy rendkívüli állapot idején.

2. Az (1) bekezdés ellenére történő felosztatás érvénytelen.

3. A Nemzetgyűlés felosztatása nem érinti a képviselők megbízatási idejét, sem az Állandó Bizottság működését a következő választások utáni Nemzetgyűlés alakuló üléséig.

173. cikk. Választás utáni ülés

1. A Nemzetgyűlés saját hatáskörében összeül a választások végleges eredményének igazolását követő harmadik napon, vagy ha a választások a törvényhozási időszak után zajlottak, az azt követő harmadik napon, ha azonban az a nap a törvényhozási időszak vége előttre esett, akkor a következő törvényhozási időszak első napján.

2. Ha ez a dátum a rendes ülésszakon kívülre esik, a Nemzetgyűlés a 175. cikkben meghatározottak szerint összeül.

174. cikk. Törvényhozási ciklusok, ülősszakok és ülések összehívása

1. A törvényhozási ülősszak szeptember 15-én kezdődik, és egy évig tart.
2. A Nemzetgyűlés rendes ülősszaka szeptember 15-től június 15-ig tart, amely nem befolyásolja a Nemzetgyűlés által plenáris ülésen, a jelenlévő képviselők kétharmadának szavazatával elhatározott elnapolásokat.
3. A 2. bekezdésben meghatározott időszakon kívül a Nemzetgyűlés az Állandó Bizottság, vagy ha ez nem lehetséges, rendkívüli sürgős esetben a képviselők több mint felének kezdeményezésére ül össze.
4. A Nemzetgyűlést rendkívüli esetben a köztársasági elnök is összehívhatja különleges ügyek megtárgyalására.
5. Amennyiben a Nemzetgyűlés a 2. bekezdés alapján az elnapolás mellett dönt, a bizottságoknak joguk van ülésezni akkor is, ha a Nemzetgyűlés nem tart ülést.

175. cikk. A Nemzetgyűlés belső hatáskörei

- A Nemzetgyűlés jogosult:
- a) kidolgozni és jóváhagyni ügyrendjét az Alkotmánynak megfelelően;
 - b) megválasztani a jelenlévő képviselők abszolút többségével elnökét és az elnökség többi tagját a négy elnökhelyettessel, akiket a négy legnagyobb parlamenti csoport javasol;
 - c) megalakítani Állandó Bizottságát és a többi bizottságot.

176. cikk. Plenáris ülések ügyrendje

1. A napirendet a Nemzetgyűlés elnöke határozza meg a házszabályban meghatározottaknak megfelelően, mely a Nemzetgyűlés plenáris ülése előtti megvitatás, valamint a köztársasági elnöknek a 174. cikk (4) bekezdésben meghatározott hatáskörébe tartozó kérdés tárgyat képezheti.
2. A kormány, valamint a parlamenti csoportok elsőbbséget kérhetnek országos érdekű, sürgős kérdés megtárgyalására.
3. Minden parlamenti csoportnak joga van meghatározni a napirendet egy bizonyos számú ülésen az ügyrendben előírt feltételek szerint, mindig figyelembe véve a kisebbségi vagy a kormányban nem képviselt pártok helyzetét.
4. A regionális törvényhozói gyűlések elsőbbséget kérhetnek regionális fontosságú és sürgős döntéshozatalt igénylő kérdések megvitatására.

177. cikk. A plenáris ülések kormánytagok általi látogatása

1. A minisztereknek joguk van részt venni a Nemzetgyűlés plenáris ülésein és ott felszólalni, az ügyrendben előírt keretek között, őket államtitkár segítheti, vagy helyettesítheti.
2. Ki kell jelölni olyan üléseket, amelyeken a kormány tagjai jelen vannak, hogy válaszoljanak a képviselők által szóban vagy írásban feltett kérdésekre, illetve, hogy a kért felvilágosításokat megadják, s amelyeket az ügyrendben csak a lehető legkisebb szabályozással kell előírni; az időpontok megállapítása a kormánnyal egyetértésben történik.
3. A kormány tagjai kérhetik részvételüket a bizottságok munkájában. Megjelenésük kötelező, amennyiben erre felkérést kapnak.

178. cikk. Bizottságok

1. A Nemzetgyűlésben a házszabályban meghatározott bizottságok működnek. A Nemzetgyűlés létrehozhat eseti bizottságokat is valamely kérdés kivizsgálására vagy más meghatározott célra.

2. A bizottságok összetételének meg kell felelnie a pártok nemzetgyűlési képviselőinek.

3. A Nemzetgyűléshez benyújtott előterjesztéseket annak bizottságai vizsgálják meg, melyek más, az ügyben illetékes bizottságok véleményét kikérhetik. A bizottságok minden ügyben kérhetik bármely állampolgár bizottság előtti tanúságtételét.

4. Az általános feltételeket figyelembe véve a parlamenti vizsgálóbizottságokat akkor kell létrehozni, ha azt a szavazásra jogosult képviselők egyötöde kéri. Egy képviselő egy törvényhozási ülés alatt csak egyet kérhet.

5. A parlamenti vizsgálóbizottságok ugyanazokkal a vizsgálati hatáskörökkel vannak felruházva, mint a bíróságok.

6. A bizottságok elnöki tisztségeit képviselők számának arányában kell megosztani a parlamenti pártok között.

7. A regionális törvényhozói gyűlések regionális törvényekre javaslatot tevő képviselői a házszabálynak megfelelően részt vehetnek az ezeket az ügyeket tárgyaló bizottságok ülésein.

179. cikk. Állandó Bizottság

1. A Nemzetgyűlés működésének rendes időszakán kívül, a felosztatás időtartama alatt és az Alkotmány által előírt egyéb esetekben a Nemzetgyűlés Állandó Bizottsága működik.

2. Az Állandó Bizottság elnöke a Nemzetgyűlés elnöke, tagjai az alelnökök és azok a képviselők, akiket a pártok jelöltek ki Nemzetgyűlési képviselőiknek megfelelően.

3. Az Állandó Bizottság hatáskörébe tartozik:

a) az alkotmány és a törvények betartásának biztosítása, a kormány és az állami szervek tevékenységének figyelemmel kísérése;

b) a Nemzetgyűlés hatásköreinek gyakorlása a képviselők mandátumának időtartamával kapcsolatban;

c) a Nemzetgyűlés összehívásának kezdeményezése, amikor az szükséges;

d) a törvényhozási ülészek megnyitásának előkészítése;

e) a köztársasági elnök ország területéről való távollétének jóváhagyása;

f) a köztársasági elnök felhatalmazása ostromállapot kihirdetésére, hadüzenetre vagy békekötésre.

4. A 3. bekezdés f) pontjában foglalt esetben az Állandó Bizottság a Nemzetgyűlés lehető legkorábbi összehívására törekszik.

180. cikk. Parlamenti csoportok

1. Az egyes pártok vagy koalíciók szerint választott képviselőknek joguk van parlamenti csoportokat létrehozni.

2. Minden parlamenti csoportnak joga van:

a) részt venni a Nemzetgyűlés bizottságaiban, tagjai számának megfelelő képviselői arányban, valamint megjelölni képviselőit;

- b) arra, hogy a napirend összeállításánál véleményét kinyilvánítsa, valamint, hogy a Nemzetgyűlés előtt elfogadott napirendet vitára bocsássa a plenáris ülésen;
- c) vitát kezdeményezni a kormány jelenlétében, olyan ügyekkel kapcsolatban, amelyek aktuálisak és sürgős, közügyeket érintő témára vonatkoznak;
- d) ülésszakonként 2 interpellációt benyújtani a kormánynak általános vagy ágazatot érintő kérdésekkel kapcsolatban;
- e) kérni az Állandó Bizottságot, hogy az indítványozza a Nemzetgyűlés összehívását;
- f) parlamenti vizsgáló bizottság létrehozását kérni valamely kérdés kivizsgálására;
- g) törvényt kezdeményezni;
- h) a kormányprogram elutasítását kezdeményezni;
- i) a kormánnyal szemben bizalmatlansági indítványt benyújtani;
- j) rendszeres tájékoztatást kapni a kormánytól a közérdeklődésre számot tartó ügyek aktuális helyzetéről.

3. Minden parlamenti csoportnak joga van munkahellyel rendelkezni a Nemzetgyűlés épületében, és joga van a törvény által meghatározott keretek között saját technikai és adminisztratív személyzetre.

4. Azok a képviselők, akik nem tagjai parlamenti csoportoknak, a házszabálynak megfelelően jogosultak a minimális jogokra és garanciákra.

181. cikk. A Nemzetgyűlést kiszolgáló tisztségviselők és szakértők

A Nemzetgyűlés és bizottságainak munkáját a technikai és adminisztratív alkalmazottak állandó csoportja, valamint felkért vagy időlegesen szerződötött szakértők segítik, a Nemzetgyűlés elnöke által szükségesnek ítélt számban.

IV. rész

A kormány

I. fejezet

Tevékenysége és felépítése

182. cikk. Meghatározás

A kormány az ország általános politikai vezetésének szerve és az államigazgatás legfelsőbb szerve.

183. cikk. Összetétel

1. A kormány a miniszterelnökből, a miniszterekből, az államtitkárokból és a helyettes-államtitkárokból áll.

2. A kormány tagja lehet egy vagy több miniszterelnök-helyettes.

3. A minisztériumok és államtitkárságok számát, meghatározását és hatáskörét, valamint a köztük való kapcsolatok formáit a konkrét eseteknek megfelelően a vezető tisztségviselők kinevezéséről szóló rendelet vagy törvényerejű rendelet határozza meg.

184. cikk. Minisztertanács

1. A Minisztertanács a miniszterekből, a miniszterelnök-helyettesekből, amennyiben vannak ilyenek, és a miniszterekből áll.

2. A törvény megengedheti meghatározott területekért felelős miniszteri bizottságok létrehozását.

3. A Minisztertanács felkérheti az államtitkárokat és a helyettes államtitkárokat az ülésein való részvételre.

185. cikk. A kormány tagjainak ideiglenes helyettesítése

1. Amennyiben nincs miniszterelnök-helyettes, a miniszterelnököt annak távolléte vagy akadályoztatása esetén az a miniszter helyettesíti, amelyiket a miniszterelnök a köztársasági elnöknek javasol vagy ilyen javaslat hiányában az, akit a köztársasági elnök kijelöl.

2. Valamelyik minisztert annak távollétében, vagy akadályoztatása esetén az az államtitkár helyettesíti, akit a miniszter a miniszterelnöknek javasol, vagy ilyen javaslat hiányában a kormánynak az a tagja, akit a miniszterelnök kijelöl.

186. cikk. A hivatali megbízás kezdete és vége

1. A miniszterelnök megbízása beiktatásával kezdődik és a Köztársasági elnök által történő felmentésével végződik.

2. A kormány többi tagjának megbízása a beiktatással kezdődik és felmentésükkel vagy a miniszterelnök felmentésével ér véget.

3. Az államtitkárok és helyettes-államtitkárok megbízása véget ér az adott miniszter felmentésével.

4. A kormány felmentése esetén a távozó miniszterelnök megbízása az új miniszterelnök kinevezésével és beiktatásával szűnik meg.

5. Programjának a Nemzetgyűlés által történő megvitatása előtt vagy felmentése után a kormány saját maga köteles tevékenységét arra korlátozni, ami a közügyek igazgatásának biztosításához feltétlenül szükséges.

II. fejezet ***Megalakítás és felelősség***

187. cikk. Megalakítás

1. A miniszterelnököt a köztársasági elnök nevezi ki, figyelembe véve a Nemzetgyűlésben képviselt pártok véleményét és a választások eredményét.

2. A kormány többi tagját a miniszterelnök javaslata alapján a köztársasági elnök nevezi ki.

188. cikk. Program

A kormány programja azokból az alapvető politikai irányvonalakból és intézkedésekből áll, amelyeket a kormányzati munka különböző területein elfogadni vagy javasolni kíván.

189. cikk. Kollektív felelősség

A kormány programja és a Minisztertanács határozatai kötelezik a kormány tagjait.

190. cikk. A kormány felelőssége

A kormány felelősséggel tartozik a Köztársaság elnökének és a Nemzetgyűlésnek.

191. cikk. A kormány tagjainak felelőssége

1. A miniszterelnök a Köztársaság elnökének, a kormány politikájáért pedig a Nemzetgyűlésnek felelős.
2. A miniszterelnök-helyettesek és a miniszterek a miniszterelnöknek, a kormány politikájáért pedig a Nemzetgyűlésnek felelősek.
3. A helyettes-államtitkárok a miniszterelnöknek és a megfelelő miniszternek felelősek.

192. cikk. A kormány programjának Nemzetgyűlés általi mérlegelése

1. A kormány programját a miniszterelnök a kinevezését követően legfeljebb tíz nappal beterjeszti a Köztársaság Nemzetgyűléséhez értékelésre.
2. Ha a Nemzetgyűlés ténylegesen nem ülésezik, elnöke azt kötelezően összehívja ebből a célból.
3. A vita 3 napnál nem tarthat tovább, és lezárása előtt valamely parlamenti csoport javasolhatja a kormány programjának elutasítását. A kormány kérheti annak bizalmi szavazás útján történő jóváhagyását.
4. A kormány programjának elutasítása a képviselők abszolút többségének szavazatával történik.

193. cikk. Bizalmi szavazás kérése

A kormány kérheti a Köztársaság Nemzetgyűlésétől bizalmi szavazás tartását az általános politikai jellegű nyilatkozattal, vagy valamely országos jelentőségű ügyel kapcsolatban.

194. cikk. Bizalmatlansági indítvány

1. A Nemzetgyűlés a szavazati joggal rendelkező képviselők egynegyede vagy valamely parlamenti csoport javaslata alapján megvonhatja a bizalmat a kormánytól programjának végrehajtásával vagy valamely országos jelentőségű ügyel kapcsolatban.
2. A bizalmatlansági indítványt csak negyvennyolc órával annak benyújtása után lehet megvizsgálni, és a vita nem tarthat tovább három napnál.
3. Ha a bizalmatlansági indítványt nem fogadták el, annak aláírói nem nyújthatnak be újat ugyanazon törvényhozási ülészak alatt.

195. cikk. A kormány felmentése

1. A kormány felmentése az alábbi esetekben következik be:

- a) az új törvényhozási időszak kezdete;
- b) a miniszterelnök által előterjesztett felmentési kérelemnek a köztársasági elnök általi elfogadása;
- c) a miniszterelnök halála vagy állandó fizikai alkalmatlansága;
- d) a kormányprogram elutasítása;
- e) a bizalmi indítvány leszavazása;
- f) a bizalmatlansági indítvány elfogadása az összes képviselő többsége által.

2. A köztársasági elnök csak akkor mentheti fel a kormányt, ha ez az intézkedés szükséges a demokratikus intézmények működésének biztosításához vagy szabályozásához, az Államtanács meghallgatása után.

196. cikk. A kormány tagjainak büntetőjogi felelőssége

1. A Nemzetgyűlés engedélye nélkül a kormány egyetlen tagja sem vehető őrizetbe vagy tartóztatható le, kivéve olyan bűncselekményért, amely legfeljebb három évnél hosszabb szabadságvesztéssel büntethető és amennyiben tettenérés esete forog fenn.

2. Amennyiben a kormány valamely, bűncselekmény elkövetésével vádolt tagja ellen büntetőeljárás indul, a Nemzetgyűlésnek, az eljárás lefolytatásának érdekeit figyelembe véve, döntést kell hoznia az illető kormánytag felfüggesztésének fogantatásáról vagy hivatalban tartásáról. Felfüggesztésről szóló döntés meghozatala kötelező a fenti bekezdésben meghatározott bűncselekmény esetén.

III. fejezet Hatáskörök

197. cikk. Politikai hatáskörök

1. Politikai feladatainak ellátása során a kormány hatáskörébe tartozik:

- a) a köztársasági elnök aktusainak ellenjegyzése a 140. cikkben meghatározottak szerint;
- b) tárgyalni nemzetközi egyezményekről és azokat megkötni;
- c) jóváhagyni a nemzetközi egyezményeket, valamint azokat a szerződéseket, melyek elfogadása nem tartozik a Nemzetgyűlés hatáskörébe, illetve melyeket nem kell elé terjeszteni;
- d) törvényjavaslatokat és határozati javaslatokat terjeszteni a Nemzetgyűlés elé;
- e) javaslatot tenni a köztársasági elnöknek országos fontosságú ügyek népszavazásra bocsátása ügyében a 115. cikknek megfelelően;
- f) véleményt nyilvánítani az ostromállapot vagy a szükségállapot kihirdetésével kapcsolatban;
- g) javasolni a hadüzenetet vagy a békekötést a Köztársaság elnökének;
- h) a 162. cikk d) pontjában foglaltaknak megfelelően beterjeszteni a Nemzetgyűlés, az állam és a törvényben meghatározott más társadalmi szervek számadását;
- i) megfelelő időben benyújtani a Nemzetgyűlésnek az Európai Unió folyamat megvalósításával kapcsolatos tájékoztatásokat a 161. cikk n) és a 163. cikk f) pontjának megfelelően;

j) egyéb olyan tevékenységet folytatni, melyre az Alkotmány vagy a törvény felhatalmazza.

2. A szerződéseket és nemzetközi egyezményeket kormányrendelet formájában hagyja jóvá.

198. cikk. Törvényhozói hatáskörök

1. Jogalkotói feladatainak ellátása során a kormány hatáskörébe tartozik:

a) olyan törvényerejű rendeleteket hozni, melyek nem a Nemzetgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozó kérdésekre vonatkoznak;

b) Nemzetgyűlési felhatalmazás alapján törvényerejű rendeleteket hozni részben a Nemzetgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozó kérdésekre vonatkozóan;

c) törvényerejű rendeletekkel erősíteni a jogrendszer alapelveit, melyek önkorlátozást tartalmaznak a már említett elvek vagy általános elemek vonatkozásában is.

2. A kormány kizárólagos jogalkotói hatáskörébe tartoznak azok a kérdések, melyek a saját szervezetét és működését érintik.

3. Az (1) bekezdés b) és c) pontjában említett törvényerejű rendeletek kibocsátásához törvénybe foglalt kifejezett jogalkotási felhatalmazás szükséges, vagy olyan alaptörvény, amely tartalmazza a jóváhagyást.

199. cikk. Igazgatási hatáskörök

Közigazgatási feladatainak ellátása során a kormány hatáskörébe tartozik:

a) a vonatkozó törvény alapján kidolgozni a tervet, és azt végrehajtani;

b) az állami költségvetést végrehajtani;

c) meghozni a szükséges intézkedéseket a törvények helyes végrehajtása érdekében;

d) irányítani a közvetlen polgári és katonai államigazgatás szolgáltatásait és tevékenységét, felügyelni a közvetett igazgatást és vezetni az autonóm közigazgatást;

e) gyakorolni minden olyan tevékenységet, mely az állam tisztségviselőire, képviselőire és más kollektív állami személyekre vonatkozó törvényből fakad;

f) védelmezni a demokratikus törvényességet;

g) gyakorolni minden olyan tevékenységet és meghozni minden szükséges elővigyázatos-sági intézkedést, mely elősegíti a gazdasági-szociális fejlődést és a kollektív szükségletek kielégítését.

200. cikk. Minisztertanácsi hatáskörök

1. A Minisztertanács hatáskörébe tartozik:

a) meghatározni a kormány politikájának és e politika végrehajtásának fő irányvonalait;

b) megvitatni a Köztársaság Nemzetgyűléséhez benyújtott bizalmi kérvényt;

c) jóváhagyni a törvény- és határozattervezeteket;

d) jóváhagyni a törvényerejű rendeleteket, valamint azokat a nemzetközi egyezményeket, amelyeket nem kell a Nemzetgyűlés elé terjeszteni;

e) jóváhagyni a tervet;

f) jóváhagyni a kormánynak azokat a tevékenységeit, melyek a bevételek vagy kiadások növekedésével vagy csökkenésével járnak;

g) megvitatni a kormány hatáskörébe tartozó egyéb ügyeket, melyekre a törvény felhatalmazza vagy melyeket a miniszterelnök, vagy valamelyik miniszter terjeszt elő.

2. A szakosított miniszteri bizottságok olyan hatáskörrel rendelkeznek, melyre a törvény azokat felhatalmazta, vagy melyet a Minisztertanács átruházott rájuk.

201. cikk. Kormánytagok hatáskörei

1. A miniszterelnök hatáskörébe tartozik:

a) irányítani a kormány általános politikáját, egyeztetni és összehangolni a miniszterek tevékenységét;

b) irányítani a kormány működését, és meghatározni az általános jellegű kapcsolatokat közte és az állam többi szerve között;

c) tájékoztatni a köztársasági elnököt azokról az ügyekről, amelyek az ország bel- és külpolitikájának vezetését érintik;

d) gyakorolni minden olyan egyéb tevékenységet, melyre az Alkotmány és a törvény feljogosítja.

2. A miniszterek hatáskörébe tartozik:

a) végrehajtani a minisztériumok számára meghatározott politikát;

b) általános jellegű kapcsolatokat létesíteni a kormány és az állam többi szerve között a megfelelő minisztériumok működési területén.

3. A kormány által hozott törvényerejű és egyéb rendeleteket a miniszterelnök és az ügyért felelős szakminiszterek aláírják.

V. rész *A bíróságok*

I. fejezet *Általános elvek*

202. cikk. Igazságszolgáltatás

1. A bíróságok a legfelsőbb hatalom szervei, melyeknek feladata, hogy a nép nevében biztosítsák az igazságszolgáltatást.

2. Az igazságszolgáltatás rendszerében a bíróságoknak kell védeni az állampolgárok törvényes jogait és érdekeit, megakadályozni a demokratikus törvényesség megsértését és elsimítani az ellentéteket az egyéni és társadalmi érdekek között.

3. Feladataik teljesítése során a bíróságok jogosultak a többi hatóság közreműködésére.

4. A törvény kínálhat olyan alternatív javaslatokat a vitás kérdések rendezésére, amelyek a bíróságok bevonása nélkül valósulnak meg.

203. cikk. Függetlenség

A bíróságok függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve.

204. cikk. Az alkotmányellenességgel kapcsolatos megállapítások

A bíróságok az eléjük döntéshozatal céljából kerülő ügyekben nem alkalmazhatnak olyan szabályokat, amelyek sértik a jelen alkotmány intézkedéseit vagy az abban megfogalmazott elveket.

205. cikk. Bírósági határozat

1. A nem tisztán közigazgatási természetű bírósági határozat alapjául a törvényben meghatározott rendelkezések szolgálnak.

2. A bíróságok határozatai kötelezőek minden állami vagy magánintézmény számára, és fölötte állnak más hatóságok döntéseinek.

3. A törvény szabályozza a valamely szervvel kapcsolatos bírósági döntések végrehajtásának módjait, és meghatározza a felelősökkel szemben fogatosítandó intézkedéseket, amennyiben azokat nem hajtják végre.

206. cikk. Bírósági tárgyalás

A bírósági tárgyalás nyilvános, kivéve, ha a bíróság indokolt döntésben nem határoz ennek ellenkezőjéről, azért, hogy védelmezze az emberi méltóságot, a közérkölcst vagy hogy biztosítsa saját rendes működését.

207. cikk. Esküdtszék, nyilvános részvétel és ülnökök

1. Az esküdtszék a törvényben meghatározott esetekben és összetételben az ügyész vagy a védelem kérésére súlyos bűncselekmény tárgyalása esetén vehető igénybe, a terrorizmussal vagy magasan szervezett bűncselekményekkel összefüggő cselekmények kivételével.

2. A törvény rendelkezhet magisztrátus igénybevétele felől is munkaügyi viták, közegészség elleni bűncselekmények, kisebb vétségek megtárgyalása, ítéletek végrehajtása esetén, valamint olyan ügyekben, amelyek különös megfontolást igényelnek a társadalmi értékek esetleges megkárosítása miatt.

3. A törvény rendelkezhet különös szakképzettséggel rendelkező ülnökök alkalmazása felől is, akik meghatározott ügyek tárgyalásán vesznek részt.

208. cikk. Bírósági személyek jogi védelme

A törvénynek biztosítania kell, hogy az ügyvédek rendelkezzenek olyan mentelmi joggal, amely hivataluk gyakorlásához szükséges, valamint szabályoznia kell a bírósági személyek jogi védelmének szabályozását mint az igazságszolgáltatás egyik lényeges elemét.

II. fejezet

A bíróságok szervezete

209. cikk. Bírósági típusok

1. Az Alkotmánybíróságon kívül a következő bírósági típusok léteznek:
 - a) Legfelsőbb Bíróság, elsőfokú, másodfokú bíróságok;
 - b) Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság és egyéb közigazgatási és adóügyi bíróságok;
 - c) Számvevőszék.
2. Felállíthatók tengerjogi bíróságok, választottbíróságok és békebíróságok.
3. Törvény határozza meg azokat a fokokat és módokat, ahogyan az 1. és 2. bekezdésben említett bíróságokat létesíteni lehet, külön-külön vagy együtt, viták eldöntésére.
4. A katonai bíróságokra vonatkozó rendelkezéseken kívül tilos olyan bíróságok létesítése, amelyek a bűncselekmények meghatározott kategóriáinak elbírálására kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek.

210. cikk. Legfelsőbb Bíróság és más bíróságok

1. A Legfelsőbb Bíróság a bíróságok rendszerének legfelsőbb szerve, nem számítva az Alkotmánybíróság különleges helyzetét.
2. A Legfelsőbb Bíróság elnökét a Legfelsőbb Bíróság bírái választják.
3. Az elsőfokú bíróságok főszabály szerint helyi bíróságok, amelyek jogállása azonos a 211. cikk 1. bekezdésében meghatározott bíróságokéval.
4. A másodfokú bíróságok főszabály szerint fellebbviteli bíróságok.
5. A Legfelsőbb Bíróság elsőfokú bírósággént működik a törvényben meghatározott esetekben.

211. cikk. A bíróságok hatáskörei és illetékessége

1. A bíróságok polgári és büntetőügyekben általános hatáskörrel rendelkező bíróságok, és minden olyan ügyben eljárhatnak, amelyek nem tartoznak más bíróságok illetékessége alá.
2. Első fokon működnek azok a bíróságok, melyek különleges hatáskörrel rendelkeznek, vagy amelyek szakosított bíróságokként működnek, meghatározott ügyek vizsgálatára.
3. A törvényben meghatározottak szerint a kizárólag katonai ügyeket tárgyaló bírói tanácsokban egy vagy több bíró katoná, minden fokon.
4. A fellebbviteli bíróságok és a Legfelsőbb Bíróság szakosított kamarákon keresztül is elláthatják feladataikat.

212. cikk. Közigazgatási és adóügyi bíróságok

1. A Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság a legmagasabb szintű közigazgatási és adóügyi bíróság az Alkotmánybíróság kivételével.
2. A Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság elnökét a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság bírái maguk közül választják.
3. A közigazgatási és adóügyi bíróságok illetékessége olyan keresetek és a fellebbezések elbírálására terjed ki, amelyekben a bírósági döntést valamilyen közigazgatási vagy adóügyi vitával kapcsolatban kell meghozni.

213. cikk. Hadbíróság

Hadiállapot esetén hadbíróságok kerülnek felállításra, melyek hatáskörébe tartozik a szigorúan katonai jellegű bűncselekmények elbírálása.

214. cikk. Számvevőszék

A Számvevőszék a legfelsőbb testület, melynek hatáskörébe tartozik az állami kiadások törvényességének felülvizsgálata, és azoknak az elszámolásoknak az elbírálása, melyekre a törvény felhatalmazza, különös tekintettel az alábbi esetekre:

- a) az Általános Államkassza véleményezése, beleértve a társadalombiztosítási pénztárat is;
- b) Az Azori-szigetek és Madeira autonóm területek számláinak véleményezése;
- c) a törvénynek megfelelően, tartozások behajtásának elrendelése pénzügyi kihágás esetén;

- d) a törvényben meghatározott egyéb hatáskörök gyakorlása.

2. A Számvevőszék elnökét négy évre választják, a 133. cikk *m)* pontjának rendelkezéseit nem érintve.

3. A Számvevőszék működhet decentralizált formában is, regionális szekciókon keresztül, a törvényben leírtaknak megfelelően.

4. Az Azori-szigetek és Madeira autonóm területein a Számvevőszéknek rendelkeznie kell olyan szekciókkal, melyek teljes hatáskörrel bírnak az adott területek ügyeinek kivizsgálására vonatkozóan, a törvényben meghatározott módon.

III. fejezet ***Bírák jogállása***

215. cikk. A bírák

1. A bírák egységes szervezetet képeznek, mely egységes szabályzat szerint működik.

2. Törvény határozza meg azokat a követelményeket és szabályokat, amelyek alapján az elsőfokú bíróságok bíráinak kijelölése történik.

3. A másodfokú bíróságok bíráinak kiválasztása során elsőbbséget élveznek a pályázati versenyen azok, akik az elsőfokú bírák között jelentős érdemeket szereztek.

4. A Legfelsőbb Bíróság tagjait pályázati verseny alapján nevezik ki, amely nyitott a bírósági és ügyészégi tisztségviselők, valamint a törvény által meghatározott más érdemes jogászok számára.

216. cikk. Biztosítékok és kizárás

1. A bírói cím használata biztosított, a bírákat nem lehet áthelyezni, felfüggeszteni, nyugállományba helyezni vagy elbocsátani, a törvényben meghatározott esetek kivételével.

2. A bírákat döntéseik miatt csak a törvényben meghatározott kivételes esetekben lehet felelősségre vonni.

3. A gyakorló bírák nem tölthetnek be más köz- vagy magánfunkciót, kivéve a díjazás nélküli oktatási tevékenységet vagy a jogi jellegű tudományos kutatást, a törvényben meghatározott módon.

4. A gyakorló bírák nem jelölhetők ki a bíróságok tevékenységén kívüli más megbízatás teljesítésére a Bírói Kar Legfelsőbb Tanácsának felhatalmazása nélkül.

5. A törvény meghatározhat olyan körülményeket, amelyek a bírói funkció gyakorlásával összeegyeztethetők.

217. cikk. A bírák kinevezése, beiktatása, áthelyezése és előléptetése

1. A bírák kinevezése, beiktatása, áthelyezése és előléptetése, valamint a fegyelmi felelősségre vonás a törvénynek megfelelően a Bírói Kar Legfelsőbb Tanácsának joga.

2. A megfelelő legfelsőbb tanácsok hatáskörébe tartozik a közigazgatási és adóügyi bírák beiktatása, áthelyezése és előléptetése, valamint fegyelmi felelősségre vonása a törvényben meghatározottaknak megfelelően.

3. Törvény állapítja meg szabályait és határozza meg részleteiben az Alkotmányban foglaltaknak megfelelően a beiktatást, áthelyezést és előléptetést, valamint a többi bíróság bíráinak fegyelmi felelősségre vonását.

218. cikk. Bírói Kar Legfelsőbb Tanácsa

1. A Bírói Kar Legfelsőbb Tanácsának elnöke a Legfelsőbb Bíróság elnöke, tagjai:

a) a köztársasági elnök által kinevezett két tag;

b) a Nemzetgyűlés által választott hét tag;

c) a feletteseik által választott hét bíró, az arányos képviselet elvének megfelelően.

2. A bírák garanciáit és összeférhetetlenségét érintő szabályokat a Bírói Kar Legfelsőbb Tanácsának minden tagjára alkalmazni kell.

3. Törvény elrendelheti, hogy a Bírói Kar Legfelsőbb Tanácsának tagjai lehetnek a feletteseik által választott olyan bírósági tisztségviselők is, akik korlátozott tanácskozási és szavazati joggal vesznek részt a szakmai érdemek értékelésében és a bírósági tisztségviselők fegyelmi felelősségre vonásában.

IV. fejezet ***Ügyészség***

219. cikk. Funkciók és jogállás

1. Az ügyészség jogosult képviselni az államot, büntető tevékenységet folytatni, védelmezni a demokratikus törvényességet és azokat az érdekeket, melyeket a törvény meghatároz. Ezen felül, a következő bekezdés rendelkezéseinek és a törvényben meghatározottaknak megfelelően, az ügyészség részt vesz a végrehajtói szervek által meghatározott büntetésügyi politika megvalósításában, olyan büntetésügyi eljárásokat vezetve be, amelyek megfelelnek a törvényesség elveinek és védelmezik a demokratikus törvényességet.

2. Az ügyészség, a törvénynek megfelelően, elkülönített jogállású és független.

3. A törvény különleges szabályokat állapít meg az ügyész szigorúan katonai büncselekmények tárgyalásában való részvételére vonatkozóan.

4. Az ügyészek rangsor szerint alárendelt felelős tisztségviselők, akiket nem lehet áthelyezni, felfüggeszteni, nyugállományba helyezni vagy elbocsátani, a törvényben meghatározott esetek kivételével.

5. A Köztársaság legfőbb ügyészének hatáskörébe tartozik az ügyészek kinevezése, beiktatása, áthelyezése és előléptetése, valamint a szabályozó tevékenység ellátása.

220. cikk. Legfőbb Ügyészség

1. A Köztársaság Legfőbb Ügyészsége az ügyészség legfelsőbb szerve, összetételét és hatásköreit törvény határozza meg.

2. A Köztársaság Legfőbb Ügyészségének élén a legfőbb ügyész áll, és magában foglalja az Ügyészség Legfelsőbb Tanácsát, melynek tagjai a Nemzetgyűlés által választott, valamint az ügyészek által delegált tagok.

3. A legfőbb ügyész hivatala hatéves időtartamra szól, a 133. cikk *m)* pontját nem érintve.

VI. rész

Az Alkotmánybíróság

221. cikk. Meghatározás

Az Alkotmánybíróság különleges hatáskörrel rendelkezik a jogi és alkotmányos kérdések eldöntésében.

222. cikk. Összetétel és a bírák jogállása

1. Az Alkotmánybíróság tizenhárom bírából áll, akik közül tizet a Nemzetgyűlés választ, hármat az alkotmánybírák kooptálnak.

2. A választott vagy kooptált tagok közül hat a többi bíróság bírái közül kerül ki, a másik hat tag jogász.

3. Az Alkotmánybíróság bírái kilenc évig töltik be hivatalukat, nem újraválaszthatóak.

4. Az Alkotmánybíróság elnökét az alkotmánybírák választják.

5. Az alkotmánybírákat a bírákéval azonos függetlenség, cím, pártatlanság és mentelmi jog illeti meg, és ugyanazok a kizáró okok vonatkoznak rájuk.

6. Az alkotmánybírák mentelmi jogát és jogállására vonatkozó más szabályokat törvény állapíthatja meg.

223. cikk. Hatáskörök

1. A 277. és következő cikkek alapján az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik az alkotmányosság és törvényesség kérdésében való döntés.

2. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság a következő hatáskörökkel rendelkezik:

a) a köztársasági elnök halálának vagy állandó fizikai alkalmatlanságának a megállapítása, továbbá annak megállapítása, hogy a köztársasági elnök átmenetileg nem tudja hivatali feladatait ellátni;

b) annak megállapítása, hogy a köztársasági elnök a 129. cikk (3) bekezdés vagy a 130. cikk (3) bekezdés alapján elveszíti hivatalát;

c) a választási eljárás megfelelő lefolytatásának és érvényességének jogerős határozattal való lezárása, törvényben meghatározottak szerint;

d) a köztársasági elnöknek jelölt személy halálának, vagy a 124. cikk (3) bekezdés miatti alkalmatlanságának megállapítása;

e) a politikai pártok és szövetségeik alapokmányai törvényességének megállapítása, továbbá annak megállapítása, hogy nevük, jelképeik és felosztásuk rendje megfelel jelen Alkotmánynak és a törvénynek;

f) az országos, regionális és helyi népszavazás alkotmányosságának és törvényességének előzetes vizsgálata, ideértve a választói bizottságra vonatkozó feltételeket;

g) a törvénnyel összhangban és a képviselők kérésére határozathozatal a nemzetgyűlési és regionális törvényhozási gyűlési képviselői helyek megüresedéséről és a választásról;

h) a törvényben meghatározottak szerint politikai pártok szervei szavazási eljárásának és határozatainak vizsgálata.

3. Az Alkotmánybíróság ellát más, jelen Alkotmányban vagy törvényben meghatározott feladatot.

224. cikk. Szervezet és működés

1. Az Alkotmánybíróság üléseire, szervezetére és működésére vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

2. Az alkotmányosság és törvényesség általános felügyelete kivételével az Alkotmánybíróság tanácsokban is elláthatja feladatait, a törvényben meghatározottak szerint.

3. Törvény állapítja meg az Alkotmánybíróság teljes ülésére vonatkozó szabályokat arra az esetre, ha az Alkotmánybíróság el kíván térni valamelyik tanácsa határozatától ugyanazon jogszabály alkalmazása során.

VII. rész

Az autonóm régiók

225. cikk. Az Azori-szigetek és Madeira politikai és közigazgatási jogállása

1. Az Azori-szigetekre és Madeirára különleges politikai és közigazgatási megállapodások vonatkoznak, amelyek figyelembe veszik a szigetek földrajzi, gazdasági, szociális, kulturális sajátosságait, és az itt élő népek történelmét.

2. A regionális autonómia az állampolgárok demokratikus részvételét, a gazdasági és társadalmi fejlődést, a regionális érdekek megjelenítését és védelmét, a nemzeti egység és minden portugál szolidaritási kötődésének erősítését szolgálja.

3. A regionális politikai és igazgatási autonómia nem csorbíthatja az állam szuverenitását, és csak jelen Alkotmány keretei között gyakorolható.

226. cikk. Statútumok

1. Az autonóm régió azon politikai és közigazgatási statútumainak tervezeteit, melyek a törvényhozó gyűlések tagjai választására vonatkoznak, a regionális törvényhozó gyűlés készíti el, és megvitatásra és jóváhagyásra vagy elutasításra felterjeszti a Nemzetgyűléshez.

2. Amennyiben a Nemzetgyűlés a tervezetet elutasítja vagy módosítja, a tervezetet visszaküldi a regionális törvényhozó gyűléshez megfontolás és véleményezés céljából.

3. A vélemény kézhezvételét követően a Nemzetgyűlés ismételten megvitatja a tervezetet, és arról végleges döntést hoz.

4. Az (1)–(3) bekezdéseket kell megfelelően alkalmazni a statútumok módosítása során, valamint a törvényhozó gyűlések tagjainak választására vonatkozó törvények vonatkozásában.

227. cikk. Az autonóm régió hatáskörei

1. Az autonóm régió területi alapon működő testületi szerv, amelynek hatásköreit statútuma állapítja meg. Ezen kívül hatáskörébe tartozik:

a) az általános törvények megtartásával a régióra vonatkozó törvények meghozatala, különösen a vonatkozó régió politikai és közigazgatási ügyeinek tekintetében, a törvényeknek megfelelően, ha az nincs más állami szerv hatáskörébe utalva;

b) a Nemzetgyűlés felhatalmazásával, a Nemzetgyűlés részlegesen kizárólagos törvényhozási hatáskörébe tartozó ügyekben való törvényhozás, a 165. cikk (1) bekezdésének a)–c), d) pont első mondata, az f) és i) pont, az m) pont második mondata szerint és az o), p), q), s), t), v), x) és aa) pontjai kivételével.

c) A régi hatáskörébe tartozó ügyekben, a jogszabályok alapelveinek fejlesztése céljából, ezt a hatáskört túl nem lépve.

d) rendelkezés a regionális és az általános törvények végrehajtása érdekében, kivéve, ha ez meghatározott állami szerv számára van fenntartva;

e) a statútummal kapcsolatos kezdeményezési jog gyakorlása a törvényhozó gyűlések tagjainak választására vonatkozó törvények tekintetében a 226. cikk rendelkezéseivel összhangban;

f) törvény kezdeményezése a 167. cikk (1) bekezdéssel összhangban; tervezetek és javaslatok terjesztése a Nemzetgyűlés elé;

g) a hozzá tartozó végrehajtó hatalom gyakorlása;

h) saját vagyonának kezelése, az azzal való rendelkezés és szerződések megkötése, amennyiben érdekei ezt megkívánják;

i) a törvénnyel összhangban az adóztatási jog gyakorlása, és a nemzeti pénzügyi rendszer alkalmazása a regionális viszonyok között, a Nemzetgyűlés által elfogadott törvény keretei között;

j) a pénzügyi tárgyú regionális törvényekkel összhangban részesedés az általa kiszabott vagy begyűjtött adókból, valamint az állami bevételekből, a nemzeti kohézió alapelveinek mentén; továbbá hozzájutás más olyan vagyonhoz, amelyet kiadásuk fedezésére szántak;

l) a helyi önkormányzatok létrehozatala és feloszlata, valamint illetékességi területük módosítása, a törvénnyel összhangban;

m) a helyi önkormányzatok tevékenységének felügyelete;

n) várossá vagy nagyvárossá nyilvánítás;

o) azon szolgáltatások, közintézmények, állami tulajdonú vagy államosított vállalkozások felügyelete, amelyek kizárólag vagy túlnyomórészt regionális jellegűek vagy egyébként a régió érdekkörébe tartoznak;

p) a gazdasági és szociális fejlesztési terv, a regionális költségvetés és zárszámadás jóváhagyása, valamint részvétel a nemzeti terv elkészítésében;

q) szabályozó rendelkezés keretében cselekmények törvénytelenné nyilvánítása és joghatrány alkalmazása a 165. cikk (1) bekezdés d) pontjának megfelelően;

r) részvétel a fiskális, monetáris és devizapolitikában, olyan módon, hogy biztosítva legyen a folyó kifizetések és a gazdasági és szociális fejlesztéshez szükséges beruházási alapok regionális ellenőrzése;

s) részvétel a parti tengerre, kizárólagos gazdasági övezetre és a csatlakozó övezetre vonatkozó politika kialakításában;

t) részvétel a régiót közvetlenül érintő nemzetközi szerződések és egyezmények megkötésében, és részesedés azok hasznaiból;

u) együttműködés külföldi regionális szervekkel, és részvétel olyan szervezetekben, amelyek a régiók közötti párbeszéd fejlesztését célozzák, a külpolitikáért felelős legfelsőbb állami hatóság iránymutatásaival összhangban;

v) véleménynyilvánítás saját kezdeményezésre vagy legfelsőbb állami szerv megkeresésére a régiót érintő, hatáskörébe tartozó kérdésekben, valamint Portugália Európai Unióhoz való harmonizációjával kapcsolatos ügyekben;

x) a megfelelő regionális intézményen keresztül képviselő az Európai Unióban, valamint részvétel a közösségi döntéshozatalban, az érdekkörébe tartozó ügyekben, valamint a közösségi jogi normák transzponálásában a 112. cikkben foglaltak szerint.

2. Regionális törvényben a jogalkotási hatáskör átruházható; ilyen esetekben a 165. cikk (2) és (3) bekezdéseket kell alkalmazni.

3. A (2) bekezdésben meghatározott átruházott hatáskör megszűnik a törvényhozási ciklus végével, vagy a felhatalmazást adó regionális törvényhozó gyűlés vagy a Nemzetgyűlés feloszlásával.

4. Az (1) bekezdés b) és c) pontjai alapján átruházott hatáskörben hozott rendeletek meghatározzák azt a törvényt, amely a felhatalmazást adta, vagy amelyen a jogalkotás egyébként alapszik. Ilyen esetekben a 169. cikk rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

228. cikk. Jogalkotási autonómia

1. Az autonóm régiók törvényhozási autonómiája kiterjed a politikai és közigazgatási végrehajtási normákra, melyek nem a szuverén kizárólagos hatáskörébe tartoznak.

2. Külön regionális szabályozás hiányában olyan jogi normák vonatkozásában, melyek nem tartoznak a szuverén kizárólagos hatáskörébe, a jelenlegi rendelkezések vonatkoznak az autonóm régiókra.

229. cikk. Az állami legfelsőbb szervek és a regionális szervek együttműködése

1. A legfelsőbb állami szervek a regionális szervekkel való együttműködés keretében biztosítják az autonóm régió gazdasági és szociális fejlődését, és kiegyenlíteni törekednek a régiók közötti egyenlőtlenségeket.

2. A legfelsőbb állami szervek minden esetben kikérik a regionális kormányzat véleményét, ha a hatáskörükbe tartozó ügy érinti az autonóm régiót.

3. A Köztársaság és az autonóm régió pénzügyi viszonyait a 164. cikk t) pontjában meghatározott törvény szabályozza.

4. A kormányzat és a regionális kormányzat megegyezhet az együttműködési formákban, különösen azok tekintetében, melyek a hatáskörök átruházására vonatkoznak. A pénzügyi források egyező transzferjére és az elérhető pénzügyi ellenőrzési mechanizmusok minden esetben egyedileg kerülnek meghatározásra.

230. cikk. Köztársasági miniszter

1. Minden autonóm régióban az államot a köztársasági miniszter képviseli, akit a Minisztertanács javaslatára a köztársasági elnök nevez ki és ment fel.
2. Az elmozdítás esete kivételével a köztársasági miniszter megbízatása a köztársasági elnök megbízatásával esik egybe. A megbízatás megszűnik az új köztársasági miniszter hivatalba lépésével.
3. A kormány felhatalmazására a köztársasági miniszter ideiglenesen átveheti a régióban az állami igazgatási feladatokat.
4. Amennyiben a köztársasági miniszter hivatala megüresedik, vagy távollét vagy más ok miatt nem látja el hivatali feladatait, a regionális törvényhozó gyűlés elnöke helyettesíti.

231. cikk. A régió önkormányzati szervei

1. A régió önkormányzati szerve a regionális törvényhozó gyűlés és a regionális kormány.
2. A regionális törvényhozó gyűlést általános, közvetlen és titkos választáson választják, az arányos képviselő elvének figyelembevételével.
3. A regionális kormány politikai felelősséggel tartozik a regionális törvényhozó gyűlésnek. A kormány elnökét a választási eredményekre figyelemmel a köztársasági miniszter nevezi ki.
4. A regionális kormány többi tagját a kormány elnökének javaslatára a köztársasági miniszter nevezi ki és menti fel.
5. A regionális kormány kizárólagos hatáskörébe tartozik szervezetének és működésének megállapítása.
6. Az autonóm régió önkormányzati szervei tagjainak jogállását a politikai és igazgatási státútum szabályozza.

232. cikk. A regionális törvényhozó gyűlés hatáskörei

1. A regionális törvényhozó gyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik a 227. cikk (1) bekezdés *a)–c)* pontjaiban, a *d)* pont második részében, az *f)* pontban, az *i)* pontban, valamint az *l)*, *n)*, *q)* pontokban meghatározott feladatok teljesítése, a regionális költségvetés, a gazdasági és szociális terv és a zárszámadás jóváhagyása, és a nemzeti fiskális rendszer alkalmazása a régió viszonyaihoz mérten.
2. A regionális törvényhozó gyűlés regionális népszavazást kezdeményezhet, amelyen a köztársasági elnök határozata alapján az adott területen élő, névjegyzékbe felvett választópolgárok kötelező határozatot hoznak. A 115. cikk rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni.
3. A regionális törvényhozó gyűlés hatáskörébe tartozik ügyrendjének elkészítése és elfogadása, jelen Alkotmánnyal és a régió politikai és igazgatási státútumával összhangban.
4. A regionális törvényhozó gyűlésre és képviselőcsoportjaira a 175. cikk *c)* pontját, a 178. cikk (1)–(6) bekezdéseket, a 179. cikket [a (3) bekezdés *e)*, *f)* pontja és a (4) bekezdés kivételével] és a 180. cikket kell megfelelően alkalmazni.

233. cikk. A köztársasági miniszter aláírási és vétőjoga

1. A köztársasági miniszter hatáskörébe tartozik a regionális törvényerejű rendeletek és a szabályozó rendeletek aláírása és kihirdetésének elrendelése.

2. A regionális törvényhozó gyűlés rendeletének kézhezvételétől, illetve az Alkotmánybíróság alkotmányellenességet nem megállapító határozatának kihirdetésétől számított tizenöt napon belül a köztársasági miniszter a rendeletet aláírja, vagy vétőjogával él, és lényeges okra hivatkozva azt megfontolásra visszaküldi.

3. Amennyiben a regionális törvényhozó gyűlés képviselőinek abszolút többsége a rendeletet megerősíti, a köztársasági miniszter a rendeletet nyolc napon belül aláírja.

4. A regionális kormány rendeletének kézhezvételétől számított húsz napon belül a köztársasági miniszter a rendeletet aláírja, vagy az aláírást megtagadja. A megtagadás okáról a köztársasági miniszter írásban értesíti a regionális kormányt, amely ezt követően a rendeletet javaslat formájában a regionális törvényhozó gyűlés elé terjeszti.

5. A vétőjog gyakorlása során a köztársasági miniszter figyelembe veszi a 278. és 279. cikkeket.

234. cikk. A regionális szervek felosztása

1. Az autonóm régió önkormányzati szerveit a köztársasági elnök a Minisztertanács és a Nemzetgyűlésben képviselettel rendelkező pártok véleményének kikérését követően feloszlathatja.

2. Az autonóm régió törvényhozó gyűlésének felosztása együtt jár a regionális kormányzat leváltásával. Az új regionális kormányzat hivatalba lépéséig a regionális kormányzat csak a közügyekkel kapcsolatos, különösen sürgős ügyekben járhat el.

3. Az autonóm régió törvényhozó gyűlésének felosztása nem érintheti a tagjai hivatali idejének kitöltését, vagy az Állandó Bizottság felelősségét, a következő választások utáni alakuló üléséig.

VIII. rész

Helyi önkormányzatok

I. fejezet

Általános alapelvek

235. cikk. Helyi önkormányzatok

1. A helyi önkormányzatok az állam demokratikus felépítésének részét képezik.

2. A helyi önkormányzatok képviseleti szervvel rendelkező testületek, amelyek az adott terület lakosságának érdekeit szolgálják.

236. cikk. A helyi önkormányzatok típusai és igazgatási megosztásuk

1. A szárazföldön helyi önkormányzattal rendelkezik a kisközség, a község és az igazgatási régió.

2. Az Azori-szigetek és Madeira autonóm régiók területén kisközségek és községek működnek.

3. Nagyváros és szigetek esetében törvény megállapíthatja a helyi önkormányzat eltérő típusait is a helyi sajátosságok figyelembevételével.

4. A nemzeti terület igazgatási megosztását törvény szabályozza.

237. cikk. Decentralizáció az igazgatás terén

1. A helyi önkormányzatok feladatkörét és szervezetét, valamint szerveinek hatáskörét törvény állapítja meg, a decentralizáció elvének figyelembevételével.

2. A helyi önkormányzat törvényben meghatározott hatásköreit – ideértve a tervek és a költségvetés jóváhagyását – a közgyűlés gyakorolja.

3. A községi rendőrség közreműködik a közrend fenntartásában és a helyi közösség védelmében.

238. cikk. Helyi vagyon és pénzügyek

1. A helyi önkormányzatok saját vagyonnal és pénzügyi forrással rendelkeznek.

2. A helyi pénzügyek rendszerét törvény állapítja meg, amely figyelembe veszi az állami alapok arányos megosztását és – amennyiben szükséges – kiigazítja a helyi önkormányzatok közötti egyenlőtlenségeket.

3. A helyi önkormányzat könyvelése minden esetben tartalmazza a vagyonából származó bevételeket és a szolgáltatásokból befolyt jövedelmet.

4. A helyi önkormányzatok adóki szabási joggal rendelkeznek, a törvényben meghatározott módon és keretek között.

239. cikk. Tanácskozó és végrehajtó szervek

1. Minden helyi önkormányzat rendelkezik egy választott tanácskozó közgyűléssel és egy annak felelős végrehajtó testülettel.

2. A közgyűlést általános, közvetlen és titkos választáson a névjegyzékbe felvett választópolgárok választják, az arányos képviselő elvének figyelembevételével.

3. A végrehajtó testület megfelelő számú tagból áll. Azt a személyt, aki annak a közgyűlési vagy végrehajtó testületi listának az első helyén áll, amelyik a legtöbb szavazatot kapta, elnöknek nevezik ki, amennyiben a törvényben meghatározott feltételeket teljesíti. A törvény tartalmazza a választási rendszert, valamint a végrehajtó testület szervezetére, megalakítására és működésére vonatkozó szabályokat.

4. A helyi önkormányzati szervekbe képviselőjelölteket politikai pártok – önállóan vagy együttesen – és választói csoportok jelölhetnek.

240. cikk. Helyi népszavazás

1. A helyi önkormányzat a hatáskörébe tartozó kérdésben népszavazást írhat ki. A népszavazás feltételeit, módját és érvényességét törvény állapítja meg.

2. A törvény felhatalmazhatja a választópolgárokat népszavazás kezdeményezésére.

241. cikk. Szabályozó hatáskör

A helyi önkormányzat saját szabályozó hatáskörrel rendelkezik, az Alkotmányban, törvényben és a felügyeleti joggal rendelkező, magasabb szintű önkormányzatok rendelkezéseiben meghatározott keretek között.

242. cikk. Igazgatási felügyelet

1. A helyi önkormányzat igazgatási felügyelete az önkormányzati szervek törvényes működése feletti felügyeletet jelenti. A felügyeleti jog a törvényben meghatározott esetekben és módon gyakorolható.

2. A helyi önkormányzatot korlátozó felügyelet gyakorlása előtt ki kell kérni a helyi önkormányzati szerv véleményét, a törvényben meghatározottak szerint.

3. Helyi önkormányzati szerv csak súlyosan törvénysértő cselekmény vagy mulasztás esetén oszlatható fel.

243. cikk. A helyi önkormányzat személyi állománya

1. A helyi önkormányzat saját személyi állománnyal rendelkezik, a törvényben meghatározottak szerint.

2. Az állami tisztviselőkre és alkalmazottakra vonatkozó szabályok azonos módon vonatkoznak a helyi önkormányzat tisztviselőire és alkalmazottaira, a törvényben meghatározott szükséges eltérésekkel.

3. A törvény meghatározza az állam által a helyi önkormányzat számára biztosított tárgyi és személyi támogatást, az önkormányzatiság elvének megtartása mellett.

II. fejezet ***Kisközségek***

244. cikk. A kisközségek szervezete

A kisközség képviselői szerve a kisközségi gyűlés és a kisközségi tanács.

245. cikk. Kisközségi gyűlés

1. A kisközségi gyűlés a kisközség tanácskozó szerve.

2. Törvény előírhatja, hogy kis lélekszámú kisközségek esetében a kisközségi gyűlést falugyűlés helyettesítheti.

246. cikk. Kisközségi tanács

A kisközségi tanács a kisközség végrehajtó szerve.

247. cikk. Egyesülés

A kisközségek egyesüléseket és igazgatási társulásokat hozhatnak létre, a törvényben meghatározottak szerint.

248. cikk. Feladatátruházás

A kisközségek igazgatási feladataikat átruházhatják lakossági egyesületekre. Az átruházás nem terjedhet ki az alakszerű döntéshozatalra.

III. fejezet ***Községek***

249. cikk. Községekkel kapcsolatos változtatások

Községek törvénnyel alapíthatóak, oszthatóak fel és változtatható meg területük, az érintett helyi önkormányzatok szerveivel való egyeztetés után.

250. cikk. A község szervei

A községet képviselő szervek: a községi gyűlés és a községi kamara.

251. cikk. A községi gyűlés

A községi gyűlés a község tanácskozó szerve, mely közvetlenül választott tagokból áll, akik többségben vannak a kisközségek területi elnökeihez képest, akik a gyűlésnek szintén tagjai.

252. cikk. A községi kamara

A községi kamara a község testületi végrehajtó szerve.

253. cikk. Egyesülés és társulás

A községek létrehozhatnak egyesüléseket és társulásokat a közigazgatásban, közös érdekből, melyekre a törvény kötelességeket és jogokat ruház.

254. cikk. Részesülés a közvetlen adózásból származó jövedelemből

(1) A községek saját jogaiknak megfelelően, a törvénnyel összhangban részesednek a közvetlen adózásból származó jövedelemből.

(2) A községek a törvénynek megfelelően gyarapodnak az adójukból származó jövedelem által.

IV. fejezet ***Közigazgatási régió***

255. cikk. Törvényi megalapítás

A közigazgatási régiókat törvény egyidejűleg alakítja meg. A törvény meghatározza hatásköreiket, összetételüket, felelősségüket és szervezeti felépítésüket. Az eltérő ügyekre különböző rendelkezések vonatkoznak.

256. cikk. Önálló megalapítás

(1) Minden közigazgatási régió megalapítása, melyre az alapítással kapcsolatos törvény megfelelő része lehetőséget biztosít, a 255. cikkben említett törvénytől függ, illetve a választó bizottság többségének kedvező szavazatától, mely bizottság előzetes nyílt tanácskozáson mond véleményt az összes regionális területre vonatkozóan.

(2) Amennyiben az adott választó bizottság döntése nem kedvező az egyes közigazgatási területek alapításának országos rendszerére nézve, akkor a törvény által megalapított régiókat is érintő kérdésekre adott válaszait nem alkalmazzák.

(3) A fenti paragrafusokban leírtakat ellátó bizottsággal való tanácskozások az organikus törvényben meghatározott feltételek és ülésmenet szerint történnek, melyet a Nemzetgyűlés javaslatával a köztársasági elnök határoz meg. A 115. cikk rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni.

257. cikk. Köteleességek

A közigazgatási régiók felelősek a közszolgálati szervek irányításáért és a község tevékenységének megszervezéséért és támogatásáért, tiszteletben tartva a helyi önkormányzat hatáskörét annak jogai megsértése nélkül.

258. cikk. Tervezés

A közigazgatási régiók regionális terveket készítenek, és részt vesznek az országos tervek elkészítésében is.

259. cikk. Regionális szervek

A közigazgatási régiókat képviselő szervek a regionális gyűlés és a regionális testület.

260. cikk. Regionális gyűlések

A regionális gyűlés a régió tanácskozó szerve. Közvetlenül választott tagokból, és kisebb számban a töredékszavazatok és a d'Hondt-féle átlagszámítási módszer alapján, az adott testület községi gyűléseinek közvetlenül választott tagjait tartalmazó választási bizottság által megválasztott tagokból áll.

261. cikk. Regionális testületek

A regionális testület a régió testületi végrehajtó szerve.

262. cikk. A Kormány képviselői

Minden régióhoz kapcsolódhat egy kormányzati képviselő, akit a Minisztertanács jelöl ki, és aki szintén rendelkezhet jogkörökkel, tiszteletben tartva az adott regionális terület többi helyi önkormányzatát.

V. fejezet

Lakossági szervezetek

263. cikk. Alapítás és terület

(1) A lakosság helyi közigazgatásban való részvételének növekedésére tekintettel a kisközségnél kisebb területek lakossága alakíthat a lakosság tagjaiból létrejövő szervezeteket.

(2) A kisközségi gyűlés saját kezdeményezésére, egy vagy több lakossági bizottság, vagy a lakosok egy igen nagy számának kérelmére kijelöli az (1) bekezdésben meghatározott lakossági szervezetek működésének határait, valamint a korlátozásból származó konfliktuosok megoldására törekszik.

264. cikk. Felépítés

(1) A lakossági szervezetek felépítését törvény határozza meg. Minden esetben működik azonban lakossági gyűlés és lakossági bizottság.

(2) A lakossági gyűlés az adott területen élő személyekből áll, akik szerepelnek a kisközség választói névjegyzékében.

(3) A lakossági bizottságot titkos szavazás útján a lakossági gyűlés választja, és ennek döntése alapján feloszlításra kerülhet.

265. cikk. Jogok és hatáskörök

(1) A lakossági szervezetek a következő jogokat élvezik:

a) kérvényt nyújthatnak be a helyi önkormányzatokhoz, szem előtt tartva a lakosságot illető közigazgatási ügyeket,

b) képviselőik révén szavazati jog nélkül részt vehetnek a kisközségi gyűlésen.

(2) A lakossági szervezetek gyakorolhatják azokat a jogokat, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a törvény által rájuk bízott, illetve az adott kisközség által rájuk átruházott feladatkört betölthessék.

IX. rész *A közszolgálat*

266. cikk. Alapelvek

(1) A közszolgálat a közérdek elősegítésén fáradozik, a polgárok törvény által szentesített jogait és érdekeit szem előtt tartva.

(2) A közszolgálat szerveit és hivatalait jelen Alkotmány és törvény állapítja meg. Feladataikat az egyenlőség, a javak arányos elosztása, az igazságosság, a pártatlanság és a jóhiszeműség elveinek mentén töltik be.

267. cikk. A közszolgálat felépítése

(1) A közszolgálat úgy épül fel, hogy elkerülje a bürokráciát, és nyilvános egyesületek, lakossági szervezetek és egyéb demokratikus szerveződések révén közelebb hozza a közigazgatást az emberekhez, és biztosítsa azok részvételét, akik személy szerint érintettek tevékenységeiben.

(2) Az (1) bekezdés megvalósulása érdekében a törvény a közigazgatás decentralizálásának és feladatai szétosztásának megfelelő módszereit dolgozza ki, nem érintve a közigazgatás szükséges eredményességét, cselekvésének egységét, irányításának hatékonyságát, vagy az érintett szervek ellenőrzését és vezetését.

(3) A törvény kialakíthat független közigazgatási egységeket.

(4) Közegyesületek csak rendhagyó igények teljesítése céljából alakulhatnak, és nem tölthetnek be olyan feladatokat, amelyeket eredetileg szakszervezetek láthatnak el, és belső szerveződésük tagjai jogainak tiszteletben tartásán és szerveik demokratikus jellegén alapszik.

(5) A közigazgatási eljárás egy speciális jog tárgyát képezi, amely biztosítja a közszolgálati szervek használatban lévő rendszereinek racionalizációját és a polgárok döntéshozatali eljárásban, illetve az őket érintő ügyek megvitatásában való részvételét.

(6) A közhatalmat gyakorló magánszerveket a közigazgatás felülvizsgálhatja, a törvényben meghatározott módon.

268. cikk. A polgárok jogai és biztosítékai

(1) A polgárok jogosultak arra, hogy a közszolgálat tájékoztatást adjon az őket közvetlenül érintő ügyek előrehaladásáról, amennyiben erre igényt tartanak, illetve, hogy tudomást szerezzenek a rájuk tekintettel meghozott jogerős döntésekről.

(2) A polgárok ezen kívül jogosultak a közigazgatási jegyzőkönyvekhez és aktákhoz való hozzáférésre a törvényi rendelkezésnek megfelelően, a belső és külső biztonságot, a bűnüldözési szempontokat és a személyi szabadságot szem előtt tartva.

(3) Az érintett csoportok a törvényben meghatározott módon szereznek tudomást a közigazgatási eljárásról, mely értesítés meghatározott és jól követhető módon történik, amennyiben az eljárás törvény által védett alapjogokat vagy érdekeket érint.

(4) Az érintett csoportok a bíróság védelmét élvezik az őket törvény szerint megillető jogokat és érdekeket illetően, beleértve e jogok és érdekek elismertetését, melynek bármilyen e jogokat érintő közigazgatási eljárás esetében annak típusára való tekintet nélkül helye van, és joguk van olyan közigazgatási eljárások lefolytatására, melyek a törvénnyel összhangban vannak, és tekintettel vannak ezen érdekek megfelelő védelmére.

(5) Az állampolgárok jogosultak továbbá fellépni azon közigazgatási szabályozások ellen, amelyek területen túlterjeszkedő hatályúak, és veszélyeztetik törvény által védett jogaikat és érdekeiket.

(6) Az (1) és (2) bekezdés céljainak érdekében a törvény rögzíti azt a maximális időtartamot, amelyen belül a Közzolgálatnak választ kell adni.

269. cikk. Közhivatalnokok

(1) Feladatuk ellátása során a közhivatalnokok, az Állam, vagy más közhivatal alkalmazottai kizárólag a közérdeket szolgálják, ahogy ezt a közzolgálat megfelelő szervei a törvényi szabályozás útján kimondják.

(2) A közzolgálat hivatalnokai, illetve az Állam vagy más közhivatal alkalmazottai nem kerülhetnek sem hátrányos, sem előnyös helyzetbe az Alkotmány által tartalmazott politikai jogaik gyakorlásával az adott csoporthoz való tartozásuk folytán.

(3) A fegyelmi eljárás során a személyes meghallgatás joga és a védelemhez való jog biztosított.

(4) Senki sem tölthet be egy közzolgálati állásnál többet, kivéve, ha ezt a törvény kifejezetten engedélyezi.

(5) A törvény meghatározza, hogy a közzolgálati állás vagy hivatal betöltése és az ezzel egyidejű egyéb tevékenység mely esetekben összeegyeztethetetlen.

270. cikk. Jogok gyakorlásának korlátozása

A törvény kimondhatja bizonyos jogok gyakorlásának korlátozását; korlátozhatja a fegyveres, illetve a közbiztonsági erők állandó alkalmazottainak, illetve a titkosszolgálatok ügynökeinek gyülekezését, tüntetését, egyesületek alapítását, a csoportos kérvényezést, illetve a választáson való jelölést, amennyiben különleges feladatkörük ezt szükségessé teszi. Utóbbi esetben, amikor a szakszervezet alakításának joga gyakorolható, a törvény kizárhatja a sztrájkjog gyakorlásának lehetőségét.

271. cikk. Hivatalnokok és alkalmazottak kötelezettségei

(1) A hivatalnokok, az Állam, illetve más közzolgálati szervek alkalmazottai polgári, büntetőjogi, illetve fegyelmi eljárásokban felelnek tetteikért vagy mulasztásaikért, amennyiben feladataik teljesítése a törvény által védett személyes jogok és érdekek megsértéséhez vezet, és ezek a jogok nem rendelődhetnek alá semmilyen eljárásnak vagy tevékenységnek, magasabb szintű hatóság jóváhagyása esetén sem.

(2) A hivatalnok, vagy az Állam egyik alkalmazottja, aki egy közzolgálati ügyben a főlérendelt hivatalnoka parancsa vagy utasítása alapján jár el, nem felelős, ha előzetesen írásban tiltakozott a parancs vagy utasítás ellen, vagy kérte az ügy átosztását vagy az utasítás megerősítését.

(3) Az engedelmesség kötelessége megszűnik abban az esetben, ha a parancs vagy utasítás végrehajtása a büntetőjog előírásainak megsértésével jár.

(4) A törvény meghatározza azokat a körülményeket, amelyek esetén az Állam, illetve más közzolgálati szervek jogosultak arra, hogy szerveiktől, hivatalnokaiktól vagy alkalmazottaiktól kártérítést követeljenek.

272. cikk. A rendőrség

(1) A rendőrség felelős a demokratikus rend fenntartásáért, a közbiztonság és a polgárok jogainak védelméért.

(2) A rendőrség esetleges intézkedéseit törvény szabályozza, amelyet csak különlegesen indokolt esetben lehet túllépni.

(3) A bűnelkövetés megelőzése, beleértve az Állam biztonsága ellen elkövetett cselekményeket, a rendőrséget irányító általános szabályok szerint történik, a polgárok jogainak, szabadságának és biztonságának figyelembevételével.

(4) A rendőrség intézkedéseit törvény szabályozza, tiszteletben tartva a nemzetbiztonsági erőket, amelyek külön-külön országos szervezettel rendelkeznek.

X. rész *Nemzetvédelem*

273. cikk. Nemzetvédelem

(1) A nemzet védelmének biztosítása az állam felelőssége.

(2) A nemzet védelmének célja a nemzet függetlenségének, területi integritásának, az emberek szabadságának és biztonságának, külső támadással vagy fenyegetettséggel szembeni védelmének biztosítása az alkotmányos rend, a demokratikus intézmények és a nemzetközi megállapodások megtartása mellett.

274. cikk. A Nemzetvédelem Legfelsőbb Tanácsa

(1) A Nemzetvédelem Legfelsőbb Tanácsának elnöki tisztét a köztársasági elnök tölti be. Összetételét törvény szabályozza. A Tanácsnak a nemzetgyűlés által választott személyek is tagjai.

(2) A Nemzetvédelem Legfelsőbb Tanácsa javaslatot tesz a nemzetbiztonságot, a hadsereg szerveződését, működését és fegyelmét illető kérdésekben, és törvény által ráruházott közigazgatási hatáskörrel rendelkezik.

275. cikk. Fegyveres Erők

(1) A Fegyveres Erők felelőssége a Köztársaság katonai védelmének biztosítása.

(2) A Fegyveres Erők kizárólag portugál állampolgárokból állnak, és az egész ország területén egységes, azonos felépítésű szervezetet alkotnak.

(3) A Fegyveres Erők a jelen Alkotmány vagy törvény rendelkezéseivel összhangban a legfelsőbb állami szervnek tartoznak engedelmességgel.

(4) A Fegyveres Erők a portugál nép szolgálatában állnak, szigorúan pártatlanok, és tagjaik nem élhetnek vissza fegyveres erejükkel, helyzetükkel és hatáskörükkel a politikai ügyekbe való beavatkozás céljából.

(5) A Fegyveres Erők a törvénnyel összhangban felelősek a portugál állam katonai szerepének betöltéséért a nemzetközi egyezmények terén, és azon nemzetközi békefenntartó és

emberiséget védelmező szervezetek munkájában való részvételért, amelyeknek Portugália is tagja.

(6) A Fegyveres Erők a törvényben meghatározott módon felszólíthatóak az együttműködésre a polgárok védelmében, a nép életszínvonalának emelését elősegítő feladatokban, továbbá a nemzeti együttműködési politika fényében történő katonai részvételre.

(7) Ostromállapot vagy rendkívüli állapot idején a Fegyveres Erők felhasználásának feltételeit törvény állapítja meg.

276. cikk. Nemzetvédelem, katonai és polgári szolgálat

(1) A nemzetvédelem alapvető joga és kötelessége minden portugál állampolgárnak.

(2) A katonai szolgálatot a törvény szabályozza, amely rögzíti annak előírásait, önkéntes vagy kötelező voltát, időtartamát, illetve az egyéni szolgálat tartalmát.

(3) Azok az állampolgárok, akiknek kötelező katonai szolgálatot kell végezniük, de alkalmatlanok a fegyveres szolgálat teljesítésére, olyan katonai szolgálatot látnak el, amely nem követeli meg a fegyverek használatát, illetve olyan polgári szolgálatot teljesítenek, amely körülményeinek megfelelő.

(4) Azok, akik kötelesek katonai szolgálatot teljesíteni, de ezt lelkiismereti okokból megtagadják, olyan polgári szolgálatot teljesítenek, amely a fegyveres katonai szolgálattal egyenlő súlyú és időtartamú.

(5) A polgári szolgálat a katonai szolgálatot helyettesítő, vagy azt kiegészítő köteleességteljesítés, és a törvény által kötelezővé tehető azokra nézve, akik nem teljesítenek katonai szolgálatot.

(6) Az az állampolgár, aki nem teljesíti a kötelező katonai vagy polgári szolgálatot, nem szerezhethet meg vagy tölthet be hivatalt az államapparátusban vagy bármilyen más közszolgálati szervben.

(7) Egyetlen állampolgár sem kerülhet hátrányos helyzetbe foglalkoztatása, szociális támogatottsága vagy hosszú távú pályafutása terén a katonai szolgálat, illetve a kötelező polgári szolgálat betöltése miatt.

IV. cím

Az Alkotmány biztosítékai és módosítása

I. rész

Alkotmányossági felülvizsgálat

277. cikk. Tételes alkotmányellenesség

1. Alkotmányellenes minden olyan jogszabály, amely az Alkotmány valamelyik rendelkezésébe, vagy az azokban található alapelvekbe ütközik.

2. A tartalmi vagy formai okból alkotmányellenes, de már ratifikált nemzetközi szerződések a portugál jog részeként alkalmazhatóak, amennyiben a szerződést a másik szerződő fél is alkalmazza. Nincs helye a szerződés alkalmazásának, ha az az alapelvekbe ütközik.

278. cikk. Előzetes normakontroll

1. A köztársasági elnök felkérheti az Alkotmánybíróságot nemzetközi szerződés rendelkezései alkotmányosságának előzetes vizsgálatára azon nemzetközi szerződések esetében, amelyeket részére megküldtek ratifikálásra, törvényként vagy törvényerejű rendeletként való kihirdetésre, vagy ha rendelet felhatalmazta a köztársasági elnököt a szerződés aláírására.

2. A miniszter szintén jogosult felkérni az Alkotmánybíróságot a regionális törvények és az általános törvényeket végrehajtó regionális rendeletek alkotmányosságának előzetes vizsgálatára, amennyiben a regionális törvényt vagy rendeletet részére aláírásra megküldték.

3. Alkotmányosság előzetes vizsgálatának a norma kézhezvételétől számított nyolc napon belül van helye.

4. A köztársasági elnök, a miniszterelnök és a választójogosult képviselők együtöde felkérheti az Alkotmánybíróságot minden olyan jogszabály alkotmányosságának előzetes vizsgálatára, amelyet a köztársasági elnökhöz organikus törvényként való kihirdetésre felterjesztettek.

5. Azon a napon, amelyen a Nemzetgyűlés elnöke a jogszabályt organikus törvényként való kihirdetésre a köztársasági elnökhöz felterjesztette, tájékoztatja a miniszterelnököt és a nemzetgyűlési képviselőcsoportokat.

6. A (4) bekezdésben meghatározott előzetes normakontrollnak az (5) bekezdésben meghatározott időponttól számított nyolc napon belül van helye.

7. Az (1) bekezdés rendelkezéseit nem érintve, a köztársasági elnök a (4) bekezdésben meghatározott jogszabályokat nem hirdeti ki a kézhezvételtől számított nyolc napon belül. Amennyiben az Alkotmánybírósághoz felkérés érkezik, nincs helye a kihirdetésnek annak határozata előtt.

8. Az Alkotmánybíróság 25 napon belül hoz határozatot. Az (1) bekezdésben meghatározott esetben ezt az időhatárt a köztársasági elnök sürgős esetben csökkentheti.

279. cikk. A határozat hatálya

1. Amennyiben az Alkotmánybíróság úgy határoz, hogy rendelet vagy nemzetközi szerződés valamelyik rendelkezése alkotmányellenes, a jogszabállyal szemben – annak megfelelően, hogy kinek a hatáskörébe tartozik – a köztársasági elnök vagy a miniszter vétőjoggal él, és azt a jogszabályt elfogadó szervhez visszaküldi.

2. Az (1) bekezdésben meghatározott esetben a rendeletet nem lehet aláírni és kihirdetni mindaddig, amíg a jogalkotó az alkotmányellenesnek minősített rendelkezést nem törli, kivéve, ha a jelenlevő képviselők kétharmada a rendelkezést megerősíti, amennyiben ez a többség kiteszi a képviselők abszolút többségét.

3. Amennyiben a jogszabályt módosították – annak megfelelően, hogy kinek a hatáskörébe tartozik – a köztársasági elnök vagy a miniszter előzetes normakontrollt kezdeményezhet.

4. Amennyiben az Alkotmánybíróság a nemzetközi szerződés valamely részét alkotmányellenesnek minősíti, a Nemzetgyűlés a szerződést csak abban az esetben ratifikálhatja, ha a jelenlevő képviselők kétharmada a rendelkezést megerősíti, és ez a többség kiteszi a képviselők abszolút többségét.

280. cikk. Alkotmányossági és törvényességi panasz

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörrel rendelkezik panaszok elbírálására a következő bírói ítéletekkel szemben:

- a)* jogszabály alkalmazásának megtagadása alkotmányellenességre való hivatkozással;
- b)* olyan jogszabály alkalmazása, amelynek alkotmányossága megkérdőjeleződött az eljárás során.

2. Az Alkotmánybíróság hatáskörrel rendelkezik továbbá a következő bírói ítéletekkel szembeni panaszok elbírálására is:

- a)* jogszabály alkalmazásának megtagadása arra való hivatkozással, hogy az magasabb szintű jogszabályba ütközik;
- b)* regionális törvény alkalmazásának megtagadása arra való hivatkozással, hogy az autonóm régió statútumába, vagy általános törvénybe ütközik;
- c)* legfelsőbb hatóság által megalkotott jogszabály alkalmazásának megtagadása arra való hivatkozással, hogy autonóm régió statútumába ütközik;
- d)* olyan jogszabály alkalmazása, amelynek törvényessége az *a)*, *b)* vagy *c)* pontok alapján az eljárás során megkérdőjeleződött.

3. Amennyiben a bíróság nem alkalmaz nemzetközi egyezményt, törvényt vagy törvényerejű rendeletet, az (1) bekezdés *a)* pontjában és a (2) bekezdés *a)* pontjában meghatározott panasszal ügyész élhet.

4. Az (1) bekezdés *b)* pontjában és a (2) bekezdés *d)* pontjában meghatározott panasszal csak az a fél élhet, aki az alkotmányosság vagy törvényesség kérdését felvetette. A panasz benyújtásának feltételeit és eljárását törvény határozza meg.

5. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik a panasz elbírálása abban az esetben is, ha a bíróság olyan jogszabályt alkalmaz, amelyet az Alkotmánybíróság korábban alkotmányellenesnek vagy törvénytelennek minősített. Ilyen esetekben az Alkotmánybíróság eljárását az ügyész köteles kezdeményezni.

6. Az Alkotmánybírósághoz csak alkotmányosság és törvényesség kérdésében lehet panaszt benyújtani.

281. cikk. Alkotmányosság és törvényesség általános felülvizsgálata

1. Az Alkotmánybíróság felülvizsgálatot folytat és általánosan kötelező határozatot hoz a következő esetekben:

- a)* bármilyen jogszabály alkotmányellenessége;
- b)* jogszabály rendelkezésének törvénytelenisége, ha az magasabb jogszabállyal ellentétes;
- c)* regionális törvény rendelkezésének törvénytelenisége, ha az autonóm régió statútumába ütközik;
- d)* legfelsőbb hatóság által kibocsátott jogszabály törvénytelenisége, ha az ellentétes a régió statútumban meghatározott jogaival.

2. Az Alkotmánybíróság alkotmányosság és törvényesség tárgyában hozott általánosan kötelező határozatát a következő személyek kezdeményezhetik:

- a)* a köztársasági elnök;
- b)* a Nemzetgyűlés elnöke;
- c)* a miniszterelnök;
- d)* az ombudsman;
- e)* a legfőbb ügyész;
- f)* a képviselők egytizede;

g) a miniszter, a regionális törvényhozó gyűlés és azok elnökei, a régiók önkormányzatainak elnökei vagy az önkormányzati képviselők egytizede – azokban az esetekben, amikor az autonóm régió jogai sérülnek, vagy ha jogszabály autonóm régió statútumába vagy általános törvénybe ütközik.

3. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik olyan általánosan kötelező határozat kibocsátása, amely rendelkezik azon jogszabályok alkalmazhatóságáról, amelyeket három panasz kapcsán alkotmányellenesnek vagy törvénytelennek minősített.

282. cikk. Az alkotmányosság és törvényesség tárgyában hozott határozatok hatálya

1. Amennyiben az Alkotmánybíróság általánosan kötelező határozatában megállapítja valamely rendelkezés alkotmányellenességét vagy törvénytelenségét, a határozat a rendelkezés hatálybalépésére visszaható hatállyal lép hatályba, és a rendelkezésben hatályon kívül helyezett más rendelkezések visszanyerik hatályukat.

2. Amennyiben az alkotmányellenesség vagy törvénytelenség olyan alkotmányi vagy törvényi rendelkezésből következik, amelyet a jogszabály kihirdetését követően fogadtak el, az Alkotmánybíróság határozata hatálybalépésének napja az alkotmányi vagy törvényi rendelkezés hatálybalépésének napja.

3. A lezárt ügyek hatályban maradnak, kivéve, ha az Alkotmánybíróság eltérően rendelkezik a büntető- vagy fegyelmi eljárások terén, ha a rendelkezés a terheltre hátrányos.

4. Amennyiben a jogbiztonság, a méltányosság vagy különös jelentőségű közérdek megkívánja, az Alkotmánybíróság kérésre az (1) és (2) bekezdésnél szigorúbb hatályról is rendelkezhet.

283. cikk. Mulasztásos alkotmánysértés

1. A köztársasági elnök, az ombudsman vagy – ha az autonóm régiók jogait érinti – a regionális törvényhozó gyűlés elnöke, amennyiben alkotmányellenes mulasztás történt, felkérheti az Alkotmánybíróságot, hogy rendeljen el olyan jogalkotást, amely az Alkotmány alkalmazásához szükséges.

2. Amennyiben az Alkotmánybíróság megállapítja a mulasztásos alkotmánysértés tényét, ezt közli az illetékes jogalkotó szervvel.

II. rész

Az Alkotmány módosítása

284. cikk. Az Alkotmány módosításának joga és ideje

1. A Nemzetgyűlés a jelen Alkotmányt öt évvel azt követően módosíthatja, hogy az alkotmányt módosító törvényt kihirdették.

2. Ettől eltérő időpontban a Nemzetgyűlés akkor módosíthatja az Alkotmányt, ha ezt a képviselők négyötöde támogatja.

285. cikk. Az alkotmánymódosítás kezdeményezésének joga

1. Az alkotmánymódosítást a képviselők kezdeményezhetik.
2. Amennyiben az Alkotmány módosítását napirendre tűzik, minden más, ilyen tárgyú módosítást 30 napon belülre kell napirendre tűzni.

286. cikk. Elfogadás és kihirdetés

1. Az Alkotmány módosítását a képviselők kétharmada hagyja jóvá.
2. Az elfogadott módosításokat egységes módosító törvénnyé kell alakítani.
3. A köztársasági elnök nem tagadhatja meg a módosító törvény kihirdetését.

287. cikk. Az Alkotmány új szövege

1. Az Alkotmány módosításait a megfelelő helyre kell becikkelyezni, a vonatkozó módosításokkal, hatályon kívül helyezéssel és kiegészítéssel együtt.
2. Az Alkotmány új szövegét a módosító törvénnyel együtt kell közzétenni.

288. cikk. A módosítás korlátai

Az Alkotmányt módosító törvénynek figyelembe kell vennie:

- a) az Állam nemzeti függetlenségét és egységét;
- b) a köztársasági államformát;
- c) az állam és egyház elválasztását;
- d) az állampolgárok jogait, szabadságait és azok biztosítékait;
- e) a munkavállalók jogait, bizottságait és a szakszervezeteket;
- f) a köz-, a magán-, a vállalati és a társadalmi szektorok együttélését a termelési eszközök tulajdonával kapcsolatban;
- g) a gazdasági terv szerepét a vegyes gazdálkodás keretei között;
- h) az általános, közvetlen, titkos és rendszeres választásokat a legfelsőbb állami szervek, az autonóm régiók és a helyi önkormányzatok tagjainak kiválasztása során, valamint az arányos képviselő elvét;
- i) a véleménynyilvánítás és a politikai szervezetek sokféleségét, amely magában foglalja a politikai pártok és a demokratikus ellenzék létjogosultságát;
- j) az államhatalmi ágak elválasztását és kölcsönös függőségét;
- l) a bírói felülvizsgálatot tételes alkotmányellenesség és mulasztásos alkotmányértés esetén;
- m) a bírói függetlenséget;
- n) a helyi önkormányzatok önrendelkezési jogát;
- o) az Azori-szigetek és Madeira politikai és közigazgatási autonómiáját.

289. cikk. A módosítás időbeni korlátozása

Nincs helye alkotmánymódosításnak ostromállapot vagy rendkívüli állapot idején.

Átmeneti és záró rendelkezések

290. cikk. Korábbi jogszabályok

1. A (2) bekezdés rendelkezéseit nem érintve az 1974. április 25-e után elfogadott, jelen fejezetben nem említett alkotmányos törvények közönséges törvényeknek tekintendők.

2. A jelen Alkotmány hatálybalépését megelőzően kibocsátott törvények hatályban maradnak, kivéve, ha jelen Alkotmánnyal vagy az alapelvekkel ellentétesek.

291. cikk. Kerületek

1. A közigazgatási régiók teljes kialakításáig az általuk le nem fedett terület kerületekre tagozódik.

2. A törvényben meghatározott feltételek mellett minden kerület tanácskozó testülettel rendelkezik, amelyet a községek képviselői alkotnak.

3. A polgári kormányzó a tanács támogatásával képviseli a kormányt a kerületekben, és azok felett felügyeletet gyakorol.

292. cikk. A volt titkosrendőrség (PIDE/DGS) tisztjeinek és tagjainak vád alá helyezése és az ellenük folytatott eljárás

1. Hatályban marad a 8/75, 1975. július 25-én elfogadott törvény, az azt módosító 16/75, 1975. december 23-án elfogadott törvény, valamint a 18/75, 1975. december 26-án elfogadott törvény.

2. Jogszabály részletesebben szabályozhatja a 2. cikk (2), (3) bekezdései, a (4) bekezdés b) pontja, valamint az (5) bekezdés által meghatározott bűncselekményeket, mint az előző bekezdésbe foglalt jogszabályok.

3. Jogszabály külön szabályozhatja a 7. cikkbe foglalt, ugyanazon jogszabályra vonatkozó kivételes enyhítő körülményeket.

(*) A PIDE/DGS (Nemzetközi és Állami Védelmi Rendőrség/Általános Biztonsági Igazgatóság) az új állam politikai rendőrsége volt.

293. cikk. 1974. április 25-e utáni reprivatizáció és államosítás

1. A választójogosult képviselők abszolút többsége által elfogadott kerettörvény szabályozza a tulajdon vagy a használati jog reprivatizációját a termelési eszközökre, valamint az 1974. április 25-e után államosított tulajdonra vonatkozóan, a következő alapelvek figyelembevételével:

a) A termelési eszközökre, valamint az 1974. április 25-e után államosított tulajdon vagy használati jog reprivatizációja főszabály szerint a következő módon történik: nyilvános versenypályázattal, tőzsdei alapítással vagy közadománnyal;

b) A reprivatizációból származó jövedelem csak a nemzeti adósság vagy állami tulajdonú vállalkozás adósságának vagy az államosítást célzó szerződés eredményeként létrejövő adósság törlesztésére, vagy a termelő szektor tőkebefektetésére fordítható;

c) A reprivatizáció során az érintett munkavállalók valamennyi jogukat és kötelezettségeiket megőrzik;

d) A reprivatizációban érdekelt munkavállalók kedvezményes részvényre jogosultak a vállalkozásban;

e) A reprivatizációra kerülő termelési eszköz vagy más tulajdon értékét több mint egy független szervezet állapítja meg;

2. A közvetett módon államosított, a gazdaság alapvető szektorain kívül helyezkedő kis- és középvállalatok a törvényben meghatározott módon reprivatizálhatóak.

294. cikk. A helyi önkormányzati szervekre vonatkozó rendelkezések

Mindaddig, amíg a 239. cikk (3) bekezdésben meghatározott törvény nem lép hatályba, a helyi önkormányzati szervek az Alkotmány alapján megalkotott, 1/92. (1992. nov. 25.) alkotmányos törvény alapján jönnek létre és működnek.

295. cikk. Az Európai Szerződésről való népszavazás

A 115. cikk (3) bekezdése nem befolyásolja egy népszavazás kiírásának és lebonyolításának lehetőségét az Európai Unió szerkezeti változásai vonatkozásában szerződés elfogadásának céljából.

296. cikk. Az Alkotmány megalkotásának időpontja és hatálybalépése

1. A Portugál Köztársaság Alkotmányát az Alkotmányozó Nemzetgyűlés 1976. április 2-án fogadta el.

2. A Portugál Köztársaság Alkotmánya 1976. április 25-én lép hatályba.

ROMÁNIA

Az alkotmány 1991. december 8-án lépett hatályba.

Az 1991-es alkotmányt 2003-ban módosították. Az új alkotmányszöveg 2003. október 29-én lépett hatályba.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a román Képviselőház honlapjáról volt elérhető (<http://www.cdep.ro/pls/dic/site.page?id=371>).

Románia Alkotmánya

I. cím: Általános elvek

1. szakasz – A román állam

- (1) Románia szuverén és független, egységes és oszthatatlan nemzetállam.
- (2) A román állam kormányformája a köztársaság.
- (3) Románia demokratikus és szociális jogállam, amelyben a román nép demokratikus hagyományainak és az 1989. decemberi Forradalom eszményeinek szellemében, az emberi méltóság, az állampolgárok jogai és szabadságai, az emberi személyiség szabad fejlődése, az igazságosság és a politikai pluralizmus a legfelsőbb értékeket képviselik, és garantáltak.
- (4) Az állam a hatalmak – a törvényhozás, a végrehajtás és az igazságszolgáltatás – elválasztásának és egyensúlyának elvei szerint van megszervezve, az alkotmányos demokrácia keretében.
- (5) Romániában az Alkotmánynak, a többségének, és a törvényeknek a betartása kötelező.

2. szakasz – A szuverenitás

- (1) A nemzeti szuverenitás a román nép sajátja, amely azt szabad, periodikus és tisztességes választásokon megalakult képviseleti szervein, valamint népszavazáson keresztül gyakorolja.
- (2) Egyetlen csoport vagy személy sem gyakorolhatja a szuverenitást saját nevében.

3. szakasz – A terület

- (1) Románia területe elidegeníthetetlen.
- (2) Az ország határait organikus törvény szentesíti, a nemzetközi jog elveinek és általánosan elfogadott szabályainak betartásával.
- (3) Közigazgatási szempontból, a terület községek, városok és megyék szerint van szervezve. A törvény feltételei között, egyes városokat municípiummá lehet nyilvánítani.
- (4) A román állam területére idegen népességek nem telepíthetők vagy kolonizálhatók.

4. szakasz – A nép egysége és az állampolgárok egyenlősége

- (1) Az állam alapja a román nép egysége és állampolgárainak szolidaritása.
- (2) Románia az összes állampolgárának közös és oszthatatlan hazája, fajtól, nemzetiségtől, etnikai eredettől, nyelvtől, vallástól, nemtől, véleménytől, politikai hovatartozástól, vagyontól vagy társadalmi származástól függetlenül.

5. szakasz – Az állampolgárság

(1) A román állampolgárság organikus törvényben előírt feltételek között szerezhető meg, tartható meg vagy veszthető el.

(2) A román állampolgárság nem vonható vissza azoktól, akik születésüknél fogva szereztek meg.

6. szakasz – Az identitáshoz való jog

(1) Az állam elismeri és biztosítja a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogát az etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitásuk megőrzéséhez, fejlesztéséhez és kifejezéséhez.

(2) A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek identitásának megtartását, fejlesztését és kifejezését célzó állami védő intézkedéseknek meg kell felelniük a többi román állampolgárhoz viszonyítva az egyenlőség és a diszkrimináció tilalma elveinek.

7. szakasz – A külföldi románok

Az állam támogatja az ország határain kívüli románokkal való kapcsolattartást, és cselekszik az etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitásuk megőrzéséért, fejlesztéséért és kifejezéséért, tiszteletben tartva annak az államnak a törvényeit, amelynek az állampolgárai.

8. szakasz – A pluralizmus és a politikai pártok

(1) A román társadalomban a pluralizmus az alkotmányos demokrácia feltétele és biztosítója.

(2) A politikai pártok a törvény feltételei között alakulnak meg és folytatják tevékenységüket.

Hozzájárulnak az állampolgárok politikai akaratának meghatározásához és kifejezéséhez, a nemzeti szuverenitás, a területi integritás, a jogrend és a demokrácia alapelveinek betartásával.

9. szakasz – A szakszervezetek, a munkáltatói szervezetek és a szakmai egyesületek

A szakszervezetek, a munkáltatói szervezetek és a szakmai egyesületek alapszabályzataiknak megfelelően alakulnak meg és tevékenykednek, a törvény feltételei között. Hozzájárulnak a tagjaik jogainak megvédéséhez és szakmai, gazdasági és szociális érdekeinek érvényesítéséhez.

10. szakasz – Nemzetközi kapcsolatok

Románia az összes állammal békés kapcsolatokat tart fenn és fejleszt, és ebben a keretben jó szomszédsági kapcsolatokat, a nemzetközi jog alapelveire és általánosan elfogadott többi szabályára alapozva.

11. szakasz – A nemzetközi jog és a hazai jog

- (1) A román állam kötelezi magát, hogy következetesen és jóhiszeműen teljesítse az általa részes félként aláírt szerződésekből fakadó kötelezettségeket.
- (2) A Parlament által a törvénynek megfelelően ratifikált szerződések a hazai jog részét képezik.
- (3) Amennyiben egy nemzetközi szerződés, amelyben Románia részes fél lesz, az Alkotmánnyal ellentétes rendelkezéseket tartalmaz, ratifikálása csak az Alkotmány módosítása után lehetséges.

12. szakasz – Nemzeti jelképek

- (1) Románia zászlaja háromszínű: a színek függőlegesen vannak elhelyezve, a zászlórúdtól kiindulva a következő sorrendben: kék, sárga, piros.
- (2) Románia nemzeti ünnepe december 1-je.
- (3) Románia nemzeti himnusza a „Desteapta-te române”.
- (4) Az ország címerét és az állam pecsétjét organikus törvény állapítja meg.

13. szakasz – A hivatalos nyelv

Romániában a román nyelv a hivatalos nyelv.

14. szakasz – A főváros

Románia fővárosa Bukarest municípium.

II. cím: Az alapvető jogok, szabadságok és kötelezettségek

I. fejezet: Közös rendelkezések

15. szakasz – A jogok egyetemessége

- (1) Az állampolgárok az Alkotmányban és más törvényekben szentesített jogokat és szabadságokat élvezik, és az ezekben előírt kötelezettségek hárulnak rájuk.
- (2) A törvény csakis a jövő tekintetében rendelkezhet, kivéve a kedvezőbb büntető- vagy szabálysértési törvényt.

16. szakasz – A jogegyenlőség

- (1) Az állampolgárok kiváltságok és diszkrimináció nélkül egyenlők a törvény és a közigazgatások előtt.
- (2) Senki sem állhat a törvény fölött.
- (3) A polgári vagy katonai köztisztviségeket vagy méltóságokat, a törvény feltételei között, román állampolgársággal és az országban állandó lakhellyel rendelkező személyek tölthetik be.

(4) Romániának az Európai Unióhoz történő csatlakozásának a feltételei között, az Unió azon állampolgárai, akik megfelelnek az organikus törvény feltételeinek, választhatnak és megválaszthatóak a helyi közigazgatás hatóságaiba.

17. szakasz – A román állampolgárok külföldön

A román állampolgárok külföldön a román állam oltalmában részesülnek és teljesíteniük kell kötelezettségeiket, az országból való távollétükkel össze nem egyeztethetők kivételével.

18. szakasz – Az idegen állampolgárok és a hontalanok

(1) A Romániában lakó idegen állampolgárok és hontalanok az Alkotmány és más törvények által a személyek és a vagyonok tekintetében garantált általános oltalmat élvezik.

(2) A menedékjogot a törvény feltételei között adják meg és vonják vissza, betartva a Románia által részes félként aláírt nemzetközi szerződéseket és megállapodásokat.

19. szakasz – A kiadatás és a kiutasítás

(1) A román állampolgár nem adható ki vagy nem utasítható ki Romániából.

(2) Az (1) bekezdéstől eltérően a román állampolgárok kiadathatóak, a Románia által részes félként elfogadott nemzetközi egyezmények alapján, a törvény feltételei között, és a kölcsönösség alapján.

(3) Az idegen állampolgárok és a hontalanok csakis valamely nemzetközi megállapodás alapján vagy a kölcsönösség feltételei között adhatóak ki.

(4) A kiutasítást vagy a kiadatást az igazságszolgáltatás határozza el.

20. szakasz – Az emberi jogokra vonatkozó nemzetközi szerződések

(1) Az állampolgárok jogaira és szabadságaira vonatkozó alkotmányos rendelkezések az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával és a Románia által részes félként aláírt paktumokkal és más szerződésekkel összefüggésben értelmezik és alkalmazzák.

(2) A Románia által az alapvető emberi jogokra vonatkozóan részes félként aláírt paktumok és szerződések és a belső törvények közötti eltérések fennállása esetén a nemzetközi szabályozásokat kell elsőbbségben részesíteni, azon eset kivételével, amikor az Alkotmány vagy a belső törvények kedvezőbb rendelkezéseket tartalmaznak.

21. szakasz – Az igazságszolgáltatáshoz való szabad hozzáférés

(1) Bármely személy az igazságszolgáltatáshoz fordulhat jogainak, szabadságának vagy törvényes érdekeinek a megvédéséért.

(2) E jog gyakorlását egyetlen törvény sem korlátozhatja.

(3) A feleknek joguk van a méltányos tárgyalásra és a jogviták észszerű határidőn belül történő megoldására.

(4) A különleges igazgatási jog szolgáltatások fakultatívak és ingyenesek.

II. fejezet: Az alapvető jogok és szabadságok

22. szakasz – Az élethez és a fizikai és pszichikai integritáshoz való jog

- (1) Az élethez való jog, valamint a személy fizikai és pszichikai integritásához való jog garantálva van.
- (2) Senkit sem lehet kínzásnak vagy bármiféle embertelen vagy lealacsonyító büntetésnek vagy kezelésnek alávetni.
- (3) A halálbüntetés tilos.

23. szakasz – A személyi szabadság

- (1) A személyi szabadság és a személyi biztonság sérthetetlenek.
- (2) Valamely személy megmozdítása, őrizetbe vétele vagy letartóztatása csakis a törvény által előírt esetekben és eljárással megengedett.
- (3) Az őrizetbe vétel nem haladhatja meg a 24 órát.
- (4) Az előzetes letartóztatást a bíró rendelheti el, és csak a büntetőper során.
- (5) A nyomozás során az előzetes letartóztatás legtovább 30 napra rendelhető el, és legtovább 30 napos határidővel hosszabbítható, anélkül, hogy az összidőtartam meghaladna egy észszerű határidőt, és nem tovább, mint 180 nap.
- (6) A tárgyalási szakaszban a bírói hatóság köteles, hogy a törvény feltételei között, periodikusan, és nem több mint 60 nap múlva, az előzetes letartóztatás törvényességét és megalapozottságát ellenőrizni, és azonnal szabadlábra helyezni a vádlottat, ha az előzetes letartóztatás indítékai megszűntek, vagy a bírói hatóság megállapítja, hogy nincsenek új indítékok, amelyek a szabadságvesztés fenntartását igazolnák.
- (7) A bírói hatóság előzetes letartóztatásról szóló végzései a törvényben előírt jogorvoslatoknak vannak alávetve.
- (8) Az őrizetbe vettnek vagy a letartóztatottnak, az általa ismert nyelven, azonnal a tudomására kell hozni az őrizetbe vétel vagy a letartóztatás okait, vádat pedig a legrövidebb határidőn belül; a vád csakis a választott vagy a hivatalból kinevezett ügyvéd jelenlétében hozandó tudomásra.
- (9) Az őrizetbe vett vagy a letartóztatott szabadlábra helyezése kötelező, ha az említett intézkedések okai megszűntek, valamint a törvény által előírt más esetekben.
- (10) Az előzetes letartóztatásban levő személynek jogában áll kérni ideiglenes szabadlábra helyezését, bírósági ellenőrzés alatt vagy óvadékkal.
- (11) Az elítélő bírósági határozat véglegessé válásáig a személyt ártatlannak tekintik.
- (12) Bármely büntetés csakis a törvény feltételei között és alapján szabható meg és alkalmazható.
- (13) A szabadságvesztéses büntetés csak büntetőjogi természetű lehet.

24. szakasz – A védelemhez való jog

- (1) A védelemhez való jog garantált.
- (2) A per egész folyamán a felek választott vagy hivatalból kinevezett ügyvéd segédletére jogosultak.

25. szakasz – A mozgásszabadság

(1) A belföldi és a külföldi mozgásszabadság garantált. E jog gyakorlásának a feltételeit törvény állapítja meg.

(2) Minden állampolgárnak biztosította joga, hogy állandó lakhelyét vagy lakhelyét az ország bármely helységében szabadon válassza meg, kivándoroljon, valamint visszatérjen az országba.

26. szakasz – Az intim, a családi és a magánélet

(1) A közhatóságok tiszteletben tartják és oltalmazzák az intim, a családi és a magánéletet.

(2) A természetes személy jogosult önmagával rendelkezni, ha nem sérti meg mások jogait és szabadságjogait, a közrendet vagy a közérkölcset.

27. szakasz – Az állandó lakhely sérthetatlensége

(1) Az állandó lakhely és a lakás sérthetetlen. Senki sem hatolhat be vagy tartózkodhat valamely személy állandó lakhelyén vagy lakásában ennek engedélye nélkül.

(2) Az (1) bekezdés előírásaitól törvényi úton a következő esetekben el lehet térni:

- a) letartóztatási parancs vagy bírósági határozat végrehajtásáért;
- b) egy személy életét, testi épségét vagy javait fenyegető veszély elhárításáért;
- c) a nemzetbiztonság vagy a közrend megvédéséért;
- d) járvány terjedésének megelőzéséért.

(3) A házkutatásokat a bíró rendelheti el, és azokat csakis a törvény által előírt feltételek között és formákban lehet végrehajtani.

(4) Tilos házkutatást tartani éjszaka idején, a tettenéréses bűncselekmény kivételével.

28. szakasz – A levelezés titkossága

A levelek, a táviratok, más postai küldemények, a telefonbeszélgetések és a többi törvényes közlési eszköz titkossága sérthetetlen.

29. szakasz – A lelkiismereti szabadság

(1) A gondolatok, a vélemények, akárcsak a vallásos hitek szabadsága semmilyen formában sem korlátozható. Senki sem kényszeríthető valamely vélemény elfogadására vagy a meggyőződésével ellenkező vallásos hithez való csatlakozásra.

(2) A lelkiismereti szabadság garantált; ezt a tolerancia és kölcsönös tisztelet szellemében kell kinyilvánítani.

(3) A vallásfelekezetek szabadok és a saját alapszabályzataik szerint szervezendők meg, a törvény feltételei között.

(4) A vallásfelekezetek közötti kapcsolatokban tilos a vallási gyűlöletkeltés bármely formáját, eszközét, aktusát vagy cselekményét igénybe venni.

(5) A vallásfelekezetek autonómak az állammal szemben és ennek a támogatását élvezik, ideértve a vallásos lelkigondozás megkönnyítését a hadseregben, a kórházakban, a börtönökben, a menhelyeken és az árvaházakban.

(6) A szülőknek vagy a gyámoknak jogukban áll a saját meggyőződésük szerint biztosítani a kiskorú gyermekek nevelését, akikért felelősek.

30. szakasz – A kifejezés szabadsága

(1) A gondolatok, a vélemények vagy a hitvallások kifejezésének szabadsága, és bármilyen alkotások szabadsága, élő szóval, írással, képekkel, hangokkal vagy más tömegkommunikációs eszközökkel, sérthetetlen.

(2) Tilos bármilyen cenzúra alkalmazása.

(3) A sajtószabadsághoz hozzátartozik a sajtókiadványok szabad alapítása.

(4) Egyetlen kiadványt sem lehet megszüntetni.

(5) A törvény a tömegkommunikációs eszközöket finanszírozási forrásuk feltárására kötelezheti.

(6) A kifejezés szabadsága nem sértheti meg a személy méltóságát, becsületét, magánéletét és saját arculathoz való jogát.

(7) A törvény tiltja az ország és a nemzet gyalázását, az agressziós háborúra, a nemzeti, a faji, osztály- és vallási gyűlöletre való buzdítást, a diszkriminációra, a területi szeparatizmusra vagy a nyilvános erőszakra való uszítást, valamint a jó erkölccsel ellenkező obszcén megnyilvánulásokat.

(8) A köztudomásra hozott információért vagy alkotásért a polgárjogi felelősség a kiadót vagy az alkotót, a szerzőt, a művészi rendezvény szervezőjét, a sokszorosító eszköz, a rádió- vagy a televízióállomás tulajdonosát terheli, a törvény feltételei között. A sajtóvétketeket törvény állapítja meg.

31. szakasz – Az információhoz való jog

(1) A személy jogát a bármely közérdekű információhoz való hozzáféréshez korlátozni nem lehet.

(2) A közhatóságok a rájuk háruló hatáskörök szerint kötelesek biztosítani az állampolgárok tisztességes tájékoztatását a közügyekről és a személyes jellegű kérdésekről.

(3) Az információhoz való jog nem árthat a fiatalok védelmét célzó intézkedéseknek vagy a nemzetbiztonságnak.

(4) A közszolgálati és a magán tömegtájékoztatási eszközök kötelesek a közvélemény tisztességes tájékoztatását biztosítani.

(5) A rádió- és televízió-közszolgálatok autonómak. Ezeknek a jelentős társadalmi és politikai csoportok számára garantálniuk kell az antennához való hozzáférés jogát. E szolgálatok szervezetét és a tevékenységük feletti parlamenti ellenőrzést organikus törvény szabályozza.

32. szakasz – A tanuláshoz való jog

(1) A tanuláshoz való jog a kötelező általános iskolai oktatás, a líceumi és a szakmai oktatás, a felsőoktatás, valamint más oktatási és továbbképzési formában biztosított.

(2) Az oktatás minden fokon román nyelven folyik. A törvény feltételei között az oktatás valamely világnyelven is lebonyolítható.

(3) Garantált a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek joga anyanyelvük tanulásához és a jog ahhoz, hogy ezen a nyelven oktathassák őket; e jogok gyakorlásának a módzatait törvénnyel állapítják meg.

(4) Az állami oktatás a törvénynek megfelelően ingyenes. Az állam szociális tanulmányi ösztöndíjakat biztosít a hátrányos helyzetű családokból és az intézményekből származó gyermekeknek és fiataloknak, a törvény feltételei között.

(5) Az oktatás minden fokon állami, magán és felekezeti intézményekben folyik, a törvény feltételei között.

(6) Az egyetemi autonómia garantált.

(7) Az állam biztosítja a vallási oktatás szabadságát, minden egyes vallásfelekezet sajátos követelményei szerint. Az állami iskolákban a vallási oktatást a törvény útján szervezik meg és garantálják.

33. szakasz – A kultúrához való hozzáférés

(1) A kultúrához való hozzáférés, a törvény feltételei között, garantált.

(2) A személy szabadsága, hogy szellemiségét fejlessze, és hozzáférjen a nemzeti és egyetemes kultúra értékeihez, nem korlátozható.

(3) Az államnak biztosítania kell a szellemi identitás megőrzését, a nemzeti kultúra támogatását, a művészetek ösztönzését, a kulturális örökség védelmét és megővését, a kortárs alkotóerő fejlesztését, Románia kulturális és művészeti értékeinek népszerűsítését a világban.

34. szakasz – Az egészség oltalmazásához való jog

(1) Az egészség oltalmazásához való jog garantált.

(2) Az állam köteles intézkedéseket fogantatosítani a higiénia és a közegészség biztosítására.

(3) Az orvosi ellátás és a megbetegedésekkel, balesetekkel, a szüléssel és az egészség helyreállításával kapcsolatos társadalombiztosítási rendszer szervezését, az orvosi szakmáknak és a gyógyításhoz fűződő tevékenységeknek az ellenőrzését, valamint a személy testi és szellemi épségének megvédését célzó más intézkedéseket törvény állapítja meg.

35. szakasz – Az egészséges környezethez való jog

(1) Az állam elismeri bármely személy jogát az egészséges és ökológiailag kiegyensúlyozott környezethez.

(2) Az állam biztosítja a jog gyakorlásának törvényes kereteit.

(3) A természetes és jogi személyeknek kötelessége a környezet védelme és feljavítása.

36. szakasz – A szavazati jog

(1) Az állampolgárok a választások napjáig, ezt is beleértve, betöltött 18 éves életkoruktól rendelkeznek szavazati joggal.

(2) Nem rendelkeznek szavazati joggal a szellemi fogyatékosok vagy a tilalom alatt álló elmebetegek, valamint a végleges bírósági határozattal a választási jogaik elvesztésére ítélt személyek.

37. szakasz – A megválasztáshoz való jog

(1) Joguk van a megválasztáshoz azoknak a választójoggal rendelkező állampolgároknak, akik eleget tesznek a 16. szakasz (3) bekezdésében foglalt feltételeknek, ha nem tiltották el őket a politikai pártokba való egyesüléstől a 40. szakasz (3) bekezdése szerint.

(2) A jelölteknek be kell tölteniük a választások napjáig, ezt is beleértve, legalább a 23 éves életkort, hogy megválaszthatóak legyenek a Képviselőházba vagy a helyi közigazgatási szervekbe, legalább a 33 éves életkort, hogy megválaszthatóak legyenek a Szenátusba és legalább a 35 éves életkort, hogy megválaszthatóak legyenek Románia Elnöke tisztségébe.

38. szakasz – Az Európai Parlamentbe történő megválasztáshoz való jog

Románia Európai Unióhoz történő csatlakozásának feltételei között, a román állampolgároknak joguk van választani, és őket megválaszthatják az Európai Parlamentbe.

39. szakasz – A gyülekezési szabadság

A gyűlések, a tüntetések, a felvonulások vagy bármely más gyülekezések szabadok és csakis békésen, bármilyen fegyver nélkül szervezhetők meg és bonyolíthatók le.

40. szakasz – Az egyesüléshez való jog

(1) Az állampolgárok szabadon egyesülhetnek politikai pártokba, szakszervezetekbe, munkáltatói szervezetekbe és más egyesülési formákba.

(2) Alkotmányellenesek azok a pártok vagy szervezetek, amelyek a céljaiknál vagy a tevékenységükénél fogva, a politikai pluralizmus, a jogállam elvei vagy Románia szuverenitása, integritása, illetve függetlensége ellen szállnak síkra.

(3) Nem lehetnek a politikai pártok tagjai az Alkotmánybíróság bírái, a Nép ügyvédjei, a magisztrátusok, a hadsereg aktív tagjai, a rendőrök és a köztisztviselőknek organikus törvénnyel megállapított más kategóriái.

(4) A titkos jellegű egyesületek tiltottak.

41. szakasz – A munka és a munka szociális védelme

(1) A munkához való jog nem korlátozható. A szakma, mesterség vagy foglalkozás, valamint a munkahely megválasztása szabad.

(2) Az alkalmazottaknak joguk van a munka szociális védelméhez. Ezek az alkalmazottak biztonságára és egészségére, a nők és a fiatalok munkarendszerére, az országos bruttó minimálbér meghatározására, a heti pihenésre, a fizetett pihenőszabadságra, a rendkívüli vagy különleges körülmények között végzett munkára, valamint a törvényben meghatározott más sajátos helyzetekre vonatkoznak.

(3) A munkanap normális időtartama átlagosan legfeljebb 8 óra.

(4) Az egyenlő munkáért a nők a férfiakéval egyenlő fizetésben részesítik.

(5) A kollektív munkaügyi egyezkedésekhez való jog és a kollektív megállapodások kötelező jellege garantált.

42. szakasz – A kényszermunka tilalma

- (1) A kényszermunka tilos.
- (2) Nem számít kényszermunkának:
 - a) a katonai kötelezettségek megvalósításáért, valamint az ez helyett vallási vagy lelkiismereti okokból, a törvény feltételei között, kifejtett tevékenység;
 - b) valamely elítélt személy által a fogvatartás vagy a feltételes szabadlábra helyezés idején normális körülmények között kifejtett munka;
 - c) a természeti csapások vagy más veszély által megkövetelt, valamint a törvény által megállapított szokványos polgárjogi kötelezettségekhez tartozó kötelezettségek.

43. szakasz – A sztrájkjog

- (1) Az alkalmazottaknak a szakmai, gazdasági és szociális érdekeik megvédéséért joguk van sztrájkhoz folyamodni.
- (2) E jog gyakorlásának feltételeit és korlátait, valamint a társadalom számára lényeges szolgáltatások biztosításához szükséges garanciákat törvény állapítja meg.

44. szakasz – A magántulajdonjog

- (1) A tulajdonhoz való jog, valamint az állammal szembeni követelések kielégítése garantált.
E jogok tartalmát és korlátait törvény állapítja meg.
- (2) A magántulajdont, a tulajdonosoktól függetlenül, a törvény egyenlően garantálja és oltalmazza. Az idegen állampolgárok és a hontalanok csak Romániának az Európai Unióhoz történő csatlakozásának vagy más nemzetközi szerződéseknek a feltételei között, amelyekben Románia részes fél, a kölcsönösség alapján, organikus törvényben meghatározott feltételek között, valamint törvényi örökléssel szerezhetnek földterület felett tulajdonjogot.
- (3) Senkinek a tulajdona sem sajátítható ki, csak a törvény szerint megállapított valamely közhasznú ügy esetében, igazságos és előzetes kártérítéssel.
- (4) Tilos az államosítás vagy egyes javak köztulajdonba utalásának bármely más kényszerintézkedése, a jogosultak szociális, etnikai, vallási, politikai vagy más diszkriminatív jellegű hovatartozása alapján.
- (5) A közhatalóság bármely ingatlantulajdon altalaját felhasználhatja közérdekű munkálatokra, azzal a kötelezettséggel, hogy a tulajdonosnak megtérítse a talajban, az ültetvényekben vagy az építményekben okozott, valamint a hatóságnak felróható egyéb károkat.
- (6) A (3) és a (5) bekezdésben említett kártérítéseket a tulajdonossal közös megegyezéssel vagy, véleménykülönbség esetén, az igazságszolgáltatás útján kell megállapítani.
- (7) A tulajdonjog kötelez a környezetvédelemmel és a jószomszédság biztosításával kapcsolatos, valamint más feladatok teljesítésére, amelyek a törvény vagy a szokás szerint a tulajdonosra hárulnak.
- (8) A törvényes úton szerzett vagyont nem lehet elkobozni. A megszerzés törvényes jellege vélelmezett.
- (9) A valamely bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére szánt vagy használt, akár csak az ezek elkövetéséből származó javak csak a törvény feltételei között kobozhatók el.

45. szakasz – A gazdasági szabadság

A személynek gazdasági tevékenységhez, szabad kezdeményezéshez való hozzáférése, és ezeknek a törvény feltételei között való gyakorlása garantált.

46. szakasz – Az örökösödési jog

Az örökösödési jog garantált.

47. szakasz – Az életszínvonal

(1) Az állam köteles az állampolgárok számára méltányos életszínvonalat biztosító gazdasági fejlesztési és szociális védelmi intézkedéseket fogyanatosítani.

(2) Az állampolgárok nyugdíjra, fizetett szülési szabadságra, az állami egészségügyi intézmények által nyújtott orvosi ellátásra, munkanélküli segélyre és törvény által előírt más állami vagy magán társadalombiztosítási típusokra jogosultak. Az állampolgároknak joguk van társadalombiztosítási intézkedésekhez, a törvény feltételei között.

48. szakasz – A család

(1) A család a házastársak szabad akaratnyilvánításából létrejött házasságon, a házastársak egyenlőségén és a szülők azon jogán és kötelezettségén alapul, hogy biztosítsák a gyermekek eltartását, nevelését és oktatását.

(2) A házasság megkötésének, felbontásának és semmisségének a feltételeit törvény határozza meg. Az egyházi házasságkötés csakis a polgári házasságkötés után celebrálható.

(3) A házasságon kívül született gyermekek a törvény előtt a házasságból eredőkkel egyenlők.

49. szakasz – A gyermekek és a fiatalok oltalmazása

(1) A gyermekek és a fiatalok jogaik érvényesítésében sajátos védelmi és támogatási rendszerben részesülnek.

(2) Az állam a gyermekek számára pótlékot és a beteg vagy a fogyatékos gyermekek gondozására segélyeket nyújt. A gyermekek és a fiatalok szociális védelmének egyéb formáit törvény állapítja meg.

(3) Tilos a kiskorúak kizsákmányolása, olyan tevékenységekben való foglalkoztatása, amelyek rájuk egészségi, erkölcsi szempontból károsak lehetnének vagy veszélyeztethetnék az életüket, illetve a normális fejlődésüket.

(4) A 15 éves életkoron aluli kiskorúak fizetési dolgozóként nem alkalmazhatóak.

(5) A közhatalóságok kötelesek hozzájárulni a fiataloknak az ország politikai, társadalmi, gazdasági, kulturális és sportéletében való szabad részvételéhez szükséges feltételek biztosításához.

50. szakasz – A fogyatékos személyek védelme

A fogyatékos személyek különleges védelmet élveznek. Az állam biztosítja az országos esélyegyenlőségi, fogyatékek megelőzési és kezelési politika megvalósítását, a fogyatékos személyeknek a közösségi életben való tényleges részvétele érdekében, tiszteletben tartva a szülőkre és a gyámokra háruló jogokat és köteleességeket.

51. szakasz – A petíciós jog

(1) Az állampolgároknak jogukban áll, hogy csakis az aláírók nevében megfogalmazott petíciókkal a közhatóságokhoz folyamodjanak.

(2) A törvényesen megalakított szervezetek jogosultak arra, hogy petíciókat nyújtsanak be, kizárólag az általuk képviselt közösségek nevében.

(3) A petíciós jog gyakorlása illetékmentes.

(4) A közhatóságok a petíciókra törvény szerint megállapított határidőn belül és feltételek között kötelesek válaszolni.

52. szakasz – A valamely közhatóság által sértett személy joga

(1) A valamely jogában vagy törvényes érdekében közhatóság által közigazgatási aktussal vagy a kérelme törvényes határidőre való megoldásának elmulasztásával sértett személy jogosult az igényelt jog vagy törvényes érdek elismerésére, az aktus megsemmisítésére és a neki okozott kár megtérítésére.

(2) E jog gyakorlásának feltételeit és korlátait organikus törvény állapítja meg.

(3) Az állam anyagilag felel az igazságszolgáltatási hibákkal okozott károkért. Az állam felelősségét a törvény feltételei között állapítják meg, és ez nem hárítja el a tisztségét rosszhiszeműen vagy súlyos gondatlansággal gyakorló magisztrátus felelősségét.

53. szakasz – Egyes jogok vagy szabadságok gyakorlásának korlátozása

(1) Egyes jogok vagy szabadságok gyakorlása kizárólag törvénnyel korlátozható, ha ezt, az eseteknek megfelelően, a nemzetbiztonságnak, a közrendnek, a közegészségnek vagy a közérkölcshöz, az állampolgárok jogainak és szabadságjogainak a védelme; a büntügyi eljárás lebonyolítása; valamely természeti csapás vagy valamely rendkívül súlyos katasztrófa következményeinek megelőzése megköveteli.

(2) A korlátozást csak akkor lehet elrendelni, ha az egy demokratikus társadalomban szükséges. Az intézkedésnek arányosnak kell lennie a kiváltó helyzettel, és diszkriminációmentes módon, a jog vagy szabadság létének érintése nélkül kell alkalmazni.

III. fejezet: Az alapvető kötelezettségek

54. szakasz – Az ország iránti hűség

- (1) Az ország iránti hűség szent.
- (2) A köztisztviselőkkel megbízott állampolgárok, akárcsak a katonák felelősséggel tartoznak a rájuk háruló kötelezettségek hűséges teljesítéséért, és ebből a célból le kell tenniük a törvény által megkövetelt esküt.

55. szakasz – A honvédelem

- (1) Románia védelme az állampolgárok joga és kötelessége.
- (2) A katonai kötelezettségek teljesítésének feltételeit organikus törvény állapítja meg.
- (3) Az állampolgárokat 20 éves koruktól 35 éves korukig lehet besorozni, az önkéntesek kivételével, az organikus törvény feltételei között.

56. szakasz – Pénzügyi hozzájárulások

- (1) Az állampolgárok kötelesek adókkal és illetékekkel hozzájárulni a közkiadások fedezéséhez.
- (2) A törvényes adózási rendszernek biztosítania kell a pénzügyi terhek igazságos elosztását.
- (3) Tilos bármely más szolgáltatás igénylése, kivéve a törvény által rendkívüli helyzetekben megállapítottakat.

57. szakasz – A jogok és a szabadság gyakorlása

A román állampolgároknak, az idegen állampolgároknak és a hontalanoknak az alkotmányos jogaikat és szabadságaikat jóhiszeműen, mások jogainak és szabadságainak megsértése nélkül kell gyakorolniuk.

IV. fejezet: A Nép Ügyvédje

58. szakasz – Kinevezés és szerep

- (1) A Nép Ügyvédjét a természetes személyek jogainak és szabadságainak megvédése céljából 5 éves időtartamra nevezik ki. A Nép Ügyvédjének a helyettesei tevékenységi területekre vannak szakosodva.
- (2) A Nép Ügyvédje és helyettesei nem tölthetnek be semmilyen más köz- vagy magán-tisztviséget, a felsőfokú oktatásban betöltött oktatói tisztségek kivételével.
- (3) A Nép Ügyvédje intézményének a szervezetét és működését organikus törvény állapítja meg.

59. szakasz – A feladatkör gyakorlása

(1) A Nép Ügyvédje hivatalból vagy a jogaikban és a szabadságjogaikban megsértett személyek kérésére gyakorolja feladatkörét, törvény által megállapított korlátok között.

(2) A közhatóságok kötelesek a Nép Ügyvédje számára biztosítani a feladatköre gyakorlásához szükséges támogatást.

60. szakasz – Jelentéstétel a Parlament előtt

A Nép Ügyvédje jelentéseket terjeszt a Parlament két háza elé évente vagy ezek kérésre. A jelentések a jogalkotásra vagy más természetű intézkedésekre vonatkozó ajánlásokat tartalmazhatnak az állampolgári jogok és szabadságok megvédésének céljából.

III. cím: A közhatóságok

I. fejezet: A Parlament

1. cikk: Szervezet és működés

61. szakasz – A szerep és az összetétel

(1) A Parlament a román nép legfelső képviseleti szerve és az ország egyetlen törvényhozó hatósága.

(2) A Parlament a Képviselőházból és a Szenátusból áll.

62. szakasz – A házak megválasztása

(1) A Képviselőházat és a Szenátust általános, egyenlő, közvetlen, titkos és szabadon kifejezett szavazattal választják meg, a választási törvény szerint.

(2) A nemzeti kisebbségekhez tartozó állampolgárok azon szervezetei, amelyek a választásokon nem kapják meg a parlamenti képviseletükhöz szükséges szavazatszámot, egy-egy képviselői helyre jogosultak, a választási törvény feltételei között. A valamely nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgárokat csak egyetlen szervezet képviselheti.

(3) A képviselők és a szenátorok számát a választási törvény az ország lakosságához viszonyítva állapítja meg.

63. szakasz – A mandátum időtartama

(1) A Képviselőházat és a Szenátust 4 éves időtartamú mandátumra választják meg, amely a jog szerint meghosszabbítható a mozgósítási, háborús, ostrom vagy rendkívüli állapotban, ezek megszűnéséig.

(2) A képviselőházi és a szenátusi választásokat a mandátum lejártától vagy a parlament feloszlásától számított legfeljebb 3 hónapon belül le kell bonyolítani.

(3) Az újonnan megválasztott parlamentnek, Románia Elnöke összehívására, a választásoktól számított legfeljebb 20 napon belül össze kell ülnie.

(4) A házak mandátuma az új parlament törvényes összeüléséig meghosszabbítódik. Ebben az időszakban nem lehet felülvizsgálni az Alkotmányt, és nem lehet elfogadni, módosítani vagy hatályon kívül helyezni organikus törvényeket.

(5) Az előző Parlament napirendjén szereplő törvénytervezetek és törvényjavaslatok az új Parlamentben folytatják az eljárást.

64. szakasz – A belső szervezés

(1) Minden egyes ház szervezését és működését saját szabállyal kell megállapítani. A házak pénzügyi forrásait az általuk jóváhagyott költségvetésekben kell előirányozni.

(2) Mindegyik ház állandó hivatalt választ magának. A Képviselőház és a Szenátus elnökét a házak mandátumának időtartamára választják meg. Az állandó hivatal többi tagját az ülésszakok elején választják meg. Az állandó hivatalok tagjai visszahívhatók a mandátum lejártá előtt.

(3) A képviselők és a szenátorok, az egyes házak szabályzatai szerint, parlamenti frakciókba szerveződhetnek.

(4) Mindegyik ház állandó bizottságokat hoz létre és vizsgálóbizottságokat vagy más különleges bizottságokat alakíthat. A házak együttes bizottságokat hozhatnak létre.

(5) Az állandó hivatalokat és a parlamenti bizottságokat az egyes házak politikai összetétele szerint hozzák létre.

65. szakasz – A házak ülései

(1) A Képviselőház és a Szenátus külön üléseken fejti ki tevékenységét.

(2) A kamarák együttes üléseken is tevékenykednek, a képviselők és a szenátorok többségének a szavazatával elfogadott szabályzat szerint, a következő esetekben:

- a) Románia Elnöke üzenetének a fogadása;
- b) az állami költségvetésnek és állami társadalombiztosítási költségvetésnek a jóváhagyása;
- c) az általános vagy részleges mozgósítás kihirdetése;
- d) a hadiállapot kihirdetése;
- e) a katonai viszályok felfüggesztése vagy beszüntetése;
- f) az ország nemzetvédelmi stratégiájának a jóváhagyása;
- g) a Legfelsőbb Honvédelmi Tanács jelentésének a vizsgálata;
- h) a hírszerző szolgálatok igazgatóinak a kinevezése, Románia Elnökének javaslatára, és e szolgálatok tevékenysége feletti ellenőrzés gyakorlása;
- i) a Nép Ügyvédjének a kinevezése;
- j) a képviselők és szenátorok jogállásának megállapítása, a díjazásaik és más jogaik megállapítása;
- k) más olyan feladatok teljesítése, amelyeket az Alkotmány vagy a szabályzat szerint együttes ülésen gyakorolnak.

66. szakasz – Ülésszakok

(1) A Képviselőház és a Szenátus évente két rendes ülészsakra ül össze. Az első ülészsak február hónapban kezdődik, és nem tarthat tovább június hónap végénél. A második ülészsak szeptember hónapban kezdődik, és nem tarthat tovább december hónap végénél.

(2) A Képviselőház és a Szenátus Románia Elnökének, az egyes házak állandó hivatalának vagy a képviselők, illetve a szenátorok legalább egyharmadának a kérésére rendkívüli ülészsakra is összeül.

(3) A házakat az elnökeik hívják össze.

67. szakasz – A jogi aktusok és a törvényes döntésképeség

A Képviselőház és a Szenátus tagjai többségének a jelenlétében törvényeket, határozatokat és indítványokat fogad el.

68. szakasz – Az ülések nyilvános jellege

(1) A két ház ülései nyilvánosak.

(2) A házak elhatározhatják, hogy egyes ülések titkosak legyenek.

2. cikk: A képviselők és szenátorok jogállása

69. szakasz – A képviseleti mandátum

(1) Mandátumuk gyakorlása során a képviselők és a szenátorok a nép szolgálatában állnak.

(2) Bármely imperatív mandátum semmis.

70. szakasz – A képviselők és a szenátorok mandátuma

(1) A képviselők és a szenátorok az illető házak törvényes összeülésének időpontjától gyakorolják mandátumaikat, ezek igazolásának és az eskütételnek a feltételével. Az esküt organikus törvény állapítja meg.

(2) A képviselői vagy a szenátori minőség megszűnik az újonnan megválasztott házak törvényes összeülésének időpontjában vagy lemondás, a választójogok elvesztése, összeférhetetlenség vagy elhalálozás esetén.

71. szakasz – Összeférhetetlenségek

(1) Senki sem lehet egy időben képviselő és szenátor.

(2) A képviselői vagy a szenátori minőség összeegyeztethetetlen bármely hatósági köztiszttség gyakorlásával, a kormánytagság kivételével.

(3) Más összeférhetetlenségek organikus törvény állapít meg.

72. szakasz – A parlamenti mentelmi jog

(1) A képviselők és a szenátorok nem vonhatók jogi felelősségre a mandátumuk gyakorlásában leadott szavazataikért vagy kifejezett politikai véleményeikért.

(2) A képviselők és a szenátorok ellen nyomozás folytatható és büntetőjogi bíraskodás elé küldhetők olyan cselekményekért, amelyeknek nincs közük a mandátumuk gyakorlásában leadott szavazataikhoz vagy kifejezett politikai véleményeikhez, de nem vethetők alá motozásnak, nem vehetők őrizetbe vagy nem tartóztathatóak le anélkül, hogy az érintett meghallgatását követően az a ház, amelynek a tagja, jóváhagyását adta volna. A nyomozást és a büntetőjogi bíraskodás elő való küldést csak a Legfőbb Semmitő- és Ítélszék melletti Ügyészség rendelheti el. Az ítélkezési illetékesség a Legfőbb Semmitő- és Ítélszéké.

(3) A képviselők vagy a szenátorok tettenéresen bűncselekmény esetén őrizetbe vehetők és alávethetők a motozásnak. Az igazságügyi miniszternek az őrizetbe vételről és a motozásról késedelem nélkül értesítenie kell az illető ház elnökét. Ha az így értesített ház megállapítja, hogy nincs ok az őrizetbe vételre, azonnal el kell rendelnie az említett intézkedések visszavonását.

3. cikk: A törvényhozás

73. szakasz – Törvénykategóriák

(1) A parlament alkotmányos törvényeket, organikus törvényeket és egyszerű törvényeket fogad el.

(2) Az alkotmányos törvények tárgya az Alkotmány módosítása.

(3) Organikus törvénnyel szabályozandó:

- a) a választási rendszer; az Állandó Választási Hatóság szervezete és működése;
- b) a politikai pártok szervezete, működése és finanszírozása;
- c) a képviselők és szenátorok jogállása, a díjazásuk és más jogaik megállapítása;
- d) a népszavazás szervezése és lebonyolítása;
- e) a Kormány és a Legfelsőbb Honvédelmi Tanács szervezete;
- f) a részleges vagy teljes mozgósítás állapotának és a háborús állapotnak a jogállása;
- g) az ostromállapot és a sürgősségi állapot jogállása;
- h) a bűncselekmények, a büntetések és végrehajtásuk rendszere;
- i) a közkegyelem vagy a kollektív megkegyelmezés gyakorlása;
- j) a köztisztviselők jogállása;
- k) a közigazgatási bíraskodás;
- l) a Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsának, a bírói hatóságoknak, az Ügyészségnek és a Számvevőszéknek a szervezete és működése;
- m) a tulajdon és az öröklés általános jogállása;
- n) az oktatás általános szervezete;
- o) a helyi közigazgatás és a terület szervezése, valamint a helyi autonómia általános jogállása;
- p) a munkaviszonyok, a szakszervezetek, a munkáltatói szervezetek és a szociális védelem általános jogállása;
- r) a romániai nemzeti kisebbségek jogállása;
- s) a vallásfelekezetek általános jogállása;
- t) a többi olyan terület, amelynek tekintetében az Alkotmány organikus törvények elfogadását írja elő.

74. szakasz – A törvénykezdeményezés

(1) A törvénykezdeményezés, az esettől függően, a Kormányt, a képviselőket, a szenátorokat valamint legalább 100 000 olyan állampolgárt illeti meg, aki szavazati joggal rendelkezik. A törvénykezdeményezés jogát gyakorló állampolgároknak legalább az ország megyei egynegyedéből kell származniuk, és e megyék mindegyikében vagy Bukarest municípiumban legalább 5000 aláírást kell gyűjteni a kezdeményezés támogatására.

(2) Az állampolgári törvénykezdeményezés tárgyát nem képezhetik adóügyi, nemzetközi jellegű kérdések, a közkegyelem és a megkegyelmezés.

(3) A kormány a törvénykezdeményezést a törvénytervezetnek ahhoz a házhoz való benyújtásával gyakorolja, amely mint először megkeresett ház illetékes annak elfogadására.

(4) A törvénykezdeményezés jogát gyakorló képviselők, szenátorok és állampolgárok törvényjavaslatukat csakis a törvénytervezetek esetében előírt formában terjeszthetik elő.

(5) A törvényjavaslatokat abban a házban kell először vitára felterjeszteni, amely mint először megkeresett ház illetékes annak elfogadására.

75. szakasz – A házak megkeresése

(1) Megvitatásra és elfogadásra a Képviselőházhoz, mint először megkeresett házhoz nyújtják be a nemzetközi szerződések vagy más nemzetközi egyezmények ratifikálásáról szóló és ezen szerződések vagy egyezmények alkalmazásából fakadó törvényi intézkedésekről szóló törvénytervezeteket és törvényjavaslatokat, valamint a 31. szakasz (5) bekezdésében, a 40. szakasz (3) bekezdésében, az 55. szakasz (2) bekezdésében, az 58. szakasz (3) bekezdésében, a 73. szakasz (3) bekezdés *e), k), l), n), o)* pontjaiban, a 79. szakasz (2) bekezdésében, a 102. szakasz (3) bekezdésében, a 105. szakasz (2) bekezdésében, a 117. szakasz (3) bekezdésében, a 118. szakasz (2) és (3) bekezdéseiben, a 120. szakasz (2) bekezdésében, a 126. szakasz (4) és (5) bekezdéseiben és a 142. szakasz (5) bekezdésében előírt organikus törvények tervezeteit. A többi törvénytervezetet vagy törvényjavaslatot megvitatásra és elfogadásra, mint először megkeresett házhoz, a Szenátushoz nyújtják be.

(2) Az először megkeresett ház 45 napon belül dönt. Törvénykönyvek és más jelentős komplexitású törvények esetében a határidő 60 nap. Ezen határidők átlépése esetén a törvénytervezet vagy a törvényjavaslat elfogadottnak számít.

(3) Az először megkeresett ház által történt elfogadás vagy elutasítás után a törvénytervezetet vagy a törvényjavaslatot átküldik a másik háznak, amely véglegesen dönt.

(4) Abban az esetben, ha az először megkeresett ház olyan rendelkezést fogadott el, amely az (1) szakasz szerint a saját döntési hatáskörébe tartozik, a rendelkezést véglegesen elfogadják, ha a második ház is egyetért azzal. Ellenkező esetben, csak a szóban forgó rendelkezésért, a törvény visszakérül az először megkeresett házhoz, amely sürgősségi eljárással véglegesen dönt.

(5) A (4) bekezdésnek a törvény visszaküldésére vonatkozó rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni abban az esetben is, amelyben a döntéshozó ház olyan rendelkezést fogad el, amelyben a döntési hatáskör az első házat illeti meg.

76. szakasz – A törvények és a határozatok elfogadása

(1) Az organikus törvényeket és a házak szabályzataira vonatkozó határozatokat mindegyik ház tagjai többségének a szavazatával fogadja el.

(2) Az egyszerű törvényeket és a határozatokat mindegyik ház jelen levő tagjai többségének a szavazatával fogadja el.

(3) A Parlament, a kormány kérésére vagy saját kezdeményezéséből, a házak mindegyikének szabályzata szerint megállapított sürgősségi eljárással fogadhat el törvénytervezeteket és törvényjavaslatokat.

77. szakasz – A törvény kihirdetése

(1) A törvényt kihirdetés végett el kell küldeni Románia Elnökének. A törvényt az átvételétől számított legtöbb 20 napos határidőn belül ki kell hirdetni.

(2) Az elnök, a kihirdetés előtt, a parlamenttől egyetlen alkalommal kérheti a törvény felülvizsgálását.

(3) Ha az elnök a törvény felülvizsgálását kérte vagy a törvény alkotmányosságának a vizsgálatát kérték, a felülvizsgálás után elfogadott törvény átvételétől vagy az alkotmányosságot megerősítő alkotmánybírósági döntés átvételétől számított legtöbb 10 napon belül a törvényt ki kell hirdetni.

78. szakasz – A törvény hatálybalépése

A törvényt közzé kell tenni Románia Hivatalos Közlönyében, és az a közzétételének időpontjától számított 3 nap múlva vagy a szövegben előírt későbbi időpontban lép hatályba.

79. szakasz – A Törvényhozási Tanács

(1) A Törvényhozási Tanács a parlament tanácsadó szakosodott szerve, amely az összes jogszabály rendszeresítése, egységesítése és egybehangolása céljából véleményezi a normatív aktusok tervezeteit. Ez vezeti Románia jogszabályainak hivatalos nyilvántartását.

(2) A Törvényhozási Tanács létesítését, szervezetét és működését organikus törvénnyel kell megállapítani.

II. fejezet: Románia Elnöke

80. szakasz – Az elnök szerepe

(1) Románia Elnöke képviseli a román államot és szavatolja az ország nemzeti függetlenségét, egységét és területi integritását.

(2) Románia Elnöke felügyel az Alkotmány betartására és a közhatalóságok megfelelő működésére. Ebből a célból az Elnök közvetítési funkciót gyakorol az állam hatalmai között, valamint az állam és a társadalom között.

81. szakasz – Az elnök megválasztása

(1) Románia Elnökét általános, egyenlő, közvetlen, titkos és szabadon kifejezett szavazattal választják meg.

(2) Megválasztottnak azt a jelöltet nyilvánítják, amelyik a választás első fordulóján megkapta a választói jegyzékekben szereplő választók többségének a szavazatát.

(3) Abban az esetben, ha a jelöltek egyike sem érte el ezt a többséget, az első fordulón kapott szavazatok száma szerint megállapított első két jelölt között megszervezik a választás második fordulóját. Megválasztottnak azt a jelöltet nyilvánítják, aki a legtöbb szavazatot kapta.

(4) Románia Elnökének a tisztségét ugyanaz a személy legfeljebb két mandátum időszakra töltheti be. Ezek egymást követők is lehetnek.

82. szakasz – A mandátum igazolása és az eskütétel

(1) A Románia Elnöke tisztség betöltéséért tartott választások eredményét az Alkotmánybíróság igazolja.

(2) Az jelölt akinek a mandátumát igazolták, a Képviselőház és a Szenátus előtt, együttes ülésen, le kell tennie a következő esküt: „Esküszöm, hogy minden erőmet és hozzáértésemet a román nép szellemi és anyagi haladásának áldozom, betartom az Alkotmányt és az ország törvényeit, megvédem a demokráciát, az állampolgárok alapvető jogait és szabadságait, Románia szuverenitását, függetlenségét, egységét és területi integritását, Isten engem úgy segítjen!”

83. szakasz – A mandátum időtartama

(1) Románia Elnökének mandátuma 5 éves és azt az eskütétel időpontjától kezdve gyakorolja.

(2) Románia Elnöke az újonnan választott elnök eskütételéig gyakorolja mandátumát.

(3) Románia Elnökének mandátuma háború vagy katasztrófa esetén organikus törvénnyel meghosszabbítható.

84. szakasz – Összeférhetetlenségek és immunitások

(1) Mandátumának időtartama alatt Románia Elnöke nem lehet valamely pártnak a tagja és nem tölthet be semmilyen más köz- vagy magántisztséget.

(2) Románia Elnökének mentelmi joga van. A 72. szakasz (1) bekezdésének előírásai megfelelőképpen alkalmazandók.

85. szakasz – A kormány kinevezése

(1) Románia Elnöke jelöltet állít a miniszterelnöki tisztségre, és a Parlament bizalmi szavazata alapján kinevezi a Kormányt.

(2) Az Elnök, kormányátalakítás vagy a tisztség megüresedése esetén, a miniszterelnök javaslatára visszahívja és kinevezi a Kormány egyes tagjait.

(3) Ha a kormányátalakítási javaslat nyomán megváltozik a Kormány szervezete vagy politikai összetétele, Románia Elnöke a (2) bekezdésben meghatározott feladatát csak a Parlament által a miniszterelnök kérésére adott jóváhagyás alapján gyakorolhatja.

86. szakasz – Tanácskozás a Kormánnyal

Románia Elnöke tanácskozhat a Kormánnyal a sürgős és rendkívüli fontosságú kérdések tekintetében.

87. szakasz – Részvétel a Kormány ülésein

(1) Románia Elnöke részt vehet a Kormánynak azokon az ülésein, amelyeken országos jelentőségű problémákat vitatnak meg a külpolitikával, a honvédelemmel, a közrend biztosításával kapcsolatban és más esetekben, a miniszterelnök kérésére.

(2) A részvételével megtartott kormányüléseken Románia Elnöke elnököl.

88. szakasz – Üzenetek

Románia Elnöke üzeneteket intéz a Parlamenthez a nemzet főbb politikai problémái tekintetében.

89. szakasz – A parlament feloszlatása

(1) A két ház elnökeivel és a parlamenti frakciók vezetőivel tartott tanácskozás után Románia Elnöke feloszlathatja a Parlamentet, ha ez az első felkéréstől számított 60 napos határidőn belül nem szavazott bizalmat a kormányalakítás tekintetében, de csakis legalább két bizalmi szavazati kérelem elutasítása után.

(2) Egy év folyamán a Parlament egyetlen alkalommal osztható fel.

(3) A Parlamentet nem lehet feloszlatni Románia Elnöke mandátuma időtartamának utolsó hat hónapjában, sem pedig mozgósítási, háborús, ostrom- vagy sürgősségi állapot idején.

90. szakasz – A népszavazás

Románia Elnöke, a parlamenttel való tanácskozás után, azzal a kéréssel fordulhat a néphez, hogy egyes országos érdekű problémák tekintetében népszavazáson fejezze ki akarátát.

91. szakasz – Feladatok a külpolitika terén

(1) Az Elnök Románia nevében megkötí a kormány által megtárgyalt nemzetközi szerződéseket és elfogadható határidőn belül. ratifikálás végett, a Parlament elé terjeszti azokat. A többi nemzetközi szerződés és egyezmény megkötése, jóváhagyása vagy ratifikálása törvényben meghatározott eljárás szerint történik.

(2) Az Elnök, a Kormány javaslatára, megbízza és visszahívja Románia diplomáciai képviselőit és jóváhagyja a diplomáciai kirendeltségek létesítését, megszüntetését vagy rangjuk megváltoztatását.

(3) Más államok diplomáciai képviselői Románia Elnöke mellett vannak akkreditálva.

92. szakasz – Feladatok a honvédelem terén

(1) Románia Elnöke a fegyveres erők parancsnoka, és ellátja a Legfelsőbb Honvédelmi Tanács elnökének tisztségét.

(2) A Parlament előzetes jóváhagyásával kihirdetheti a fegyveres erők részleges vagy általános mozgósítását. Csakis rendkívüli esetekben, az elnök döntését utólagosan kell jóváhagyásra a Parlament elé terjeszteni, a döntés meghozatalától számított legfeljebb 5 napon belül.

(3) Az ország elleni fegyveres agresszió esetén Románia Elnöke intézkedéseket fogantat az agresszió visszaverésére, és ezeket, üzenet útján, késedelem nélkül a Parlament tudomására hozza. Ha a Parlament nem tart ülésszakot, a Parlament a jog szerint összehívottnak számít, az agresszió kirobbanásától számított 24 órán belül.

(4) Mozdítás vagy háború esetén a Parlament folytatja tevékenységét ezen állapotok teljes időtartama alatt, vagy ha nincsen ülésszak, akkor a kinyilvánításuktól számított 24 órán belül a jog szerint összehívottnak számít.

93. szakasz – Kivételes intézkedések

(1) Románia Elnöke az egész országban vagy egyes területi-közigazgatási egységekben a törvény szerint bevezeti az ostromállapotot vagy a sürgősségi állapotot, és az intézkedés fogantatásától számított legfeljebb 5 napon belül kéri a Parlamenttől ennek jóváhagyását.

(2) Ha a Parlament nem tart ülésszakot, a parlamentet az ostromállapot vagy a sürgősségi állapot bevezetésétől számított legfeljebb 48 órán belül jog szerint összehívottnak számít és az a bejelentett állapotok egész időtartama alatt működik.

94. szakasz – Más feladatok

A Románia Elnöke által ellátandó feladatkörbe tartoznak még a következők:

- a) kitüntetések és megtisztelő címeket adományoz;
- b) marsalli, tábornoki és tengernagyi rangot adományoz;
- c) kinevezéseket tesz köztisztviselőkbe, a törvény által előírt feltételek között;
- d) gyakorolja az egyéni kegyelmet.

95. szakasz – A tisztségből való felfüggesztés

(1) Az Alkotmány előírásait megsértő súlyos cselekmények elkövetése esetén Románia Elnökét tisztségének gyakorlásából felfüggesztheti a Képviselőház és a Szenátus, együttes ülésen, a képviselők és szenátorok többségének a szavazatával, az Alkotmánybíróság megkérdezése után. Az elnök a neki felrótt cselekményekkel kapcsolatban magyarázatokat adhat a parlamentnek.

(2) A tisztségből való felfüggesztésre irányuló javaslatot a képviselők és a szenátorok összességének legalább egyharmada kezdeményezheti és azt késedelem nélkül az elnök tudomására kell hozni.

(3) A felfüggesztési javaslat jóváhagyása esetén az elnök leváltása céljából legfeljebb 30 napon belül népszavazást kell tartani.

96. szakasz – Vád alá helyezés

(1) A Képviselőház és a Szenátus, együttes ülésen, a képviselők és szenátorok számának legkevesebb kétharmados szavazatával, elhatározhatják Románia Elnökének vád alá helyezését hazaárulásért.

(2) A vád alá helyezést a képviselők és szenátorok többsége kezdeményezheti, és késedelem nélkül Románia Elnökének a tudomására hozzák, hogy magyarázatokat adhasson azokról a cselekményekről, amelyekkel vádolják.

(3) A vád alá helyezés időpontjától a leváltásának időpontjáig Románia Elnöke a jog szerint felfüggesztettnek számít.

(4) Az ítékezés illetékessége a Legfőbb Semmitő- és Ítéлőszéké. Az elítélő határozat véglegessé válásának időpontjától az Elnök a jog szerint leváltottnak számít.

97. szakasz – A tisztség megüresedése

(1) Románia Elnökének tisztsége megüresedik lemondásnak, a tisztségből való leváltásnak, a feladatgyakorlásban való végleges akadályoztatásnak vagy elhalálozásnak az esetén.

(2) A Románia Elnöke tisztség megüresedése bekövetkezésének időpontjától számított három hónapos határidőn belül a Kormánynak választásokat kell szerveznie egy új Elnök megválasztására.

98. szakasz – A tisztség ideiglenes gyakorlása

(1) Ha az Elnöki tisztség megüresedik, ha az Elnököt tisztségéből felfüggesztik, vagy ha az ideiglenesen akadályoztatva van feladatkörének gyakorlásában, a tisztséget ideiglenesen a Szenátus elnöke vagy a Képviselőház elnöke sorrendben gyakorolja.

(2) A 88–90. szakaszokban említett feladatkör az elnöki tisztség ideiglenes betöltése idején nem gyakorolható.

99. szakasz – Az ideiglenes elnök felelőssége

Ha a Románia Elnöke tisztségét ideiglenesen betöltő személy az Alkotmány előírásait sértő súlyos cselekményeket követ el, alkalmazandók a 95. és 98. szakaszok.

100. szakasz – Az elnök aktusai

(1) Románia Elnöke, feladatkörének gyakorlása során, dekrétumokat bocsát ki, amelyeket közzé kell tenni Románia Hivatalos Közlönyében. A közzététel elmulasztása a dekrétum semmisségével jár.

(2) A Románia Elnöke által a 91. szakasz (1) és (2) bekezdésében, a 92. szakasz (2) és (3) bekezdésében, a 93. szakasz (1) bekezdésében és a 94. szakasz *a)*, *b)* és *d)* pontjaiban foglalt feladatai gyakorlására kibocsátott dekrétumokat a miniszterelnök ellenjegyzí.

101. szakasz – A juttatás és egyéb járandóságok

Románia Elnökének juttatását és egyéb járandóságait törvénnyel kell megállapítani.

III. fejezet: A Kormány

102. szakasz – Szerep és összetétel

(1) A kormány, a parlament által elfogadott kormányzási programja szerint, biztosítja az ország bel- és külpolitikájának a megvalósítását és ellátja a közigazgatás általános vezetését.

(2) A kormány feladatkörének a gyakorlása során együttműködik az érdekelt társadalmi szervezetekkel.

(3) A kormány a miniszterelnökből, miniszterekből, valamint az organikus törvénnyel megállapított más tagokból áll.

103. szakasz – A beiktatás

(1) Románia Elnöke kijelöl egy jelöltet a miniszterelnöki tisztségre, miután tanácskozott a parlamentben abszolút többséggel rendelkező párt, vagy abban az esetben, ha nincs ilyen többség, a parlamentben képviselt pártokkal.

(2) A miniszterelnöki tisztségre jelölt személynek a kijelölésétől számított 10 napos határidőn belül a kormány programja és tagjai teljes jegyzéke tekintetében kérnie kell a parlament bizalmi szavazatát.

(3) A kormánynak a programját és tagjainak jegyzékét a Képviselőház és a Szenátus együttes ülésen vitatja meg. A parlament a képviselők és a szenátorok többségének a szavazatával nyújt bizalmat a kormánynak.

104. szakasz – A hűségeskü

(1) A miniszterelnöknek, a minisztereknek és a többi kormánytagnak Románia Elnöke előtt egyénileg le kell tenniük a 82. szakaszban foglalt esküt.

(2) A kormány egészében és minden egyes tagja külön-külön az eskütétel időpontjával kezdve gyakorolja mandátumát.

105. szakasz – Összeférhetetlenségek

(1) A kormánytagi tisztség összeférhetetlen más közhatalósági tisztség gyakorlásával, a képviselői vagy a szenátori tisztség kivételével. Úgyisntén összeegyeztethetetlen valamely fizetett szakmai képviseleti tisztség gyakorlásával a kereskedelmi célú szervezetek keretében.

(2) Egyéb összeférhetetlenségeket organikus törvénnyel kell megállapítani.

106. szakasz – A kormánytagi tisztség megszűnése

A kormánytagi tisztség a lemondás, a visszahívás, a választói jogok elvesztése, az összeférhetetlenségi állapot, az elhalálozás következtében vagy a törvény által előírt más esetekben szűnik meg.

107. szakasz – A miniszterelnök

(1) A miniszterelnök, a reá háruló feladatkör betartásával, vezeti a kormányt és egybehangolja a kormány tagjainak tevékenységét. A miniszterelnök ugyanakkor elsőbbséggel megvitatandó jelentéseket és nyilatkozatokat terjeszt a Kormány politikájáról a Képviselőház és a Szenátus elé.

(2) Románia Elnöke nem hívhatja vissza a miniszterelnököt.

(3) Ha a miniszterelnök a 106. szakaszban említett helyzetek egyikében van, a visszahívás kivételével, vagy akadályoztatott feladatkörének a gyakorlásában, Románia Elnökének egy másik kormánytagot kell kijelölnie ideiglenes miniszterelnöknek, hogy az új kormány megalakításáig ellássa a miniszterelnök feladatkörét. Ha a miniszterelnök újra felveszi tevékenységét a kormány keretében, a feladatköre gyakorlásában való akadályoztatás időszakára bevezetett ideiglenes tisztségbetöltés megszűnik.

(4) A (3) bekezdés előírásai, a miniszterelnök javaslatára, a többi kormánytag esetében is megfelelőképpen alkalmazandók, legfeljebb 45 napos időszakra.

108. szakasz – A kormány aktusai

(1) A kormány határozatokat és rendeleteket fogad el.

(2) A határozatokat a törvények végrehajtására bocsátják ki.

(3) A rendeleteket felhatalmazási különtörvény alapján bocsátják ki, az ebben előírt keretek és feltételek között.

(4) A kormány által elfogadott határozatokat és rendeleteket alá kell írnia a miniszterelnöknek és ellenjegyezniük kell az alkalmazásba vételükre kötelezett minisztereknek, és azokat közzé kell tenni Románia Hivatalos Közlönyében. A közzététel elmulasztása a határozat vagy a rendelet semmisségével jár. A katonai jellegű határozatokat csak az érdekelt intézményekkel közlik.

109. szakasz – A kormánytagok felelőssége

(1) A kormány egész tevékenységéért csak a parlament előtt tartozik politikai felelősséggel.

Minden kormánytag politikai szempontból a többi taggal egyetemlegesen felel a kormány tevékenységéért és aktusaiért.

(2) Csakis a Képviselőház, a Szenátus és Románia Elnöke jogosult arra, hogy a kormánytagok ellen bünvádi eljárást kérjen a tisztségük gyakorlása során elkövetett cselekményeikért. Bünvádi eljárás kérése esetén Románia Elnöke elrendelheti az illetők tisztségéből való felfüggesztését. Valamely kormánytag perbe fogása a tisztségéből való felfüggesztéssel jár. Az ítékezésre a Legfelsőbb Ítéltábla illetékes.

(3) A kormánytagok felelősségének az eseteit és a rájuk alkalmazható büntetéseket a miniszteri felelősségről szóló törvény szabályozza.

110. szakasz – A mandátum megszűnése

(1) A kormány az általános parlamenti választások igazolásának az időpontjáig gyakorolja mandátumát.

(2) A kormányt leváltják a számára nyújtott bizalom parlament általi megvonásának időpontjától, vagy ha a miniszterelnök a 106. szakaszban foglalt helyzetek egyikében van, a visszahívás kivételével, vagy a feladatkörének gyakorlásában 45 napnál hosszabb időszakon át akadályoztatva van.

(3) A (2) bekezdésben foglalt esetekben alkalmazandók 103. szakasz előírásai.

(4) A kormány, amelynek a mandátuma megszűnik az (1) és (2) bekezdés szerint, az új kormány tagjainak eskütételéig csak a közügyek igazgatásához szükséges cselekményeket végzi el.

IV. fejezet: A parlament viszonya a kormánnyal

111. szakasz – A parlament tájékoztatása

(1) A kormánynak és a közigazgatás többi szerve, a tevékenységük felett gyakorolt parlamenti ellenőrzés keretében, kötelesek rendelkezésre bocsátani a Képviselőház, a Szenátus vagy a parlamenti bizottságok által elnökeiken keresztül kért tájékoztatásokat és dokumentumokat. Abban az esetben, ha valamely törvényhozási kezdeményezés az állami költségvetés vagy az állami társadalombiztosítási költségvetés előirányzatainak a módosításával jár, a tájékoztatás kérése kötelező.

(2) A kormány tagjai részt vehetnek a parlament munkálatain. Ha a jelenlétre felszólítják őket, a részvételük kötelező.

112. szakasz – Kérdések, interpellációk és egyszerű indítványok

(1) A Kormány és minden egyes tagja külön-külön köteles válaszolni a képviselők vagy a szenátorok kérdéseire vagy interpellációira, a két parlamenti kamara házszabályában előírt feltételek között.

(2) A Képviselőház vagy a Szenátus egyszerű indítványt fogadhat el, kifejezve ebben álláspontját egy belpolitikai vagy külpolitikai problémát illetően vagy, az esetnek megfelelően, egy interpelláció tárgyát képező problémával kapcsolatban.

113. szakasz – A bizalmatlansági indítvány

(1) A Képviselőház és Szenátus, együttes ülésen, bizalmatlansági indítványnak a képviselők és a szenátorok szavazattöbbségével való elfogadásával visszavonhatja a Kormánynak nyújtott bizalmát.

(2) A bizalmatlansági indítványt az összes képviselők és szenátorok legalább egynegyede kezdeményezheti és azt benyújtásának időpontjában közölni kell a kormánnyal.

(3) A bizalmatlansági indítványt a két ház együttes ülésén való bemutatásának időpontjától számított 3 nap eltelte után kell megvitatni.

(4) A bizalmatlansági indítványt elutasítása esetén az indítványt aláíró képviselők és szenátorok ugyanazon az ülésen többé már nem kezdeményezhetnek újabb bizalmatlansági indítványt, kivéve azt az esetet, amelyben a kormány felelősséget vállal a 114. szakasz szerint.

114. szakasz – A kormány felelősségvállalása

(1) A kormány a Képviselőház és a Szenátus előtt, ezek együttes ülésén, felelősséget vállalhat magára egy program, egy általános politikai nyilatkozat vagy egy törvénytervezet tekintetében.

(2) A kormányt leváltják, ha a programnak, az általános politikai nyilatkozatnak vagy a törvénytervezetnek az előterjesztésétől számított 3 napos határidőn belül bizalmatlansági indítványt nyújtanak be és azt a 113. szakasz feltételei között megszavazzák.

(3) Ha a kormányt nem váltották le a (2) bekezdésnek megfelelően, az előterjesztett törvénytervezet, az esetnek megfelelően azokkal a módosításokkal vagy kiegészítésekkel, amelyekkel a Kormány egyetértett, elfogadottnak tekintendő és a program vagy az általános politikai nyilatkozat a kormányra nézve kötelezővé válik.

(4) Amennyiben Románia Elnöke a (3) bekezdés szerint elfogadott törvény felülvizsgálását kéri, a törvényt a két ház együttes ülésén kell megvitatni.

115. szakasz – A törvényhozási felhatalmazás

(1) A parlament speciális törvényt fogadhat el, amellyel felhatalmazza a kormányt rendeletek kibocsátására az organikus törvények tárgyát nem képező területeken.

(2) A felhatalmazási törvényben kötelezően meg kell állapítani az illető rendeletek területét és a határidőt, amelyig terjedően kibocsáthatók.

(3) Ha a felhatalmazási törvény ezt kéri, a rendeleteket jóváhagyás végett a parlament elé kell terjeszteni, a törvényhozási eljárás szerint, a felhatalmazási határidő lejártáig. A határidő betartásának elmulasztása a rendelet hatályának megszűnésével jár.

(4) A Kormány sürgősségi rendeletet csak azokban a rendkívüli esetekben fogadhat el, amelyeknek szabályozása nem tűr késedelmet, és kötelessége indokolni a sürgősséget ezeknek a szövegében.

(5) A sürgősségi rendelet csak az illetékes házhoz sürgősségi eljárással való megvitatásra való benyújtása után, és a Románia Hivatalos Közlönyében való közzététele után lép hatályba. A házakat, ha nem üléseznek, a benyújtástól, vagy az átküldéstől számított 5 napon belül kötelező összehívni. Ha a benyújtástól számított 30 napon belül a megkeresett ház nem dönt a rendeletről, az elfogadottnak számít, és átküldik a másik háznak, amely szintén sürgősségi eljárással dönt. Azt a sürgősségi rendeletet, amely organikus törvényi természetű szabályokat tartalmaz, a 76. szakasz (1) bekezdésében előírt többséggel hagyják jóvá.

(6) Sürgősségi rendeleteket nem lehet elfogadni az alkotmányos törvények területén, ezek nem érinthetik az állam alapvető intézményeinek a jogállását, az Alkotmányban előírt jogokat, szabadságokat és kötelezettségeket, a választási jogokat és nem rendelkezhetnek el egyes javaknak a köztulajdonba való átvételéről szóló kényszerintézkedéseket.

(7) A Parlamenthez benyújtott rendeletek jóváhagyása vagy elutasítása törvénnyel történik és ebbe belefoglalandók azok a rendeletek is, amelyek, a 3. bekezdésnek megfelelően, nem gyakorolhatnak hatást.

(8) Amennyiben célszerű, a jóváhagyó vagy elutasító törvények szabályozzák a szükséges intézkedéseket a rendelet alkalmazásának időszakában kifejtett joghatásokkal kapcsolatban.

V. fejezet: A közigazgatás

1. cikk: A központi szakközigazgatás

116. szakasz – Felépítése

- (1) Minisztériumok csak a kormány alárendeltségében szervezendők.
- (2) Egyéb szakszervek megszervezhetők a kormány vagy a minisztériumok alárendeltségében vagy önálló közigazgatási hatóságokként.

117. szakasz – Létesítés

- (1) A minisztériumok a törvény szerint létesíthetők, szervezendők meg és működnek.
- (2) A kormány és a minisztériumok, a Számvevőszék véleményezésével, alárendeltségükben szakigazgatási szerveket létesíthetnek, de csak akkor, ha a törvény számukra ezt az illetékességet elismeri.
- (3) Autonóm közigazgatási hatóságok organikus törvénnyel létesíthetők.

118. szakasz – A fegyveres erők

- (1) A hadsereg kizárólag a népakaratnak van alárendelve az állam szuverenitásának, függetlenségének és egységének, az ország területi integritásának és az alkotmányos demokráciának a garantálása céljából. A törvény és azon nemzetközi szerződések feltételei között, amelyekben Románia részes fél, a hadsereg hozzájárul a katonai szövetségi rendszerekben a kollektív védelemhez, és részt vesz a béke fenntartását vagy visszaállítását célzó kezdeményezésekben.
- (2) Az országos védelmi rendszer szerkezetét, a lakosság, a gazdaság és a terület védelemre való felkészítését, valamint a katonai személyzet státusát organikus törvénnyel kell megállapítani.
- (3) Az (1) és a (2) bekezdések előírásai megfelelőképpen alkalmazandók a fegyveres erőknek a törvény szerint megállapított többi összetevőire.
- (4) Tilos katonai és a katonai jellegű tevékenységeknek az állami hatóságokon kívüli megszervezése.
- (5) Idegen csapatok csakis a törvény vagy a Románia által részes félként aláírt nemzetközi szerződés feltételei között léphetnek be, tartózkodhatnak, végezhetnek műveleteket vagy haladhatnak át Románia területén.

119. szakasz – A Legfelsőbb Honvédelmi Tanács

A Legfelsőbb Honvédelmi Tanács egységesen megszervezi és egybehangolja az ország védelmével és a nemzetbiztonsággal, a nemzetközi biztonság fenntartásában, a katonai szövetségeken belüli kollektív védelemben, valamint a béke fenntartásával vagy visszaállításával kapcsolatos kezdeményezésekben való részvétellel összefüggő tevékenységeket.

2. cikk: A helyi közigazgatás

120. szakasz – Alapelvek

(1) A területi közigazgatási egységek közigazgatása a decentralizációnak, a helyi autonómiának és a közszolgáltatások dekoncentrálásának az elvén alapul.

(2) Azokban a területi-közigazgatási egységekben, ahol az egy nemzeti kisebbséghez tartozó állampolgárok aránya jelentős, biztosítják az illető nemzeti kisebbség anyanyelvének használatát, szóban és írásban, a helyi közigazgatási hatóságokkal és a dekoncentrált közszolgálatokkal való kapcsolatokban, az organikus törvény feltételei között.

121. szakasz – Községi és városi hatóságok

(1) A törvény feltételei között választott helyi tanácsok és a választott polgármesterek képezik a községek és a városok helyi autonómiáját megvalósító közigazgatási hatóságokat.

(2) A helyi tanácsok és a polgármesterek a törvény feltételei között, autonóm közigazgatási hatóságokként működnek, megoldva a községek és a városok közügyeit.

(3) Az (1) bekezdésben említett hatóságok létrehozhatók a municípium területi-közigazgatási alegységeiben is.

122. szakasz – A megyei tanács

(1) A megyei tanács a községi és városi tanácsok tevékenységét a megyei érdekű közszolgáltatások ellátása érdekében egybehangoló közigazgatási hatóság.

(2) A megyei tanács a törvény feltételei között választandó meg és működik.

123. szakasz – A prefektus

(1) A kormány minden megyébe és Bukarest municípiumba prefektust nevez ki.

(2) A prefektus helyi viszonylatban a kormány képviselője, és ő vezeti a minisztériumoknak és a többi központi közigazgatási szervnek a területi-közigazgatási egységekbe dekoncentrált közszolgálatait.

(3) A prefektus feladatkörét organikus törvény kell megállapítsa.

(4) Egyfelől a prefektusok, másfelől a helyi tanácsok és a polgármesterek, valamint a megyei tanácsok és ezek elnökei között nincsenek alárendeltségi viszonyok.

(5) A prefektus a közigazgatási bíróság előtt megtámadhatja a megyei, a helyi tanács vagy a polgármester valamely aktusát, ha ezt törvényellenesnek véli. A megtámadott aktus jog szerint felfüggesztettnek tekintendő.

VI. fejezet: A bírói hatóság

1. cikk: A bírói hatóságok

124. szakasz – Az igazságszolgáltatás megvalósítása

- (1) Az igazságot a törvény nevében szolgáltatják.
- (2) Az igazságszolgáltatás egységes, részrehajlásmentes és egyenlő mindenki számára.
- (3) A bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alávetve.

125. szakasz – A bírák státusa

- (1) A Románia Elnöke által kinevezett bírák elmozdíthatatlanok, a törvénynek megfelelően.
- (2) A bírák kinevezéséről szóló javaslatok, valamint az előreléptetésük, áthelyezésük és büntetésük a Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsának a hatáskörébe tartoznak, organikus törvények feltételei között.
- (3) A bírói tisztség összeegyeztethetetlen bármely más köz- vagy magántisztséggel, a felsőfokú oktatásban betöltött oktatói tisztségek kivételével.

126. szakasz – A bírói hatóságok

- (1) Az igazságszolgáltatás a Legfőbb Semmitő- és Ítélszéken és a törvény által megállapított bírói hatóságon keresztül valósul meg.
- (2) A bírói hatóságok illetékességét és az ítélkezési eljárást csak törvény írhatja elő.
- (3) Legfőbb Semmitő- és Ítélszék hatáskörének megfelelően biztosítja, hogy a többi bírói hatóság a törvényt egységesen értelmezze és alkalmazza.
- (4) A Legfőbb Semmitő- és Ítélszék összetételét és működésének szabályait organikus törvény állapítja meg.
- (5) Tilos rendkívüli bírói hatóságokat létrehozni. Organikus törvénnyel tárgykörökre szakosodott bírói hatóságok hozhatók létre, a magsztrátúrán kívüli személyek részvételének a lehetőségével.
- (6) A közhatalóságok közigazgatási aktusainak bírósági ellenőrzése, a közigazgatási bíráskodás útján, garantált, a Parlamenttel való kapcsolatokra vonatkozó és a katonai parancsoló aktusok kivételével. A közigazgatási bíráskodási hatóságok illetékesek, hogy megoldják az alkotmányellenesnek nyilvánított rendeletekkel vagy, az esetnek megfelelően, rendeleti előírásokkal sértett személyek kéréseit.

127. szakasz – A tárgyalások nyílt jellege

A bírósági ülések nyilvánosak, a törvény által előírt esetek kivételével.

128. szakasz – Az anyanyelv és tolmács használata az igazságszolgáltatásban

- (1) Az igazságszolgáltatási eljárást román nyelven bonyolítják le.
- (2) A nemzeti kisebbségekhez tartozó állampolgároknak joguk van, hogy anyanyelvükön fejezzék ki magukat a bírói hatóságok előtt, az organikus törvény feltételei között.
- (3) A (2) bekezdésben előírt jog gyakorlásának módozatait, ideértve a tolmácsok és fordítások használatát, úgy kell megállapítani, hogy ne akadályozzák az igazságszolgáltatás megfelelő lebonyolítását és ne okozzanak többletköltségeket az érintetteknek.
- (4) A román nyelvet nem értő vagy nem beszélő idegen állampolgároknak és hontalanoknak jogukban áll tudomást szerezni az iratcsomóba foglalt összes iratról és munkálatról és a bírói hatóság előtt tolmács útján beszélni és következtetéseket megfogalmazni; a büntetőpek esetén e jogot ingyenesen biztosítják.

129. szakasz – A jogorvoslati utak használata

A bírósági határozat ellen az érdekelt felek és az Ügyészség felhasználhatják a jogorvoslati utakat, a törvény feltételei között.

130. szakasz – A bírói hatóságok rendőrsége

A bírói hatóságok a szolgálatukba állított rendőrséggel rendelkeznek.

2. cikk: Az Ügyészség

131. szakasz – Az Ügyészség szerepe

- (1) Az igazságszolgáltatási tevékenységben az Ügyészség képviseli a társadalom általános érdekeit és védelmezi a jogrendet, valamint az állampolgárok jogait és szabadságjogait.
- (2) Az Ügyészség feladatkörét ügyészségekbe tömörült ügyészekon keresztül gyakorolja, a törvénynek megfelelően.
- (3) Az ügyészségek a bírói hatóságok mellett működnek, vezetik és ellenőrzik a rendőrség nyomozó tevékenységét, a törvény feltételei között.

132. szakasz – Az ügyészek jogállása

- (1) Az ügyészek a törvényesség, a részrehajlás mentesség és a hierarchikus ellenőrzés elvei szerint, az igazságügyi miniszter fennhatósága alatt fejtik ki tevékenységüket.
- (2) Az ügyészi tisztség összeegyeztethetetlen bármely más köz- vagy magántisztséggel, a felsőfokú oktatásban betöltött oktatói tisztségek kivételével.

3. cikk: A Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsa

133. szakasz – Szerep és szervezet

- (1) A Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsa az igazságszolgáltatás függetlenségének biztosítója.
- (2) A Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsának 19 tagja van, akik közül:
 - a) 14-et a magsztrátusok közgyűlései választanak meg és a Szenátus igazol; ezek két osztálynak a tagjai, egyik a bíróké, a másik az ügyészeké; az első osztály 9 bíróból, a második 5 ügyészből áll;
 - b) a civil társadalom 2 képviselője, jogász szakemberek, magas szakmai és erkölcsi hírnévvel, akiket a Szenátus választ meg; ők csak a plenáris üléseken vesznek részt;
 - c) az igazságügyi miniszter, a Legfőbb Semmitő- és Ítélszék elnöke, a Legfőbb Semmitő- és Ítélszék mellett működő Ügyészség főügyésze.
- (3) A Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsának az elnökét egy éves mandátumra választják, a (2) bekezdés a) pontjában előírt magsztrátusok közül.
- (4) A Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsa tagjai mandátumának időtartama 6 év.
- (5) A Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsa határozatait tikos szavazással hozza.
- (6) Románia Elnöke a Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsának azon ülésein, amelyeken részt vesz, elnököl.
- (7) A Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsának döntései véglegesek és visszavonhatatlanok, a 134. szakasz (2) bekezdésében előírtak kivételével.

134. szakasz – Feladatkör

- (1) A Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsa javaslatokat tesz Románia Elnökének a bírák és az ügyészek kinevezésére, a gyakornokok kivételével, a törvény feltételei között.
- (2) A Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsa, osztályain keresztül, betölti a bírói hatóság szerepét a bírók és ügyészek fegyelmi felelősségének területén, az organikus törvényében megállapított eljárás szerint. Ezekben az esetekben az igazságügyi miniszternek, a Legfőbb Semmitő- és Ítélszék elnökének és a Legfőbb Semmitő- és Ítélszék mellett működő Ügyészség főügyésének nincsen szavazati joga.
- (3) A Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsának fegyelmi határozatait a Legfőbb Semmitő- és Ítélszéken meg lehet támadni.
- (4) a Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsa organikus törvényében előírt más feladatköröket is ellát, az igazságszolgáltatás függetlenségének biztosítója szerepében.

IV. cím: A gazdaság és a közpénzügyek

135. szakasz – A gazdaság

- (1) Románia gazdasága a szabad kezdeményezésen és versenyen alapuló piacgazdaság.
- (2) Az államnak biztosítania kell:
 - a) a kereskedelem szabadságát, a tisztességes verseny oltalmazását, az összes termelési tényezők hasznosításának kedvező keret megteremtését;
 - b) a nemzeti érdekek védelmezését a gazdasági, a pénzügyi és a valutáris tevékenységben;

- c) a nemzeti tudományos és technológiai kutatásnak, a művészeteknek az ösztönzését és a szerzői jogok védelmét;
- d) a természeti erőforrásoknak a nemzeti érdekekkel összhangban álló kiaknázását;
- e) a környezet helyreállítását és védelmét, valamint az ökológiai egyensúly fenntartását;
- f) az élet minőségének növeléséhez szükséges feltételek megteremtését;
- g) a regionális fejlesztési politikáknak az alkalmazását, az Európai Unió céljaival összhangban.

136. szakasz – A tulajdon

- (1) A tulajdon lehet köztulajdon vagy magántulajdon.
- (2) A köztulajdon a törvény garantálja és oltalmazza, és ez az államhoz vagy a területi közigazgatási egységekhez tartozik.
- (3) A közérdekű altalajkincsek, a légtér, az országos érdekű hasznosítható energetikai potenciállal rendelkező vizek, a tenger homokpartja, a területi tenger, a tenger gazdasági övezetének és a kontinentális talapzatnak a természeti erőforrásai, valamint az organikus törvényben megállapított más javak kizárólag a köztulajdon tulajdon tárgyát képezik.
- (4) A köztulajdonba tartozó javak elidegeníthetetlenek. Az organikus törvény feltételei között az önállóan gazdálkodó egységek vagy közintézmények igazgatásába adhatóak, illetve koncesszióba vagy bérbe adhatóak; hasonlóképpen a közérdekű intézmények ingyenes használatába adhatóak.
- (5) A magántulajdon, az organikus törvény feltételei között, sérthetetlen.

137. szakasz – A pénzügyi rendszer

- (1) Az állam, a területi-közigazgatási egységek és a közintézmények pénzügyi erőforrása-
inak létrejöttét, kezelését, felhasználását és ellenőrzését törvény szabályozza.
- (2) A nemzeti pénznem a lej, ennek váltópénze a bani. Az Európai Unióhoz történő csatlakozás feltételei között, organikus törvényben el lehet ismerni az Európai Unió pénznemének a forgalmát és a nemzeti pénznem helyettesítését.

138. szakasz – Az országos köz költségvetés

- (1) Az országos köz költségvetés az állami költségvetést, az állami társadalombiztosítási költségvetést és a községek, a városok és a megyék helyi költségvetéseit foglalja magában.
- (2) A kormánynak évente ki kell dolgoznia az állami költségvetés és az állami társadalombiztosítási költségvetés tervezetét, amelyeket külön-külön jóváhagyás végett a parlament elé kell terjesztenie.
- (3) Ha az állami költségvetésről szóló törvényt és az állami társadalombiztosítási költségvetésről szóló törvényt nem fogadták el legalább 3 nappal a költségvetési év lejártá előtt, az új költségvetések elfogadásáig továbbra is az előző évi állami költségvetést és állami társadalombiztosítási költségvetést alkalmazzák.
- (4) A helyi költségvetéseket a törvény feltételei között dolgozzák ki, hagyják jóvá és hajtják végre.
- (5) Egyetlen költségvetési kiadás sem hagyható jóvá a finanszírozási forrás megállapítása nélkül.

139. szakasz – Adók, illetékek és más hozzájárulások

(1) Az adókat, az illetékeket és az állami költségvetés és az állami társadalombiztosítási költségvetés bármely más jövedelemét csak törvény útján állapítják meg.

(2) A helyi adókat és illetékeket a helyi vagy megyei tanácsok állapítják meg, a törvény keretei és feltételei között.

(3) Az egyes pénzalapokhoz való hozzájárulásokból származó összegeket, a törvény feltételei között, csak a rendeltetésüknek megfelelően lehet felhasználni.

140. szakasz – A Számvevőszék

(1) A Számvevőszék ellenőrzést gyakorol az állam és a közszektor pénzügyi erőforrásainak létrehozási, igazgatási és felhasználási módja fölött. A Számvevőszék tevékenységéből származó jogvitákat, a törvény feltételei között, a szakosodott bírói hatóságok oldják meg.

(2) A Számvevőszék éves jelentést terjeszt a parlament elé a lejárt költségvetési év országos köz költségvetésének vagyonkezelési számláiról, amely az észlelt hiányosságokat is tartalmazza.

(3) A Számvevőszék a Képviselőház vagy a Szenátus kérésére ellenőrzi a közpénzek kezelési módját és az észleléseiről jelentést tesz.

(4) A számvevőszéki tanácsosokat a Parlament nevezi ki 9 éves, meg nem hosszabbítható vagy meg nem újítható mandátumra. A Számvevőszék tagjai függetlenek a mandátumuk gyakorlásában és időtartama alatt elmozdíthatatlanok. Ők alá vannak vetve a törvény által a bírák tekintetében előírt összeférhetetlenségeknek.

(5) A Számvevőszék a Parlament által kinevezett számvevőszéki tanácsosok egyharmadával háromévenként megújul, a Számvevőszék organikus törvényében előírt feltételek között.

141. szakasz – A Gazdasági és Szociális Tanács

A Gazdasági és Szociális Tanács a Parlament és a Kormány tanácsadó szerve az alapításáról, szervezetéről és működéséről szóló organikus törvényben meghatározott szakterületeken.

V. cím: Az Alkotmánybíróság

142. szakasz – Összetétel

(1) Az Alkotmánybíróság az Alkotmány felsőbbségének biztosítója.

(2) Az Alkotmánybíróság 9 éves, meg nem hosszabbítható vagy meg nem újítható mandátumra kinevezett kilenc bíróból áll.

(3) Három bírát a Képviselőház, három a Szenátus és három Románia Elnöke nevez ki.

(4) Az Alkotmánybíróság bírái 3 éves időszakra titkos szavazással megválasztják a bíróság elnökét.

(5) Az Alkotmánybíróság bíráinak egyharmadát háromévenként felújítják, a bíróság organikus törvényében előírt feltételek között.

143. szakasz – A kinevezés feltételei

Az Alkotmánybíróság bírának felsőfokú jogi képzettséggel, kiváló szakmai hozzáértéssel és a jogi tevékenységben vagy a felsőfokú jogtudományi oktatásban letöltött legalább 18 évnyi munkaidővel kell rendelkezniük.

144. szakasz – Összeférhetetlenségek

Az alkotmánybírósági bíró tisztség összeférhetetlen bármely más köz- vagy magántisztséggel, a felsőfokú jogtudományi oktatásban betöltött oktatói tisztségek kivételével.

145. szakasz – A függetlenség és az elmozdíthatatlanság

Az Alkotmánybíróság bírái függetlenek a mandátumuk gyakorlásában és időtartama alatt elmozdíthatatlanok.

146. szakasz – Feladatkörök

Az Alkotmánybíróság feladatkörei a következők:

- a) dönt a törvények alkotmányosságáról, ezek kihirdetése előtt, Románia Elnökének, a két parlamenti ház valamelyike elnökének, a kormánynak, a Legfőbb Semmítő- és Ítélszékeknek, a Nép Ügyvédjének, legalább 50 képviselőnek vagy legalább 25 szenátornak a megkeresésére, valamint hivatalból is, az Alkotmány felülvizsgálását célzó kezdeményezések tekintetében;
- b) dönt a nemzetközi szerződések vagy egyezmények alkotmányosságáról, a két parlamenti ház valamelyike elnökének, legalább 50 képviselőnek vagy legalább 25 szenátornak a megkeresésére;
- c) dönt a parlamenti házszabályok alkotmányosságáról a két parlamenti ház valamelyike elnökének, egy parlamenti csoportnak vagy legkevesebb 50 képviselőnek, illetve legkevesebb 25 szenátornak a megkeresésére;
- d) határoz a törvények és rendeletek alkotmányellenességi kifogásairól, amelyeket a bírói hatóságok vagy kereskedelmi választottbíróóság előtt vetettek fel; az alkotmányellenességi kifogást a Nép Ügyvédje közvetlen módon is felvetheti;
- e) megoldja a közhatóságok közötti alkotmányos jellegű jogvitákat, Románia Elnökének, a két parlamenti ház valamelyike elnökének, a miniszterelnöknek vagy a Magsztrátúra Legfelsőbb Tanácsának a kérésére;
- f) felügyel a Románia Elnökének a megválasztásával kapcsolatos eljárás betartására és igazolja a választás eredményét;
- g) megállapítja a Románia Elnöke tisztség gyakorlásában az interrimátust indokoltá tevő körülmények fennállását, és megállapításait közli a Parlamenttel és a Kormánnyal;
- h) tanácsadó jelleggel véleményezi a Románia Elnökének a tisztségéből való felfüggesztésére irányuló javaslatot;
- i) felügyel a népszavazás megszervezésével és lebonyolításával kapcsolatos eljárás betartására, és igazolja az eredményeit;
- j) ellenőrzi az állampolgárok törvénykezdeményezéséhez kötődő feltételek teljesülését;

k) határoz azon ellenvetések tekintetében, amelyek tárgya valamely politikai párt alkotmányossága;

l) ellátja az Alkotmánybíróság organikus törvényében előírt más feladatokat.

147. szakasz – Az Alkotmánybíróság döntései

(1) A hatályos törvények és rendeletek, valamint a házsabályok alkotmányellenesnek talált rendelkezései az Alkotmánybíróság döntésének közzétételétől számított 45 napon belül megszűnnek joghatást kiváltani, amennyiben a Parlament vagy a Kormány ebben az időszakban nem hozza összhangba az alkotmányellenes előírásokat az Alkotmány rendelkezéseivel. Ezen időszak alatt az alkotmányellenes rendelkezések a jog szerint fel vannak függesztve.

(2) A még nem kihirdetett törvények alkotmányellenességi eseteiben a Parlament köteles felülvizsgálni a szóban forgó rendelkezéseket, hogy összhangba hozza az Alkotmánybíróság döntésével.

(3) Ha a nemzetközi szerződés vagy egyezmény alkotmányosságát a 146. szakasz b) pontja szerint megállapították, ez nem képezheti alkotmányellenességi kifogás tárgyát. Az alkotmányellenesnek talált nemzetközi szerződést vagy egyezményt nem lehet ratifikálni.

(4) Az Alkotmánybíróság döntéseit közzéteszik Románia Hivatalos Közlönyében. A közzététel dátumától a döntések általánosan kötelezőek, és csak a jövő tekintetében bírnak erővel.

VI. cím: Az euroatlanti integráció

148. szakasz – Az Európai Unióba történő integráció

(1) Romániának az Európai Unió alapító szerződéséhez való csatlakozása, annak érdekében, hogy a közösségi intézményeknek egyes feladatköröket átruházzon, illetve a többi tagállammal az e szerződésekben előírt hatásköröket közösen gyakorolják, a Képviselőház és a Szenátus együttes ülésén, a képviselők és a szenátorok számának kétharmados többségével elfogadott törvénnyel történik.

(2) A csatlakozás következményeként, az Európai Unió alapító szerződéseinek előírásai, valamint a többi kötelező jellegű közösségi szabályozás elsőbbséget élveznek az ellentétes belső jogszabályokkal szemben, a csatlakozási aktus előírásainak tiszteletben tartásával.

(3) Az (1) és a (2) bekezdést megfelelően alkalmazni kell az Európai Unió alapító szerződéseit módosító aktusokhoz történő csatlakozás esetén is.

(4) A Parlament, Románia Elnöke, a Kormány és a bírói hatóság garantálja a csatlakozó aktusból és a (2) bekezdés előírásaiból fakadó kötelezettségek teljesítését.

(5) A Kormány a Parlament két háza elé terjeszti a kötelező jellegű aktusok tervezeteit, mielőtt ezeket az Európai Unió intézményei jóváhagynák.

149. szakasz – Az Észak-Atlanti Szerződéshez történő csatlakozás

Romániának az Észak-Atlanti Szerződéshez történő csatlakozása a Képviselőház és a Szenátus együttes ülésén, a képviselők és a szenátorok számának kétharmados többségével elfogadott törvénnyel történik.

VII. cím: Az alkotmánymódosítás

150. szakasz – A módosítás kezdeményezése

(1) Az Alkotmány módosítását kezdeményezheti Románia Elnöke a kormány javaslatára, a képviselők vagy a szenátorok legalább egynegyede, valamint legalább 500 000 szavazati joggal rendelkező állampolgár.

(2) Az Alkotmány módosítását kezdeményező állampolgároknak az ország megyei legalább feléből kell származniuk és e megyék mindegyikében vagy Bukarest municípiumban legalább 20 000 aláírást kell gyűjteni e kezdeményezés támogatására.

151. szakasz – A módosítási eljárás

(1) A módosító tervezetet vagy javaslatot el kell fogadnia a Képviselőháznak és a Szenátusnak, mindegyik ház tagjainak legalább kétharmados többségével.

(2) Ha a közvetítési eljárás nem vezet megegyezésre, a Képviselőház és a Szenátus együttes ülésen hoz döntést, a képviselők és a szenátorok legalább háromnegyedes többségének a szavazatával.

(3) A módosítás a módosító tervezet vagy javaslat elfogadásától számított, legfeljebb 30 napon belül megszervezett népszavazással való jóváhagyása után lesz végleges.

152. szakasz – A módosítás korlátai

(1) Nem képezhetik módosítás tárgyát a jelen Alkotmánynak a román állam nemzeti, független, egységes és oszthatatlan jellegére, a köztársasági kormányformára, a terület integritására, az igazságszolgáltatás függetlenségére, a politikai pluralizmusra és a hivatalos nyelvre vonatkozó rendelkezései.

(2) Úgyszintén semmiféle módosítás nem lehetséges, ha az eredménye az állampolgárok alapvető jogainak és szabadságainak vagy ezek biztosítékainak a megszüntetése.

(3) Az Alkotmány nem módosítható ostromállapot vagy a sürgősségi állapot időtartama alatt, sem pedig háború idején.

VIII. cím: Záró és átmeneti rendelkezések

153. szakasz – Hatálybalépés

A jelen Alkotmány a népszavazással való jóváhagyásának az időpontjában lép hatályba.

Ugyanazon időponttól egészében hatálytalan és az is marad az 1965. augusztus 21-i Alkotmány.

154. szakasz – A törvények közötti időbeli ütközés

(1) A törvények és az összes többi jogszabályok hatályban maradnak, amennyiben nem ellenkeznek a jelen Alkotmánnyal.

(2) A Törvényhozási Tanácsnak, a szervezési törvénye hatálybalépésének időpontjától számított 12 hónapos határidőn belül, meg kell vizsgálnia a jogszabályok egyezését a jelen Alkotmánnyal, és megfelelő javaslatokat kell tennie a Parlamentnek vagy, az esetnek megfelelően, a Kormánynak.

155. szakasz – Átmeneti rendelkezések

(1) A törvényhozás folyamatában levő törvénytervezeteket és törvényjavaslatokat a módosító törvény hatálybalépése előtti alkotmányos rendelkezések szerint vitatják meg és fogadják el.

(2) Az Alkotmány által előírt intézmények, amelyek a módosító törvény hatálybalépésének időpontjában fennállnak, az újak megalakításáig működésben maradnak.

(3) A 83. szakasz (1) bekezdésének előírásait a következő elnöki mandátumtól alkalmazzák.

(4) A Legfőbb Semmitő- és Ítélszékre vonatkozó rendelkezéseket a módosító törvény hatálybalépésétől számított legtöbb 2 éven belül meg kell valósítani.

(5) A Legfelsőbb Ítéltáblán tisztségüket töltő bírák és a Parlament által kinevezett számvevőszéki tanácsosok folytatják a mandátumukat annak lejártáig. A Számvevőszék három-évenként történő megújításának biztosítása érdekében, a jelenlegi számvevőszéki tanácsosok mandátumuk lejártakor kinevezhetők újabb 3 éves vagy 6 éves mandátumra.

(6) A szakosodott bírói hatóságok megalakításáig, a Számvevőszék tevékenységéből fakadó jogvitákat a rendes bírói hatóságok fogják megoldani.

156. szakasz – Az Alkotmány újraközlése

Az alkotmánymódosító törvényt az elfogadásától számított 5 napon belül közzéteszik Románia Hivatalos Közlönyében. Az Alkotmányt, a módosításokkal és a kiegészítésekkel, a népszavazással történő jóváhagyás után a Törvényhozási Tanács a szövegeket újraszámozva közli újra.

SPANYOLORSZÁG

1978. július 21-én a Képviselőház elfogadta az új alkotmány tervezetét, amelyet népszavazás megerősített, és december 29-én lépett hatályba. Az alkotmányt kétszer módosították.

A fordítás angol nyelvről történt, amelynek forrásaként a spanyol Parlament honlapja szolgált (http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist_Normas/Norm/const_espa_texto_ingles_0.pdf).

Spanyolország Alkotmánya

Preambulum

A spanyol nemzet, attól az óhajtól vezérelve, hogy megteremtse az igazságosság, a szabadság és a biztonság feltételeit, és előmozdítsa mindazok jólétét, akiket magában foglal, szuverenitását gyakorolva kinyilvánítja abbéli akaratát, hogy:

az Alkotmány és a törvények keretében biztosítja az igazságos gazdasági és társadalmi rend elveinek megfelelő demokratikus együttélést;

olyan jogállamot teremt, amely biztosítja a törvénynek, mint a népakarat kifejezésre juttatásának uralmát;

véd minden spanyolt és Spanyolország népét emberi jogaik gyakorlásában, kultúrájának, hagyományainak, nyelvének és intézményeinek fejlesztésében;

elősegíti a kultúra és a gazdaság fejlődését, hogy ezáltal mindenki számára méltó életmódot biztosítson;

haladó szellemű demokratikus társadalmat épít fel; és

részt vállal abban, hogy a Föld minden népe között erősödjenek a békés kapcsolatok és a hatékony együttműködés.

Ennek megfelelően a Parlament elfogadja, és a spanyol nép jóváhagyja az alábbiakat.

Bevezető cím

1. cikk. (1) Spanyolország szociális és demokratikus jogállam, amelynek jogrendjében a legfőbb értéket a szabadság, az igazságosság, egyenlőség és a politikai pluralizmus jelenti.

(2) A nemzeti szuverenitás letéteményese a spanyol nép, amelytől az államhatalom is származik.

(3) A spanyol állam politikai formája: parlamentáris monarchia.

2. cikk. Az Alkotmány, amely a spanyol nemzet felbonthatatlan egységén alapul, valamennyi spanyol közös és oszthatatlan hazája, elismeri és garantálja a nemzetet alkotó nemzetiségek és régiók önkormányzáshoz való jogát és a közöttük meglévő szolidaritást.

3. cikk. (1) Az állam hivatalos spanyol nyelve a kasztíliai. Minden spanyolnak kötelessége ismerni és joga van használni azt.

(2) A többi spanyolországi nyelv szintén hivatalos a megfelelő autonóm közösségben, a Statútumok előírásaival összhangban.

(3) Spanyolország eltérő nyelvi sajátosságainak gazdagsága egy kulturális örökség, amelyet különleges figyelemben és védelemben kell részesíteni.

4. cikk. (1) Spanyolország zászlaja három vízszintes – piros, sárga, piros – sávból áll, amelyek közül a sárga kétszer olyan széles, mint a piros külön-külön.

(2) A Statútumok elismerhetik az autonóm közösségek saját zászlóit és címerjelvényeit. Ezeket Spanyolország zászlajával együtt kell kitűzni a helyi középületekre és a hivatalos aktusok idején.

5. cikk. Az állam fővárosa: Madrid.

6. cikk. A politikai pártok a politikai pluralizmus megtestesítői, amelyek hozzájárulnak a népakarat kialakításához és kinyilvánításához, alapvető eszközül szolgálnak a politikai részvételhez. Az Alkotmány és a törvények tiszteletben tartása mellett alapításuk és tevékenységük szabad. Belső szervezetüket és működésüket demokratikusan kell alakítani.

7. cikk. A munkavállalók szakszervezetei és a munkáltatók szövetségei hozzájárulnak az általuk képviselt gazdasági és szociális érdekeinek védelméhez és fejlesztéséhez. Az Alkotmány és a törvények keretein belül alapításuk és tevékenységük szabad. Belső szervezetüket és működésüket demokratikusan kell kialakítaniuk.

8. cikk. (1) A fegyveres erőknek, ideértve a szárazföldi erőket, a haditengerészetet és a légierőt, az a feladata, hogy biztosítsák Spanyolország szuverenitását, függetlenségét, és védelmezzék területi integritását és az alkotmányos rendet.

(2) A katonai szervezet alapjait organikus törvény szabályozza, a jelen Alkotmány elveivel összhangban.

9. cikk. (1) Az állampolgárok és a közhatalmi szervek kötelesek tiszteletben tartani az Alkotmányt és a jogrendet.

(2) Az állami szervek felelőssége biztosítani a feltételeket ahhoz, hogy az egyén és az egyénekből képződő csoportok szabadsága és egyenlősége valódi és hatékony legyen, és elhárítani azokat az akadályokat, amelyek gátolják, vagy megnehezítik ennek teljes körű megvalósulását, továbbá elősegítik valamennyi állampolgár részvételét a politikai, gazdasági, kulturális és társadalmi életben.

(3) Az Alkotmány biztosítja a legalitás elvét, a jogforrási hierarchiát, a jogszabályok közzétételét, az egyéni jogokra nézve kedvezőtlen, vagy azokat korlátozó büntető rendelkezések visszaható hatályának tilalmát, a jogbiztonságot, a közhatalmi szervek elszámoltathatóságát, és a közhatalmi szervek önkényes intézkedéseinek tilalmát.

Első Cím

Alapvető jogok és köteleességek

10. cikk. (1) A politikai rendszer és a társadalmi béke alapját az egyén méltósága, sérthetetlen és elidegeníthetetlen jogai, a személyiség szabad kibontakoztatása, a törvény tisztelete és mások jogainak tiszteletben tartása képezi.

(2) Az Alkotmányban elismert alapvető jogokra és szabadságokra vonatkozó normákat az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának és a Spanyolország által e kérdéskörben ratifikált nemzetközi szerződéseknek és egyezményeknek megfelelően kell értelmezni.

I. fejezet

A spanyolok és a külföldiek

11. cikk. (1) A spanyol állampolgárság megszerzése, megtartása és elvesztése a törvény előírásainak megfelelően történik.

(2) A születéssel spanyol állampolgárságot szerzett személyt nem lehet állampolgárságától megfosztani.

(3) Az állam a kettős állampolgárságra vonatkozó tárgyalásokat folytathat latin-amerikai országokkal, illetve mindazokkal az országokkal, amelyeket különleges kapcsolat fűzte vagy fűzi Spanyolországhoz. Ezekben az országokban a spanyolok eredeti állampolgárságuk

elvesztése nélkül honosíthatók még akkor is, ha az említett országok saját állampolgáraik számára a viszonyosság elve alapján sem ismerik el ezt a jogot.

12. cikk. A spanyolok 18. életévüktől nagykorúak.

13. cikk. (1) A külföldieket Spanyolországban a jelen cím alatt biztosított közszabadságok illetik meg, a szerződésekben és a törvényben lefektetett feltételek szerint.

(2) Csak spanyolok lehetnek a címzettjei a 23. cikkben meghatározott jogoknak, kivéve azokat az eseteket, amikor a viszonyosság szem előtt tartásával, szerződés vagy törvény alapján, megadható az önkormányzati választásokon való választójog és választhatóság. (Jelen szöveg magában foglalja az 1992. 08. 27-én elfogadott első alkotmányreformot, amely csupán a szakasz szövegéhez toldotta a „választhatóság” kifejezést.)

(3) Kiadatásra csak szerződés vagy törvényi előírások teljesítése érdekében kerülhet sor, a viszonyosság elvének megtartása mellett. Politikai bűncselekmények miatt kiadatásra nem kerülhet sor, a terrorista cselekmények azonban nem minősíthetők ilyennek.

(4) Törvény állapítja meg azokat a feltételeket, amelyek alapján más országok állampolgárai és a hontalan személyek menedékjogot kaphatnak Spanyolországban.

II. fejezet

Jogok és szabadságok

14. cikk. A törvény előtt a spanyolok egyenlők születésre, fajra, nemre, vallásra, világnézetre vagy bármilyen más személyi vagy társadalmi körülményre vagy feltételre való tekintet nélkül.

Alapvető jogok és szabadságok

15. cikk. Mindenkinnek joga van az élethez, testi és szellemi épségének tiszteletben tartásához; senkit sem lehet kínzásnak vagy embertelen, megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak alávetni. A halálbüntetés megszűnik, kivéve a katonai büntetőjog háború idején előírt eseteit.

16. cikk. (1) A gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságának egyénileg, vagy másokkal együtt történő gyakorlása garantált, s csak olyan mértékben korlátozható, amely a törvény által védett közrend fenntartásához szükséges.

(2) Senki sem kényszeríthető arra, hogy nézeteiről, vallásáról vagy meggyőződéséről nyilatkozzon.

(3) Egyetlen vallás sem bír állami jelleggel. A közhatalmi szervek figyelembe veszik a spanyol társadalom vallásos meggyőződését és ennek megfelelően együttműködést tartanak fenn a katolikus egyházzal és a többi felekezettel.

17. cikk. (1) Mindenkinnek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Senki sem fosztható meg szabadságától, csak a jelen cikk rendelkezéseivel összhangban és a törvényben meghatározott esetekben és formában.

(2) Örizetbe vétel csak annyi időre foganatosítható, amennyi a cselekmény feltárására irányuló vizsgálat lefolytatásához elengedhetetlenül szükséges, de legkésőbb 72 órán belül a letartóztatott személyt mindenképpen szabadlábra kell helyezni, vagy át kell adni az igazságügyi szerveknek.

(3) Minden letartóztatott személyt haladéktalanul és számára érthető módon tájékoztatni kell jogairól és a letartóztatás okáról; nyilatkozattételre nem kötelezhető. Joga van arra, hogy

a törvényben megállapított feltételek között védő segítségét vegye igénybe a rendőrségi és a bírósági eljárás során.

(4) Törvényben kell szabályozni a habeas corpus eljárást minden jogtalanul letartóztatott személy haladéktalan igazságszolgáltatási szerveknek történő átadása érdekében. Ugyancsak törvény határozza meg az előzetes letartóztatás leghosszabb időtartamát.

18. cikk. (1) Mindenkit megillet a becsülethez, a családhoz és magánéletéhez, illetve a saját képmáshoz való jog.

(2) A magánlakás sérthetetlen. Oda belépni vagy ott házkutatást tartani csak az ott lakó hozzájárulásával vagy bírói határozat alapján lehet; ez alól kivételt képez a tettenérés esete.

(3) A kommunikáció titkossága, különösen a levél-, a távirat- és a telefonkommunikáció, bírói határozat hiányában biztosított.

(4) Az adatok felhasználása törvényi korlátozásnak vethető alá az állampolgárok becsületének, családi és magánéletének védelmének és jogaik teljes körű gyakorlásának biztosítása érdekében.

19. cikk. A spanyolok szabadon megválaszthatják lakóhelyüket, és szabadon mozoghatnak az ország területén.

Jogukban áll az is, hogy szabadon elhagyják Spanyolországot, és oda szabadon visszatérjenek, a törvényben meghatározott feltételek szerint. Ez a jog nem korlátozható politikai vagy ideológiai okokból.

20. cikk. (1) Az alábbi jogok elismertek és védelem alatt állnak:

a) a gondolatok, eszmék és vélemények szóban, írásban vagy a kifejezés bármely más módján történő szabad kifejezése és terjesztése;

b) az irodalmi, művészeti, tudományos és technikai alkotás szabadsága;

c) a tanítás szabadsága;

d) valós információ szabad közlése és megszerzése bármilyen terjesztési eszköz útján. E szabadságjog gyakorlása kapcsán törvény szabályozza a lelkiismereti fenntartás kérdését és a szakmai titok védelmét.

(2) Ezeknek a jogoknak a gyakorlását nem korlátozhatja semmilyen előzetes cenzúra.

(3) Törvény szabályozza az államtól vagy a közhatalmi szervektől függő tömegtájékoztatói eszközök szervezetét és parlamenti ellenőrzését, amely biztosítja, hogy a társadalmi pluralizmus elvét és Spanyolország nyelvi sokféleségét tiszteletben tartva, a jelentősebb társadalmi és politikai csoportok használhassák ezeket az eszközöket.

(4) Ezeknek a szabadságjogoknak korlátot szab a jelen cím alatt biztosított jogok tiszteletben tartása, a benne foglalt jogi rendelkezések, különösképpen a becsület, a magánélet, a saját képmáshoz való jog és az ifjúság és gyermekkor védelme.

(5) Kiadványok, felvételek és az információtovábbítást egyéb megjelenési formáinak elkobzását csak bírói határozat alapján lehet foganatosítani.

21. cikk. (1) A békés és fegyvertelen gyülekezés szabad. E jog gyakorlásához nincs szükség előzetes jóváhagyásra.

(2) Közterületen tartandó gyűlést és tüntetést előzetesen be kell jelenteni a hatóságoknál, amelyek azt csak azon a kellően megalapozott okon tilthatják meg, hogy az valószínűsíthetően sérteni fogja a közrendet, beleértve a személyeket vagy tulajdont érintő veszélyeztetést.

22. cikk. (1) Az egyesülési jog szabadon gyakorolható.

(2) Törvénytelenek azok az egyesületek, amelyeknek céljai és eszközei bűncselekménynek minősülnek.

(3) A jelen cikk betartásával létrehozott egyesületek bejegyzésre kötelezettek, de ennek kizárólagos célja a nyilvánosság biztosítása lehet.

(4) Az egyesületek feloszlására vagy tevékenységük felfüggesztésére csak indokolással ellátott bírói döntés alapján kerülhet sor.

(5) Titkos és félkatonai jellegű egyesületeket létrehozni tilos.

23. cikk. (1) Az állampolgárok közvetlenül, vagy az általános választójog alapján rendszeresen megtartott választásokon szabadon megválasztott képviselőik útján jogosultak részt venni a közügyekben.

(2) Ugyancsak joguk van arra, hogy a törvényben meghatározott követelményekkel összhangban, az egyenlőség feltételének megtartása mellett, közhivatali funkciókat lássanak el, illetve tisztségeket viseljenek.

24. cikk. (1) Minden személynek joga van arra, hogy jogai és jogos érdekei gyakorlása során a bírák és a bíróságok hatékony védelmét élvezze, s ezen védelem semmilyen esetben sem hiányozhat.

(2) Ugyancsak mindenkinek joga van arra, hogy:

– a törvény által felállított rendes bíróságok elé állítsák;

– élhessen a védelemhez és a védőhöz való jogával;

– tájékoztassák az ellene emelt vádról;

– ügyében indokolatlan késedelem nélkül, az összes eljárási biztosíték megadásával lefolytatott, nyilvános tárgyalást tartsanak;

– bizonyítékokat használjon fel védekezése során;

– ne tegyen beismerő vallomást, és ne vallja magát bűnösnek;

– ártatlannak tekintsék mindaddig, amíg bűnössége a törvény szerint bizonyítást nyer.

(3) Törvény szabályozza azokat az eseteket, amikor rokoni kapcsolat vagy szakmai titok védelme miatt a feltételezett bűncselekményre vonatkozó nyilatkozattételre nem kötelezhető.

25. cikk. (1) Senkit sem lehet elítélni vagy rá büntetést kiszabni olyan cselekmény vagy mulasztás miatt, amely elkövetése idején az akkor hatályos jogszabályok értelmében nem minősült bűncselekménynek, szabálysértésnek vagy közigazgatási szabályszegésnek.

(2) A szabadságvesztéssel járó büntetések és a biztonsági intézkedések célja az elítéltek átnevelése és a társadalomba való beilleszkedésük elősegítése, és nem tartalmazhatnak kényszermunkát. A szabadságvesztésre ítélt személyt, szabadságvesztésének ideje alatt, megilletik mindazok az alapvető jogok, amelyeket a jelen fejezet tartalmaz, kivéve azokat, amelyeket kifejezetten korlátoz a bűnösséget megállapító ítélet, a büntetés célja és a büntetés-végrehajtási jog. Minden esetben joga van fizetett munkára és megfelelő szociális biztonságot nyújtó juttatásokra, valamint a kulturális fejlődésre és személyisége teljes kibontakoztatására.

(3) A polgári közigazgatás nem szabhat ki olyan büntetéseket, amelyek közvetlenül vagy közvetetten szabadságelvonást tartalmaznak.

26. cikk. Tilos a becsületbíróságok működése a polgári közigazgatás területén és a szakmai szervezetek körében.

27. cikk. (1) Mindenkit megillet az oktatáshoz való jog. Az tanítás szabadsága biztosított.

(2) Az oktatásnak az emberi személyiség teljes kibontakoztatására kell irányulnia, az együttélés demokratikus elvei és az alapvető jogok és szabadságok tiszteletben tartásával.

(3) Az állami szervek biztosítják a szülők jogát arra, hogy gyermekeik vallásos és erkölcsi nevelését saját meggyőződésüknek megfelelően biztosítsák.

(4) Az elemi oktatás kötelező és ingyenes.

(5) Az állami szervek mindenkinek biztosítják az oktatás szabadságát az összes érintett szektor hatékony részvételével kialakított általános oktatási programon keresztül és oktatási központok létesítésével.

(6) Az alkotmányos elvek tiszteletben tartása mellett a természetes és jogi személyek oktatási központok létesítéséhez való joga elismert.

(7) A törvényben meghatározott feltételek mellett a tanárok, a szülők és esetenként a diákok részt vehetnek azoknak az oktatási központoknak az irányításában és tevékenységük ellenőrzésében, amelyeknek működését a közigazgatás állami alapokból fedezi.

(8) Az állami szervek a törvények végrehajtásának biztosítása céljából felügyelik és egy-egyesítik az oktatási rendszert.

(9) Az állami szervek kötelesek segítséget nyújtani azoknak az oktatási központoknak, amelyek a törvény által előírt feltételeknek eleget tesznek.

(10) A törvény által előírt feltételek között az egyetemi autonómia biztosított.

28. cikk. (1) Mindenkinek joga van szabadon szakszervezethez csatlakozni. E jog gyakorlását a törvény korlátozhatja vagy kizárhatja a fegyveres erők vagy intézmények, illetve a katonai jellegű testületek tagjai esetében; ugyancsak törvény szabályozza e jognak a köztisztviselők által történő gyakorlásának különleges feltételeit. Szakszervezeti szabadságon értendő a szakszervezetek alapítására és a választott szakszervezetbe való belépésre vonatkozó jog, valamint a szakszervezetek joga arra, hogy szövetségeket létesítsenek, nemzetközi szakszervezeti szervezeteket alakítsanak, illetve azokhoz csatlakozzanak. Senki sem kötelezhető arra, hogy valamilyen szakszervezetbe lépjen.

(2) Érdekeik megvédése céljából a munkavállalók élhetnek a sztrájkjoggal. E jog gyakorlását törvény szabályozza, amely pontosan meghatározza az alapvető közszolgáltatások fenntartásához szükséges biztosítékokat.

29. cikk. (1) Minden spanyolnak, egyénileg vagy kollektívan, joga van írásban a törvény által előírt formában és következmények ismeretében petíciót benyújtani.

(2) A fegyveres erők és intézmények, illetve a katonai jellegű testületek tagjai csak egyéni és a külön jogszabály előírásaival összhangban gyakorolhatják ezt a jogot.

Az állampolgárok jogai és kötelességei

30. cikk. (1) Az állampolgároknak joguk és kötelességük Spanyolország védelme.

(2) Törvény szabályozza a spanyolok honvédelmi kötelezettségeit. Ezen törvény szabályozza – megfelelő biztosítékokkal – a kötelező katonai szolgálat alól lelkiismereti és egyéb okokból történő felmentés rendjét, amely adott esetben közösségi szolgálattal helyettesíthető.

(3) Közérdekű feladatok ellátására polgári szolgálat hozható létre.

(4) Törvény útján szabályozandók az állampolgárok kötelességei súlyos veszélyhelyzet, katasztrófa vagy közveszély idején.

31. cikk. (1) Gazdasági teljesítőképességének megfelelően mindenki köteles hozzájárulni a közterhek viseléséhez az egyenlőség és a progresszív adózás elvén alapuló, igazságos adórendszer útján, amely azonban nem irányozhat elő elkobzást.

(2) A közkiadások fedezésére az állami pénzeszközök igazságos elosztása szolgál; ezek tervezésének és felhasználásának meg kell felelnie a hatékonyság és gazdaságosság követelményeinek.

(3) Személyi vagy vagyoni hozzájárulást a köz javára csak törvény alapján lehet előírni.

32. cikk. (1) A férfi és a nő a teljes jogegyenlőség alapján jogosult házasságot kötni.

(2) Törvény szabályozza a házasság formáit, a házasságkötésre alkalmas életkor és érettség kérdését, a házastársak jogait és kötelességeit, a különélés és a szétválás okait és következményeit.

33. cikk. (1) Mindenkit megillet a magántulajdonhoz és az örökléshez való jog.

(2) A törvény előírásaival összhangban e jogok társadalmi rendeltetése behatárolja tartalmukat.

(3) Senkit sem lehet tulajdonától és jogaitól megfosztani, kivéve indokolt közérdekből vagy társadalmi érdekből, megfelelő kártalanítás ellenében, a törvény előírásaival összhangban.

34. cikk. (1) Közérdekű alapítványt bárki létesíthet, a törvény előírásainak betartásával.

(2) Az alapítványokra nézve alkalmazni kell a 22. cikk (2) és (4) bekezdésében előírtakat is.

35. cikk. (1) Minden spanyolnak joga és kötelessége dolgozni, joga van a munka és foglalkozás szabad megválasztásához, a munka útján való előmenetelhez, a maga és a családja szükségleteinek fedezésére elegendő díjazáshoz. Semmilyen körülmények között nincs helye nemi alapon történő megkülönböztetésnek.

(2) Törvény útján kell szabályozni a munkavállalók státútumát.

36. cikk. Törvény szabályozza a szakmai szervezetek jogi helyzetének sajátosságait és az adott szakmák gyakorlásának feltételeit. A kollégiumok belső szervezetét és működését demokratikusan kell megszervezni.

37. cikk. (1) Törvény biztosítja a kollektív munkaügyi tárgyalások jogát a munkavállalók és a munkáltatók képviselői között, valamint az így megkötött szerződések kötelező erejét.

(2) A munkavállalók és a munkáltatók számára biztosított a kollektív munkajogi vita esetére szóló intézkedések alkalmazásának joga. Az ennek gyakorlását szabályozó törvénynek – függetlenül a belefoglalandó korlátozásoktól – tartalmaznia kell azon garanciákat, amelyek a legfontosabb közszolgáltatások működésének biztosításához szükségesek.

38. cikk. A piacgazdálkodás feltételei között a vállalkozás szabad. Az állami szervek garantálják és védik ezen jog gyakorlását és védelmezik a termelékenységet a gazdaság és, szükség esetén, a gazdasági tervezés követelményeivel összhangban.

III. fejezet

A gazdaság- és szociálpolitika irányelvei

39. cikk. (1) Az állami szervek biztosítják a család szociális, gazdasági és jogi védelmét.

(2) Az állami szervek teljes körű védelmet biztosítanak a gyermekek számára, akik származásuktól függetlenül egyenlők a törvény előtt, valamint az anyák számára, bármilyen legyen is a családi állapotuk. A törvény lehetővé teszi az apaság megállapítására irányuló vizsgálatot.

(3) A szülők kötelesek minden lehető segítséget megadni a házasságban vagy azon kívül született gyermekeknek azok kiskorúsága idején, és egyéb a törvényben előírt esetekben.

(4) A gyermekeket megilleti mindaz a védelem, amit a jogaik biztosításáról szóló nemzetközi egyezmények előírnak.

40. cikk. (1) A gazdasági stabilizációs politika keretében az állami szervek kedvező feltételeket teremtenek a társadalmi és a gazdasági haladáshoz, a regionális és a személyi jövedelmek leginkább méltányos elosztásához. Kiemelten kell kezelniük a teljes foglalkoztatás elérését szolgáló politikát.

(2) Az állami szervek feladata az is, hogy szakmai képzést és átképzést biztosító politikát folytassanak, gondoskodjanak a biztonságos és egészséges munkafeltételekről, a munkaidő korlátozása útján biztosítsák a szükséges pihenőidőt, továbbá a rendszeres fizetett szabadságot, és megfelelő pihenőközpontokat hozzanak létre.

41. cikk. Az állami szervek minden állampolgár számára fenntartják a társadalombiztosítás állami rendszerét, amely szükséghelyzetben, főként munkanélküliség esetén megfelelő

szociális gondoskodást, illetve juttatásokat biztosít. A kiegészítő szolgáltatás és juttatás kérhető.

42. cikk. Az állam megkülönböztetett figyelmet fordít a külföldön tartózkodó spanyol munkavállalók gazdasági és szociális jogainak a védelmére, és olyan politikát folytat, amely visszatérésüket szorgalmazza.

43. cikk. (1) Az egészségvédelemhez való jog elismert.

(2) Az állami szervek feladata a közegészségügy megszervezése és támogatása, megelőző intézkedések foganatosítása és a szükséges juttatások és szolgáltatások biztosítása útján. E tekintetben a törvény rögzíti mindenkinek a jogát és a kötelességét.

(3) Az állami szervek fejlesztik az egészségügyi oktatást, a testnevelést és a sportot, továbbá támogatják a szabadidő hasznos eltöltését.

44. cikk. (1) Az állami szervek elősegítik és ösztönzik, hogy a kultúra mindenki számára hozzáférhető legyen, mivel ahhoz mindenkinek joga van.

(2) Az állami szervek előmozdítják a tudományt, a tudományos és műszaki kutatások fejlesztését a köz érdekének javára.

45. cikk. (1) Mindenkinek joga van a személyiségfejlesztésre alkalmas emberi környezet-hez, ugyanakkor kötelessége megővni azt.

(2) Az élet minőségének védelme és javítása, illetve az emberi környezet megővése és helyreállítása érdekében az állami szervek a szükséges kollektív szolidaritásra támaszkodva gondoskodnak az összes természeti erőforrás észszerű felhasználásáról.

(3) Az előző bekezdés rendelkezéseinek megsértőivel szemben, a törvény rendelkezéseivel összhangban, büntetőjogi vagy ahol lehetséges, államigazgatási felelősségre vonást kell alkalmazni, és kötelezni kell őket az okozott kár megtérítésére.

46. cikk. Az állami szervek biztosítják, hogy Spanyolország népeinek történelmi, kulturális és művészeti öröksége mindazokkal a javakkal együtt, amelyek alkotják, jogi helyzetüktől és tulajdonjogi viszonyaiktól függetlenül fennmaradjon és gazdagodjon. A büntetőtörvény szankcióval sújt minden támadást, amely ez ellen az örökség ellen irányul.

47. cikk. Minden spanyolnak joga van arra, hogy megfelelő lakással rendelkezzen. Az állami szervek biztosítják az ehhez szükséges feltételeket, és olyan szabályokat állapítanak meg, amelyek hatékonyra teszik e jog gyakorlását; a telekhasználatot a közérdeknek megfelelően szabályozzák a spekuláció megakadályozása céljából.

A közösségnek részesülnie kell az közintézmények várostervezési politikájából eredő hasznokból.

48. cikk. Az állami szervek biztosítják a feltételeket ahhoz, hogy a fiatalok szabadon és tevékenyen vegyenek részt a politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális élet fejlesztésében.

49. cikk. Az állami szerveknek kell végrehajtaniuk a testi és a szellemi fogyatékosok, illetve az érzékszervi megbetegedésben szenvedők megelőző kezeléséről, ellátásáról, rehabilitációjáról és beilleszkedéséről szóló politikát, azáltal, hogy biztosítják számukra azt a különleges bánásmódot, amire azoknak szükségük van, és különleges védelmet nyújtanak nekik annak érdekében, hogy élvezzék mindazon jogokat, amelyek jelen cím alapján minden állampolgárt megilletnek.

50. cikk. Az időskorú állampolgárok anyagi helyzetéről az állami szervek gondoskodnak megfelelő és időszakonként felülvizsgált nyugdíj folyósításával. A családi kötelezettségektől függetlenül az állami szervek azáltal is gondoskodnak jólétükről, hogy olyan társadalmi szolgáltatási rendszert hoznak létre, amely az idősek sajátos egészség- és lakásügyi, kulturális és szabadidő problémáival foglalkozik.

51. cikk. (1) Az állami szervek hatékony intézkedésekkel biztosítják a fogyasztók biztonságát, egészségének és jogos gazdasági érdekeinek védelmét.

(2) Az állami szervek hozzájárulnak a fogyasztók tájékoztatásához és oktatásához, segítik szervezeteiket és meghallgatják véleményüket a tagságukat érintő kérdésekben, a törvényekben előírt feltételek mellett.

(3) Az előző bekezdések előírásainak keretén belül törvény szabályozza a belkereskedelmet és a kereskedelmi cikkek engedélyezési rendszerét.

52. cikk. Törvény szabályozza azoknak a szakmai szervezeteknek a működését, amelyek hozzájárulnak a saját gazdasági érdekeik védelméhez. Belső szervezetüket és működésüket demokratikus módon kell kialakítani.

IV. fejezet

Az alapvető jogok és szabadságok biztosítása

53. cikk. (1) A jelen cím II. fejezetében elismert jogok és szabadságok köteleznek minden állami szervet. Csak törvény szabályozhatja ezeknek a jogoknak és szabadságjogoknak a gyakorlását, de a törvény minden esetben köteles tiszteletben tartani lényegi tartalmukat; védelmük a 161. cikk (1) bekezdésének *a*) pontjában előírtaknak megfelelően történik.

(2) A 14. cikkben és a II. fejezet 1. szakaszában biztosított jogok és szabadságok védelme érdekében bármely állampolgár keresetet indíthat rendes bíróságok előtt, ahol az elsőbbség elve alapján és gyorsított eljárásban tárgyalják ügyét, szükség esetén alkotmányjogi panaszszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz. Ez utóbbi beadvány alkalmazandó a lelkiismereti okokra hivatkozás 30. cikkben foglalt esetében is.

(3) A III. fejezetben rögzített elvek elismerését, tiszteletben tartását és védelmét szolgálja a hatályos jogalkotás, a bírói gyakorlat és az állami szervek tevékenysége. Csak rendes joghatóság előtt támadhatók meg a továbbfejlesztésükre irányuló törvények előírásaival összhangban.

54. cikk. Organikus törvény szabályozza a nép védőügyvédjének, a Parlament főbiztosának az intézményét, akit a Parlament jelöl ki a jelen címben foglalt jogok védelmére; ennek érdekében ellenőrizheti az igazgatási szervek tevékenységét, amiről köteles beszámolni a Parlamentnek.

V. fejezet

A jogok és a szabadságok felfüggesztése

55. cikk. (1) A 17. cikk, a 18. cikk (2) és (3), a 19., a 20. cikk (1) *a*) és *d*), valamint (5), a 21. cikk, a 28. cikk (2) és a 37. cikk (2) bekezdésekben biztosított jogok felfüggesztésére csak szükségállapot vagy ostromállapot (statárium) kihirdetése esetén kerülhet sor, az Alkotmányban előírt feltételek mellett. Szükségállapot bevezetése esetén a 17. cikk (3) bekezdése kivételt képez a fenti előírás alól.

(2) Organikus törvény határozza meg azokat a formákat és eseteket, amikor egyedileg, a szükséges bírói beavatkozás útján és megfelelő parlamenti ellenőrzés mellett a 17. cikk (2) bekezdésében és a 18. cikk (2) és (3) bekezdésében biztosított jogok meghatározott személyek vonatkozásában felfüggeszthetők fegyveres szervezetek vagy terrorista csoportok cselekményeinek vizsgálata kapcsán.

Az említett organikus törvényben elismert jogosítványok törvényellenes vagy visszaélészerű felhasználása a törvényben biztosított jogok és szabadságok megsértését jelenti, és büntetőjogi felelősséget von maga után.

Második Cím

A korona

56. cikk. (1) A király az állam feje, egységének és folyamatosságának szimbóluma, az intézmények rendes működésének döntőbírája és szabályozója; ellátja a spanyol állam legmagasabb szintű képviseletét a nemzetközi kapcsolatokban, különös tekintettel azokra a nemzetekre, amelyekhez Spanyolországot történelmi kapcsolat fűzi; gyakorolja mindazokat a funkciókat, amelyeket az Alkotmány és a törvények kifejezetten ráruháznak.

(2) Címe: Spanyolország királya; használja még mindazokat a címeket, amelyek a Koronát megilletik.

(3) A király személye sérthetetlen és felelősségre nem vonható. Aktusaihoz a 64. cikkben előírt formában mindig ellenjegyzés szükséges, mert az említett ellenjegyzés nélkül azok nem érvényesek; ez alól kivételt képeznek a 65. cikk (2) bekezdésében előírtak.

57. cikk. (1) Spanyolország Koronáját Őfelségének I. János Károly a történelmi Bourbon-dinasztia törvényes örökösének az utódai öröklik. A trónöröklés az elsőszülöttség és a belépés szabályos rendjét követi, amelyben a korábbi ág mindig előnyt élvez a későbbivel szemben, ugyanazon ágon belül a közelebbi rokonsági fok a távolabbival szemben, ugyanazon rokonsági fokon belül a férfi a nővel szemben, ugyanazon nemen belül az idősebb korú személy a fiatalabbal szemben.

(2) A trónörökös herceg születése pillanatától, vagy attól kezdve, hogy ezt a címet elnyerte, viseli az Asturia Hercege méltóságot és mindazokat a címeket, amelyek a spanyol Korona örökösét hagyományosan megilletik.

(3) A jog szerinti összes ág kihalása esetén a Parlament intézkedik a Korona örökléséről olyan formában, amely leginkább megfelel Spanyolország érdekeinek.

(4) Azok a trónöröklésre jogosult személyek, akik a király és a Parlament határozott tilalma ellenére kötnek házasságot, személyükben és utódjaikra kiterjedően kizártak a Korona örökléséből.

(5) A trónról vagy az öröklési jogról való lemondás eseteit, illetve a Korona öröklési rendjét érintő összes ténybeli és jogi kétség megoldási módját organikus törvény szabályozza.

58. cikk. A királyné vagy a királynő házastársa nem láthat el alkotmányos funkciókat; ez alól kivételt képeznek a régensségre vonatkozó rendelkezések.

59. cikk. (1) A király kiskorúsága idején apja vagy anyja, ezek hiányában a Korona öröklésének az Alkotmányban előírt rendje szerinti a Korona öröklésében legközelebbi nagykorú rokon látja el a régensi funkciókat a király kiskorúságának teljes időszakában.

(2) Ha a király alkalmatlanná válik méltóságának betöltésére, és alkalmatlanságát a Parlament elismeri, a trónörökös herceg, amennyiben nagykorú, haladéktalanul hozzálát a régensi funkciók gyakorlásához. Ha nem nagykorú, akkor az előző bekezdésben előírt módon kell eljárni egészen addig, amíg a trónörökös herceg nagykorúvá nem válik.

(3) Ha egyetlen olyan személy sincs, aki a régensségre jogosult, akkor erre nézve a Parlament intézkedik egy, három vagy öt személy kinevezése útján.

(4) Régens kizárólag spanyol származású, nagykorú személy lehet.

(5) A régenség ellátása alkotmányos megbízatás alapján, és mindig a király nevében történik.

60. cikk. (1) A kiskorú király gyámja az a személy, akit az elhunyt király végrendeletében megjelölt, feltéve, hogy ez a személy spanyol származású és nagykorú; ha a végrendelet nem rendelkezik erről, akkor gyám az anya vagy az apa lesz mindaddig, amíg özvegy marad. Az anya vagy az apa hiánya esetén a gyámot a Parlament nevezi ki, de a régensi és a gyámi funkciók csak az apa, az anya vagy a király közvetlen felmenőági rokonai esetében egyesíthetők.

(2) A gyámsági funkciók gyakorlása ugyancsak összeférhetetlen mindenféle hivatal viselésével vagy politika képviselési funkció ellátásával.

61. cikk. (1) A király, amikor a Parlament előtt e minőségét kinyilvánítja, esküt tesz arra, hogy becsületesen ellátja funkcióit, betartja és betartatja az Alkotmányt és a törvényeket, tiszteletben tartja az állampolgárok és az autonóm közösségek jogait.

(2) A trónörökös nagykorúságának elérésekor, a régens vagy régensek funkcióik ellátásának megkezdése előtt ugyanilyen esküt, illetve a királynak hűségesküt tesznek.

62. cikk. A király funkciói:

- a) szentesíti és kihirdeti a törvényeket;
- b) összehívja és feloszlatja a Parlamentet, és az Alkotmányban meghatározott feltételek mellett kiírja a választásokat;
- c) népszavazást tűz ki az Alkotmányban előírt esetekben;
- d) jelöltet javasol a miniszterelnöki tisztségre, illetve adott esetben kinevezi és felmenti azt tisztségéből az Alkotmányban előírt feltételek mellett;
- e) a miniszterelnök javaslatára kinevezi és felmenti a kormány tagjait;
- f) aláírásával látja el a Minisztertanács által jóváhagyott rendeleteket; a törvények előírásaival összhangban polgári és katonai tisztségekre kinevezéseket eszközöl, illetve címeket és kitüntetéseket adományoz;
- g) tájékozódik az államügyek menetéről, és ennek érdekében a miniszterelnök felkérésére elnököl a Minisztertanács ülésén, ha azt szükségesnek tartja;
- h) ellátja a fegyveres erők főparancsnoki tisztségét;
- i) a törvénnyel összhangban gyakorolja a kegyelmi jogot, ami azonban nem jelent felhatalmazást közkegyelemre;
- j) ellátja a Királyi Akadémiák legmagasabb pártfogói tisztségét.

63. cikk. (1) A király bízta meg a követeket és más diplomáciai képviselőket, és fogadja a Spanyolországba akkreditált külföldi képviselőket.

(2) Az Alkotmány és a törvények előírásaival összhangban a király jogosult kifejezésre juttatni az állam hozzájárulását nemzetközi kötelezettségek szerződés formájában történő vállalásához.

(3) A Parlament előzetes felhatalmazása alapján a király jogosult a hadüzenetre és a békekötésre.

64. cikk. (1) A király aktusait a miniszterelnök, vagy adott esetben az illetékes miniszter ellenjegyzi. A miniszterelnök személyére tett javaslatot, illetve a kinevezésére vonatkozó okmányt, valamint a 99. cikkben előírt, a parlament feloszlatására vonatkozó aktust a Képviselőház elnöke ellenjegyzi.

(2) A király aktusaiért az azokat ellenjegyző személyek a felelősek.

65. cikk. (1) Családja és a királyi udvar eltartására a király az állami költségvetésből átalányösszeget kap, amivel szabadon rendelkezik.

(2) A király szabadon nevezi ki és menti fel a királyi udvar polgári, katonai alkalmazottait.

Harmadik Cím

A Parlament

I. fejezet

A kamarák

66. cikk. (1) A Parlament a spanyol népek képviselője, amely a Képviselőházból és a Szenátusból áll.

(2) A Parlament gyakorolja az állam törvényhozó hatalmát, elfogadja az állami költségvetést, ellenőrzi a Kormány tevékenységét és rendelkezik még mindazokkal a jogosítványokkal, amelyek az Alkotmány alapján megilletik.

(3) A Parlament sérthetetlen.

67. cikk. (1) Senki sem lehet egyidejűleg mindkét Kamara tagja, az Autonóm Község Gyűlésébe szóló megbíztatás nem egyeztethető össze a képviselőházi mandátummal.

(2) A Parlament tagjainak megbíztatása szabad.

(3) A parlamenti tagok az összehívás előírásainak mellőzésével tarthatnak összejövetelet, ez azonban semmire sem kötelezi a Kamarákat, és a tagok nem gyakorolhatják funkcióikat és nem élhetnek privilégiumaikkal.

68. cikk. (1) A Képviselőház minimum 300 és maximum 400 képviselőből áll, akiket általános, szabad, egyenlő, közvetlen és titkos választás alapján, a törvényben megállapított feltételek mellett választanak meg.

(2) A választókerületeket a tartományok alkotják. Ceuta és Melilla városok lakossága egy-egy képviselőt választ. Törvény határozza meg a képviselők összlétszámát és ennek elosztását oly módon, hogy minden választókerületnek meghatározott, minimális képviselői helyet kell kapnia, a fennmaradó helyek arányosan, a lakosság létszámának megfelelően kerülnek elosztásra.

(3) A választásokat minden választókerületben az arányos képviselői rendszer alapján kell lebonyolítani.

(4) A Képviselőházat négy évre választják. A képviselők megbíztatása megválasztásuk után négy évvel, vagy a Kamara feloszlásának napján ér véget.

(5) Választók és választhatók mindazok a spanyolok, akik politikai jogaikat maradéktalanul élvezik. A törvény elismeri a Spanyolország területén kívül tartózkodó spanyolok választójogát, az Állam segíti őket e joguk gyakorlásában.

(6) A választásokat az előző megbíztatás lejártát követő 30–60 nap között kell megtartani. Az újonnan megválasztott Képviselőházat a választások lebonyolítását követő 25 napon belül kell összehívni.

69. cikk. (1) A Szenátus a területi képviselői Kamarája.

(2) Minden tartományban a helybeli választók négy-négy szenátort választanak általános, szabad, egyenlő, közvetlen és titkos szavazással és az organikus törvényben előírt feltételek mellett.

(3) A szigeteken levő tartományokban minden olyan sziget vagy szigetcsoport, ahol helyi tanács működik, egy-egy szenátori választókerületet alkot; ennek megfelelően a nagy szigetek, vagyis Gran Canaria, Mallorca és Tenerife, három-három szenátort választanak és egyet-egyet a következő szigetek vagy szigetcsoportok: Ibiza-Formentera, Menorca, Fuerteventura, Gomera, Hierro, Lanzarote és La Palma.

(4) Ceuta és Melilla városok lakossága két-két szenátort választ.

(5) Ezenkívül az autonóm közösségek egy-egy szenátort jelölnek ki és további egy-egy szenátort küldenek minden, a területükön élő egymillió lakos után. A kijelölés jogát az autonóm közösség törvényhozó testülete, ennek hiányában a legfőbb testületi szerve gyakorolja a statútumok előírásaival összhangban, amelyeknek minden esetben biztosítaniuk kell a megfelelő arányos képviselői elosztást.

(6) A Szenátust négy évre választják. A szenátorok megbíztatása megválasztásuk után négy évvel, vagy a Kamara feloszlásának napján ér véget.

70. cikk. (1) A képviselők és a szenátorok vonatkozásában a választójogi törvény határozza meg a választhatóságból való kizárás és az összeférhetetlenség eseteit, amely magában foglalja a következő eseteket:

a) az Alkotmánybíróság tagjai;

b) az államigazgatás vezető tisztségviselői közül azok, akiket a törvény megjelölt, a kormány tagjainak kivételével;

c) a nép védőügyvédje;

d) az aktív állományban levő törvényszéki bírák, bírák és ügyészek;
e) a hivatásos katonák; a biztonsági erők és testületek és a rendőrség aktív állományú tagjai;

f) a választási bizottságok tagjai.

(2) A választási jegyzőkönyveket és mindkét Kamara tagjainak megbízólevelét érvényességük szempontjából bírói úton kell ellenőrizni a választójogi törvényben előírt feltételek mellett.

71. cikk. (1) A képviselők és a szenátorok nem vonhatók felelősségre a feladataik ellátása során kinyilvánított véleményükért.

(2) Megbízatásuk ideje alatt a képviselők és a szenátorok mentességet élveznek, és csak bűncselekmény elkövetése során történt tettenérés esetén tartóztathatók le. Az érintett Kamara előzetes felhatalmazása nélkül nem helyezhetők vád alá és nem indítható ellenük eljárás.

(3) A képviselők és a szenátorok ellen indított büntetőügyekben a Legfelsőbb Bíróság büntető kollégiuma rendelkezik hatáskörrel.

(4) A képviselők és a szenátorok az egyes Kamarák által megállapított díjazásban részesülnek.

72. cikk. (1) Mindegyik Kamara maga dolgozza ki ügyrendjét és hagyja jóvá költségvetését, de közös megegyezéssel állapítják meg a Parlament szervezeti szabályzatát. Az ügyrendek és módosításuk elfogadása a teljes szövegre vonatkozó és abszolút többséget igénylő végső szavazással történik.

(2) A Kamarák megválasztják saját elnöküket és elnökségük többi tagjait. Az együttes üléseken az elnöki teendőket a Képviselőház elnöke látja el; lefolytatásuk a Parlament ügyrendjében előírtakat követi, amit mindkét Kamara abszolút többséggel hagy jóvá.

(3) A Kamarák nevében az elnökök gyakorolják a teljes adminisztratív hatalmat, és az összes rendfenntartó jogkört.

73. cikk. (1) A Kamarák évente két rendes ülősszakra gyűlnek össze, az első szeptembertől decemberig, a második februártól júniusig tart.

(2) A Kamarák rendkívüli ülősszakra hívhatók össze, ha azt a kormány, az Állandó Küldöttség, vagy valamelyik Kamara tagjainak abszolút többsége kéri. Rendkívüli ülés egy meghatározott napirend megtárgyalása céljából hívható össze és annak kimerítése után be kell rekeszteni.

74. cikk. (1) A Kamarák együttes ülést tartanak azoknak a nem törvényhozási hatásköröknek az ellátására, amelyeket a II. cím kifejezetten a Parlamentre ruházott.

(2) A 94. cikk (1), a 145. cikk (2) és a 158. cikk (2) bekezdésekben előírt esetekben a Parlament döntéseinek jóváhagyásához külön-külön mindegyik Kamara egyszerű többsége szükséges. Az első esetben az eljárást a Képviselőház, az utóbbi két esetben a Szenátus kezdeményezi. Bármely esetben, ha nincs egyetértés a Képviselőház és a Szenátus között, úgy ennek elérése céljából egyenlő számú képviselőből és szenátorból álló Vegyes Bizottságot kell felállítani. A Bizottság egy szöveget terjeszt elő, melyet mindkét Kamara szavazásra bocsát. Ha ennek jóváhagyása az előírt formában nem történik meg, akkor a Képviselőház abszolút többséggel dönt a kérdésben.

75. cikk. (1) A Kamarák tevékenységüket a plénumon vagy a bizottságokban fejtik ki.

(2) A Kamarák az állandó jogalkotó bizottságokra ruházhatják a kormányzati vagy nem kormányzati törvénytervezetek és törvényjavaslatok jóváhagyását. A plénun azonban bármikor magához vonhat minden olyan kormányzati vagy nem kormányzati törvénytervezetet vagy törvényjavaslatot, amely megvitatásra és szavazásra a plénun által lett átruházva.

(3) Az előző bekezdés rendelkezései nem terjeszthetők ki az alkotmánymódosításra, a nemzetközi kérdésekre, az organikus és a kerettörvényekre, valamint az általános állami költségvetésre.

76. cikk. (1) A Képviselőház és a Szenátus, adott esetben mindkét Kamara együttesen közérdekű ügyekben vizsgálóbizottságokat nevezhet ki. Ezeknek zárójelentései nem kötelezőek a bíróságokra nézve és nem érintik a bírósági döntéseket, de a vizsgálat eredményéről tájékoztatni kell a Főügyészséget, amely szükség esetén megfelelő intézkedéseket tesz.

(2) A Kamarák felkérésére a megjelenés kötelező. Az e kötelezettség elmulasztása esetén alkalmazandó szankciókról törvény rendelkezik.

77. cikk. (1) A Kamarákhoz egyéni vagy kollektív kérelmek nyújthatók be, kizárólag írásos formában. Tüntető állampolgároktól való petíciók közvetlen benyújtása tilos.

(2) A benyújtott kérelmeket a Kamarák áttehetik a Kormánynak. A Kormány, amikor a Kamarák azt kéri, köteles magyarázatot adni a kérelmek tartalmáról.

78. cikk. (1) Mindegyik Kamarának van egy legkevesebb 21 tagból álló Állandó Küldöttsége, amelyben a parlamenti csoportok számbeli súlyuknak és jelentőségüknek megfelelő arányban képviseltetik magukat.

(2) Az Állandó Küldöttségben az elnöki teendőket az adott Kamara elnöke látja el. A Küldöttségek feladata a 73. cikkben rögzített funkciókon kívül az, hogy a 85. és 116. cikkek előírásainak megfelelően átvegyék a Kamarák hatáskörét azok feloszlata, vagy megbízásuk lejártá esetén, illetve gondoskodjanak a Kamarák hatásköreiről, amikor azok nem üléseznek.

(3) A megbízás lejártá vagy feloszlata esetén az Állandó Küldöttség folytatja működését az új Parlament megalakulásáig.

(4) Amikor az érintett Kamara ülésezik, az Állandó Küldöttség beszámol az általa megvitatott ügyekről és az azokkal kapcsolatban hozott határozatairól.

79. cikk. (1) Határozatok elfogadására csak a Kamarák előírás szerint megtartott ülésén és a tagok többségének jelenléte esetén kerülhet sor.

(2) Az említett határozatok csak akkor érvényesek, ha a jelenlevők többsége jóváhagyja, kivéve azokat az eseteket, amikor az Alkotmány vagy az organikus törvények speciális többséget, vagy amikor a Kamarák ügyrendje személyi választásokat ír elő.

(3) A szenátorok és a képviselők szavazati joga személyhez kötött, és át nem ruházható.

80. cikk. A Kamarák plenáris ülései nyilvánosak, de az egyes Kamarák abszolút többséggel, vagy az ügyrendnek megfelelően ellenkező döntést hozhatnak.

II. fejezet

A törvényalkotás

81. cikk. (1) Organikus törvények azok, amelyeknek tárgyát az alapvető jogok és szabadságok végrehajtása, az autonómiastátutumok és az általános választási rendszer jóváhagyása, valamint az Alkotmányban előírt egyéb törvények képezik.

(2) Organikus törvények elfogadásához, módosításához és hatályon kívül helyezéséhez a Képviselőház abszolút többségének egyetértése szükséges a tervezet egésze felett tartott végső szavazáson.

82. cikk. (1) A Parlament felhatalmazhatja a Kormányt arra, hogy az e cikkben nem említett törvényhozási tárgyakat törvényi erejű aktusokkal szabályozza.

(2) A törvényhozó hatalom átruházása kerettörvény útján történik, ha a cikkeken szerkesztett szövegek kidolgozása képezi tárgyát, és rendes törvény útján, ha különböző jogszabályszovegek egységbe foglalásáról van szó.

(3) A törvényhozó hatalom gyakorlását a Kormányra csak meghatározott formában, konkrét tárgykörben és meghatározott időre lehet átruházni. A felhatalmazás véget ér azáltal, hogy a kormány kiadja a megfelelő jogszabályt. A felhatalmazás nem történhet burkolt formában, és nem szólhat meghatározatlan időre. Ugyancsak tilos a szubdelegálás a kormány részéről más szervek felé.

(4) Kerettörvények határozzák meg pontosan a törvényhozó hatalom átruházásának, célját és tárgyát, és a végrehajtás során követendő elveket és feltételeket.

(5) Törvényszövegek átdolgozására vonatkozó felhatalmazás esetén meg kell határozni a felhatalmazás tartalmából következő normaalkotási területet, külön feltüntetve, hogy csak egyetlen szöveg kidolgozására kell törekedni, vagy több, egységbe foglalandó törvényszöveg tisztázása és összehangolása a feladat.

(6) A bíróságok hatáskörének sérelme nélkül a jogalkotási felhatalmazást tartalmazó törvények minden egyes esetben kiegészítő ellenőrzési módokat írhatnak elő.

83. cikk. A kerettörvények semmilyen esetben sem tartalmazhatnak felhatalmazást:

a) kerettörvény módosítására;

b) visszaható hatályú jogszabályok kiadására.

84. cikk. Ha valamilyen nem kormányzati törvényjavaslat vagy módosító indítvány ellentétes a hatályban levő átruházott hatáskörrel, a kormány visszautasíthatja azt. Ilyen esetben nem kormányzati törvényjavaslat terjeszthető elő a felhatalmazást tartalmazó törvény teljes vagy részleges visszavonása tekintetében.

85. cikk. A jogalkotásra vonatkozó törvényi felhatalmazást tartalmazó kormányrendelet neve törvénytörő rendelet. A jogalkotás átruházásáról szóló kormányzati rendelkezést a „törvényerejű rendelet” kifejezéssel kell illetni

86. cikk. (1) Rendkívüli és sürgős szükség esetén a kormány törvényerejű rendelet formájában ideiglenes törvénytörő rendelkezéseket hozhat, amelyek azonban nem érintik az állam alapvető intézményeinek a működését, az I. cím alatt szabályozott állampolgári jogokat, kötelezettségeket és szabadságokat, az autonóm közösségek helyzetét és az általános választójogi törvényt.

(2) A törvényerejű rendeleteket a kihirdetésüktől számított harminc napon belül megvitatás és az egészre vonatkozó szavazás céljából haladéktalanul a Képviselőház elé kell terjeszteni, amelyet, ha nem ülésezik, ebből a célból össze kell hívni. A Képviselőház a jelzett határidőn belül köteles egyértelműen állást foglalni az utólagos jóváhagyás vagy a hatályon kívül helyezés mellett; erre vonatkozóan az ügyrend külön rövidített eljárást ír elő.

(3) Az előző bekezdésben megjelölt határidőn belül a Parlament kormányzati törvénytervezet formájában, sürgősségi eljárással érvényesítheti a törvényerejű rendeleteket.

87. cikk. (1) Törvénykezdeményezési jogkörrel bír a kormány, a Képviselőház és a Szenátus, az Alkotmány és a Kamarák ügyrendjeinek előírásaival összhangban.

(2) Az autonóm közösségek gyűlései törvénytervezet elfogadását kérhetik a kormánytól, és nem kormányzati törvényjavaslatot nyújthatnak be a Képviselőház elnökségéhez, egyúttal legfeljebb három tagot delegálhatnak a javaslat támogatása érdekében.

(3) A nem kormányzati törvényjavaslatok előterjesztésére irányuló népi kezdeményezés érvényesítésének formáit és feltételeit organikus törvény szabályozza. Minden esetben legalább 500 ezer hitelesített aláírás szükséges. Ez a kezdeményezés nem érvényesíthető az említett organikus törvénnyel kapcsolatban, adóügyi és nemzetközi jellegű tárgykörökben, valamint közkegyelem vonatkozásában.

88. cikk. A Minisztertanács jóváhagyja a kormányzati törvénytervezeteket, majd indoklással ellátva és a véleményezésükhöz szükséges előzményekkel együtt megküldi a Képviselőháznak.

89. cikk. (1) A nem kormányzati törvényjavaslatok vitájának eljárását a kamarák ügyrendje szabályozza, de a kormányzati törvénytervezeteket megillető elsőbbség nem korlátozhatja a törvénykezdeményezési jogkör gyakorlásának 87. cikkben szabályozott feltételeit.

(2) A 87. cikk értelmében a nem kormányzati törvényjavaslatokat először a Szenátus vizsgálja meg, majd vita céljából átteszi azt a Képviselőházhoz.

90. cikk. (1) A népszavazás Alkotmányban előírt különböző módozatainak feltételeit és a lebonyolításukra vonatkozó eljárást organikus törvény szabályozza.

(2) A szöveg átvételétől számított két hónapon belül a Szenátus indokolással ellátott üzenet formájában vétóval élhet a szöveg ellen, vagy jóváhagyhatja a módosításokat. Az vétó elfogadásához abszolút szavazattöbbség szükséges. A tervezetet a király csak akkor szentesítheti, ha vétó esetén, a Képviselőház az eredeti szöveget abszolút többséggel jóváhagyja, illetve egyszerű többséggel, ha a benyújtástól számított két hónap eltelt, vagy a módosító indítványokkal kapcsolatban állást foglalt, egyszerű többséggel elfogadva vagy elutasítva azokat.

(3) A Szenátus rendelkezésére álló két hónap – amely során megvétózhatja vagy módosíthatja a tervezetet – húsz naptári napra csökkenthető a kormány vagy a Képviselőház által sürgősnek nyilvánított tervezetek vonatkozásában.

91. cikk. A Parlament által elfogadott törvényeket a király tizenöt napon belül szentesíti, kihirdeti és elrendeli közzétételüket.

92. cikk. (1) A különösen fontos politikai döntések az összes állampolgár részvételével megtartott konzultatív népszavazásra bocsáthatók.

(2) A népszavazást a király tűzi ki a miniszterelnök javaslatára, amelyet a Képviselőház előzetesen jóváhagy.

(3) A népszavazás Alkotmányban előírt különböző módozatainak feltételeit és a lebonyolításukra vonatkozó eljárást organikus törvény szabályozza.

III. fejezet

Nemzetközi szerződések

93. cikk. Csak organikus törvény útján adható felhatalmazás olyan nemzetközi szerződések megkötésére, amelyek az alkotmányos hatáskör gyakorlását nemzetközi szervezetre vagy intézményre ruházzák. Az esettől függően a Parlament vagy a kormány garantálja ezeknek a szerződéseknek a megtartását és a hatáskörrel felruházott nemzetközi vagy szupranacionális szervezetektől származó határozatok végrehajtását.

94. cikk. (1) A Parlament előzetes jóváhagyására van szükség azoknak a nemzetközi szerződéseknek vagy megállapodásoknak a megkötéséhez, amelyekben az Állam kötelezettséget vállal magára, ezek a következők:

- a) politikai jellegű szerződések;
- b) katonai jellegű szerződések vagy megállapodások;
- c) az Állam területi integritását, vagy az I. címben foglalt alapvető jogokat és kötelezettségeket érintő szerződések vagy megállapodások;
- d) az államkincstár számára pénzügyi felelősséget tartalmazó szerződések vagy megállapodások;
- e) azok a szerződések vagy megállapodások, amelyekhez valamilyen törvény módosítása vagy hatályon kívül helyezése szükséges, vagy végrehajtásuk törvényhozási eszközöket igényel.

(2) A szerződések vagy megállapodások megkötéséről a Képviselőházat és a Szenátust haladéktalanul tájékoztatni kell.

95. cikk. (1) Az Alkotmánnyal ellentétes rendelkezéseket tartalmazó nemzetközi szerződések megkötése előzetes alkotmánymódosítást igényel.

(2) A kormány, vagy valamelyik Kamara az Alkotmánybíróságtól kérheti annak deklarálását, hogy az alkotmányellenesség fennáll vagy sem.

96. cikk. (1) Az érvényesen megkötött és Spanyolországban közzétett nemzetközi szerződések a belső jogrend részét képezik. Rendelkezéseik hatályon kívül helyezése, módosítása vagy felfüggesztése csak abban a formában lehetséges, amit a szerződések maguk szabnak meg, vagy a nemzetközi jog általános elveinek megfelelő formában.

(2) A nemzetközi szerződések vagy megállapodások felmondása esetén ugyanazt az eljárást kell alkalmazni, mint amit a 94. cikk a megerősítésükre előír.

Negyedik Cím

A kormány és a közigazgatás

97. cikk. A kormány irányítja a bel- és külpolitikát, a polgári és a katonai közigazgatást, az állam védelmét. Az Alkotmány és a törvények előírásaival összhangban gyakorolja a végrehajtó hatalmat és rendeleti szabályozás jogát.

98. cikk. (1) A kormány a miniszterelnökből, a miniszterelnök-helyettesekből, a miniszterekből és a törvényben meghatározott más személyekből áll.

(2) Az elnök irányítja a kormány tevékenységét és összehangolja a többi kormánytag munkáját, hatáskörük sérelme és a tevékenységükért viselt közvetlen felelősség korlátozása nélkül.

(3) A kormány tagjai a parlamenti megbízatásukon kívül nem tölthetnek be más képviselői funkciót, sem olyan közfunkciót, amely nem következik tisztségükből, és nem fejthetnek ki semmiféle szakmai vagy kereskedelmi tevékenységet.

(4) A kormány tagjainak jogállását és az összeférhetetlenség eseteit törvény szabályozza.

99. cikk. (1) A Képviselőház minden megújítása után és az Alkotmányban előírt esetekben a király, a parlamenti képvisellel rendelkező politikai csoportok képviselőivel folytatott előzetes tanácskozás után, a Képviselőház elnökén keresztül jelöltet javasol a miniszterelnöki tisztségre.

(2) Az előző bekezdés előírásai szerint előterjesztett jelölt a Képviselőház előtt ismerteti a megalakítandó kormány politikai programját, és bizalmat kér a Kamarától.

(3) Ha a Képviselőház tagjai abszolút többséggel bizalmat szavaznak az adott jelöltnek, a király miniszterelnökké nevezi ki. Ha az abszolút többséget nem sikerül elérni, akkor ugyanazt a javaslatot az előző szavazástól számított 48 órán belül újbóli szavazás alá kell bocsátani, melynek során a bizalmat biztosítottak kell tekinteni egyszerű többség esetén is.

(4) Ha az ismételt szavazás sem biztosítja a beiktatáshoz szükséges számú bizalmi szavazatot, akkor újból javaslatokat kell benyújtani, az (1) bekezdésben előírt módon.

(5) Ha az első szavazástól számított két hónapon belül egyetlen jelölt sem nyeri el a Képviselőház bizalmát, akkor a király, a Képviselőház elnökének ellenjegyzésével, mindkét Kamarát feloszlatja és új választásokat ír ki.

100. cikk. A kormány többi tagját a miniszterelnök javaslatára a király nevezi ki és menti fel.

101. cikk. (1) A kormány lemondására kerül sor: az általános választások lebonyolítása után; a parlamenti bizalom elvesztésének az Alkotmányban rögzített eseteiben; a miniszterelnök lemondása vagy halála esetén.

(2) A lemondott kormány mindaddig hivatalában marad, amíg az új kormány meg nem alakul.

102. cikk. (1) A miniszterelnöknek és a kormány többi tagjának büntetőjogi felelősségre vonására, adott esetben, a Legfelsőbb Bíróság büntető kollégiuma előtt kerül sor.

(2) Árulás, vagy a tisztségük ellátása során elkövetett, az állam biztonságát veszélyeztető bűncselekmény vádjának a felvetését a Képviselőház tagjainak legalább egynegyed része kezdeményezheti, jóváhagyásához a Kamara abszolút szavazattöbbsége szükséges.

(3) A jelen cikkben szabályozott esetekben királyi kegyelmi jog nem érvényesíthető.

103. cikk. (1) A közigazgatási szervek pártatlanul szolgálják a közérdeket, működésük a hatékonyság, hierarchia, decentralizáció, dekoncentráció és koordináció elvein alapul, ennek során teljes mértékben a törvénynek és a jognak vannak alárendelve.

(2) Az államigazgatási szervek létrehozása, irányítása és koordinálása a törvénynek megfelelően történik.

(3) Törvény szabályozza a közhivatali tisztségviselők jogállását, a teljesítménynek és képességnek megfelelő hivatalhoz jutást, a szakszervezeti tagsági jog gyakorlásának e téren jelentkező sajátosságait, az összeférhetetlenség rendszerét és a feladataik ellátása során szükséges pártatlanság biztosítékait.

104. cikk. (1) A kormánynak alárendelt biztonsági erők és testületek küldetése abban áll, hogy védjék a jogok és szabadságok szabad gyakorlását és gondoskodjanak az állampolgárok biztonságáról.

(2) A biztonsági erők és testületek feladatkörét, működésük alapelveit és szabályait organikus törvény állapítja meg.

105. cikk. Törvényben kell szabályozni:

a) az állampolgárok közvetlen formában vagy a törvény által elismert szervezeteken vagy egyesületeken keresztül történő részvételét az őket érintő közigazgatási döntések kidolgozásában;

b) az államigazgatási irattárak és nyilvántartások állampolgárok részéről történő igénybevételének rendjét, kivéve azokat az eseteket, amikor az állam biztonságát és védelmét, a bűncselekményekben folytatott vizsgálatokat és magánszemélyek életét érintő kérdésekről van szó;

c) az érdekelték jelenlétét is biztosító, a közigazgatási aktusok fogatosítására irányuló eljárást.

106. cikk. (1) Bíróságok ellenőrzik a rendeletkibocsátási jogkör gyakorlását, és biztosítják a közigazgatási cselekmények törvényességét és azt, hogy az utóbbiak összhangban legyenek azokkal a célokkal, amelyek érdekében sor kerül rájuk.

(2) A törvényben meghatározott feltételek között magánszemélyek, a vis maior esetét kivéve, kártalanításra jogosultak a jogaikat és javaikat ért minden olyan sérelemért, amelyet a közhivatalok működése okoz.

107. cikk. Az Államtanács a kormány legfelsőbb szintű tanácskozó szerve. Tagságát és hatáskörét organikus törvény szabályozza.

Ötödik Cím

A kormány és a Parlament kapcsolata

108. cikk. A kormány politikai irányvonaláért együttesen felel a Képviselőház előtt.

109. cikk. A Kamarák és a bizottságaik elnökeiken keresztül kérhetik a nekik szükséges információkat és közreműködést a kormánytól, annak szerveitől, az állami és autonóm közösségi hatóságoktól.

110. cikk. A Kamarák és bizottságaik kérhetik, hogy a kormány tagjai jelenjenek meg előttük.

(2) A kormány tagjai részt vehetnek a Kamarák és bizottságaik ülésein és joguk van arra, hogy ott meghallgassák őket, továbbá kérhetik, hogy a minisztériumaik tisztségviselői ott tájékoztatást adjanak.

111. cikk. (1) A kormányhoz és minden egyes tagjához interpelláció és kérdés intézhető, melyeket a Kamarák fogalmaznak meg. Az ezekkel kapcsolatos vitára az ügyrendek heti minimális időt írnak elő.

(2) Minden interpellációval kapcsolatban indítvány terjeszthető be, amelyben a Kamara kifejezi álláspontját.

112. cikk. A Minisztertanácsban történt előzetes tanácskozás után a miniszterelnök a Képviselőház előtt bizalmi szavazást kérhet a kormány programjával vagy az általános politikájára vonatkozó nyilatkozattal kapcsolatban. A bizalmat megadottnak kell tekinteni, ha a képviselők egyszerű szavazattöbbsége a bizalom mellett szavaz.

113. cikk. (1) A kormány politikai felelősségének kérdését a Képviselőház abszolút többséggel jóváhagyott bizalmatlansági indítvány formájában vetheti fel.

(2) Bizalmatlansági indítvány csak akkor terjeszthető elő, ha azt a képviselőknek legalább egytizede javasolja, a miniszterelnöki tisztségre jelölt személy feltüntetésével.

(3) A bizalmatlansági indítvánnyal kapcsolatos szavazásra kizárólag a beterjesztés követő 5 nap elteltével kerülhet sor. A jelzett időszak első két napján alternatív indítványok terjeszthetők be.

(4) Amennyiben a bizalmatlansági indítványt a Képviselőház elveti, úgy annak aláírói ugyanazon ülészak alatt nem terjeszthetnek elő másikat.

114. cikk. (1) Ha a Képviselőház megvonja bizalmát a kormánytól, utóbbi a király elé terjeszti lemondását, ezt követően a miniszterelnök kinevezésére a 99. cikk előírásainak megfelelően kerül sor.

(2) Ha a Képviselőház elfogadja a bizalmatlansági indítványt, a kormány benyújtja lemondását a királyhoz; az indítványban feltüntetett jelölt a 99. cikkben rögzített feltételekkel úgy kell tekinteni, mint aki bizalmat kapott a Kamarától, és a király kinevezi miniszterelnökké.

115. cikk. (1) A miniszterelnök a Minisztertanácsban történt előzetes tanácskozás után kizárólagos felelősségére javasolhatja a Képviselőház, vagy a Szenátus, vagy az egész Parlament feloszlátását, amit azután a király hirdet ki. A feloszlátásra vonatkozó rendeletben meg kell jelölni a választások időpontját.

(2) Nem terjeszthető elő feloszlátásra vonatkozó javaslat, ha bizalmatlansági indítvány van folyamatban.

(3) Nem kerülhet sor újabb feloszlátásra az előzőtől számított egy éven belül, kivéve a 99. cikk (5) bekezdésében előírtakat.

116. cikk. (1) Organikus törvény szabályozza a riadókészültség, a szükségállapot és az ostromállapot (statárium) feltételeit, illetve a vonatkozó hatásköröket és korlátozásokat.

(2) Riadókészültséget, a Minisztertanács által elfogadott rendelet útján, a kormány rendelhet el, legfeljebb tizenöt napos időszakra, amiről beszámol az e célból haladéktalanul összehívott Képviselőháznak, amelynek felhatalmazása nélkül a jelzett időtartam nem hosszabbítható.

ható meg. A rendeletben meg kell jelölni azt a területet, amelyre a készség elrendelése kiterjed.

(3) Szükségállapotot, a Minisztertanács által elfogadott rendelet útján, a kormány rendelhet el, a Képviselőház előzetes felhatalmazása alapján. A felhatalmazásban és a szükségállapot kihirdetésben pontosan meg kell jelölni a szükségállapot hatályát, azt a területet, amelyre kiterjed és az időtartamát, amely legfeljebb harminc nap lehet, de további 30 napra, azonos feltételekkel meghosszabbítható.

(4) Ostromállapotot (statárium) a Képviselőház rendelhet el abszolút többséggel, kizárólag a kormány javaslatára. A Képviselőház meghatározza területét, időtartamát és feltételeit.

(5) Nem osztható fel a Képviselőház abban az esetben, ha bármely jelen cikkben foglalt állapot közül valamelyik hatályban van, a Kamarákat automatikusan össze kell hívni, ha nem üléseznek. Bármely állapot hatálya idején működésük és az állam többi alkotmányos szervének a működése nem szakítható meg. Amennyiben a Képviselőház feloszlata vagy megbízatásának lejárta idején alakul ki olyan helyzet, amely a korábbi állapotok valamelyikének bevezetését teszi szükségessé, úgy a Képviselőház hatáskörét annak Állandó Küldöttsége látja el.

(6) A riadókészség, a szükségállapot és az ostromállapot nem módosítja a kormány és megbízottjai Alkotmányban és törvényekben rögzített felelősségének elvét.

Hatodik Cím

A bírói hatalom

117. cikk. (1) Az igazságszolgáltatás joga a néptől ered, és a király nevében a bírói hatalmat képviselő bírák és törvényszéki bírák gyakorolják, akik függetlenek, elmozdíthatatlanok és csak a törvénynek vannak alárendelve, illetve az előtt felelősek.

(2) A bírakat és törvényszéki bírakat csak a törvényben meghatározott esetekben és az abban megállapított biztosítékok mellett lehet hivatalukból felmenteni, felfüggeszteni, áthelyezni vagy nyugállományba küldeni.

(3) Az igazságszolgáltatás gyakorlására minden eljárási típus ítélkező és végrehajtó szakaszában kizárólag a törvényben meghatározott bíróságok és törvényszékek jogosultak, az ugyancsak törvényekben előírt hatásköri és eljárásjogi rendelkezéseknek megfelelően.

(4) A bírák és bíróságok csak az előző bekezdésben meghatározott funkciókat gyakorolhatják, továbbá azokat, amelyeket meghatározott jog biztosítása érdekében törvény utal hozzájuk.

(5) A bíróságok szervezete és működése az igazságszolgáltatás egységének elvén alapul. A katonai bíráskodás kizárólag katonai keretek között és ostromállapot (statárium) idején gyakorolhatóak a törvény rendelkezései szerint, az Alkotmány alapelveivel összhangban.

(6) Rendkívüli bíróságok alakítása tilos.

118. cikk. A bírák és bíróságok jogerős ítéleteinek és más végleges határozatainak a végrehajtása kötelező, csakúgy, mint az eljárás során, illetve a döntés végrehajtásakor általuk igényelt együttműködés biztosítása.

119. cikk. Ingyenes az igazságszolgáltatás a törvényben meghatározott esetekben, és minden olyan esetben, amikor adott személy a bírósági eljárás költségeit nem tudná teljesíteni.

120. cikk. (1) A bírósági tárgyalások nyilvánosak, kivéve az eljárási törvényekben előírt eseteket.

(2) Az eljárások, főleg büntetőügyekben, túlnyomórészt szóbeliek.

(3) Az ítéleteket mindig indokolással kell ellátni, és nyilvánosan ki kell hirdetni.

121. cikk. Mindenkinnek joga van törvény szerinti állami kártalanításra, ha bírói tévedés vagy az igazságszolgáltatás rendellenes működése következtében kárt szenved.

122. cikk. (1) A bíróságok felépítését, működését, belső irányítását, valamint az egységes bírói karhoz tartozó hivatásos bírák és törvényszéki bírák, valamint az igazságügyi igazgatást kiszolgáló személyzet jogi helyzetét a bírói hatalomról szóló organikus törvény szabályozza.

(2) A Legfelsőbb Igazságügyi Tanács az igazságügy irányító szerve. Organikus törvény szabályozza a Tanács jogállását, a tagjaira vonatkozó összeférhetetlenségi rendszert, valamint feladatkörét, különösen kinevezések, előléptetések, felügyeleti és fegyelmi intézkedések fogyanatosítása terén.

(3) A Legfelsőbb Igazságügyi Tanács tagjai: a Legfelsőbb Bíróság elnöke, aki a Tanács elnöki tisztségét is ellátja, valamint húsz tag, akit a király nevez ki ötéves időszakra. Tizenkét tag a különböző szintű bíróságok bírái és törvényszéki bírái közül kerül ki az organikus törvényben szabályozott feltételek alapján; négy-négy tagot a megfelelő szakismerettel és legalább tizenöt éves szakmai gyakorlattal rendelkező ügyvédek és egyéb jogászok közül a Képviselőház és a Szenátus tagjai jelölnek, Kamaránként háromötödös többséggel.

123. cikk. (1) A Legfelsőbb Bíróság, melynek illetékessége egész Spanyolországra kiterjed, az igazságszolgáltatás legfelsőbb szerve minden téren, kivéve az alkotmányos biztosítékokra vonatkozó előírásokban jelzett eseteket.

(2) A Legfelsőbb Bíróság elnökét a törvényben előírt módon a király nevezi ki, a Legfelsőbb Igazságügyi Tanács javaslatára.

124. cikk. (1) A többi szerv hatáskörének sérelme nélkül az Legfőbb Ügyészség Hivatalának az a küldetése, hogy hivatalból vagy az érdekeltek kérelmére előmozdítsa az igazságszolgáltatás működését a törvényesség, az állampolgári jogok és a törvény által oltalmazott közérdek védelme érdekében, védelmezze a bíróságok függetlenségét és biztosítsa előttük a társadalmi érdek kielégítését.

(2) A Legfőbb Ügyészség Hivatala feladatát saját szervezetén keresztül látja el, az eljárás egységének és a hierarchikus alá-fölérendeltségnek az elve alapján, minden esetben a törvényesség és a pártatlanság szem előtt tartásával.

(3) A Legfőbb Ügyészség Hivatalának szervezeti szabályzatát törvény állapítja meg.

(4) A legfőbb ügyészt a király nevezi ki a kormány javaslata alapján, a Legfelsőbb Igazságügyi Tanáccsal történt konzultációt követően.

125. cikk. A nép az igazságszolgáltatásban egyrészt az esküdtszék intézményén keresztül vehet részt a törvényben előírt formában, a törvényben meghatározott büntetőügyekben, másrészt a szokásjog alapján működő és tradicionális bíróságokon keresztül.

126. cikk. Az igazságügyi rendőrség a bűncselekmények feltárására, az elkövető személyének felderítésére és elfogására irányuló cselekményei során a bírának, a bíróságoknak és a Legfőbb Ügyészségnek van alárendelve, a törvényben meghatározott feltételek mellett.

127. cikk. (1) Az aktív állományban lévő bírák, törvényszéki bírák és ügyészek nem tölthetnek be más közhivatalt, és nem csatlakozhatnak politikai párthoz vagy szakszervezethez. A bírák, törvényszéki bírák és ügyészek szakmai egyesüléseinek rendszerét és módozatait törvény szabályozza.

(2) Az bírói hatalom tagjaira vonatkozóan az összeférhetetlenség rendszerét törvény szabályozza, amelyben biztosítani kell az említettek teljes függetlenségét.

Hetedik Cím

Gazdaság és pénzügyek

128. cikk. (1) Az ország minden vagyona, megjelenési formára és tulajdonjogra való tekintet nélkül, a közérdeket szolgálja.

(2) A gazdasági tevékenységben az állami kezdeményezés szabad. A legfontosabb források és szolgáltatások törvény útján az közszektor számára tarthatók fenn, különösen monopolhelyzet esetén, ha a közérdek úgy kívánja, deklarálható a vállalati tevékenységbe való állami beavatkozás is.

129. cikk. (1) Törvény állapítja meg az érdekeltek részvételi formáját a társadalombiztosításban és azoknak az állami szervezeteknek a tevékenységében, amelyeknek feladatköre közvetlenül érinti az életszínvonalat és a népjólétet.

(2) Az állami szervek hatékonyan támogatják a vállalkozásokban való részvétel különböző formáit, és megfelelő jogszabályok kiadásával fejlesztik a szövetkezeteket. Olyan intézkedéseket is tesznek, amelyek könnyítik a munkavállalók számára a termelőeszközök tulajdonjogának a megszerzését.

130. cikk. (1) Annak érdekében, hogy minden spanyol számára egyenlő életszínvonalat biztosítsanak, az állami szervek gondoskodnak valamennyi gazdasági szektor, főként a mezőgazdaság, az állattenyésztés, a halászat és a kézműipar korszerűsítéséről és fejlesztéséről.

(2) Ugyanilyen célból különleges figyelmet fordítanak a hegyvidéki övezetekre.

131. cikk. (1) Az állam törvény útján megtervezheti az általános gazdasági tevékenységet annak érdekében, hogy biztosítsa a kollektív szükségletek fedezését, kiegyensúlyozza és összehangolja a regionális és az ágazati fejlődést, ösztönözze a jövedelmek és a vagyoni javak növekedését, illetve azok minél igazságosabb elosztását.

(2) A gazdasági tervezést illetően a kormány terveket dolgoz ki, ennek során figyelembe veszi az autonóm közösségek által beterjesztett előrejelzéseket és számol a szakszervezetek, illetve más szakmai, munkáltatói és pénzügyi szervezetek véleményével és közreműködésével. Ebből a célból Tanácsot kell létrehozni, melynek tagságát és funkcióit törvényben kell szabályozni.

132. cikk. (1) A köztulajdonban lévő és a kommunális javak jogi helyzetét törvény szabályozza abból az elvből kiindulva, hogy ezeket nem lehet elidegeníteni, elbirtokolni, semmilyen körülmények között sem lehet lefoglalni, és szabályozni kell a közcélból történő hűtlenség esetét.

(2) Az állami köztulajdon részét képezik a törvényben megjelölt javak és a tengerparti fürdők, a területi vizek, a kizárólagos gazdasági övezet természeti erőforrásai és a kontinentális talapzat.

(3) Az állami tulajdon és a nemzeti örökség és azok kezelése, védelme és megőrzése törvényi úton szabályozandó.

133. cikk. (1) Az adókiivetés joga törvény útján kizárólag az államot illeti meg.

(2) Az autonóm közösségek és a helyi testületek az Alkotmánnyal és a törvényekkel összhangban állapíthatnak meg és vethetnek ki adót.

(3) Az állami adókra vonatkozó összes kincstári illetéket a törvény szerint kell megállapítani.

(4) A közigazgatási szervek csak a törvényi előírásoknak megfelelően vállalhatnak szerződéses pénzügyi felelősséget és viselhetik a kiadásokat.

134. cikk. (1) Az Állam általános költségvetésének a kidolgozása a kormány feladata, megvitatása, módosítása és elfogadása a Parlamenté.

(2) Az általános állami költségvetés évente kell kidolgozni, és tartalmaznia kell az állami szektor kiadásainak és bevételeinek teljes összegét, valamint az állami adókból származó kincstári illetékekből befolyó összeget.

(3) A kormány legkésőbb az előző évi költségvetés lejártá előtt három hónappal köteles a Képviselőház elé terjeszteni a tervezett általános állami költségvetést.

(4) Ha a költségvetési törvény jóváhagyása nem történik meg a következő gazdasági év első napja előtt, akkor az új költségvetés elfogadásáig az előző költségvetés tételeit automatikusan meg kell hosszabbítani.

(5) Az általános költségvetés elfogadása után a kormány olyan törvénytervezeteket is előterjeszthet, amelyek a közkiadások növelését, illetve a bevételek csökkentését irányozzák elő az adott költségvetési évre.

(6) A kormány előzetes jóváhagyása szükséges minden olyan nem kormányzati javaslat vagy módosító indítvány elfogadásához, amely a hitelek növelését vagy a költségvetési bevételek csökkenését irányozná elő.

(7) A költségvetési törvény új adókat nem létesíthet, csak módosíthatja azokat, ha valamilyik adótörvény jellegéből eredően ezt előírja.

135. cikk. (1) A kormánynak törvényi felhatalmazásra van szüksége ahhoz, hogy államadósságot vállaljon vagy hiteleket vegyen fel. Minden közigazgatási szervnek a pénzügyi stabilitás elvével összhangban kell működnie.

(2) Az állam és az autonóm közösségek nem vállalhatnak olyan strukturális deficitet, amely túlterjedne az Európai Unió által a tagállamokra megállapított korlátokon. Organikus törvény határozza meg az állam és az autonóm közösségek strukturális deficitének legmagasabb mértékét a nemzeti össztermékkel összhangban. A helyi szervezetek kiegyensúlyozott költségvetést kell benyújtaniuk.

(3) A kormánynak és az autonóm közösségeknek törvényi felhatalmazásra van szükségük ahhoz, hogy államadósságot vállaljanak vagy hiteleket vegyenek fel. Az államadósság tőkeösszegének és kamatainak visszafizetéséhez szükséges hiteleket be kell iktatni az állami költségvetés kiadási tételei közé, és kifizetésük abszolút elsőbbséget élvez. Ezen hitelek nem képezhetik indítvány vagy módosítás tárgyát mindaddig, amíg megfelelnek feltételeknek. Az összes közigazgatási szerv által felhalmozott államadósság együttes mértéke az állam nemzeti össztermékéhez viszonyítva nem haladhatja meg az Európai Unió Működéséről szóló Szerződésben lefektetett határértéket.

(4) A strukturális deficit korlátai és az államadósság mértéke kizárólag természeti katasztrófák, gazdasági recesszió vagy rendkívüli vészhelyzetek esetén léphetők túl, amelyek az állam irányításán kívül esnek és szignifikánsan gyengítik vagy az állam pénzügyi helyzetét vagy a gazdasági vagy szociális fenntarthatóságát, amely rendelkezést a Képviselőház Küldöttségének tagjai abszolút szavazattöbbséggel fogadnak el.

(5) Organikus törvényben kell kifejezni a jelen cikkre vonatkozó elveket, úgymint a kormány költségvetési politikájában és pénzügyi támogatásában az intézményi koordináció szerveinek eljárásaiban való részvétel. Az organikus törvénynek minden esetben tartalmaznia kell az alábbiakat:

a) a deficit és az adósság korlátainak elosztását a különböző közigazgatási szervek között, a túllépés kivételes körülményeivel együtt, és a módszer és idő meghatározásával, amellyel az egymás közötti eltéréseket kiegyenlíthetik;

b) a strukturális deficit kiszámításának módszerét és eljárását;

c) minden közigazgatási szerv felelősségét, arra nézve, ha megszegik a költségvetési stabilitási célokat;

(6) Az autonóm közösségek, a saját törvényeik és a jelen cikkben foglalt korlátozások alapján, megfelelő eljárást kell, hogy alkalmazzanak a stabilitás elvének szabályaikba és költségvetési döntéseikbe való hatékony átültetésére.

136. cikk. (1) A Számvevőszék az Állam és az állami szektor pénzügyeinek, illetve az állam pénzügyi irányításának a legfőbb ellenőrző szerve.

Közvetlenül a Parlamentnek van alárendelve és feladatait annak felhatalmazása alapján látja el az állami költségvetési mérleg vizsgálata és ellenőrzése során.

(2) Az állam és az állami szektor mérlegelszámolásait felülvizsgálat céljából a Számvevőszék elé kell terjeszteni.

A Számvevőszék saját hatáskörén belül éves jelentést terjeszt a Parlament elé, amelyben tájékoztatást ad az általa elkövetettnek vélt jogsértésekről, illetve bármely felmerült felelősségi formáról.

(3) A Számvevőszék tagjainak függetlenségére és elmozdíthatatlanságára, továbbá hivataluk összeférhetetlenségére vonatkozóan a bírakra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(4) A Számvevőszék összetételét, szervezetét és hatáskörét organikus törvény szabályozza.

Nyolcadik Cím **Az állam területi szervezete**

I. fejezet *Általános elvek*

137. cikk. Az Állam területileg községekre, tartományokra és autonóm közösségekre tagozódik. Mindezek az egységek autonómiát élveznek ügyeik vitelében.

138. cikk. (1) Az Alkotmány 2. cikkében szentesített szolidaritás elvének hatékony érvényesítését az Állam úgy biztosítja, hogy megfelelő és igazságos gazdasági egyensúly megteremtésére törekszik a különböző spanyol területek között, különös figyelmet fordítva a szigetek helyzetére.

(2) A különböző autonóm közösségek statútumai között meglévő eltérések semmilyen körülmények között sem jelenthetnek gazdasági és szociális előnyöket.

139. cikk. (1) Minden spanyol ugyanazon jogokkal és kötelezettségekkel rendelkezik az államterület minden részén.

(2) Egyetlen hatóság sem tehet olyan intézkedést, amely közvetett vagy közvetlen módon akadályozná a személyek szabad mozgását és letelepedését, illetve az áruk szabad forgalmát az ország egész területén.

II. fejezet *Önkormányzat*

140. cikk. Az Alkotmány biztosítja a községek autonómiáját. A községek önálló jogi személyiséggel bírnak. Kormányzásuk és igazgatásuk a polgármesterből és a tanácsosokból álló községi tanácsok feladata. A tanácstagokat általános, egyenlő, szabad, közvetlen és titkos választás útján a község lakói választják meg, a törvényben előírt formában. A polgármestert a tanácstagok vagy a község lakói választják meg. Törvény szabályozza a nyílt tanácsi rendszer feltételeit.

141. cikk. (1) A tartomány saját jogi személyiséggel rendelkező, községcsoportokból álló helyi, területi egység, amely állami feladatokat lát el. A tartományok határainak bármiféle módosítása csak a Parlament jóváhagyásával, organikus törvény útján lehetséges.

(2) A tartományok kormányzását és autonóm igazgatását a tartományi tanácsok vagy más, képviseleti jellegű testületek látják el.

(3) A különböző községcsoportok a tartományokon kívül mást egységet is alkothatnak.

(4) A szigetcsoportokon az egyes szigeteknek saját igazgatásuk is van, előljáróság vagy tanács formájában.

142. cikk. A helyi pénzeszközökből kell fedezni azokat a költségeket, amelyek a törvény által az illetékes helyi testületekre ruházott feladatok ellátásához szükségesek; e pénzeszközök alapját elsődlegesen a helyi adókiivetés, valamint az állam és az autonóm közösségek adóiból való részesedés képezi.

III. fejezet

Az autonóm közösségek

143. cikk. (1) Az Alkotmány 2. cikkében biztosított autonómiajog gyakorlása céljából a közös történelmi, kulturális és gazdasági jelleget viselő tartományok, a szigetekben lévő területek és a regionális történelmi egységet alkotó tartományok saját önkormányzathoz juthatnak, és autonóm közösségeket hozhatnak létre, a jelen cím és a vonatkozó statútumok előírásaival összhangban.

(2) Az autonómiafolyamat kezdeményezője lehet minden érdekelt tartományi tanács, vagy az illetékes szigetközi szerv, és a községek kétharmad része, feltéve, hogy lakosságuk minden tartományban vagy szigeten a választójogosultak többségét teszi ki. Ezeket a feltételeket hat hónapon belül kell biztosítani attól számítva, hogy az erre vonatkozó első megállapodást valamely érdekelt testület elfogadta.

(3) Ha az autonómiakezdeményezés sikertelen, akkor csak öt év múlva ismételhető meg.

144. cikk. Nemzeti érdekből a Parlament organikus törvény formájában

a) jóváhagyhatja olyan autonóm közösség létrehozását is, amelynek területe nem terjed túl az adott tartományon, és nem rendelkezik a 143. cikk (1) bekezdésében meghatározott feltételekkel;

b) jóváhagyhatja, vagy szükség esetén megadhatja az autonómiastatútumot olyan területek részére is, amelyek nem képezik tartományi szervezet részét;

c) elláthatja a helyi testületek helyett a 143. cikk (2) bekezdésben meghatározott autonómiakezdeményezési jogot.

145. cikk. (1) Semmilyen esetben sem engedhető meg az autonóm közösségek föderációja.

(2) A statútumok előírhatják azokat a körülményeket, követelményeket és feltételeket, amelyek mellett az autonóm közösségek megállapodásokat köthetnek egymással igazgatás és szolgáltatások kölcsönös nyújtása tárgyában, de erről a Parlamentet megfelelő módon tájékoztatni kell; a tájékoztatás jellegét és szempontjait ugyancsak rögzíteni kell. Egyéb esetekben az autonóm közösségek együttműködési megállapodásaihoz a Parlament jóváhagyása szükséges.

146. cikk. A statútum tervezetét az érintett tartományi tanácsok vagy szigetközi szervek tagjaiból, az ott megválasztott képviselőkől és szenátorokból álló gyűlés dolgozza ki, majd a Parlament elé terjeszti törvénybeiktatás céljából.

147. cikk. (1) A jelen Alkotmányban meghatározott feltételek mellett a statútumok az autonóm közösségek alapvető intézményi normái lesznek, melyeket az állam jogrendje szer-
ves részeként ismer el és védelmez.

(2) Az autonómiastatútumokban rögzíteni kell:

- a) a közösség elnevezését, amely leginkább tükrözi történelmi identitását;
- b) területének határait;
- c) a saját autonóm intézmények elnevezését, szervezetét és székhelyét;
- d) az Alkotmány keretében biztosított hatásköröket és az ellátásukhoz szükséges hivatalok átadására vonatkozó alapelveket.

(3) A statútumok módosítása a bennük rögzített eljárás szerint történik, de minden esetben szükséges hozzá a Parlament jóváhagyása, organikus törvény formájában.

148. cikk. (1) Az autonóm közösségek hatáskörébe sorolhatók a következő tárgykörök:

1. Önkormányzati intézmények megszervezése;
 2. A területén lévő községek határainak megváltoztatása, és általában a helyi testületekre vonatkozó államigazgatási funkciók közül azok, amelyeknek átruházását a önkormányzásra vonatkozó jogszabályok lehetővé teszik;
 3. Város és vidékrendezés, lakásügy;
 4. Helyi érdekű közmunkák az autonóm közösség területén;
 5. A kizárólag az autonóm közösség területét átszelő vasutak és műutak, valamint hasonló feltételek között a vasúti, a közúti és a kábelszállítás;
 6. Menedékkikötők, sportcélú kikötők és repülőterek és általában azok, amelyek nem lát-
nak el kereskedelmi tevékenységet;
 7. Mezőgazdaság és állattenyésztés, a gazdasági élet általános szabályozásával összhang-
ban;
 8. Erdők és erdőgazdálkodás;
 9. Környezetvédelmi igazgatás;
 10. Az autonóm közösség helyi érdekű vízgazdálkodási, csatorna- és öntözőrendszerének
tervezése, kivitelezése és hasznosítása; ásvány- és termálvizek;
 11. Belvízi halászat; tengeri kagyló ipar és halfarmok; vadászat és folyami halászat;
 12. Helyi vásárok;
 13. Az autonóm közösség gazdasági életének fejlesztése az össznemzeti gazdaságpolitika
célkitűzéseiben belül;
 14. Kézműipar;
 15. Az autonóm közösség helyi érdekű múzeumai, könyvtárai és zeneakadémiái;
 16. Az autonóm közösség helyi érdekű műemlékállománya;
 17. A kultúra, a kutatómunka támogatása és szükség esetén a helyi nyelv oktatásának fej-
lesztése;
 18. Saját területén az idegenforgalom fejlesztése és tervezése;
 19. A sport támogatása és a szabadidő hasznos eltöltésének biztosítása;
 20. Szociális ellátás;
 21. Egészségügy;
 22. Az épületek és létesítmények állagának védelme és ellenőrzése; koordináció és egyéb
funkciók a helyi rendőrséggel kapcsolatban, az organikus törvényben előírt feltételek mellett.
- (2) Öt év elteltével az autonóm közösségek statútumaik módosítása révén fokozatosan bővíthetik hatáskörüket, a 149. cikk keretén belül.

149. cikk. (1) Az állam kizárólagos jogkörrel bír a következő tárgykörökben:

1. Azoknak az alapvető feltételeknek a szabályozása, amelyek garantálják minden spanyol
egyenlőségét jogaik gyakorlásában és alkotmányos kötelességeik teljesítésében;
2. Állampolgárság, be- és kivándorlás, idegenrendészet és menedékjog;

3. Nemzetközi kapcsolatok;
4. Honvédelem és fegyveres erők;
5. Igazságszolgáltatás;
6. Kereskedelmi, büntetőjogi, büntetés-végrehajtási és eljárásjogi törvényhozás, tiszteletben tartva azokat a szükségszerű specifikumokat, amelyek az említett területen az autonóm közösségek anyagi jogának sajátosságaiból következnek;
7. Munkaügyi törvényhozás, szem előtt tartva ennek végrehajtását az autonóm közösségek szervei által;
8. Polgári törvényhozás, szem előtt tartva az autonóm közösségek polgári jogának, ahol léteznek, ott a különjogok és tradicionális charták, megóvását, módosítását és továbbfejlesztését. Minden esetben idetartoznak: a jogszabályok alkalmazására és hatékonyságuk biztosítására vonatkozó szabályok; a házasságkötéssel kapcsolatos polgári jogviszonyok, az állami nyilvántartás és okirat-kiállítás rendezése; a szerződéses kötelek alapelvei; a törvények kollízióját feloldó normák; a jogforrások meghatározása, főleg a tradicionális charták és különjogok vonatkozásában;
9. A szerzői jogra és az ipari tulajdonra vonatkozó jogalkotás;
10. Vámrendszer és vámtarifák; külkereskedelem;
11. Monetáris rendszer: külföldi valuták, átválthatóság, konvertibilitás; a hitel, a bankügy-letek és a biztosítás általános alapjainak szabályozása;
12. A súly- és mértékegységekre vonatkozó jogalkotás, a hivatalos idő meghatározása;
13. A gazdasági tevékenység általános tervezésének alapjai és koordinációja;
14. Általános pénzügyek és az államadósság;
15. A tudományos-technikai kutatások fejlesztése és általános koordinációja;
16. Nemzetközi egészségügyi intézkedések. Az egészségügy alapvető feltételei és általános koordinációja. A gyógyászati termékekre vonatkozó jogszabályok;
17. A társadalombiztosításra vonatkozó alapvető jogalkotás és annak pénzügyi rendszere, figyelemmel arra, hogy a társadalombiztosítási szolgáltatás az autonóm közösségek feladata;
18. A közigazgatási szervek rendszerének és tisztségviselőik jogi helyzetének alapvető szabályai, minden esetben azonos elbírálást biztosítva a tisztségviselőknek; közigazgatási eljárás, tiszteletben tartva az autonóm közösségek szervezeteiből adódó sajátosságokat; a kényszerkiszájtításra vonatkozó jogszabályok; a közigazgatási szerződésekre és koncessziókra vonatkozó alapvető jogalkotás; valamennyi közigazgatási szerv felelősségi rendszere;
19. Tengeri halászat, tiszteletben tartva e téren az autonóm közösségek szabályozási jogkörét;
20. Kereskedelmi flotta, a hajók lajstromozása; tengerparti világítótornyok és tengeri jelzések; közérdekű kikötők és repülőterek; a légtér ellenőrzése; légi szállítás és átmenő forgalom; meteorológiai szolgálat, a repülőgépek lajstromozása;
21. Vasutak; olyan szárazföldi szállítónalok, amelyek több autonóm közösség területét érintik; kommunikáció általános rendszere; motoros gépjármű-forgalom; posta és távközlési szolgáltatások; légi és víz alatti kábelek, rádiós hírközlés;
22. A vízkészletre vonatkozó jogszabályalkotás, szabályozás és engedélyezés, a vízvezetékek fejlesztése, ha azok több autonóm közösség területét érintik; a vízi-elektromos erőművek engedélyezése, ha üzemeltetésükben más közösség is érdekelt, vagy ha az energiaszállító vezetékek más autonóm közösségek területére is áttérjednek;
23. A környezetvédelemre vonatkozó alapvető jogszabályalkotás, feltéve, hogy nem sértik az autonóm közösségek kiegészítő környezetvédelmi intézkedésekre vonatkozó jogköreit; az erdőkre, az erdőgazdálkodásra és a jószágterelési útvonalakra vonatkozó alapvető jogszabályalkotás;

24. Közérdekű közmunkák, vagy olyanok, amelyek végrehajtása több autonóm közösséget érint;

25. A bányászat és az energetikai rendszer alapvető szabályozása;

26. A fegyverek és a robbanóanyagok gyártási, értékesítési, birtoklási és használati rendje;

27. A sajtó, a rádió és a televízió szervezeteinek, illetve általában mindenféle tömegkommunikációs eszköz jogrendjére vonatkozó alapvető jogszabályok, tiszteletben tartva e téren az autonóm közösségek végrehajtási és továbbfejlesztési jogosítványait;

28. Spanyolország kulturális, művészeti és műemléki örökségének védelme, az országból történő kivitelük, illetve kifosztásuk megakadályozása; az állam tulajdonában lévő múzeumok, könyvtárak és levéltárak, tiszteletben tartva, hogy ezek irányítását az autonóm közösségek látják el;

29. Közbiztonság, fenntartva annak lehetőségét, hogy az autonóm közösségek saját rendőrséget hozzanak létre a státútumokban rögzített formában és az erre vonatkozó organikus törvény előírásainak keretén belül;

30. Az egyetemi diplomák és szakmai képzések megszerzéséhez, megadásához és hitelesítéséhez szükséges követelmények szabályozása; az Alkotmány 27. cikkének végrehajtásához szükséges alapvető szabályok megalkotása annak érdekében, hogy az állami szervek teljesítsék erre vonatkozó kötelezettségeiket;

31. Állami célokat szolgáló statisztika;

32. Népi tanácskozások népszavazás útján történő összehívásának engedélyezése.

(2) Az autonóm közösségeket megillető jogkörök sérelme nélkül, az állam köteletségének és lényeges feladatkörének tekinti a kultúra szolgálatát, és az autonóm közösségek egyetértésével elősegíti közöttük a kulturális érintkezést.

(3) Azok a tárgykörök, amelyeket a jelen Alkotmány nem ruházott kifejezetten az államra, az autonóm közösségek hatáskörébe utalhatók azok státútumainak megfelelően. Az autonómiastátútumokban nem jelzett hatáskörök az államot illetik meg; jogszabályalkotás esetén az állam jogszabálya az autonóm közösség jogszabálya felett áll minden olyan kérdésben, amely nem tartozik a közösségek kizárólagos jogkörébe. Az állami jog minden esetben kiegészíti az autonóm közösségek jogát.

150. cikk. (1) Az Állam hatáskörébe tartozó tárgykörökben a Parlament felhatalmazhatja az összes autonóm közösséget vagy csak néhányukat arra, hogy maguk számára jogalkotási jogszabályt adjanak ki azoknak az alap- és irányelveknek a keretében, amelyeket állami szintű törvény rögzít. A bíróságok hatáskörét tiszteletben tartva, minden ilyen törvényben fel kell tüntetni, hogy a Parlament milyen módon ellenőrzi az autonóm közösségek jogalkotását.

(2) Az Állam organikus törvény formájában az autonóm közösségekre ruházhatja vagy delegálhatja egyes olyan hatásköreit, amelyek természetüket tekintve átruházhatók vagy delegálhatók. Minden egyes esetben törvény írja elő a szükséges pénzeszközök átengedését, valamint az Állam által fenntartott ellenőrzés formáját.

(3) Ha a közérdek úgy kívánja, az Állam törvény útján olyan alapelveket állapíthat meg, amelyek az autonóm közösségek normaalkotó rendelkezéseinek összehangolását célozzák, még olyan kérdésekben is, amelyek a közösségek hatáskörébe tartoznak. Ennek szükségességének a mérlegelése a Parlament feladata, jóváhagyásához mindkét Kamara abszolút többsége szükséges.

151. cikk. (1) A 148. cikk (2) bekezdésében jelzett ötéves időszakot nem szükséges kivárni abban az esetben, ha a 143. cikk (2) bekezdésében megjelölt határidőn belül az autonómiafolyamat kezdeményezése mellett dönt – érdekelt tartományi üléseken, vagy szigetközi szerveken kívül – minden érintett tartomány közséjeinek háromnegyed része, melyek arány mind-egyik tartományban a választók többségét teszi ki, továbbá, ha az autonómiakezdeményezést

minden tartomány választói népszavazás alapján, abszolút többséggel jóváhagyják, az organikus törvényben előírt feltételek között.

(2) Az előző bekezdésben előírt feltételek között a statútumok kidolgozása a következő eljárás szerint történik:

1. A kormány gyűlésre hívja össze mindazokat a képviselőket és szenátorokat, akiket az önkormányzat elnyerésére törekvő területnek megfelelő választókerületekben választottak meg; annak érdekében, hogy gyűlést alakítsanak, amelynek egyetlen célja az autonómia-statútum tervezetének kidolgozása és a tagok abszolút többsége által történő elfogadása.

2. Az említett gyűlés által elfogadott tervezet a Képviselőház alkotmányügyi bizottsága elé kerül, amely a kezdeményező gyűlés képviselőinek részvételével és közreműködésével két hónapon belül köteles megvizsgálni a tervezetet és közös megegyezéssel elfogadni annak végleges szövegét.

3. Ha a megegyezés létrejön, akkor az elfogadott szöveget népszavazás alá kell bocsátani azokban a tartományokban, amelyek a statútumtervezetben megjelölt területet alkotják.

4. Ha a statútumtervezet minden tartományban megkapja az érvényes szavazatok többségét, akkor a Parlament elé kell terjeszteni, ahol mindkét Kamara plenáris ülésen ratifikáló szavazással dönt a szövegről. Az elfogadott statútumot a király szentesíti, és törvényi formában kihirdeti.

5. Amennyiben a 2. alpontban jelzett megegyezésre nem kerül sor, a statútumtervezetet törvénytervezetként kell a Parlament elé terjeszteni. Az ott elfogadott szöveget népszavazásra kell bocsátani azokban a tartományokban, amelyek a statútumtervezetben megjelölt területet alkotják. Amennyiben az említett szöveg minden tartományban megkapja az érvényes szavazatok többségét, úgy kihirdetésére az előző pontban jelzett feltételek között kerül sor.

(3) Ha az előző bekezdés 4. és 5. alpontjában jelzett esetekben a statútumtervezet ratifikálását egy vagy több tartomány elutasítja, ez nem jelent akadályt az előtt, hogy a többi tartomány létrehozza az autonóm közösséget a jelen cikk (1) bekezdésében említett organikus törvény által előírt formában.

152. cikk. (1) Az előző cikkben szabályozott eljárás szerint elfogadott statútumok rögzítik az autonóm intézményrendszer alapelemeit, melyek a következők: általános választás útján, az arányos képviseleti rendszer alapján megválasztott Törvényhozó Gyűlés, amely biztosítja a terület különböző övezeteinek a képviseletét; végrehajtó és igazgatási feladatokat ellátó Kormányzó Tanács; a Törvényhozó Gyűlés által, saját tagjai sorából megválasztott, és a király által kinevezett elnök, aki irányítja a Kormányzó Tanácsot, ellátja az adott autonóm közösség legmagasabb szintű képviseletét és képviseli az államot a közösségben. Az elnök és a Kormányzó Tanács tagjai politikailag a Törvényhozó Gyűlés előtt felelősek.

Az autonóm közösség területén – a Legfelsőbb Bíróság hatáskörének sérelme nélkül – az igazságügyi szervezet csúcsszerve a Felsőbíróság. A statútumok előírhatják, hogy az autonóm közösségek milyen körülmények között és formában vesznek részt a területükön kialakítandó bírói illetékességi körzetek megszervezésében. A rendelkezéseknek összhangban kell állniuk a bírói hatalomról szóló organikus törvény rendelkezéseivel és a bírói hatalom egységének és függetlenségének elvével.

A 123. cikk előírásainak tiszteletben tartásával a további eljárásokat, ha felmerülnek, azon bírói szervek előtt kell megtartani, amelyek az autonóm közösség ugyanazon területén találhatók, mint ahol az illetékes elsőfokú bíróság.

(2) A már szentesített és kihirdetett statútumok módosítására csak a bennük lefektetett eljárás szerint, és az autonóm közösség választói névjegyzékében nyilvántartott választók részvételével megtartott népszavazás útján kerülhet sor.

(3) Az egymással határos községekből képzett községcsoportok formájában a statútumok saját területi körzeteket (járásokat) alakíthatnak, amelyek teljes jogi személyiséggel bírnak.

153. cikk. Ellenőrzésre jogosult az autonóm közösségek szerveinek működése felett:

a) az Alkotmánybíróság – törvényerejű normatív rendelkezések alkotmányosságát illetően;

b) a kormány, az Államtanács előzetes véleménye alapján – a 150. cikk (2) bekezdésében jelzett, delegált jogkörök gyakorlását illetően;

c) a közigazgatási bíróság – az autonóm közigazgatási szervek tevékenységét és szabályrendeleteiket illetően;

d) a Számvevőszék – a pénzügyi és a költségvetési kérdéseket illetően.

154. cikk. Az autonóm közösségek területén a kormánybiztos felelős az államigazgatásért, és szükség esetén a közösség saját közigazgatási rendszerével való koordinációért.

155. cikk. (1) Ha valamelyik közösség nem teljesíti az Alkotmány vagy más törvény által rá rótt kötelezettségeket, vagy ha eljárása súlyosan veszélyezteti Spanyolország általános érdekeit, a kormány az autonóm közösség elnökének felszólítását követően, amennyiben a felszólítás eredménytelen marad, a Szenátus abszolút többségének jóváhagyásával megteszi a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy kötelezze a közösséget a mulasztás pótlására, vagy hogy megvédje az említett közérdeket.

(2) Az előző bekezdésben előírt intézkedések érvényesítése érdekében a kormány utasítást adhat az autonóm közösségek valamennyi hatósága számára.

156. cikk. (1) Az autonóm közösségek, fejlődésük biztosítása és hatásköreik gyakorlása érdekében pénzügyi autonómiával bírnak, melynek megfelelően betartják az államkincstárral való koordináció és a spanyolok közötti szolidaritás elvét.

(2) Az autonóm közösségek, mint az Állam megbízottai vagy munkatársai, ellátják az állami adók beszedését, igazgatását és kivetését a törvények és a statútumok előírásaival összhangban.

157. cikk. (1) Az autonóm közösségek pénzeszközeinek forrásai a következők:

a) az Állam által teljesen vagy részben átengedett adók; az állami adók után járó illetékek és egyéb részesedések az állami bevételekből;

b) saját adók, illetékek, különadók;

c) a területek közötti Kompenzációs Alap juttatásai, egyéb kiutalások az általános állami költségvetés terhére;

d) saját vagyonból származó jövedelmek és a magánjogi jogviszonyokból származó bevételek;

e) a hitelműveletek hozama.

(2) Az autonóm közösségek semmilyen körülmények között sem hozhatnak olyan intézkedéseket, amelyek a területükön kívül eső javakra irányoznának elő adót, vagy valamilyen módon akadályoznák az áruk vagy szolgáltatások szabad áramlását.

(3) Organikus törvény szabályozza a jelen cikk (1) bekezdésében felsorolt pénzügyi hatáskörök gyakorlásának rendjét, az esetlegesen felmerülő viták megoldásának szabályait, valamint az autonóm közösségek és az állam pénzügyi együttműködésének lehetséges formáit.

158. cikk. (1) Az állam általános költségvetésébe felvehető olyan kiadási tétel is, amelyet az autonóm közösségek kaphatnak az államtól átvállalt szolgáltatások és feladatok arányában és annak függvényében, hogy felelősséget vállalnak arra nézve, hogy Spanyolország egész területén biztosítják az alapvető közszolgáltatások minimális szintjét.

(2) A különböző területek eltérő gazdasági fejlettségének kiegyensúlyozása céljából, és a szolidaritás elvének hatékonyabbá tétele érdekében Kompenzációs alap létrehozására kerül sor, amely beruházási költségek fedezésére szolgál; az Alap eszközeit a Parlament osztja szét az autonóm közösségek, illetve szükség esetén a tartományok között.

Kilencedik Cím

Az Alkotmánybíróság

159. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság 12 tagból áll, akiket a király nevez ki; közülük négyet a Képviselőház jelöl tagjai háromötödös többségével, négyet a Szenátus ugyanilyen többséggel, kettőt a kormány, kettőt a Legfelsőbb Igazságügyi Tanács.

(2) Az Alkotmánybíróság tagjait a törvényszék bírái, az ügyészek, az egyetemi tanárok, a közhivatali tisztségviselők és az ügyvédek közül kell kinevezni. Mindannyiuknak elismerten legalább tizenöt éves szakmai gyakorlattal kell rendelkezniük.

(3) Az Alkotmánybíróság tagjait kilenc évre nevezik ki, egyharmad részüket azonban háromévenként meg kell újítani.

(4) Az Alkotmánybíróságban viselt tisztség összeférhetetlen mindenféle képviseleti megbízatással, politikai vagy igazgatási tisztséggel, politikai pártban vagy szakszervezetben történő vezető, illetve alkalmazotti tisztséggel, aktív állományú bírói vagy ügyészi tisztséggel és mindenféle szakmai vagy kereskedelmi tevékenységgel.

A bírói hatalomra vonatkozó összeférhetlenség esetei alkalmazandók az Alkotmánybíróság tagjaira is.

(5) Megbízatásuk ellátása idején az Alkotmánybíróság tagjai függetlenek és elmozdíthatatlanok.

160. cikk. Az Alkotmánybíróság elnökét a bíróság tagjai közül a király nevezi ki három évre, a bíróság teljes ülésének a javaslatára.

161. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság hatásköre Spanyolország egész területére kiterjed és jogosult kivizsgálni:

a) a törvények és a törvényerejű normatív rendelkezések vélelmezett alkotmányellenességét. Olyan törvényi erejű jogi rendelkezés alkotmányellenességének a deklarálása, amelyet a bíróságok már alkalmaztak, és hatott a bíróságok esetjogának kialakulására, nem veszti el res iudicata státuszát a döntés átadásával;

b) a jelen Alkotmány 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott jogok és szabadságok megsértésével kapcsolatos alkotmányjogi panaszt a törvényben előírt esetekben és formában;

c) az Állam és az autonóm közösségek között, illetve az utóbbiak egymás között felmerülő hatásköri összeütközéseit;

d) az Alkotmány vagy az organikus törvények által hatáskörébe utalt egyéb kérdéseket.

(2) A kormány az Alkotmánybíróság előtt fellebbezhet az autonóm közösségek szerveinek rendelkezései és határozatai ellen. A fellebbezés a tárgyat képező rendelkezés vagy határozat felfüggesztését vonja maga után, amit Alkotmánybíróság legkésőbb öt hónapon belül köteles megerősíteni vagy feloldani.

162. cikk. (1) Jogosultak:

a) alkotmányellenesség megállapítása iránti kérelem benyújtására: a miniszterelnök, a nép védőügyvédje, 50 képviselő, 50 szenátor, az autonóm közösség végrehajtó testületei és adott esetben, törvényhozó szervei;

b) alkotmányjogi panasz előterjesztésére: minden természetes vagy jogi személy, akinek jogos érdeke fűződik hozzá, továbbá a nép védőügyvédje és a Legfőbb Ügyészség Hivatala.

(2) Minden más esetben organikus törvény határozza meg a jogosult személyek és szervek körét.

163. cikk. Ha egy bírói szerv az előtte lévő ügyben az eljárás során úgy ítéli meg, hogy az ügyben alkalmazandó és a döntését befolyásoló törvényi erejű norma ellentétes lehet az Alkotmánnyal, úgy az ügyet az Alkotmánybíróság elé viheti olyan esetekben, módon és következményekkel, amelyeket a törvény előír, ennek nincs felfüggesztő hatálya.

164. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság határozatait az esetleges különvéleményekkel együtt közzé kell tenni a Hivatalos Állami Lapban. A döntések a közzétételt követő naptól számítva jogerősek, ellenük fellebbezésnek helye nincs. Mindenre teljes érvénnyel kötelezőek azok a döntések, amelyek valamely törvény vagy törvényerejű norma alkotmányellenességét deklarálják, illetve mindazok, amelyek nem korlátozódnak egyéni jog elismerésére.

(2) Amennyiben a határozat nem rendelkezik másként, a törvénynek az alkotmányellenességgel nem érintett része hatályban marad.

165. cikk. Az Alkotmánybíróság működését, tagjainak jogállását, eljárásának rendjét és a tevékenysége gyakorlásához szükséges feltételeket organikus törvény állapítja meg.

Tizedik cím

Alkotmánymódosítás

166. cikk. Alkotmánymódosítás kezdeményezésére a 87. cikk (1) és (2) bekezdésében előírt feltételek szerint kerül sor.

167. cikk. (1) Az alkotmánymódosításra irányuló tervezetek elfogadásához mindkét Kamara részéről háromötödös többség szükséges. Amennyiben a két Kamara között nincs egyetértés, úgy képviselőkből és szenátorokból álló, paritásos összetételű bizottság létrehozása útján kell megkísérelni annak elérését; a bizottság egy szöveget terjeszt elő, amit mindkét Kamara szavazásra bocsát.

(2) Ha az elfogadás az előző bekezdésben előírt eljárás segítségével nem sikerült, de a szöveg megkapta a Szenátus abszolút többségének szavazatát, akkor a Képviselőház kétharmados többséggel elfogadhatja a módosítást.

(3) A Parlament által elfogadott módosítást jóváhagyás végett népszavazásra kell bocsátani, ha azt az elfogadástól számított tizenöt napon belül valamelyik Kamara tagjainak egytized része kérelmezi.

168. cikk. (1) Az Alkotmány teljes körű módosítására irányuló javaslat, illetve a bevezető cím, a II. fejezet, az I. cím 1. szakasza, vagy a II. cím módosítására vonatkozó javaslat elfogadása mindkét Kamara részéről kétharmados többséget igényel és a Parlament azonnali feloszlását vonja maga után.

(2) Az újonnan megválasztott Kamarák jóváhagyják a döntést, és megkezdik az új alkotmányszöveg megvizsgálását, amelynek elfogadásához mindkét Kamara kétharmados többsége szükséges.

(3) A Parlament által elfogadott módosítást jóváhagyás végett népszavazásra kell bocsátani.

169. cikk. Nem kezdeményezhető alkotmánymódosítás háború idején, vagy ha a 116. cikkben foglalt valamely állapot van érvényben.

Kiegészítő rendelkezések

Első – Az Alkotmány védi és tiszteletben tartja a tartományok történelmi jogait a tradicionális chartákkal együtt (fueros). A történelmi jogok általános alkalmazására minden esetben az Alkotmány és az autonómiastatútumok keretén belül kerülhet sor.

Második – A nagykorúságra vonatkozó korhatár deklarálása az Alkotmány 12. cikkében nem érinti azon magánjogi helyzeteket, ahol a tradicionális charták alkalmazhatóak.

Harmadik – A Kanári-szigetek pénzügyi és adórendszerének módosításához az autonóm közösség vagy adott esetben az ideiglenes önkormányzati szerv előzetes jelentése szükséges.

Negyedik – Azokban az autonóm közösségekben, ahol több területi bíróság bír hatáskörrel, az autonómiastatútum alapján a meglévőket fenn lehet tartani, elosztva közöttük a hatásköröket a bírói hatalomról szóló organikus törvény előírásaival összhangban, a bírói hatalom egységének és függetlenségének keretén belül.

Átmeneti rendelkezések

Első – Az ideiglenes önkormányzattal bíró területeken a legfőbb testületi szervek, a tagjaik abszolút többsége által elfogadott határozat alapján elláthatják azt az autonómiakezdemenyezési jogkört, ami a 143. cikk (2) bekezdése értelmében a tartományi tanácsokat vagy az illetékes szigetközi szerveket illeti meg.

Második – Azok a területek, amelyek korábban már népszavazással jóváhagyták az autonómiastatútum tervezetét, és jelen Alkotmány kihirdetése idején ideiglenes önkormányzattal bírnak, azonnal a 148. cikk (2) bekezdésében előírt forma szerint járhatnak el, mielőtt az előzetes önkormányzatot gyakorló legfőbb testületi szervük abszolút többséggel ilyen megállapodást ér el; minderről a kormányt megfelelően tájékoztatni kell. A statútumtervezet kidolgozása a 151. cikk (2) bekezdése alapján történik, amennyiben az előzetes önkormányzatot ellátó gyűlés kéri.

Harmadik – A helyi hatóságok vagy tagjaik számára a 143. cikk (2) bekezdésében biztosított autonómiakezdemenyezési jog érvényesítését minden következményével együtt el kell halasztani az Alkotmány hatálybalépése után tartandó első helyhatósági választások lebonyolításáig.

Negyedik – (1) Navarra esetében és a Baszk Főtanácshoz vagy az előbbi helyettesítő autonóm rendszerhez való csatlakozását illetően az Alkotmány 143. cikkében előírtak nem alkalmazhatók. A kezdeményezés joga az illetékes történelmi intézményt (órgano foral) szervet illeti meg, amely erre vonatkozó döntését tagjainak többségi szavazatával hozza meg. Ezen túlmenően a kezdeményezés érvényességéhez az is szükséges, hogy a kifejezetten ebből az alkalomból kiírt népszavazás jóváhagyja azt, és megerősíti az érvényes szavazatok többségével.

(2) Ha a kezdeményezés elutasításra talál, megismétlésére csak az illetékes történelmi szerv megbízatásának következő időszakában kerülhet sor, de mindenesetre a 143. cikkben előírt minimális idő eltelte után.

Ötödik – Ceuta és Melilla városok autonóm közösségeket hozhat létre, ha a városi tanácsok tagjai abszolút többséggel határozatukban így döntenek, és ha a Parlament a 144. cikk alapján, felhatalmazza őket organikus törvény formájában.

Hatodik – Több statútumtervezet egyidejű kézhezvétele esetén a Képviselőház alkotmányügyi bizottsága a beérkezés sorrendjében véleményezi azokat; a 151. cikkben jelzett két hónapos határidőt attól kezdve kell számítani, amikor a bizottság befejezi a tervezet vagy a tervezetek sorrend szerinti tanulmányozását.

Hetedik – Az ideiglenes önkormányzati szervezetek feloszlatására az alábbi esetekben kerül sor:

a) mielőtt megalakulnak és a jelen Alkotmánynak megfelelően megerősítést nyernek az autonómiastatútumokban megjelölt szervek;

b) ha az autonómiafolyamat kezdeményezése azért nem járt sikerrel, mert a 143. cikkben előírt feltételek biztosítása elmaradt;

c) ha a jelzett szervezet három éven belül nem él az első átmeneti rendelkezésben biztosított jogaival.

Nyolcadik – (1) A jelen Alkotmány hatálybalépése után az azt elfogadó kamarák magukhoz vonják azokat a feladat- és hatásköröket, amelyeket az Alkotmány értelemszerűen a Képviselőház és a Szenátus hatáskörébe utal. A kamarák megbízatása 1981. június 15. napjánál semmiképpen sem tarthat tovább.

(2) Az Alkotmány kihirdetése, a 99. cikk rendelkezéseit illetően alkalmazásuk alkotmányos előfeltételül szolgál. Az említett cikk rendelkezéseinek érvényesítésére a kihirdetéstől számítva harmincnapos idő nyílik. Ez alatt a jelenlegi miniszterelnök – megkezdí azoknak a funkcióknak és hatásköröknek a gyakorlását, amelyeket az Alkotmány erre a tisztségre megállapít – vagy a 115. cikkben foglalt jogosítvánnyal él, vagy lemondás útján a 99. cikk előírásainak alkalmazását teszi lehetővé, s ebben az esetben a 101. cikk (2) bekezdése szerint jár el.

(3) Ha a kamarákat a 115. cikk szerint felosztatják, és a 68. és 69. cikk rendelkezése tárgyában új jogszabály nem jelenik meg, a választások során az előzőleg hatályos jogszabályokat kell alkalmazni, azzal a kivétellel, hogy a választhatóságot kizáró okok és az összeférhetlenség kérdésében kifejezetten az Alkotmány 70. cikk (1) bekezdés *b)* pontját, a választói korhatárra vonatkozó előírást és a 69. cikk (3) bekezdését kell alkalmazni.

Kilencedik – Az Alkotmánybíróság tagjainak első megválasztása után három évvel sorolás útján négyfős csoportot kell kijelölni ugyanabból a választhatósági körből a lemondások, illetve a tagújítás lebonyolítása céljából. A csak erre a célra kialakított, azonos választhatósági körből származó csoport tagjai közül kettő a Kormány, kettő a Legfelsőbb Igazságügyi Tanács javaslatára kinevezettek közül kerül ki. Három év elteltével az előző sorsolással nem érintett tagokból kialakuló két csoport hasonló eljárást követ. Ezt követően a 159. cikk (3) bekezdését kell alkalmazni.

Hatályon kívül helyezett rendelkezések

(1) Hatályát veszti az 1/1977. (jan. 4.) sz. törvény a politikai reformról; hatályon kívül helyezendők az alábbi törvények is, amennyiben a fenti törvény még nem vonta őket vissza:

- a Nemzeti Mozgalom alapvető elveiről 1958. május 17-én elfogadott törvény;
- a Spanyolok Chartája, 1945. július 17.;
- a Munka Chartája, 1938. március 9.;
- a Parlament megalakításáról 1942. július 17-én elfogadott törvény;
- az államfői tisztség örökléséről 1947. július 26-án elfogadott törvény;
- az eddig felsorolt törvények módosításáról 1967. január 10-én elfogadott organikus törvény;
- az utóbb említett és a nemzeti népszavazásról 1945. október 22-én elfogadott törvény.

(2) Amennyiben vannak még hatályban lévő rendelkezései, úgy végleg hatályát veszti az 1839. október 25-én elfogadott törvény, mivel érinthetné Alava, Guipúzcoa és Vízcaya tartományokat.

Hasonló feltételekkel végleg hatályát veszti az 1876. július 21-i törvény.

(3) Hasonlóképpen hatályukat veszti mindazok a rendelkezések, amelyek ellentétesek a jelen Alkotmány előírásaival.

Záró rendelkezések

Jelen Alkotmány azon a napon lép hatályba, amikor a hivatalos szövegét a Hivatalos Állami Lapban közzéteszik. Spanyolország egyéb nyelvein is közzé kell tenni.

SVÉDORSZÁG

Svédország alkotmányos fejlődése a második világháborút követően fordulatot vett, ennek eredményeként 1969-ben alkotmányos reform következett be.

Az alkotmányozási folyamatot meghatározta az emberi jogok katalógusának bővülése 1975-ben. Ezt követően, 1979-ben a trónöröklési törvény is módosult, lehetővé téve, hogy a lánygyermek a fiúgyermekkel azonos módon legyenek a trónra jogosultak.

A következő nagyobb alkotmánymódosításra 1995-ben, Svédország Európai Unióhoz való csatlakozását követően került sor.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a svéd parlament honlapja volt.

(<http://www.riksdagen.se/en/Documents-and-laws/Laws/The-Constitution/>)

A Svéd Királyság Alkotmánya

A kormányzás szerkezete

Első fejezet

A kormányzás alapelvei

1. cikk. (1) Svédországban minden közhatalom a néptől ered.

(2) A svéd demokrácia a véleménynyilvánítás szabadságán és az általános és egyenlő választójogon alapul. Ez a képviseletiség és a parlamentarizmus elvén, valamint a helyi önkormányzatokon keresztül valósul meg.

(3) A közhatalmat a törvényeknek megfelelően kell gyakorolni.

2. cikk. (1) A közhatalom gyakorlása során tekintettel kell lenni a magánszemélyek egyenlőségére, szabadságára és méltóságára.

(2) A magánszemély személyes, gazdasági és kulturális jóléte a köztevékenység alapvető célja. A közintézmények feladata különösen a munkához, lakhatáshoz és művelődéshez való jog biztosítása, valamint a szociális biztonság és egészséges környezet megvalósítása.

(3) A közintézmények megvalósítják a demokrácia eszméjét mint a társadalom minden szférájának iránymutatóját. A közintézmények biztosítják a férfiak és nők jogegyenlőségét, és védik a magánszemélyek magán- és családi életét.

(4) Az etnikai, nyelvi és vallási kisebbségeknek lehetőségük van saját kulturális és társadalmi életük megőrzésére és fejlesztésére.

3. cikk. A kormányzás szerkezete, az öröklés rendjéről szóló törvény, a sajtószabadságról szóló törvény és a véleménynyilvánítás szabadságáról szóló alaptörvény a Királyság alaptörvényei.

4. cikk. (1) A Parlament a legfelsőbb népképviselői szerv.

(2) A Parlament törvényeket alkot, meghatározza az állami adókat és dönt az állami alapok felhasználásáról. A Parlament ellenőrzi a Királyság kormányának és közigazgatásának tevékenységét.

5. cikk. (1) A Svédország trónján lévő király vagy királynő az öröklés rendjéről szóló törvénnyel összhangban az államfő.

(2) Amennyiben a királynő az államfő, a kormányzás szerkezetének királyra vonatkozó rendelkezéseit a királynőre kell alkalmazni.

6. cikk. A Királyságot a Parlamentnek felelős kormány kormányozza.

7. cikk. (1) Svédországban községi és megyei tanácsok működnek. Ezen helyi önkormányzatok döntéshozó hatásköreit választott testületek gyakorolják.

(2) A helyi önkormányzatok feladataik ellátása céljából adókat vethetnek ki.

8. cikk. A közigazgatási igazságszolgáltatást bíróságok végzik, a közigazgatást központi és helyi igazgatási hatóságok felügyelik.

9. cikk. A bíróságok, igazgatási hatóságok és más, közigazgatási feladatot ellátó szervek munkájuk során tekintettel vannak a magánszemélyek törvény előtti egyenlőségére, és biztosítják a tárgyilagosságot és pártatlanságot.

Második fejezet

Alapvető jogok és szabadságok

1. cikk. (1) A közhatalommal kapcsolatban minden állampolgár számára biztosítottak a következő jogok és szabadságok:

a) a véleménynyilvánítás szabadsága, amely magában foglalja az információ közlésének, az eszmék, vélemények és nézetek kifejezésének szabadságát, akár szóban, akár képen keresztül, akár írásban, akár bármilyen más módon;

b) az információ szabadsága, amely magában foglalja az információ megszerzésének és továbbításának szabadságát, mások jogainak sérelme nélkül;

c) a gyülekezés szabadsága, amely az információ, a vélemény kifejezése vagy más hasonló célból, valamint művészeti munka bemutatása céljából tartott rendezvények szervezését és az azokon való részvételt jelenti;

d) a tüntetés szabadsága, amely a közterületen való tüntetés szervezésének és az azokon való részvételnek a szabadságát jelenti;

e) a gyülekezési szabadság, amely a másokkal köz- vagy magáncélból való egyesülés szabadságát jelenti;

f) a vallásszabadság, amely alapján mindenki – egyedül vagy másokkal együtt – gyakorolhatja vallását.

(2) A sajtószabadságra, és ezzel kapcsolatosan a rádió, televízió keresztül megvalósuló kifejezés – mint közvetítés és film-, kép- és hangfelvétel, valamint más technikai felvétel – szabadságára vonatkozóan a sajtószabadságról szóló törvény és a véleménynyilvánítás szabadságáról szóló alaptörvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3) A sajtószabadságról szóló törvény rendelkezik a hivatalos dokumentumokhoz való hozzáférés jogáról.

2. cikk. A közhatalommal szemben minden állampolgár védelmet élvez politikai, vallási, kulturális és más hasonló természetű véleményének megőrzése érdekében. Védelmet élvez továbbá a gyülekezésem, tüntetésem való részvételre vagy a vélemény más módon való kifejezésére való kényszerítéssel szemben. Az állampolgár nem kényszeríthető arra, hogy politikai, vallási vagy olyan egyesületnek legyen tagja, amely az első mondatban meghatározott véleményt kifejezi.

3. cikk. (1) Az állampolgár beleegyezése nélkül nem készülhet olyan köznyilvántartás, amely kizárólag politikai meggyőződését tartalmazza.

(2) A törvényben meghatározott mértékben minden állampolgár védelmet élvez személyes adatai nyilvántartásának megsértésével szemben.

4. cikk. A halálbüntetés tilos.

5. cikk. Minden állampolgár védelmet élvez a testi büntetéssel szemben. Hasonlóképpen nem vehető kínzás vagy egészségügyi beavatkozás alá vallatás vagy nyilatkozat kiorozakolása céljából.

6. cikk. A 4. és 5. cikkeken meghatározottakon kívül minden állampolgár védelmet élvez a közhatalom által okozott fizikai erőszak ellen. Hasonlóképpen védelmet élvez motozás, házkutatás és más hasonló intézkedések, küldemény és bizalmas levelezés felbontása, lehallgatás, valamint telefonbeszélgetés és más bizalmas beszélgetés rögzítése esetén.

7. cikk. (1) Nem lehet állampolgárt kiutasítani és a Királyság területére való beutazását megtagadni.

(2) Azt az állampolgárt, aki a Királyság területén lakóhellyel rendelkezik vagy rendelkezett, nem lehet állampolgárságától megfosztani, kivéve, ha egyidejűleg egy másik állam állampolgára, akár szabad akaratából, akár azért, mert a közszolgálatban munkát vállalt. A

gyermek számára biztosított, hogy 18. életévük betöltéséig felvegyék szüleik, vagy valamelyik szülő állampolgárságát. Más állammal való megegyezés esetén biztosított, hogy az, aki születés útján megszerezte egy másik állam állampolgárságát és állandó lakóhelye abban az országban található, 18. életévé betöltése után is fenntartsa állampolgárságát.

8. cikk. Minden állampolgár védelmet élvez szabadságának közhatalom általi megfosztásával szemben. Biztosított számára a mozgásszabadság a Királyság területén belül, valamint a Királyság területe elhagyásának szabadsága.

9. cikk. (1) Amennyiben valamely állampolgárt bíróságon kívüli közhatalmi szerv bűncselekmény kapcsán vagy bűncselekmény elkövetésének gyanújával szabadságától megfoszt, az érintett jogosult arra, hogy ügyét bíróság haladéktalanul tárgyalja. Ez a rendelkezés nem alkalmazható abban az esetben, ha a más államban kiszabott, szabadságmegvonással járó büntetőjogi szankció végrehajtását a Királyság átvette.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott okon kívül, ha az állampolgárt kényszerítő jelleggel őrizetbe helyezték, jogosult arra, hogy ügyét bíróság haladéktalanul tárgyalja. Ilyen esetben a törvényszék előtti vizsgálat bírósági vizsgálatnak felel meg, amennyiben a törvényszék összetételét törvény állapította meg, és a törvényszék elnöke állandó fizetett bíró, vagy volt bíró.

(3) Amennyiben az (1) és (2) bekezdésekben meghatározott vizsgálat lefolytatására nincs hatáskörrel rendelkező hatóság, a vizsgálatot a rendes bíróság folytatja le.

10. cikk. (1) Nem szabható ki büntetés és büntetőjogi szankció olyan törvény alapján, amely az elkövetés idején nem volt hatályban. Nem lehet továbbá szigorúbb büntetést kiszabni, mint amire az elkövetés idején hatályban lévő törvény lehetőséget ad. Ezeket a büntetésekre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni kihágásokra és büntetőtörvénnyel kapcsolatos különleges jogintézményekre is.

(2) Csak olyan törvény alapján lehet állami adókat és illetékeket beszedni, amely az adó- és járulékfizetési kötelezettség keletkezésekor hatályban volt. Amennyiben a Parlament megállapítása szerint különleges körülmények indokolják, a kormány vagy a Parlament bizottságának javaslata alapján a Parlament törvénnyel elrendelheti olyan adók és illetékek beszedését, amelyeknél a fizetési kötelezettség felmerülésekor nem volt hatályos törvény. A kormány Parlamentnek írott közleménye, amely kijelenti az ilyen irányú javaslat kibocsátását, javaslatnak minősül. A Parlament továbbá kivételeket állapíthat meg az első mondat rendelkezése alól, amennyiben ez meglátása szerint háborúval, háborús veszéllyel vagy nagyfokú gazdasági válsággal kapcsolatban szükséges.

11. cikk. (1) Nem hozható létre bíróság már elkövetett cselekmény, illetve folyamatban lévő jogvita vagy ügy elbírálására.

(2) A bírósági tárgyalás nyilvános.

12. cikk. (1) Az 1. cikk (1) bekezdés *a)* és *e)* pontjaiban, a 6. és 8. cikkeken, valamint a 11. cikk (2) bekezdésben található jogok és szabadságok a 13.-tól 16.-ig terjedő cikkeken meghatározott mértékben törvénnyel korlátozhatóak. A Nyolcadik fejezet 7. cikk (1) bekezdés *g)* pontjában és a 10. cikkben meghatározott esetekben az előbbi jogok és szabadságok törvény felhatalmazására rendelettel is korlátozhatóak. A gyülekezési szabadság és a tüntetési szabadsága hasonlóképpen korlátozható a 14. cikk (1) bekezdés második mondata alapján.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott korlátozások csak olyan okokból vezethetők be, amelyek egy demokratikus társadalomban elfogadhatóak. A korlátozás semmilyen esetben sem haladhatja meg a cél eléréséhez szükséges mértéket, és nem lehet olyan mértékű sem, hogy veszélyeztesse a vélemény kialakításának szabadságát mint a demokrácia egyik alapintézményét. Kizárólag politikai, vallási, kulturális vagy más hasonló okból nincs helye korlátozásnak.

(3) Az (1) bekezdés alapján elkészített törvénytervezet, valamint törvénymódosítási vagy hatályon kívül helyezési javaslat tárgyalását tíz képviselő kérelmére tizenkét hónapra el kell halasztani, attól a naptól kezdve, amelyen a Parlament bizottsága beterjeszti első jelentését a Kamarának; kivéve, ha a javaslatot a Parlament elutasítja. Ebben az esetben a Parlament a javaslatot a leadott szavazatok öthatodának többségével fogadhatja el.

(4) A (3) bekezdés nem alkalmazható azon javaslatok esetében, amelyek törvények időbeli hatályát két évnél nem hosszabb időre hosszabbítják meg. Nem alkalmazható azon javaslatok esetében sem, amelyek kizárólagos tárgya:

a) olyan ügyek nyilvánosságra hozatalának tilalma, amelyeket valamely személy közszolgálat, vagy hivatalos feladatainak teljesítése során ismert meg, és a sajtószabadságról szóló törvény második fejezetének második cikke alapján titkosnak minősülnek;

b) házkutatás és más hasonló intézkedések;

c) külön törvény alapján büntetőjogi szabadságmegvonás.

(5) Az egyes javaslatoknál a Parlament nevében az Alkotmányjogi Bizottság vizsgálja meg a (3) bekezdés alkalmazhatóságának kérdését.

13. cikk. (1) A véleménynyilvánítási szabadság és az információs szabadság a Királyság biztonsága, a nemzeti árukinálat, a közrend és közbiztonság, a magánszemély sérthetetlensége, a magánélet szentsége és a bűnüldözés eredményessége érdekében korlátozható. A véleménynyilvánítási szabadság kereskedelmi tevékenységek esetében is korlátozható. Egyéb esetekben a véleménynyilvánítási szabadság és az információs szabadság csak különösen fontos okból korlátozható.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott korlátozások bevezetése során különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a véleménynyilvánítási szabadság és az információs szabadság a legszélesebb körben érvényesüljön a politikai, vallási, szakmai, tudományos és kulturális ügyekben.

(3) Az információ tartalmától független, információ terjesztésére és megszerzésére vonatkozó részletszabályok nem tekinthetők a véleménynyilvánítási szabadság és az információs szabadság korlátozásának.

14. cikk. (1) A gyülekezési szabadság és a tüntetés szabadsága a közrend fenntartása, a lakosság gyülekezés vagy tüntetés alatti biztonsága vagy a közlekedés érdekében korlátozható. Más esetben az előbbi szabadságok csak a Királyság biztonsága vagy járványveszély esetén korlátozhatóak.

(2) Az egyesülési szabadság csak abban az esetben korlátozható, ha a szervezet katonai vagy félkatonai szervezetű, vagy fenyegetést jelent a lakosság valamely fajú, bőrszínű vagy etnikai származású csoportjára.

15. cikk. Törvény vagy más jogszabály nem rendelkezhet valamely állampolgár kedvezőtlen elbírálásáról annak faji, etnikai vagy bőrszínén alapuló kisebbségi hovatartozása miatt.

16. cikk. Törvény vagy más jogszabály nem rendelkezhet valamely állampolgár kedvezőtlen elbírálásáról annak neme miatt, kivéve, ha a rendelkezés a férfiak és nők egyenlőségét célozza, vagy ha kötelező katonai vagy nemzeti szolgálatról rendelkezik.

17. cikk. A szakszervezetek és a munkaadói szervezetek ipari tevékenységek folytatására jogosultak, amennyiben törvény vagy egyezmény eltérően nem rendelkezik.

18. cikk. (1) Az állampolgárok magántulajdona biztosított, az nem vonható el kisajátítással és más olyan rendelkezéssel, amely az állampolgárt arra kötelezi, hogy tulajdonát átadja közhatalmi szervnek vagy magánszemélynek, vagy eltérje a közhatalmi szervek föld- és épülethasználati korlátozásait, amennyiben azok a közérdek szempontjából nem feltétlenül szükségesek.

(2) Az a személy, akinek tulajdonát kisajátítás vagy más hasonló intézkedés következtében elvonták, kártalanításra jogosult. Hasonló kártalanításra jogosult az a személy, akinek föld-

vagy épülethasználati jogát közhatalmi szerv korlátozza, amennyiben az adott területen a további földhasználat lényegesen károsodott vagy sérült, és ez a tulajdonrész jelentős értékcsökkenését eredményezi. A kártalanításra vonatkozó alapelveket törvény állapítja meg.

(3) Az előző bekezdést nem érintve a természethez mindenki jogosult hozzáférni.

19. cikk. Szerzők, művészek és fényképészek szerzői jogokat élveznek, a törvényben meghatározottak szerint.

20. cikk. (1) A kereskedelmi tevékenység és valamely szakma végzése csak a közérdek védelmében korlátozható. Tilos az ilyen korlátozás valamely magánszemély vagy vállalkozás gazdasági érdekei miatt.

(2) A lapp közösség rénszarvasos mezőgazdasági tevékenység folytatásához való jogát törvény szabályozza.

21. cikk. Az iskolaköteles gyermekek az állami iskolákban ingyenes alapoktatásra jogosultak. A közhatalmi szervek felelősek a magasabb fokú oktatás megvalósításáért.

22. cikk. (1) A Királyság területén tartózkodó külföldiek a svéd állampolgárokkal azonos jogokat élveznek a következő ügyekben:

a) a gyülekezésen, tüntetésen való részvételre vagy a vélemény más módon való kifejezésére való, valamint a vallási közösségben vagy más egyesületben való részvételre kényszerítéssel szembeni védelem (2. cikk, második mondat);

b) személyes adatai nyilvántartásának megsértésével szembeni védelem [3. cikk (2) bekezdés];

c) halálbüntetés, testi büntetés és kínzás, valamint vallomás vagy nyilatkozat kérészakkolása céljából történő egészségügyi beavatkozással szembeni védelem (4. és 5. cikkek);

d) a bűncselekmény elkövetése vagy annak gyanúja miatti szabadságmegvonás bírósági felülvizsgálatához való jog [9. cikk (1) és (3) bekezdések];

e) a visszaható büntetésekkel és más büntetőjogi joghatásokkal, valamint a visszaható adókkal és illetékekkel szembeni védelem (10. cikk);

f) a faji vagy etnikai hovatartozáson, bőrszínen vagy nemen alapuló kedvezőtlen eljárással szembeni védelem (15. és 16. cikkek);

g) az ipari tevékenység végzéséhez való jog (17. cikk);

h) a kisajátítással, és más föld- és épülethasználati jogot korlátozó intézkedésekkel szembeni védelem (18. cikk);

i) a művelődéshez való jog (21. cikk).

(2) Amennyiben jogszabály eltérően nem rendelkezik, a Királyság területén tartózkodó külföldieket a svéd állampolgárokkal azonos jogok illetik meg a következő ügyekben:

a) véleménynyilvánítási szabadság, információs szabadság, gyülekezési szabadság, tüntetés szabadsága, egyesülési szabadság és vallásszabadság (1. cikk);

b) a vélemény kinyilvánítására való kényszerítéssel szembeni védelem (2. cikk, első mondat);

c) a 4. és 5. cikkek kivételével a fizikai kényszerintézkedésekkel, motozással, házkutatással és a bizalmas közlések megsértésével szembeni védelem (6. cikk);

d) a szabadság megfosztásával szembeni védelem (8. cikk első mondat);

e) a bűncselekménnyel kapcsolatos szabadságmegvonás kivételével a bírósághoz fordulás joga szabadságmegvonás esetén [9. cikk (2) és (3) bekezdések];

f) a bírósági tárgyalás nyilvánossága [11. cikk (2) bekezdés];

g) a meggyőződésen alapuló beavatkozással szembeni védelem [12. cikk (2) bekezdés harmadik mondat];

h) szerzők, művészek és fényképészek szerzői joga (19. cikk);

i) kereskedéshez vagy szakma végzéséhez való jog (20. cikk).

(3) A 12. cikk (3) bekezdést, a (4) bekezdés első mondatát és az (5) bekezdést a (2) bekezdésre vonatkozó külön jogszabály rendelkezései alapján kell alkalmazni.

23. cikk. Nem fogadható el olyan törvény vagy más rendelkezés, amely ellentétes Svédország az Emberi jogok és alapvető szabadságok európai egyezményében vállalt kötelezettségeivel.

Harmadik fejezet

A Parlament

1. cikk. (1) A Parlamentet szabad, titkos és közvetlen választásokon választják. A választások során pártokra adnak le szavazatot, azzal, hogy a választó kifejezheti valamely jelölt iránti különös támogatását.

(2) A Parlament egykamarás, amely háromszáznegyvenkilenc képviselőből áll. Minden képviselő helyére póttagot kell kinevezni.

2. cikk. (1) Minden svéd állampolgár, aki állandó lakóhellyel rendelkezik vagy rendelkezett a Királyság területén, választójoggal rendelkezik a Parlament megválasztásában. Nem rendelkezik választójoggal az a személy, aki a választások napjáig nem érte el tizennyolcadik életévét.

(2) A választójogosultság (1) bekezdés alapján történő fennállásáról a választás előtt választói névjegyzék készül.

3. cikk. A Parlament általános választására négyévente kerül sor.

4. cikk. (1) A kormány két általános választás között elrendelheti a Parlament rendkívüli választását. A rendkívüli választást ezt követően három hónapon belül kell megtartani.

(2) A Parlament megválasztását követően a Parlament alakuló ülésétől számított három hónapon belül a kormány nem rendelhet el rendkívüli választásokat. Nem rendelhet el rendkívüli választásokat a kormány abban az esetben sem, ha az új kormány kialakítása során a miniszterek hivatalban maradnak.

(3) Az egyes esetekben a rendkívüli választás szabályait a Hatodik fejezet 3. cikke állapítja meg.

5. cikk. (1) Az újonnan megválasztott Parlament a megválasztását követő tizenötödik napon ül össze, és mindenképpen a választások eredményének ismertetését követő negyedik napot követően.

(2) A választások hatálya az újonnan megválasztott Parlament alakuló ülésétől a következő Parlament alakuló üléséig tart. Ez az időtartam a Parlament megbízási ideje.

6. cikk. (1) A Királyság területe a Parlament megválasztásának céljából választókerületekre tagolódik.

(2) A Parlament háromszáztíz helyét választókerületeken keresztül, negyvenkilenc helyét kompenzációs módon kell betölteni.

(3) A rögzített választókerületi helyeket el kell osztani a választókerületek között, figyelembe véve a választókerület területén élő választópolgárok és a Királyság területén élő választópolgárok arányát. A helyek választókerületek közötti megosztása négy évre szól.

7. cikk. (1) A helyeket a pártok között kell megosztani. Pártnak minősül a választók minden olyan egyesülete és csoportja, amely valamilyen név alatt indul a választásokon.

(2) Kizárólag az a párt jogosult képviselői helyet szerezni, amely elérte a Királyság területén leadott összes szavazat négy százalékát. Az a párt, amely kevesebb szavazatot kapott, de az adott választókerületben elérte a leadott szavazatok több mint tizenkét százalékát, részesül a Parlament helyeiből.

8. cikk. (1) Az egy választókerületben megszerezhető helyeket a választási eredményekkel arányosan kell a pártok között megosztani.

(2) A kompenzációs helyeket a pártok között azon a módon kell megosztani, amely módon az összes hely felosztása történik a Parlamentben, azon állandó helyeket kivéve, melyek a négy százaléknál kevesebb szavazatot nyert pártoknak járnak az egész Királyságban, a megfelelő részt vevő pártokra leadott szavazatokkal arányban. Ha az állandó választókerületi helyek felosztásával valamely párt több helyet kapott, mint ami megfelelne a párt arányos képviseletének a Parlamentben, akkor a pártot és az általa szerzett állandó helyeket figyelmen kívül kell hagyni a kompenzációs helyek elosztásánál. A kompenzációs helyek pártok közötti felosztását követően azokat ki kell jelölni a választókerületek számára.

(3) A képviselői helyek elosztásánál a páratlan számok módszerét kell alkalmazni, az első osztót 1,4-hez kell igazítani.

9. cikk. A párt a megszerzett helyekre képviselőt és póttagot nevez ki.

10. cikk. Kizárólag választójogosultsággal rendelkező személy lehet a Parlament képviselője és póttagja.

11. cikk. (1) A választással kapcsolatos fellebbezést a Parlament által kijelölt Választási Felülvizsgálati Testülethez kell benyújtani. A fellebbezés nem érinti a Parlament tagjává választott személy feladatellátási kötelezettségét. Amennyiben a választás eredménye módosul, az új tag a kihirdetést követően azonnal elfoglalja hivatalát. Ezt a szabályt kell megfelelően alkalmazni a póttagokra.

(2) A Választási Felülvizsgálati Testület az elnökből és hat tagból áll; az elnök állandó fizetett bíró vagy volt bíró, aki nem lehet a Parlament tagja. A tagokat a rendes választások eredményének jogerőre emelkedése után kell választani, és az új Testület megválasztásáig látják el hivatalukat. Az elnököt külön kell választani. A Testület döntése ellen nincs helye jogorvoslatnak.

12. cikk. A 2.-tól 11.-ig terjedő cikkekre, és a Parlament póttagjainak kinevezésére vonatkozó részletszabályokat a Parlamente-ről szóló törvény és más törvények állapítják meg.

Negyedik fejezet *A Parlament munkája*

1. cikk. A Parlament minden évben összeül. Amennyiben az országgyűlés szabadsága és biztonsága érdekében a Parlament vagy a Házelnök eltérően nem rendelkezik, az ülések helyszíne Stockholm.

2. cikk. A Parlament a választási ciklusra tagjai közül kinevezi a Házelnököt és az első, második és harmadik számú alelnököt.

3. cikk. (1) A kormány és a Parlament minden tagja javaslatokat terjeszthet be minden, a Parlament hatáskörébe tartozó ügyben; amennyiben a kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvény eltérően nem rendelkezik, a részletszabályokat a Parlamente-ről szóló törvény állapítja meg.

(2) A Parlament tagjai közül bizottságokat választ, a Parlamente-ről szóló törvény szabályaival összhangban, amely alapján kötelező az Alkotmányjogi Bizottság és a Pénzügyi Bizottság létrehozása. Amennyiben a kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvény eltérően nem rendelkezik, a kormány vagy a Parlament tagja által felvetett ügyeket a döntéshozatal előtt bizottság készíti elő.

4. cikk. Amennyiben valamely ügy a Parlament plénuma elé kerül, a Parlament valameny-i tagja és a miniszterek felszólalhatnak, a Parlamente-ről szóló törvény szabályaival össz-

hangban. A felszólalás jogának megvonásával kapcsolatos szabályokat a Parlamentiől szóló törvény állapítja meg.

5. cikk. A döntéshozatal során azt az álláspontot kell a Parlament döntésének tekinteni, amely a szavazáson megszerezte a leadott szavazatok többségét, kivéve, ha a kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvény, a Parlamentiől szóló törvény alapvető rendelkezése alapján, vagy a Parlament házszabályát érintő kérdésben minősített többség szükséges. A szavazategyenlőség esetére vonatkozó rendelkezéseket a Parlamentiől szóló törvény állapítja meg.

6. cikk. A Parlament olyan tagja, vagy helyette póttagja gyakorolhatja megbízatását, aki mentes más hivatali feladat és hasonló kötelezettség alól.

7. cikk. (1) A Parlament jóváhagyása nélkül a Parlament tagja és póttagja nem mondhat le megbízatásáról.

(2) Amennyiben indokolt, a Választási Felülvizsgálati Testület saját kezdeményezésére megvizsgálja, hogy a képviselő vagy póttag a Harmadik fejezet 10. cikk alapján betöltheti-e tisztségét. Amely személy nem felel meg a fenti feltételnek, azt megbízatásától megfosztják.

(3) A (2) bekezdésben meghatározottan kívül képviselő vagy póttag megfosztható megbízatásától, ha bűncselekmény elkövetése miatt nyilvánvalóan alkalmatlan annak ellátására. Ilyen esetben a bíróság hoz döntést.

8. cikk. (1) Nem kezdeményezhető büntetőeljárás a Parlament képviselőjével és volt képviselőjével szemben, nem lehet továbbá szabadságától megfosztani vagy a Királyság területén való mozgásszabadságát korlátozni olyan cselekmény vagy nyilatkozat miatt, melyet megbízatása gyakorlása során tett, kivéve, ha a Parlament a leadott szavazatok öthatodának többségével ahhoz jóváhagyását adja.

(2) Más esetben, ha a képviselőt bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják, a letartóztatásra, őrizetbe vételre és vizsgálati fogságra vonatkozó szabályok akkor alkalmazhatóak, ha a képviselő a cselekményt elismerte, annak elkövetése során tetten érték, vagy ha a cselekmény két évnél nem rövidebb szabadságvesztés-büntetéssel fenyegetett.

9. cikk. (1) Azon idő alatt, amíg a képviselő betölti a Házelnök vagy a kormány tagjának tisztségét, megbízatását póttag gyakorolja. A Parlamentiől szóló törvényben a Parlament megállapíthatja, hogy a képviselőt távollét esetén a póttag helyettesíti.

(2) A 6. cikkben és a 8. cikk (1) bekezdésben meghatározott, a képviselő megbízatásának gyakorlásával kapcsolatos mentelmi jogára vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni a Házelnökre és a Házelnök megbízatására.

(3) A képviselőre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni a póttagra, amennyiben a képviselő megbízatását gyakorolja.

10. cikk. A Parlament munkájára vonatkozó részletszabályokat a Parlamentiől szóló törvény állapítja meg.

Ötödik fejezet

Az államfő

1. cikk. Az államfőt a miniszterelnök tájékoztatja a Királyság ügyeiről. Kérelemre a kormány különleges tanácsként ül össze az államfő elnöklete alatt.

2. cikk. (1) Az a személy, aki nem svéd állampolgár vagy nem töltötte be tizennyolcadik életévét, nem töltheti be az államfő tisztségét. Az államfő nem lehet egyidejűleg tagja a kormánynak, és nem töltheti be a Parlament Házelnökének vagy képviselőjének tisztségét.

(2) Az államfő külföldi útja előtt egyeztet a miniszterelnökkel.

3. cikk. Amennyiben betegség, külföldi út vagy más ok miatt a Király nem képes feladatait ellátni, a Királyi Ház hatályban lévő rend szerinti trónörököse, aki nem esik az előbb említett kizáró okok alá, régensként ideiglenesen átveszi az államfő tisztségét.

4. cikk. (1) Amennyiben a Királyi Ház kihal, a Parlament kinevezi a régens az államfői tisztség ellátására. A kinevezéssel egyidejűleg a Parlament helyettes régens nevez ki.

(2) Ezen szabályokat kell alkalmazni abban az esetben is, ha a Király meghal, vagy lemond, és a trónörökös még nem töltötte be tizennolcadik életévét.

5. cikk. Amennyiben a Király hat hónapon túlmenően nem tudja ellátni, vagy nem látja el feladatait, a kormány jelentést tesz a Parlamentnek. A Parlament dönt arról, hogy a Királyt lemondottnak kell-e tekinteni.

6. cikk. (1) A kormány utasítására a Parlament ideiglenesen kinevezi a régens, amennyiben a 3. és 4. cikkek alapján nincs olyan személy, aki a tisztséget betölthetné.

(2) A kormány utasítására a Házelnök, vagy elháríthatatlan akadályoztatása esetén valamelyik alelnök tölti be ideiglenesen a régens tisztségét, amennyiben nincs olyan személy, aki a tisztséget betölthetné.

7. cikk. A Király cselekményeiért nem tartozik felelősséggel. Nem vonható felelősségre a régens sem az államfői minőségben elkövetett cselekményeiért.

Hatodik fejezet

A kormány

1. cikk. (1) A kormány a miniszterelnökből és a miniszterekből áll.

(2) A miniszterelnököt a 2.-tól 4.-ig terjedő cikkekben meghatározottak szerint kell kinevezni. A minisztereket a miniszterelnök nevezi ki.

2. cikk. (1) Amennyiben miniszterelnököt kell kinevezni, a Házelnök tanácskozássra hívja a Parlament képviselőcsoportjainak képviselőit eljáró személyeket. A Házelnök tanácskozik az alelnökökkel, majd javaslatot tesz a Parlamentnek.

(2) A Parlament bizottsági előkészítés nélkül, négy napon belül szavaz a javaslatról. Amennyiben a képviselők több mint fele a javaslat ellen szavaz, elutasítottak kell tekinteni. Minden más esetben a javaslat elfogadott.

3. cikk. Amennyiben a Parlament elutasítja a Házelnök javaslatát, a 2. cikkben meghatározott eljárást meg kell ismételni. Amennyiben a Parlament négy alkalommal elutasítja a Házelnök javaslatát, a miniszterelnök kinevezését el kell halasztani a Parlament megválasztásáig. Amennyiben három hónapon belül nem tartanak általános választásokat, ezen határidőn belül rendkívüli választást kell tartani.

4. cikk. (1) Amennyiben a Parlament elfogadja az új miniszterelnök személyére tett javaslatot, a miniszterelnöknek jelölt személy a lehető legrövidebb időn belül tájékoztatja a Parlamentet a miniszternek kinevezett személyekről. A kormány összetételében bekövetkező változásokat az államfő – elháríthatatlan akadályoztatása esetén a Házelnök – előtt, a különleges tanácsnak kell átnyújtani. A Házelnököt a tanácsban való részvételre minden esetben meg kell hívni.

(2) A Házelnök a Parlament nevében megbízólevelet ad a miniszterelnöknek.

5. cikk. Amennyiben a Parlament kijelenti, hogy a miniszterelnök vagy valamelyik miniszter nem élvezi a továbbiakban a Parlament bizalmát, a Házelnök az érintett minisztert felmenti. Amennyiben a kormánynak lehetősége van rendkívüli választás elrendelésére, a miniszter felmentésére vonatkozó döntés nem hatályosul, ha a kormány a bizalmatlansági indítvány bejelentését követő egy héten belül rendkívüli választást rendel el.

6. cikk. A minisztert kérésére fel kell menteni. A miniszterelnököt a Házelnök, a minisztereket a miniszterelnök menti fel. A miniszterelnök más esetben is felmentheti a minisztereket.

7. cikk. Amennyiben a miniszterelnököt felmentetik vagy meghal, a Házelnök a minisztereket felmenti.

8. cikk. Amennyiben a kormány összes tagját felmentik, az új kormány hivatalba lépéséig tisztségükben maradnak. Amennyiben a minisztert kérésére mentik fel, a miniszterelnök kérelmére utódja kérelmére hivatalban marad.

9. cikk. (1) Miniszterré kinevezhető az a személy, aki legalább tíz éve svéd állampolgár.

(2) A miniszter más köz- és magánfoglalkozást nem végezhet. Nem viselhet más olyan kinevezést vagy tisztséget, ami közmegebízásával összeférhetetlen.

10. cikk. A Házelnök elháríthatatlan akadályoztatása esetén a Házelnök jelen fejezet szerinti feladatait az alelnök látja el.

Hetedik fejezet

A kormány munkája

1. cikk. A kormány ügyeinek előkészítésére kormányhivatalokat kell létrehozni. A kormányhivatalok különböző tevékenységi körű minisztériumokat foglalnak magukba. A kormány megosztja a felelősséget a minisztériumok között. A miniszterelnök kijelöli a miniszterek közül a minisztériumok vezetőit.

2. cikk. A kormány ügyeinek előkészítése során a szükséges tájékoztatást és véleményeket be kell szerezni az érintett közhatalmi szervektől. Szükséges esetben lehetőséget kell adni szervezeteknek és magánszemélyeknek véleményük kifejtésére.

3. cikk. A kormány ügyeiről a kormány dönt a kormányüléseken. A kormány törvények végrehajtásával és a fegyveres erőkre vonatkozó különleges kormánydöntésekkel kapcsolatos döntései az érintett minisztérium vezetőjének hatáskörébe utalhatóak, aki az adott kérdésben a miniszterelnök felügyelete alatt, a törvényben meghatározott keretek között jár el.

4. cikk. A miniszterelnök összehívja a minisztereket a kormányülésre, és elnököl azon. A kormányülésen legalább öt miniszternek részt kell vennie.

5. cikk. A kormányülésen a minisztérium vezetője bemutatja a minisztérium hatáskörébe tartozó ügyeket. A miniszterelnök rendelkezhet úgy, hogy valamilyen ügyet vagy ügycsoportot az illetékes minisztériumon kívül más miniszter terjeszt elő.

6. cikk. A kormányülésről jegyzőkönyv készül. A különvéleményt a jegyzőkönyvbe fel kell venni.

7. cikk. A törvénytervezetek, Parlament elé terjesztett javaslatok és más kormányintézkedések érvényességéhez a miniszterelnök vagy a kormány nevében eljáró más miniszter aláírása szükséges. A kormány rendeletben elrendelheti, hogy valamely kormányintézkedést az adott esetben hivatalnok ír alá.

8. cikk. A miniszterelnök elháríthatatlan akadályoztatása esetére a miniszterek közül helyettestet nevez ki. Amennyiben a miniszterelnök nem nevez ki helyettest, vagy a helyettes szintén akadályoztatva van a miniszterelnöki feladatok ellátásában, a helyettesítést a legközelebbi idő óta hivatalban lévő miniszter látja el. Amennyiben két vagy több miniszter ugyanolyan hosszú idő óta tölti be hivatalát, a helyettesítést a legidősebb látja el.

Nyolcadik fejezet

Törvények és más rendelkezések

1. cikk. Az alapvető jogokra és szabadságokra vonatkozó Második fejezet rendelkezéseiből következően meghatározott tartalommal bíró rendelkezések nem fogadhatóak el vagy csak törvénnyel fogadhatóak el, és ezekben az esetekben a törvénytervezetekre különleges szabályok vonatkoznak.

2. cikk. A személyek jogállására és a magánszemélyek személyes és gazdasági viszonyaira vonatkozó szabályokat törvényben kell megállapítani. Ide tartoznak:

- a) a svéd állampolgárságra vonatkozó rendelkezések;
- b) a családi névhez való jogra, a házasságra, szülői jogállásra, végrendekezésre, öröklésre és általános családi ügyekre vonatkozó rendelkezések;
- c) az ingó és ingatlan tulajdonra, szerződésekre, vállalatokra, egyesületekre, szövetkezetekre és alapítványokra vonatkozó rendelkezések.

3. cikk. A magánszemélyek és közhatalmi szervek kapcsolatára vonatkozó, magánszemélyekre kötelezettséget ruházó, vagy a magánszemély személyes vagy vagyoni viszonyaiba egyéb módon beavatkozó szabályokat törvényben kell megállapítani. Ezen rendelkezések közé tartoznak a bűncselekményekre és büntetésükre, az állami adókra, a követelésekre vonatkozó és más hasonló szabályok.

4. cikk. (1) A véleménynyilvánító országos népszavazásra, valamint az alapvető joggal kapcsolatos népszavazásra vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

(2) Az Európai Parlament megválasztásával kapcsolatos szabályokat törvény állapítja meg.

5. cikk. A Királyság területének helyi önkormányzati kerületekbe való beosztását, a helyi hatalmi szervek szervezetére és munkarendjére, valamint a helyi adókra vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Szintén törvény állapítja meg a helyi önkormányzatok illetékessége és felelősségére vonatkozó szabályokat.

6. cikk. (1) A vallási közösségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. A Svéd Egyházra mint vallási közösségre vonatkozó alapszabályokat törvény állapítja meg.

(2) Az előbbi törvények megalkotására, módosítására és hatályon kívül helyezésére a Parlamenti törvény megalkotására vonatkozó 16. cikk rendelkezéseit kell alkalmazni.

7. cikk. (1) A 3. és 5. cikkek sérelme nélkül törvény felhatalmazására a kormány, az adók kivételével rendeletet fogadhat el, amennyiben az a következő ügyekre vonatkozik:

- a) élet, egészség, személyes biztonság védelme;
- b) külföldi állampolgárok tartózkodása a Királyság területén;
- c) áruk behozatala és kivitele, pénz és más vagyon, gyártás, szállítás és távközlés, hitelezés, üzleti tevékenység, ételmezés, újrafelhasználás és újrafeldolgozás, épülettervezés, letelepítés, valamint épületekkel és felszerelésekkel kapcsolatos intézkedések engedélyezése;
- d) vadászat, halászat, állatvédelem, természet megőrzése és környezetvédelem;
- e) közlekedés és közrend;
- f) képzés és oktatás;
- g) magánszemély közszolgálata vagy hivatalos tevékenysége során tudomására jutott ügyek nyilvánosságra hozatalának tilalma;
- h) személyi sérthetlenség adatvédelem útján való megóvása.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott felhatalmazás a pénzbüntetés kivételével nem vonatkozik a bűncselekményért járó büntetés megállapítására. A Parlament, az (1) bekezdésben meghatározott felhatalmazás esetén, a pénzbüntetések kivételével meghatározhat olyan rendelkezéseket is, amelyek a kormány rendelkezéseivel ellentétesek.

8. cikk. A 2., 3. és 5. cikkek sérelme nélkül törvény felhatalmazására a kormány olyan rendeletet fogadhat el, melyben haladékokat ad kötelezettségek teljesítésére.

9. cikk. (1) A 3. cikk rendelkezéseinek sérelme nélkül törvény felhatalmazására a kormány az áruk importvámjával kapcsolatban rendeletet bocsáthat ki.

(2) A Parlament felhatalmazására a kormány vagy helyi önkormányzat kibocsáthat olyan illetékekkel kapcsolatos rendelkezést, amelyet a 3. cikk alapján a Parlament bocsáthat ki.

10. cikk. A 7. cikk (1) bekezdésben és a 9. cikkben meghatározott kérdésekben törvény felhatalmazására a kormány rendeletben az ilyen törvény egy vagy több rendelkezését hatályba léptetheti, vagy hatályon kívül helyezheti.

11. cikk. Amennyiben jelen fejezet értelmében a Parlament felhatalmazza a kormányt, hogy valamely ügyben rendeletet alkosson, a Parlament felhatalmazhatja a kormányt arra is, hogy közigazgatási hatóságra vagy helyi önkormányzatra ruházza a szabályok kiadásának jogát az adott kérdésben.

12. cikk. A kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvényben meghatározott felhatalmazás alapján a kormány által kiadott rendelkezéseket a Parlament döntése alapján ellenőrzés és jóváhagyás céljából be kell nyújtani a Parlamentnek.

13. cikk. (1) A 7.-től 10.-ig terjedő cikkeken meghatározottakon kívül a kormány rendeletet fogadhat el

a) a törvények végrehajtására vonatkozó rendelkezésekről;

b) olyan szabályokról, melyek az alaptörvények értelmében nem tartoznak a Parlament hatáskörébe.

(2) Az (1) bekezdés alapján a kormány nem bocsáthat ki olyan rendelkezést, mely a Parlament vagy annak szervei hatáskörét képezi. Nem bocsáthat ki a kormány az (1) bekezdés b) pont alapján olyan szabályokat sem, melyek a helyi adókkal kapcsolatosak.

(3) A kormány, az (1) bekezdésben meghatározott rendelettel a rendelkezés elfogadásának jogát kormányhatóságra ruházhatja át az adott kérdésben. A (2) bekezdés sérelme nélkül a kormány az (1) bekezdésben meghatározott rendelettel a rendelkezés elfogadásának jogát Parlamentnek alárendelt hatóságnak is átruházhatja, ha az nem érinti a Parlament vagy valamely szervének belső ügyeit.

14. cikk. (1) A kormányra ruházott rendeletalkotási hatáskör nem akadályozza a Parlamentet abban, hogy az adott kérdést törvényben szabályozza.

(2) A Parlament törvényben utasíthatja a Nemzeti Bankot, hogy a Kilencedik fejezetben meghatározott hatáskörén és felelősségi körén belül rendelkezést fogadjon el.

(3) Törvény felhatalmazására Parlamentnek alárendelt hatóság rendelkezést fogadhat el a Parlament vagy valamely szervének belső ügyeivel kapcsolatban.

15. cikk. (1) Alaptörvényt két, azonos szövegezésű olvasatban kell elfogadni. A második olvasatra nem kerülhet sor mindaddig, amíg nem tartják meg az egész Királyságban a Parlament választásait az első döntést követően, és az újonnan megválasztott Parlament össze nem ül. Ezen túlmenően legalább kilenc hónapnak kell eltelnie azon idő, amikor az ügyet először terjesztik a Parlament teljes ülésére és a választások ideje között, kivéve, ha az Alkotmányjogi Bizottság az ügy előkészítése során hozott döntésével tagjai legalább öthatodának szavazatával a rendelkezés alól kivételt tesz.

(2) A Parlament nem fogadhat el alaptörvényre vonatkozó olyan javaslatot, amely ellentétben áll az ilyen törvényt érintő, függőben levő javaslattal, kivéve, ha a Parlament az első javaslatot egyidejűleg elutasítja.

(3) Az alaptörvény módosítására vonatkozó, függőben lévő javaslatról népszavazást kell tartani, amennyiben ezt a képviselők legalább egytizede indítványozza, és a képviselők legalább egyharmada az indítványt támogatja. Az indítványozásra a Parlamentnek a függőben

lévő javaslatot elfogadó döntésétől számított tizenöt napon belül kerülhet sor. Az indítvány elbírálása nem tartozik a Parlament egyetlen bizottságának hatáskörébe sem.

(4) A népszavazást egyidejűleg kell tartani a Parlament (1) bekezdésben meghatározott választásaival. A népszavazáson a választópolgárok kinyilváníthatják, hogy elfogadják-e az alaptörvényre vonatkozó, függőben lévő javaslatot. A javaslatot elutasítottak kell tekinteni, ha a népszavazásban részt vevők többsége a javaslat ellen szavaz, és ha a szavazók száma meghaladja azok felét, akik a választáson érvényes szavazatot adtak le. Minden más esetben a Parlament végső döntés céljából megvizsgálja a javaslatot.

16. cikk. A Parlamentiől szóló törvényt a 15. cikk (1) bekezdés első és második mondatának, valamint a (2) bekezdésnek megfelelően kell elfogadni. A törvény egy döntéssel is elfogadható, amennyiben azzal a Parlament jelenlevő és szavazatot leadó tagjainak legalább háromnegyede és a képviselők több mint fele egyetért. A Parlamentiől szóló törvény kiegészítő rendelkezéseit a közönséges törvényekkel azonos módon kell elfogadni.

17. cikk. Törvényt módosítani vagy hatályon kívül helyezni csak törvénnyel lehet. Alaptörvény módosítására vagy hatályon kívül helyezésére a 15. és 16. cikkeket kell megfelelően alkalmazni.

18. cikk. (1) A törvényjavaslatokkal kapcsolatos észrevételek és véleményadás céljából Törvénytanácsot kell létrehozni, amely a Legfelsőbb Bíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság bíráiból áll. A Törvénytanács állásfoglalását a kormány, és a Parlamentiől szóló törvény rendelkezése alapján a Parlament bizottsága figyelembe veszi.

(2) A Törvénytanács álláspontját be kell szerezni, mielőtt a Parlament döntést hoz a sajtószabadságról szóló alaptörvényről, ezzel kapcsolatban a rádióról, televízióról, közvetítésről vagy technikai felvételtől szóló törvényről, vagy olyan törvényről, amely a közokiratokhoz való hozzáférhetőség jogát korlátozza, továbbá a Második fejezet 3. cikkben, a 12. cikk (1) bekezdésben, a 17.-től 19.-ig terjedő cikkeken valamint a 22. cikkben meghatározott törvényekről, törvények módosításáról vagy hatályon kívül helyezéséről, a helyi önkormányzatok adókievetési jogáról szóló törvényről, vagy a 2. vagy 3. cikkek szerinti törvényekről, valamint a Tizenegyedik fejezetben meghatározott törvényekről, ha azok a magánszemélyek vagy a közérdek szempontjából jelentősek. Az előző rendelkezést nem kell alkalmazni, ha a Törvénytanács álláspontjának beszerzése az ügy természetére tekintettel nem bír jelentőséggel, vagy olyan késedelmet eredményez, amely jelentős hátrányt okoz. Ha a kormány olyan törvényjavaslatot nyújt be a Parlamentnek, amely az első mondatban meghatározott tárgyakkal kapcsolatos, és a Törvénytanács álláspontját ezt megelőzően nem szerezték be, a kormány köteles ennek okait a javaslat benyújtásával egyidejűleg a Parlamenttel közölni. A Törvénytanács észrevételei és álláspontja beszerzésének hiánya nem hátráltatja a törvény alkalmazását.

(3) A Törvénytanács vizsgálata kiterjed

- a) az adott javaslat, az alaptörvények, valamint a jogrendszer közötti kapcsolatokra;
- b) a javaslat által tartalmazott rendelkezések közötti kapcsolatokra;
- c) a javaslat és a jogbiztonság közötti összefüggésekre;
- d) arra a kérdésre, hogy a javaslatot olyan módon hozták-e, hogy alkalmas a célok kielégítésére;
- e) arra a kérdésre, hogy milyen problémák merülhetnek fel a törvény alkalmazása során.

(4) A Törvénytanács összetételére és eljárására vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.

19. cikk. (1) Az elfogadott törvényeket a kormánynak késedelem nélkül ki kell hirdetni. Amennyiben egy törvény a Parlamentre vagy annak szerveire vonatkozó előírásokat tartalmaz, melyeket nem alaptörvény vagy a Parlamentiől szóló törvény ír elő, a törvényt a Parlament hirdeti ki.

(2) A törvényeket a lehető legrövidebb időn belül nyilvánosságra kell hozni. Törvény eltérő rendelkezése hiányában ez vonatkozik a rendeletekre is.

Kilencedik fejezet

Pénzügyi hatáskör

1. cikk. Az államot illető adókat és illetékeket érintő döntési jogról szóló rendelkezések szabályozása a Nyolcadik fejezetben meghatározottak szerint történik.

2. cikk. (1) Az állami alapokat a Parlament által meghatározott módon kell felhasználni.

(2) Az állami alapok különböző célokra történő felhasználásáról a Parlament a költségvetés elfogadásával dönt a 3.-tól 5.-ig terjedő cikkek rendelkezéseivel összhangban. A Parlament dönthet az alapok más módon történő felhasználásáról.

3. cikk. (1) A Parlament a költségvetést a következő pénzügyi évre, vagy amennyiben ezt különleges okok indokolják, más időtartamra fogadja el. Ezzel kapcsolatban a Parlament felméri az állami bevételeket és különleges célokra meghatározza a költségvetési előirányzatokat. A döntést az állami költségvetés tartalmazza.

(2) A Parlament dönthet úgy, hogy az állami költségvetésen belül egy bizonyos tételt a költségvetési ciklustól eltérő időtartamra ad meg.

(3) A jelen cikk alapján költségvetés elfogadása során a Parlament figyelembe veszi a pénzügyi igények szempontjából a Királyság védelmének igényét háború, háborús veszély vagy más rendkívüli állapot esetén.

4. cikk. Ha a költségvetést a 3. cikkben meghatározottak szerint a költségvetési ciklus lejárta előtt nem lehet elfogadni, a Parlament dönt a szükséges költségvetési tételekről arra az időre, amíg az adott ciklusra költségvetést fogadnak el. A Parlament felhatalmazhatja a Pénzügyi Bizottságot, hogy a Parlament nevében ilyen döntést hozzon.

5. cikk. A folyó pénzügyi évre a Parlament a pótköltségvetésben új becsléseket is tehet az állami bevételekre, megváltoztathatja a költségvetési tételeket, és új tételeket engedélyezhet.

6. cikk. Az állami költségvetés tervezetét a kormány terjeszti elő a Parlament számára.

7. cikk. A Parlament a költségvetés mérlegelésével és elfogadásával kapcsolatban, vagy egyébként is meghatározhatja egy bizonyos állami tevékenység irányelveit hosszabb időtartamra is, mint amelyre az állami költségvetésből vagyont juttat e tevékenység számára.

8. cikk. Az állam pénzeszközeit és egyéb vagyonát a kormány kezeli. Ezen rendelkezés nem vonatkozik arra a vagyonra, melyet a Parlament vagy szervei céljaira szánnak, vagy amelyeket törvény helyezett külön igazgatás alá.

9. cikk. A Parlament dönt a szükséges mértékig azokról az elvekről, amelyek az állami tulajdon igazgatására és az azzal való rendelkezésre vonatkoznak. Ezzel kapcsolatban a Parlament különleges intézkedéseket írhat elő, amelyeket jóváhagyása nélkül nem lehet megtenni.

10. cikk. A kormány a Parlament felhatalmazása nélkül nem adhat semmilyen kölcsönt, és nem vállalhat az állam nevében pénzügyi kötelezettséget.

11. cikk. A kormány felel az általános valutapolitikai kérdésekért. A valutapolitikára vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.

12. cikk. (1) A Nemzeti Bank a Királyság központi bankja, mely a Parlamentnek alárendelten működik. A Nemzeti Bank felel a monetáris politikáért. A Nemzeti Bank monetáris politikával kapcsolatos döntéseibe közhatalmi szervnek nincs beleszólása.

(2) A Nemzeti Bank kormányzótanácsa tizenegy tagból áll, a tagokat a Parlament választja. A bank irányítása az igazgatóság feladata, melyet a kormányzótanács nevez ki.

(3) A Parlament dönt a kormányzótanács és az igazgatóság tagjai tisztségükből való elmozdításáról. Ha a Parlament elfogadja a kormányzótanács tagjának elbocsátását, a tag kinevezése megszűnik. A kormányzótanács akkor mozdíthatja el az igazgatóság tagját, ha nem tesz eleget azoknak a feltételeknek, melyek feladata ellátásához szükségesek, vagy ha súlyos kötelezettségsszegést követ el.

(4) A kormányzótanács választására és a bank igazgatására és tevékenységére vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

13. cikk. A Nemzeti Bank kizárólagos joggal rendelkezik a bankjegy- és érmekibocsátásra. A monetáris és fizetési rendszerekkel kapcsolatos részletszabályokat törvény állapítja meg.

Tizedik fejezet

Kapcsolat más államokkal

1. cikk. Bármely egyezményt más állammal vagy nemzetközi szervezettel a kormánynak kell megkötnie.

2. cikk. (1) A kormány nem köthet a Királyságra kötelező nemzetközi egyezményt a Parlament jóváhagyása nélkül, ha az egyezmény valamely törvény módosítását, hatályon kívül helyezését vagy új törvény alkotását tenné szükségessé, vagy egyébként olyan ügyet érint, amelyben a Parlamentnek kell döntenie.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott ügyben, ha különleges eljárás van előírva a Parlament döntése számára, hasonló eljárást kell lefolytatni az egyezmény elfogadásával kapcsolatban is.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározottakon kívül a kormány akkor sem köthet a Királyságra kötelező nemzetközi egyezményt a Parlament jóváhagyása nélkül, ha az egyezmény kiemelkedő jelentőségű. A kormány eltekinthet az egyezményre vonatkozó, Parlemtentől származó jóváhagyás beszerzésétől, ha a Királyság érdekei ezt megkívánják. Ilyen esetben a kormány a Külügyi Tanácsadó Testülettel tárgyal az egyezmény megkötése előtt.

3. cikk. A kormány közigazgatási hivatalt bízhat meg nemzetközi egyezmények megkötésével olyan ügyekben, amelyekben az egyezmények megkötése nem kíván intézkedést a Parlament vagy a Külügyi Tanácsadó Testület részéről.

4. cikk. Az 1-től 3-ig terjedő cikkek rendelkezését kell alkalmazni a Királyságot kötelező bármely más, a szerződésektől eltérő formájú nemzetközi kötelezettségvállalásra, és a nemzetközi szerződések és más kötelezettségek felmondására.

5. cikk. (1) A Parlament átruházhatja döntéshozatali jogkörét az Európai Közösségre, amíg az Európai Közösség védi azokat a jogokat és szabadságokat, melyeket a kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvény és az Emberi jogok és alapvető szabadságok európai egyezménye biztosít. A jogkörök átruházásához a Parlament képviselői háromnegyedének leadott szavazata szükséges. Ezen döntését a Parlament az alaptörvényekre vonatkozó szabályok szerint hozza meg.

(2) Minden más esetben a kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvény alapját képező döntéshozatali jogkör, amely a lefektetett rendelkezéseken alapszik, az állami tulajdon használata vagy nemzetközi egyezmény vagy kötelezettségvállalás megkötése és felmondása korlátozott mértékben átruházható olyan nemzetközi szervezetre, amely békés együttműködéssel kapcsolatos, és amelynek Svédország tagja vagy tagja lesz, valamint nemzetközi bíróságra. Nem ruházható át olyan döntéshozatali jog, amely az alaptörvényben meghatározott ügyek módosítására, hatályon kívül helyezésére, illetve a Parlamenteől szóló törvényre, a Parlament megválasztására vonatkozó törvényre vagy a Második fejezetben meghatározott jogokra és szabadságokra vonatkozik. Az alaptörvényre vonatkozó rendelkezések érvényesek, bármilyen, fenti átruházást figyelmen kívül hagyva. Ha időhiány miatt nem lehet a fentiekkel kapcsolatban döntést hozni, a Parlament tagjai öthatodának részvételével, háromnegyedének többségével döntést hozhat a jogkör átruházásáról.

(3) Amennyiben törvény rendelkezése alapján nemzetközi egyezmény svéd törvényként érvényesül, a Parlament a (2) bekezdésben meghatározott döntésével kijelentheti, hogy a jövőbeli módosítás a Királyságon belül érvényes lesz. Ilyen döntés csak korlátozott mértékben, a jövőre vonatkozhat.

(4) Bármilyen igazságszolgáltatási vagy közigazgatási feladat, amely nem jelen törvényen alapszik, az (1) bekezdésben meghatározott kivételek mellett átruházható más államra, nemzetközi szervre, külföldi vagy nemzetközi intézményre vagy szervre a Parlament döntése alapján. A Parlament törvénnyel felhatalmazhatja a kormányt vagy más közhatalmi szervet arra, hogy ilyen hatáskört különös esetben jóváhagyjon. Amennyiben a hatáskörátruházás közhatalom gyakorlását érinti, a döntéshez a leadott szavazatok háromnegyedének többsége szükséges. Az ilyen átruházással kapcsolatban a Parlament döntésére az alaptörvényekre vonatkozó eljárást kell alkalmazni.

6. cikk. A kormány folyamatosan tájékoztatja a Külügyi Tanácsadó Testületet a külügyekkel kapcsolatos olyan kérdésekről, amelyek a Királyság számára fontosak lehetnek. A Testület az ügyekről a szükségesnek megfelelő gyakorisággal tárgyal. Amennyiben lehetséges, a kormány minden fontosabb külügyben tárgyal a Testülettel döntéshozatal előtt.

7. cikk. (1) A Külügyi Tanácsadó Testület a Házelnökből és kilenc, a Parlament saját tagjai közül választott személyből áll. A Testület összetételére vonatkozó további rendelkezéseket a Parlamenteiről szóló törvény állapítja meg.

(2) A Külügyi Tanácsadó Testületet a kormány hívja össze. A Kormány köteles összehívni a Testületet, ha tagjai közül legalább négyen kéri az ügy megtárgyalását. A Testület ülésein az államfő, elháríthatatlan akadályoztatása esetén a miniszterelnök elnököl.

(3) A Külügyi Tanácsadó Testület bármely tagja, és bármely olyan személy, aki a Testülettel egyébként kapcsolatban van, felelőssége tudatában tárgyal olyan személyekkel, akiket tevékenysége során ismert meg. A Testület elnöke dönthet a titkosság feltétel nélküli kötelezettségéről.

8. cikk. Annak a minisztériumnak vezetőjét, akihez a külügyek tartoznak, tájékoztatni kell, amennyiben külföldi állammal vagy nemzetközi szervezettel kapcsolatban lényeges körülmény merül fel más állami hivatalon belül.

9. cikk. (1) A kormány kötelezheti a Királyság fegyveres erőit, vagy azok egy részét a Királyság elleni fegyveres támadással szembeni fellépésre. A svéd fegyveres erőket egyébként igénybe venni, vagy másik országba küldeni kizárólag a következő esetekben lehet:

a) ha a Parlament ehhez beleegyezését adja;

b) törvény rendelkezik az ilyen akció előzetes feltételeiről;

c) az ilyen akcióban való részvétel kötelezettsége olyan nemzetközi szerződésből vagy kötelezettség vállalásából következik, amelyet a Parlament jóváhagyott.

(2) Hadiállapot kinyilvánítására csak a Parlament egyetértésével kerülhet sor, a Királyság elleni fegyveres támadás kivételével.

(3) A kormány felhatalmazhatja a fegyveres erőket beavatkozásra a nemzetközi joggal és a szokásokkal összhangban a Királyság elleni támadással szemben béke idején, vagy külföldi államok közötti háború esetén.

Tizenegyedik fejezet

Az igazságügyi és az általános közigazgatás

1. cikk. (1) A Legfelsőbb Bíróság a legmagasabb szintű általános hatáskörű bíróság, a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság a legmagasabb szintű közigazgatási bíróság. Azt a jogot, hogy egy ügyet a Legfelsőbb Bíróság vagy a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság tárgyaljon,

csak törvény korlátozhatja. Valamely személy csak akkor működhet a Legfelsőbb Bíróságon vagy a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságon, ha az adott bíróság kinevezett állandó bírója.

(2) A Legfelsőbb Bíróságon vagy a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságon kívül bíróságot csak törvény létesíthet. A különleges esetekben eljáró bíróság létesítésének tilalmáról a Második fejezet 11. cikkének (1) bekezdése rendelkezik.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott bíróságokon legalább egy állandó fizetett bírónak kell helyet foglalnia. A különleges ügyek vagy ügycsoportok tárgyalására létesített bíróságokra vonatkozóan törvény kivételeket állapíthat meg.

2. cikk. Közhatalmi szerv és a Parlament nem határozhatja meg, hogy egy bíróságnak miként kell döntenie az adott kérdésben, vagy miként kell alkalmaznia törvényt valamely meghatározott esetben.

3. cikk. Bíróságon kívüli hatóság magánszemélyek közötti jogvitát csak törvényi felhatalmazás alapján dönthet el. A szabadságmegvonásra vonatkozó bírói eljárással kapcsolatos rendelkezéseket a Második fejezet 9. cikke tartalmazza.

4. cikk. A bíróságok igazságszolgáltatási feladataira vonatkozó rendelkezéseket, a bíróságok szervezetének alapvető vonásait és az eljárási szabályokat törvény állapítja meg.

5. cikk. (1) Valamely állandó fizetett bírónak kinevezett személyt csak a következő esetekben lehet tisztségéből elmozdítani:

a) ha bűncselekmény, vagy hivatali kötelezettségei súlyos vagy ismételt elhanyagolása miatt a tisztség betöltésére kifejezetten alkalmatlannak bizonyul;

b) ha elérte a nyugdíjkorhatárt, vagy törvényi kötelezettség alapján egyébként nyugdíjba kell vonulnia.

(2) Ha bíróságon kívüli hatóság döntése alapján mozdítanak el állandó fizetett bírót tisztségéből, akkor jogosult bírósághoz fordulni a döntés felülvizsgálatára. Ezen előírást kell alkalmazni minden olyan döntésre, amely által egy állandó fizetett bírót hivatali feladatainak ellátásából felfüggesztenek, vagy elrendelik, hogy orvosi vizsgálatnak vesse alá magát.

(3) Szervezeti okok miatt bármely állandó fizetett bírónak kinevezett személyt át lehet helyezni bármely más azonos rangú bírói hivatalba.

6. cikk. (1) Az igazságügyi miniszter, a Legfőbb Ügyész, a központi közigazgatási szervek és a tartományi kormányzatok a kormánynak felelősek. Az állam egyéb közigazgatási szervei is a kormánynak alárendelten működnek, kivéve, ha az ilyen hatóságot a kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvény vagy más törvény a Parlament alá rendeli.

(2) Közigazgatási feladatokat át lehet ruházni a helyi önkormányzatokra.

(3) Közigazgatási feladatokat rá lehet bízni korlátozott felelősségű vállalatra, egyesületre, közösségre, alapítványra vagy magánszemélyre. Ha az ilyen feladat közhatalom gyakorlásával jár, akkor az ilyen testületet vagy személyt megbízni csak törvénnyel lehet.

7. cikk. Közhatalmi szerv, a Parlament vagy helyi önkormányzat döntéshozó testülete nem határozhatja meg, valamely közigazgatási hatóság miként döntsön egy adott kérdésben a közhatalom gyakorlása során egy magánszeméllyel vagy egy helyi önkormányzattal szemben, vagy a jogalkalmazással kapcsolatban.

8. cikk. Bírói vagy közigazgatási feladatot nem gyakorolhat a Parlament azon túlmenő mértékben, mint ahogy azt alaptörvény vagy a Parlament törvény meghatározza.

9. cikk. (1) Bármely bíróságnál vagy a kormánynak alárendelt közigazgatási szervnél a tisztségek betöltéséről kinevezés útján a kormány vagy a kormány által kijelölt szerv gondoskodik.

(2) Az államigazgatási tisztségek betöltése során csak olyan tárgyilagos tényezők számítanak, mint a szolgálati érdem és a rátermettség.

(3) Kizárólag svéd állampolgár tölthet be vagy gyakorolhat igazságügyi hivatalt, vagy a kormánynak közvetlenül alárendelt hivatali feladatot, olyan hatóság vezetőjének tisztségét

vagy megbízatását, amely a Parlamentnek vagy a kormánynak közvetlenül alárendelve működik, vagy ilyen hivatal vagy testület tagjának, továbbá a miniszter közvetlen közelében lévő kormányhivatal tagjának tisztségét vagy a svéd követek megbízatását. Szintén kizárólag svéd állampolgár tölthet be olyan hivatalt vagy végezhet el olyan feladatot, melynél a hivatal vagy megbízatás ellátására a kinevezés választás útján a Parlament hatásköre. A svéd állampolgárság más esetekben is megkövetelhető valamely állami vagy helyi önkormányzati hivatal betöltésénél vagy tevékenység ellátásánál, ha azt törvény előírja, vagy feltételeit törvény rögzíti.

10. cikk. A kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvényen kívüli kérdésekben a közalkalmazottak jogállására vonatkozó alapvető szabályokat törvény állapítja meg.

11. cikk. (1) Lezárt ügy jogi felülvizsgálatát vagy egy ügy időhatár figyelmen kívül hagyásával való megnyitását a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság határozhatja el, amennyiben az ügy olyan kérdésre vonatkozik, amelyben a legfelsőbb szint a kormány, közigazgatási bíróság vagy közigazgatási hatóság.

(2) A részletszabályokat törvény állapítja meg.

12. cikk. A kormány kivételeket állapíthat meg valamely rendelet vagy kormány által hozott döntés rendelkezései alól, ha azt törvény nem zárja ki, és nem költségvetési tételre vonatkozik.

13. cikk. (1) A kormány kegyelmet adhat, és csökkentheti a büntetés vagy a bűncselekmény egyéb jogkövetkezményeinek mértékét, valamint megszüntetheti vagy csökkentheti a közhatalom által a magánszemély személye vagy vagyona elleni beavatkozást.

(2) Amennyiben rendkívüli körülmények indokolják, a kormány elrendelheti, hogy a bűncselekmény felderítése vagy a vád alá helyezés érdekében további intézkedésekre ne kerüljön sor.

14. cikk. Ha bíróság vagy más közhatalmi szerv megítélése szerint egy rendelkezés ellentétben áll valamely alaptörvény rendelkezésével vagy bármely más magasabb szintű jogszabállyal, vagy az előírt eljárás a rendelkezés hatálybalépésekor minden lényeges vonatkozásban befejeződött, akkor a rendelkezés alkalmazása mellőzhető. Amennyiben a rendelkezés a Parlament vagy a kormány döntésén alapul, akkor a rendelkezés csak akkor mellőzhető, ha hibája nyilvánvaló és magától értetődő.

Tizenkettedik fejezet *Az ellenőrző hatalom*

1. cikk. Az Alkotmányjogi Bizottság vizsgálja, hogy a miniszterek miként látják el feladataikat, és miként kezelik a kormányzati ügyeket. E célból a Bizottság jogosult hozzáférni azon döntések irataihoz, melyeket kormányzati ügyekben hoztak, és minden más olyan irathoz, amely hasonló ügyeket tartalmaz. A Parlament minden más bizottsága és bármely képviselő jogosult arra, hogy az Alkotmányjogi Bizottságban írásban felvessen bármely kérdést egy miniszter kötelességei ellátásával vagy egy kormányzati ügy kezelésével kapcsolatban.

2. cikk. Az Alkotmányjogi Bizottság feladata, hogy bármely ilyen észrevételt továbbítson a Parlamentnek, amikor ezt a körülmények indokolják, de évente legalább egyszer, és minden más olyan észrevételt saját vizsgálatával összefüggésben, amely figyelmet érdemel. A Parlament bármely ilyen észrevétel tekintetében előterjesztést tehet a kormánynak.

3. cikk. Miniszter vagy volt miniszter csak akkor vonható felelősségre a hivatali kötelességei során elkövetett bűncselekményekért, ha ezzel súlyosan elhanyagolta kötelezettségei

teljesítését. A felelősségre vonási eljárást az Alkotmányjogi Bizottság indítványozza, és az ügyet a Legfelsőbb Bíróság tárgyalja.

4. cikk. (1) A Parlament kinyilváníthatja, hogy egy miniszter nem élvezi a Parlament bizalmát.

(2) A bizalmatlansági nyilatkozat a Parlament tagjai több mint felének támogatását igényli. A bizalmatlansági indítvány kezdeményezéséhez a Parlament tagjai legalább egytizedének indítványa szükséges. Az indítvány megvizsgálására nem kerülhet sor az általános választások időpontjától, vagy a rendkívüli választásokra vonatkozó döntés nyilvánosságra hozatalától számított időtartamon belül addig, amíg az ilyen választásokon megválasztott Parlament össze nem ül. Nem tárgyalható az indítvány olyan miniszterrel szemben, aki tisztségét a Hatodik fejezet 8. cikke szerint tölti be.

(3) A bizalmatlansági indítvány előkészítése nem tartozik a Parlament egyetlen bizottságának sem a hatáskörébe.

5. cikk. A Parlament bármely tagja a Parlamenteiről szóló törvény rendelkezéseinek megfelelően interpellációt nyújthat be vagy kérdést intézhet valamely miniszterhez bármely olyan ügyben, amely a miniszter hatáskörébe tartozik.

6. cikk. (1) A Parlament egy vagy több ombudsmant választ, hogy a Parlament útmutatásai alapján ellenőrizték a törvények és más jogszabályok alkalmazását a közszolgálat területén. Az ombudsman az útmutatásokban megjelölt esetekben jogi eljárást kezdeményezhet.

(2) Az ombudsman jelen lehet a bíróság vagy közigazgatási hatóság tárgyalásain, és hozzáférhet bármely ilyen bíróság vagy hatóság jegyzőkönyveihez és egyéb irataihoz. Minden bíróságnak, közigazgatási hatóságnak és az állam és a helyi önkormányzat valamennyi köztisztviselőjének az ombudsman rendelkezésére kell bocsátania mindazt az információt és jelentést, amelyet az igényel. Kérésre az ügyészek támogatják az ombudsmant.

(3) Az ombudsmanokkal kapcsolatos részletszabályokat a Parlamenteiről szóló törvény állapítja meg.

7. cikk. (1) A Parlament az állami tevékenységek vizsgálata céljából számvevőket választ. A Parlament döntése alapján a számvevők vizsgálata más tevékenységre is kiterjedhet. A számvevőknek szóló útmutatásokat a Parlament fogadja el.

(2) A törvény rendelkezéseivel összhangban a számvevők igényelhetik mindazokat az iratokat, adatokat és jelentéseket, amelyek vizsgálatukhoz szükségesek.

(3) A számvevőkkel kapcsolatos részletszabályokat a Parlamenteiről szóló törvény állapítja meg.

8. cikk. (1) A Legfelsőbb Bíróság vagy a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság tagja ellen a hivatala gyakorlása során elkövetett bűncselekmény alapján a büntetőeljárást a Legfelsőbb Bíróság előtt a Parlament ombudsmanja vagy az igazságügyi miniszter indíthatja meg.

(2) Az e tárgyban hozott rendelkezésekkel összhangban a Legfelsőbb Bíróság vizsgálódik és hoz döntést a Legfelsőbb Bíróság vagy a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság tagjának elmozdításáról, felfüggesztéséről vagy orvosi vizsgálat elvégzésére való kötelezésről. Az erre vonatkozó eljárást a Parlament ombudsmanja vagy az igazságügyi miniszter kezdeményezi.

Tizenharmadik fejezet *Háború és háborús veszély*

1. cikk. Ha a Királyság háborúba kerül, vagy háborús veszélynek van kitéve, a kormány vagy a Házelnök összehívja a Parlamentet. Az a személy, aki a Parlament összehívására vonatkozó felhívást kiadja, dönthet úgy, hogy a Parlament Stockholmon kívül eső helyen üljön össze.

2. cikk. (1) Ha a Királyság háborúban áll, vagy közvetlen háborús veszélynek van kitéve, akkor a Parlament a saját tagjaiból kijelölt Haditanácsnak adja át a helyét, ha a körülmények ezt indokolják.

(2) Ha a Királyság háborúban áll, azt a rendelkezést, hogy a Parlament helyébe a Haditanács lépjen, a Külügyi Tanácsadó Testület tagjai hozzák a Parlamentiől szóló törvényben megállapított rendelkezésekkel összhangban. Amennyiben lehetséges, a miniszterelnökkel egyeztetni kell az ilyen rendelkezés kibocsátása előtt. Amennyiben a háborús körülmények megakadályozzák a Testület összeülését, ezt a rendelkezést a kormány adja ki. Amennyiben a Királyság háború közvetlen veszélyének van kitéve, az ilyen rendelkezést a Külügyi Tanácsadó Testület tagjai és a miniszterelnök közösen adják ki. A rendelkezés érvényességéhez a miniszterelnök és a Testület hat tagjának egyetértése szükséges.

(3) A Haditanács és a kormány közös tárgyalással vagy külön-külön úgy határozhat, hogy a Parlament ismét betöltheti hatáskörét.

(4) A Haditanács összetételére vonatkozó szabályokat a Parlamentiől szóló törvény állapítja meg.

3. cikk. (1) Amíg a Haditanács áll a Parlament helyén, gyakorolja a Parlament valamennyi hatáskörét. Nem hozhat azonban döntéseket a 12. cikk (1) bekezdés első mondatában, valamint a (2) és (4) bekezdésben meghatározott ügyekben.

(2) A Haditanács meghatározza ügyrendjét.

4. cikk. Amennyiben a Királyság háborúban áll, és ennek következtében a kormány nem képes ellátni feladatait, a Parlament dönthet a kormány felállításáról és ügyrendjéről.

5. cikk. (1) Amennyiben a Királyság háborúban áll, és ennek következtében sem a Parlament, sem a Haditanács nem képes ellátni feladatait, ezeket a feladatokat a kormány veszi át, ameddig azt szükségesnek tartja a Királyság védelme és a háború befejezése érdekében.

(2) Az (1) bekezdés alapján a kormány nem hozhat, nem módosíthat, és nem helyezhet hatályon kívül alaptörvényt, Parlamentiől vagy a Parlamentbe történő választásokról szóló törvényt.

6. cikk. (1) Amennyiben a Királyság háborúban áll, vagy háborús veszélynek van kitéve, vagy ha olyan rendkívüli körülmények uralkodnak, amelyek a háború vagy háborús veszély következtében álltak elő, törvény felhatalmazására a kormány rendeleti úton bocsáthat ki rendelkezéseket olyan meghatározott területeken, amelyeken az alaptörvény alapján csak törvény rendelkezhet. Ha bármely más esetben a védelmi készség szempontjából szükséges, törvény felhatalmazására a kormány rendeleti úton dönthet arról, hogy valamely törvényben foglalt, igénybevétellel kapcsolatos, vagy más hasonló rendelkezés hatályba lép, vagy alkalmazása megszűnik.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott, felhatalmazást adó törvényben a felhatalmazás alkalmazásainak feltételeit körülhatároltan meg kell határozni. A felhatalmazás nem teszi lehetővé a kormány számára, hogy elfogadjon, módosítson, vagy hatályon kívül helyezzen alaptörvényt, Parlamentiől szóló törvényt, vagy a Parlament választásáról szóló más törvényt.

7. cikk. Amennyiben a Királyság háborúban áll, vagy közvetlen háborús veszélynek van kitéve, a Második fejezet 12. cikk (3) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni. Ezen rendelkezést kell alkalmazni abban az esetben is, ha a Parlament helyett a Haditanács jár el.

8. cikk. Amennyiben a Királyság háborúban áll, vagy közvetlen háborús veszélynek van kitéve, a Parlament felhatalmazására a kormány dönthet úgy, hogy az a feladat, amely alaptörvény szerint a kormányra tartozna, más hatóság tevékenységi körébe tartozzon. Az ilyen felhatalmazás körébe nem tartozhatnak az 5. és 6. cikkeken meghatározott hatáskörök, kivéve, ha kizárólag olyan döntésre vonatkozik, hogy egy törvényt meghatározott kérdésben alkalmazni kell.

9. cikk. A kormány fegyverszüneti egyezményt köthet a Parlament jóváhagyása, illetve a Külügyi Tanácsadó Testülettel való egyeztetés nélkül, ha az egyezmény késedelme veszélyeztetné a Királyságot.

10. cikk. (1) Sem a Parlament, sem a kormány nem hozhat döntést az elfoglalt területekkel kapcsolatban. Ezen területeken a Parlament képviselője vagy a kormány tagja nem gyakorolhat hatáskörébe és felelőssége alá tartozó feladatokat.

(2) Az elfoglalt területeken minden közhatalmi szerv köteles megtenni mindazt, ami a legjobban szolgálja a védelmet és az ellenállási mozgalmat, a polgári lakosság védelmét és Svédország nagypolitikai érdekeit. Semmilyen körülmények között nem hozhat közhatalmi szerv olyan döntést, és nem folytathat olyan tevékenységet, amely ellentétes a nemzetközi joggal, vagy amely a megszálló erőket szolgálja.

(3) A megszállt területeken nem lehet parlamenti és helyi önkormányzati választásokat tartani.

11. cikk. Amennyiben a Királyság háborúban áll, az államfő a kormánnyal tart. Amennyiben az államfő a kormánytól eltérő helyen tartózkodik, úgy kell tekinteni, hogy államfői feladatai ellátásában akadályoztatva van.

12. cikk. (1) Amennyiben a Királyság háborúban áll, a Parlament választását csak a Parlament döntése alapján lehet megtartani. Ha a Királyság háborús veszélynek van kitéve az általános választások tervezett idejében, a Parlament dönthet úgy, hogy elhalasztja a választásokat. Ezen döntést egy éven belül, és ezt követően legalább egyévente felül kell vizsgálni. A jelen bekezdésben meghatározott döntés érvényességéhez a Parlament tagjai háromnegyedének döntése szükséges.

(2) Amennyiben a Királyság területének bármely része külföldi megszállás alá kerül a választások tervezett idejében, a Parlament határozza meg a Harmadik fejezet előírásainak szükséges módosítását. Nem lehet módosítani az 1. cikk (1) bekezdést, a 2. cikket, a 6. cikk (1) bekezdését, valamint a 7-től 11-ig terjedő cikkeket. A Királyságra történő bármely utalás a 6. cikk (1) bekezdés, a 7. cikk (2) bekezdés és a 8. cikk (2) bekezdés rendelkezéseiben a Királyság azon részére értendő, amelyben a választásokra sor kerül. Az összes képviselői hely legalább egytizede kompenzációs hely.

(3) Amennyiben az általános választásokat az (1) bekezdés következtében nem az előírt időben tartják, azokat a háború vagy háborús veszély elmúltával a lehető leghamarabb meg kell tartani. A kormány és a Házelnök felelőssége és feladata, hogy vagy együttesen, vagy külön-külön gondoskodjanak az e célból szükséges intézkedések megtételéről.

(4) Amennyiben a jelen cikk előírásainak következtében az általános választásokat az előírt időponttól eltérő időpontban tartják, a Parlament meghatározza a következő általános választás időpontját úgy, hogy azt az általános választástól számított 4. vagy 5. év adott hónapjában tartsák.

13. cikk. Amennyiben a Királyság háborúban áll, háborús veszélynek van kitéve, vagy ha azt a háború vagy háborús veszély okozta rendkívüli körülmények indokolják, a helyi hatóságok döntéshozatali jogköreinek gyakorlását törvény állapítja meg.

Átmeneti rendelkezések az 1974:152 törvénnyel kapcsolatban

1. A Kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvény által a Kormányzás szerkezetéről szóló korábbi törvény hatályát veszti. Az előző törvényt kell a továbbiakban említendő kivételekkel alkalmazni az új törvény helyett annak a naptári évnek végéig, amikor a Parlament végleg elfogadja a Kormányzás szerkezetéről szóló ez utóbbi törvényt, és az alábbiakban említendő esetekben ez után is.

[...]

6. Minden korábbi jogszabály vagy rendelkezés továbbra is alkalmazandó attól a tényről függetlenül, hogy azt nem iktatták törvénybe olyan módon, amilyen módon a Kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvény megköveteli. A Királyi Tanács és a Parlament közös döntésével, vagy a Parlament önálló határozatával adott felhatalmazás az 1. pontban rögzített időpont után is alkalmazandó, amíg a Parlament eltérően nem rendelkezik.

A Kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvény Nyolcadik fejezet 17. cikkének előírásai alkalmazandók minden olyan korábbi jogszabály tekintetében, melyeket a Királyi Tanács és a Parlament közösen, vagy a Parlament önállóan hozott.

7. Minden korábbi törvény vagy más jogszabály előírásai, melyek a királyra vagy a királyi tanácsra utalnak, alkalmazandók a kormányra, kivéve, ha magából a jogszabályból vagy egyébként nyilvánvaló körülményekből az következik, hogy az utalás személyesen a királyra, a Legfelsőbb Bíróságra, a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságra vagy a Közigazgatási Fellebbviteli Bíróságra vonatkozik.

Korábbi törvény vagy más jogszabály olyan rendelkezéseit, amelyekben a király és a Parlament együttesen hoz döntést, a továbbiakban törvény szabályozza.

8. Amennyiben törvényben vagy más jogszabályban utalás történik olyan szabályra, melyet a Kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvény előírása váltott fel, az új rendelkezést kell alkalmazni.

[...]

14. A Kormányzás szerkezetéről szóló jelen törvény semmilyen formában nem módosítja a Kormányzás szerkezetéről szóló korábbi törvény 2. cikkének rendelkezéseit.

Átmeneti rendelkezések az 1976:871 törvénnyel kapcsolatban

1. A Kormányzás szerkezetéről szóló törvény módosítása 1977. január 1-jén lép hatályba.

2. A Második fejezet 16. cikk előírásaira tekintet nélkül, minden korábbi jogszabályi rendelkezés, mely a nemi megkülönböztetéssel foglalkozik, a megfelelő ideig folyamatosan alkalmazandó. Az ilyen rendelkezést módosítani lehet, különösképpen, ha a módosítás a megkülönböztetés kiküszöbölését célozza.

[...]

4. A Második fejezet 1. cikk c) pont és a 14. cikk (1) bekezdés rendelkezéseire tekintet nélkül, törvény elrendelheti, hogy filmek és videofelvételek nyilvános lejátszása előzetes jóváhagyáshoz kötött.

5. A korábbi jogszabályok és rendelkezések továbbra is alkalmazandóak, függetlenül attól, hogy azokat nem a Kormányzás szerkezetéről szóló törvény új megszövegezésének megfelelő módon fogadták el.

Átmeneti rendelkezések az 1979:933 törvénnyel kapcsolatban

1. A Kormányzás szerkezetéről szóló törvény módosítása 1980. január 1-jén lép hatályba.

2. Az adókra és illetékekre vonatkozó rendelkezések továbbra is alkalmazandóak, a Második fejezet 10. cikk (2) bekezdés előírásaira tekintet nélkül.

Átmeneti rendelkezések az 1994:1375 törvénnyel kapcsolatban

1. Jelen törvény 1994. december 1-jén lép hatályba.
2. Amennyiben Svédország a Királyság egész területén megtartott népszavazással jóváhagyja az Európai Unióhoz való csatlakozást, a Parlament jogosult olyan döntéshozatali jogköröket ruházni az Európai Közösségre, amelyekhez nem szükséges a Tizedik fejezet 5. cikkében meghatározott többség. A Parlament jogosult továbbá a döntéshozatali jogkör átruházásával azonos módon az Európai Közösség normáit a belső jogba ültetni.

Átmeneti rendelkezések a 2010-es módosítással kapcsolatban

1. A törvény rendelkezései 2011. január 1-én lépnek hatályba.
2. A Második fejezet 6. cikk (2) bekezdés előírásaira tekintet nélkül, minden korábbi jogszabályi rendelkezés, mely magánszféra elleni támadásokkal foglalkozik, 2015. december 31-ig folyamatosan alkalmazandó. Eddig az időpontig, ilyen rendelkezést módosítani lehet, különösképpen, ha a módosítás a magánszféra elleni támadások kiküszöbölését célozza.
3. A Második fejezet 12. cikk előírásaira tekintet nélkül, minden korábbi jogszabályi rendelkezés, mely magánszféra elleni támadásokkal foglalkozik megfelelő ideig alkalmazandó.
4. A Tizenegyedik fejezet 3. cikk előírásaira tekintet nélkül, minden korábbi jogszabályi rendelkezés, mely a bírók közötti bírói felelősség megosztásával foglalkozik, megfelelő ideig alkalmazandó.
5. A korábbi jogszabályok és rendelkezések továbbra is alkalmazandóak, függetlenül attól, hogy azokat nem a Kormányzás szerkezetéről szóló törvény új megszövegezésének megfelelő módon fogadták el.
6. Ha egy törvény vagy egy rendelet a Kormányzás szerkezetéről szóló törvény új megfogalmazására hivatkozik, az új szabály alkalmazandó.

A trónöröklés rendje

Mi, Károly, Isten kegyelméből Svédország, a gótok és vendek királya, Norvégia örököse, Schleswig Holstein, Stormarn és Ditmarsen hercege, Oldenburg és Delmenhorst grófja a Trónöröklési törvény alapján létrehozott Királyi Parlament egyhangú elfogadását és megerősítését követően tudatjuk, hogy

Ő Királyi Felsége, nemes Johan Baptist Julius herceg, Svédország választott trónörököseinek férfiági örökösei jogosultak a svéd trónra Svédország kormányzására,

valamint jelen alaptörvény általunk történő kegyes megerősítését követően, a kormányzás szerkezetéről szóló törvény 85. cikkében ránk ruházott jogunknál fogva jóváhagyjuk és megerősítjük a Királyi Parlament által elfogadott, a trónöröklés rendjéről szóló törvényt a következő szövegben:

A trónöröklés rendjéről szóló törvény,

amely alapján Svédország választott trónörököse, Ő Királyi Felsége, a Ponte Corvo-i Johan Baptist Julius férfiági örökösei jogosultak a svéd trónra és Svédország kormányzására, ahogy azt a Király és a Királyi Parlament rendkívüli ülése Örebroban, 1810. szeptember 26. napján elfogadta és megerősítette.

Mi, az aláírók, a Svéd Királyság Parlamentjének grófjai, bárói, püspökei, lovagjai és nemesei, papjai, polgárai és parasztjai a Parlament rendkívüli ülésére Örebróban összeültünk, és ezennel tudatjuk, hogy amennyiben Ő Királyi Felsége, Károly Gusztáv fiú utód nélkül hal meg, az 1810. augusztus 21-én született egyezségről és választásról szóló törvény rendelkezése alapján történő választásunk szerint Ő Királyi Felsége, a Ponte Corvo-i Johan Baptist Julius öröklő Svédország trónját és az őfelségének alárendelt területeket. Jelenlegi legkegyesebb Királyunk és Urunk, őfelsége XIII. Károly halálát követően (amely a Mindenható Isten kegyelméből minél később következzen *be*) megkoronázzuk, és Svédország Királyának nyilvánítjuk, hogy a fentnevezett egyezségről és választásról szóló törvény feltételei szerint kormányozza a Királyságot és tegye le a királyi esküt. A mai nappal tehát elhatároztuk és megerősítettük, hogy Ő Királyi Felségét, Johan Baptist Juliust, valamint törvényes közvetlen férfiági leszármazóit jelöljük ki Svédország trónjára és kormányzására, a következő feltételekkel.

1. cikk. Svédország trónja öröklésének joga XIII. Károly Gusztáv, a trónörökös Johan Baptist Julius, a majdani XIV. János Károly férfiági és leányági leszármazottait illeti meg. Ezen összefüggésben az idősebb testvér és leszármazottai megelőzik a fiatalabb testvért és leszármazottait.

2. cikk. Jelen törvény királyra vonatkozó rendelkezéseit a királynőre kell alkalmazni, amennyiben a királynő az államfő.

3. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

4. cikk. Az 1809-ben elfogadott, kormányzás szerkezetéről szóló törvény 2. cikkében meghatározott rendelkezések szerint a király a tiszta evangélikus hitet vallja, ahogy az a megmásíthatatlan Augsburgi Hitvallásban és az 1593. évben tartott Uppsalai Gyűlés határozatában elfogadásra került. A Királyi Ház hercegeit és hercegnőit ugyanezen hitben kell felnevelni. Kizárt a trónöröklésből a Királyi Ház azon tagja, aki más hitet vall.

5. cikk. A Királyi Ház hercegei és hercegnői csak a király javaslata és a kormány jóváhagyása alapján köthetnek házasságot. Amennyiben a herceg vagy hercegnő ilyen jóváhagyás nélkül köt házasságot, saját maga, gyermeke és leszármazója nem örökölheti a trónt.

6. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

7. cikk. A trónörökös nem utazhat külföldre a király tudta és beleegyezése nélkül.

8. cikk. A király és a Parlament hozzájárulása nélkül a Svéd Királyi Ház hercege vagy hercegnője nem válhat más állam szuverén uralkodójává sem választás, sem öröklés, sem házasságkötés útján. Ennek bekövetkezte esetén sem saját maga, sem leszármazója nem örökölheti a svéd trónt.

9. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

Tanúsítva, hogy a fent leírtak egyeznek akaratunkkal és döntésünkkel, mi, a Svéd Királyság Parlamentjének képviselőit jelen dokumentumot aláírásunkkal és pecsétünkkel látjuk el, Örebróban, az Úr ezernyolcszáztizedik esztendejében, szeptember hó huszonhatodik napján.

CLAES FLEMMING
a nemesség nevében

JAC. AX. LINDBLOM
a papság nevében

J. WEGELIN
a polgárság nevében

LARS OLSSON
a parasztság nevében

A fent leírtakat Mi nemcsak magunkra nézve megmásíthatatlan alaptörvényként elfogadjuk, hanem közvetlenül és kegyesen elrendeljük mindenki számára, aki hozzánk és utódainkhoz hűséges és nekünk engedelmes, hogy ismerje, megőrizze és megtartsa a trónöröklés rendjéről szóló jelen törvényt. Ennek tanúsításaként a mai napon saját kezünkkel azt aláírjuk és megerősítjük, valamint Királyi Pecsetünkkel ellátjuk a Megváltó Urunk Jézus Krisztus ezernyolcszáztizedik esztendejében, szeptember hó huszonhatodik napján.

KÁROLY.

SZLOVÁKIA

Az alkotmányt 1992. szeptember 1-jén fogadták el.

Az 1992-es alkotmányt 5 alkalommal módosították: 1998-ban, 1999-ben, 2001-ben és két alkalommal 2004-ben.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának honlapján elérhető.

(<http://www.nrsr.sk/web/default.aspx?SectionId=124>).

A Szlovák Köztársaság Alkotmánya

Mi, a szlovák nemzet,
emlékezve elődeink politikai és kulturális hagyatékára, a nemzeti létért és az önálló államiságért folytatott harcok évszázados tapasztalataira,
Cirill és Metód szellemi hagyatékának és a Nagymorva Birodalom történelmi örökségének értelmében,
a nemzetek önrendelkezésének természetes jogából kiindulva,
a Szlovák Köztársaság területén élő nemzeti kisebbségek és etnikai csoportok tagjaival közösen,
a többi demokratikus állammal való tartós, békés együttműködés érdekében,
a demokratikus kormányformára, a szabad élet garanciáinak érvényesítésére, valamint a szellemi kultúra és a gazdasági prosperitás fejlesztésére törekedve,
mi, a Szlovák Köztársaság polgárai választott képviselőink útján a következő alkotmányt fogadtuk el:

Első fejezet Alapvető rendelkezések

- 1. cikk.** (1) A Szlovák Köztársaság szuverén, demokratikus jogállam. Nem kötődik egyetlen ideológiához vagy valláshoz sem.
(2) A Szlovák Köztársaság elismeri és tiszteletben tartja a nemzetközi jog általános elveit, a kötelező nemzetközi szerződéseket és az egyéb nemzetközi kötelezettségeket.
- 2. cikk.** (1) Az államhatalom a polgároktól ered, akik azt választott képviselőik útján, vagy közvetlenül gyakorolják.
(2) Az állami szervek csak az Alkotmány alapján és annak keretei között, illetve a törvény által megállapított mértékben és módon járhatnak el.
(3) Mindenki megteheti azt, amit törvény nem tilt, és senki sem kényszeríthető olyan cselekvésre, amelyre törvény nem kötelezi.
- 3. cikk.** (1) A Szlovák Köztársaság területe egységes és oszthatatlan.
(2) A Szlovák Köztársaság határait csak alkotmányos törvénnyel lehet megváltoztatni.
- 4. cikk.** Az ásványi kincsek, a felszín alatti vizek, a természeti gyógyforrások és a vízfolyások a Szlovák Köztársaság tulajdonában vannak.
- 5. cikk.** (1) A Szlovák Köztársaság állampolgárságának megszerzését és elvesztését törvény szabályozza.
(2) A Szlovák Köztársaság állampolgárságától senki nem fosztható meg akarata ellenére.
- 6. cikk.** (1) A Szlovák Köztársaság hivatalos nyelve a szlovák.
(2) A hivatalos nyelvtől eltérő nyelvek használatát a hivatalos kapcsolatokban törvény határozza meg.

7. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság szabad elhatározása alapján államközösségbe léphet más államokkal. Az államközösségbe való belépésről, valamint az abból való kilépésről népszavazással megerősített alkotmányos törvény rendelkezik.

(2) A Szlovák Köztársaság a törvényben meghatározott módon ratifikált és kihirdetett nemzetközi szerződéssel, vagy ilyen szerződés alapján átruházhatja hatáskörei egy részének gyakorlását az Európai Közösségre és az Európai Unióra. Az Európai Közösség és az Európai Unió jogilag kötelező aktusai elsőbbséget élveznek a Szlovák Köztársaság törvényeivel szemben. Ha a jogilag kötelező aktusok alkalmazása érdekében szükséges, törvényt vagy kormányrendeletet kell alkotni a 119. cikk (2) bekezdésnek megfelelően.

(3) A Szlovák Köztársaság a béke fenntartása, a biztonság és a demokratikus rend céljából, nemzetközi szerződésben meghatározott feltételek mellett kölcsönös biztonsági szervezethez csatlakozhat.

(4) Az emberi jogokra és alapvető szabadságokra vonatkozó nemzetközi szerződés, a nemzetközi politikai szerződés, a katonai jellegű nemzetközi szerződések, a Szlovák Köztársaság nemzetközi szervezetben való részvételével kapcsolatos nemzetközi szerződés, az általános jellegű nemzetközi gazdasági szerződés, az olyan nemzetközi szerződések, amelyek alkalmazásához törvény szükséges és az olyan nemzetközi szerződések, a természetes vagy jogi személyekre közvetlenül jogokat és kötelezettségeket ruházó szerződés ratifikálásának érvényességéhez a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának előzetes jóváhagyása szükséges.

(5) A törvényben meghatározott módon ratifikált és kihirdetett, emberi jogokra és alapvető szabadságokra vonatkozó nemzetközi szerződés, az olyan nemzetközi szerződés, amely alkalmazásához törvény nem szükséges és a természetes vagy jogi személyekre közvetlenül jogokat és kötelezettségeket ruházó szerződés elsőbbséget élvez a törvénnyel szemben.

7/A. cikk. A Szlovák Köztársaság támogatja a határain kívül élő szlovákok nemzeti öntudatát és kulturális önazonosságát, támogatja továbbá azokat az intézményeket, amelyeket ennek elérésére, és az anyaországgal való kapcsolattartás elősegítésére hoztak létre.

Az állami felségjelek

8. cikk. A Szlovák Köztársaság állami felségjelei az állami címer, az állami zászló, az állami pecsét és a nemzeti himnusz.

9. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság címere vörös koragótikus pajzs, amelyben kék hármashegy középső csúcsán elhelyezett ezüst kettős kereszt látható.

(2) A Szlovák Köztársaság állami zászlaját három hosszanti fehér, kék és piros sáv alkotja. A Szlovák Köztársaság állami zászlajának első oldalán helyezkedik el a Szlovák Köztársaság címere.

(3) A Szlovák Köztársaság állami pecsétjét a Szlovák Köztársaság címere alkotja, amely körül kör alakban a „Slovenská republika” felirat helyezkedik el.

(4) A Szlovák Köztársaság nemzeti himnusza a „Nad Tatrou sa blýska” című ének első két versszaka.

(5) A Szlovák Köztársaság állami felségjeleiről és azok használatáról törvény rendelkezik.

A Szlovák Köztársaság fővárosa

10. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság fővárosa Pozsony.

(2) Pozsonynak mint a Szlovák Köztársaság fővárosának jogállásáról törvény rendelkezik.

Második fejezet **Alapvető jogok és szabadságok**

Általános rendelkezések

11. cikk. Hatályon kívül helyezve.

12. cikk. (1) Az emberek szabadok és egyenlők méltóságukban és jogaikban. Az alapvető jogok és szabadságok megvonhatatlanok, elidegeníthetetlenek, elvülhetetlenek és megszüntethetetlenek.

(2) A Szlovák Köztársaság területén az alapvető jogok és szabadságok mindenki számára biztosítottak nem, faj, bőrszín, nyelv, hit és vallás, politikai vagy más meggyőződés, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozás, vagyoni, származási vagy egyéb helyzet szerinti megkülönböztetés nélkül. Senkit nem lehet az említett indokokból megkárosítani vagy hátrányosan megkülönböztetni.

(3) Mindenki szabadon dönthet saját nemzetiségéről. Tilos ennek a döntésnek bármiféle befolyásolása és az elnemzetietlenítésre irányuló nyomás minden módozata.

(4) Senkinek a joga nem csorbítható alapvető jogai és szabadságai érvényesítése miatt.

13. cikk. (1) Kötelezettség keletkezhet:

a) törvénnyel vagy törvény alapján, annak keretei között, az alapvető jogok és szabadságok tiszteletben tartása mellett;

b) a 7. cikk (4) bekezdésben meghatározott nemzetközi szerződéssel, amely közvetlenül ruház jogokat és kötelezettségeket természetes és jogi személyekre;

c) a 119. cikk (2) bekezdésben meghatározott kormányrendelettel.

(2) Az alapvető jogokat és szabadságokat az Alkotmányban megállapított feltételekkel, és csak törvényben lehet korlátozni.

(3) Az alapvető jogok és szabadságok törvényi korlátozásának azonos módon kell vonatkoznia minden olyan esetre, amelyre a korlátozás kiterjed.

(4) Az alapvető jogok és szabadságok korlátozásánál tiszteletben kell tartani a jogok és szabadságok lényegi elemét és értelmét. A korlátozásokat csak meghatározott célra lehet alkalmazni.

Alapvető emberi jogok és szabadságok

14. cikk. Mindenki jogképes.

15. cikk. (1) Mindenkinek joga van az élethez. Az emberi élet már a megszületés előtt védelmet érdemel.

(2) Senkit sem szabad életétől megfosztani.

(3) A halálbüntetés nem megengedett.

(4) Nem minősül jelen cikk megsértésének, ha valakit az életétől olyan cselekménnyel összefüggésben fosztottak meg, amely a törvény szerint nem minősül jogellenesnek.

16. cikk. (1) Az egyén és a magánélet sérthetetlenlensége biztosított. Ezen jog csak a törvényben meghatározott esetekben korlátozható.

(2) Senkit nem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy bűntetésnek alávetni.

17. cikk. (1) A személyes szabadság biztosított.

(2) Senkit nem lehet büntetőeljárás alá vonni, vagy szabadságától másként megfosztani, mint a törvényben meghatározott módon és okok alapján. Senkit nem lehet szabadságától kizárólag azért megfosztani, mert nem képes szerződéses kötelezettségének eleget tenni.

(3) A bűncselekmény elkövetésével vádolt vagy gyanúsított személyt csak a törvény által meghatározott esetekben lehet őrizetbe venni. Az őrizetbe vett személlyel azonnal közölni kell az őrizetbe vétel okait, és a kihallgatástól számított legkésőbb 48 órán belül szabadlábra kell helyezni vagy bíróság elé állítani. Az őrizetbe vett személyt a bíró az átvételtől számított 48, különösen súlyos bűncselekmény esetén 72 órán belül köteles kihallgatni, és határozatot hozni előzetes letartóztatásba helyezéséről vagy szabadon bocsátásáról.

(4) A bűncselekmény elkövetésével vádolt személyt csak a bíró írásbeli, indokolással ellátott határozata alapján lehet elfogni. Az elfogott személyt 24 órán belül bíróság elé kell állítani. Az elfogott személyt a bíró az átvételtől számított 48, különösen súlyos bűncselekmény esetén 72 órán belül köteles kihallgatni, és határozatot hozni előzetes letartóztatásba helyezéséről vagy szabadon bocsátásáról.

(5) Csak a törvényben meghatározott okból és időtartamra, valamint csak bírósági határozat alapján lehet valakit előzetes letartóztatásba helyezni.

(6) Törvény állapítja meg, mely esetekben lehet valakit a hozzájárulása nélkül intézeti egészségügyi ellátásban részesíteni vagy tartani. Az ilyen intézkedésekről 24 órán belül tájékoztatni kell a bíróságot, amely az elhelyezésről öt napon belül határoz.

(7) A bűncselekmény elkövetésével vádolt személy elmeállapota csak a bíróság írásbeli határozata alapján vizsgálható.

18. cikk. (1) Senkit sem szabad kényszerszolgálatnak vagy kényszerszolgálatnak alávetni.

(2) Az (1) bekezdés nem vonatkozik:

a) a szabadságvesztés-büntetésüket a törvény alapján kiszabott munkával töltő személyekre vagy a szabadságvesztés-büntetést helyettesítő egyéb büntetésüket töltő személyekre;

b) a katonai szolgálatra, vagy a kötelező katonai szolgálat helyett a törvény által megállapított egyéb szolgálatra;

c) a törvény alapján megkövetelt szolgálatra természeti csapás, baleset vagy más olyan veszély esetén, amely az emberéletet, egészséget, vagy jelentős vagyoni értéket veszélyeztet;

d) az élet, az egészség vagy mások jogai védelme érdekében a törvény által megállapított cselekményekre;

e) kisebb önkormányzati szolgáltatásokra, a törvény alapján.

19. cikk. (1) Mindenkinek joga van az emberi méltósága, becsülete és jó hírneve megőrzéséhez és védelméhez.

(2) Mindenkinek joga van a magánéletbe, és a családi életbe való jogosulatlan beavatkozással szembeni védelemre.

(3) Mindenkinek joga van a személyéről szóló adatok jogosulatlan gyűjtésével, nyilvánosságra hozatalával, vagy az ilyen adatokkal való egyéb visszaélésekkel szembeni védelemre.

20. cikk. (1) Mindenkit megillet a tulajdonhoz való jog. Minden tulajdonos tulajdonjogának azonos tartalma van, és egyenlő védelmet élvez. Az örökléshez való jog biztosított.

(2) Törvény állapítja meg, hogy a 4. cikkben említett vagyonon kívül mely további vagyon lehet csak az állam, az önkormányzat, vagy meghatározott jogi személyek tulajdonában, a nemzetgazdaság fejlesztése és a közérdek biztosítása céljából. A törvény megállapíthatja azt

is, hogy meghatározott dolgok csak a polgárok vagy a Szlovák Köztársaságban székhellyel rendelkező jogi személyek tulajdonában lehetnek.

(3) A tulajdon kötelez. Tilos a tulajdonnal való visszaélés mások jogainak sérelmére, vagy a törvénnyel védett közérdek ellen. A tulajdonjog gyakorlása nem károsíthatja a törvényben megállapított mértéken felül az emberek egészségét, a természetet, a kulturális emlékeket és a környezetet.

(4) A kisajátítás és a tulajdonjog kényszer jellegű korlátozása csak a szükséges mértékben és közérdekből lehetséges, törvény alapján és arányos kártalanítás mellett.

(5) Egyéb beavatkozás a tulajdonjogba csak jogellenesen szerzett vagy jogellenes forrásból származó vagyonon szerzett tulajdon esetén lehetséges és amennyiben az indokolt a demokratikus társadalom nemzetbiztonsági érdekei, a közrend, a közérkölc vagy mások jogainak és szabadságának védelme alapján. A feltételeket törvény határozza meg.

21. cikk. (1) A lakás sérthetetlen. Tilos a lakó hozzájárulása nélkül oda belépni.

(2) A házkutatás csak a büntetőeljárás céljaira alkalmazható, bíró írásbeli, indokolással ellátott határozata alapján. A házkutatás végzésének módját törvény állapítja meg.

(3) Egyéb beavatkozásokat a lakás sérthetlenségébe törvény által csak akkor lehet engedélyezni, ha az a demokratikus társadalomban elkerülhetetlen az emberek életének, egészségének, vagy mások jogainak és szabadságainak védelme, vagy a közrend súlyos veszélyeztetésének elhárítása céljából. Amennyiben a lakóhelyet vállalkozásra, vagy egyéb gazdasági tevékenységre is használják, az említett beavatkozásokat a törvény akkor is engedélyezheti, ha az a közigazgatás feladatainak teljesítéséhez feltétlenül szükséges.

22. cikk. (1) A levéltitok, a távközléssel továbbított hírek és egyéb iratok titkossága, valamint a személyes adatok védelme biztosított.

(2) Senki nem sértheti meg a levéltitkot, illetve az egyéb iratok és feljegyzések titkosságát, akár a lakásban vannak elhelyezve, akár a posta útján vagy más módon kerültek továbbításra, a törvényben meghatározott esetek kivételével. Hasonlóan biztosított a telefonon, távirón vagy más hasonló berendezésen keresztül továbbított információ titkossága.

23. cikk. (1) Mindenki számára biztosított a tartózkodási hely szabad megválasztása és a mozgás szabadsága.

(2) A Szlovák Köztársaság területén jogosultan tartózkodó minden személynek joga van az ország területének szabad elhagyásához.

(3) Az (1) és (2) bekezdésekben található szabadságokat törvény korlátozhatja, amennyiben ez elkerülhetetlen az állam biztonsága, a közrend fenntartása, az egészségvédelem vagy mások jogainak és szabadságainak védelme, valamint meghatározott területeken a természetvédelem érdekében.

(4) Az állampolgárok nem kényszeríthetők arra, hogy hazájukat elhagyják, és nem lehet őket kiutasítani.

(5) Külföldieket csak a törvényben meghatározott esetekben lehet kiutasítani.

24. cikk. (1) A gondolat, lelkiismeret, vallás és hit szabadsága biztosított. Ez a jog magában foglalja a vallási meggyőződés és a hit megváltoztatásának lehetőségét. Mindenki jogosult hitének megvallásától tartózkodni. Mindenki jogosult felfogását kinyilvánítani.

(2) Mindenkinél jogában áll vallását vagy hitét szabadon kinyilvánítani, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, zártkörűen vagy nyilvánosan, istentisztelettel, vallási cselekményekkel, szertartásokkal vagy annak tanításán való részvétellel.

(3) Az egyházak és vallási közösségek saját ügyeikben autonómiával rendelkeznek, létrehozhatják saját szerveiket, kinevezik lelkészeiket, biztosítják a vallásoktatást, létrehozák saját rendjeiket és egyéb egyházi intézményeiket, az állami szervektől függetlenül.

(4) Az (1)–(3) bekezdésekben meghatározott jogok gyakorlását csak törvény korlátozhatja, amennyiben ez a demokratikus társadalomban a közbiztonság, az egészség, az erkölcs, vagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében elkerülhetetlen.

25. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság védelme minden állampolgár megtisztelő kiváltsága és kötelezettsége. A katonai szolgálat mértékét törvény határozza meg.

(2) Senki nem kényszeríthető katonai szolgálat teljesítésére, amennyiben ez ellentétben áll lelkiismeretével vagy vallási meggyőződésével. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

Politikai jogok

26. cikk. (1) A véleménynyilvánítás szabadsága és az információhoz való jog biztosított.

(2) Mindenkinél jogában áll véleményét kinyilvánítani szóban, írásban, sajtó útján, képpel vagy más módon, valamint eszméket és információt felkutatni, átvenni és terjeszteni szabadon, az állam hatáira tekintet nélkül. Sajtótermék kiadása nem tartozik engedélyezési eljárás alá. A rádiózás és televíziózás terén működő vállalkozásokat állami engedélyezéshez lehet kötni. A feltételeket törvény állapítja meg.

(3) A cenzúra tilos.

(4) A véleménynyilvánítás szabadságát, valamint az információ felkutatásához és terjesztéséhez való jogot csak törvénnyel lehet korlátozni, amennyiben ez a demokratikus társadalomban mások jogainak és szabadságainak védelme, az állam biztonsága, a közbiztonság, a közegészség és az erkölcs védelme érdekében elkerülhetetlen.

(5) Az állami szervek kötelesek tevékenységükről információt szolgáltatni a megfelelő módon, a hivatalos nyelven. Ennek feltételeit és a végrehajtás módját törvény határozza meg.

27. cikk. (1) A petíciós jog biztosított. A közérdekű és más, többeket érintő ügyekben mindenkinél joga van egyedül vagy másokkal együtt kérelemmel, javaslattal vagy panasszal fordulni az állam szervekhez és a helyi önkormányzat szerveihez.

(2) Petícióval tilos az alapvető jogok és szabadságok megsértésére felszólítani.

(3) Petícióval nem lehet beavatkozni a bíróság függetlenségébe.

28. cikk. (1) A békés gyülekezés joga biztosított.

(2) A közterületen való gyülekezéshez való jog gyakorlásának korlátozását törvény állapítja meg, amennyiben a demokratikus társadalomban ez mások jogainak és szabadságainak, a közrend, az egészség, az erkölcs, a vagyon vagy az állam biztonsága védelmében elkerülhetetlen. A gyülekezést nem lehet közigazgatási szerv engedélyéhez kötni.

29. cikk. (1) A szabad egyesüléshez való jog biztosított. Mindenki jogosult másokkal együtt egyletekben, társaságokban vagy más egyesületekben társulni.

(2) Az állampolgárok jogosultak politikai pártokat és politikai mozgalmakat alapítani, és azokban egyesülni.

(3) Az (1) és (2) bekezdésekben meghatározott jogok gyakorlását a törvényben megállapított esetekben lehet korlátozni, amennyiben a demokratikus társadalomban ez az állam biztonsága, a közrend, a bűncselekmények megelőzése vagy mások jogai és szabadságai védelmében elkerülhetetlen.

(4) A politikai pártok és politikai mozgalmak, valamint az egyletek, társaságok és egyesületek az államtól elválasztva működnek.

30. cikk. (1) Az állampolgárok jogosultak részt venni a közügyekben közvetlenül, és szabadon választott képviselőik útján. A Szlovák Köztársaság területén állandó lakóhellyel rendelkező külföldiek választójoggal rendelkeznek a települési és a területi önkormányzati választásokon.

(2) A választásokat a törvényben megállapított, rendszeres választási időszakokat meg nem haladó időközökben kell megtartani.

(3) A választás általános, egyenlő és közvetlen, a szavazás titkos. A választójog gyakorlásának feltételeit törvény állapítja meg.

(4) Az állampolgárok egyenlő feltételek mellett juthatnak hozzá a választott és egyéb közhivatalokhoz.

31. cikk. Valamennyi politikai jog és szabadság törvényi szabályozásának, értelmezésének és alkalmazásának lehetővé kell tennie, és védelmeznie kell a politikai erők szabad versenyét a demokratikus társadalomban.

32. cikk. Az állampolgárok jogosultak szembeszegülni bárkivel, aki az Alkotmányban említett emberi jogok és szabadságok demokratikus rendjének megbontására törekedne, ha az alkotmányos szervek tevékenysége és a törvényes eszközök hatékony alkalmazása akadályozott.

A nemzeti kisebbségek és etnikai csoportok jogai

33. cikk. Bármely nemzetiségi kisebbséghez vagy etnikai csoporthoz való tartozás senkinek nem lehet hátrányára.

34. cikk. (1) A Szlovák Köztársaságban a nemzeti kisebbséghez vagy etnikai csoporthoz tartozó állampolgároknak biztosított az általános fejlődés, különösen az a jog, hogy kisebbségük vagy csoportjuk más tagjaival együtt a saját kultúrájukat fejlesszék, joguk van továbbá az információ anyanyelvükön való terjesztéséhez és befogadásához, a nemzeti egyesületekben való egyesüléshez, művelődési és kulturális intézmények alapításához és fenntartásához. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

(2) A nemzeti kisebbséghez vagy etnikai csoporthoz tartozó állampolgároknak a törvényben meghatározott feltételek mellett a hivatalos nyelv elsajátításához való jogon kívül joguk van

a) az anyanyelvükön való művelődéshez;
b) az anyanyelvük hivatalos kapcsolatokban való használatához;
c) a nemzetiségi kisebbségeket és etnikai csoportokat érintő ügyek megoldásában való részvételhez.

(3) A nemzeti kisebbséghez vagy etnikai csoporthoz tartozó állampolgárok számára, az Alkotmányban biztosított jogok gyakorlása nem irányulhat a Szlovák Köztársaság szuverenitásának és területi integritásának veszélyeztetésére, valamint a többi lakos diszkriminálására.

Gazdasági, szociális és kulturális jogok

35. cikk. (1) Mindenkinnek joga van foglalkozását szabadon megválasztani, a hivatásra felkészülni, valamint vállalkozni és más kereső tevékenységet folytatni.

(2) Törvény megállapíthatja bizonyos foglalkozások vagy tevékenységek gyakorlásának feltételeit és korlátozásait.

(3) Az állampolgárok számára biztosított a munkához való jog. Az állam megfelelő mértékben anyagilag biztosítja azokat a polgárokat, akik önhibájukon kívül ezzel a jogukkal nem élhetnek. A feltételeket törvény állapítja meg.

(4) Törvény az (1)–(3) bekezdésekben meghatározott jogokat illetően a külföldiekre vonatkozóan eltérő szabályozást is megállapíthat.

36. cikk. A munkavállalóknak joguk van az igazságos és kedvező munkafeltételekhez. A törvény biztosítja, különösen

a) az elvégzett munkáért járó olyan díjazáshoz való jogot, amely elégséges a méltóságteljes életszínvonal lehetővé tételéhez;

- b) az önkényes elbocsátás és a munkahelyi megkülönböztetés elleni védelmet;
- c) az egészség és a biztonság védelmét a munka során;
- d) a munkaidő maximálisan engedélyezett tartalmát;
- e) a munka utáni megfelelő pihenést;
- f) a fizetett szabadság legrövidebb engedélyezett tartamát;
- g) a kollektív szerződéshez való jogot.

37. cikk. (1) Mindenki jogosult másokkal szabadon társulni saját gazdasági és szociális érdekeinek védelmére.

(2) A szakszervezetek az államtól függetlenek. Tilos a szakszervezetek számát korlátozni, a vállalatban vagy az ágazatban közülük egyeseket előnyben részesíteni.

(3) A szakszervezetek tevékenysége, a gazdasági és szociális érdekek védelmét szolgáló egyéb társulások létrehozása és tevékenysége törvénnyel korlátozható, amennyiben a demokratikus társadalomban ez az állam biztonsága, a közrend, vagy mások jogai és szabadságai védelme érdekében elkerülhetetlen.

(4) A sztrájkhoz való jog biztosított. Ennek feltételeit törvény határozza meg. A sztrájkjog nem illeti meg a bírakat, ügyészeket, a fegyveres erők és a fegyveres testületek, valamint a tűzvédelmi testületek tagjait.

38. cikk. (1) A nők, a fiatalkorúak és az egészségükben károsodott személyek munkájuk során fokozott egészségvédelemre és különleges munkafeltételekre jogosultak.

(2) A fiatalkorúak és az egészségükben károsodott személyek a munkajogi viszonyaik során különleges védelemre és támogatásra jogosultak a hivatásukra való felkészülés során.

(3) Az (1) és (2) bekezdésekben meghatározott jogok részletszabályait törvény állapítja meg.

39. cikk. (1) Az állampolgárok megfelelő anyagi támogatásra jogosultak öregségük, munkaképtelenségük, valamint eltartójuk elvesztése esetén.

(2) Mindenki, aki anyagi szükségset szenved, olyan segítségre jogosult, amely az alapvető életfeltételei biztosításához szükséges.

(3) Az (1) és (2) bekezdésekben meghatározott jogok részletszabályait törvény állapítja meg.

40. cikk. Mindenkinél joga van az egészségvédelemre. Az egészségügyi biztosítás alapján az állampolgárok jogosultak ingyenes egészségügyi ellátásra, és a gyógyászati segédeszközökhöz való hozzájutásra, a törvényben meghatározott feltételek mellett.

41. cikk. (1) A házasság az egyetlen összekötő kapocs férfi és nő között. A Szlovák Köztársaság minden oldalról védi a házasság intézményét és annak javát segíti. A házasság, az anyaság és apaság, valamint a család a törvény védelme alatt áll. A gyermekek és fiatalkorúak különleges védelme biztosított.

(2) A várandós nőknek különleges gondoskodást, a munkajogi viszonyokban védelmet, és megfelelő munkafeltételeket kell biztosítani.

(3) A házasságban és házasságon kívül született gyermekek jogai egyenlők.

(4) A gyermekekről való gondoskodás és a nevelés a szülők joga. A gyermekeknek joguk van a szülői neveléshez és gondoskodáshoz. A szülői jogot korlátozni, és a kiskorú gyermekeket a szülőktől, akaratuk ellenére elválasztani csak törvény alapján meghozott bírósági határozattal lehet.

(5) A gyermekekről gondoskodó szülőknek joguk van állami támogatáshoz.

(6) Az (1)–(5) bekezdésekben meghatározott jogok részletszabályait törvény állapítja meg.

42. cikk. (1) Mindenkit megillet a művelődéshez való jog. Az iskolalátogatás kötelező. Ennek időtartamát, korhatárát törvény állapítja meg.

(2) Az állampolgároknak joguk van az ingyenes alap- és középfokú oktatásra, és a társadalom lehetőségei szerint a felsőoktatásra.

(3) Állami iskolákon kívül más iskolákban oktatni csak a törvényben megállapított feltételek mellett lehet, az ilyen iskolákban az oktatás térítésköteles.

(4) Törvény állapítja meg, hogy a hallgatók tanulmányaik során milyen feltételek mellett jogosultak állami támogatásra.

43. cikk. (1) A tudományos kutatás és a művészet szabadsága biztosított. A szellemi alkotásokat törvény védi.

(2) A kulturális örökséghez való hozzájárulás joga a törvényben meghatározott feltételek mellett biztosított.

A környezetvédelemhez és a kulturális hagyaték védelméhez való jog

44. cikk. (1) Mindenkinek joga van a kedvező környezethez.

(2) Mindenki köteles a környezetet és a kulturális hagyatékot védeni és gyarapítani.

(3) A törvényben megállapított mértéken felül senki nem veszélyeztetheti vagy károsíthatja a környezetet, a természeti erőforrásokat és a kulturális műemlékeket.

(4) Az állam gondoskodik a természeti erőforrások körültekintő hasznosításáról, az ökológiai egyensúlyról, a környezet hatékony védelméről, és biztosítja a vadon élő növények és állatok sokféleségének megőrzését.

(5) Az (1)–(4) bekezdésekben meghatározott jogok részletszabályait törvény állapítja meg.

45. cikk. Mindenki jogosult a környezet állapotáról, az állapot okairól és következményeiről szóló teljes körű és időben nyújtott információra.

A bírósági és más jogvédelemhez való jog

46. cikk. (1) A törvényben megállapított eljárással mindenki követelheti jogának elismerését a független és pártatlan bíróságon, valamint a törvényben megállapított esetekben a Szlovák Köztársaság más szervénél is.

(2) Aki azt állítja, hogy jogait a közigazgatási szerv határozata csorbitotta, a bírósághoz fordulhat a határozat törvényessége felülvizsgálatának céljából, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik. A bíróság jogköréből nem lehet kizárni az alapvető jogokat és szabadságokat érintő határozatok felülvizsgálatát.

(3) Mindenkinek joga van a bíróság, az egyéb állami szerv vagy közigazgatási szerv törvénytelen határozatával vagy hivatali eljárásával okozott kára megtérítéséhez.

(4) A bírói és az egyéb jogorvoslat feltételeit és részleteit törvény állapítja meg.

47. cikk. (1) Mindenkinek joga van a tanúvallomás megtagadásához, ha azzal önmagát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná.

(2) A bíróságok, más állami vagy közigazgatási szervek előtti eljárásban az eljárás kezdetétől fogva mindenkinek joga van a jogsegélyhez, a törvényben megállapított feltételek mellett.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott eljárás valamennyi résztvevője egyenlő.

(4) Tolmácsot van joga annak, aki kijelenti, hogy nem ismeri az eljárás nyelvét.

48. cikk. (1) Senkit nem lehet elvonni törvényes bírjától. A bíróság illetékességét törvény állapítja meg.

(2) Mindenkinnek joga van arra, hogy ügyét nyilvánosan, indokolatlan késedelem nélkül, jelenlétében tárgyalják meg, valamint arra, hogy valamennyi bizonyítékról véleményt nyilvánítson. A nyilvánosságot csak törvényben meghatározott esetekben lehet kizárni.

49. cikk. Csak törvény állapíthatja meg, hogy mely cselekmény minősül bűncselekménynek, és elkövetéséért milyen büntetés, vagy más személyi vagy vagyoni joghátrány szabható ki.

50. cikk. (1) Csak bíróság dönthet a bűncselekményért járó büntetésről és a bűnösségről.

(2) Mindenkit, aki ellen büntetőeljárás folyik, ártatlannak kell tekinteni, amíg a bíróság jogerős ítélettel nem állapítja meg bűnösségét.

(3) A vádlottnak joga van ahhoz, hogy a védekezés előkészítésére időt és lehetőséget kapjon, valamint arra, hogy védelmét önmaga, vagy ügyvéd által ellássa.

(4) A vádlottnak jogában áll a vallomást megtagadnia, ettől a jogától semmiféle módon nem fosztható meg.

(5) Senkit nem lehet büntetőjogi felelősségre vonni olyan cselekményért, amelyért már jogerősen elítélték, vagy a vád alól felmentették. Ez az alapelv nem zárja ki rendkívüli jogorvoslati eszközök törvénnyel összhangban történő érvényesítését.

(6) A cselekmény büntethetőségét a cselekmény elkövetése idején hatályos törvény alapján kell megítélni és büntetést kiszabni. A később hatályos törvényt akkor kell alkalmazni, ha az az elkövető számára kedvezőbb.

Közös rendelkezések az első és a második fejezethez

51. cikk. (1) A 35. és 36. cikkekben, a 37. cikk (4) bekezdésben, a 38–42. cikkekben és a 44–46. cikkekben meghatározott jogokat csak az említett rendelkezéseket végrehajtó törvényben meghatározott keretek között lehet érvényesíteni.

(2) Hadiállapot, rendkívüli állapot vagy veszélyhelyzet esetén az alapvető jogok és szabadságok korlátozásának feltételeit és mértékét és a kötelezettségek mértékét alkotmányos törvény határozza meg.

52. cikk. (1) Amely helyeken az Alkotmány első és második fejezetében az „állampolgár” fogalma szerepel, azon a Szlovák Köztársaság állampolgárát kell érteni.

(2) A külföldiek a Szlovák Köztársaságban az Alkotmány által biztosított alapvető jogokat és szabadságokat élvezik, ha azok nem kifejezetten csak az állampolgárokat illetik meg.

(3) Ahol a korábbi jogszabályokban az „állampolgár” fogalma szerepel, a kifejezés minden embert jelent, ha olyan jogokról és szabadságokról rendelkezik, amelyeket az Alkotmány az állampolgárságra való tekintet nélkül elismer.

53. cikk. A Szlovák Köztársaság menedékjogot nyújt a politikai jogok és szabadságok érvényesítése miatt üldözött külföldieknek. A menedékjog megtagadható attól, aki az alapvető emberi jogokkal és szabadságokkal ellentétesen cselekedett. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

54. cikk. A törvény a bírák és ügyészek esetében korlátozhatja a vállalkozáshoz és más gazdasági tevékenységhez való jogot és a 29. cikk (2) bekezdésben említett jogot, az államigazgatás és a helyi önkormányzat törvény által megszabott funkcióit betöltő alkalmazottak esetében a 37. cikk (4) bekezdésben meghatározott jogot is, a fegyveres erők és a fegyveres testületek tagjai esetében a 27. és 28. cikkekben említett jogokat, amennyiben azok összefüggének a szolgálat ellátásával. Az élet és az egészség védelmét közvetlenül szolgáló személyek esetében törvény a sztrájkjogot korlátozhatja.

Harmadik fejezet

A Szlovák Köztársaság gazdasága

55. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság gazdasága szociális és a környezetet védő piacgazdaság alapelvein nyugszik.

(2) A Szlovák Köztársaság védi és támogatja a gazdasági versenyt. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

56. cikk. (1) A Szlovák Nemzeti Bank a Szlovák Köztársaság független központi bankja. A Szlovák Nemzeti Bank törvény felhatalmazása alapján, hatáskörén belül általánosan kötelező rendeletet adhat ki.

(2) A Szlovák Nemzeti Bank legfőbb igazgatási szerve a Szlovák Nemzeti Bank Igazgatótanácsa.

(3) Az (1) és (2) bekezdések részletszabályait törvény állapítja meg.

57. cikk. A Szlovák Köztársaság vámterület.

58. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság pénzügyi gazdálkodása az állami költségvetéshez igazodik. Az állami költségvetést törvénnyel kell elfogadni.

(2) Az állami költségvetés bevételeit, a költségvetési gazdálkodás szabályait, valamint az állami költségvetés és a területi egységek költségvetései közötti viszonyokat törvény állapítja meg.

(3) A Szlovák Köztársaság állami költségvetéséhez kapcsolódó állami pénzalapokat törvénnyel kell létesíteni.

59. cikk. (1) Az adók és az illetékek központiak vagy helyiek lehetnek.

(2) Adókat és illetékeket törvénnyel, vagy törvény alapján lehet kivetni.

A Szlovák Köztársaság Állami Számvevőszéke

60. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Állami Számvevőszéke független hatóság, mely felügyeli

a) a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa vagy a kormány által jóváhagyott költségvetési forrásokat, a törvénnyel összhangban;

b) az állami, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tulajdon Alapját illető, a települési és területi egységeket illető, valamint az állami érdekeket, közérdeket, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tulajdon Alapjának érdekeit a települési és területi egységek érdekeit képviselő, illetve a települési vagy területi egységek által létrehozott jogi személyeket illető tulajdont, kötelezettségeket, pénzeszközöket, vagyoni jogokat és adósságot, törvényes intézményeket, valamint

c) a települési és területi önkormányzatok tulajdonát, pénzeszközeit és vagyoni jogait, amelyeket az államigazgatási feladatok átruházása során nyertek;

d) az olyan tulajdont, kötelezettséget, pénzeszközöket, vagyoni jogokat és adósságokat, amelyekért a Szlovák Köztársaság garanciát vállalt;

e) a közérdekű tevékenységet ellátó jogi személyek tulajdonát, kötelezettségét, pénzeszközeit, vagyoni jogaikat és adósságaikat.

(2) Az Állami Számvevőszék (1) bekezdésben meghatározott felügyeleti tevékenysége kiterjed

a) a Szlovák Köztársaság Kormányára, a minisztériumokra és az államigazgatás más központi szerveire, és az ezeknek alárendelt szervekre;

b) az államigazgatás központi szerve, vagy más állami szerv által alapított vagy létrehozott állami szervekre és jogi személyekre;

c) települési és területi önkormányzatokra, valamint az ezek által alapított jogi személyekre;

d) állami alapokra, törvény által létrehozott intézményekre, az olyan jogi személyekre, amelyekben az állami intézmények többségi részesedéssel bírnak, többségi állami tulajdonú jogi személyekre;

e) a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tulajdon Alapjára, valamint azokra a jogi személyekre, amelyekben a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tulajdon Alapja többségi tulajdonnal bír;

f) természetes és jogi személyekre.

61. cikk. (1) Az Állami Számvevőszék élén annak elnöke áll. Az Állami Számvevőszék elnökét és alelnökeit a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa választja és hívja vissza.

(2) Az Állami Számvevőszék elnökévé választható a Szlovák Köztársaság valamennyi állampolgára, aki a Nemzeti Tanácsba választható.

(3) Az Állami Számvevőszék elnökévé ugyanazt a személyt legfeljebb két egymást követő, hétéves időszakra lehet megválasztani.

(4) Az Állami Számvevőszék elnökének és alelnökeinek tisztsége összeférhetetlen más közhatalmi szervben való tisztség betöltésével, a munkaviszonnyal, vagy ezzel egyenértékű, munkavégzésre irányuló jogviszonnyal, vállalkozási tevékenységgel, jogi személy irányító vagy ellenőrző szervében való tagsággal, valamint a tudományos, oktatói, szerzői és művészi tevékenység kivételével a gazdasági vagy nyereségre törekvő tevékenységgel.

62. cikk. Az Állami Számvevőszék legalább évente egyszer a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa elé terjeszti az ellenőrző tevékenysége eredményeiről szóló jelentést, valamint minden olyan esetben, amikor erre a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa felhívja.

63. cikk. Az Állami Számvevőszék hatáskörét, jogkörét és belső szervezetét törvény határozza meg.

Negyedik fejezet A helyi önkormányzatok

64. cikk. A helyi önkormányzat alapja a község. A helyi önkormányzat a települési és a területi önkormányzatokból áll.

64/A. cikk. A települési és a területi önkormányzat a Szlovák Köztársaság területileg és igazgatásilag független egységei, amelyeket az állandó lakosok alkotnak. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

65. cikk. (1) Az önkormányzat jogi személy, amely a törvényben meghatározott feltételek mellett vagyonával és pénzeszközeivel szabadon rendelkezik.

(2) Az önkormányzat a saját szükségleteit elsősorban saját jövedelméből, valamint az állami támogatásokból fedezi. Törvény állapítja meg, hogy mely adók és illetékek képezik a települési, és melyek a területi önkormányzat bevételeit. Állami támogatásokat csak a törvény keretei között lehet igényelni.

66. cikk. (1) A települési önkormányzat jogosult más települési önkormányzatokkal társulni a közös érdekeket képező ügyben; hasonló módon jogosultak a területi önkormányzatok társulni más területi önkormányzatokkal. Ezek feltételeit törvény állapítja meg.

(2) A községek egyesülésének, szétválásának és megszűnésének szabályait törvény állapítja meg.

67. cikk. (1) Az önkormányzatiság a község lakosainak gyűlésein, helyi népszavazáson, területi népszavazáson, valamint a települési és területi önkormányzat szervein keresztül valósul meg. A helyi és a területi népszavazás szabályait törvény állapítja meg.

(2) A települési és a területi önkormányzatok kötelezettségeit, az önkormányzatiság korlátaival törvény állapítja meg, a 7. cikk (5) bekezdésben meghatározott nemzetközi szerződés alapján.

(3) Az állam csak a törvényben meghatározott eszközökkel avatkozhat be az önkormányzatok tevékenységébe.

68. cikk. A helyi önkormányzati ügyekben, az önkormányzat törvényben meghatározott feladata érdekében a települési és a területi önkormányzat általánosan kötelező rendeleteket bocsáthatnak ki.

69. cikk. (1) A települési önkormányzat szervei:

a) a képviselő-testület és

b) a polgármester.

(2) A képviselő-testületet a képviselők alkotják, akiket a község területén állandó lakosok négy évre választanak. A képviselőket általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján, titkos szavazással választják.

(3) A polgármestert a község polgárai általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján négy évre választják. A polgármester a települési önkormányzat végrehajtó szerve, megvalósítja az önkormányzati igazgatást, és képviseli a települési önkormányzatot a külső kapcsolatokban. A polgármester megbízási idő letelte előtti visszahívásának okait és módját törvény állapítja meg.

(4) A területi önkormányzat szervei:

a) a közgyűlés és

b) a területi önkormányzat elnöke.

(5) A közgyűlést a képviselők alkotják, akiket az adott területen állandó lakosok négy évre választanak. A képviselőket általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján, titkos szavazással választják.

(6) A területi önkormányzat elnökét az adott terület lakosai négy évre választják, az általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján, titkos szavazással. A területi önkormányzat elnöke megbízási idő letelte előtti visszahívásának okait és módját törvény állapítja meg. A területi önkormányzat elnöke a területi önkormányzat végrehajtó szerve, megvalósítja az önkormányzati igazgatást, és képviseli a területi önkormányzatot a külső kapcsolatokban.

70. cikk. Törvény állapítja meg a község várossá nyilvánításának feltételeit és módját, valamint a város szerveinek elnevezését.

71. cikk. (1) A települési és a területi önkormányzatra törvénnyel átruházható a helyi államigazgatás meghatározott feladatainak ellátása. Az így átruházott államigazgatási feladatok ellátásának költségeit az állam fedezi.

(2) Az államigazgatási feladatok ellátása során a települési és a területi önkormányzat saját területére vonatkozóan általánosan kötelező rendeleteket bocsáthat ki, törvény felhatalmazása alapján, és annak keretei között. Az önkormányzatra törvénnyel átruházott államigazgatási feladatok ellátását a kormány irányítja és ellenőrzi. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

Ötödik fejezet A törvényhozó hatalom

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa

72. cikk. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa a Szlovák Köztársaság egyetlen alkotmányozó és törvényhozó szerve.

73. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa 150 képviselőből áll, akiket négy évre választanak.

(2) A képviselők az állampolgárokat képviselik. Megbízatusukat személyesen, lelkiismeretük és meggyőződésük szerint látják el. Utasítások őket nem kötik.

74. cikk. A (1) képviselőket általános, egyenlő és közvetlen választójog alapján, titkos szavazással választják.

(2) Képviselővé választható az az állampolgár, aki választójoggal rendelkezik, betöltötte 21. életévét, és a Szlovák Köztársaság területén van az állandó lakóhelye.

(3) A képviselők megválasztásának részletszabályait törvény állapítja meg.

75. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának azon az ülésén, amelyen a képviselő első alkalommal vesz részt, a következő esküt teszi: „Becsületemre és lelkiismeretemre fogadom, hogy hű leszek a Szlovák Köztársasághoz. Kötelességeimet az állampolgárok érdekében fogom teljesíteni. Megtartom az Alkotmányt és a többi törvényt, és mindent megteszek azok érvényesülése érdekében.”

(2) Az eskü megtagadása, vagy ahhoz fenntartás fűzése a megbízatus elvesztését vonja maga után.

76. cikk. A képviselők megválasztásának érvényességét a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa hitelesíti.

77. cikk. (1) A képviselői tisztség összeférhetetlen a bíró, az ügyész, az állampolgári jogok biztosa, a fegyveres erők és fegyveres testületek tagjainak hivatalával.

(2) Ha a képviselőt a kormány tagjává kinevezték, a képviselői megbízatusa e tisztség alatt nem szűnik meg, de nem gyakorolható.

78. cikk. (1) A képviselőt nem lehet felelősségre vonni a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsában, vagy annak bizottságaiban leadott szavazatáért képviselői megbízatusa után sem.

(2) A képviselőt nem lehet felelősségre vonni a megbízatusa során a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsában, vagy annak szerveiben elmondott beszédeiért képviselői megbízatusa után sem. A képviselő a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának büntető fennhatósága alatt áll. A képviselő polgári jogi felelőssége nem változik.

(3) A képviselőt nem lehet eljárás alá vonni, büntető intézkedéssel sújtani vagy előzetes letartóztatásba helyezni a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának jóváhagyása nélkül. Amennyiben a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa a jóváhagyást megtagadja, az eljárás, valamint az előzetes letartóztatás a megbízatus végéig elhalasztódik. Ilyen esetekben a büntetethezesség a megbízatus végéig nem évül el.

(4) Ha a képviselőt bűncselekmény elkövetése során tetten érték és őrizetbe vették, az illetékes szerv ezt haladéktalanul jelenti a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa elnökének. Ha a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának mandátumvizsgáló és mentelmi bizottsága nem hagyja jóvá az őrizetbe vételt, a képviselőt azonnal szabadon kell bocsátani.

(5) A letartóztatás nem érinti a képviselői megbízatusát, de annak tartama alatt nem gyakorolható.

79. cikk. A képviselő jogosult megtagadni a vallomástételt olyan ügyekben, amelyekről tisztsége betöltése során szerzett tudomást, képviselői megbízatusának megszűnte után is.

80. cikk. (1) A képviselő jogosult interpellációt intézni a Szlovák Köztársaság Kormányához, a kormány tagjaihoz és az államigazgatás központi szervének vezetőjéhez, a hatáskörükbe tartozó ügyekben. A képviselőnek harminc napon belül választ kell adni.

(2) Az interpellációra adott választ a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa megvitatja, a válasz a bizalmi szavazással összekapcsolható.

81. cikk. A képviselő a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa ülésén személyes nyilatkozatával lemondhat képviselői megbízatásáról. Amennyiben ebben a képviselőt súlyos körülmények akadályozzák, a lemondást benyújthatja írásban a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa elnökének. Ilyen esetekben a képviselői megbízatás akkor szűnik meg, amikor a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke az írásbeli lemondást kézhez vette.

81/A. cikk. A képviselői megbízatás megszűnik

- a) a megbízatási idő leteltével;
- b) a megbízatásról való lemondással;
- c) a választhatóság elvesztésével;
- d) a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának feloszlásával;
- e) a 77. cikk (1) bekezdésben meghatározott összeférhetlenség kimondásával;
- f) az ítélet jogerőre emelkedésével, amennyiben a képviselő szándékos bűncselekményt követ el, vagy ha a képviselő gondatlan bűncselekményt követ el, és a bíróság nem függeszti fel próbaidőre a szabadságvesztés-büntetés végrehajtását.

82. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa folyamatosan ülésezik.

(2) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa alakuló ülését a Szlovák Köztársaság elnöke hívja össze, legkésőbb a választási eredmények kihirdetését követő harmincadik napra. Amennyiben ezt nem teszi meg, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa a választási eredmények kihirdetését követő harmincadik napon ül össze.

(3) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa határozatával megszakíthatja ülését. A megszakítás időtartama nem haladhatja meg évenként a négy hónapot. Az ülés megszakításának tartama alatt a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke, alelnökei és bizottságai ellájtják feladatukat.

(4) Az ülés megszakításának idején a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának ülését a kitűzött időpont előtt is összehívhatja. Ezt minden esetben megteszi, amennyiben ezt a Szlovák Köztársaság Kormánya vagy a képviselők egyötöde indítványozza.

(5) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának ülése a megbízatási időszak elteltével, vagy a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának feloszlásával fejeződik be.

83. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának üléseit annak elnöke hívja össze.

(2) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának üléseit hét napon belülre összehívja, ha azt a képviselők legalább egyötöde kéri.

(3) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának ülései nyilvánosak.

(4) Zárt ülés csak a törvény által megállapított esetekben tartható, vagy ha arról a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa képviselői háromötödének többségével határozatot hoz.

84. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa akkor határozatképes, ha képviselők több mint fele jelen van.

(2) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa határozatainak érvényességéhez a jelen levő képviselők többségének szavazata szükséges, ha az Alkotmány eltérően nem rendelkezik.

(3) A 7. cikk (3) és (4) bekezdések szerinti nemzetközi szerződés jóváhagyásához, és a Szlovák Köztársaság elnöke által, a 102. cikk o) pont szerint visszaküldött törvény elfogadásához a képviselők abszolút többsége szükséges.

(4) Az Alkotmány megalkotásához és módosításához, alkotmányos törvény elfogadásához, a 7. cikk (2) bekezdés szerinti nemzetközi szerződés jóváhagyásához, a Szlovák Köztár-

saság elnökének visszahívásáról szóló népszavazás elfogadásához, másik állammal szembeni hadüzenet meghozatalához a képviselők háromötödének szavazata szükséges.

85. cikk. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának, vagy valamely szervének felkérésére a Szlovák Köztársaság Kormányának tagja vagy más központi államigazgatási szerv vezetője köteles az ülésen, vagy a szerv ülésén részt venni.

86. cikk. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa különösen:

a) elfogadja az Alkotmányt, az alkotmányos törvényeket és az egyéb törvényeket, valamint felügyeli végrehajtásukat;

b) alkotmányos törvénnyel jóváhagyja azt a szerződést, amellyel a Szlovák Köztársaság más államokkal unióba lép, valamint felmondja ezen szerződéseket;

c) határoz a népszavazás elrendeléséről szóló javaslatról;

d) a ratifikálást megelőzően jóváhagyja az emberi jogokról és alapvető szabadságokról szóló nemzetközi szerződéseket, a nemzetközi politikai szerződéseket, a nemzetközi katonai szerződéseket, az olyan nemzetközi szerződéseket, amelyekből a Szlovák Köztársaság tag-sági viszonya keletkezik nemzetközi szervezetben, az általános jellegű gazdasági szerződéseket, azokat a nemzetközi szerződéseket, amelyek végrehajtásához törvény szükséges, valamint azokat a nemzetközi szerződéseket, amelyek közvetlenül keletkeztetnek jogokat és kötelezettségeket természetes és jogi személyekre; eldönti továbbá, hogy a nemzetközi szerződések a 7. cikk (5) bekezdés alá esnek-e;

e) törvénnyel létrehozza a minisztériumokat és más kormányzati szerveket;

f) megvitatja a Szlovák Köztársaság Kormányának programját, ellenőrzi a kormány tevékenységét, bizalmat szavaz a kormánynak vagy a kormány tagjának;

g) jóváhagyja az állami költségvetést, felügyeli annak végrehajtását és jóváhagyja a zárszámadást;

h) megvitatja a belpolitika, a nemzetközi, gazdasági, szociális és egyéb politika kérdéseit;

i) megválasztja és visszahívja a Szlovák Köztársaság Állami Számvevőszékének elnökét és alelnökét és a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának három tagját;

j) ellenséges erők agressziója esetén, vagy ha nemzetközi szerződés közös védelmi kötelezettséget ír elő, kihirdeti a hadiállapotot, és a háború után békét köt;

k) hozzájárul a fegyveres erők Szlovák Köztársaság határain kívüli alkalmazásához, amennyiben ez nem minősül a 119. cikk p) pontjában meghatározott esetnek;

l) jóváhagyja külföldi fegyveres erők Szlovák Köztársaság területén való tartózkodását.

87. cikk. (1) Törvényjavaslatot a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának bizottságai, a képviselők és a Szlovák Köztársaság Kormánya terjeszthet elő.

(2) Amennyiben a Szlovák Köztársaság elnöke megjegyzésekkel visszaküldi a törvényt, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa azt ismételtelen megvitatja, és amennyiben elfogadja, a törvényt ki kell hirdetni.

(3) A törvényt a Szlovák Köztársaság elnöke, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke és a Szlovák Köztársaság Kormányának miniszterelnöke írja alá. Amennyiben a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa a Szlovák Köztársaság elnökének megjegyzései ellenére ismételtelen elfogadja a törvényt, és azt a Szlovák Köztársaság elnöke nem írja alá, a törvényt az aláírás hiányában is ki kell hirdetni.

(4) A törvény a kihirdetéssel válik érvényessé. Törvény, nemzetközi szerződés és a nemzetközi szervezetek 7. cikk (2) bekezdésben meghatározott kötelező aktusai kihirdetésének részletszabályait törvény állapítja meg.

88. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Kormánya vagy annak tagjai elleni bizalmatlansági indítványt a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa akkor vitatja meg, ha azt a képviselők legalább egyötöde kezdeményezi.

(2) A Szlovák Köztársaság Kormánya, vagy annak tagja elleni bizalmatlansági indítvány megszavazásához a képviselők több mint felének szavazata szükséges.

89. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnökét a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa titkos szavazással, a képviselők szavazattöbbségével választja és hívja vissza. Az elnök csak a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának tartozik felelősséggel.

(2) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke

- a) összehívja és vezeti a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának üléseit;
- b) aláírja az Alkotmányt, az alkotmányos törvényeket és más törvényeket;
- c) elfogadja a képviselők esküjét;
- d) kitűzi a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába történő választásokat, a Szlovák Köztársaság elnöke megválasztását és az önkormányzati választásokat;
- e) elrendeli a népszavazást a Szlovák Köztársaság elnökének visszahívása kérdésében;
- f) törvény előírására ellát más feladatokat.

(3) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke a megbízási idő elteltével is tisztségében marad, mindaddig, amíg a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa új elnököt nem választ.

90. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnökét az alelnökök helyettesítik, akiket a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa titkos szavazással, a képviselők szavazattöbbségével választ, és hív vissza. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának alelnöke a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának tartozik felelősséggel.

(2) A 89. cikk (3) bekezdést a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának alelnökére is alkalmazni kell.

91. cikk. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának tevékenységét az elnök és az alelnökök szervezik és irányítják.

92. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa a képviselőkől létrehozza bizottságait mint kezdeményező és ellenőrző szerveit. A bizottságok elnökeit titkos szavazással választja.

(2) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának és bizottságainak ügyrendjét törvény határozza meg.

Népszavazás

93. cikk. (1) Népszavazás hagyja jóvá a más államokkal való unióról, és az abból való kilépésről szól alkotmányos törvényt.

(2) Népszavazás határozhat más lényeges, közérdekű kérdésről is.

(3) Nem lehet népszavazást tartani az alapvető jogokról és szabadságokról, az adókról, más terhekről és a központi költségvetésről.

94. cikk. A népszavazáson szavazati joggal rendelkezik a Szlovák Köztársaság minden állampolgára, aki részt vehet a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába való választásokon.

95. cikk. (1) A népszavazást a Szlovák Köztársaság elnöke tűzi ki, 350 000 választópolgár kezdeményezésére, vagy a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának határozata alapján, a kezdeményezés vagy a határozat kézhezvételétől számított harminc napon belül.

(2) A Szlovák Köztársaság elnöke a népszavazás kitűzése előtt a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságához fordulhat az (1) bekezdésben meghatározott állampolgári kezdeményezés, illetve a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa határozatának Alkotmánnyal, valamint az alkotmányos törvényekkel való összeegyeztethetősége kérdésében. Amennyiben a Szlovák Köztársaság elnöke a népszavazás kitűzése előtt a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságához fordul az állampolgári kezdeményezés, illetve a Szlovák Köztársaság Nemzeti

Tanácsa határozatának Alkotmánnyal, valamint az alkotmányos törvényekkel való összeegyeztethetősége kérdésében, a kezdeményezés benyújtásától a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának határozatáig az (1) bekezdésben meghatározott határidő nyugszik.

96. cikk. (1) A képviselők kezdeményezhetik a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának népszavazás elrendeléséről szóló határozatát.

(2) A népszavazást a Szlovák Köztársaság elnöke általi kitűzéstől számított kilencven napon belül kell megtartani.

97. cikk. (1) Népszavazás nem tartható a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába való választásokat megelőző kilencvennapos időszakban.

(2) Népszavazás nem tartható a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába való választások napján.

98. cikk. (1) A népszavazás akkor eredményes, ha a népszavazáson a választópolgárok több mint fele részt vett, és ha a kérdésre a résztvevők többsége adta le szavazatát.

(2) A népszavazással elfogadott javaslatot a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa a törvények módjára hirdeti ki.

99. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa a népszavazás eredményét csak a hatálybalépéstől számított három év elteltével módosíthatja vagy helyezheti hatályon kívül, alkotmányos törvénnyel.

(2) A népszavazást ugyanabban az ügyben csak a megtartásától számított három év elteltével lehet megismételni.

100. cikk. A népszavazás megtartásának módját törvény állapítja meg.

Hatodik fejezet **A végrehajtó hatalom**

A Szlovák Köztársaság elnöke

101. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság államfője a köztársasági elnök. A köztársasági elnök képviseli a Szlovák Köztársaságot mind a belső, mind a külkapcsolatokban, határozataival biztosítja az alkotmányos szervek megfelelő működését. A köztársasági elnök lelkiismerete és meggyőződése szerint látja el hivatalát, és nem kötik utasítások.

(2) A köztársasági elnököt a Szlovák Köztársaság állampolgárai titkos szavazással öt évre választják. Azok az állampolgárok, akik választójoggal rendelkeznek a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába való választásokon, jogosultak részt venni a köztársasági elnök megválasztásában.

(3) Köztársaságielnök-jelöltet állíthat legkevesebb 15 képviselő, valamint aláírásával 15 000 olyan állampolgár, aki választójoggal rendelkezik a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába való választásokon. A jelöléseket a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnökéhez kell eljuttatni, legkésőbb 21 nappal a választások kitűzése előtt.

(4) Megválasztott köztársasági elnök az a jelölt, aki megszerezte az érvényesen választók több mint felének szavazatát. Amennyiben egyik jelölt sem szerzi meg a megkívánt többséget, 14 napon belül második fordulót kell tartani. A második fordulóban az a két jelölt vesz részt, akik a legtöbb érvényes szavazatot szerezték. A második fordulóban megválasztott köztársasági elnök az a jelölt, aki a leadott szavazatok közül a legtöbbet kapta.

(5) Amennyiben a két, első fordulóban legtöbb szavazatot szerzett jelölt valamelyike elveszíti választójogát, vagy visszalép, az a jelölt vesz részt a második fordulóban, aki a következő legtöbb szavazatot kapta. Amennyiben nem két jelölt vesz részt a második fordulóban,

a második forduló megtartása helyett a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke hatvan napon belülre új választásokat tűz ki.

(6) Amennyiben csak egy személyt jelölnek köztársasági elnöknek, a választásokat meg kell tartani; a jelölt akkor tekinthető megválasztott köztársasági elnöknek, ha megszerezte a leadott szavazatok többségét.

(7) A megválasztott jelölt a köztársasági elnök hivatalát az eskü letételével foglalja el. Az esküt a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsán, a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke előtt kell letenni, az előző köztársasági elnök hivatala lejártának napján, déli 12 órakor.

(8) Amennyiben a köztársasági elnök hivatala idő előtt véget ér, a megválasztott jelölt a választási eredmények kihirdetését követő napon, déli 12 órakor teszi le az esküt, és foglalja el hivatalát.

(9) A Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke határoz arról, hogy a köztársasági elnök megválasztása megfelel-e az Alkotmánynak és a törvényeknek.

(10) A köztársasági elnök megválasztásának részletszabályait törvény állapítja meg.

102. cikk. (1) A köztársasági elnök

a) képviseli a Szlovák Köztársaságot a külkapcsolatokban, megkötí és ratifikálja a nemzetközi szerződéseket; a nemzetközi szerződések megkötését átruházhatja a Szlovák Köztársaság Kormányára, valamint a kormány beleegyezésével a kormány tagjára;

b) javaslattal fordulhat a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságához az olyan megkötött nemzetközi szerződések alkotmányossága, alkotmányos törvényekkel való összeegyeztethetősége tárgyában, amelyekhez a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának jóváhagyása szükséges;

c) fogadja, kinevezi és visszahívja a külképviseletek vezetőit;

d) összehívja a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának alakuló ülését;

e) feloszlathatja a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsát, amennyiben az a kormány kinevezésétől számított hat hónapon belül nem fogadta el a kormány programját; vagy ha három hónapon belül nem fogadja el a kormány azon törvényjavaslatát, amelyhez a kormány bizalmi szavazást kötött; vagy ha három hónapnál hosszabb ideje nem ülésezik, annak ellenére, hogy az ülés nincs elnapolva, és ez idő alatt az ülést újból összehívták; vagy ha a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának ülését az Alkotmányban meghatározottnál hosszabb időre napolták el. Ez a jog nem gyakorolható a köztársasági elnök hivatali idejének utolsó hat hónapjában. A köztársasági elnök feloszlatja a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsát, amennyiben a köztársasági elnök visszahívásáról tartott népszavazás eredménytelen, háború, hadiállapot vagy rendkívüli állapot idején;

f) aláírja a törvényeket;

g) kinevezi és elmozdítja a miniszterelnököt és a Szlovák Köztársaság Kormányának többi tagját, megbízza őket minisztériumok irányításával, elfogadja lemondásukat és visszahívja a miniszterelnököt és a minisztereket a 115. és 116. cikkben meghatározott esetekben;

h) kinevezi és visszahívja a központi szervek vezetőit és főtisztviselőit, valamint a törvényben meghatározott esetekben a tisztviselőket, kinevezi és visszahívja az egyetemek rektorait, kinevezi az egyetemi tanárokat és a tábormokokat;

i) kitüntetések adományoz, amennyiben ezt a jogkörét nem ruházza át más hatóságra;

j) mérsékli és enyhíti a büntetőbíróságok büntetőeljárás során kiszabott ítéleteit, és egyéni vagy közkegyelem formájában elengedi a büntetéseket;

k) a fegyveres erők főparancsnoka;

l) a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának határozata alapján hadat üzen, amennyiben a Szlovák Köztársaságot megtámadták vagy nemzetközi szerződés kollektív védelmi kötelezettsége miatt ez szükséges, valamint békét köt;

m) a Szlovák Köztársaság Kormányának javaslatára mozgósítást rendel el, kihirdeti a hadiállapotot és a rendkívüli állapotot;

n) kitűzi a népszavazást;

o) az elfogadott törvény kézhezvételétől számított tizenöt napon belül megjegyzésekkel visszaküldheti a törvényt a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának;

p) tájékoztatja a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsát a Szlovák Köztársaság állapotáról és a főbb politikai kérdésekről;

r) jogosult felvilágosítást kérni a Szlovák Köztársaság Kormányától és tagjaitól a feladatai ellátásához szükséges mértékben;

s) kinevezi és visszahívja a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának bíráit, a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának elnökét és alelnökét, és elfogadja a Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága bíráinak és a legfőbb ügyész esküjét;

t) kinevezi és visszahívja a bírákat, a Szlovák Köztársaság legfőbb bíróját és helyettesét, a legfőbb ügyészt és a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának három tagját, és elfogadja a bírák esküjét;

u) dönt a hatáskörök átadásáról a Kormány részére és felhatalmazza annak gyakorlására a 11. cikk (3) bekezdés alapján (kiegészítés a 365/2011. számú alkotmánytörvény által, amely 2011. október 25-étől hatályos).

(2) A köztársasági elnök 102. cikk (1) bekezdés *c)* pont, *j)* pont, amennyiben az a közkegyelemre vonatkozik, és *k)* pont szerinti határozata a Szlovák Köztársaság Kormánya miniszterelnökének, vagy az általa felhatalmazott miniszter ellenjegyzésével érvényes. Ezekben az esetekben a Szlovák Köztársaság Kormánya vállalja a felelősséget a köztársasági elnök határozatáért.

(3) A hadüzenetre, hadiállapotra, rendkívüli állapotra, veszélyhelyzetre, valamint a háború, hadiállapot és rendkívüli állapot idején a közhatalom gyakorlására vonatkozó részletszabályokat alkotmányos törvény állapítja meg.

(4) A köztársasági elnök (1) bekezdésben meghatározott alkotmányos hatáskörei gyakorlásának részletszabályait törvény állapítja meg.

103. cikk. (1) Köztársasági elnöknek megválasztható a Szlovák Köztársaság valamennyi állampolgára, akinek választójoga van, és betöltötte 35. életévét.

(2) Ugyanaz a személy legfeljebb két egymást követő időszakra választható meg.

(3) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke tűzi ki az elnökválasztás napját úgy, hogy az első választási fordulót a hivatalban levő köztársasági elnök megbízatásának utolsó hatvan napjában kell megtartani. Amennyiben a köztársasági elnök hivatala a megbízatási idő lejártá előtt megüresedik, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke hét napon belül kitűzi az első választási fordulót ezen naptól számított hatvan napon belüli időpontra.

(4) Ha képviselőt, a Szlovák Köztársaság Kormányának tagját, bírót, ügyészt, a fegyveres erők tagját vagy a Szlovák Köztársaság Állami Számvevőszékének tagját választják meg köztársasági elnöknek, megválasztása napján köteles lemondani előző tisztségéről.

(5) A köztársasági elnök nem viselhet más fizetett hivaltal semmilyen szakmában vagy üzleti tevékenységben, és nem lehet vállalkozó tevékenységet folytató jogi személy végrehajtó testületének tagja.

(6) A köztársasági elnök lemondhat hivataláról, ilyen esetben hivatala azon a napon szűnik meg, amikor az írásbeli lemondást a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke kézhez vette.

(7) A Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának elnöke írásban közli a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnökével a köztársasági elnök lemondását.

104. cikk. (1) A köztársasági elnök a Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága elnökének a Nemzeti Tanács előtt a következő esküt teszi le: „Becsületemre és lelkiismeretemre fogadom, hogy hű leszek a Szlovák Köztársasághoz. Ügyelni fogok a szlovák nemzet, a Szlovák Köztársaságban élő nemzetiségi kisebbségek és etnikai csoportok jólétére. Kötelességeimet az állampolgárok érdekében teljesítem, az Alkotmányt és a többi törvényt megtartom és megvédem.”

(2) Az eskü megtagadása vagy fenntartásokkal való letétele esetén az elnökválasztás érvénytelen.

105. cikk. (1) Amennyiben a köztársasági elnököt nem választják meg, vagy ha a köztársasági elnök tisztsége megüresedik, és az új köztársasági elnököt még nem választották meg, vagy ha az új köztársasági elnököt megválasztották, de még nem tette le esküjét, vagy ha a köztársasági elnök lényeges ok miatt nem tudja gyakorolni hatásköreit, a köztársasági elnök 102. cikk (1) bekezdés *a), b), c), k), n)* és *o)* pontokban meghatározott hatáskörei a Szlovák Köztársaság Kormányára szállnak át. Ilyen esetben a kormány a hatáskörök egy részét a miniszterelnökre ruházhatja. Ilyen esetben a miniszterelnök látja el a fegyveres erők főparancsnokának teendőit. A köztársasági elnök 102. cikk (1) bekezdés *d), g), h), l), m), r)* és *s)* pontokban meghatározott hatáskörei a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnökére szállnak át.

(2) Amennyiben a köztársasági elnök hat hónapon túl nem tudja ellátni hivatalából eredő feladatait, a Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága kimondja a köztársasági elnök hivatalának megüresedését. A köztársasági elnök megbízási ideje a közlés napján lejár.

106. cikk. (1) A köztársasági elnök megbízási idejének lejártá előtt népszavazással visszahívható tisztségéről. A köztársasági elnök visszahívásáról szóló népszavazást a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke rendeli el, a képviselők háromötödének többségével meghozott határozat elfogadását követő harminc napon belül, hatvan napon belüli időre.

(2) A köztársasági elnök akkor tekinthető visszahívottnak, ha ezt a választópolgárok abszolút többsége támogatja.

(3) Amennyiben a köztársasági elnököt a népszavazás nem hívta vissza, a köztársasági elnök a népszavazás eredményének közlését követő harminc napon belül felosztatja a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsát. Ilyen esetben a köztársasági elnök számára új megbízási idő kezdődik. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke kitűzi a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába való választásokat a felosztatástól számított hét napon belül.

(4) A köztársasági elnök visszahívására vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.

107. cikk. A köztársasági elnök kizárólag az Alkotmány szándékos megsértése vagy hazárulás esetén vonható felelősségre. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa a köztársasági elnök felelősségre vonásáról a képviselők háromötödének többségével határoz. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa elindítja az eljárást a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságánál, amely arról teljes ülésen határoz. A Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának elmarasztaló határozata a köztársasági elnöki tisztség és az újraválaszthatóság megszűntét eredményezi.

A Szlovák Köztársaság Kormánya

108. cikk. A Szlovák Köztársaság Kormánya a végrehajtó hatalom legfőbb szerve.

109. cikk. (1) A kormány a miniszterelnökből, a miniszterelnök-helyettesből és a miniszterekből áll.

(2) A kormány tagjainak tisztsége összeférhetetlen a képviselői megbízással, más közhivatal betöltésével, közszolgálati jogviszonnyal, munkaviszonnyal, vagy munkavégzésre irányuló más jogviszonnyal, vállalkozási tevékenységet folytató jogi személy irányító vagy ellenőrző testületében való tagsággal, és minden más gazdasági vagy nyereségre törekvő tevékenységgel, a saját vagyonnal való gazdálkodás és a tudományos, oktatói, szerzői és művészi tevékenység kivételével.

110. cikk. (1) A miniszterelnököt a Szlovák Köztársaság elnöke nevezi ki és hívja vissza.

(2) Miniszterelnökké a Szlovák Köztársaság minden olyan állampolgára kinevezhető, aki jogosult részt venni a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába való választásokon.

111. cikk. A miniszterelnök javaslatára a Szlovák Köztársaság elnöke kinevezi és visszahívja a kormány tagjait, valamint megbízza őket a minisztériumok irányításával. Miniszterelnök-helyettesté és miniszterré olyan állampolgár nevezhető ki, aki képviselővé választható.

112. cikk. A kormány tagjai a köztársasági elnök előtt a következő esküt teszik le: „Becsületemre és lelkiismeretemre esküszöm, hogy hű leszek a Szlovák Köztársasághoz. Kötelességeimet az állampolgárok érdekében teljesítem. Megtartom az Alkotmányt és a törvényeket, és minden erőmmel azon leszek, hogy azok érvényesüljenek”.

113. cikk. A kormány a kinevezését követő harminc napon belül köteles megjelenni a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa előtt, beterjeszteni a kormányprogramot, és bizalmi szavazást kérni.

114. cikk. (1) A kormány megbízatásának teljesítéséért a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának felel. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa bármikor megvonhatja a bizalmat.

(2) A kormány bármikor bizalmi szavazást indítványozhat a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa előtt.

(3) A kormány a törvény elfogadásáról való szavazást, vagy más ügyben tartott szavazást összekapcsolhatja a bizalmi szavazással.

115. cikk. (1) Ha a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa kifejezi bizalmatlanságát, vagy nem szavaz a kormánynak bizalmat, a Szlovák Köztársaság elnöke a kormányt visszahívja.

(2) Ha a Szlovák Köztársaság elnöke elfogadja a kormány lemondását, az új kormány kinevezéséig megbízza az ügyek vitelével.

(3) Ha a Szlovák Köztársaság elnöke az (1) bekezdés alapján visszahívja a Kormányt, a Törvénytárban kihirdetett döntés alapján megbízhatja a Kormányt, hogy az új Kormány kinevezéséig lássa el feladatait, de kizárólag a 119. cikk a), b), e), f), m), n), o), p), r) pontban foglaltakat, illetve a 11. cikk m) és r) pontja szerinti feladatokhoz a Szlovák Köztársaság elnökének előzetes jóváhagyása szükséges.

116. cikk. (1) A kormány tagja feladatai teljesítéséért a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának egyénileg felel.

(2) A kormány tagja benyújthatja lemondását a Szlovák Köztársaság elnökének.

(3) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa megvonhatja a bizalmat a kormány tagjától egyénileg is, ilyen esetben a Szlovák Köztársaság elnöke a kormány tagját visszahívja.

(4) A kormány tagjának visszahívására vonatkozó indítványt a miniszterelnök is a Szlovák Köztársaság elnöke elé terjesztheti.

(5) Ha a miniszterelnök benyújtja lemondását, az egész kormány lemond.

(6) Ha a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa a miniszterelnöktől vonja meg a bizalmat, a Szlovák Köztársaság elnöke visszahívja. A miniszterelnök visszahívása a kormány lemondását vonja maga után.

(7) Ha a Szlovák Köztársaság elnöke a kormány tagjának lemondását elfogadja, vagy őt visszahívja, egyidejűleg kijelöli a kormány azon tagját, aki a lemondott vagy visszahívott kormánytag ügyeinek továbbviteléért ideiglenesen felelős.

117. cikk. A kormány az újonnan megválasztott Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának alakuló ülése után benyújtja lemondását, az új kormány megalakulásáig azonban ellátja megbízatását.

118. cikk. (1) A kormány akkor határozatképes, ha tagjainak több mint fele jelen van.

(2) A kormány határozatának elfogadásához a kormány tagjai több mint felének szavazata szükséges.

119. cikk. A kormány testületileg határoz

- a) a törvénytervezetekről;
- b) a kormányrendeletéről;
- c) a kormányprogramról és annak végrehajtásáról;
- d) a Szlovák Köztársaság gazdasági és szociális céljainak megvalósítását biztosító általános intézkedésekről;
- e) a központi költségvetés és a zárszámadás tervezetéről;
- f) a Szlovák Köztársaság azon nemzetközi szerződéseiről, amelyek megkötését a Szlovák Köztársaság elnöke a kormányra ruházta át;
- g) a nemzetközi szerződések megkötése 102. cikk (1) bekezdés a) pont szerinti, kormány tagjára való átruházásának jóváhagyásáról;
- h) a Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága eljárásának kezdeményezéséről az olyan nemzetközi szerződések alkotmányossága, alkotmányos törvényekkel való összeegyeztethetősége tárgyában, amelyekhez a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának jóváhagyása szükséges;
- i) a bel- és külpolitika alapvető kérdéseiben;
- j) törvény, vagy más, kötelező erejű, közérdekű intézkedés kezdeményezéséről;
- k) a bizalmi szavazás kezdeményezéséről;
- l) közkegyelem gyakorlásáról bűncselekmények esetében;
- m) a törvényben meghatározott hivatalnokok, valamint a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsa három tagjának kinevezéséről és visszahívásáról;
- n) hadiállapot kihirdetésére, fegyveres erők mozgósításra, rendkívüli állapot kihirdetésére, valamint ezek megszüntetésére vonatkozó javaslatról és a veszélyhelyzet kihirdetéséről és megszüntetéséről;
- o) a fegyveres erők Szlovák Köztársaság területén kívüli, humanitárius segély, katonai gyakorlat vagy békefenntartás céljából történő alkalmazásáról; idegen fegyveres erők Szlovák Köztársaság területén, humanitárius segély, katonai gyakorlat vagy békefenntartás céljából való jelenlétének jóváhagyásáról; és idegen fegyveres erők Szlovák Köztársaság területén történő áthaladásáról;
- p) a fegyveres erők Szlovák Köztársaság területén kívüli, hatvan napot nem meghaladó alkalmazásáról, amennyiben ezt közös védelemre vonatkozó nemzetközi szerződés írja elő; a kormány ezt a határozatát haladéktalanul közli a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsával;
- r) a törvényben meghatározott más esetekben.

120. cikk. (1) Törvény végrehajtására a kormány, a törvényben megállapított keretek között rendeletet adhat ki.

(2) Törvény felhatalmazására a kormány rendeletet adhat ki az Európai Közösség és tagállamai, valamint a Szlovák Köztársaság által kötött Társulási Megállapodás alkalmazására, valamint a 7. cikk (2) bekezdésben meghatározott nemzetközi szerződések végrehajtására.

(3) A kormányrendeletet a miniszterelnök írja alá.

(4) A kormányrendeletet a törvényben meghatározott módon kell kihirdetni.

121. cikk. A kormány jogosult közkegyelmet gyakorolni bűncselekményekre vonatkozóan.

122. cikk. Az államigazgatás központi és helyi szerveit törvény hozza létre.

123. cikk. Törvény felhatalmazása alapján a minisztériumok és az államigazgatás más szervei a törvények alapján, annak keretei között általánosan kötelező rendeletet adhatnak ki. Ezeket az általánosan kötelező jogszabályokat a törvényben meghatározott módon kell kihirdetni.

Hetedik fejezet A bírói hatalom

A Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága

124. cikk. Az Alkotmánybíróság az alkotmányosság védelmére hivatott független bírói szerv.

125. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság határoz

a) a törvények alkotmányosságáról, alkotmányos törvényekkel, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa által jóváhagyott, törvényben meghatározott módon ratifikált és kihirdetett nemzetközi szerződéssel való összeegyeztethetőségéről;

b) a kormányrendeletek, általánosan kötelező miniszteri rendeletek és más központi államigazgatási szervek rendeleteinek alkotmányosságáról, alkotmányos törvényekkel, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa által jóváhagyott, törvényben meghatározott módon ratifikált és kihirdetett nemzetközi szerződéssel való összeegyeztethetőségéről;

c) a 68. cikkben meghatározott általánosan kötelező rendeletek alkotmányosságáról, alkotmányos törvényekkel, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa által jóváhagyott, törvényben meghatározott módon ratifikált és kihirdetett nemzetközi szerződéssel való összeegyeztethetőségéről, amennyiben ez nem tartozik más bíróság hatáskörébe;

d) az államigazgatás helyi szervei általánosan kötelező rendeleteinek és a 71. cikk (2) bekezdésben meghatározott önkormányzati rendeletek alkotmányosságáról, alkotmányos törvényekkel, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa által jóváhagyott, törvényben meghatározott módon ratifikált és kihirdetett nemzetközi szerződéssel, törvénnyel, kormányrendelettel, általánosan kötelező miniszteri rendelettel vagy más központi szerv rendeleteivel való összeegyeztethetőségéről, amennyiben ez nem tartozik más bíróság hatáskörébe.

(2) Amennyiben az Alkotmánybíróság elfogadja az (1) bekezdésben meghatározott eljárásra vonatkozó javaslatot, felfüggesztheti a megtámadott normát, vagy annak valamely részét, amennyiben az alkalmazás alapvető jogokat és szabadságokat veszélyeztet, komoly gazdasági kárral, vagy egyéb súlyos, helyrehozhatatlan következménnyel jár.

(3) Amennyiben az Alkotmánybíróság azt állapítja meg, hogy az (1) bekezdésben meghatározott jogi normák összeegyeztethetetlenek, az érintett norma, vagy annak valamely része hatályát veszti. Az érintett normát kibocsátó szerv köteles azt az Alkotmányhoz, alkotmányos törvényekhez, törvényben megállapított módon kihirdetett nemzetközi szerződéshez, valamint az (1) bekezdés *b)* és *c)* pont esetében a törvényekhez, a *d)* pont esetében a kormányrendeletekhez és az általánosan kötelező miniszteri és más állami szervek által kibocsátott rendeletekhez igazítani, az Alkotmánybíróság határozatának kihirdetését követő hat hónapon belül. Ennek elmulasztása esetén a norma, vagy annak valamely része a kihirdetéstől számított hat hónap után hatályát veszti.

(4) Az Alkotmánybíróság nem határoz törvényjavaslat, vagy más általánosan kötelező norma tervezetének alkotmányosságáról, törvényben megállapított módon kihirdetett nemzetközi szerződéssel, alkotmányos törvénnyel való összeegyeztethetőségéről.

(5) A megtámadott rendelkezés, vagy annak része alkalmazásának felfüggesztéséről szóló határozat érvényessége akkor szűnik meg, ha az Alkotmánybíróság kihirdeti azon határozatát, hogy a megtámadott rendelkezés, vagy annak része alkalmazása felfüggesztésének okai megszűntek.

(6) Az Alkotmánybíróság (1), (2) és (5) bekezdések szerinti határozatát a törvényekkel azonos módon kell kihirdetni. Az Alkotmánybíróság érvényes határozata általánosan kötelező.

125/A. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság határoz a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának jóváhagyásához kötött nemzetközi szerződések alkotmányosságáról és alkotmányos törvényekkel való összeegyeztethetőségéről.

(2) Az Alkotmánybíróság (1) bekezdés szerinti határozatának meghozatalát a Szlovák Köztársaság elnöke és a kormány kezdeményezhetik, a megkötött nemzetközi szerződés Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsához való beterjesztése előtt.

(3) Az Alkotmánybíróság a (2) bekezdés szerinti kezdeményezésről a törvényben megállapított határidőn belül határoz. Amennyiben az Alkotmánybíróság azt állapítja meg, hogy a nemzetközi szerződés alkotmányellenes, vagy összeegyeztethetetlen az alkotmányos törvényekkel, a nemzetközi szerződés nem ratifikálható.

125/B. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság határoz az állampolgárok, vagy a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa által a 95. cikk (1) bekezdés szerint kezdeményezett népszavazás alkotmányosságáról és alkotmányos törvényekkel való összeegyeztethetőségéről.

(2) Az Alkotmánybíróság (1) bekezdés szerinti határozatának meghozatalát a Szlovák Köztársaság elnöke kezdeményezheti a népszavazás kitűzése előtt, ha kétségei vannak a 95. cikk (1) bekezdés szerinti állampolgári kezdeményezés vagy a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa határozatának alkotmányossága, alkotmányos törvényekkel való összeegyeztethetősége felől.

(3) Az Alkotmánybíróság a (2) bekezdésben meghatározott javaslatról a kézhezvételtől számított hatvan napon belül határoz, amennyiben úgy dönt, hogy a 95. cikk (1) bekezdés szerinti állampolgári kezdeményezés vagy a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának határozata alkotmányellenes, vagy az alkotmányos törvényekkel összeegyeztethetetlen, a népszavazást nem lehet kitűzni.

126. cikk. Az Alkotmánybíróság határoz a központi államigazgatási szervek közötti hatásköri vitákban, amennyiben ez törvény szerint nem tartozik más állami szerv hatáskörébe.

127. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság elbírálja a természetes vagy jogi személyek panaszait, ha alapvető jogaik és szabadságaik, vagy a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa által jóváhagyott, törvényben meghatározott módon ratifikált és kihirdetett nemzetközi szerződésen alapuló emberi jogaik és alapvető szabadságaik megsértésére hivatkoznak, amennyiben ezen jogok és szabadságok védelme nem tartozik más bíróság hatáskörébe.

(2) Amennyiben az Alkotmánybíróság a panasznak helyt ad, és határozatában megállapítja, hogy az (1) bekezdés szerint a jogokat és szabadságokat hatályos határozat, intézkedés, vagy más cselekmény megsértette, az érintett határozatot, intézkedést, más cselekményt megsemmisíti. Amennyiben a jogok és szabadságok (1) bekezdés szerinti megsértése mulasztásból ered, az Alkotmánybíróság eljárásra utasítja a jogokat és szabadságokat megsértő szervet. Az Alkotmánybíróság ezzel egyidejűleg további vizsgálatot rendelhet el, megtilthatja az alapvető jogok és szabadságok, vagy a Szlovák Köztársaság által ratifikált, és törvényben meghatározott módon kihirdetett nemzetközi szerződésen alapuló emberi jogok és alapvető

szabadságok megsértésének folytatását, vagy, amennyiben ez lehetséges, utasítja a jogsértőt, hogy állítsa vissza az (1) bekezdés szerinti jogsértés előtti állapotot.

(3) Panasz esetén az Alkotmánybíróság határozatában megfelelő pénzbeli kártérítést adhat a jogsérelmet szenvedő fél részére.

(4) A jogokat és szabadságokat (1) bekezdés szerinti jogsértő kárért vagy más sérelemért való felelősségét a bíróság határozata nem érinti.

127/A. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság határoz az önkormányzatok alkotmányellenes vagy törvénytelen határozatát vagy más cselekményét megtámadó panaszról, amennyiben ez nem tartozik más bíróság hatáskörébe.

(2) Amennyiben az Alkotmánybíróság az önkormányzati szerv elleni panasznak helyt ad, meghatározza, hogy az alkotmányellenes vagy törvénytértő határozat vagy más önkormányzati cselekmény mely alkotmányos törvényt vagy törvényt sértette meg, illetve azt, hogy melyik volt a jogsértő határozat vagy cselekmény. Az Alkotmánybíróság megsemmisíti az érintett határozatot, vagy ha a jogsértés nem határozatban nyilvánult meg, megtiltja a jogsértő tevékenység folytatását, és amennyiben ez lehetséges, elrendeli az eredeti állapot helyreállítását.

128. cikk. Az Alkotmánybíróság értelmezi az Alkotmányt és az alkotmányos törvényeket, ha annak értelme vitatott. Az Alkotmánybíróság Alkotmányt, alkotmányos törvényt értelmező határozatát a törvények mintájára kell kihirdetni. A határozat kihirdetése napjától általánosan kötelező.

129. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság határoz a képviselői mandátum igazolásáról, vagy annak megtagadásáról szóló határozat elleni panasz ügyében.

(2) Az Alkotmánybíróság határoz arról, hogy a Szlovák Köztársaság elnökének, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának és az önkormányzati szervek megválasztása megfelelt-e az Alkotmánynak és a törvényeknek.

(3) Az Alkotmánybíróság határoz a népszavazás és a Szlovák Köztársaság elnökének visszahívásáról szóló nép kezdeményezés elleni panasz ügyében.

(4) Az Alkotmánybíróság határoz arról, hogy a politikai párt vagy politikai mozgalom feloszlásáról szóló határozat összhangban áll-e az Alkotmánnyal és más törvényekkel.

(5) Az Alkotmánybíróság határoz a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa által a Szlovák Köztársaság elnökével szemben szándékos alkotmánysértés vagy hazaárulás esetén kezdeményezett eljárásban.

(6) Az Alkotmánybíróság határoz arról, hogy a rendkívüli állapot, veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló határozat, valamint az ezekhez kapcsolódó más határozatok összhangban állnak-e az Alkotmánnyal és az alkotmányos törvényekkel.

(7) Az Alkotmánybíróság dönt a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsa által a 154/D. cikk (2) bekezdése alapján hozott döntése elleni panasz ügyében.

(8) Az Alkotmánybíróság előző bekezdés szerinti határozata a közhatalmi szervekre és az érdekelt természetes és jogi személyekre kötelező. Az érintett közhatalmi szerv haladéktalanul köteles elősegíteni ezek érvényesülését. A részletszabályokat törvény állapítja meg.

130. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezheti

a) a képviselők legalább egyötöde;

b) a Szlovák Köztársaság elnöke;

c) a Szlovák Köztársaság Kormánya;

d) bíróság;

e) a legfőbb ügyész;

f) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsa elnöke a 125. cikk (1) bekezdés alapján hozott jogi aktus esetében, ha az igazságszolgáltatási tárgykört érint;

g) az állampolgári jogok biztosa a 125. cikk (1) bekezdés szerinti jogi szabályozás alkotmányosságáról, amennyiben azok további alkalmazása a Szlovák Köztársaság által ratifikált és törvény által előírt módon kihirdetett nemzetközi szerződésekből eredő alapvető jogokat és szabadságokat érint;

h) az Állami Számvevőszék a 126. cikk c) pontjában meghatározott esetben;

i) mindenki, akinek jogát a 127. és 127/A. cikkek szerint kell eldönteni.

j) bármely jogalany, aki a 126. cikk (2) bekezdése alapján az Állami Számvevőszék vizsgálati jogosultságát vitatja.

(2) A 129. cikkben meghatározott eljárás kezdeményezésére jogosultak körét törvény állapítja meg.

131. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság teljes ülésen határoz a 105. cikk (2) bekezdésben, a 107. cikkben, a 125. cikk (1) bekezdés a) és b) pontokban, a 125/A. cikk (1) bekezdésben, a 125/B. cikk (1) bekezdésben, a 128. cikkben, a 129. cikk (2)–(6) bekezdésekben, a 136. cikk (2) és (3) bekezdésekben és a 138. cikk (2) bekezdés b) és c) pontokban meghatározott ügyekben, valamint a jogegységi ügyekben és saját belső szervezetét és költségvetése tervezetét érintő ügyekben. Teljes ülésen az Alkotmánybíróság a bírák abszolút többségével hoz határozatot. Amennyiben ezt a többséget nem éri el, a javaslatot elutasítottak kell tekinteni.

(2) Az Alkotmánybíróság más esetekben háromtagú tanácsban határoz. A tanács tagjai többségével hozza meg határozatát.

132. cikk. (Hatályon kívül helyezve.)

133. cikk. Az Alkotmánybíróság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye, kivéve, ha egy nemzetközi szervezet szervének döntése, amely megerősít valamely a Szlovák Köztársaság számára kötelező erejű nemzetközi szerződést, az Alkotmánybíróságot arra kötelezi, hogy korábbi határozatát alkotmánybíróági eljárás során felülvizsgálja.

134. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság tizenhárom bírából áll.

(2) A bírakat a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának javaslatára a Szlovák Köztársaság elnöke nevezi ki tizenkét évre. A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa kétszerannyi bírát javasol, mint amennyit a Szlovák Köztársaság elnöke kinevez.

(3) Az Alkotmánybíróság bírájává kinevezhető a Szlovák Köztársaság állampolgára, aki választható a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába, betöltötte 40. életévét, egyetemi jogi végzettségű, és legalább 15 évig dolgozott jogi pályán.

(4) Az Alkotmánybíróság bírása a Szlovák Köztársaság elnöke előtt a következő esküt teszi le: „Becsületemre és lelkiismeretemre esküszöm, hogy a veleszületett emberi és az állampolgári jogok sérthetlenségét, valamint a jogállam alapelveit védeni fogom, az Alkotmányt, az alkotmányos törvényeket és a Szlovák Köztársaság által ratifikált és a törvényben meghatározott módon kihirdetett nemzetközi szerződéseket megtartom, és legjobb képességeim szerint, lelkiismeretemnek megfelelően, függetlenül és részrehajlástól mentesen ítélek”.

(5) Az alkotmánybíró az eskü letételével foglalja el hivatalát.

135. cikk. Az Alkotmánybíróság élén annak elnöke áll, akit az alelnök helyettesít. Az elnököt és az alelnököt a Szlovák Köztársaság elnöke nevezi ki az Alkotmánybíróság bírái közül.

136. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság bíráit a képviselőkkel azonos mentelmi jog illeti meg.

(2) Amennyiben az Alkotmánybíróság bíráját tetten érik és elfogják bűncselekmény elkövetése közben, az illetékes hatóság haladéktalanul tájékoztatja az Alkotmánybíróság elnökét vagy ha az Alkotmánybíróság elnöke érintett, az Alkotmánybíróság alelnökét. Az Alkotmánybíróság bíráját csak az Alkotmánybíróság hozzájárulásával lehet eljárás alá vonni, és előzetes letartóztatásba helyezni.

(3) Az Alkotmánybíróság ad hozzájárulást bíró vagy a legfőbb ügyész eljárás alá vonásához vagy előzetes letartóztatásba helyezéséhez. Az Alkotmánybíróság a Szlovák Köztársaság legfőbb bírójának, a legfőbb bíró helyettesének és a legfőbb ügyész esetében rendkívüli ülést tart.

137. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság kinevezett bírója az eskü letétele előtt köteles megszűntetni politikai pártban vagy mozgalomban való tagságát.

(2) Az Alkotmánybíróság bírái tisztségüket hivatásszerűen gyakorolják. A tisztség összeférhetetlen más közhatalmi szervben elfoglalt tisztséggel, közszolgálati jogviszonnyal, munkaviszonnyal és munkavégzésre irányuló más jogviszonnyal, vállalkozási tevékenységgel, jogi személy irányító vagy ellenőrző szervében való tagsággal, valamint a tudományos, oktatói, szerzői és művészi tevékenység kivételével a gazdasági vagy nyereségre törekvő tevékenységgel.

138. cikk. (1) Az alkotmánybíró írásban, az Alkotmánybíróság elnökéhez címezve lemondhat hivataláról. Ilyen esetben tisztsége azon hónap elteltével jár le, amelyen az írásbeli lemondást kézhez vették.

(2) A Szlovák Köztársaság elnöke visszahívhatja az alkotmánybírókat

a) szándékos bűncselekményt megállapító jogerős ítélet esetén, vagy bűncselekmény elkövetése esetén, ha a bíróság nem függeszti fel próbaidőre a szabadságvesztés-büntetés végrehajtását;

b) az Alkotmánybíróság rendkívüli határozata alapján, ha az alkotmánybíró tisztségével összeférhetetlen tevékenységet folytat;

c) ha az Alkotmánybíróság közli, hogy az alkotmánybíró több mint egy éve nem vesz részt az üléseken;

d) a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába való választójogának elvesztése esetén.

139. cikk. Ha az alkotmánybíró tisztségéről lemond, vagy onnan visszahívták, a Szlovák Köztársaság elnöke a Szlovák Köztársaság által javasolt két személy közül, új megbízási időre, más bírót nevez ki.

140. cikk. Az Alkotmánybíróság szervezetének részleteit, az Alkotmánybíróság előtti eljárást és az alkotmánybírák jogállását törvény szabályozza.

A Szlovák Köztársaság bíróságai

141. cikk. (1) A Szlovák Köztársaságban az igazságszolgáltatást független és pártatlan bíróságok végzik.

(2) Az igazságszolgáltatás minden szinten független a többi állami szervtől.

141/A. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának elnökét a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsa saját tagjai sorából választja és hívja vissza.

A Szlovák Köztársaság Bírói Tanács tagjai:

a) a Szlovák Köztársaság bírái által választott és visszahívott kilenc bíró;

b) a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa által kinevezett és visszahívott három tag;

c) a Szlovák Köztársaság elnöke által kinevezett és visszahívott három tag;

d) a Szlovák Köztársaság Kormánya által kinevezett és visszahívott három tag.

(2) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának (1) bekezdés b) és d) pontok szerint olyan feddhetetlen személyt lehet kinevezni, aki egyetemi jogi végzettséggel rendelkezik, és legalább 15 éve jogi pályán dolgozik.

(3) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának elnöke nem lehet más köztisztviselő tagja, állami szervben tag vagy munkaszerződés alapján alkalmazott, más munkaszerződés alapján vagy ahhoz hasonló munkajogviszonyban álló, vállalkozói tevékenységet végző, vállalkozói,

más gazdasági vagy nyereségorientált tevékenységet végző jogi személy vezető vagy irányító szervében tag, kivéve a saját vagyonának igazgatására vonatkozó tevékenységet, valamint a tudományos, oktatási, irodalmi vagy művészeti tevékenységet.

(4) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsa tagjainak megbízatása öt év. Ugyanazt a személyt egymást követően legfeljebb két alkalommal lehet a Bírói Tanács tagjának megválasztani, illetve kinevezni.

(5) A Bírói Tanács hatáskörébe tartozik

- a) a bíróságok feletti felügyelet ellátása;
- b) véleményt nyilvánítani arról, hogy a bírói hivatal tagjának jelölt személy megfelel-e a választási kritériumoknak, amelyek azt biztosítják, hogy a hivatalt megfelelően tudja ellátni;
- c) javaslatok benyújtása a Szlovák Köztársaság elnökéhez a bírák kinevezése és visszahívása tárgyában;
- d) a bírák beosztásáról és áthelyezéséről való döntés;
- e) javaslat benyújtása a Szlovák Köztársaság elnökéhez a Szlovák Köztársaság legfőbb bírójának és helyettesének kinevezésére és visszahívására;
- f) javaslat benyújtása a Szlovák Köztársaság Kormányához a nemzetközi szervezetekben működő bírák tekintetében;
- g) a fegyelmi tanácsok és elnökeik megválasztása és visszahívása;
- h) a Szlovák Köztársaság bíróságai költségvetésének véleményezése a központi költségvetés elkészítése során és ezen véleményének megküldése a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa részére;
- i) ellenőrizni, hogy a bírák megfelelnek-e a bírói hivatal által támasztott választási feltételeknek, melyek azt biztosítják, hogy a hivatalt megbízatásuk teljes ideje alatt megfelelően tudják ellátni;
- j) más bírói öngazgatási szervekkel együttműködve meghatározza a bírákra vonatkozó fegyelmi szabályokat, valamint
- k) törvényben meghatározott egyéb feladatok ellátása.

(6) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsa határozatának elfogadásához tagjai abszolút többségének egyetértése szükséges.

(7) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának tevékenységét az elnök vezeti és szervezi meg.

(8) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának elnöke a 125. cikk (1) bekezdés szerint javaslatot tehet az Alkotmánybíróság előtt ítélezéssel kapcsolatos jogszabály alkotmányossága miatt.

(9) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsnak az (5) bekezdés b) pontja szerinti véleményét a titokvédelemmel foglalkozó állami szervek eszközei és a jelölt által elmondottakra alapítja; egyéb szabályokról törvény rendelkezhet.

(10) A bírói hivatalhoz szükséges választhatósági feltételek – melyek azt biztosítják, hogy a hivatalt megbízatásuk teljes ideje alatt megfelelően tudják ellátni – megszűnéséről a fegyelmi tanács határoz, ez nem érinti a 154/D. cikk (1)–(3) bekezdésekben foglaltakat.

(11) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsa megalakításának, hatásköreinek, szervezétének, valamint a bírói igazgatási és bírói öngazgatási szervekkel való kapcsolatának, valamint a bírák választhatósági feltételeiknek – melyek azt biztosítják, hogy a hivatalt megbízatásuk teljes ideje alatt megfelelően tudják ellátni – való megfelelésének vizsgálati eszközeinek részletszabályait törvény állapítja meg.

142. cikk. (1) A bíróság dönt polgári és büntetőügyekben, továbbá felülvizsgálja a közigazgatási szervek határozatainak, valamint törvény alapján más közhatalmi szervek határozatainak, intézkedéseinek és más aktusainak törvényességét.

(2) A bíróságok tanácsokban ítéleznek, kivéve, ha törvény az adott ügyre egyesbíró eljárását rendeli el. Törvény állapítja meg, hogy a tanácsok döntéshozatalában mikor vesznek részt ülnökök az állampolgárok soraiból, valamint milyen esetekben járhat el bíró által felhatalmazott bírósági dolgozó. A bíró által felhatalmazott bírósági dolgozó határozata ellen jogorvoslatnak van helye, amelyet minden esetben bíró dönt el.

(3) Az ítéleteket a Szlovák Köztársaság nevében, nyilvánosan kell kihirdetni.

143. cikk. (1) A bírói rendszer a Szlovák Köztársaság Legfelsőbb Bíróságából és más bíróságokból áll.

(2) A bírói rendszerre, a bíróságok ítélezésére, felépítésére és eljárására vonatkozó részletszabályokat törvény állapítja meg.

(3) A törvényben meghatározott mértékben a bírói önigazgatással rendelkező szervek részt vesznek a bíróságok vezetésében és igazgatásában.

144. cikk. (1) A bírák eljárásuk során függetlenek, és határozatuk meghozatalában csak az Alkotmánynak, az alkotmányos törvényeknek, a 7. cikk (2) és (5) bekezdésekben meghatározott nemzetközi szerződéseknek és a törvényeknek vannak alárendelve.

(2) Amennyiben a bíróság úgy véli, hogy valamely egyéb, általánosan kötelező jogszabály, annak része vagy egyes rendelkezései ellentétesek az Alkotmánnyal, alkotmányos törvénnyel, a 7. cikk (5) bekezdésben meghatározott nemzetközi szerződéssel vagy törvénnyel, felfüggeszti eljárását, és kezdeményezi a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának 125. cikk (1) bekezdésben meghatározott eljárását. A Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának jogi véleménye a bíróságra kötelező.

145. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság elnöke a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának javaslatára, határozatlan időre kinevezi és visszahívja a bírákat.

(2) Bíróvá kinevezhető a Szlovák Köztársaság állampolgára, aki a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának tagjává választható, betöltötte 30. életévét és egyetemi jogi végzettséggel rendelkezik. A bírói kinevezés további feltételeit, az előléptetés rendjét és a bírák mentelmi jogát törvény szabályozza.

(3) A Szlovák Köztársaság elnöke a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának javaslatára a Szlovák Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának bírái közül öt évre kinevezi a Szlovák Köztársaság legfőbb bíráját és helyettesét. Ugyanaz a személy egymást követően legfeljebb két alkalommal töltheti be a Szlovák Köztársaság legfőbb bírójának és helyettesének tisztségét. Hivatali idejük lejártá előtt a Szlovák Köztársaság elnöke a 147. cikkben meghatározott esetekben visszahívhatja a Szlovák Köztársaság legfőbb bíróját és helyettesét.

(4) A bíró a Szlovák Köztársaság elnöke előtt a következő esküt teszi le: „Becsületemre és lelkiismeretemre esküszöm, hogy az Alkotmánynak, alkotmányos törvényeknek, a Szlovák Köztársaság által ratifikált és a törvényben meghatározott módon kihirdetett nemzetközi szerződéseknek és a törvényeknek megfelelően fogok eljárni. Legjobb meggyőződésem szerint, függetlenül és pártatlanul fogom a jogszabályokat értelmezni és alkalmazni”.

(5) A bíró az eskü letételével foglalja el hivatalát.

145/A. cikk. (1) Amennyiben a kinevezett bíró politikai párt vagy mozgalom tagja, az eskü letétele előtt köteles lemondani.

(2) A bírák tisztségüket hivatásszerűen gyakorolják. A tisztség összeférhetetlen más közhatalmi szervben elfoglalt tisztséggel, közszolgálati jogviszonnyal, munkaviszonnyal és munkavégzésre irányuló más jogviszonnyal, vállalkozási tevékenységgel, jogi személy irányító vagy ellenőrző szervében való tagsággal, valamint a tudományos, oktatói, szerzői és művészi tevékenység, valamint a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsában betöltött tagság kivételével a gazdasági vagy nyereségre törekvő tevékenységgel.

146. cikk. A bíró írásban, a Szlovák Köztársaság elnökéhez címezve lemondhat hivataláról. Ilyen esetben tisztsége azon naptári hónap elteltével jár le, amelyen az írásbeli lemondást kézhez vették.

147. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának javaslatára a Szlovák Köztársaság elnöke visszahívja a bírát szándékos bűncselekményt megállapító jogerős ítélet esetén, vagy bűncselekmény elkövetése esetén, ha a bíróság nem függeszti fel próbaidőre a szabadságvesztés-büntetés végrehajtását, vagy ha rendkívüli tanács határozattal megállapítja, hogy a bíró tisztségével összeférhetetlen tevékenységet folytat, valamint ha elveszíti a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsába való választójogát.

A Szlovák Köztársaság elnöke visszahívhatja – a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának javaslatára – azt a bírót, aki nem teljesíti a választhatósági feltételeket, melyek azt biztosítják, hogy a hivatalát megfelelően tudja ellátni, a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának a 154/D. cikk (1) bekezdés szerint hozott határozata alapján vagy az Alkotmánybíróság határozata alapján, amely hatályba lép a 154/D. cikk (2) bekezdése szerinti panasz elutasításával.

(2) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának javaslatára a Szlovák Köztársaság elnöke visszahívhatja a bírát

- a) ha egészségügyi okokból egy évet meghaladó ideig nem képes hivatali feladatait ellátni;
- b) a 65. életév betöltése esetén.

148. cikk. (1) Bírát csak beleegyezésével vagy rendkívüli tanács határozatával lehet másik bíróságra áthelyezni.

(2) A bírák hivatalukból történő felfüggesztése nem érinti az igazságszolgáltatás függetlenségének elvét. A bírák felfüggesztésének okait, az ideiglenes felfüggesztés és ideiglenes kinevezés feltételeit törvény állapítja meg.

(3) Az ülnökök kijelölésének módját törvény állapítja meg.

(4) Bíró vagy ülnök nem vonható felelősségre döntéseikért, hivatali idejük lejártát követően sem.

(5) Bíró panaszt nyújthat be a Főügyészhez az ellene kezdeményezett büntetőeljárás ellen, melyről a Főügyész dönt.

Nyolcadik fejezet

A Szlovák Köztársaság Ügyészsége és az állampolgári jogok biztosa

A Szlovák Köztársaság Ügyészsége

149. cikk. A Szlovák Köztársaság Ügyészsége a természetes és jogi személyek, valamint az állam érdekeit védelmezi.

150. cikk. Az ügyészség élén a legfőbb ügyész áll, akit a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának javaslata alapján a Szlovák Köztársaság elnöke nevez ki és hív vissza.

151. cikk. Az ügyészek kinevezésének és visszahívásának, jogainak, kötelezettségeinek és az ügyészség szervezetének részletszabályait törvény állapítja meg.

Az Állampolgári Jogok Biztosa

151/A. cikk. (1) Az állampolgári jogok biztosa független intézmény, amely a törvényben meghatározott mértékben és módon részt vesz a természetes és jogi személyek alapvető jogainak és szabadságainak védelmében a közhatalmi szervek eljárása, döntése vagy mulasztása

során, ha az eljárás, döntés, mulasztás összeegyeztethetetlen a jogrenddel. Törvény által meghatározott esetekben az állampolgári jogok biztosa részt vehet azon közigazgatási szervezetekben dolgozó személyek felelősségre vonásában, akik megsértették valamely természetes vagy jogi személy alapvető emberi jogait vagy szabadságát. Minden közintézetnek együtt kell működnie az állampolgári jogok biztosával.

(2) Az állampolgári jogok biztosa az Alkotmánybírósághoz fordulhat a 125. cikk szerinti eljárás kezdeményezése miatt, amennyiben valamely általánosan kötelező szabályozás sérti valamely természetes vagy jogi személy alapvető emberi jogait vagy szabadságát.

(3) A állampolgári jogok biztosát a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa választja a legalább 15 képviselő által javasolt jelöltek közül, öt évre. Az állampolgári jogok biztosának megválasztható a Szlovák Köztársaság minden állampolgára, aki képviselővé választható, és betöltötte 35. életévét. Az állampolgári jogok biztosa nem lehet politikai párt vagy mozgalom tagja.

(4) Az állampolgári jogok biztosa elveszíti hivatalát, ha szándékos bűncselekmény miatt jogerősen elítélték, vagy bűncselekmény elkövetése esetén, ha a bíróság nem függeszti fel próbaidőre a szabadságvesztés-büntetés végrehajtását, vagy ha elveszíti választójogát.

(5) A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa visszahívhatja az állampolgári jogok biztosát, amennyiben egészségi állapota három hónapot meghaladó ideig ellehetetleníti a hivatalából eredő feladatainak teljesítését.

(6) Az állampolgári jogok biztosa megválasztásának és visszahívásának, hatáskörének, a feladatok teljesítése feltételeinek, törvényes védelmének módjainak, a 130. cikk (1) bekezdés g) pontja szerint az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezésének és a természetes és jogi személyeknek nyújtott jogvédelem módjának részletszabályait törvény állapítja meg.

Kilencedik fejezet

Átmeneti és záró rendelkezések

152. cikk. (1) Az alkotmányos törvények, törvények és más általánosan kötelező jogszabályok a Szlovák Köztársaságban alkalmazandók maradnak, ha nem ellentétesek az Alkotmánnyal. A Szlovák Köztársaság erre feljogosított szervei ezeket módosíthatják, vagy hatályon kívül helyezhetik.

(2) A Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaságban kiadott törvények és általánosan kötelező jogszabályok hatályon kívül helyezése az azt követő kilencvenedik napon következik be, hogy a Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága a törvények kihirdetésére megállapított módon kihirdette határozatát megsemmisítésükről.

(3) A Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága a 130. cikkben meghatározott személyek indítványára határoz a jogszabályok megsemmisítéséről.

(4) Az alkotmányos törvényeket, törvényeket és más általánosan kötelező jogszabályokat az Alkotmánnyal összhangban kell értelmezni és alkalmazni.

153. cikk. (1) Azon feltételeknek, melyek azt biztosítják, hogy a bírák a hivatalukat, megbízatásukat megfelelően tudják ellátni, azon bíráknak is meg kell felelniük, akiket 2014. szeptember 1-je előtt neveztek ki. A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsa meghatározza ezen feltételek főbb pontjait, amely alkalmazandó azon bírákra is, akik már 2014. szeptember 1-je előtt is hivatalban voltak, a titokvédelemmel foglalkozó állami szervek eszközei és a jelölt által elmondottak alapján. Ezen főbb pontokról való döntés részletszabályairól törvény rendelkezik.

(2) Bíró a 154. cikk (1) bekezdés alapján hozott döntéssel szemben panaszt nyújthat be az Alkotmánybíróság előtt.

(3) Amennyiben egy 2014. szeptember 1-je előtt megválasztott bíró nem teljesíti azon feltételeket, melyek azt biztosítják, hogy a bírák a hivatalukat és megbízatásukat megfelelően tudják ellátni, a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának 154/D. cikk (1) bekezdés alapján hozott végső döntése vagy az Alkotmánybíróság határozata, mely a 154. cikk (2) bekezdése szerint elutasította a panaszt, a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsa kezdeményezheti, hogy a Szlovák Köztársaság elnöke hívja vissza a bírót. Ezen feltételek hiánya elegendő a bíró visszahívásához.

(4) A Bírói Tanács elnökét a 2014. szeptember 1-jei törvényi szabályok alapján választják. A Szlovák Köztársaság legfőbb bírása a Bírói Tanács tagja marad, amíg a Bírói Tanácsba vele együtt választott bírák tagsága az előző törvényi szabályok értelmében fennáll.

(5) A Bírói Tanács tagjai akiket a Szlovák Köztársaság bírói vagy a Nemzeti Tanács választottak vagy a Szlovák Köztársaság elnöke vagy a Szlovák Köztársaság Kormánya jelölt, az előző törvényi szabályozás értelmében jelen kiegészítéssel, tagságára vonatkozó szabályokat az előző törvényi szabályok határozzák meg.

154/A. cikk. Jelen Alkotmány szerint a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke a 101. cikk (10) bekezdés szerinti törvény hatálybalépését követő 30 napon belül kitzúzi a Szlovák Köztársaság elnökének megválasztását.

154/B. cikk. (1) A Bírói Tanács javaslatára a Szlovák Köztársaság elnöke határozatlan időre kinevezi az Alkotmány hatálybalépése előtt négy évre megválasztott bírót, abban az esetben is, ha a bíró 30. életévét nem töltötte be.

(2) A határozatlan időre megválasztott bírakat jelen Alkotmány szerint határozatlan időre kinevezett bírának kell tekinteni.

(3) A 134. cikk (2) bekezdés első mondata, és a (3) bekezdés második mondata a jelen Alkotmány hatálybalépése előtt kinevezett alkotmánybírákra nem vonatkozik.

154/C. cikk. (1) A Szlovák Köztársaság által a jelen Alkotmány hatálybalépése előtt ratifikált, és a törvényben meghatározott módon kihirdetett, emberi jogokról és alapvető szabadságokról szóló nemzetközi szerződések a jogrendszer részét képezik, és elsőbbséget élveznek a törvényekkel szemben, amennyiben szélesebb körben biztosítja az alkotmányos jogokat és szabadságokat.

(2) A Szlovák Köztársaság által a jelen Alkotmány hatálybalépése előtt ratifikált, és a törvényben meghatározott módon kihirdetett más nemzetközi szerződések a jogrendszer részét képezik, ha törvény így rendelkezik.

154/D. cikk (1) A bírói kinevezés feltételei, melyek azt biztosítják, hogy a bírák a hivatalukat és megbízatásukat megfelelően tudják ellátni, alkalmazandók a 2014. szeptember 1-je előtt kinevezett bírákra is. Erről a Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsa véleményét határozat formájában nyilvánítja ki, a titokvédelemmel foglalkozó állami szervek eszközeinek felhasználása és az érintett bíró nyilatkozatai alapján. Törvény határozza meg a Bírói Tanács ezen határozata megalkotásának eljárási rendjét, ideértve a bíró nyilatkozattételi módjait is.

(2) A Szlovák Köztársaság Bírói Tanácsának határozatával szembeni panasz az (1) bekezdés alapján az Alkotmánybírósághoz nyújtható be; a részletszabályokról törvény rendelkezik.

(3) Amennyiben a 2014. szeptember 1-je előtt megválasztott bíró nem teljesíti a kinevezéséhez szükséges feltételeket, a Bírói Tanács kezdeményezheti visszahívását a Bírói Tanács 154/D. cikk (1) bekezdés alapján hozott határozata vagy az Alkotmánybíróság határozata alapján, mely döntés a 154/D. cikk (2) bekezdés szerint benyújtott panasz elutasításakor lép hatályba.

(4) A Bírói Tanács elnökének hivatali ideje jelen rendelkezések alapján az alkotmánytörvény hatálybalépésével ér véget. A Szlovák Köztársaság legfőbb bírása a Bírói Tanács tagja maradhat mindaddig, amíg a vele együtt megválasztott tagok megbízatási ideje tart.

(5) A Bírói Tanács tagjait a Szlovák Köztársaság elnöke által jelölt és a Nemzeti Tanács által választott bírók választják, akiket a Szlovák Köztársaság Kormánya jelöl, akik jelen rendelkezések szerint megfelelnek az alkotmánytörvény feltételeinek és akik tagságára jelen rendelkezések alkalmazandók.

155. cikk. Hatályát veszti

a) a Szlovák Nemzeti Tanács a Szlovák Köztársaság elnevezéséről, címeréről, zászlajáról, állami pecsétjéről és nemzeti himnuszáról szóló 50/1990. számú alkotmányos törvénye;

b) a Szlovák Nemzeti Tanács a Szlovák Nemzeti Tanács képviselőinek számáról, valamint a Szlovák Nemzeti Tanács képviselőinek, a Szlovák Köztársaság Kormánya tagjainak és a nemzeti bizottságok képviselőinek esküjéről, valamint a Szlovák Nemzeti Tanács megbízási időszakáról szóló 79/1990. számú alkotmányos törvénye;

c) a Szlovák Nemzeti Tanács a Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságáról szóló 7/1992. számú alkotmányos törvénye.

156. cikk. A Szlovák Köztársaság Alkotmánya kihirdetése napján lép hatályba, kivéve a 3. cikk (2) bekezdést, a 23. cikk (4) bekezdést, az állampolgár kiutasítása vagy más államnak való kiadatása esetében, az 53. cikket és a 84. cikk (3) bekezdést, hadüzenet esetében, a 86. cikk *k)* és *l)* pontokat, a 102. cikk *g)* pontot, az egyetemi tanárok és rektorok kinevezése, a tábornokok kinevezése és előléptetése esetében, a *j)* és *k)* pontokat, a 152. cikk (1) bekezdés második mondatát, a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság szervei által kiadott alkotmányos törvények, törvények és más általánosan kötelező jogszabályok esetében. Ezen rendelkezések a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság alkotmányos viszonyainak változásaival egyidejűleg lépnek hatályba, jelen Alkotmánnyal összhangban.

SZLOVÉNIA

Az alkotmányt 1991. december 23-án fogadták el.

Az 1991-es alkotmányt eddig 7 alkalommal módosították és 4 kiegészítést csatoltak hozzá.

A fordítás angol nyelvről történt, melynek forrása a szlovén Alkotmánybíróság honlapja volt.

(<http://www.us-rs.si/en/about-the-court/legal-basis/constitution/>).

A Szlovén Köztársaság Alkotmánya

A Szlovén Köztársaság szuverenitásáról és függetlenségéről szóló Alapvető Alkotmányos Chartából, az alapvető emberi jogokból és szabadságokból és a szlovén nemzet önrendelkezéshez való örökös jogából; és abból a történelmi tényből eredően, hogy mi, szlovének felszabadulásunkért folytatott évszázados küzdelmeinkkel megalapoztuk önazonosságunkat és kijelentettük államiségünket, a Szlovén Köztársaság Nemzetgyűlése ezennel elfogadja

a Szlovén Köztársaság Alkotmányát.

I. fejezet Általános rendelkezések

1. cikk. Szlovénia demokratikus köztársaság.

2. cikk. Szlovénia szociális jogállam.

3. cikk. (1) Szlovénia valamennyi állampolgárának állama, amely a szlovén nép örökös és elidegeníthetetlen önrendelkezési jogán alapul.

(2) Szlovéniában a hatalom a népé. Az állampolgárok a hatalmat közvetlenül és a választásokon keresztül gyakorolják; a hatalommegosztás elve alapján a törvényhozó, a végrehajtó és a bírói hatalmat.

3/A. cikk. (1) A Nemzetgyűlés képviselői kétharmadának szavazata által ratifikált nemzetközi szerződésből eredően Szlovénia átruházhatja szuverenitása egyes részeinek gyakorlását olyan nemzetközi szervezetekre, melyek az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásán, a demokrácián és a jogállamiság elvén alapulnak, és csatlakozhat olyan védelmi szövetséghez, mely a fenti értékek tiszteletben tartásán alapul.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott nemzetközi szerződés ratifikálása előtt a Nemzetgyűlés népszavazást rendel el. A javaslat akkor tekinthető elfogadottnak, ha a leadott szavazatok többsége támogatja. A népszavazás eredménye kötelező a Nemzetgyűlésre. Amennyiben tartottak ilyen népszavazást, a nemzetközi szerződés ratifikálásáról szóló törvényről nem lehet népszavazást tartani.

(3) A nemzetközi szervezetek olyan jogkörben alkotott aktusai és határozatai, amely jogköröket Szlovénia átruházta, ezen szervezetek szabályai szerint alkalmazandóak Szlovéniában.

(4) A nemzetközi szervezetek aktus- és határozathozatali eljárásánál – ha a szervezet a Szlovénia által ráruházott, szuverenitásából eredő részjogosítványokat gyakorolja – a Kormány haladéktalanul értesíti a Nemzetgyűlést az aktus vagy határozat javaslatának tartalmáról, csakúgy, mint saját tevékenységéről. A javaslatról a Nemzetgyűlés állást foglal, melyet a Kormány megfontolás tárgyává tesz. A Nemzetgyűlés és a Kormány jelen bekezdésből eredő

kapcsolatát a jelen lévő képviselők kétharmadának többsége által elfogadott törvény szabályozza.

4. cikk. Szlovénia területileg egységes és oszthatatlan állam.

5. cikk. (1) Az állam saját területén védi az emberi jogokat és alapvető szabadságokat, biztosítja az őshonos olasz és magyar nemzeti közösség jogait. Gondoskodik az őshonos szlovén nemzeti kisebbségekről a szomszédos országokban, a kivándorolt szlovénekről és a vendégmunkásokról, valamint elősegíti kapcsolatukat hazájukkal. Gondoskodik a természeti kincsek és a kulturális örökség megőrzéséről, és biztosítja a feltételeket Szlovénia összehangolt civilizációs és kulturális fejlődéséhez.

(2) Azok a szlovének, akik nem szlovén állampolgárok, Szlovéniában külön jogokat és kedvezményeket élvezhetnek. E jogok és kedvezmények fajtáit és kereteit törvény állapítja meg.

6. cikk. (1) Szlovénia címere pajzs alakú. A pajzs közepén kék alapon az ezüst színű Triglav hegység látható, alatta kék színű hullámos vonal, amelyek a tengert és a folyókat jelképezik, felette pedig lefelé fordított háromszög alakjában három arany színű hatágú csillag. A pajzs széle vörössel szegélyezett. A címer meghatározott geometrikus formájú.

(2) Szlovénia zászlaja fehér-kék-vörös színű szlovén nemzeti zászló, az ország címerével. A zászló szélessége és hosszúsága között az arány egy a kettőhöz. A zászló színeinek a sorrendje a következő: fehér, kék, vörös. Minden szín a zászló szélességének egyharmadát foglalja el. A címer a zászló bal felső sarkában áll, az egyik fele a fehér, a másik fele a kék mezőben van.

(3) Szlovénia himnusza a „Zdravljica”.

(4) A címer, a zászló és a himnusz használatát törvény szabályozza.

7. cikk. (1) Az állam és az egyházi közösségek el vannak választva.

(2) Az egyházi közösségek egyenjogúak, tevékenységük szabad.

8. cikk. A törvények és más előírások összhangban állnak a nemzetközi jog általános elveivel és a Szlovéniát kötelező nemzetközi szerződésekkel. A ratifikált és közzétett nemzetközi szerződések közvetlenül alkalmazandók.

9. cikk. Szlovéniában biztosított a helyi önkormányzat.

10. cikk. Szlovénia fővárosa Ljubljana.

11. cikk. Szlovéniában a hivatalos nyelv a szlovén. Azokon a területeken, ahol olasz vagy magyar nemzeti közösség él, az olasz vagy a magyar nyelv is hivatalos nyelv.

12. cikk. A szlovén állampolgárságot törvény szabályozza.

13. cikk. A külföldiek a nemzetközi szerződésekkel összhangban élvezik az Alkotmányban és a törvényekben biztosított valamennyi jogot, azok kivételével, amelyek az Alkotmány vagy a törvény alapján csak Szlovénia állampolgárait illetik meg.

II. fejezet

Emberi jogok és alapvető szabadságok

14. cikk. (1) Szlovéniában mindenkinek egyenlő emberi jogok és alapvető szabadságok biztosítottak, tekintet nélkül nemzetiségére, fajára, nemére, nyelvére, vallására, politikai vagy egyéb meggyőződésére, vagyoni helyzetére, születésére, képzettségére, társadalmi helyzetére vagy más körülményekre.

(2) A törvény előtt mindenki egyenlő.

15. cikk. (1) Az emberi jogok és alapvető szabadságok az Alkotmány alapján közvetlenül alkalmazandók.

(2) Az emberi jogok és alapvető szabadságok megvalósításának módja törvénnyel szabályozott, ha erről az Alkotmány rendelkezik, vagy ha az egyes jogok vagy szabadságok természeténél fogva szükséges.

(3) Az emberi jogok és alapvető szabadságok csak mások jogai védelmében és csak az Alkotmányban meghatározott esetekben korlátozhatóak.

(4) Az emberi jogok és alapvető szabadságok bírósági védelme, és megsértésük esetén a következmények orvoslása biztosított.

(5) A Szlovéniában jogszabállyal rögzített emberi jogokat és alapvető szabadságokat nem lehet korlátozni arra hivatkozva, hogy az Alkotmány ezeket nem ismeri el, vagy kisebb mértékben ismeri el.

16. cikk. (1) Az Alkotmányban megállapított emberi jogok és alapvető szabadságok hadi- vagy rendkívüli állapotban kivételesen korlátozhatóak vagy megvonhatóak. Az emberi jogok és alapvető szabadságok csak a hadi- vagy rendkívüli állapot idejére vonhatóak meg, illetve korlátozhatóak, és csak az ilyen állapot által megkövetelt mértékben, oly módon, hogy a foganatosított intézkedések nem okozhatnak fajon, nemzetiségen, nemen, nyelven, valláson, politikai vagy más meggyőződésen, vagyoni állapoton, születésen, képzettségen, társadalmi helyzeten vagy bármilyen más, személyi körülményen alapuló egyenlőtlenséget.

(2) Az (1) bekezdésre hivatkozással nem lehet megvonni vagy korlátozni az Alkotmány 17., 18., 21., 27., 28., 29. és 41. cikkeiben biztosított jogokat.

17. cikk. Az emberi élet sérthetetlen. Szlovéniában nincs halálbüntetés.

18. cikk. Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó büntetésnek vagy eljárásnak alávetni. Tilos emberen szabad hozzájárulása nélkül orvosi vagy más tudományos kísérletet végezni.

19. cikk. (1) Mindenkinek joga van a személyes szabadsághoz.

(2) Senkit sem lehet a szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból és eljárás alapján megfosztani.

(3) Mindenkit, akit megfosztottak szabadságától, anyanyelvén vagy más, általa értett nyelven haladéktalanul, írásban tájékoztatni kell a szabadságvesztés okairól. Haladéktalanul tudomására kell hozni, hogy semmiről sem köteles nyilatkozni, hogy azonnal jogosult az általa szabadon választott védő jogsegélyére, és arról, hogy az illetékes szerv kérésére köteles a hozzátartozóit értesíteni szabadságának megvonásáról.

20. cikk. (1) Azt a személyt, akit bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítanak, csak bíróság határozata alapján lehet előzetesen letartóztatásba helyezni, ha ez feltétlenül szükséges a büntetőeljárás lefolytatása vagy az emberek biztonsága végett.

(2) Az előzetes letartóztatás foganatosításakor, de legkésőbb 24 órán belül a letartóztatottnak írásbeli, indokolt határozatot kell kézbesíteni. A letartóztatott e határozat ellen jogorvoslattal élhet, amelyről a bíróság 48 órán belül köteles dönteni. Az előzetes letartóztatás csak annyi ideig tarthat, amíg erre törvényes feltételek vannak, de legfeljebb a letartóztatás napjától számított három hónapig. A Legfelsőbb Bíróság az előzetes letartóztatást további három hónappal meghosszabbíthatja.

(3) Ha a fenti határidők elteltéig nem emeltek vádat, a gyanúsítottat szabadlábra kell helyezni.

21. cikk. (1) A büntető- és polgári eljárásban, valamint a szabadságtól való megfosztás és a büntetés végrehajtása idején az ember személyiségének és méltóságának tiszteletben tartása biztosított.

(2) Tilos mindennemű erőszak alkalmazása a szabadságukban bármilyen módon korlátozott személyekkel szemben, valamint tilos a vallomások és nyilatkozatok kikényszerítése.

22. cikk. Mindenki egyenlő jogvédelemre jogosult a bíróság, más állami szerv, a helyi közösség szervei és az egyéb közmegbízatást végző olyan szerv előtt, amelyek jogairól, kötelezettségeiről és jogos érdekeiről döntenek.

23. cikk. (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogairól és kötelezségeiről, valamint az ellene emelt vádról késedelem nélkül független, pártatlan és törvénnyel létrehozott bíróság döntsön.

(2) Csak előzetesen megalkotott törvényben és bírósági eljárási szabályok szerint kinevezett bíró ítélezhet.

24. cikk. A bírósági tárgyalások nyilvánosak. Az ítéleteket nyilvánosan hirdetik ki. A kivételeket törvény állapítja meg.

25. cikk. Mindenkinek biztosított a joga arra, hogy fellebbezéssel vagy más jogorvoslattal éljen a bíróságok és más állami szervek, a helyi közösségek szervei, és a közmegbízatást végző szervek határozatai ellen, amennyiben ezek jogairól, kötelezettségeiről, jogos érdekeiről döntöttek.

26. cikk. (1) Mindenkinek joga van kártérítésre, ha állami, helyi önkormányzati, közmegbízatást végző személy vagy szerv hivatalos vagy más minőségében elkövetett törvénytelen tevékenysége folytán kár érte.

(2) A károsultnak joga van arra, hogy a törvénnyel összhangban a kártérítést közvetlenül a károkozótól követelje.

27. cikk. A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg bűnösségét jogerős ítélettel nem állapították meg.

28. cikk. (1) Senkit nem lehet büntetni olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés ideje előtt a törvény szerint nem volt büntetendő, és amelyre nem volt büntetés meghatározva.

(2) A bűncselekményeket és a büntetéseket a cselekmény elkövetése idején hatályos törvény szerint kell megállapítani, kivéve, ha az újabb törvény az elkövetőre kedvezőbb.

29. cikk. Mindenkinek, akit bűncselekménnyel vádolnak, a teljes egyenjogúságon kívül a következő jogokat kell biztosítani:

a) megfelelő idő és lehetőség álljon rendelkezésére védelme elkészítésére;

b) a jelenlétében ítélkezzenek, és egyedül vagy védő segítségével védekezzen;

c) biztosítsák számára a javára szolgáló bizonyítékok felvetését;

d) nem kötelezhető, hogy saját maga vagy hozzátartozói ellen terhelő bizonyítékot szolgáltatson, vagy magát bűncselekménnyel vádolja.

30. cikk. Akit jogtalanul ítéltek el bűncselekmény elkövetése miatt, vagy alaptalanul fosztottak meg szabadságától, rehabilitációra és kártérítésre jogosult, valamint más, törvényben meghatározott jogai vannak.

31. cikk. Senkit sem szabad kétszer elítélni vagy büntetni olyan bűncselekményért, amely miatt a büntetőeljárást ellene jogerősen megszüntették, vagy a vádat jogerősen elejtették, vagy jogerős ítélettel felmentették vagy elítélték.

32. cikk. (1) Mindenkit megillet a szabad mozgás és a lakóhely szabad megválasztásának joga, illetve az országba bármikor visszatérhet.

(2) E jog törvénnyel korlátozható, ha ez a büntetőeljárás lefolytatása, fertőző betegségek terjedésének megakadályozása vagy a közrend biztosítása érdekében szükséges, vagy ha azt az államvédelem érdekei megkövetelik.

(3) Külföldi állampolgárok belépését az országba és itt-tartózkodásuk időtartamát törvény korlátozhatja.

33. cikk. Biztosított a magántulajdonhoz és az örökléshez való jog.

34. cikk. Mindenkinek joga van a személyes méltósághoz és biztonsághoz.

35. cikk. Biztosított az ember testi és lelki épségének, magánéletének, valamint személyes jogainak sérthetetlensége.

- 36. cikk.** (1) A lakás sérthetetlen.
- (2) Bírósi határozat vagy a lakó beleegyezése nélkül senki sem léphet be idegen lakásba vagy más idegen helyiségbe, és nem végezhet házkutatást.
- (3) A házkutatásnál joga van jelen lenni annak a személynek, akinek a lakását vagy helyiségét átkutatják, vagy képviselőjének.
- (4) Házkutatást csak két tanú jelenlétében lehet végezni.
- (5) Törvényben meghatározott feltételek mellett hivatalos személy idegen lakásba vagy idegen helyiségbe bírósi határozat nélkül is beléphet, és kivételesen tanúk jelenléte nélkül tarthat házkutatást, ha ez a bűncselekmény elkövetőjének közvetlen elfogása vagy a személyi és vagyonbiztonság miatt feltétlenül szükséges.
- 37. cikk.** (1) A levéltitok és más távközlési eszköz titkának védelme biztosított.
- (2) Törvényben meghatározott szabályok szerint bírósi határozat alapján meghatározott időre el lehet térni a levéltitok és más távközlési eszköz titkának védelméről és a magánélet sérthetetlenségéről, ha ez a büntetőeljárás megindítása és lefolytatása vagy az állam biztonsága érdekében feltétlenül szükséges.
- 38. cikk.** (1) A személyes adatok védelme biztosított. Tilos személyes adatoknak az adatgyűjtés céljától eltérő használata.
- (2) A személyes adatok gyűjtését, feldolgozását, alkalmazásuk célját, titkosságuk felügyeletét és védelmét törvény szabályozza.
- (3) Mindenkinél joga van a róla tárolt adatokat megismerni, és azok jogtalan felhasználása esetén bírósághoz fordulni.
- 39. cikk.** (1) A vélemény szabad kifejezése, a szólás és a nyilvános szereplés szabadsága, a sajtó és a nyilvános tájékoztatás, illetve a kifejezés egyéb formáinak szabadsága biztosított. Mindenki szabadon juthat hozzá és terjeszthet híreket és véleményeket.
- (2) Mindenkinél joga van ahhoz, hogy hozzájusson a közérdekű információhoz, tájékoztatáshoz, ha ahhoz jogos érdeke fűződik, a törvényben meghatározott kivételekkel.
- 40. cikk.** Az olyan közzétett hír helyreigazításához való jog, amelyben az egyén, szervezet vagy szerv érdekei sérültek, biztosított, csakúgy, mint a közzétett tájékoztatásra való válaszadás joga.
- 41. cikk.** (1) A vallási és egyéb meggyőződés kifejezése a magán- és közéletben szabad.
- (2) Senki sem köteles vallási vagy egyéb meggyőződéséről nyilatkozni.
- (3) A szülőknek joga van gyermekeiknek olyan vallási és erkölcsi nevelést biztosítani, amely megfelel saját meggyőződésüknek. A gyermekek hitéleti és erkölcsi nevelésének összhangban kell állnia a gyermek korával és érettségével, valamint lelkiismereti, vallási és egyéb meggyőződésének szabadságával.
- 42. cikk.** (1) A békés gyülekezéshez és a nyilvános gyűlésekhez való jog biztosított.
- (2) Mindenkinél joga van másokkal szabadon társulni.
- (3) E jogok törvényes korlátozása akkor lehetséges, ha ez az állam biztonsága, a közrend vagy a fertőző betegségek terjedése elleni védekezés érdekében szükséges.
- (4) A honvédelmi erők és a rendőrség hivatásos tagjai nem lehetnek politikai pártok tagjai.
- 43. cikk.** (1) A választójog általános és egyenlő.
- (2) Minden 18. életévét betöltött állampolgárnak választójoga van, és megválasztható.
- (3) Törvény állapítja meg, hogy milyen esetekben és feltételekkel van választójoga külföldi állampolgároknak.
- (4) A törvényi szabályozás elősegíti a férfiak és a nők esélyegyenlőségét az állami és helyi közösségi szervek, önkormányzatok választásain.
- 44. cikk.** Minden állampolgárnak joga van a törvénnyel összhangban közvetlenül vagy a választott képviselők útján részt venni a közügyek vitelében.

45. cikk. Minden állampolgárnak joga van kérelmet vagy más közérdekű kezdeményezést előterjeszteni.

46. cikk. A lelkiismereti kifogás törvényben meghatározott esetekben lehetséges, ha ezáltal más személyek jogai és szabadságai nem korlátozottak.

47. cikk. (1) Szlovénia állampolgárát nem lehet kiadni vagy átadni külföldi államnak, csak nemzetközi szerződésből eredő kötelezettség teljesítése alapján, abban az esetben, ha a 3/A. cikk alapján Szlovénia átruházta szuverenitása egy részét a nemzetközi szervezetre.

48. cikk. A törvény keretei között menedéjogot élveznek azok a külföldiek és hontalanok, akiket az emberi jogokért és szabadságokért való kiállításuk miatt üldöznek.

49. cikk. (1) A munka szabadsága biztosított.

(2) Mindenki szabadon választhatja meg munkáját.

(3) Mindenki egyenlő feltételek mellett léphet munkába.

(4) A kényszmunka tilos.

50. cikk. (1) Az állampolgároknak a törvényben megállapított esetekben joguk van a szociális biztonsághoz, beleértve a nyugdíjhoz való jogot is.

(2) Az állam szabályozza a kötelező egészségügyi, öregségi, rokkantsági és egyéb szociális biztosítást, és gondoskodik ennek működéséről.

(3) A háború veteránjainak és áldozatainak a törvénnyel összhangban külön védelem biztosított.

51. cikk. (1) Mindenkinek joga van az egészségvédelemhez, a törvénnyel megállapított feltételek szerint.

(2) A közpénzből fedezett, egészségvédelemhez való jogosultságokat törvény állapítja meg.

(3) Senki sem kényszeríthető arra, hogy gyógykezelésnek vesse magát alá, a törvényben meghatározott eseteket kivéve.

52. cikk. (1) A mozgássérültek védelme és foglalkoztatásuk feltételei a törvénnyel összhangban biztosítottak.

(2) A testileg és lelkileg fogyatékos gyermekeknek és más súlyosan fogyatékos személyeknek joguk van a tevékeny társadalmi életet elősegítő oktatáshoz és képesítéshez.

(3) A jelen cikk alapján megvalósított oktatást és képesítést közpénzekből fedezik.

53. cikk. (1) A házasság a házastársak egyenjogúságán alapul. A házasságot az illetékes állami szerv előtt kötik.

(2) A házasságot és a jogi viszonyokat a házasságban, a családban és a házasságon kívüli életközösségben törvény szabályozza.

(3) Az állam védi a családot, az anyaságot, az apaságot, a gyermekeket és az ifjúságot, valamint megteremti a védelem megvalósulásához szükséges feltételeket.

54. cikk. (1) A szülők joga és kötelessége gyermekeik eltartása, oktatása és nevelése. E jog és kötelesség a szülőktől csak a törvényben meghatározott esetekben, a gyermekek érdekében vonható meg vagy korlátozható.

(2) A házasságon kívül született gyermekeket ugyanolyan jogok illetik meg, mint a házasságban született gyermekeket.

55. cikk. (1) Gyermekei vállalásáról mindenki szabadon dönt.

(2) Az állam olyan körülményeket biztosít, amelyek a szülőknek lehetővé teszik, hogy gyermekeik vállalása mellett döntsenek.

56. cikk. (1) A gyermekek külön védelmet és gondoskodást élveznek. Az emberi jogokat és alapvető szabadságokat a gyermekek korukkal és érettségükkel összhangban élvezik.

(2) Az Alkotmány a gyermekeknek külön védelmet biztosít a gazdasági, szociális, testi, lelki vagy más kizsákmányolás ellen. E védelmet törvény szabályozza.

(3) Azok a gyermekek és kiskorúak, akikről szülei nem gondoskodnak, akiknek nincsenek szülei, vagy megfelelő családi gondozásban nem részesülnek, az állam külön védelmét élvezik. Helyzetüket törvény szabályozza.

57. cikk. (1) A művelődés szabad.

(2) Az általános iskolai oktatás kötelező, és közpénzből fedezik.

(3) Az állam megteremti a feltételeket ahhoz, hogy az állampolgárok megfelelő képzést szerezhessenek.

58. cikk. (1) Az állami egyetemek és főiskolák autonómiával rendelkeznek.

(2) Pénzügyi támogatásukat törvény szabályozza.

59. cikk. A tudomány és művészeti alkotás szabadsága biztosított.

60. cikk. A művészi, tudományos, kutatói és feltalálói tevékenységből származó szerzői és egyéb jogok védelme biztosított.

61. cikk. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy szabadon kinyilvánítsa saját nemzetéhez vagy közösségéhez való hovatartozását, ápolja és kifejezze saját kultúráját, használja saját nyelvét és írását.

62. cikk. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogai és kötelezettségei megvalósításánál az állami és más közszolgáltatást végző szerv előtt saját nyelvét és írását használja a törvényben megállapított módon.

63. cikk. (1) Alkotmányellenes bármilyen nemzeti, faji, vallási vagy más elven alapuló jogegyenlőtlenség, valamint a nemzeti, faji, vallási vagy más gyűlölet és türelmetlenség szítása.

(2) Alkotmányellenes az erőszakra vagy a háborúra való bármilyen uszítás.

64. cikk. (1) Az Alkotmány az őshonos olasz és magyar nemzeti közösségnek és ezek tagjainak biztosítja a jogot nemzeti jelképeik szabad használatára és arra, hogy saját nemzeti azonosságuk megőrzése céljából szervezeteket alapítsanak, fejlesszék gazdasági, kulturális és tudományos-kutatói, valamint a nyilvános tájékoztatás és könyvkiadás terén kifejtett tevékenységüket. Törvénnyel összhangban e nemzeti közösségeknek és tagjaiknak joguk van saját nyelvükön való nevelésre és oktatásra, valamint e nevelés és oktatás kialakítására és fejlesztésére. Törvény állapítja meg azokat a területeket, amelyeken a kétnyelvű oktatás kötelező. Az Alkotmány a nemzeti közösségeknek és tagjaiknak biztosítja a jogot az anyanyelvi tevékenységekkel és ezek országaival való kapcsolatok ápolására. Az állam anyagilag és erkölcsileg támogatja e jogok megvalósítását.

(2) Azokon a területeken, ahol e közösségek élnek, érdekvédelmük biztosítására önkormányzati közösségeket alapíthatnak. Javaslatukra az állam e nemzeti önkormányzati közösségeket felhatalmazhatja az állam hatáskörébe tartozó bizonyos feladatok ellátására, valamint biztosítja az ezek megvalósításához szükséges eszközöket.

(3) E két közösségnek közvetlen képviselője van a Nemzetgyűlésben.

(4) Törvény szabályozza az olasz és a magyar nemzeti közösség helyzetét és jogai megvalósításának módját azokon a területeken, amelyeken élnek, a helyi önkormányzati közösségek kötelezettségeit e jogok megvalósításánál és azokat a jogokat, amelyeket a nemzeti közösségek tagjai ezeken a területeken kívül érvényesíthetnek. Mindkét nemzeti közösségnek és tagjainak jogai e közösségek létszámára való tekintet nélkül biztosítottak.

(5) Azok a törvények, más jogszabályok és általános aktusok, amelyek csak a nemzeti közösségek Alkotmányban megállapított jogaira és helyzetére vonatkoznak, a nemzeti közösségek képviselőinek beleegyezése nélkül nem fogadhatók el.

65. cikk. A Szlovéniában élő roma közösség helyzetét és jogait törvény szabályozza.

III. fejezet

Gazdasági és szociális viszonyok

66. cikk. Az állam lehetőséget teremt a foglalkoztatásra és a munkára, valamint biztosítja ezek törvényes védelmét.

67. cikk. (1) A tulajdon megszerzésének és gyakorlásának módját törvény szabályozza, oly módon, hogy biztosítsa e jog gazdasági, szociális és ökológiai feladatait.

(2) Az örökösödés feltételeit törvény állapítja meg.

68. cikk. (1) Külföldiek ingatlan tulajdonjogát törvény, vagy a Nemzetgyűlés által ratifikált nemzetközi szerződés alapján szerezhetik meg.

69. cikk. Az ingatlanvagyon tulajdonjoga közérdekből kisajátítható vagy korlátozható természetbeni vagy vagyoni kártalanítás ellenében, a törvényben megállapított feltételek szerint.

70. cikk. (1) A közjavakon külön használati jogot lehet szerezni a törvényben megállapított feltételek szerint.

(2) A természeti források használatának feltételeit törvény állapítja meg.

(3) Törvény elrendelheti, hogy a természeti forrásokat külföldi állampolgárok is használhatják, és törvény szabályozza használatuk feltételeit.

71. cikk. (1) A földterületekre – ésszerű hasznosításuk érdekében – a törvény külön feltételeket állapít meg.

(2) A mezőgazdasági földterületek külön védelmét törvény szabályozza.

(3) Az állam gondoskodik a hegy- és dombvidéken élő lakosság gazdasági, kulturális és szociális fejlődéséről.

72. cikk. (1) A törvénnyel összhangban mindenkinek joga van az egészséges környezethez.

(2) Az állam gondoskodik az egészséges környezetről. E célból törvénnyel szabályozza a gazdasági és más tevékenység végzésének feltételeit és módját.

(3) Törvény szabályozza, hogy milyen feltételekkel és milyen keretek között köteles a károkozó megtéríteni a környezetben okozott kárt.

(4) Törvény szabályozza az állatkínzással szembeni védelmet.

73. cikk. (1) A törvénnyel összhangban mindenki köteles védeni a természeti nevezetességeket és ritkaságokat, valamint a kulturális értékeket.

(2) Az állam és a helyi közösségek gondoskodnak a természeti és a kulturális örökség megőrzéséről.

74. cikk. (1) A gazdasági vállalkozás szabad.

(2) A gazdasági szervezetek megalapításának feltételeit törvény állapítja meg. A gazdasági tevékenység a közérdekkel nem lehet ellentétes.

(3) Tilos a tisztességtelen verseny, és minden olyan tevékenység, amely törvényellenesen korlátozza a versenyt.

75. cikk. A dolgozók a gazdasági szervezetek és intézetek igazgatásában való részvételének módját és feltételeit törvény állapítja meg.

76. cikk. A szakszervezetek létrehozása és tevékenysége, valamint az ezekhez való csatlakozás szabad.

77. cikk. (1) A dolgozóknak joguk van a sztrájkra.

(2) Ha a közérdek megkívánja, a sztrájkjog a tevékenység természetével és fajtájával arányos kártalanítás ellenében korlátozható.

78. cikk. Az állam megteremti a feltételeket ahhoz, hogy az állampolgárok megfelelő lakást szerezhessenek.

79. cikk. A Szlovéniában foglalkoztatott külföldieknek és családtagjaiknak törvényben megállapított külön jogai vannak.

IV. fejezet

Az állami berendezkedés

A) A Nemzetgyűlés

80. cikk. (1) A Nemzetgyűlés Szlovénia állampolgárainak képviselőiből alakul, 90 tagja van.

(2) A képviselőket általános, egyenlő és titkos szavazással választják.

(3) A Nemzetgyűlésbe minden alkalommal az olasz és a magyar közösség egy-egy képviselője választandó.

(4) A választási rendszert a Nemzetgyűlés képviselői kétharmadának többségével elfogadott törvény szabályozza.

(5) A képviselőket – a nemzeti képviselők kivételével – az arányos képviselő elvének figyelembevételével választják, azzal, hogy a négy százalékos küszöb meghaladása szükséges a Nemzetgyűlésbe kerüléshez, hogy a választók döntő hatást gyakorolhassanak a helyek elosztására.

81. cikk. (1) A Nemzetgyűlés képviselőit négy évre választják.

(2) Ha a Nemzetgyűlés megbízatása háború vagy rendkívüli állapot idején jár le, megbízatása a háború, illetve a rendkívüli állapot vége után szűnik meg, de korábban is, ha a Nemzetgyűlés így dönt.

(3) A nemzetgyűlési választásokat a Köztársasági Elnök tűzi ki. A Nemzetgyűlést legkorábban két hónappal és legkésőbb tizenöt nappal az előző Nemzetgyűlés első ülésétől számított négy év letelte előtt választják meg. Ha a Nemzetgyűlés feloszlik, az új Nemzetgyűlést legkésőbb két hónappal az előző Nemzetgyűlés feloszlása után választják meg. Az előző Nemzetgyűlés megbízatási ideje az új Nemzetgyűlés első ülésével, amelyet megválasztása után legkésőbb harminc napon belül a Köztársasági Elnök hív össze, szűnik meg.

82. cikk. (1) A képviselők az egész nép képviselői, őket semmilyen utasítás nem köti.

(2) Törvény állapítja meg, kik nem választhatók képviselővé, valamint a képviselői és más tisztséggel és tevékenységgel való összeférhetetlenséget.

(3) A képviselők megbízatását a Nemzetgyűlés igazolja. A Nemzetgyűlés döntése ellen a törvénnyel összhangban az Alkotmánybírósághoz lehet fellebbezni.

83. cikk. (1) A Nemzetgyűlés képviselője nem vonható büntetőjogi felelősségre a Nemzetgyűlés vagy munkatestületei ülésein kinyilvánított véleményéért és szavazatáért.

(2) A képviselőt tilos letartóztatni, és ellene, ha mentelmi jogára hivatkozik, a Nemzetgyűlés engedélye nélkül büntetőeljárást indítani, kivéve, ha tetten érik olyan bűncselekmény elkövetésekor, amelyet a törvény öt évnél hosszabb szabadságvesztés büntetéssel fenyeget.

(3) A Nemzetgyűlés a képviselő mentelmi jogát, ha az érintett erre nem hivatkozik, még tettenérés esetén is visszaállíthatja.

84. cikk. A Nemzetgyűlés Elnökét a képviselők többségének szavazatával választják.

85. cikk. (1) A Nemzetgyűlés rendes és rendkívüli üléseken végzi munkáját.

(2) A rendes és rendkívüli üléseket a Nemzetgyűlés Elnöke hívja össze; rendkívüli ülést köteles összehívni, ha ezt a Nemzetgyűlés képviselőinek legalább egynegyede vagy a Köztársasági Elnök kéri.

86. cikk. A Nemzetgyűlés határozatképes, ha az ülésen a képviselők többsége jelen van. A Nemzetgyűlés a törvényeket és a határozatokat, valamint a nemzetközi szerződések ratifikálását a jelen levő képviselők szavazattöbbségével fogadja el, ha az Alkotmány vagy törvény más szavazatarányt nem ír elő.

87. cikk. Az állampolgárok és más személyek jogait és kötelezettségeit a Nemzetgyűlés törvény útján szabályozza.

88. cikk. Törvényt a Kormány és a Nemzetgyűlés képviselője kezdeményezhet. Törvényt legalább ötezer választópolgár is kezdeményezhet.

89. cikk. A törvényeket a Nemzetgyűlés többszakaszos eljárásban fogadja el, ha az ügyrend másképp nem rendelkezik.

90. cikk. (1) A Nemzetgyűlés törvény hatálybalépésének kérdéséről népszavazást rendel el, ha azt legalább 40 000 választópolgár kéri.

(2) Nem lehet népszavazást elrendelni a következő esetekben:

– természeti katasztrófa miatti szükséghelyzetben a nemzeti védelemről, biztonságról vagy ellátásról hozott törvényekről;

– adókról, vámokról és más közterhekről szóló törvényekről, valamint a központi költségvetés végrehajtásáról szóló törvényről;

– nemzetközi szerződések ratifikálásáról szóló törvényekről;

– olyan törvényekről, amelyek az emberi jogok és alapvető szabadságok vagy más területtel kapcsolatos alkotmányellenességgel szembeni rendelkezéseket tartalmazzak.

(3) A népszavazáson azok az állampolgárok szavazhatnak, akiknek választójoga van.

(4) Törvény népszavazással az érvényes szavazatok többségével utasítható el, amennyiben valamennyi szavazásra jogosult választó egyötöde a törvény elutasítására szavazott.

(5) A népszavazásra vonatkozó szabályokat a Nemzetgyűlésen jelen levő képviselők kétharmados szavazattöbbségével elfogadott törvény állapítja meg.

91. cikk. (1) A törvényt a Köztársasági Elnök hirdeti ki a törvény elfogadásától számított nyolc napon belül.

(2) Az Államtanács a törvény elfogadásától számított hét napon belül és még a kihirdetés előtt követelheti, hogy a Nemzetgyűlés a törvényről újra döntsön. Az ismételt döntéshozatalnál a törvényre a képviselők többségének kell szavaznia, kivéve, ha az Alkotmány a tárgyalt törvény elfogadására nagyobb szavazatarányt állapít meg. A Nemzetgyűlés megismételt döntése végleges.

92. cikk. (1) Rendkívüli állapotot akkor kell kihirdetni, ha jelentős és általános veszély fenyegeti az állam létét. A hadi- vagy rendkívüli állapot kihirdetéséről, a sürgős intézkedésekről és ezek megszüntetéséről a Kormány javaslatára a Nemzetgyűlés dönt.

(2) A Nemzetgyűlés dönt a fegyveres erők alkalmazásáról.

(3) Ha a Nemzetgyűlés akadályoztatva van, az (1) és (2) bekezdésben felsorolt ügyekben a Köztársasági Elnök dönt. Döntéseit jóváhagyás végett haladéktalanul a Nemzetgyűlés elé kell terjeszteni, annak összeülésekor.

93. cikk. A Nemzetgyűlés vizsgálatot rendelhet el közérdekű ügyekben, köteles elrendelni a képviselők egyharmadának vagy az Államtanács kérésére. E célból bizottságot nevez ki, amelynek az adatgyűjtésnél és a vizsgálatnál az igazságszolgáltatással azonos a felhatalmazása.

94. cikk. A Nemzetgyűlés ügyrendjét a jelen levő képviselők kétharmadának többsége fogadja el.

95. cikk. A Nemzetgyűlés képviselőinek tiszteletdíját és költség térítését törvény állapítja meg.

B) Az Államtanács

96. cikk. (1) Az Államtanács a szociális, gazdasági, szakmai és helyi érdekeket képviselő tagokból alakul. Az Államtanácsnak negyven tagja van.

- (2) Az Államtanács összetételét a következők alkotják:
- a) négy tag a munkaadók képviselőjében;
 - b) négy tag a munkavállalók képviselőjében;
 - c) négy tag a földművesek, kisiparosok és független foglalkozások képviselőjében;
 - d) hat tag a mezőgazdasági tevékenységek képviselőjében;
 - e) huszonkét tag a helyi érdekek képviselőjében.
- (3) Az Államtanács szervezeti felépítését törvény szabályozza.
- 97. cikk.** (1) Az Államtanács:
- a) törvényeket kezdeményezhet a Nemzetgyűlésnél;
 - b) véleményt nyilváníthat a Nemzetgyűlés hatáskörébe tartozó ügyekről;
 - c) kérheti, hogy a Nemzetgyűlés a törvény kihirdetése előtt erről ismételten döntést hozzon;
 - d) vizsgálatot kérhet közérdekű ügyben a 93. cikk alapján.
- (2) A Nemzetgyűlés kérésére az Államtanács köteles véleményt nyilvánítani egyes ügyekben.
- 98. cikk.** (1) Az Államtanács tagjainak választásáról a Nemzetgyűlés képviselőinek kétharmados többségével elfogadott törvény rendelkezik.
- (2) Az Államtanács tagjait öt évre választják.
- 99. cikk.** (1) Az Államtanács határozatképes, ha az ülésen tagjainak többsége jelen van.
- (2) Az Államtanács a jelen levő tagok többségének szavazatával hozza döntéseit.
- 100. cikk.** (1) Az Államtanács tagja nem lehet a Nemzetgyűlés képviselője is.
- (2) Az Államtanács tagjai a képviselőkkel azonos mentelmi jogot élveznek. A mentelmi jogról az Államtanács dönt.
- 101. cikk.** Az Államtanács az ügyrendjét a tagok többségének szavazatával fogadja el.

C) Köztársasági Elnök

- 102. cikk.** A Köztársasági Elnök képviseli a Szlovén Köztársaságot, ő a fegyveres erők főparancsnoka.
- 103. cikk.** (1) A Köztársasági Elnököt közvetlen, általános és titkos szavazással választják.
- (2) Az a Köztársasági Elnöknek jelölt személy tekinthető megválasztottnak, aki az érvényes szavazatok többségét megszerezte.
- (3) A Köztársasági Elnököt öt évre választják, legfeljebb kétszer egymás után. Ha megbízatása háború vagy rendkívüli állapot idején jár le, megbízatása hat hónappal a háború vagy a rendkívüli állapot megszűnése után szűnik meg.
- (4) Köztársasági Elnökké csak szlovén állampolgár választható.
- (5) A Köztársasági Elnök választásának időpontját a Nemzetgyűlés Elnöke tűzi ki. A Köztársasági Elnököt legalább tizenöt nappal a korábbi elnök megbízatásának lejártá előtt kell megválasztani.
- 104. cikk.** (1) Tisztsége elfogadása előtt a Köztársasági Elnök a Nemzetgyűlés Előtt a következő esküt teszi:
- (2) „Esküszöm, hogy tiszteletben fogom tartani az alkotmányos rendet. Lelkiismeretesen fogom ellátni munkámat, és teljes erőmből a Szlovén Köztársaság jólétéért fogok tevékenykedni.”
- 105. cikk.** A Köztársasági Elnök tisztsége összeférhetetlen más tisztség és foglalkozás gyakorlásával.
- 106. cikk.** (1) A Köztársasági Elnök tartós akadályoztatása, halála, lemondása, vagy megbízatása megszűnése esetén az új elnök megválasztásáig a köztársasági elnöki tisztséget ide-

iglenesen a Nemzetgyűlés Elnöke látja el. Ebben az esetben az új elnök választását a korábbi elnök megbízatásának megszűnése után tizenöt napon belül ki kell tűzni.

(2) A köztársasági elnöki tisztséget a Köztársasági Elnök távolléte esetében is ideiglenesen a Nemzetgyűlés Elnöke látja el.

107. cikk. (1) A Köztársasági Elnök

a) kitűzi a nemzetgyűlési választásokat;

b) kihirdeti a törvényeket;

c) a törvényben megállapított esetekben kinevezi az állami tisztségviselőket;

d) kinevezi és felmenti a köztársaság követeit és nagyköveteit, és fogadja a külföldi diplomáciai képviselők megbízóleveleit;

e) kiadja a ratifikációs okmányokat;

f) kegyelmet ad;

g) kitüntetések és tiszteletbeli címeket adományoz;

h) ellátja az Alkotmányban megállapított egyéb ügyeket.

(2) A Nemzetgyűlés kérésére a Köztársasági Elnök köteles egyes kérdésekről véleményt mondani.

108. cikk. (1) Amikor a Nemzetgyűlés rendkívüli állapot vagy háború miatt nem tudja ellátni feladatait, a Köztársasági Elnök a Kormány javaslatára törvényerejű rendeleteket adhat ki.

(2) Törvényerejű rendelettel kivételesen ideiglenesen korlátozhatók egyes jogok és alapvető szabadságok, az Alkotmány 16. cikkében foglaltakkal összhangban.

(3) A Köztársasági Elnök a törvényerejű rendeletet haladéktalanul a Nemzetgyűlés elé terjeszti jóváhagyás végett, amint az összeül.

109. cikk. Ha a Köztársasági Elnök tisztsége gyakorlása közben megsérti az Alkotmányt vagy törvénysértést követ el, a Nemzetgyűlés az Alkotmánybíróság előtt felelősségre vonási eljárást kezdeményezhet. Az Alkotmánybíróság megállapítja a Köztársasági Elnök felelősségét vagy felmenti, a bírák kétharmadának szavazatával megfoszthatja tisztségétől. Miután az Alkotmánybíróság kézhez vette a Nemzetgyűlés határozatát a felelősségre vonási eljárás kezdeményezéséről, dönthet úgy, hogy a Köztársasági Elnök a felelősségéről való döntésig ideiglenesen nem gyakorolhatja tisztségét.

D) A Kormány

110. cikk. A Kormány elnökből és miniszterekből áll. A Kormány és az egyes miniszterek hatáskörükben önállóak, és a Nemzetgyűlésnek felelősek.

111. cikk. (1) A Köztársasági Elnök a képviselőcsoportok vezetőinek meghallgatása után javaslatot tesz a Nemzetgyűlésnek a kormányelnökjelölt személyére.

(2) A kormányelnököt a Nemzetgyűlés választja képviselői többségének szavazatával, ha az Alkotmány eltérően nem rendelkezik. A szavazás titkos.

(3) Ha a jelölt nem kapta meg a szükséges szavazattöbbséget, a Köztársasági Elnök ismételt tanácskozások után tizennégy napon belül más jelöltet vagy ismételten ugyanazt a jelöltet javasolhatja, de a képviselőcsoportok és legalább tíz képviselő is javasolhatnak jelölteket. Ha a határidőn belül több javaslatot terjesztettek elő, mindegyikről külön szavaznak, először a Köztársasági Elnök jelöltjéről, ha ez a szavazás eredménytelen, a többi jelöltre is, a javaslatok betérjesztésének sorrendjében.

(4) Ha egyik jelöltet sem választják meg, a Köztársági Elnök felosztatja a Nemzetgyűlést, és új választásokat tűz ki, kivéve, ha a Nemzetgyűlés a jelen levő képviselők többségének szavazatával úgy határoz, hogy 48 órán belül újból kormányelnök-választást tart, ahol a kor-

mányelnök megválasztásához a jelen levő képviselők többségének szavazata is elegendő. Az ismételt szavazáson az egyes jelöltekről az előző szavazásnál elnyert szavazatszám sorrendjében szavaznak, ezt követően az új, a választásig beterveztett jelöltekről, akik közül a Köztársasági Elnök esetlegesen jelöltje élvez előnyt.

(5) Ha ezen a választáson egyik jelölt sem szerzi meg a szükséges többséget, a Köztársasági Elnök felosztatja a Nemzetgyűlést, és új választást tűz ki.

112. cikk. (1) A minisztereket a kormányelnök javaslatára a Nemzetgyűlés nevezi ki, és menti fel.

(2) A miniszterjelöltnek a kinevezése előtt meg kell jelennie a Nemzetgyűlés illetékes bizottsága előtt, és válaszolnia kell a kérdésekre.

113. cikk. A kormányelnök és a miniszterek megválasztásuk, illetve kinevezésük után a Nemzetgyűlés előtt esküt tesznek a 104. cikk szerint.

114. cikk. (1) A kormányelnök gondoskodik a kormány egységes politikai és közigazgatási irányításáról, összehangolja a miniszterek munkáját. A miniszterek közösen felelősek a kormány munkájáért, valamennyi miniszter pedig saját minisztériuma munkájáért.

(2) A kormány összetételét és munkáját, a minisztériumok számát, hatáskörét és szervezeti törvény szabályozza.

115. cikk. A kormányelnök és a miniszterek tisztsége akkor szűnik meg, amikor a választások után az újonnan megalakult Nemzetgyűlés összeül; a miniszterek tisztsége megszűnik a kormányelnök tisztségének megszűnésével, valamint felmentése vagy lemondása esetén; a folyó ügyeket az új kormányelnök megválasztásáig, illetve az új miniszterek kinevezéséig kötelesek ellátni.

116. cikk. (1) A Nemzetgyűlés a bizalmat a Kormánytól csak úgy vonhatja meg, ha tíz képviselő javaslatára a képviselők többségének szavazatával megválasztja az új kormányelnököt. Ezáltal az addigi kormányelnök megbízatása megszűnik, de minisztereivel együtt az új Kormány eskütételéig köteles a folyó ügyeket ellátni.

(2) Az új kormányelnök megválasztására tett javaslat előterjesztése és a szavazás között legalább 48 órának kell eltelnie, kivéve, ha a Nemzetgyűlés a képviselők kétharmada többségének szavazatával másképp határoz, vagy ha az állam hadi- vagy rendkívüli állapotban van.

(3) Ha a kormányelnököt a 111. cikk (4) bekezdése alapján választották meg, vele szemben a bizalom akkor tekinthető megvontnak, ha a Nemzetgyűlés legalább tíz képviselő javaslatára új kormányelnököt választ.

117. cikk. (1) A kormányelnök bizalmi szavazást kérhet.

(2) Ha a bizalmat nem szavazzák meg a Kormánynak a képviselők többségének szavazatával, a Nemzetgyűlés harminc napon belül új kormányelnököt választ, vagy az ismételt szavazáson a kormányelnöknek bizalmat szavaz, más esetben a Köztársasági Elnök felosztatja a Nemzetgyűlést, és új választásokat tűz ki. A kormányelnök a bizalom kérdését összekapcsolhatja valamely törvény vagy határozat elfogadásával a Nemzetgyűlésben. Ha a törvényt vagy határozatot nem fogadják el, úgy tekintendő, hogy a Kormánytól a bizalmat megvonták.

(3) A bizalmi szavazás kérdése és a szavazás között legalább 48 órának kell eltelnie.

118. cikk. (1) Legalább tíz képviselő a Kormány vagy az egyes miniszterek munkájára vonatkozóan interpellációt nyújthat be a Nemzetgyűlésben.

(2) Ha az interpellációt követően a képviselők többsége megvonja a bizalmat a Kormánytól vagy egyes miniszterektől, a Nemzetgyűlés a Kormányt vagy a minisztereket felmenti.

119. cikk. A Nemzetgyűlés kezdeményezheti a kormányelnök vagy a miniszter felelősségre vonását az Alkotmánybíróság előtt az Alkotmány és a törvények megsértéséért, amit tisztségük gyakorlása során követtek el. Az Alkotmánybíróság a felelősségre vonásról a 109. cikkben megállapított módon határoz.

E) A közigazgatás

120. cikk. (1) A közigazgatás szervezetét, hatáskörét és a tisztségviselők kinevezésének módját törvény állapítja meg.

(2) A közigazgatási szervek munkájukat önállóan végzik az Alkotmánnyal és a törvényekkel összhangban.

(3) A közigazgatási szervek és a köztisztviselők határozatait és cselekményeit ellen biztosított az állampolgárok és szervezetek bírósági jog- és érdekvédelme.

121. cikk. Törvénnyel vagy törvényi felhatalmazás alapján jogi személyeket és természetes személyeket lehet a közigazgatási feladatok ellátására felhatalmazni.

122. cikk. A törvényben megállapított esetek kivételével közigazgatási szolgálat csak pályázat útján tölthető be.

F) A honvédelem

123. cikk. (1) Az állam védelme a törvényben megállapított módon és keretek között minden állampolgár kötelessége.

(2) Azoknak az állampolgároknak, akik meggyőződésük vagy humanitárius nézeteik miatt nem képesek katonai kötelezettségük teljesítésére, lehetővé kell tenni, hogy a honvédelemben más módon vegyenek részt.

124. cikk. (1) Az állam területi épségére és egységére irányuló védelem fajtáit, kereteit és szervezetét a Nemzetgyűlés a jelen levő képviselők kétharmada többségének szavazatával elfogadott törvény szabályozza.

(2) A védelem végrehajtását a Nemzetgyűlés felügyeli.

(3) A biztonság megteremtése a békepolitikán és az erőszak elutasításán alapul.

G) A bíróságok

125. cikk. A bírák tisztségük betöltése során függetlenek, az Alkotmánynak és a törvényeknek vannak alávetve.

126. cikk. (1) A bíróságok hatáskörét és szervezetét törvény szabályozza.

(2) Rendkívüli bíróságok létrehozása tilos, békeidőben hadbíróságok nem létesíthetők.

127. cikk. (1) A Legfelsőbb Bíróság a legmagasabb szintű bíróság az államban.

(2) Rendes és rendkívüli jogorvoslatokról hoz döntéseket, és más, a törvényben megállapított feladatokat lát el.

128. cikk. Törvény szabályozza az állampolgárok közvetlen közreműködésének formáit a bírói hatalom gyakorlásában.

129. cikk. (1) A bírói tisztség állandó. Törvény állapítja meg a korhatárt és a megválasztás többi feltételét.

(2) Törvény állapítja meg a bírák nyugdíjkorhatárát.

130. cikk. A bírákat a Bírói Tanács javaslatára a Nemzetgyűlés választja.

131. cikk. A Bírói Tanács tizenegy tagból áll. Öt tagot a Köztársasági Elnök javaslatára a Nemzetgyűlés választ a jogi karok tanárai, az ügyvédek és más jogászok közül, hat tagot a bírák választanak saját soraikból. Az elnököt a Bírói Tanács saját soraiból választja.

132. cikk. (1) A bírói tisztség a törvényben meghatározott esetekben szűnik meg.

(2) Ha a bíró a tisztsége betöltése során az Alkotmányt vagy a törvényt súlyosan megsérti, a Nemzetgyűlés a Bírói Tanács javaslatára a bírót tisztségétől megfoszthatja.

(3) A bírói tisztség kihasználásával szándékosan elkövetett olyan bűncselekmény esetében, amelyet jogerős ítélettel állapítottak meg, a Nemzetgyűlés a bírót tisztségétől megfosztja.

133. cikk. A bírói tisztség összeférhetetlen más állami szervben, a helyi önkormányzat és a politikai pártok szerveiben betöltött, valamint más, törvényben megállapított tisztséggel és tevékenységgel.

134. cikk. (1) A bírósági határozat megalkotásában részt vevő személyt nem lehet a határozathozatal során kinyilvánított véleményéért felelősségre vonni.

(2) A bírói tisztség betöltése során elkövetett bűncselekmény gyanúja alapján a Nemzetgyűlés beleegyezése nélkül bírót nem szabad letartóztatni és ellene büntetőeljárást indítani.

H) Az államügyész

135. cikk. (1) Az államügyész képviseli a vádat a büntetőeljárásban, és más, törvényben meghatározott feladatot lát el.

(2) Az államügyészség szervezetét és hatáskörét törvény szabályozza.

136. cikk. Az államügyész tisztsége összeférhetetlen más állami szervben, a helyi önkormányzat és a politikai pártok szerveiben betöltött, valamint más, törvényben megállapított tisztséggel és tevékenységgel.

I) Az ügyvédek és a közjegyzők

137. cikk. (1) Az ügyvédi munka mint az igazságszolgáltatás része, önálló és független szolgáltatás, melyet a törvény szabályoz.

(2) A közjegyző közszolgálatot lát el, amelyet törvény szabályoz.

V. fejezet **Az önkormányzat**

A) A HELYI ÖNKORMÁNYZAT

138. cikk. Szlovénia lakosai a helyi önkormányzatot a községekben és más helyi közösségekben hozzák létre.

139. cikk. (1) A község helyi önkormányzati közösség.

(2) A község területéhez egy vagy több település tartozik, amelyeket a lakosság közös szükségletei és érdekei fűznek össze.

(3) Községet törvénnyel kell alapítani, melynek elfogadása előtt népszavazás állapítja meg az ott élő lakosság akaratát. A törvény állapítja meg a község területét is.

140. cikk. (1) A község hatáskörébe azok a helyi ügyek tartoznak, amelyeket a község önállóan rendezhet, és amelyek csak a község lakosaira vonatkoznak.

(2) A község vagy a szélesebb helyi önkormányzati közösség előzetes hozzájárulásával az állam saját hatásköréből törvénnyel a községre vagy a szélesebb helyi önkormányzati közösségre ruházhatja egyes feladatait, ha biztosítja az ezek ellátásához szükséges eszközöket.

(3) Azokban az ügyekben, amelyeket az állam a helyi önkormányzat szerveire ruházott át, az állami szervek felügyelik a helyi önkormányzatok tevékenységét.

141. cikk. (1) A város, törvénnyel megállapított eljárás és feltételek szerint, városi községgé nyilvánítható.

(2) A városi község saját feladatain kívül törvénnyel megállapított, a város fejlesztésével kapcsolatos, állami hatáskörbe tartozó feladatokat is ellát.

142. cikk. A község saját forrásából gazdálkodik. Azoknak a községeknek, amelyek alacsonyabb gazdasági fejlettségük miatt feladataik elvégzését nem tudják teljes mértékben biztosítani, az állam a törvényben megállapított elvek és mérték szerint támogatást nyújt.

143. cikk. (1) A régiók önkormányzattal rendelkező területi egységek, amelyek törvény alapján ellátják a kiterjedtebb területet érintő és a regionális jelentőségű ügyeket is.

(2) A régiókat, azok területét, székhelyét és nevét törvény határozza meg. A törvény elfogadásához a Nemzetgyűlés jelen lévő tagjai kétharmadának szavazata szükséges. Biztosítani kell a községek részvételét a törvényhozási folyamatban.

(3) Az állam egyes saját hatáskörébe tartozó ügyeket regionális hatáskörbe tesz át, ha biztosítja az ezek ellátásához szükséges eszközöket.

144. cikk. A helyi közösségek tevékenységének törvényességét az állami szervek felügyelik.

B) Egyéb önkormányzatok

145. cikk. (1) Az állampolgárok érdekeik megvalósítására társulhatnak.

(2) Az állampolgárokra törvénnyel átruházható az állam hatáskörébe tartozó egyes ügyek önkormányzati intézése.

VI. fejezet

A pénzügyek

146. cikk. (1) Az állam és a helyi közösségek a feladataik megvalósítására pénzeszközöket adókból és más kötelező járulékokból, valamint saját vagyonukból származó jövedelemből biztosítják.

(2) Az állam és a helyi közösségek vagyonuk értékét vagyonmérleggel állapítják meg.

147. cikk. Az állam törvényben határozza meg az adókat, vámokat és egyéb járulékokat. A helyi közösségek adókat és más járulékokat az Alkotmányban és törvényekben megállapított feltételek mellett határozhatják meg.

148. cikk. (1) Az állami költségvetés tartalmazza a közkiadások finanszírozására fordított összes bevételt és kiadást.

(2) Az állami költségvetésben szereplő valamennyi bevétel és kiadás középtávú egyensúlyát biztosítani kell kölcsön felvétele nélkül vagy a bevételek összegének meg kell haladnia a kiadások összegét.

(3) Ideiglenes eltérés lehetséges a fenti elvektől, amennyiben azt az államot érintő rendkívüli körülmények indokoltá teszik.

(4) A Nemzetgyűlés valamennyi tagjának kétharmados többségével dönt az előző bekezdésben foglalt rendelkezés végrehajtásának időtartamáról, a rendkívüli körülmények fogalmi elemeiről, valamint ezek bekövetkezése esetén tanúsítandó magatartásról.

(5) Ha a költségvetést végrehajtása kezdetének első napjáig nem fogadták el, ideiglenesen az előző év szerinti költségvetés szerint kell gazdálkodni.

149. cikk. Az állam csak törvény alapján vehet fel hitelt és adhat hitelre garanciát.

150. cikk. (1) A Számvevőszék az állami számlák, az állami költségvetés és az egész közfogyasztás legmagasabb ellenőrző szerve.

(2) A Számvevőszék szervezetéről és hatásköréről törvény rendelkezik.
(3) A Számvevőszék munkájában független, és csak az Alkotmánynak és a törvényeknek van alárendelve.

151. cikk. A Számvevőszék tagjait a Nemzetgyűlés nevezi ki.

152. cikk. (1) Szlovénia Központi Bankja feladatainak ellátása során független, és közvetlenül a Nemzetgyűlésnek felelős. A Központi Bankot törvény hozza létre.

(2) A Központi Bank igazgatóját a Nemzetgyűlés nevezi ki.

VII. fejezet

Alkotmányosság és törvényesség

153. cikk. (1) A törvénynek, a többi jogszabálynak és általános aktusnak összhangban kell lennie az Alkotmánnyal.

(2) A törvénynek összhangban kell lennie a nemzetközi jog elveivel és a Nemzetgyűlés által ratifikált, hatályos nemzetközi szerződésekkel; más jogszabálynak és általános aktusnak a többi ratifikált szerződéssel is.

(3) A többi jogszabálynak és általános aktusnak összhangban kell lennie az Alkotmánnyal és a törvényekkel.

(4) Az állami szervek, a helyi közösségek szervei és a közmegbízottak egyedi aktusainak a törvényen vagy jogszabályon kell alapulniuk.

154. cikk. (1) A jogszabályokat hatálybalépésük előtt közzé kell tenni. A jogszabály a közzétételt követő tizenötödik napon lép hatályba, ha jogszabály eltérően nem rendelkezik.

(2) Az állami jogszabályokat az állam hivatalos lapjában, a helyi közösségek jogszabályait a közösségek által meghatározott hivatalos közlönyben teszik közzé.

155. cikk. (1) Törvény, más jogszabály és általános aktus nem lehet visszaható hatályú.

(2) Csak törvényben lehet kimondani, hogy a törvény egyes rendelkezéseinek visszaható hatálya van, ha ezt a közérdek megköveteli és szerzett jogokat nem sért.

156. cikk. Ha a bíróság a döntéshozatalnál úgy véli, hogy az általa alkalmazandó törvény alkotmányellenes, felfüggeszti az eljárást és az Alkotmánybíróság előtt eljárást indít. A bírósági eljárás az Alkotmánybíróság döntése után folytatható.

157. cikk. (1) A bíróság felülvizsgálhatja, az állami, helyi önkormányzati szervek és köztisztviselők egyének vagy szervezetek jogaira, kötelezettségeire vagy jogos érdekeire vonatkozó közigazgatási döntéseinek törvényességét, ha az adott tárgyban törvény alapján más jogorvoslatnak nincs helye.

(2) Ha nincs más bírósági védelem biztosítva, az illetékes bíróság felülvizsgálhatja olyan egyedi cselekmény és közigazgatási aktus törvényességét, amely az egyén alkotmányos jogait sérti.

158. cikk. Az állami szerv jogerős határozatával rendezett jogi viszonyokat csak törvényben megállapított esetekben és eljárás szerint lehet megsemmisíteni, hatályon kívül helyezni vagy módosítani.

159. cikk. (1) Állami és helyi önkormányzati szervekkel, köztisztviselőkkel való kapcsolatban az emberi jogok és alapvető szabadságok védelme érdekében törvény létrehozza az emberi jogok biztosa intézményét.

(2) Az egyes részterületekre törvénnyel az állampolgári jogok külön biztosai is létrehozhatók.

VIII. fejezet

Az Alkotmánybíróság

160. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság dönt

- a) arról, hogy a törvény összhangban van-e az Alkotmánnyal;
- b) arról, hogy a törvény és más jogszabály összhangban van-e a ratifikált nemzetközi szerződésekkel és a nemzetközi jog általános elveivel;
- c) arról, hogy más jogszabály összhangban van-e az Alkotmánnyal és a törvényekkel;
- d) arról, hogy a helyi közösségek jogszabályai összhangban vannak-e az Alkotmánnyal és a törvényekkel;
- e) arról, hogy a közhatalom gyakorlásakor kiadott általános aktusok összhangban vannak-e az Alkotmánnyal, a törvényekkel és más jogszabályokkal;
- f) arról az alkotmányos panaszról, ha az ember jogait és alapvető szabadságait egyedi aktusokkal sértették meg;
- g) az állam és a helyi közösségek, valamint a helyi közösségek közötti hatásköri vitáról;
- h) a bíróságok és más állami szervek közötti hatásköri vitáról;
- i) a Nemzetgyűlés, a Köztársasági Elnök és a Kormány közötti hatásköri összeütközésekben;
- j) a politikai pártok aktusainak és tevékenységének alkotmányellenességéről;
- k) egyéb ügyekben, amelyek az Alkotmány vagy a törvény rendelkezései alapján a feladatai közé tartoznak.

(2) A Köztársasági Elnök, a kormányelnök vagy a Nemzetgyűlés képviselői egyharmadának javaslatára az Alkotmánybíróság a nemzetközi szerződés ratifikálása folyamatában véleményt mond arról, hogy az összhangban van-e az Alkotmánnyal. Az Alkotmánybíróság véleménye a Nemzetgyűlésre kötelező.

(3) Ha a törvény eltérően nem rendelkezik, az Alkotmánybíróság az alkotmányos panaszról csak akkor dönt, ha a jogorvoslat lehetőségei kimerültek. Arról, hogy tárgyal-e az alkotmányos panaszról, az Alkotmánybíróság a törvényben megállapított feltételek és eljárás alapján dönt.

161. cikk. (1) Ha az Alkotmánybíróság megállapítja valamely törvény alkotmányellenességét, azt részben vagy egészben megsemmisíti. A megsemmisítés azonnal, vagy az Alkotmánybíróság által megállapított határidőn belül hatályos. E határidő egy évnél hosszabb nem lehet. Más alkotmányellenes jogszabályt vagy általános aktust az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyez vagy megsemmisít. Az Alkotmánybíróság a törvényben megállapított esetekben végleges döntéséig teljes egészében vagy részben felfüggesztheti azon aktus végrehajtását, amelynek alkotmányosságáról vagy törvényességéről tárgyal.

(2) Ha az Alkotmánybíróság az alkotmányos panaszról való eljárásban jogszabály vagy más általános aktus alkotmányellenességét is megállapítja, azt az (1) bekezdéssel összhangban megsemmisítheti, vagy hatályon kívül helyezheti.

(3) Az Alkotmánybíróság döntéseinek jogi következményeit törvény szabályozza.

162. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság eljárását törvény szabályozza.

(2) Törvény rendelkezik arról, hogy ki jogosult az Alkotmánybíróság előtt eljárást indítani. Aki jogos érdekét bizonyítani tudja, jogosult az eljárás megindításának kezdeményezésére.

(3) Az Alkotmánybíróság bírái szavazatának többségével hozza döntéseit, ha az Alkotmány vagy törvény eltérően nem rendelkezik. Arról, hogy eljárást indít-e az Alkotmánybíróság az alkotmányos panasz alapján, szűkebb összetételben is dönthet.

163. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság kilenc bíróból áll, akiket a Köztársasági Elnök javaslatára a Nemzetgyűlés választ a törvényben megállapított módon.

(2) A bírakat az elismert jogászok közül választják.

(3) Az Alkotmánybíróság elnökét a bírák saját soraikból három évre választják.

164. cikk. Az Alkotmánybíróság bíróját megbízási ideje lejártá előtt csak törvényben megállapított módon lehet felmenteni, ha

a) ezt maga kéri;

b) bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélték; vagy

c) tisztsége betöltésére tartósan alkalmatlanná válik.

165. cikk. (1) Az Alkotmánybíróság bírját kilenc évre választják. A bírák e tisztségre nem választhatók újra.

(2) Megbízási ideje lejártá után az Alkotmánybíróság bírja az új bíró megválasztásáig ellátja tisztségét.

166. cikk. Az Alkotmánybíróság bírójának tisztsége összeférhetetlen más állami szervben, a helyi önkormányzat és a politikai pártok szerveiben betöltött, valamint más, törvényben megállapított tisztséggel és tevékenységgel.

167. cikk. Az Alkotmánybíróság bírái a Nemzetgyűlés képviselőivel azonos mentelmi jogot élveznek. A mentelmi jogról a Nemzetgyűlés dönt.

IX. fejezet

Az Alkotmány módosítása

168. cikk. (1) Az Alkotmány módosítását a Nemzetgyűlés húsz képviselője, a Kormány vagy legalább 30 000 választópolgár kezdeményezheti.

(2) A javaslatról a Nemzetgyűlés dönt a jelen levő képviselők kétharmada szavazatának többségével.

169. cikk. Az alkotmánymódosítási aktust a Nemzetgyűlés a képviselők kétharmada szavazatának többségével fogadja el.

170. cikk. (1) A Nemzetgyűlés a javasolt alkotmánymódosítást köteles népszavazásra bocsátani, ha ezt legalább harminc képviselő kéri.

(2) Az alkotmánymódosítás a népszavazáson akkor tekinthető elfogadottnak, ha a szavazásban részt vevő választók többsége mellette szavazott, ha a választásra jogosultak többsége a szavazáson részt vett.

171. cikk. Az alkotmánymódosítás a Nemzetgyűlésben való kihirdetés napján lép hatályba.

X. fejezet

Átmeneti és záró rendelkezések

172. cikk. Az Alkotmány a kihirdetése napján lép hatályba.

173. cikk. Az Alkotmány rendelkezései a kihirdetés napjától lépnek hatályba, kivéve, ha az Alkotmány végrehajtásáról szóló alkotmánytörvény eltérően nem rendelkezik.

174. cikk. (1) Az Alkotmány végrehajtására és a benne foglalt határozatok alkalmazásának biztosítására alkotmánytörvényt fogadnak el.

(2) Az alkotmánytörvényt a Szlovén Köztársaság Képviselőháza összes tanácsának képviselői kétharmadának szavazatával fogadja el.

Tartalomjegyzék

Előszó	7
AUSZTRIA	
Az Osztrák Köztársaságszövetségi alkotmánytörvénye	11
BELGIUM	
A Belga Királyság Alkotmánya	93
BULGÁRIA	
A Bolgár Köztársaság alkotmánya	133
CIPRUS	
Ciprus Alkotmánya	159
CSEHORSZÁG	
A Cseh Köztársaság Alkotmánya	205
DÁNIA	
A Dán Királyság Alkotmánya	231
EGYESÜLT KIRÁLYSÁG	
Magna Charta Libertatum (A nagy szabadságlevél) (1215)	243
The Petition of Rights (A Jogok Kérvénye) (1628)	250
Habeas Corpus Act (1679)	253
Bill of Rights (A Jogok Törvénye) (1689)	260
Act of Settlement (Trónöröklési Törvény) (1701)	265
The Parliament Act (Törvény a Parlamentről) (1911)	268
The Parliament Act (Törvény a Parlamentről) (1949)	270
Statute of Westminster (Westminsteri Statútum) (1931)	271
Human Rights Act (Emberi Jogi Törvény) (1989)	274
Devolution Acts (Devolúciós törvények)	286
Courts Act (Bíróági törvény) (2003)	288
Constitutional Reform Act (Alkotmányreform törvény) (2005)	290
ÉSZTORSZÁG	
Az Észt Köztársaság Alkotmánya	295
FINNORSZÁG	
Finnország Alkotmánya	319
FRANCIAORSZÁG	
Az 1958. évi október 4-i Alkotmány	341

GÖRÖGORSZÁG	
Görögország Alkotmánya	365
HOLLANDIA	
A Holland Királyság Alkotmánya	405
HORVÁTORSZÁG	
A Horvát Köztársaság Alkotmánya	423
ÍRORSZÁG	
Írország Alkotmánya	451
LENGYELORSZÁG	
A Lengyel Köztársaság Alkotmánya	477
LETTORSZÁG	
A Lett Köztársaság Alkotmánya	513
LITVÁNIA	
A Litván Köztársaság Alkotmánya	525
LUXEMBURG	
Luxemburg Nagyhercegség Alkotmánya	553
MAGYARORSZÁG	
Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)	569
MÁLTA	
Málta Alkotmánya	607
NÉMETORSZÁG	
A Német Szövetségi Köztársaság Alaptörvénye	661
OLASZORSZÁG	
Az Olasz Köztársaság Alkotmánya	723
PORTUGÁLIA	
A Portugál Köztársaság Alkotmánya	749
ROMÁNIA	
Románia Alkotmánya	839
SPANYOLORSZÁG	
Spanyolország Alkotmánya	879
SVÉDORSZÁG	
A Svéd Királyság Alkotmánya	915
SZLOVÁKIA	
A Szlovák Köztársaság Alkotmánya	943
SZLOVÉNIA	
A Szlovén Köztársaság Alkotmánya	979